LÄNGS GOTISKA VÄGAR

LARS BÄGERFELDT

Längs gotiska vägar

LÄNGS GOTISKA VÄGAR

LARS BÄGERFELDT

Längs gotiska vägar.
Lars Bägerfeldt.

© Lars Bägerfeldt, Falköping 2004
Tryckt på Kompendiet, Göteborg.

ISBN 91-88418-04-9

Tillägnad
Katarina, Josefin och Johan

INNEHÅLL

FÖRORD 15

SKYMNINGSLANDET 17
VÄGEN TILL SKYMNINGSLANDET 17
Landvägen ner till Grekland 17
Sjövägar upp till Norden 19
Cimbrernas vandringar 19

PÅ ANDRA SIDAN FLODEN 26
JULIUS CAESARS STRIDER 26
Kriget mot Ariovistus 26
Kriget mot belgerna och aduatukerna 30
Första kriget mot germanerna 31
Gallernas germanska härhjälp 34
Inledningen på det andra kriget mot germanerna 36
Sista kriget mot gallerna, med germanska hjälpstyrkor 37
Germaner i kejsarens arméer 40
FÖRSÖKEN ATT ERÖVRA GERMANIEN 41
Under Drusus ledning 41
Under Tiberius ledning 43
Tiberius första framryckning 44
Arminius och striden i Teutoburgerskogen 46
Fortsatta strider mot Arminius 52
Strider mellan Arminius och Caecina 53
Germanicus strider vid Weser 56
Inre germanska strider - sveber mot cheruscer 59
En got vid namn Catualda 59
Arminius död 60
Revolt mot det romerska styret 60
GEOGRAFISKA SKILDRINGAR AV GERMANIEN 62
Allmän beskrivning 62
Scadi Navia i Codanus 64
En kort skildring av Nordens folk 66
Germanernas fem folk 66
Skillnader mellan galler och germaner 67
En skildring av de germanska folken 70
Särdrag hos enskilda germanska stammar 81
Om burgundernas ursprung 88

RÖK LÄNGS HORISONTEN 89
FORTSATTA KEJSERLIGA ANFALL 89
Caligulas fälttåg 89
Germanska legosoldater i Britannien 90
Inbördeskriget med bataver som legosoldater 91
Julius Civilis germanska uppror 92
Resan runt Britannien 96
Domitianus krig mot quader och markomanner 97
Hadrianus militära träning 97
Antoninus Pius omfattande krig 98
Marcus Aurelius och Lucius Verus krig på många fronter 98
Commodus avtal med markomannerna 102
Getas utstyrsel 102
Caracallas åtgärder 103
Severus Alexanders fälttåg med perser 104
Under kejsarna Alexander, Maximinus och Maximus tid 104
GOTERNAS PLUNDRINGAR 108
Goternas urhem 108
Goternas utvandring 109
Goternas hjältedyrkan och deras kungar 110
Maximinus - en gotisk kejsare 111
Ostrogotas fälttåg 111
Strid mellan gepider och goter 112
Cnivas fälttåg och kejsarens död 113
Goternas skövling av Grekland 114
De som togs sig över floden Rhen 122
Under kejsare Konstantins tid 125
Goternas krig mot vandaler, heruler och ester 126
FRANKER, ALEMANNER, QUADER OCH MARKOMANNER 128
Kejsare Konstantius och Julianus Caesar 129
Vadomars gisslan 141
Kejsare Valentinianus bragder 142
Över de romerska gränserna 148
GOTERNAS FÖRFLYTTNING 153
Athanaric 153
Hunnernas ankomst 153
Hunnernas övermakt 154
Athanaric mot Fritigern 161
Före slaget vid Hadrianopolis 161
Slaget vid Hadrianopolis 163
Efter slaget vid Hadrianopolis 169
Theodosius fälttåg 171

DE SOM GICK ÖVER TILL ROMARNA 173
Upphöjda germaner hos Theodosius 173
Fravitta mot Eriulf 173
Romarnas gotiska hjälptrupper 174
Fredsavtal och utnämningen av Alaric till kung 178
Gerontius mord på gotiska hjälpstyrkor 179
Magister militum Baudo, Arbogast och Ricimer 183
Arbogasts död 185
Stilichos bragder 185
Gainas uppror 187
Fravittas död 194
Konsulskap för germanska personer 195
KRISTNA STRIDER RÖRANDE TROSFRÅGORNA 196
Skyternas tro och deras ledare Vetranio i staden Tomi 196
Hur goterna blev arianer 197
Om goternas första biskop Wulfila 198
Den gotiska översättningen av Bibeln 200
Goternas omvändelse till kristendomen 202
Om goternas kyrka 204
Goternas andra biskop Selinus 205

ÖVERTAGANDEN 206
VISIGOTERNA UNDER ALARICS LEDNING 206
Alarics första angrepp på Italien 206
Stilichos ambitioner i öst 208
Hunnernas skövling i Trakien 209
Radagais anfall på Italien 210
Stilichos fredsavtal 211
Alarics andra angrepp på Italien 212
Första belägringen av Rom 215
Alarics förhandlingar 218
Alarics erövring av Rom 223
Efter plundringen av Rom 225
GALLIENS OCH SPANIENS ÖDE 227
De första kristna i Gallien 227
Troninkräktarna Konstantin och Konstans 228
Vandaler, alaner och sveber 230
Troninkräktaren Maximus och slutet för Konstantin 232
Troninkräktarna Jovinus och Sebastianus 235
Troninkräktaren Johannes 236
VANDALERNAS VANDRING 237
Vandalernas framfart i Spanien 237

Aetius och Bonifatius 239
Vandalernas framfart i Afrika 239
Gaiseric och Marcianus 241
GALLIEN UNDER GOTER OCH FRANKER 242
Visigoternas kung Ataulf 242
Visigoternas kung Vallia 244
Visigoternas kung Teodorid 246
Frankernas första erövringar 251
HUNNER OCH OSTROGOTER 252
Priscus vid Attilas hov 252
Freden vid Margus 252
Erövringen av Novidunum och Naissus 253
Attila som ensam regent 257
Priscus egen berättelse om resan till Attilas hov 260
EKON FRÅN DE KATALAUNISKA FÄLTEN 273
Attila och Honorias vädjan 273
Attilas krav på Honorias utlämning 273
Inför slaget på de Katalauniska fälten 275
Slaget på de Katalauniska fälten 278
Hunnernas anfall på romerska städer 281
Attilas död 283
Upplösningen av hunnernas allians 284
Attilas söner 285
Om Aetius som person 286
Aetius död 286
Valentinianus död 287
Vandalernas plundring av Rom 288
Vandalernas fortsatta anfall 289
Kejserliga fångar 290
Ricimers ledarskap 291
Anthemius och Ricimers död 293
Lovprisande av några västromerska kejsare 294
Sidonius Appolinaris brev 298
VISIGOTERNAS KUNGAR FRAM TILL EURIC 304
Torismund 304
Teodorid II 304
Euric 310
FRANKERNAS KUNGARIKE 313
Om frankerna 313
Merovech, Childeric och Aegidius 314
Chlodevech I 315
Frankernas kuvande av tyringar och burgunder 323

Chilperic ... 336
BRITANNIENS NYA BOSÄTTARE ... 338
De som återvände längs sjövägen västerut ... 338
Lochlonn ... 342
De som stannade i västerled ... 343
Romarnas uttåg ... 344
Vortigerns inbjudan ... 344
Angliska, saxiska och jutiska kungariken ... 346
Titeln bretvalda ... 350
Odens levnad ... 350
FÖRNYADE ROMERSKA ANGREPP ... 353
Vandalernas plundring runt Italien ... 353
Ardaburs lättjefulla liv ... 354
Anagasts strid mot goter ... 355
Kejsare Leos expedition mot vandalerna ... 356
Mordet på Aspar och hans son Ardabur ... 358
OSTROGOTERNAS UPPGÅNG ... 360
Valamir ... 360
Teodemir ... 361
Ostrogoternas inre strider – Teodoric mot Teodoric ... 363
ODOVACAR OCH TEODORIC DEN STORE ... 378
Rugierna och Sankt Severin ... 378
Odovacars vänskapliga brev till Sankt Severin ... 382
Striderna mellan Odovacar och Teodoric ... 384
Teodorics släkt och regering ... 386
Brev från Teodoric den store ... 390
Från Ermanaric till Matesuenta ... 396
NÅGRA NORDISKA HÄNDELSER ... 398
Hygelacs anfall mot frankerna ... 398
Hygelac och Beowulf ... 398
Ynglingaätten hos svearna ... 404
Widsids besök vid furstehoven ... 407
Om Waldere och Finnesburh ... 411
Kriget mellan varnerna och angilerna ... 413
Danernas ursprung ... 415
Helge Hjorvardsson ... 415
Hedrek Hövundsson ... 417
HÄNDELSER RUNT ÖSTROMERSKA RIKET ... 420
Hunnernas anfall mot perserna ... 420
Mundos strider ... 420
Den gotiske befälhavaren Vitalianus ... 421
Den gotiske ståthållare Liberius ... 422

Hunner och perser 423
Nika-upproret och Mundos dåd 423
Händelser vid Trakien, Donau och Svarta Havet 425
Germanska personer i kriget mot perserna 428
Den Justinianska pesten 429
LANGOBARDERNAS HISTORIA 431
Striden mellan langobarder och heruler 433
Kriget mellan gepider och langobarder 434
HERULERNAS KONTAKT MED NORDEN 441
Kung Rodulfs fall 441
Herulernas kung Datius från Thule 443
Herulernas runor 445
Runtexter med anknytning till goter 446
Guldskatten från Pietroasa 447

VÄNDANDE VINDAR 448
FÖRÖDELSEN I VÄST 448
VANDALERNAS RIKE I AFRIKA 451
De vandaliska kungarna Huneric, Gundamund och Trasamund 451
De vandaliska kungarna Hilderic och Gelimer 453
Belisarios anfall på vandalernas rike 455
Triumftåget i Konstantinopel 466
Fortsatt oro i Afrika 467
DET OSTROGOTISKA KRIGET 469
Amalasuentas maktövertagande 469
Teudahads lagbrott 470
Teudahads vanstyre 471
Romarnas marsch på fastlandet i Italien 476
Erövringen av Neapolis 477
Teudahads sista åtgärd 479
Witigis vald till kung 480
Avtalet mellan goterna och frankerna 480
Belisarios första erövring av Rom 481
Goternas väg mot Rom 483
Goternas första belägring av Rom 485
Strider omkring Ravenna och Milano 496
Hungersnöden 502
Angreppen på Milano och Auximus 503
Frankernas inblandning 506
Romarnas erövring vid Auximus och Ravenna 508
Val av nya gotiska kungar 512
Vändpunkten vid Verona 516

Goternas andra belägring av Rom 524
Kejserliga styrkor återvänder till Rom 532
Goternas tredje belägring av Rom 536
Goternas anfall på Sicilien 538
Sjöstrider 541
Kejserliga framgångar 542
Narses väg tillbaka till Italien 544
Mynttexter 553
NYA ERÖVRARE AV ITALIEN 554
Narses byter sida 554
Sveber mot saxare i langobardernas forna land 557
VISIGOTERNAS KUNGAR EFTER EURICS TID 559
Gesalic, Amalaric, Teudes, Teudegisel, Agila och Athanagild 559
Liuva I, Leovigild, Reccared I och Liuva II 562
Vitteric, Gundemar, Sisebut, Reccared II och Suinthila 569
Sisenand, Chintila, Tulga, Chindasuinth och Reccesuinth 571
Wamba, Ervig, Egica och Witiza 572
DEN ARABISKA ERÖVRINGEN AV SPANIEN 575
Visigoternas kung Roderic och tiden därefter 575
Pelayo och det nya gotiska riket 583
Nordmännens anfall 588

EPILOG 591
EN GÅNG TILL 595

APPENDIX 596
NAMN, ENHETER, TITLAR OCH GEOGRAFISKA DETALJER 596
Ostrogoter och visigoter 596
Romerska enheter 596
Titlar och begrepp 598
Detaljuppgifter i Claudius Ptolemaios verk Geographia 599
GERMANSKA PERSONER, SLÄKTTAVLOR OCH ROMERSKA KEJSARE 604
Germanska personer 604
Släkttavlor 628
Romerska kejsare 643
KARTOR 646

SKRIVNA KÄLLOR 668

Förord

Allt är borta. Spåren efter deras öden och äventyr är borta sedan länge. Likaså är de folk försvunna som en gång i tiden behärskade och kuvade Medelhavets folk och Romarrikets kejsare. Enstaka ättlingar lever kvar men de stora folkmängderna som förändrade historien finns inte längre. Alla hus, gårdar och städer som erövrades, plundrades och brändes ner har byggts upp på nytt eller försvunnit för gott. Inte ens de befästningar som byggdes i mängder för att försöka hindra fienden reser sig längre mot skyn. Inte heller är vapnen, skatterna eller deras gravar kvar. Nästan ingenting finns kvar som berättar om att det har existerat folkvandringar som förändrade dåtidens europeiska samhälle i grund. De gotiska vägarna finns inte kvar längre. Bara den som letar länge finner enstaka spår ute i landskapet, men ofta utan att de som bor där förstår vad det är för lämningar de har i sina egna trakter. På så vis är vi i regel lyckligt ovetande om alla de missförhållanden och miljoner döda som blev följden av händelserna under denna era.

Ett undantag är de forna skrifterna. Här framträder berättelser som genom arkeologiskt arbete kan bekräftas så pass mycket av dess innehåll att vi kan börja läsa innan till för att få mer kännedom om dåtidens människor och vad de faktiskt gjorde. Somliga krönikor och skrifter är mer detaljerade än andra, men det är alltid svårt att bedöma hur trovärdiga de är. En del författare skriver för att de måste, andra för att de ser sina egna nedteckningar som underhållning eller saklig information. Ytterligare en del försöker förhärliga en enskild person eller ett visst land på andras bekostnad, medan några skribenter redan vet från början att berättelsen är så omgjord att den endast på ett generellt sett föröker återge någon händelse som i övrigt är fullständigt bortglömd. Genom att sammanföra historierna kan vi få fram en enda lång berättelse. Felaktigheter och misstag i texterna tar då förhoppningsvis ut varandra till viss del.

En första läsebok för alla som vill få en inblick i vad som hände. Här börjar en närmast komplett berättelse om de folk i Germanien som mötte det romerska riket, deltog i folkvandringarna och senare delade upp det västromerska riket mellan sig. De kända texterna har sammanvävts och fogats ihop till en enda lång berättelse. De skrivna källorna omfattar texter som till sitt ursprung ofta är samtida med händelserna. Texterna berättar om enskilda händelser och det är inte alltid som de tillsammans ger upphov till en tydlig berättelse om hur saker och ting började, utvecklades och slutade. Ibland är de korthuggna och både början och slut kan saknas. Den som är källkritisk bör se detta som en sammanfattning av de flesta texter som berör de människor och folk som var goter eller stod dem nära. Vad som är sant och var berättelserna brister, tas inte upp i denna bok. Ägnar man sig åt studier bör man snarare vända sig till originaltexterna än till denna bok, samt

söka i forskarrapporter och publikationer. Detta är och förblir enbart en första läsebok för alla nyfikna som vill veta vad de skrivna källorna berättar.

Denna bok är skriven på ett märkligt sätt eftersom jag inte har skrivit den själv. Istället har jag redigerat de texter som ännu finns kvar och satt samman dem till en helhet. Den omfattar både texter som direkt eller indirekt vill berätta om forntida händelser och livsöden som på något sätt berör goterna, eller folk som stått dem nära. På så vis har de forna författarnas texter bibehållits så mycket som möjligt, men på en del ställen har det varit nödvändigt med sammanfattningar eller förtydliganden för att göra historien begriplig.

Den inleds med en närmast osannolik katastrof för flera hundra tusen människor i gränstrakterna mellan Frankrike och Italien. Slutet utspelas uppe i några bortglömda berg i Spanien där deras sista dödskrik ekade för döva öron. Men några få överlevande från de sista slagfälten förde arvet vidare och fick historien att fortsätta. Deras ättlingar var med och byggde upp nya riken, nya städer och befästningar, nya rikedomar och konflikter, nya armér och krigståg samt nya förintelser, skövlingar och plundringar.

En del kom från Norden. Från södra Skandinavien samt norra Tyskland och Polen tycks många av de folk ha kommit, som blev så betydelsefulla för denna tidsperiod. Många känner en viss stolthet över att de kom från egna hembygder, men efter att ha läst skildringarna om deras liv kan man undra vad stoltheten grundar sig på. Utan goterna hade världshistorien fått ett annorlunda förlopp. Då hade västromerska riket funnits kvar ännu en lång tid och kanske levt vidare till vår egen tid, medan östromerska riket hade frodats och kanske kunnat expandera. Då hade miljontals människoliv sparats i stora delar av Europa och ofattbara värden i form av byggnader och föremål hade aldrig förstörts eller stulits.

Å andra sidan hade inte forntiden i södra Sverige varit så imponerande utan dessa folk. Föremål av guld hade inte varit så vanliga just under 400-talet och 500-talet. Inte heller hade det förekommit någon kristen djurornamentik, som är så blomstrande just i Skandinavien från år 400 och framåt. Förmodligen hade vi inte heller skrivit med runor i Norden om det inte vore för dessa människor.

Vilka var de? Åtskilliga gånger har jag legat på soffan och funderat på de enastående bragder och livstragedier som berörde personer som Boiorix, Ariovist, Arminius, Veleda, Filimer, Ermanaric, Wulfila, Fravitta, Alaric, Stilicho, Gaiseric, Teodorid, Vidimer, Euric, Fritigern, Athanaric, Ricimer, Gainas, Teodoric, Hygelac, Mundo, Matesuntha, Baduila, Indulf, Roderic och många andra. Det är för att uppmärksamma den tidens människor som denna bok har skrivits.

Falköping 2004-11-14
Lasse Bägerfeldt

SKYMNINGSLANDET

Namnet Europa är mycket gammalt och innebörden brukar tolkas som landet där skymningen råder, det vill säga landet västerut där solen går ner. Lika dunkla är också många av de tidiga berättelserna om de folk som bodde här, i synnerhet västerut och norrut i Europa.

Vägen till skymningslandet

Landvägen ner till Grekland

Mitten av 400-talet f.Kr.
Istros (Donau) flyter genom hela Europa. Den rinner upp hos kelterna vilka bor västligast av alla europeiska folk näst efter kyneterna. Efter att ha flutit genom hela Europa strömmar den fram över Skytiens gränser. När man kommer till trakten på andra sidan Tanais (Don), har man lämnat Skytien bakom sig. Först kommer man till sauromaterna. De bebor en sträcka av landet som löper norrut femton dagsresor från den norra änden av Azovska sjön. Landet är överallt fritt från träd, såväl vilda som planterade. Nästa region bortom sauromaterna tillhör budinerna och är fyllt av träd av alla sorter. Norrut härifrån är det obebott på ett avstånd av sju dagsresor, tills man med en dragning österut kommer till thyssageterna, ett stort och talrikt folk vilka lever genom att jaga. Vidare norrut och österut lever en annan skytisk stam, vilka flyttade till detta land efter en del bråk med de kungliga skyterna vilka de ursprungligen tillhörde.

Budini, ett talrikt och kraftfullt folk, har alla blågrå ögon och rött hår. Det är en stad i deras land som kallas Gelonus, där allt är byggt av trä, både bostadshus och tempel och med en hög träpalissad runt om, 30 furlongs (4 km) åt varje håll.

Asien blev namngiven efter Asies, son till Cotys och sonson till Manes som förde namnet vidare till stammen Asias i Sardis.

Uppgiften om ett rödhårigt folk med blå ögon tyder på uppblandning mellan ljushåriga nordbor och mörkhåriga sydlänningar. Kanske är det spår efter de handelsvägar som öppnades under bronsåldern. Manes förefaller ha varit en viktig indoeuropeisk gestalt eller gudom och han återfinns både hos germanerna och de första arierna i Indien.

Hyperboreernas land

De nordligaste folken kallas hyperboreer (de ytterst boende). Det allra mesta om hyperboreerna berättar delierna, vilka bor på ön Delos i Grekland. Enligt deras påstående har offergåvor inlindats i halm och avsänts av hyperboreerna. Från dem kom gåvorna till skyterna och sedan har de gått ur hand i hand från det ena grannfolket till det andra till dess de kommit fram längst i väster till Adriatiska havet. Därifrån avsändes de söderut och invånarna i Dodona var de första greker som tog emot dem. Från dessa vandrade de ned till Meliska viken och över Euboia där de skickades från stad till stad ända till Karystos. Sedan överhoppades Andros, ty karystierna förde dem till Tenos och tenierna till Delos. På detta sätt har således offergåvorna kommit till Delos.

Först ska hyperboreerna ha avsänt två flickor, som delierna kallade Hyperoke och Laodike och de förde med sig dessa heliga gåvor. För att bereda dem säkert skydd skickade hyperboreerna med dem fem av sina landsmän som följeslagare. Dessa kallas nu överbringare och de åtnjuter stor heder på Delos. Men när dessa personer som så skickats åstad aldrig kom tillbaka till hyperboreerna tyckte dessa att det vore hårt om det alltid skulle gå så att de skickade ut folk utan att få igen dem. Därför inlindade de sina heliga gåvorna i halm, förde dem till gränsen och ålade där sina grannar att skicka dem ifrån sig till ett annat folk. På det sättet skickades gåvorna vidare och kom till Delos, säger man.

Delierna berättar att Arge och Opis, ävenledes två flickor från hyperboreernas land, hade vandrat genom samma länder och kommit till Delos redan tidigare än Hyporoke och Laodike. Dessa senare skulle ha kommit för att åt Eileityia, hon som är den hjälpande gudinnan för födslar, överlämna den skatt som de åtagit sig som tack för snabb förlossning. Arge och Opis åter skulle ha kommit i sällskap med själva gudarna och de hade fått andra hedersbevisningar av delierna. Något som påminner om dessa heliga gåvor är när de trakiska och de paioniska kvinnorna offrar åt drottningen Artemis. Då offrar de alltid sina gåvor inlindade i halm.

Norr om skyterna bor issedonerna och norr om dem hyperboreerna. Dessa bo ända uppe vid Oceanen. Om issedonerna berättas att kvinnorna hos dem har samma makt som männen.

Kan det vara så som en del tror att folkgruppen hyperboreer avser skandinaver eller bodde de i trakten kring Polen. Den romerske konsuln Tacitus senare skrev att sitoner (issedoner?) bodde bredvid sveonerna och styrdes av kvinnor.

Sjövägar upp till Norden

Pytheas av Massilia, eller nuvarande Marseille i södra Frankrike, nådde på en sjöresa omkring 325 f.Kr. fram till Britannien eller de pritanska öarna. De brittiska öarnas omkrets sägs ha varit 4875 romerska milier eller 720 moderna mil. Det är detsamma som omkretsen kring Storbritannien, Skandinavien och Island.

Omkring år 325 f.Kr.
Från denna plats, Britannia, långt uppe i norr var det sex dagars resa (knappt 100 mil) för att sjöledes komma till ön Thule, som var den nordligaste av de brittiska öarna. Thule var beläget nära ett stelnat eller rättare sagt ett isbelagt hav. I Thule var halva året dag och halva året natt. Inbyggarna visade dem den trakt där solen går till vila. Det hände sig nämligen, att natten i de trakterna var helt kort, somligstädes två, annorstädes tre timmar, så att solen kort efter sin nedgång snart gick upp igen. Thule var ett bördigt land, rikt på frukter som först sent på året gick i mognad. Människorna där brukade tillreda en dryck av honung. De tröskade sin säd i stora hus, vilket berodde på rådande mulet väder och det myckna regnandet.

En kuststräckning vid havet har namnet Metuonis. Den är 6000 stadier (115 mil) stor. Vid den bor den germanska stammen guionerna. En dagsresa därifrån eller efter tre dagars seglats från Skytiens kust finns en ö av enorm storlek som kallas Abalus, Balcia eller Basilia. Till den förs om föråret med vågorna ett stoff, som är en utsöndring av havet. Inbyggarna använder det till elden istället för trä och säljer det till de närboende teutonerna.

Från Massilia fanns det redan handelförbindelser landvägen med nordvästra Europa. Fenicier och andra folk nyttjade handelsvägar sjövägen ända upp till både Britannien och Norden redan under bronsåldern. På Tjörn i Bohuslän finns fortfarande en inhemsk befolkning med ett genetiskt arv från fenicierna, liksom på många andra strödda platser längs kusten norrut från Gibraltar .

Cimbrernas vandringar

För somliga kom längtan efter guld att bli drivkraften bakom folkvandringar och räder, medan andra sökte efter nya områden för att få bättre bosättningar.

Några galliska händelser före cimbrernas ankomst

Omkring år 385 f.Kr.
För mycket länge sedan kom gallerkonungen Brennus, som härskade i staden Senonae, med 300.000 senoniska galler till Italien och bemäktigade sig landet ända

till Senogallia, som har sitt namn efter de senoniska gallerna. Det berättas att orsaken till att gallerna kom till Italien var följande. Då de hade smakat vin som kommit från Italien lät de sig av sitt begär efter sådant lockas att bege sig dit. Hundra tusen av dem föll inte långt från ön Delfi för grekernas svärd, andra hundra tusen drog till Galatien och kallades först gallogreker men senare galater. De hundra tusen galler som stannade kvar i Italien grundade Ticinus, Mediolanum (Milano), Bergamus och Brexia och gav landet namnet Gallia Cisalpina. Det är också dessa senoniska galler som en gång erövrade Romulus stad. Ty liksom vi talar om Gallia Transalpina, som ligger på andra sidan Alperna, kallar vi den del som ligger innanför Alperna Gallia Cisalpina.

Plundrandet av en gallisk skatt

År 106 f.Kr.

Den romerske ämbetsmannen och Proconsuln Quintus Servilius Caepio, tillika guvernör över Gallia Narbonensis, tog i Apollons tempel en väldig skatt. Det skedde efter erövringen av tectosagernas stad Tolosa och som straff för att folkstammen hade ställt sig på cimbrernas sida (år 106 f.Kr.). Skatten omfattade ett hundra tusen pund guld (32,7 ton) och tio tusen pund (3,3 ton) silver. När han sände iväg detta under en vaktstyrka till staden Massilia, en stad som var nära vän med romarna, lät han döda dem som han kommenderat för transporten och dess vaktstyrka. Skatten återfanns aldrig och det sades att Caepio olagligen gjorde av med allting själv.

Cimbrerna och deras allierade

De folkstammar som från början ingick i denna berömda utvandring var cimbrer, teutoner och ambroner. Cimbrernas namn lever sannolikt kvar i Himmerland i norra Jylland som under medeltiden hette Himber syssla. Även teutonerna bör ha kommit från Danmark eller södra Sverige, medan ambronerna lär ha härstammat från Schleswig. Även folk tillhörande haruderna anses ha varit med. Utvandringen berörde bara en del av de omnämnda folkgrupperna medan resten av dem stannade kvar.

År 115-105 f.Kr.

Orsaken till utvandringen sägs ha varit en stormflod som orsakade en så omfattande översvämning att de tvingades söka nytt land. (Anm. *Frågan är om inte detta är en omskrivning av exempelvis en våg av fientliga krigare som invaderade landet*.) Från den jylländska halvön gav sig cimbrer, teutoner och ambroner i varje fall iväg (c:a 115 f.Kr). Färden gick åt sydost genom Tyskland men vägen stängdes av boierna som bodde i trakten av Böhmen. Dessa keltiska folk var starka nog att hålla den väldiga härstyrkan på avstånd. Cimbrerna och de andra gick då vidare söderut, korsade Donau på väg mot Italien via passen i de östra delarna av Alperna (113 f.Kr). I alppasset i Krain, vid Noreia i Kärnten i Österrike, låg den romerske konsuln Cn. Paprius Carbo i bakhåll men han besegrades fullständigt. Endast ett häftigt oväder hindrade germanerna från att förinta dem fullständigt.

Istället för att gå vidare söderut in i Italien gick de mot väster tills de kom till helvetierna, som var rika på guld men fredligt sinnade. Dessa såg vilket välstånd som cimbrerna fått genom röveri, vilket till och med överträffade deras eget välstånd. Två av de fyra kantoner som helvetierna var uppdelade i, tigyrenerna och toygenerna, blev då så till sig att de slog följe med cimbrerna. Tillsammans tog de sig så småningom, långt uppe i norr, över floden Rhen. Här på den västra sidan upplade de stora förråd med allt som de inte kunde föra med sig på vandringen söderut in i Gallien och kvarlämnade sex tusen man till vakt och värn. Enligt somliga var antalet på alla de vapenföra männen 300.000 och enligt andra bortåt 500.000 men romarna uppfattade dem inte som en militärstyrka. Det var en folkhär där också kvinnorna kunde deltaga i striderna. När de drog fram red eller gick männen, medan kvinnor och barn färdades i vagnar överdragna med skinntak. Kämparna var högväxta, blåögda och ljushåriga. De gjorde ett starkt intryck på romarna, men de uppfattades också som öppna och troskyldiga. I strid däremot fruktade cimbrerna och de andra ingenting. Kvinnorna uppvisade samma styrka och stridsduglighet som männen. Som slagordning använde de en uppställning i fyrkant där de stod tätt tillsammans. Dess främsta led var sammankopplade med rep från livgördel till livgördel. Bakom männen hade kvinnor och barn förskansat sig i en vagnborg. Förutom fotfolket hade de ryttare, antingen i enskilda grupper eller blandat tillsammans med fotfolket på så vis att en snabbfotad krigare följde en speciell ryttare. Deras vapen var svärd, spjut och sköld. De förnämsta hade också praktfulla hjälmar. Under striderna brukade de bita i de hudar som de hade spänt ut över det flätverk som täckte vagnarna för att på detta sätt skapa ett overkligt oljud. Dag och plats för ett slag bestämdes på förhand med fienden och ett slag kunde inledas med tvekamper. Efter en vunnen strid högg de sönder krigsbytet och offrade det åt sina gudar. Fångarna slaktades som krigsoffer av deras prästinnor.

Deras första motståndare i Gallien var belgerna, men de var mäktiga nog att hålla dem på avstånd. Ryckvis rörde de sig framåt i Gallien och krävde landområden där de kom. Om de nekades härjade de vida omkring. Dock fann de sig inte tillrätta någonstans utan fortsatte färden, gav upp det land de tilldelats och krävde ständigt nytt.

Till slut kom de åter igen fram till Romarrikets gränser och strider var oundvikliga. Här slog de för andra gången en romersk härstyrka (109 f.Kr.). Denna gång var den under konsul M.Iunuis Silanus ledning. Två år senare (107 f.Kr.) hände det på nytt. Konsuln Lucius Cassius i Aquitanien blev slagen av denna väldiga folkhär. Det helvetiska folket tigurinerna bar ansvaret för dråpet på konsuln.

Befolkningen i Tolosa (Toulouse) hade varit allierade med romarna, men de revolterade (106 f.Kr.) då cimbrernas närvaro gav dem nytt hopp om självständighet. Detta drömde de om, till och med när somliga av dem slogs i kedjor. Plötsligt en natt ockuperades området av romarna. De plundrade templen och förvärvade mycket pengar på andra håll, för platsen var rik sedan gammalt och innehade bland många andra saker de offergåvor som kelterna under sin ledare Brennus hade tagit

från Delfi. Inga betydande skatter blev dock hemförda av romarna, för soldaterna själva tillägnade sig det mesta.

Servilius Caepio blev (105 f.Kr.) orsak till mycket ondska inom armén på grund av sin avundsjuka på sina kollegor som upphöjts till konsul. Efter Scaurus död sände Gnaeus Mallius efter honom. Då han motsträvigt kom efter en tid, ville han inte förena sig med Mallius på grund av förföljelsemani och avundsjuka. Istället intog han en position mellan Mallius och cimbrerna för att få bli den förste som inlät sig i strid mot dem och på så sätt vinna all heder i kriget. Till att börja med ingav de fruktan hos cimbrerna så länge som deras gräl fortsatte, i en sådan utsträckning att cimbrerna förmåddes att önska sig fred. Men när cimbrerna närmade sig Mallius i han egenskap av konsul, blev Servilius uppbragd över att de inte skickat sina sändemän till honom och var nära att hugga ner dem. Soldaterna tvingade då Servilius att vända sig till Mallius och diskutera situationen. Men istället för att nå en uppgörelse blev fiendskapen mellan dem ännu större.

Boiorix seger i slaget vid Orange

Två år efter cimbrernas stora seger befann sig denna folkhär (105 f.Kr.) i trakten av Arausio (Orange) i sydöstra Frankrike. Konsul Gnaeus Mallius och prokonsul Q.Servilius Caepio blev sända mot cimbrerna, teutonerna, tigurinerna och ambronerna, vilka var galliska och germanska stammar. Vid den tiden försökte de slå ut det romerska imperiet, delade sina provinser mellan sig och gjorde floden Rhen till sin gräns.

Vid denna tid hade cimbrerna en kung vid namn Boiorix. Här erhöll han en dubbelseger över de romerska härförarna Q.Servilius Caepio och Gnaeus Mallius. Den sistnämnde hade ställt upp en armé öster om floden Rhone och en annan armé under befäl av prokonsuln Q.Servilius Caepio mitt emot, väster om floden. Dessutom placerades en framskjuten kår under Mallius legat M.Aurelius Scaurus i allebrogernas land. Den sistnämnda blev tillintetgjord först och därpå de båda konsulariska härstyrkorna vid Orange. I detta slag blev konsul M.Aemilius tillfångatagen och dödad och hans två söner blev slagna. Båda de romerska lägren plundrades på ett enormt byte. Så många som 80 000 romerska soldater och allierade blev nedhuggna och 40 000 trossknektar och följeslagare dräptes också. Av alla dessa var det bara tio personer som överlevde och som fick föra med sig nyheten för att öka olyckan för folket. Allt fördärvades. Ja, allt som de hade lagt beslag på i befästningen och allt annat byte, lät de genom en ovanlig och främmande bitterhet förstöra. Romarnas kläder skars i bitar eller revs sönder, brynjorna höggs sönder, munderingar från hästarna förstördes och hästarna själva dränktes i strömvirvlarna i floden Rhone. Män med fötterna bundna runt nacken hängdes i träden så att segrarna inte kunde göra anspråk på något byte och de besegrade inte kunde få nåd.

Vid denna tid var det inte bara en stor bedrövelse i Rom utan en stor fruktan att cimbrerna omedelbart skulle korsa Alperna och ödelägga Italien.

Bland cimbrernas hustrur fanns prästinnor som var synska. De var gråhåriga, klädda i vitt med lingula mantlar som var fästade med spännen. Till det hade de bronsprydda bälten samt gick barfota. Med ett svärd i handen mötte de fångarna utanför lägret, krönte dem med en krans och ledde dem till ett metallisk kärl om cirka tjugo amphorer (550 liter). De hade rest en plattform och dit upp gick prästinnorna, tog fångarna och böjde dem över kitteln för att därefter skära av strupen. Från blodet som rann ner i kitteln utläste några av prästinnorna profetior, medan andra skar upp kroppen. Sedan de granskat och spått i inälvorna uttalade de sig om segrar för deras eget folk.

Delning i flera grupper

Istället för att gå in i Italien och mot Rom, gick de längre västerut och över Pyrenéerna in i Spanien. Under några år bedrev de strider med de kelto-ibriska folken innan de valde att återvända till södra Frankrike där de delade upp sig i två grupper. Cimbrerna gick mot Brennerpasset för att nå Italien den vägen. Teutonerna och ambronerna följde Rhone söderut. Vid Aix inte långt från Marseille mötte de på sommaren (102 f.Kr.) en romersk härstyrka under ledning av Caius Marius, som var sin tids skickligaste härförare i Romarriket.

Marius, som då var konsul för fjärde gången, slog läger vid floderna Isere och Rhone där de flyter ihop, efter att teutoner, cimbrer, tiguriner och ambroner hade kämpat i tre dagar runt romarnas befästning för att se om de på något sätt kunde driva dem från sina ställningar och ut till öppen mark.

Därefter valde de att invadera Italien i tre grupper. Sedan fienden gett sig iväg flyttade Marius sitt läger till en kulle där han kunde överblicka slätten och floden där hans fiender hade spritt ut sig. När hans soldater klagade på att de inte hade dricksvatten, svarade han att vattnet fanns inom räckhåll men de tvingades kräva det med hjälp av svärd. Så när befästningens följeslagare, först av alla, skrikande rusade ut i striden följde armén efter. Slaget mot ambronerna utkämpades och romarna segrade.

Marius krossade teutonerna. Dessa hade dagarna innan försökt storma hans läger men utan att lyckas. Istället blev de själva överrumplade vid Aquae Sexiae (som låg 25 km norr om Marseille). På den fjärde dagen, drogs stridslinjerna upp igen på båda sidorna om slätten och de slogs med samma styrka på båda sidorna fram till middagstid. Med tiden när solen blev allt hetare började den sladdriga massan av galler smälta samman och en slakt snarare än ett slag pågick ända till natten. Två hundra tusen beväpnade män dödades i detta slag. Åttio tusen sägs ha blivit tillfångatagna och knappt tre tusen lär ha undkommit genom flykt. Andra menar att det var ett hundra tusen teutoner som föll och lika många som togs till fånga. Deras ledare, Teutobod, dödades också. Främlingarna var krossade. Deras kvinnor underrättade konsuln att om deras kyskhet skulle bli okränkt och de fick tjäna Vestal och de andra gudomligheterna, skulle de inte ta livet av sig. När de inte fick gehör för sina önskemål, sedan de slagit de små barnen mot klippor, hade de ihjäl sig själva med svärd och hängning. Marius, som ville uppmuntra och be-

löna sina soldater, sålde allt krigsbyte till dem för obetydliga priser. Dessa händelser berörde även tiguringerna och ambronerna.

Teutonerna och cimbrerna som fortfarande hade sina styrkor i behåll, passerade över Alperna och svepte över Italiens slätter. Det var där, när den hårdhudade rasen hade mjuknat efter en tid i det mildare klimatet, drycker, mat och bad, som Marius vilken var konsul för femte gången och Catulus blev sända emot dem. De säkrade tid och plats för slaget och planerade slaget när det var dimma men genomförde det i solsken. Den första förvirringen kom till gallerna för de trodde att den romerska linjen var färdig för strid innan de hade hunnit ställa upp. Då plötsligt blev ryttarna sårade och drevs tillbaka mot sina egna män och skapade stor oreda. När solen sedan steg upp med vinden och sken i deras ansikten, fylldes deras ögon av damm och solens ljus fördunklade deras sikt. Därefter dödades ett stort och fasansfullt antal, men med obetydliga förluster för romarna och med en slutgiltig slakt på dem själva. Ett hundra fyrtio tusen av deras män sägs ha blivit dödade i detta slag och sextio tusen blev tillfångatagna. Kvinnorna eggade upp en nästan ännu mer allvarlig strid, för sedan de arrangerat sina vagnar i form av en befästning kunde de genom sin högre position slå tillbaka romarna under en lång tid. Men när de blev skräckslagna av romarnas annorlunda sätt att slakta på, för deras skalpar blev avskurna med håret och de blev lämnade på ett anskrämligt sätt med ett vanhedrande sår, vände de sina svärd som de höll mot sina fiender emot sig själva och sina egna barn. En del dödade varandra genom gemensamt samtycke, andra blev strypta genom att ta tag i varandras halsar, andra genom att lägga rep runt hästarnas ben och plötsligt driva hästen framåt sedan de hade placerat sitt eget huvud i repet som de bundit i hästens ben varpå de drogs med och kvävdes till döds, andra hängde sig själva med en snara från vagnsstången som de rest upp. En kvinna uppmärksammades som efter att ha lagt en ögla över nacken på sina två söner och därefter bundit dem vid sina egna fötter, hängde sig själv och drog dem med sig så de också dödades. Bland alla dessa slag av mord nämns också två hövdingar som sägs ha rusat emot varandra med dragna svärd. Kungarna Lugius och Boiorix föll i slaget, men Claodicus och Caesorix blev infångade. I dessa båda slag blev tre hundra fyrtio tusen galler dödade och ett hundra fyrtio tusen blev tillfångatagna. Inte att förglömma det oräkneliga antal kvinnor som genom kvinnligt ursinne och manlig kraft dödade sig själva och de små barnen.

Cimbrernas väg

Cimbrerna däremot hade förlorat mycket av sin kämpande anda, så snart de hade slagit sig ner någonstans och blev försvagade och slöa både till kropp och själ. Orsaken var att de slapp bo utomhus och fick bo i riktiga hus och istället för kallt vatten kunde de ta sig varma bad. De var uppfödda att äta rått kött men nu kunde de äta alla rätter och delikatesser som landet erbjöd. Därtill dränkte de sig själva i vin och starka drycker, i motsats till deras gamla sedvänjor. Allt detta gjorde att de förlorade sin forna styrka då de inte längre kunde motstå kyla eller avhålla sig från sömn.

Cimbrerna tog en östligare väg och forcerade bergspassen. Romarnas försvar, under ledning av konsuln Quintus Lutatius Catulus, vek långsamt tillbaka och släppte in dem i Podalen för att försöka vinna tid. Avsikten var att Marius skulle hinna tillbaka till Italien för att förena sig med de övriga romarna. Det skedde först under våren året därpå. I juli år 101 f.Kr. möttes Boiorix och Marius i norra Italien, på de Raudiska fälten som låg vid Campi Raudii. Här föll Boiorix med en stor del av sitt folk och de blev fullständigt slagna av den romerska härstyrkan i en strid som varade i två dagar. Då romarna trängde in i leden mot vagnborgen lät kvinnorna dräpa sig själva och alla barnen. I allt föll 140.000 cimbrer på denna plats och ytterligare 60.000 blev tagna tillfånga. Denna dag blev de nordgermanska folken och deras helvetiska följeslagare fullständigt tillintetgjorda, efter att ha hemsökt Romarriket.

Slutliga öden

Gajus Marius, som räddat det romerska riket från en säker undergång, hamnade slutligen i onåd av senaten och dömdes år 86 f.Kr. till döden av sin rival Sulla. Domen skulle verkställas av en cimbrisk slav men då denne hörde Marius mäktiga stämma och stirrade in i hans lågande ögon tappade han kniven. Romarna kom då till sans och beaktade att slaven hade mer vördnad för denne tidigare så betydelsefulla man än de själva hade. Domen omformades då, varefter Marius sändes bort med ett skepp till Ischia.

Praetor Marcus Crassus utkämpade (72-71 f.Kr.) först ett segrande slag mot en uppsättning förrymda slavar som var arrangerat av galler och germaner och dödade trettiofem tusen av dem. Därefter tog han upp kampen med Spartacus som föll med sextio tusen av sina män.

Kvar vid floden Rhen fanns under lång tid framöver den vaktstyrka som vakade över de väldiga förråd som cimbrerna och deras allierade hade lämnat några år tidigare. Sommaren år 57 f.Kr. kom den romerska härstyrkan, ledd av Julius Caesar, fram hit. De fortsatta striderna med romarna men det slutade med att de förintades. Resterna av deras stora och många läger vid Rhen fanns kvar ännu två hundra år efter deras etablering.

Långt senare har man på berget Greinberg, strax söder om Miltenberg vid floden Mains mellersta lopp, funnit offergåvor. Intill detta fanns också en fem meter hög fyrkantig stenspets uppställd på röda sandstenar, vilken kallats teutonerstenen. Inskriften "Inter Toutonus C A H" har tolkats som "Här är gränsen mellan teutoner, cimbrer, ambroner och haruder", men ordet tjod som teutoner är besläktat med kan också tolkas som enbart folkstam.

PÅ ANDRA SIDAN FLODEN

Julius Caesars strider

Gaius Julius Caesar (100-44 f.Kr.) blev år 59 f.Kr. utsedd till romersk befälhavare över provinsen Gallien som då omfattade Poslätten och nuvarande Provence. Efter fem års krig hade han nästan hela det nuvarande Frankrike i sin hand och hade också gjort framstötar in på germanskt område och de brittiska öarna. De nästföljande åren blev betydligt hårdare då hela den erövrade delen av Gallien gjorde uppror, vilket dock krossades år 52. Samtidigt med dessa händelser kom germaner och blandade sig i deras uppgörelse. Germanerna bodde öster och norr om kelterna, bortom floderna Rhen och Donau. Caesar gav sig ut på ett fälttåg över Rhen i följe av 8-10 legioner (drygt 40.000 man) i ett försök att mäta sina krafter mot dem.

Kriget mot Ariovistus

Sensommar-höst c:a 58 f.Kr.
Germanerna bor på andra sidan av Rhen och med dem för belgerna oavbrutet krig. Även helvetierna stå i mannamod framför de övriga gallerna av samma skäl som belgerna, nämligen att de slåss med germanerna i nästan dagliga strider, varvid de antingen tillbakaslå dessa från sitt eget område eller själva föra kriget in på deras mark.

Hela Gallien var splittrat i två partigrupperingar. För den ena av dem stod aeduerna i spetsen, för den andra arvernerna. Då dessa under flera år med all makt stred mot varandra om högsta väldet tillgrep arvernerna och sequanerna utvägen att inkalla germaner som legosoldater. Första gången var det endast 15.000 man som övergick floden Rhen, men sedan dessa människor lärt sig uppskatta Galliens jordmån, odlingsgrund och rikedom hade flera dragits över dit. Det dröjde inte länge innan de förekom i Gallien till ett antal av bortåt 120.000. Med dessa hade aeduerna och deras lydfolk gång efter annan mätt sig i vapenskiften. Besegrade som de blivit, hade de tvingats utstå svåra olycksöden. Hela sin adel, hela sitt styrande råd hade de tvingats utlämna. Brutna genom dessa strider och nederlag

hade de som förut varit Galliens mäktigaste folk, genom sitt hjältemod samt genom vänskapen och bundsförvantskapet med romerska folket, tvingats lämna statens främsta män som gisslan åt sequanerna. Därtill genom ed förplikta hela folket att varken återfordra denna gisslan, anropa romerska folket om hjälp, eller vägra att lyda dessas maktanspråk.

Divitiacus var den ende i hela aeduiska staten som inte kunde förmås att begå eden eller lämna sina barn som gisslan. Endast därigenom att han varken bands av ed eller gisslan hade det blivit honom möjligt att fly från sitt land och bege sig till Rom för att begära hjälp av senaten.

De segrande sequanerna hade råkat ännu värre ut än de slagna aeduerna emedan Ariovistus, germanernas konung, slagit sig ner i deras land och tagit för sig en tredjedel av den sequanska åkerjorden. Det var den bästa i hela Gallien. Därtill hade de strax efteråt befallt sequanerna att avträda ännu en tredjedel, emedan några månader tidigare 24.000 harudiska män kommit till honom, vilka skulle ha jord och boningsplatser. Inom få år skulle det komma därhän att de alla blev fördrivna ur det galliska landet och att alla germaner övergick floden Rhen, ty gallernas åkerjord var på alla vis bättre än germanernas. Inte heller kunde de förras levnadsvanor jämföras med de senares. Denne Ariovistus hade uppträtt som en grym och övermodig härskare alltsedan han slagit gallernas här vid Magetobriga. Han fordrade varenda adelsmans barn som gisslan och hotade att på dem statuera de mest avskräckande exempel om någonting ej skedde enligt hans vilja. Han var en äkta barbar, snar till vrede och skydde intet. Gallerna stod inte längre ut med hans herravälde. Den enda hjälpen de kunde få var av Caesar och det romerska folket. I annat fall skulle alla galler vara tvingade att göra detsamma som helvetierna gjort, nämligen att utvandra hemifrån, söka ett nytt hem på annan ort långt bort från germanerna och möta sitt öde hur det än kunde utfalla.

Caesar ämnade, genom den respekt han förvärvat sig själv och sin härstyrka, avskräcka germanerna från att i större mängd övergå floden Rhen. Han ensam kunde värja Gallien mot Ariovistus övervåld. Skulle Ariovistus ha hört vad som planerades tvivlade han inte på att denne skulle utsöka den grymmaste hämnd på alla dem som han hade till gisslan.

Caesar insåg att germanerna var ett allvarligt hot mot Rom, ty inte kunde han tro, att dessa människor när de väl erövrat Gallien skulle avhålla sig från att, liksom förr cimbrerna och teutonerna gjort, gå vidare in i romerska provinser och därifrån styra sina steg mot Italien. Detta allra helst då bara floden Rhone skilde sequanernas land från romerska provinser. Ariovistus själv hade dessutom antagit en sådan ton och ett så högdraget uppträdande att han blivit rent outhärdlig.

Underhandlingar följde mellan Ariovistus och Caesar. Ariovistus meddelade att han inte tänkte frige aeduernas gisslan men inte heller orättmätigt anfalla dem eller deras bundsförvanter med krig, såvida de höll fast vid den överenskommelse som ingåtts och att årligen föra fram den ålagda skatten. Gjorde de icke detta skulle det brödranamn de fått av romerska folket lindrigt gagna dem. Angående Caesars hot, att inte fortsätta att betrakta aeduernas oförrätter utan att ingripa, ville han säga att

ingen mött honom i strid utan att möta sin undergång. Caesar kunde få strid när han ville. Han skulle då få utröna att germanerna, som aldrig besegrats, var mer vapenövade än några andra. På femton år hade de inte vistats under tak och det åstadkomma en hel del i fråga om krigarmod.

Caesar mottog detta svar samtidigt som ett sändebud kom till honom från aeduerna och treverna. Aeduerna klagade över att haruderna, vilka nyligen gått in i Gallien och härjade i deras land trots den gisslan de givit för att köpa sig fred av Ariovistus. Treverna meddelade att en gren av sveberna, omfattande hundra härader, hade slagit sig ned på Rhens strandsluttningar och nu försökte gå över floden. De anfördes av två bröder, Nasua och Cimberius. Dessa upplysningar gjorde ett starkt intryck på Caesar. Han såg att han måste skynda då Ariovistus gamla trupper skulle bli långt svårare att slå om de förenade sig med nya suebiska härstyrkor. Han tågade därför genast med långa dagsmarscher mot Ariovistus sedan han i största hast sörjt för provianteringen.

Sedan det personliga mötet och underhandlingen mellan Caesar och Ariovistus misslyckats, kom härarna allt närmare varandra. Men Ariovistus kvarhöll huvudhären i lägret och utkämpade blott dagliga rytteristrider.

Det stridssätt som germanerna särskilt hade tränat sig på var följande. De framsände sex tusen ryttare och lika många fotsoldater, ytterst djärva och snabba. Varje ryttare hade ur härstyrkan utvalt sig en sådan fotsoldat till sitt personliga skydd. Med dem höll de ihop i striderna. Till dem kunde ryttarna vid behov dra sig tillbaka. Tog striden en farlig vändning, skyndade de fram till ryttarens hjälp. Föll någon svårt sårad av hästen, täckte de honom. Skulle någon rida särskilt långt fram eller särskilt snabbt dra sig tillbaka, kunde de tack vare den snabbhet som träningen hade skänkt dem följa hästarna hållande dem i manen.

Då Caesar såg att Ariovistus inte ville lämna lägret lät han för att inte längre avskäras från tillförseln av proviant utse en lämplig lägerplats ungefär 600 fot (200 m) på andra sidan om den plats som germanerna valt till lägerplats. Han tågade sedan med härstyrkan uppställd i tre slaglinjer till den utvalda platsen. Första och andra linjen befallde han hålla sig stridsberedda medan den tredje anlade lägrets förskansningar. Fram till deras lägerplats sände då Ariovistus omkring 10.000 man lätt beväpnade jämte hela rytteriet för att med dessa trupper injaga skräck hos de romerska trupperna och försöka hindra dem från att befästa lägret. Då lägrets förskansningar var färdiga lämnade han kvar två legioner (10.000 man) och en del av hjälptrupperna. De fyra återstående legionerna (20.000 man) återförde han till det större lägret.

Ariovistus sände på nytt iväg en del av sina trupper för att anfalla det mindre lägret. Där kämpades på ömse sidor med största häftighet ända till kvällen. Vid solnedgången drog Ariovistus tillbaka sina trupper till sitt läger sedan de både hade fått och utdelat många sår. Då Caesar lät utfråga de fångar som tagits om orsaken till att Ariovistus inte ville våga sig på ett avgörande möte, fann han att orsaken var den att germanerna låt sina hustrur genom lottkastning och andra spådomskonster utforska huruvida det var tjänligt att inlåta sig i strid eller icke. Allt enligt gängse

sed hos dem. Dessa hade förklarat att germanerna inte skulle segra om de utkämpade slaget före månskiftet.

Dagen efter ryckte Caesar fram med krigshären uppställd i tre slaglinjer ända till fiendens läger. Då lämnades inte germanerna annat val än att föra sina trupper ut ur lägret. De uppställde de olika stammarna, var för sig, med lika långa avstånd sinsemellan. Där fanns haruder, markomaner, triboker, vangioner, nemeter, sedusier och sveber. Runt hela slaglinjen uppförde de en spärr av vagnar och kärror för att borttaga allt hopp om flykt. Här placerade de sina kvinnor vilka drog ut i strid med männen. Gråtande och med utsträckta händer ropade de åt krigarna att kämpa för att de inte skulle bli slavar hos romarna.

Caesar gav tecken till högra flygeln att de skulle anfalla. Så häftigt störtade romarna fram mot fienderna och så snabbt och plötsligt skedde germanernas motanfall att romarna inte fick tillräckligt utrymme att kasta sina spjut. Alltså bortkastade de spjuten och kämpade man mot man med svärden. Germanerna bildade med invand snabbhet falang och avvärjde så svärdshuggen. Man såg då hur de romerska soldaterna i stort antal hoppade in i falangerna, ryckte ned sköldarna med händerna och sårade männen ovanifrån. Redan hade germanernas slaglinje på vänstra flygeln drivits tillbaka och slagits på flykten, då de på högra flygeln tack vare sin väldiga mängd och med våldsamhet tryckte romarnas slaglinje tillbaka. Då sändes det romerska rytteriet till de hårt ansatta truppernas hjälp.

Så återställdes slaglinjen och alla germanerna vände ryggen till och hejdade inte sin flykt förrän de hunnit fram till floden Rhen vid pass fem romerska milier (7,5 km) från stridsplatsen. Där sökte några få att med alla sina krafter simma över, så vida de inte lyckades rädda sig på stockar som de hittat. Bland dem var Ariovistus som vid stranden påträffade en förtöjd båt och flydde över på den. Alla de andra nedhöggs av det förföljande rytteriet.

Ariovistus hade två hustrur. Den ena var av suebisk börd. Henne hade han fört med sig från hembygden. Den andra som var från Noricum och syster till konung Voccio hade han äktat i Gallien dit brodern sänt henne. Båda dessa omkom under flykten. Han hade också två döttrar. Av dessa blev den ena dödad, den andra fången.

Då ryktet om detta slag spritt sig till andra sidan Rhen började sveberna, vilka på sin vandring hunnit ned till Rhens strandbäddar, att återvända hem. Men när ubierna som bo alldeles vid Rhen märkte hur förskräckta de var förföljde de dem och dödade ett stort antal.

Kriget mot belgerna och aduatukerna

Sommaren 57 f.Kr.
Belgerna stod redan under vapen och de germaner som bo väster om floden Rhen hade förenat sig med dem. De flesta belgerna härstammade från germanerna och hade långt tillbaka i tiden, lockade av landets bördighet, gått över Rhen samt slagit sig ned i de trakter där de nu bodde sedan de fördrivit gallerna därifrån. De var vidare de enda som kunnat hålla teutoner och cimbrer borta från sina landmären då hela Gallien härjades av dessa inkräktare. Följden har blivit att minnet av dessa händelser skänkt belgerna ett stort anseende liksom också ett stort självmedvetande i militära ting. Angående deras antal sade sig remerna sitta inne med fullständiga upplysningar emedan de såsom grannar och fränder hade haft tillträde till belgernas gemensamma råd. Där hade de hört hur stor härstyrka varje folk lovat att deltaga i kriget med. Främsta platsen ibland dem intog bellovacerna tack vare sin tapperhet, sitt anseende och sitt antal. De kunde uppsätta ett hundra tusen väpnade män och hade lovat ställa sextio tusen utvalda till förfogande samt gjorde anspråk på högsta ledningen över alla krigsrörelser. Suessionerna var remernas närmaste grannar. De ägde det vidsträcktaste området och den bördigaste marken. Hos dem hade ända in på det nuvarande släktledets tid såsom konung härskat Divitiacus, hela Galliens mäktigaste man. Hans välde omfattade inte bara en stor del av de här berörda områdena utan även Britannien. Nu hette deras konung Galba, vilken till följd av sin rättrådighet och klokhet hade tilldelats överledningen av kriget enligt samfällt beslut. De hade tolv städer vilka lovade uppställa 50 tusental väpnade män. Lika många utlovade nervierna, som belgerna själva ansåg för den vildaste av deras stammar. De bo också mer avlägset än de övriga. Stubaterna uppsatte 15.000 väpnade män, ambianerna 10.000, morinerna 25.000, menapierna 7000, caleterna 10.000, veliocasserna och viromanduerna lika mycket, samt aduatukerna 19.000. Condruserna, eburonerna, caeroeserna och paemanerna vilka brukade sammanfattas under namnet germaner uppsatte enligt remerna 40.000 män.

Efter många strider mellan romarna och belgerna kom aduatukerna att vända tillbaka hem. Där utrymde de alla städer och fästen utom en enda stad som var oöverträffligt befäst av naturen. Där sammanförde de all sin egendom. Försvararna själva var ättlingar till cimbrerna och teutonerna, vilka då de anträdde sitt tåg till det romerska riket upplade de förråd som de inte kunde föra eller bära med sig på en plats väster om floden Rhen. Här kvarlämnades sex tusen män till vakt och värn. Efter sina stamfränders undergång förde dessa i flera år en orolig tillvaro i det de antingen anfölls med krig av sina grannar eller själva anföll dessa till dess de slöt fred med varandra och fick utvälja till sin boplats den nejd där de bor.

Då romarna gjorde sig redo för strid mot staden sände de fredsunderhandlare till Caesar vilka förklarade att de var villiga att giva sig i hans våld. En sak bad de honom att få slippa och det var att han inte skulle ta ifrån dem vapnen. Orsaken

var att nästan alla grannfolken var fientliga mot dem då de avundades dem deras krigsduglighet. Mot dessa folk kunde de inte försvara sig om de tvingades lämna ifrån sig vapnen.

Härtill svarade Caesar att han ville ålägga grannfolken att inte på något sätt förorätta dem som givit sig under romarna. Detta tal ville inte aduatukerna lyssna på och händelsen slutade med aduatukernas utfall ur staden och deras slutliga förintelse.

Första kriget mot germanerna

Sommaren 55 f.Kr.
Under den påföljande vintern år 56-55 f.Kr. överskred de germanska folken usipeterna och tenktererna i mycket stora skaror floden Rhen, inte långt från det hav vari Rhen utfaller. Det som tvingade dem att gå över floden var att de under flera år oroats av sveberna, vilka hårt ansatte dem med krig och hindrade dem från att odla sina åkrar.

Sveberna var den ojämförligt största och mest krigiska av alla germanska stammar. De sades ha hundra härader där vart och ett utsänder tusen väpnade män på det krigståg som de varje år företar. De övriga som stannat hemma skaffar föda åt sig själva och de andra. Nästa år skiftar de så att de sistnämnda står under vapen medan de förstnämnda stannar hemma. Därmed försummar de varken åkerbruket eller krigets konst och vana. Hos dem tillhör ingen jord enskilda personer eller är undantagen från allmänt bruk. Inte heller får de kvarstanna längre än ett år på en och samma plats för att odla jorden. De lever inte i någon större utsträckning av säd utan mestadels av mjölk och nötkött. Därtill går de gärna på jakt. Detta levnadssätt jämte arten av deras föda, den dagliga kroppsövningen och den frihet de har, allt detta ger näring åt deras krafter och gör dem till ett utomordentligt storväxt folk. Ja, så härdade ha deras livsvanor gjort dem att de mitt i den skarpa kölden som råder i deras hemland gå utan alla andra kläder än hudar vilka är så korta att de lämna en stor del av kroppen naken.

Köpmän får tillträde till deras land, men snarare därför att de till dem vill sälja vad de tagit som krigsbyte än därför att de önskar få några varor införda utifrån. Ja, till och med hästar, som utgör gallernas förtjusning och som dessa betalar med mycket höga priser, vill inte germanerna införa utifrån. De nyttjar istället sina hemfödda, små och fula djur och tränar dessa genom daglig övning tills de når en mycket hög grad av uthållighet. Under rytteristrider hoppar de ofta av hästarna och strider till fots. Hästarna har de vant att stå stilla på en och samma fläck dit de om så behövs snabbt kan dra sig tillbaka. Inget ter sig enligt deras sedvanor tarvligare eller vekligare än att använda sadel. Därför går de, hur fåtaliga de än är, utan någon tvekan till anfall mot vilket antal sadelförsedda ryttare som helst. Vin låter

de inte alls införa i landet, ty de anser att det gör männen bekväma så att de inte utstår mödor samt att det förkvinnligar dem.

För staten gäller det som den största ära att lägga de odlade fälten öde så långt som möjligt utanför sina gränser, ty därigenom har den ju bevisat att ett stort antal folk inte förmår motstå dess makt. Det uppges också att på ett håll ligger landet öde nära sex hundra romerska milier (890 km) från sveberna räknat. På ett annat håll ha de ubierna till grannar vilkas stat en gång var stor och blomstrande mätt med germansk måttstock. Dessa är något mer kultiverade än andra folk av samma ras eftersom de bor längs floden Rhen och därför ofta får besök av köpmän. De har också påverkats av de närboende gallernas seder. Dem ha sveberna inte kunnat driva ut ur deras land även om de försökt det i många och tätt på varandra följande krig. Därtill har ubiernas stat varit för stor och mäktig, men till skattskyldiga ha de gjort dem samt betydligt försvagat deras kraft och stolthet.

I samma läge var usipeterna och tenktererna. Dessa hade i flera år motstått svebernas våldsamma anlopp men till sist dock fördrivits från sina marker och efter att under tre år irrat omkring litet varstans i Germanien kommit till trakten vid floden Rhen. Där bodde menapierna vilka på flodens båda stränder hade åkerfält, hus och byar. Förskräckta av den stora människomassan som närmade sig utrymde de sina boningar på flodens östra sida och utsatte på den västra sidan bevakningsstyrkor som skulle hindra germanerna från att komma över. Dessa försökte komma över på alla sätt men då de varken kunde bana sig väg med våld till följd av bristen på fartyg eller smyga sig över i hemlighet till följd av menapiernas vaktposter, låtsades de dra sig tillbaka till sina gamla områden. När de gått så långt som tre dagsmarscher bort från floden vände de åter om och tillryggalade på hästryggen hela denna vägsträcka på en enda natt, varpå de överväldigade de intet anande menapierna vars spejare sett germanernas avtåg och därför utan fruktan återinflyttat i sina byar på östra Rhenstranden. Sedan dessa dödats och deras skepp erövrats gick germanerna över floden innan den del av menapierna som vistades väster om Rhen lärt känna vad som stod på. Alla dessas boningar besattes av germanerna och de lade beslag på deras förråd som de sedan livnärde sig på under återstoden av vintern.

Då Caesar fruktade att kriget skulle ta en farligare vändning, reste han till den romerska härstyrkan tidigare än han dittills brukat göra. När han kom fram fann han att just det som han befarat verkligen hade inträffat. Åtskilliga folk hade sänt underhandlare till germanerna och bett dem draga bort från trakterna längs Rhen där de uppehöll sig. I så fall skulle de ställa allt vad de begärde till deras förfogande. Lockade av dessa förespeglingar strövade germanerna längre in i landet och hade redan kommit fram till eburonernas och kondrusernas område, vilka sistnämnda är lydnadspliktiga under treverna. Caesar som hade kallat till sig Galliens främsta män befallde dem att uppsätta ett rytteri varefter han kungjorde sitt beslut att draga i fält mot germanerna.

Usipeterna och tenktererna sände då underhandlare till Caesar. De höll ett tal och sade att germanerna inte hade börjat krig mot romerska folket, men tänkte å

andra sidan på intet sätt undandra sig strid om de retades därtill. De hade kommit mot sin vilja, eftersom de själva var fördrivna från sin hembygd och de stod inte tillbaka för något folk utom för sveberna. Härpå svarade Caesar att det i Gallien inte fanns några lediga odlingsmarker som utan oförrätt mot någon annan kunde skänkas bort. Det stod dem dock fritt att slå sig ned i ubiernas land, varifrån sändebud just kommit för att klaga över svebernas övergrepp och för att be om Caesars bistånd. Germanerna fick vapenstillestånd men svarade med att sända sina åtta hundra ryttare mot de romerska ryttare, vilka var femtusen man starka. Eftersom de inte befarat några fientligheter, bringades de i förvirring. I denna strid dödades sjuttiofyra av de romerska ryttarna. Caesar fann att striden inte fick uppskjutas en enda dag mer än nödvändigt.

Då inträffade en högst läglig händelse. På morgonen dagen efter striden med germanerna infann sig i hans läger i stort antal alla deras hövdingar och åldrade män, alltjämt fulla av trolöshet och hyckleri. De ville dels ursäkta sig därför att de föregående dag börjat strid tvärtemot vad som var överenskommet och som de själva hade begärt, dels ville de också genom svekfullt tal förskaffa sig vapenvila. Glad att ha fått dem i sina händer lät därför Caesar taga dem till fånga. Caesar förde sina trupper ur lägret och kom efter en mycket hastig marsch på åtta milier (12 km) fram till det fientliga lägret innan germanerna hunnit få klart för sig vad som stod på. Skräckslagna både genom den romerska härstyrkans snabba och plötsligt ankomst och genom de sinas frånvaro hade de varken tid att hålla krigsråd eller att väpna sig. Då de genom larm och förvirring blottlade sin fruktan bröt de romerska soldaterna in i lägret. Där gjorde de som i hastigheten kunde få tag i sina vapen en stunds motstånd och värjde sig i skydd av kärror och trossen. Men alla de övriga, främst kvinnorna och barnen, tog till flykten åt alla håll. Dem lät Caesar rytteriet förfölja. När germanerna hörde skriken bakom sin rygg och såg de sina nedhuggas, bortkastade de sina vapen, övergav sina fälttecken och störtade ut ur lägret för att fly därifrån. När de på flykten kommit fram till floderna Maas och Rhens sammanflöde såg de att alla vägar var stängda. Sedan ett stort antal dödats kastade de övriga sig i floden och omkom överväldigade av skräcken, trötthetен och den starka strömmen. Bland romarna hade inte så mycket som en enda man dödats samt bara några få sårats och detta fast de motsett ett så fruktansvärt krig eftersom fienderna räknat fyra hundra trettio tusen människor. De germaner som Caesar låtit kvarhålla i lägret, fick efter striden lov att bege sig bort.

När detta krig mot germanerna slutförts fann sig Caesar nödgad att gå över floden Rhen av många skäl. Härtill kom att den del av usipeterna och tenkterernas rytteri som hade gått över Maas för att proviantera och plundra och därför inte deltagit i striden, hade dragit sig tillbaka över Rhen till sugambrernas område och förenat sig med dessa efter de sinas flykt. Ubierna däremot, det enda folk på andra sidan Rhen som sänt underhandlare till Caesar, bad honom på det ivrigaste att han skulle ge dem hjälp eftersom de förtrycktes svårt av sveberna.

Efter Ariovistus fördrivande och det nyss vunna slaget hade hans härstyrka blivit så namnkunnig och frejdad ända bort till de längst fjärrboende germanska

folken, att romerska folkets rykte och vänskap innebar full garanti för deras trygghet. Ubierna lovade honom ett stort antal fartyg för krigshärens överförande. Av säkerhetsskäl valde Caesar att istället uppföra en bro tvärs över Rhen. På tio dagar var hela verket färdigt och krigshären fördes över. Sedan Caesar lämnat en stark vakttrupp vid vardera änden av bron, marscherade han mot sugambrernas land. Caesar kvardröjde bara några dagar i deras land, uppbrände alla byar och gårdar samt nedmejade säden. Därpå begav han sig till ubierna av vilka han fick veta följande. Sveberna hade genom sina spejare fått underrättelse om brobyggnaden och enligt sin sedvana hållit rådplägning. Därefter hade de sänt bud åt alla håll att städerna skulle utrymmas och att kvinnor, barn och bohag skulle föras i säkerhet till skogarna samt att alla vapenföra män skulle samlas på ett och samma ställe. Den utsedda samlingsplatsen låg ungefär i mitten av de områden som sveberna besatt. Men då Caesar hörde detta hade han redan uppnått alla de syften, vilka legat till grund för hans beslut att överföra krigshären. Därför drog han sig tillbaka till Gallien och lät riva bron efter att ha tillbringat arton dagar på andra sidan Rhen.

Även om inte mycket återstod av sommaren önskade Caesar komma till Britannien eftersom han märkt att i nästan alla krig som han fört mot gallerna kunde de påräkna hjälp därifrån. Men trots att han kallade till sig köpmän från alla håll var det omöjligt för honom att få reda på vare sig öns storlek, eller vilka folk som bebodde den, eller hur starka och krigserfarna dessa var.

Gallernas germanska härhjälp

Hösten 54 f.Kr.
Då det var dags att slå upp vinterläger fördelade Caesar legionerna mellan olika områden och folk. Han trodde att han därigenom kunde råda bot på sädesbristen. Fem kohorter (2500 man) sände han till eburonerna, vilka till största delen bor i landet mellan Maas och Rhen. Då var Ambiorix och Catauvolcus kungar där. Ungefär femton dagar efter framkomsten utbröt plötsligt ett uppror som leddes av Ambiorix och Catauvolcus. Dessa hade på anstiftan av sändemän från treverern Indutiomarus uppviglat sitt folk. Sedan de tillfångatagit några romerska vedhämtare gick de med stora stridskrafter fram till lägret. Romarna grep hastigt till vapen och angriparna fann då att ett anfall var hopplöst och drog sig tillbaka. De ropade då enligt sin vana med hög röst och sade att någon från lägret skulle komma ut och samtala med dem. Detta skedde och till dem lät Ambiorix meddela att han var skyldig Caesar en förklaring till tack för de välgärningar som givits honom, ty genom Caesars ingripande hade han fritagits från den skatt som han haft att utgöra till sina grannar aduatukerna och likaså hade denne frigivit hans son och brorson vilka sänts till aduatukerna såsom gisslan där de kvarhållits i träldom och bojor. Att han nu deltagit i anfallet på lägret hade inte skett på hans råd eller önskan utan

genom folkets påtryckningar, ty så stod det faktiskt till med hans hövdingaskap att massan hade lika mycket att säga gentemot honom som han gentemot massan. Att folket ville gå i krig berodde på att de inte kunde dra sig undan deltagandet i en plötsligt tillkommen gallisk sammansvärjning där alla Caesars vinterläger skulle anfallas på en och samma dag. Det var inte lätt för dem som galler att vägra andra galler sitt bistånd. För deras vänskaps skull erbjöd Ambiorix romarna att fritt få avtåga från lägret till något säkrare läger, om de så önskade, innan grannfolken fick reda på detta. Eftersom en stor hop lejda germanska soldater hade gått över floden Rhen och inom två dagar skulle vara framme, valde romarna att lämna lägret innan gallerna fick förstärkning. Under natten hade gallerna hört vad som höll på att ske och såg dem lämna lägren i gryningen. Marschkolonnen var lång och smal och största möjliga tross medfördes, som om de till fullo litade på Ambiorix löften. Så snart deras led sträckts ut längs vägen och de hunnit fram till en bergomsluten dal anfölls de. Gallerna hade ett stort övertag och segern var redan vunnen. De flesta av romarna föll i den ojämna kampen. Återstoden lyckades ta sig tillbaka till lägret varifrån de utgått och de ansattes hårt ända fram till porten. På grund av sitt ringa antal valde de att under natten mangrant döda sig själva. Blott några få av romarna lyckades rädda sig. De hade smugit bort från stridsplatsen utan att bli sedda och kunde sedan ta sig till andra läger och där berätta vad som tilldragit sig.

Efter det att Caesar grundligen hade stoppat sammansvärjningen och skingrat upproret, fortsatte på sina håll de galliska rådslagen. Särskilt trevererna och Indutiomarus var under hela vintern sysselsatta med att skicka över sändemän till andra sidan Rhen för att uppvigla folket där. De lovade dem penningar och förespeglade dem att en stor del av den romerska krigshären var nedhuggen och att endast en mindre del fanns kvar. Likväl kunde de inte förmå ett enda germanskt folk att gå över Rhen, ty efter att två gånger ha prövat på detta, nämligen under Ariovistus krig och tenkterernas infall, tänkte de inte försöka igen.

Striderna mellan gallerna och romarna fortsatte. Efter Indutiomarus död hade trevererna anförtrott den högsta makten åt hans släktingar, som inte upphörde med att frambära rika penninglöften till de germanska grannfolken för att egga dem till strid. Då de inte kom någon vart med dem försökte de istället med de mer fjärrboende folken. Bland dem fann de några stater som var villiga. Med dem slöt de ett edligt förbund samt garanterade de utlovade penningarna medelst gisslan, men de galliska upproren slogs ner strax innan de germanska hjälptrupperna hann fram. När de väl hade kommit fram fann de att gallerna var stadda på flykt och då återvände de germanska krigarna hem igen. Till dem anslöt sig Indutiomarus släktingar som tilldelats den högsta makten och de lämnade Gallien tillsammans med dem.

Inledningen på det andra kriget mot germanerna

År 53 f.Kr.

När Caesar kom fram till trevererna beslöt han av två skäl att gå över floden Rhen. Dels hade germanerna sänt hjälptrupper till trevererna och mot honom, dels ville han inte låta Ambiorix finna någon tillflykt hos dem. I enlighet med detta beslut lät han slå en bro något ovanför den plats där han förra gången fört över krigshären. Caesar fann att det var sveberna som sänt hjälptrupperna och tog då reda på vägarna och förbindelselinjerna till svebernas land. Av ubierna fick han reda på att sveberna hade samlat hela sin härstyrka på en och samma plats och sagt till de folk som stod under deras lydnad att sända hjälptrupper bestående av både fotfolk och rytteri. Efter få dagars förlopp kunde spejarna meddela att såväl svebernas egna som den härstyrka de uppbådat från sina förbundna hade dragit sig tillbaka ända till sitt områdes yttersta gränser. Där låg en skog av oerhört djup som kallades Bacenis. Den sträckte sig långt inåt landet och låg som en naturlig gränsvall mellan cherusker och sveber samt hindrade bådadera folken att anfalla och skada varandra. Vid utkanten av skogen hade sveberna fattat posto för att avvakta romarnas ankomst.

Då Caesar av de ubiska spejarna fick höra att sveberna dragit sig undan i skogarna, beslöt han att inte rycka fram längre utan att draga tillbaka över Rhen. Detta av fruktan för sädesbrist då germaner idka mycket lite åkerbruk. Av bron lät han endast uppriva 200 fot (60 m) närmast den ubiska stranden. Vid brons nya ände lät han bygga ett fyra våningar högt torn. Till skydd härför lät han bygga en befästning och kvarlämnade en vaktstyrka om tolv kohorter (60.000 man).

Segnerna och kondruserna, vilka genom stamfrändskap tillhör de germaner som bor mitt emellan eburonerna och trevererna, skickade sändemän till Caesar då denna kom för att förhärja landet. Dessa meddelade att inte alla germaner gjort gemensam sak och att de själva inte hade sänt några hjälptrupper till Ambiorix. För denna saks skull skonades de medan andra områden ansattes hårt. Ryktet att eburonernas land förhärjades och att romarna inbjöd alla att fritt plundra där nådde över Rhen till germanerna. Sugambrerna som bor alldeles intill Rhen och hos vilka de flyende tenktererna och usipeterna funnit skydd, samlade två tusen ryttare. De tog sig över Rhen på skepp och flottar trettio milier (45 km) nedanför den plats där Caesar låtit bygga bron och lämnat en skyddstrupp. De gick till anfall mot eburonernas gränstrakter, tog många kringirrande flyktingar till fånga och bemäktiga sig en stor mängd boskap. En fångst som barbarer alltid lystet eftertrakta. Uppmuntrade av bytet tränga de längre in i landet. Fyllda av hopp lämnade germanerna det redan tagna bytet på ett undangömt ställe och styrde själva färden mot det romerska lägret vid Aduatuca, mitt i eburonernas land, där den fjortonde legionen var förlagd.

De överumplade romarna råkade i förvirring och endast med knapp nöd motstod den vakthavande kohorten fiendens första anlopp. Runt omkring hela lägret spred sig germanerna och letade överallt efter en ingång. Bara med svårighet kunde romarna försvara portarna. Hos många romare kom själva platsen de var på att ge upphov till vidskepliga inbillningar om en snar död, då de tänkte på olycksödet året innan då hela härstyrkan gått under och där de sista soldaterna för egen hand gått döden till mötes på just denna befästa plats. Germanerna gav upp hoppet att kunna storma lägret när de såg hur romarna stod stridsberedda på fästningsverket. De drog sig tillbaka till andra sidan Rhen och tog med sig det byte som de hade gömt undan i skogen. Så stark var romarnas förskräckelse även efter fiendernas avtåg, att när Gaius Volusenus anlände till lägret påföljande natt, blev han inte trodd då han berättade att Caesar var helt nära med krigshären i gott behåll. Så fast grepp hade fruktan fått över deras sinnen att de envist påstod att alla fottrupper måste ha tillintetgjorts, ty inte kunde germanerna ha angripit lägret om inte krigshären förolyckats. På denna deras förskräckelse gjorde emellertid Caesars ankomst ett slut.

Sista kriget mot gallerna, med germanska hjälpstyrkor

År 52 f.Kr.

Upproret i Gallien fortsatte och nalkades ett avgörande. Vercingetorix hade tilldelats högsta ledningen i Gallien och han försökte vinna ett förkrossande överläge genom att kringränna romarna och hindra ett återtåg nu när han ansåg sig ha en större härmakt än romarna.

Caesar kände gallernas överlägsenhet i fråga om rytteri. När han inte kunde erhålla någon hjälp från provinsen eller Italien, eftersom alla vägar var spärrade, sände han bud över Rhen till Germanien. Han sade till de folk som han under de föregående åren gjort fredligt sinnade att skicka honom ryttare och även sådana lätt väpnade fotsoldater som var vana att strida tillsammans med dessa. Men när dessa anlände fann man att deras hästar var mindre lämpliga. Då tog han hästarna från krigstribunerna och de övriga romerska riddarna samt de i tjänsten kvarstående överåriga och utdelade dessa bland germanerna.

Medan nu Caesar var på väg genom lingonernas yttersta gränstrakter till sequanernas land, fattade Vercingetorix posto ungefär tio milier (15 km) från romarna och förklarade att nu var segerns stund inne. Därefter angrepp rytteriet romarnas marschkolonn. Underrättad om gallernas angrepp delade Caesar sitt rytteri i tre delar och befallde det att gå till anfall mot fienden. Den romerska härstyrkan hejdade sin marsch och trossen instacks bland legionerna. Till sist lyckades germanerna på den högra flygeln att uppnå den högsta punkten av terrängen och drev

ned gallerna därifrån. De förföljde de flyende ända till floden där Vercingetorix tagit ställning med sina fottrupper och dödade många galler. När de övriga gallerna märkte detta, fruktade de att bli kringrända och grep till flykten. På alla håll nedmejades gallerna och tre aeduer av mycket hög börd togs tillfånga.

Sedan hela Vercingetorix rytteri slagits på flykten, lät han sina övriga trupper omedelbart påbörja återtåget i samma ordning som han uppställt dem utanför lägret. Marschen ställdes mot Alesia, en stad i mandubiernas land. Caesar förföljde fienderna så länge dagen räckte varvid omkring tre tusen män av deras eftertrupp höggs ned. Följande dag slog Caesar läger vid Alesia. Sedan han utforskat stadens läge och funnit att gallerna var i full panik, därför att de sett sitt rytteri slaget och på vilka de satt den största tilliten, kallade han soldaterna till arbetet att börja bygga en belägringsvall runt Alesia. Själva staden låg på krönet av ett berg vilket reste sig ganska högt så att den inte såg ut att kunna intas på annat sätt än genom inneslutning. Platsen nedanför detta berg vattnades av två floder, en på var sida. Framför staden utbredde sig en slätt av ungefär tre miliers (4,5 km) längd. Den befästningslinje som romarna höll på att bygga räknade elva milier (16 km) i omkrets.

Sedan skanslinjen börjat byggas skedde en rytteristrid på den slätt som sträckte sig mellan kullarna tre milier framåt. På båda sidorna kämpades med största våldsamhet. Då romarna började svikta sände Caesar fram germanerna till deras hjälp och uppställde legionerna framför lägret. Därmed fick romarna övertaget. Drivna på flykt gick gallerna i vägen för sig själva till följd av sin mängd och sammanpackades i de alltför trånga portarna som lämnats i muren till staden. Germanerna trängde då fram med en allt större häftighet ända tills de nådde förskansningarna. Fienderna höggs ned i mängder. Några lämnade sina hästar och försökte stiga över vallgraven samt klättra uppför muren. Sedan många dödats och ett stort antal hästar tagits i beslag drog sig germanerna tillbaka.

Vercingetorix fann det nödvändigt att sända bort hela sitt rytteri under nattens mörker. Han ålade dem att var och en skulle bege sig till sitt folk och förmå alla som var i den vapendugliga åldern att draga ut i kriget. Men skulle de brista i nit så skulle även åttio tusen utvalda män att förgås tillsammans med honom vid Alesia. Enligt deras beräkning hade de nätt och jämnt säd att föda sig med under trettio dagar. Härhjälpen rustades och skyndade sig till undsättning. Sedan åtta tusen ryttare och omkring två hundra femtio tusen fotsoldater sammanbringats, mönstrades dessa i aeduernas land. Styrkan räknades och anförare tillsattes. Alltigenom fyllda av hopp och tillförsikt drog de till Alesia. Inte en enda av dem trodde att romarna ens kunde uthärda åsynen av en så väldig styrka. Men när de som belägrades i Alesia förtärt all sin spannmål och den dag då de väntat sina landsmäns undsättningshär var förliden, sammankallade de ett krigsråd och rådslog om vad deras slutliga öde skulle bli. Critognatus framförde sin talan och sade bland annat: Mitt råd går ut på att göra vad våra förfäder gjorde i det långt mindre fruktansvärda kriget mot cimbrerna och teutonerna. De var inneslutna i städerna och utsatta för samma brist som vi, men de höll livet uppe medelst sina kroppar som åldern gjort uppenbart

odugliga till krig och gav sig inte åt fienderna. Ty vad likhet hade väl det kriget med det nuvarande? Sedan Gallien förhärjats och stor förödelse åstadkommits, avlägsnade sig dock till sist cimbrerna från vårt område och sökte sig hän till andra länder. Romarna däremot sätter sig fast i våra bygder och samhällen och pålägger oss evig träldom.

Emellertid hann gallern Commius anlända med alla sina trupper och kom till trakten av Alesia. De besatte en kulle som låg högst tusen steg utanför våra befästningslinjer och fattade där posto. Följande dag lät gallerna rytteriet rycka ut ur lägret och breda ut sig över hela den tre milier långa slätten. Caesar lät då det romerska rytteriet få lämna sitt läger och gå i strid. Då striden fortgått från middagen och nästan ända till solnedgången var utgången ännu oviss. Då gjorde germanerna ett angrepp på ena flygeln i tätt packade skaror på fienderna och kastade dem över ända. När dessa sålunda drivits på flykten blev de galliska bågskyttarna kringrända och nedhuggna. Även på slaglinjens övriga punkter förföljde den romerska härstyrkan gallernas vikande skaror ända till lägret och gav dem inte tillfälle att samla sig. De som ryckt ut ur Alesia, drog sig sorgsna tillbaka till staden då de misströstade om segern.

Vid midnatt anföll gallerna åter, men när de på alla punkter fått en stor mängd sårade drog de sig vid gryningen tillbaka. Två gånger slagna tillbaka med stora förluster, började gallerna överväga vad de skulle göra. Efter ytterligare en natt anföll man vid middagstiden de romerska befästningsverken, alla på en gång. En väldig strid uppstod och den slutade med att bara några få av gallernas väldiga skara lyckas taga sig tillbaka till lägret helbrägda. När gallerna inne i staden varseblev sina landsmäns nederlag på andra sidan den romerska befästningen och såg deras flykt, uppgav de hoppet om räddning och drog tillbaka trupperna. Så fort detta blev känt började gallerna utanför romarnas befästning att fly från sitt läger. Om inte de romerska soldater varit uttröttade av den dagslånga kampen och av att ständigt ha nödgats skynda varandra till hjälp, hade fiendernas hela styrka kunnat bli nedgjord. Vid midnatt utsändes emellertid det romerska rytteriet för att förfölja deras eftertrupp. Ett stort antal tillfångatogs eller dödades. De övriga skingrade sig i full flykt till sina hemstater. Följande dag nedlade gallerna sina vapen och Vercingetorix överlämnade sig åt Caesar. De övriga fångarna utdelades bland soldaterna som krigsbyte.

Germaner i kejsarens arméer

Under inbördeskriget som drabbade Romarriket efter Julius Caesars död nämns germanska hjälpstyrkor endast i några enstaka fall.

I de inre striderna som följde (år 43 f.Kr.) efter Julius Caesars död mötte Antonius med sin härstyrka Decimus och hans armé. De två romerska styrkorna stod ansikte mot ansikte under flera dagar och bara några få obetydliga kavalleristrider tilldrog sig. Slutligen valde germanerna, vilka Octavianus (Augustus) hade vunnit över på sin sida, att gå över till Antonius sida igen. De hade utgått från lägret tillsammans med andra och hade gått på som om de själva ämnade reservera för egen del de fiender som kom dem till mötes. Men efter en stund vände de sig om och anföll oväntat de män som följde efter bakom dem. Innan de hann förstå vad som hänt hade många fällts. Efter detta upptogs kampen på flera håll och snart var slaget i full gång och Antonius härstyrka utgick med segern.

Antonius och Octavianus hamnade i ett läge där de var ställda (år 42 f.Kr.), ty de kunde inte ta sig till någon annan region eller återvända till Italien. De satte allt sitt hopp och tillit till armén både för den slutliga segern och för sin egen säkerhet. Men eftersom Brutus inte ville inlåta sig i strid med dem, försökte de ansätta hans läger för att tvinga honom att ta upp kampen. Medan detta pågick valde en del av de germanska styrkorna att desertera och gick över till Brutus, medan andra deserterade från Brutus och gick till den andra sidan. Allt detta oroade Brutus och det fick honom att besluta att gå till attack mot sina fiender. Men då han hade många krigsfångar i sitt läger och inte hade några möjligheter att vakta dem under anfallet, fanns det ingen annan utväg än att låta döda de flesta av dem. Det smärtade honom, men det fanns ingen annan utväg. Dessutom hade många av hans egna soldater dräpts sedan de gett upp och tagits till fånga. Sedan detta utförts ställde han upp sina män inför det kommande slaget. Härstyrkorna möttes och efter en lång och hård kamp blev Brutus kraftfulla styrkor slagna och drivna på flykt. Segrarna spred dem åt olika håll, men utan att dräpa dem eller ta dem till fånga. Därefter höll de ett öga på vart de tog vägen för att slå läger och lät dem inte få förena sig igen. Brutus själv hade flytt till en stark befästning och då allt hopp var ute beordrade han en av sina män att ta hans liv. Efter hans död kom omedelbart de flesta av hans soldater att gå över till andra sidan sedan en allmän amnesti hade utfärdats.

Efter inbördeskriget (år 29 f.Kr.) anordnades stora skådespel i Rom med gladiatorer och vilda djur. För första gången uppvisades flodhästar och noshörningar i Rom. Därtill fick dacier och sveber slåss mot varandra. De förstnämnda är skyter och de andra germaner. Dessa dacier hade tagits som krigsfångar då de ställt sig på Antonius sida i inbördeskriget.

Försöken att erövra Germanien

Under Drusus ledning

Drusus fälttåg

Drusus erövrade först usipeterna och sedan tenctererna och chatterna (år 12 - 9 f.Kr.). Han slaktade markomannerna så gott som till sista man. Därefter erövrade han de stoltaste bland deras riken, till vilka naturen gav styrka och praktisk erfarenhet av denna styrka, nämligen cheruscerna, sveberna och sugambrerna, alla i ett enda slag, men en bitter strid för dessa män.

Man kunde ha önskat att kejsare Augustus inte hade satt så stort värde i att även erövra Germanien. Dess förlust var en vanära långt större än dess erövring. Men då han väl kände till att hans adoptivfader Gaius Julius Caesar två gånger hade gått över Rhen sedan han slagit broar över floden och fört krig mot germanerna, hade han fattat beslutet att göra området till en romersk provins för att hedra sin fader. Hans föresats kunde ha lyckats om bara germanerna hade kunnat tåla romarnas fel och brister på samma sätt som de tålde romarnas sätt att regera.

Många oroligheter uppstod längs den romerska gränsen vid denna tid (år 16 f.Kr.). Den svåraste var onekligen det krig som blossade upp mot germanerna. Det tvingade kejsare Augustus att bege sig från Rom. Av allt att döma började det med att sugambrerna, usipeterna och tencterna tillfångatog några av de romare som fanns där och lät korsfästa dem. Därefter gick de över Rhen och plundrade i de romerska provinserna Germanien och Gallien. När det romerska kavalleriet nådde fram överraskades de av germanska bakhåll. Flyende slogs de av de förföljande germanerna som oväntat även mötte Lollius, provinsens guvernör. Honom slog germanerna också. Då Augustus hörde detta skyndade han sig iväg, men då han kom fram fann de inga krigare att kämpa emot. Germanerna hade valt att återvända och erbjöd fred och gisslan, vilket mottogs. Då hade Gallien lidit stor skada av germanernas skövling. Augustus lämnade Drusus i provinsen Germanien och återvände till Rom (år 13 f.Kr.).

Detta skedde när allting höll på att komma i ordning i Pannonien. Då inträffade en katastrof i Germanien under ledning av legaten Marcus Lollius som hade mer begär efter pengar än efter ärofulla drabbningar. Då förlorades också örnen (fälttecknet) som tillhörde den femte legionen. Den som fick ansvaret för detta krig blev istället Drusus Claudius, broder till den Nero som sedermera blev kejsare Tiberius. Senare övergick ansvaret för kriget till denne Nero eller den blivande kejsare Tiberius.

Sugambrerna och deras allierade passade på att göra uppror (år 12 f.Kr.), fullt medvetna om att Augustus var långt därifrån och att kelterna försökte göra sig fria

från det slaveri de lagts under. Sedan lugnet åter införts i Gallien gick han mot Rhen där han inväntade germanerna för att slå tillbaka dem. Därefter for han vidare in i usipeternas land och passerade batavernas ö, innan han marscherade vidare längs floden till sugambrernas land. Där ödelade han en stor del av landet. Han seglade nedströms för Rhen till oceanen, vann över friserna på sin sida, korsade sjön och invaderade chaucernas land. På denna plats hamnade han i fara sedan hans skepp lämnades högt och torrt då oceanen gick över till ebb. Han räddades av friserna vars soldater hade slagit följe med honom. De drog sig därefter tillbaka då vintern var kommen.

De germanska stammar som är belägna intill och bortom Rhen attackerades av Drusus. Redan i början av våren (år 11 f.Kr.) for Drusus iväg från Rom, korsade Rhen och kuvade usipeterna. Han slog en bro över Lippe och invaderade sugambrernas land varefter han fortsatte in i cheruscernas land ända fram till floder Weser. Det var möjligt eftersom sugambrerna, i vrede mot chatterna vilken var den enda stam som inte hade anslutit sig i en allians med dem, hade samlat alla sina styrkor och anfallit dem. Därför var det möjligt för Drusus att obemärkt korsa deras land. Han skulle ha gått över Weser också om han inte hade haft för lite proviant med sig. Han beslöt att återvända till fredligare trakter och räknade med att återtåget skulle bli farligt. Fienderna ansatte honom ständigt och jämnt med bakhåll och en gång slöt de honom inne i ett trångt pass där de kunde göra slut på hans armé. De skulle ha tillintetgjort dem, om de inte hade föraktat dem som om de redan var instängda och bara väntade på dödsstöten. Romarna slöt sig tätt tillsamman medan germanerna kom i oordning. Detta medförde att de inte längre blev så stöddiga och att situationen bara ledde till obetydliga obehag för hans trupper då fienden befann sig på avstånd och vägrade att komma närmare. Följaktligen kände Drusus förakt för dem och reste en befästning emot dem där floderna Lupia (Lippe) och Aliso (Alme vid Paderborn) möts, men också hos chatterna vid floden Rhens strand. För dessa succéer triumferade han i ära och fick tillstånd att rida in i Rom på hästryggen.

Chatterna kuvades av Drusus (år 10 f.Kr.) och de hade förenat sig med sugambrerna sedan de övergett sitt eget land som romarna tilldelat dem att bo i. Under tiden befann sig kejsare Augustus i Lugdunensis (Lyon) en stor del av tiden för att hålla ett vakande öga på händelserna i Germanien.

Drusus hade även besatt tencturernas, chaucerna och chatternas territorie. Han reste som en trofé, en väldig hög som utsmyckades med bytet och prydnaderna från markomannerna. Därnäst gick han samtidigt till anfall mot de kraftfulla stammarna cheruscerna, sveberna och sucambrerna vilka hade börjat striderna genom att korsfästa tjugo av våra centurioner. Denna handling band dem samman likt en helig ed. Med en fullständig förvissning om att utgå med seger hade de redan gjort upp hur bytet skulle delas. Cheruscerna hade valt hästarna, sveberna ville ha guld och silver, medan sucambrerna skulle få alla krigsfångar. Men det blev tvärtemot vad de tänkt sig för Drusus, sedan han slagit dem, delade upp deras hästar, deras smycken och dem själva och sålde alltsammans. För att försäkra sig om att området

inte skulle gå förlorat lät han placera ut vaktstyrkor längs floderna Meuse, Elbe och Weser. Längs Rhens strand lät han bygga mer än fem hundra befästningar. Han byggde broar vid Borma och Gesoriacum och lämnade flottstyrkor där som skulle försvara dem. Därtill öppnade han en väg genom den Hercyniska skogen, som aldrig förr hade besökts eller genomkorsats. Det hade uppstått en sådan fred i Germanien att invånarna tycktes vara förändrade och landet likaså, samt att klimatet var mildare och behagligare än det brukade vara. Två av de mest framstående kämparna i Drusus krig mot stammarna bortom Rhen var Chumstinctus och Avectius, tribuner från nervierna.

Drusus invaderade chatternas land och fortsatte ända fram till svebernas land (år 9 f.Kr.), där han med svårighet lyckades erövra territoriet och slå de styrkor som attackerade honom men bara efter betydande blodspillan. Därifrån gick han vidare till cheruscernas land, korsade Visurgis (Weser) och fortsatte ända till Albis (Elbe). Floden Elbe börjar i de vandaliska bergen (Riesengebirge) och rinner ut i den norra Oceanen. Han tänkte gå över floden men tvekade och satte upp trupper där innan han drog sig tillbaka. Orsaken var att en kvinna av övernaturlig storlek mötte honom och sade: "Vart hän, är du hastande, omättlige Drusus? Det är inte ödesbestämt att du ska kasta dina blickar över alla dessa länder. Återvänd, ty slutet både för din möda och ditt liv är redan här." Drusus for genast därifrån och då han skyndade sig på sitt återtåg dog han på vägen innan de nådde fram till Rhen. Så snart Augustus fick besked om olyckan sände han genast iväg Tiberius till Drusus. Han kom fram medan Drusus ännu andades och då han dog lät Tiberius föra honom till Rom.

Drusus dog av ett brutet ben, som han ådrog sig då hans häst föll över det, trettio dagar efter olyckan (år 9 f.Kr.). Då den enastående och unge befälhavaren hade dött, kom senaten att i enlighet med hans bedrifter ge honom den ojämförbara hedern som innebar att han fick ett hedersnamn som hämtats från provinsens namn. Hans hedersnamn Germanicus betyder Germaniens erövrare. Hela världen reagerade då de fick höra om Drusus död. Parterna bröt sin allians med romarna och germanerna revolterade då deras erövrare inte längre höll ett öga på dem. Ett nytt krig bröt då ut i Germanien, men Marcus Vinicius ledde försvaret med stor framgång.

Under Tiberius ledning

Åter igen önskade kejsare Augustus bekämpa germanerna (år 8 f.Kr.). Han sände Tiberius över Rhen för att bekriga dem. Alla, utom sugambrerna, hyste en fruktan som fick dem att gå med på fred. Men romarna vann inga områden denna gång heller. Orsaken var att Augustus inte ville gå med på fred om inte sugambrerna kuvades. För att vara säkra sände också sugambrerna budbärare, men dessa var så

långt ifrån en uppgörelse med romarna att de fördärvade alla försök till en uppgörelse. Augustus lät då fängsla dem och placerade ut dem i olika städer, där de blev så fullständigt bedrövade att de valde att ta sina egna liv. Sugambrerna var därefter stillsamma under en tid, men senare skulle de ge igen för den oförrätt romarna visat dem.

Redan i unga år hade Tiberius sänts iväg för att stoppa grannfolkens anlopp. I kriget mot Raetien och Vindelikien underkuvade han alpfolken och i Pannonien breuker och dalmater. I kriget mot germanerna (år 8 f.Kr.) förde han fyrtio tusen germaner som kapitulerat, över Rhen och lät dem slå ner sig vid stranden av floden på platser han anvisat. På grund av dessa framgångar intågade han i Rom i triumf.

En del oroligheter blossade upp i Germanien (år 7 f.Kr.), vilket föranledde Tiberius att åter se över situationen. Men under de efterföljande åren hände inget nämnvärt.

Ett utfall inträffade från Germanien (år 1). Orsaken var att Domitius som regerade över distriktet längs Ister (övre Donau) tidigare hade tagit hand om hermundurerna som av obekant anledning hade lämnat sitt land och som av Domitius erhöll ett nytt område i markomannernas territorie. Därefter hade han korsat Elbe utan att möta något motstånd och hade upprättat en fredlig allians med dem som bodde på andra sidan. Ett altare till Augustus uppsattes också vid flodens strand. Hans högkvarter hade just flyttats till Rhen och han önskade säkra återvägen för cheruscer i landsflykt som bemödat sig att förmå andra germaner att på samma sätt hysa ett förakt för romarna. Detta var omfattningen av hans operationer detta år. På grund av perserkriget fanns inte mer utrymme att kriga mot germanerna just då.

Den romerska livvakten bestod av tio tusen man uppdelade i tio avdelningar (år 5). Vaktstyrkan för staden (Rom) var sex tusen man stark och uppdelad i fyra avdelningar. Där fanns också främmande ryttare, vilka kallades bataver efter den ö i Batavia som ligger i Rhen, eftersom bataverna är utmärkta ryttare.

Tiberius första framryckning

År 4-5

Senare, då det germanska kriget bröt ut (år 4) och då Augustus på grund av ålder och sjukdom inte kunde leda kriget, sändes Tiberius emot dem.

Tiberius tågade in i Germanien (år 4). Canninefaterna, attuarerna och bructerna blev kuvade. Cheruscerna blev åter kuvade och Arminius som tillhörde deras släkten blev berömd då han orsakade stor förödelse bland romarna. Därefter korsade de romerska styrkorna floden Weser och gick in i regionen bortom floden. Tiberius tog själv ansvar för varje del av kriget som var svårt eller farligt. Han placerade Sentius Saturninus, som redan hade tjänat som legat under sin fader i Germanien och gav honom mindre farliga uppdrag. Krigståget höll på ända till decem-

ber månad då Tiberius återvände till Rom för att mottaga hyllningar för sina segrar, men rikets försvar tvingade honom att återvända tidigt under våren (år 5) till sitt vinterläger vid floden Lippe vilket låg i hjärtat av deras land. Dessa romare var de första som övervintrade där.

Under den följande sommaren genomkorsades hela Germanien av de romerska styrkorna. Stammar som hittills varit närmast okända för romarna blev erövrade och caucherna blev åter kuvade. Alla deras ynglingar, oändliga till antalet och väldiga i kroppsstorleken, kapitulerade med sina styrkor och föll tillsammans med sina hövdingar på sina knän framför de romerska befälhavarna. Langobardernas makt var därmed bruten, en stam som till och med överträffade germanerna i grymhet. Slutligen, vilket var något som man inte ens hade vågat hoppats på, nådde den romerska armén med sitt standar fyra hundra milier (550 km) bortom Rhen och ända till floden Elbe som rinner fram genom semnonernas och hermundurernas område. Med samma underbara kombination av omsorgsfull planering och god tur hos Tiberius, kunde flottan segla upp från Oceanen längs Elbe och längre in i landet än vad som tidigare var känt. Flera segrar erhölls över områdets stammar.

Vid ett tillfälle hade romarna slagit läger vid flodstranden. Fiendens vapen glittrade och syntes på andra sidan floden men de var beredda att fly vid varje rörelse från romarna eller så snart de manövrerade skeppen. En av deras kämpar, kommen till åren och högväxt samt av förnäm rang att döma av hans kläder, gick ner till en kanot och paddlade själv ut halvvägs i floden där han frågade om lov att få bestiga stranden som romarna ockuperat, utan att han tillfogades något ont, eftersom han ville få se Tiberius. Tillståndet beviljades. Då steg han i land och stirrade länge på Tiberius under tystnad, varefter han utropade: "Våra unga män är tokiga då de dyrkar dig som gudomlig när du är frånvarande, men när du är här fruktar de dina härstyrkor istället för att förtrösta och lita på ditt beskydd. Men jag har, genom din tillåtelse, i dag sett gudarna om vilka jag vanligen brukar höra talas om. I mitt liv har jag aldrig upplevt en lyckligare dag." Sedan han frågat om lov att få vidröra Tiberius hand och fått lov härtill, gick han tillbaka till kanoten och paddlade tillbaka, men hela tiden stirrade han på Tiberius tills han nådde den andra stranden.

Vintern nalkades och armén gick i vinterkvarter medan Tiberius for till Rom. Ingenting återstod att erövra i Germanien undantaget markomannerna vilka under sin hövding Marcoboduus hade lämnat sitt område och flytt undan till den slätt som omgärdas av Hercyniska skogen. Han tillhörde en förnäm familj, var intelligent och hade gott sinnelag. Hans hövdingaskap bland sina landsmän var bara ett resultat av inre splittring och landet styrdes av hans nycker, men inför Romarrikets totala makt beslöt han att fly med hela sitt folk till en plats dit han flytt förr för ännu starkare härar och därigenom själv få större makt. Efter romarnas ockupation av det område som redan nämnts började han att ansätta alla sina grannar med krig, eller att tvinga dem under hans hövdingaskap genom allianser. Den livvakt som skyddade Marcoboduus kungadöme kom genom upprepad träning att erhålla en disciplin som inte stod långt efter den romerska och de skänkte honom en makt

som till och med fruktades av romarna. Hans taktik gentemot romarna var att undvika att sätta igång ett krig, men samtidigt lät han romarna förstå att om de provocerade honom med krig skulle han använda sina styrkor för att göra motstånd. De diplomatiska sändebud som han sände till Tiberius prisade honom ibland som ödmjuka tillbedjare och ibland talade de till honom som en jämlike. Stammar och individer som revolterat mot romarna fann i Marcoboduus en tillflyktsort. Hans armé som byggts upp till sjuttio tusen fotsoldater och fyra tusen till häst lät han få träning genom att bedriva ständiga krig mot sina grannar, för att de i sinom tid skulle få en större uppgift. Germanien låg väster och norr om hans område, Pannonien till öster och Noricum söderut. Överallt var han fruktad som en som när som helst kunde överrumpla dem alla. Inte heller lät han Italien få frias från sin gryende makt, sedan Alpernas toppar vilka följde Italiens gränser bara låg tvåhundra milier (280 km) från hans rike.

I det läget beslöt kejsare Tiberius att inleda ett anfall från den motsatta sidan under den kommande sommaren. Sentius Saturninus fick instruktioner att leda legionerna till chatternas land i Boiohaemum. Området var ockuperat av Marcoboduus och de skar av förbindelsen genom den Hercyniska skogen som låg som gräns för regionen. Från Carnuntum, som var den närmaste punkten i kungariket Noricum i denna riktning, tog Tiberius själv ledningen för den armé som låg i Illyricum för att gå mot Marcoboduus. Vinterkvarteren var redan ordnade vid Donau och båda de två härstyrkorna hade marscherat fem dagsetapper in i fiendeland då ett uppror blossade upp i Pannonia. Eftersom Italien låg oskyddat var Tiberius tvungen att först krossa dem innan han kunde tänka på att utvidga rikets gränser. Härefter följde det pannoniska kriget (år 6-9).

Nya expeditioner

Flera expeditioner utsändes mot germanerna (år 6), speciellt en under ledning av Tiberius. Han ryckte fram till floden Weser och senare även till Elbe. Men inget anmärkningsvärt är rapporterat från detta krigståg. En vapenvila och fred slöts.

Arminius och striden i Teutoburgerskogen

År 9

Knappt hade det pannoniska kriget avslutats (år 9) förrän Tiberius nåddes av budskapet om Varus död i Germanien och den förödande slakten på tre legioner, tre divisioner kavalleri och sex kohorter. Quintilius Varus härstammade från en berömd men inte högättad familj och var något slö både till sinne och kropp samt hade begränsade egenskaper. Han var mer van med ledigheten på lägren än med faktisk krigstjänst. Pengar förstod han sig på. Då han tillträdde som guvernör över Syrien kom han som en fattig man till en rik provins, men lämnade ämbetet som

en rik man i en fattig provins. När han sattes över armén vid Germanien hade han uppfattningen att germaner bara var ett folk som hade ben och röster, samt att de som inte kunde kuvas med svärd skulle sannerligen bli det genom lagen. Med denna uppfattning i sitt sinne marscherade han i in Germanien som om han gick omkring bland folket för att erbjuda dem välsignelsen av fred och sommaren förslösade han genom att hålla förhandlingar angående de riktiga detaljerna i ett lagligt tillvägagångssätt. Detta fick honom att se ut som en stadsprefekt som skipade rätt på forum, istället för en befälhavare i hjärtat av Germanien. Germanerna hade långsamt börjat anamma romerska sedvänjor. De höll marknader och träffades under fredliga omständigheter. Men när Quintilius Varus blev guvernör över provinsen Germania beslöt han att påskynda dessa förändringar. Han utfärdade order som om de redan var slavar under Romarriket. Germanerna gick inte ut i öppen revolt eftersom de såg det stora antalet trupper i närheten av Rhen och ännu fler intill deras egna gränser. Istället utstod de allt som Varus tyngde dem med och lyckades locka honom långt från Rhen och in i cheruscernas land förbi Weser. Där uppträdde de vänskapligt och fick honom att tro att de skulle kunna leva i underkastelse utan närvaron av romerska soldater. Följden blev att han inte höll ihop sina legioner vilket var regel i krigiska länder, utan fördelade dem mellan hjälplösa områden vilka frågade efter dem för att få skydd av speciella platser, arrestera tjuvar eller för att eskortera provianttransporterna. Bland dem som ledde konspirationen fanns Arminius och Segimerus, vilka blev Varus konstanta följeslagare och som ofta delade måltiderna med honom. Han kände sig förtrolig med dem och förväntade sig inget svek. Därför vägrade han att tro på dem som fruktade att något var på gång och struntade i råden att vara på sin vakt. Dessa menade han bara ville förtala hans vänner.

Det är mycket svårare att behålla än att upprätta provinser. De erhålls genom vapenmakt, men de säkras genom rättvisa. Därför blev den romerska glädjen kortvarig, för germanerna hade blivit krossade snarare än erövrade. Under Drusus tid respekterade de romarnas värderingar snarare än deras militära styrka. Efter hans död började de avsky den romerska lastbarheten och högmodet och inte minst den grymhet som Quintilius Varus visade. Han hade smaklösheten att hålla en sammankomst där han utfärdade ett påbud mot chatterna, som om detta skulle ha hindrat germanerna från att avhålla sig från våldsamheter. Germanerna hade sedan länge beklagat sig över att deras svärd börjat rosta och deras hästar stod overksamma så fort de såg en romersk toga. De upplevde lagarna som mer grymma än de romerska krigen, varför de väpnade sig under ledning av Arminius, son till Sigimer, en furste av sitt folk, som framträdde vid detta tillfälla. Han var stor i mod och alert i sitt sinne och uppvisade en intelligens som sällan ses hos utlänningar. Han hade umgåtts med romarna under en längre tid vid tidigare drabbningar och hade erhållit romerskt medborgarskap. Han hade till och med erhållit en riddares rang. Denna unga man använde den romerska försumligheten till ursäkt för sitt förräderi. Skarpsinnigt insåg han att ingen övermannades snabbare än den som inte väntade ofred och den vanligaste orsaken till katastrof var känslan av säkerhet. Hans

styrkor växte till antalet och han intalade dem att romarna kunde krossas. Han bestämde till och med en dag då det skulle ske. Allt detta avslöjades för Varus av Segestes, en av deras hövdingar som var en lojal och berömd man av deras släkte. Denne Segestes föreslog även att dessa uppviglare skulle sättas i kedjor. Men Varus brydde sig inte om varningen, utan fortsatte sitt administrativa arbete med ett lagligt förbund. Han var så självsäker på freden att han inte ens brydde sig när konspirationen avslöjades för honom.

När resningen kom igång började den i utkanten av området. Detta för att få Varus att marschera iväg och därigenom bli lättare att övermanna då han trodde att han skulle korsa ett land med vänligt sinnade människor. Han valde att inte vara på sin vakt för säkerhets skull och plötsligt vände sig alla germanerna emot honom på en och samma gång. Detta var vad som hände. De eskorterade honom ett stycke på väg men bad sedan om att få lämna honom för en stund eftersom de ville samla ihop sina styrkor varefter de genast skulle återvända till hans hjälp. Ett stycke därifrån mötte de sina styrkor vilka redan var hopsamlade. Varje avdelning hade redan dräpt de soldater de begärt skulle komma för deras beskydd. Nu väntade Varus. I mitten av skogen överfölls han på en plats som var nästan oframkomlig. Där förbyttes deras vänskap till fiendskap och germanerna gav upphov till en förskräcklig ödeläggelse. Bergen hade en ogästvänlig terräng och var uppbruten av raviner och träden växte tätt och var höga. Här hade romarna, redan före germanernas överfall, haft det svårt och de tvingades fälla träd och bygga en väg samt anlägga tillfälliga broar på platser som krävde det. De hade många vagnar med sig och många lastdjur som om det vore fred. Därtill många kvinnor och barn och en stor uppsättning tjänare följde dem, vilket ytterligare var en orsak varför de borde ha tagit sig fram i samlad grupp. Medan de gick kom ett kraftigt regn och en stark vind som skilde dem åt ännu mer. Marken blev hal och gyttjig och gjorde vandringen opålitlig för dem. Topparna på träden knäcktes och föll ner och skapade stor oreda. Då romarna befann sig i dessa svårigheter omringades de plötsligt av germanerna som kom från alla håll på en gång eftersom de var väl förtrogna med stigarna. Först ansatte de dem på avstånd med en skur av pilar och spjut. Därnäst, då ingen skyddade sig själv och många var sårade, ryckte de fram allt närmare, för romarna var inte uppdelade i någon speciell ordning, utan soldater, vagnar och de obeväpnade var starkt uppblandade med varandra. Oförmögna att bilda ett egentligt försvar hamnade de i ett läge där de alltid var färre än angriparna. De led fruktansvärt och kunde inte åstadkomma något ordentligt motstånd. De kämpade där de stod sedan de försökt nå fram till passande lägen i terrängen, då detta var möjligt i de skogsbeklädda bergen och efterhand brände de eller förstörde de vagnar och allt annat som inte var absolut nödvändigt för dem. Dagen efter kunde de samla sina styrkor och upprätta en bättre ordning och de nådde också fram till en öppen terräng men inte utan att lida en del förluster. Härifrån störtade de sig på nytt in i skogen där de skyddade sig mot sina angripare, men då de gjorde så led de mycket stora förluster. För sedan de hade upprättat sina linjer i det närbelägna området, i avsikt att låta kavalleri och fotsoldater rusa ner mot fienden tillsam-

mans, kolliderade de med varandra eller med träden. Ännu under den fjärde dagen avancerade de framåt och åter igen kom ett kraftigt regn följt av en stark vind som hindrade dem att fortsätta framåt. Det minskade också deras slagfärdighet eftersom de inte kunde använda sina pilbågar eller spjut med någon större framgång. Inte heller sina sköldar vilka var alldeles genomblöta. Deras motståndare däremot, som vanligen var lätt beväpnade och hade möjligheten att röra sig fritt både framåt och bakåt, led mindre av ovädret. Därtill växte fiendernas styrkor kraftigt i storlek då de som från början hade vacklat nu anslöt sig i hopp om att få vara med och dela bytet. Deras antal gjorde att de lättare kunde röra sig runt och fälla romarna vars led började tunnas ut sedan många hade stupat redan under de föregående striderna. Därför fruktade Varus och de andra högt uppsatta officerarna att de antingen skulle bli tillfångatagna levande eller dräpta av sina värsta fiender. Detta fick dem att göra det som ännu inte var omöjligt, nämligen att ta sina egna liv. När denna nyhet spreds gav alla upp sitt försvar. Några följde sina ledares exempel och andra slängde sina vapen och erbjöd vem som så önskade att ta deras liv eftersom det var en omöjlighet att fly. Alla män och hästar höggs ner.

Den romerska armén var oöverträffad i mod, den förnämsta i disciplin och styrka samt erfaren i fält, men gentemot försumligheten hos sina befälhavare och sveket hos germanerna samt den omilda lyckan hade de inte förmågan att rädda sig undan. Instängda av skogar och sumpmarker blev de slaktade som boskap. Deras liv eller död avgjordes enbart genom fiendens vrede eller medlidande med romarna. Befälet hade mer tapperhet att dö än att slåss och i likhet med sin fader och sin farfar lät Varus ränna sitt svärd genom sin kropp då hoppet var ute. De två prefekterna, där Lucius Eggius var lika ädel som Ceionius var usel, valde sedan den större delen av den romerska armén slagits och då deras läger var omringat att hellre bli tillfångatagna och torterade än att dö i strid. Det romerska lägret intogs och tre legioner förintades. Varus mötte samma katastrofala öde som Paulus gjorde i Cannae. Aldrig har slakten varit mer grym än den som utfördes i träsken och skogarna, aldrig har en mer outhärdlig skymf vållats av germanerna. Det gäller speciellt det som riktades mot de legala företrädarna. De stack ut ögonen hos några och skar av händerna på andra. På en av dem sydde de ihop munnen sedan de skurit ut tungan, medan en av dem som höll i hans händer sade: "Äntligen, din huggorm, upphör ditt väsande." Även självaste konsulns kropp, som de pliktfulla soldaterna hade låtit begrava, blev uppgrävd. Varus kropp som delvis var bränd fördärvades av fienden. Hans huvud skars av och sändes till Marcoboduus som sände den vidare till Tiberius. Men trots den stora katastrofen blev han ärofullt begravd i sin familjegrav. Av standar och örnar erövrades två, medan en tredje örn slets loss från sin stång av standarbäraren innan den föll i germanernas händer. Han stoppade den innanför kläderna och lyckades gömma sig i det blodflödande träsket. En befälhavare under Varus, Vala Numonius som var en ärofull man, lämnade infanteriet och flydde med en skvadron ryttare i ett försök att nå Rhen med detta lyckades inte utan de dog på vägen.

Germanerna erövrade alla de romerska befästningarna utom en och detta försenade dem så mycket att de inte gick över Rhen och invaderade Gallien. De lyckades inte erövra lägret eftersom de inte förstod hur man belägrade en sådan plats och därför att romarna anställt ett stort antal bågskyttar som fortlöpande drev dem tillbaka och fällde många av dem. Senare fick de besked om att romarna hade posterat en vaktstyrka vid Rhen och att Tiberius var på väg med en stor härstyrka. Därför återvände många av germanerna från fortet och även de som var mer avskilda drog sig tillbaka på ett betryggande avstånd. Detta för att inte bli träffade i något plötsligt anfall. De höll uppsikt på vägarna i hopp om att kunna erövra någon svagare del i proviantтåget. Romarna inne i fortet, som från början hade mycket proviant, stannade där de var och väntade på understöd. Men när ingen kom till deras hjälp och då de började bli hårt pressade av hunger väntade de på en stormig natt då de kunde ta sig ut. Antalet beväpnade soldater var få, medan de obeväpnade var många. De lyckades ta sig förbi fiendernas första och andra vaktpost men när de nådde den tredje blev de upptäckta. Orsaken var att kvinnorna och barnen var trötta och rädda, därtill var det mörkt och kallt och de började ropa efter krigarna att komma tillbaka. De skulle alla ha blivit slagna eller tillfångatagna om inte germanerna var upptagna med att ta hand om allt det plundrade. Det erbjöd en möjlighet för de flesta att nå ett betryggande avstånd från dem. På så sätt lyckades de komma undan och rädda sig. Några av fångarna kom med tiden att lösas ut av sina anhöriga och återfick därigenom sin frihet och återvände hem.

Kejsarens reaktion efter slaget

Resultatet av denna katastrof blev att kejsaren, som inte hade stannat upp vid Oceanen, blev hejdad vid Rhens strand. Augustus blev bestört då han fick höra om den katastrof som drabbat Varus. Inte bara för att så många soldater dött utan av fruktan för att den germanska och galliska provinsen nu hotades och till och med fanns en risk att de skulle marschera mot Italien och staden Rom. I hast sände han förstärkningar till Tiberius som då befann sig i provinsen Germanien. Då Tiberius hörde talas om denna katastrof flydde han till sin faders, kejsare Augustus, sida innan han åter samlade sig och tog till offensiven och gick över Rhen med sin armé. De marscherade in i hjärtat av Germanien, öppnade de militära vägarna, nedgjorde sädesfält och brände hus, krossade dem som kom emot honom och utan förluster återvända han sedan för att sätta trupperna i vinterkvarter. Tiberius hade samma lycka denna gång som vid det första krigståget. Han bröt germanernas motstånd både till lands och till sjöss och återställde ordningen i riket i övrigt, samt höll åter ett triumftåg i Rom. Kejsare Augustus lät då skicka Germanicus (gift med Tiberius dotter) till Germanien för att få ett slut på kriget, medan Tiberius sändes till Illyricum.

Kejsare Augustus lät i krigen mot germanerna driva tillbaka dem till andra sidan Elbe, med undantag av sveber och sugambrer vilka fick tillstånd att få slå sig ner i Gallien, i ett landområde nära floden Rhen. Han fick utstå två allvarliga och vanhedrande nederlag, de av Lollius och Varus vilka båda tjänstgjorde i Germanien. Den

första (år 15 f.Kr.) var mer förnedrande än allvarlig, men den andra (år 9) var ödesdiger då tre legioner med befäl och hjälptrupper blev nedhuggna. Kejsaren tog så illa vid sig att under de kommande månaderna klippte han varken sitt hår eller lät raka sig. Ibland dunkade han huvudet mot en dörr och utbrast gråtande: "Quntilius Varus, ge mig tillbaka mina legioner!" Och varje år lät han märka ut dagen för katastrofen som en dag för bedrövelse och sorg. Den katastrof som Varus var upphovet till kallades av romarna för Clades Variana.

I staden Rom fanns många kelter och germaner. En del av dem tjänade i pretorianska gardet och andra var där av andra skäl. Han fruktade att dessa skulle börja en revolt och genast sände han iväg de som ingick i livvakten till särskilda öar och beordrade alla de övriga som var obeväpnade att lämna staden. Först senare då han hörde att några av soldaterna räddats och att germanerna inte hade gått över Rhen sansade han sig.

Romarnas återvändande till slagfältet

Tiberius for till Germanien året efter (år 10) det att Varus fallit med hela sin härstyrka och fick det bekräftat att orsaken berodde på befälets försumlighet. Han ansåg att det inte var lämpligt att gå över Rhen. Istället höll de uppsikt så att inte germanerna gick över floden. Då de visste att han fanns där och väntade på dem valde de att inte gå över. Tidigare hade Tiberius alltid handlat självständigt, men nu frågade han efter råd och lyssnade på skilda förslag inför krigståget. Han visade också mer hänsyn är tidigare.

Då Tiberius och Germanicus gick över Rhen (år 11) minskade Tiberius packningen till ett minimum och startade inte övertåget förrän vagnarnas last besiktigats så han var försäkrad om att bara sådant som var tillåtet och nödvändigt hade medtagits. På andra sidan floden ändrade han sitt levnadssätt. Han satt ner direkt på marken och åt sin mat, sov många gånger utan tält och gav alla sina order skriftligen för den kommande dagen, liksom notiser om alla tänkbara och plötsliga faror. Till detta lade han uppmaningen att om någonting var tveksamt vad det än var, skulle vederbörande kontakta honom personligen oavsett tid på dygnet även om det var mitt i natten. Han krävde den striktaste disciplin och lämnade inget åt ödet eller slumpen och han gick i strid med betydligt större självförtroende när helst det inträffade. Efter det framgångsrika fälttåget kom han undan ett mord med knapp nöd när en av bructerna, som fått tillträde till honom som betjänare, ertappades genom sin nervositet. Genom tortyr framtvingades en bekännelse av hans planerade brott.

De vann inget slag eftersom germanerna inte ville gå i strid med dem. Inte heller gav de sig på någon av stammarna. På grund av fruktan att förlora segern och åstadkomma en ny katastrof höll de sig nära Rhen. Här stannade de till slutet av hösten och på Augustus födelsedag höll de en kapplöpning som arrangerades av centurionerna. Därefter återvände de.

Efter två år (år 12) återvände han till Rom från Germanien och firade sin forna triumf.

Kejsare Augustus egna ord om krigsperioden

16 f.Kr. - 9 e.Kr.

Jag utsträckte gränserna för alla de romerska folkens provinser, som gränsade till folk vilka inte lydde under vårt välde. De galliska och spanska provinserna liksom Germanien på den sträcka som Oceanen omsluter. Från Cadiz i Spanien till floden Elbes mynning tvingade jag folken till fred. Min flotta seglade på Oceanen från Rhens mynning österut ända till cimbrernas områden, dit varken till lands eller till sjöss någon romare nått före denna tid. Cimbrerna, haruder och semnonerna samt andra germanska folk i denna trakt sökte genom sändebud min och det romerska folkets vänskap.

Fortsatta strider mot Arminius

År 14

Augustus satte Germanicus, son till Drusus, i spetsen för åtta legioner (40.000 man) vid Rhen. Vid denna tid (år 14) hade riket inte längre något krig, utom mot germanerna. Det fördes mera för att utplåna vanäran av att en hel romersk armé gått förlorad med Quintilius Varus än av önskan att utsträcka rikets gränser eller för något värdefullt bytes skull.

Germanicus underblåste soldaternas iver, slog en bro över Rhen och avtågade österut med 12.000 legionärer, tjugosex kohorter (11.000 man) bundsförvanter och åtta skvadroner kavalleri. De passerade i rask marsch caesiska skogen och den gränslinje som Tiberius påbörjat, slog läger på gränsen och befäste det, framtill och baktill med en vall, på sidorna med palissader. Sedan trängde han fram genom den mörka skogen och överlade om han av två vägar skulle följa den vanliga korta eller den svårare och oprövade men också av fienden obevakade. Han valde den längre vägen och allt påskyndades, ty spejare hade inberättat att denna natt hade germanerna en högtid som skulle firas med måltider. En natt med lysande stjärnor kom de fram till marsernas byar och slog ringar av förposter runt dem. Folket låg ännu i sina hus eller till bords och hade ingen rädsla, inga vakter utsatta. Allt var ytterligt sorglöst oordnat och ingen fruktan för krig rådde och det slappa och upplösta tillståndet var likt det som återfinns hos druckna.

För att härjningen skulle verka över ett större område delade Germanicus de ivriga legionerna i fyra kilformiga avdelningar. Han härjade med svärd och eld ett område på femtio milier (75 km). Varken kön eller ålder väckte medlidande. Profana och heliga byggnader och även det mest berömda templet bland dessa folk - man säger att det tillhör Tanfana - jämnades med marken. Soldaterna förblev utan sår när de högg ner halvsovande, obeväpnade eller kringirrande. Detta blodbad uppretade bructerna, tubanterna och usipeterna, vilka besatte de skogar genom vilka härен skulle återvända. Detta fick Germanicus veta och gav order om högsta

stridsberedskap under marschen. I spetsen gick en del av kavalleriet och hjälptrupperna följda av första legionen och i mitten trossen, vars vänstra flygel täcktes av tjugoförsta legionen och den högra av femtonde legionen, i vars rygg tjugonde legionen kom. Allra sist kom de återstående bundsförvanterna. Fienden höll sig stilla tills hela tåget var uttänjt i skogen. Då gjorde germanerna ett lätt anfall i front och flank. Med sin hela kraft störtade de sig över tågets bakre del. De lätta avdelningarna bringades i oordning av germanernas täta skaror. Då red Germanicus till tjugonde legionen och fick deras sinnen att fatta eld. Med ett enda anfall bröt romarna germanernas kraft, jagade dem ut på jämn mark och nedgjorde dem. Sedan blev marschen lugn och soldaterna lades i vinterkvarter.

Strider mellan Arminius och Caecina

År 15

Germanicus hade rustat för en expedition till sommaren, men han föregrep händelserna i början av våren genom ett plötsligt anfall på chatterna. Det fanns nämligen hopp om att fienden höll på att dela sig i partier. Det ena partiet var för Arminius och det andra för Segestes. Båda männen var bemärkta, den ene för otrohet, den andre för trohet mot romarna. Arminius var Germaniens uppviglare. Segestes hade avslöjat när uppror förbereddes många gånger tidigare och även vid det gästabud då han gav Varus rådet att fängsla honom själv och Arminius samt de övriga hövdingarna. Han menade i sitt råd att folket skulle, berövat sina ledare, intet våga och Varus skulle på så vis få tid att skilja skyldiga från oskyldiga. Men Varus föll för ödet och Arminius. Fastän Segestes genom sin stams påtryckningar drogs med i kriget förblev han oense med de sina. De privata orsakerna till deras oenighet ökades genom att Arminius enleverade Segestes trolovade dotter. Det blev en fientlig svärfader till en fientligt sinnad svärson.

Så sände Germanicus till Caecina fyra legioner och fem tusen man hjälptrupper (25.000 man) samt i hast mobiliserade skaror av germaner från andra sidan Rhen. Själv hade han under sig lika många legioner och dubbelt så många bundsförvanter (30.000 man). Han anlade en skans på ruinerna av den befästning hans fader byggt på Taunusberget och förde i snabba marscher sin härstyrka mot chatterna. Han kom så oförmodat till chatterna att de som av kön och ålder var odugliga i krig genast togs eller höggs ned. De yngre hade simmande tagit sig över floden Eder och hindrade romarna som började slå en bro. De flesta lämnade sina områden och byar och spred ut sig i skogarna. Germanicus satte deras huvudstad Mattium i brand, förhärjade slättbygderna och återvände till Rhen. Cheruscerna hade tänkt bistå chatterna, men Caecina avskräckte dem genom täta taktiska förflyttningar åt olika håll. Även marserna. som vågade inlåta sig i en drabbning, höll han tillbaka genom en lycklig strid.

Germanicus fann det värt att vända, stred mot dem som inneslöt Segestes och befriade honom tillsammans med många av hans släktingar och följe. Bland dem fanns förnäma kvinnor och även Arminius hustru, Segestes dotter, en kvinna med sin makes sinnelag snarare än sin faders. Även troféer från Varus nederlag fanns med, givna som byte åt dem som nu underkastade sig. Segestes hade av kejsare Augustus fått medborgerliga rättigheter och Germanicus lovade hans barn och släktingar säkerhet. Därefter förde Germanicus tillbaka hären.

För Arminius hade tre legioner (15.000 man) och tre befälhavare fallit, men han gjorde vad han kunde för att vinna cheruscerna på sin sida. Arminius agerande eggade inte blott cheruscerna utan också deras grannfolk. Även Inguiomerus, Arminius farbroder, drogs med. Han var en man som sedan länge var respekterad av romarna. Detta ökade Germanicus fruktan. För att kriget inte skulle komma med all kraft på en gång, sände han Caecina med fyrtio kohorter (20.000 man) genom bructernas land till floden Ems för att avleda fiendens uppmärksamhet. Rytteribefälhavaren Pedo förde sina styrkor till frisiska gränsen. Själv förde Germanicus fyra legioner (20.000 man) över sjöarna. På samma gång kom infanteri, kavalleri och flotta till den avtalade floden. Då chaucerna lovat sin hjälp till romarna upptogs de bland de reguljära trupperna. Lätta romerska trupper sändes ut för att skingra bructerna som lät bränna sitt land. Under blodbadet och plundringen fann man tjugoförsta legionens fälttecken, vilka förlorats med Varus. Därefter gick marschen till bructernas gränser, varvid allt land mellan floderna Ems och Lippe härjades. Man var nu inte långt från Teutoburgerskogen där resterna av Varus och hans legioner sades ligga obegravda.

Caecina skickades i förväg för att utforska skogarnas djup, slå broar och lägga vägar över fuktiga kärr och förrädiska fält. Soldaterna beträdde så denna sorgliga och hemska trakt både vad gällde syn och minne. De fann Varus första läger, med sin stora omkrets och utstakade högkvarter, som visade på tre legioners arbete. Sedan förstod man av en till hälften instörtad vall och en grund grav att de återstående romarna, redan utmattade, där fattat stånd. I närheten låg brutna spjut och hästkadaver. Mitt i lägret låg vitnade ben, spridda eller hopstaplade, allt efter som männen flytt eller stått emot fienden tillsammans. Huvuden fann de fästade på trädens stammar. I lundarna i närheten fanns germanernas altaren vid vilka tribunerna och de främsta centurionerna offrats. De romare som överlevt detta slag berättade var legaterna hade fallit, var örnarna hade tagits och var någonstans Varus hade fått det första såret. De visade också var han funnit döden för sin egen olyckliga hand då han tog sitt liv, samt från vilken upphöjning Arminius hade talat till sitt folk. De talade också om kors åt de fångna, om gropar och om hur Arminius i sitt övermod gjort narr av de romerska fälttecknen och örnarna. Sålunda kom den romersk härstyrka som var närvarande på platsen för nederlaget, på sjätte året efter slaget, att begrava tre legioners ben och ingen visste om han med jord täckte främlingars eller romares kvarlevor. Germanicus lade första torvan till gravhögen.

När detta var gjort följde Germanicus efter Arminius men han vek undan till avlägsnare trakter. Så snart det blev tillfälle befallde han de romerska ryttarna att

anfalla och taga ifrån fienden den slätt som Arminius lagt under sig. Arminius som givit sina män order att samla sig och gå närmare skogen gjorde plötsligt helt om. Strax gav han dem han gömt i passen tecken till framryckning. Efter en oavgjord drabbning skildes man. Sedan fördes den romerska härstyrkan åter till Ems. Caecina skulle återtåga på kända vägar och fortast möjligt gå över de långa broarna. I tvivelsmål hur han skulle reparera de ålderssvaga broarna och samtidigt driva undan fienden beslöt Caecina att slå läger där han var. Arminius hade på genvägar och i ilmarsch kommit före den romerska härstyrkan som var tyngd av vapen och tross.

Germanerna, som bemödade sig att bryta genom posteringarna och tränga in bland dem som arbetade med vägen, gick till angrepp. De arbetandes och de stridandes rop blandades. Allt var för romarna lika besvärligt. Terrängen var sumpig och djup, samt hal för dem som ryckte fram. Kropparna var tyngda av bröstharnesk. Inte heller kunde man kasta spjut i dyn. Däremot var cheruscerna vana att strida i sumpmarker. Dessa resliga män med väldiga lansar som sårade även på långt håll. Slutligen befriade natten de redan sviktande legionerna från en ojämn strid. Framgången gav germanerna nya krafter och istället för att gå till vila ledde de det vatten som rann fram på de omgivande höjderna ned på låglandet. Marken dränktes och det arbete som romarna gjort var förgäves. Caecina hade ingen annan utväg än att försöka hålla fienden kvar i skogarna tills de sårade romarna och den tyngre delen av trupperna hann gå i förväg, ty mellan kullarna och träsken fanns en slätt som skulle kunna ge dem en möjlighet att ställa upp till strid.

Natten var orolig av olika skäl. Germanerna hade festmåltider och upplät högljudda sånger och förfärliga ljud som ekade mellan de låga dalarna och skogarna. I gryningen fastnade trossen i leran och då soldaterna runt om förvirrats och blivit osäkra på marschordningen, befallde Arminius germanerna att bryta in och ropade: "Här ser ni Varus och hans legioner för andra gången snärjda i samma öde". Samtidigt attackerade han marschkolonnen och gav framför allt hästarna sår. Deras girighet blev till hjälp för romarna eftersom de övergav blodbadet och sökte efter byte. När dagen led mot kväll sökte sig legionerna ut mot öppen och fast mark. Inte heller där tog bekymren slut. De verktyg som användes till att resa läger hade till största delen gått förlorade. Inte heller fanns det tält till manskapet eller förband till de sårade. Därtill var ransonerna med mat nersölade av blod och lera. Före natten hade de låtit bygga ett läger.

Arminius gav rådet till de sina att man skulle låta romarna få gå ut ur lägret. När de kommit ut igen i de hindersamma kärren skulle man omringa dem. Inguiomerus talade för djärvare metoder och menade att de borde omringa lägret. Då skulle intagandet gå smidigt, fångarna bli flera och bytet oskadat. När dagen börjat fyllde de gravarna runt lägret, kastade dit risknippen och besteg vallen på dess högsta punkter. När germanerna försökte klättra över skansarna, gavs tecken till kohorterna. De gjorde ett utfall och soldaterna omringade germanerna och föll dem i ryggen. Arminius lämnade striden oskadd, Inguiomerus med ett farligt sår. Deras manskap höggs ned så länge vreden och dagen räckte. Mot natten återvände legi-

onerna slutligen till lägret. Stertinius, sänd för att mottaga en kapitulation från Segimerus, Segestes broder, hade redan fört denne och hans son till ubiernas land. Båda fick nåd, Segimerus lätt, sonen med någon svårighet, eftersom han sades ha skymfat Quintilius Varus kropp.

Germanicus strider vid Weser

År 16

När kejsare Augustus död (år 14) blev känd sändes Germanicus till den romerska armén i Germanien.

Germanicus tänkte på sin anfallstaktik och på vad som hänt honom, såväl det som varit lyckosamt som ofördelaktigt under de tre år han nu fört krig. I öppen strid och på jämn mark blev germanerna slagna. Kunde de däremot dra nytta av skogarna, kärren, den korta sommaren och den tidiga vintern, segrade de. Kom romarna från havet så kunde man dels börja kriget tidigare, dels låta legioner och tross få följas åt, samt dessutom komma rakt in i Germanien.

Ett tusen skepp byggdes. Hela flottan var snabbseglande och lättrodd. Den var imponerande och skräckinjagande att skåda också på grund av soldaternas iver att få strida. Till samlingsplats valdes batavernas ö. Därifrån var det lätt att sätta trupperna i marsch in i Germanien, ty Rhen som vid denna punkt flyter i en enda fåra, delar sig vid batavernas gräns i två armar.

Medan flottan samlades fick Silius, på uppdrag av Germanicus, göra ett anfall på chatterna med lätta trupper. Ett plötsligt regn hindrade Silius från mer än att ta ett litet byte samt tillfångata makan och dottern till chatternas ledare Arpus. Dock hade germanerna hunnit förstöra den gravhög som nyss rests åt Varus och dennes legioner och ett gammalt altare åt Drusus. Germanicus återställde altaret till sin faders ära, men gravhögen beslöt man att inte förnya.

Flottan hade redan samlats. Den hade god seglats till floden Ems och lämnades på norra sidan av Ems mynning. Man gjorde då ett misstag när man inte seglade upp för floden eller satte av trupperna på södra stranden, så att de genast kunde börja sin marsch. Istället gick flera dagar åt till broslagning. Medan Germanicus höll på att staka ut lägerplatsen fick han veta att folket angrivarerna gjort ett anfall i romarnas rygg. Stertinius sändes genast i väg med rytteri och lätt infanteri samt hämnades på denna otrohet med eld och svärd.

Floden Weser skilde romare och cheruscer. På stranden mitt emot stod Arminius jämte andra hövdingar och han bad att få tala med sin broder Flavus vars trohet mot romarna var stor. Flavus gick ned mot flodstranden och de talades vid.

Sedan framförde de sina olika åsikter om romarna. Arminius hotade slutligen med strid och blandade in åtskilligt med latin i sitt tal eftersom han hade gjort krigstjänst hos romarna i spetsen för en avdelning cheruscer.

Nästa dag stod germanernas härstyrka stridsberedd på andra sidan Weser. Germanicus lät vada över på olika platser för att splittra fienden. Där floden var som stridast anföll Chariovalda, batavernas ledare. Cheruscerna låtsades fly och drog romarna efter sig till en slätt, omgiven av skog. Där anfölls de och Chariovalda och många med honom föll. Bara få av dem överlevde.

När Germanicus fört trupperna över Weser fick han veta genom överlöpare att Arminius samlat stora styrkor i skogen och att de planerade ett nattligt anfall på lägret. Vid tredje nattväkten angreps romarnas läger men inte ett spjut kastades, ty fienden såg att vakterna vid befästningarna var många och att intet var lämnat åt slumpen. Natten kom med ljuvliga drömmar för Germanicus då han tänkte på sina fiender. Inte kunde de lika lätt hantera sina väldiga sköldar och enorma lansar bland trädens grenar och markens buskar som romarna sina spjut och svärd samt sin rustning som slöt sig om kroppen. Germanerna hade inget pansar, ingen hjälm, inte ens sköldar klädda med järn och läder, utan skyddade sig med sköldar av flätad vidja och tunna bräder målade i olika färger. Deras första linje var visserligen hyggligt försedd med lansar, men resten hade bara korta spjut med eldhärdade spetsar. Om de romerska soldaterna ville ha ett slut på kriget, fanns det i denna strid. Nu var de närmare Elbe än Rhen och kriget skulle upphöra, bara hans trupper gjorde honom till segrare i detta land där han nu följde i sin faders och farbroders spår.

Germanerna ställde upp på slätten Idistaviso, som ligger mellan Weser och kullarna. I germanernas rygg höjde sig skogen. Deras härstyrka höll slätten och skogsbrynet. Bara cheruscerna var uppställda på höjderna för att kunna störta sig över de stridande romarna. Romarnas hade ställt upp på följande sätt. Galliska och germanska hjälptrupper stod i spetsen, efter dem bågskyttar till fots, sedan fyra legioner (20.000 man) och Germanicus med två gardeskohorter (1000 man) och utvalt rytteri. Därefter ytterligare fyra legioner (20.000 man), lättbeväpnat infanteri med beridna bågskyttar och resten av bundsförvanterna. När Germanicus såg cheruscerna rusa till djärvt anfall gav han order att attackera. Genom romarnas kringgående rörelser hände det egendomliga att två fiendehärar flydde rakt mot varandra. De som stått i skogen rusade mot slätten, medan de som stått på öppna fältet rusade mot skogen. I mitten syntes Arminius vidmakthålla striden. Men Arminius kom själv undan, insmord med blod i ansiktet för att undgå upptäckt, hjälpt av sin egen kraft och sin häst. Även Inguiomerus lyckades fly. Resten av fienden höggs ned. En del försökte simma över Weser men hindrades av spjut som kastades, av flodens kraft, av de flyendes mängd och av stränderna som rasade. Några tog till en skändlig flykt. De klättrade upp i träden och försökte dölja sig i lövverket. Bågskyttarna kom då dit och hade prickskytte. Andra plockades ned genom att man fällde träden. Stor var denna seger som var oblodig för romarna. Från dagens femte timme (kl.11) och fram till till natten dödade romarna fiender. Lik och de fallnas vapen täckte en sträcka av tio tusen steg. Bland bytet fanns kedjor, vilka man i förtröstan om stridens utgång hade fört med sig för att kedja romarna.

Germanerna hade tidigare planerat att lämna sina boningar och draga sig tillbaka till andra sidan Elbe. Efter det som inträffat ville man kämpa. Nu grep man till vapen. Folket, adeln, ungdomen, de gamla, alla gjorde täta anfall på den romerska hären och störde dess marsch. Germanerna utvalde en plats i skogen och då legionen kom dit skulle de få anfallet i ryggen. Allt detta visste Germanicus och vände fiendens list till deras undergång. Istället för bakhåll möttes härarna. När germanernas hela styrka var sammanträngd på ett litet område kunde de inte längre manövrera sina långa lansar, inte göra några viga utfall utan var tvingade till strid man mot man. De romerska soldaterna däremot, med sköldarna tätt pressade mot kroppen, handen i ett fast grepp om svärdet, sårade germanernas grova lemmar och oskyddade ansikten och banade sig väg fram över slagna fiender. Fångar ville romarna inte ha, bara slut på kriget genom en förintelse av fienden. De fortsatte att mätta sig med fiendeblod ända till natten. Men ryttarnas kamp slutade oavgjort.

Därefter sände Germanicus iväg Stertinius för att bekriga angrivarerna såvida dessa inte genast underkastade sig. De bad genast om förskoning och erhöll nåd.

Sommaren var redan långt liden då Germanicus inskeppade de flesta av sina trupper och förde dem på Ems till Nordsjön. Här mötte de sydliga stormar och strax vände strömmen och följde vinden. En del fartyg förliste, medan andra kastades upp på avlägsna öar. Det var bara Germanicus skepp som landade vid chaucernas kust. Då stormen lagt sig återkom havererade skepp och han lät genast reparera dem för att strax därefter sända iväg dem för att genomsöka öarna. På så sätt räddades många män. Angrivarerna, som nyss underkastat sig, hade återköpt åtskilliga romare från stammar inåt landet och överlämnade dem nu. Somliga hade förts till Britannien vars hövdingar sände dem tillbaka. Ryktet om flottans förlisning eggade germanerna i deras krigiska förhoppningar. Gajus Silius fick order att med 30.000 infanterister och 3000 kavallerister tåga mot chatterna. Själv bröt Germanicus med en större styrka in i marsernas land. Deras hövding Mallovendus, som nyligen kapitulerat, berättade att ett av Varus fälttecken var nedgrävt i en närbelägen lund som bevakades av en liten styrka. Fälttecknet erövrades och därefter ryckte Germanicus snabbt in i landet. Han utplånade fienden som antingen inte vågade mötas i en drabbning eller som blev slagen så snart han försökte göra motstånd.

Sedan fördes soldaterna i vinterläger. Det rådde inget tvivel om att fienden nu sviktade, att de beredde sig på att begära fred och att kriget skulle kunna föras till ett slut, bara romarna fick ytterligare en sommar på sig. Men kejsare Tiberius uppmanade Germanicus att återvända och att inte slutföra kriget. Själv hade Tiberius av den gudomlige Augustus sänts till Germanien och där under nio år uträttat mera genom beräkning än genom vapenmakt. På så sätt hade sugambrerna tvingats till underkastelse och sveberna och kung Marcoboduus hade bundits med fred. Även cheruscerna och andra upproriska folk lämnades åt sina inbördes stridigheter, när romarna hade fått sin hämnd.

Inre germanska strider - sveber mot cheruscer

År 17
Detta år gick Germanicus i ett triumftåg den 26 maj för att visa sina segrar över cheruscerna, chatterna, angrivarerna och de andra stammarna ända till Elbe. I tåget fördes byte, fångar, bilder av bergen, floderna och striderna. Eftersom han var förbjuden att avsluta kriget antogs det som fullbordat.

Sveberna bad romarna om hjälp mot cheruscerna. Ty efter romarnas avtåg hade dessa folk gripit till vapen mot varandra. Deras styrka var lika, men på svebernas sida hade Marcoboduus kungatitel gjort honom förhatlig, medan Arminius kamp för fädernelandets frihet, på cheruscerna sida, gjorde honom älskad. Så grep inte bara cheruscerna och deras allierade till vapen, utan från Marcoboduus sida gick två svebiska stammar, semnonerna och langobarderna, över till motståndarna. Med dessa på sin sida skulle Arminius haft övertaget mot sveberna om inte Inguiomerus flytt över till Marcoboduus och detta utan annat skäl än att han såsom äldre inte ville stå under befäl av en ung brorson. De marscherade upp till strid med lika hopp på båda sidor. I denna strid gick de inte till oordnade anfall i spridda skaror som de gjorde förr, ty lång kamp med romarna hade vant dem att följa sina fälttecken, föra med sig tillräckliga reserver och lyda order. Arminius inspekterade sina trupper och romerska vapen fanns i händerna på många. Han sade att Marcoboduus hade hållit sig undan striden mot romarna och dolt sig i Hercyniaskogen. Marcoboduus själv berömde sig inför sina trupper och sade att han hade anfallits av tolv legioner (60.000 man) under Tiberius befäl och hållit germanernas ära oförminskad och skilt sig hedersamt från drabbningen. Striden slutade utan att någon segrade, men när många lämnade Marcoboduus gav han upp kampen mot Arminius. Själv drog han sig tillbaka till markomannerna.

En got vid namn Catualda

År 19
Drusus sökte en föga lättvunnen ära. Han lockade germanerna till osämja och strävade efter att driva den redan slagne Marcoboduus till undergång. Bland goterna fanns den unge adelsmannen Catualda, som en gång var tvungen att fly för Marcoboduus. Nu hade han intagit dennes vanskliga ställning som ledare över markomannerna. Drusus var lysten på hämnd. Med en stor romersk härstyrka gick han över markomannernas gränser, förledde dess ledare Catualda till förbund och bröt sedan in i kungapalatset och den angränsande fästningen. Där påträffades byte som sveberna tagit.

För den övergivne Macroboduus fanns ingen annan räddning än att söka kejsarens förbarmande. Han gick över Donau och skrev till kejsare Tiberius. Denne svarade och skrev om Marcoboduus storhet, hur farliga de folk var som han lagt under sig, hur nära Italien fienden stod och vilka mått och steg han själv vidtagit till hans förintelse. Marcoboduus fick dock rätt att slå sig ner i Ravenna där han stannade i arton år. Samma öde delades av Catualda. Inom kort blev han slagen av hermundurerna, under Vibilius ledning och mottogs därefter i det romerska riket och sändes till en koloni i Gallia Narbonensis (södra Frankrike). För att de störtade ledarens anhängare inte mera skulle störa lugnet, placerade man dem på andra sidan Donau, mellan Marus och Cusus. Till konung fick de Vannius av quadernas stam.

Arminius död

År 19

Hos författare och senatorer från denna tid var det känt att brev från chatternas hövding Adgandestrius upplästs i senaten. Han lär ha lovat att döda Arminius såvida gift för detta ändamål skickades till honom. Svaret ska ha blivit att romerska folket inte brukade hämnas på sina fiender med svek och dolda medel, utan öppet och i krig.

När Arminius efter romarnas avtåg och Marcoboduus flykt traktade efter kungamakten fick han sitt frihetsälskande folk mot sig. Angripen med vapen stred han med växlande lycka och föll till slut för sina egna landsmäns svek. Utan tvivel var han Germaniens befriare och han hade ansatt det romerska folket på höjden av det romerska imperiets styrka. Stundom blev han slagen i strid, men i krig hade han aldrig besegrats. Han uppnådde trettiosju levnadsår. Tolv år satt han vid makten och årtionden senare besjöngs han hos germanernas stammar.

Revolt mot det romerska styret

År 21-28

I Rom berättades det (år 21) att inte bara treverera och heduerna, utan sextiofyra galliska stammar hade avfallit från romarna och att germanerna gjort gemensam sak med dem, samt att folken i Spanien inte var att lita på.

Lentulus dog några år därefter (år 25). Han hade gått med en krigshär över floden Elbe och trängde längre in i Germanien än någon före honom.

Ytterligare några år senare (år 28) bröts freden av frisierna, ett folk på andra sidan Rhen. Orsaken var snarare romarnas girighet än deras oförmåga att finna sig

i romerskt styre. Med hänsyn till deras ekonomiska ställning hade Drusus ålagt dem en måttlig skatt. För militära ändamål skulle de leverera oxhudar. Ingen hade bestämt något om storlek och kvalitet. Så hade allt fortgått tills Olennius tolkade bestämmelserna att hudarna skulle ha vildoxars storlek. Detta var särskilt hårt för germanerna, ty visserligen är skogarna fulla av väldiga djur men deras tamboskap är obetydliga i storlek. Snart tvingades de att överlämna sina oxar, sedan sina åkrar, slutligen sina hustrur och barn till slaveri. De soldater som indrev skatten greps av frisierna och korsfästes. Olennius själv flydde till ett romerskt fäste. Romarna svarade med att sända en härstyrka till området och de germanska infanterister som gjorde krigstjänst hos romarna befalldes att falla fienden i ryggen. Men friserna var stridsberedda och slog både bundsförvanternas kavalleri på flykten och de ryttare som ryckte till undsättning från legionen. En stor del av de romerska trupperna blev slagna här. Många av tribunerna, prefekterna och de bästa centurionerna föll också. Germanerna prisade friserna för detta, men Tiberius förringade förlusterna och senatorerna hade annat att tänka på än att rikets gränser vanhedrades.

Geografiska skildringar av Germanien

Allmän beskrivning

I Gallien, på andra sidan floden Arar bor sequanerna, vilka under en lång tid varit i krig med såväl romare som aeduer. Ofta var de i allians med germaner då de anföll Italien. De gjorde germanerna starka då de stred ihop och svaga då de stod för sig själva.

Helvetierna, som är rika på guld, hängav sig inte desto mindre åt plundring då de såg överflödet hos cimbrerna. Under deras fälttåg kom två av deras tre stammar att bli utplånade. Deras antal var fortfarande stort vilket visas av deras krig mot Julius Caesar då fyra hundra tusen av deras folk stupade och bara åtta tusen benådades. Dessa fick bo kvar för att inte landet skulle bli helt öde och då deras område gränsade till germanerna. Efter helvetierna och längs Rhen bor sequanerna och mediomatricerna i vars territorie även den germanska stammen triboccherna bor. De gick över floden och lämnade sitt land. Därefter följer trevererna, som bor i den trakt där en bro byggts av romarna för det germanska kriget och därefter ubierna på andra sidan Rhen. Efter treverna följer nervierna som också är ett germanskt folk och slutligen kommer menapierna vilka bor på båda sidor om Rhens utlopp. Mitt emot dessa bor sugambrerna, ett germanskt folk, men bortom hela detta flodland bor de germaner som kallas sveber och som är överlägsna alla de andra i makt och antal. De folk som blivit fördrivna av sveberna (kort tid före år 20) har sökt tillflykt på den västra sidan av Rhen.

Hela den ras som bor nordväst om Italien kallas antingen Gallic eller Galatic. De är krigsgalna, djärva och snabba att dra ut i krig, men i övrigt enkla och inte illasinnade. Numera lever de i fred sedan romarna erövrat deras område, men så var det förr då de i många stycken liknade germanerna. Dessa folk är inte bara lika varandra vad gäller läggning och styrelseskick, utan de är också besläktade med varandra. Därtill har de en gemensam gräns i floden Rhen som skiljer dem åt. Utvandringar kan med lätthet äga rum hos dem, eftersom de rör sig i massor. Härstyrkor och alla andra i folket. De tar med sig hushåll och allt de har då de fördrivs av någon som är starkare än dem. Alla galler är krigskämpar av naturen och de slåss bättre till häst än till fots. Om dessa folk säger man att belgarna är de modigaste. De har blivit delade i femton stammar, vilka lever längs Oceanen mellan floderna Rhen och Liger. Enbart dessa folk lyckades hålla cimbrerna och teutonerna borta. Belgarna själva säger att belovacerna och därefter suessionerna är de

modigaste bland dem. De flesta i den galliska regeringen brukade vara aristokrater. I gamla tider valdes en enda ledare och det skedde årligen. Likaså i krigstider valdes en enda överbefälhavare. Germanerna skiljer sig dock en del från gallerna då de är vildare, längre, har gulare hår, men i övrigt är de som gallerna.

Bortom Rhen finns ännu en flod som är segelbar och det är Ems. Här vann Drusus ett sjöslag mot bructerna. Uppströms finner vi Hercyniska skogen och sveberna varav en del bor inne i skogen, exempelvis colduerna i vars territorium Boihaemum (Böhmen) ligger. Här bor Marobodus och hit kom han med både sitt eget folk markomannerna och många andra stammar. Denne man hade då han återkom från Rom bara varit en vanlig romersk medborgare. Som ung hade han vistats i Rom och åtnjutit kejsare Augustus gunst då han fått i uppdrag att ägna sig åt statens handel. Då han återvände hem tog han ledarskapet över sitt folk och även över den stora stammen lugierna, samt zumerna, gutonerna, mugilonerna, sibinerna men också semnonerna som är en stor stam av själva sveberna. En del av sveberna bor inne i skogen medan andra bor utanför och dessa har en gemensam gräns med geterna. Svebernas område är störst, ty det sträcker sig från Rhen till Elbe. Några av dess stammar bor bortom Elbe, exempelvis hermundurerna och langobarderna. Dessa båda stammar har till siste man blivit bortdrivna till andra sidan Elbe. Det är en vanlig egenskap hos alla dessa folkstammar att de kan förflytta sig så lätt, på grund av deras torfliga levnad och att de inte plöjer jorden och att de inte magasinerar stora förråd av föda. Istället lever de i mindre hus av mer tillfällig art eller i sina vagnar och låter sedan boskapen beta i de trakter de finner bäst, precis som nomaderna.

Andra germanska stammar är ännu mer fattiga, som cheruscer, chatter, gamabrivier och chattuarier, men också de som bor närmare Oceanen, sugambrer, chauber, bructerer, cimbrer, caucer, caülcer, campsianer och åtskilliga andra.

I samma riktning som Ems rinner Weser och Lippe. Det var mellan floderna Rhen och Saale som Drusus Germanicus, när han framgångsrikt bedrev krig i Germanien, fann slutet på sin levnad. Han hade kuvat de flesta av folken, tillika med dem som bodde på öarna vid kusten där Burchanis (Borkum) togs efter en belägring.

Sugambrerna startade ett krig mot romarna under ledning av sin hövding Melo. Från den tiden kom kriget att blossa upp åtskilliga gånger. I cheruscernas område kom tre romerska legioner att förintas med sin befälhavare Quintilius Varus. Men de fick alla betala för detta och skänkte den unge Germanicus tillfälle att få hålla ett enastående triumftåg, där deras mest berömda personer framleddes i bojor. Här var Segimuntus, son till Segestes och hövding över cheruscerna och hans syster Thusnelda, hustru till Arminius. Sistnämnde hade i kriget mot Varus varit överbefälhavare för den cherusciska härstyrkan, som fortfarande bedriver motstånd. Bland fångarna fanns också Thusneldas treårige son Thumelicus, samt Sesithacus, son till Segimerus och hövding över cheruscerna och hans hustru Rhamis. Därtill en dotter till Ucromirus, chatternas hövding och sugambrern Deudorix, son till den Baetorix som var Melos broder. Men Segestres som hela tiden visat sin

trohet mot oss var med som hedersgäst i triumftåget. Även Libes, en chattisk präst, tågade med i proccessionen liksom andra fångar från de skövlade stammarna av vilka caülcer, campsaner, bructerer, usiper, cheruscer, chatter, chattuarer, lander och tubattier kan nämnas.

I trakten av den Hercyniska skogen är källan både till floden Rhen och till floden Ister eller Donaus början. Här finns också en sjö (Bodensee) som ligger mellan dem. Det finns också en ö i den sjön som Tiberius använde som bas vid sjöslaget mot Vindelicerna. Det finns också en annan stor skog vid namn Gabreta som ligger hitom svebernas territorium, medan Hercyniska skogen ligger bortom den skogen.

Donau rinner upp i Germanien och förbi oräkneliga stammar. Då den kommer till Illyricum kallas den Hister. Sedan den förenats med sextio mindre floder varav hälften är segelbara når den fram till Svarta Havet där den rinner ut i sex fåror. Från detta område är de flesta folken i allmänhet skyter, även om skilda grupper har ockuperat land i anslutning till kusten.

Av bergen är Taunus och Retico de högsta, vars inhemska namn knappast kan uttalas av en romare. Av de floder som rinner ut i andra folks länder än de germanska, är Donau och Rhone de mest berömda. De floder som mynnar ut i Rhen är Main och Lippe. De som mynnar ut i oceanen (Nordsjön) är Ems, Weser och Elbe.

Den högsta punkten mellan Donau och Hercyniska skogen har sarmater kontroll över, medan geterna som de drev ut härifrån håller bergen och skogarna ända fram till floden Theiss. Floderna Maros och Dora skiljer dem i sin tur från sveberna och Vannius kungadöme.

Scadi Navia i Codanus

Cimbrerna lät sända den heligaste kitteln de hade till kejsare Augustus för att vädja om hans vänskap och för att be om amnesti för deras förfäders dåd. Då deras anhållan blev beviljad satte de segel och for hem igen. I äldre tider bodde boierna i Hercyniska skogen och cimbrerna gjorde ett utfall mot dem, men boierna slog tillbaka dem och de vandrade då vidare och nådde helvetierna, vilka var rika på guld men fredligt sinnade. Dessa såg vilket välstånd som cimbrerna fått genom röveri, vilket till och med överträffade deras eget välstånd. De blev då, i synnerhet tigyrenerna och toygenerna, så till sig att de slog följe med cimbrerna. Alla dessa blev dock slagna och förintade av romarna.

Av de germaner som bor närmast Oceanen i norr, är de folk kända som bor hitom Elbe, men bortom denna flod är folken nästan helt okända för oss. De män som färdats ända hit upp har hittills aldrig följt den norra kusten av Oceanen. Inte heller har romarna kommit längre än till Elbe och därför har ingen heller beträtt marken bortom denna flod.

Bortom floden Elbe ligger Codanus, en väldig havsvik överfull av stora och små öar. Av denna orsak ligger ingenstans havet inom dess kuster vidöppet och liknar aldrig ett hav. Utanför kusterna och stränderna ligger sammanhängande öar nära varandra och överallt går det trånga och smala sund som vrider sig hela tiden och kröker sig som ett långt ögonbryn. Här finns cimbrer och teutoner och allra ytterst i Germanien hermionerna. I den havsvik som vi kallar Codanus ligger Codanovia, där teutoner fortfarande bor, är framstående både i fråga om bördighet och storlek.

Om vi lämnar Svarta Havet och passerar de Ripheiska bergen kommer vi fram till den norra oceanen och kan härifrån segla västerut till dess man når Cadiz (i Spanien). I denna riktning har flera öar rapporterats existera men som inte sällan har något känt namn. En av dem lär kallas Baunonia och ligger bortom Skytia samt en dagsresa från kusten. På dess stränder kastas bärnsten upp av vågorna om vårarna.

Norrut är oceanen. Bortom floden Parapanisus(?) där den når kusten till det skytiska Hecataeus(?) kallas den för Amalchiska sjön, ett namn som betyder frusen på deras språk. Det cimbriska namnet är Morimarusa, som betyder död sjö, för området från Parapanisus till udden Rusbeae(?) och från den punkten och bortåt kallas sjön Cronian(?). Det rapporteras att efter tre dagars seglats från Skytiens kust finns en ö av enorm storlek som kallas Balcia eller Basilia. Andra öar som rapporterats kallas Oeonae och dess invånare lever på fågelägg och havre.

Från denna punkt börjar vi sedan få mer trovärdig information. Det börjar med folket inguaeoner, det första folk man kommer till i Germanien. Här ligger det enorma berget Saevo, vilket är lika stort som det Riphaeiska berget och som formar en enorm bukt som sträcker sig till cimbrernas höga udde. Den kallas för Codanus-bukten och är översållad med öar. Den mest berömda av dem är Scadinavia (eller Scades ö) vars storlek är okänd men så vitt vi vet är bara delar av den bebodd. Dess inbyggare är hillevionerna, vilka bebor fem hundra samhällen (bygder eller härader) och som kallar sin ö för en andra värld. Aeningia är en annan ö som antas vara lika stor.

Dessa regioner befolkas ända bort till floden Weichsel av sarmater, veneder, scirer och hirrer. Det finns en bukt eller vik som kallas Cylipenus där ön Latris ligger i dess mynning. Därefter följer en annan bukt eller vik som kallas Lagnus (Lögen?) vilken gränsar till cimbrerna. Den cimbriska udden skjuter ut ett långt stycke i havet och formar en halvö som kallas Tastris. Därefter och längre västerut finns tjugotre öar som är kända för den romerska härstyrkan. Den mest nämnvärda av dem är Burcana (Borkhum, vid floden Ems mynning).

En romersk riddare lär ha företagit en handelsfärd till bärnstenskusten i sydöstra hörnet av Östersjön under kejsare Neros regering (år 54-68).

En kort skildring av Nordens folk

Claudius Ptolemaios omfattande geografiska skildring, från omkring år 150, av den då kända världen berörde även Germanien. (se mer i appendix)

Platsen kallas Scandia av de som bor där och dess västra region är bebyggd av chaedinerna, dess östra region av favonaerna och firaeserna, dess norra region av finnerna, dess södra region av gutaerna och daucionerna och dess centrala region av levonerna.

Germanernas fem folk

Germanien inrymmer fem folkslag.
1) Vandalerna, vari ingår burgodioner, varinnaer, chariner och gutoner.
2) Inguaeoner, vari ingår cimbrer, teutoner och chaucernas stammar.
3) Istiaeones är närmast Rhen och inkluderar sucambrer.
4) Hermioner bebor inlandet och inkluderar även sveber, hermundurer, chatter och cheruscer.
5) Peuciner och basternaer.

De nämnvärda floderna som rinner ut i Oceanen är Oder ("Guthalus"), Weichsel (”Vistula”), Elbe, Weser, Ems, Rhen och Meuse.

I själva Rhen är den mest nämnvärda av öarna den som bebos av bataver och cannenefater, vilken är omkring hundra milier (15 mil) i längd. Andra är de som bebos av frisier, chaucer, frisiavoner, sturier och marsacier, vilka ligger mellan Briel och Vlieland.

Det finns en ö som kallas Mictis som ligger på sex dagars seglats från Britannien och där tenn har påträffats. Dit färdades britterna med båtar av vide som täckts med utspända hudar. En del författare talar om ytterligare en del andra öar än dem som redan räknats upp kring Britannia nämligen Scandiae, Dumna, Bergos (eller "Vergos") och Berrice (eller "Verigon") som är den största av öarna och varifrån färden börjar till Thule (*men som förmodligen avser norra Skottland, Färöarna och Island*). En dags seglats från Thule är oceanen frusen och kallas för sjön Cronian.

Skillnader mellan galler och germaner

Julius Caesar beskrev skillnaden mellan dels kelter, som han högaktade eftersom deras samhälle påminde om deras eget och dels germaner som han inte uppskattade annat än som hjälptrupper. Hans nedvärderande syn på germanerna framträder ganska tydligt i jämförelse med andra skildringar av dem.

Det finns här skäl att redogöra för seder och bruk i Gallien och Germanien samt för de skillnader som finns mellan folken. I Gallien äro inte bara alla stater utan även alla härader och delar därav, ja nästan alla enskilda familjer splittrade i partier. Ledare för dessa partier är de män vilka enligt medlemmarnas omdöme tillmäts det största anseendet och till vilkas ord och utslag följaktligen alla avgöranden och beslut hänskjuts. Skälet varför man sedan långt tid tillbaka haft det ordnat på så vis syntes vara att man inte i något fall vill låta mannen av folket sakna stöd gentemot en mäktigare, ty var och en ser till att inte hans följesmän förtrycks eller bringas i trångmål. Gör han inte det mister han allt inflytande bland de sina. Samma förhållande råder i hela Gallien taget som en enhet, ty samtliga folk som bor där är grupperade i två stora partier.

Då Caesar kom till Gallien stod det ena partiet under aeduernas ledning, det andra under sequanernas. Då de senare inte med egen makt kunde vinna övertaget, eftersom aeduerna sedan lång tid tillbaka ägde det största inflytandet och hade ett stort antal lydstater, hade sequanerna försökt vinna germanerna och Ariovistus till bundsförvanter samt med stora uppoffringar och löften lyckats locka dem till sig. Efter en rad av segerrika strider vari aeduernas hela adel stupat, hade de också erhållit en sådan maktställning att de kunde lägga under sig en stor del av det aeduiska folkets lydstater, taga dess främsta mäns söner som gisslan och avtvinga det en i statens namn given ed att aldrig inlåta sig på några mot sequanerna fientliga planer. Till detta kom att de skulle få erhålla den högsta makten i hela Gallien. Genom Caesars ankomst hade sequanerna dock tvingats uppgiva sin maktställning.

Överallt i Gallien finns det två samhällsklasser vilka ensamma åtnjuter alla rangens och samhällsställningens företräden. Ty det lägre folket anses som föga bättre än slavarna och de törs inte göra något på egen hand och får inte deltaga i några rådsförsamlingar. Många tvingas av hårda skuld- och skattebördor samt av de mäktigas oförrätter att ge sig i slaveri under de högbördiga. Dessa har sedan mot dem alla de rättigheter som tillkommer herrar gentemot slavar. Men för att återgå till de två ovannämnda samhällsklasserna så utgör riddarna den ena och druiderna den andra. De senare ha religionsvården i sin hand, förrättar de enskilda och offentliga offren samt utlägger trosföreställningarna. Omkring dem samlar sig en stor mängd unga män för att erhålla undervisning och överlag så åtnjuter de den största vördnad hos folket. Ty de dömer och träffar avgörandet i nästan alla tvister, både statliga och enskilda. Så snart ett brott har begåtts, så snart ett mord har ägt

rum, så snart tvist uppstår om ett arv eller en gränsreglering är det dessa som fäller dom och fördelar böter och förmåner. Skulle någon stat eller enskild vägra att rätta sig efter deras utslag, utestänger de denne från offren. I spetsen för alla druider står en som bland dem innehar den högsta makten. När han avlidit efterträds han antingen av någon som i anseende står framför de övriga eller ifall flera är lika ansedda av den som utses genom druidernas val. Någon gång kan det hända att man med vapen strider om främsta platsen. På en viss tid av året sitter druiderna ting på en invigd plats i karnuternas land, vilket anses ligga precis mitt i Gallien. Dit samlas från skilda håll alla som ha rättstvister med varandra och de underkastar sig lydigt deras utslag och dom. Deras lärosystem anses vara uppfunnet i Britannien varifrån det sedan överförts till Gallien. Ännu idag brukar de som närmare vill känna dess innebörd resa dit för att studera.

Druiderna slipper enligt gammal hävd gå i krig och erlägger inte liksom folket i övrigt några skatter utan åtnjuter frihet från militärtjänst och alla slags pålagor. Efter vad det sägs får de därvid lära sig en stor myckenhet vers utantill. Några stannar också ända till tjugo års tid på lärjungestadiet. I nästan alla livets förhållanden, både i offentligt och enskilt bruk, använder man den grekiska bokstavsskriften. Att skriva ned det som lärs in anses inte tillåtet. I sin förkunnelse lägger de särskild vikt vid läran att själen inte förgås utan efter döden övergår från den ena människan till den andra. För övrigt sysslar de mycket med undersökningar om stjärnorna och deras rörelser, om världen och jordkretsens storlek, om tingens väsen och om de odödliga gudarnas makt och väldighet samt undervisar däri sina lärjungar.

Den andra klassen utgörs av riddarna. De ska så snart behovet påkallar och krig utbryter göra krigstjänst. Före Caesars ankomst brukade det hända mest varje år att de avvärjde andras härjningar. Ju mer framstående var och en av dem är genom börd och rikedom, desto fler värvade ryttare och underlydande samlar han omkring sig. Detta är det enda tecken på makt och anseende de känner.

När en man mottager ett visst förmögenhetsbelopp av sin hustru som hemgift, lägger han efter verkställd värdering ett lika stort belopp av sina egna ägodelar till hemgiften. Hela det så uppståndna beloppet bokförs gemensamt och dess avkastning förbrukas inte. Den av makarna som överlever den andra får sedan åtnjuta båda deras ägolott tillsammans med de gångna årens avkastning. Männen har bestämmanderätt över sina hustrurs och över sina barns liv och död. Då en familjefader av förnämare börd avlidit, sammanträder hans släktingar och är då någon misstänkt omständighet förknippad med dödsfallet utför de en undersökning med hustrurna på samma sätt som med slavar. Finner man då att hon är skyldig, är hon hemfallen till den plågsammaste död genom eld och alla slags plågor. Begravningarna är med hänsyn till gallernas levnadsståndpunkt dyrbara och ståtliga. Tillsammans med den döde på bålet bränner de allt som de tror ha legat hans hjärta nära, även husdjur. Ja, strax före vår tid brukade till och med slavar och underlydande som man visste hade varit omtyckta av den döde brännas jämte honom sedan de regelrätta begravningsceremonierna blivit fullgjorda.

I de stater där den offentliga förvaltningen anses vara relativt väl ordnad, är det i lag stadgat att om någon genom ett rykte eller en hörsägen förnummit något från grannfolken som rör statens väl, ska han meddela det för ämbetsmännen men icke säga det till någon annan. Ämbetsmännen å sin sida förtiger så mycket som de anser lämpligt, men vad de finner nyttigt att kungöra berättar de för folket. Inte heller är det tillåtet att diskutera statens angelägenheter annat än i offentliga församlingar.

Germanerna (vilka här främst avser sveberna) har helt andra levnadsvanor än de nu skildrade. Ty varken har de några druider som föreslå gudstjänsthandlingarna, eller bryr de sig mycket om offren. Som gudar räknar de inga andra än dem vilka de kunna se med sina ögon och vilkas verksamhet uppenbarligen är dem till gagn. Alltså Solen, Elden och Månen. Om de övriga har de inte ens hört talas. Hela deras liv uppfylls av jakter och krigiska övningar. Att före det tjugonde året ha haft umgänge med en kvinna anses för något av det skamligaste som kan tänkas. Dylikt umgänge sker för övrigt inte alls i det dolda utan män och kvinnor badar om varandra i floderna och dräkten består av hudar eller korta plagg av renskinn varvid en stor del av kroppen lämnas bar.

Åkerbruk idkar de inte och deras föda består mestadels av mjölk, ost och kött. Ingen kan heller kalla ett visst jordstycke eller område för sitt eget, utan deras styresmän och hövdingar tilldelar för varje år de ätter och släkter, vilka samlats på en och samma plats ett jordstycke av den vidd och det läge som de finner skäligt och tvingar dem nästa år att flytta till en annan plats. Denna sedvänja motiverar de på flera sätt. De vill inte att åkerbruket blir en stadigvarande sysselsättning då det kan ersätta ivern för krigiska värv. Inte heller att lusten efter stora jordbesittningar skall driva de mäktiga att fråntaga de ringare deras egendom. Inte heller att husen ska uppföras mera omsorgsfullt i syfte att slippa uthärda köld och hetta. Inte heller att någon jakt efter rikedom ska uppstå varur ju alltid partistrider och inre söndring föds. Men däremot att folket ska leva nöjt med sin lott när var och en ser att han har lika stora ägodelar som de mäktigaste.

För ett germanskt folk gäller det som den högsta ära att kunna förhärja gränstrakterna i vidsträcktaste mån omkring sitt eget område och leva omgivet av ödemarker. När ett folk rustar sig för ett försvarskrig eller ett anfallskrig, väljer de några ämbetsmän för att leda detta krig och förlänar dem makt över liv och död. I fredstid finns ingen gemensam överhet utan landskapens och häradens främsta män skipa rätt var och en inom sitt område samt bilägger uppståndna tvister. Stråtröveri anses inte alls vara vanhedrande när det sker utanför respektive stats område. Och så ofta någon hövding vid en offentlig sammankomst förklarar att han vill gå i spetsen för ett strövtåg, då reser sig de som känner sig tilltalade av mannen och av företaget, utlovar sin hjälp och prisas ljudligt av folkmassan. De av dessa som sedan inte följer honom, de anses likvärdiga med rymlingar och förrädare. Att öva våld mot en gäst anses orätt. Allas boningar står öppna för honom och alla delar sina matförråd med honom.

Det har funnits en tid då gallerna var germanerna överlägsna i krigisk duglighet och gick till anfall mot dem. Tvingade av överbefolkning och brist på åkerjord anlade de på den tiden kolonier på andra sidan Rhen. Så till exempel erövrades Germaniens fruktbaraste landsträckor av de tektosagiska volkerna och de bosatte sig sedan där. Området ligger i närheten av den Herkyniska skogen, som andra kallar den Orkyniska skogen. Denna stam har ända in i vår tid hållit sig kvar på denna plats och åtnjuter stort rykte för rättvisa och krigisk frejd. I övrigt är allt annorlunda nu eftersom germanerna förblivit vid sin gamla fattigdom, sin enkelhet och förmåga att uthärda umbäranden, medan gallerna lärt känna varor från andra sidan havet och fått många möjligheter att på rikligaste sätt tillfredsställa levnadsbehoven. Efter alla de slag som de har förlorat anser de sig inte vara lika krigsdugliga som germanerna.

Den Herkyniska skogen är så bred att det för en lättrustad vandrare tager nio dagar (eller runt 20 mil) att genomvandra den. Den utgår från helvetiernas, nemeternas och raurakernas område och sträcker sig därifrån, följande samma riktning som floden Donau, fram till dakernas och anarteras land. Där vänder den åt vänster (norrut), åt andra hållet än floden och vidrör, väldig som den är, många folks områden.

En skildring av de germanska folken

Tacitus skildring av de germanska folken från år 98 är en viktig källa som diskuterats flitigt av åtskilliga forskare.

Germaniens läge

Germanien som ett helt område betraktat åtskiljs från gallerna, räterna och pannonierna av floderna Rhen och Donau, från sarmaterna och dakerna av ömsesidig fruktan eller berg. I övrigt omges det av Oceanen som omsluter vidsträckta landtungor med ofantlig ytvidd, såsom det visat sig sedan vi för kort tid sedan fått kännedom om vissa folk och konungar vilka kriget bringat i dagen. Rhen, som rinner upp på de rätiska alperna, blandar sig sedan den gjort en lindrig böjning åt väster med den nordliga Oceanen (Nordsjön). Donau, som strömmar ned från berget Abnobas mjukt och sakta stigande ås, besöker många folk tills den genom sex mynningar tränger ut i det pontiska havet (Svarta Havet). Den sjunde mynningen förlorar sig i träsk.

Ursprungsmyt och uppdelning

Vad germanerna själva angår skulle jag tro att de är urinvånare i sitt land och inte i minsta mån uppblandade genom andra folks invandringar och upptagande som gäster och att de i urtiden inte kom landvägen utan sjöledes. På andra sidan det

omätliga området, den bortom Germanien belägna Oceanen och så att säga i en motsatt del av världen, besöks sällan av skepp från Medelhavsvärlden. Vem skulle vidare, oavsett faran på ett vilt och okänt hav, ha lämnat Asien eller Afrika eller Italien för att uppsöka Germanien med dess osköna landskap, dess hårda klimat, eller dess land som är dystert att bebygga och att skåda, såvida det inte råkar vara ens fädernesland?

De firar i gamla sånger, vilket hos dem är det enda slaget av historisk tradition, den av jorden födde guden Tvisto. Han fick sonen Mannus, folkets upphovsman och grundläggare. Mannus fick tre söner, efter vilka de närmast Oceanen boende sägs heta ingaevoner, de mitt i landet boende herminoner, de övriga istaevoner. Några påstår bestämt att det funnits flera gudaättlingar och flera stamnamn: marser, gambrivier, sveber, vandilier och detta vore verkliga och gamla namn. Men namnet Germania är ungt och nyligen tillagt till de övriga namnen, eftersom de som först gick över Rhen och fördrev gallerna och som nu kallas tungrer, fick namnet germaner. Sålunda hade vad som var ett stamnamn, inte ett folknamn, så småningom trängt igenom så att allesammans, först av segraren i syfte att väcka fruktan, sedan också av sig själva benämndes med det uppfunna namnet germaner.

Hjältemod

Man förtäljer att även Hercules varit hos dem. Honom besjunger de som den främste av alla hjältar då de ämnar gå till strid. Hos dem förekommer också dessa sånger genom vilkas avsjungande, kallat barditus, de uppeldar modet på samma gång som de efter själva klangen i sången förutspår den kommande stridens utgång. De väcker nämligen eller känner skräck allt eftersom sången ljuder från slaglinjen. Samklangen synes inte så mycket vara en samklang i ljud som i hjältemod. Man eftersträvar i synnerhet en hård klang och ett brutet sorl i det att man sätter sköldarna framför munnen för att rösten genom att den kastas tillbaka må svälla ut till större fulltonighet och djup.

Men även Ulixes skall enligt somligas förmodan på sin långa och sagolika irrfärd ha blivit driven till Oceanen här borta och kommit till Germaniens länder. Det på Rhenstranden belägna Asciburgium, som ännu i dag är bebott, ska ha grundats och fått namn av honom. Ja, även ett altare som var helgat av Ulixes med tillägg av hans fader Laertes namn ska fordom ha påträffats på samma ställe och gravminnesmärken med inskrifter i grekiskt alfabet ska ännu finnas kvar på gränsen mellan Germanien och Rätien. Dessa uppgifter tänker jag inte med bevis vare sig styrka eller vederlägga. Må envar efter sin läggning frånkänna eller tillerkänna dem trovärdighet.

Utseende och karaktärer

Många förmodar att Germaniens folk inte blivit beblandade genom främmande giftermålsförbindelser med främmande folk utan är ett egenartat, oblandat och blott sig själv likt folk. Härav förklaras också deras kroppsliga beskaffenhet, lika för alla, såvitt detta är möjligt bland en sådan mängd människor. De har trotsiga

och blå ögon, rödaktigt hår och stora kroppar. Men kraftiga bara när det gäller häftigt anstormande. Gäller det ansträngande arbete har de inte samma uthållighet. Minst av allt är de vana att uthärda törst och hetta men väl köld och brist på föda, vilket beror på luften eller jordmånen.

Handel

Landet företer visserligen i enskildheter rätt stora olikheter men i allmänhet gäller att det är betäckt av hemska skogar och otäcka träsk. Det är mera fuktigt i riktning mot Gallien, mera utsatt för vindarna åt Noricum och Pannonien. Det producerar säd men är inte lämpligt för fruktträdsodling. Det är rikt på boskap men denna är mestadels småväxt. Inte ens nötkreaturen ha sitt vanliga ståtliga utseende eller sin stolta pannprydnad. Det är i antalet de finner glädje och detta är deras enda och käraste skatt. Silver och guld har gudarna förvägrat dem, ovisst om det är av nåd eller i vredesmod. Dock skulle jag inte bestämt vilja påstå att det i Germanien inte finnes någon silver- eller guldförande bergsådra. Ty vem har forskat därefter? Besittningen och bruket av silver och guld bryr de sig inte så mycket om. Man kan hos dem se hur silverkärl, som givits i present åt deras sändebud och hövdingar, ringaktas på samma vis som lerkärl. De som bor närmast oss sätter dock på grund av handelsförbindelserna värde på guld och silver och vissa av våra myntsorter tar de för goda. De längre in i Germanien boende betjäna sig på det mera enkla och gammaldags sättet av varubyte. Vad pengar beträffar så tar de gärna gamla och sedan länge bekanta sorter: serrati och bigati (denarer med sågad rand och med ett tvåspann i prägeln). De söker också mera efter silver än efter guld, inte på grund av någon förkärlek för silver utan därför att en mängd silverpengar är bekvämare i bruket för dem som köper allehanda billighetsvaror.

Vapen och stridsteknik

Inte ens på järn ha de överflöd såsom man kan förmoda av anfallsvapnens beskaffenhet. Blott få använder svärd eller större lansar. De för spjut, eller frameor som de kallar dem på sitt språk, med ett smalt och kort järn men så skarpt och bekvämt i användningen att de alltefter förhållandenas krav strider med samma vapen såväl på nära som på långt håll. Vad rytteriet angår så nöjer de sig med sköld och framea. Fotfolket strör även omkring sig kastvapen och varje man slungar ett större antal och ofantligt långt, varvid de är blottade eller lätt klädda i en liten mantel. Inget prål i avseende på utrustningen förekommer. Blott sköldarna utsirar de med utsökta färger. Endast några få ha pansar, knappt en eller annan hjälm av metall eller läder. Hästarna utmärka sig varken för skönhet eller snabbhet, men de får inte heller som hos oss lära sig att göra svängningar åt olika håll. Man för dem istället rakt fram eller i en enda böjning åt höger och då i en så sluten kretslinje att ingen blir efter. På det hela taget har fotfolket mera styrka. Därför strider de i blandad trupp då snabbheten hos de infanterister som de väljer ut bland hela manskapet och ställer framför slagordningen lämpar sig fullkomligt för rytteristriden. Även antalet är bestämt. Hundra kommer från varje särskilt bygdelag och just så kallas

de bland sina landsmän. Vad som från början bara var ett antal är nu en hederstitel. Härен ordnas i kilform. Att vika från sin post anser de, bara man på nytt anfaller, som ett bevis mera på klokhet än på fruktan. De sinas döda kroppar upphämtar de även i ovissa strider. Att ha lämnat skölden i sticket är en synnerligen skam och den sålunda vanfrejdade har varken rätt att deltaga i offren eller inträda på tinget. Många som överlevt striderna har gjort slut på sin vanära medelst snaran.

Kungar och präster

De väljer konungar med hänsyn till ädel börd, anförare med hänsyn till krigisk duglighet. Liksom konungarnas makt inte är oinskränkt eller godtycklig, så leder anförarna mera genom sitt exempel än på grund av någon befälsmyndighet. Detta nämligen genom den beundran de väcker om de är beslutsamma, om de syns vida omkring och om de uppehåller sig framför slagordning och går i spetsen. Men varken att straffa till livet eller att fängsla, inte ens att ådöma prygel är tillåtet för några andra än prästerna. Det sker inte som ett slags straff eller på anförarens order utan liksom på den guds befallning som de tror är med i kampen. Vissa bilder och symboler som nedtagits i deras heliga lundar för de med sig i striden. Det är inte slumpen eller en sammanskockning efter tillfälliga grunder som bildar en avdelning rytteri eller kil av fotfolk, utan familje- och släktskapsband. Deras anhöriga befinner sig alldeles i närheten av dem och varifrån man kan höra kvinnornas tjut och de späda barnens kvidande. Dessa är för var och en hans heligaste vittnen och hans förnämsta lovprisare. Till mödrar och hustrur går de med sina sår och dessa är inte rädda för att räkna eller undersöka såren. De bär också mat och uppmuntringar till de stridande.

Kvinnors deltagande i strid

Historien förmäler att vid vissa tillfällen då slaglinjer redan börjat svikta åter har bringats i ordning av kvinnor genom deras ihärdiga böner och därigenom att de ställt sina bröst i vägen och visat på den nära förestående fångenskapen. För sina kvinnors skull fruktar de detta betydligt mer och detta visas ända därhän att sådana samhällen som även lämnar förnäma flickor som gisslan, känner sig förpliktade på ett mer verksamt sätt. Ja, de germanska männen anse till och med att det hos kvinnorna bor något heligt och profetiskt. De varken underskattar deras råd eller lämna deras svar obeaktade. Vi har bevittnat hur Veleda under den förgudade kejsaren Vespasianus tid länge räknades som en gudomlighet hos många. Men också förr har man ägnat Aurinia (Albruna?) och flera andra kvinnor gudomlig dyrkan. Inte för att smickra eller i tron att man härigenom skapade gudinnor.

Religion

Av gudarna dyrkar de främst Mercurius åt vilken de anser det tillbörligt att på vissa dagar offra även människor. Hercules och Mars blidka de med tillåtna djur. En del av sveberna offrar även åt Isis. Orsaken och ursprunget till den främmande kulten känner jag inte med säkerhet, bara att själva kultbilden som är gestaltad som ett

liburnerfartyg visar att religionsbruket kommit utifrån. För övrigt anser de att det inte överensstämmer med de himmelska väsenas storhet vare sig att innestänga gudarna inom väggar eller att avbilda dem med något slags mänskliga anletsdrag. Lundar och skogsmarker viger de till heligt bruk och det där hemlighetsfulla som de bara ser i andaktsfull stämning uppkallar de med gudanamn.

Teckentydning

På förebådande tecken och lotter ger de stor akt. Det vanliga tillvägagångssättet vid lottning är enkelt. De sönderdelar i små stavar en kvist som skurits av ett fruktbärande träd och sedan dessa särskilts från varandra genom vissa tecken, strör de ut dem över ett vitt skynke helt planlöst. Sedan upplyfter statsprästen om rådfrågningen sker för det allmännas räkning, familjefadern själv om den sker för enskild räkning, under bön till gudarna och höjande blicken mot himlen, tre gånger en stav i sänder. Dem som han upplyft tolkar han i enlighet med det förut inristade tecknet. Om lotterna lägger hinder i vägen för en handlings företagande, så äger ingen rådfrågning rum samma dag om denna sak. Om de däremot ger sin tillåtelse, fordras ytterligare en bekräftelse genom tecken.

Det bekanta sättet att få svar genom fåglarnas läten och flykt är även känt hos germanerna. Egendomligt för folket är att inhämta förutsägelser och maningar även av hästar. Dessa uppföds på offentlig bekostnad i de heliga skogarna och lundarna. De är skinande vita och inte besmittade av något världsligt arbete. De spänns för en helig vagn och samhällets präst och konung eller hövding ledsagar dem och iakttar deras gnäggningar och frustanden. Till inget tecken sätter man större tillit, inte blott bland gemene man, utan också bland de förnäma och prästerna. Dessa personer ser sig nämligen bara som gudarnas tjänare, men hästarna som deras förtrogna. Det finns också ett annat sätt att iaktta tecken medelst vilket man söker utforska utgången av svåra krig. Man ställer en fånge från det folk varmed krig förs, han må ha tagits på vilket sätt som helst, tillsammans med en utvald man av sitt eget folk. Var och en av dem har sin nationella beväpning. Den enes eller andres seger uppfattas som ett avgörande i förväg.

Beslut och möten

Om mindre viktiga ärenden beslutar hövdingarna, om viktigare beslutar alla. Dock sker det så att även sådana saker vilkas avgörande ligger hos folket i sin helhet, behandlas på förhand hos hövdingarna. Såvitt inte något oförutsett och oväntat inträffar, sammankommer germanerna på bestämda tider, vid ny- eller fullmåne. De anser att förebuden då är lyckosammast för börjande av företag. De räknar inte dagarnas antal som vi, utan nätternas. Efter denna beräkningsgrund träffar de bestämmelser och avtal. Natten går efter deras uppfattning före dagen. Från deras självständighetsanda härleder sig det felet att de inte sammankommer på en gång och som på befallning, utan med förseningar om både två och tre dagar genom de sammanträdandes söl. När hopen samlats sätter de sig ned beväpnade. Tystnad påbjuds genom prästerna, vilka vid detta tillfälle också har rätt att använda tvångs-

åtgärder. Därpå lyssnar man till konungen eller någon av hövdingarna alltefter vars och ens ålder, ädla börd, krigiska ära eller vältalighet. Man lyssnar mera på grund av vikten av deras råd än på grund av någons makt att befalla. Om ett förslag misshagar, avvisar tingsmännen det genom ogillande sorl. Om det behagar dem, slår de tillsammans lansarna. Det hedersammaste sättet att uttrycka bifall är att prisa genom vapengny.

Bestraffning

Inför folkförsamlingen får man även anklaga och fälla avgöranden om livet. Man tillämpar olika straff alltefter förbrytelsens beskaffenhet. Förrädare och överlöpare hänger man i träd, de som visat feghet och som undandragit sig krigstjänst och de som vanärat sin kropp dränker man i något gyttjigt träsk med ett flätverk av ris lagt ovanpå. Olikheten i straff syftar till att brottets bestraffning bör visas upp medan skändligheter ska gömmas undan. Men även för mindre förseelser bestäms straffet efter deras mått. De som blivit överbevisade döms att böta med ett antal hästar och nötkreatur. En del av böterna betalas till konungen eller samhället, en del till målsäganden själv eller hans släktingar. Inför samma församlingar utväljs också de hövdingar, som skipar rätt i bygdelag och byar. Var och en har vid sin sida hundra bland folket uttagna följeslagare, både som råd och till stärkande av sin myndighet.

Vapenföra män, hirden

De företager emellertid ingenting vare sig offentligt eller enskilt utan att vara beväpnade. Men det är inte sed att någon anlägger vapen förrän samhället godkänt honom som vapenför. Då skrudas den unge mannen i sköld och lans på själva folkförsamlingen, antingen av någon bland hövdingarna eller av sin fader eller släkting. Detta motsvarar hos dem den romerska togan och är ungdomens första utmärkelse. Innan dess betraktas de bara som en del av familjen, sedan av staten. Synnerligt ädel börd eller stora förtjänster hos fäderna förlänar även helt unga män utmärkelser från en hövdings sida. De sällar sig då till de övriga krigarna som är fysiskt mera utvecklade och för länge sedan godkända som vapenföra. De blygs inte över att låta se sig bland hirdmännen. Ja, även inom själva hirden finns grader, bestämda av den hövding som de följer. Stark tävlan råder dels bland hirdmännen om att få intaga första platsen hos sin hövding, dels bland hövdingarna om att ha de flesta och tappraste hirdmännen. Detta är en ära och en styrka att alltid omges av en stor skara utvalda unga män. En heder i fred, ett skydd i krig. Det ger envar ett namn och ära, inte blott hos hans eget folk utan också hos grannfolken om hirden utmärker sig genom sitt antal och sin tapperhet. Då blir hövdingarna nämligen eftersökta av beskickningar och hedras med skänker och avgör ofta krig genom sitt blotta rykte.

Hövdingen och hirden

Då det kommer till strid är det skamligt för hövdingen att låta sig överträffas i tapperhet och skamligt för följet att inte efterlikna sin hövding i tapperhet. Men rent

av en skymf och en vanheder för resten av livet är det att komma tillbaka från striden överlevande sin hövding. Att försvara och skydda honom och att på hans äras räkning även skriva sina egna bragder är huvudinnehållet i deras trohetsed. Hövdingarna kämpar för segern, hirdmännen för hövdingen. Om det samhälle vari de är födda är förslappat av ett långt fredslugn, uppsöker många unga ädlingar av egen drift sådana stammar som då för tillfället för något krig. Det sker dels för att folket inte älskar lugnet, dels för att ära lättare vinns under äventyrliga förhållanden och ett stort följe inte kan underhållas annat än genom våld och krig. Hirdmännen fordrar nämligen av sin hövdings frikostighet en stridshäst och en segerrik lans. Jag talar inte om kosten och de visserligen enkla men dock rikliga gästabuden, ty detta gäller som sold. Medel till frikostighet skaffa de sig genom krig och röveri. Man skulle inte så lätt kunna övertala dem att plöja jorden eller invänta årsväxten, som att utmana en fiende och förvärva sår. Ja, det anses till och med som ett bevis på tröghet och slöhet att med svett förvärva vad man istället kan vinna med blod.

Tjänstgöring och gåvor

Så ofta de inte drar i krig ägnar de inte mycket tid åt jakt utan mera åt overksamhet, hängivande sig åt att sova och äta. Just de tappraste och mest krigiska gör ingenting. Omsorgen om hus och hem och åkrar är överlämnad åt kvinnor och gubbar och i allmänhet de fysiskt svagaste av familjemedlemmarna. Husbönderna själva lever i slöhet på grund av en underlig motsägelse i karaktären, då samma människor så älskar overksamheten och hatar fredens lugn. Det är sed i deras stater att man frivilligt och var och en för sig sammanskjuter boskap och spannmål åt hövdingarna, vilket mottages som en hedersgåva men även tjänar att avhjälpa de nödvändiga behoven. De gläder sig i synnerhet åt skänker från grannfolk, vilka sänds inte bara av enskilda utan även för det allmännas räkning: utvalda hästar, storståtliga vapen, medaljer och halskedjor. Nu har vi lärt dem att även mottaga penningar.

Bebyggelse

Att de germanska folken inte bor i några städer är tillräckligt bekant. Ja, de kan inte ens uthärda sinsemellan sammanhängande bostäder. De bor skilda från varandra och åt olika håll, allt efter som en källa, ett fält, en skog fallit dem i smaken. De anlägger byar inte såsom vi med sammanfogande och sammanhängande byggnader. Var och en omger sitt hus med en öppen plats vare sig som ett skyddsmedel mot eldsvåda eller av okunnighet i byggnadskonsten. Inte ens byggnadssten eller tegel är hos dem i bruk. Till allting använder de trämaterial, grovt tillhugget och utan skönhet eller estetiskt behag. Vissa partier av husets utsida bestryker de mera omsorgsfullt med en jordart som är så klar och glänsande att den verkar som målning och färglagd teckning. De brukar också taga upp underjordiska hålor som de ovanpå belasta med en hop gödsel, för att de skola tjäna som tillflyktsort under vintern och förvaringsrum för jordens frukter, därför att dylika ställen mildrar köl-

dens stränghet. Om någon gång en fiende kommer, plundrar han det som ligger öppet varemot det undangömda och nedgrävda undgår honom.

Dräkter

Som överplagg användes av alla en mantel sammanhållen av ett spänne (en säkerhetsnål) eller i brist därpå av en tagg. I övrigt oklädda uppehåller de sig hela dagar vid spisen och elden. De förmögnaste skiljer sig från de andra genom underplagg, vilka inte är fladdrande som hos sarmater och parther, utan tätt åtsittande och låter varje lem framträda tydligt. Germanerna bär också djurhudar (pälsar). De närmast stranden boende utan urval, de längre in i landet boende med större urskillning eftersom de inte genom handelsförbindelser fått någon förfining. De väljer ut vilt och besätta de avdragna hudarna här och där med annorlunda färgade skinnstycken av djur som den yttre Oceanen och det okända havet framalstrar. Kvinnornas dräkt är inte av annan bekaffenhet än männens, utom att kvinnorna ganska ofta insvepa sig i linneöverkläder som de förse med purpursirater. De låter inte en del av ovanstycket på överplagget löpa ut i ärmar, utan har under- och överarmar bara. Ja, även den närmaste delen av bröstet är obetäckt.

Äktenskap

Äktenskapet hålls i sträng helgd och ingen sida av deras seder torde man finna mer prisvärd. Ty de är nästan de enda barbarer, som nöjer sig med en hustru var, undantaget några helt få som inte av sinnlig lust tar flera hustrur utan för att de på grund av sin ädla börd blir föremål för en mängd giftermålsanbud. Hustrun lämnar inte hemgift till mannen, utan mannen till hustrun. Föräldrar och släktingar är närvarande och prövar skänkerna. Skänker, som inte är utletade för att tjäna som kvinnliga lyxartiklar eller som prydnader åt den nygifta, utan består av oxar och en betslad häst och sköld jämte lans och svärd. Mot dessa gåvor får man en hustru och hon själv å sin sida ger mannen en del vapen. Detta betraktar de som ett mycket starkt band, som en mystisk gudstjänst och som en åkallan av äktenskapets skyddsgudar. För att kvinnan inte ska anse sig stå utanför tankar på hjältebragder och krigens äventyr, påminns hon redan vid äktenskapets början om att hon kommer som en kamrat i mödor och faror, bestämd att lida och våga detsamma i fred som i krig. Denna betydelse ligger i de hopokade oxarna, den utrustade hästen och de skänkta vapnen. Så ska hon leva, så skall hon dö, bör hon tänka. Hon mottager något som hon ska skänka vidare åt sina barn i oförkränkt och värdigt skick, något som sonhustrurna ska mottaga och som sedan ska komma till barnbarnen.

Äktenskapsbrott

Sålunda leva de med väl omgärdad kyskhet, inte förförda av några skådespelens lockelser, inte av några gästabuds frestelser. Ytterst sällan bland ett så talrikt folk förekommer äktenskapsbrott, vilkas bestraffning sker ögonblickligen och är överlåtet åt de äkta männen. Då jagar han henne med avklippt hår och oklädd i släktingarnas närvaro ut ur huset och driver henne genom hela byn. Ty för kyskhets-

brott finns ingen nåd, varken genom skönhet eller ungdom eller rikedom lär en sådan kvinna finna en ny man. Ingen skrattar nämligen åt lasterna och att förföra och låta sig förföras kallas inte tidens anda. Ännu bättre är tillståndet i de samhällen där bara jungfrur gifter sig och där man en gång för alla gör upp räkningen med en hustrus hopp och önskan. Under den förutsättningen få de en enda man i livet och att de inte ska älska mannen utan så att säga äktenskapet. Att begränsa barnens antal eller döda någon av de senare födda anses som en skändlighet. Där har goda seder en kraftigare verkan än vad annorstädes goda lagar har.

Barnens uppväxt

I varje hus växer de upp nakna och smutsiga till de grovlemmade gestalter som vi beundra. Var och en närs av sin egen mors spenar och de överlämnas inte åt pigor eller ammor. Herre och slav kan man inte skilja på någon klemighet i uppfostran. Bland samma boskap, på samma jord lever de till dess att åldern avskiljer de friborna och tapperheten erkänner dem. Sent börjar kärleken för de unga männen och därför är deras mannakraft oförsvagad. Inte heller gör man sig brått med flickornas giftermål. Samma ungdomskraft och liknande högresthet utmärker kvinnorna, lika utvecklade och starka förenar de sig med männen och barnen återspeglar föräldrarnas kärnsundhet.

Systersöner åtnjuter hos morbrodern samma heder som hos fadern. Somliga anser att detta blodsband är heligare och närmare. Vid utkrävande av gisslan håller de mera därpå eftersom detta anses vara säkrare och att ätten i vidsträcktare mån ser förpliktelserna som bindande. Arvingar och efterföljare (i rättsligt avseende) är för var och en hans egna barn och inget testamente förekommer. Finns inte barn så är den närmaste graden vid besittningstagandet av arvet bröder, farbröder, morbröder. Ju fler blodsförvanter som finns och ju större de besvågrades antal är, desto större gunst åtnjuter ålderdomen. För barnlöshet finnas inga belöningar.

Gästvänlighet

Att övertaga vare sig en faders eller annan blodsförvants såväl fiendskapliga som vänskapliga förbindelser är nödtvång. Men fiendskapen är inte för beständigt omöjlig att försona. Ty till och med mandråp sonas med ett visst antal större och mindre boskapsdjur och hela släkten mottager gottgörelsen. Detta till nytta för det allmänna, eftersom fejder är farligare (för samhället) då de lever i förening med obunden frihet.

Inte något annat folk hänger sig med större iver åt sällskapligt umgänge och gästvänlighet. Att neka en människa, vem det vara må, tak över huvudet anses som en synd. Efter råd och möjlighet mottager var och en gästen med präktiga måltider. När de är över ger den som nyss varit värd gästen anvisning på ett annat härbärge och följer honom dit. De går till närmaste hus utan att vara inbjudna. Det gör ingen skillnad och de mottagas med lika stor vänlighet. Ingen skiljer på bekant och obekant vad gästens rätt beträffar. Om någon vid avfärden begär något, är det sed

att ge honom det. Att begära en gengåva går lika lätt. De tycker om skänker, men de varken räknar på det givna eller känna sig förpliktigade av vad de får.

Dagens sysslor

Strax efter sömnen, som de merendels drar ut till fram på dagen, badar de, oftast i varmt vatten eftersom vintern hos dem upptager största delen av året. Efter att ha badat intager de föda. Var och en har därvid sin särskilda sittplats och sitt bord. Därpå går de beväpnade till sina göromål och inte mindre ofta till gästabud. Att dricka dygnet igenom är för ingen någon skam. Så som är naturligt bland rusiga yppar sig ofta gräl, vilka sällan avgörs med onda ord utan oftare i blodig strid. Även angående ömsesidig försoning av ovänner och knytande av giftermålsförbindelser och antagande av hövdingar och till och med om fred och krig överlägger de mestadels på gästabud. Detta därför att sinnet, enligt deras uppfattning, vid inget annat tillfälle är mer öppet för uppriktiga tankar eller kan eldas mer för stora planer. Det varken illsluga eller förslagna folket yppar då under obundet skämt sitt hjärtas hemligheter. Sålunda ligger allas tänkesätt avslöjat och blottat i öppen dag. Dagen efter förhandlar man på nytt och full hänsyn tages till båda tillfällena. Man överlägger medan man inte kan förställa sig och beslutar medan man inte kan fara vilse.

Mat och dryck

Som dryck tjänar en av korn eller vete beredd vätska som jäst, så att den fått en viss likhet med vin. De närmast stranden boende köper även vin. Maten är enkel. Vilda frukter och färskt villebråd, eller ostkrama, utan fin tillagning och utan kryddor fördriva de hungern. Mot törsten visar de inte samma återhållsamhet. Om man lämnar deras böjelse för starka drycker fritt lopp genom att tillhandahålla dem så mycket de önskar, skulle de lättare besegras genom sina laster än genom vapen.

Underhållning

Blott ett slags skådespel förekommer vilket är detsamma i varje samkväm. Oklädda ynglingar, för vilka detta är en lek (ett tidsfördriv, en sport), svingar sig under hopp mellan svärd och hotande lansar. Övning har medfört skicklighet och skickligheten behag i rörelserna, vilken dock inte syftar till vinning eller lön. Belöningen för överdådet, om än aldrig så djärvt, är bara åskådarnas nöje. Tärningsspel idka de besynnerligt nog nyktra som en allvarlig sak och med ett så blint lättsinne i fråga om vinst eller förlust att de då alla tillgångar tagit slut sätter frihet och liv på det sista och avgörande kastet. Den som förlorat går i frivillig träldom, hur mycket yngre och kraftigare han än är låter han sig bindas och säljas. Sådan är deras envishet i en förvänd sak. Själva kallar de det ordhållighet. De som blivit trälar i denna ställning avyttra de på handelsvägen för att befria även sig själva från den skam som segern medför.

Slavar

Övriga slavar använder de inte så som vi ha för sed med fördelning av förrättningarna på tjänstepersonalen. Var och en råder istället självständigt över sitt boställe, sitt hem. Ägaren pålägger honom (som skatt) en viss mängd spannmål eller boskap eller tyg, såsom en brukare. Bara såtillvida är slaven underlydande. Tjänsteförrättningarna inom hus, fullgör hustru och barn. Att en slav pryglas och straffas med bojor och hårt arbete förekommer sällan. Att döda en slav sker inte på grund av tuktens stränghet utan i häftig uppbrusning som mot en ovän men med skillnaden att det sker strafflöst. De frigivna står inte mycket över slavarna. Sällan har de någon betydelse i det enskilda livet, aldrig i det offentliga. Detta med undantag bara av stater, som regeras enväldigt (stater med stark konungamakt). Ty där stiger de upp både över de friborna och de adliga. Hos de övriga är de frigivnas underordnade ställning ett bevis på politisk frihet.

Odlad jord, årstider

Odlingsbar mark tages växelvis i besittning för odling av alla samfällt i förhållande till odlarnas antal och sedan dela de den sinsemellan efter rang. Lätthet att dela åstadkommer fältens vidsträckthet. De byter sädesfält för vart år och odlingsbar mark finns dock över. De nedlägger nämligen inte det arbete på jorden som motsvarar dess fruktbarhet och vidd. De planterar inte trädgårdar, avskiljer inte ängar och anlägger inte trädgårdar med konstgjord bevattning. Bara en sädesskörd om året avfordrar man jorden. Därför indelar de inte heller själva året i lika många årstider som romarna. Vinter, vår och sommar uppfattar och benämner de, men vad hösten beträffar, så är de lika okunniga om dess namn som om dess förmåner.

Gravläggning

Vid begravningar förekommer ingen flärd med undantag av att frejdade mäns lik bränns med ett visst slags ved. På det uppstaplade bålet hopar de varken mattor eller vällukter. Var och en får med sig vapen och vid någras förbränning medföljer även hästen. Graven reses av torv. Ärebetygelser, som består i höga och med stor möda förfärdigade gravvårdar, försmår de såsom tyngande för de avlidna. Veklagan och tårar bortlägger de snart, sorg och vemod däremot sent. För kvinnor räknas det som en heder att visa sorg, för män att minnas.

Särdrag hos enskilda germanska stammar

En redogörelse för de enskilda stammarnas i de fall deras traditioner avviker från det allmänna samt uppgifter om vilka stammar som flyttat över från Germanien till Gallien.

Galliska folk, stammar vid Rhens strand

Att gallernas makt fordom varit större än germanernas uppger den förgudade Julius Caesar och därför är det troligt att även galler gått över till Germanien. Ty i ringa mån hindrade floden Rhen från att, så fort ett folk vann styrka, det tog i besittning och tillbytte sig boningsplatser som ännu var herrelösa och inte uppdelade i vissa mäktiga riken. Alltså i landet mellan den hercyniska skogen och floden Rhen och Main slog sig helvetierna ned och boierna mitt emot. Bägge var galliska folk. Ännu fortlever namnet Boihaemum (Böhmen) och bär vittne om ställets gamla historia, fastän bebyggarna växlat. Men huruvida araviscerna utvandrat till Pannonien från oserna i Germanien, eller om oserna kommit till Germanien från araviscerna, är ovisst. Frågan kan man ställa eftersom de ännu har samma språk, inrättningar och seder.

Treverer och nervier vill själva göra anspråk på germanskt ursprung, som om de genom denna ärofulla härkomst friades från likhet med gallerna i dådlöshet. Själva Rhenstranden bebor folk av otvivelaktigt germansk börd: vangioner, tribocer och nemeter. Inte ens ubierna, trots att de gjort sig förtjänta av att vara en romersk koloni och helst kallar sig agrippinensare efter sin grundläggare, blygs över sitt ursprung. De övergick floden för länge sedan och förlades på grund av det bevis på trohet som de givit, på själva Rhenstranden som skyddsvärn, inte för att bevakas.

Vid Rhen - Bataver

Av alla dessa stammar står bataverna främst i tapperhet. De bebor bara en remsa av stranden men har istället en ö i Rhen. De var en gång ett folk bland chatterna och övergick på grund av inre tvedräkt till de boningsplatser där de senare skulle bli en del av det romerska riket. Deras aktade ställning och utmärkelsetecknet för det gamla förbundsförhållandet bibehåller sig. De behandlas nämligen inte med ringaktning genom påläggande av skatter och skinnas inte av någon statsförpaktare. Befriade från pålagor och frivilliga bidrag och avsedda bara för stridsvapen för krigen. I samma lydnadsförhållande står även mattiacernas folk, ty romerska folkets storhet har framflyttat sin vördnad över Rhen för att omfatta dess välde och de gamla gränserna. Sålunda lever de, vad boningsplats och område beträffar, på sin egen strand men i själ och hjärta är de som romarna. I övrigt liknar de bataverna, utom i det avseendet att de har ett eldigare temperament.

Till germanska folk skulle jag inte vilja räkna invånarna i tiondelandet, trots de slagit sig ned på andra sidan Rhen och Donau. Var galler som fattigdomen gjort djärv, bemäktigade sig en mark till vilken besittningsrätten var tvivelaktig. Sedan

därpå limes (gränsvallen) anlagts och trupposteringarna framflyttats, betraktas de som ett hörn av riket och en del av provinsen.

Vid Rhen - Chatter

Bortom dessa bor chatterna. Deras boningsplatser tager sin början vid den hercyniska bergstrakten och terrängen är inte så flack och sumpig som i de övriga landskapen som utbreder sig i Germanien. Höjderna håller nämligen i sig och glesnar blott så småningom. Folket har fastare kroppar (än germanerna i allmänhet), senigare lemmar, hotfull blick och jämförelsevis stor andlig livaktighet. För att vara germaner har de mycket slughet. De ställer i spetsen för sig utvalda män och lyder dem de ställt i spetsen. De förstår sig på att iakttaga ordnade led, de beräknar tillfällen, uppskjuter anfall, indelar dagen, förskansar sig för natten och räknar lyckan till tvivelaktiga saker men tapperheten till de säkra. Därtill gör något som är mycket sällsynt och endast medgivet romersk krigstukt, de bygger mera på anföraren än på manskapet. Hela deras styrka ligger i fotfolket, som de förutom vapen belastar med järnredskap och matförråd. Andra germaner ser man gå till strid, chatterna i krig. Sällan förekommer häftiga framstötar och tillfälliga strider. Det är i själva verket för rytteristyrkor som det är utmärkande att snabbt vinna seger och snabbt retirera. Snabbhet gränsar till fruktan, betänksamhet närmar sig mera lugn fasthet.

Chatternas krigsseder

Ett bruk som förekommer även hos andra germanska folk, men då sällan och bara på grund av vars och ens enskilda företagsamhet, har hos chatterna övergått till allmän sed. Så fort mogen ålder uppnåtts låter de hår och skägg växa. Först sedan en fiende blivit dödad avlägger de sin håriga ansiktsbetäckning som orsakats av ett heligt löfte där de förpantat sin tapperhet. Stående över sitt blodiga segerbyte befriar de ansiktet från dess håriga hölje och påstår att de först då har betalat lönen för att de blivit födda och gjort sig värdiga fädernesland och föräldrar. De fega och till strid odugliga behåller sitt ovårdade utseende. Just de tappraste bär dessutom en ring av järn som ett slags boja - detta är annars i stammens ögon något skymfligt - tills de befriar sig genom dödandet av en fiende. Många chatter finner behag i detta utseende och är därigenom ökända på en gång för fiender och för landsmän. Alla strider börjas av dessa. De bildar alltid första linjen. En sällsam anblick, ty inte ens i fredstid får de ett mildare utseende och hyfs. Ingen har hus eller jord eller över huvud taget omsorg om någonting. De underhålls av vem helst, tills den blodlösa ålderdomen gör dem oförmögna till ett så hårt mandomsprov.

Vid Rhen - Usiper och tencterer

Närmast chatterna invid Rhen, där den redan flyter i en säker bädd och räcker till att utgöra gräns, bor usiper och tencterer. Tenctererna utmärker sig genom den skicklighet som beror på skolning i ritt. Det tencteriska rytteriets berömmelse är lika stor som det chattiska fotfolkets. Så har förfäderna inrättat det och de efter-

kommande följer deras exempel. På detta går barnens lekar ut, på detta de unga männens tävlan och åldringarna fortsätta ihärdigt. Jämte tjänarna och boet och i allmänhet saker som lagligen går i arv, ärvs även hästarna. De övertages inte som det övriga av den äldste sonen utan av den djärvaste och tappraste i strid.

Utrotningen av en stam

Invid tenctererna stötte man fordom på bructererna. Nu har som det berättas chamaver och angrivarier invandrat där. Detta sedan bructererna blivit fördrivna och i grund utrotade genom en koalition bland angränsande folk. Inte heller har de missunnat oss åskådandet av striden. Över sextio tusen föll. Inte för romerska vapen, utan vad härligare är, till vår ögonfägnad. Lyckan kan inte kan ge oss något bättre än tvedräkt bland våra fiender.

Vid Rhen - Friser

Till angrivarierna och chamaverna sluter sig i ryggen dulgubnierna och chasuarierna och andra inte så mycket omtalade folk. På framsidan vidtar friserna. Friserna heter "de större" och "de mindre" (stor- och lillfriser) efter måttet av deras stridskrafter. Båda folken omges ända till Oceanen av Rhen som av en bård och bor för övrigt omkring väldiga insjöar som också befarits av romerska flottor. Ja, till och med själva Oceanen har vi där bortom prövat på. Inte heller saknade Drusus och Germanicus djärvhet, men Oceanen stod hindrande i vägen för forskningar rörande den själv. Sedan har ingen gjort något försök.

Norrut - Chaucer

Hittills har vi lärt känna Germanien åt väster. Åt norr bildar det en väldig krökning. Strax i början breder chaucernas stam ut sig, ehuru deras område begynner invid friserna och upptager en del av havsstranden och löper jämsides med alla de förut skildrade folken, ända tills den med ett hörn skjuter ända in på chatternas område. Denna ofantliga landsträcka inte bara innehas utan fylls även av chaucerna. Detta är ett bland germanerna mycket berömt folk och som föredrar att upprätthålla sin storhet genom rättrådighet. Fria från girighet, fria från övermod, levande i lugn och avskildhet framkallar de inte genom utmaningar några krig och företar inga härjningståg under roffande eller stråtröveri. Det förnämsta beviset på deras tapperhet och styrka ligger däri att de inte genom oförrätter uppnår sin överlägsenhet. Dock har alla sina vapen redo. Om så skulle behövas står en härstyrka färdig med manskap och hästar i mängd. Även då de håller sig stilla, har de samma rykte.

Cheruscer

På sidan om chaucer och chatter har cheruscerna länge ostörda levt i en alltför djup och förslappad fred. Detta har medfört mera behag än trygghet, emedan i en omgivning av härsklystna och mäktiga grannar lugnet är bedrägligt. Där nävrätten

härskar, är hovsamheten och redlighet något som tillhör den starkare. Sålunda får cheruscerna, som fordom kallades goda och rättvisa, nu heta slöa och dumma. Hos de segrande chatterna har framgången tillräknats som vishet. I cheruscernas fall drogs även det angränsande folket foserna med och de delar nu olyckan lika, medan de i lyckans dagar varit underordnade.

Cimbrer

Samma hörn av Germanien bebos närmast Oceanen av cimbrerna. Nu utgör de ett litet samhälle men det är ärorikt. Av deras gamla berömmelse finns vidsträckta spår kvar. Rymliga läger finns på båda stränderna av Rhen, efter vilkas omkrets man ännu idag kan mäta folkets mängd och trovärdigheten av en så stor utvandring. Vår stad Rom var då på sitt 640:e år (114 f.Kr.) då man för första gången fick höra talas om cimbrernas vapen under Caecilius Metellus och Papirius Carbos konsulat. Räknar man härifrån till kejsare Trajanus andra konsulat (år 98), så får man en summa av ungefär 210 år. Så länge har vi hållit på med att besegra Germanien. Under den långa mellantiden har förlusterna på ömse sida varit många. Varken samniter eller punier, varken Spanien eller Gallien, inte ens partherna har oftare gjort sig påminda. Ty dådkraftigare än Arsaces konungadöme är germanernas frihet. Germanerna slog eller tillfångatog Carbo, Cassius, Aurelius Scaurus, Servilius Caepio och Gnaeus Mallius samt frånrövade romerska folket i rask följd fem konsulariska härstyrkor och därtill Caesar Varus och med honom tre legioner. Det var inte utan förluster som Gajus Marius slog dem i Italien.

Den förgudade Julius Caesar stred mot germanerna i Italien, medan Drusus, Nero och Germanicus krigade mot dem i deras eget hemland. Sedan vändes Gaius Caesars (även kallad Caligula) omättliga hot till åtlöje. Därefter följde lugn till dess att de, vid det lämpliga tillfälle som vår tvedräkt och vårt inbördeskrig erbjöd, erövrade legionernas vinterläger och började trakta efter Gallien. Sedan de åter blivit fördrivna därifrån har romarna under den närmaste tiden därefter mera firat triumfer över dem än besegrat dem.

Sveber

Nu ska jag tala om sveberna, vilka inte som chatterna och tencterna utgöra ett enhetligt folk. De innehar nämligen större delen av Germanien, ännu alltjämt fördelade i särskilda stammar med särskilda namn ehuru de gemensamt kallas sveber. Någonting kännetecknande för detta folket är att håret stryks snett och uppbinds i en knut. Så skiljs sveberna från övriga germaner, så även de friborna bland sveberna från slavarna. Hos andra folk förekommer detta sällan och inom mannaålderns gräns, hos sveberna däremot ända till gråhårsåldern. Man stryker det motspänstiga håret tillbaka och binder ofta upp det på själva hjässan. De förnäma bär det också mera utsmyckat. Häri visar de omsorg om sitt yttre, men en oskyldig sådan. Det gör de inte för att älskas utan för att göra sin gestalt i viss mån mera högrest och därigenom väcka skräck. De pryder sig med hänsyn till sitt kall som krigare, pyntade för att verka på fiendernas ögon.

En helig lund hos sveberna

Semnonerna säger sig vara de äldsta och ädelbornaste av sveberna. Trovärdigheten bestyrks genom ett religiöst bruk. På fastställd tid sammankommer alla folk av samma blod, representerade av beskickningar, i en skog som hålls helig såsom invigd av fäderna och föremål för urgammal fruktan. Med ett människooffer i samhällets namn firar de den rysliga inledningen till den barbariska ceremonien. Det finnes även ett annat sätt att visa lunden vördnad. Ingen beträder den utan att vara bunden med en boja, såsom beroende och för att lägga i dagen gudomens makt. Råkar han falla så är det inte tillåtet att resa sig och stiga upp. De rullar sig ut över marken. Hela kulten syftar därpå, att folket leder sitt ursprung från detta ställe, att den allhärskande guden finnes där och att allt annat är underdånigt och underlydande under honom. Semnonernas anseende ökas av deras lycka; hundra distrikt bebos av dem och samfundskroppens storlek gör att de tro sig vara svebernas huvudfolk.

Under sveberna - Langobarderna och deras dyrkan av Nerthus

Däremot beror langobardernas berömdhet på deras fåtal. Omgivna av en mängd mycket starka folk tryggar de sig inte genom undergivenhet utan genom tapperhet och djärvhet. Efter dem följer reudignerna, avionerna, anglierna, varinerna, eudoserna, svardonerna och nuithonerna vars område omgärdas av floder eller skogar. Det finns ingenting anmärkningsvärt hos varje enskilt folk utom att de gemensamt dyrkar Nerthus. Det är Moder jord. De tror att hon deltar i människornas angelägenheter och far in bland folken. Det finns på en ö i Oceanen en inte (av mänskligt bruk) orenad lund och i den en (åt gudinnan) helgad vagn som är höljd i ett täcke. Att beröra den är endast tillåtet för prästen. Han märker att gudinnan är närvarande i sin helgedom och ledsagar henne i djup vördnad när hon kommer åkande efter kor. Då är det glada dagar och alla ställen som hon värdigas besöka och gästa är festprydda. Man går inte i krig och man anlägger inte vapen. Allt järn är inlåst. Fred och ro känner man bara då, ända till dess samma präst återinför gudinnan i helgedomen sedan hon fått nog av samlivet med de dödliga. Sedan tvås vagnen och täcket och själva kultbilden i en avsides liggande sjö. Slavar förrättar tjänsten, men genast uppslukas de av samma sjö. Härav finns en hemlig skräck och en from ovetenhet om vad detta är som bara de som ska dö får se.

Vid Donau - Hermundurerna

Den nu omtalade delen av svebiska folk sträcker sig till de mera avsides liggande trakterna av Germanien. Närmare oss ligger, för att jag nu må följa Donau, liksom jag nyss följde Rhen, hermundurernas rike. De har varit romarna trogna. Därför är de de enda germaner som underhåller handelsförbindelser inte bara på stranden av Donau, utan även långt in (i det romerska riket) och detta i provinsen Rätiens mest

ansedda koloni. Var som helst går de över floden och utan bevakning. Medan vi visar de andra stammarna bara våra vapen och våra läger, har vi för dessa öppnat våra hus och villor utan att de åtrått det. I hermundurernas land upprinner Elbe, en berömd och fordom för oss välbekant flod. Nu hör man bara talas om den.

Vid Donau - Markomannerna

Bredvid hermundurerna bor naristerna och sedan följer markomannerna och quaderna. Främst står markomannerna i ära och styrka och även själva landet där de bor har vunnits genom tapperhet då de en gång fördrev boierna. Men inte heller narister och quader är vansläktade.

Detta är så att säga Germaniens framsida, såvitt den bildas av Donau. Marcomanner och quader har ända till vår tid hållit sig med konungar av sin egen stam, som Marcoboduus och Tudrus frejdade släkt. Numera fördrar de även utländska konungar, men deras styrka och makt beror på romersk auktoritet. Sällan understöds de av våra vapen, oftare med penningar och de är inte mindre starka för det.

Diverse stammar

Baktill omges markomannerna och quaderna i ryggen av marsignerna, cotinerna, oserna och burerna. Av dessa erinrar marsigner och burer genom sitt språk och sitt yttre om sveberna. Beträffande cotinerna bevisar deras galliska språk, beträffande oserna deras pannoniska språk att de inte är germaner, liksom den omständigheten att de underkastat sig skatter. En del av skatterna påläggas dem såsom varande främlingar av sarmaterna, en del av quaderna. Cotinerna får till råga på skammen även gräva upp järn. Alla dessa folk bebor bara i ringa mån slättland, i övrigt skogsmarker och bergshöjder. Svebien delas nämligen och klyvs av en fortlöpande bergssträckning, bortom vilken det bor en mängd stammar av vilka den vidsträcktast utbredda är den lugiska, som är splittrad i flera samhällen. Det är nog att nämna de starkaste, nämligen harier, levaeoner, manimer, helisier och nahanarvaler. Hos nahanarvalerna finns en lund med gammal kult. Den leds av en präst i kvinnlig utstyrsel, men gudarna kallar man med romersk omtydning Castor och Pollux. Detta är gudamaktens betydelse, namnet är Alci. Inga bilder finns, inte heller något spår av att kulten kommit utifrån. Dock dyrkar de gudarna som bröder och som ynglingar. Men för att återkomma till harierna så är de trotsiga och hjälper upp sin medfödda vildhet genom konst och kloka val av tid. Deras sköldar är svarta och deras kroppar färgade. De väljer kolmörka nätter för striderna och genom själva det skräckinjagande och skugglika hos dödshären väcker de fruktan. Ingen fiende kan uthärda den sällsamma och så att säga underjordiska anblicken, ty i alla strider besegras först ögonen.

Goterna

På andra sidan om lugierna bor goterna som styrs av konungar och det med något stramare tyglar än de övriga germanska folken. Dock ännu inte i högre grad än vad friheten medger. Omedelbart vid Oceanen bor sedan rugier och lemovier och ut-

märkande för alla dessa folk är runda sköldar, korta svärd och undergivenhet gentemot sina konungar.

Svionerna

Härefter följer i själva Oceanen svionernas samhällen, som utom genom män och vapen är starka genom flottor. Fartygens form avviker från det vanliga däruti att en i båda ändar befintlig förstäv bildar en till landning alltid färdig framsida. Man varken betjänar dem med segel eller fäster åror i rad vid sidorna. Roddverket är löst och flyttbart på båda sidor, allteftersom omständigheterna fordra. Hos dem har även rikedomen anseende och därför härskar bara en, inte mera med några inskränkningar och med ovillkorlig rätt att bli åtlydd. Vapnen är inte, som hos övriga germaner, i var mans hand utan förvarade under uppsikt av en väktare som är slav. Detta emedan plötsliga infall av fiender hindras av Oceanen och då beväpnade händer lätt förfalla till självsvåld om de är sysslolösa. Förvisso ligger det ju i konungens intresse att varken sätta en ädling eller friboren, inte ens en frigiven som uppsyningsman över vapnen.

Norrut och österut, bortom svionerna - bärnsten

Bortom svionerna finns ett annat hav, trögt flytande och nästan orörligt, varav jordkretsen omges och omsluts. Detta bestyrks därav att den redan sjunkande solens sista glans varar så klar till morgonen att den gör stjärnorna matta. Ända dit och - ryktet är sant - bara dit sträcker sig världen.

Vidare på den högra stranden av det svebiska havet bor aestiernas stammar omspolade av vågorna. Deras sedvänjor och utseende är svebernas, men språket står närmare det britanniska. De dyrka gudamodern. Som symbol för sin vidskepliga tro bär de vildsvinsbilder. Detta gör en gudinnans dyrkare trygg lika väl som vapen och alla slags skyddsmedel även bland fiender. Bruket av järn är sällsynt. Säd och övriga jordfrukter odla de med större uthållighet än andra germaner med sin lättjefullhet. Men de genomsnoka även havet och de är de enda av alla som bland grund och på själva stranden samlar bärnsten vilket de själva kalla glesum. Men vilken dess natur är och på vad sätt den frambringas är inte undersökt eller utrönt. Ja, den låg länge bland andra saker som kastats upp ur havet, ända till dess vårt begär att pryda oss gav den rykte. Själva gör de inget bruk av den. I rått tillstånd samlas den, obearbetad förs den fram (ända till avsättningsorten) och undrande mottager de betalning för den. Emellertid kan man förstå att det är trädsaft då vissa på land levande och till och med bevingade djur ofta ses i dem, vilka medan det var flytande stängts inne då det hårdnat. Prövar man bärnstenens natur genom att föra eld intill den, så tänds den som furuved och ger en fettig och starkt luktande låga. Sedan blir den seg så att den liknar beck eller harts.

Till svionerna sluta sig omedelbart sitonernas stammar. I övrigt lika de förra skiljer de sig från dem i ett avseende, nämligen däri att deras härskare är en kvinna. Till den grad är de vansläktade inte blott från friheten utan också från slaveriet.

Germanernas gräns österut

Här är slutet på Svebien. Om jag ska räkna peucinernas, veneternas och finnarnas folk till germanerna eller sarmaterna, är jag tveksam om. Visserligen lever peucinerna, som somliga kalla bastarner, i avseende på språk och seder, boplatser och hus som germaner. Orenlighet är kännetecknande för alla och de förnäma lever i slö overksamhet. Genom blandade äktenskap vanställs de något så att de får utseende av sarmater. Veneterna ha även upptagit mycket av sarmaternas seder, ty alla skogar och berg som reser sig mellan peucinerna och finnarna, genomströvar de under idkande av röveri. Dessa är dock snarare att räkna till germanerna, emedan de båda har fasta bostäder, bär sköldar, gläder sig åt att bruka sina fötter och åt deras snabbhet. Allt detta är olika hos sarmater som lever på vagnar och hästar. Finnarna är ovanligt råa och vederstyggligt fattiga. De har inga vapen, inga hästar och inga hem. Till föda har de vilda örter, till kläder hudar, som läger har de marken. Deras enda hopp står till deras pilar som de av brist på järn förser med spetsar av ben. Samma jakt underhåller i lika mån män och kvinnor, ty kvinnorna ledsagar männen överallt och fordrar sin andel av bytet. För de späda barnen finnes ingen annan tillflykt mot vilda djur och regn än att läggas i något slags flätning av grenar. Hit återvänder de unga männen och detta är de gamles tillhåll. Men de anser detta levnadssätt lyckligare än att gå och sucka på åkern, anstränga sig med att bygga hus och under hopp och fruktan omsätta sin och andras förmögenhet. Trygga gentemot människor, trygga gentemot gudar har de uppnått det svåraste, att inte ens behöva önska sig något.

Om burgundernas ursprung

Under kejsare Tiberius (d.ä.) tid utvandrade ett folk från en ö omfluten av Oceanen. Dess namn är Skandinavia. Folket benämndes även efter regionen, skandinaver. Sedan de genomtågat andra riken eller regioner fördes de på kejsare Tiberius befallning samman till borgar på andra sidan floden Rhen, där de kunde övervakas. Därav benämndes de burgunder och kallas ännu i dag burgunder.

Burgunderna sägs ha mer än åttio tusen beväpnade män. De slog sig ner vid floden Rhens stränder. När väl det inre av Germanien hade kuvats av Drusus och Tiberius och blivit uppdelat i olika läger, samlade de sig på nytt och gav sig själva namn efter sitt arbete. Deras många bosättningar som placerades längs gränsen till skydd och för sitt uppehälle, kallas vanligen för burgi.

RÖK LÄNGS HORISONTEN

Fortsatta kejserliga anfall

Caligulas fälttåg

År 39
Gaius eller kejsare Caligula for till Gallien eftersom de krigiska germanerna hade förorsakat besvär. Då han nådde fram gjorde han inte fienden någon skada. I verkligheten for han bara strax bortom Rhen innan han återvände.

Gaius Caligula lät värva sin livvakt från bataverna. Han blev gripen av tanken att göra ett krigståg in i Germanien. Snabbt lät han samla sina styrkor och tågade iväg. Väl framme fann han ingen att slåss mot och sände de få germaner han hade i sin livvakt till andra sidan floden för att gömma sig där. Budskapet nådde honom med stor brådska och förvirring, mitt under lunchen, att fienden var nära. Med skydd från kavalleriet rusade de åstad till en närbelägen skog, högg ner kvistar från en del träd och prydde de gömda germanerna som troféer, varefter han återvände med fackelsken och hånade dem som inte följt honom och kallade dem lättskrämda ynkryggar.

Angående Gaius Caligulas död finns två versioner. Den ena säger att Chaerea kom upp bakom honom och gav honom ett djupt sår i nacken sedan han sagt: "Ta den här!" och att tribunen Cornelius Sabinus, som var den andra konspiratören, sedan tittade Gaius rakt i ansiktet och genomborrade hans bröst. Andra säger att Sabinus befriade sig från folkmassan genom centurioner som var med i sammansvärjningen. Han frågade kejsaren efter lösenorden som soldater brukar göra, varpå Gaius svarade "Jupiter". Då utbrast Sabinus "Så bli det då". När Gaius vände sig om mot honom krossade Sabinus kejsarens käke med ett svärdshugg. Då han låg på marken kom de andra fram och gav honom trettio sår. Till en början försökte hans bärare skydda honom med sina käppar. Inom kort kom germanerna i hans livvakt och de slog åtskilliga av mördarna tillika med några av de senatorer som inte deltagit.

År 41
När Kejsare Gaius dog togs statyer och bilder av honom ner, för folket i allmänhet mindes allt de fått utstå. Alla soldaterna i den germanska truppen började bråka och gräla och det slutade med en del blodspillan. Under detta år kuvades chatterna av Sulpicius Galba och Publius Gabinius erövrade chauser och lyckades återerövra en militär örn, den enda som fortfarande var kvar hos fienden efter Varus katastrof. Tack vare utgången av dessa båda expeditioner fick Claudius den välmeriterande titeln imperator. En man vid namn Sabinus var prefect över den germanska livvakten i kejsare Gaius Caligulas tid.

Germanska legosoldater i Britannien

År 43
Plautius beslöt att sända styrkor till Britannien och förhärja dem med krig (år 43). De kom oväntat och mötte inget motstånd. När britterna väl samlat sina styrkor gömde de sig i skogarna och kärren. Romarna avancerade till en flod. Invånarna trodde inte att romarna kunde ta sig över om de inte hade en bro. Därför uppträdde de som de ville på den andra stranden utan att oroa sig. Men Plautius sände över en avdelning germaner som var skickliga nog att simmande ta sig igenom virvlande strömmar trots att de var fullt beväpnade. Dessa föll oväntat över britterna, men istället för att skjuta någon av männen lät de såra hästarna som drog vagnarna. I den förvirring som följde kunde inte deras främsta krigare rädda sig själva. Plautius sände därefter över Flavius Vespasianus (sedermera kejsare) tillika med hans bror Sabinus. Så snart de också tagit sig över floden överraskade de fienden och slog ett stort antal. De överlevande flydde inte utan samlade sig på nytt dagen efter. Striden fortsatte tills Gnaeus Hosidius Geta genom ett beklagligt missförstånd blev tillfångatagen. Då retirerade britter och tog sig snabbt över Themsen eftersom de visste var vadställena fanns. Romarna däremot kände inte till dessa ställen så de sände över germanerna på nytt. En del andra tog sig fram till en bro som fanns ett stycke uppströms. De överföll britterna från olika håll och fällde många. Därefter stannade romarna upp i sin framryckning för att invänta kejsarens ankomst.

År 47
Gnaeus Domitius Corbulo kommenderades till Germanien och han ansatte bland annat chauser. Väl inne i fienderna land blev han återkallad av Claudius, för kejsaren som kände till hans popularitet och disciplinen i hans armé ville inte att han skulle bli starkare. Av ren avundsjuka tvingades han återvända. Åter insattes han över armén i Germanien och denna gång lät han gräva en kanal hela vägen från Rhen till Maas, en sträcka på omkring tjugotre milier (35 km).

Inbördeskriget med bataver som legosoldater

År 69-70

Inbördeskriget i Romarriket (år 69), tillsammans med fortsatta strider mot yttre fiender, medförde att behovet på lojala arméer växte. En del av soldaterna värvades från Germanien. Men Vitellius tid som kejsare blev kort.

En rannsakning och upprensning skedde i de oroliga romerska legionerna vid germanska gränsen. Däribland hos de germanska legosoldater som fanns i Vitellius styrkor. Efter detta slutade man att hysa misstankar mot Julius Civilis, en mycket betydande man bland bataverna. Man ville inte att detta krigiska folk genom att bestraffa honom skulle bli avogt inställt. Det fanns åtta bataviska kohorter (4000 man) på lingonernas område, vilka var hjälptrupper till fjortonde legionen och som under denna orostid hade lämnat huvudstyrkan. De kunde bli mäktiga fiender eller bundsförvanter när de väl bestämt sida. Dessa kohorter hade vid striderna under Neros regering lämnat den fjortonde legionen. På sin väg till Britannien hörde de talas om Vitellius uppror och i lingonernas land hade de förenat sig med Fabius Valens och upptagits i hans styrkor. Denna armé mottogs välvilligt hos lingonerna och soldaterna uppträdde måttfullt, men glädjen blev kort på grund av kohorternas brist på behärskning. Batavernas kohorter blev alltmer övermodiga. De gick till varje legions kvarter och skröt om att de hade satt fjortonde legionen på plats, berövat Nero Italien och nu hade utgången av inbördeskriget i sina händer. Detta fann soldaterna nesligt och fältherren tyckte det var kränkande. Det började med gräl, fortsatte i slagsmål mellan bataverna och legionssoldaterna varvid manskapet tog parti för den ena eller andra sidan. Disciplinen försvagades alltmer av dessa tvister och gräl. Till slut misstänkte Fabius Valens ett myteri bakom deras fräckhet. Öppen strid skulle ha brutit ut om inte Valens genom att avrätta några få hade påmint bataverna om vad de redan glömt, nämligen att det var han som var deras befälhavare.

Vitellius, som hade germanska legosoldater i sina härstyrkor, befann sig senare på Poslätten i norra Italien med sina styrkor. Genom de framgångar de vunnit utgjorde inte längre floden Po och dess stränder något hinder för Vitellius. Floden Po sporrade endast bataverna och männen som härstammade från andra sidan Rhen, vilka snabbt gick över floden i höjd med Placentia. Dagen hade knappt grytt förrän murarna var fulla med försvarare. Fälten glänste av män under vapen. Täta led av legionssoldater, utspridda avdelningar ur hjälptrupperna angrep murarnas krön med pilar och stenar samt ryckte fram mot ställen som lämnats obemannade eller var förfallna. Uppifrån murarna slungade Othos folk spjut med kraft och träffsäkerhet mot de germanska kohorterna som under vild sång stormade fram. Enligt sitt folks sed hade de bar överkropp och svingande sina sköldar över huvudet.

I sin skam över sin planlösa belägring och för att inte utskrattad behöva stanna kvar i lägret gick Caecina på nytt över Po och marscherade mot Cremona. Då kapi-

tulerade Turullius Cerialis med ett stort antal matroser och Julius Briganticus med några få ryttare, den senare en bataver och befälhavare över en kavalleriavdelning.

Så kom nya hjälptrupper. Det var Alfenus Varus och bataverna, som hade krossat gladiatorerna vilka hade gått över Po. Där hade gladiatorerna mött nämnda kohorter som huggit ner dem i själva floden. Som segrare anföll nu bataverna fiendens flak. Sedan centern genomborrats flydde Othos män överallt och begav sig till Bedriacum. De var en enorm sträcka. Vägarna var täckta med högar av lik och härigenom blev blodbadet större, ty krigsfångar i ett inbördeskrig kan man inte sälja som byte.

De svebiska kungarna Sido och Italicus drogs över på Vespasianus sida. De var sedan länge lydkonungar och deras folk kände bara till trohet men inte befallningar. Vid samma tid uppstod oroligheter i Germanien där Roms styre och överhöghet nästan krossades genom befälhavarnas slapphet, legionernas myteri, anfall utifrån och bundsförvanternas trolöshet. Detta krig blev långvarigt.

Sabinus och flera andra ansatte palatset och hade för avsikt att tvinga Vitellius att abdikera, men då de mötte den germanska vaktstyrkan tvingades de fly upp till Capitolium. Då de anlände dit sände de bud till Domitianus, Vespasianus son och byggde upp sitt försvar. Nästa dag då angriparna ansatte dem, försvarade de sig och drev bort dem. Delar av Capitolium sattes i brand och med elden i ryggen tvingades de ut. Då möttes de av Vitellius styrkor som dödade många av dem, varefter de plundrade templet och brände ner såväl templet som andra byggnader. Sabinus och Atticus tillfångatogs och fördes till Vitellius.

I december (år 69) hände det slutligen. Kejsare Vitellius tillfångatogs i Rom och hans händer bakbands. Med sönderrivna kläder - en avskyvärd syn - fördes han bort under mycket hån men utan att någon visade tårar. Allt medlidande var borta. En av de germanska soldaterna mötte Vitellius. Det är osäkert om hans hugg var riktat mot tribunen eller mot den fångne kejsaren, i vredesmod eller för att befria honom från fortsatta skymfer. Han högg av tribunens ena öra och stacks genast ner.

Julius Civilis germanska uppror

År 69-70

Det romerska imperiets styresmän mottog det allt mer envisa ryktet om nederlag i Germanien, att arméer krossats och legionernas vinterläger erövrats och att de galliska provinserna avfallit. Men man talade inte om detta som dåliga nyheter. Bakgrunden var batavernas uppror (år 69-70) som sedan spridit sig.

Så länge de levde på andra sidan Rhen var bataverna en gren av chatterna. De hade dock drivits ut genom inre oroligheter och hade slagit sig ned på den yttersta och obebodda randen av Galliens kust jämte en ö i närheten som omflytes av

Nordsjön framtill, floden Rhen i ryggen och på sidorna. Deras rikedomar togs inte ifrån dem när de kuvades av romarna, vilket var sällsynt vid allians med starkare stater. Detta på grund av att de försåg det romerska riket med män och vapen som tränades länge i krig i Germanien. Snart gick ryktet om dem över Britannien sedan man skeppat dit deras kohorter som enligt gammal sed leddes av folkets egna adelsmän. De hade också i sitt land kavalleri som var särskilt tränat i simning, utan att förlora sina vapen, hästar och sin formering kunde de ta sig över floden Rhen.

Julius Civilis och Claudius Paulus, båda av kunglig batavisk börd, gick långt före alla andra. Paulus dödades av Fontejus Capito sedan han falskeligen anklagats för uppror. Civilis hade slagits i bojor och sänts till Nero, men av Galba frikänts för att under Vitellius på nytt råka i fara då dennes armé fordrade hans avrättning. Därav hans vrede. Men Civilis var listigare än vad germaner brukar vara och ville gälla för en ny Sertorius eller Hannibal. För att inte bekämpas som en fiende, vilket skulle vara fallet om han öppet avföll från Rom, hycklade han vänskap med Vespasianus och sympati för dennes parti. Det var ju han som fått Antonius Primus brev som gav order om att driva tillbaka de hjälptrupper som Vitellius tillkallat och därefter hålla kvar legionerna under sken av att det förekom oro i Germanien. Härtill hade Civilis också uppmanats av Hordeonius Flaccus personligen, vilken stod på Vespasianus sida och som fruktade att imperiets undergång var nära om kriget bröt ut på nytt då många tusen man under vapen kunde bryta in i Italien. Alltså var Civilis besluten att avfalla, men dolde under tiden sina mera vittgående planer. Civilius hade därefter hemliga överläggningar med folkets adelsmän. Han åhördes med stor entusiasm och avkrävde ed av samtliga, som skedde under främmande riter och nedärvda förbannelser. Till kanninefaterna, vilka bodde väster om bataverna, avsändes en beskickning för att delge dem planerna. Dessa bebodde en del av batavernas ö. I härstamning, språk och tapperhet var de lika bataverna, men deras antal var större. Sedan sökte han genom hemliga agenter vinna de britanniska hjälptrupperna och bataviska kohorter på sin sida, vilka sänts till Germanien och nu låg förlagda i Mogontiacum (Mainz). Bland kanninefaterna fanns en dumdristig och djärv man vid namn Brinno som kom från en berömd familj. Hans familj hade vågat inlåta sig i många fientligheter och utan påföljd gjort Gajus (kejsare Caligulas) expedition eller fälttåg (år 39-40) till ett gyckelspel. Alltså var han omtyckt av rebellerna genom sitt blotta namn och han bars på sitt folks sed på en sköld. Upphöjd av axlarna som bar skölden, valdes han till befälhavare. Han tillkallade genast friserna, vände sig mot romarna och bröt in i två kohorters vinterläger vid Nordsjön. Soldaterna hade inte väntat sig något anfall. I fall de hade gjort det fanns där ändå inte trupper nog till försvar. Lägret togs och plundrades. Därefter gav de sig på romerska köpmän, som var spridda över hela trakten som om fred rådde. De funderade också på att lägga kastellerna i ruiner, men kohorternas prefekt satte dem i brand då de inte kunde försvaras. Tecken, fanor och alla soldater som fanns, drogs samman till öns övre del under befäl av förste centurionen Aquillius, en armé mera till namnet än till sin styrka. Civilis ansåg att man borde använda svek. Han gick så långt att han anklagade prefekterna för att de

övergivit kastellerna. Han sade vidare att han med sin kohort ville tygla de upproriska kanninefaterna och att romarna var och en borde bege sig till sitt vinterläger. Att det låg bedrägeri bakom hans råd och att det var lättare att övermanna spridda kohorter, att det inte var Brinno som var ledaren i detta krig utan Civilis, stod klart när bevis efter hand kom i dagen vilka germanerna inte längre kunnat dölja. Där bakhåll inte gav resultat gick han över till öppet våld och ställde då upp kanninefaterna, friserna, bataverna i deras speciella stridsformering. På motståndarsidan formerade man sig med fronten inte långt från floden Rhen och med skeppen vända mot fienden. Fartyg hade lagt till där efter det att kastellen stuckits i brand. Striden hade inte varat länge förrän en kohort (500 man) tungrer, vilket var ett germanskt folk, gick över till Civilis. Modlösa av det oväntade förräderiet höggs de romerska soldaterna ner av bundsförvanter och fiender. Ombord på skeppen var samma trolöshet. En del av de bataviska roddarna hindrade matroserna och soldaterna i deras göromål och vände aktern mot den fientliga stranden. Slutligen högg de ned de styrmän och centurioner som satte sig emot tills hela flottan på tjugofyra skepp togs i besittning. Berömd blev denna seger för tillfället. De hade tagit både skepp och vapen som de behövde. Över hela Germanien och Gallien gick deras rykte och de hyllades som frihetens förespråkare. Från Germanien skickades genast sändebud som erbjöd förstärkningar. De galliska provinserna försökte Civilis vinna med list och gåvor genom att sända de tillfångatagna kohortprefekterna tillbaka till sina folk och ge kohorterna möjlighet att välja mellan att avgå eller kvarstå under hans ledning. De som kvarstod fick förnäma poster och de som lämnade truppen fick byte som tagits från romarna.

Lupercus gick raskt mot germanerna med de legionssoldater som fanns på platsen, med de ubier som kom från trakten och ryttare från treverern, vilket var ett galliskt folk, men som låg förlagda inte långt därifrån. Härtill kom en avdelning bataviska ryttare, redan vunna för saken och slogs på romarnas sida, men de låtsades trogna för att kunna förråda romarna under pågående strid och få mera fördel av sitt svek. Härarna möttes. Batavernas rytteriavdelning hade blottställt romarnas vänstra flygel genom sin övergång till andra sidan och de vände sig genast mot romarna istället. Men legionssoldaterna förlorade varken vapen eller rättning i detta svåra läge. I skändlig flykt spred sig både ubiernas och treverernas hjälptrupper över hela slätten. De fick genast germanerna över sig och därmed gavs legionerna en möjlighet att fly till lägret i Vetera. Åsikterna om de återstående batavernas trohet var delade. För att inte ett mord på prefekten i batavernas rytteri, Claudius Labeo, en gammal rival till Civilis, skulle framkalla ovilja hos hans landsmän fördes han till friserna, ty om han tilläts stanna kvar kunde han bli orsak till oenighet.

Civilis armé växte och de anföll ett romerskt läger, varefter flera drabbningar följder. Därefter höll Civilis kvar en del av trupperna, men sände kohorterna med veteraner och de bästa bland germanerna mot Vocula och hans armé. Företaget leddes av Julius Maximus och Civilis systerson Claudius Victor. I förbifarten erövrade de en rytteriavdelnings vinterkvarter i Asciburgium. De störtade sig sedan så

snabbt över lägret att Vocula inte hann tala med sina soldater, inte ställa upp sin härstyrka. Samtidigt närmade sig en annan romersk styrka lägret. När de hörde de kämpandes rop, föll de överraskande fienderna i ryggen och åstadkom stor skräck för att vara en så liten trupp. Man trodde att det var en hel armé som kommit. Den dagen förlorade romarna ett större antal, men mest av de sämre männen, medan germanerna förlorade sina kärntrupper.

Striderna fortsatte. Under tiden hade budet om Vitellius död i december (år 69) gått genom Gallien och Germanien och förnyat kriget. Ty Civilis kastade masken och störtade sig över det romerska folket, medan de legioner som följt kejsare Vitellius föredrog att vara slavar åt utlänningar framför att ha Vespasianus som kejsare. När Civilis hade höjt upprorsfanan mot romarna hade han svurit en ed att låta håret växa och färga det rött tills legionerna fallit. Nu kunde han klippa det. Därtill gav han sin lille pojke några av fångarna som måltavla för hans barnsliga pilar och spjut.

Veleda hette en kvinna med stort inflytande, ty hon hade förutsagt germanernas framgång och legionernas fall. Hon hade stor makt bland bructerernas folk efter en gammal uppfattning bland germanerna som anser att många kvinnor är synska. När vidskepelsen ökar tar man dem för gudinnor. Legionslegaten Munius Lupercus hörde till de gåvor som Civilis skickade till Veleda.

Civilis var ingalunda svag, så länge den mest hängivna delen av hans kohorter var intakta. Stolta över sina framgångar tvekade Civilis och Classicus om de skulle tillåta sina trupper att plundra Colonia Agrippinensis (Köln). Men deras grymhet och byteslust drev dem att lägga staden i ruiner. Styrkan som skickades dit av dem bestod av chaucer och friser, vilken var förlagd i Tolbiacum i närheten av Colonia Agrippinensis, men ett dystert bud fick Civilis att vända och inte bege sig dit. Kohorten hade nämligen förintats genom ett svek av dem som bodde i Colonia. De hade ställt till med gästabud och stängt in de vintunga germanerna i husen, stuckit dem i brand och bränt dem inne. Samtidigt kom romaren Cerialis till de boendes undsättning efter en snabb marsch.

Också en annan fruktan hade ansatt Civilis. Fjortonde legionen jämte den britanniska flottan kunde angripa bataverna på den punkt där Oceanen (Nordsjön) kringflöt dem. Men legaten Fabius Priscus förde legionen landvägen till nervierna och tungrerna, som kapitulerade för honom. Flottan däremot angreps av kanninefaterna och större delen av skeppen sänktes eller erövrades. Stridigheterna slutade med Civilis kapitulation. Den romerske befälhavaren Cerialis ställde nämligen genom hemliga bud fred i utsikt åt bataverna, löfte om nåd åt Civilis och manade Veleda och hennes folk att genom en lämplig tjänst ändra krigslyckan som i så många nederlag varit henne emot. Trevererna var dödade, ubierna återvunna till Roms sida och bataverna hade förlorat sitt land. Civilis kamp hade inte givit något annat än sår, flykt och bedrövelse. Han var landsflyktig, hemlös och en börda för dem som tog emot honom. Germanerna hade kränkt romarna tillräckligt, så många gånger som de gått över Rhen. Germanerna funderade på att ingå fred med

romarna ... (*Men hur det slutade vet vi inte, eftersom den återstående delen av Tacitus verk saknas*.)

Resan runt Britannien

År 84?

Vilka människor som i begynnelsen bebodde Britannien, infödda eller komna utifrån, är inte tillräckligt utrönt. Deras utseende är växlande och utifrån detta kan bevis för deras härkomst hämtas. Det rödlätta håret hos Caledoniens inbyggare (i Skottland) och deras storväxthet tyder nämligen med säkerhet på ett germanskt ursprung, medan silurernas mörka hudfärg och ofta lockiga hår bevisa att iberer från Spanien förr i tiden satt sig i besittning där. De som bor närmast gallerna liknar också dessa. Gallernas religionsbruk upptäcker man hos britannerna och deras språk skiljer sig inte mycket från varandra. Dock uppvisar britannerna större krigiskt mod, eftersom ännu inte en lång fred förvekligat dem, ty även gallerna har varit framstående krigare. Förr styrdes de av konungar, nu slits de mellan olika hövdingar under häftiga partistrider.

Att Gaius Caesar, mera känd som kejsare Caligula, haft planer på att inträngа i Britannien, är en känd sak. Han skulle ha satt dem i verket om inte hans väldiga anstalter mot Germanien varit förgäves. I striderna mot Caledonien (år 82-84) ingick både galler, germaner och britanner. Vid denna tid bedrev Kejsare Domitianus även krig mot germaner. Hans fälttåg (år 83) mot chatterna ledde till betydande resultat.

Sommaren (år 84?) utförde en kohort (500 man) usiper, som kom från trakten strax öster om floden Rhen, ett stort och minnesvärt vågstycke sedan de skickats över till Britannien. Efter att ha dödat den centurion och de romerska soldater som instuckits i leden för att lära dem disciplin, steg de ombord på tre fartyg. När de gått i land för att hämta vatten och röva förnödenheter drabbade de samman med hopar av britanner som ivrigt försvarade sin egendom. På detta sätt for de runt hela Britannien, men de förlorade fartygen genom sin oskicklighet i navigering. Eftersom de betraktades som rövare blev de fasttagna, först togs en del av dem av sveberna och sedan andra av friserna och gjordes till slavar.

Domitianus krig mot quader och markomanner

Kriget mot quader och markomanner

Kejsare Domitianus for till Gallien och plundrade (år 83) en del av stammarna på andra sidan Rhen.

Domitianus önskade vedergälla quaderna och markomannerna (år 89?) eftersom de inte hade stött honom i kriget mot dacierna. Han kom till Pannonien i avsikt att starta ett krig mot dem och han lät döda den andra gruppen av sändemän som de skickat för att försöka upprätta fred. Denna kejsare tog åt sig äran för egen del så fort något bra uträttades, men i motgångar beskyllde han sina närmaste män. Han slogs av markomannerna och tvingades fly.

Kriget mot cheruscer och sveber

Chariomerus, cheruscernas kung, hade fördrivits från sitt kungarike av chatterna på grund av sin vänskap med romarna (år 90?). Till att börja med lyckades han samla en del anhängare och fick framgång i sina försök att återvända, men senare fälldes han av dessa män då han skickade gisslan till romarna.

Norr om Moesia hade lygierna hamnat i krig med sveberna och skickat sändemän till kejsare Domitianus och bad om hjälp (år 91-92). De fick en härstyrka som inte var stor till antalet, bara hundra man, med de var starka i sin slagkraft. Sveberna nonchalerade denna hjälp och i följe med iazygerna förberedde de sig på att gå över floder Ister (övre Donau).

Kung och prästinna hos kejsaren

Masyus, semnonernas kung och Ganna, en jungfru som var prästinna i Germanien, hade efterträtt Veleda. De kom till kejsare Domitianus. Sedan de mottagit heder av honom återvände de hem.

Hadrianus militära träning

När Hadrianus var kejsare hade han låtit träna sina styrkor så väl att batavernas kavalleri, så som de kallas, simmade över floden Ister (övre Donau) fullt beväpnade. Då germanerna såg detta (år 121) blev de skräckslagna för romarna och vände sin uppmärksamhet till sina egna angelägenheter.

En romares nordliga resa

En man vid namn Hadrianus Spartian reste omkring i norra Germanien.
Enligt en uppgift skedde det år 120-121, men enligt ett militärdiplom var det år 134.

Antoninus Pius omfattande krig

Omkring år 140-145
Kejsare Antoninus Pius krossade germaner, dacier och många andra stammar, däribland de judar som revolterade. Även alanerna stoppade han från deras försök att göra överfall.

Marcus Aurelius och Lucius Verus krig på många fronter

År 162
I Britannien var det överhängande fara för krig och chatterna spred ut sig både i Germanien och Raetien. Mot chatterna sändes Aufidius Victorinus.

Många fronter

Från alla sidor kom de folk som bodde vid imperiets gränser och rusade in på dess territorie. Germanerna tog sig över Alperna, genom Raetien och hela Italien och kom ända fram till Ravenna. Alemannerna tog sig in i Gallien men fortsatte in i Italien. Grekland, Macedonien, Pontus och Asien blev förstörda genom en tillströmning av goter. Dacia bortom floden Donau förlorades för alltid. Quaderna och sarmatierna plundrade de Pannoniska provinserna. De övriga germanerna, sedan de tömt Spanien, tog över det. (avser främst 400-talet)

Det sägs att den romerska armén och alla legionerna som var stationerade långt ute i vinterkvarter var så upptagna av kriget mot markomannerna, att de inte hade kunnat förflytta sig om inte nya förstärkningar kommit som Marcus Aurelius höll i Carnuntium under tre år.

När dessa stammar, barbarer genom grymhet och oräkneliga i antal, det är markomannerna, quaderna, vandalerna, sarmatier, sveber och nästan alla germaner, hade rest sig i ett uppror och den romerska härstyrkan hade avancerat ända till quadernas område och blev omringad av fienden, så befann de sig i större fara genom brist på dricksvatten än från fienden. När en del soldater plötsligt och högt inför alla började kalla på Kristus och gav uttryck för sin djupa tro, började det regna så häftigt att det gav romarna vederkvickelse. Barbarerna blev förskräckta av

de ihållande blixtnedslagen, särskild sedan några av dem dött och andra tagit till flykten. Romarna anföll dem i ryggen och högg ner så gott som allihop.

Nya krig mot markomanner och quader

År 166

Medan kriget mot parterna ännu höll på, bröt kriget mot markomannerna ut efter att ha blivit uppskjutet under en längre tid av de diplomater som verkar där. Detta eftersom Rom först ville avsluta kriget i öster. Då kejsarens bror återvände efter fem års tjänst hävdade denne att det markomanniska kriget krävde båda kejsarna, Marcus Aurelius och Lucius Verus. Så stor var förskräckelsen av det markomanniska kriget att kejsare Marcus Aurelius sammankallade präster från alla håll, förrättade främmande religiösa ceremonier och lät rena staden på alla sätt. Båda kejsarna for tillsammans till den germanska fronten, för Marcus Aurelius ville inte att Lucius skulle fara dit själv. Då de kom till Aquileia fortsatte de över Alperna. Hela tiden var det Marcus Aurelius som lade upp planerna.

Marcus Aurelius använde en stor del av sin tid till att bekämpa folken vid floden Ister (Donau), både iazyger och markomanner. Sex tusen langobarder och obeer gick över Ister, men de möttes av både kavalleri och fotsoldater varvid de valde ut Ballomarius, markomannernas kung och tio andra, en för varje folk. De begav sig till Iallius Bassus, Pannoniens guvernör och bad om fred, vilket de fick sedan de svurit eder. Därefter återvände de hem med sina folk. Även många andra av de germanska folken på andra sidan Rhen avancerade så långt som till Italien och åstadkom stor förödelse bland det romerska folket. De attackerades av kejsare Marcus Aurelius som överlät dem åt sina befälhavare Pompeianus och Pertinax, som sedermera själv blev kejsare och här gjorde en storslagen insats. Pertinax sattes en tid över den germanska flottan vid den romerska flottbasen vid Rhen, innan han blev kejsare. Hans moder följde honom hela vägen till Germanien och där dog hon. Bland alla de slagna germanerna fann man även döda kvinnokroppar vilka hade klätt sig i stridskläder.

När Lucius avled (år 169), blev Marcus Aurelius ensam kejsare. Han besegrade markomannerna då de försökte gå över Donau (år 172), företog ett lyckat krigståg mot germanerna och avslutade det markomanniska kriget. Genom att krossa markomannerna, sarmaterna, vandalerna och quaderna hade han fredat Pannonien från övergrepp. Tillsammans med sin son Commodus höll han (år 176) ett triumftåg över sina segrar, sedan kriget mot sarmaterna avslutats (år 175).

Då hände det att alla grannfolk vid gränsen till Illyricum och även i Gallien, satte sig emot romarna. Det var markomanner, varistaer, hermundurer, quader, sveber, sarmater, lacringer och burer. Förutom dessa var även victualer, tillsammans med oser, besser, coboter, roxolaner, bastarnaer, alaner, peuciner och costobocer. Därtill fanns hot om krig även hos parterna och i Britannien. Genom sin styrka lyckades Marcus Aurelius segra över alla dessa våldsamma folk utom de markomanner som flydde. Härigenom förde han ett stort antal krigsfångar till Rom.

År 169-170
Marcus Aurelius stannade i Pannonien för att ge audiens åt de främmande folkens sändebud, för många kom till honom även vid denna tid. Några av dem, under ledning av Battarius som var en tolv år gammal pojke, utlovade en allians. De tog emot en gåva av pengar och lyckades tygla Tarbus, en närboende hövding som hade kommit till Dacia för att kräva pengar och som inlät sig i strid om han inte fick det. Andra folk, som quaderna, bad om fred vilket gavs dem, både i hopp om att detta skulle avskilja dem från markomannerna och för att de gav kejsaren en stor mängd hästar och boskap samt lovade att överlämna alla desertörer och krigsfångar. Först skulle de utlämna tretton tusen och sedan alla de övriga. Rätten att besöka marknaderna däremot, blev de inte beviljade. Detta av fruktan för att iazygerna och markomannerna, gentemot vilka quaderna hade svurit att varken ta emot dem eller ens låta dem få passera deras land, skulle beblanda sig med dem och bli tagna som quader och därigenom kunna rekognoscera de romerska positionerna och förvärva provisioner.

Förutom dem kom även många andra sändebud, en del från folkstammar och andra från riken och de erbjöd alla att överlämna sig. En del av dem användes i den romerska armén och sändes ut i skilda fälttåg, liksom de krigsfångar och desertörer som var passande för tjänstgöring. Andra erhöll mark i Dacia, Pannonia, Moesia, den germanska provinsen och i självaste Italien. En del av dem som bosatte sig vid Ravenna gjorde uppror och de lyckades även för en tid få kontroll över staden. Av denna orsak ville inte Marcus Aurelius åter igen föra några av dessa främlingar till Italien. Istället fördömde han även alla dem som hade kommit dit tidigare.

År (171-) 172
Markomannerna mötte romarna och slog prefekten Marcus Vindex, men kejsare Marcus Aurelius mötte dem på nytt och slog dem varefter han tog sig tillnamnet Germanicus.

År 172-173 (?)
Quaderna hade stridit ihop med iazygerna, både vid denna stund och tidigare, varför Marcus Aurelius inte litade på dem. Quaderna hade dessutom mottagit alla markomanner som flytt sedan de blivit hårt pressade och detta medan deras folk ännu befann sig i krig med romarna. Därtill hade inte quaderna uppfyllt alla sina löften, eftersom de bland annat inte hade frigivit alla krigsfångar. Bara några få återfördes och det var de som varken kunde säljas eller tilldelas något arbete. Om de som släpptes var i god kondition, kvarhölls i gengäld deras nära släktingar eftersom männen inom kort förmodades desertera igen och självmant återvände till de sina. Dessutom fördrev quaderna sin kung Furtius och insatte på eget bevåg Ariogaesus i hans ställe. Som en följd av detta vägrade kejsaren betrakta honom som den rättmätige kungen eller att förnya freden med dem, tills de lovade att frige femtio tusen krigsfångar. Emot denna Ariogaesus var kejsare Marcus så bitter att

han utlovade en belöning på tusen guldstycken åt den som infångade honom levande, eller fem hundra åt den som kunde visa upp hans avhuggna huvud. Något liknande hade kejsaren aldrig gjort, då han vanligen var mycket human mot sina fiender.

År 174
Slutligen lyckades kejsare Marcus Aurelius kuva markomannerna och iazygerna efter flera hårda strider och farligheter. Ett stort krig mot quaderna bröt ut och endast med hjälp av en enastående tur förmådde han vinna över dem. Romarnas befann sig i största nöd sedan quaderna hade omringat dem och de gjorde sitt bästa för att försvara sig med sina sköldar. Då avbröt quaderna striden eftersom romarna var lätta att kuva och fånga, ty de led så outhärdligt av hetta och törst att de varken förmådde strida eller ens försvara sig. Quaderna var långt fler till antalet och inväntade den rätta stunden då plötsligt stora moln hopade sig på himlen och medförde ett våldsamt regn. Tack vare detta återvann romarna sina krafter och kunde ta sig ur den svåra situationen med liven i behåll.

År 175 (?)
När markomannerna skickade sändebud till kejsare Marcus Aurelius, sedan de uppfyllt alla hans krav, fick de tillstånd att besätta hälften av den neutrala zon som löpte längs gränsen. På så sätt kom de blott 5 milier (7,5 km) från floden Ister. Kejsaren fastslog även plats och dagar då de skulle hålla gemensam marknad och handel, samt utväxlade gisslan med dem. Däremot beviljades inte iazygerna samma ynnest trots att de återsänt hundra tusen krigsfångar, vilka återstod sedan många sålts, dött eller rymt. För att få ingå i en allians var de tvungna att uppsätta åtta tusen ryttare av vilka kejsaren sände fem tusen fem hundra till Britannien.

År 176
Commodus Antoninus blev upphöjd till kejsare tillsammans med sin fader Marcus Aurelius och de gick därefter ut i det germanska kriget.

År 179-180
Quaderna och markomannerna skickade sändebud till kejsaren. Tjugo tusen soldater av dessa germaner var ibland stationerade i forten, men dessa folk ville inte tillåta dem att släppa ut sin boskap på bete eller bearbeta jorden eller någonting annat i hemlighet, men soldaterna beslagtog många desertörer från dem och dessutom många romerska krigsfångar.

Soldaterna hade det ganska gott ställt och utsattes inte för några större prövningar, ty de hade både bad och tillgång till livets alla nödvändigheter. Quaderna däremot var ovilliga att leva under dessa omständigheter och med den ständiga romerska övervakningen, varför de beslöt att utvandra till semnonernas land. Marcus Aurelius kände till deras planer och lät blockera vägarna ut ur landet för att hindra dem att ta sig därifrån. Detta visar att han inte eftertraktade att införliva deras land, utan att kuva männen som bodde där.

Strider mot chaucer och chatter

Omkring år 170-180

Didius Julianus, sedermera kejsare, tjänstgjorde bland annat i Belgium och han höll tillbaka chaucerna då de försökte ta sig över gränsen. Han erhöll också segern i ett slag mot chatterna.

Commodus avtal med markomannerna

År 180

Då markomannerna inte längre kunde föda sitt folk eftersom deras land ständigt hemsöktes och plundrades, skickade de två av sina hövdingar till kejsare Commodus för att begära hjälp. Även om kejsaren hade kunnat krossa dem, valde han att inlåta sig på en överenskommelse med dem, för han avskydde alla ansträngningar och ville inte lämna bekvämligheterna i staden. Han krävde, liksom sin fader, att de skulle utlämna alla desertörer och romerska krigsfångar som de tagit under mellantiden, samt att de årligen betalade en bestämd kvantitet sädeskorn, ett beslut som han dock senare befriade dem ifrån. Därtill krävde han såväl vapen som krigare av dem, tretton tusen från quaderna och ett mindre antal från markomannerna. I gengäld slapp de den årliga skatten. Förutom detta krävde han att de inte fick träffas i grupper och på spridda platser i sitt land, utan de skulle mötas en enda gång i månaden och på en enda plats där en romersk centurion var närvarande. Dessutom förbjöds de kriga mot iazygerna, burerna och vandilerna. På dessa villkor förmådde han få till stånd en fred längs gränsen.

Getas utstyrsel

År 209-212

Kejsare Geta besökte personligen floden Donaus stränder och vann som kejsare lojalitet och vänskap med germanerna norr om gränsen i så hög grad att han drog beridna krigarskaror till sig och skapade en speciell livvakt bestående av utvalda starka män med bästa tänkbara fysik. Han lät ta av sig sin romerska mantel och bar istället germanska kläder inklusive den överkappa de vanligen hade på sig och broderade den med silver. Han brukade också bära en peruk med blont hår, omsorgsfullt ordnad i germansk stil. Utlänningarna beundrade och dyrkade honom. Så också soldaterna.

Caracallas åtgärder

År 213
Kejsare Antoninus (även kallad Caracalla) förde ett stort fälttåg mot alemannerna och varhelst han såg en behaglig plats utropade han "Där, låt ett fort bli uppbyggt", eller "Där, låt en stad få bli anlagd". Och han gav dessa platser namn uppkallade efter sig själv. Av flera skäl blev han föraktad och det folk han kom för att hjälpa, blev hans bittraste fiender. Han lät sammankalla deras män i vapenför ålder i sken av att de skulle få tjäna som legosoldater. Men på en given signal, när han själv lyfte sin sköld, blev de omringade och nedhuggna. Därefter sände han ut kavalleriet för att fängsla alla de övriga.

Han utkämpade också ett krig mot cenner, ett germanskt folk. Deras krigare sägs ha angripit romarna med den värsta häftighet, där de till och med använde tänderna för att få loss de kastvapen som osroenerna sårade dem med, så att de kunde ha sina händer fria och slå sina fiender utan uppehåll. Hur som helst accepterade även dessa att låta romarna få återvända till provinsen Germania mot en stor summa pengar. En del av de kvinnor som romarna fångat blev tillfrågade av Antoninus ifall de som fångar ville bli sålda eller dräpta. De svarade det sistnämnda. Då de trots detta sändes iväg för att bli sålda dödade de sig själva och en del dräpte även sina barn.

Även många av folken som bodde nära Oceanen (Nordsjön) och nära floden Elbes mynning skickade sändebud till honom och bad om hans vänskap, även om deras egentliga avsikt var att få pengar. Detta framgick tydligt när många av dem angrep honom trots att han hade gjort allt de önskat och bett om. Genast gjordes överenskommelser mellan dem, eftersom dessa folk var slavar under guldets makt. Det guld han gav dem skulle alltid vara genuint och äkta, men det mynt kejsaren lät prägla av guld och silver och som han gav till romarna var uppblandat.

År 215
Fiendskap uppstod mellan vandiler och markomanner, vilka tidigare hade varit vänner. För detta tog Antoninus (Caracalla) åt sig äran, liksom avrättningen av Gaiobomarus, quadernas kung. En annan av kungens närmaste män, som anklagats på samma grunder, hade hängt sig själv innan han straffades. Antoninus (Caracalla) överlämnade kroppen till hans folk så att de själva kunde såra den. Detta för att de skulle kunna säga att han blev dräpt och avrättad istället för att han själv tog sitt liv, något som dessa folk ser som en handling av största vanära.

År 217 den 8 april
Kejsare Antoninus (Caraculla) stannade vid ett tillfälle vid Carrhae i Mesopotamien. Han lämnade lägret för att besöka Selenes tempel som var det viktigaste i denna region. Templet låg ett gott stycke från staden och för att inte bringa armén i oordning tog han bara med sig några få avdelningar av kavalleriet i avsikt att offra

till gudinnan och sedan återvända. På resan dit tvingade hans mage honom att stanna upp för att utföra sina behov. Alla vände bort sina ansikten då han gick avsides tillsammans med sin närmaste följeslagare. Martialis iakttog hela händelsen och såg den ensamma kejsaren. Då rusade han emot honom och skyllde på att han hade något viktigt att förtälja. Han kom över kejsaren när denne var i färd med att ta av sig vissa kläder och högg honom med en dolk som han hade gömd i handen. Stöten tog i axeln och han dog nästan omedelbart. Därefter slängde sig Martialis upp på en häst och gav sig iväg. Men de germanska ryttarna, som var Antoninus favoriter och som tjänstgjorde som hans livvakt, stod inte lika långt bort som de andra och var de första som såg vad som hände. De satte av efter Martialis och fällde honom med sina spjut.

Severus Alexanders fälttåg med perser

År 222-235
Kejsare Severus Alexander önskade dra ut i ett krigståg mot germanerna (år 234?) sedan Gallien hade lidit av deras plundringståg. Senaten och arméerna stod på hans sida. Huvudsakligen tog han med sig trupper från länderna i öst, bland annat parter, därför att inga andra stridsmän var så bra mot germanerna som de lätta bågskyttarna. Han gick över Rhen på en bro byggd av båtar. Men planerna gick om intet eftersom han mördades av några sammansvurna romerska soldater.

Under kejsarna Alexander, Maximinus och Maximus tid

År 234-235
Budskapet nådde guvernören i Illyricum att germaner marscherade över floderna Rhen och Donau med stora styrkor, ödelade lägren vid floderna men också städer och byar. Deras närvaro hotade alla som bodde intill Italien i Illyricum (Noricum och Raetia). Kejsare Alexander tvingades möta dem. En större del av den romerska armén placerades på den romerska sidan av floden Rhen medan de andra gick över. Floden fylldes med båtar som skulle utgöra bron för deras överfart. I romerska armén ingick styrkor från östern, vilka tränats för ett krig mot germanerna. Deras lätta beväpning passade utmärkt och deras bågskyttar hade lätt för att på långa avstånd träffa de storvuxna germanernas bara huvuden. Men kejsaren beslöt att sända ett fredsbud till germanerna och erbjuda dem att tillmötesgå alla deras krav och lät därtill meddela att han hade mycket pengar. Detta brukade slå väl in,

eftersom germaner alltid var villiga att hålla sig fredliga i utbyte mot guld. Soldaterna gillade inte detta och önskade hellre krig än fredsförhandlingar då de tyckte att kejsaren åter igen visade feghet, vilket de bekymrats av i krigen mot perserna. Därför planerade de att störta kejsare Alexander och istället utropa Maximinus som hans efterträdare, vilket också inträffade.

År 235-237

Maximinus utropades till kejsare. Med Alexanders samlade härstyrkor gick han mot Germanien. Redan hade en grupp konspiratörer planlagt att mörda honom i en plan som gick ut på att de skulle riva upp bron bakom sig då de korsat Rhen och gått in i Germanien, varefter de skulle omringa kejsaren och dräpa honom. Men kejsaren var vaksam, tränade dagligen sina trupper och gav själv instruktioner i krigskonster. För att motverka alla tänkbara revolter eller hämndaktioner efter hans dråp på sin företrädare kejsare Alexander, avrättades omedelbart alla misstänkta konspiratörer utan rättegång eller försvar. Inte ens då han låtit avrätta fyra tusen man var han belåten.

Han korsade floden Rhen och tågade närmare femtio milier (75 km) in i fiendeland, brände byar, drev iväg boskap, berikade sina soldater, slog ett flertal germaner och tog en stor mängd till fånga. Kejsaren gjorde mycket på egen hand ända fram till den sista striden, som stod ute i sumpmarkerna. Hade inte alla de andra germanerna flytt ut i skogarna och sumpmarkerna skulle Maximinus ha lagt denna del av Germanien under sig.

Under den kommande tiden kom det att stå många slag i denna region och varje gång utgick kejsaren med seger och tog många fångar till dess en fred slöts.

År 235

Maximinus försökte åstadkomma stora förändringar som kejsare och ville införa ett förhärdat tyranneri. Allt fler vände sig emot honom och önskade se honom störtad. Därför samlades en skara kring en man vid namn Magnus, som skulle genomföra dådet. I deras plan ingick att Maximinus skulle korsa Rhen, eftersom han såg sig själv som en stor krigare och en sådan kampanj var det enda som gav honom den makt han eftersträvade och att sedan skära av bron så snart kejsaren gått över. På så vis skulle han överlämnas åt fienden utan att kunna komma tillbaka. Planen gick om intet då floden var för strid för att korsas, men problemen löstes dock. Hela den väldiga armén gick över och det berörde i det närmaste hela den romerska styrkan samt diverse hjälptrupper från skilda grannfolk. Hela armén hade blivit hopsamlad av kejsare Alexander, men tränats av Maximinus. De avancerade djupt in i landet utan att möta något motstånd. Sädesfälten förstördes och husen plundrades och brändes ner. Germanerna flydde från de öppna fälten och gömde sig i skogarna och träskmarkerna. Det var främst i dessa trakter som sammanstötningar ägde rum, men även kejsaren deltog med stort mod i ett slag. Vid ett stort träskområde dit germanerna hade flytt valde romarna att följa efter dem. Maximinus tog ledningen uppå hästryggen och ledde sina styrkor och dödade många fiender.

Effekten av detta blev att allt fler romare önskade följa i hans spår ut i de sanka kärren. Många föll på båda sidor. Vattnet fylldes av kroppar och färgades rött av blod och påminde om ett sjöslag. Efter denna strid återvände han och begav sig till ett vinterkvarter i Pannonien.

År 238

Maximinus hade i sin armé en stor avdelning av allierade germanska ryttare. Dessa intog en framskjuten ställning och skulle ta första stöten vid ett anfall, eftersom de ansågs vara modiga och kraftfulla kämpar i stridens inledning. Men när striden stod som hetast blev de oordnade och därför av mindre värde.

Vid ett tillfälle under de interna romerska striderna befann sig Maximinus med sina styrkor vid floden Sontius (Isonzo vid staden Gorizia). Härifrån fanns det ingen utväg sedan de romerska fienderna hade låtit riva den ståtliga och välbyggda stenbron. En del germaner var ovana med situationen och kastade sig ut i de strida strömmarna i tron att floden skulle vara lika lugn som de floder de hade hemmavid. Dessa män red ut på sina hästar vilka var vana att simma men de sveptes bort och försvann.

De inbördes striderna slutade med att kejsare Maximinus dödades. En grupp ryttare förde hans huvud så fort de kunde därifrån. Alla städer de närmade sig öppnade sina portar och välkomnade dem, men de fortsatte tills de nådde kejsare Maximus som väntade på dem i Ravenna. Ett antal allierade germaner fanns vid hans sida.

När kejsare Maximinus var dräpt och hans huvud fördes till Rom red Maximus dit från Ravenna med sin germanska styrka och gjorde anspråk på kejsartiteln. Innan året var slut hade också han fallit. Maximus var en man av enklare börd som stigit snabbt i graderna. Sedan han slagit sarmaterna i Illyricum sändes han till Germania där hans strider lyckades väl på andra sidan Rhen.

År 238 den 8/9 juli

Året som kejsare delade Maximus titeln med Balbinus. Missnöjet fick soldaterna att söka efter ett tillfälle att dräpa de båda kejsarna, vilket var svårt då de hade germanska livvakter som växte oroande för varje dag. En tid senare när kejsare Maximus skulle bege sig från Aquileia till Rom hade han den allierade germanska ryttarhären med sig, vilka var absolut lojala. Det var inte alla som gillade att de germanska styrkorna fanns vid kejsarens sida och att de bodde i Rom, i synnerhet inte soldaterna. Slutligen fann de sitt tillfälle under ett skådespel då soldater och många av palatsets tjänare var upptagna och då kejsarna var ensamma med sin germanska vaktstyrka. Deras avsikt att vilja mörda kejsaren kom i dagen vid denna stora festival då de under allt tumult inte längre kunde kontrollera sig utan rusade in i palatset. Därinne fanns de två kejsarna Maximus och Balbinus. Då Maximus hörde att angriparna kom för att döda honom kallade han till sig den germanska vakten som fanns i Rom, eftersom de var starka nog för att stoppa komplotten. Men Balbinus gick emot detta då han misstänkte att detta bara var ett trick som

var riktat mot hans egen person, speciellt då germanerna var lojala mot just Maximus. Medan de grälade om detta bröt sig angriparna in sedan vaktstyrkan som var på plats övergivit sin post. Enligt en annan version började konspiratörerna med att attackera Maximus, som dock lyckades hålla stånd och genast sände bud till Balbinus i den andra delen av palatset att han skulle sända vaktstyrkan till hans hjälp. Men Balbinus trodde att Maximus försökte få kontroll över livvakten i avsikt att dräpa honom och bli ensam kejsare, varför soldaterna inom kort kunde rycka fram i palatset och tillfångata dem. De två kejsarna kläddes av och släpades ut nakna från palatset för att bli förda ut ur staden till soldaternas läger. Där skulle man tortera dem för att förlänga deras plåga. När germanerna hörde dessa nyheter samlade de ihop sina vapen och rusade iväg för att hjälpa de båda männen, men så snart soldaterna hörde vad de hade i åtanke mördades kejsarna och lämnades mitt på vägen där de föll. Då germanerna hörde detta återvände de till sina egna kvarter.

Goternas plundringar

Goternas urhem

Längst i norr ligger en stor ö vid namn Scandza. Härifrån kommer goterna. Om ön Scandza säger Claudius Ptolemaios att den är långsträckt och sluter sig samman med buktande sidor liksom citronträdets blad, medan Mela säger att ön är belägen i den Codanska bukten mot vars stränder Oceanens (Östersjöns) vågor svallar.

Denna ö ligger mitt emot mynningen av floden Weichsel, som rinner upp i de sarmatiska bergen och med trefaldig öppning löper ut i det nordiska havet (Östersjöns) inom synhåll från Scandza. Floden är en gräns mellan Germanien och Skytien. Österut på denna ö är en mycket stor sjö varifrån den strömmande floden Vagus börjar innan den mynnar ut i havet.

Här finns även små men många öar. På ön Scandza bor många olika folkstammar, även om Ptolemaios bara nämner sju av dem. På den norra sidan av ön bor folket adogit om vilket berättas, att de har om midsommartiden uti fyrtio dygn, både nätter och dagar, stadigvarande ljus, men däremot under vintertiden uti lika många dygn, ser de inget ljus. Där är dessutom ett folk som kallas scerefennae, vilka icke söka sin näring av sådd, utan av köttet från villebråd samt fågelägg.

Ett annat folk, som kallas suehans bor också på ön, vilka såsom tyringarna använder sig av utmärkta hästar. Genom sina handelskontakter med många andra folkstammar översänder de mörka skinnvaror till romarnas tjänst och nytta. Berömda som de är för sina pälsars skull, lever de uselt, men kläder sig likväl på det rikaste sättet.

Efter dessa finns andra inbyggare av åtskilliga slags folk såsom theutes, vagoth, bergio, hallin, liothida vilka alla bor på bördiga slättmarker och fördenskull drabbas så mycket mera av andra folks fientliga angrepp. Sedan följer athelmil, finnaithae, fervir, gautigoth, som är ett grymt folk och mycket benäget till krig. Därifrån mixi och evagreotingis, vilka alla liksom vilddjur har uppbrutit hål uti bergsskrevor där de bor och som de använder som befästningar. Längre bort än dessa bor ostrogothae, folket i raumariciae, ragnaricci, de mycket fredliga finni, fredligare än alla andra bebyggare på Scandza och deras gelikar vinoviloth. Suetidi (svetjod eller sve-folket) är kända för att vara resligare än övriga i fråga om kroppslängd, fastän även dani, som utgått ur deras stam, har fördrivit herulos från sina egendomar och de (danerna) gör anspråk på särskild berömmelse bland alla Scandzas folk för sin reslighet.

Resliga är också grannii, augandzi, eunixi, thaetel, rugi, arochi och ranii, vars kung Rodulf för inte så länge sedan föraktade sitt eget rike och gav sig under goternas kung Teodorics beskydd, där han åtnjöt det han åstundade. Dessa folk är

grövre till kropp och lemmar och frimodigare till sinnet än germanerna och kan strida med stort raseri.

I texten ovan har folkstammarnas namn återgivits så som de i regel stavas i de äldsta handskrifterna.

Goternas utvandring

Det berättas att kung Heric (även kallad Berig) utvandrade med sitt folk från ön Scandza. När de landsteg från sina skepp kallade de platsen dit de kommit för Gothiscandza (Gdansk), vilket den heter än idag (år 551). De erövrade ulmerugiernas land som låg vid Oceanens (Östersjöns) stränder och fördrev dem. Därefter underkuvade de vandalerna, sina grannar och tvingade dem att ansluta sig till dem själva. Här bodde man och förökade sig men deras femte kung i ordningen, Filimer som var son till Gadarik och som var kung efter Heric, Filemer, Filogud och Arigis, lät den gotiska härstyrkan med sina hustrur och barn samt tjänare att utvandra. De kom till skyternas land som på deras språk kallas Oium och tyckte mycket om landet och dess fruktbarhet. När hälften av folket kommit över en bro som ledde över en av floderna störtade den samman, så ingen kunde komma åt något håll. Kungen drev därefter ett segerrikt krig med den folkstam, kallad spaler, som bodde här och gick längre in i skyternas land, till det land som ligger närmast Svarta Havet. Dessa händelser återges i deras gamla sånger och skaldekväden.

Goternas gränser och grannfolk

Floden Ister (Donau) utgör gräns mellan Germanien och Skytien, i den trakt där sjön Mursianus ligger. Andra floder som avgränsar skyternas land är Tyra, Dnjester, Vagosola, Dnjepr den breda, samt berget Taurus. Floden Weichsel är deras gräns i väster och i norr är det Oceanen (Östersjön). Vid Svarta Havet ligger de inte obetydliga städerna Borysthenes, Olbia, Callipolis, Cherson, Theodosia, Careon, Myrmicon och Trapezus i deras land. De uppfördes av grekerna för att bedriva handel med skyterna. Mitt i deras land ligger de ripheiska bergen som skiljer Europa från Asien och här har floden Tanais sin källa och som sedan mynnar ut i Maeotiska sjön.

Gepiderna bor längst i väster i det skytiska landet där många berömda floder rinner, såsom Tisia i nordväst och Donau i sydväst, Flutausis i sydost och som ansluter till Hister.

Här ligger även Dacia med branta berg runt om. Veneterna bebor landet mellan Weichsels källa och den nordvästra delen av dessa berg, men dessa folk kallas också slaver eller anter. Mellan staden Noviodunum och floden Dnjester ligger slavernas land. Mellan Dnjester och Dnjepr bor anterna vid Svarta Havet. I trakten av

Weichsels mynning, vid Oceanen (Östersjön), bor vidivarierna och längre bort bor esterna som är fredligt sinnade. Söder om dem bor acatzirerna som är krigiska och som livnär sig på boskap och jakt. Ännu längre bort bor först bulgarena och sedan hunnerna. En del av hunnerna kallas altziagirer och de bor vid staden Cherson, som importerar asiatiska varor, men de förflyttar sig fritt om sommaren för att finna bete till sin boskap.

Goternas första hemvist i Skytien var vid Maeotisträsket innan de kom till Moesia, Trakien och Dacia. Senare kom de till området norr om Svarta Havet. Medan de bodde vid Maeotisträsket var Filimer kung över goterna.

Goterna intog staden Cherson före hunnerna. Där lät de tillverka egna mynt från mitten av 200-talet, såsom denarer av silver, men hundra år senare hade tillverkningen förflackats och de präglade endast bronsmynt. All text är korrupt och oläslig.

Goternas hjältedyrkan och deras kungar

Goterna dyrkade guden Mars (sannolikt Tyr) och offrade krigsfångar som de dödade åt honom. Bytet gavs delvis till honom och hängdes upp i träd till hans ära.

När goternas kom till det tredje området för sin bosättning, norr om Svarta Havet, hade de blivit mer civiliserade. De fördelades på olika släkten. Visigoterna stod i lydnad under Balthers släkt och ostrogoterna höll sig till Amals ätt.

Goterna sjöng även om sina förfäders bedrifter till melodiskt klingande strängaspel, innan deras grannfolk gjorde det. Goterna har flera hjältar, som Eterpamara, Hamal (eller Hanal), Fritigern och Vidigoia som har högt anseende.

Den förste hjälten, utifrån goternas egna sägner, var Gapt, som var fader till Hulmul, som födde Augis som i sin tur var fader till den Amal som räknas som amalernas stamfader. Amal var fader till Hisarna som födde Ostrogota, som i sin tur var fader till Hunuil som var fader till Athal, som födde Akiulf och Oduulf. Akiulf blev fader till Ansila, Ediulf, Vultulf och Ermanaric. Vultulf blev fader till Valaravans, som födde Vinitarius, som i sin tur var fader till Vandalarius. Vandalarius var fader till Teodemir, Valamir och Vidimir. Denne Teodemir födde Teodoric den store som var fader till den Amalasuenta som med sin man Eutharic blev moder till Athalaric och Matesuenta. Den Ermanaric, Akiulfs son, som nämns ovan var fader till Hunimund, som födde Torismund som i sin tur blev fader till Beremud som födde Vitiric som var fader till den Eutharic som gifte sig med Amalasuenta och som blev fader till Athalaric och Matesuenta. Athalaric dog redan i unga år och Witigis äktade Matesuenta men de fick inga barn. Båda dessa fördes bort till Konstantinopel av Belisarios, men när Witigis dog gifte Matesuenta om sig med patriciern Germanus. De fick en son som också hette Germanus men när hennes make dött beslöt Matesuenta att leva resten av sitt liv som änka.

På andra sidan Svarta Havet, österut, bodde goterna under ledning av sin kung Ostrogota. Antingen kallades folket för ostrogoter efter hans namn eller efter landområdets utsträckning åt öster. De andra goterna kallades för visigoter och det avser de som bodde västerut.

Betydelsen av namnet goter

Det gotiska folket är mycket gammalt. Innebörden i deras namn är tectum på latin, som betyder styrka, vilket är riktigt för det har aldrig funnits ett folk som utmattat det romerska imperiet i en sådan omfattning.

Maximinus - en gotisk kejsare

Efter det att goterna hade gått över floden Donau bodde de en tid i Trakien och Moesia. En av deras ättlingar var kejsare Maximinus (235-238), som efterträdde kejsare Alexander (222-235). Det skedde sedan Alexander hade dött och härstyrkan utropade Maximinus till sin nya kejsare. Han var av ringa börd och son till en got från Trakien vid namn Micca och en alansk moder som hette Ababa. Efter tre år miste han livet i samband med ett krig mot de kristna.

Det var under kejsare Severus tid (193-211) som Maximinus i sin ungdom lämnade livet som jordbrukare och tog krigstjänst. Vid ett tillfälle när kejsaren ordnade krigsövningar bad Maximinus att få medverka trots sin härkomst. Han var mycket stor och kejsaren beordrade att han skulle brottas med trossfolket, varefter han fällde sexton stycken utan avbrott för vila. Därefter blev han ryttare. Senare utkämpade han en ny kamp på samma vis där han fick silver och en halsring av guld som belöning av kejsaren. Dessutom blev han centurion och gjorde snart karriär genom sina bedrifter. Under kejsare Alexanders ledning gjorde han enastående insatser österut mot parterna. Sedan kejsaren dödats av upproriska soldater valdes Maximinus till kejsare, men utan beslut av senaten. I samband med att han förföljde de kristna dödades han i staden Aquileia av Puppienus.

Ostrogotas fälttåg

Goternas land omfattade stora områden med många havsvikar och floder. Vandalerna såg sig besegrade av dem, markomannerna betalade skatt till dem och quadernas stormän försattes i slaveri. Under kejsare Phillipus tid (244-249) upphörde romarna att utdela skänker till goterna, varför de genast tog illa upp. Fram till dess hade goterna, som levde under egna kungar, varit allierade med romarna och fått årliga gåvor, men nu blev romarna deras ovänner.

Under ledning av kung Ostrogota gick goterna över Donau och plundrade Trakien och Moesia. Romarna försökte försvara sig under ledning av senatorn Decius men när han såg att de inte kunde hejda goterna upplöste han härstyrkan och skylde sedan på soldaternas försumlighet som orsak till att goterna lyckades ta sig över floden Donau. Soldaterna fann att de blivit lurade och skyndade sig då till Ostrogota för att få hjälp. Kungen uppbådade 300.000 krigare från sitt eget folk och fick hjälpstyrkor av taifalerna och astringerna. Dessutom kom 3000 carper, vilka var mycket krigiska. Kejsarna Diocletianus och Maximianus (284-305) besegrade det sistnämnda folket och kuvade dem. Till kungen kom även goter och peuciner från ön Peuce i Svarta Havet vid floden Donaus mynning. Argaith och Gunteric, som var de mest framträdande anförarna hos hans folk, satte han för att leda dem.

Efter att ha tagit sig över Donau och plundrat i Moesia, anföll de den berömda staden Marcianopolis. Efter att ha belägrat staden under en lägre tid, erhöll de pengar från stadens invånare och tågade därifrån. Därefter återvände goterna till sitt eget land.

Strid mellan gepider och goter

Gepiderna kunde inte tåla att deras släktingar blivit så segerrika och rika på byte, så de gick till anfall mot dem på grund av avund. Goterna är släkt med dessa gepider. Enligt vad de säger kom goterna på bara tre skepp till Gothiscandza under ledning av kung Heric. Ett av de tre skeppen var långsammare och de som var ombord kallades senare för gepider, ty namnet betyder senfärdig på deras språk efter ordet gepanta. Också gepiderna är av gotisk ätt. Gepiderna bodde först på en ö som låg i floden Weichsel innan de flyttade till ett bättre land. Gepidernas kung Fastida eggade sitt i övrigt så lugna folk och fick dem att vidga landets gränser med hjälp av sina vapen. De förintade nästan burgunderna till sista man och lade under sig flera andra folk. Inte ens goterna klarade sig undan deras anfall, vilket kränkte den blodsallians som rådde mellan folken.

Fastida skickade bud till goternas kung Ostrogota och krävde att de antingen skulle upplåta land åt dem i sitt eget område eller gå i krig mot dem, eftersom de var instängda av oländiga berg och täta skogar. Ostrogota svarade att han tyckte illa om förslagen eftersom det var brottsligt att gripa till vapen mot varandra. Gepiderna gav sig inte, tog till vapen och möttes av Ostrogotas härstyrka vid staden Galtis intill floden Auha, men de blev krossade. Gepiderna led ett blodigt nederlag och deras kung Fastida skyndade sig tillbaka till sitt eget land där han var lika förödmjukad som han tidigare hade varit högfärdig.

Cnivas fälttåg och kejsarens död

Efter att ha utnyttjat den fullständiga oordning som var ett resultat av Philips försumlighet, tog sig goterna över floden Tanais och började plundra i området runt Trakien. Cniva (eller Cnivida) efterträdde Ostrogota som kung över goterna. Han delade hären i två delar. En av dem sände han till Moesia för att plundra eftersom kejsaren lämnat provinsen utan försvarare. Själv gick han med 70.000 man till Euscia, som också kallas Novae, där han fördrevs. Istället gick de vidare till Nicopolis vid floden Iatrus. Kejsare Decius (249-251) kom dit och gick emot dem samt vann inte bara varje strid utan återtog också deras byte och försökte förhindra dem att återvända i avsikt att tillintetgöra dem så att de aldrig mer skulle kunna gå till anfall. Cnivas drog sig tillbaka till Haemus. Något senare drog de ut mot staden Philippopolis.

Kejsare Decius tog sig över Haemusberget och kom till Beroia. När romarna vilade ut efter denna marsch anföll goterna med full kraft och högg ner den romerska härstyrkan. De fåtal som räddade sig tillsammans med kejsaren kunde bara fly till Eucia, där fanns sedan tidigare en romersk härstyrka som skulle vakta gränsen. Efter en långvarig belägring av staden Philippopolis gav den upp och goterna tågade in och plundrade den. De allierade sig med härföraren Priscus som fanns i staden och gick gemensamt mot kejsare Decius.

Kejsaren hade placerat Gallus vid sidan av floden Tanais med en ansenlig styrka medan han själv gick mot goterna med resten av sin armé. Allting gick enligt planen, tills Gallus bestämde sig för att revoltera och skickade meddelande till barbarerna och uppmanade dem att förena sig med honom i hans konspiration mot kejsaren. Barbarerna samtyckte med glädje och medan Gallus höll vakt vid floden Tanais delade de upp sig i tre delar och placerade den första sektionen bakom träskområdet. När Decius hade nedgjort det mesta av den första delen, föll den andra över honom, vilken han också slog innan en del av den tredje avdelningen visade sig nära kärret. Sedan kejsaren följt Gallus signal att attackera dem genom träsket och obetänksamt pressa dem genom en okänd terräng, blev både han och hans armé fångade i gyttjan och överfölls från alla sidor av barbarerna. I striden träffades Decius son av en pil och dog en kvalfull död. Kejsaren eggade sina soldater att inte bry sig om detta men när romarna försökte gå till anfall vid staden Abrittus i Moesia blev de omringade av goterna och nedgjorda. Kejsare Decius och hela hans härstyrka höggs ner. Även kejsaren föll (år 251). Sådant blev slutet för denna utmärkta kejsare.

Pest och tyranner

En svår pest drog fram genom världen (något av åren 251-253), likt en annan som drog fram nio år tidigare och den ödelade stora områden.

En viss Aemilianus såg hur goterna härjade relativt fritt i Moesia och trodde sig kunna utföra samma sak, varefter han upphöjde sig till tyrann över Moesia. Därpå

förhärjade han städer och plundrade dem som bodde där. När människor rustade sig mot honom dödades han redan i början av striderna.

Goternas skövling av Grekland

År 251-253
När Gallus hade uppnått absolut makt och hade kungjort att hans son Volusianus skulle bli hans kollega, förklarade han att Decius och hans härstyrka hade omkommit genom förräderi. Barbarernas framgång ökade kraftigt sedan Gallus inte bara hade tillåtit dem att återvända hem med sitt byte, utan han lovade att betala dem en bestämd summa pengar varje år. Han tillät dem också att ta med sig sina fångar, som mest var ädlingar som tillfångatagits när Philippolis intogs i Trakien. Efter denna uppgörelse reste Gallus till Rom, stolt över den fred han åstadkommit med barbarerna.

Gallus var så slapp i sin administration att goterna kastade in de provinser som gränsade till dem i ett kaos och sedan ödelade de allting ner till kusten. Det fanns inte en enda provins i det romerska imperiet som lämnades oskadd och de intog nästan varenda stad som inte hade murar och likaså de flesta av de städer som hade murar. När kriget tryckte på ordentligt på imperiet från alla håll, hemsöktes de romerska städerna och byarna av pest som dödade alla som hade överlevt. Ingen annan pest hade tidigare dragit fram med sådan dödlighet.

Sedan de med makt inte hade några möjligheter att skydda imperiet och bara tänkte på Rom, började goter, boraner, burgunder och carper att plundra städer i Europa och de beslagtog allting som lämnats kvar.

År 253
Goterna som hade tagit hela Europa utan motstånd gick nu mot Asien och plundrade hela vägen till Cappadocien, Pessinus och Efesus. Aemilianus, som var befälhavare över den Pannoniska härstyrkan, gjorde sitt bästa för att inge mod hos sina styrkor, som inte vågade stå emot de framgångsrika barbarerna. Han påminde dem om deras romerska heder. Därefter gjorde han ett plötsligt anfall mot barbarerna och dödade de flesta av dem. Han fortsatte sedan in på deras eget territorium, förstörde varenda hinder och lyckades mot alla förväntningar att freda Roms intressen från dessa plågoandar. För den sakens skull blev han upphöjd till kejsare av sina soldater. Då samlade han ihop alla sina styrkor i sin provins, vilka var uppmuntrade av hans seger mot barbarerna och marscherade mot Italien, ivrig över att få kämpa i strid mot kejsare Gallus, som var oförberedd och ovetande om händelserna i öster. Så fort som Gallus fick reda på Aemilianus avsikt, skickade han Valerianus med bud efter de galliska och germanska styrkorna och bad dem komma till Italien, men Aemilianus kom till Italien så fort han kunde. När arméerna kom allt när-

mare varandra, såg och förstod Gallus trupper att han var en svag och feg ledare, varpå de dödade honom och hans son och gick över till Aemilianus. Valerianus marscherade under tiden med sin trans-alpinska härstyrka för att slå Aemilianus, eftersom han hade en större styrka. Men Aemilianus trupper ansåg att han var mer lik en vanlig soldat än en befälhavare och oförmögen att bli en kejsare, så de dräpte honom. På så vis blev Valerianus kejsare över hela imperiet. Han var populär och angelägen om att bli en bra administratör men räderna från goterna och markomannerna, som ödelade området omkring gränsen till det romerska imperiet, fick Thessalonika att hamna i den värsta fara. Belägringen lyckades de häva endast på grund av en mycket stark insats från invånarnas sida. Hela Grekland var i kaos. Atenarna reparerade sin stadsmur, som hade blivit bortglömd sedan Sulla förstörde den och byggnaden på Peloponnesos mitt emot Isthmus. Hela Grekland gjorde vad man kunde för att försäkra sig om en allmän säkerhet.

Mot kejsare Valerianus

År 254

När Valerianus insåg faran som omgav imperiet på alla sidorna, utnämnde han sin son Gallienus till sin kollega. I det första året av kejsarna Valerianus och Gallienus regering, kom goterna ner från bergen där de levde och ödelade Grekland, Makedonien, Pontus, Asia Minor och Illyricum. Av dessa höll de Illyricum och Makedonien i nästan femton år. Mitt under ett allomfattande kaos skyndade Valerianus själv österut för att stoppa perserna, medan han överlämnade styret över härstyrkorna i Europa till sin son Gallienus, förmanande honom att slå tillbaka barbarerna som attackerade från flera olika håll. Gallienus såg att germanerna var mest besvärliga i den galliska provinsen nära floden Rhen och begav sig personligen dit för att slå ner deras fälttåg. Han gav sina befälhavare order om att slåss med de styrkor som de erhållit mot de barbarer som inlett plundring av Italien, Illyricum och Grekland. Han vaktade Rhen för att försäkra sig om att ingen kunde ta sig över, men också för att bekämpa alla som ville försöka. Sedan hans underlägsna styrkor hade blivit hetsade av en väldig hord stötte han på svårigheter och antog att han skulle mildra faran genom att ingå en allians med en av germanernas ledare. På så vis lyckades han förhindra andra barbarer från att ta sig över floden och göra motstånd.

År 255

Under tiden hade folken boraner, goter, carper och burgunder, vilka levde nära Donau, inte lämnat någon del av Italien eller Illyricum oplundrad utan fortsatte att sprida sig utan motstånd.

År 256-258

Folket av stammen boraner hade även tankar på att ta sig över till Asien och lyckades med hjälp av de som bodde vid Bosporen, även om det mest var på grund av rädsla och inte håg som de gav dem sina skepp och ledsagning över sundet. Sedan

skyterna hade plundrat allting i sin väg flydde inbyggarna som bodde vid kusten runt Svarta Havet inåt landet till de mest skyddade platserna. Barbarerna attackerade för första gången Pityus, som är omgiven av en stark mur och har en hamn med utmärkta möjligheter till förtöjning.

Successianus, som var befälhavare över härstyrkan i det området, gjorde motstånd mot barbarerna. Resultatet blev att skyterna blev rädda att de andra romerska garnisonerna skulle höra talas om detta och förena sig med soldaterna i Pityus och krossa dem. De skaffade fram så många skepp som möjligt och återvände hem. De gjorde så med den största fara och lämnade bakom sig många av de män som hade fallit i slagen mot Pityus. På så vis räddades de folk som bodde nära Svarta Havet av Successianus befälsskap och ingen trodde att skyterna skulle ta sig över Bosporen igen sedan de besegrats. Men medan Valerianus skickade efter Successianus och upphöjde honom till Praetorian prefekt och diskuterade återuppbyggnaden av staden Antiokia, skaffade skyterna åter igen skepp vid Bosporen och for till Asien på nytt. Denna gång såg de till att hålla kvar skeppen och tillät inte bosporerna att få åka hem med skeppen som förra gången. De ankrade nära Phasis som är ett ansett ställe med ett tempel åt Artemis Phasiana samt Aietas palats. Efter ett gagnlöst försök att inta templet, fortsatte de rakt mot Pityus. Sedan de utan motstånd intagit staden och fördrivit deras härstyrka, fortsatte de. Eftersom de hade gott om skepp, användes de fångar som kunde ro för den vidare transporten och med stilla väder under hela sommaren, seglade de mot den stora och berömda staden Trapezius där det fanns en härstyrka på tio tusen man utöver den normala garnisonen. De attackerade staden trots att de inte trodde sig ha någon möjlighet att inta den, beskyddad som den var med dubbla ringmurar. Men de iakttog hur soldaterna var begivna på lättja och dryckenskap och att de till slut inte ens ville gå upp på murkrönet för att inte missa något behagfullt eller någon dryckesfest. Skyterna reste då stegar mot muren, några få i taget och under natten klättrade de upp och tog staden. Denna plötsliga och oväntade attack skapade panik hos soldaterna. Även om några lyckades fly undan genom någon av stadens portar, blev de övriga dödade av fienden. När staden var erövrad fann barbarerna en enorm mängd pengar och ett stort antal slavar, för nästan alla jordbrukare som bodde runt staden i distriktet hade samlats i staden på grund av dess befästning. Sedan templen och alla större och vackra hus hade förstörts och de spridit ut sig i hela bygden, seglade barbarerna hem med ett enormt stort byte.

När de närboende skyterna såg bytet som boranerna hade tagit blev de ivriga att göra likadant, så de byggde en flotta med hjälp av de krigsfångar och köpmän som bodde hos dem. De bestämde sig för att inte segla samma sträcka som boranerna hade gjort, vilken var lång och svår samt passerade platser som redan var plundrade. Så de inväntade vintern och lämnade sedan Svarta Havet på sin vänstra sida och passerade Istrus, Tomi och Anchialus på sin högra (västerut), medan deras fotsoldater följde dem längs kusten så gott de kunde, tills de kom till Phileatine sjön, till vänster (öster) om Byzantium (Konstantinopel eller Istanbul), nära Pontus. När de fann att fiskarna hade gömt sig själva och sina båtar i träskmarken

nära sjön, gjorde de en överenskommelse med dem att skaffa fram fler skepp som de kunde ha till sina fotsoldater för att kunna ta sig över vattnet och raka vägen till Byzantium och Chalcedon. Längs hela sträckan av stranden, från staden Chalcedon ända till templet vid mynningen av Svarta Havet, var en stark härstyrka som var enorm. Några av de romerska soldaterna marscherade iväg under förevändning att de skulle möta en av kejsarens utsända befälhavare, medan andra blev utsatta för sådan skräck att de omedelbart flydde så fort de hörde talas om skyternas avsikter. Därefter korsade barbarerna sundet och intog Chalcedon utan motstånd och lade beslag på pengar, vapen och förnödenheter i överflöd.

De fortsatte sedan till Nicomedia, en stor och välmående stad. Trots att nyheten att de var på väg nådde dem i förväg och att invånarna lyckades fly och tog med sig alla pengar de kunde, blev barbarerna förvånade över vilket stort byte de fann. Stor heder och ära skänktes åt Chrysogonus, som länge hade uppmuntrat dem att gå mot Nicomedia. Sedan de invaderat Nicaea, Cios, Apameia och Prusa som de behandlade på samma sätt, begav de sig till Cyzicus, men floden Ryndacus var så översvämmad efter allt regn att det var omöjligt att ta sig över. De återvände då och brände Nicomedia och Nicaea på vägen. Därefter lastade de sitt byte på vagnar och skepp och började tänka på hemfärden. Detta var slutet på den andra invasionen av Asien.

Mot kejsare Gallienus

År 259-262

Under tiden som den östra delen av Romarriket befann sig i ett hjälplöst kaos, förenade sig barbarerna norr om Donau och samlade varje land och folkstam till en enda enhet. Sedan sände de ut en avdelning av sin härstyrka som ödelade Illyricum och plundrade städerna där, medan de andra invaderade Italien och marscherade mot Rom.

Kejsare Gallienus (253-268) var till skillnad från sina företrädare släpphänt. Goterna begav sig då under sina härförare Respa, Veduco, Tharuaro iväg på sina skepp och for genom Hellesponten till Asien där de skövlade och plundrade många städer. Ett stort slag utkämpades i Achaea under Marcianus ledarskap (år 262), men segern gick till goterna som översvämmade regionen. Herulerna, vilka var allierade med goterna, förhärjade Asien och plundrade och brände Artemis tempel i Ephesus - det berömda Dianatemplet - (år 263), som är känt i alla riken och länder.

Sedan de drivits bort från Bithyniae förstörde de istället staden Chalcedon, som fortfarande uppvisade spår av förödelse flera hundra år senare. Sedan begav de sig hem igen med allt sitt byte. Även på vägen tillbaka plundrade de mycket och förstörde städerna Troja och Illium. I Trakien, vid Haemusbergets fot och nära havet, anföll de staden Anchialos. Omkring tolv tusen steg från staden finns de varma hälsosamma källorna och här stannade de flera dagar.

År 263-267

Men Gallienus var uthållig bortom Alperna och helt upptagen av det germanska kriget, så Rom befann sig i största fara. Senaten beväpnade soldaterna och de starkaste invånarna inne i staden. På så vis upprättade de en armé mot barbarerna vilken var så enorm i antal att den skrämde dem så mycket att de lämnade Rom, men på återtåget ödelade de så gott som hela Italien. När Illyricum befann sig i stor fara för en barbarisk invasion och hela romerska imperiet var vacklande mot upplösning, kom en pest utan motstycke och slog till mot städerna. Detta fick katastrofen som barbarerna tillfogat dem att uppfattas som mild i jämförelse och betraktade dem som huggits ner som lyckliga. Då blev de städer som redan hade skövlats av barbarerna fullständigt ödelagda.

De inre romerska striderna blossade åter upp. Kejsare Gallienus vände sig mot Postumus som hade en stor härstyrka till häst bestående av kelter och franker. Efter ett flertal strider med olika utgångar vann Gallienus till slut. De avväpnade soldaterna hos motståndarna omringades och nedgjordes till sista man, trots hans löften att så inte skulle ske.

Postumus hade under sina sju år vid germanska gränsen låtit bygga några befästa läger inne på germanernas område, men sedan han dräpts skövlades de av germanerna. Lollianus lät då återuppbygga dem.

År 267

Herulerna seglade vidare tvärs över Svarta Havet med 500 skepp och nådde floden Donau där de vida förhärjade det romerska landet och lade under sig trakten kring Heraclea (Benderegli, vid Bithynias norra kust) varefter de återvände till sitt land med byte. Somliga gick dock under i skeppsbrott eller i sjöstrider.

Kejsare Gallienus gav då byzantinerna Cleodamus och Athenaeus i uppdrag att reparera och befästa städerna. Nära Svarta Havet möttes härstyrkorna och där vann byzantinerna över skyterna. Goterna blev också tillbakadrivna i ett sjöslag under ledning av general Venerianus emedan han själv stupade. Inom kort återvände goterna och härjade i trakten av Cyzicus och Asien samt överallt kring Achaea. De skapade kaos i Grekland och men slogs slutligen tillbaka av atenarna. Enligt andra hade de även plundrat Aten efter en belägring. Under deras återtåg rövade de kring Epidus, Makedonien och Boetia. Kejsare Gallienus sökte strid med dem som redan hade tagit Trakien och han mötte goterna medan de skövlade bygderna i Illyricum och så fort han kom åt lät han döda ett stort antal av dem. Herulerna lät bygga barrikader av vagnar för att underlätta flykten tillbaka över berget Gessaces.

På grund av att Aureolus försökte göra sig till kejsare, marscherade Gallienus till Italien och överlämnade uppdraget att bekämpa barbarerna åt Marcianus som var en mycket erfaren soldat och han hanterade kriget bra. Då lät Marcianus starta krig mot alla barbarer men med varierad framgång.

På vägen till Italien blev Gallienus förrådd och mördad i ett bakhåll. Istället blev Claudius kejsare och han lät genast dräpa Aureolus. Saloninus var en annan av troninkräktarna under kejsare Gallienus tid, vars moder Salonina kejsare Gallienus älskade till vanvett. Gallienus älskade också Pipara, dotter till en germansk (troligen markomannisk) kung vid namn Attalus. Av denna anledning lät kejsaren tillsammans med folket omkring sig färga håret gult.

Under kejsare Claudius ledning

År 268

Goterna utförde en ny attack och denna gång mot Aegean. Kejsare Claudius var upptagen av kriget mot goterna och lyckades avsluta det av egen kraft. Han vann en stor seger över alemannerna vid sjön Garda i Italien. Året därpå, år 269, segrade kejsare Claudius II (268-270) mot goterna i slaget vid Naissus på Balkan och blev därmed den förste med den ärbara titeln "Gothicus".

År 268-270

Under tiden var återstoden av barbarerna så nöjda med deras räder att de ville fortsätta. De goter som undkom då Marcianus tuktade dem och de som Claudius hade hindrat att tränga fram, eggade alla närbesläktade stammar i hopp om att vinna ett stort romerskt byte. Till slut bröt de in i på romerskt territorium och hemsökte många distrikt. Där var flera skytiska stammar, samt heruler, peucer, greuthunger, austrogother, tervinger, viser, gepeder och därtill kelter och herulerna. De hade samlat sig vid floden Tyra som rinner ut i Svarta Havet. Här hade de byggt sex tusen skepp och upp på dem steg tre hundra tjugo tusen väpnade män. Lägger man till detta antal även deras slavar och familjer samt de som följde med i vagnarna förstår man vilken ödeläggelse de medförde då de krävde föda och brände bygderna de besökte. De seglade ner på Svarta Havet och attackerade murarna runt staden Tomi, men blev drivna tillbaka. De beslöt då att marschera inåt land till Marcianopolis (Preslav i Bulgarien) i Moesia. Det utkämpades många slag och strider i Moesia och nära Marcianopolis men här misslyckades de också, så de seglade vidare och hade god vind. När de kom till sundet vid Propontis var strömmen för strid för deras många skepp, så skeppen slog mot varandra och fick dem i kaos. Rorsmännen övergav årorna och en del skepp sjönk med manskap och allt, medan andra gick på grund med stor förlust av manskap och skepp. Barbarerna fortsatte långsamt från sundet vid Propontis och seglade mot Cyzicus, där de slogs tillbaka. De seglade genom Hellesponten och drevs bort ända till berget Athos, där de reparerade sina skepp. Därefter belägrade de Cassandra och Thessalonika. Genom att föra fram maskiner mot deras murar lyckades de nästan inta dem när nyheten kom att kejsaren var på väg. Då marscherade de inåt landet och ödelade hela landet runt om Doberus och Pelagonia. Här förlorade de tre tusen män när de stötte på kavalleriet från Dalmatien, men med de som var kvar anföll de kejsarens armé. I striden föll många på båda sidorna och romarna blev besegrade, men romarna fortsatte att kämpa i bakhåll och längs ensliga vägar och dödade femtio

tusen av dem. Återstoden av barbarerna seglade kring Tessalonien och Grekland, ödelade dessa områden och när de inte kunde attackera städerna, på grund av att de var väl förberedda, förde de bort alla de fann på landet som var utanför städerna.

Enligt andra skrifter belägrade de även staden Pamphylia, brände stora delar av Macedonien, intog städerna Anchialos och Nocopolis, liksom staden Philippopolis som skövlades och där hundra tusen människor slaktades innanför dess murar. De fientliga styrkorna gick som de ville i Epirus, Thessalien och hela Grekland.

Alla dessa slog Claudius trots kort om tid. Få av dem lyckades återvända hem igen. Många led skeppsbrott, kungar blev slagna och högborna kvinnor av skilda stammar blev tagna till fånga, tills de romerska provinserna översållades av slavar och jordbrukare. Men när den romerska segern var som störst dödades omkring två tusen soldater av några få barbarer som redan hade blivit besegrade. Följden blev att Claudius lät sända alla dem som uppvisade en rebellisk anda i bojor till Rom för att användas till publika spektakel.

Kejsare Decius och hans son med samma namn stupade båda i dessa strider.

År 270

Barbarerna som hade överlevt slaget vid Naissus mot Claudius, kom till Makedonien och drev sina kärror framför sig som skydd. Utan livsmedel och pressade av hunger omkom både de själva och deras djur. Det romerska kavalleriet ansatte dem också längs vägen, dödade många och drev resten mot berget Haemus där de blev omringade av den romerska armén och förlorade många män. När man emellertid hade gjort en överenskommelse mellan kavalleriet och infanteriet angående vem som skulle anfalla barbarerna och kejsaren beslöt att de sistnämnda skulle göra det, förlorade romarna i det våldsamma slaget. Många föll, men uppdykandet av hästar som skulle understödja dem, minskade deras lidande.

Barbarerna fortsatte framåt och romarna följde efter dem. De barbarer som varit på sjöresa runt Kreta, Rhodos och Cypern återvände utan att ha utfört någon nämnvärd bedrift, men en pest drabbade dem alla. Några dog i Trakien och andra i Makedonien och de som överlevde tog antingen värvning i den romerska armén eller fick land och blev jordbrukare. Pesten drabbade även romarna och dödade många av soldaterna.

Kejsare Claudius anföll och slaktade omedelbart de goter som under femton år hade ödelagt Illyricum och Macedonien.Goterna blev efter nästan femton år på romerskt territorium slagna av kejsare Claudius och återvände till sitt hemland.

Romarna placerade en staty av guld i Capitolium och ett porträtt i en guldmedaljong som placerades i Forum för att ära kejsare Claudius, för att han hade drivit bort en sådant mäktigt folk som tagit sig innanför gränserna till det romerska imperiet. Den utmärkte befälhavaren Claudius som blivit utnämnd av senaten till kejsare, blev bortryckt genom en förnäm död i strid och därefter blev inkräktarna till slut utdrivna av Aurelianus.

Mot kejsare Aurelianus

År 270

Efter Claudius blev först hans broder Quintillus kejsare och när han dött samma år fick Aurelianus uppta ämbetet. Kejsare Aurelianus lämnade Rom och begav sig till Pannonien som han visste att barbarerna skulle invadera. Han skickade iväg spejare som beordrade folket att föra mat, djur och allting som var gagnbart för fienden till städerna. När barbarerna gick över floden uppstod en stor strid i Pannonien och när natten föll hade ingen av sidorna segrat över den andre. Samma natt återvände barbarerna över floden och i gryningen skickade de en budbärare som bad om fred.

Efter detta höll sig barbarerna lugna under en lång tid, bortsett från enstaka mindre grupper som tog sig över gränsen. Många goter höll sig kvar i trakten av berget Haemimontum i Trakien.

Kejsaren Aurelianus fick veta att alemannerna och deras grannfolk planerade att invadera Italien. Naturligtvis var han mer angelägen om Rom och landet runt omkring än någonting annat. Efter att ha lämnat en ordentlig vaktstyrka i Pannonien marscherade han till Italien. På vägen och vid gränsen nära floden Donau, dräpte han massor av tusen av barbarer i strid. På grund av intriger inne i Rom började man bygga en stadsmur kring staden, som tidigare inte haft något sådant skydd. Sedan begav sig kejsaren till Egypten och blev några år senare mördad.

Vintern 270-271

Kejsare Aurelianus bedrev krig med största kraft mot sveberna och sarmaterna. Han vann en enastående seger, men markomannerna tillfogade honom en katastrof utan like innan han lyckades kuva dem. Innan dess hann paniken sprida sig i Rom och man rådfrågade den Sibylliska boken som gav besked om de offer som skulle göras på de hotade vägarna för att stoppa fiendens frammarsch.

Kriget mot germanerna medförde att upproren i öster gavs utrymme och blossade upp igen. På vägen dit avslutade Aurelianus flera stora strider av skilda slag. I Trakien och Illyricum slog han goterna som kom emot honom och på andra sidan Donau slog han goternas ledare Cannabaudes (eller Cannabas) och med honom fem tusen man.

I det stora triumftåg som Aurelianus senare höll i Rom uppvisades bland annat en vagn som drogs av fyra dragare och som sades ha tillhört goternas kung. Åtskilliga djur av främmande arter framfördes tillika med åtta hundra par av gladiatorer och fångarna från de utländska stammarna. Här var bland annat goter, alaner, roxolaner, sarmater, franker, sveber, vandaler och germaner - alla med sina händer bundna. Bland dem var också tio kvinnor som i manlig skrud hade kämpat tillsammans med goterna men som fångats sedan många andra fallit. Under de kommande dagarna gavs underhållning till befolkningen. Teater spelades, kappkörning hölls på cirkus, strider med vilddjur, gladiatorkamper och även ett sjöslag.

År 274 ?
Aurelianus blev kejsare under en tid av fem år och sex månader, en man med utsökt talang för krigets konster. Han förde upp sina styrkor på floden Donau och vann i strid över goterna och upprättade romerska lagar inom dess gränser.

Carausius var en man av låg börd, men snabb i råd och handling, som fick i uppdrag att försvara Oceanens (Nordsjöns) stränder, vilka vid denna tid angripits av franker och saxare.

De som togs sig över floden Rhen

Alemannernas ödeläggelse

Omkring 253-260
Under kejsarna Valerianus och Gallienus tid hände följande. Chroc hette alemannernas kung och han samlade en härstyrka som gick in i Gallien. Det sägs att det inte fanns någon gräns för denne mans arroganta stolthet. Han hade gjort sig skyldig till en lång serie av brott, under påverkan av sin förskräckliga moder. När de invaderade Gallien förstörde de alla byggnader de nådde fram till ända till grunden, trots att de stått där sedan urminnes tider. Vid Clermont-Ferrand lät han tända eld på det tempel som kelterna kallade Vasso Galatae och ödelade platsen fullständigt. Den hade utsmyckats på ett underbart sätt och var rejält byggd, för den hade en dubbel mur där den inre var byggd av mindre stenar och den yttre av stora välhuggna stenblock. Tillsammans var muren trettio fot tjock (knappt 10 m). På insidan var den dekorerad med marmor och mosaik, medan golvet var belagt med mosaik och taket var täckt med bly.

Under alemannernas invasion fann de Sankt Privatus, biskop i staden Javoils, i en grotta uppe i bergen nära Mende där han fastade och bad samtidigt som folket i hans församling hade stängt in sig i den befästa borgen vid Grezes. Alemannerna försökte få honom att överge sin tro och utlämna sin församling men ingenting bet på honom. De stack honom tills alla trodde att han var död och inom några få dagar dog han.

Senare blev Chroc tillfångatagen i staden Arles i Gallien. Där blev han torterad och slutligen avrättad med svärd.

Mot kejsare Tacitus

År 275-276
Tidigt i kejsare Tacitus regering kom rapporten att germaner hade gått över gränsen vid floden Rhen och att de hade erövrat städer som både var starka och rika. Tacitus hade just installerat sig som den nye kejsaren i palatset i Rom, när skyterna korsade sjön Maeotis och invaderade Asien från Svarta Havet ända till Cilisien. Tacitus gick till attack, dräpte några av dem själv i striden och lämnade de andra åt

Florianus, som hade upphöjts till Praetorian prefekt. Men han blev offer för en konspiration och dräptes och även Tacitus blev slagen. Därefter blev Probus kejsare.

Mot kejsare Probus

År 277-278

Efter att ha slagit ner revolter inom imperiet fortsatte kejsare Probus segerrika framgång i två krig mot barbarerna och där han själv deltog i det ena. Eftersom han var tvungen att skydda de germanska städerna vid floden Rhen som hade blivit ofredade av barbarerna, marscherade han till floden. När kriget blev förlängt och en hungersnöd gick över landet, kom ett häftigt skyfall som slog ner kornen och sammanförde högar av sädeskorn. Alla blev så förstummade av detta fenomen att de först inte vågade röra vid kornen och stilla sin hunger, men eftersom nöden är starkare än rädslan, bakade de till slut bröd och åt av det. Samtidigt, genom kejsarens stora lycka, drevs deras hunger bort och de kunde åter få ett övertag i kriget. Probus lyckades också få andra krig till ett framgångsrikt slut utan större besvär. Han utkämpade en häftig strid först mot den germanska stammen longionerna, som han segrade över och tog som fångar deras ledare Semno och hans son. Men efter att de bedjande vädjat till honom, släppte han alla fångarna, även Semno och hans son på bestämda villkor.

Hans andra slag utkämpades mot frankerna, som han erövrade fullständigt med hjälp av sina befälhavare. Därefter bekämpade han burgunderna och vandalerna, men när han såg att hans egna styrkor var mycket större än deras, försökte han avskilja delar av fienden och få dem att anfalla själva. Kejsarens plan lyckades. Medan armén låg på ena sidan av floden, utmanade romarna barbarerna på andra sidan till strid och sporrade genom hån korsade så många som möjligt floden. När härstyrkorna mötte varandra blev några av barbarerna slagna, andra blev tagna till fångna av romarna, medan resten bad om fred och accepterade villkoret att de skulle överlämna sitt byte och sina fångar. Men sedan, när romarnas begäran var beviljad, överlämnade de inte allting, varpå kejsaren i vrede straffade dem rättvist genom att anfalla dem på deras återtåg. Många blev slagna, deras ledare Igillus togs till fånga och alla krigsfångarna sändes till Britannien där de visade sig vara användbara för kejsaren i de efterföljande revolterna.

När bastarnerna, en skytisk stam, underkastade sig honom, lät han dem få bo i Trakien där de sedan levde på romerskt vis. Även frankerna vände sig till kejsaren och tilldelades en plats där de kunde bo, men senare revolterade en del av dem och ansatte hela Grekland med sin stora flottstyrka. De for vidare till Sicilien där de attackerade Syrakusa och dödade många av dess invånare och därefter seglade de till Afrika. Även om de blev slagna där av en armé från Karthago, kunde de oskadda fortsätta hem.

År 276-282

Redan i början av kejsare Probus regering rapporterades det att frankerna tagit sig igenom väglösa träskmarker. Probus arméer kämpade så tappert och lyckosamt att de återtog sextio samhällen i Gallien tillsammans med germanernas byte. Probus slog omkring fyra hundra tusen som hemsökt stora delar av Gallien. De övriga drevs tillbaka och han lät bygga fästen bortom gränsen på deras jord och i dessa placerade han trupper. Han förmedlade också jordbruk, lagerhus, hem och andelar av spannmål för alla bortom Rhen, men bara för dem som var förlagda i garnisonen där. Under tiden fördes dagligen germanska huvuden till honom och för dem betalades en aureus styck (10,6 gram) eller ett guldmynt. Han slutade inte slåss förrän nio ädlingar av skilda stammar kom för att falla på knä inför honom. Av dessa krävde han först gisslan, vilket de gav honom. Därefter krävde han spannmål och slutligen deras kor och deras får. Vidare krävde han av dem att inte använda sina svärd, eftersom de kunde räkna med romerskt beskydd om de blev angripna, men detta visade sig inte var möjligt att upprätthålla förrän Germanien i sin helhet låg innanför den romerska gränsen.

Fyra hundra tusen fiender till romarna hade blivit slagna, sexton tusen beväpnade män fördes till den romerska armén, sjuttio galliska städer hade befriats från germaner och alla galliska provinser var befriade från fiender. Allt byte och mer därtill hade återvunnits.

Sedan Probus avslutat kriget mot perserna återvände han till Trakien där han upplät plats på romersk jord till hundra tusen bastarner vilka alla hade uppträtt lojalt. På samma vis hade han tagit emot många från andra stammar, som gepeder, greuthunger och vandaler, vilka alla bröt i trohet så snart Probus var upptagen med inre strider. De rövade var de kom åt då de landsteg från sina skepp och orsakade stor förödelse där de drog fram. Probus krossade dem till slut och bara ett mindre antal av dem vände hem igen.

År 281

Efter Probus stora segrar över germanerna lät han hålla ett triumftåg i Rom som avslutades med kamp mot vilddjur på Cirkus där allt byte förstördes inför folket. Här fanns hundratals vildsvin, lejon, leoparder, björnar och hjortar tillsammans med tre hundra par av gladiatorer och bland dem många germaner och sarmater.

Proculus som var en troninkräktare hade under Probus kejsartid gynnat och hjälpt gallerna, ty han krossade alemannerna - vilka då fortfarande kallades germaner - och detta utan lysande glorifiering då han aldrig var säker i striderna mot deras stråtrövarfasoner. Hur som helst tvingades han av Probus att fly till ett avlägset land. Då han försökte bringa frankerna understöd, från vilka han sades härstamma, blev han slagen av Probus för frankerna själva förrådde honom. Han var gift med Vituriga och hans ättlingar levde ännu en tid i Albingauni.

Då den romerska flottan vid Rhen brändes av germanerna fruktade troninkräktaren Bonosus att han skulle få utstå bestraffning, varför han valde att hänga sig. Det gav upphov till skämtet att det inte var en man som hängde där utan en vin-

kanna. Han efterlämnade två söner och sin hustru Hunila, som var got till börden. Hon var en kvinna av oöverträffad ypperlighet och därtill av förnäm släkt, även om hon var av gotisk börd. Kejsare Aurelianus hade givit henne till honom som hustru för att härigenom om möjligt få vetskap om goternas planer, då hon var av kunglig börd.

Tillsammans med kejsare Maximianus

Kejsare Maximianus (286-305) framförde en önskan till goterna att de skulle tjänstgöra som hjälptrupper under honom mot parterna som var romarnas främsta fiender österut, vilket de gjorde och fick stor framgång. Det var nästan enbart gotiska styrkor som drev persernas kung Narseus på flykten, varefter de tog stort byte och tillfångatog hans hustrur och söner. Men därefter började romarna ringakta goterna. Fram till denna tid hade romarna använt goterna som hjälptrupper i de allra flesta fall när man gick ut i krig.

Under kejsare Konstantins tid

År 311-312

Konstantin, som länge hade varit misstänksam mot Maxentius (kejsare 307-312), började med sina förberedelser för krig. Trupper skrevs ut från de barbarer som han hade kuvat och av germaner och galler likaså. Tillsammans med de som samlats ihop i Britannien uppgick deras antal till nittio tusen infanterister och åtta tusen kavallerister. De marscherade från Alperna till Italien. De städer som kom till honom utan fientlighet lämnade han oskadade, men de som tillgrep vapen kuvade han. Maxentius, å andra sidan, hade en mycket större härstyrka, som omfattade åttio tusen romare från Italien och Tyrrhenien, samt fyrtio tusen från Karthago och Sicilien, så att hans fulla styrka var ett hundra sju tusen fotsoldater och arton tusen till häst. Striden som utkämpades i närheten av Rom slutade med att Maxentius drunknade.

År 324

Ett inbördeskrig rasade mellan kejsarna Licinius och Konstantin. Licinius flydde till Byzantium (Istanbul) och medan hans utspridda skaror ännu var på väg mot staden stängde han stadsportarna. Här kände han sig säker mot en attack från havet och han var också förberedd på en belägring från landsidan. Konstantin samlade en flotta i Trakien och begav sig till Callipolis (Gallipoli vid Hellesponten) där han krossade Licinius flotta. När denne såg nederlaget flydde han med sina skatter och Konstantin kunde inta Byzantium. Licinius mötte honom i ett slag vid Chrysopolis (Scutari mitt emot Istanbul) där Konstantin hade ett stort understöd i en avdelning gotiska ryttare som deras ädling Alica hade sänt till honom. Konstan-

tin fick segern, slog tjugofem tusen man av sina motståndare och drev resten på flykt.

Licinius som var gift med Konstantins syster fick behålla livet. Fruktan för att han kunde resa sig på nytt gjorde att han en tid därefter dräptes av goterna med Konstantins eget svärd. För att minnas denna stora seger lät kejsare Konstantin ändra stadens namn från Byzantium till Konstantinopel efter sig själv. Likaså var goterna inkallade med fyrtio tusen man av kejsare Konstantin när han lät bygga den nya staden Konstantinopel som bär han namn, för att bekämpa olika folk.

Därefter inledde han ett krig mot goterna. Resultatet blev att omkring hundra tusen goter frös och svalt ihjäl genom Constantinus Caesars insatser. Denne fick också ut en gotisk gisslan varibland Ariaric, kungens son, fanns med. På detta sätt fick man till stånd en fred med dem.

Det berättades länge om goternas stora antal och bedrifter eftersom de fick stora framgångar under sina kungar Ariaric och Aoric. Efter dem blev Geberic kung (år 323). Geberic var son till Hilderit, son till Ovida, son till Nidada. Han var mycket framstående och stred mot vandalerna och deras kung Visimar, av asdingernas ätt, vilken var deras förnämsta och mest krigiska släkt. Inom ett enda år lyckades de komma hit ner till vårt land från Oceanen (Östersjön) i norr, trots det långa avståndet. Då bodde de i samma område som gepiderna innehade (i mitten av 500-talet), det vill säga vid floderna Marisia, Miliare, Gilpil och Grisia.

År 331

I kejsare Konstantins tjugosjätte regeringsår, invaderade goterna sarmaternas land och översvämmade romarna med en mycket stor härstyrka. Med en överlägsen styrka slaktade de folket och plundrade landet. Konstantin själv organiserade slagordningen mot dem och efter en enorm strid lyckades han med knapp marginal segra mot goterna och driva dem tillbaka över floden Donau.

Konstantin förstörde den starkaste och mest välmående delen av goternas imperium, det är i sarmatiernas region.

Goternas krig mot vandaler, heruler och ester

Omkring år 325

Österut bodde goterna och västerut fanns markomannerna. Norrut bodde hermundulerna och söder om dem utsträckte sig floden Donau. Goternas kung Geberic förklarade krig mot vandalerna och mötte dem vid floden Marisia. Här stupade vandalernas kung Visimar och en stor del av hans krigare. Det fåtal vandaler som överlevde sedan de flytt lämnade landet och begav sig till kejsare Konstantin och bad att få slå sig ner i Pannonien. Här fick de slå sig ner och bodde på de tilldelade egendomarna i sextio år enligt kejsarens beslut. Långt senare (c:a år 400) begärde

Stilicho, som var magister militum samt ex-konsul och patricier, att vandalerna skulle flytta till Gallien där de dock började härja hos grannfolken och inte alls slog sig ner på fasta egendomar.

En tid efter det att kung Geberic hade dött efterträddes han av Ermanaric, den främste av amalerna. Han kuvade många folk i norr som var stridslystna och tvingade dem att följa hans vilja. Under honom låg Golthescytha, Thiudos, Inaunxis, Vasinabroncae, Merens, Mordens, Imniscaris, Rogas, Tadzans, Athaul, Navego, Bubegenae och Coldae. Utöver detta nedgjorde han en stor del av herulerna som stod under ledning av sin kung Alaric och kuvade resten.

Herulernas lätta fotfolk användes av många som hjälpstyrkor, men trots deras snabbhet var de underlägsna goterna i lugn och fasthet. Sedan herulerna kuvats vände sig Ermanaric mot venderna, som uppdelats på tre folkstammar nämligen veneter, anter och slaver. Eftersom de inte hade dugliga krigare blev de snabbt kuvade. Även esterna lade han under sig och de bor längs Oceanens (Östersjöns) kust på den germanska sidan. Ermanaric rådde över alla dessa folk som över sina egna trälar.

Goternas ursprung är att söka hos deras kung Filimer, son till Gadaric den store, som var den femte kungen som styrde över goterna efter utvandringen från ön Scandza och som tågade iväg till skyternas land.

Franker, alemanner, quader och markomanner

År 350-353
Magnentius var född i Samarobriva i Gallien och hade en brittisk fader och en frankisk moder. Han var gift med Justina, som senare kom att gifta sig med kejsare Valentinianus I. Efter en snabb militär karriär blev han comes över två legioner. Den 18 jan år 350 utropades han till kejsare på en bankett i Augustodunum av sina egna styrkor. Inom en månad kontrollerade han Gallien, Italien, Afrika och Spanien. Magnentius härstyrkor besegrades och han flydde med en mindre trupp till Lugdunom (Lyon). Här började hans styrkor att överge honom, men innan de hann mörda honom dödade han sin egen moder och alla de släktingar som var med honom. Den 10 eller 11 aug år 353 begick han självmord.

År 354
Så snart som den varma årstiden började, inledde kejsare Konstantius ett krig mot de två bröderna Gundomad och Vadomar, vilka var alemanniska kungar. Åtskilliga gånger hade dessa härjat i de galliska områden som låg intill deras gränser. Efter flera förseningar tog romarna sig, dels via vägar med djup snö, till slut fram till Rauracum (Augst) intill floden Rhen. Där mötte alemannerna dem med en stor styrka och likt hagel hävde de från alla håll projektiler på de romare som försökte bygga en bro genom att förena båtar med varandra. Byggandet såg ut att misslyckas då en man uppenbarade sig och lät meddela att han mot god betalning kunde visa romarna ett ställe där de kunde ta sig över Rhen nattetid utan att deras fiender skulle märka något. Men alemannerna förekom dem och de båda kungarna skickade sändebud som bad om fred. Kejsaren diskuterade saken med sina närmaste och hävdade att en fred vore bättre än en militär bestraffning. En fred slöts och romarna vände tillbaka.

År 355
Två av de alemanniska stammarna, varav den ena kallades lentienser, hade upprepade gånger tagit sig över den romerska gränsen och härjat på andra sidan. Kejsare Konstantius begav sig till Raetia och lät sända iväg kavalleriet under ledning av Arbetio, som genast gav sig iväg utan att invänta besked rörande fiendernas antågande. Det räckte för honom att veta att de var på väg. Inom kort blev han inlurad i ett dolt bakhåll, där han och hela hans styrka stod orörliga inför den oturliga utvecklingen. Här föll ett stort antal av romarna, däribland tio tribuner. Många lyckades dock fly undan i förvirringen och de räddade sig till slut i skydd av mörkret.

Alemannernas iver ökade med denna seger och anföll om morgonen den romerska befästningen med dragna svärd och höga vrål. Några romerska enheter gjorde ett utfall men drevs tillbaka, varefter tre tribuner gick ihop om ett anfall vilket även det misslyckades med att hålla fienden på avstånd. Skrämda av vad som hänt dygnet innan fick romarnas mod att svikta varpå slaglinjen bröt samman och de drevs på flykt, men de som litade till sina vapen blev snabbt skurna i bitar. Många av de som låg där, hästar och män som fallit tillsammans, såg fortfarande ut att sitta på sina riddjur. Detta fick de återstående i lägret att göra ett utfall för att förena sig med de övriga. Utan att ta hänsyn till någon försiktighet trampade de ner fienderna tills de strövade bland hopar av döda kroppar och var nersölade av blod från de slagna. Då slaget var avslutat kunde kejsaren återvända i triumf.

Efter en lång tid av härjningar, ödeläggelser och blodbad i Gallien insattes Silvanus, av frankisk härkomst och son till Bonitus, som befälhavaren för det romerska infanteriet i Gallien för att försöka upprätthålla gränsen mot germanerna. Men han blev hyllad som kejsare vid Köln, fick titeln Augustus och blev slagen först efter tjugoåtta dagar. Många av hans närmaste män dräptes kort tid därefter.

Kejsare Konstantius och Julianus Caesar

År 355

Kejsare Konstantius lämnade Pannonien och begav sig till Italien. Överallt såg han att det romerska imperiet hade blivit avfolkat genom barbarernas räder. Franker, alemanner och saxoner (saxar) hade redan tagit fyrtio städer längs floden Rhen och lämnat dem i ruiner efter att ha fört bort ett oräkneligt antal av dess invånare och en oändlig mängd varor. Quaderna och sarmaterna hade mycket djärvt översvämmat Pannonien och Övre Moesia. Perserna ansatte regelbundet östern. Inför allt detta visste inte kejsaren vad han skulle göra, för han trodde sig inte ha möjligheter att lösa dessa problem själv. Inte heller ville han utnämna en kollega eftersom han inte ville lämna ifrån sig något av sin makt på grund av att han misstänkte alla och inte hade någon vän någonstans. Men genom sin hustrus råd upphöjde han Julianus till vicekejsare med titeln Caesar, satte honom över provinserna bortom Alperna och gav honom sin syster Helena till äkta.

År 356

Julianus, med titeln caesar (som betyder underkejsare), beslöt efter långa diskussioner att anfalla alemannerna med sina två legioner i slutna led. Vädret var dåligt och dimman var så tät att man inte såg någonting framför sig. Fienden däremot som kände till landet angrep romarnas eftertrupper och höll så när på att krossa dem innan förstärkningen hann komma fram. Efter detta visste Julianus att han varken kunde korsa vägar eller floder utan risk för bakhåll.

Då Strasbourg, Brumath, Saverne, Seltz, Speyer, Worms och Mayence hade erövrats av fienden, vilka dock bodde utanför dem, beslöt Julianus att först befria Brumath. Då detta pågick kom en germansk styrka som utmanade dem i strid. De båda härstyrkorna möttes men romarna segrade.

Efter denna seger tågade Julianus till Köln, som strax tidigare hade skövlats och förstörts av frankerna. Han lämnade inte staden förrän han hade skrämt upp frankerna tillräckligt och minskat deras stridslystnad, samt slutit fred med dem och återuppbyggt stadens starka befästningar. Belåten med detta resultat tågade han igenom trevernas land och upprättade sitt vinterkvarter i Sens. Plötsligt anfölls Sens av en hop alemanner som var fulla av förhoppning att erövra staden, ty de visste genom desertörer att de viktigaste trupperna i armén inte var där utan på annan ort för att lättare kunna proviantera. Genast barrikaderades stadens gator och ett svagt parti i befästningen stärktes. Julianus sågs ofta, dag som natt, tillsammans med de romerska styrkorna vid vallarna. En månad varade belägringen innan alemannerna tröttnade och återvände.

År 357

Nya rapporter kom till kejsaren vilka berättade att sveberna härjade i Raetien och quaderna i Valeria i Pannonien samt sarmaterna i Övre Moesia och Nedre Pannonien. Han lämnade Rom den 29 maj och marscherade i ilfart till Illyricum.

Under tiden gick en legion om tjugofem tusen man till Augst för att anfalla alemannerna på den motsatta sidan gentemot Julianus för att härigenom kunna krossa dem. Medan planerna smiddes anfölls plötsligt Lyon av krigare som var av stammen laeter vilka tagit sig förbi de romerska arméerna. Förödelsen blev stor och Julianus sände genast ut tre skvadroner med modiga men lätt beväpnade ryttare för att bevaka de tre vägar som förövarna kunde nyttja på sitt återtåg. Bakhållet lyckades fullt ut. Alla som använde dessa vägar slaktades och bytet återtogs välbehållet.

Då ryktet om romarnas närvaro nådde de germaner som bosatt sig på den västra sidan om Rhens strand, började somliga bygga barrikader över vägarna bestående av stora anhopningar av fällda träd. Andra flydde ut till de talrika öarna i Rhen och började ropa förolämpningar till romarna och Julianus. Från en fånge lärde sig Julianus Caesar att man just under den varmaste delen av sommaren kunde vada fram över delar av Rhen varför han sände iväg en lätt beväpnad härstyrka för att undersöka saken. De vadade fram i vågorna och simmade sedan liggande på sina sköldar som kanoter och kom fram till en av öarna. Så snart de kom iland slaktade de alla de fann, utan åtskillnad vad gällde kön eller ålder. Där fann de också enstaka båtar med vars hjälp de tog sig vidare till många andra öar. Då de var mätta på att slakta dessa människor, tog de byte och återvände välbehållna.

Efter denna händelse tog sig Julianus till Tres Tabernae (Savernes) som strax tidigare hade ödelagts av germanerna eftersom detta fäste hindrade dem att attackera de inre delarna av Gallien. Han lät återuppbygga fästet och insamlade proviant och förnödenheter för ett år framåt. Vid ett tillfälle då en härstyrka frak-

tade förnödenheter till fästet anfölls de plötsligt av en hop germaner som förföljde de flyende ända till Augst. Sedan de lagt beslag på den största delen av förnödenheterna och dragdjuren återvände de hem igen.

Då denna panik hos romarna blev känd hos de sju alemanniska kungarna - Chonodomarius, Vestralpus, Urius, Ursicinus, Serapio, Suomarius och Hortarius - samlade de ihop de främsta av sina kämpar och lät hornen få blåsa krigstoner så att de hördes till Strasbourg för att om möjligt skrämma Julianus Caesar. Genom en romersk desertör, som fruktade bestraffning för ett brott han begått, fick de informationen om att bara tretton tusen romerska soldater fanns hos Julianus Caesar. Detta fick dem att bli djärvare varför de skickade sändebud som lät meddela att han skulle lämna det land som de vunnit med svärd. Men åt detta skrattade han bara och kvarhöll sändebudet tills förstärkningarna av staden var färdiga.

Kung Chonodomarius skapade en allmän oordning och lät sin vilja få breda ut sig. Han hade åtskilliga lyckosamma företag bakom sig. Decentius Caesar hade han mött på lika villkor och besegrat honom och han hade skövlat och plundrat många rika städer, samt sedan en lång tid fritt härjat inne i Gallien utan motstånd. De romerska soldater som de nu hade framför sig var rädda och hade tidigare flytt för alemannerna mer än en gång med stora förluster som följd. Även Julianus kände till detta förhållande vilket gjorde honom brydd. Läget var ganska förtvivlat på grund av en mängd omständigheter. Vägarna var avspärrade, landet var lagt i ruiner på tre sidor om dem och fler germaner kunde antas förstärka den redan ansenliga härstyrkan. Detta sedan Gundomad, en av de två alemanniska kungarna som svurit romarna fred mördats strax därefter varvid hans broder kung Vadomar emot sin vilja hade anslutit sig med sina trupper med dem som bekrigade romarna. Efter ett eldigt tal lyckades han att få sina soldater att glöda av stridslust och upptända av iver att få möta sina fiender. Under tystnad tågade de ut ur befästningen. Avståndet till alemannernas läger var tjugoen milier (31 km). Inte långt från Rhens strand och uppe på en kulle satte tre ryttare iväg då de såg romarnas ankomst. En av dem upphanns och infångades. Han berättade att germanerna under tre dagar och tre nätter hade korsat Rhen. Grupperade i kilform anföll romarna dem som tagit sig över floden. Alla dessa fiender leddes av kungarna Chonodomarius och Serapio vilka var de främsta av de sju kungarna. Chonodomarius, en kraftig och muskulös man, red framför den ena halvan av styrkorna med en eldfärgad fjäder i sin hjälm. Han var ytterst duglig både som krigare och härförare. Serapio red framför den andra halvan. Han var ännu en ung man med duniga kinder men hans förmåga överskuggade hans ålder. Han var son till Chonodomarius broder Mederichus som under lång tid varit fånge i Gallien och där blivit lärd i grekiska mysterier varefter han lät sin son Agenarichus få namnet Serapio istället. Deras styrka omfattade trettiofem tusen man.

När de varseblev det starka romerska kavalleriet ställde de upp sitt rytteri i slutna led, varibland de stack in lättbeväpnade fotsoldater här och där. Deras ryttare trodde att när de mötte romerskt kavalleri måste de hålla tyglar och sköld med ena handen och svinga spjutet i den andra och om motståndaren har brynja av

järn kan han inte tillfoga denne någon skada. Däremot kan en fotsoldat, då striden står som hetast, oförmärkt krypa fram och genom att sticka hästen i sidan kasta av dess intet ont anande ryttare varefter han kan dräpa honom utan besvär.

Sedan trumpeterna ljudit anföll Severus den ena flanken. Då han kom nära det dike som var fyllt av krigare vilka plötsligt skulle storma fram och skapa förvirring, stannade han oförskräckt och blev på något sätt handlingsförlamad av bakhållet och gjorde inga försök varken att dra sig tillbaka eller att gå framåt. När Julianus såg detta, vilket medförde den största tänkbara fara, omgav han sig med två hundra ryttare och banade sig väg framåt utan att bry sig om sin egen säkerhet och eldade sina trupper så mycket han kunde. Så satte han huvudstyrkan mitt emot germanernas främsta posteringar och inom kort gav germanerna upp ett högt tjut och anföll med kraft. Chonodomarius och de andra ledarna hoppade av sina hästar och snart gjorde alla ryttare detsamma, eftersom de ville följa fotsoldaterna i deras anfall. Ingen av dem hyste något tvivel om att nu var tiden inne för en fullständig seger. Mot deras anstormning höjde de romerska soldaterna sina sköldar i försvar och försökte slåss med sina svärd. På avstånd såg Julianus hur kavalleriet drevs tillbaka och att de bara kunde tänka på sin egen säkerhet i sin flykt. Han sporrade sin häst och fick dem att hålla igen flykten och försöka återupprätta försvaret. Alemannerna trodde att segern var nära sedan kavalleriet var slaget och utspritt, men när infanteriet istället för att fly bildade slutna led slogs de åter på lika villkor. Alemannerna var fler och större, medan romarna var betydligt mer disciplinerade i strid. Striden blev mycket hård. Bataverna som var germanska hjälptrupper infogades i de romerska leden till understöd. Plötsligt gjorde germanernas ädlingar och även dess kungar en anstormning och drev upp vägar in i försvarslinjen, men manfallet på deras sida blev stort och skriket från de många döende blev till slut för mycket för dem och fick deras mod att svikta så pass mycket att romarna fick överhand i striden. Snart uppstod ett kaotiskt läge hos germanerna som slutade med att de började fly ner mot Rhen och överlät sina liv åt vågorna. Många drunknade och sjönk av sin egen vikt, men några av dem som inte kunde simma klängde sig fast vid dem som kunde. Somliga fördes bort av strömmarna men många genomborrades av romarna som stod längs stranden och övade prickskytte med skilda typer av pilar och spjut. Den rödfärgade floden skummade av deras blod. Även kung Chonodomarius flydde över de fallna kropparna med en liten grupp följeslagare kring sig för att försöka ta sig över Rhen i de båtar han hade gömt i händelse av snabb reträtt. Som läget var kunde kan inte komma tillbaka till sitt land utan att korsa Rhen, vilket var en omöjlighet. Alldeles i närheten av floden snubblade dessutom hans häst i den sanka marken och kastade av honom. Trots att han var fet och stor flydde han i all hast till en närbelägen och skogsbeklädd kulle. Omedelbart förföljdes han av en kohort med dess tribun som omringade skogen. Kampen uteblev och kung Chonodomarius kom ensam ut och gav upp. Hans två hundra följeslagare gav likaså upp när de såg detta och gav sig som fångar.

På detta sätt slutade slaget. När dagen var till ända och trumpeterna ljudit och de romerska soldaterna motvilligt återsamlats, slog de läger nära flodbanken i skydd av åtskilliga rader av sköldar. Bland romarna räknade man till två hundra fyrtiotre fallna soldater samt tre officerare, men av alemanner kunde man räkna till sex tusen döda kroppar enbart på fältet samt ett oräkneligt antal ute i floden. Några dagar senare fördes Chonodomarius inför kejserlig domstol och därifrån vidare till Rom. Där, i Castra Peregrina på den caeliska kullen, dog han i ålderdomssvaghet.

Efter slaget vid Strasbourg gav Julianus order om att föra krigsfångar och allt byte till Metz och invänta hans ankomst. Själv hade han beslutat att vända till Mayence för att där bygga en bro över Rhen i avsikt att hemsöka alemannerna i deras eget land. Så snart de tagit sig över skickade alemannerna sändebud som bad om fred, men plötsligt och av okänd anledning ändrade de sinnelag och genom andra budbärare som de tvingade fram med all hast hotade de romarna med bitter strid.

Julianus sände nattetid ut åtta hundra soldater i små båtar så att de kunde ta sig ett stycke uppför Rhen och där, med eld och svärd, ödelägga så mycket de förmådde. I gryningen såg alemannerna ödeläggelsen. Höga rökpelare visade på långt håll var romarna förhärjat landet. Detta bröt ner germanernas stridslystnad och de gav upp alla sina bakhåll och flydde över floden Main för att söka hjälp hos sina anförvanter. Tätt efter följde romarna för att plundra alla de övergivna gårdarna som var rika på boskap och spannmål. Sedan fångarna släpats iväg brände de ner alla hus, vilka var omsorgsfullt välbyggda och efter romersk stil. Då romarna nått fram tio milier (15 km) kom de till en skog där vägarna var spärrade av fällda träd. Detta tillsammans med att vädret blev allt sämre, ty höstdagjämningen var redan passerad, fick romarna att återvända. Med iver skyndade de sig istället att reparera det fäste som kejsare Trajanus hade låtit bygga i alemannernas land och som sedan länge blivit mycket hårt anstormad. Detta fick alemannerna att skicka sändebud med vädjan om fred och de slöt en vapenvila för en tidsrymd av tio månader. Även tre av deras kungar svor eden.

Vintern år 357-358

Julianus gick i vinterkvarter liksom hans följeslagare Severus, men när Severus via Köln var på väg till Reims mötte han några starka anhopningar av franker till ett antal av sex hundra lätt beväpnade krigare som plundrade de oskyddade distrikten. Av fruktan för den romerska armén som nu var på väg förskansade de sig i två fästen vid floden Mosa (Meusa) vilka sedan länge legat öde. Där försvarade de sig så gott de kunde. Under fyrtiofyra dagar i december och januari varade belägringen. Julianus fruktade att de skulle försöka fly någon månlös natt (den 13 dec och den 11 jan var det fullmåne) och korsa den tillfrusna floden och gav därför order om att soldater skulle ro upp och ner i skeppen, från skymningen och ända till gryningen, för att bryta upp isen och försvåra en eventuell flykt. Hungern, sömnlösheten och den extrema desperationen fick dem att ge upp och de sändes omedelbart

inför kejsarens domstol. Under tiden hade en trupp franker sänts ut i hopp om att kunna rädda dem, men då de fick höra att de redan fängslats återvände de.

Vid denna tid anfölls italisk mark av juthunger, vilka var en gren av alemannerna och som alldeles glömt den slutna freden. De hade dragit fram genom Raetia med total ödeläggelse i sina spår. Barbatio mötte dem med en stark armé och i det följande slaget slog han ett stort antal av dem. Bara en liten del av dem lyckades fly undan och rädda sig.

År 358

Medan Julianus uppehöll sig i Paris under vintern gjorde han sig redo att skynda mot alemannerna eftersom han ville föregripa händelseutvecklingen. Men hans åtaganden och insamlingen av proviant till krigståget medförde att han inte kunde lämna Aquitania i Gallien förrän under en senare del av sommaren. Trots det gav han sig iväg för att kunna anfalla alemannerna då de minst anade det.

Först av allt riktade han in sig på de franker som kallades salier, vilka hade företagit sig vågstycket att slå sig ner på romersk jord vid Toxiandria, i den norra delen av Flandern. Då han närmade sig dem skickade de representanter för sitt folk som erbjöd fred på villkor att de inte skulle angripas så länge de höll sig lugna i sitt eget territorie. Julianus gav sändebuden gåvor och skickade hem dem. Snabbare än blixten skickade han general Severus efter dem. Vid flodbanken blev de upphunna och nedgjorda.

Chamaverna hade utfört ett liknande tilltag. Med samma snabbhet attackerade han dem, dödade en del medan andra tillfångatogs och slogs i järnbojor. Bara de som huvudstupa hade flytt därifrån lät han vara. Något senare sände de bud och bad om fred och personlig säkerhet, vilket han skänkte dem på villkor att de återvände till sina hem.

Därnäst var det alemannernas tur. En pontonbro byggdes över Rhen och romarna marscherade över. Severus som ledde styrkorna tappade plötsligt sin håg och förvandlades från en modig kämpe till en som förespråkade att kampen skulle avlysas. Hans fruktan påminde om dem som varseblivit och inväntat sin egen död. I denna stund uppenbarade sig oväntat den alemanniska kungen Suomarius med sina trupper. Han böjde knä och bad om fred. Villkoren han delgavs för detta var att frige alla romerska fångar och att ge den romerska armén förnödenheter så snart de hade behov därav. Så snart detta stadfästs önskade Julianus gå mot en annan alemannisk kung, Hortarius och inget saknades förutom en vägvisare. Snabbt tillfångatogs en ung alemann som tvingades visa vägen om han ville behålla livet. Sedan de tagit sig förbi avspärrningar i form av fällda träd över vägarna och äntligen nådde fram, hastade romarna av iver att få bränna fälten och angripa folk och fä. Alla de mötte slaktades utan åtskillnad. Deras kung blev överväldigad av den katastrof som drabbade hans folk då han såg hur den stora romerska styrkan ödelade och brände ner hans land. Inför detta bad han om nåd och gick ed på att också han skulle utföra de order som delgavs honom. Med speciellt eftertryck ombads han återlämna och frige alla romerska fångar, men trots att han höll ett

större antal romerska fångar frigav han blott några få. Då Julianus hörde detta blev han rasande och krävde åtlydnad. Han kvarhöll kungens fyra sändebud tills alla fångar släppts fria. Därtill kallade han kungen till sig och ålade honom och hans folk att återställa de städer de skövlat, samt föra fram kärror och timmer från sitt eget område. Däremot behövde han inte föra fram proviant och spannmål, vilket kung Suomarius ålagts, eftersom hans land var så förhärjat. Först då han svurit en ed att fullfölja detta släpptes han. Så kom det sig att dessa kungar som tidigare burit huvudet stolt och förnedrande gentemot romarna, nu bugade sig djupt för den romerska överheten.

När kejsare Konstantius gick i vinterläger inkom ständiga rapporter om att sarmater och quader, vilka var grannfolk till varandra och som därför hade likartade sedvänjor och vapen, hade förenat sig och härjade i Pannonia och i Nedre Moesia i lösa grupper. Dessa folk hade väldigt långa spjut och harnesk gjorda av släta och polerade stycken av horn hopfästa likt fjäll. De flesta av deras hästar har gjorts brukbara genom kastrering och de har förmågan att kunna löpa mycket långa sträckor.

När vårdagjämningen var passerad mönstrade kejsaren en stor här och tågade över Donau sedan man byggt en bro av hopfogade båtar. De förhärjade landet så mycket de kunde och drev befolkningen på flykt. Ett stort antal hann inte undan utan höggs ner. De som räddade sig undan i de otillgängliga bergen såg hur landet föröddes av svärd. Detta hände i den del av Sarmatien som gränsar till Nedre Pannonia, men med samma hängivenhet brände och plundrade den romerska styrkan trakterna kring Valeria. Förödelsen fick sarmaterna att komma fram från sina gömslen och de uppsatte tre härstyrkor. Under sken av att vilja be om fred närmade de sig romarna. Även quaderna som ofta slagit följe med dem i olika härjningståg kom och anslöt sig till sarmaterna. Men tilltaget misslyckades och ett stort antal av dem höggs ner, innan de gav upp och bad om nåd och fred. Kejsaren stämde till möte och sarmaternas kungliga ädling Zizais ställde upp sina kämpar i slagordning inför överlämnandet av fredsansökan. Inför synen av kejsaren kastade han sina vapen och föll platt ner på bröstet som om han var livlös. Fruktan gjorde honom stum då tiden var inne för hans ursäkt. Till slut satte han sig på knäna och lyckades framföra en vädjan om nåd och säkerhet för sig och sitt folk. Han ombads ställa sig upp och då kastade alla hans kämpar sina sköldar och spjut ifrån sig och sträckte ut sina händer för att förstärka deras ledares bön. Alla överlämnade sig åt romarna och de fick löfte om att få återvända hem om de bland annat frigav alla romerska fångar. De gav också som gisslan dem som begärts och utlovats. Uppmuntrade av denna barmhärtighet skyndade sig Araharius och Usafer fram. Båda var högättade och sina respektive länders härledare. Den förstnämnde regerade över delar av transiugitaner och quader, medan den sistnämnde härskade över delar av sarmaterna. De erkände sina illdåd och bad om nåd för sina gärningar. Då deras fall granskats i enskildhet, fick Usafers bön gehör och sarmaterna blev fria om de överlämnade en gisslan, medan Araharius gick helt skadefri.

Invånarna i det sarmatiska riket var en gång kraftfulla och ädla, men vid en hemlig konspiration beväpnades slavarna och de lemlästade sina herrar och gjorde sig till deras likar. De besegrade flydde i fruktan till victohalerna (i Böhmen?) för att underkasta sig deras beskydd, hellre än att bli slavar. Klagande över denna situation sedan de fått förlåtelse av romarna, insattes Zizais som deras kung av kejsaren.

Vitrodorus, son till quadernas kung Viduarius och hans vassal Agilimund, samlade sina styrkor mitt i sitt rike och gjorde som de fått order om nämligen att utse bland sina barn den gisslan som romarna krävde. Därefter drog de sina svärd, vilka de högaktade som gudar och svor trohetseden.

År 358

Konstantius marscherade till Pannonien och Moesia och sedan han fått en överenskommelse med quader och sarmater fortsatte han österut för att bekämpa perserna. Under tiden begav sig Julianus över Alperna till de galliska provinserna.

Julianus fann att det mesta av de galliska styrkorna var nedgjorda och att barbarerna obehindrat kunde ta sig ända till städerna vid havet, varefter han utredde kraften i de återstående styrkorna. Han såg hur skräckslagna soldaterna i provinsen var så fort man nämnde barbarerna, medan de trupper som han hade fått av Konstantius inte visste någonting om dem. Han värvade så många rekryter som möjligt i legionerna och tog in många volontärer. Han hopsamlade även vapen och fann en del som var gamla i en del städer, men gjorde dem i ordning och delade ut dem bland soldaterna. När spejarna informerade honom om att ett enormt antal barbarer hade gått över floden Rhen i närheten av Argentoratum, skyndade han dit med sin improviserade armé, anföll fienderna och fick segern utan att ha några förstärkningar. I denna strid föll sextio tusen man och ännu fler kastade sig ut i floden och drunknade. Så om någon vill jämföra denna seger med den som Alexander fick över Darius, kommer han inte att finna Julianus underlägsen.

Det ska inte utelämnas vad Julianus gjorde efter denna seger. Han hade en trupp på sex hundra till häst, välträna de i krig och vars styrka och erfarenhet han litade på så mycket att han förlade en stor del av sitt hopp till dem. När striden började föll hela armén över fienden med fullständig entusiasm så att den romerska armén tog sig långt fram. Detta medförde att romarnas linjer bröts och skapade flykt. Inte ens när Julianus själv tillsammans med några få red efter dem och kallade dem tillbaka, för att dela segern, hade de ingenting med själva striden att göra. Han var ordentligt arg på dem, eftersom så länge som de var inblandade, hade de övergett sina landsmän till barbarerna. Men han ville inte bestraffa dem enligt lag, utan hellre lät han klä dem som kvinnor och leda dem genom lägret och driva ut dem, i tron att detta skulle vara värre än döden för många soldater. Resultatet blev fördelaktigt både för honom och för dem, för i det andra kriget mot germanerna, kom de ihåg den vanära som visats dem och de var den enda trupp som slogs på ett tappert sätt.

Efter denna succé började Julianus omsorgsfullt att samla ihop en stor armé som förberedelse för ett krig mot alla de germanska länderna. När barbarerna satte sig upp mot honom med en omfattande styrka, inväntade han inte deras anfall utan gick över Rhen, eftersom han föredrog att kampen hellre skulle hållas på barbarernas territorium och inte på romerskt. På detta sätt skulle städerna slippa deras häftiga anstormning. En kraftfull strid utbröt där ett oräkneligt antal barbarer föll, varefter Julianus förföljde de som flydde till Hercyniska skogen, dräpte många och tog till fånga Vadomar, som var son till barbarernas befälhavare. Sedan förde han armén tillbaka till lägret, under sång och lovord som hyllade hans ledarskap. Julianus sände Vadomar till Konstantius, efter att ha tillskrivit segern kejsarens goda lycka. Barbarerna var nu i extrem fara och var rädda om sina hustrur och barn, ifall Julianus skulle återkomma till deras land och ytterligare krossa deras folk. Så de skickade sändebud och bad om vänskap och ett evigt slut på kriget mot romarna. Julianus svarade att han inte tänkte diskutera någon fred, med mindre än att de återsände alla fångar som de tidigare hade tagit från de erövrade städerna. När de gick med på detta och återgav alla som fortfarande levde och försäkrade att inga fångar hölls kvar av barbarerna, uttänkte han följande schema. Alla flyktingar från varje stad och by uppmanades att uppge namn på alla de fångar som tagits av barbarerna. När alla var namngivna som de kände till, oavsett om det var släktingar, grannar, vänner eller något annan, beordrade han imperiets sekreterare att upprätta en lista, utan att sändebudet fick veta någonting av hans plan. Därefter korsade han Rhen och gav order om att sändebudet skulle återvända med fångarna. När de skyndsamt lydde och påstod att de hade tagit med sig alla fångar som de hade, bad Julianus som satt högt upp med sina sekreterare bredvid sig att barbarerna skulle visa upp dem i enlighet med deras uppgörelse. De kom fram en och en och sade sitt namn, medan sekreterarna intill Julianus kontrollerade deras namn på listan, men när man jämförde med den lista man gjort på förhand med de som ställdes inför Julianus, fann de att många fler hade blivit namngivna på listan. Detta berättade de för Julianus som genast hotade sändebuden med krig för att de inte hade givit tillbaka alla fångarna och genom sekreterarna namngavs någon från varje stad och by som fortfarande saknades. Barbarerna trodde då att hemligheter inte alls var dolda för Julianus genom någon gudomlig kraft, så de samtyckte medan de svor en ed över sina förfäder att ge tillbaka alla fångar som fortfarande var levande.

När fångarna från de fyrtio ödelagda städerna hade återvänt, visste inte Julianus vad han skulle göra. Städerna var fullständigt ödelagda och landet hade varit obrukat så länge att de som återvände från barbarerna led av den stora bristen på mat, vilken inte kunde avhjälpas av de närliggande städerna, eftersom de själva hade utstått barbarernas invasion och inte hade något extra i förråden.

Nu var så gott som alla barbarerna i Germanien i komplett förtvivlan och förväntade sig en nära förestående och total förintelse av dem som ännu levde. Saxarna som var de mest ryktbara av barbarerna som levde vid kusten och kända för sin styrka och ståndaktighet i strid, skickade iväg quaderna, som var en del av deras

eget folk, in på romerskt territorium. Sedan de blivit hindrade att ta sig över floden av sina grannar frankerna, som var rädda att ge Julianus ett skäl att anfalla dem på nytt, byggde de båtar i vilka de kunde ta sig över den del av Rhen som hölls av frankerna. När de nådde Batavia, där bataverna bodde, drev de ut salierna som var en del av frankerna. När Julianus fick reda på detta attackerade han quaderna och beordrade sin armé att anfalla dem med all kraft. Han instruerade dem dock att inte döda någon av salierna eller att hindra deras överfart till romerskt territorium, eftersom de inte kom som fiender utan var framdrivna mot sin vilja av quaderna. När salierna hörde talas om Julianus omtänksamhet, kom en del av dem i följe med sin kung från ön över till romerskt territorium, medan andra flydde upp i bergen, men alla kom bedjande inför Julianus och överlämnade sitt öde åt honom. Han såg att barbarerna hade förlorat sin vilja att kriga och att de ofta var besökta av dolda räder och plundring, vilket gjorde landet skada. Med försiktighet inför sitt nästa drag, följde han upp barbarernas slughet med ett begåvat knep.

Det var en man med enorm proportion, med mod som sammanföll med hans omfång. Han hette Charietto och var en barbarisk plundrare, som valt att lämna sitt eget land och flytta till det romerska Gallien. En tid vistades han i staden Treviri innan Julianus upphöjdes till Caesar och han såg när de barbarer som bodde bortom Rhen kom och invaderade städerna och obehindrat plundrade allting. Då beslöt han att försvara staden. Eftersom han emellertid inte hade tillstånd att få göra det och uppgiften inte hade blivit lagligt anförtrodd till honom, höll han sig till att börja med dold i en tät del av skogen och inväntade barbarernas anfall. När natten kom gav han sig på dem medan de var druckna eller låg och sov, högg huvudet av så många han kunde och tog med dem tillbaka och visade för stadens invånare. Genom att göra så flera gånger fyllde han barbarerna med skräck, eftersom de inte visste vad det var som hände, men var fullt medvetna om skadan av den nästan dagliga minskningen av deras antal. När andra rövare hade förenat sig med honom och utgjorde ett ansenligt antal, begav sig Charietto, som hade börjat med denna strategi, till Julianus och berättade för honom vad som tidigare bara var känt för några få personer. Julianus kunde inte på ett enkelt sätt använda sin armé för att motsätta sig barbarernas nattliga och dolda räder, för de plundrade i små och spridda grupper och när dagen kom såg man inte någon av dem, eftersom de gömde sig i skogarna vid fälten och levde av det som kom från röveriet. Med tanke på svårigheten att kuva fienden, var han tvungen att bekämpa rövarna, inte bara med sin armé utan också med andra rövarband. Så han tog sig an Charietto och hans följeslagare, förenade dem med många salier och sände iväg dessa experter om natten mot de plundrande quaderna. Samtidigt posterade han ut soldater på dagtid i det öppna landskapet för att döda alla rövare som försökte fly. Julianus fortsatte med detta tills quadernas antal hade minskat så pass mycket att de kom till honom med sin befälhavare. Julianus hade redan tagit ett stort antal av dem som fångar i de föregående attackerna och Charietto hade fångat kungens son. När de bönfallande utlämnade sig själva, krävde Julianus att han skulle få några av ädlingarna och även kungens son som gisslan. Men barbarernas befälhavare hade

redan fått utstå den värsta skada och svor med tårar i ögonen att hans son var bland de döda. Julianus hade medlidande med faderns tårar och visade honom hans son, som mådde bra och sade att han skulle behålla sonen och de andra aristokraterna som han hade tagit som fångar. Därefter lovade han fred på villkor att de aldrig mer tog till vapen mot romarna. Efter denna uppgörelse värvade Julianus salierna, en del av quaderna och även en del av bataverna till legionen, vilka var kvar under lång tid.

År 359

Rapporter kom till Julianus att somliga alemanner inte var att lita på, varför han ville förekomma dem och anfalla innan de hunnit förbereda sig. Utan någons vetskap hade han sänt iväg Hariobaudes, en oberoende tribun av germansk härkomst, som sändebud till kung Hortarius som redan kuvats. Avsikten var att armén lättsamt skulle ta sig dit eftersom de folk han ville bekriga bodde alldeles intill. Innan så skedde lät han soldaterna få återuppbygga de städer som skövlats och byggde likaså ordentliga kornbodar för att kunna ta emot all spannmål som ständigt fraktades från Britannien. Fortare än beräknat återställdes de sju städer Castra Herculis (nu okänd), Schenkeschanz, Kellen, Nuys, Bonn, Andernach och Bingen. Så snart Hariobaudes kommit tillbaka sattes armén på fötter och tågade mot Mayrence. Detta oroade alemannerna som med hot varnade sin kung Suomarius för att låta romarna få passera. Hans land låg på andra sidan av Rhen och hans styrkor beslöt att invänta romarna på andra sidan stranden. För att inte oroa ett fredligt folk som redan kuvats ville inte Julianus störa dem, men däremot ville han bygga en bro där det var som lämpligast. Varje rörelse de tog följdes med försiktighet av alemannerna. Under en natt sändes tre hundra lätt beväpnade män iväg i fyrtio skepp med order om att färdas nedströms under fullständig tystnad. Medan germanerna höll vakt över vad som hände i det romerska lägret på andra sidan Rhen tog sig skeppen över floden varefter soldaterna landsteg på deras sida. Under tiden hade den alemanniska kungen Hortarius, en man som inte bara var lojal mot romarna utan också mot sina grannfolk, inbjudit alla kungar, småkungar och ädlingar till en bankett och höll dem kvar ända till tredje vakten och förlängde festen efter deras sedvänja. När de lämnade festen anfölls de av de romerska soldaterna vilka dock inte hade möjligheter att döda eller fånga samtliga av dem eftersom de var behjälpta av mörkret och sina hästar. Soldaterna lyckades dock döda tjänarna eller slavarna som följde sin herre per fot utom dem som mörkret räddade. Då det blev känt att romarna hade tagit sig över Rhen spreds paniken och de flydde i alla riktningar. Så snart de sansat sig skyndade de sig att flytta sitt folk och vad de ägde längre bort från romarna. Genast medgav dessa förändringar att alla problem var borta för brobyggandet över Rhen och det dröjde inte länge förrän romarna tågade in i deras land och passerade kung Hortarius land utan att föröda det. Då de kom fram till de länder vars kungar fortfarande var fientliga brände och skövlade de överallt. Sedan de bränt ner deras dåligt byggda hyddor som gav dem tak över huvudet, dödat ett stort antal av dem och sett många be om nåd, kom de fram till

det område som kallas Capillacii eller Palas där stenar markerade gränsen mellan alemannerna och burgunderna. Här slog alemannerna läger med förhoppning om att lyckas ta Macrianus och Hariobaudes till fånga innan romarna hann slå larm. De var kungar och bröder och kom själva med bekymrat sinnelag och bad om nåd. Även kung Vadomar kom med dem men han lät visa upp ett brev som skrivits av kejsare Konstantius i vilket kejsaren starkt önskade rekommendera honom. Detta hade han fått då han kuvades av romarna. Också Macrianus, då han tillsammans med sin broder stod bland de romerska örnarna och standaren, förbluffad över mångfalden och prakten i vapnen och styrkorna vilka han såg för första gången, ursäktade sig och det han gjort. Även Vadomar, som var van vid det romerska bruket då han bodde nära gränsen, häpnade inför den romerska uppställningen. Fred gavs till dem alla, liksom till kungarna Urius, Ursicinus och Vestralpus vilka hade skickat sändebud med begäran om nåd sedan deras skördar och hem bränts och många män hade dräpts. Därtill krävde romarna att de skulle släppa alla romerska fångar.

År 360

Oroligheterna ökade vid gränserna till Britannien där scoter (irländare) och picter (skottar) gjorde upprepade härjningar sedan romarna en tid varit upptagna med alemannerna. Julianus sände under vintern iväg Lupicinus för att stävja detta och med honom det lätt beväpnade kavalleriet av heruler och bataver samt ytterligare några kompanier. När vintern led mot sitt slut gick de ombord på skeppen i Boulogne och for via Richborough till London och sedan vidare därifrån norrut. Strax därefter kom de tillbaka igen.

Medan det ännu var vinter fick kejsare Konstantius höra att Julianus armé ville utropa honom till kejsare. För att i någon mån hävda sig gentemot detta sände han Decentius till Julianus för att ta ifrån honom de utländska hjälptruppernas kavalleri, nämligen herulerna, bataverna och kelterna samt tre hundra utvalda män ur var och en av de övriga divisionerna av armén. Och han gav dem order om att påskynda sin marsch österut för att medverka vid anfallet på parterna som planerats till en tidig del av våren.

Julianus själv fortsatte kriget mot germanerna, gick över Rhen och attackerade de frankiska atthuariernas område. De var ett rastlöst folk som ofta tog sig över gränsen till Gallien. Oväntat kom romarna och angrep dem. Sedan de dödat ett stort antal, bad de övriga om nåd vilket de fick.

År 361

Våren kom och budskapet nådde Julianus att en avdelning alemanner hade gått över gränsen och ödelagt delar av Raetien där de plundrat och inte lämnat någonting efter sig. Detta gjorde honom ledsen och bedrövad då han hoppats att freden med alemannerna skulle bestå. Genast skickade han dit Libino med en stark härstyrka, vilka kom till Seckingen. Även om de var färre i antal än germanerna gick de i all hast till attack mot dem, men Libino blev den förste som föll och det

skedde redan i begynnelsen av slaget. Paniken spred sig bland romarna och de flydde i all hast men bara några få dödades eller sårades.

Spänningen mellan kejsare Konstantius (Augustus) och vicekejsaren Julianus (Caesar) ökade allt mer och då den alemanniska kungen Vadomar hade gett Konstantius sin trohetsed försvårades läget ytterligare. Brevväxlingen mellan dem båda blev känd för Julianus då Vadomars budbärare infångades bärande på ett brev från Vadomar till kejsaren som innehöll ordalydelsen: "Din Caesar (vicekejsare) saknar disciplin", vars text underförstått ska tolkas som att han inte var att lita på. I övrigt tilltalade han Julianus som Herre, Augustus vilket motsvarade titeln kejsare, samt Gud.

Julianus fruktade att sådant tal kunde få fruktansvärda följder. Han sände då Philagrius till Rhen med ett förseglat brev och med order om att inte öppna eller läsa det förrän Vadomar gick över Rhen. Något senare hände just detta och Vadomar tog sig över Rhen utan att hysa någon fruktan. Då fick han se den romerske befälhavaren och började samtala med honom. Det slutade med att denne bjöd in Vadomar på en bankett på kvällen där även Philagrius var inbjuden. Då han såg kungens närvaro gick han strax ut och öppnade det förseglade brevet och återvände sedan till festen, men då festen gick mot sitt slut lät han häkta Vadomar och gav order om hans arrestering medan de övriga i hans sällskap fick färdas fritt därifrån. Utan hopp om nåd, med tanke på att det han låtit skriva i brevet till kejsaren nu var känt för alla, skickades han till Spanien.

Nästa åtgärd för Julianus var att anfalla de förövare som fällt Libino i Raetien. Under total tystnad korsade han nattetid Rhen i följe av ett lätt beväpnat kavalleri i ett försök att omringa dem innan de nåddes av budskapet om deras ankomst. Den germanska samlingen väcktes först av det romerska vapenskramlet. De som inte hann få tag på svärd eller spjut försökte fly. Några fälldes medan andra bad om nåd och återgav sitt byte och därmed slöt de fred.

Efter dessa händelser blossade det upp ett inbördeskrig i Romarriket där Julianus utgick med segern och han bytte därmed titel från Caesar till Augustus.

Vadomars gisslan

Omkring år 361-363

Kejsare Julianus lärde båda sina egna män och fienden vilka kvaliteter en sann regent skulle ha. Mod, styrka och fysisk kraft skulle bara användas mot fiender i fältet, medan rättvisa kombinerat med myndighet var ursprunget till dygden, vilket även gjorde de längst bort boende medgörliga och lydiga. Sedan han kungjort för sina domstolar om dessa dygder och principer i sin filosofi, beordrade han romarna att inte skada någon av salierna, som var en del av frankerna, eller att hemsöka

eller ödelägga deras territorie, för att de skulle förstå att allt det land som de hade vunnit utan strid men med hårt arbete var deras.

Vadomar hette en man bland germanerna som var utöver det vanliga i styrka och mod. Han hade en enorm arrogans och när han överlämnade sin egen son som gisslan i väntan på att de fångar som han tagit i sina räder skulle friges, begärde han att gisslan skulle återlämnas redan innan han hade återlämnat några fångar och utfäste många hotelser om det inte gjordes. Julianus återbördade hans son till Vadomar men tillade att i hans ögon var inte en yngling en värdefull gisslan för så många bra människor, men uppmanade Vadomar att han antingen skulle överlämna fångarna, som var fler än tre tusen i antal, till sändebuden som genast skulle komma till honom eller han skulle få lära sig att han handlade orättvist. Julianus skrev detta och skickade sina sändebud som han följde personligen från Speier upp till floden Rhen. Vadomar var vid denna tid på en plats mitt emot befästningen vid Augst.

Kejsare Julianus eget bevittnande av barbarernas sånger

Omkring år 361-363

Barbarerna på andra sidan Rhen sjöng vilda sånger, frambringade på ett sätt som mest liknade skriken av sådana fåglar som locka strävt och att de själva fann nöje i dessa sånger.

Konstantius Caesars strider

Sent 300-tal

Konstantius Caesar blev i ett första slag besegrad av alemannerna och lyckades med nöd fly undan, men i ett andra slag vann han en viktig seger. För inom loppet av några timmar sägs det att sex tusen alemanner höggs ner.

Batavernas reaktion

År 363

Så fort som bataverna vid Sirmium, vilka var lämnade där för att vakta staden, fick höra att kejsare Julianus var död, vilket inträffade efter 3 år, dödade de Lucillianus som bar fram dessa dåliga nyheter, utan hänsyn till att han var släkt med kejsaren.

Vitalianus, en av soldaterna bland herulerna, blev upptagen bland livvakten kring Valentinianus som blev kejsare det efterföljande året.

Kejsare Valentinianus bragder

År 365

Stora oroligheter bredde ut sig längs de romerska gränserna. Barbarerna på andra sidan Rhen, som fruktat romarna så länge som Julianus levde och var lyckliga så

länge som de blev lämnade i fred på sitt eget territorium, marscherade ut från sina egna länder så fort de fick höra nyheten om hans död för att ansätta romarna med krig. När Valentinianus hörde talas om detta organiserade han sina styrkor - infanteri, kavalleri och de lättbeväpnade trupperna - och förde de nödvändiga garnisonerna till städerna vid Rhen. Han var inte alldeles fri från militära kunskaper.

Alemannerna härjade i Gallien och Raetien, sarmaterna och quaderna i Pannonien medan picter, scoter, attacotter och saxare ansatte britterna. När vintern gick mot sitt slut fick kejsare Valens rapporter om att goterna höll på att förbereda sig för att attackera Trakien.

Samma år bröt sig alemannerna igenom den romerska gränsen och de var ovanligt fientliga av följande skäl. När deras sändebud hade blivit sänt till högkvarteret för att som vanligt ta emot de regelbundna och fastställda gåvorna, fick de mindre och billigare gåvor än stadgat. Dessa tog de emot som om de inte brydde sig om skillnaden. Sedan de blivit ovänligt behandlade av Ursatius som var områdesansvarig, en hetlevrad och grym man, återvände de hem. De överdrev vad som inträffat och fick folket att känna att de blivit allvarligt förolämpade.

Procopius hade blivit utvald till befälhavare för sina meriters skull och byggde gradvis upp sina styrkor tills han, enligt många människors åsikt, blev ett hot mot kejsaren. Legioner med både romare och barbarer hade valt hans sida, påverkade av det faktum att han var en släkting till kejsare Julianus och hade stridit med honom i alla hans svåra krig. Även hövdingen över barbarerna vid Donau hade sänt honom tio tusen unga krigare. Detta var inte det enda barbariska land som förenade sig med honom i hans strävan. Beslutsam över att han ännu inte var stark nog att gå till anfall mot båda kejsarna samtidigt, föredrog han att kämpa mot den som var närmast och sedan invänta hans nästa drag.

På en och samma dag, omkring den 1 november, mottog kejsare Valentinianus under sin resa på väg till Paris de båda beskeden att Procopius hade startat en revolt i Orienten och att alemannerna hade gått över gränsen. Kejsaren beordrade Dagalaif, av germansk härstamning, att skynda sig för att möta alemannerna som redan hade skövlat i trakterna av gränsen och som var på väg vidare därifrån utan att ha förlorat en enda man. De galliska städerna bönade och bad att kejsare Valentinianus inte skulle upptas av Procopius revolt, utan undsätta dem eftersom hans blotta närvaro ingav fruktan hos germanerna. Slutligen gjorde han som majoriteten ville, eftersom Procopius bara var hans och hans broders fiende medan alemannerna var hela det romerska folkets fiende.

De gotiska kungarna hade också lagt sig i de romerska affärerna och inre stridigheterna och sänt tre tusen man till Procopius armé. Utspridda grupper av goter gick in och plundrade i Trakien och Pannonien.

År 365-366

Med de uppblossade oroligheterna hade som sagt alemannerna gått över den romerska gränsen. De hade lidit svåra nederlag i krigen mot Julianus men hade lyckats förnya sin styrka, även om den inte var som förr. Omedelbart efter den 1

januari, då isarna frusit till, skyndade de sig att ordna sig i olika avdelningar innan de gick ut på härjningståg och byggde en bro över Rhen genom hopfogade båtar.

Charietto var den romerska befälhavaren i området. Han gav sig genast av för att möta deras första avdelning. Tillsammans med Severianus, en annan stor befälhavare, gick de alemannerna till mötes och vräkte projektiler över dem och fick dem att retirera. Men när alemannerna samlade ihop sina styrkor och slogs med dragna svärd, bröt de den romerska försvarslinjen och mötte varken ett aktivt försvar eller modiga handlingar. Severianus kastades av hästen och träffades av ett spjut och allt fler började förskräckt att fly. Till slut försökte Charietto hålla sina flyende män tillbaka på olika sätt men föll själv sedan han träffats av en enkel pil. Efter hans fall förlorade herulerna och bataverna sitt standar, varefter erövrarna med vrål och dans lyfte upp det så högt de kunde i glädjerus innan romarna efter en hård kamp lyckades återfå det.

Nyheten om katastrofen spreds snabbt och Dagalaif sändes från Paris i uppdrag att upprätthålla ett romerskt försvar men efter åtskilliga förseningar menade han att det var omöjligt eftersom alemannerna var så utspridda. Uppdraget gavs då åt en annan.

Jovinus som var befälhavare för kavalleriet gavs stort förtroende då han anlände med sina styrkor i Charpeigne (vid Moselle). Där anföll han utan förvarning en avdelning germaner som inte ens hann beväpna sig och inom kort hade han tillintetgjort dem. Denna seger utan förluster fick dem att se fram mot att möta nästa avdelning. Ett bud nådde honom att ett rövarband slagit läger intill floden sedan de plundrat gårdarna i omgivningen. När de närmare sig lägret såg de att somliga badade, andra höll på att färga sitt hår rött enligt sitt mode och ytterligare en del satt och drack. Tillfället var inte mer lägligt. Omedelbart gav han signal till attack och de flesta av dem föll, utom dem som lyckades rusa iväg och gömma sig.

Dessa segrar fick Jovinus soldater att hysa ännu mer tilltro till hans befälsskap och de skyndade sig att möta ytterligare en avdelning. De nådde Châlons (sur Marne) efter en snabb marsch, men här var plundrarna full rustade och beredda på strid. Jovinus lät sina män få äta och sova så mycket tiden räckte till detta, men så snart gryningen kom ställde han upp sina styrkor i slagordning på det öppna fältet. De var färre än germanerna till antalet men likvärdiga i styrka. Trumpeterna gav signal att börja striden och styrkorna rörde sig framåt i slutna led. Germanerna stod handfallna av skräck vid denna åsyn men hämtade sig snart och förlängde striden ända till aftonen innan den romerska segern var vunnen. Av germanerna hade fyra tusen sårats och sex tusen stupat, medan bara 1200 romare fallit och 200 sårats. De övriga germanerna lyckades fly i skydd av mörkret. Dagen efter förföljde romarna dem men de fann aldrig några, men i gengäld fick Jovinus besked om att ascarerna, vilka ingick i livgardet, som sänts iväg för att plundra alemannernas tält hade lyckats tillfångata en kung och några av hans följeslagare och avrättat dem. Arg över detta tilltag, att utföra ett sådant dåd utan att först fråga en högre befälhavare, ville Jovinus straffa deras tribun. Han hade dömts till döden om det inte var för det att orsaken till dråpen låg i hans soldaters händer.

Under kejsarna Valentinianus och Valens tid

År 366

Procopius och kejsare Valens arméer möttes vid Thyatira, men mitt under striden gick Procopius trupper över till kejsare Valens varpå Procopius flydde.

Fram till denna tid hade Agilo, som härstammade från alemannerna, varit praetorian prefect under Procopius efter det att han en tid hade varit magister peditum. Han var gift med en dotter till Araxius (som förmodligen hette Vetiana).

Kejsare Valentinianus hade stannat i provinsen bortom Alperna och utsatte sig för stor fara. Hela Germanien kom ihåg hur de fick lida under Julianus tid som vicekejsare eller Caesar. Så fort de fick höra om hans död försvann rädslan. De återfick sin naturliga djärvhet och gick i förenat och samlat anfall mot det romerska imperiets provinser. När kejsaren gick till anfall mot dem utkämpade de en hård strid där barbarerna fick segern och fick romarna att fly hals över huvud. Valentinianus försökte utreda vem som bar skulden till nederlaget och klandrade batavernas legion som skyldiga. Han kommenderade hela armén att samlas i full beväpning, som om de skulle få höra ett tal av allmänt intresse, men han utdelade livslång skam över dem som flydde först och beordrade att bataverna skulle bli av med sina vapen och få lida förutom att de som bestraffning skulle bli sålda som förrymda slavar till offentlig deportering. De kastade sig alla ner på marken och bad att armén skulle bli fredad från en sådan skam och lovade att de skulle visa att de var män som var värda att få bli kallade romare, varpå han bad dem bevisa detta genom handling. De klev upp och beväpnade sig så mycket som de behövde, lämnade lägret och återupptog striden med sådan iver att få barbarer av deras enorma antal lyckades komma hem. Så slutade kriget mot hela Germanien.

Sedan Procopius hade stupat i Frygien begärde Valens, kejsare över den östromerska delen, en förklaring på varför goterna som så länge levt i fred med romarna och svurit dem trohet hade stött en person som gjort väpnat motstånd mot kejsaren. Som ursäkt uppvisade de ett brev från Procopius där han uppgav sig ha rätten till att bli åtlydd i egenskap av nära släkting till Konstantins familj. En sådan ursäkt kunde inte Valens acceptera.

År 367

Tidigt om våren marscherade kejsare Valens mot goterna. Sedan han slagit en bro genom hopfogade båtar som han lagt plankor över tågade hans härstyrka över Donau. Hur de än sökte kunde de inte finna någon att strida emot för alla hade flytt av fruktan för den väldiga armén. Långt uppe i Serri-bergen hade de tagit sin tillflykt. Hur de än försökte kunde de bara tillfångata några få. Då sommaren led mot sitt slut återvände de förargade över att de inte hade uträttat någonting.

År 367-369

Efter Procopius död lät kejsare Valens döda många i Romarriket och lade beslag på ännu fler personers egendomar. Hans vilja att gå ut i fälttåg mot perserna blev förhindrad på grund av en grupp barbarer från andra sidan Donau som ansatte den

romerska gränsbygden. Sedan han hade sänt en ordentlig styrka emot dem, stoppat deras framfart och fått dem att lägga ner vapnen, lät han flytta dem till några städer längs Donau. Han gav order om att de skulle vara under uppsikt men inte bli slagna i kedjor. Dessa män var de som den gotiske hövdingen hade sänt till Procopius. När hövdingen frågade kejsare Valens om de kunde skickas tillbaka hem igen eftersom de skickats som svar på en fråga från en ambassadör till en man som då hade makt, nämligen Prokopios, ville inte Valens svara. Han sade att de inte hade skickats till honom, inte heller hade de blivit fångar eftersom de var vänner, utan snarare för att de var fiender. Detta var orsaken till återupptagandet av det gotiska kriget. När kejsaren såg att de avsåg att anfalla den romerska gränsbygden, drog han snabbt samman sin armé längs stranden till Donau och for själv till Marcianopolis, som är den största staden i Trakien. I början av våren lämnade kejsaren staden, tog med sig sina styrkor in på fiendens territorium och anföll barbarerna. Men de vågade inte inlåta sig i en strid man mot man, utan gömde sig i träskmarkerna varifrån de kunde göra oväntade räder. Så kejsaren gav order till sina män att de skulle stanna på sina platser, medan han samlade sina tjänare och trossens följeslagare och lovade att betala en viss summa till alla som inskaffade ett barbarhuvud. Upptända av hoppet att erhålla pengar, gick de alla in i skogen och träskmarken och dödade alla de fann och fick den belöning som var bestämd för varje huvud. Så många blev dräpta på detta sätt att de återstående bad kejsaren om fred. Deras önskan beviljades och ett fördrag gjordes upp vilket inte var vanhedrande för romarna. De fick behålla vad de tidigare ägt och barbarerna var förbjudna att gå över floden och att komma in på romerskt territorium över huvud taget. Sedan denna fred var avklarad, återvände kejsaren till Konstantinopel.

Kejsare Valentinianus värvade en enorm armé av unga män, både barbarer som bodde nära Rhen och jordbrukare från de romerska provinserna. Han tränade dem så hårt att ingen av folken på andra sidan Rhen ansatte någon av de romerska städerna under nio hela år.

År 368

Åter försökte kejsare Valens finna ett sätt att straffa goterna men han stannade i ett permanent läger vid Donau ända till hösten då han återvände.

Detta år anföll åter picter och scoter provinsen Britannien, medan Gallien härjades av franker och deras grannfolk saxarna. De plundrade, brände och mördade alla som togs tillfånga. Theodosius sändes iväg med en härstyrka till Britannien där bland annat bataver och heruler ingick. Sedan de kommit till London delade han upp sina styrkor innan de gick till anfall.

Under tiden vände sig Valentinianus, kejsare i den västromerska delen, mot alemannerna. En alemannisk kungaättling vid namn Rando hade med en lätt beväpnad skara gett sig av för att plundra och tagit sig till Mainz som saknade beskydd. Då de kom dit skulle de kristna hålla en festival (troligen påsk) men det hindrade honom inte ifrån att föra bort försvarslösa män och kvinnor oberoende av deras ställning och därtill en inte försumbar mängd gods från husen.

Vid denna tid försökte den alemanniska kungen Vithicabius, son till kung Vadomar förmå sitt folk att anfalla romarna. Inte på något sätt kunde romarna komma åt honom men genom ett förrädiskt attentat dräptes han av en av sina egna som efter dådet flydde till romersk jord. Efter hans död minskade deras raider över gränsen.

Så snart som den varma säsongen började gick den romerska armén över floden Main. I flera dagar sökte de efter fiender utan att finna några. Istället ödelade de fälten och de hus de påträffade. Efter ytterligare eftersökningar fann de att en del tagit sin tillflykt upp i bergen. Ett försök gjordes att omringa dem och få ner dem. Valentinianus valde i hemlighet ut några få krigare och han gav sig skyndsamt iväg utan någons vetskap för att inspektera berget och söka efter andra vägar dit upp än de som vägvisarna omnämnde. Här fann de också alternativa vägar innan de plötsligt omringades i ett bakhåll. Han höll så när på att bli ett lätt offer om han inte hade sporrat hästen och ridit därifrån allt vad han kunde. Hans tjänare som vårdade hans smyckade hjälm var borta liksom hjälmen och han återfanns varken död eller levande.

Soldaterna fick efter nödvändig vila order att ställa upp i slagordning varefter de gick till anfall mot alemannerna. Uppe på berget möttes härarna och trots stora svårigheter i terrängen hade romarna övertaget. Slaget slutade med att många av alemannerna stupade medan de andra flydde in i en skog.

År 369

Detta år lät kejsare Valens bygga en bro av båtar vid Novidonum och gick åter in med sina styrkor i det gotiska området. Här mötte han det krigiska folket greuthungerna vilka bodde mycket långt bort. Efter några mindre betydelsefulla strider mötte han även Athanaric som vid denna tid var deras mest ansedda hövding. Efter en del strider tvingades också han att fly. Då återvände Valens.

För att få ett slut på detta krig skickade han några sändebud och erbjöd fred. Goterna accepterade villkoren, varför man stämde möte. Men Athanaric förklarade att han var bunden vid en ed att han aldrig skulle beträda romersk jord, samtidigt som det var ytterst olämpligt att försöka förmå kejsaren att komma till goterna, varför mötesplatsen bestämdes till Donau. Kejsaren och hans vakt skulle vara ombord på ett skepp och de gotiska ledarna på ett annat. Som bekräftelse på mötet lämnade goterna gisslan. Därefter for kejsare Valens till Konstantinopel, där senare Athanaric, fördriven av sina egna efter stridigheter gentemot en släkting, dog en naturlig död och blev begravd efter romersk sedvänja med enastående ceremonier. Han dog år 381 och fick ett påkostat och kungligt gravmonument.

Kejsare Valentinianus lät fortifiera hela Rhen, från dess början i Raetia till Nordsjön, med väldiga jordvallar, stora befästningar och borgar, samt vakttorn på jämna avstånd och då på passande och lämpliga ställen längs hela den galliska gränsen. På några ställen utfördes också byggnationer på andra sidan Rhen. Åt sig själv lät han bygga en väldig befästning vid floden Neckar och hade planer på att även bygga en stor fästning på berget Pirus på andra sidan Rhen. Kejsaren sände

också iväg befälhavaren Arator med nödvändiga styrkor för att påbörja grävandet men då anlände några alemanniska hövdingar vilka var fäder till den gisslan romarna hade tagit för att garantera freden dem emellan. På sina bara knän bad de romarna upphöra med byggandet men utan att få något gensvar. Så snart de återvänt anfölls romarna oväntat av en grupp germaner och de gick löst på soldaterna som fortfarande stod där halvnakna och bar jord. Samtliga, utom Syagrius, högg de ner och endast han lyckades återvända och berätta vad som hänt.

Dessa friskaror av plundrare spred åter ut sig i Gallien och höll uppsikt över de stora vägarna varefter de anföll alla som tycktes ha något av värde med sig. Bland alla dem som föll offer för sådana bakhåll fanns även Constantianus, den romerske säkerhetschefen, som genom sitt gifte var släkt med kejsare Valentinianus. Han överraskades av en oväntad attack och blev slagen.

Över de romerska gränserna

Saxare

År 370

Åter igen invaderade saxarna Gallien efter att ha tagit sig fram över Nordsjön. Snabbt tog de sig fram och dödade dem som kom i vägen. Deras första anstormning möttes av Nannenus, som hade stor krigserfarenhet, men sedan han förlorat en del av sina män och själv blivit sårad bad han om att få slippa möta dem mer. Då sände kejsaren Valentinianus ut Severus för att bistå honom och när de fientliga härstyrkorna möttes och romarna ställde upp i slagordning blev saxarna så förskrämda att de inte förmådde ge dem motstånd utan bad om fred. Efter en lång diskussion lämnade saxarna ut en gisslan bestående av unga män som kunde göra krigstjänst, varefter de fick tillstånd att återvända hem. Men romarna sände genast iväg en styrka av fotsoldater som lade sig i bakhåll i en dal. Resultatet blev dock inte vad de hade väntat sig. När de hörde ljudet av de annalkande saxarna blev några av romarna så ivriga att de rusade ut innan det var lämpligt. Saxarna angrep dem med kraft och tvingade romarna på flykt, innan de hann gruppera sig och försvara sig. De led omfattande förluster innan de av en händelse fick förstärkning av en avdelning pansarklädda ryttare vilka hade blivit stationerade i närheten för att hålla uppsikt över vägarna. Dessa tog upp kampen och pressade saxarna från alla håll, omringade dem och slog dem med sina dragna svärd till sista man. Inte en enda överlevde slakten.

Alemanner, burgunder och quader

År 370

Näst i tur var alemannerna, vars kung Macrianus utom räckhåll för romarna irriterade den romerska staten genom sitt rastlösa uppträde. Ända sedan denna stat

bildades har den trots upprepade katastrofer kommit igen med ungdomlig styrka och de har under lång tid trott att de var oangripbara.

Kejsare Valentinianus beslöt att försöka förmå burgunderna att tillintetgöra alemannerna. Detta krigiska folk med sina oräkneliga unga krigare var en ständig oroshärd för dess grannfolk. Med hjälp av tysta och lojala budbärare sände kejsaren brev till deras kungar vädjande om att de skulle attackera alemannerna vid en given tidpunkt och lovade att också romarna skulle gå över Rhen och anfalla dem. Breven besvarades jakande av två skäl, dels för att burgunderna var avkomlingar till romarna från gammal tid - troligen från de romare som Drusus och senare även Tiberius lämnade bortom floden Elbe för att försvara fronten - och dels för att de ständigt grälade med alemannerna om saltgropar och om gränslinjen. De sände iväg sina bästa trupper vilka gick i spetsen för romarna när de tillsammans tog sig fram till Rhen. Men kejsaren var upptagen på annat håll med att bygga befästningar varför burgunderna startade ett våldsamt gräl då inte Valentinianus kom på utlovad tid. När de såg att inte ett enda av hans löften infriades sände de bud till kejsaren och krävde att få återvända hem utan att någon skada tillfogades dem. Då de såg att deras begäran genom dröjsmål i praktiken inte accepterades gav de sig iväg ändå. De fångar de hade lät deras kungar döda innan de återvände till sitt hemland.

Hos burgunderna kallas kungatiteln för hendinos. Enligt en gammal sedvänja lägger han ner sin makt och är avsatt om krigslyckan skulle svikta, eller om jorden ger missväxt. Å andra sidan har de överstepräster, kallade sinistus, som håller i livets kraft, men de behandlas inte som kungar.

Tiden var trots allt läglig för Theodosius att via Raetia anfalla alemannerna vilka i fruktan för burgundernas närvaro på den andra sidan av sitt land snabbt blev skingrade. Han dödade många av dem och i enlighet med en kejserlig order sände han alla fångar till Italien, där de (vid skribentens tid) som romersk egendom fortfarande lever vid floden Pos strand.

År 371

Nya strider blossade upp mellan romarna och perserna. Den romerska armén leddes av general Trajanus och Vadomar, som tidigare hade varit alemannisk kung och de slog tillsammans ner upproret.

År 372-374

Kejsare Valentinianus gav order att legionerna i Pannonien och Övre Moesia skulle segla till Afrika, varpå sarmaterna och quaderna som bar på gammalt agg mot Celestius, befäl över garnisonen där, invaderade Pannonien och Moesia. Celestius hade lurat deras hövding med svurna löften och sedan svekfullt dödat honom när han kommit på en kvällsmåltid. Barbarerna använde detta som en ursäkt för sin invasion och ödelade landet runt Donau och tog med sig allting som de fann utanför städerna. Pannonierna var blottställda inför barbarernas plundring, för solda-

terna brydde sig inte om att vakta städerna. Moesia däremot led inte lika mycket eftersom befälet Theodosius stod kvar och slog tillbaka alla anfall.

År 372
Årets strider mellan kejsare Valentinianus och alemannerna slutade med att romarna brände fiendernas land femtio milier (75 km) från gränsen. Men precis innan han skulle tillfångata kungar och kuva de slagna fienderna som skakade av fruktan, hindrades han av soldaterna, vilka så ofta hade förorsakat det romerska imperiet så många misstag och förluster. Sorgsen återvände han till Treves trots att han lyckats ersätta kung Macrianus med Fraomarius som insatts som kung i hans ställe. Han tillhörde bucinobanterna, en av de alemanniska stammar som bodde mitt emot Mainz. Strax senare, då hans landsdel ytterligare förötts av den romerska invasionen, blev han förflyttad till Britannien och upphöjd till tribun över en grupp framträdande alemanner i den romerska armén, vilka var kända genom sitt antal och styrka. Även Bitheridus och Hortarius, hövdingar av samma folk, fick befälsskap i denna styrka.

År 373
Quaderna reste sig plötsligt till anfall efter en längre tids lugn. De inger ingen större fruktan men är krigiska och förhållandevis starka, vilket visas av deras belägring av Aquileia som utfördes tillsammans med markomanner, samt deras förintelse av Oderzo och många andra blodiga dåd som kännetecknats av snabb handlingskraft. När de korsade de Julianska Alperna lyckades kejsare Marcus Aurelius (161-180) med knapphet slå tillbaka dem.

Valentinianus gav order om att bygga ett fäste på andra sidan Donau i quadernas territorie som om detta folk redan bad om romersk beskydd. Istället blev de uppbragda och försökte förhindra byggandet, men bara i liten skala. Prefekt Maximinus som hade fallenhet för varje typ av ondska och var oförmögen att kontrollera sin arrogans, lät bygga befästningen.

År 374
Slutligen då kung Gabinius vänligen frågade om inga nya åtgärder skulle vidtagas, låtsades Maximinus samtycka. Med hycklande vänlighet inbjöd han kungen och hans följe på en fest. Så snart Gabinius utan att ana oråd lämnade festen anfölls han och dräptes. Ryktet om detta avskyvärda dåd spreds snabbt åt alla håll och uppretade quaderna och deras grannfolk till vanvett. Gråtande över sin döde kung gick de i skilda grupper över Donau för att hämnas. Folken på andra sidan floden var upptagna med skörden och de flesta av dem dödades medan återstoden togs tillfånga tillsammans med en stor mängd boskap av allehanda slag.

Vid denna tid höll ett katastrofalt brott på att begås i denna trakt när en dotter till den f.d. kejsaren Konstantius var på väg för att sammanvigas med Gratianus. Det var ytterst nära att hon blev tillfångatagen när hon åt på ett värdshus, men

provinsens guvernör var i närheten och lyckades i all hast föra henne i säkerhet tjugosex milier (39 km) därifrån.

Quaderna och sarmaterna fortsatte att förhärja det romerska området. Snabbt och effektivt spred de sig, brände ner gårdar och dödade alla utan urskiljning som de kom åt. Ingen gavs nåd. Inte heller visste de romerska ledarna vad de skulle göra åt denna anstormning och valde att sätta sig i säkerhet i befästningarna. Av detta skäl undvek quaderna att anfalla städerna och i närheten av Valeria sökte de istället upp Aequitius som oriktigt gavs skulden för kungamordet. Romarna sände omedelbart iväg två legioner som i rasande fart fick i uppgift att möta dem i ett slag. Denna styrka var i normala fall oslagbar, men då de mot sin vana tvingades slåss framrusande mot spridda grupper blev de ineffektiva genom inbördes gräl. Sarmaterna tog genast fasta på den romerska oordningen och utan att vänta på den vanliga signalen för strid gick de till anfall mot den ena legionen och dödade ett stort antal medan romarna ännu försökte få ordning på sina vapen. Med ökad segerkänsla bröt de även linjerna för den andra legionen och bringade därmed hela legionen i förvirring. De upprepade attackerna skulle ha tillintetgjort hela armén om inte somliga genom en snabbt flykt hade räddad sig från en säker död.

Den unge Theodosius som sedermera blev kejsare (379-395) gick då till anfall mot sarmaterna, slog många och drev de övriga tillbaka. Detta fick dem att be om förlåtelse för sitt tilltag och bad om fred. Därefter höll de sig lugna för att inte äventyra förhållandet med romarna.

Under detta år skövlade kejsare Valentinianus ett flertal distrikt hos alemannerna och byggde därefter en befästning nära Basel när han fick beskedet om härjningarna i Illyricum. Efter att ha fått dessa nyheter bekräftade gav han sig genast av för att krossa dem som med våld vågat ta sig över gränsen. Men eftersom hösten kommit så långt att det skulle försvåra resan blev han övertalad att vänta till våren. En annan orsak var också att den alemanniska kungen Macrianus hade lämnats okuvad efter sommarens kampanj och han förväntades kunna anfalla även befästa städer om han fick tillfälle. För att bemöta denna fara beslöts att kejsaren och kungen skulle träffas vilket skedde vid Rhen. Macrianus stod alldeles intill flodkanten medan hans män åstadkom ett dundrande läte genom att slå på sköldarna. Kejsaren å sin sida visade upp sig på ett skepp, omgiven av officerare och utsökt vackra standar. Försiktigt närmade de sig den andra stranden samtidigt som germanerna tystnade med sitt oljud. Efter ett längre samtal bekräftades vänskapen mellan dem genom eder. Då detta var fullbordat hade kungen svurit fred och allierat sig med romarna. Sedan den dagen var han lojal under resten av sitt liv. Hans liv ändades i frankernas rike sedan han blodtörstigt låtit skövla för ivrigt i deras land. Deras krigiske kung Mallobaudes lurade in honom i ett bakhåll där han dräptes.

År 375

Kejsare Valentinianus fann nyheten så oacceptabel att han som planerat marscherade från Gallien till Illyricum i avsikt att ansätta quaderna och sarmaterna med krig.

Merobaudes, av germansk härstamning, blev upphöjd till magister militum, som var den högsta befälhavaren, på grund av sina förtjänster och militära erfarenheter.

Väl framme möttes han av en grupp utsända sarmater som bad om fred men utan att få svar av kejsaren, som istället for vidare till Carnuntum (Haimburg vid Wien) en stad där Illyricums prefect bodde även om den var ödslig och lagd i ruiner. Där stannade han av olika skäl i tre månader och väntade på en orsak att anfalla quaderna och slutligen sände han iväg Merobaudes med en division fotsoldater för att plundra och bränna i fiendernas område. Kejsaren själv förflyttade sig till Acincum (Ofen) där han lät bygga en bro av båtar och gick in i quadernas land. På andra sidan såg de hans ankomst uppifrån bergen dit de dragit sig undan med sina familjer. De blev slagna av förvåning när de såg de romerska standaren inne på sitt territorie. Armén drog snabbt fram, dräpte alla de kom åt utan urskiljning och hus och gårdar brändes ner innan de återvände utan att ha förlorat en enda man. De valde att gå i vinterkvarter i Brigetio (Szoeny vid Comorn).

Några dagar före hans ankomst hade en komet lyst upp himlen och den förtäljde om kommande fall av män i höga ställningar. Åtskilliga andra tecken visade sig också. En blixt slog ner och antände palatset, senatshuset och forum i Sirmium. En järnklädd dörr till kejsarens palats fastnade utan att någon kunde rubba den och en natt drömde han att hans hustru var sorgklädd. Dagen efter vägrade hans häst att låta honom få komma upp i sadeln, varför han kastade sig upp i sadeln men föll av och skadade sig illa. Strax senare drabbades han av en plötslig död. Blodet rusade ner till hans mun och kvävde honom. Hans död inträffade den 17 nov 375 sedan han hade varit i Illyricum i nästan nio månader, i det tolfte året av sin regeringstid.

Efter denna händelse kom budbärare från quaderna och bad om fred och förlåtelse för sina handlingar, vilket gavs dem tills vidare.

Goternas förflyttning

Athanaric

År 369
Athanaric blev den förste som accepterade ledningen över det (visi-)gotiska folket och han styrde i tretton år. Han satte igång en grym förföljelse av de troende och han ansträngde sig själv i jakten på de goter bland hans folk som kunde påvisas vara kristna. Han gjorde många av dem till martyrer eftersom de inte ville offra till avgudarna. Athanaric var rädd att döda resten eftersom de var så talrika, så efter att ha hemsökt dem med stor förföljelse gav han dem tillstånd, eller snarare tvingade dem, att lämna hans kungarike och flytta in på romerskt territorium.

Hunnernas ankomst

År 375
En barbarisk stam, tidigare helt okänd för romarna, dök plötsligt upp och anföll folken på andra sidan Donau. Dessa kallades hunner och de kom med sina hästar, hustrur, barn och vagnar. De var fullständigt odugliga och ovetande om hur man slogs till fots. Hur kunde de vara annat, när de inte kan gå på marken ordentligt, utan lever och sover på hästryggen.

Hunnerna bodde bortom det Maeotiska havet och blev gamla utan att få skägg och utan någon skönhet. Alla har de kompakta och starka lemmar, tjock nacke och är gräsligt fula. Sina liv framlever de med sådan stränghet att de inte behöver eld. Inte heller skyddas de av hus utan sådana byggnader används som gravplatser. Inte ens en hydda med vasstak kan spåras hos dem eftersom de inte känner sig säkra under tak. De klär sig i tygdräkter eller i hopsydda skinn från sorkar. De har samma kläder utomhus som inomhus. Om de någon gång får på sig en modern tunika tar de inte av sig den förrän efter lång tid då den håller på att gå sönder. Sina huvuden skyddar de med en rund mössa, men sina håriga ben med getskinn. Deras skor har inga fasta sulor och av detta skäl är de inte rustade för att slåss som fotsoldater. I gengäld slåss de från sina hästar som är härdade men fula. Från hästryggen gör de allt, dag som natt, när de säljer och köper, äter och dricker. När de sträcker ut sig över hästen kan de falla i mycket djup sömn.

De är inte underställda någon kung utan nöjer sig med den oordnade regering som upprätthålls av deras främsta män, under vars ledning de kan forcera vilka hinder som helst.

Ingen av dem plöjer eller har ens hållit i en plog. De saknar alla ett ordinärt hem och har inga lagar eller något bestämt sätt att leva på. De färdas från plats till plats och följs av sina vagnar som de bor i. Ingen av dem kan vid förfrågan säga var han eller hon är född, eftersom han föddes på en plats och sedan flyttat runt många gånger.

Vid vapenvila är de trolösa och opålitliga och gör vad som faller dem in. De är totalt ignoranta mot skillnaden mellan rätt och fel, är bedrägliga i sitt tal och binds aldrig av vördnad för religion eller för vidskepelse. De har en brinnande törst efter guld och är så snabba till vrede att de ofta grälar med sina närmaste utan direkt orsak. Ofta sker det mer än en gång om dagen och lika ofta blir de åter sams utan medlare.

Detta folks vildhet och längtan efter andras egendom har fått dem att anfalla och döda närboende folk ända bort till alanerna, vilka en gång var kända som massageter.

Angående deras ursprung och boendeområde kan följande sägas. Sarmaterna bor på andra sidan Donau ända bort till floden Don, som åtskiljer Asien från Europa. Alanerna bor också på andra sidan Donau och i de omätbara vidderna av Skytien. Genom upprepade segrar har de kuvat närboende folk och införlivat dem under sitt eget namn. Bland dem är nevierna. Bortom dessa bor vidinerna och gelonerna. Gränsande till gelonerna är agathyrserna som bestryker kropp och hår med en blå färg, där vanligt folk har några enkla markeringar, medan ädlingar har större och bredare utformning.

Alanerna lär bebo ett område som sträcker sig ända till floden Ganges. Deras sedvänjor och vapen påminner om de andras, för de lever som nomader och har varken hyddor eller nyttjar plogskäran utan lever av kött och ett överflöd av mjölk. De lever i täckta vagnar som de färdas i över stora områden. Då de kommer till en bördig plats bildar de cirkel med vagnarna tills deras boskap har avbetat platsen. De flesta vuxna är långa till växten och ståtliga, deras hårfärg drar mot blont. Unga män får tidigt träning i ridning och skilda vapenbruk så att de blir mycket skickliga krigare. Inga tempel eller heliga platser återfinns i deras land, inte heller känner man till slaveri.

Hunnernas övermakt

När hunnerna kom österifrån offrade de alla skyter de mötte för segerns skull. De anföll folken som bodde vid Svarta Havets strand och kuvade dem. Även alanerna kuvades, trots att de var deras jämlikar, men de åtskils i livsföring och utseende. I

de fall som hunnerna inte vann på grund av sin styrka injagade de skräck hos motståndarna genom sitt utseende. De är duktiga på att använda pil och båge.

Goterna blev förskräckta inför denna fiende. Medan de överlade passade rosomonerna på att svika goterna, eftersom Ermanaric hade låtit dräpa en kvinna som hette Sunilda på grund av att hennes man hade avfallit. Hon bands fast och slets i stycken av fyra hästar som rusade åt skilda håll. Hennes bröder Sarus och Ammius hämnades då sin syster genom att sticka kung Ermanaric i sidan. Av detta blev kungen svag och sedan sjuk.

In på ostrogoternas område kom då hunnerna under ledning av sin kung Balamber, men visigoterna höll sig undan ty alliansen med ostrogoterna hade upphävts strax tidigare på grund av en tvist. Då dog kung Ermanaric i sitt ett hundra tionde levnadsår. Därefter kunde hunnerna kuva många goter.

Deras motståndares antal minskades och kom i ett sådant uselt tillstånd att de som överlevde lämnade sina hem och övergav dem åt hunnerna och flydde över till den andra sidan av Donau.

Visigoternas vädjan

Visigoterna skickade bud till kejsare Valens, bedjande om att få bli mottagna av kejsaren och lovade att ställa upp med tjänstgörande och lojalt allierade krigare. De bad om att få egendomar att bruka i Trakien och Moesia, mot att de i gengäld skulle underkasta sig hans lagar och anamma kristendomen. Garnisonens kommendant i städerna vid Donau förde detta vidare till kejsaren. Detta mottogs med glädje hos Valens som genast bjöd dem komma och placerade dem runt om i Moesia för att skydda andra folk.

Sedan sände han präster som förkunnade den arianska läran. Därefter förkunnades denna arianska lära hos ostrogoterna och gepiderna. Överallt uppmanade de alla folk som talade deras språk att anamma kristendomen. Så begav de sig över floden Donau (år 376) och med kejsarens tillstånd bodde de i Dacia Ripensis, Moesia och Trakien.

Kejsare Valens lovade dem att få komma in i imperiet om de först lade ner sina vapen. Tribunerna och andra befäl begav sig dit för att uppfylla ordern att eskortera de obeväpnade barbarerna in på romerskt territorium, men allt de gjorde var att välja ut vackra kvinnor, jaga mogna pojkar för skamliga avsikter och fånga slavar och jordbrukare. Genom att bara ägna sig åt dessa sysslor och strunta i vad som var bra att göra, tillät de obekymrat de flesta av barbarerna att komma över floden med sina vapen oupptäckta. Så fort som de satte sina fötter på romerskt territorium, kom de varken ihåg sin anhållan eller sina eder, varpå Trakien och Pannonien ända bort till Makedonien och Thessalia fylldes med barbariska plundrare. När imperiet fick känna av denna stora fara, skickades meddelande till kejsaren för att berätta vad som hänt.

Goterna drabbades efter en tid av hungersnöd. Deras förnämsta hövdingar och anförare, Fritigern, Alatheus och Saphrax, vilka förestod dem istället för kungen, begärde av de romerska anförarna Lupicinus och Maximus att få bedriva handel

med dem men läget blev bara värre. På så vis började romarna sälja allehanda kött, både från får och nötboskap samt kött från hundar och orena djur, men till höga priser så att de kunde tillbyta sig vilken slav som helst för ett bröd eller tio skålpund kött.

När slavar och hantverksföremål minskade krävde de snikna köpmännen att få gotiska barn i gengäld för sina varor. Till att börja med sålde de gotiska föräldrarna sina barn för att de själva och barnen skulle överleva. Då passade den romerske anföraren Lupicinus på att bjuda in Fritigern på ett gästabud där avsikten var att dräpa honom. Fritigern förstod inte baktanken med inbjudan och kom med bara några få man i följe. Mitt under måltiden i palatset hörde de hur någon som höll på att bli mördad skrek av fasa. Det var Fritigerns följeslagare som stängts in i en annan del av palatset av soldaterna och som dräptes på deras anförares order. Fritigern drog sitt svärd och skyndade sig ut från gästabudet och kom till undsättning för sina följeslagare samt eggade dem att dräpa romarna. Genast tog de till vapen och dödade både Lupicinus och Maximus. Därmed förändrades förhållandena så mycket att goterna aldrig mer behövde svälta och romarna kunde aldrig mer känna sig säkra. Goterna började då själva styra över landet ända upp till Donau i norr.

Hunnernas anfall

Hunnerna gick in i de alaners territorie som gränsar till greuthungerna, dödade och plundrade många av dem samt tvingade de övriga att alliera sig med dem. Därefter gick de till anfall mot det rika distrikt som Ermanaric rådde över. Han var en krigisk kung, fruktad av sina grannar för sina många stordåd. In i det längsta höll han stånd men då han insåg att motståndet var meningslöst valde han att begå självmord. Efter honom valdes Vidimir som kung. Han gjorde motstånd mot alanerna under en tid och förlitade sig på andra hunner som fått betalt för att ta parti för hans sida. Efter många segrar blev han till slut hejdad och dödad i ett slag. Två av deras erfarna härledare, Alatheus och Saphrax, tog tillfälligt över styret då den döde kungens son, Videric, var minderårig. Men dessa tvingades retirera ända till floden Danastius (Dniester).

Lärd av de gångna och oväntade händelserna valde Athanaric, tervingernas hövding, att stå kvar då striden kom att stå som hetast och uppbåda alla sina krafter för att stå emot. Som lägerplats valde han Dniesters flodstrand som låg på lämpligt avstånd från greuthungernas palissad. Han sände iväg Munderic tillsammans med Lagariman och en del andra av hög rang runt tjugo milier (30 km) för att observera fiendernas rörelser, medan han själv förberedde härstyrkan inför slaget. Men striden blev inte som han hade tänkt sig. Hunnerna, som kom i samlad grupp, misstänkte att det var någon stor härstyrka framför dem eftersom de sett enstaka styrkor som varslade om en större styrka i närheten, men de låtsades inte bry sig om detta. När nattens mörker föll på, gick de över floden och anföll självaste Athanaric. Det plötsliga anfallet tvingade honom att snabbt fly upp i bergen sedan han förlorat några få män. I dessa trakter hade han byggt höga vallar

som sträckte sig från floden Gerasus (Pruth) ända till Donau i tron att denna barriär skulle ge honom skydd och säkerhet. Men då hunnerna väl kom och tryckte på gav de vika varpå hunnerna vällde fram. Hade de inte varit så betungade av allt byte de tagit, hade de genast slagit kungen. När budskapet om händelserna spreds bland andra gotiska folk reste sig en mängd hittills okända folk och strömmade fram som en lavin från ett högt berg och förstörde allt i sin väg. De flesta hade lämnat Athanaric och sökte efter en plats där de kunde gå fria från dessa våldsmän. Av två skäl valde de Trakien, dels för att det var ett mycket bördigt land och dels för att landet låg på andra sidan Donau.

År 376

Under ledning av Alaviv tog de theruingiska gotiska flyktingarna ställning vid Donaus flodbank och skickade sändebud till kejsare Valens och sade att de inte ville annat än att leva i fred och att de även kunde ställa upp med ett rytteri om så önskades bara de fick stanna. Samtidigt spreds ryktet att folken i norr hade för avsikt att erövra hela området, vilket omfattade markomannernas och quadernas land ända till Svarta Havet. Okända folk gick gruppvis redan över Donau med sina familjer sedan de fördrivits.

Till en början sågs dessa nyheter med förakt av romarna därför att större krig var ovanliga i dessa områden, men när man förstod att det krävdes styrka för att hejda den omfattande invandringen av folk, ingav händelsen mer glädje än fruktan. Man prisade sin goda lycka att så många unga män helt oförmodat rekryterats från jordens ände, vilka om de förenat sig hade kunnat ställa upp en oslagbar härstyrka. Officerare sändes genast dit för att ta väl hand om dem och ledsaga dem till nya områden samt se till att de inte fortsatte med sina härjningar. Med kejsarens tillstånd att få bosätta sig i delar av Trakien började de ta sig över Donau, dag som natt, i båtar och annat, bara det flöt. Floden är en av de farligaste att ta sig över och då dessutom regnet hade fått den att svämma ut försvårade detta ytterligare en överfart. Det var ett stort antal som försvann i vågorna och drunknade. En del romare fruktade denna anstormning av folk och försökte räkna dem men de var tvungna att ge upp. Bland de som kom fanns även deras ledare Fritigern och Alaviv.

Händelserna övervakades av Lupicinus, överbefälhavare i Trakien och av Maximus, en illvillig ledare. Deras begär efter byte kom att orsaka stor skada. Åtskilliga brott begicks av dem eller deras underlydande mot nykomlingarna. I ett fall, när de flyende var ansatta av bristen på mat, hittade de på en vanhedrande handel. De utväxlade varje enskild hund som de kunde uppspåra mot en slav per styck. Även bland hövdingarna avkrävdes deras söner.

Under dessa dagar kom också Videric, greuthungernas kung, tillsammans med Alatheus och Saphrax, genom vilka han regerade, samt Farnobius till Donaus strand och skickade sändebud till kejsaren för att be om samma ynnest som hans folk fått, men utan att få något positivt besked. En av sändebuden, Athanaric, fruktade för sitt öde då han påmindes om att han tidigare hade tvingat ut kejsaren

halvvägs i Donau när de svurit fred till varandra eftersom han enligt en ed inte ville beträda romersk jord. Tillsammans med sina följeslagare flydde de till Causalanda, en plats känd för sina höga berg och otillgängliga skogar. Där drev han ut sarmaterna.

Theruingerna, som sedan en tid fått tillstånd att korsa floden, strövade fortfarande omkring i närheten av flodkanten. Detta både på grund av den behandling som väntade dem av de romerska befälhavarna och för att det var en så stor mängd folk som trängdes för att komma över. Lupicinus fruktade för en revolt och sände fram soldater som gav flyktingarna order om att fortsätta snabbare in i landet. Oredan gav greuthungerna en chans att oförmärkt ta sig över floden och de slog läger långt ifrån Fritigern.

Fritigern som både ville behaga kejsarens order och förena sig med de mäktiga gotiska kungarna, gick så långsamt han kunde och kom sent till Marcianopolis. Där inträffade en annan och mer fasansfull händelse. Alaviv och Fritigern inbjöds på fest hos Lupicinus som lät postera ut soldater vilka höll deras huvudstyrka i förvar ett stycke från stadsmuren. Då de inte släpptes förbi uppstod en häftig strid och ett stort antal soldater fälldes. Meddelandet om detta nådde hemligen Lupicinus som halvt berusad var försjunken i lättsam underhållning. Genast gav han order om att döda alla de gotiska följeslagare som väntade på sina kungar utanför befälhavarens kvarter. Då den styrka som intagit muren hörde detta fruktade man att kungarna kvarhållits mot sin vilja. Fritigern som fruktade att han skulle hållas kvar som gisslan, vrålade och sa att romarna skulle tvingas slåss med stora förluster om han inte fick tillstånd att gå ut till de sina för att lugna dem, vilket han fick varpå han begav sig iväg med sitt följe. När ryktet nådde ut till goterna ville alla theruinger inget hellre än att gå ut i strid. Varhelst de kom åt brände och skövlade de. Lupicinus mönstrade med hast sina styrkor och skyndade sig så mycket han förmådde och gjorde halt bara nio milier (14 km) från staden och var redo för strid. När goterna såg detta gick de utan rädsla för sina egna liv till attack och tryckte upp romarnas sköldar mot dess ägares kroppar varefter de stack ner dem med svärd eller spjut. Större delen av armén med dess tribuner höggs ner av de galna och blodtörstiga goterna. Bara dess högsta ledare lyckades fly undan genom att i all hast rida därifrån medan de andra stred.

Omkring år 375

När kejsare Valens var i färd med att ta itu med främlingsproblemen berättades det för honom att uttaxeringen av goterna, som Procopius hade samlat in från den gotiske kungen, var på väg. Rapporten sade att de som kom var arroganta och fyllda med förakt mot alla som de mötte och eftersom detta uppträdande bara uppmuntrade dem att misslyckas, plågades alla för deras våldsamhet och brist på disciplin. Kejsaren lät skära av deras reträttväg till Gotien, fångade dem i en fälla och befallde dem att överlämna sina vapen. Så gjorde de, men de visade sin arrogant även genom sitt sätt att skaka sitt hår. Valens placerade ut dem runt om i städerna och lät dem få hållas i fritt förvar, men föraktet ökade gentemot dem som

höll uppsikt över dem. När invånarna i städerna tog emot dem i sina hem och förstod deras svaghet, tvingades de skratta åt sitt eget misstag. Dessa förunderliga män begärde den gotiske kungen tillbaka. Orsaken till detta blev omtvistad och svår att döma. Den gotiske kungen menade att han hade sänt dessa män till kejsaren som ett resultat av fördraget, men där kejsaren svarade att Procopius inte hade varit en kejsare och inte heller hade han själv något sådant fördrag med goterna. Kungen rättfärdigade då skickandet av männen till Procopius genom den sistnämndes släktskap med Julianus och hänvisade också till sina sändebuds immunitet. Valens bemötte detta med att mena att sändebudet fick en passande bestraffning och att den förstärkning som hade kommit betraktades som fiender, eftersom de hade kommit som allierade till hans fiender. På grund av dessa omständigheter utökades det gotiska kriget.

Goterna hade blivit slagna och förödda samt var utsatta för utplåning. De som blev fångade dödades med sina kvinnor och barn. Det var ingen gräns för grymheten som visades i dödandet. En stor folkmassa på närmare två hundra tusen personer samlade ihop sig och flydde. Männen som var väl rustade för att kriga samlade sig vid floden Donau. Medan de stod på flodstranden sträckte de upp sina händer med gråt och klagan samt bad om medlidande så att de skulle få tillstånd att få korsa floden. Medan de klagade över sin olycka, lovade de romarna att de skulle förse deras förstärkningar med härhjälp. Romarna på andra sidan floden svarade att de inte kunde göra någonting utan kejsarens godkännande. När rapporten nådde kejsaren blev det en omfattande debatt. Sedan många argument hade vädrats på båda sidor i kejsarens konsistorium, beslöt kejsaren att släppa in goterna bland annat eftersom de romerska styrkorna skulle bli väsentligt ökade. Han beordrade att männen skulle tas emot, men att de först skulle avväpnas. Innan kejsaren gav tillstånd till deras överfart av floden, hade några av de största och modigaste av goterna planerat att tvinga sig över, men blev alla nedhuggna när de försökte göra det. De befälhavare som hade huggit ner denna grupp fick avsked och hamnade i fara för sina liv eftersom de hade skadat romarnas fiender. De som hade stort inflytande och makt i hovet förlöjligade deras militära attityd på grund av deras iver efter krig och menade att de inte hade någon känsla för politik. Kejsaren gav order om att de som var för unga för krig skulle fördelas i det romerska området och hålla dem i säkert förvar som gisslan. Romarna skulle vakta stranden och inte tillåta någon av krigarna att ta sig över eller använda någon av båtarna såvida de inte lade ner sina vapen och tog sig över obeväpnade. Detta var deras order. Men en blev betagen av en av de unga och vackra pojkarna bland de som tog sig över och en annan av de vackra hustrurna till en av fångarna och någon av de unga kvinnorna och de blev alla trollbundna av de värdefulla gåvor som gavs dem, skjortor i linne med fransar på båda sidorna. Var och en av dem hade bestämt att han skulle fylla sitt hem med boskap, sin gård med herdar och tillfredsställa sin sjuka längtan genom de rättigheter som han åtnjöt. Övermannade av goterna för detta vanhedrande och kriminella handlande tog de emot dem med deras vapen som om de var välgörare och räddare som skulle stanna lång tid. Efter

att ha åstadkommit detta betydande mål utan ansträngning, vände romarna sin egen olycka hemma till ett eget övertag och de avslöjade omedelbart graden av sitt barbari genom att trolöst bryta sina överenskommelser.

De som var för unga för att kriga och som var de första som tog sig över floden, blev glest utspridda i provinserna med den största försiktighet och omsorg av dem som planerade detta. Deras boskap, deras hustrur, deras barn, pojkar som bar kungliga märken, kvinnorna - som en hade kunnat observera – vilka levde mer praktfullt än vad som var brukligt för fångar. I vårt gynnsamma klimat utvecklade deras barn och deras boskap en mognad bortom deras ålder - fiendenationen höll på att växa mycket fort! Knappt hade goternas barn hunnit uppfattas som tonåringar i det romerska imperiet, förrän varje plats var fylld med vrede och dårskap samt dödande när de kom för tidigt till ålder för krigstjänst. Det bästa av goternas styrka och ädelhet förändrades och växte omedelbart upp i en resning och ett krig, inte mot hunnerna som hade drivit iväg dem utan mot romarna som hade tagit emot dem. De gav upphov till ett lidande som var större än det som de själva hade fått utstå. Hela Trakien och den närliggande delen av Makedonien och Tessali är så underbart och vida känt att ingen beskrivning kan ge dem rättvisa. Så var det, så folkrikt, så rikt och fullt av män när trolösheten och den oväntade revolten från goterna kom. Ett vågstycke som snabbt utvecklades efter korsandet av floden och som reducerade landet och krossade det så mycket att den legendariska plundringen av Mysia inte var någonting i jämförelse med Trakiens lidande. När de bestämde sig för att revoltera fanns det i omgivningen ingen härstyrka stark nog att tygla dem. Deras antal gav upphov till panik hos den oskyddade och obeväpnade civila befolkningen. De områden som de genomkorsade blev avfolkade som ett resultat av deras blodtörstiga beteende. Därav fruktade romarna goterna minst lika mycket som goterna fruktade hunnerna. Några få städer, lätta att räkna, var skyddade - såsom de fortfarande är - genom sina murar och befästningsverk, men landsbygden blev ofta ödelagd och det förblev obefolkat och ogenomrest som ett resultat av kriget.

Kejsare Valens, när han fick reda på denna obeskrivbara katastrof, slöt omedelbart fred med perserna och ångrade att han hade släppt in goterna. Han kokade av vrede och koncentrerade alla sina ansträngningar på detta krig. Han sände iväg saracenernas kavalleri mot barbarerna, som redan gått till anfall mot Konstantinopel och inlett en belägring och anfall mot murarna eftersom de inte såg någon fiende som kom ut för att slåss mot dem och därför blev överdrivet självsäkra.

Kejsaren tog emot dem och gav dem förnödenheter och land i en sådan omfattning att de kunde bli en utmärkt och obetald barriär längs de vägar som ledde från hunnerna och in på detta område.

Athanaric mot Fritigern

År 377
Goterna delade sig i Istria. En del ställde sig under Athanaric och en del under Fritigern varefter de nedkämpade varandra med ömsesidig slakt. Men Athanaric fick övertaget gentemot Fritigern, trots att Fritigern fått stöd från kejsare Valens. Som ett erkännande på hans assistans, skickade Fritigern sändebud med gåvor till kejsaren och frågade efter lärare så att de kunde erhålla instruktioner i den kristna tron. Valens däremot hade avvikit från den katolska tron och var fångad i den förvrängda arianska irrläran. Alltså skickade han kätterska präster och förde goterna till felen i sin lära.

Därefter formulerade biskop Wulfila gotiska brev och översatte skrifterna i Nya och Gamla Testamentet till deras eget språk. Så fort som de hade breven och lagen, byggde goterna själva kyrkor till sin lära, hållande i enlighet med Arius den nedannämnda läran som gudomlig. De trodde att Sonen var underordnad i sin majestät gentemot Fadern och efter honom i evigheten. De ansåg att den Helige Anden inte var Gud och att den inte kommer från substansen av Fadern, utan var skapad genom Sonen och var tillägnad att tjäna dem båda och underkastad till åtlydnad av dem båda. De hävdade att det var en enda person och natur av Fadern, en annan rörande Sonen och ytterligare en för den Helige Anden, varpå de inte dyrkar den enda Guden och Herren i enlighet med traditionen av de heliga skrifterna, utan snarare tre Gudar i enlighet med vidskeplig avgudadyrkan.

Före slaget vid Hadrianopolis

År 376
Vid denna tid gick de gotiska hövdingarna Sueridus och Colias med sitt folk i vinterkvarter intill Hadrianopolis. Till dem kom ett brev från kejsaren där de ombads komma över till Hellesponten. I gensvar bad de arrogant om pengar till resan, mat och att mötet uppsköts två dagar. När stadens högste domare hörde detta blev han förargad efter att ha blivit uppretad av dem som han hade omkring sig, på grund av den plundring som skett på hans gods utanför staden. Många av de sina lät han beväpna och hotade goterna om de inte omedelbart lämnade sitt läger intill staden som de fått order om. Några få vapen kastades över goterna innan dessa reagerade och gick till öppet motanfall. Ett mycket stort antal av den styrka som stadens invånare uppbådat slogs. De övriga drevs på flykt medan man försökte såra dem med allehanda vapen. Därefter plundrades de döda kropparna och de beväpnade sig själva i romerska rustningar innan de förenade sig med Fritigerns styrkor som fanns i närheten. Tillsammans försökte man belägra staden, men ovanan av att göra detta gjorde att alltför många dog genom att bli träffade av pilar och slung-

stenar. Fritigern valde då att lämna en styrka kvar vid staden medan de övriga skövlade och plundrade de rika och fruktbara delarna av landet, vilka var utan beskydd och således kunde ödeläggas utan fara för dem själva. De spred ut sig över hela Trakien och plundrade i synnerhet de platser som var rika på proviant. Dag för dag ökade antalet i deras styrkor, både för att fler landsmän anslöt sig till dem och för att slavar av deras folk befriades. Utan någon som helst hänsyn till ålder eller kön dödades alla de kom åt.

Kejsare Valens sände iväg befälhavarna Profuturus och Trajanus mot goterna i väntan på att han själv skulle bege sig till Konstantinopel. Dessa var dock inte så välträna de i strid men de lyckades driva bort goterna till berget Haemus. Här väntade romarna på förstärkning av Frigerid, av germansk härstamning, som ledde det transalpiska rytteriet. Även Ricimer, som också var av germansk härstamning, sändes med sina trupper från Gallien till Trakien och sattes att leda hela den romerska styrkan utan att invänta Frigerid som försenats. Inte långt ifrån dem hade en oräknelig massa av dessa främmande folk ställt upp sina vagnar i en cirkel. Styrkorna väntade ut varandra utan att göra någonting. Läget var så spänt att goterna en natt inte vågade sova av fruktan för ett anfall, men detta spreds till romarna som också höll sig vakna för att de i sin tur inte skulle bli anfallna nattetid. Så snart det dagades blåstes det i trumpeter på båda sidor för att kalla de stridande till sina platser. Goterna tog sig upp på en höjd i närheten för att sedan kunna rusa rakt ner på romarna. Då dessa såg detta skyndade de sig till sina kompanier varefter de stannade upp utan att våga röra sig. Åter igen stod båda härstyrkorna still och bara iakttog varandra. Långsamt hörde romarna hur goternas krigsvråla började ljuda som ett svagt läte för att sedan öka i styrka. Enstaka skott for från båda håll genom luften och blev allt tätare innan de gick till anfall mot varandra. Romarna stod tätt ihop sida vid sida men de framrusande goterna slog upp bräckor och stack ner alla de kom åt med sina svärd. Striden blev allt hårdare och slakten blev stor. Alla som rusade in där striden stod som hetast mötte genast döden genom de pilar som for genom luften som hagel eller från ett svärd. Hela slagfältet täcktes med döda kroppar utan att någon sida gav vika. Först då skymningen kom avbröts dödandet och alla de överlevande drog sig tillbaka till sina tält. Några av de döda, vilka var högättade, fick en så fin begravning som omständigheterna medgav. De övriga kropparna lämnades åt de orena fåglarna och fortfarande under lång tid därefter var slätterna vita av ben.

När detta katastrofala slag nått sitt slut retirerade den romerska styrkan till Macrianopolis, medan goterna tog skydd bakom sina vagnar och visade sig inte på sju dygn. En del av de romerska soldaterna fick ta tillfället i akt och bygga höga barrikader för att stänga inne så många goter som möjligt i de trånga passen i berget Haemus och för att fånga in dem mellan Donau och de öde slätterna. Härifrån fanns ingen väg ut och i sinom tid skulle de komma att lida brist på föda.

År 377

Efter detta slag sändes Ricimer tillbaka till Gallien eftersom man där väntade sig ett ännu större krig. Allt detta hände när Gratianus och Merobaudes, av germansk härstamning, innehade konsulskapet. Kejsare Valens sände då istället Saturninus och hans styrkor till undsättning. Några av goterna lyckades ta sig ut och fick till stånd en tillfällig allians med hunner och alaner då de berättade om det enorma bytet som väntade. Då ryktet om detta nådde Saturninus samlade han snabbt ihop sina styrkor för att förbereda reträtten, eftersom det inte fanns någon utsikt att vinna mot en framstormande härstyrka av detta slag. Knappt hade passen öppnats och romarna begett sig därifrån förrän främlingarna strömmade fram och spred ut sig över hela de vida slätterna i Trakien. Här våldförde man sig på landet och folket genom att dräpa, plundra och bränna allt de kom åt. Dessa händelser är för fruktansvärda för att beskrivas. Medan detta pågick fann de tribunen Barzimeres med sina styrkor just i färd med att färdigställa sitt läger, vilket avbröts för att istället gå till motanfall. Genom sitt modiga motstånd skulle han ha kämpat på lika villkor om inte fiendernas enorma rytteri lyckats omringa honom då han var andlös av trötthet. Så föll han själv efter att många fiender fallit och deras förluster var stora med tanke på härstyrkans storlek.

Efter denna seger sökte goterna efter Frigerid som fanns någonstans i Trakien och som byggt upp en befästning. Istället för att invänta ett anfall valde Frigerid att vända tillbaka till bergen och skogarna i Illyricum där hans styrkor fann den gotiske hövdingen Farnobius i förbund med taifaler som de allierat sig med. Romarnas fruktan för dessa okända folk lugnade sig varefter de kunde gå över Donau för att skövla det oskyddade landet. Plötsligt hamnade de framför sina fiender och gick till anfall mot dem man mot man. Många av dem dödades och alla hade blivit fällda till siste man om de inte å det ivrigaste hade bönfallit om nåd sedan deras hövding Farnobius fallit. De tillfångatogs och fördes bort som slavar till städerna Mutina, Regium och Parma i Italien där de fick i uppgift att arbeta på fälten.

Slaget vid Hadrianopolis

År 378

När hösten (år 377) led mot vinter gick lentienserna, ett alemanniskt folk, in i Raetien. Orsaken till denna katastrof var följande. En av deras landsmän, som hade burit rustning i den kejserliga armén, hade återvänt hem i ett brådskande ärende och hade då pratat vitt och brett när många frågade honom om vad som tilldrog sig i palatset. Han berättade att Gratianus uppmanats av sin farbror kejsare Valens att marschera till Orienten där det fanns folk som hade sagt sig kunna störta det romerska riket. Lentienserna förstorade upp detta rykte och såg sin chans. I februari månad försökte de ta sig över den igenfrusna floden Rhen, men

kelterna som slagit läger i närheten stoppade dem och tillfogade dem stora förluster även om de också själva fick förluster. Hur som helst tvingades germanerna tillbaka, dock i vetskap om att den större delen av armén var i Illyricum dit också kejsaren var på väg och detta fick dem att återfå lusten att anfalla på nytt. De samlade alla sina styrkor på ett enda ställe och räknade fyrtio tusen väpnade män vilka bröt in på romersk mark. Gratianus svarade med att kalla tillbaka sina trupper från Pannonia och samla ihop de styrkor som fanns tillgängliga i området och gav kommandot till Nannienus som tillsammans med Mallobaudes, en frankisk kung som i Romarriket samtidigt var utnämnd till comes domesticorum, samt med hans trupper från den romerska livvakten skulle gå i strid mot inkräktarna. Medan Nannienus förespråkade en försiktig linje gav sig Mallobaudes iväg ivrig att få slåss. Då de hörde inkräktarnas fruktansvärda stridsvrål lät romarna sina hornblåsare ge signal till strid och slaget vid Argentaria (Horburg) började. Många föll sårade ner på båda sidor sedan de sårats av flygande pilar och spjut. När striden stod som hetast och romarna såg den ändlösa skaran av fiender, försökte de undvika strid i det öppna landskapet och spred ut sig bäst de kunde i det lätt trädbevuxna landskapet där de lättare kunde hålla stånd mot germanerna. På avstånd syntes Gratianus glänsande och briljanta romerska vapen och romarna skrämde sina fiender med att nu hade kejsaren kommit. Detta rykte fick dem på flykt men de blev så kringrända och nedhuggna att inte fler än fem tusen lyckades undkomma i skydd av de täta skogarna. Av de många modiga kämpar som föll fanns också deras kung Priarius.

Gratianus var fylld av lycka över stridens utgång och började tåga österut men tog av åt vänster (nordost?) och gick hemligen över Rhen. Här uppe i bergen hade lentienserna tagit sin tillflykt med sina familjer. Romarna valde då ut de fem hundra främsta kämparna i varje legion varefter de började genomsöka bergen och nå en så hög höjd som möjligt. Här möttes styrkorna och striden som började vid middagen slutade inte förrän nattens mörker hindrade deras strid. Båda sidor hade fått stora förluster. Gratianus var då osäker på hur han skulle göra och åsikterna gick vitt isär som brukligt i sådana situationer. Han försökte i varje fall att leda fram sina styrkor, men då germanerna såg med vilken ihärdighet han försökte komma åt deras liv bad de om nåd vilket gavs dem sedan de utlämnat ett stort antal ynglingar för romersk krigstjänst. Därefter fick de återvända hem.

Valens avslutade insatserna mot perserna så gott han kunde, lämnade staden Antiokia och marscherade till Trakien via Konstantinopel för att ansätta de revolterande goterna med krig. Kejsare Valens såg hur goterna plundrat hela Trakien och beslöt att först skicka fram saracenerna mot deras kavalleri, vilka han hade tagit med sig från östern och som var experter på att slåss till häst. På kejsarens order, lämnade de Konstantinopels portar i små grupper och spetsade på sina spjut de goter som sackat efter och kom tillbaka med många huvuden varje dag. Eftersom farten på deras hästar och effekten av deras spjut var svår för goterna att hålla sig undan, beslöt de sig för att motarbeta saracenerna med list och satte upp bakhåll i en del dalar och överträffade saracenerna i antal med tre mot en. Denna plan

gäckades eftersom saracenerna genom sin snabbhet och sina lätthanterliga hästar undkom så fort de såg en grupp goter komma emot dem. Men varhelst saracenerna fann goter annorstädes, dödade de dem med sina spjut och det blev en sådan slakt att de gav upp och ville ta sig över Donau och underkasta sig hunnerna hellre än att bli ytterligare nedgjorda av saracenerna.

När goterna lämnade området runt Konstantinopel fick kejsaren utrymme att föra sin armé framåt. När han kommit fram till hur han borde gå till väga i detta fälttåg, hotad av en svärm med barbarer och drabbad av svagheten hos sina egna kommendanter - han drog sig för att avskeda dem i det ostadiga läget eftersom ingen tycktes kunna komma i deras ställe - då anlände Sebastianus till Konstantinopel. Han hade lämnat den västra delen av imperiet eftersom kejsarna där, till följd av deras minderårighet, inte hade förmåga att tänka för sig själva och var styrda av skvaller från eunuckerna som var kammarherrar. Valens upphöjde honom till magister militum och anförtrodde hela kriget åt honom. På grund av den låga disciplinen och den allmänna slappheten hos tribunerna och soldaterna, bad han om två tusen soldater som han ville välja ut själv. Han förstod att det inte var lätt att ta befäl över en stor styrka som haft veka ledare, men att det var mycket lättare att träna ett fåtal och återinföra deras manlighet. Därtill var det bättre att riskera få män än hela armén. När träningen var avslutad, erövrade han städer med omgivande murar och från dessa upprättade han bakhåll åtskilliga gånger och anföll barbarerna som var där för att göra räder. Ibland dödade han dem när han ertappade dem med plundring och behöll bytet själv och vid andra tillfällen slog han dem när de var druckna eller badade i floden.

Kejsare Valens gav order om att Sebastianus omedelbart skulle ta sig från Italien till Trakien och överta befälsskapet från Trajanus. Så snart denna inträdde i tjänst fick han besked om att goterna, tyngda av byte, hade slagit läger i Hadrianopolis grannskap. Då goterna fick höra att kejsarens armé var på väg skyndade de sig att förena sig med sina landsmän vilka hade stannat i en permanent befästning nära Beroea och Nicopolis. Sebastianus var tvungen att skynda sig varför han valde ut tre hundra soldater av varje legion och gav sig iväg i hastig marsch tills han sågs från Hadrianopolis där han tilläts komma in. Den följande morgonen seglade han hemligen iväg i alla hast. Vid kvällningen kom en avdelning goter till floden Hebrus intill vilken Sebastianus låg gömd. När natten föll på attackerade han dem i sömnen och dräpte alla utom några få som springande undkom en säker död. Här beslagtog han ett oräkneligt byte som var så stort att det inte inrymdes i staden eller på slätten omkring staden.

Fritigern blev upprörd av denna händelse och lät sammankalla alla sina män till trakten kring staden Cabyle varefter de lämnade orten för att slå sig ner på ett öppet fält där de inte kunde överraskas av dolda attacker.

Vid denna tid begav sig Gratianus till Trakien direkt från kriget mot alemannerna. På vägen stannade han till vid Mars-befästningen. I denna trakt mötte han oväntat en avdelning alaner och förlorade några få män.

Kejsare Valens hade inte skyndat snabbare till Konstantinopel än att han hade åsamkat sig missnöje och hat från befolkningen. Goterna plundrade Trakien och Konstantinopels invånare var uppbragda över trögheten. Folket anklagade kejsaren för att vara delaktig i deras anfall, eftersom han inte gick till attack utan bara försenade striden. Till slut, när han var vid spelen på Hippodromen, gav folket öppet och ljudligt uttryck för sitt missnöje med hans sätt att sköta imperiets ärenden och uppmanade armén att strida för att försvara sig själva. Valens, förolämpad av dessa förebråelser, gjorde sig genast redo för ett fälttåg mot goterna, men han hotade med att straffa de som varit oförskämda mot honom när han återvände och att även ta hämnd på dem som hade understött tyrannen Procopius.

När Sebastianus hade slagit en större del av barbarerna och resten upphörde med räderna av fruktan för honom, sade han till kejsaren att stanna i staden och inte rycka fram längre och menade att det inte var lätt att bedriva öppet krig mot en sådan mängd fiender. Det var bättre att förlänga det med manövrar och bakhåll tills de, försvagade av bristen på proviant, lämnade eller backade tillbaka från romerskt territorium och hellre valde att ge sig själva åt hunnerna än att lida en ömklig förintelse genom hungersnöd. Trots att Sebastianus förordade detta tillvägagångssätt, var hans motståndare angelägna att kejsaren skulle rycka fram med hela sin armé och uppmuntrade honom att dra ut i krig, menande att barbarerna till stor del var nedgjorda och att han var nära en lätt seger. Detta sämre råd tog överhanden och sedan ödet fört händelsen till en katastrof, ledde kejsaren hela armén till striden i komplett oordning.

När kejsare Valens, som stödde den arianska läran, var på väg att lämna Konstantinopel, kom en man och presenterade sig inför kejsaren. Det var munken Isaac som var känd för sin dygd. Han uttalade följande ord: "Gå tillbaka, o kejsare, till de ortodoxa och ge dem som anammat Nicene-doktrinerna kyrkorna du undanhållit dem och segern kommer att bli din." Kejsaren blev förolämpad över denna djärvhet och beordrade att Isaac skulle arresteras och hållas i förvar tills han återkom, då han skulle föra munken inför domstol för hans dumdristighet. Isaac däremot, svarade: "Du ska inte återkomma såvida du inte återlämnar kyrkorna." Därmed skildes de.

Kejsare Valens var oroad av händelserna, men i första hand för att andra än han själv fick äran av att ha stoppat inkräktarna. Av detta skäl önskade han omedelbart göra en hjältemässig insats. Från sina källor hörde han att fienderna under starkt beväpnat skydd höll på att bygga barrikader över vägarna, varför han genast sände iväg en avdelning bågskyttar och en skvadron av kavalleriet. Under de tre kommande dagarna var inkräktarna bara femton milier (22 km) från Konstantinopel men då det visade sig att deras antal bara var tio tusen gav kejsaren order om anfall. Armén ryckte fram i kvadratisk formation ända tills de nådde trakten kring Hadrianopolis. Där lät han bygga en stark befästning medan han otåligt inväntade Gratianus, sedan han mötts upp av Ricimer. Då sammankallade han sina högsta befälhavare, varav en man vid namn Victor var sarmat till födseln. De beslöt att gå till anfall innan Gratianus kom så inte han skulle få någon del av segern. Medan de

höll på med förberedelserna inför slaget kom en kristen presbyter (*det vill säga en äldste eller förtroendeman i den urkristna församlingen*), som i detta fall möjligen kan ha varit goternas biskop Wulfila. Han hade sänts iväg av Fritigern som budbärare med ett mindre följe. Han hade med sig ett brev från hövdingen där denne önskade få till stånd en fred, sedan de mot sin vilja tvingats in i Trakien då de fördrivits från sitt hemland. Om de bara fick slå sig ner i detta land skulle de bli fredligt sinnade. Förutom detta brev visade den kristne mannen, som var nära vän med Fritigern, upp ett privat brev från samme hövding där han riktade budskapet direkt till kejsaren att han snarast ville bli hans vän och allierade samt att han inte kunde hålla tillbaka sitt folks vilja att plundra om inte romarna gång efter gång visade upp sin enastående och slagfärdiga armé. Men eftersom budbärarnas ärlighet betvivlades sändes de tillbaka utan svar. Vid kvällningen denna dag, den 9 augusti (quintum Iduum Augustarum), marscherade armén iväg i all hast sedan de lämnat sin packning vid stadens murar tillsammans med en stor vaktstyrka. Vid den åttonde timmen (kl.14) dagen efter, såg de fiendernas vagnar som ställts upp i en perfekt cirkel. Romarna sände fram rytteriet från sin högra flygel och en stund senare den vänstra flygelns kavalleri. Dånet från ryttarna, smällarna på sköldarna och haglandet av pilar tillsammans med att de saknade sina ledare Alatheus och Saphrax fick dem att be om fred. Men kejsaren föraktade detta eftersom de inte kunde sända någon budbärare av högre rang. Trots svaret hade goterna genom detta ärende lyckats fördriva tiden en aning vilket var betydelsefullt då de inom kort väntade på rytteriets ankomst. Förutom detta var kejsaren förargad på dem eftersom hans soldater, som stod uppställda ute i den brännande sommarhettan och var utmattade för sina torra strupars skull, såg hur slätten omkring dem lystes upp av eldar vilka underhölls av goterna så mycket de förmådde. Detta blev ytterligare en belastning, förutom den hunger romarna redan kände. Trossen hade de lämnat ifrån sig för att kunna skynda sig till striden.

Under tiden som detta hände, sände Fritigern på sitt eget initiativ en vanlig soldat som sändebud vilken lät meddela att så snart som det var möjligt skulle en uppsättning ädlingar sändas som gisslan samt att han själv utan fruktan skulle möta kejsarens soldater. Kejsare Valens sände då iväg sin tribun Aequitius för att medla, men denne vägrade då han tidigare hade varit deras fånge men lyckats fly. Istället skickades Ricimer som gärna önskade visa hur modig han var. Då han var på väg rusade en avdelning av kavalleriet fram för ivrigt i en häftig attack och var redan i strid med sina motståndare. Eftersom det inföll olägligt blev också deras reträtt ynklig och på så vis gav de ett olyckligt omen redan i början av striden. Denna olägliga händelse omintetgjorde Ricimers uppgift. Dessutom återkom det gotiska kavalleriet just då under ledning av Alatheus och Saphrax. De kom framrusande tillsammans med en avdelning alaner och spred förvirring hos alla dem som de kom i närheten av och slog dem. Alla goter var förenade, nämligen teruingerna under ledning av sin kung Fritigern och greuthungerna ledda av Alatheus och Saphrax. De gick till anfall mot romarna och denna syn fick romarna att darra av fruktan sedan de överösts med pilar och spjut som träffat sina mål. Härstyrkorna

slog emot varandra likt ett rammande skepp och de tryckte varandra fram och tillbaka. Den högra flygelns kavalleri hade ryckt fram ända till goternas vagnar och hade kunnat fortsätta om de fått understöd men istället blev de övergivna av de andra ryttarna. Hårt pressade av goternas antal blev de krossade och besegrade. Med detta kom fotsoldaterna att stå oskyddade och deras kompanier ställde sig så tätt ihop att de knappt kunde sticka ut sitt svärd eller dra tillbaka sin arm. Striden hade rört upp så mycket damm att himlen inte längre syntes. När goternas pilar kom över dem från alla håll träffades romarna med värsta tänkbara effekt eftersom ingen såg dem komma och kunde skydda sig. Den gotiska styrkan pressade på och trampade ner hästar och män och lämnade inte utrymme för romarna att fly. Dessa vägrade finna sig i att falla i strid och tog emot dödsstötar medan andra gav igen. På båda sidor klöv yxor hjälmar och bröstplåtar. Slätten täcktes av slagna kroppar. Gnyendet från de sårade och döende gav upphov till skräck och fruktan för de som hörde på dem. Infanteriet fortsatte att slåss med dragna svärd. Med dödsförakt störtade de sig över goterna eftersom det inte fanns någon annan utväg. Marken täcktes av strömmar av blod och gjorde det svårt att få ordentligt fotfäste. Romarna tvingades uppbjuda alla sina krafter för att ta emot nya attacker. Striden blev så hård att vissa föll för vapen av sina egna. Romarna var utmärglade av hunger och törst samt tyngda av sin vapenbörda. Då, när solen passerat Lejonet och gått in i Jungfrun, bröt goterna igenom romarnas linjer. Var och en flydde därifrån bäst han kunde. Kejsaren, omgiven av förfärliga skräckscener, kunde bara långsamt ta sig fram över likhögarna och tog istället skydd bakom en trupp lansbärare vilka hade stått orubbliga tills fienden bröt igenom linjen. När Trajanus såg kejsaren skrek han att allt hopp var ute och att om kejsaren nu var övergiven av sin livvakt skulle han åtminstone skyddas av sitt rytteri bestående av hjälpstyrkor som inte var romare. Befälhavaren Victor skyndade sig till kejsaren och avsåg att föra med sig bataverna, vilka hade placerats strax i närheten som reservtrupper, men han fann inte en enda av dem och begav sig då själv iväg. På samma sätt flydde Ricimer och Saturninus från slagfältet medan deras män förintades. Somliga soldater föll utan att veta vem som stack ner dem.

När skymningen nalkades trodde man att kejsaren dödligt träffades av en pil och drog sitt sista andetag, men ingenstans kunde man efteråt finna hans kropp. När striden var slut var hela slätten färgad av mörkt blod och varhelst man tittade låg hopar av döda kroppar. Förlusterna var oersättliga för romarna. Några få av goterna strök länge omkring i uppsåt att försöka plundra de döda men inga av dem som flytt eller de som bodde i trakten vågade närma sig slagfältet.

En soldat som återkom till den romerska armén berättade att kejsare Valens aldrig gav upp andan på slagfältet utan steg av sin häst och fördes bort till en närbelägen allmogeby av de återstående soldaterna och av några få eunucker. Där gömde de sig i ett mindre hus eller torn. Goterna var fullt sysselsatta och fortsatte förbi tornet, utan att ana att han hade valt det som sitt gömställe. När några av de sista goterna passerade förbi, sköt följeslagarna en skur av pilar från sitt gömställe, vilket omedelbart medförde att det blev känt att Valens gömde sig där. De goter

som redan hade hunnit lite längre fram hörde deras rop som spred nyheten. De skrek sedan i sin tur till de av deras egna som hunnit ännu längre fram och gjorde det känt för alla dem framför, tills det nådde dem som var längst fram i förföljandet. De återvände och omringade tornet utan att veta vilka som tagit sin tillflykt till husen. När de försökte bryta upp den barrikaderade dörren prickades de av romerska bågskyttarna som stod uppe på husets terrasser. En stor mängd ved hopsamlades vida omkring i landskapet, vilket de staplade upp runt tornet och slutligen satte eld på. En vind fick elden att ta sig ordentligt och gjorde det snabbt till en storbrand. Det dröjde inte länge innan tornet och allt där inne, inklusive kejsaren och hans följeslagare, var fullständigt förintade. Alla brändes inne, utom en enda av dem som tog sig ut genom ett fönster där han genast tillfångatogs. När han berättade vem de just bränt inne blev de sorgsna över att de inte hade lyckats tillfångata den romerska kejsaren levande. Det var denna soldat som efter sin flykt från goterna återkom för att berätta historien.

Kejsare Valens dog den 10 aug, men den 8 aug enligt vissa andra skrivna källor. Han blev femtio år gammal. Han hade regerat tretton år tillsammans med sin broder och tre år själv. Förutom kejsaren föll också Trajanus och Sebastianinus samt trettiofem tribuner och andra högtstående ledare som Valerianus och Aequitius. Bara en tredjedel av armén kom undan genom flykt. Inget annat slag med en sådan massaker finns omnämnd i de romerska annalerna förutom slaget vid Cannae.

Decius, vicekejsaren med titeln Caesar, hade tidigare mött ett liknande öde då han häftigt ansatte inkräktarna och hans häst i all uppståndelse snubblade och kastade av honom. Han föll inne i en träskmark varifrån han inte kunde undkomma. Inte heller hans kropp blev återfunnen.

Victor, med graden magister equitum, räddade sig från faran med några av sina män, red genom Makedonien, Thessalia och Moesia till Pannonien för att berätta för Gratianus vad som hade hänt och förlusten av kejsaren och armén. Trakien var ockuperat av barbarerna och Moesia och Pannonien var ödelagda av barbarerna där, medan folken på andra sidan floden Rhen ohindrade attackerade romerska städer.

Efter slaget vid Hadrianopolis

När natten kom efter detta förödande slag för romarna gav sig de överlevande av varhelst fruktan styrde deras steg. Fortfarande hördes gråt och skrik från de sårade och döende. De som flydde tänkte bara på sin egen säkerhet, med känslan av att fiendernas svärd hängde över deras huvuden.

Vid gryningen rusade goterna åstad för att belägra staden Hadrianopolis där de visste att ett enormt byte fanns att hämta. Detta hade de hört av handelsmän och

desertörer som berättat om att Valens skatter var gömda därinne. Redan vid fjärde timmen (kl.10) hade de omringat staden och hade påbörjat striden. De anstormande som inte kunde vänta rusade fram mot en säker död då de slogs mot försvararna. Men de flesta av det stora antalet romerska soldater hindrades från att komma in i staden då angriparna fanns där. De försvarade sig tätt intill stadsmuren och de intilliggande byggnaderna. Det vansinniga raseri som de fick känna av från sina angripare slutade inte förrän under dagens nionde timma (kl.15). Då deserterade plötsligt tre hundra romerska fotsoldater av dem som stod närmast bröstverket, vilka gick över till goterna och närmade sig dem i kilform. Men de blev häftigt ansatta av goterna och slaktade till sista man. Efter detta var det ingen längre som tänkte någon sådan tanke, hur desperat situationen än var.

Så kom stora svarta moln och täckte himlen varefter regnet började ösa ner. Goterna återvände till sina vagnar som omringade staden och sände iväg en budbärare med ett brev där försvararna uppmanades att ge upp staden mot att deras liv sparades. Budbäraren vågade inte gå in i staden utan brevet lämnades och upplästes av en kristen. Men det föraktades och resten av dagen och hela natten arbetade man med förstärkningar. Gatorna blockerades med stora stenar, de osäkra partierna av muren förstärktes och artilleriet placerades på de bästa ställena för att kunna kasta ut stenar och annat i alla riktningar. Därtill insamlades vatten eftersom man dagen innan lidit oerhört av törst. Goterna å sin sida visste hur farlig en strid skulle bli. De oroade sig över att många av deras främsta kämpar var döda eller sårade och utformade en listig plan. De lockade några av de romerska underordnade, som hade deserterat till dem dagen innan, att låtsas strida som om de försökte ta sig tillbaka till romarna i avsikt att ta sig in i staden. Väl därinne skulle de tända eld på valda delar av staden så att det skulle bli lättare att bryta sig in. Den uppgjorde striden började och sedan de bönat och bett om att få bli insläppta lät man dem få komma in. Men när de väl därinne utfrågades vad goterna hade för planer gav de olika svar. Det slutade med att de under blodig tortyr öppet erkände i vilket syfte de kom varefter de halshöggs. Oavsett detta förbereddes striden och goterna gick till anfall och en hård strid började. En stor kastmaskin placerades mitt emot goterna och slungade iväg en stor sten mot dem, men trots att ingen träffades skapade den en så stor förskräckelse att de flydde bort ett stycke och försökte lämna platsen. På order från deras hövdingar ljöd hornen varpå striden togs upp på nytt. Romarna fortsatte att använda sina slungor eftersom de nästan aldrig missade sina mål. Stenar krossade dem som stod i vägen, medan spjuten och pilarna genomborrade sina offer. De som använde stormstegar för att ta sig över muren på alla dess sidor begravdes av stenar och allt annat som vräktes ner över dem. Även om också många av stadens försvarare föll var det ingen av anfallarna som hade tagit sig in då dagen började gå mot sitt slut. Kampen fortsatte med stor bestämdhet från båda sidor ända tills dagen övergick till natt.

Goterna drog sig tillbaka till sina tält och hela natten ägnade man sig åt att ta hand om sina sår. När gryningen kom beslöt de sig för att retirera och de vandrade tillbaka samtidigt som de ödelade landet omkring sig utan att störas. Vid middags-

tid hade stadens försvarare fått besked av sina spanare att det inte fanns några fiender kvar i trakten och sände genast ut en grupp som snabbast möjligt tog sig via Philippopolis till Serdica, andra till Makedonien i hopp om att finna kejsare Valens. De visste ännu inte att han redan hade fallit i strid. Men goterna, vilka tillsammans med hunner och alaner var extremt krigiska och modiga, bekymrades över att de inte fick det byte som Fritigern utlovat. De slog läger nära Pertinthus men de lät staden vara och ödelade istället de stora bördiga fälten som omgav staden och dräpte eller tillfångatog alla som bodde där. Därifrån begav de sig i hastig marsch till Konstantinopel i sin giriga längtan efter byte. För säkerhets skull gick de i fyrkantsformationer i fruktan för bakhåll. I åtanke hade de möjligheten att göra en ordentlig kraftansamling för att förstöra den berömda staden. Men när de väl var framme och rusade till häftigt angrepp hände följande. En avdelning saracenser som fanns i staden gav sig ut till ett kraftigt motanfall och attackerade dem. Striden blev lång och hård, men båda sidor skildes slutligen åt på lika villkor. Dessa orientaliska män hade en tur och lycka som aldrig tidigare skådats. En av dem, en man med långt hår och som var naken förutom ett höftskynke, rusade rakt in i den gotiska härstyrkan med dragen dolk och sedan han dödat en man förde han läpparna till hans strupe och drack av blodet som strömmade ut. Åsynen av detta märkliga och vidriga dåd fick den gotiska hären att tappa fattningen och deras framryckning blev alltmer tveksam. Ännu mer försvagades deras vilja att anfalla då de såg den mäktiga staden och hur svår den var att inta. Sedan de fått större förluster än de givit, förstörde de alla krigsmaskiner som de börjat tillverka och lämnade området. De spred ut sig i de norra provinserna där de gick som de ville ända upp till de Julianska bergen eller, som de själva kallar dem, de Venetiska Alperna.

Morden på de redan antagna och utplacerade goterna

Julius, befälhavare för alla trupper bortom Taurus, sände då hemliga brev till alla ledare i Trakien - vilka ovanligt nog alla var romare - och gav order om att alla goter som tidigare hade antagits och släppts in och placerats i skilda städer och läger, skulle lockas att utan misstroende komma ut till förorterna i sken av att få den betalning som de lovats och där skulle samtliga dräpas på en och samma dag. Denna plan blev genomförd utan förseningar och därmed hade de östra provinserna räddats från en stor fara.

Theodosius fälttåg

År 379

Full av tro och tillförsikt kom Theodosius från Spanien till Trakien och han såg hur goterna kom emot honom. Goterna var uppsvällda av tilltro till sig själva efter sin

seger. Båda sidorna såg sig själva som oövervinnliga. Theodosius ställde genast upp sina trupper i slagordning. De två stridslinjerna möttes men fienderna kunde inte hålla stånd och bröts ner. De blev grundligt besegrade och flydde i full panik medan segrarna förföljde dem så fort de kunde. Där blev ett stort manfall bland barbarerna. Sedan ett stort antal hade fallit och ett mindre antal hade lyckats fly och kommit över Donau, skingrade den store anföraren sina trupper och lät den inhysas i de närbelägna städerna. Sedan red han det snabbaste han kunde till kejsare Gratianus för att själv få överbringa den goda nyheten. Även kejsaren blev högeligen förvånad över händelsen och tyckte nyheten var fantastisk, medan andra av avundsjuka menade att han själv hade flytt iväg och förlorat hela sin armé. Hans enda kommentar var att svara de som sade emot, att de själva kunde ta reda på antalet döda barbarer, för det var inga svårigheter att på slagfältet se hur många som stupat. Med dessa ord lät kejsaren sända iväg officerare för att utreda och rapportera om slaget.

Många strider utkämpades mellan romarna och goterna. Trots att fienderna alaner, hunner och goter var väl utrustade med romerska hästar och vapen anfölls de av kejsare Theodosius som vann flera slag. Kejsare Theodosius segrade över den kombinerade styrkan av alaner, goter och hunner.

De som gick över till romarna

Upphöjda germaner hos Theodosius

Theodosius utnämnde som kommendanter för härstyrkorna romaren Timasius, Gainas av gotisk börd och Saulus som härstammade från alanerna. Han gjorde även Stilicho, som var vandal till börden, till befälhavare men i rang var han något under kejsaren trots att han åtnjöt makten lika med kejsaren sedan han gift sig med Serena, Theodosius syster. Stilichos fader hade varit kavalleriofficer under kejsar Valens. Kejsaren lät också utnämna många av hunnerna i Trakien, som tjänade under sina stamhövdingar.

Stilicho, som även kallas halvbarbar, bör ha haft en moder av romersk härkomst.

Fravitta mot Eriulf

Omkring år 379
Under de första åren av kejsare Theodosius regering, när goterna drevs från sina hem av hunnerna, kom de främsta av deras stamledare och de som var främst och högst i ädelhet till romerskt territorium. En en del av dem sade att de skulle glädja sig och acceptera den goda framtid som utstakades, medan de andra sade att de skulle behålla de eder som de svurit där de bodde tidigare och inte bryta sina löften. Detta löfte, ett i allra högsta grad oheligt löfte som gick bortom normal grymhet hos dessa barbarer, var att om de skulle få mottaga den största vänligheten från romarna så skulle de ändå sammansvärja sig mot dem på alla sätt och använda varenda förrädiskt råd för att skada de som släppt in dem, i avsikt att försöka samla egendomar från alla deras territorier. Detta var anledningen till deras konflikt, sedan de höll på olika principer och de uppdelades i två läger. Kejsaren fortsatte att hylla dem och bjöd in dem på mat vid hans bord och lät dem besöka hans rum. Han gav dem många gåvor, eftersom inte någonting av deras interna bråk hade blivit känt. Ledaren för det dygdiga och gudfruktiga partiet var Fravitta, en man som var ung till åren men en av de märkligaste av alla vad gäller dygd och ärlighet. Han förklarade öppet att han dyrkade gudarna efter den gamla traditionen men han hade ingen böjelse för bedrägeri eller undanflykter och genom sitt sätt att leva avslöjade han en själ som var fullständigt ren. Han frågade rent ut efter att få ett romerskt äktenskap, så att inte kroppens behov skulle göra honom våldsam.

Kejsaren godkände äktenskapet mellan honom som var av gotisk börd och en romersk kvinna. Fadern till flickan, som fortfarande bodde hemma, var glad över giftermålet och ansåg att han bringat sig själv lycka genom att få en sådan svärson. En mindre del av Fravittas följeslagare applåderade åt den unge mannens ärofulla och dygdiga uppförande och anammade samma uppfattning. Men den större och mer kraftfulla delen höll kvar vid den gamla uppfattningen och strävade ursinnigt för att få sin sammansvärjning förverkligad. Deras ledare var Eriulf, en till hälften galen man som var mer vild än de övriga. Vid en väldigt stor och dyr fest som kejsaren höll för deras skull visade de sanningen i talesättet: In Vino Veritas (genom vin kommer sanningar). För genom vinet öppnades det som tidigare var dolt och festen slutade med oordning sedan några rusat ut ur rummet och skrikit av upprördhet. Men Fravitta trodde att partiet som hyllade rättvisa skulle framträda ännu mer rättvist om han handlade snabbt och väntade inte på ytterligare ett tillfälle, utan drog sitt svärd och stötte in det i Eriulfs sida varpå han föll ner och dog.

Romarnas gotiska hjälptrupper

År 379

Gratianus upphöjde Theodosius till sin medkejsare. Många av goterna bortom Donau, samt de skytiska folk såsom taiphali och andra folk som sedan tidigare levde bland dem, pressades hårt av de horder med hunner som tog deras hem ifrån dem. Dessa flyende folk tog sig över floden Donau och ställde till med problem i städerna inne i det romerska imperiet. Därför förberedde kejsare Theodosius ett fullskaligt krig. Hela Trakien var nu erövrat av detta folk och garnisonerna i städerna och lägren vågade inte ens gå utanför murarna, ännu mindre möta fienderna på öppen mark.

Då ledde Modares - en av dem från den kungliga gotiska familjen som nyligen hade hoppat av till romarna och blivit upphöjd till magister militum beroende på sin lojalitet - sina soldater upp på högre höjder för en bra överblick, utan att barbarerna såg dem. Där fick han besked från sina spejare att hela fiendestyrkan låg druckna på slätten nedanför berget, efter att ha försett sig själva med läckerheter från fälten och de oinhägnade byarna. Då gav han omedelbart order till sina män, beväpnade endast med svärd och sköld och som hade förringat alla de tyngre vapnen, att överge den vanliga stridstekniken i slutna led och anfalla barbarerna medan de var förlamade av sina njutningar. Strax före gryningen anföll soldaterna barbarerna och slaktade dem alla, varav en del inte ens hann märka vad som hände. De som undkom detta dog på olika sätt. När alla var döda, plundrade soldaterna de döda männen, innan de vände sig mot kvinnorna och barnen. De erövrade fyra tusen vagnar och så många fångar som kunde lastas på dem, undantaget de

som gick till fots och fick rast genom att byta plats med varandra. På så vis hade armén tagit överhanden över ödet och situationen i Trakien där katastrofen var överhängande, var över för ett tag. Barbarerna där hade blivit krossade.

Östern däremot, led i närmast fullständig ödeläggelse av följande orsak. När hunnerna anföll de folk som bodde på andra sidan Donau, vilka inte kunde stå emot de häftiga anfallen, frågade de kejsaren om de fick komma till Trakien, med löfte om att fullfölja alla de förpliktelser som tillkom allierade samt uppfylla alla de åtaganden som kejsaren kunde tänkas ge dem. Påverkad av detta erbjudande, släppte Valens in dem, i tron att han hade tillräcklig garanti för deras lojalitet om bara de barn som inte uppnått mogen ålder levde i en annan landsdel. Så han sände ett stort antal av de unga barnen österut och utnämnde Julius, som han trodde var vis nog för detta uppdrag, som deras lärare och vakt. De unga barbarerna skickades direkt till städerna för att förhindra att de skulle samla ihop sig i så stora grupper att de hade en chans att göra uppror eller sammansvärja sig mot sina familjer. Så de levde i städerna och blev fullvuxna innan de hörde vad som hade hänt med deras släktingar i Trakien. Rasande över detta började de som fanns i de olika städerna att samla sig och skickade i all hemlighet meddelanden till de andra att de hade för avsikt att hämnas sina föräldrar och släktingar genom ett anfall på städerna. Julius hörde talas om denna utveckling bland barbarerna, men visste inte vad han skulle ta sig till, även om han var orolig över barbarernas iver över sitt projekt och med vilken lätthet de skulle kunna fullborda det. Han beslöt att inte berätta något för kejsare Theodosius om deras avsikt, både för att kejsaren då var i Makedonien och för att han själv hade erhållit tjänsten, inte genom Theodosius utan genom Valens och var knappt känd hos den nye kejsaren. Så han skrev personligt till senaten i Konstantinopel, som bemyndigade honom att få göra det han fann nödvändigt. Han tog då bort den överhängande faran för städerna på följande sätt. Han samlade alla militära befäl och band dem genom eder innan han avslöjade sin plan. När de hörde vad som skulle göras, spred de meddelanden till barbarerna i varje stad att kejsaren önskade belöna dem med frikostiga gåvor och mycket pengar samt land och höja deras ställning inför honom själv och romarna. Därför blev de uppmanade att samlas i de större städerna på en bestämd dag. Barbarerna var så nöjda med detta löfte att deras vrede lade sig och de upphävde planerna på att ödelägga städerna. De inväntade den bestämda dagen och kom sedan till de platser som de uppmanats att gå till. På en given signal började soldaterna, som hade gömt sig uppe på taken runt om marknadsplatsen, kasta stenar och skjuta pilar på dem tills de var fullständigt utslagna. På detta sätt blev städerna i östern befriade från hotet.

När kejsare Theodosius såg att armén var kraftigt reducerad, tillät han att vem som helst av barbarerna bortom Donau, vilka ville komma till honom, fick skriva in sig för att ersätta desertörerna i legionerna. Många accepterade detta erbjudande och förenade sig med de romerska soldaterna, med den tanken att när de var tillräckligt många kunde de enkelt anfalla och erhålla fullständig kontroll. Kejsaren som såg att de redan var långt fler än de andra soldaterna och förstod att de inte

kunde hållas tillbaka om de bestämde sig för att göra uppror, bestämde sig för att blanda några av dem med soldaterna i Egypten och att byta ut dem med några av soldaterna som tjänstgjorde i legionerna där. Så en delning kom till stånd och en del begav sig iväg på kejsarens order. När egyptierna begav sig direkt till städerna för att köpa vad de behövde till ett riktigt pris, skapade barbarerna oreda och betedde sig självisk på marknaden. De två avdelningarna möttes i Philadelphia i Lydien. Egyptierna som var betydligt färre än barbarerna uppträdde disciplinerat, medan barbarerna blev allt mer arroganta. När en av köpmännen på marknadsplatsen begärde betalt för en vara han hade sålt, använde barbaren svärdet mot honom. Han skrek till och en annan man som kom till hans hjälp blev också nedstucken. Egyptierna kände medlidande och uppmanade barbarerna på ett förnuftigt sätt att avhålla sig från ett sådant beteende, sägande att detta inte var det sätt så som män agerade vilka ville vara under romersk lag. Då drog barbarerna sina svärd mot dem också och egyptierna tappade humöret och anföll dem. Mer än två hundra av barbarerna blev dödade, andra blev skadade och de övriga tvingades att fly till en kloak där de dog. Detta är vad egyptierna gjorde med barbarerna i Philadelphia för att övertyga dem om att om de inte lade band på sig, skulle de inte sakna fiender. Egyptierna fortsatte sedan på sin väg och barbarerna marscherade mot Egypten.

År 380

När egyptierna nådde Makedonien och förenade sig med legionerna där, var det ingen disciplin bland soldaterna. Ingen åtskillnad fanns mellan romarna och barbarerna, alla bodde godtyckligt tillsammans och inga nedteckningar hölls som visade vilka som var inskrivna i armén. Dessutom var desertörerna tillåtna, även de som redan var värvade i legionen, att återvända hem och skickade någon annan i sitt ställe. När barbarerna förstod, utifrån den information som de fick av desertörerna som hade obegränsad insyn angående romarna och den utbredda förvirringen inom legionerna, tänkte de att de hade sin chans att anfalla medan kaoset var utbrett. De tog sig på ett enkelt sätt över floden och nådde Makedonien utan hinder eftersom desertörerna tillät dem att ta sig över varhelst de ville. Beskedet att kejsaren var på väg emot dem med hela sin armé och synen av en eld som brann under slutet av natten, som de antog var i närheten av kejsaren och hans armé vilket också bekräftades av de desertörer som kom över till dem, gjorde att de använde sig av ljuset för att bli ledda mot kejsarens tält. När desertörerna var förenade med dem, återstod bara romarna och de egyptier som var emot dem. Trots att barbarerna var överlägsna i antal och oförmögna att hålla ut, gav de kejsaren en chans att fly. Men alla romarna föll, modigt kämpande och de lyckades döda ett stort antal av barbarerna. Hade barbarerna använt sin överlägsenhet och förföljt den flyende kejsaren och hans följe, hade de övermannat dem fullständigt utan ansträngning, men lyckliga över segern tog de över de oskyddade provinserna Makedonien och Thessalia, samt lät städerna förbli oskadade i hopp om att kunna

erhålla en ansenlig tribut och lösensumma från dem. Kejsare Theodosius skickade bud till kejsare Gratianus och berättade vad som hänt.

År 381

Kejsare Gratianus var mycket upprörd över nyheterna och skickade ut en ganska stor armé under ledning av Baudo, assisterad av Arbogast, vilka båda var franker men väl invanda med romarna och långt ifrån mutbara, samt kända både för sin mentala och fysiska kvalitet i strid. De kom till Makedonien och Thessalia med sina arméer. Medan goterna plundrade och blev medvetna om deras föresats och avsikt, övergavs genast provinserna och goterna skyndade sig tillbaka till Trakien som de redan tidigare hade plundrat. Osäkra på vad de skulle göra härnäst, försökte de lura kejsaren med en upprepning av ett gammalt trick. De sände honom sina värsta män som desertörer med löfte om lojalitet, allians och lydnad. Kejsaren trodde dem och tog emot dem. Då skickades fler män och alla släpptes in tills de var så pass många att de åter igen fick kontrollen på grund av kejsarens dårskap, som utökades genom hans luxuösa sätt att leva.

Under tiden skickade kejsare Gratianus iväg Vitalianus, som var magister i Illyricum, en man som var fullkomligt olämplig att hantera arméns nödställda situation. Under hans tid som befäl kom två divisioner av germanska folk över floden Rhen. En av dem leddes av Fritigern och den andra av Allotheus och Saphrax. De hotade gallerna i så hög grad att kejsare Gratianus tvingades tillåta dem att lämna Gallien och korsa Donau där de ockuperade Pannonien och Övre Moesia. Han hoppades därigenom bli fri från deras ständiga anfall. Därefter gick de över Donau för att ta sig genom Pannonien till Epirus och sedan över Archelaus för att anfalla Greklands städer.

Goterna hade tidigare blivit förskräckta när kejsare Valens efterträddes av Theodosius som avsevärt förbättrade den militära disciplinen. De romerska soldaterna hade fyllts av hopp om seger och gått till anfall mot goterna för att fördriva dem från Trakien. Men kejsare Theodosius blev plötsligt dödssjuk och det var då som goterna fick nytt mod. Goterna delade upp sig och under ledning av Fritigern begav sig en del av dem ut och skövlade Thessalia, Epirus och Achaia, medan Alateus och Saphrax med den övriga hären gick in i Pannonien. De beslöt sig dock först för att förse sig med proviant och att fördriva Athanaric, den kungliga gotiska familjens huvud, för att de inte skulle ha någon som kunde hindra dem i sina planer bakom ryggen på dem. På ett enkelt sätt lyckades de fördriva honom ut ur hans kungadöme.

Kejsare Gratianus hade just anlänt från Rom till Gallien för vandalernas infalls skull, då han hörde att goternas frammarsch var ännu värre och att kejsare Theodosius låg för döden. Han gick då emot visigoterna med en stor härstyrka, men inte för att besegra dem med sina vapen, utan gav dem fred och livsmedel och andra gåvor om de ville sluta ett förbund med honom. Så blev det, men Athanaric vände sig till Theodosius, som just hade återhämtat sig från en sjukdom som hotade hans liv.

När Theodosius blev frisk, försvarade han förbundet med goterna och hedrade Fritigerns efterträdare kung Athanaric med gåvor. Denne kung blev till och med inbjuden till Konstantinopel av Theodosius. Athanaric tackade ja med stor glädje och då han gjorde sitt intåg med beundrande blickar sade han om den ståtliga staden: "Se, nu ser jag äntligen det jag med misstro har hört berättelser om." Han var mycket imponerad över allt han såg som rörde staden och dess befolkning.

Kejsaren tog vänligt emot honom tillsammans med hans barbariska följe och gick till och med ut ur Konstantinopel för att möta honom. När Athanaric dog strax därefter, begravdes han i en kunglig kista. Athanaric ankom den 11 jan år 381 och dog den 25 jan. Sådant var överdådet och ymnigheten hos denna kista att alla barbarer blev häpna och goterna återvände hem utan att besvära romarna något mer, utan snarare förundrade sig över kejsarens vänlighet. Kejsaren gick själv framför likbåren i begravningståget.

Den döde ledarens följeslagare förstärkte vakten längs flodstranden och invänta de under lång tid ett anfall från romarna. När Athanaric var död funderade goterna på kejsare Theodosius vänskaplighet och förhandlade om ett avtal där de placerade sig själva under romerskt herravälde. När Athanaric kom till Konstantinopel hade de flesta goterna lämnat honom och gått under Fritigerns styre. Avtalet gav goterna skattefritt land strax söder om Donau på villkor att de ställde upp med hjälptrupper. Då blev goterna åter fullt förbundna med romarna som på kejsare Konstantins tid. Den gotiska härstyrkan fortsatte att tjäna under kejsaren efter Athanarics död och de slogs till och med samman med den romerska härstyrkan till en enda stor armé. Åter igen infördes krigstjänst för alla romerska bundsförvanter och därmed blev också goterna kallade för bundsförvanter.

Vid samma tid hade Theodosius lycklig framgång när han slog scirer och carpodacer, bland vilka en del hunner levde, samt tvingade dem att gå tillbaka över Donau och återvända hem. Då tycktes det Theodosius att han hade rått bot på sina förluster. Då samlade Odotheus en väldig härstyrka, inte bara av folk som bodde nära Donau utan också okända stammar av de som bodde längst bort och han försökte ta sig över Donau med hela sin armé. Promotus, som var magister peditum i Trakien, drabbade samman med dem med sitt infanteri och sina flodbåtar och åstadkom sådan slakt att floden täpptes till av kroppar och ett oräkneligt antal män föll även vid flodens strand.

Fredsavtal och utnämningen av Alaric till kung

År 382

Goternas kapitulation varefter de överlämnade sig till romarna under en trolös fred. Den högtidliga förklaringen av detta i huvudstaden. Goterna avvisade beskyddandet enligt det romerska avtalet och utnämnde Alaric till sin kung. De upp-

fattade det som förnedrande att vara undersåtar till romersk makt och att följa dem vars lag och herravälde de nyligen föraktfullt hade avvisat.

Omkring år 385
Under kejsare Theodosius regering, när Maximus gjorde uppror och barbarerna startade en attack på romarna, fick barbarerna en rapport som sade att romarna höll på att samla ihop den största möjliga härstyrka. Barbarerna övervägde den fara som hotade dem och beslöt sig för att fullfölja sin vanliga plan och gömma sig i träskområdet i Makedonien.

År 386
Romarnas seger i Trakien över Odotheus och folket greotingar (”greuthungi”). Denna seger firades sedan den 12 oktober.

Gerontius mord på gotiska hjälpstyrkor

År 386
Vid samma tid framträdde ett annat gotiskt folk på andra sidan Donau, okänt för alla som levde där. De andra goterna kallade dem för grothinger. De var enormt många, välbeväpnade och kända för sin styrka. Med lätthet tog de sig förbi barbarerna som bodde mellan dem och floden och kom ner till flodkanten, där de bad om tillstånd att få ta sig över. Kommendanten där, magister Promotus, sträckte ut sina styrkor så mycket han kunde längs floden för att hindra deras överfart. Som en del av denna operation kom han på ett annat sätt att göra upp med dem. Han skickade över en del män som förstod deras språk och som han visste att han kunde lita på, för att förhandla med dem som om de tänkte förråda sitt eget folk. När de begärde en orimlig summa pengar för att överlämna romarnas magister och hans armé, svarade barbarerna att de inte hade så mycket. För att upprätthålla sin trovärdighet, stod magisterns spejare på sig om sitt ursprungliga erbjudande och ville inte gå med på att minska priset. Slutligen kom båda sidorna överens om ett pris och arrangerade i hemlighet förräderiet. Förrädarna skulle ta emot vissa pengar omedelbart och resten efter segern. Sedan de ordnat med signalen för ett anfall och bestämt tidpunkten, rapporterade de om sin överenskommelse till Promotus och sade att barbarerna under natten skulle gå över floden och anfalla romarna. I enlighet därmed gick de bästa av dem ombord på kanoter med instruktionen att de var de första som gick över floden och anföll romarna vilka förväntades sova. Deras vanliga trupper skulle följa efter för att hjälpa dem när de redan hade inlett attacken. Slutligen skulle de mindre dugliga komma, utan hänsyn till ålder, som skröt över sina dåd innan segern hade vunnits. Eftersom magister Promotus var informerad om allting genom de som sändes över för att genomföra

det påstådda förräderiet, förberedde han sig på barbarernas plan, arrangerade sina skepp och sträckte ut dem så mycket han kunde. Han säkrade flodstranden uppströms bortåt 20 stadier (4 km). På så vis hindrade han inte bara de fiender som försökta ta sig i land, utan kunde också möta resten av kanoterna och sänka dem. Eftersom det var en månlös natt visste inte barbarerna någonting om romarnas förberedelser och gick rakt mot deras arrangemang. Snabbt gick de ombord på sina kanoter, inbillade att romarna var fullständigt ovetande om deras plan. När signalen kom seglade romarna ut med stora skepp och starka åror och sänkte varenda kanot som de mötte. På grund av vikten på deras beväpning kunde ingen räddas som hoppade överbord. Alla de kanoter som undkom romarnas skepp låg tillsammans intill stranden och blev överösta med allt möjligt som kunde förgöra dem, besättning och allt. Ingen förmådde ta sig igenom barriären av romerska skepp. Slakten blev större än i något annat sjöslag och floden var full av kroppar och vapen. Om någon försökte simma över blev han dödad av soldaterna på stranden. När hela den främsta delen av barbarernas armé var tillintetgjord övergick soldaterna till plundring. De tog deras kvinnor och barn och allt förråd. Då skickade Promotus bud till kejsare Theodosius, som inte var långt borta och bad honom bevittna framgången. När han såg antalet fångar och bytets mängd, släppte han fångarna fria och gav dem gåvor i hopp om att de genom hans vänlighet skulle byta sida och fullt medveten om hur användbara de skulle vara i kriget mot Maximus. Så Promotus behöll sin utnämning att försvara Trakien och förberedde sig i all hemlighet för detta krig.

Någonting liknande hände vid samma tid som är värt att berätta. Det finns en stad som heter Tomi i Skytien, inom det trakiska biskopsdömet. Garnisonens befäl var Gerontius, en bra och stark soldat. Utanför staden var en del barbarer stationerade, utvalda av kejsaren för sina meriter och överträffande de övriga av sina landsmän i styrka och mod. Dessa män var värda mer än de andra soldaterna och fick mer gåvor av kejsaren, men de återbetalade inte denna heder genom lojalitet utan genom förakt för sina befäl och hån över de romerska soldaterna. När Gerontius förstod deras attityd och avsikt att anfalla samt förstöra staden, ville han bestraffa barbarerna för deras utsvävningar och fräckhet. Han tog de mest förståndiga soldaterna till sig från den övriga delen av armén. Men när han såg att de backade och visade feghet och rädsla inför varje rörelse hos barbarerna, beväpnade han sig och gick själv ut med några få i sin vakt för att slåss med hela massan av barbarer. När han gick genom den öppna porten, var hans soldater fortfarande sovande, paralyserade av skräck eller sprang till murarna för att se vad som skulle hända. Barbarerna skrattade åt Gerontius dårskap och hans uppenbara önskan att dö och sände sina starkaste män emot honom, men han vann sin första attack och hanterade sin sköld väl och slogs modigt tills en av hans vakter som såg dem, förenade sig med dem i striden, högg av armen på barbaren med sitt svärd och vräkte honom av hästen. Medan barbarerna var förbluffade över mannens mod och våghalsighet, attackerade Gerontius fler av dem. När de som stod på muren såg vad deras befälhavare gjorde, påmindes de om att de var romare och rusade ut,

anföll och dödade de överraskade barbarerna. Några flydde dock till en byggnad som var vördad av de kristna och kallades asylum.

Gerontius förväntade sig en belöning av kejsaren för att han hade befriat Skytien från en sådan fara och kuvat de upproriska barbarerna genom sin utomordentliga tapperhet och sinnesnärvaro. Theodosius däremot upprördes över barbarernas död vilka han själv hade ärat högt, trots att de hade engagerat sig i våldshandlingar. Omedelbart lät han arrestera Gerontius och krävde en prövning i Rom av hans tjänstgöring. Gerontius bevisade att barbarerna hade revolterat och specificerade deras plundring och förstörelse vid Tomi, men kejsaren tog ingen notis. Han menade att Gerontius inte hade handlat för det allmännas bästa utan stulit vad kejsaren hade givit dem och för att undvika att bli förklarad skyldig till denna stöld hade han gjort sig av med dem. Gerontius svarade att de guldhalsband som kejsaren hade givit dem som prydnad hade blivit skickade till den offentliga skattkammaren efter deras död. Men det var bara med svårighet som Gerontius lyckades befria sig från denna fara från kejsarens angrepp.

År 391

När Theodosius återvände till Thessalonika fann han Makedonien i kaos. Alla barbarer som flydde undan i den senaste romerska attacken och räddade sig i träsk och skogar nära sjöarna hade plundrat Makedonien och Thessalia utan motstånd när Theodosius var upptagen med inbördeskriget. När de hörde talas om kejsarens segerrika återkomst gömde de sig på nytt i träskmarkerna, men kom fram i hemlighet för att plundra vad de än fann och försvann sedan till sina gömslen vid gryningen, så kejsaren började tro att dessa marodörer var vålnader snarare än män. På grund av denna osäkerhet, bevarade han sin plan för sig själv, tog fem kavallerister och bad var och en av dem att ta med sig tre eller fyra hästar så att närhelst den häst som blev riden blev utmattad, kunde ryttaren byta till en annan och hästarna skulle bli lika uttröttade i hans tänkta uppgift. Han gav inte någon som såg honom någon anledning att misstänka att han var kejsaren när har for bort på landet och om han eller någon av hans män behövde föda, frågade de landsortsbefolkningen om det. Slutligen kom han till ett litet värdshus där det bodde en gammal kvinna, som han frågade efter tak över huvudet och någonting att dricka. Den gamla kvinnan tog emot honom mycket gästvänligt och gav honom lite vin och annat som hon råkade ha hemma och när natten kom frågade han om han kunde få sova där, vilket kvinnan gick med på. Kejsaren låg i ett rum på värdshuset när han såg en man som inte sade någonting och bara tittade som om han inte önskade bli uppmärksammad. Ganska förvånad tillkallade han den äldre kvinnan och frågade vem han var och när han kommit. Hon svarade att hon inte visste av vilket skäl han hade kommit, men hon visste så mycket att ända sedan nyheten kom om kejsare Theodosius återkomst med sin armé hade han stannat som en betalande gäst. Han gick ut varje dag och vandrade fritt omkring, men återvände utmattad varje kvällning och lade sig efter maten just som han var. När kejsaren hörde detta förstod han att det som kvinnan sade borde bli undersökt. De tillfångatog mannen och

krävde att han skulle säga vem han var. När de inte kunde förmå honom att säga någonting, torterade de honom med slag och när inte ens det hjälpte beordrade Theodosius sina ryttare att såra honom med svärden och förklara att han var kejsaren. När mannen förstod det avslöjade han att han var spion för de barbarer som gömde sig i träskmarkerna och att han berättade för dem var den romerska armén fanns samt vilka platser eller män som var bäst att anfalla. Därefter högg Theodosius genast av huvudet på honom. Han förenade sig med sin armé som slagit läger inte långt bort och förde dem till den plats där han visste att barbarerna bodde och nedgjorde dem alla, oavsett ålder. Några som hade gömt sig i träskmarkerna släpades ut, andra dräptes ute i vattnet. Slakten blev omfattande.

Magister Timasius beundrade kejsarens mod, men frågade om inte soldaterna, vilka var hungriga och oförmögna att klara av den svåra situationen i träsket, kunde få tillfälle att äta. Theodosius samtyckte och när trumpeterna ljöd återvände och samlades soldaterna från anfallet över barbarerna för att få sig något att äta. Men när de var mätta, blev de så trötta av drycken och utmattningen att de föll i djup sömn. När de omgivande barbarerna såg det, tog de sina vapen och överföll de sovande romarna med spjut, svärd och allehanda dödliga vapen. Kejsaren själv skulle också ha fallit offer tillsammans med hela sin armé om inte en av dem som inte hunnit äta något, hade kommit rusande till kejsarens tält och berättat vad som pågick. Detta uppskakade honom och hans tjänare så mycket att de beslöt sig för att fly från den överhängande faran. Promotus, som hade upphöjts av kejsaren, mötte dem under flykten och han sade åt kejsaren att rädda sig undan tillsammans med sina följeslagare, medan han hemsökte barbarerna och krossade dem för deras dårskap. Så attackerade han barbarerna som han fann bland de sovande soldaterna och anföll så fort han kunde och dödade så många att knappast någon lyckades rädda sig ute i träskmarkerna.

När kejsaren återvände till Konstantinopel var han visserligen nöjd över sin seger över Maximus, men han var också nedslagen över vad barbarerna hade lyckats göra både honom och hans armé. Då beslöt han sig för att avstå från krig och strider och återvända till ett liv med överdådiga fester, vällust och vräkiga framträdanden och hästkapplöpningar.

Högt upp i Theodosius administration satt gallern Rufinus som var speciellt ärad av kejsaren, som anförtrodde sig åt honom i varje stycke men inte åt någon annan. Detta förargade Timasius och Promotus som löpt sådana risker för staten och nu insåg att de befann sig på andra plats. Rufinus var så arrogant och högfärdig mot dem, att han vid ett offentligt möte slungade en förolämpning mot Promotus, som genast slog honom i ansiktet med handen. Rufinus gick sedan och visade upp sitt ansikte för kejsaren. Det gjorde honom så rasande att han sade att om de inte hindrade deras avundsjuka på Rufinus, skulle de snart göra sig till kejsare. Rufinus övertalade kejsaren att beordra Promotus att lämna salen och träna soldaterna för krig. När han utförde detta, sände kejsaren en grupp av barbarer mot honom när han begav sig till Trakien. De lade sig i bakhåll och dödade honom. Promotus var en man som var oemottaglig för mutor, som lojalt tjänat staten och dess kejsare,

men han var rikligt belönad för att han hade tjänat oförsiktiga och respektlösa ledare.

Magister militum Baudo, Arbogast och Ricimer

År 388
Troninkräktaren Maximus blev av med sina kejserliga emblem av kejsarna Valentinianus och Theodosius vid den tredje milstenen från Aquileia och blev förd till domstol där han dömdes till döden. Samma år blev Maximus son Victor dödad av comes Arbogast i Gallien.

Arbogast, av frankisk börd och son till Baudo och vars farbroder var den Ricimer som blev sjuk och dog i Konstantinopel, hade blivit utnämnd till magister militum av kejsare Gratianus. Arbogast var näst högst i befäl efter magister Baudo och en som genom fysisk styrka och våldsamt humör gjorde honom till ett inferno. I övrigt var hans måttlighet stadig och fast och han utkämpade en ändlös kamp mot korruption. Hans rikedom var inte större än för vanliga soldater.

När Arbogasts fader Baudo dog var han självsäker på sin egen förmåga och tog över magisterskapet utan kejsare Valentinianus tillstånd. Han var mycket passande för uppgiften genom sitt mod, militära kunskap och förakt mot rikedom varigenom han vann stor makt. Även när det gällde att tala fritt till kejsaren sade han emot allt som han inte gillade. Valentinianus hade under sin tid varit förargad på detta och hotade honom ofta, men utan resultat eftersom Arbogast hade stöd av hela armén.

En dag när Valentinianus kände att han inte längre ville vara utsatt för denna man på detta sätt, kom Arbogast emot honom i palatset när han satt på imperiets tron. Kejsaren mötte honom med en genomträngande blick och gav honom ett brev som upphävde hans tjänst. När Arbogast hade läst detta sade han att Valentinianus inte hade gett honom uppdraget och därför inte heller kunde ta tillbaka det, varpå han rev sönder brevet, slängde det på golvet och gick sin väg. Från den stunden var deras antipati mot varandra inte längre hemlig utan känd för var och en.

År 392
I palatset fanns en man som hette Eugenius och han var mycket lärd och rektor för skolan. Ricimer, som var välvilligt inställd till denna man för hans stilfullhet och artighet, introducerade honom för Arbogast och uppmanade honom att bli en vän till honom på grund av att han skulle bli användbar om någon situation skulle uppstå där man behövde en sann vän. Eugenius och Arbogast träffades regelbundet och blev nära vänner och det var ingenting viktigt som den senare inte anförtrodde den andre. Han påminde Eugenius om att hans kunskaper och dignitet skulle göra honom till en bra kejsare. Arbogast framförde sina planer till honom och även om

Eugenius var upprörd över det han sade, fortsatte han att bli smickrad av honom, när Arbogast bad honom att inte tacka nej till det som ödet givit honom. När han hade övertygat honom, trodde han att det var bäst att få undan Valentinianus innan kejsarämbetet kunde överlämnas till Eugenius. Följaktligen, medan kejsaren stannade i Vienna i Gallien och oväntat vilade med några soldater utanför muren, stack Arbogast honom och gav honom ett dödligt sår så att han dog (den 15 maj). På grund av sitt rykte, protesterade ingen mot hans djärvhet och soldaterna var lojala mot honom för hans förakt mot rikedomar, så han förklarade och upphöjde Eugenius till kejsare.

Theodosius tyckte mycket illa om denna händelse och förberedde sig på krig. Han avsåg att låta Ricimer, vars mod var testat i många krig, få ledningen över kavalleriet och bestämma de andra befälen över de andra enheterna, men Ricimer dog av en sjukdom i Konstantinopel just innan detta hann ske.

När Theodosius kom till tronen accepterade han en del barbarer som vänner och allierade, förärade dem med gåvor och betalade för att få uppmärksamhet av deras ledare, från var och en av deras stammar, vilka även var tillåtna att få dela hans bord. Från den tiden restes en diskussion bland goterna där åsikterna gick isär. Några sade att det var bäst att ignorera ederna som gavs när de överlämnade sig till romarna, medan andra tvärtom sade att de inte av något skäl borde bryta uppgörelsen.

Efter detta begav sig Theodosius till Rom, utnämnde sin son Honorius till kejsare och upphöjde Stilicho till magister praesentalis. Timasius blev upphöjd till magister militum tillsammans med Stilicho, medan de barbariska hjälptrupperna delades mellan Gainas, Saul och Bacurius som var en armenier. Imperiet var nu överlämnat åt kejsarna Arcadius och Honorius, som hade den skenbara makten. Fullständig kontroll utövades istället av Stilicho i väst och Rufinus i öst. Stilicho, som var administratör av det västra imperiet, gav kejsare Honorius sin dotter till äkta och stärkte sin makt och hade nästan hela armén under sin kontroll.

Kejsare Arcadius gifte sig med Eudoxia, som var dotter till den Baudo som var av frankisk härkomst och blev utnämnd till magister militum.

Fredsavtal

Omkring år 392-394

Troninkräktaren Eugenius ledde en militär expedition ända till gränsen där floden Rhen rinner fram. Han förnyade de gamla fredsavtalen med alemannernas och frankernas kungar.

Arbogasts död

År 394

Theodosius begav sig iväg med sina styrkor och korsade Alperna. Oväntat överföll han fienderna och förvirrade Eugenius genom denna överraskning. Eugenius föredrog att använda barbarernas legion mot fienden och offra dem först, medan Theodosius beordrade Gainas att rycka fram med sina män, följd av de andra barbariska befälen med sina kavallerier, hästburna bågskyttar och infanteri. Eugenius kom ut och mötte dem med hela sin armé och de två härstyrkorna möttes i strid. Under slaget inträffade en förmörkelse av solen, vilket gjorde att det blev mörkt som under natten istället för ljust. Arméerna deltog i en slags nattlig drabbning och orsakade sådan slakt att på den dagen föll den större delen av Theodosius allierade och däribland befälhavaren Bacurius som farofyllt visade stort mod. De andra befälhavarna överlevde oväntat. När natten kom och härstyrkorna skildes åt var Eugenius så glad över framgången att han upphöjde sina modigaste soldater och tillät sina män att äta, i tron att det inte kunde bli mer strid efter en sådan drabbning. Just före gryningen utförde dock Theodosius ett fullskaligt anfall. Eugenius trupper som antingen vilade eller var upptagna med att äta, dödades innan de hann förstå vad som hade hänt. Theodosius tryckte på mot Eugenius tält och attackerade och dödade de flesta som de mötte, förutom några som rusade upp och flydde av fruktan, däribland Eugenius som dock blev tillfångatagen. De högg huvudet av honom och fäste det på ett långt spjut och förde det runt lägret för att visa alla som fortfarande stödde honom hur en romare borde förhålla sig till kejsaren, i synnerhet nu när troninkräktaren var borta. Nära nog alla som hade överlevt skyndade sig över till kejsaren, kallade honom kejsare och Augustus samt bad om förlåtelse för sina misstag vilket han gladeligen beviljade. Arbogast däremot kunde inte förvänta sig att få ta emot en sådan vänlighet från Theodosius och flydde till det mest svårframkomliga stället i bergen. Medveten om att hans förföljare sökte efter honom överallt, föll han för sitt eget svärd och föredrog hellre en krigares död än att ge sig till sina fiender.

Detta inbördeskrig upphörde med blodet från dessa två män, men utan att nämna de tio tusen goter som skickades iväg av Theodosius som Arbogast sägs ha huggit ner till sista man.

Stilichos bragder

År 395

Sedan kejsare Theodosius hade lämnat denna värld (17 jan 395), efter att ha visat sig vara en av de rättvisaste av män och en duglig krigare, övertogs styret av hans två söner, Arcadius som var den äldre fick den östra delen och Honorius som var

den yngre och som fick den västra delen. Men den romerska förvaltningen hade blivit delad ända sedan Konstantins och hans söners tid, för han flyttade sin regering till Byzantium och gjorde staden större och mycket mer förnyad samt lät uppkalla den efter sig själv.

När Theodosius dog i Italien efter att ha dödat Eugenius, var bara Stilicho kvar som befälhavare. Stilicho försökte på alla sätt komma över den östra delen också och påstod att kejsare Theodosius på sin dödsbädd hade överlämnat imperiets båda delar till honom. Rufinus gjorde allt han kunde för att hejda Stilichos expedition i öst och försvaga Arcadius militära makt. Rufinus ansåg att Antiochus var passande för sina syften och gjorde honom till prokonsul av Grekland, så att provinsen kunde öppnas för ödeläggelse genom de anfallande barbarerna. Gerontius engagerades för garnisonen i Thermopylae, vilken också kunde hjälpa honom i hans komplott mot staten. När Rufinus efter denna dårskap såg Alarics upproriska attityd, ångrade han att han inte befallde över någon armé utan bara hade de barbarer som Theodosius hade givit honom när han hjälpte till att slå ner tyrannen Eugenius. I hemlighet informerade han Antiochus om att allting förväntades bli taget och uppmanade honom att rycka fram med sina barbarer och alla andra styrkor som han hade.

År 396

Då lämnade Alaric provinsen Trakien och fortsatte till Makedonien och Thessalia och ödelade allt i sin väg. När han närmade sig Thermopylae skickade han i hemlighet brev till prokonsul Antiochus och befälhavare Gerontius och lät meddela att han hade kommit. Den senare drog sig tillbaka och lämnade barbarerna så att de fritt och obehindrat kunde röra sig i Grekland. Omedelbart började de plundra landsbygden och förstöra städerna, dödade männen i alla åldrar och tog kvinnor och barn i massor liksom rikedomar och byte. Sedan de fått tillgång till Grekland vid Thermopylae var hela Boetia och andra delar av Grekland som barbarer besökte så ödelagt att de från denna dag och under lång tid uppvisade spåren av deras framfart. Bara staden Thebes räddades, delvis för att den var så stark och delvis för att Alaric var för otålig för att belägra staden i sin brådska att inta Aten. Thebeborna klarade sig och Alaric begav sig till Aten, i tron att han lätt skulle kunna ta den staden beroende på att den var för vidsträckt för att kunna bli försvarad av sina invånare, men också för att en belägring snabbt skulle få dem att överlämna sig eftersom Piraeus hade ont om proviant. Detta var Alarics hopp, men denna gamla stad fick något gudomligt skydd för sin egen skull, trots samtidens gudlöshet och på så vis undkom ödeläggelse.

När Alaric och hela hans armé kom till staden såg han den beskyddande gudinnan Athena gå längs muren och hon såg ut precis som statyn, beväpnad och beredd att göra motstånd. Medan de förde fram sina styrkor såg han Achilles, precis som Homerus beskrev honom vid Troja när han i vrede slogs för att hämnas Patroclus död. Dessa uppenbarelser blev för mycket för Alaric, som gav upp försöken att inta staden och skickade budbärare för att göra upp om fred. När överenskommelsen

var klar och de utväxlat eder, begav sig Alaric in i Aten med ett fåtal män. Han behandlades med all vänlighet och sedan han badat och blivit underhållen av utvalda invånare och även fått gåvor, lämnade han staden och hela Attika utan att skada någonting. Han lämnade Attika av fruktan för dessa järtecken och fortsatte till Megarid som han intog genom ett plötsligt anfall och sedan fortsatte hans marsch utan motstånd till Peloponnesos. Eftersom Gerontius tillät honom att ta sig över Isthmus, lyckades han obesvärat att inta alla städerna utan strid. Nästan alla saknade vallar, eftersom de litade på den säkerhet som Isthmus utgjorde. Korint intogs först tillsammans med de närbelägna byarna och sedan Argos och landsbygden ner till Sparta. Även Sparta ingick i den allmänna ödeläggelsen av Grekland, för på grund av romerskt begär var staden varken försvarad av vapen eller modiga män och hade blivit överlämnad till opålitliga ledare som ivrigt tillfredsställde sina nycker. När Rufinus hörde vad som hade hänt i Grekland blev han ännu mer angelägen om att bli kejsare och sedan regeringen var i oordning, trodde han att inget kunde stoppa honom.

År 397
Stilicho tog ombord en del trupper och skyndade sig för att hjälpa den olycklige Achaeans. De landsteg i Peloponnesos och tvingade barbarerna att fly till Pholoe där Achaeans på ett enkelt sätt kunde ha svält ut dem om han inte ägnat sig åt njutning, komiska skådespel och skamlösa kvinnor, samt tillåtit sina soldater att plundra det som barbarerna lämnat efter sig. På så vis gav han fienden chansen att lämna Peloponnesos med allt sitt byte och gå över till Epirus för att plundra städerna där. När Stilicho hörde vad de hade gjort, seglade han tillbaka till Italien utan att ha åstadkommit någonting. Istället hade han bara ökat de svåra tiderna i Grekland genom sina egna styrkor. När han kom till Italien beslöt han sig för att mörda Rufinus och berättade för kejsare Honorius att han skulle sända soldater till dennes bror Arcadius österut och han fick fria händer. Senare omringades Rufinus och blev nedstucken med svärd.

Omkring år 400
Stilicho tog befälet över en armé, krossade frankerna och tog sig över Rhen, tog sig fram över Gallien och nådde slutligen Pyrenéerna.

Gainas uppror

År 399
Senatorn Gainas hade fått titeln magister och var varken hedrad eller hade förmåga att tillgodose sin omättlighet för gåvor, men han var våghalsig nog att inlåta sig i varje företag och chefskap som berörde imperiets barbariska, men inte romerska,

härstyrkor i Frygien. Han lämnade Konstantinopel och gjorde anspråk på att bege sig till Frygien för att inspektera sina barbarer. Men när han hade tagit befälet över dem, överföll han alla som kom i vägen och dödade män, kvinnor och barn och hemsökte allting som låg framför honom. Inom kort hade han samlat ihop så många slavar och utstötta att hela Asien var i stor fara. När Arcadius hörde om denna enorma katastrof, blev han komplett apatisk och oförmögen i sin extrema dåraktighet i försöken att förstå vad han skulle ta sig till. Så han gav Eutropius kontrollen över hela imperiet och han valde Gainas och Leo som befälhavare. Leo sändes till Asien för att attackera barbarerna och alla andra i den brokiga blandningen som spred ut sig där, medan Gainas mötte fienderna i Trakien och även Hellesponten om han fann dem i denna region.

Gainas var sänd till Trakien för att förhindra Tribigildus styrkor att ta sig över Hellesponten och för att anfalla dem till sjöss, om det behövdes. Men Gainas tog istället fasta på sin hemliga uppgörelse med Tribigildus och ansåg att tiden var mogen att inleda sitt åtagande och han beordrade därför Tribigildus att leda sin armé till Hellesponten. Hade Gainas hemlighållit sin komplott mot staten och under stillhet lämnat Konstantinopel med sina barbarer, hade han kunnat fullborda sin plan. Hela Asien hade då fallit i hans händer, utan att någon kunnat hindra honom och där hela östra delen av imperiet fördärvats med det övriga. Men ödet ville annorlunda. Tribigildus gjorde inte det som Gainas sade till honom att göra och fortsatte att plundra i Frygien. Leo vågade inte anfalla Tribigildus, som obehindrat kunde erövra städerna och döda alla dess invånare och soldater. Inte heller ville barbarerna kämpa för romarnas skull. Istället förenade de sig med sina landsmän i maktkampen mot Roms allierade. Tribigildus fortsatte ner mot Lydia och Jonien och Nedre Pamphylia. Här instängdes en del av styrkorna i ett pass och överöstes med stenar tills de flesta av barbarerna var döda, men många till häst hade ridit ut i ett kärr och drunknat. Tribigildus och tre hundra man klarade sig undan, men angreps på nytt när de skulle ta sig över en flod. Gainas skickade trupper med barbarer som förstärkning till de olika romerska lägren, för att de långsamt skulle korrumpera dem och ge Tribigildus en chans att fly. De barbarer som Gainas sände till Leo som hjälptrupper, anföll allt som var romerskt, ödelade landet och dödade soldaterna. De slutade inte förrän de hade slagit ut Leos trupper och gjort hela landet öde. Då blev Gainas syften kända, för Tribigildus flydde från Pamphylia och bringade en ännu värre katastrof över städerna i Frygien. Gainas tog sig till Bithynia och Tribigildus till Hellesponten och de tillät sina barbariska arméer att plundra överallt dit de kom, ända tills Konstantinopel var i fara. Gainas stämde möte med kejsaren och när de träffades krävde han å Tribigildus vägnar att ett visst antal personer, ofta högt uppsatta, skulle utlämnas till honom så de kunde dödas och detta gick kejsaren med på. När Gainas fick dem i sitt våld nöjde han sig med att förvisa dem och skicka dem i exil. Gainas begav sig från Asien till Trakien och beordrade Tribigildus att följa efter. Under en tid i Konstantinopel såg Gainas till att hans soldater i staden spreds ut överallt och även ingick i hovets vaktstyrka, samt i hemlighet beordrade sina barbarer att så fort

som soldaterna hade lämnat staden skulle de omedelbart gå till anfall i dess hjälplöshet och lämna över den högsta makten till honom.

År 400

Gainas lämnade Konstantinopel, under förevändning att hans hälsa behövde vila efter alla krig och begav sig till en förort 40 stadier (8 km) därifrån, medan han väntade på att hans barbarer skulle attackera staden som han givit order om. Om han inte hade drabbats av obetänksamhet och handlat förhastat, skulle ingenting ha kunnat förhindra att barbarerna tagit staden. Istället för att invänta signalen, närmade han sig muren och de skräckslagna vakterna höjde alarm och det blev allmänt tumult med jämrande kvinnor, förvirrande klagomål som om staden redan var tagen, tills alla samlade ihop sig för att anfalla barbarerna i staden. När de hade dödat dessa med svärd, stenar och allt som de fick tag på, sprang de upp till murkrönet och hjälpte vakten att kasta allting de kunde hitta på Gainas män och på så vis avvärja deras anfall på staden. Barbarerna inne i staden hade huggits ner av stadens befolkning och mer än sju tusen skaffade sig asyl för sig själva genom att ta sig till en kristen kyrka nära palatset. Kejsaren befallde att även de som var därinne skulle huggas ner och att man inte skulle bereda dem någon tillflyktsort från den bestraffning deras fräckhet förtjänade. Detta var kejsarens order men han vågade inte släpa ut dem från deras helgedom av fruktan för att de skulle göra motstånd. Så man beslöt sig för att ta bort taket över altaret och gav brinnande facklor till utvalda personer för att kasta ner dem. Så höll de på tills alla var brända till döds, men fromma kristna menade att detta var en grov befläckelse som hade skett mitt inne i staden.

Gainas begav sig till Trakien som var fullständigt öde och vidare till Asien. Han placerade ut sina barbarer på alla höjder. Senaten och kejsaren utnämnde Fravitta till magister i kriget mot Gainas. Han var barbar till börden men på andra sätt en grek, inte bara i sina seder utan även i sin läggning och religion. I striderna lyckades Fravitta hugga ner de flesta av Gainas män och upphöjdes till konsul, medan Gainas begav sig tillbaka till Trakien och sedan vidare mot Donau. Av fruktan för att bli förråd dödade han alla sina romerska soldater, gick över Donau i avsikt att återvända till sitt födelseland och där spendera resten av sitt liv.

Under tiden ansåg Uldes, hunnernas ledare vid denna tid, att det var osäkert att tillåta en barbar få ha sin egen armé på andra sidan Donau. Han tänkte också att han skulle tillfredsställa den romerske kejsaren om han drev ut Gainas. Därför började Uldes förbereda en strid mot honom. Han samlade sin armé och ställde upp den mot sin fiende. Eftersom Gainas var oförmögen att återvända till romarna och även var oförmögen att förhindra en hotande sammandrabbning med Uldes, lät han beväpna sina följeslagare och ryckte fram för att möta Uldes. Arméerna anföll varandra upprepade gånger och möttes i flera strider. Gainas sida höll ut, men många av dem föll och bland dem till slut även Gainas själv, kämpande starkt och ädelt. Uldes sände hans huvud till kejsare Arcadius. För detta blev han belönad och erhöll fred med romarna. Men kejsarens enfald hindrade

formuleringen av något rationellt förfaringssätt och Trakien var i kaos. Förrymda slavar och andra desertörer kallade sig själva hunner och plundrade landsbygden tills Fravitta ledde den romerska armén mot dem och dödade alla som de kunde finna.

Om Gainas begäran och Johannes Chrysostoms svar

Gainas, en gotisk man, som var ganska mycket barbar i sitt sinnelag, grym och våldsam i sitt temperament, var vid denna tid en militär befälhavare i den romerska armén. Under sig hade han många av sina egna landsmän och med dem befälet över romerskt kavalleri och infanteri. Han utövade ett skräckvälde, inte bara för de han hade kring sig utan även för kejsaren själv, som misstänkte att han hade för avsikt att tillvälla sig makten. Han var en bekännare till den arianska irrläran och frågade kejsaren om han fick använda en av kyrkorna. Arcadius svarade att så skulle få ske, men han skickade sedan genast efter den helige Johannes, som var ärkebiskop i Konstantinopel. Han berättade om önskemålet, samt om Gainas makt, antydande om hans bemäktigande och bönföll honom att tygla sin vrede över barbaren för denna överenskommelse. Den ädle mannen svarade att "Inga sådana löften eller order var heliga nog för att hållas till sådan som inte var förmer än hundarna. Aldrig skulle de som dyrkade och lovsjöng få lida eller fördrivas och deras kyrkor få bli given åt dem som hädade Honom. Frukta inte denna barbar, utan låt kalla både honom och mig till dig, lyssna under tystnad vad som sägs och jag ska både tygla hans tunga och övertyga honom att inte fråga vad som är fel att tillmötesgå."

Kejsaren blev glad över det som Johannes Chrysostoms sade och nästa dag kallade han dem båda till sig, både biskopen och befälhavaren. Gainas började med att fråga om infriandet av löftet, men den store Johannes svarade att kejsaren, som erkände den sanna tron, inte hade någon rätt att våga göra någonting som kunde vara emot den. Gainas replikerade att han också behövde något ställe där han kunde framföra sina böner. "Varför då", svarade Johannes, "varenda kyrka är öppen för dig och ingen vill hindra dig från att bedja där, när helst du själv vill." "Men jag", svarade Gainas, "tillhör en annan sekt och ber om att få ha en kyrka tillsammans med dem. Och jag som sliter så hårt i krigen för romarnas skull, behöver för rättvisans skull få denna önskan tillgodosedd." "Men", svarade biskopen, "du får större belöning för ditt arbete, du är befälhavare, du är oförgriplig i din konsulära ämbetsdräkt. Du måste ta hänsyn till vad du var för något tidigare och vad du är nu, din fattigdom fordom och din nuvarande framgång. Vilken slags skrud du bar innan du for över floden Ister och vilken skrud du bär nu. Betänk, säger jag, litenheten i ditt arbete och storheten i din belöning och var inte otacksam till dem som har visat dig en sådan heder." Med dessa ord förmådde biskopens ord att göra Gainas tyst och tvingade honom att stå mållös.

I sinom tid gjorde han revolten känd, som han länge burit i sitt hjärta och samlade sina styrkor i Trakien. De ödelade och plundrade i flera olika riktningar. När detta blev känt spred sig en allmän panik bland såväl rika som fattiga och inga

fanns som var beredda att marschera mot dem, ingen ansåg det vara säkert nog att bege sig till honom som sändebud, för alla fruktade hans barbariska sinnelag.

Om Johannes Chrysostom som sändebud till Gainas

När alla andra var på flykt på grund av den allmänna paniken, blev Johannes den storslagna ledaren övertalad att färdas som sändebud. Han tog ingen hänsyn till konflikten som hade blossat upp, eller om de förfärande känslor som det hade rört upp och gjorde sig redo för färden till Trakien. När Gainas fick besked om färden betänkte han de djärva uttalanden som han hade gjort på den som var ombud för den sanna tron. Han kom honom till mötes på långt håll, ivrigt svamlande, tog hans högra hand och höll över sina ögon, samt lät sina barn få sitta i den helige mannens knä. Så vänlighet har förmåga att bringa även de som är mest emot godheten att få dem att blygas och övervinnas. Men avundsjukan kan inte uthärda de skarpa strålarna av hans filosofi.

När Rhoilas, furste hos nomaderna i Skytien, hade korsat Donau med en stor mängd människor och ödelade och plundrade Trakien, hotade han att belägra imperiet stora stad Konstantinopel. Men han gjorde bara en kortare belägring och Gud hemsökte honom från ovan men blixtar och stormar, brände upp angriparna och nedkämpade hela den stora massan.

Gainas driftighet

En got kallad Gainas och som fått anställning hos romarna, hade stigit från den lägsta rangen i armén till befälhavare. Han försökte tillvälla sig makten över det romerska imperiet. Med detta i tankarna, skickade han efter sina landsmän goterna och bad dem komma från sina egna länder till romarnas territorium, samt utnämnde sina släktingar till tribuner och andra ledare. Tirbigildus, en släkting till honom, som befallde över en stor härstyrka i Frygien inledde upproret. Under förevändning att ha blivit förnärmad över ödeläggelsen av många frygiska städer, vilka hade ställt sig under hans kontroll, vände sig Gainas till deras hjälp. När han kom hade en stor mängd barbarer rustat sig för krig och då avslöjades hans plan som han hade hållit hemlig. Städerna som han hade fått i uppdrag att skydda kom istället att bli plundrade. Därefter fortsatte han till Bithynia och slog läger vid gränsen till Chalcedonien och hotade med krig. Städerna i östra Asien och alla som bodde mellan denna region och Euxine (Svarta Havet), befann sig i fara. Kejsaren och hans rådgivare beslöt att det inte var tillräckligt säkert att försöka sig på något riskfyllt företag, utan först göra klar en ordentlig förberedelse emot de män som redan var desperata. Kejsaren förklarade då att han var redo att bli vänligt inställt till honom på varje punkt och sände en förfrågan till Gainas för att få vetskap om vad han begärde. Gainas svarade att de två romare som var konsul, Saturninus och Aurelianus, som han trodde var fientligt inställda, skulle bli överlämnade till honom. När de kom i hans våld, förlät han dem. Därefter höll han ett möte med kejsaren nära Chalcedon, i bönehuset i vilket martyren Euphemias grav finns. Sedan han och kejsaren muntligen hade bundit varandra genom vänskapliga löften

gentemot varandra, drog han tillbaka sina styrkor och vände sig till Konstantinopel, där han enligt ett kejserligt påbud blev utsedd till befälhavare av infanteriet och kavalleriet. Framgången så långt med sitt förräderi var mer än vad han kunde bära med måtta. I motsats till alla förväntningar hade han lyckats så väl i sitt företag. Då bestämde han sig för att försvaga freden med katolska kyrkan. Han var kristen och i likhet med resten av barbarerna hade de anammat den arianska irrläran. Antingen på uppmaning av ledaren av det partiet eller som en impuls från hans egen ambition, sade han till kejsaren att överlämna en av kyrkorna i staden Konstantinopel till arianerna. Han menade att det var varken rätt eller riktigt att, medan han var befälhavare av de romerska trupperna, skulle behöva vända sig till en plats utanför stadsmuren när han önskade engagera sig i en bönestund. Johannes förblev inte inaktiv när han blev insatt i dessa förhandlingar. Han samlade ihop alla biskopar som då befann sig i staden och gick upp med dem till palatset. Han framförde en lång talan i närvaro av kejsaren och Gainas, förebrående den sistnämnde att vara en främling och en flykting, samt påminde honom om att hans liv hade räddats av kejsarens fader, till vilken han hade svurit trohet och likaledes till hans barn, till romarna och till lagen vilken Gainas strävade att göra kraftlös. När Johannes framfört detta visade han den lag som Theodosius hade stadfäst, där han förbjöd alla irrläror att hålla en kyrka innanför stadsmuren. Därefter vände hans sig till kejsaren och förmanade honom att hålla den lag som förbjöd kättare och sade honom att det skulle vara bättre att bli berövad imperiet än att bli skyldig till gudlöshet genom att bli en förrädare i Guds hus. Detta framförde Johannes på ett storartat sätt och gav inget utrymme för förnyelse rörande kyrkorna i hans omvårdnad. Gainas, som var obekymrad över ederna, attackerade staden.

Hans företag blev känt vid samma tid som en komet började visa sig direkt över staden. Denna komets ljusstyrka och storlek var större än någon annan som hade setts tidigare. Gainas började med att erövra affärerna som låg längs stranden och samlade ihop deras väldiga förmögenhet. Men när ryktet gjorde det känt vilka hans planer var, gömde handlarna sina rikedomar och satte inte fram silvret på bordet som de uppmanades att göra. Gainas sände då iväg några barbarer om natten för att sätta eld på palatset, men de var oerfarna och blev rädda, varför de återvände tillbaka. För när de hade tagit sig förbi den stora byggnaden, inbillade de sig att de såg en enorm och välbeväpnad härstyrka där alla männen hade enastående kroppsstorlek. De återvände och berättade för Gainas om de nya trupperna som hade anlänt. Gainas trodde dem inte, för han var säker på att inga styrkor hade kommit till staden. Men när även andra personer återkom, vilka han samma natt hade skickat till palatset i samma ärende och berättade om härstyrkan, blev han tvungen att med egna ögon se vad som stod på. Bilden av en härstyrka, vilken hade kommit från andra städer, framträdde framför honom. De vaktade staden och palatset om natten och gömde sig själva om dagen. Gainas trodde sig vara besatt av en demon. Under förevändning att han ville träffa en böneförättare, gick han till kyrkan i Hebdomos, vilken kejsarens fader hade upprättat till ära för Johannes döparen. En del av barbarerna stannade kvar inne i Konstantinopel, medan andra följde Gainas

ut ur staden. I all hemlighet lastade de vapen och grytor fulla med pilar i kvinnornas vagnar, men när de upptäcktes vid stadsporten slog de ner vakten som försökte hindra dem att forsla ut vapnen. Från denna stund var staden full av sådan oordning och tumult, som om den plötsligt hade blivit erövrad. Mitt under denna fasansfulla händelse, skyndade sig kejsaren att utropa Gainas till folkets fiende och beordrade att alla barbarer som fanns kvar i staden skulle dräpas. Genast slängde sig soldaterna över barbarerna, dräpte ett stort antal av dem och satte sedan eld på den kyrka som var namngiven efter goterna. Som brukligt var hade de församlat sig i bönehuset, eftersom det inte fanns någon annan tillflyktsort sedan porten hade stängts. Medan de hörde om denna katastrof, tog sig Gainas genom Trakien och fortsatte mot Cherronesus i avsikt att korsa Hellesponten. Han trodde att om han bara lyckades erövra den andra sidan av kusten som låg i Asien, skulle han enkelt kunna lägga under sig alla de provinser som hörde till imperiet i öster. Alla dessa saker inverkade på ett ogynnsamt sätt på hans hopp, för romarna där var gynnade av gudomlig kraft. De romare som kejsaren sänt ut till lands och till sjöss, skickades under ledning av Fravitta som också var en barbar till födseln. Han var en god man och en duglig befälhavare. Barbarerna hade inga skepp, men oklokt nog försökte de sig på att korsa Hellesponten och nå andra sidan på flottor. Plötsligt blåste en kraftig vind upp och spred ut dem på ett våldsamt sätt och drev dem mot de romerska skeppen. De flesta av barbarerna och deras hästar drunknade, men många av de övriga dräptes av soldaterna. Gainas lyckades dock med några få av sina följeslagare fly undan. Inte lång tid därefter när de tog sig fram genom Trakien, anföll de med likgiltighet en romersk armé och Gainas och alla hans barbarer omkom.

Fravitta hade uppträtt mycket framstående i detta krig och blev därför upphöjd till konsul. Under hans konsulat och det av Vincentius, föddes en son till kejsaren och han blev senare utropad till kejsare och fick titeln Augustus.

Gainas och Argibild

Rufinus, som var Arcadius livvakt, blev gäckad på sitt tilltänkta äktenskap genom en komplott av Eutropius, som var Arcadius kammarherre. Genom sitt giriga och grymma sätt, föraktade han alla och skrämde kejsaren genom sina nära förbindelser med barbarerna. Frambärande häftigt tryck på kejsaren att denne skulle göra honom till vice kejsare, presenterade Rufinus vid ett tillfälle en styrka av barbarer som leddes av Alaric och de ödelade faktiskt hela Grekland och området närmast Illyricum. Som ett resultat av detta var det klart för alla att han sammansvärjde med troninkräktare.

Stilicho kallade in Gainas, som vid den tiden var befälhavare över den östra armén och gjorde klart att han var beredd att konspirera mot Rufinus. När kejsare Arcadius armé på sitt återtåg från kriget mot Eugenius och förföljelsen mot barbarerna i Illyricum var över och de närmade sig Konstantinopel, skulle kejsaren genom att följa de gamla traditionerna gå ut ur staden för att hälsa armén, medan Gainas vaktade honom. Det var fullständigt nödvändigt att den som var praetorian

prefect - vilket Rufinus var - följde kejsaren. Vid ett och samma tillfälle blev kejsaren hyllad av armén samtidigt som Rufinus blev nedhuggen och detta blev hans slut. Hans hustru och barn flydde till kyrkan. De tog med sig för sin egen del utan hinder allt som han hade samlat på sig under sin tid vid makten.

När Gainas hade slagit ner fienden - för han utkämpade ett extremt kraftfullt fälttåg mot eunucken, så ädel var han - blev han övervunnen av den han trodde skulle bli hans efterträdare. Eftersom han redan hade tagit kontroll över den romerska staten, tog han det lugnt och kopplade av som ett resultat av sina framgångar. Han sände ett meddelande till Argibild och förklarade att de hade utfört målet för det som de hade arbetat med.

Gainas och Argibild, ledaren och följeslagaren. Men nu ligger Gainas slaktad och har ingen som kan begrava honom eller täcka hans kropp med jord.

Vid den tiden passerade Alaric och hans barbarer Thermopylae som om de tävlade på en tävlingsbana eller en plan slätt bara för hästar.

Fravittas död

När Fravittas kropp blev sjuk, var hans själ i bättre hälsa och han limmade och vävde samman sin kropp som redan höll på att falla isär. Fravitta var överbefälhavare över Österns armé, en man med enastående dygd. När Fravitta, romarnas överbefälhavare hade slagit Gainas, som stannade kvar i Chersonense, förföljde han inte honom eftersom han var säker på den seger han fått. Han besparade sig det besväret och på ett spartanskt sätt accepterade han den lycka som tilldelats honom och inlät sig inte på mer förföljelse än vad som var förnuftigt. Avundsjuka tungor sade att Fravitta visste hur man skulle vinna en seger men inte hur man skulle använda den. De menade att han hade tillåtit en landsman att fly till säkerheten. Men Fravitta återvände till Konstantinopel och var då på gott humör. Fravitta begärde inför kejsaren att få dyrka gud på sina förfäders sätt. Kejsaren med ett övermått av kunglig dygd beviljade honom även konsulskapet och han accepterade det (år 401).

Konsulskap för germanska personer

Ett visst antal goter och andra germanska män lyckades erhålla ett sådant förtroende hos romarna att de kunde få förnäma ämbeten i det militära eller bli utnämnda till patricier. Det finaste ämbetet som fanns under kejsartronen var konsulskapet, som innehades av två personer och med nya namn varje år. Normalt kunde en person bara inneha ämbetet en enda gång under sin livstid men med tiden förekom flera avvikelser från detta. Efter goternas plundring av Rom år 410 skulle det dröja några årtionden innan germanska personer åter igen insattes i detta ämbete. Under 500-talet började detta ämbete att förändras och inom kort upphörde det.

år 362	Nevitta	?
år 366	Dagalaif	franker?
år 377	Merobaude	franker?
år 383	Merobaude (2:a gången)	franker?
år 384	Ricimer	franker
år 400	Stilicho	vandal
år 401	Fravitta	got
år 405	Stilicho (2:a gången)	vandal
år 447	Ardabur	visigot / alan
år 452	Aspar	visigot / alan
år 458	Ariovind	?
år 459	Ricimer	franker?
år 461	Dagalaif	franker?
år 465	Hermineric	got
år 484	Teodoric	got
år 519	Eutharic	got

Kristna strider rörande trosfrågorna

Skyternas tro och deras ledare Vetranio i staden Tomi

Det är sagt att detta var orsaken till att skyterna höll sig trogna till sin tro. Det finns ett stort antal städer i deras land, men också byar och befästningar. Huvudstaden kallas Tomi och det är en stor och välbefolkad stad som ligger vid havet på den vänstra (västra) sidan när man seglar på det hav som kallas Euxine (Svarta Havet). I enlighet med en gammal sedvänja som ännu råder, är alla kyrkorna i hela landet under inflytande av en enda biskop. Vetranio styrde dessa kyrkor när kejsaren besökte Tomi. Kejsare Valens vände sig till kyrkorna och bemödade sig, som han alltid brukade göra, att vinna över biskopen till Arius irrläror. Men den sistnämnde motsatte sig med kraft hans argument och efter ett modigt svaromål av Nicenes trosläror, lämnade kejsaren platsen och fortsatte till en annan kyrka, varhelst han följdes av folk. Så gott som hela staden, alldeles fullpackad av folk, kom för att se kejsaren, eftersom de förväntade sig att någonting speciellt skulle bli resultatet av hans möte med biskopen. Kejsare Valens blev mycket förolämpad av att bli lämnad ensam i kyrkan med sina följeslagare och i sin förbittring utdömde han förvisning av biskopen. Kort tid därefter återkallades han, eftersom han fruktade ett uppror, för skyterna var bestörta över avsaknaden av sin biskop.

Kyrkan i Tomi och för den delen alla kyrkor i Skytien, var (vid tiden omkring år 400) underlagda skytern Theotimus. Han hade förkovrat sig i praktisk filosofi och hans dygd hade väckt sådan beundran hos de barbariska hunnerna, vilka bodde vid kanten av floden Ister, att de kallade honom romarnas gud, för de hade fått erfara gudomliga dåd av honom. En dag när han reste omkring i deras land, märkte han att en del av dem gick mot total förintelse. Hans följeslagare bröt då ut i en veklagan och sade sig själva vara vilse, men han sänkte sig bara ner från hästen och bad. Följden blev att barbarerna passerade förbi utan att se honom, hans följeslagare eller de hästar som de hade stigit av. Eftersom dessa stammar ofta ödelade Skytien på sina plundringsräder, försökte han dämpa rovlystnaden i deras sinnelag genom att överlämna mat och gåvor till dem.

Bretanio, den skytiske biskopen (omkring år 400) var anförtrodd med biskoplig värdighet över alla städer i Skytien och full av engagemang för sin uppgift.

Hur goterna blev arianer

För dem som inte vet hur det gick till när goterna anammade den arianska irrläran, kan det vara värt att nämna det. Sedan de korsat floden Donau och gjort en fredsöverenskommelse med kejsare Valens, föreslog den illa beryktade Eudoxius att kejsaren skulle godta ett kyrkosamfund hos dem. De hade dock sedan länge fått gudomliga kunskaper och kristen uppfostran. Valens godkände hans råd och framförde en önskan om samtycke hos goternas ledare, men de svarade att de inte kunde gå med på att försaka undervisningen från sina fäder. Vid denna tid var deras biskop Wulfila indirekt lydande under dem och de lyssnade på hans ord som om det vore en lag som ingen kunde bryta. Delvis på grund av hans vältalighet och delvis genom mutor, lockade han med förslaget och övertygade goterna att de skulle omfamna varandra med kejsaren. Så Wulfila fick dem att bekänna att bråket mellan olika uppfattningar bara var personlig rivalitet och inte omfattade någonting rörande trosfrågorna. Resultatet ända fram till denna dag blev att goterna anammade tron att Gud är större än Sonen, men de vägrade att betrakta Sonen som en skapelse, trots att de ingick i ett kyrkosamfund som trodde det.

År 378

Goterna, som just drivit ut de kristna från sitt hemland, blev tillsammans med sin kung Athanaric, fördrivna av hunnerna. De gick över floden Donau och överlämnade sig - dock utan att lägga ner sina vapen - eftersom de inte hade möjlighet att motstå kejsare Valens makt och tog emot Trakien av kejsaren där de fick slå sig ner. Men när de fann att de förtrycktes av romarna, tvingades de revoltera. De ödelade Trakien med svärd och eld, de nedgjorde romarnas härstyrka och brände ihjäl kejsare Valens själv, som efter några sår av spjutspetsar hade flytt till ett gods. Han som hade överlämnat sådana underbara själar till den eviga elden förtjänade att bli ihjälbränd av goterna.

I slaget kom goterna till sina egna bekännare som de hade drivit ut från sitt eget land en kort tid tidigare på grund av deras tro och ville förena sig med dem som kompanjoner när de skulle fördela bytet. När de gotiska bekännarna inte samtyckte till detta blev några av dem dödade. Andra, bosatta på bergiga platser och som hade skaffat sig tillflyktsorter av olika slag åt sig själva, höll inte bara ut som katolska kristna utan behöll också en bra kontakt med romarna, av vilka de hade välkomnats strax tidigare.

Goternas ansökan om biskopar

Goterna hade genom sina legater ansökt om att biskopar skulle sändas till dem från vilka de kunde lära känna den kristna tron. Kejsare Valens, med ödesdiger egensinnighet, skickade lärare med den arianska doktrinen. Efter detta kom visigoterna att bebo Trakien och en del av Dacia Ripensis.

Om goternas första biskop Wulfila

Wulfila (eller Ulfilas) - goternas apostel, missionär och översättare av bibeln till gotiska, samt skapare av ett alfabet. Han föddes troligen 311 och dog i Konstantinopel 380 eller 381. Även om hans tungomål och engagemang var gotiskt, hade han sannolikt delvis en härkomst från slavar som tagits i Kappadocien i de gotiska räderna under Valerianus och Gallienus regeringstid. Möjligen var hans mor en sådan slavinna. Han fick en kristen uppfostran och sändes i unga år till Konstantinopel, som gisslan eller tillsammans med något sändebud. Här kom han att bli lärare i kyrkan fram till sitt trettionde levnadsår (c:a 341), då han upphöjdes till biskop bland goternas folk och vigdes av den arianske biskopen Eusebius av Nicomedia.

Wulfila hade stor lämplighet för sin uppgift, sannerligen en bekännare av Kristus, en lärare av fromhet och en predikant för sanningen. Han tvekade aldrig att predika öppet och tydligt till såväl de som lyssnade som till övriga. Han dolde aldrig Guds och trons storhet, i enlighet med de heliga skrifterna, för han trotsade det avskyvärda och förfärliga bekännelsen av Homousianus som ett djävulskt påhitt. Han gick emot felen och gudlösheten hos Homousianus och spred det i ord och traktat, att fadern och Sonen var olika i deras gudomlighet, den skapande Guden, att Fadern var skaparen av all skapelse och att Sonen var den verklige skaparen av all skapelse och att Fadern var förutsättningen för att Sonen var gud över all skapelse. Därför skingrade han sekten från Homousianus, eftersom han inte trodde på den förkunnelsen. Homoiousianerna fick han på flykt sedan de försvarade antagandet att Fadern och Sonen inte var jämförbara men av olika natur. Men han predikade aldrig att Sonen var likadan som Fadern, som de bedrägliga makedoniska sedesfördärvande avvikelserna mot skriften. I sin predikan klarlade han alla som avvek från den kristna läran, såsom manichaerna, marcinonisterna, montanisterna, paulinianerna, psabbelianerna, antropianerna, patripassianerna, photinanerna, novatianerna, donatianerna, homousianerna, homoiousianerna och macedonianerna. Han erkände också konceptet att Helig Ande varken var Fadern eller Sonen, utan skapad av Fadern genom Sonen före allting annat. Följande detta i 40 år, blomstrade han praktfullt i biskoplig gunst. Han predikade på grekiska och latin samt på gotiskt tungomål, utan att upphöra att arbeta för den enda sanna kyrkan för Kristus.

Strax efter det att han vigts till biskop, återvände han till goterna i Dacia och under de återstående 40 åren av sitt liv bemödade han sig att arbeta som missionär bland sina landsmän. Efter några år blossade förföljelsen upp hos goterna på andra sidan floden Donau och deras gudlösa ledare skapade tyrannisk terror. Genom Kristus hjälp blev de martyrer och bekännare blev krönta, vilket gjorde förföljarna förargade. Han som försökte besegra, fick känna sig besegrad och de som kuvades utgick som segrare. Efter många tjänares och tjänarinnors martyrskap för Kristus, drevs till slut den heligaste av dem alla, biskop Wulfila bort från dem efter att ha

tjänat som biskop hos dem i drygt sju år (c:a 341-348). Han begav sig till romersk mark i följe av ett stort antal människor, där han blev mottagen av Konstantius. Likt Moses uttåg ur Egypten när de korsade Nilen för att komma ifrån barbarerna, gick dessa människor över Donau för att tjäna Gud uppe i bergen såsom många heliga personer gjort. Tillsammans med många av de troende begav de sig till Moesia. Det var här som han satte sig ner och översatte hela bibeln till gotiska, utom Konungaböckerna, en uppgift som medförde att han skapade ett eget alfabet. Hans stora språkkunskaper i både grekiska och gotiska underlättade arbetet betydligt. Orsaken till utlämnandet av Konungaböckerna var att hans landsmän var så krigiska att de inte skulle uppmuntras mer genom dessa böckers innehåll. Gamla testamentet översattes från Septuaginta, medan Nya testamentet översattes från originalens grekiska.

Wulfila besökte kyrkomötet i Konstantinopel (år 360) där Acacius sekt hade storartade framgångar i sin kompromiss av trosbekännelsen och som ersatte den tro som upprätthölls av både de ortodoxa och arianerna. Partianhängarna till Acacius stannade en tid i Konstantinopel och bjöd dit ett flertal biskopar från Bithynia, bland dem var biskop Maris av Chalcedon och biskop Wulfila för alla goterna. Dessa prelater hade samlats tillsammans i antal av omkring femtio stycken. De bekräftade de beslut som tagits vid kyrkomötet i Ariminum, med tillägg av bestämmelsen att begreppen materia och "hypostasis" aldrig skulle användas för att beteckna Gud. De deklarerade också att alla andra beslut, som kommer fram men som redan fattats och beslut som måhända fattas i framtiden, kommer att fördömas.

Olyckligtvis blev Wulfilas karriär fördärvad genom hans trohet till den arianska uppfattningen, som han behöll till sin död. Avsaknaden av känsla för den ortodoxa synen, medförde att han inte kom att influera efterföljande biskopar. Hans arbete gjorde intryck såväl på goterna som på andra germanska folk.

Han stannade hos sitt folk i ytterligare 33 år på romersk mark (c:a 348-381), ej de sju åren inräknade och predikade sanningen på samma sätt som de forna helgonen. På så vis fullbordade han 40 år i tjänst och dog först sedan han blivit 70 år sedan han utfört så många dåd och gärningar. När 40 år hade gått flyttade han till Konstantinopel på en kejserlig befallning, på grund av en dispyt. När han väl kom fram till staden, blev han omedelbart sjuk sedan de gudlösa hade ombildat förutsättningarna för kyrkomötet och gjort det mer ömkligt och bedrövligt. Det ortodoxa partiet fick till synes inte någon granskning av deras eget domslut, utan blev hänvisade till det eviga straffet likt kättare. Hans sjukdom ledde sedan till döden (år 380 eller 381).

Det är nu passande att sammanfatta denna mans gärningar, som gick under Guds ledning ända till Konstantinopel, där de heliga och obefläckade Kristi präster fick ta emot en sådan underbar och fantastisk ära från helgonen och efterföljande präster, till en sådan mängd av kristna. Vid slutet av hans liv, ända till tiden just när han dog, lämnade han vittnesbörd om sin kraftfulla tro inför folket som samlats hos honom, genom att säga: "Jag, Wulfila, biskop och bekännare, har alltid trott

detta och i den enda och sanna tron, gör jag nu min resa till min Herre. Jag tror att det bara är en enda Gud, Fadern, som ensam är den som inte är skapad och som är osynlig och genom sin enfödde Son, vår Herre och Gud, skapare av allting och utan någon som är jämbördig med honom. Därför finns det bara en enda Gud över allting, som också är Gud över vår Gud. Och jag tror på en enda Helig ande, en upplysande och helig kraft. Varken Gud eller Herren, men de rättrogna präster-na, inte lika, men undersåtar och lydiga i alla saker inför vår Herre. Och jag tror att Herren är undersåte och lydig i alla saker inför Gud Fadern."

Den gotiska översättningen av Bibeln

Nya Testamentet, Matteus Evangelium, 1:a kapitlet

Nedan följer ett exempel på Wulfilas bibelöversättning till gotiska.

(15).... ak ana lukarnastathin, jah liuteith allaim thaim in thamma garda.
(16) swa liuhtjai liuhath izwar in andwairthja manne, ei gasaihwaina izwara goda waurstwa jah hauhjaina attan izwarana thana in himinam.
(17) ni hugjaith ei qemjau gatairan witoth aiththau praufetuns; ni qam gatairan, ak usfulljan.
(18) amen auk qitha izwis: und thatei usleithith himins jah airtha, jota ains aiththau ains striks ni usleithith af witoda, unte allata wairthith.
(19) ith saei nu gatairith aina anabusne thizo minnistono jah laisjai swa mans, minnista haitada in thiudangardjai himine; ith saei taujith jah laisjai swa, sah mikils haitada in thiudangardjai himine.
(20) qitha auk izwis thatei nibai managizo wairthith izwaraizos garaihteins thau thize bokarje jah Fareisaie, ni thau qimith in thiudangardjai himine.
(21) hausideduth thatei qithan ist thaim airizam: ni maurthrjais; ith saei maurthreith skula wairthith stauai.
(22) aththan ik qitha izwis thatei hwazuh modags brothr seinamma sware, skula wairthith stauai; ith saei qithith brothr seinamma raka, skula wairthith gaqumthai; aththan saei qithith dwala, skula wairthith in gaiainnan funins.
(23) jabai nu bairais aibr thein du hunslastada jah jainar gamuneis thatei brothar theins habaith hwa bi thuk,
(24) aflet jainar tho giba theina in andwairthja hunslastadis jah gagg faurthis gasibjon brothr theinamma, jah bithe atgaggands atbair tho giba theina.
(25) sijais waila hugjands andastauin theinamma sprauto, und thatei is in wiga mith imma, ibai hwan atgibai thuk sa andastaua stauin, jah sa staua thuk atgibai andbahta, jah in karkara galagjaza.
(26) amen qitha thus: ni usgaggis jainthro, unte usgibis thana minnistan kintu.
(27) hausideduth thatei qithan ist: ni horinos.

(28) aththan ik qitha izwis, thatei hwazuh saei saihwith qinon du luston izos, ju gahorinoda izai in hairtin seinamma.
(29) ith jabai augo thein thata taihswo marzjai thuk, usstagg ita jah wairp af thus; batizo ist auk thus ei fraqistnai ains lithiwe theinaize, jah ni allata leik thein gadriusai in gaiainnan.
(30) jah jabai taihswo theina handus marzjai thuk, afmait tho jah wairp af thus; batizo ist auk thus ei fraqistnai ains lithiwe theinaize, jah ni allata leik thein gadriusai in gaiainnan.
(31) qithanuh than ist thatei hwazuh saei afletai qen, gibai izai afstassais bokos.
(32) ith ik qitha izwis thatei hwazuh saei afletith qen seina, inuh fairina kalkinassaus, taujith tho horinon; jah sa ize afsatida liugaith, horinoth.
(33) aftra hausideduth thatei qithan ist thaim airizam: ni ufarswarais, ith usgibais fraujin aithans theinans.
(34) aththan ik qitha izwis ni swaran allis, ni bi himina, unte stols ist gudis;
(35) nih bi airthai, unte fotubaurd ist fotiwe is; nih bi Iairusaulwmai, unte baurgs ist this mikilins thiudanis;
(36) nih bi haubida theinamma swarais, unte ni magt ain tagl hweit aiththau swart gataujan.
(37) sijaith-than waurd izwar: ja, ja; ne, ne; ith thata managizo thaim us thamma ubilin ist.
(38) hausideduth thatei qithan ist: augo und augin, jah tunthu und tunthau.
(39) ith ik qitha izwis ni andstandan allis thamma unseljin; ak jabai hwas thuk stautai bi taihswon theina kinnu, wandei imma jah tho anthara.
(40) jah thamma wiljandin mith thus staua jah paida niman, aflet imma jah wastja.
(41) jah jabai hwas thuk ananauthjai rasta aina, gaggais mith imma twos.
(42) thamma bidjandin thuk gibais, jah thamma wiljandin af thus leihwan sis ni uswandjais.
(43) hausideduth thatei qithan ist: frijos nehwundjan theinana, jah fiais fiand theinana.
(44) aththan ik qitha izwis: frijoth fijands izwarans, thiuthjaith thans wrikandans izwis, waila taujaith thaim hatjandam izwis, jah bidjaith bi thans usthriutandans izwis,
(45) ei wairthaith sunjus attins izwaris this in himinam, unte sunnon seina urranneith ana ubilans jah godans, jah rigneith ana garaihtans jah ana inwindans.
(46) jabai auk frijoth thans frijondans izwis ainans, hwo mizdono habaith? niu jah thai thiudo thata samo taujand?
(47) jah jabai goleith thans frijonds izwarans thatainei, hwe managizo taujith? niu jah motarjos thata samo taujand?
(48) sijaith nu jus fullatojai, swaswe atta izwar sa in himinam fullatojis ist.

Fader vår

(Matteus 6:9ff)
Swa nu bidjaith jus: atta unsar thu in himinam, weihnai namo thein.
I skolen alltså bejda sålunda: Fader vår, som är i himmelen. Helgat varde ditt namn.

Qimai thiudinassus theins. wairthai wilja theins, swe in himina jah ana airthai.
Tillkomme ditt rike, Ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden.

Hlaif unsarana thana sinteinan gif uns himma daga.
Vårt dagliga bröd, giv oss i dag

Jah aflet uns thatei skulans sijaima, swaswe jah weis afletam thaim skulam unsaraim.
och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem som oss skyldiga äro.

Jah ni briggais uns in fraistubnjai, ak lausei uns af thamma ubilin; unte theina ist thiudangardi jah mahts jah wulthus in aiwins. amen.
Och inled oss inte i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo.

Goternas omvändelse till kristendomen

Goterna bodde på andra sidan floden Ister (Donau) och hade kuvat andra barbarer, innan de själva blivit fördrivna från sitt land av hunnerna och gått över den romerska gränsen. Hunnerna var före denna händelse okända både i Trakien och av goterna, för under den tiden som de bebodde områden som låg nära varandra fanns det en vidsträckt sjö emellan dem. Inbyggarna på respektive sida om sjön föreställde sig att deras eget land var det enda på jorden och att det enda som fanns bortom dem var hav och vatten. Men så hände det att en oxe, plågad av insekter, störtade ner i sjön och blev jagad av en herde, varpå han upptäckte att även den andra sidan av sjön var befolkad, vilket han sedan berättade för sina landsmän. Andra berättar att det var en hjort som var flyende och visade några av jägarna den väg som dolts av vattnet. När jägarna, som var av stammen hurter, kom till andra sidan av vattnet blev de förundrade över hur underbart landet var och det rapporterade om allting till sin kung.

Hurterna beslöt sig då för att anfalla goterna med en mindre styrka, medan de samlade ihop en betydligt större härstyrka och därpå vann de över goterna i strid och tog över hela deras land. Folket från det krossade landet gick då över den romerska gränsen. De tog sig över floden och skickade iväg sändebud till kejsaren, förvissade honom om deras vilja till samarbete i alla slags fälttåg som han kunde tänkas vilja engagera sig i, under förutsättning att han ville ge dem ett stycke land där de kunde försörja sig. Wulfila, landets biskop, var sändebudens ledare och framförandet var fulländat varför goterna fick tillstånd att slå sig ner i Trakien.

Strax därpå uppstod tvister mellan dem, vilket medförde att de delade sig i två delar. En av dem leddes av Athanaric och den andra av Fritigern. De reste vapen mot varandra och Fritigern blev slagen och bönföll romarna om hjälp. Kejsaren hade kommenderat sina styrkor i Trakien att understödja och alliera sig med honom. Ett andra slag kom till stånd och Athanaric och hans folk drevs på flykt.

Som tack för den lägliga undsättningen som kejsare Valens bidragit med och som bevis på sin trohet gentemot romarna, valde Fritigern att anamma kejsarens religion och övertalade de barbarer som han styrde över att följa hans exempel. Det var nog inte den enda anledningen som kan förklara varför goterna bibehöll arianismens dogm, för deras biskop Wulfila hade ursprungligen inga åsikter som gick emot den katolska kyrkan. Först under Konstantius regeringstid tog han ställning, vilket var obetänksamt, vid kyrkomötet i Konstantinopel i förening med Eudoxius och Acacius. Ännu har han inte avvikit från doktrinerna som fattades vid kyrkomötet i Nicaea. Han återvände dock senare till Konstantinopel och som det sägs gick in i en diskussion i dispyten om dogmatiska samtalsämnen med ledaren för den arianska fraktionen. De lovade att lägga hans ärende inför kejsaren, om denne kunde rätta sig efter deras åsikt. Framtvingad av den viktiga tilldragelsen, eller tänkande att det var bättre att hålla sådana uppfattningar angående det gudomligas natur, anslöt sig Wulfila med arianerna och skilde sig själv och hela sitt folk från all kontakt med den katolska kyrkan. För när han hade undervisat goterna i religionens grunder och genom honom delade ett behagligare liv, lade de sitt fulla förtroende i hans händer och var fullkomligt övertygade om att han varken kunde göra eller säga någonting som var av ondo. Han hade istället verkligen gett dem många bevis på sin dygd. Han hade utträtt i oräkneliga farofyllda situationer för att försvara sin tro under den period då goterna ännu upprätthöll hednisk dyrkan. Han lärde dem bruket av bokstäver och översatte de heliga skrifterna till deras eget språk. Det var då som barbarerna vid Isters flodbank följde Arius dogm.

Vid samma tid var det många av Fritigern undersåtar som vittnade om Kristus och blev martyrer. Athanaric blev förbittrad över att hans undersåtar hade blivit kristna genom Wulfilas förkunnelse. Beroende på att de hade övergett kulten över sina fäder, utsatte han många av sina egna för bestraffningar. Några lät han dräpa sedan de släpats framför domstolar där de ädelt intygade sin tro. Andra blev slagna utan att ha fått en chans att säga ett ord till sitt försvar. Det har sagts att de befälhavare som Athanaric utnämnt utövade hans myndighet. Därför lät de skapa en staty som de placerade i en vagn. De förde fram dem till deras tält där de antog att man anammat kristendomen. De som bodde där beordrades att tillbedja statyn och erbjuda offer. Om de vägrade, blev tält och män nerbrända tillsammans. Vid denna tid blev en våldshandling av mycket större grymhet begången. Många vägrade att lyda de som med makt försökte tvinga dem att offra. Bland dem var både män och kvinnor och en del kvinnor hade små barn och somliga var nyfödda som bars vid bröstet. De flydde till sin kyrka, som var ett tält. Hedningarna satte eld på det och alla därinne dog.

Det dröjde inte länge innan goterna hade skapat fred inbördes och utan särskild anledning började de ödelägga Trakien och plundra städer och byar. Kejsare Valens lärde sig genom detta vilket stort misstag han hade gjort, för han hade räknat med att goterna skulle bli användbara för romarna och avskräckande för dess fiender och hade därför försummat att förstärka manskapet. Han hade tagit guld från de romerska städerna och byarna, istället för det vanliga antalet män för den militära tjänsten. När hans förhoppningar omintetgjordes, skyndade han sig till Konstantinopel. Följaktligen fick förföljelsen av de kristna fortsätta.

Athanarics förföljelse av de kristna

Athanaric, goternas ledare, lät förfölja de kristna i sitt eget land och dödade en del av dem för deras tros skull och gav dem martyrskap. Många andra av de kristna goterna tog sin tillflykt hos romarna, utan fruktan för att söka en fristad hos sina fiender. Tvärtom var de fulla av övertygelse att de vände sig till bröder genom sin kunskap om Kristus.

Om goternas kyrka

Goterna var involverade i det arianska nätverket. Johannes Chrysostom, ärkebiskop i Konstantinopel, försökte därför få dem över på andra sidan. Genom att utnämna kyrkoråd, diakoner och läsare av de gudomliga oraklen som talade det gotiska tungomålet, tilldelade han dem en kyrka och på så vis vann han många från deras irrläror. Han var ofta där personligen på besök och för att predika och använde en tolk som kunde båda språken. Han lät också förmå andra goda talare att göra detsamma.

När Johannes Chrysostom hörde att en del nomader, som slagit sig ner vid Donau, var törstande på frälsning, men att ingen fanns som kunde ge dem vad de behövde, utvalde han sådana män som var fyllda av kärlek för ansträngande uppgifter och gav dem uppdraget att ta hand om ärendet. Han skickade ett brev som han skrivit till biskop Leontius av Ancyra (Angora i Galatien) där han beskrev omvändelsen av goterna och bad om att lämpliga män skulle skickas till honom för den sakens skull.

Tältkyrkor

Under mer än tjugo år (omkring 400-420) har romerskt blod dagligen blivit utgjutet mellan Konstantinopel och Julianska Alperna. Skytia, Trakia, Macedonia, Thessalia, Dardania, Dacia, Epirus, Dalmatia och de pannoniska provinserna har blivit förhärjade och plundrade av goter, sarmater, quader, alaner, hunner, vandaler och markomanner. Hur många husmödrar, jungfrur och kvinnor av förnäm börd har inte hamnat i händerna på dessa vildar. Biskopar har tagits som fångar,

präster och klerker av skilda slag har mördats. Kyrkor har fördärvats, hästar har stallats vid Kristusaltaren och reliker av martyrer har grävts upp.

Skytiens frost håller på att värmas upp av trons eld. Hunnerna håller på att lära sig Psaltaren. De rödhåriga och lingulhåriga goterna håller tältkyrkor bland sina härstyrkor. Orsaken till att de slåss mot oss på lika villkor är möjligen att vi har samma religion.

Goternas andra biskop Selinus

Arianerna uppdelades i två grupper, där de som var i Konstantinopel var mer begränsade. Dorotheus och hans följeslagare bibehöll bönehusen, medan Marinus och alla som höll med honom reste upp nya byggnader i vilka de skulle hålla sina egna kyrkor. Namnen "psathyrianer" och "goter" gavs åt Marinus och hans följeslagare. Det förstnämnda på grund av att Theoctistus, en viss kakförsäljare, som på grekiska heter något liknande, var en nitisk förespråkare av deras åsikt. Goter kallades de på grund av att deras uppfattning var godkänd av Selinus, biskop över deras folk. De allra flesta av det gotiska folket följde den lära som Selinus hade och de samlade sig i kyrkor med Marinus följeslagare. Goterna drog sig till Selinus av den speciella omständigheten att han hade varit Wulfilas sekreterare och hade ersatt honom som biskop. Han var kapabel att undervisa i deras kyrkor, inte bara på deras tungomål utan även på grekiska.

Strax efteråt blossade en strid upp om vem som skulle vara företrädare. Den stod mellan Marinus och Agapius, som Marinus själv hade vigt till biskop över arianerna i Efesus. I det bråket som stegrades tog goterna parti för Agapius.

ÖVERTAGANDEN

Visigoterna under Alarics ledning

Sedan Theodosius dött (år 395) såg visigoterna hur hans söner Honorius och Arcadius misskötte de båda delarna av imperiet, levde överdådigt och minskade deras underhåll. Goterna blev genast missnöjda och följde sin kung Alaric. Han hade högsta rang men stod under amalerna och var av balternas släkt samt hade fått tillnamnet Baltha, som betyder den djärve, på grund av sin dådkraft och tapperhet.

På kejsare Honorius tid användes namnet buccellarius inte bara på romerska soldater utan också för särskilda goter. På liknande sätt användes benämningen foederati på härstyrkor där män med blandad härkomst fanns.

Alarics första angrepp på Italien

Medan Honorius upprätthöll den kejserliga makten i väster, invaderade främmande folk hans land. Det fanns många gotiska folkstammar och riken i äldre tider, precis som vid denna tid, men de största och viktigaste av dem är ostrogoterna, vandalerna, visigoterna och gepiderna. Alla dessa, när de är åtskilda från varandra genom olika namn, är aldrig någonsin åtskilda på något annat sätt. För de har alla vita kroppar och ljust hår, de är långa och fagra att se på och de använder samma lagar och praktiserar en likartad religion. För de har alla den arianska tron och har ett språk som kallas gotiska. Såsom det förefaller kommer de alla ursprungligen från en och samma stam och blev åtskilda och namngivna senare av dem som ledde varje enskild grupp. Dessa folk har bott bortom floden Ister sedan länge. Senare fick gepiderna tillåtelse att bebo landet kring Singidunum (Belgrad) och Sirmium (Motrovitz), på båda sidor om Ister, där de fortfarande hade sina boställen (i mitten av 500-talet).

Men visigoterna, skilda från de andra, flyttade därifrån och ingick först en allians med kejsare Arcadius. Något senare - för en tilltro till romare kan inte leva länge hos främlingar – och under ledarskap av Alaric, blev de fientligt inställda mot

båda kejsarna och i Trakien började de behandla hela Europa som ett fiendeland. Kejsare Honorius hade före denna tid suttit i Rom, utan en tanke på krig i sitt sinne och gladdes åt tystnaden i palatset. Men när orden frambringades att främlingarna med en stor härstyrka inte var långt borta och befann sig någonstans i trakten av Taulantii (i Illyricum), övergav han palatset. Han flydde hastigt och oordnat till Ravenna, en stark stad som ligger just vid slutet av Ionianska gulfen. Han betedde sig som en främling själv, eftersom en resning hade startat emot honom bland hans egna.

När främlingarna fann att de inte hade någon styrka som hindrade dem, blev de mer avskyvärda än andra män, för de förstörde alla städer som de intog, speciellt de som låg söder om Ionianska gulfen. Det skedde så fullständigt att ingenting har blivit kvar till senare tider utom möjligen ett torn eller en port eller dylikt som råkat bli kvar. De dödade alla människor, alla som kom i deras väg, både gamla och unga utan åtskillnad och lämnande varken kvinnor eller barn efter sig. Därför är fortfarande Italien sparsamt befolkad (vilket avser tiden när detta skrevs i mitten av 500-talet). De insamlade också genom plundring alla mynt som fanns i hela Europa och, mest betydande av allt, de lämnade ingenting i Rom varken av publikt eller privat värde när de gav sig av till Gallien.

År 400
Efter rådslag med de sina beslöt goterna att de skulle försöka vinna makten för egen del hellre än att underkasta sig romerska herrar. En stor härstyrka uppbådades och den tågade genom Pannonien, vilket skedde det år då Stilicho och Aurelianus innehade konsulskap (år 400).

År 401
Goterna kom till Italien under sin ledare Alaric. De gick vidare förbi staden Sirmium och därefter åt höger för att på så vis ta sig in i Italien, som då var nästan tomt på krigsfolk. De kom långt utan motstånd och stannade först vid en bro som leder över floden Candidianus, vid den tredje milstenen räknat från staden Ravenna. Staden Ravenna låg strategiskt mellan träskmarker, havet och floden Po. Bara en enda väg leder dit. Visigoterna slog sig ner intill staden och sände bud till kejsare Honorius, som satt där inne, varefter de bad om tillstånd att med sitt folk få nya bosättningar i Italien och att de i så fall skulle leva fredligt med romarna. I annat fall skulle de driva ut dem med krig och se till att den av dem som blev segerherre fick regera. Kejsaren tvekade och efter samråd med senaten ville han bara fördriva dem därifrån.

År 402
Västromerska imperiet hade i det närmaste redan förlorat provinserna Gallien och Hispania (Spanien), vilka hemsöktes av vandalerna under ledning av deras kung Gaiseric. Därför gav kejsaren det beskedet till goterna att de skulle få erhålla Gallien och Hispania. Goterna samtyckte och började bege sig ut ur Italien i samband

med att den kejserliga kungörelsen härom spreds. Då kom oförmodat Stilicho, en patricier som var svärfader till kejsare Honorius som hade ingått äktenskap med Stilicho döttrar, först Maria och efter hennes död Thermantia, vilka båda dog medan de ännu var jungfrur och orörda. Först tågade han till staden Pollentia i Cottiska Alperna, utan att goterna anade oråd. Han gick utan anledning till anfall mot goterna, som inget ont hade gjort i Italien.

De båda härstyrkorna möttes och goterna drev hela Stilichos härstyrka på flykten och nedgjorde dem nästan till sista man. Av bitterhet stannade de upp på sin färd och vände om till Ligurien igen, som de utplundrade tillsammans med staden Aemilien. Därpå gav de sig av på Flaminiavägen mellan Picenum och Toscana ända till Rom, samt skövlade allt de fann längs vägen.

Stilichos ambitioner i öst

Stilicho, som var vandal till börden, fick stor makt genom att kejsare Theodosius den store gav honom i uppgift att sköta livvakten åt sina söner Arcadius och Honorius. Även Stilichos äktenskap med Serena hade förmedlats av Theodosius själv. Senare gjorde Stilicho kejsare Honorius till sin svärson genom att gifta bort sin dotter Thermantia till honom och fick därigenom mer makt. Han utkämpade många ärorika krig på romarnas vägnar och mot många folk. Tidigare, medan kejsare Arcadius ännu levde, blev Stilicho fientligt inställd mot kejsarens ministrar och planerade att bringa de två delarna av imperiet i krig mot varandra.

Stilicho tyckte att det var av liten betydelse att han styrde under kejsaren och kämpade varje dag med att försöka ge sin son Eucherius makt. Redan från barnsben och i sitt privata liv hade han planerat förföljelse mot de kristna. Därför understödde han kung Alaric och goterna när de bad om fred och en plats där de kunde slå sig ner. Andra stammar som ökat i antal och styrka, som nu provinserna i Gallien och Spanien blivit pressade av, är alaner, sveber och vandaler, likväl som burgunderna drivits av samma förflyttning. Stilicho ville slå till mot Rhens stränder och mot gallerna i en förhoppning om att olyckan i denna farliga situation skulle rycka bort makten från hans svärson och övergå till hans son och att de barbariska folken skulle bli lika lätta att stoppa som de var att resa.

Kejsare Honorius befälhavare Stilicho, var en man som hade uppnått stor makt. Under sitt styre hade han de bästa av de romerska och de barbariska härstyrkorna. Han fick känslor av medlidande mot de styrande som hade befattningar under kejsare Arcadius och bestämde att sätta de två imperiernas fiendskap mot varandra.

Stilicho rekommenderade att Alaric, goternas ledare, skulle få bli romersk befälhavare över en del av de romerska trupperna och sände honom till Illyricum för att erövra provinsen. Dit skickade han också Jovius, den praetoriska prefekten, samt lovade att komma dit tillsammans med de romerska härstyrkorna och förena

sig med dem, i avsikt att kuva den provinsen under Honorius herravälde. Alaric hade sedan tidigare lämnat Peloponnesos och dalen Achelous. Han samlade sina styrkor och lämnade områdena i Dalmatia och Pannonia där de hade bott och ledde sina män till Epirus.

Där väntade han under en lång tid innan han återvände till Italien utan att ha åstadkommit någonting.

År 405-406
Alaric stannade i Epirus för att invänta fullföljandet av uppgörelsen med Stilicho som var på följande sätt. När Stilicho såg att kejsare Arcadius ministrar fjärmade sig från honom själv, planerade han att med Alarics hjälp förena hela Illyricum med Honorius imperium och som ett resultat av deras uppgörelse var han beredd att inom kort sätta denna plan i verket.

År 407
Ett rykte cirkulerade att Alaric var död, men uppgiften uppfattades som tvivelaktig innan trovärdiga personer berättade hur det var.

Hunnernas skövling i Trakien

Vid denna tid, när det rådde oenighet inom kyrkan som skapade stor oordning, då gick hunnerna över floden Ister och ödelade Trakien. Tjuvarna i Isaurien samlades i stora skaror och plundrade i städer och byar, ända till Caria och Phienicia.

Det hände vid denna tid att hunnerna, som slagit sig ner i Trakien, återvände på ett skandalöst sätt och dräpte ett stort antal trots att de varken hade blivit attackerade eller förföljda. Uldis, ledare över de barbariska stammarna som bodde vid floden Ister, gick över floden följd av sin stora härstyrka och slog sig ner vid gränsen till Trakien. Han lyckades erövra staden Castra Martis i Moesia på grund av förräderi och därifrån gjordes räder ut över resten av Trakien. Oförskämt nog avböjde han alla förslag på allians med romarna. Prefekten över de trakiska soldaterna gjorde fredsförslag med honom, men han svarade med att peka på solen och förklarade att det vore enkelt för honom, om han så bara beslöt sig för det, att lägga under sig alla regioner på jorden som är belyst av det ljuset. Uldis blev en fullständig plåga och krävde en stor tribut för att bli belåten och för att kunna acceptera en fred med romarna, i annat fall skulle kriget fortsätta. De troende ansåg att Gud gav tydliga bevis på särskild ynnest för den sittande regeringen, för strax därefter började de närmaste följeslagarna och ledarna av Uldis stammar att diskutera romarnas form av styrelsesätt och den mänskliga välgörenheten hos kejsaren, samt hans snabbhet och frikostighet när han lönade sina bra och dugliga män. Det var inte utan Guds ingripande som de fattade sympati för detta och

började diskutera ett närmande till romarna, till vars militärliv de själva förenade sig tillsammans med alla de härstyrkor som de rådde över. När Uldis fann att han var övergiven flydde han med svårighet till den andra sidan av floden. Många i hans styrkor blev slagna och bland annat hela den stam som kallades scirer. Denna stam hade varit väldigt stark i fråga om antal innan de hamnade i denna olycka. Några av dem blev mördade, andra blev tillfångatagna och fördes i kedjor till Konstantinopel. Styresmannen där var av den åsikten att om man tillät dem att få vara tillsammans skulle de snabbt göra revolt. Därför blev en del av dem sålda för ett lågt pris, medan andra i egenskap av slavar gavs bort som gåvor med det förbehållet att de aldrig fick återkomma till Konstantinopel eller ens till Europa, utan de skulle vara åtskilda av ett hav från de platser som de var bekanta med. Några av dem blev dock osålda och de beordrades att slå sig ner på olika platser. Man kunde lång tid därefter se många av dem i Bithynia, nära berget Olympia, där de lever åtskilda från varandra och arbetar med jordbruket på kullarna och i dalarna i den regionen.

Radagais anfall på Italien

Det förekom ofta strider mellan barbarerna själva, som när två divisioner av goter och när alaner och hunner, gick på varandra i olika massakrer.

År 399
Goterna delade på ett våldsamt sätt sin kungamakt i två delar, mellan Alaric och Radagais. Alaric var kristen och mer lik en romare. Den andra, Radagais, var en hedning. Inte desto mindre kom de till en uppgörelse att de skulle bekämpa romarna och med detta gemensamma beslut upprättade de en plan att dela Italiens regioner mellan sig för plundring.

År 405-406
Radagais, goternas kung samt hängiven avgudadyrkare, gick till plötsligt anfall och med våldsam barbarisk grymhet in i Italien, invaderade med 200.000 krigare och förstörde allt i sin väg. Han svor högtidligt, med förakt mot Kristus, att han skulle offra romarnas blod till sina egna gudar om han segrade.

Denna nyhet orode alla. Städerna misströstade och även Rom föll i panik inför denna extrema fara. Kejsare Honorius skickade Stilicho med hela hans armé som var stationerad vid Ticinum i Lugeria, vilken omfattade trettio enheter och så många hjälptrupper som denne kunde få från alanerna och hunnerna. Stilicho gick emot romarnas värste fiende Radagais medan kejsaren hade fått löfte om att de andra fienderna, hunnernas ledare Uldin samt Sarus och goterna, skulle ställa upp på hans sida. Radagais härstyrkor blev omringade av den romerske generalen

Stilicho i en bergig del av Toscana och de tvingade Radagais med gudomlig skräck att ta sig till bergen vid Fiesole. Enligt de som räknar allra lägst inneslöt han de två hundra tusen männen utan ledarskap uppe på ett klippigt och torrt berg varefter de pressade på från alla sidor. Där blev de förtärda av hunger snarare än av svärd. Därför gav de upp och överlämnade sig till romarna, men Radagais hölls fången en kort tid innan han dödades (år 406). Så många fångar togs att de såldes som den billigaste boskapen och gick i mängder för en aureus (guldmynt à 10,6 gram) per styck.

De hövdingar som följde Radagais kallades optimates och de var tolv tusen till antalet. När de var besegrade gjorde Stilicho dem till sina allierade.

Stilichos fredsavtal

Medan Stilicho förberedde det stöd han lovat Alaric hölls han tillbaka av de brev som han fick från kejsare Honorius. Efter Arcadius död, var Honorius utom sig av oro för sin brorson Theodosius II och var ivrig att besöka Konstantinopel för att tillsätta lojala ministrar. På så sätt ville han försäkra sig om sin brorsons person och tron. Honorius betraktade honom som sin son och var rädd att han skulle utstå något lidande, eftersom han var ung och mottaglig för att falla offer för komplotter. När kejsaren var på väg att ge sig av, övertalades han av Stilicho att det var viktigt att han stannade kvar i Italien genom att hävda att en viss Konstantin hade upphöjt sig själv till kejsare i Arles. Stilicho tog en av standarerna, som på latin kallas labarum, och brev från kejsaren vilka utnämnde honom både till ambassadör på resan till öst och chef över fyra legioner, samt förberedde sig för resan. Under tiden gick ett rykte att Stilicho planerade en sammansvärjning mot kejsaren och att han tillsammans med de högre officerarna planerade att upphöja sin son till tronen.

År 408

Stilicho informerades om att Alaric hade lämnat Epirus, gått genom passen mellan Pannonien och Venetia och slagit läger vid Emona, som ligger mellan Övre Pannonien och Noricum. Sedan han lämnat Emona gick han över floden Aculis och bergen Apennines, som ligger på gränsen mellan Pannonien och Noricum och gick till anfall mot Noricum. Därefter sände Alaric sändebud från Noricum till Stilicho och begärde pengar för sin väntan i Epirus, vilket han krävde för Stilichos övertygelse och för hans invasion av Italien och Noricum. Stilicho tog emot sändebudet, men lämnade dem i Ravenna och begav sig till Rom i en önskan att diskutera saken med kejsaren och senaten angående vad han skulle göra. När senaten mötte upp i palatset och övervägde om Stilicho skulle förklara krig mot dem eller inte, röstade majoriteten för krig. Bara Stilicho och några andra som var rädda att vara oense med Alaric, upprätthöll motsatsen och röstade för att skapa fred med Alaric.

De som förordade krig frågade Stilicho varför han föredrog fred och var villig att betala för det, som en skam för romarnas rykte. Han svarade att Alaric hade stannat så länge i Epirus genom en uppgörelse med Honorius, i avsikt att gå i krig mot Arcadius och lösgöra Illyricum från östra imperiet och förena det med det västra imperiet. Detta skulle redan ha blivit gjort om inte brev från kejsare Honorius hade anlänt som hindrat marschen österut. På grund av den väntan hade Alaric spenderat så mycket tid där. Stilicho visade brevet och hävdade att Serena, Stilichos hustru, var orsaken till allting eftersom hon önskade upprätthålla samstämmigheten mellan de två kejsarna. Alla tyckte då att Stilicho talade förståndigt och senaten röstade för att fyra tusen pund (1308 kg) guld skulle betalas till Alaric, även om de flesta röstade på ett sådant sätt eftersom de var rädda för Stilicho. Sedan Stilicho slutit fred med Alaric på detta sätt, påbörjade han sin återfärd från Ravenna för att sätta sin plan i verket.

Alarics andra angrepp på Italien

År 408

Alaric kom till Italien med en enorm härstyrka, eftersom han var en trolös barbar och ville invadera Italien som han visste saknade understöd och försvar. Den bästa planen, enligt Stilicho och den mest fördelaktiga för staten, skulle vara att sända Alaric mot troninkräktare. Då kunde han ta en del av barbarerna tillsammans med romerska styrkor och deras befäl så Alaric kunde dela kriget med honom medan han under tiden skulle bege sig på kejsarens order till öst med brev innehållande anvisningar. Kejsaren samtyckte och gav honom brev både till östra imperiets kejsare och till Alaric. Men Stilicho gjorde till en början ingenting och en viss Olympius gjorde uppror i Ticinum där kejsar Honorius befann sig och många föll i striden eller mördades. När nyheten nådde Stilicho var han i staden Bononia i Aemilia. Han samlade ledarna till alla de allierade barbarer som han hade och höll ett råd som diskuterade vad de skulle göra. Alla samtyckte att om kejsaren verkligen var slagen, vilket fortfarande var tveksamt, skulle alla barbarer omedelbart anfalla de romerska soldaterna och lära de andra en läxa, men om kejsaren hade klarat sig, även om flera andra högt uppsatta var mördade, skulle bara upphovsmannen till upproret straffas. Detta var Stilicho och barbarernas beslut. De fann snart att kejsaren överlevt. Stilicho tog i betraktande hur många de romerska soldaterna var och att kejsarens uppfattning om honom inte längre var att lita på och att det därför inte var rätt eller säkert att sätta in barbarerna över den romerska armén. Stilicho kände sig förlorad och hans barbarer ville agera i enlighet med deras tidigare beslut och försökte avråda honom från hans senare bedömning. Oförmögna att göra något åt saken beslöt de sig för, med undantag av Sarus, att stanna någonstans tills kejsaren tydligare ville visa vad han tyckte om Stilicho.

Sarus var mycket framstående bland de allierade för sin styrka och hade gott anseende. Med de barbarer han kommenderade över, dödade alla hunner som var i Stilichos vaktstyrka medan de sov och lade beslag på hela trossens karavan och drog sig tillbaka till Sarus tält i avvaktan på att få se vad detta skulle medföra. Med sina barbarer, i strid med varandra, begav sig Stilicho till Ravenna och uppmanade de städer där barbarernas hustrur och barn bodde att inte släppa in någon av de barbarer som kom till dem.

Olympius hade fått kontroll över kejsaren och skickade order om att Stilicho som var i Ravenna skulle sättas i husarrest. När Stilicho fick besked om detta flydde han under natten till en närbelägen kyrka, där hans barbarer och andra förbundna tillsammans med hans tjänare beväpnade sig och väntade på vad som skulle ske. I gryningen kom soldater och svor en ed inför biskopen att de hade order att arrestera men inte döda Stilicho. När han fördes ut ur kyrkan under bevakning byttes meddelandet ut till ett annat där han skull straffas med döden för sina brott mot staten. Hans son Eucherius flydde mot Rom och hans barbarer, slavar och andra förbundna som uppgick i stort antal, försökte rädda honom från sitt öde, men Stilicho hindrade dem under fruktansvärda hot och överlämnade sin nacke till svärdet. Stilicho blev på så vis mördad av soldaterna i Ravenna.

Stilicho var en man som hade haft mer makt än någon annan och som kontrollerade alla män, både barbarer och romare. Men han blev misstänkt för sammansvärjning mot kejsaren och dog som en följd av det. När hans stora brott till slut hade blivit känt för kejsare Honorius vändes styrkorna i den romerska armén mot honom och de lät döda honom. Stilicho överlämnades för avrättning med svärd (22 aug 408), vilket var en följd av Olympius mördande och omänskliga intriger, en man som Stilicho själv hade introducerat för kejsaren.

När Stilicho hade blivit dödad, flydde de barbarer som var med honom så fort de kunde och de tog med sig hans son. När de kom till trakten av Rom tillät de honom att fly till altarrummet i en av kyrkorna medan de härjade i stadens omgivningar, delvis som en hämnd för Stilicho och delvis för att de led av hungersnöd. Ett brev från kejsare Honorius, som var mer värt än helgedomens fristad, beseglade Eucherius öde och Stilichos son Eucherius dödades, sedan denne för att vinna hedningarnas gunst hade lovat att bygga tempel över de kristna kyrkorna. Som en följd av dessa mord förenade sig barbarerna med Alaric och uppmanade honom att inleda ett krig mot romarna.

En stor utrensning följde där många av Stilichos vänner och släktingar undanröjdes, dräptes eller blev av med sina ämbeten. Efter Stilichos död mördades hans hustru Serena genom strypning, eftersom hon ansågs vara orsaken till Alarics tåg mot Rom.

När soldaterna som var inkvarterade i städerna fick höra om Stilichos död överföll de barbarernas hustrur och barn i alla städerna, högg ner dem och tog deras egendom. Då deras manfolk fick höra detta, samlade de ihop sig från alla håll och fördömde denna grova gudlöshet av de romare som gått emot deras ed och var

enstämmigt beslutna om att förena sig med Alaric och hjälpa honom i hans krig mot Rom. Något mer än trettio tusen män rekryterades av denna anledning.

Inte ens efter denna händelse förklarade Alaric krig mot romarna, utan fortsatte att försöka nå fram till ett fredsavtal på grund av sin uppgörelse med Stilicho. Genom att sända ambassadörer, försökte han att erbjuda fred för en mindre summa och fick i gisslan Aetius, son till Gaudentius, samt Jason, son till Jovius, i utbyte mot några av hans egna ädlingar. På så sätt erbjöd han fred och tog sin härstyrka från Noricum till Pannonien. Detta var Alarics erbjudande, men kejsaren avslog hans förfrågan, även när han borde ha gjort en av två saker för att ha tagit itu med situationen på ett framgångsrikt sätt. Han borde antingen ha skjutit upp kriget för en mindre summa pengar, eller valt att slåss efter att ha samlat alla sina styrkor. Han skulle ha mött fienderna och hindrat barbarernas överlägsenhet, samt utnämnt Sarus som befäl och magister för fälttåget, han som hade förmåga att injaga skräck hos fienderna på grund av sitt mod och sin militära erfarenhet och som hade tillräckligt med barbarer för att erbjuda rejält motstånd. Kejsare Honorius valde däremot att varken acceptera freden, att göra något åt Sarus eller att tillkalla den romerska armén. Istället insattes andra män på viktiga poster.

År 408, oktober

Som en följd av Honorius skrattretande åtgärder började Alaric tåga mot Rom. Sedan han hade beslutat att genomföra en sådan avgörande förflyttning, inte bara med lika starka styrkor utan med en överlägsen härstyrka, skickade han bud till Övre Pannonien efter sin hustrus bror Ataulf som hade en ansenlig härstyrka bestående av goter och hunner, i avsikt att få med honom på sitt företag. Utan att invänta hans ankomst tågade han genom Aquileia, Concordia och Altinum till Cremona, på den norra sidan av floden Eridanus. Han gick över floden utan något motstånd och nådde en militär postering i Bononia som hette Oecubaria. Därefter fortsatte han förbi Aemilia och lämnade Ravenna bakom sig, samt nådde och invaderade Ariminum, en stor stad i Flaminia och alla andra städer i den provinsen. Därefter kom han till Picenum, en provins någonstans i slutet av den Joniska bukten, innan han gick mot Rom och ödelade alla befästningar och städer längs vägen.

Om inte eunuckerna Arsacius och Terentius hade förutsett detta och av den orsaken fört Eucherius, son till Stilicho, till Rom för att dö i enlighet med kejsarens order, hade denna yngling säkerligen fallit i Alarics händer och räddats. Sedan kejsarens order utförts och kejsare Honorius hustru Thermantia förts till hennes moder, gick eunuckerna ombord på ett skepp och seglade till Gallien eftersom det var omöjligt för dem att återvända till kejsaren samma väg som de kom. De kom dock till Genua, en stad i Ligurien och nådde på så vis Ravenna där kejsaren bodde. Kejsaren upphöjde dem och gav dem nya ämbeten för att visa sin uppskattning.

Första belägringen av Rom

År 408, november

Alaric var nära Rom och inledde en belägring av staden. Genom att förlägga en stor härstyrka intill floden Tibern lyckades Alaric hindra all transport av förnödenheter från Portus och in till staden. När belägringen hade pågått en tid drabbades staden av en fruktansvärd hemsökelse på grund av hungersnöd och pest. Många av slavarna och de flesta av de barbarer som tillhörde deras släkte deserterade till Alaric.

De senatorer som var hellenare och som fortfarande var trogna hednisk vidskepelse, föreslog att man skulle frambära offer i Capitoleum och de andra templen. En del etrusker, i synnerhet toscanarna som hade blivit kallade till denna uppgift av prefekten i staden, lovade att driva iväg barbarerna med blixtar och dunder. De skröt med att ha utfört en liknande bedrift vid Larnia (eller Narnia), som är en stad i Toscana (eller i Etruria) och som Alaric hade passerat förbi för att nå fram till Rom, utan att den blev intagen. Händelsens allvar rörande staden motsade att någon hjälp skulle hämtas från dessa personer. Alla personer med sinnet i behåll var uppmärksamma på vilken katastrof som denna belägring medförde på romarna, vilket sågs som en antydning om en gudomlig vrede som var sänd för att tukta dem för deras lyx och överflöd, samt deras sedeslöshet och deras mångfaldiga handlingar av orättvisa såväl mot varandra som mot främlingar. Det är sagt att när Alaric marscherade mot Rom hade en god munk bönfallit honom att förskona staden och inte bli upphovsman till så många olyckor. Alaric svarade honom då att han inte kände sig benägen att inleda belägringen, men att det motståndslösa inflytandet framtvingade och krävde att han skulle gå mot Rom och så gjorde han.

Medan han belägrade staden, erbjöd stadens invånare många gåvor till honom. Efter en tid upphävde han belägringen, när romarna samtyckte till att övertyga kejsaren att inleda diskussionen om ett fredsfördrag med honom.

Senaten hyste misstankar att Serena, änka efter Stilicho, förde barbarerna mot staden. Hela senaten och kejsarens halvsyster Placidia ansåg att hon skulle dödas eftersom hon var orsaken till den bekymmersamma situationen. De menade att om inte Serena fanns kvar, skulle Alaric lämna staden eftersom det inte fanns någon kvar som kunde förråda den. Men när Serena var död, påverkade inte det Alarics förehavanden. Han omslöt staden med alla sina portar och kontrollerade floden Tibern för att förhindra understöd från hamnen. När romarna förstod läget var de fast beslutna att hålla stånd i en förvissning om att hjälp skulle komma från Ravenna, men det hände ingenting. De beslöt då att ransonera maten och bara utdela halv kost och senare bara en tredjedel. Men maten tog slut, en pest härjade och blev värre än hungersnöden. Kroppar låg överallt och eftersom inte kropparna kunde begravas utanför staden, blev staden deras gravplats. Av denna orsak blev platsen omöjlig att vistas på. Även om det inte hade lagrats några matförråd, var stanken från de döda tillräcklig för att slå ut de överlevande. När situationen var så

kritisk att de befarade kannibalism beslöt de sig för att skicka en ambassadör till fienden för att meddela att de var beredda att acceptera en rimlig fred, men ännu mer beredda på krig, för det romerska folket var beväpnade och så tränade att de inte längre fruktade en konfrontation. Som sändebud utvaldes Basilius, en provinsguvernör och Johannes, en kejserlig notarius publicus, som var Alarics vän och förtrogne. När Alaric tog emot deras meddelande att romarna var beredda att slåss, svarade han att det var lättare att slå tjockare gräs än tunnare och skrattade högljutt åt ambassadörerna, men när de började samtala om fred använde han uttryck som var häftiga även för en arrogant barbar. Han förklarade att han inte tänkte upphäva belägringen, såvida han inte fick allt guld och silver som fanns inne i staden, samt allt flyttbart som var av värde och de barbariska slavarna. När en av ambassadörerna frågade vad han hade tänkt lämna kvar till stadens medborgare om han tog allt detta, svarade han: "Deras liv". De bad då att få återvände till staden, vilken beviljades. Sedan ärendet diskuterats återvände ambassadörerna med budet att romarna ville betala fem tusen pund guld (1635 kg), trettio tusen pund silver (9810 kg), fyra tusen tunikor av silke, tre tusen scharlakansröda skinn och tre tusen pund (981 kg) med peppar. Eftersom staden inte hade några allmänna mynt, valde senatorerna som hade förmögenheterna att genomföra en folkräkning för att kunna komma fram till detta. Förutom insamlingen smältes statyer ner och annat som var av guld och silver. När guldet och silvret var hopsamlat, beslöt de att skicka bud till kejsaren för att informera om freden och att Alaric inte bara ville ha pengar utan också aristokratiska barn som gisslan. På så vis hade han inte bara skapat en fred utan också en allians med kejsaren och lovade att hjälpa romarna mot deras fiender.

År 408, december

Kejsaren beslöt att gå med på freden på dessa villkor och pengarna betalades ut till barbarerna. Alaric tillät då stadens medborgare att hålla marknad under tre dagar, att få passera vissa stadsportar och möjligheten att få föra upp en del mat från hamnen. Medborgarna fick då en viss tid för att inköpa förnödenheter, vilket de gjorde, antingen genom att sälja eller byta bort vadhelst de ägde. Barbarerna upphävde då belägringen och förflyttade sig till någon plats i Toscana. Dag för dag gick till slut så gott som alla slavarna i Rom, vilka vid den tiden var omkring fyrtio tusen, iväg och förenade sig med barbarerna. Några av slavarna som vandrade iväg anföll de romare som var på väg ner till hamnen för att hämta proviant, men när Alaric hörde det såg han till att få ett slut på sådana händelser som var emot hans avsikter. Därmed fick romarna ett andrum från dessa angrepp.

År 409, januari

Eftersom freden med Alaric inte hade bekräftats, då kejsaren varken hade utlämnat gisslan eller utbetalat alla varorna, skickade senaten sändebud till Ravenna som berättade om deras besvärliga situation. Kejsaren beslöt att fem legioner från Dalmatien skulle lämna sina egna baser där och genast komma för att skydda staden.

Dessa styrkor, under ledning av Valens, omfattade totalt sex tusen man, vars mod och styrka gjorde dem till de främsta soldaterna i den romerska armén. Följaktligen inväntade Alaric otåligt hans ankomst och anföll med hela sin styrka. Valens förlorade alla sina män i striden och bara hundra män lyckades fly. Deras befälhavare lyckades nå fram till Rom tillsammans med Attalus, som hade blivit sänd av kejsaren till senaten.

Maximillianus föll i fiendernas händer men blev frisläppt när hans fader Marinianus betalade trettio tusen guldmynt (c:a 140 kg). Sedan kejsaren skjutit upp freden och inte hållit sin del i överenskommelsen med Alaric angående de unga aristokratiska ynglingarna, fick inte längre romarna lämna staden när de ville. Senaten skickade därför sändebud för andra gången till kejsaren angående freden. Sändebuden följdes av biskopen i Rom och av några barbarer som Alaric skickat iväg för att skydda dem från fiender längs vägen. Just när de kom fram till kejsaren, kom Ataulf som Alaric skickat bud efter. Han gick över Alperna från Pannonien till Venetia. När kejsaren hörde att han inte hade någon stor härstyrka kvar längre, beslöt han att hela armén, med alla kavallerier och infanterier och deras befäl från de olika städerna skulle komma till honom. Olympius fick hunnerna vid Ravenna, vilka var tre hundra till antalet. De anföll Ataulfs goter, där de hade slagit läger i en stad som heter Pisa och dräpte elva hundra av dem medan de själva bara förlorade sjutton man. Men när de såg storleken på hela härstyrkan, blev de rädda för att bli omringade och begav sig skyndsamt och säkert till Ravenna.

Kejsaren avsatte Olympius som flydde till Dalmatien och skickade prefekten Attalus till Rom. Även många andra ämbeten ändrades och personerna som innehade dem byttes ut. Han upphöjde Generidus till magister militum i Dalmatien, Övre Pannonien, Noricum och Raetien samt i provinserna ända till Alperna. Generidus var barbar till födseln, men av ädel karaktär och goda dygder samt fjärran från mutor. Denna man var fortfarande anhängare till förfädernas religion och ville inte överge dyrkan av sina gudar. Nu hade en lag införts som förbjöd icke-kristna personer att inneha kejserliga ämbeten och vid denna tid hade Generidus sitt befälsskap i Rom, varvid han tog avsked och stannade hemma. Kejsaren skickade bud till honom och sade att visserligen fanns denna lag men den skulle inte gälla en man som utfört så många modiga handlingar för staten, men Generidus svarade att han inte kunde acceptera anbudet eftersom det skulle vara en skymf mot alla de som tvingats lämna sina tjänster på grund av lagen. Han återvände inte till sitt ämbete förrän kejsaren tvingats, med skam och av nödvändighet, upphäva lagen och tillåta var och en att inneha ämbeten och militära befälsskap oavsett vilken religion de hade. Han blev då åter en skräck för alla närboende barbarer och en beskyddare av de provinser som stod under hans beskydd.

Alarics förhandlingar

När sändebuden skickades från Rom med detta uppdrag, att instifta fred mellan Honorius och Alaric, började de i hovet som var emot Alaric att motarbeta försöken att upprätta en fred. Men när sedan (påve) Innocent, biskop i Rom, reste som sändebud, blev Alaric genom brev från kejsaren kallad till Ariminum, en stad som låg två hundra tio stadier (40 km) eller trettio milier (45 km) från Ravenna. Där, medan han tillsammans med Ataulf hade slagit läger utanför staden murar, kom Jovius, som var Italiens praetoria prefect, för att diskutera med honom och sände Alarics begäran vidare till kejsaren. Jovius som varit Alarics representant och vän i Epirus, skyndade iväg för att ordna överenskommelsen. Alaric begärde att en bestämd mängd guld och spannmål skulle utbetalas varje år och att han och alla hans följeslagare skulle få bo i de två Venetia, det vill säga Noricum och Dalmatia. Sedan han skrivit ner detta i Alarics närvaro, skickade Jovius fördraget till kejsaren tillsammans med ett privat brev där han uppmanade kejsaren att upphöja Alaric till magister utrisque militiae, som gjorde honom till befälhavare över kavalleriet och infanteriet, för att han på så vis skulle bli smickrad inför de föregående hårda villkoren i fredsuppgörelsen. Jovius fick av kejsaren i egenskap av prefect så mycket pengar och förnödenheter som han behövde för att ge till Alaric, men kejsaren tillade att han aldrig tänkte ge Alaric romerskt befälsskap, eller till någon av hans släktingar. Jovius inväntade budskapet från palatset i Alarics tält, men oförståndigt nog lät han budbäraren läsa upp kejsarens meddelande inför barbarerna. Alaric som blev rasande över att bli nekad befälsskapet, beordrade omedelbart trumpetarna att ge signal och marschera mot Rom för att hämnas förolämpningen mot honom och hela hans släkte. Jovius som blev rädd att kejsaren skulle tro att han favoriserade Alaric, gjorde då ytterligare ett misstag som var värre än det första och svor i kejsarens namn att ett fredsavtal med Alaric aldrig skulle komma till stånd utan att de istället skulle utkämpa ett totalt krig mot honom, Han uppmanade dessutom alla de andra officerarna att göra likadant. När detta var gjort inkallade kejsaren tio tusen hunner som sina allierade i kriget mot Alaric. För att ha underhåll till dem när de kom, gav han order till dalmatierna att bidraga med spannmål, får och oxar. Sedan han sänt ut spejare för att ta reda på när Alaric kom till Rom, samlade han ihop sina styrkor från alla håll.

Strax därefter ångrade Alaric sin skyndsamhet och förklarade att utnämnandet till ett romerskt befälsskap inte var så viktigt. Han ångrade sin marsch mot Rom och sände biskopen i varje enskild stad som ambassadör för att uppmana kejsaren att inte tillåta en stad som hade styrt en större del av jorden under mer än tusen år att bli plundrad av barbarer, eller att tillåta sådana stora byggnader bli förstörda av barbariska eldsvådor, utan att skapa en fred på rimliga grunder. De berättade för kejsaren att Alaric inte längre krävde ämbete eller ära, inte heller önskade han bosätta sig i de provinser som tidigare angivits, med undantag av de två Noricum vilka ligger på andra sidan av floden Donau, samt var villig att betala en låg skatt

till den romerska staten. Därtill skulle han vara tillfredsställd med den mängd spannmål varje år som kejsaren ansåg var tillräckligt och att han kunde glömma kravet på guld. Då kunde det bli vänskap och allians mellan honom och romarna emot alla som lyfte vapen och reste sig mot kejsaren.

När Alaric gjorde detta rättvisa och välbetänkta förslag, förundrade sig alla över denna mans måttfullhet. Jovius och de som hade högst rang efter kejsaren förklarade dock att hans krav var omöjliga eftersom alla befälen hade svurit en ed att inte skapa fred med Alaric.

Då Alaric fann att hans förslag inte accepterats marscherade han mot Rom med sin enorma härstyrka, fast besluten att hålla kvar belägringen av staden.

När Alaric varken fick fred på de villkor han själv angett eller någon gisslan, anföll han Rom på nytt och hotade att storma staden om inte stadens invånare förenade sig med honom mot kejsare Honorius. Eftersom de var villrådiga inför detta förslag belägrade han staden och gick ner till hamnen och framhärdade i belägringen under några dagar innan han slutligen erövrade hamnen. Där fann han stadens provianter lagrade och hotade att dela ut det till sin egen härstyrka såvida inte romarna gjorde exakt vad han gav order om. En församling av hela senaten instämde i alla Alarics krav, för döden var oundviklig när inte längre någon försörjning kunde föras till staden från stadsporten.

Olympius, som hade konspirerat mot Stilicho, blev mästare över ämbetena, men förlorade det för att sedan återfå det innan han förlorade det för gott. Efter det andra avskedandet blev han dödad av Konstantius, sedermera Placidias andra make, som först skar av hans öra och sedan slog honom med klubbor.

År 409, 3-4 nov

När Alaric två gånger hade sänt biskopar som sändebud för att medla fred och två gånger inte lyckats uträtta något, gick han mot Rom och belägrade staden. På ena sidan erövrade han Portus och tvingade romarna att välja Attalus, som var prefect i staden, till kejsare. Sedan senaten tagit emot Alarics ambassadör kallade de Alaric till staden och i enlighet med hans order upphöjde de Attalus på den kejserliga tronen och försåg honom med diadem, purpurfärgad mantel, krans och allt annat som tillhör den kejserliga värdigheten. Han var av jonisk härstamning, hellenare till religionen och praetorian prefekt i Rom. Medan romarna upphöjdes inom ämbetena utsågs Alaric till överbefälhavare över båda grenarna av den romerska armén och hans svåger Ataulf över kavalleriet. Genast utnämnde Attalus flera personer till vissa ämbeten, däribland gavs befälsskapet över soldaterna till Alaric samt Valens, som tidigare var chef i Dalmatien. Därefter begav han sig till palatset i följe av den kejserliga vakten, trots många ofördelaktiga omen.

Dagen efter gick han till senaten och höll ett långt och mycket arrogant tal där han både lovade att skydda senatens traditionella rättigheter och skröt över att han skulle bringa Egypten och den östra delen av det romerska imperiet till en del som låg under det italienska folket, samt andra egendomliga saker. Möjligen var det orsaken till att gudarna var arga på honom och att de inte lång tid därefter förgjor-

de honom. Så skröt den man som lät kalla sig kejsare under en period som inte var ett helt år långt.

År 409

Attalus blev lurad av en del spåmän som utlovade att Egypten skulle erövras utan strid. När Alaric på ett förståndigt sätt krävde att Attalus skulle sända en lämplig härstyrka till Afrika och Karthago för att avsätta Heraclianus, som stödde kejsare Honorius och hindra honom från att vara till besvär för deras planer, brydde sig inte Attalus om det. Förledd av de förhoppningar han fick av siare och övertygelsen att han borde kuva Karthago och hela Afrika utan strid, misslyckades han med att förmå Drumas och hans armé av barbarer att på ett enkelt sätt avsätta Heraclianus från sitt ämbete. Inte heller tog Attalus råd från Johannes, sin egen mästare över ämbetena, rörande Konstans, som hade utnämnts att resa till Libya som om han hade varit utsänd från kejsare Honorius och blev försedd med sedvanliga brev för att undsätta kommendanten Heraclianus som kejsaren nyligen tillsatt över styrkorna i Africa. Likgiltig inför Alarics förslag utnämnde han Konstans till magister militum i Afrika och skickade iväg honom utan någon passande härstyrka. Möjligen hade denna plan lyckats, för de som bodde i Libya visste inte om Attalus aktiviteter. Men Konstans seglade iväg och Attalus var fullständigt övertygad om att det skulle bli som siarna hade sagt och att Africa skulle falla under hans styre.

Alaric hade upphöjt Attalus på detta sätt för att påskina att han hade drivit Honorius från tronen och överlåtit hela makten över det västromerska riket till Attalus. Med detta i åtanke vände sig både Attalus och Alaric mot Ravenna med en stor härstyrka. Men Attalus var varken förmögen att tänka förståndigt på egen hand eller lät sig övertygas av dem som hade bättre förstånd att erbjuda.

År 410

Romarna var överförtjusta över att ha förvärvat nya magistrater som var mycket goda administratörer och gladde sig över Tertullus konsulskap.

Under tiden marscherade Attalus mot Ravenna och när det rapporterades att han hade nått fram till Ariminum med en armé som både bestod av romare och barbarer, blev Honorius skräckslagen och skrev till honom som till en jämbördig kejsare och skickade sändebud som hämtades bland hans högsta ministrar och förklarade sin vilja att dela sitt imperie. Jovius, som hade blivit upphöjd till praetoria prefekt av Attalus, förklarade att Attalus avvisade förslaget att dela makten och sade åt Honorius att Attalus varken skulle låta Honorius få behålla titeln som kejsare eller en oskadad kropp. Honorius skulle få dra sig tillbaka till en ö eller något annat ställe han föredrog, efter att ha blivit stympad, där han skulle lämna ifrån sig sin suveränitet. Alla blev upprörda över hans arroganta tal. Honorius situation blev så desperat att han lät bringa fram ett stort antal segelklara skepp som skulle kunna föra honom vidare i säkerhet till sin svåger i öst om det blev nödvändigt.

Just då inträffade det oväntade när sex kohorter inseglade en natt, vilka hade varit väntade sedan Stilichos tid men som först nu hade ankommit från det östra kejsardömet av Romarriket i enlighet med alliansen dem emellan. Deras antal var fyra tusen man. Som om han vaknat från en djup sömn, anförtrodde han vakten på vallarna åt dessa östromare, eftersom han fruktade att de romerska styrkorna var beredda att förråda honom och därefter beslöt han att stanna i Ravenna tills händelserna i Afrika blev kända. Om Heraclianus lyckades säkra Afrika, skulle han gå ut i ett fullskaligt fälttåg mot Attalus och Alaric, men om de män som han hade sänt till Afrika blev slagna, skulle han segla med de skepp han hade till östromerska riket och överge sitt imperiet.

Heraclinaus hade under tiden dödat Konstans och stationerat ut vakter i hamnarna och längs Afrikas kuster. Han avbröt också avgångar för handelsfartyg till Rom. Som en följd av detta började romarna lida hungersnöd och skickade en delegation till Attalus för att meddela detta. Eftersom han inte visste hur han skulle agera inför detta återvände han till Rom för att rådgöra med senaten. Hungersnöden blev så svår att kastanjer användes som spannmål och en del misstänktes ha ätit människokött. Alaric rådde att fem hundra barbarer skulle skickas till Heraclianus, men senaten och Attalus avböjde erbjudandet att anförtro Afrika åt barbarerna. När Alaric förstod att det var meningslöst att bringa ordning på denna brist på kontroll, vände sig Alaric till Honorius för att nå fram till en uppgörelse som avsåg att avsätta Attalus men först ville han ha en försäkran om ett fredsavtal. Därpå samlades alla framför staden. Attalus lade ifrån sig de kejserliga symbolerna och vid samma stund lade hans ministrar ifrån sig sina ämbetsbälten. Honorius förlät dem alla för allt som de hade gjort och strax därefter återinsattes var och en i det ämbete och den ära som de ha de haft tidigare. Attalus som trodde att han var osäker bland romarna kom med sin son till Alaric.

Alaric ville ännu en tid foga sig efter den ed han givit Attalus. Valens, som var magister equitum, misstänktes för förräderi och dödades. Alaric gick därefter till anfall mot alla de städer i Aemilia som hade vägrat att acceptera Attalus som kejsare. Sedan han på ett enkelt sätt fått med sig de andra inledde han en belägring av Bononia, men de höll ut under många dagar och han förmådde inte inta det. Så han gick mot Liguria för att tvinga dem att erkänna Attalus som kejsare. Men Honorius var fullständigt lugn och hade vunnit arméernas lojalitet överallt.

Heraclianus höll alla hamnar under så strikt bevakning att varken spannmål, olja eller andra förnödenheter kunde skeppas till Rom och en hungersnöd drabbade staden vilken var mycket värre än den föregående. Säljarna på marknadsplatsen gömde de varor de hade i förhoppning om att göra sig rejäla vinster. Då kom Attalus till Rom och sammankallade senaten. Efter en debatt, var de så gott som enhälliga i beslutet att barbarer skulle skickas med armén till Afrika och att de skulle ledas under Drumas befäl, som hade gett bevis på sin trohet och lojalitet. Bara Attalus och några få i övrigt röstade emot majoriteten. Därför var Alaric angelägen att avlägsna Attalus, även om Jovius redan tidigare hade varit böjd för detta genom sina ständiga angrepp mot honom.

År 410, juli

Alaric genomförde sin plan och förde ut Attalus från Ariminum där han bodde, tog av diademet och avklädde honom den purpurfärgade manteln och skickade dem till kejsare Honorius. Därmed visade han för alla att Attalus var en vanlig privat person. Han förde med sig Attalus och hans son tills freden med Honorius var fullbordad och han åstadkom deras förlåtelse. Kejsarens syster, Placidia, stannade också hos honom och trots att hon bara var en gisslan förenade hon sig i varje hyllning och uppmärksamhet som tillkommer en medlem av den kejserliga familjen. Hans befälhavare avlägsnade också sina bälten och Honorius utlovade benådning för alla dessa händelser, samt att alla skulle ha den ära och rang de hade innan allt detta inträffade.

Misslyckandet som hade uppenbarat Attalus plan blev källan till djup splittring mellan hedningarna och de kristna av den arianska irrläran. Hedningarna hade slutit upp bakom Attalus, för att han öppet skulle vidmakthålla deras vidskepelse och återupprätta deras gamla tempel, deras festivaler och altaren. Arianerna däremot föreställde sig att så fort som Attalus fann sin regering tillräckligt stabil, skulle han återställa dem i en överhöghet över kyrkorna som de hade åtnjutit under Konstantius och Valens regering, för han hade blivit döpt av Sigesarius, goternas biskop, till stor belåtenhet för Alaric och det arianska partiet.

Honorius var misstänksam mot Alaric Plötsliga förflyttade han sina egna styrkor och slog en del av barbarerna. Tvingad på grund av raseriet och skräcken vid denna händelse, backade Alaric tillbaka och återvände till Rom och intog staden genom förräderi. Han tillät var och en av sina följeslagare att beslagta så mycket som de förmådde av det värdefulla som romarna ägde. De fick plundra alla husen, med undantag av platsen för aposteln Petrus som förfogade över en stor och mycket rymlig kyrka som var byggd över hans grav och där alla som önskade hade en fristad. Detta var det enda undantaget som hindrade en fullständig förstörelse av Rom. De som var där, vilka var många, räddade sig och återuppbyggde staden.

Alaric begav sig till en plats på ett avstånd om sextio stadier (11 km) från Ravenna för att bekräfta freden med Honorius, men ett oväntat hinder dök upp genom ödets försorg. Sarus, som själv var got till börden och hade stor erfarenhet av krigets konster, var i Picenum med endast tre hundra män som var och en var ytterst skickliga. Alaric var misstänksam mot dem eftersom Sarus var fientligt inställd mot goterna på grund av deras tidigare strider. Sarus drog slutsatsen att ett fördrag mellan romare och goter inte skulle vara fördelaktigt för honom. Han var en hjältemodig man oöverträffad i strid och var varken allierad med Alaric eller Honorius när han mötte Ataulf, som hyste agg mot honom efter några tidigare störningar dem emellan och förde med sig hela sin armé till den plats där han trodde att Sarus var. När Sarus fick besked om Ataulfs ankomst, förstod han att han inte förmådde möte honom i strid. Sarus satte sedan plötsligt igång en attack med sina egna män och dödade en del av goterna. Alaric förargade sig över detta och återvände varifrån han kommit medan Sarus flydde till Honorius för att hjälpa honom i kriget mot Alaric.

Alarics erövring av Rom

År 410, aug

Sedan lång tid hade förflutit vid belägringen och det inte hade varit möjligt varken genom maktansamling eller på något annat vis att intaga staden, formade han följande plan. Bland de unga i härstyrkan på vilka ännu inget skägg växte, men ändå kommit till åren, valde han ut tre hundra vilka han visste var av god börd och innehade ett värde utöver deras ålder och han sade till dem i hemlighet att han avsåg att göra dem till gåva åt patricierna i Rom i sken av att de var slavar. Han instruerade dem att, så snart de kom insides de hus där dessa män bodde, bete sig vänligt och tjäna dem ivrigt i varje uppgift de ålades av sina herrar. Vidare sade han åt dem att inte lång tid därefter på en bestämd dag vid middagstid, när alla som var deras herrar troligen sov middag efter maten, skulle de komma till den port som kallas Salaria och med ett plötsligt anfall dräpa vakterna, vilka inte skulle ha någon kännedom om kuppen och öppna porten så fort som möjligt. Efter att ha gett dessa order till ynglingarna, sände Alaric ambassadörer till medlemmarna av senaten, framsägande att han beundrade dem för deras lojalitet till sin kejsare och att han inte ville skapa mer problem på grund av deras tapperhet och trohet, vilket också var uppriktigt, att de var begåvade till en ansenlig nivå och i enlighet med att minnet av honom själv må bli kvar bland både ädla och modiga män, önskade han att överlämna till var och en av dem en gåva. Efter att ha framfört detta och översänt ynglingarna strax efteråt kommenderade han sitt folk att göra sig klara för avfärd och han lät detta bli känt av romarna. När de hörde detta glädjebud och mottagit gåvorna började de i högsta grad bli lyckliga, eftersom de var fullkomligt ovetande om främlingarnas plan. Ynglingarna, genom att bli ovanligt lydiga till sina herrar, förhindrade misstankar och i lägret sågs att en del redan rörde sig bort från sina platser och upphävde belägringen, medan de övriga goterna såg ut att göra samma sak. Men när den utvalda dagen kom, ställde Alaric upp sin hela styrka för en attack och höll dem i beredskap nära Salaria-porten, för det hade inträffat att han hade haft sitt eget läger där i början av belägringen. Alla ynglingarna kom till porten på den utsedda dagen (24 aug 410) och överföll plötsligt vakterna och dräpte dem. Därefter öppnade de porten och släppte in Alaric och härstyrkan i staden utan att brådska. De satte eld på de hus som var närmast porten, bland vilka även Sallusts hus var, han som en gång i tiden skrev romarnas historia. Den större delen av hans hus stod halvt nedbränd mer än hundra femtio år senare.

Andra säger att det inte var på detta sätt som Alaric intog Rom, utan att Proba, en kvinna av osedvanligt hög ställning med rykte och rikedom bland den senatoriska klassen, kände medlidande för de romare som föröddes av hunger och de som fick utstå lidelser, för de hade redan börjat äta på varandras kött. Då de såg att varje hopp var ute, sedan både floden och hamnen hölls av fienden, kommenderade hon sin tjänare att öppna porten om natten.

Alaric gav order om att om någon tog skydd på de heliga platserna, speciellt i de heliga apostlarna Petrus och Paulus basilika, så skulle de få göra det eftersom dessa platser inte fick plundras utan skulle lämnas oskadade och ostörda, samt i så hög grad som möjligt slippa utgjutandet av blod. I övrigt fick alla hans följeslagare plundra alla husen och ta så mycket byte som de förmådde. Som ett resultat av detta undkom Rom en fullständig ödeläggelse, för de som överlevde därinne och det var många, återuppbyggde staden. Sedan de hade plundrat hela staden och ansatt de flesta av romarna, avtågade de därifrån.

Det är självklart att erövringen av en så stor stad som Rom måste ha medfört många särskilda händelser. En gudfruktig händelse utfördes av en barbar när en romersk kvinna visade mod för att bevara sin kyskhet. Både barbaren och kvinnan var kristna, men inte av samma lära. Den förstnämnde var arian och den senare hänförd följeslagare till doktrinerna från Nicene. En ung man som tillhörde Alarics styrkor såg denna vackra kvinna och blev betagen av hennes skönhet och försökte tvinga henne till umgänge. Men hon drog sig tillbaka och bemödade sig att slippa genomlida en sådan besudling. Han drog då sitt svärd och hotade att dräpa henne, men han tyglade sig för den passions skull som han kände för henne och vållade bara ett litet sår på hennes nacke. Blodet rann kraftigt fram och hon erbjöd sin nacke till svärdet, för hon föredrog att få dö i kyskhet än att överleva med en skam som innebar att hon hade haft umgänge med sin laggivna make och därefter varit med en annan man. När barbaren upprepade sina avsikter och kom med mer fruktansvärda hot utan att få något gensvar, blev han så imponerad av hennes kyskhet att han förde henne till aposteln Petrus kyrka och gav sex guldstycken (omkring 27 gram) till befälet som vaktade kyrkan för att han skulle ge henne underhåll och beordrade dem att hålla henne i förvar åt hennes make.

Goterna var enastående med den barmhärtighet de visade i Rom. De hade just svurit en ed att om de lyckades intaga staden, skulle de inte skicka tillbaka någon av de romare som de fann i kyrkorna ut till ödeläggelsen av staden. Efter detta löfte stormade de staden och alla som då flydde till de platser där helgonen bor skonades från död och fångenskap. Även de som var utanför martyrernas kyrkor och som uttalade Kristus och helgonens namn, skonades av goterna med samma barmhärtighet.

Plundrandet av resten av folket utfördes av krigarna och var oklanderligt. Förfärligheten i deras våldsamhet var inte desto mindre tyglad. Medan goterna skyndade sig genom staden mitt under ödeläggelsen, kom en särskilt mäktig man fram till en helgad jungfru av framskriden ålder. Han rådde henne, på ett anständigt sätt, att om hon hade någonting av guld eller silver skulle hon överlämna det. I god tro räckte hon över det hon hade. Medan han förundrade sig över formen och skönheten hos vaserna, en produkt av det gamla välståndet hos romarna, sade jungfrun att "Dessa vaser har anförtrotts mig och kommer från aposteln Petrus helgedom. Ta dem, om du vågar. Jag vågar inte överlämna sådana heliga föremål till fienden." Förskräckt över att aposteln Petrus nämndes rapporterade goten vad som hade hänt till sin kung genom en budbärare. Kungen gav genast order om att

allting som hörde till aposteln Petrus helgedom omedelbart skulle återlämnas med största vördnad, samt lät meddela att de förde krig mot romarna, inte mot apostlarna.

Därefter återvände jungfrun, förärad med de mest vördnadsfulla ceremonier och tillsammans med henne gick alla som sade sig tillhöra hennes grupp och de bar dessa vaser av guld och silver på sina huvuden medan de sjöng hymner och sånger, samtidigt som beväpnade vakter var utplacerade överallt på kungens befallning för att beskydda dem. Grupper av kristna sprang ut från sina gömställen när de hörde sångerna. Även hedningar sprang ut och gick tillsammans med de andra och låtsades att de var kristna för att undkomma förstörelsen i denna katastrof.

Honorius tupp

Vid den tiden sägs det att kejsare Honorius i Ravenna mottog ett meddelande från en av sina eunucker, uppenbarligen en hönshållare, att Rom hade skövlats. Han grät öppet och sade "Och de(-n) hade just ätit ur mina händer!". För han hade en stor tupp vid namn Rom. Eunucken fattade sitt svärd och sade att det var staden Rom som hade skövlats av Alarics hand. Med ett tecken av lättnad svarade kejsaren snabbt: "Men jag, min gode man, trodde att min fågel Rom hade fördärvats." Så stor, säger man, var dårskapen som kejsaren visade.

Efter plundringen av Rom

Sedan goterna erhållit stora förmögenheter från romarna lämnade de staden på den tredje dagen och de hade då bränt och förstört somliga delar av staden. De begav sig söderut genom Campanien och Lucanien där de åstadkom liknande skadegörelse och nådde fram till bruttierna, där de kunde slå sig ner en tid, medan de planerade att ge sig av till Sicilien och vidare till Afrika.

Rhegium är staden i Bruttium. Alaric ville ta sig härifrån till Sicilien men blev förhindrad. Orsaken sägs vara att en staty med magiska krafter stod i vägen och hindrade dem. Statyn var helgad av de gamla för att avvärja eld från Etna och för att förhindra att barbarer tog sig över havet. På en fot var det en evig eldsflamma och på den andra foten en aldrig sinande källa. När den var förstörd led Sicilien åter igen både av Etnas eld och av barbarer. Det var Asclepius, som hade utnämnts av Konstantius och Placidia till förvaltare över Sicilien som störtade statyn.

År 411

I sundet utanför kusten sjönk ett flertal av Alarics skepp och många av de övriga drevs ur kurs. Medan Alaric funderade på om de skulle fortsätta överfarten eller inte, dog han hastigt och oförmodat (år 411) på det tjugoåttonde året av sin regering. Visigoterna lät då leda floden Busentus, vid staden Consentia, ur sin

ränna, hämtade in ett stort antal fångar som grävde en grav mitt i flodrännan, där Alaric gravlades med många skatter. Sedan lät de leda vattnet tillbaka till sin forna ränna och dräpa alla fångarna för att ingen skulle veta var Alaric låg någonstans.

Galliens och Spaniens öde

De första kristna i Gallien

100-talets slut och 200-talets början
I Gallien var det många kristna som blev martyrer. En av de första var biskop Photinus av Lyon som blev torterad trots sin höga ålder och dödad. Hans efterträdare biskop Irenaeus blev också martyr inom kort, trots det lyckades han omvända hela folket i den staden till kristendomen. Därefter började förföljelsen av de kristna och den blev så omfattande att de kristnas blod rann i strida strömmar på gatorna. Ingen kan säga hur många som dräptes vid denna tid, men efter biskop Irenaeus blev ytterligare 48 martyrer dödade.

Omkring 250-talet
När kejsare Decius styrde det romerska imperiet var det en sådan förföljelse och slakt på de kristna och det inte finns några möjligheter att återge hur många som dog. Det år när Decius och Gratius upprätthöll konsulskapet (251) blev Sankt Saturninus den första prästen i Tolosa. Då utnämndes och skickades biskopar till olika städer. Saturninus blev biskop i Tolosa, Gatianus sändes till befolkningen i Tours, Trophimus kom till Arles, Paulus till Narbonne, Dionysius kom till Paris, Stremonius for till Clermont-Ferrand och Martialis blev biskop i Limoges.

Biskop Dionysius i Paris blev torterad och sedermera martyr sedan han blivit dömd till döden. Han slutade sina dagar efter att ha blivit fastbunden vid fötterna på en vild tjur som drevs ut ur staden. Även några av de andra biskoparna blev martyrer.

Sent 200-tal
En av deras lärljungar kom till Bourges och predikade om Kristus. Han namn var Ursinus och inom kort den första biskopen i Bourges. Eftersom de inte vågade bygga en kyrka, köpte de ett hus som de inredde som en kyrka. Här på den platsen skulle man sedan bygga en katedral och den blev berömd för det skrin som inrymde reliker från den förste martyren Stefan.

Troninkräktarna Konstantin och Konstans

Den östra delen av det romerska imperiet blev skyddat från krigets ondska och styrdes med hög disciplin, i motsats till alla förväntningar, för kejsare Theodosius II var fortfarande ung. Under denna tid förhärjades den västra delen av imperiet av stor oordning på grund av att så många tyranner kom dit. Härstyrkorna bröt ut i revolt och slaktade prefekterna i Italien och Gallien, befälhavarna och andra högre ministrar.

År 406
Under Radagais ledning gick vandalerna tillsammans med sveberna och alanerna över Alperna och plundrade i Italien. De åstadkom en slakt som blev så fruktansvärd att den även berörde arméerna i Britannien.

År 407
Under rädsla för att bli anfallna av denna väldiga härstyrka revolterade Britannernas ö mot Rom och såg sig tvingade att välja troninkräktare. Soldaterna i Britannia utropade Marcus till kejsare, men sedan de dödat honom valdes istället Gratianus som gjorde tronanspråk i fyra månader innan de dödade honom också, varefter de hyllade Konstantin som kejsare.

År 408
Två år före det gotiska anfallet mot Rom, hade de stammar som stred mot Stilicho, nämligen alaner, sveber och vandaler och många andra med dem, övermannat frankerna, tagit sig över Rhen och invaderat Gallien och tagit sig snabbt framåt ända till Pyreneerna.

När soldaterna utropade Konstantin till sin kejsare i provinsen Britannien, en man med låg militär rang och utan särskild börd, samlade han genast en stor flotta och en väldig härstyrka och invaderade både Spanien och Gallien med sin stora styrka, med förhoppning om att kunna nå framgång och i avsikt att lägga dem under sig. Konstantin lämnade Britannien och skyndade sig över till Gallien för att försöka bekämpa barbarerna och kom till Boulogne, en stad vid Galliens kust sedan han vunnit över soldaterna i Gallien och Aquitanien på sin sida.

Didymus och Verinianus uppror i Spanien

Konstantin lät erövra Spanien och sätta upp sitt eget kansli där. Han skickade också fredsdomare till Spanien och när provinsen lydigt tog emot dem, försökte de två bröderna Didymus och Verinianus att inte bara få makten till tronen mot troninkräktaren utan också att skydda sig själva och sitt land för den riktige kejsarens kamp mot troninkräktaren och barbarerna. Dessa män fortsatte till Pyreneerna utan att ha skadat någon.

Mot dessa män i Spanien sände Konstantin sin son Konstans som, beklagligt att säga, hade gått från munk till kejsare och denne hade härstyrkor där även barbarer ingick. Bröderna blev dödade sedan de med sina egna privata styrkor försökt försvara de pyreneiska alperna.

Barbarerna fick i lön för sin seger tillstånd att plundra på slätten vid staden Pallantia (Palencia i Kastilien) och de blev härigenom förtrogna med bergen och passen. Därför blev området uppfyllt av plundrare och känd för sin rikedom, sedan vaktstyrkorna svikit sitt vaktande över Pyrenéerna och lämnat passen öppna och upplåtit Spanien till alla de stammar som tog sig vidare från Gallien och förenade sig med barbarerna. Sedan de ägnat sig åt blodiga räder och åstadkommit stor förödelse bland folk och egendom, delade de upp sig och bosatte sig på de platser där de bodde under lång tid.

När Konstans sedan återvände till sin fader för att styra imperiet tillsammans med honom, lämnade han en del av sina egna soldater för att vakta passen till Spanien och vägrade att låta spanjorerna själva få sköta denna syssla vilket var en gammal tradition, trots att de bad om att få göra det. Senare blev detta orsaken till ödeläggelsen av de spanska provinserna. För när Konstantins makt var bruten kom de barbariska folken vandaler, sveber och alaner. De tog sig över passen och intog många befästningar och städer i Spanien och Gallien tillsammans med Konstantins tidigare ämbetsmän.

Konstans lämnade sin hustru och administrationen i Saragossa och överlämnade vid sin avfärd allt ansvar i Spanien åt Gerontius. Sedan skyndade han sig till sin fader. De träffades men inga nyheter kom från Italien trots att flera dagar gick. Han återgick då till att dricka och äta i överflöd under hela dagarna och sade åt sin son att han kunde återvända till Spanien. Knappt hade Konstans hunnit skicka iväg sina styrkor i förväg, medan han själv stannade kvar en liten tid hos sin fader, när budskapet kom från Spanien att Gerontius hade utropat Maximus, en av sina egna undersåtar, till kejsare. Maximus hade stöd av en mängd folkstammar och deras härstyrkor samt var beredd på alla tänkbara händelser. Konstans blev mycket oroad av denna nyhet och skickade iväg Eubech till germanska folk vilka omgående gick in i Gallien tillsammans med frankerna och alemannerna samt många andra grupper, i avsikt att återvända till Konstantin så fort de kunde.

Säkrandet av Rhen som gräns

Romarna var under Konstantins ledning segerrika i ett direkt möte med barbarerna och dödade de flesta av dem, men de undvek att förfölja de som flydde. I så fall skulle de ha tillintetgjort dem. Istället tilläts de återhämta sig från sin förlust, varefter de sammankallade en mängd barbarer och gjorde sig redo för en ny strid. Av detta skäl lät Konstantin upprätta garnisoner för att förhindra en fri passage till Gallien. Han gjorde också floden Rhen, som varit försummad sedan Julianus tid, fullständigt säker.

Konstantins fälttåg mot Italien och Alavics död

Konstans återvände från Spanien till sin fader i Gallien sedan han hade placerat ut vakter av sina egna soldater för att hålla uppsikt över vägarna till Spanien, för han tillät inte spanjorerna att hålla vakten själva, som de alltid gjort i enlighet med gammal tradition, ett privilegium som de hade anhållit om. Denna försiktighetsåtgärd var förmodligen orsaken till landets ödeläggelse, för när Konstantin blev berövad sin makt kom barbariska stammar av vandalerna, sveberna och alanerna som erövrade vägarna och övertog bevakningen av dem för egen del. Därefter intog de många fästen och städer i Spanien och Gallien, samt arresterade befälhavarna hos tyrannen.

Konstantin, som fortfarande trodde att utvecklingen skulle bli bra för hans del, gjorde så hans son utropades till medkejsare och fick titeln augustus, som han själv hade, istället för titeln caesar (som bara avsåg en vicekejsare). Därefter beslöt han sig för att själv regera över Italien. Med denna uppfattning, korsade han Cottiska Alperna och kom till Liverona, en stad i Liguria. Han var just på väg att ta sig över floden Po när han tvingades återvända, sedan han informerats om Alavics död (ej att förväxla med kung Alaric). Denne Alavic var befälhavare över Honorius härstyrkor och hade blivit misstänkt för konspiration i syfte att lägga hela det västra imperiets styre direkt under Konstantin. Han blev slagen sedan han återvänt från ett festtåg. Enligt en tradition var det hans ämbete som skulle marschera framför kejsaren. Omedelbart efter denna händelse, steg kejsaren ner från hästen och återvände medan han gjorde det offentligt att han kunde tacka Gud att han hade klarat sig undan den man som öppet hade konspirerat mot honom.

Konstantin flydde från Italien och belägrade Arles istället. Hans son Konstans skyndade sig från Spanien och sökte skydd i samma stad. När Konstantins makt plötsligt upphörde, blev vandalerna, sveberna och alanerna ivriga att ta Pyrenéerna sedan de fått höra att landet däromkring var en mycket välmående region. Eftersom de som fått i förtroende av Konstans att hålla vakt över passagerna, inte längre fick behålla uppdraget, kunde de som invaderade landet ta sig till Spanien.

Saxarnas angrepp

År 409 / 410

Provinsen Britannien ödelades efter ett fientligt anfall av saxarna.

Vandaler, alaner och sveber

År 409

Vandaler, alaner och sveber kom till Spanien. Några anger den 28 september, andra den 12 oktober, men det var på en tisdag. De barbarer som kom till Spanien ödelade det med en våldsamt manslakt.

Vandalerna bodde tidigare borta vid Maeotiska sjön och sedan de drevs därifrån av hunger kom de till germanernas land, vilket nu kallas frankernas land och floden Rhen (år 408). De ser sig själva som alaner, ett gotiskt folk. Därifrån, under ledning av Godigiscul, flyttade de och slog sig ner i Spanien, vilket är det första romerska landet vid sidan av Oceanen. Vid den tiden nådde kejsare Honorius en uppgörelse med Godigiscul som innebar att vandalerna skulle få slå sig ner där på villkor att de inte skulle komma till skada för landet.

Det fanns en lag bland romarna, vilken sade att om någon person skulle ta deras egendom och göra den till sin egen och om, under tiden, en tid så lång som trettio år skulle förflyta och dessa personer ännu inte kunnat återfå sin egendom gentemot de som tvingat dem därifrån, blev de uteslutna av anständighetsskäl från tillträde till rådsförsamlingen. Med anledning av detta stadgade kejsaren en lag som sade att hur lång tid som vandalerna än stannade i det romerska riket skulle det inte bli räknat bortom denna trettio års anständighet.

När vandalerna kom till Spanien och romarna flydde till de bemurade städerna, kom en sådan hungersnöd över dem att de tvingades äta människokött. En kvinna som hade fyra barn åt upp dem alla, i var och ett av fallen gav hon som ursäkt att det var för näringens skull och för de som var kvar. Slutligen, när hon hade ätit upp dem alla, stenade folket henne till döds.

År 410

Medan barbarerna rusade vilt omkring i Spanien och en dödlig pest spreds vida, blev stora värden och gods som fanns i städerna plundrade av de tyranniska skatteindrivarna och konsumerade av soldaterna.

År 411

När provinsen Spanien hade lagts öde, lät Herren medlidande få komma till barbarerna så att de upprättade fred. De delade upp landet emellan sig. Vandalerna lade beslag på Gallicia och sveberna den del av Gallicia som är belägen på den västligaste kanten av Oceanen. Alanerna tilldelades provinserna Lusitania och Carthaginiensis och siling-vandalerna fick Baetica. De som bodde i städer och befästningar och som hade överlevt katastrofen runt omkring dem överlämnade sig själva till tjänst under barbarerna som härskade i provinserna.

Troninkräktaren Maximus och slutet för Konstantin

Gerontius uppror i Gallien

Upproren och splittringen i den romerska armén fortsatte. Gerontius som var förargad över att två av hans befäl dräpts av Konstantin, fick med sig sina soldater och eggade barbarerna i Gallien att vända sig mot Konstantin medan den sistnämndes arméer huvudsakligen var i Spanien. Därmed var det möjligt för barbarerna att gå över floden Rhen och utföra obegränsade räder.

Detta försvagade invånarna i Britannien och några av de galliska folken så pass mycket att de revolterade mot det romerska riket och inte längre följde lagarna, samt återvände till sina gamla traditioner. Britonerna, det vill säga befolkningen i Britannien, beväpnade sig själva och löpte stor risk när de skyddade sina egendomar och städer från de anfallande barbarerna. Hela Aremorica (Bretagne) och andra galliska provinser, i likhet med Britannien, skyddade sig själva på samma sätt, genom att fördriva det romerska magistratet och upprätta det styre av samhället som de ville ha. Upproret i Gallien och Britannien uppstod under Konstantins tyrannvälde eftersom barbarerna blev överlägsna under hans likgiltiga styre.

När Konstantin som gjort tronanspråk och hans son Konstans hade blivit slagna och fördrivna, var överbefälhavare Gerontius ivrig att sluta fred med barbarerna och utropa sin egen son Maximus till kejsare i Tarraco. När Konstantin hörde att Maximus hade blivit kejsare och inrättat sig i Trier, sände han iväg sin general Edovic över floden Rhen för att hämta förstärkningar från frankerna och alemannerna, samt överlät åt sin egen son försvaret av Vienna och andra städer i den regionen.

Frankernas kungar

De första frankiska kungarna var krigshövdingar. De förde sina härstyrkor över floden Rhen in i Gallien under ledning av Genobaud, Marcomer och Sunno. När de kom över gränsen började de slakta folket och ödelade den mest fruktbara marken vida omkring. Befolkningen i staden Colonia (Köln) blev skräckslagna. När nyheten nådde fram till staden Trier och till troninkräktaren Maximus befälhavare Nanninus och Quintinus, till vilka Maximus hade anförtrott såväl sin minderårige gosse Victor som försvaret av Gallien, samlade de ihop sina styrkor och marscherade mot Colonia. Frankerna som var tyngda av byte, eftersom de hade plundrat den rikaste delen av provinsen, tog sig tillbaka över Rhen, men många av deras män blev kvar på romerskt territorium och planerade att fortsätta plundringen. Romarna tog hand om dessa och många franker höggs ner i skogen vid Charbonniere. Efter denna framgång höll de romerska befälhavarna ett möte för att besluta om de skulle ta sig in i det frankiska området eller inte. Nanninus vägrade eftersom han visste att frankerna väntade på dem där och på deras egen

mark skulle de bli betydligt svårare att slå. Quintinus och de andra befälhavarna tyckte annorlunda. Medan Nanninus återvände till Trier begav sig de andra över Rhen i närheten av befästningen vid Neuss. Efter två dagars marsch på andra sidan floden anföll de ett antal övergivna byar och en del städer av obetydlig storlek vilka också var öde. Frankerna hade flytt i panik in i de täta skogarna och byggt barrikader för att försvåra framkomsten. De romerska soldaterna brände ner alla husen i föreställning om att de härigenom hade uppnått en seger. Därefter tillbringade de en orolig natt utan att våga ta av sig sina rustningar. Så fort som det dagades marscherade de in i skogen under ledning av Quintinus som förde dem mot striden. Mitt på dagen hade de gått vilse och förvirrat sig i en labyrint av stigar och visste inte alls var de befann sig. De rusade emot en ändlös barrikad som var rejält byggd av stora trädstammar och försökte ta sig fram över de sumpiga markerna som omgav skogen. Emellanåt skymtades fienden, stående på trädstammar eller klättrande omkring på barrikaden. De fortsatte att skjuta pilar som om det vore från en krigskatapult. Pilarna var bestrukna med gift från växter så att sår som bara skadade skinnet och inte träffade några vitala organ ändå medförde döden eftersom det inte fanns något botemedel. När romarna var helt omslutna av fiender skyndade de sig desperata ut på en öppen äng som frankerna inte hade besatt. Där gick kavalleriet ner sig i träsket. Kropparna av män och hästar blandades samman och fördes till botten i en och samma katastrof. De infanterister som inte hamnade under hästarna och drogs ner i djupet fastnade istället i gyttjan där de fick svårigheter att lyfta ena foten för att sedan försöka lyfta fram nästa. Med fruktan i sina hjärtan rusade de tillbaka in i den täta skogen som de lämnat strax tidigare. Linjerna bröts samman när legionen höggs ner. Heraclius, en tribun i den jovinianska legionen och nästan alla andra officerare förintades. Nattens mörker och skogens skrymslen erbjöd skydd och tillflyktsort till några få som räddade sig undan.

Troninkräktaren Maximus son Victor blev sedermera mördad och vid den tiden ersattes Nanninus av befälhavarna Carietto och Sirus vilka stationerades i Gallien för att hålla frankerna på avstånd.

Dråpet på Konstans

År 411

Medan Konstans i sin passion för jakt vandrade genom skogar och dalar, bestämde sig några av de militära ledarna, Chrestius, Marcellinus och Magnentius, för att låta döda honom. När de hade bestämt dag för detta ordnade Marcellinus en fest, låtsande att det var för sin sons födelsedag och bjöd in ett stort antal personer. När festen hade pågått fram till natten, lämnade Magnentius festen som om han skulle uträtta något och ta på sig de kejserliga regalierna. När Konstans hörde detta försökte han fly till staden Helena som låg alldeles intill Pyrenéerna. Där blev han dödad av Gaiso, som skickats efter honom med handplockade soldater, i det tredje året av sin regering som kejsare och i det tjugosjunde året av sitt liv.

Gerontius död

När Gerontius hade frambringat Konstans död vid Vienna fortsatte han att förfölja Konstantin. Gerontius anföll staden Arles men medan detta inträffade, nådde även Konstantius och Wulfila, vilka hade blivit utsända av Honorius emot Konstantin, fram till staden Arles. Gerontius flydde i hast sedan merparten av hans styrkor förenat sig med Konstantius härstyrka. Gerontius drabbades av en sammansvärjning från sina egna styrkor som lagt sig i bakhåll. Med hjälp från en av sina slavar, som var alan till börden, samt några tjänare kämpade de tappert mot sina angripare och dödade med sina pilar tre hundra av dem. När pilarna var slut flydde tjänarna genom att hissa sig ner i säkerhet. Gerontius kunde ha gjort detsamma men på grund av kärlek till sin hustru Nonnichia stannade han kvar hos henne. Vid gryningen satte angriparna eld på huset och alanen bad Gerontius att skära av hans huvud, vilket också skedde. Därefter kastade sig hans hustru på ett svärd. Till slut stack Gerontius sin dolk i sitt hjärta och dog själv. När denna nyhet nådde hans son Maximus flydde han till de barbarer som han var allierad med, bosatte sig för en tid i Aquileia och lyckades därmed undvika att omgående bli dödad.

Vid den tiden gick även frankerna över floden Rhen.

Belägringen av Arles och Konstantins död

År 411

Där inne i staden Arles, som Konstantius och Wulfila belägrade, bodde Konstantin med sin son Julianus. Konstantin vägrade att ge upp eftersom han trodde att Edovic var på väg med en stor förstärkning. Konstantius ansvarade för infanteriet och inväntade fiendens anfall sedan de tagit sig över floden Rhen medan Wulfila, som var underställd Konstantius, lade sig i bakhåll med kavalleriet. När Edovics härstyrka passerat bakhållen och upptagit strid med Konstantius styrkor kom plötsligt Wulfilas kavalleri på en given signal och anföll dem i ryggen. Edovics nederlag kom omedelbart. Några flydde, några dödades, men de flesta kastade ifrån sig sina vapen, bad om förskoning vilket de fick. Edovic slängde sig upp på en häst och flydde till ett land som behärskades av Ecdicius, för vem han för länge sedan hade uträttat många tjänster och som han trodde skulle vara hans vän. Men Ecdicius skar av hans huvud och förde det till Honorius generaler i hopp om att få stora gåvor och hög ära som belöning. Konstantius tog emot huvudet och förklarade att staten tackade honom för hans ovänskapliga gärning. Men när Ecdicius ville stanna hos honom beordrades han därifrån av Konstantius, eftersom närvaron av en man som varit så dålig värd kunde vara dålig både för honom själv och för armén.

När Konstantin hade blivit belägrad i fyra månader kom meddelandet från norra Gallien att Jovinus hade upphöjts till kejsare och hade för avsikt att anfalla de belägrande styrkorna med burgunder, alemanner, franker, alanerna och en stor härstyrka i övrigt. Allting förändrades sedan mycket snabbt. Konstantin flydde till ett kapell där han blev prästvigd efter eder som givits honom för att ge honom säkerhet. Därefter öppnades staden Arles portar för belägrarna och Konstantin gick ut frivilligt. Konstantin och hans son Julianus skickades till Honorius i Italien,

men på grund av att kejsarens kusin hade dräpts av Konstantin beslöt kejsaren att skicka iväg några personer som fick i uppdrag att mörda honom. Konstantin förlorade sitt huvud vid floden Mincio, där han avrättades trettio milier (45 km) från Ravenna, trots ederna.

När kejsare Honorius avrättade personer som stått Jovinus nära passade frankerna på att plundra och bränna staden Trier i deras andra attack. Strax därefter inledde romarna ett nytt fälttåg mot frankerna.

Honorius beredskap

När Konstantin och Attalus var för sig gjorde uppror höll Honorius sina skepp i beredskap och väntade för att se vad som skulle ske i Libyen (år 409). Om de som sändes ut av Attalus blev tillbakavisade kunde han själv segla till Libyen och tillhandahålla en del av sitt eget rike, men om de skulle gå emot honom kunde han nå sin brorson Theodosius som innehade makten i det östromerska riket och förbli hos honom.

När Honorius oroligt väntade på utgången av dessa osäkra händelser, kom det att förändras på så sätt att underbara stycken av god tur berörde honom, för Gud är van att undsätta och att bibringa dem assistans som varken är klartänkta eller har förmåga att ge sig själva råd, om de inte är syndfulla när de är i det yttersta nödläget av förtvivlan. En sådan sak inträffade för denna kejsare, för plötsligt rapporterades det från Libyen att kommendörerna som Attalus sänt ut hade blivit fällda och att en mängd skepp var utsända från Byzantium (Konstantinopel) med ett mycket stort antal av soldater vilka hade kommit till hans undsättning, trots att han inte hade förväntat det samt att Alaric som hade grälat med Attalus hade avklätt honom de kejserliga värdigheterna (år 410) och höll honom instängd och vaktad hos en privat medborgare. Därefter dog Alaric av en sjukdom (år 411) och visigoternas härstyrka under ledning av Ataulf begav sig in i Gallien. Konstantin, slagen i strid, dog vid denna tid med sina söner (år 411). Hur som helst lyckades romarna aldrig återfå Britannien, utan det kom från den tiden att tillhöra tyranner.

Troninkräktarna Jovinus och Sebastianus

Vid Mundiacum i den romerska provinsen Germania blev Jovinus utnämnd till kejsare, genom stöd dels från alanen Goar och dels från Guntiarius, vars titel var stamhövding över burgunderna. Attalus rådde Ataulf att förena sig med Jovinus, vilket han också gjorde med sin härstyrka. Men Jovinus plågades av Ataulfs närvaro och klandrade Attalus för hans råd. Även Sarus var på väg till Jovinus, men Ataulf gick ut för att möta honom med tio tusen man. Trots att Sarus bara hade med sig arton eller tjugo man utförde de enastående motstånd och blev bara med svårighet tillfångatagna med rep och senare dräpta. Sarus hade lämnat Honorius på grund av

att hans tjänare Belleridus hade blivit dödad och kejsaren hade varken förklarat varför mordet skedde eller straffat mördaren.

Troninkräktaren Jovinus utnämnde sin egen broder Sebastianus till medkejsare, vilket var emot Ataulfs önskan och skapade därmed fiendskap dem emellan. Ataulf skickade sändebud till kejsare Honorius och utlovade både troninkräktarens huvud och ett fredsavtal. Sändebudet återvände, eder blev utväxlade och Sebastianus huvud skickades till kejsaren i Ravenna. Jovinus blev belägrad av Ataulf och tillfångatagen. Därefter skickades hans huvud till kejsare Honorius sedan han avrättats i Narbona.

Troninkräktaren Johannes

År 423-425

Författaren Renatus Frigeridus skrev i sin bok ”Historia” bland annat att patriciern Aetius var det kejserliga palatsets guvernör. När kejsare Honorius dog (år 423) och troninkräktaren Johannes egenmäktigt hade tillvält sig den kejserliga makten skickade Johannes sändebud till den lille gosse Valentinianus III som rätteligen skulle ha blivit kejsare, men fick bara ett föraktfullt svar tillbaka. Johannes blev rasande och skickade iväg Aetius till hunnerna, som sedan tidigare accepterade honom som en av sina vänner, för att erbjuda dem en stor summa guld. Aetius reste dit för att be dem ställa upp i ett bakhåll och anfalla fienden bakifrån så fort som de kom in i Italien medan han själv mötte dem från andra hållet.

Fred mellan romarna och frankerna

Arbogast uppmanade kejsaren på det bestämdaste att tillfoga frankerna någon form av bestraffning, såvida de inte omedelbart återlämnade allt som de lagt beslag på vid plundringen under det föregående året när den romerska härstyrkan slaktades. Dessutom ville han kräva att de utlämnade de personer som hetsade till krig och som var orsaken till den svekfulla kränkningen av freden.

Ett par dagar senare kom de kungliga ledarna Marcomer och Sunno som styrde frankerna och förhandlade en kort stund med Arbogast. Gisslan utväxlades som brukligt inför mötet och när det var slut återvände Arbogast till sitt vinterkvarter i Trier.

Arbogasts hämnd

När oroligheterna spreds i Trakien var statsmakten i Gallien utsatt för stor fara och kejsare Valentinianus stängde in sig i sitt palats i Vienne och gjorde sig själv nästan till en vanlig medborgare. Kontrollen över den romerska armén hade han lämnat över till frankiska legostyrkor och den civila administrationen var i Arbogasts hän-

der. Det fanns knappt en enda person av de som var bundna av den militära eden att lyda honom vilka vågade lyssna på kejsaren.

Samma år skyndade sig Arbogast, på grund av stammarnas hat, att få kontakt med Sunno och Marcomer som var frankernas kungar. Han kom till Cologne mitt under vintern för han förstod att hela den omfattande tillflyktsorten som frankernas land utgjorde kunde bli genomkorsad och nedbränd när löven var fallna och träden inte längre kunde erbjuda något skydd för fiender i bakhåll. Därför samlade han ihop armén och gick över floden Rhen samt ödelade allt land på andra sidan floden där bructererna bodde och det land som innehades av chamaverna. Han gjorde allt detta utan att möta något motstånd, med undantag av att ett visst antal amsivarier och chatter visade sig på de avlägsna kullarna vid horisonten, samt med Marcomer som sin ledare.

Vandalernas vandring

Vandalernas nederlag

Goar hade gått över till romarnas sida. Respendial, alanernas kung, drog då bort sina styrkor från floden Rhen.

Vandalerna blev vid den tiden hårt ansatta i sina strider mot frankerna. Här blev vandalernas kung Godigisel dödad, samtidigt som tjugo tusen av de vandaler som stod främst i deras led slaktades. Om inte alanernas härstyrka hade kommit i tid till deras undsättning hade förmodligen hela den vandaliska folkstammen utplånats.

Vandalernas framfart i Spanien

Vandalerna lämnade sitt land och invaderade Gallien under ledning av sin kung Gunderic (eller Godigisel, år 406). När de hade ödelagt Gallien gick de vidare till Spanien (år 409). Sveberna, som också kallas alemanner, följde vandalerna och de erövrade Galicien. När Gunderic dog efterträddes han av Gaiseric (eller Godigisel).

Vid denna tid lät vandalerna förfölja de kristna och tvingade dem att anamma den arianska läran. Då hände det att en ung kvinna med starkt tro fördes fram inför hans tron. Hon var oerhört förmögen och tillhörde en av senatorernas familjer. Till att börja med talade kungen vänligt till henne och försökte få henne att döpa sig på nytt, men när hon vägrade beordrade han att alla hennes tillgångar

skulle beslagtas. Därefter lät han tortera henne tills hon var nära döden och förde bort henne för att tvångsdöpa henne. Mitt under akten ropade hon ut sin rätta tro och sade: ”Jag tror att Fadern, Sonen och den helige anden är en och samma.” Medan hon sade detta färgades vattnet av hennes blod, ty hennes menstruation hade just börjat. Efter denna händelse fördes hon bort till en domstol där hon förhördes och torterades på nytt med sträckbänk, eldslågor och kniptänger. Slutligen blev hennes huvud avhugget.

År 420
Efter påtryckningar av Astirius, som var Spaniens kommendant (comes Hispaniarum), upphävde vandalerna sin blockad av sveberna. Sedan ett visst antal män under vicarius Maurocellus hade blivit dödade när de flydde från Bracara, hade vandalerna lämnat Gallicia och begivit sig till Baetica.

År 422
Castinus, som var magister militum, gick till attack mot vandalerna i Baetica med en stor härstyrka och med gotiska hjälpstyrkor. Men när han hade minskat deras krafter och fått dem till svältgränsen genom en effektiv belägring och de var beredda att ge upp, gick han våghalsigt ut i en öppen strid på slagfältet och förlorade efter det att han hade blivit förrådd genom några i hjälpstyrkorna. Därefter flydde han till Tarraco.

Omkring år 424
Strax därefter uppstod ett gräl mellan vandalerna och sveberna, för deras territorier gränsade till varandra. De rustade sig och gick ut i krig, men precis innan de skulle börja strida mot varandra sade den svebiske kungen: ”Hur länge ska vi tillåta att stora härstyrkor förgör varandra? Enligt min åsikt är det bättre om två stridsmän, en från vardera sida, möts och gör upp om saken. Den sida som vinner utses till segrare och får överta det andra folkets territorie.”

När de två stridsmännen möttes gick sveberna segrande ur striden och vandalernas kämpe dödades. Då lovade Gaiseric att han skulle hålla sitt löfte att lämna Spanien så snart som det var möjligt. Sveberna tog sig över havet och spred ut sig på andra sidan i Afrika och Mauritanien, men sveberna följde dem hela vägen till Tangiers.

År 425
Vandalerna plundrade de Baleariska öarna och när de hade plundrat Carthago Spartaria och Hispalis och plundrat Spanien, invaderade de Mauritania.

År 428
Gunderic, vandalernas kung, erövrade Hispalis, men strax därefter när han i övermodisk gudlöshet försökte att få kontroll över kyrkan i staden, blev han genom Guds vilja straffad av en demon och dog. Hans broder Gaiseric efterträdde honom

som kung. Det finns en berättelse som säger att Gaiseric hade konverterat från den ortodoxa tron till den arianska irrläran och därigenom blivit en avfälling.

Aetius och Bonifatius

Det fanns två överbefälhavare i Romarriket, Aetius och Bonifatius, båda modiga och erfarna, men Aetius försökte smutskasta sin rival Bonifatius så att denne omöjligen kunde återvända till Rom från sin provins Libyen. Istället ingick Bonifatius en defensiv allians med vandalerna i Spanien. Deras kung Godigisclus hade dött och efterträtts dels av sonen Gontaris, som föddes av hans änka efter sin död och dels av hans oäkta son Gaiseric som var vuxen. Bonifatius erbjöd dem att fritt regera över var sin tredjedel av Libyen på villkor att de bildade en allians där de skulle hjälpa varandra om någon blev angripen. På grund av detta begav sig vandalerna från Spanien till Libyen, men först senare kom visigoterna till Spanien. Då uppdagades Aetius lögner och han förläts av kejsarens moder Placidia som styrde imperiet. Bonifatius ångrade genast sin uppgörelse med vandalerna och erbjöd dem vad som helst bara de lämnade Libyen, men de avslog alla erbjudanden. Därför möttes de i ett slag. Romarna förlorade och Bonifatius tvingades fly därifrån. Gaiseric tog över makten sedan hans broder Gunderic dött. Enligt somliga hade Gunderic tillfångatagits och dräpts efter ett slag i Spanien mot andra germaner redan innan de tågade mot Libyen. Bonifatius flydde till Bona (Hippo Regius), en stark stad vid havet i Numidia. Vandalerna började belägra staden men gav upp efter en tid. Strax senare fick Bonifatius förstärkning både från Rom och Byzantium och de tågade mot vandalerna med förlorade svårt i slaget. Var och en tvingades fly bäst de kunde. Därefter styrde vandalerna själva över hela Libyen. De fiender som de tog levande gjordes till slavar.

Vandalernas framfart i Afrika

År 429
I månaden maj lämnade kung Gaiseric Spanien och med alla vandaler och deras familjer tog de sig över från provinsen Baeticas strand till Mauritania i Afrika. Innan de tog sig över blev Gaiseric varnad för att svebern Heremigarius hade förflyttat sig i den närliggande provinsen och plundrade längs sin väg. Gaiseric skyndade sig då tillbaka med en del av sina män och följde efter svebern när han plundrade i Lusitania. Inte långt från Emerita, som Heremigarius hade föraktat och därigenom orsakat en skymf mot den helige martyren Eulalia, slaktade Gaiseric de förbannade soldaterna som var med svebern, men Heremigarius som trodde

att han hade räddat sig själv genom att fly snabbare än vinden kastades handlöst i floden Ana genom Guds ingripande och dog. Så straffades Heremigarius. Strax därefter seglade Gaiseric iväg till den plats som redan var bestämd.

Före år 432

Bonifatius var en hjältemodig man som jämt fick segrar mot horder av barbarer, ibland genom att anfalla dem med få män, ibland med många och stundom kämpande i enskilda möten. Han gjorde allt han kunde för att fria Afrika från barbarer av skilda stammar. Han var också rättvisans man och fri från girighet. Följande är en av hans handlingar. En bonde hade en ung och söt hustru som hade en affär med en av de allierade barbarerna. Han bad Bonifatius om hjälp, som tog reda på var de älskande möttes. På kvällen smög sig Bonifatius dit och ertappade de älskande, skar halsen av mannen och återvände samma natt. När bonden återkom dagen efter såsom det var uppgjort, gav Bonifatius honom huvudet och frågade om han kände igen mannen. Han blev stum av förtjusning och återvände hem.

År 432

Bonifatius återkallades från Afrika till Italien som en rival till Aetius och kom till palatset med en stor härstyrka. Aetius avsattes och Bonifatius erhöll hans ämbete, men han dog ett par månader senare av ett sår som han hade fått i en strid mot Aetius. Bonifatius svärson Sebastianus ersatte honom, men han blev slagen och fördriven från palatset av Aetius.

Bonifatius hustru var Pelegia som var av barbarisk (troligen visigotisk) härkomst och hon gifte senare om sig med en man vid namn Aietius.

Felix, som var Bonifatius general, dräpte Aetius genom skicklighet när han fick reda på att denne man skulle försöka döda honom på Placidias förslag. Han krossade också goterna i västra Gallien som gjorde intrång på romerskt territorium och han gjorde slut på aremorikerna (som bebodde Bretagne), vilka revolterade mot romarna. I korthet hanterade han en enorm makt så att inte bara kungar utan också närboende folk följde hans order. Efter det att Aetius mördats dräpte kejsare Valentinianus likaså prefekten Boetius, som hade stått Aetius nära. När han hade visat upp de båda kropparna på Forum, sammankallade han genast senaten och framförde många anklagelser mot de båda männen utan fruktan för att det på grund av Aetius kunde bidraga till en revolt.

Med honom inleddes slutet för det västromerska riket och det har ännu inte kunnat bli återuppbyggt. Efter detta skickade Valentinianus iväg sändebud till barbarerna. Den som sändes till sveberna var Justinianus.

År 439

Efter att ha tagit Karthago den 19 oktober genom list, invaderade kung Gaiseric hela provinsen Afrika. Med en arrogant gudlöshet drev kung Gaiseric ut alla biskopar och klerker i Karthago och överlämnade den ortodoxa kyrkan till arianerna.

År 440
Med en avsikt att plundra upprättade Gaiseric en längre belägring av staden Panormus på Sicilien. På anstiftan av Maximinus, en ledare för arianerna på Sicilien, startade en förföljelse av de ortodoxt kristna för att tvinga dem att gå över till arianismen. Några föll för frestelsen men ett betydande antal behöll sin ortodoxa tro och uppnådde martyrskap.

År 445
Vandalerna landade plötsligt med sina skepp vid Turonium, på Gallicias strand och tillfångatog många familjer. På flykt från Barcelona tog Sebastianus sin väg till vandalerna.

År 450
Sebastianus som levde i exil sökte asyl hos Gaiseric men kungen beordrade istället att han skulle dräpas.

Gaiseric och Marcianus

En dag samlades alla slavar ute i solen på tunet framför kungens gård och en örn visade sig på himlen och gav skugga åt blott en person, Marcianus, vilken visade sig vara överbefälhavaren Aspars personlige assistent (domesticus) från Byzantium. Gaiseric ville först döda honom men valde att släppa honom om han svor en ed på att aldrig angripa vandalerna. Sedan Marcianus återvänt till Byzantium och kejsare Theodosius dött upphöjdes han till kejsare.

Eftersom Gaiseric inte trodde att han skulle klara ett anfall till, valde han att låta sig kuvas av Valentinianus och betala skatt årligen till honom och för att göra avtalet bindande utlämnade han sin son Huneric som gisslan.

Gallien under goter och franker

Visigoternas kung Ataulf

År 411
När Alaric var död utnämndes Ataulf, som var Alarics anförvant, till visigoternas kung medan de var i Italien och han regerade i sex år. Inte var han lång, men han var vacker och hade behagliga anletsdrag. Därefter gick de ombord på skepp i avsikt att segla till Sicilien, som är åtskilt från Italien genom ett smalt sund. De utsatte sig för det fientliga havet och förlorade många i sin härstyrka. Han tågade då istället tillbaka med goterna till Rom och om något fanns kvar längs vägen förstördes det.

Ataulf lät föra bort Placidia från staden Rom, tillsammans med en ofantlig mängd guld. Hon var kejsare Theodosius dotter samt syster till kejsarna Honorius och Arcadius.

År 413
Goterna lämnade Italien och gick mot Gallien. De gick in i Narbona vid tiden för vinskörden. Här hade franker och burgunder härjat vida omkring men de blev förskräckta när goterna kom dit och de höll sig sedan inom sina områden.

Ataulf blev tillfrågad att återsända Placidia, på en enträgen uppmaning från speciellt Konstantius, som senare kom att gifta sig med henne. Men när löftena till Ataulf, särskilt de som gällde leveranser av spannmål inte uppfylldes, lät han henne inte få gå utan förberedde sig på krig istället. Trots att romarna inte kunde uppfylla sina löften svor de att leveranserna skulle lämnas om de fick Placidia. Barbarerna låtsades samtycka och mötte upp vid staden Marseille, vilken de hoppades kunna erövra genom list. Där blev Ataulf sårad av inte mindre än den ädle Bonifatius och han lyckades nätt och jämnt fly som en döende till sitt tält, varefter staden lämnades i upprymdhet samt full av beröm och hyllningar för Bonifatius dåd.

År 414
Ataulf förberedde sig på att gifta sig med Galla Placidia, hon som var dotter till kejsare Theodosius och som goterna hade fört med sig från Rom. Efter ett råd och understöd från Candidianus, gifte sig Ataulf med Placidia i början av månaden januari i staden Narbona i Ingenuus hus, en av de ledande medborgarna i staden. Där i hallen satt Placidia, klädd i kunglig skrud, bärande en romersk generals mantel och andra romerska kläder. Mitt under högtidligheterna, gav Ataulf till Placidia tillsammans med andra bröllopsgåvor femtio unga pojkar klädda i silkeskläder, var och en av dem bärande på två mycket stora fat, det ena fullt med guld

och det andra med ädelstenar eller andra dyrbara stenar vilka hade förts bort av goterna när de plundrade Rom. Därefter sjöngs nymfiska hymner, först av Attalus och sedan av Rusticius och Phoebadius. Sedan avslutades firandet bland barbarerna och de romare som var bland dem.

I Pannonien hade både vandaler och alaner bott med kejsarens tillstånd, men av fruktan för goterna hade de begett sig iväg till Gallien. Här i Gallien hade vandalerna och alanerna bara bott en kort tid när de på nytt flydde undan goterna och de tog sig denna gång till Hispania (Spanien). Fortfarande vid denna tid förde de vidare berättelser om den gotiske kungen Geberic som för länge sedan fördrivit deras egna förfäder från deras land och egendomar. På så vis stod Gallien öppet för goternas kung Ataulf och var utan motstånd.

Goterna grundlade ett rike i Gallien men hörde snart talas om vandalernas anfall på befolkningen i Hispania och de beslöt sig då för att gå till anfall mot dem. Sina rikedomar lämnade Ataulf i Barcelona och begav sig till det inre av Spanien. Många strider utkämpades med vandalerna.

År 415

När comes och patriciern Konstantius var i Arles i Gallien drev han ut goterna från Narbona och tvingade dem att gå vidare till Spanien. Om Ataulf har det ofta sagts att han sökte efter fred och ville kämpa en rättvis kamp med kejsare Honorius och förmå de gotiska styrkorna att ställa upp för den romerska staten.

År 416

Ataulf, som hade tvingats lämna Narbona av Konstantius och begett sig till Spanien, hade på det tredje året lagt Gallien och Spanien under sig.

När Placidia hade skänk Ataulf en son (år 416), som fick namnet Theodosius, blev Ataulf ännu mer vänskapligt inställd till romarna. Några antog att detta uppfyllde Daniels profetia, som säger att dottern till konungen i söder ska gifta sig med konungen i norr, men att de inte skulle få några barn. Faktiskt blev det så att ingen son föddes från den magen som kunde bli en efterträdare i sin faders kungarike. Placidias och Ataulfs son dog strax efter födseln. Dessutom förblev hans och Placidias önskan om ett fredligt liv med romarna ouppfylld och fick motstånd från Konstantius och hans anhängare. När barnet dog sörjde hans föräldrar väldigt mycket och begravde honom i en silverkista i ett kapell utanför Barcelona.

Det var strax efter sonens död som Ataulf mördades i Barcelona när han som brukligt var i stallet för att inspektera sina hästar. Hans mördare var en av hans egna tjänare, vid namn Dubius (eller Euervulfs enligt andra källor), som hade inväntat stunden för att hämnas en gammal oförrätt. Lång tid innan hade hans forna herre, en kung som styrde över en del av goterna, blivit slagen av Ataulf som då lät Dubius få tjäna honom istället. Så genom att döda sin andra herre hämnades han sin första.

På sin dödsbädd bad Ataulf sin broder att han skulle sända tillbaka Placidia och om det var möjligt försäkra sig om romersk vänskap för sin egen del. Men Sigeric,

Sarus broder, lyckades genom en sammansvärjning och en kupp, snarare än genom goternas lag om succession, att bli Ataulfs efterträdare och dödade Ataulfs barn i hans första äktenskap, efter att med våld ha slitit dem från biskop Sigesarus armar. För att trakassera Ataulf beordrade han drottning Placidia att gå till fots bredvid hans häst med resten av fångarna längs en sträcka av tolv milier (18 km) från staden. Efter en regering som varat i sju dagar mördades Sigeric och Vallia utnämndes till goternas ledare.

Vandalerna kallade goterna för truli, på grund av att när de var plågade av hunger fick de spannmål av vandalerna för en solidus (guldmynt à 4,5 gram) per trula. En trula är mindre än en tredjedel av en sextarius (c:a 0,55 liter). (Men denna skyhöga kostnad är det ingen historiker som tror på.)

Visigoternas kung Vallia

År 416

Efter Ataulf blev Sigeric kung över visigoterna. Även om han var ivrig att skapa ett avtal med romarna blev han inom kort dödad av sina egna män på grund av sina svek.

Sigeric efterföljdes av Vallia, som blev visigoternas fjärde kung efter Alaric och han styrde i tre år. Han var både sträng och klok. Han valdes för att han skulle bryta freden med romarna, men han styrde genom gudomlig försyn i riktning mot fred.

Mot honom tågade patriciern Konstantius, som hade titeln magister militum och som utsänts av kejsare Honorius, eftersom kejsaren var rädd att Vallia skulle bryta det avtal som kejsaren slutit med Ataulf, men kejsaren ville också befria sin syster. Därför lovade han bort henne till denne Konstantius om han kunde befria henne. Konstantius tågade mot Spanien och han mötte den gotiska härstyrkan i passen i de pyreneiska bergen. Sändebud skickades mellan Konstantius och Vallia tills man kom överens om att sluta fred med varandra och där Placidia skulle överlämnas till romarna samt att goterna skulle bli bundsförvanter till romarna och bistå dem med hjälpstyrkor. Inom kort stiftades en fred med patriciern Konstantius och således också med kejsare Honorius. Euplutius, som var agens in rebus, sändes till Vallia som hade upphöjts till stamledare för goterna, för att förhandla om fredsavtalet och Placidias återvändande. Han var redan beredd. När sex hundra tusen mått med spannmål hade anlänt till goterna var kejsarens syster Placidia fri och överlämnades till Euplutius för att kunna resa till sin broder kejsare Honorius.

Kejsare Honorius lät Placidia få gifta om sig med Konstantius och senare föddes ett gossebarn som fick namnet Valentinianus.

Avtalet från år 416 innebar även att goterna fick stora mängder proviant och att de skulle försvara Spanien från andra germanska folk.

År 417
Vallia, goternas kung, åstadkom en stor slakt på barbarer i Spanien. Han utsatte sig själv för fara genom att bekriga de andra stammarna i Spanien och kuvade dem i Roms namn.

År 418
Vallia vände sina styrkor mot alanerna och siling-vandalerna vilka var bosatta i Lusitania och Baetica. Alla siling-vandaler i Baetica blev utplånade av kung Vallia. De alaner som styrde över vandaler och sveber, fick så stora förluster på grund av goterna att när deras kung Addax dog, valde de fåtaliga överlevande utan tanke på sitt eget rike att gå under Gunderics beskydd, han som var kung över vandalerna och som bodde i Gallicia. Hur som helst gjorde de andra kungarna av alanerna, vandalerna och sveberna samma uppgörelse med romarna och kejsaren.

När kriget var slutfört i Spanien planerade Vallia att ta sig över till Afrika med den krigsflotta som han hade rustat, men den blev illa tilltygad av en storm ungefär tolv milier (18 km) från sundet vid havet intill Gades (Cadiz). Detta skedde året innan det att goterna hade utrustat sig med vapen och skepp i ett försök att ta sig till Afrika. Med skeppsvraken under Alarics regering i minnet beslöt Vallia att förhindra dessa farligheter och han återvände till Gallien.

Goterna avbröt de fälttåg de gett sig in i och återkallades till Gallien av Konstantius. Som erkännande av hans segrar gav kejsaren till honom Aquitania II eller Nedre Aquitanien, tillsammans med Tolosa och ett visst antal andra städer i de närbelägna områdena, hela vägen till Oceanen.

År 419
Valentinianus, son till Konstantius och Placidia, föddes och hans skulle sedermera bli kejsare.

Sedan ett gräl brutit ut mellan vandalernas kung Gunderic och svebernas kung Hermeric, blev sveberna instängda i de Erbasianska bergen av vandalerna.

I kung Vallias tolfte(?) regeringsår uppmärksammade Vallia att vandalerna lämnat de inre delarna av Galicien dit Ataulf fördrivit dem och att de höll på att plundra skiftande delar av Spanien. Vallia gick genast till anfall mot dem.

Vid samma tid hade vandalernas kung Gaiseric fått en inbjudan av Bonifatius att få komma till provinsen Afrika, sedan Bonifatius hamnat i onåd hos kejsare Valentinianus. Gaiseric var inte så stor till växten och låghalt efter att ha fallit av en häst. Han var fåordig och girig samt duktig på att uppvigla folk eller göra dem osams. Gaiseric och vandalerna begav sig till Afrika och det dröjde inte länge förrän han fick makten där. Innan han dog samlade han sina söner och bestämde att de inte skulle tävla om makten sins emellan utan att den äldste skulle efterträdas av den som var efter honom i ålder. Detta höll de i många år och slapp på så

vis inbördeskrig. Tronföljden inleddes med Gaiseric, sedan Huneric, den tredje Gundamund, den fjärde Trasamund, den femte Hilderic som störtades från tronen och dödades av envåldshärskaren Gelimer. Men Gelimer krossades av kejsare Justinianus som förde hela hans familj och alla rikedomarna till Konstantinopel. Där blev han utställd till allmänt beskådande på kapplöpningsbanan, innan han blev av med sin kunglighet och slutligen dog som en undersåte. Efter att ha varit under vandalernas styre i ungefär hundra års tid befriades provinsen Afrika.

Vallia tågade mot vandalerna och ville helst förfölja dem ner till Afrika, men han stoppades vid överfarten till Afrika på samma sätt som Alaric hade stoppats långt tidigare. Istället blev han känd för sina oblodiga segrar i Spanien och återvände till Tolosa, samt överlämnade några regioner till romarna när väl vandalerna var borta. Efter att ha varit sjuk under en lång tid dog han.

Detta hände vid den tid när Beremud, son till den Torismund som tillhörde amalernas ätt, flyttade från ostrogoterna med sin son Vitiric och kom till visigoterna. Ostrogoterna led ännu av att vara kuvade av hunnerna. Eftersom han var av kunglig börd var han övertygad om att visigoterna skulle välja honom som kung.

Visigoternas kung Teodorid

År 419

Teodorid (även kallad Teodoric) efterträdde Vallia som kung över visigoterna och regerade i trettiotre år. Eftersom han inte var nöjd med goternas aquitanska kungarike, förkastade han avtalet med romarna och erövrade många romerska städer som låg intill hans eget territorium.

Placidia, Ardabur, Aspar och Aetius

Kejsare Honorius delade den kejserliga makten med Konstantius, maken till Placidia som var syster till Arcadius och Honorius, medan Placidia upphöjdes till kejsarinna. Men Konstantius levde bara några dagar efter detta och dog (år 421), men efterlämnade sonen Valentinianus som tog över styret redan som barn. Honorius dog av sjukdom (27 aug 423).

Strider och slagsmål bröt ofta ut i Ravenna och sår gavs på båda sidorna, för Placidia var omgiven av barbariska värdar på grund av sina äktenskap med den visigotiske kungen Ataulf och därefter med den romerske befälhavaren Konstantius. På grund av denna fiendskap skickades Placidia och hennes barn iväg. Theodosius skickade senare iväg Placidia och hennes son Valentinianus till Thessalonika, vilka först hade blivit förda till Byzantium (Konstantinopel) efter makens Konstantius död.

Theodosius överlät ansvaret på Ardabur och hans son Aspar att utföra ett krigståg mot troninkräktaren Johannes i Väst. Ardabur, var mästare över båda grenarna

av soldaterna. Med sin son Aspar och en tredje kommendant vid namn Candidianus slog de följe med Placidia och Valentinianus. De korsade Pannonia och Illyricum samt stormade staden Salonae i Dalmatien. Därifrån seglade de med en härstyrka mot troninkräktaren, medan Aspar tog över befälsskapet för kavalleriet. Medan Aspar utan svårigheter hade fått kontroll över denna viktiga plats, drevs Ardabur ur kurs av en storm och hamnade med tre av sina galärer mitt i händerna på troninkräktaren. Johannes trodde att han kunde göra ett bra avtal och behandlade Ardabur väl och lät honom få fullständig frihet att röra sig som han ville och Ardabur återinsatte de befäl som hade blivit avskedade från sin tjänst och som var missnöjda, samt organiserade en komplott mot troninkräktaren Johannes och skickade ett meddelande till sin son Aspar att han skulle komma eftersom segern fanns inom räckhåll. Aspar kom omgående med sitt kavalleri och efter en kort strid blev Johannes infångad genom förräderi av sina egna befäl och han skickades till Placidia och Valentinianus i Aquileia. Där blev hans hand avhuggen i bestraffning innan han halshöggs, sedan han gjort anspråk på tronen i ett och ett halvt år. Därefter skickades Valentinianus till Rom av Theodosius för att utnämna honom till kejsare.

Aetius, en av Johannes underordnade befäl, anlände tre dagar efter dennes död i följe av barbariska legostyrkor till ett antal av sex tusen man. Hans styrkor mötte Aspars armé och det blev en häftig slakt på båda sidor. Därefter slöt Aetius en uppgörelse med Placidia och Valentinianus och han mottog rangen comes. Barbarerna tog guld i utbyte för att lägga ner sina vapen, varefter de utlämnade gisslan och utväxlade eder, samt återvände till sina hemländer.

År 425

Teodorid anföll Arles, den mest förnäma staden i Gallien och belägrade den med en ansenlig härstyrka. Men till slut drog han sig bort från belägringen, inte oskadd av de hotande styrkorna som hörde under Aetius, som då var magister militum och kommendant över den romerska armén.

Beremuds ankomst

Det var till Teodorid som Beremud, av amalernas ätt, kom sedan han lämnat ostrogoterna men han dolde sin identitet eftersom de styrande ofta misstänkte personer med kunglig ätt. Beremud blev omtyckt och blev delaktig i kungens rådslag samt hans bordsgäst, vilket enbart berodde på hans tapperhet och själsstyrka.

Vallia hade inte haft någon större framgång mot gallerna men Teodorid var mer framgångsrik. Han var mycket måttfull och ansågs vara duglig både vad gällde kropp och sinne.

Ofred med romarna

Plötsligt bröt romarna freden med goterna. Orsaken var att en grupp goter under ledning av comes Gainas satt skräck i staden Konstantinopel. Överbefälhavare var

då Aetius, som hade tvingat både svebiska och frankiska barbarer att underkasta sig det romerska imperiet efter ofantliga nederlag.

Den romerska härstyrkan ryckte fram mot goterna. Romarna hade hunner som hjälptrupper under ledning av Litorius. Båda sidornas härstyrkor ställdes upp i slagordning men utan att gå till anfall mot varandra. Istället slöt de ett vänskapligt förbund och förenades på nytt, varefter härstyrkorna drog sig tillbaka.

År 430

Inte långt från Arles slogs en grupp goter ut av Aetius efter Anaulfs erövring, som var en av deras hövdingar.

Under kung Hermerics styre plundrade sveberna de centrala delarna av Gallicia. Men när några av deras män blev slaktade och andra blev tillfångatagna av folken som fortfarande tagit ställning på de mer säkra platserna och befästningarna, återställde de freden som de hade brutit genom att låta de familjer få återvända som de höll i förvar.

År 431

Så fort som tillfälle gavs bröt sveberna på nytt fredsavtalet som de hade antagit i Gallicia. På grund av deras plundring skickade biskop Hydatius ett sändebud till dux Aetius som bedrev ett fälttåg i Gallien. Vetto, som hade kommit från goterna till Gallicia med svekfulla syften, återvände till goterna utan att ha kunnat uträtta något.

År 432

Efter att ha besegrat frankerna och tvingat dem till överenskommelser, skickade Aetius iväg comes Censurius till sveberna och den ovannämnda biskop Hydatius återvände med honom.

År 433

Sedan Censurius återvände till palatset som ett resultat av en kyrklig förlikning och accepterandet av gisslan, återuppbyggde Hermeric fredsavtalet med folket i Gallicia, som han ständigt utsatte för plundring. Biskop Symphosius skickades iväg som sändebud till Hermeric hov, men försöket var gagnlöst och resulterade inte i någonting.

År 436

När Aetius hade blivit förflyttad från sitt militära ämbete på order av kejsare Valentinianus, ansatte Teodorid staden Narbonne med en lång belägring och hungersnöd.

Burgunderna som gjorde uppror blev slagna av romarna under Aetius ledarskap. Året därpå blev tjugo tusen burgunder slagna av magister militum Aetius.

År 437
Censurius och Fretimund blev åter igen skickade som sändebud till sveberna.

Åter igen drevs Teodorid på flykt, denna gång av Litorius, så då var en officer under Aetius i den romerska armén, samt med understöd av hunner. Trots att Litorius till att börja med vann segrar över goterna blev han senare vilseledd av de onda andarnas tecken och siarnas ord.

År 438
Åtta tusen goter blev slaktade under Aetius ledning.

Sveberna godkände fredsavtalet med de folk i Gallicia som de hade varit i konflikt med. Sedan kung Hermeric hade drabbats av sjukdom, abdikerade han till förmån för sin son Rechila som krossade Andevotus och hans styrkor i en öppen strid nära floden Singilis i Baetica och lade beslag på hans stora skatter av guld och silver.

År 439
Rechila, svebernas kung, gick in i staden Emerita.

I ett krig mot de goter som följde kung Teodoric i staden Tolosa, rusade romaren Litorius våghalsigt ut på slagfältet med en hjälpstyrka som bestod av hunner. På ett oansvarigt sätt inledde han kriget mot goterna. Den romerska armén förlorade och han dog på ett eländigt sätt sedan han besegrats. Det stod klart, sedan en stor mängd omkommit tillsammans med honom, att de hade kunnat slutföra ett stort arbete om de hade valt att lita på sin tro istället för de onda andarnas bedrägliga järtecken. Men när de hade blivit slaktade blev han själv sårad och tillfångatagen och sedan avrättad några dagar senare. En fred upprättades mellan romarna och goterna.

År 440
Det ödelagda landet nära staden Valence gavs åt alanerna, som styrdes av Sambida.

År 441
Hermeric, svebernas kung, dog efter att ha varit svårt sjuk i fyra år.

Efter att ha erövrat staden Hispalis, fick svebernas kung Rechila kontroll över provinserna Baetica och Carthaginiensis.

Comes Censurius, som hade blivit skickad som sändebud till sveberna och sedan hamnat i sveberkungen Rechilas belägring av staden Martylis, lyckades fly därifrån.

År 441-442
Trakien drabbades av ett fientligt anfall av hunnerna.

År 442
Alanerna kuvade med krigsmakt de som gjorde motstånd mot dem och tog herraväldet över landområdet med makt.

År 443
Sapaudia överlämnades till återstoden av burgunderna för att bli uppdelad av dess befolkning.

År 444
Sebastianus upptäckte att den plats där han hade sökt skydd var osäker och flydde från Konstantinopel och kom till goternas kung Teodorid. Där blev han förklarad fredlös innan han kom till Barcelona.

År 446
Vitus upphöjdes till magister utriusque militiae och skickades till Spanien. Han oroade befolkningen i Carthaginiensis och Baetica, genom att lita på en oansenlig kår av soldater. När sveberna anlände med sin kung och även goterna kom för att hjälpa honom att plundra, fick han panik och flydde i ömklig fruktan. Sveberna översvämmade då dessa provinser med plundring.

År 448
I augusti månad dog Rechila, svebernas kung, som en hedning i Emerita. Hans son Riciarius, en ortodoxt kristen, efterträdde honom inom kort och trodde att han hade många rivaler från sin egen familj, vilka inte ville röja sig. Hur som helst hade han knappt fått den kungliga makten innan han invaderade den längst bort liggande delen av Gallicia i sökandet efter byte.

År 449
Censurius, med titeln comes, blev mördad i staden Hispalis av Agiulf.

Riciarius gav sitt styre en beskyddad inledning genom att gifta sig med kung Teodorids dotter i februari månad och utförde plundring i Vasconiae. I juli månad begav sig Riciarius till sin svärfader Teodorid och på vägen tillbaka plundrade han tillsammans med Basilius territoriet omkring Ceasaraugusta. Efter att ha tvingat sig in i staden Ilerda genom bedrägeri tog de ett stort antal fångar.

År 450
Kejsare Theodosius dog i Konstantinopel i en ålder av fyrtionio år. Efter Theodosius död blev Marcianus omedelbart kejsare i Konstantinopel, genom soldaterna och armén samt på uppmaning av drottning Pulcheria, som var Theodosius syster. Sedan han äktat Pulcheria regerade han över den östra delen av det romerska imperiet.

Frankernas första erövringar

Omkring år 400

Frankerna kom ursprungligen från Pannonien och slog sig ner längs Rhens stränder. Sedan gick de över floden och marscherade genom tyringarnas land samt satte upp en administration i varje distrikt och stad där en långhårig kung valdes från deras mest förnäma släkten.

Teudemar, frankernas kung och son till Ricimer, samt hans moder Ascyla blev avrättade med svärd.

Clodio var en man med hög börd som blev kung över frankerna. Han bodde i borgen vid Duisburg i tyringarnas land. I detta område, som ligger söderut, hade romarna erövrat allt område ända till floden Loire. Bortom floden Loire var det goterna som styrde. Burgunderna som var arianer levde på andra sidan floden Rhone som flyter genom staden Lyon. Clodio skickade spioner till staden Cambrai. När de hade tagit reda på all information som de behövde följde han själv med och krossade romarna och erövrade staden. Där stannade han bara en kort tid innan han erövrade landet ända upp till floden Somme. Merovech härstammade från honom och denna Merovech blev stamfader för alla de kungar som regerade över frankerna under de kommande seklerna.

Hunner och ostrogoter

År 419
Hunnerna drevs bort från Pannonien av romare och ostrogoter.

År 422
Hunner plundrade i Trakien.

År 427
Hunnerna drevs ut och de återvände under sin kung Rua till Pannonien.

Priscus vid Attilas hov

År 434-435
När Rua var kung över hunnerna, valde amilzuri, itimari, tounsoures, boisci och andra stammar som bodde nära floden Donau att fly undan och slåss inne på romarnas territorium. Rua bestämde sig för att gå ut i krig med dessa stammar och skickade Eslas, en man som brukade förhandla mellan honom och romarna, som hotade med att bryta den rådande freden om romarna inte överlämnade de som flytt till dem. Romarna ville sända ambassadörer till hunnerna och både Plinthas och Dionysius önskade gå. Plinthas var en skyt till börden medan Dionysius var trakier. Båda var generaler och hade varit konsul. När det visade sig att Eslas skulle nå fram till Rua innan ambassadörer blev utsedda, skickade Plinthas med sin egen tjänare Sengilach som skulle övertyga Rua att inte förhandla med någon annan än han själv.

Freden vid Margus

År 435
Sedan Rua dött efterträddes han av sina brorssöner Attila och Bleda. Den romerska senaten rekommenderade att Plinthas skulle skickas som ambassadör till dem. Kejsaren beslöt att det skulle bli så varvid Plinthas ville att Epigenes skulle bli hans följeslagare, eftersom han hade rykte om sig att vara vis. När detta blivit avtalat, begav sig de två iväg och kom till Margus (Morava) där skyternas kung vistades. Margus är en stad i Moesia i Illyricum, vilken ligger vid floden Donau på den mot-

satta sidan av befästningen Konstantia. De höll ett möte utanför staden sittandes till häst, för barbarerna anser inte att det är passande att vara avsutten. På samma sätt valde romarna att värna om sin integritet, så att ena parten talade från hästryggen medan den andra var stående. Det bestämdes att det inte bara var för framtidens skull som romarna inte skulle ta emot de folk som hade flytt till dem från skyterna, utan också för att de som redan hade flytt skulle överlämnas tillsammans med de romerska krigsfångar som hade lyckats ta sig tillbaka till sitt hemland utan att lösensumma hade blivit betald, såvida inte var och en av dem som rymt betalade åtta solidi (36,3 gram) till dem som hade tagit dem till fånga i kriget, samt att romarna inte skulle alliera sig med barbarer och vända dem mot hunnerna och att det skulle förekomma en säker marknad på lika villkor för romarna och hunnerna. Därtill att uppgörelsen skulle gälla så länge som romarna betalade sju hundra pund guld (229 kg) årligen till skyternas kung. Tidigare hade betalningen varit tre hundra femtio pund guld (114,5 kg). Detta var ordalydelsen i den uppgörelse som romarna och hunnerna kom fram till och som de svor på med sina egna hävdvunna eder. Därefter återvände de till sina respektive hemländer. Rymlingarna bland romarna skickades tillbaka till barbarerna och bland dem fanns Mama och Atakam, barn som tillhörde den kungliga skytiska familjen. De som tog emot dem krävde straff för att de hade flytt, genom att spetsa dem nära Carsum, en befästning i Trakien. När de hade stiftat fred med romarna, marscherade Attila, Bleda och deras styrkor genom Skytien och kuvade stammarna som bodde där och inledde ett krig mot folket sorosgi.

Erövringen av Novidunum och Naissus

Strider av Novidunum

Valips, som tidigare hade rest ruberna mot det östromerska riket, erövrade staden Novidunum, en stad som ligger intill floden. De slog en del av stadens medborgare och samlade in allting av värde, samt förberedde tillsammans med dem som valt att revoltera med honom att ödelägga områden i Trakien och Illyricum. När den härstyrka som kejsaren sände ut mot honom, stängde han in sig i staden och höll belägrarna borta från stadens mur så länge de kunde. När de blev medtagna av den ständiga striden från romarnas sida, förhindrade de regnandet av fientliga missiler genom att placera ut barnen till deras fångar på fästningsvallarna. Soldaterna älskade de romerska barnen och upphörde med anfallet mot muren. På det sättet fick Valips andrum och belägringen avslutades.

År 441

Hunnerna anföll Illyricum ända till staden Sirmium (Motrovitz) i ena riktningen och till Naissus i en annan riktning, tills ett ettårigt avtal slöts med Aspar.

Strider av Naissus

Skyterna belägrade staden Naissus (Nish) som ligger i Illyricum vid floden Donau. Det sägs att den grundlades av kejsare Konstantin som också byggde staden vid Byzantium som uppkallades efter honom och den fick då namnet Konstantinopel. Sedan barbarerna beslutat sig för att erövra denna folkrika och välbefästa stad, gjorde de upprepade försök på olika sätt. När befolkningen inte vågade gå ut och slåss utanför staden byggde skyterna en bro ut över floden på den södra sidan för att göra det lättare för sina styrkor att komma åt med sina maskiner som de släpade fram till stadsmuren. Först förde de fram bjälkar monterade på hjul. På dem stod det män som sköt mot försvararna på fästningsvallen. På andra sidan av bjälken stod män som drev fram hjulen med sina fötter och fick den att förflytta sig vart helst de ville, så att bågskyttarna kunde träffa öppningarna i muren. För att kunna vara säkra när de stred från bjälken hade de skärmar av flätad sälg som var täckta av råhudar och läder för att skydda sig från projektiler och de eldpilar som sköts mot dem. När ett stort antal maskiner av detta slag hade förts fram mot murarna, förmådde inte längre försvararna hålla dem borta och då förde barbarerna fram de så kallade rams till platsen. Detta är en mycket stor maskin. En bom eller bjälke är upphängd i löst hängande kedjor från timmerstockar som lutar sig mot varandra och den är försedd med en skarp spets av metall. De som står intill är skyddade med samma typ av skydd som de andra hade uppe på bjälken. Med korta rep som sträcker sig till männen som står bakom maskinen får de bjälken att gunga på ett kraftfullt sätt från målet innan de släpper den, så att dess kraft får den berörda delen av muren att krossas. Från muren kastade försvararna ner stora stenblock som var avsedda för sådana här händelser. Några av maskinerna krossades tillsammans med männen som stod där, men de kunde inte hålla stånd mot det stora antalet maskiner. Därefter förde fienden fram långa stegar, så att på en del ställen blev muren nedraserad av maskinerna och på andra ställen blev den övermannad genom ett stort antal maskiner. Barbarerna tog sig in på de ställen av stadsmuren där maskinerna rivit ner muren men också genom de stegar som placerades på de ställen där muren inte var nedrasad. På så vis tog de staden Naissus.

Lösen för rymlingar

Under kejsare Theodosius den yngres regeringstid, samlade hunnernas kung Attila sin härstyrka och skickade brev till kejsaren angående rymlingarna och utbetalningen av tribut och påpekade att allt detta inte hade överlämnats och att det skulle levereras omgående. Därtill, angående framtidens tribut, ville han att ambassadörer skulle komma till honom för att diskutera detta. Om romarna istället slingrade sig eller förberedde sig på krig, skulle han inte längre lägga band på sina skytiska styrkor. När hovet tog emot detta brev med krav sade de att de inte under några omständigheter ville skicka tillbaka rymlingarna utan att de skulle förbereda sig på krig, men att de i varje fall skulle skicka en ambassadör för att diskutera tvisten. När romarnas uppfattning rapporterades till Attila blev han upprörd och hemsökte

romerskt territorium, där han lät förstöra en del befästningar och attackerade staden Ratiaria, som var mycket stor och folkrik.

Kejsare Theodosius skickade Senator, en man med konsuls rang, som ambassadör. Trots att han var ambassadör kände han sig inte tillräckligt säker för att våga ta landvägen. Istället for han till staden Odessa (Varna) vid Svarta Havet, där Theodolus, som hade skickats ut som general, var stationerad.

Efter striden mellan romare och hunner som inträffade vid Chersonese, blev en uppgörelse formulerad av Anatolius. Innehållet var följande. Rymlingarna skulle föras över till hunnerna och sex tusen pund guld skulle betalas för att täcka det som inte levererats, samt att tributen sattes till två tusen ett hundra pund guld per år. Därtill att för varje fånge av romersk härkomst som rymt och lyckats nå sitt hemland utan att lösensumma betalts, skulle det betalas tolv solidi. Om de som tog emot honom inte betalade skulle de skicka tillbaka rymlingen, samt att romarna inte skulle ta emot folk som försökte fly till dem. Romarna låtsades tycka att de frivilligt hade accepterat detta avtal, men på grund av den stora fruktan som drabbat kommendörerna hade de valt att acceptera vad som helst i sin längtan efter fred. De betalade tributen, trots att den drabbade både deras egen rikedom och imperiets skatter och trots att den inte gick till nödvändigheter utan till spektakel. Resultatet av detta blev att de underkastade sig att betala inte bara till skyterna utan till andra barbariska grannfolk till romarna. För denna betalning av tributen och alla andra pengar som skulle skicka till hunnerna var alla taxerade skyldiga att bidraga, även de som för en tid hade fått lindrade skatter genom juridiska beslut eller imperiets frikostighet. Även medlemmar i senaten skulle betala en viss summa guld i enlighet med deras rang. För många innebar detta en brytning där de tvingades ändra livsstil, för de betalade bara med svårighet den summa som kejsaren hade bestämt. Rika män gick till marknaden och sålde sin hustrus juveler och sina möbler. Detta var den katastrof som drabbade romarna efter kriget och resultatet blev att många dräpte sig själva genom svält eller genom hängning. På så sätt blev skattkammaren plötsligt tömd. Guldet och rymlingarna fördes bort när Scottas kom för att samla in dem. De flesta av de rymlingar som vägrade bli överlämnade dräptes av romarna. Bland dem var rymlingarna av det skytiska kungahuset som var ovilliga att ta order av Attila och som hade kommit till romarna. Attila krävde att folket i befästningen Asemus skulle föra över fångarna till dem, såväl de som var romare som barbarer. Asemus är en stark befästning nära gränsen både till Illyricum och till Trakien. Härstyrkan på denna plats hade förorsakat stor skada på fienden, för de slogs inte från murarna utan kämpade i strid utanför ett dike mot den enorma styrkan och mot krigsledare med stort anseende bland skyterna, så att hunnernas antal smälte samman innan de långsamt drog sig bort från befästningen. När deras spioner rapporterade till asimunterna (Asemus folk) att fienden drog sig tillbaka och att de tog med sig romerskt byte, satte de av efter dem och anföll dem långt innan de nådde hem. De föll över dem innan de hann förbereda sig och lade beslag på hunnernas byte trots att ett stort antal av motståndarna var bättre än de själva i mod och styrka. I detta krig dödade asimunterna många skyter, befriade

många romare och gav skydd till de som hade flytt från fienden. Attila svarade att han varken tänkte dra tillbaka sina styrkor eller upprätta en fred förrän romarna som hade flytt till asimunterna antingen hade överlämnat sig eller betalt den lösensumma som var fastställd, samt att de barbariska fångar som de hade tagit hade frisläppts. Varken ambassadören Anatolius eller Theodulus, som var kommendör över styrkorna i Trakien, hade förmåga att motstå Attilas krav. Därför skickade de brev till folket i Asemus och sade åt dem att de antingen skulle överlämna de förrymda romerska fångarna som var bland dem eller betala tolv solidi för var och en av dem, samt att frige de hunner som var krigsfångar. När de mottog detta meddelande förklarade asimunterna att de romerska fångarna hos dem hade frigivits samt att de skyter som tagits till fånga hade dödats med undantag av två som de hade behållit. Orsaken var att när belägringen upphörde för en tid hade fienden arrangerat ett bakhåll och fångat in några barn som var ute och vallade djuren framför befästningen. Trots att de var på väg därifrån, ville de inte lämna tillbaka fångarna som de hade fångat. När så sändebudet till asimunterna tog med sig detta besked tillbaka, kom skyternas kung och romarnas kommendör överens om att man skulle söka efter barnen som asimunterna påstod hade blivit fångade, men när de inte blev funna svor skyterna att de inte hade barnen, varefter barbarerna som var i asimunternas händer frigavs. Asimunterna svor också på att de romare som hade flytt till dem hade frigivits och de svor detta fastän det var romare bland dem. För de brydde sig inte om att de hade svurit en falsk ed, eftersom de hade gjort det för att skydda män av sin egen härkomst.

År 442

Hunnernas invasion följde vägarna från floden Donau, från Ratiaria till Novae innan de vände av mot Nicopolis där de gjorde halt. Där slöt de ett avtal med Nomus, som var magister officiorum.

År 443

Skyterna lyckades vid tiden för marknaden, genom ett trick, komma över romarna och dödade många av dem. Romarna klandrade skyterna för erövringen av befästningen och deras förakt för deras fredsfördrag. De svarade och sade att de inte hade gjort detta för att skapa problem. De klandrade biskopen i Margus för att han hade tagit sig över till deras land, letat upp de kungliga gravarna och plundrat dem på alla dyrbara föremål. Därtill sade de att om inte han överlämnades i likhet med flyktingarna, vilket blivit överenskommet, skulle de fullfölja kriget. När romarna svarade och sade att denna beskyllning var osann, avfärdade barbarerna deras svar och gick ut i krig. De tog sig över floden Donau och ödelade ett mycket stort antal städer och befästningar längs floden. Bland dem var Viminacium (Kostolacz), en stad i Moesia i Illyricum. Medan dessa händelser inträffade, argumenterade somliga att biskopen av Margus skulle överlämnas för att inte hela det romerska folket skulle behöva bli drabbade av kriget som orsakats av en enda man. Biskopen som trodde att han skulle bli utlämnad, flydde från staden och tog sig över till fienden

och lovade att han skulle förråda staden om bara den skytiske kungen ville ge honom ett rimligt erbjudande. De svarade att om han fullföljde sina löften skulle de behandla honom väl i alla hans återstående dagar, varefter händer skakades och eder gavs för det som de lovat. Biskopen återvände till romerskt territorium med en stor härstyrka av barbarer som han dolde vid floden, men om natten överlämnade han staden till fienden. När Margus hade lagts öde på detta sätt, hade barbarernas position förbättrats avsevärt.

Attila som ensam regent

År 445

När en del av den romerska flottan var på Sicilien och tog emot sändebud från vandalernas kung Gaiseric och väntade på kejsarens kommendör, inträffade en viktig händelse. Attila, son till Mundius och en modig och högfärdig man, mördade sin äldre broder Bleda. Härigenom blev han ensam regent över Skytien och hunnerna varefter han ödelade Trakien. På grund av detta upprättade Theodosius ett fredsavtal med Gaiseric och lät flottan lämna Sicilien. Attila hade redan plundrat städerna Ratiaria, Naissus, Philippopolis, Arcadiopolis, Constantia och väldigt många andra städer samt hade samlat in ett enormt byte och många fångar. Mot honom skickade kejsaren iväg Aspar med sina styrkor samt Areobindus och Argagisculus. Dessa generaler blev svårt slagna i de strider de deltog i och Attila kom fram till båda sjöarna, dels Svarta Havet och dels det som ligger intill städerna Callipolis och Sestus. Han erövrade alla städer och befästningar med undantag av Adrianopel och Heracleia, den stad som tidigare kallades Perinthus, så att han nådde fram till befästningen Athyras. Theodosius tvingades därför att skicka en ambassadör till Attila och att betala sex tusen pund guld (1962 kg) för att denne skulle dra tillbaka sina styrkor samt att lova honom årliga utbetalningar på ett tusen pund guld (327 kg) om han ville bevara freden.

När avtalet var klart, skickade Attila åter igen sändebud till kejsaren och krävde att få tillbaka rymlingarna. Romarna tog emot sändebuden, förärade dem många rika gåvor och skickade dem tillbaka med beskedet att de inte hade några rymlingar. På nytt skickade han sändebud och därefter ett tredje och ett fjärde sändebud. Orsaken var att barbarerna visste hur frikostiga romarna var, vilket de visade i fruktan för att fredsavtalet skulle brytas och skickade till dem de följeslagare som de ville skulle få nytta av detta, där anledningen var att ta upp nya situationer och diskutera nya texter. Romarna beaktade varje önskan och godtog vadhelst de frågat om. De var inte bara rädda för att starta ett krig mot Attila, utan även för att folket som bodde österut, parterna, förberedde krig medan vandalerna som bodde i Afrika plundrade kustregionen, isaurierna vars banditväsen hade återuppväckts, saracenerna som plundrade de östra delarna av deras domäner och etiopiska stam-

mar som höll på att förena sig. Därför, efter att ha blivit förödmjukade av Attila, betalade romarna honom medan de försökte att organisera sig själva för att möta alla de andra folken genom att samla ihop härstyrkor och utnämna generaler.

År 447

Ett stort krig, större än det föregående, påtvingades romarna genom Attila. Det ödelade det mesta av Europa och städer och befästningar blev angripna och plundrade. Magister militum Arnigisclus kämpade modigt i Dacia Ripensis längs floden Utum men blev dödad av Attila när de flesta av motståndarna hade blivit nedgjorda.

Hunnerna som kom till Trakien var så många att hundra städer intogs och till och med Konstantinopel var i sådan fara att många av invånarna flydde därifrån. Det var så många mord och sådan blodsutgjutelse att de döda inte kunde räknas. De gick in i kyrkor och kloster och dräpte munkar och nunnor i stort antal.

År 448

Attilas sändebud köpslog om tributen.

År 449

Edeco, som var skyt till börden och hade uppvisat enastående dygder i kriget, kom åter igen som ambassadör tillsammans med Orestes, romare till börden och som levde i Pannonien nära floden Save, ett område som blev underställt barbarerna genom en uppgörelse med Aetius som var general över det västra imperiet. Denna Edeco kom till hovet och förde med sig ett brev från Attila där romarna anklagades för att inte ha överlämnat rymlingar. Som vedergällning hotade han med att dra ut i krig om inte romarna överlämnade dem samt om de inte upphörde med att odla i det land som de hade vunnit i krig. Detta område, hävdade han, var fem dagresor brett och löpte längs floden Donau, från Pannonien till Novae i Trakien. Därtill sade han att marknaden i Illyricum inte hölls på stranden vid Donau, som det hade varit tidigare utan i Naissus, som han hade ödelagt och utsett till gränspunkt mellan skytiskt och romerskt territorium och det ligger fem dagsresor från Donau för en otyngd man. Han gav order om att ambassadörer skulle komma till honom och inte bara ordinarie män utan de högst rankade av konsulerna. Om romarna var aktsamma för att vilja skicka iväg dem kunde han möta dem i Serdica.

När detta brev var uppläst för kejsaren gav sig Edeco iväg tillsammans med Vigilas som hade uttolkat alla Attilas åsikter och begivit sig till en annan svit för att möta eunucken Chrysaphius, kejsarens kammarherre och den mest betydelsefulla av ministrarna. Barbaren uttryckte förundran över den storslagenhet som var i palatsets rum och när han talade med Chrysaphius, sade Vigilas medan han översatte att Edeco hyllade palatset och gratulerade romarna för deras rikedom. Chrysaphius svarade att även han skulle bli ägare av rikedomar och av rum med gyllene innertak om han inte fäste avseende vid skytiska intressen och arbetade för romarna istället. När Edeco sade att det inte var rätt för en tjänare till en annan

mästare att göra det utan sin herres samtycke, frågade Chrysaphius om han hade obegränsat tillträde till Attila och alla andra auktoriteter bland skyterna. När Edeco svarade att han var en av Attilas närmaste män och att han, tillsammans med ett urval bland de ledande männen, var anförtrodd uppgiften att vakta Attila. Han förklarade att de personer som hade till uppgift att vakta Attila gjorde det på sina bestämda dagar. Eunucken sade att om han kunde hålla en ed, skulle han tala stort för hans fördel. Det var dock nödvändigt att det inte brådskade och de skulle få den tid de behövde om Edeco kom på middag med honom, men utan Orestes och de andra följeslagarna. Edeco lovade att göra så och kom senare till eunuckens residens. Genom Vigilas översättning kom de till ett avgörande, skakade högerhänderna och uttalade eder, eunucken att han inte skulle tala ont om Edeco utan tvärtom ge honom fördelar, Edeco att han inte skulle avslöja vad som sades till honom även om han inte arbetade mot utförandet. Då sade eunucken att om Edeco nådde fram till Skytien, dräpte Attila och återvände till romarna, skulle han få ett liv fyllt av lycka och enorma rikedomar. Edeco lovade att utföra detta och sade att för uträttandet av detta behövde han pengar, men inte mycket bara femtio pund guld (16,4 kg) som han kunde ge den styrka som var under hans ledning för att försäkra sig om att de stödde honom i attacken. När eunucken svarade att han omgående ville ge honom pengarna svarade barbaren att han skulle skickas iväg till Attila med sändebuden för att rapportera och att Vigilas skulle följa med honom för att ta emot Attilas svar vad gällde frågan om rymlingarna. Genom Vigilas skulle han sända instruktioner hur guldet skulle överlämnas. Sedan han givit sig iväg, skulle han liksom de andra bli ingående utfrågad vem bland romarna som hade givit honom gåvor och hur mycket pengar han hade tagit emot. På grund av sina följeslagare kunde han inte dölja de femtio pund guld som han hade med sig. Edecos ord uppfattades som förnuftiga för eunucken och efter att ha accepterat barbarens förslag skickade han iväg honom efter måltiden och förde med sig planen till kejsaren. Kejsaren kallade till sig Martialis, mästare över ämbetena och berättade om uppgörelsen med barbaren. De diskuterade förslaget och beslöt sig för att inte bara skicka Vigilas som sändebud till Attila, utan att även Maximinus skulle följa med. De sade åt Vigilas som tjänstgjorde som tolk att han skulle lyda Edecos order, men Maximinus som inte kände till planen skulle bara överlämna kejsarens brev. Inför Attila var det skrivet så att Vigilas var tolk medan Maximinus var en man med högre rang än Vigilas och av ärofull släkt och förtrogen kejsaren genom sin stora betydelse. Därefter var det skrivet att "det är inte passande att en som är underställd fredsavtalet skulle beträda romerskt territorium" och "som tillägg till de som redan överlämnats förs härmed ytterligare sjutton rymlingar men sedan finns det inga fler". Så löd brevet. Maximinus var beordrad att tala personligen med Attila för att han inte skulle behöva kräva av Attila att sändebud kom till honom, för så hade det inte varit under hans förfäders tid eller för andra härskare i Skytien, utan då hade enkla soldater och budbärare sänts iväg som ambassadörer. För att ordna ärendet som det var konflikt omkring tyckte hunnerna att det var

bäst att sända iväg Onegesius till romarna, för sedan Serdica (Sofia) hade blivit plundrat kunde Attila inte möta en man där med konsuls rang.

Maximinus ledde resan till Attila tidigt på sommaren (år 449). En av de som följde med på denna långa resa var författaren Priscus. När Rusticius hörde om denna resa begärde han att få följa med och eftersom han kunde hunnernas språk, beviljades önskemålet. Därtill följde Orestes och några hunner med på resan, samt några tjänare. Efter tretton dagars resa nådde de fram till staden Serdica som hade ödelagt i ett tidigare krig (år 441).

Priscus egen berättelse om resan till Attilas hov

Vi gav oss iväg med barbarerna och kom till Sardica (Sofia), vilket ligger tretton dagresor bort om man reser i snabb takt från Konstantinopel. Vi gjorde halt där vi tänkte att det vore klokt att bjuda in Edeco och hans barbarer på middag. Invånarna på den platsen sålde får och oxar till oss, vilka vi slaktade och förberedde en måltid. Under själva festens gång, när barbarerna ropade Attila och vi ropade kejsaren, anmärkte Vigilas att det inte var rättvist att jämföra en man med en gud och menade att Attila var en man medan Theodosius var en gud. Hunnerna blev alldeles till sig och hetsiga när detta fördes på tal, så vi ändrade samtalet i en annan riktning och lugnade deras sårade känslor. Efter middagen när vi skildes åt, överlämnade Maximinus åt Edeco och Orestes såväl kläder i siden som indiska ädelstenar.

När vi kom till Naissus fann vi att staden var övergiven och antog att den hade blivit plundrad. Bara några få sjuka personer befann sig i kyrkan. Strax före floden på en öppen plats stannade vi upp, för marken intill floden var full av ben från de slagna männen som slagits i strid. Följande dag kom vi till basen som styrdes av Agintheus, som var högste befälet för härstyrkan i Illyricum, med titeln Magister militum per Illyricum. De hade slagit läger inte långt från Naissus, där han fick meddelandet om imperiets befallning att ta emot fem av de sjutton desertörerna som Attila hade skrivit om till kejsaren. Vi hade ett samtal med honom och desertörerna hade tagits om hand med mildhet, varefter han överlämnade dem till oss. Dagen efter tog vi oss från distriktet av Naissus till Donau, där vi nådde en skyddad dalgång med många böjningar, snirklingar och kringgående vägar. Vi trodde att vi reste västerut, men när dagen grydde reste sig solen framför oss. Några av oss som inte kände till topografin grät över att solen hade tagit fel väg och att det förebådade ovanliga händelser. Faktum var att den delen av vägen var riktad mot öster, på grund av markens ojämnhet. När vi hade passerat denna svårframkomliga plats kom vi fram till en slätt som var skogsbeklädd. Vid floden blev vi mottagna av barbariska färjemän, som rodde oss över floden i båtar som de hade gjort själva

och som var och en var gjorda av en trädstam som de huggit ner och urholkat. Detta iordningställande hade inte skett för vår skull, utan för att forsla över grupper av hunner. Attila låtsades att han ville jaga på romerskt territorium, men hans avsikt var direkt fientlig, eftersom alla desertörer inte hade givits till honom. Sedan vi tagit oss över floden Donau och fortsatt med barbarerna ungefär sjuttio stadier (13,5 km), tvingades vi vänta på ett särskilt ställe, medan Edeco och hans närmaste begav sig framåt för att informera Attila om vår ankomst. Medan vi åt middag på kvällen hörde vi ljudet av hästar som närmade sig. Två skyter kom med anvisningar om att vi skulle bege oss iväg till Attila. Vi frågade dem först om de ville dela vår måltid och de steg av hästarna och blev mycket muntra. Nästa dag, ungefär vid tredje timmen (kl. 9.00), kom vi under deras ledning fram till Attilas tält, vilka omfattade ett stort antal. När vi bad om att få sätta upp vårt tält på en kulle hindrade barbarerna oss, eftersom Attilas tält var placerad på en låg plats, så vi tog den plats som skyterna föreslog.

Därefter blev ett meddelande mottaget från Attila, som var uppmärksam på hurudana sändebuden var. Han sade att om de inte hade någonting mer att framföra till honom ville han inte ta emot dem och i så fall kunde de motvilligt förbereda sig på att återvända. När bagaget hade packats på lastdjuren och vi var tvungna att ge oss iväg mitt i natten, kom ett bud från Attila som gav oss order att stanna upp med anledning av den sena timmen. Då kom män med en oxe och fisk från floden, vilket Attila hade sänt till oss och när vi hade ätit drog vi oss tillbaka för att sova. När dagen kom förväntade vi oss ett vänligt och artigt meddelande från barbaren, men åter igen bad han oss ge oss iväg om vi inte hade mer uppdrag än de som redan var kända. Vi gav inget gensvar och förberedde oss att ge oss iväg, då Vigilas insisterade på att vi skulle låtsas ha någonting mer att säga. När jag såg att Maximinus var mycket nedstämd, tog jag med mig Rusticius som förstod det hunniska tungomålet och gick till Scottas, en av de hunniska ädlingarna och som var bror till Onegesius. Han hade kommit med oss till skyterna, men inte som en medlem i sändebudet, utan i affärer med Konstantius. Han var från Italia och Aetius hade sänt honom till Attila för att vara härskarens privata sekreterare. Jag informerade Scottas, tack vare att Rusticius agerade som tolk och sade att Maximinus skulle ge honom många gåvor om han kunde ordna så att han fick samtala med Attila och dessutom att sändebudet inte bara ville främja det offentliga intresset mellan de två makterna, utan även de privata intressena rörande Onegesius. För kejsaren önskar att han kommer att skickas som ambassadör till Konstantinopel för att komma överens om en lösning i konflikten mellan hunner och romare och där kommer han att få mottaga praktfulla gåvor. Eftersom Onegesius inte var närvarande uppmanade jag Scottas att hjälpa oss, eller snarare hans broder och samtidigt bevisa att rapporten var sann vilken tillskrev honom ett inflytande hos Attila som var lika stort som det hans broder hade. Scottas steg upp på hästen och red till Attilas tält, medan jag återvände till Maximinus och fann honom i ett tillstånd av förvirring och ängslan, där han låg i gräset bredvid Vigilas. Jag berättade om mitt samtal med Scottas och bad honom göra sig i ordning för audiens hos

Attila. Båda två hoppade upp, samtyckte till vad jag hade gjort och återkallade de män som börjat ta hand om lastdjuren. Medan vi funderade på vad vi skulle säga till Attila och hur vi skulle överlämna kejsarens gåvor, kom Scottas för att hämta oss. Vi kom till Attilas tält, som var omgivet av en stor mängd barbarer. Vi fann där Attila sittande på en stol av trä och stannade på ett mindre avstånd, men Maximinus gick fram och hälsade barbaren, till vem han gav kejsarens brev och sade att kejsaren bad för hans säkerhet. Kungen svarade: "Jag vill vara sådan gentemot romarna, som de vill vara gentemot mig" och vände sig samtidigt till Vigilas och kallade honom en skamlös usling och frågade honom varför han dristade sig att komma när alla desertörer inte hade blivit överlämnade.

Vigilas gav sig av och återvände till det romerska imperiet, enligt vad som sades för att finna de desertörer som Attila krävde skulle bli överlämnade till honom, men i verkligheten för att ge pengar till sin sammansvurne följeslagare Edeco. Vi stannade en dag på det stället, innan vi begav oss norrut med Attila för att besöka den delen av landet. Vi följde barbarerna ett stycke, men efter ett tag blev vi tillsagda av det hunniska befäl som ledsagade oss att ta en annan väg, eftersom Attila var på väg till en by där han hade för avsikt att gifta sig med en dotter till Eskam, trots att han hade flera hustrur, för hunnerna praktiserar månggifte. Vi kom fram till en plan väg på en slätt och stötte på segelbara floder av vilken den största, näst efter Donau, är Drecon, Tigas och Tiphesas, vilka vi tog oss över i båtar som var gjorda i ett enda stycke, gjorda av de som bodde vid stranden. De mindre floderna korsade vi på flottar som barbarerna förde med sig på sina kärror, i händelse av att de skulle passera träsk. I byn blev vi serverade mat lagat på hirs istället för vete samt mjöd istället för vin. De närvarande som följde oss mottog maten och en dryck gjord av korn, som barbarerna kallar kam.

Sent på kvällen, sedan vi färdats en lång sträcka, slog vi upp våra tält på stranden intill en sjö med färskt vatten, vars vatten användes av de boende i den närbelägna byn. Men vind och storm, tillsammans med blixtar, dunder och häftigt regn ökade och nästan slog ner våra tält. Alla våra köksredskap rullade ner i sjön. Skräckslagna av missödet och den atmosfäriska oroligheten, lämnade vi platsen och förlorade varandra i mörkret och regnet. Var och en följde den väg som tyckets vara enklast. Men vi nådde alla fram till byn på olika vägar och framförde högt vår oro över att inte få tillbaka det vi förlorat. Skyterna i byn sprang ut ur sina hyddor när de hörde oljudet, tände eld på sådana vasstrån som de använde som tändmaterial för eldar och frågade vad vi ville. Vår ledare svarade att stormen hade oroat oss, så de bad oss komma till deras hyttor och försedde oss med värme genom att tända stora eldar med vasstrån. Den kvinna som styrde över byn, hon hade varit en av hunnerfursten Bledas hustrur, såg till att vi fick livsmedel och vackra kvinnor för att trösta oss med, såsom skyter gör för artighetens skull. Vi bjöd de unga kvinnorna att dela måltiden med oss, men avböjde att gå vidare och utnyttja deras närvaro. Vi stannade i hytterna tills dagen grydde då vi gick ut för att se om vi kunde återfinna våra förlorade köksredskap. Delvis fann vi dem på den plats där vi hade slagit upp våra tält, delvis vid sjöns strand och delvis ute i sjön. Hela dagen stanna-

de vi i byn för att torka våra tillhörigheter, för stormen hade upphört och solen lyste klart. Sedan vi hade sett till våra hästar och vår boskap, riktade vi våra steg till furstinnan, till vilka vi gav vår aktning och överlämnade gåvor i gengäld för hennes tillmötesgående. Gåvorna bestod av sådana saker som är uppskattade av barbarerna och som inte tillverkas i landet, såsom tre silverflaskor, röda skinn, peppar från Indien och andra utsöktheter.

Sedan vi hade rest vidare under sju dagar, stannade vi till vid en by, för återstoden av resan hade samma sträckning för oss som för Attila. Vi uppmanades att stanna så att han kunde gå först. Här mötte vi några sändebud från den västra delen av det romerska imperiet, vilka också hade kommit för att få träffa Attila. Det var den högt uppsatte Romulus, som var guvernör över Noricum och Romanus, en militär anförare. Med dem var också Konstantius, som Aetius hade skickat till Attila för att denne skulle bli furstens sekreterare, samt Tatulus, Orestes fader. Dessa två var inte förbundna med sändebudet, men de var vänner till ambassadören. Konstantius hade känt dem sedan länge i Italien och Orestes hade gift sig med Romulus dotter.

Syftet med sändebudet var att försöka få Attilas sinnelag att mjukna, som begärde utlämnandet av en viss Silvanus, en handlare i silvertallrikar i Rom, därför att han hade tagit emot guldkärl av Konstantius. Denne Konstantius, född i Gallien, hade föregått sin namne i ämbetet som sekreterare hos Attila. När Sirmium (Motrovitz) i Pannonien var belägrad av skyterna hade biskopen där anförtrott kärlen till denne Konstantius omvårdnad. Om staden skulle ha fallit och han överlevde, kunde de måhända användas som lösensumma för honom och om han blev dräpt, som lösensumma för de medborgare som leddes bort i fångenskap. Men när staden förslavades, kränkte Konstantius förpliktelsen och när han kom till Rom i affärer pantsatte han kärlen till Silvanus för en summa pengar, på villkor att om han gav tillbaka pengarna inom en viss tid skulle varorna återlämnas, men i annat fall skulle de bli Silvanus egendom. Konstantius som var misstänkt för förräderi, korsfästes av Attila och Bleda och senare när händelserna runt kärlen blev känd för Attila, krävde han att Silvanus skulle utlämnas på grund av att denne hade stulit hans egendom. I enlighet därmed lät Aetius och kejsaren i det västra romerska imperiet sända en förklaring att Silvanus var Konstantius fordringsägare. Kärlen hade blivit pantade och inte stulna och sedan sålda till präster och andra för heliga ändamål. Om Attila, trots det, vägrade att lägga ner sitt krav, lovade kejsaren att sända honom värdet för kärlen men han tänkte inte utlämna den oskyldige Silvanus.

Sedan vi hade väntat en tid tills Attila kom längst framför oss, fortsatte vi och korsade några floder innan vi kom fram till en stor by, där Attilas hus sades vara mer fantastiskt än hans residens på andra platser. Det var byggt av slipade bräder och omgivet av en inhägnad av trä, inte i syfte att försvara honom utan för utseendet skull. Onegesius hus var efter kungens det praktfullaste och det var också inhägnat med en träpalissad, men det hade inte torn såsom kungen hade. Inte långt från inhägnaden var ett stort bad som Onegesius, som var den näst mäkti-

gaste bland skyterna, hade låtit bygga. Stenarna hade förts från Pannonien, för barbarerna i den här regionen har inga stenar eller träd, utan använder importerat material. Byggaren av badet var en fånge från Sirmium, som trodde sig kunna återvinna sin frihet som belöning för skapandet av badet. Men han blev besviken, för en större olycka drabbade honom än de andra fångarna hos skyterna. Onegesius utnämnde honom till badman och han brukade sköta om badet medan han och hans familj använde det.

När Attila kom till byn möttes han av flickor som flyttade sig framåt i rader, under tunna vita baldakiner av linne, vilket hölls upp av de bakomstående kvinnorna som stod under dem. De var så stora att sju eller fler flickor gick under var och en av dem. Det var många rader av flickor under dem och de sjöng skytiska sånger. När han kom nära Onegesius hus, vilket låg längs vägen, kom Onegesius hustru och lät ett antal tjänare få bära ut mat och vin genom dörren och hälsade honom och bad honom att deltaga i hennes gästfrihet. Detta är den största ära som kan visas hos skyterna. För att tillfredsställa sin väns hustru, åt han medan han satt kvar på hästen. Hans följeslagare lyfte upp brickan till hans sadeltäcke och sedan han smakat på vinet fortsatte han till palatset, vilket var högre än de andra husen och byggt på en upphöjd plats. Men vi stannade i Onegesius hus, vid hans inbjudan, för han hade återvänt från sin utflykt med Attilas son. Hans hustru och släktingar bjöd oss på middag, för han hade ingen ledighet själv utan han skulle träffa Attila för att lämna besked om utflyktens resultat och förklara den olycka som hade drabbat den unge prinsen som hade halkat omkull och brutit sin högra arm. Efter middagen lämnade vi Onegesius hus och slog upp vår förläggning närmare palatset, så att Maximinus skulle kunna vara på ett bekvämt avstånd för att besöka Attila eller ha förbindelse med hans hov.

Nästa morgon vid gryningen skickades jag av Maximinus till Onegesius med både hans egna gåvor och sådana som kejsaren hade sänt och jag hade att fundera på om vi skulle ha ett samtal med Maximinus och i så fall när. När jag kom fram till huset tillsammans med de följeslagare som bar gåvorna, var dörren stängd och vi tvingades vänta tills någon kom ut och meddelade vår ankomst. Medan jag väntade och gick fram och tillbaka framför palissaden som omgav huset, kom en man som jag uppfattade som en barbar på grund av hans skytiska kläder och tilltalade mig på grekiska, med ordet "Xaire", som betyder var hälsad. Jag blev förvånad att en skytisk person talade grekiska, för de som lydde under hunnerna sträckte sig över åtskilda länder, språk och därtill deras egna barbariska tungomål. De talade antingen hunniska, gotiska eller latin, som många kunde på grund av kommersiella förbindelser gentemot den västra delen av romerska imperiet. Men ingen av dem hade lätt för att tala grekiska, undantaget fångar från Trakien eller från kusten längs Illyricum. De sistnämnda är lätt igenkända för alla främlingar genom sina sönderrivna kläder och deras snuskiga huvuden, som män som gör allting bakvänt. Denna man däremot företrädde en välansad skytier, som var välklädd och som hade sitt hår klippt i en cirkel enligt skytiskt mode. Sedan jag besvarat hans hälsning, frågade jag vem han var och när han kommit till detta

främmande land och anammat den skytiska livsstilen. När han frågade varför jag ville veta det, berättade jag att hans hellenistiska tal hade väckt min nyfikenhet. Då log han och sade att han var född grek och hade gått som köpman till Viminacium, vid Donau, där han hade stannat en lång tid och gift sig med en mycket rik kvinna. Men staden föll offer för barbarerna och han blev av med sitt välstånd och på grund av sin betydande rikedom blev han anvisad till Onegesius vid delningen av bytet, så som var sed hos skyterna att ledarna fick de rika fångarna. Sedan han hade kämpat modigt mot romare och acatirer, hade han betalt sin del av bytet till sin mästare och på så vis vunnit friheten tillbaka. Han gifte sig då med en barbarisk kvinna och hade barn samt hade förmånen att få äta vid Onegesius bord.

Han ansåg sitt nya liv bland skyterna som bättre än det gamla liv bland romarna. Orsaken han angav var följande. "Efter ett krig är skyternas liv overksamt och de gläder sig åt det som de har utan att någonsin eller i varje fall mycket lite låta sig jäktas eller oroas. Romarna däremot, å andra sidan, är i första hand mycket benägna att omkomma i krig, eftersom de grundar sitt hopp om säkerhet på andra och är inte tillåtna på grund av deras tyranner att använda vapen. De som använder vapnen blir anklagade av befälen för feghet, vilka inte kan underhålla skötseln av krigen. Men förhållandena av saker under tider av fred är mycket mer plågsamma än krigens ondska, för indrivningen av skatter är mycket strikt och samvetslösa män pålägger oförrätter på andra, på grund av att lagen i praktiken inte är giltig gentemot alla klasser. En lagbrytare som tillhör de välborna klasserna blir inte straffad för sitt brott, medan en fattig man som inte förstår affären, får den lagliga bestraffningen om han inte dör innan rannsakningen har skett, för så länge är rättegången utdragen och så mycket pengar är förbrukade åt dem. Förtvivlans klimax är att behöva betala för att erhålla rättvisa, för ingen vill hålla rättegångsförhandlingar till en förorättad man om man inte betalar en summa med pengar till domaren och hans tjänstemän."

Jag gav gensvar till denna attack mot imperiet och bad honom vara god nog att lyssna med tålamod på den andra sidan av saken. Mitt svar var följande. "Upphovsmännen av den romerska republiken, som är visa och goda män i avsikt att förebygga saker att ske slumpmässigt har utvalt en klass av män som ska se till att upprätthålla lagarna och en annan klass som ska vara yrkesverksamma soldater, som inte har några andra uppdrag än att alltid vara stridsberedda och att dra ut i krig utan fruktan, så som de vid sina ordinarie träningar har att praktisera och bli av med sin fruktan i förväg. Åter andra har till uppgift att betjäna grödorna på marken, att underhålla såväl sig själva som de vilka slåss för deras försvar, genom medverkan till militärens försörjning av spannmål. Till de som skyddar de tvistandes intressen betalas en summa av pengar, på samma sätt som en betalning sker av jordbrukarna till soldaterna. Är det inte rättvist att stödja honom som hjälper till och gengäldar honom för hans vänlighet? Understödet av en häst gagnar ryttaren. De som spenderar pengar på en rättegång och till slut förlorar målet kan inte på ett just sätt förringa det till ingenting, utan att orättvisa begåtts i hans mål. Den långa tid som spenderats på rättegången, det är behövligt i samband med rättvisan, att

domaren inte må fela i sin uppgift att fälla rätta domar och ge slarviga domslut. Det är bättre att de funderar och sammanfattar målet något senare, än att döma snabbt och både skada den kränkta mannen och överträda det gudomliga och upprätthållaren av rättvisan. Romarna behandlar sina tjänare bättre än vad skyternas kung gör med sina underlydande. De behandlar dem som fäder eller lärare, förmanar dem att avstå från ondska och uppföra sig väl när de visar aktningsvärd heder. De tillrättavisar dem för deras fel som om de vore sina egna barn. De är inte tillåtna, likt skyterna, att dräpa dem. De har mängder med vägar att tilldela frihet. De kan frige slavar, inte bara medan ägaren lever utan även i sina testamenten och en romares testamenterade önskningar beträffande hans egendom är lag."

Min samtalspartner fällde tårar och erkände att lagarna och författningen hos romarna var rättvis, men beklagade djupt att styresmännen inte besatt samma känsla som tidigare generationer och att de ruinerade imperiet.

Medan vi var engagerade i denna diskussion, kom en tjänare ut och öppnade dörren till inhägnaden. Jag skyndade dit och frågade om Onegesius var upptagen, för jag önskade ge honom ett meddelande från den romerske ambassadören. Han svarade att jag skulle få träffa honom om jag väntade en liten stund, eftersom han var på väg. Efter en kort stund såg jag honom komma ut och sade till honom: "Den romerske ambassadören hälsar dig och jag har kommit med gåvor från honom och med guldet som kejsaren har sänt till dig. Ambassadören är angelägen att få träffa dig och ber dig bestämma tid och plats." Onegesius bad sina tjänare att ta emot guldet och gåvorna och bad mig meddela Maximinus att han skulle få komma till honom omedelbart. Jag framförde meddelandet och Onegesius kom fram till tältet utan försening. Han uttryckte sitt tack till Maximinus och kejsaren för gåvorna och frågade varför han hade sänt dem. Maximinus svarade att tiden var kommen för Onegesius att få större ryktbarhet bland män, om han skulle bege sig till kejsaren och genom sin vishet ta hand om tvisten mellan romare och hunner och få fram en överenskommelse dem emellan. Därigenom kommer han att åstadkomma många fördelar för sin egen familj och han och hans barn kommer alltid att vara vänner till kejsaren och hans familj. Onegesius frågade vilken åtgärd som skulle tillfredsställa kejsaren och hur han kunde bilägga tvisten. Maximinus svarade: "Om du korsar landet som tillhör det romerska imperiet, kommer det medföra att kejsaren får en skyldighet och plikt. Du kan ordna innehållet i uppgörelsen genom att undersöka deras anledningar till tvisten och bedöma dem som förutsättningen för en fred." Onegesius sade att han skulle svara kejsaren och hans ministrar enligt Attilas önskningar, men romarna behövde inte ens tänka tanken att de någonsin kunde råda över honom att svika sin härskare eller att förringa sin skytiska uppfostran, eller sina hustrur och barn, eller att föredra rikedomar hos romarna. Han tillade att han skulle vara mer behjälplig för romarna genom att stanna kvar i sitt eget land och mildra vreden hos sin härskare, om han var uppbragd på något med romarna, än att besöka dem och utsätta sig själv för skuld om han kom fram till en uppgörelse som Attila inte ville godkänna. Därefter återvände han, men han hade samtyckt till att jag skulle agera som en mellanhand för överförandet av meddelanden från

Maximinus till honom själv, för det var inte förenligt med Maximinus rang som ambassadör att besöka honom ständigt och jämt.

Nästa dag steg jag in i palissaden runt Attilas palats, bärande på gåvor till hans hustru, vars namn var Kreka. Hon hade tre söner, av vilka den äldsta styrde över acatirerna och de andra folken som bodde i det pontiska Skytien vid Svarta Havet. Inne i inhägnaden fanns ett stort antal byggnader, några av snidade bräder som var vackert sammanfogade gentemot varandra, andra av enkla runda trädstammar som fästs samman vilka reste sig till en ansenlig höjd från marken. Attilas hustru levde här och efter att ha blivit insläppt av barbarerna vid dörren, fann jag henne tillbakalutad på en mjuk bänk. Rummets golv var täckt med yllemattor som man skulle gå på. Ett flertal tjänare stod runt henne och tjänsteflickor satt på golvet framför henne vilka var klädda i färgade linnekläder avsedda att sättas över den skytiska dräkten för att kunna utsmyckas. När jag stigit in, hälsat och överlämnat gåvorna, steg jag ut och gick till ett annat hus där Attila befann sig och väntade på Onegesius som, vilket jag visste, var hos Attila. Jag stod i mitten av den stora folkmassan. Både Attilas vakter och hans följeslagare kände till mig och därför var det ingen som hindrade mig. Jag såg ett antal människor som rörde sig framåt. Under stort oväsen och buller förväntades Attila framträda och han kom ut från huset med en vördnadsbjudande gång, tittande åt ena och andra hållet. Han följdes av Onegesius och ställde sig framför huset. Många personer som hade konflikter med andra kom upp och tog emot hans domar. Därefter återvände han in i huset och tog emot ambassadörer från barbariska folk.

Medan jag stod och väntade på Onegesius blev jag tilltalad av Romulus, Promotus och Romanus, de ambassadörer som hade kommit från Italien angående guldkärlen. De var åtföljda av Rusticius samt av Konstantiolus som var en man från territoriet Pannonien, vilket lagts under Attila. De frågade mig huruvida vi hade blivit avfärdade eller var tvingade att stanna kvar. Jag svarade att jag hade lärt mig av Onegesius att vänta utanför palatset. När det var min tur att göra mig underrättad huruvida Attila hade bevärdigat dem ett vänligt svar, sade de att hans beslut inte kunde ändras och att han hotade med krig om inte Silvanus eller dryckeskärlen överlämnades.

Medan vi stod och samtalade om tillståndet i världen, kom Onegesius ut. Vi gick upp till honom och frågade om våra angelägenheter. Efter att först ha pratat med några barbarer bad han mig underrätta Maximinus vilka konsuler som romarna sänder som ambassadörer till Attila. När jag kom till vårt tält lämnade jag över meddelandet till Maximinus och övervägde noga med honom vilket svar vi skulle ge barbarerna på den frågan. Väl tillbaka hos Onegesius, sade jag att romarna önskade att han kom till dem och reglera orsaken till konflikten, i annat fall skulle kejsaren sända den ambassadör som han själv ville välja. Han bad mig då gå och hämta Maximinus, som han ledde inför den vördnadsbjudande personen Attila. Strax senare kom Maximinus ut och berättade för mig att barbarerna önskade Nomus, Anatolius eller Senator att bli ambassadör och att han inte villa ha mer än en enda av dessa tre. När Maximinus svarade att det inte var lämpligt att nämna

männen vid namn och därmed få dem att framstå som misstänkta personer inför kejsaren, sade Attila att om de inte rättade sig efter deras önskningar skulle tvisten lösas med vapen.

När vi återkom till våra tält, kom Orestes fader med en inbjudan från Attila till oss båda angående en bankett klockan tre. När tiden var inne kom vi till palatset tillsammans med sändebuden från den västra delen av det romerska imperiet och stod på tröskeln till hallen inför den vördnadsbjudande Attila. Munskänken gav oss en bägare och i enlighet med deras traditioner bönföll vi innan vi satte oss ner. Sedan vi smakat på bägaren, fortsatte vi för att ta våra platser. Alla stolarna var uppradade längs rummets väggar på alla sidorna. Attila satt i mitten på en bänk. Ännu en bänk var ställd bakom honom och dess trappsteg ledde upp till hans säng, vilken var täckt med sängkläder av linne och dekorerad med ett ornerat sängöverkast, liknande sådana som greker och romare använder för att smycka bröllopssängen. På Attilas högra sida satt de ledare som hade en högre värdighet och till vänster, där vi satt, satt de underordnade. Berichus, en ädling bland skyterna, satt hos oss men hade företräde framför oss. Onegesius satt på en stol till höger om Attilas bänk och mot Onegesius satt två av Attilas söner på en stol. Hans äldsta son satt på hans bänk, men inte nära honom utan längst bort vid den andra änden och han hade blicken ner mot marken i blyg respekt för sin fader. När allt var ordnat, kom en munskänk och räckte Attila en bägare av trä med vin i. Han tog den och hälsade de som hade den främsta företrädesrätten, vilka hedrade av hälsningen ställde sig upp och kunde inte sätta sig igen innan kungen smakat eller tömt vinet och återlämnat bägaren till sin tjänare. Alla gästerna hedrade då Attila på samma sätt, hälsade honom stående innan de smakade på innehållet i bägaren, men Attila stod inte upp utan satt kvar. Var och en av oss hade en särskild munskänk som steg fram och hällde på vin, när Attilas munskänk återvände. När de som stod efter i företrädesrätten och de som var intill honom hade blivit hedrade på samma sätt, utbringade Attila en skål för oss på samma sätt i enlighet med hur vi satt. När denna ceremoni var över återvände munskänkarna. Bord, stora nog för tre eller fyra eller fler personer att sitta vid, blev placerade intill Attilas bord, så att var och en kunde ta mat från faten utan att lämna sin plats. Attilas tjänare kom först in med fat fulla med kött och bakom honom kom andra tjänare med bröd och mat som de lade på borden. En överdådig måltid som serverades på silverfat hade gjorts i ordning för oss och de barbariska gästerna, men Attila åt ingenting annat än kött på en trätallrik. Även i allting annat visade han sig vara måttfull. Hans bägare var av trä, medan gästerna fick bägare av guld och silver. Hans dräkt var alldeles enkel, men det enda särskilda var att den var ren. Svärdet som han bar vid sin sida, snörningen av sina skytiska skor, betslet på sin häst var inte smyckat, så som de andra skyterna hade med guld, ädelstenar eller något annat kostbart. När maten från första omgången av rätter hade ätits upp, ställde vi alla oss upp. Vi satte oss inte ner förrän var och en i samma ordning som tidigare drack i bägarna med vin och för Attilas hälsa. När vi satt oss ner igen bars fat fram till var och ett av borden för andra gången med mat av annat slag. Efter denna rätt utfördes samma ceremo-

ni som efter den första rätten. När kvällen kom tändes facklor och två barbarer kom fram och ställde sig framför Attila och sjöng sånger de komponerat, förhärligande hans segrar och modiga dåd i krig. Medan de såg på sångarna, var några av gästerna belåtna med verserna, men några andras påminnelse av krig upprörde deras sinne och ytterligare en del vars kroppar var kraftlösa av ålder och deras kraft hade tvingat dem till vila, fällde tårar. Efter sången framträdde en av skyterna, vars minne var rubbat och genom fullständigt bisarra och sanslösa ord frampressades skratt från sällskapet. Efter honom framträdde Zerkon, en morisk dvärg. Han hade blivit sänd av Attila till Aetius som en gåva och Edeco hade övertalat honom att följa med till Attila i avsikt att återfå sin hustru, som han hade lämnat kvar i Skytien. Kvinnan var av skytisk börd och henne hade han fått till äkta genom inflytande från Bleda som var hans beskyddare. Han hade inte haft framgång med att återfå henne för Attila var arg över att han hade återvänt. Under banketten gjorde han sitt framträdande och fick alla utom Attila till obestridligt skrattanfall genom sitt uppträdande, sin dräkt, sin röst och sina ord, vilket var en förvirrad blandning av latin, hunniska och gotiska. Attila däremot förblev orörd och hade oförändrat ansiktsuttryck. Varken genom ord eller handling röjde han någonting som kunde liknas vid ett leende av munterhet, utom när Ernas steg in, hans yngsta son, som han drog i kinderna och stirrade på med en lugn blick av belåtenhet. Jag blev förvånad över att han gjorde så mycket med sin son och försummade sina andra barn, men en barbar som satt intill mig och kunde latin befallde mig att inte avslöja vad han sade och underrättade mig om att en profet hade varskott Attila att hans släkte skulle fördärvas, men att den skulle byggas upp på nytt genom denna pojke. När natten kom lämnade vi banketten, utan att vilja stanna kvar längre.

Följande morgon gick vi till Onegesius och talade om för honom att vi ville få tillstånd att resa därifrån. Han svarade och sade att Attila var villig att sända iväg oss. Strax därefter hade han överläggningar med de ledande männen angående Attilas åsikter och lät skriva ner ett brev som skulle lämnas till kejsaren. Närvarande vid detta tillfälle var även hans egna sekreterare samt Rusticius, en man från Övre Moesia som hade blivit tillfångatagen i krig och som på grund av sin litterära skicklighet blev anställd av barbarerna för att skriva deras brev. När han kom ut från mötet, frågade vi om Sullas hustru och barn skulle bli fria, vilka hade blivit tagna som fångar vid erövringen av Ratiaria. Han var inte villig att bara släppa dem, men däremot ville han sälja dem för ett högt pris. När vi bad honom fundera på deras föregående lycka och ha medlidande för deras olycka, gick han till Attila och löste hustrun för 500 solidi (2,3 kg) och barnen skickades till kejsaren som en gåva. Under tiden bjöd Hereka, Attilas hustru, oss på en måltid hemma hos Adamis som skötte hennes affärer. Vi gick dit med några av de ledande männen hos dem och blev generöst mottagna. Han tog emot oss med vänliga ord och ett uppbåd av mat. Med skytisk gästfrihet stod var och en av de närvarande upp, gav oss en kopp full med vin och efter det att vi druckit blev vi omfamnade och kyssta, innan de tog tillbaka koppen. Efter middagen återvände vi till våra tält och föll i sömn.

På den efterföljande dagen bjöd Attila åter in oss på en bankett och på samma sätt som tidigare deltog vi i festen. Vid detta tillfälle var det inte den äldste av hans söner som satt intill honom på bänken utan Oebarsius, hans farbroder. Under hela banketten yttrade Attila vänliga ord till oss och bad oss att tala om för kejsaren att denne skulle ge den Konstantius, som hade blivit sänd som sekreterare till Attila från Aetius, den kvinna till hustru som kejsaren hade lovat. När Konstantius vid ett tidigare tillfälle hade kommit till kejsaren tillsammans med sändebuden från Attila, sade han att om Theodosius gav honom en rik kvinna till hustru, försäkrade han att freden mellan romarna och skyterna skulle bibehållas under lång tid. Kejsaren samtyckte till detta förslag och sade att han skulle ge honom Saturnilus dotter, vars fader hade betydande rikedomar och familjekontakter, men som blivit raserat av Athenais, som även kallades Eudocia. Men infriandet av denna uppgörelse blev förhindrad av Zeno, en man med konsuls rang och som kommenderade en stor härstyrka av isaurianer med vilka han hade blivit tilldelad uppgiften att försvara Konstantinopel under kriget. Därefter, sedan han blivit mästare över soldaterna i öst, förde han bort kvinnan från fästningen och lovade bort henne till Rufus, en av hans förbundna. När så kvinnan togs ifrån honom, bad Konstantius barbarerna att inte ha överseende med denna skymf, utan att han skulle se till att antingen den kvinna som tagits ifrån honom eller någon annan kvinna med likvärdig hemgift skulle ges honom till hustru. Under banketten kommenderades därför Maximinus av barbaren att säga åt kejsaren att Konstantius inte skulle bli besviken i sina förhoppningar, för det var inte kännetecknande för en kung att ljuga. Attila gav dessa order sedan Konstantius hade lovat att ge honom pengar om en kvinna från någon av de väldigt rika romerska familjerna blev förmäld med honom.

Efter nattens inbrott lämnade vi banketten och tre dagar senare var vi på väg tillbaka igen, sedan vi blivit förärade med lämpliga gåvor. Attila lät också Berichus få resa som sändebud till kejsaren. Han var en av de ledande männen och styresman över många skytiska byar och hade suttit framför oss på banketten. Det fanns många orsaker till hans resa men en av dem var att han skulle ta emot gåvor från romarna.

När vi var på resa och hade gjort halt nära en by, fångade de en skytisk man som romarna hade sänt iväg till hunnerna för att spionera. Attila beordrade att han skulle spetsas. På den efterföljande dagen när vi passerade andra byar, var det två slavar hos hunnerna som fördes fram. De hade händerna bundna på ryggen, eftersom de hade dräpt sina herrar i en strid. Dessa två blev avrättade genom att deras huvuden placerades mellan två långa trästycken med en V-formad klyfta i toppen.

Medan vi fortfarande var på resa genom Skytien red Berichus med oss och vi tyckte att han var trevlig och vänskaplig. Men när vi hade gått över floden Donau och som ett resultat av gamla tvistefrågor som hade kommit i dagen genom tjänarna, anammade han en attityd gentemot oss som om vi var fiender. Först tog han tillbaka den häst som han hade givit som en gåva till Maximinus, för Attila hade gett order till sina ledare att visa sin vänskap till Maximinus genom att ge honom gåvor. Var och en av dem, inklusive Berichus, hade givit honom en häst. Maximi-

nus hade behållit några få av dem och skickat tillbaka resten, eftersom han var angelägen att visa sin återhållsamhet genom ett måttfullt beteende. Berichus tog på så sätt tillbaka sin häst och vägrade att rida bredvid oss eller att dela våra måltider. Därefter fortsatte vår resa via Philippopolis till Adrianopel. Här stannade vi och ställde Berichus till svars, beklagade oss över hans tystnad mot oss och sade att han var arg på män som inte gjort honom något illa. När vi hade försökt få honom att förstå detta och hade bjudit honom på en måltid fortsatte vi. På vägen mötte vi Vigilas som var på väg tillbaka till Skytien. Vi berättade vilka svar vi fått av Attila på vår resa som sändebud och sedan fortsatte vi vår resa. När vi kom fram till Konstantinopel trodde vi att Berichus gjort sig av med sin vrede, men han hade inte tyglat sin våldsamma natur. Han kom i gräl med oss och anklagade Maximinus för att ha påstått, när han kom till Skytien, att generalerna Areobindus och Aspar, som båda var av skytisk härkomst, inte brydde sig om kejsaren och att han hade vräkt ur sig förakt över deras bedrifter genom att påstå att de var opålitliga barbarer.

När Vigilas hade återkommit till Skytien och nått fram till det område där Attila befann sig, omringades han av de barbarer som fått i uppgift att hålla honom kvar och de tog ifrån honom de pengar som han fört med sig från Edeco. När de förde honom inför Attila och han tillfrågades varför han hade så mycket guld, svarade han att det var för att han och de som var med honom inte skulle misslyckas med uppdraget som sändebud genom att lida brist på föda eller få bristfälliga ridhästar och packdjur, vilka blev utmattade av en lång resa. Därtill hade pengar blivit givna till honom för att köpa loss fångar, eftersom det var många på romerskt territorium som hade bett honom lösa ut deras släktingar. Attila röt åt honom: "Din skamliga usling, inga undanflykter kommer att rädda dig från rättvisan. Du har ingen ursäkt för att komma undan din bestraffning, för guldmängden är alldeles för stor för dina utgifter, för hästar och för friköpandet av slavar, vilket jag dessutom förbjöd när du var här med Maximinus." Vigilas hade gjort det stora misstaget att föra med sig sin son på den andra resan till Attila som beordrade att sonen skulle bli nedhuggen med svärd om inte Vigilas berättade vem han hade tänkte överlämna pengarna åt samt i vilket syfte. Pojken fördes fram och Vigilas bröt ihop. Med tårar och jämmer ropade han att de skulle vända svärden mot honom istället och inte mot pojken som inte hade gjort något ont. Därefter berättade han hela historien om komplotten som kläcktes av Edeco, Chrysaphius och kejsaren och han bad innerligt om att han skulle straffas och att pojken skulle få gå fri. Attila visste från Edecos bekännelse att han till slut hade talat sanning och slog Vigilas i kedjor tills hans son begav sig tillbaka till Konstantinopel åtföljd av Orestes och Esla för att hämta ut ytterligare 50 pund guld som lösensumma åt honom själv. Han instruerade Orestes att bära penningpungen runt halsen, på samma sätt som Vigilas förde med sig de ursprungliga 50 punden med guld och visa upp det för kejsaren och Chrysaphius och fråga dem om de kände igen den. Esla berättade för kejsare Theodosius att Arcadius, kejsarens fader, hade blivit en ädel man och att Mundiuch, Attilas fader, också hade blivit en ädel man, men att Attila hade bevarat det ädelmodiga sinnet hos sin fader. Theodosius hade däremot fallit och blivit Attilas slav som betalade

tribut till honom. Kejsaren hade inte handlat hederligt till sin herre, utan anfallit honom i lönndom likt en fräck slav och skulle bara bli förlåten om Chrysaphius skickades över till hunnerna för att få sin bestraffning. Chrysaphius skickade Anatolius och Nomus som sändebud till Attila och försökte få dem att mildra Attilas vrede och förmå honom att hålla den senaste fredsuppgörelsen (år 448). I gengäld skulle de se till att Konstantius fick en hustru som inte var lägre i aktning än Saturninus dotter. I samband med detta hade de i uppgift att berätta för Attila att det enligt romersk lag inte var tillåtet att gifta bort en kvinna mot hennes vilja, vilket behövde förtydligas eftersom motsatsen rådde hos hunnerna. Chrysaphius skickade dessutom personligen en summa med guld till Attila och bad honom glömma hans anstiftan mot hans liv.

På våren (år 450) begav sig Anatolius och Nomus iväg tillsammans med Vigilas son, som förde med sig den återstående mängden av guld om 50 pund för att sona sin faders brott. De tog sig över Donau och kom till hunnernas territorie. För att mildra ansträngningen med deras långa resa kom Attila söderut ända till floden Dreccon för att möta dem. Han var tydligt nöjd med att de två männen hade blivit utvalda för att komma till honom. Trots det talade han i arrogant ton till dem tills gåvorna och de lindrande orden mildrade honom så pass att ambassadörerna hade en chans att få ett direkt gensvar i sin diplomatiska förhandling, vilket var ovanligt för den romerska ledningen. De förmådde Attila att svära en ed att bibehålla freden på de villkor som tidigare var upprättade (år 448). De fick dessutom Attila att svära en ed att inte skapa mer besvär för kejsare Theodosius angående kravet på de flyktingar som sökt tillflykt från hunnernas imperium, såvida inte den romerska ledningen medgav något sådant i framtiden. Deras största triumf låg i att de förmådde Attila att dra sig tillbaka från den landremsa söder om Donau som han i fredsuppgörelsen hade beordrat romarna att utrymma. Utöver dessa stora framsteg såg Anatolius och Nomus att Vigilas såg nöjd ut. Kravet på Chrysaphius liv var upphävt. Slutligen och som en speciell ynnest till de två romarna, valde Attila att släppa de allra flesta av de romerska fångar fria utan att någon lösensumma betalades för dem. Innan ambassadörerna reste därifrån fick de nya hästar och en uppsättning av sådana hudar och skinn som hunnerna tycker om att bära. Konstantius följde med dem på deras hemresa för att få den brud som var lovad honom. Theodosius valde ut en rik och högboren kvinna för hans skull och hon var änka efter den general och konsul Plintha som hade skrivit under fredsfördraget med hunnerna i Margus (år 435). Hennes man hade dött av sjukdom efter det framgångsrika fälttåget i Cyrene och hon såg ingen möjlighet att tillbakavisa kejsarens övertalning att gifta sig med Konstantius.

Inom kort började Attila åter igen att bete sig fientligt mot romarna och han krävde att eunucken Chrysaphius, som under kejsare Theodosius regering var den som styrde allt och som var hatad av alla, skulle utlämnas till honom eftersom Chrysaphius var den som tänkt ut en komplott mot honom. Därför tvingades Anatolius och Nomus att bege sig till Attila på nytt för att ge honom gåvor och övertala honom att lägga sin vrede mot eunucken åt sidan.

Ekon från de Katalauniska fälten

Attila och Honorias vädjan

Ett meddelande kom till Konstantinopel som berättade att Attila förberedde ett fientligt angrepp mot de styrande i staden Rom, sedan Honoria som var kejsare Valentinianus syster hade begärt hans hjälp. Honoria, som själv var en kejserlig auktoritet blev ertappad med en hemlig affär med en viss Eugenius varefter han blev avrättad för sitt brott och hon förlorade sitt kejserliga inflytande. Istället lovades hon bort till Herculanus, som var en man med konsuls rang och av mycket god karaktär. Men hon förde ärendet till ett oväntat och katastrofalt läge genom att skicka eunucken Hyacinthus till Attila och erbjuda honom pengar för att hämnas hennes påtvingade äktenskap. Därtill skickade hon med sin ring som en pant till barbarerna. Attila förberedde sig på att vända sig mot det västromerska imperiet och planerade hur han först skulle tillfångata Aetius, eftersom han inte trodde att han skulle nå sina mål om inte Aetius först blev eliminerad. När kejsare Theodosius hörde detta skickade han bud till Valentinianus att han skulle överlämna Honoria till Attila, men Valentinianus arresterade Hyacithus och gav order om en omfattande undersökning i saken. Sedan Hyacinthus torterats blev han halshuggen. Honoria flyttades sedan till sin moder, som frågat efter henne, men vid den tiden flydde Honoria.

Attilas krav på Honorias utlämning

På sommaren år 450, den 26 juli, var kejsare Theodosius med på en jakt och föll av hästen så illa att han skadade ryggraden. Två dagar senare dog han. När det blev känt för Attila att Marcianus hade blivit östromersk kejsare efter det att Theodosius dött, kom det också till hans kännedom vad som hade hänt med Honoria. Då skickade han sändebud till västromerska riket och förklarade att Honoria var lovad till honom själv och om hon inte fick ta emot suveränitetens spira i västromerska riket skulle han hämnas henne. Han skickade också sändebud till östromerska riket för den bestämda tributens skull, men båda sändebuden återvände utan att ha uträttat någonting. Västromerska riket svarade att Honoria inte kunde förmälas med honom eftersom hon var bortlovad till en annan, samt att hon inte hade rätt

till spiran eftersom allt styre i det romerska riket tillhörde män och inte kvinnor. Från östromerska riket fick han svaret att de inte tänkte betala ut tributer som Theodosius bestämt över, men att om han höll freden kunde de ge honom gåvor. Om han däremot hotade dem och kom mot dem med krig skulle de föra fram män och vapen som var jämbördiga med hans egna styrkor. Attila var obeslutsam vem av dem han skulle anfalla först, men det föreföll bäst för honom att klara av det större kriget mot västromerska riket först. Här skulle han inte bara möta romarna i Italien, utan också visigoterna och frankerna. De som bodde i Italien skulle han möta för att säkra Honoria och hennes rikedomar samt mot goterna skulle han vända sig på order för att behaga vandalernas kung Gaiseric.

Attilas ursäkt för att bekriga frankerna kom sedan deras kung hade dött och riket hade delats mellan hans söner. Den äldre av dem beslöt sig för att inkalla Attila och hans bundsförvant, den yngre inkallade Aetius. Den senare sågs vid ett tidigare tillfälle i Rom när han var sändebud och hans skägg hade ännu inte börjat växa och hans gula hår var så långt att det föll ner över axlarna. Aetius hade gjort honom till sin adoptivson och tillsammans med kejsaren gett honom många gåvor och skickat iväg honom som en vän och bundsförvant. Attila skickade åter igen iväg sändebud till Italien och krävde att Honoria skulle överlämnas till honom. Han påstod att hon hade blivit lovad honom och som bevis på det skickade han med hennes ring. Han sade också att Valentinianus skulle avstå halva imperiet, eftersom Honoria hade erhållit kejserlig suveränitet av sin fader och hade blivit av med den genom sin broders girighet. När romarna bibehöll sin gamla ståndpunkt och avslog alla hans förslag, hotade han ännu mer allvarligt med krig och mönstrade sina styrkor.

Attila hade en armé bestående av flera tio tusentals män. Aetius, som var ledare för den romerska senaten, vände sig till Alaric i Gallien vilken var en fiende till Rom enligt kejsare Honorius, men Aetius gjorde honom till en bundsförvant emot Attila, efter det att Attila hade förstört många städer i det romerska imperiet. Plötsligt hade hunnerna fallit över goterna när de slagit läger i närheten av floden Donau och dödat fler tusen män. I striden blev Alaric själv träffad av en pil och dödad.

Attila anföll kejsare Valentinianus i västromerska riket eftersom kejsaren inte hade gett honom Honoria till hustru. Han ryckte fram ända till Orleans där han mötte Aetius, den romerske generalen. Efter att ha förlorat en stor del av sin styrka vid floden Ligus, vände han ärelöst tillbaka.

Inför slaget på de Katalauniska fälten

Biskop Aravatius förtvivlan

Ryktet spreds att hunnerna var på väg att invadera Gallien. På den tiden levde den helige biskop Aravatius i den befästa staden Tongres och han ägnade sin tid åt vaka och fasta. Han bad till Gud att han inte skulle låta denna orena ras få beträda Gallien men förstod att omfattningen på folkets synder skulle medföra att så inte blev fallet. Därför for han till Rom och besökte apostlens grav där han forsatte att be om hjälp. Ibland var han där under två eller tre dagar utan att äta eller dricka. Efter att ha varit där åtskilliga dagar sägs det att han fick följande svar från den välsignade aposteln: ”Varför helige man, ber du till mig? Gud har i sin visdom beslutat att hunnerna ska fara fram över Gallien som en stor stormvind. Därför måste du lyssna på mitt råd. Skynda dig omgående hem, gör klart dina affärer, förbered din gravplats och ha en ren svepning i beredskap. Du ska lämna detta jordeliv och dina ögon ska slippa se den ödeläggelse som hunnerna ska orsaka i Gallien, för detta är Guds beslut.” Så fort som biskopen fick detta besked skyndade han sig att göra sig i ordning för hemresan och for iväg så snart det var möjligt. När han kom fram till Tongres ordnade han för sin egen begravning, vände sig till sina klerker och till stadens befolkning och berättade att de inte skulle få se honom något mer. De grät ihållande och försökte få honom att stanna kvar men det gick inte. Biskop Aravatius begav sig då till staden Maestricht och där blev han sjuk och fick feber. Inom kort lämnade hans själ kroppen och man trättade då hans kropp och gravlade den intill den allmänna huvudvägen. Men många år senare grävdes den upp och flyttades därifrån.

Staden Metz och Sankt Stefans kapell

Hunnerna begav sig iväg från Pannonien och ödelade allt land som de passerade förbi. På den dag som var påskaftonen (451) kom de till staden Metz. De brände hela staden ända ner till grunden och slaktade befolkningen med sina svärd samt dräpte Herrens präster framför deras heliga altaren. Ingen byggnad klarade sig från bränderna, med undantag av kapellet som var helgat åt Sankt Stefan, han som var levit och den första martyren. Innan fienden anlände hade en av de troende i en vision sett Sankt Stefan när han diskuterade förödelsen med apostlarna Petrus och Paulus. Sankt Stefan hade bett apostlarna att se till så att staden blev skonad eftersom det fanns en plats där några av hans egna reliker fanns bevarade. I så fall skulle tron på honom och hans gudomliga kontakt bli starkare hos de klentrogna, men om befolkningens synder var för stora önskade han i varje fall att kapellet skulle klara sig från lågorna. Apostlarna svarade Sankt Stefan att han kunde återvända i frid och att hans kapell ensamt skulle klara sig, men att staden redan hade fått Guds dom över sig. Så blev det.

Heliga Genevieves böner

Genevieve (född 419 eller 422) var dotter till Severus och Gerontia. Till hennes födelsestad Nanterre (12 km norr om Paris) kom Sankt Germain (år 429) på sin väg till Britannien och uppmärksammade henne då och bad henne viga sitt liv till Gud. Hon inledde ett liv fullt med böner. När hennes föräldrar dog for hon till sin gudmoder i Paris. Här började hon fasta regelbundet och slutade äta kött under de kommande trettio åren. Ofta fick hon uppenbaralser och kontakter med andra sidan, men få lyssnade på henne. När Attila närmaste sig denna del av Gallien (år 451) var det många som förberedde sig på att fly, men hon uppmanade dem att förtrösta på Gud. Om de ägnade sig åt botgöring skulle staden skonas från ödeläggelse. Så blev det och Attilas härstyrka gick förbi Paris på sin väg till Orleans. Men några år senare erövrades staden av Merovech. För hennes skull var både Merovech och hans efterföljare Childeric och Chlodevech milda mot staden och dess invånare. Det var på hennes råd som man började bygga Apostlarnas kyrka. Här gravlades kung Chlodevech (år 511), året innan hon själv dog. När kyrkan var färdig fördes hennes egna kvarlevor hit, varefter olika underverk inträffade vid hennes grav. Då började man istället kalla kyrkan för Sankta Genevièves kyrka.

Biskop Anianus böner

Attila och hunnerna fortsatte sin färd, vilt mördande dess befolkning och ödelade ett stort antal städer i Gallien. Han kom till Orleans och gjorde allt han kunde för att erövra staden genom att sätta igång en våldsam stormning med murbräckor. Vid den tiden var den helige Anianus biskop i staden, en man med stor visdom och beundransvärd helighet. Den belägrade befolkningen bad biskopen om råd vad de skulle göra. Genom att lita på Gud gav han dem rådet att de skulle falla på knä och med tårar be enträget om Herrens hjälp, vilket alltid är brukligt i tider av nöd. När de gjorde vad han sagt, sade han: ”Håll utsikt från stadens murar för att se efter om Gud i sin nåd sänder oss hjälp.” De tittade då ut över murarna men såg ingenting. ”Be genom hela er tro”, vädjade Anianus, ”för denna dag ska Herren befria er.” De fortsatte då att be och biskopen bad dem titta över murarna en gång till. Men fortfarande syntes ingen hjälp vid horisonten. Biskopen sade då: ”Om ni fortsätter att be så mycket ni förmår kommer Gud omgående till er hjälp.” Med jämmer och tårar bad de allihopa om Guds förbarmande. När de gjort det ombads de av biskopen att blicka ut över murarna en tredje gång. Långt borta såg de då något som tycktes vara ett moln av damm som kom från marken. Genast skyndade de sig till biskopen och berättade att de blivit hörsammade av Gud.

När Aetius härstyrka anlände hade det flera gånger varit nära att murbräckorna slagit hål på stadsmuren. Med honom kom också Teodorid, visigoternas kung, samt hans son Torismund. De skyndade sig fram till staden med sina härstyrkor och drev bort fienden och tvingade dem att bege sig därifrån. På så vis blev staden Orleans räddad genom biskopen och befolkningens böner.

De drev Attila på flykt men han begav sig bara till slätterna omkring Moirey och där ordnade han sina styrkor och ställde upp dem i slagordning.

Aetius hustrus böner

Ryktet om den stora fara som ständigt hotade Aetius när härstyrkorna kom i kontakt med varandra, nådde Rom. När hans hustru hörde detta gick hon till de heliga apostlarnas kyrka och bad om att få tillbaka sin make i livet från fälttåget. Detta gjorde hon dag och natt. En natt sov en fattig man, berusad av vin, i ett hörn i Sankt Petruskyrkan. När den stora dörren stängdes som brukligt uppmärksammades han inte av dörrvakten. Mitt i natten gick han upp. Han blev bländad av det sken som kom från de lampor som sken i varje hörn av byggnaden och sökte överallt efter utgången så att han kunde ta sig därifrån. Han ryckte i reglarna i den ena porten efter den andra men när han fann att de var låsta lade han sig ner på golvet och inväntade ängsligt gryningen när han kunde ta sig ut i samband med att folk kom dit för morgonhymnernas skull. Då lade han märke till två män som diskuterade något. ”Jag kan inte längre uthärda alla tårar från Aetius hustru, när hon ber mig se till så att hennes make återvänder levande från kriget i Gallien. Gud har visserligen bestämt annorlunda men jag har nu bestämt att han ska få leva vidare. Så nu måste jag skynda iväg för att se till så att han inte dödas och kommer hem välbehållen. Alla som känner till detta måste hålla det hemligt för i annat fall kommer han att dö omedelbart.” Den fattige mannen som hört detta kunde inte hålla hemligheten för sig själv. Så fort som det dagades skyndade han sig att berätta vad han hört för Aetius hustru. Men knappt hade han hunnit tala färdigt innan han slogs av blindhet.

Omen

Vid den tiden syntes många tecken på himlen och på jorden vilka föregick dessa händelser, där underverk visade att ett särskilt grymt krig skulle komma. Jordbävningar inträffade regelbundet, månen förmörkades i öst och i väst syntes en enormt stor komet under en tid. I norr blev himlen rödfärgad och liknade blod eller eld, som trängde igenom med klara linjer som var formade som gyllene spjut. Det är inte förvånande att slakten av så många män medförde ett gudomligt tillkännagivande med en sådan stor uppsättning tecken.

Attilas släkt och härstyrka

Attila var vid denna tid alla hunners furste och enväldige härskare. Han var son till Mundzuk som hade bröderna Octar och Roas. Efter dem tog Attila och hans bror Bleda makten över hunnerna, men Attila dödade alla sina släktingar för att få större makt. Med svek dödade Attila sin broder och sedan uppbådade han en enorm härstyrka för att kuva världens förnämsta folk, nämligen romarna och visigoterna. Den härstyrka som Attila förfogade över sägs ha bestått av 500.000 man.

Attilas kontakt med vandalernas kung

När vandalernas kung Gaiseric fick beskedet att Attila var på väg västerut, skickade han gåvor till honom för att försöka uppmuntra honom att gå i krig mot visigoterna. Orsaken var att han var rädd att visigoterna skulle hämnas deras kungadotter, som hade äktat Gaiserics son Huneric. Denne Huneric var dock grym mot sina egna barn och när han misstänkte att hon försökte förgifta honom skar han av hennes näsa och stympade öronen på henne, varefter hon skickades tillbaka till sin fader i Gallien.

Attilas kontakt med Valentinianus och visigoternas kung

Attila skickade sändebud till kejsare Valentinianus för att försöka få romarna och goterna att bli osams, eftersom han inte kunde besegra dem tillsammans i strid. Medan han klandrade visigoterna, hyllade han romarna. Även till visigoternas kung Teodorid skickade han brev i ett försök att få honom att ge upp alliansen med romarna. Kejsare Valentinianus försökte på alla sätt att förmå visigoternas kung Teodorid att behålla alliansen med romarna och att de båda tillsammans skulle bege sig mot hunnerna. Alla deras undersåtar tycktes vilja möta hunnerna på slagfältet. Kung Teodorid red fram med en oräknelig härstyrka, men fyra av sina söner skickade han hem, nämligen Frederic, Euric, Retemeris och Himnerit. Bara hans två äldsta söner, Torismund och Teodorid (II), fick följa med.

Aetius ledde de romerska styrkorna och hade ett stort antal hjälpstyrkor som kom från alla håll, däribland franker, sarmater, armoricianer, liticianer, burgunder, saxare, riparer, olibrioner samt åtskilliga andra keltiska och germanska folkstammar.

Slaget på de Katalauniska fälten

Uppställningen

På de katalauniska fälten eller de mauriaciska fälten som de också kallas, inte långt från staden Mettis som hunnerna hade plundrat, ställde de upp med en utsträckning av hundra leuva (ungefär 112 km), som gallerna uttrycker sig, på längden och sjuttio (ungefär 78 km) på bredden. En gallisk leuva mäter ett tusen fem hundra steg (ungefär 1125 m). Till slut drabbade båda sidorna samman i en öppen strid (den 20 september 451).

Spådomen

Före slaget hände följande. Sangiban som var alanernas kung, lovade på grund av fruktan att överlämna både staden Aurelianum i Gallien där han befann sig och sig själv till Attila. Innan Attila hann komma dit reste Teodorid och Aetius stora befästningsvallar runt om staden och vaktade Sangiban noga och de placerade både

honom och hans styrkor mitt bland hjälptrupperna. Då började Attila tveka över om hans härstyrkor skulle räcka.

Under övervägande att fly lät Attila teckentydare sia om framtiden. De studerade som brukligt inälvor från boskap, ådringen utefter renskrapade boskapsben och lät sedan meddela att de såg olyckligt ut för hunnerna, men att överbefälhavaren på motståndarnas sida, som tolkades som Aetius, skulle stupa och på så vis förta glädjen hos segrarna. Trots detta inledde han striderna ungefär vid den nionde timmen på dagen (kl.15) för att den annalkande natten skulle kunna rädda honom om fienden fick övertaget.

Striden

De båda sidorna möttes så i strid på katalauniska fälten. Här låg en backe som övergick i en skarpt sluttande ås och båda sidorna ville få den i besittning eftersom det medförde stora fördelar på grund av sitt gynnsamma läge. På den högra (östra?) sidan befann sig hunnerna och de härstyrkor som slogs med dem och på den vänstra (västra?) sidan fanns romarna, visigoterna och deras hjälpstyrkor. I mitten låg krönet som de stred om. Teodorid förde fram högerflygeln med sina visigoter medan Aetius ledde romarna på vänsterflygeln. Sangiban, som de inte litade på ställdes i mitten med sina alaner bland de övriga hjälpstyrkorna. Emot dem hade Attila och hans främsta soldater ställt upp i mitten medan de kuvade folken under honom hade ställt upp i flyglarna.

Ostrogoternas ledare var amalerna Valamir, Teodemir och Vidimir. En oräknelig härstyrka med gepider fördes fram av deras kung Ardaric. Han var tillsammans med Valamir införstådd i Attilas planer för Attila uppskattade dem mer än andra hövdingar.

De återstående folken och deras ledare var så kuvade att de utförde allt som Attila gav order om. Striden om kullen slutade med att Torismund och Aetius kom först och därför med lätthet kunde driva tillbaka de anstormande hunnerna som Attila skickat fram. Attila såg hur hans härstyrka splittrades genom denna händelse. Upptända av ett långt tal som Attila höll till sin härstyrka gick de till anfall. Striden blev häftig och varade under lång tid. Något liknande är inte känt, varken före eller efter. En bäck rann genom fältet och den kom att svälla över på grund av de stupades blod. För att uppmuntra sin härstyrka red kung Teodorid förbi denna plats men föll av hästen och trampades ihjäl av sin egen härstyrka. Han dog vid hög ålder. Men det finns de som påstår att han dödades av ostrogoten Andags svärd. Därmed uppfylldes den profetia som tolkats som Aetius död men som avsåg Teodorids fall. Visigoterna ryckte fram mot hunnerna och skilde sig därmed från alanerna. Om inte Attila just hade flytt undan och byggt barrikader med trossvagnar runt sitt läger hade de säkerligen kunnat döda honom.

Folket hos hunnerna var så vilda att när de blev hungriga under striden, stack de hål på en hästs blodåder och lindrade hungern genom att dricka dess blod.

Natten kom men de kämpade vidare. Torismund, som var son till Teodorid, hade tillsammans med Aetius intagit kullen i förväg och drivit bort fienden från

den högsta punkten. På grund av mörkret sprang han på fiendens trossvagnar i tron att det var deras egna. Han kämpade tappert innan han träffades i huvudet och drogs av hästen. Tack vare de krigare han hade med sig fördes han bort och räddades på så vis.

Aetius skildes också från sina styrkor under natten och hamnade mitt bland fienderna när han sökte efter goterna. Efter mycket möda kom han fram och stannade då kvar här under resten av natten bakom det skydd som lägret erbjöd. I gryningen dagen därpå var fältet fullt av lik och ingen trodde att hunnerna skulle anfalla igen. De ansåg att de själva hade segrat, bland annat eftersom de visste att Attila endast flydde efter svåra nederlag. Trots det började Attila skramla med vapen och låta basunerna få ljuda som om han hotade med att anfalla.

Goterna och romarna hade rådslag för att besluta vad de skulle göra med den besegrade Attila och kom fram till att de skulle belägra hans läger eftersom han inte hade något proviantförråd. Bågskyttarna kunde dessutom genom sina ideliga pilregn hindra honom från att komma ut. Från Attilas läger berättades det senare att han inte alls var nedslagen utan hade gjort en stor eld med hjälp av hästsadlar. Om fienden tog sig in i deras läger skulle han kasta sig på elden för att inte komma i deras händer.

Medan belägringen varade började visigoterna leta efter sin kung och kungens söner letade efter sin fader. Efter en längre tids letande fann de honom där de döda kropparna låg som tätast. Där brukar också de tappraste falla. De hedrade honom med sånger och bar iväg honom och kom i fiendens åsyn. En grupp goter ropade med missljudande röster och betygade sin vördnad för den döde kungen medan striden vid lägret ännu rasade när han bars bort för begravning.

Torismund hedrade sin faders ande genom att följa honom till graven, allt medan goterna hyllade den döde med vapenlarm. Därefter ville Torismund hämnas sin fader på de återstående hunnerna, men rådfrågade Aetius först eftersom han var äldre och mer mogen ifråga om klokhet.

Aetius hade tankar om att goterna skulle kunna anfalla romarna om hunnerna tillintetgjordes helt och hållet. Av det skälet gav han Torismund rådet att återvända till sitt land och överta kungamakten efter sin fader, eftersom det fanns risk att hans bröder skulle passa på att dela landet mellan sig och då skulle han få dem till fiender. Torismund förstod inte vad Aetius hade tänkt ut men gjorde som han sade och återvände till sitt land.

På båda sidorna sägs det att 165.000 man stupade, men då är inte 15.000 franker och gepider inräknade vilka stred mot varandra natten före det stora slaget. Frankerna var på romarnas sida medan gepiderna slogs för hunnerna.

Attila höll sig kvar i sitt läger en längre tid efter det att visigoterna återvänt. Torismund upphöjdes till kung i sitt hemland och for till Tolosa.

Hunnernas anfall på romerska städer

Attilas belägring av staden Aquileia

År 452

När goterna var borta började Attila åter igen känna att segern var nära. Han drog iväg och anföll romarna genom att belägra staden Aquileia, veneternas huvudstad, en stor och mycket folkrik sjöstad bortom Joniska bukten vilken ligger på en udde i Adriatiska havet. Förbi dess murar rinner floden Natissa vars vatten kommer från berget Piccis.

Under en lång tid höll de belägringen, men de romerska soldaterna därinne gjorde så tappert motstånd att de inte kom in. När han inte kunde ta staden vare sig med storm eller på annat sätt tröttnade han på belägringen, som redan varat mycket länge och han lät hela härstyrkan förbereda avmarsch så att alla skulle kunna bryta upp följande morgon vid soluppgången. I gryningen dagen därpå hade barbarerna redan hävt belägringen och börjat sitt avtåg när en stork, som hade sitt bo på ett av stadsmurens torn och födde upp sina ungar, plötsligt lyfte och tillsammans med dem lämnade platsen. Medan storkfadern flög svävade ungarna, som ännu inte var riktigt flygfärdiga, ibland bredvid honom eller satt på hans rygg och på så vis avlägsnade de sig i luften långt bort från staden. Attila som var mycket skicklig att förstå och tolka allt, märkte detta och befallde härstyrkan att stanna kvar på platsen. Han tillade att fågeln aldrig skulle ha flugit därifrån på måfå med sina ungar om den inte därmed varslade om att något ont snart skulle drabba staden. Då lät barbarernas härstyrka åter uppätta belägringen samt byggde krigsmaskiner och kastvapen. Kort därefter rasade plötsligt utan synbar anledning den del av muren där fågeln hade haft sitt näste. Då kom de in i staden som de genast plundrade. Därefter förstörde de så mycket av staden att nästan ingenting återstod. Segern fick dem att skynda vidare mot de venetiska städerna. Utöver dem plundrades staden Mediolanum i Ligurien samt Ticinum på samma sätt. Sedan fortsatte de och skövlade stora delar av Italien. Attila ville då gå mot Rom men hans soldater hindrade honom eftersom de trodde att den snara död som tidigare hade drabbat Alaric efter plundringen av Rom även skulle drabba deras egen ledare om de gick in i staden.

Attilas intåg i Milano

Milano var en mycket välbefolkad stad som Attila erövrade och förslavade. När han såg en målning där romerska kejsare satt på gyllene troner med skyter liggande döda framför deras fötter, letade han reda på en målare och beordrade honom att måla Attila i en tron och de romerska kejsarna bärande säckar på sina skuldror och strö ut guld framför hans fötter.

Medan Attila var i området kring Ambuleius, vid en plats där många färdas över floden Mincius och funderade på vad han skulle göra kom en vänligt sinnad beskickning till honom där påve Leo ingick. Det avlöpte väl och Attila lovade

romarna fred och återvände till sitt land på andra sidan Donau, men han krävde i gengäld att få kejsare Valentinianus syster Honoria, som var dotter till Placidia Augusta, till äkta och att hon skulle skickas till honom med hennes del av de kejserliga rikedomarna. Orsaken till detta var att Honoria själv, på grund av sin broders krav att hon skulle leva i kyskhet, hade skickat en eunuck till Attila och erbjudit sig till honom för att kunna gå emot sin broder.

Sedan Attila förslavat Italien återvände han till sitt eget territorie och hotade de styrande i östromerska riket med krig och förslavning av deras land eftersom de inte hade betalt ut de tributer till dem vilket Theodosius beslutat om.

Så snart Attila var tillbaka igen i sitt hemland på andra sidan Donau, skickade han bud till den östromerske kejsaren Marcianus och hotade att skövla romerska provinser. Samtidigt försökte han rycka fram med sina härstyrkor mot visigoterna. Men striderna mot visigoterna gick dåligt och han vände sig istället mot alanerna som bodde på andra sidan floden Liger och han ryckte fram med sin härstyrka från Dacia och Pannonien. Torismund förstod vad som var på gång och skyndade sig med sina visigoter till alanernas undsättning. Väl förberedda tog de emot hunnernas anfall. Efter häftiga strider drevs hunnerna därifrån och tvingades återvända till sitt land. Utan några egna större förluster hade Torismund drivit tillbaka hunnerna från alanerna och han flyttade då till Tolosa varifrån han styrde över sitt folk.

År 452-453

I Marcianus andra år hade hunnerna plundrat Italien och intagit ett antal städer och de blev besegrade genom gudomlig bestraffning efter att ha hemsökts av gudasända katastrofer i form av hungersnöd och sjukdomar. Därtill slogs de tillbaka av de hjälpstyrkor som kejsare Marcianus skickade ut och som Aetius ledde. På så vis blev de krossade vid sina boställen både av de himlasända katastroferna och genom Marcianus härstyrka. Sedan de krossats upprättade de en fred med romarna och alla återvände hem.

Utebliven tribut

När Attila krävde den tribut som Theodosius samtyckt till och hotade med krig, svarade romarna att de skulle skicka sändebud till honom och de skickade iväg Apollonius. Hans broder hade äktat Saturnilus dotter, som Theodosius ville få äktad med Konstantius men som Zeno hade sett till att hon istället blev gift med Rufus, efter det att kejsaren dött. Därför skickades Apollonius, en av Zenos närmaste män och som var general, till Attila som sändebud. Han tog sig över floden Donau men fick inte tillträde till barbarernas område, eftersom Attila var arg för att tributen inte medfördes. Attila ville därför inte ta emot en ambassadör i detta fall eftersom han föraktade den man som sänt iväg honom. Vid detta tillfälle utförde Apollonius något som kännetecknar en modig man, för när Attila inte ville ta emot honom som sändebud och vägrade att tala med honom, men samtidigt beordrade honom att lämna ifrån sig de gåvor som han hade med sig från kejsaren samt hotade honom till livet om han inte gjorde det, svarade han att "Det är inte

rätt att en skyt kräver att få vad de kan ta, oavsett om det är gåvor eller krigsbyte". Han menade att de skulle ges som gåvor till dem om de tog emot honom som ambassadör och att det han hade med sig skulle bli krigsbyte om de dödade honom och tog det från honom. Därefter återvände han utan att ha uträttat någonting.

Attilas död

År 453

Attila förberedde sig på krig mot kejsare Marcianus som vägrade att betala den tribut som Theodosius beslutat om. Under tiden blev han förälskad i en vacker kvinna som hette Ildico och gifte sig med henne, trots att han hade många hustrur sedan tidigare, vilket var sed hos dem. Mitt under bröllopets festligheter, när han var drucken, tyngd av vin och full av sömn, fick han en blödning genom näsborrarna och munnen vilket dödade honom. När han lade sig ner strömmade blodet ner i halsen på honom. På morgonen bröt hans tjänare upp dörren då de förstod att något var fel och fann hans hustru gråtande, men Attila som dött av blodsutgjutelse hade inga sår. Några menar trots det att hans hustru genomborrade honom på natten med en kniv.

Mitt ute på ett fält i ett sidentält placerades Attilas döda kropp för allmän uppvisning. De främsta ryttarna red runt den plats där Attila låg och de framförde sorgesånger om hans bedrifter. Efter dessa klagolåtar firade man uppe på hans gravhög och hade ett överdåd i mat och dryck och när natten föll begravde de hans döda kropp. Kroppen placerades först i en kista av guld, som lades i en kista av silver som placerades i en tredje kista av järn. De lade också ner vapen som tagits i strid och dyrbara bröstsmycken. De som utförde arbetet med att gravlägga honom dödades för att hindra människor från att plundra platsen.

Attila, hunnernas kung och förhärjaren av hela provinsen Europa, var son till Murdzuc. Hans egna söner ärvde hans imperium. Omedelbart efter Attilas död utbröt det ett stort gräl mellan hans söner angående kungavärdigheten. Genast började de kriga mot varandra och blev nedgjorda. På så vis förminskades hunnerna, vilka redan var kraftigt fördärvade, genom att de angrep varandra med sina egna svärd. Det är anmärkningsvärt att, medan varje slag är förödande för de folk som medverkar, hunnerna själva hjälpte till med sin förintelse.

Upplösningen av hunnernas allians

Omkring år 454
Attilas efterträdare började genast tävla om makten. Det visade sig att han hade ett otal söner och de begärde att de skulle få sin del av riket.

Omkring år 455
Det visigotiska folk som levde i Galatien i västromerska riket och som sedan gammalt var uppkallade efter Alaric, började bli fientligt inställda mot romarna. På samma vis var det med horder av barbarer i Pannonien vilka tidigare hade varit styrda av Valamir och efter hans död av Teodemir, Valamirs broder.

Gepidernas självständighet

Gepidernas kung Ardaric blev den förste som reste sig mot Attilas söner och med honom och gepiderna upphävdes också de andra folkens träldom under hunnerna. En stor strid utkämpades i Pannonien vid floden Nedao. Där möttes de folkstammar som tidigare lytt under Attila. Områden skiftades men ingen styrde och folkstammarna gick mot varandra. Goterna stred med pikar, gepiderna med svärd, rugierna bröt av spjuten i sina sårade kroppar, sveberna litade på sitt fotfolk och hunnerna på sina pilar, alanerna ställde upp sin tungt beväpnade härstyrka och herulerna sina lätt beväpnade krigare. Flera strider utkämpades och oväntat fick gepiderna segern. Ungefär 30.000 av hunnerna och deras hjälpstyrkor föll i strid mot Ardarics militära allians. Där föll Attilas äldste son Ellac, som Attila själv ville se som sin efterträdare. De övriga drevs bort till Svarta Havet. Många från den segrande sidan skickade bud till kejsare Marcianus som nådigt tog emot deras önskan och delade ut egendomar till dem att bosätta sig på. Gepiderna behärskade därefter Dacia som tidigare varit hunnernas land. Allt de begärde av romarna var fred och en årlig gåva som tecken på att de var lojala undersåtar i ett vänskapligt förbund. Så blev det och ännu hundra år senare fick de årligen ta emot gåvor från den romerske kejsaren. Gepiderna bebodde således hunnernas land och hunnerna hade återtagit sitt forna landområde. Goterna däremot begärde att få land av romarna för att slippa erövra det landområde som de behövde. På så vis fick de Pannonien, som är ett stort slättland och där det finns flera städer såsom Sirmium (Motrovitz) och Vindobona.

Nya boendeorter

Sarmater, cemander och hunner bosatte sig på en plats som tilldelats dem vid staden Castra Martis i Illyricum. Från dem härstammade Blivila, som utnämndes till dux över staden Pentapolis och hans broder Froila samt patriciern Bessa. Andra folk som scirer, sadagarier och en del alaner med sin ledare Candac fick slå sig ner i Mindre Skytien och Nedre Moesia.

Paria, som var fader till skibenten Jordanes egen fader Alanoviiamuthis, alltså dennes farfar, var sekreterare åt Candac. Själv var Jordanes i sin ungdom sekreterare åt Candacs systerson Guntigis, som även kallades Baza och som var magister militum. Guntigis var son till Andag, Andelas son och härstammade från amalernas ätt.

Många andra folkstammar, däribland rugierna, begärde att få Bizye och Arcadiopolis som hemvist. Hernec, som var Attilas yngste son, slog sig ner med sitt folk i de bortre delarna av Mindre Skytien. Hans släktingar Emnetzur och Ultzindur tog Utus, Oescus och Almus i Dacia Ripensis. Många av hunnerna som ännu inte slagit sig ner bosatte sig i Romania (Rumänien).

De kristna Gothi minores

En stor grupp med goter som kallades Gothi minores bodde med sin biskop Wulfila, som sägs ha lärt dem skrivkonsten, i Moesia (undr 300-talet). De bebodde under lång tid det Nicopolitanska området fram till Haemusbergets fot. De är talrika men fattiga och fredliga. Det enda som de har i överflöd är nötboskap och småboskap, betesmarker och skogar för vedförsörjningen. Jordarna de har är för klena för spannmålsodling och de köper sitt vin, eftersom de framförallt lever av mjölk.

Attilas söner

Sändebud kom till kejsare Leo från Attilas söner i ett försök att undanröja orsakerna till konflikten mellan dem. De ville också åstadkomma en fredsuppgörelse med romarna vid floden Donau som i gamla dagar, etablera en marknadsplats och utbyta allt vad de ville. Men romarna ville inte befatta sig med detta ärende eftersom kejsarens uppfattning var att hunnerna, som hade utfört stor skada i territoriet, inte skulle ha något tillträde till den romerska handeln. När Attilas söner mottog sändebudens svar blev de oeniga om vad de skulle göra. Dengizich ville föra krig mot romarna, medan Ernach vände sig emot ett sådant fälttåg eftersom han redan var upptagen av krig i sitt eget territorie.

Dengizich förklarade krig mot romarna och samlade sina styrkor i närheten av floden Donaus stränder. När Arnigisclus son Anagast, som förde befälet över försvaret på andra sidan floden i Trakien, hörde talas om detta skickade han över några män för att fråga vad avsikten med kriget var. Dengizich hånade Anagast och skickade tillbaka männen utan att ha svarat. Han skickade istället bud till kejsaren och sade att om kejsaren inte gav land och pengar till honom och hans härstyrka skulle de inleda ett krig mot romarna. När hans sändebud kom till palatset och framförde kravet såsom de blivit tillsagda, svarade kejsaren att han var beredd att

göra allting om de förblev lydiga mot honom, för han var välvilligt inställd till främmande folk som kom och ville alliera sig med honom.

År 469
Huvudet som tillhörde Dengizich (Denzic), Attilas son och kung av hunnerna, fördes till Konstantinopel.

Om Aetius som person

Aetius fader hette Gaudentius och hade låg rang i Skytien, men lyckades nå en karriär genom det praetorianska gardet och blev senare magister över kavalleriet. Aetius moder var en ädel kvinna från Italien med stora rikedomar. När deras son Aetius ännu var ung upptogs han i det praetorianska gardet, var under tre år gisslan hos Alaric och visigoterna, innan han kom till hunnerna. Senare blev han svärson till Carpilio, som under en tid hade huvudansvaret för det kejserliga hushållet och därefter var palatsets guvernör. Aetius var medellång, manlig i sitt sinnelag och välproportionerlig. Han hade ingen kroppslig svaghet och var ledig i kroppsbyggnaden. Han hade ett skarpt intellekt och var full av energi, en utmärkt hästkarl och ryttare, en god bågskytt samt outtröttlig med lansen. Han var extremt kapabel som soldat men ändå fridfull. Det fanns ingen girighet hos honom och inte heller någon vinningslystnad. Han var storsint i sitt uppträde och lät aldrig dåliga råd få styra hans beslut. Han bar motgångar med stor fördragsamhet och var tjänstvillig inför varje form av krävande företag. Han föraktade rädslan och kunde uthärda hunger, törst och brist på sömn. Från sin tidiga ungdom stod det klart att han skulle komma att erhålla en hög rang.

Aetius död

År 454, den 21 sept
Situationen i västromerska riket var kaotisk. På grund av hämnd kom en viss Maximus att anklaga Aetius falskeligen för att han var avundsjuk på dennes privilegier men i ett senare skede för att kunna komma åt kejsare Valentinianus själv. Orsaken till hans hat mot kejsaren var att kejsaren hade våldtagit hans hustru, som var känd för sin skönhet. Maximus, som var en mäktig aristokrat och som två gånger varit konsul, var därför fientligt inställd även mot Aetius som var general över härstyrkorna i Italien. Sedan det blivit känt för honom att även Heracleius, en eunuck som hade stor betydelse för kejsaren, avskydde Aetius, gick de in i en överenskommelse och de övertygade Valentinianus att om han som kejsare inte agerade

först och dödade Aetius så skulle Aetius döda honom. Sedan Valentinianus lurats att gå emot den man som var förutsättningen för hans egen suveränitet, godkände han de förslag som Maximus och Heracleius hade givit honom och förberedde mordet på Aetius i palatset när han skulle komma på ett planerat möte med kejsaren för att ge förslag hur de kunde skaffa fram mer pengar. När Aetius förklarade finanserna och beräknade skatteinkomsterna, hoppade kejsaren plötsligt med ett rop upp ur tronen och skrek ut att han inte längre kunde uthärda att bli skymfad genom sådant förräderi. Han påstod, genom att anklaga honom och göra honom ansvarig för alla svårigheter, att Aetius ville beröva honom makten i västromerska riket såsom han hade gjort i det östromerska riket. Med det menade han att det enbart var på grund av Aetius som han inte kunde avlägsna Marcianus från tronen i öst. Medan Aetius stod där, överväldigad av detta oväntade raseri och försökte lugna kejsarens oberäkneliga utbrott, drog Valentinianus sitt svärd ur skidan och tillsammans med Heracleius, som hade en köttyxa dold under sin mantel för han var den huvudsaklige kammarherren, gick de emot honom. De lät båda huggen få hagla över Aetius huvud och dödade honom, en man som hade uträttat många modiga handlingar mot fienden, både interna och främmande. Genom sin allians med barbarerna hade han skyddat Placidia, Valentinanus moder och hennes son när han ännu var ett barn.

Valentinianus död

År 455, den 16 mars

Efter mordet på Aetius, uppvaktade Maximus kejsare Valentinianus i en förhoppning om att han skulle bli konsul, men när han misslyckades med det hade han en önskan om att få bli patricie, men Heracleius samtyckte inte till att Maximus skulle få denna position eftersom han aktade samma ambitioner för egen del och ville inte ha någon motvikt till sin egen makt. Därför hindrade han Maximus ansträngningar genom att övertyga Valentinianus att sedan kejsaren befriats från Aetius kuvande så skulle han inte ersätta honom med någon liknande person. När så Maximus misslyckades med båda sina önskemål blev han bitter. Han kallade till sig skyterna Optila (eller Occila) och Traustila, som båda var skickliga krigare och hade dragit i fälttåg med Aetius. Optila hade varit Aetius trumpetare. De var nu båda knutna till Valentinianus hushåll och Maximus pratade med dem. När de hade utväxlat eder anklagade Maximus kejsaren för mordet på Aetius och sade åt dem att det skulle vara bäst om de tog hämnd på honom, för den som hämnades en död man mottog stor ära. Några dagar senare beslöt sig kejsaren för att rida på Campus Martius med några få vakter och följeslagare till Optila och Traustila. När han steg av hästen för att öva bågskytte, drog Optila och hans följeslagare sina svärd och anföll honom. Optila högg Valentinianus rakt över huvudets ena sida

och när kejsaren vände sig om för att se vem som huggit honom fick han ett andra hugg rakt över ansiktet. Traustila högg ner Heracleius och de båda tog kejsarens diadem och häst samt red vidare till Maximus. Valentinianus var trettiosex år och i sitt trettioförsta regeringsår.

Efter detta befann sig Rom i kaos och förvirring. Härstyrkorna var delade. Några ville göra Maximus till kejsare, andra föreslog Maximianus. Den senare var son till Domninus, en egyptier som varit en framgångsrik handelsman i Italien och han hade blivit en följeslagare till Aetius. Därtill hade Eudoxia, änka efter Valentinianus, valt att stödja Majorianus. Men Maximus hade överhanden genom sin spridning av pengar och kontrollen över palatset. Genom att hota Eudoxia med döden om hon inte gifte sig med honom, sedan hans hustru dött strax tidigare, trodde han att hans situation skulle vara säker därefter. På så vis blev Maximus kejsare i Rom.

Från början hade Eudoxia hyst starka känslor för Maximus, men då hans förehavanden blev kända för henne förbyttes de mot avsky. Så snart hon kunde sände hon bud till Karthago i syfte att övertala Gaiseric att hämnas Valentinianus, eftersom hon inte kunde hoppas på hjälp från Byzantium sedan kejsare Theodosius dött och efterträtts av Marcianus. (*Maximus var kejsare 17-22 mars 455*).

Vandalernas plundring av Rom

Gaiseric, vandalernas kung, hörde talas om morden på Aetius och Valentinianus och förstod att tiden var mogen för ett anfall mot Italien, eftersom fredsfördraget hade upplösts med de män som dödats och eftersom den efterföljande kejsaren inte hade någon aktningsvärd härstyrka. Det sägs också att Eudoxia, änka efter Valentinianus, i sin sorg efter mordet på sin förste make och för att hon sedan tvingades gifta sig med efterföljaren, i hemlighet hade skickat bud till Gaiseric, som omgående seglade från Afrika till Rom med en stor flottstyrka.

Gaiseric, i avsikt att få en stor belöning, satte segel och begav sig med en stor flotta till Italien (år 455). När Maximus hörde att Gaiseric slagit läger vid Azestus, vilket låg nära staden Rom, blev han panikslagen och flydde till häst. Den imperiska livvakten och de få följeslagare runt honom som han litade på deserterade och de som såg honom ge sig iväg smädade honom för feghet. Medan han var på väg att lämna staden var det någon som kastade en sten som träffade honom i tinningen och dödade honom. Folket gav sig på hans kropp, skar den i bitar och med tjut av triumf visade de upp kroppsdelarna på en påle. Detta blev slutet på hans liv sedan han varit troninkräktare i tre månader. Under tiden gick Gaiseric in i staden Rom och tog kontroll över palatset.

Gaiseric tog tillfånga Eudoxia, som var Valentinianus änka, tillsammans med hennes två döttrar samt Aetius son som hette Gaudentius. Sedan han fört enorma

mängder med guld och andra skatter till sina skepp återvände de till Karthago. Varken brons eller något annat sparades, inte ens från palatset. Han lät också plundra templet Jupiter Capitolinus och tog ner hälften av taket som var av finaste brons varpå ett lager med guld lagts på så att det gav ifrån sig ett underbart sken.

Gaiseric lät gifta bort Eudocia, dotter till Valentinianus och Eudoxia, med sin son Huneric. Hennes moder Eudoxia och hennes syster samt dennes familj lät han sända iväg till Byzantium. Där regerade då Leo som efterträtt Marcianus (år 457).

Efter Maximus blev Avitus, en gallisk medborgare, utnämnd till kejsare genom den galliska armén. Han fördes till Rom och erkändes som kejsare.

Omkretsen på staden Roms murer

Roms murar uppmättes av geometrikern Ammon, som mätte upp den när goterna gjorde sitt första anfall och den var då tjugoen milier (31 km) i omkrets.

Enligt nutida historiker är denna uppgift kraftigt överdriven, eftersom den aurelianska muren var omkring 13 milier eller 19 km.

De övre romerska klassernas inkomster

Många av de romerska hushållen hade en inkomst av fyra tusen pund guld (1300 kg) per år från sina egendomar, exklusive spannmål, vin och andra produkter vilka, om de blev sålda, kunde uppgå till en tredjedel av inkomsten i guld. Inkomsten vid hushållen i Rom som tillhörde den andra klassen var ett tusen eller femton hundra pund guld (327-490 kg) per år. Maximus, en av de rika männen i staden, spenderade fyra tusen pund guld (1300 kg) för att fira när hans son blev praetor och festivalen pågick i sju dagar.

Vandalernas fortsatta anfall

Fortsatta strider

När vandalerna återkom till Libyen lät Gaiseric bryta ner alla stadsmurar utom den som omgärdade Karthago, i avsikt att göra det svårt för rebeller och anfallande romare så att de inte kunde söka skydd någonstans. Alla som kunde tänkas ha en betydelse i landet gjorde han till slavar, lade beslag på deras egendom och gav det till sina söner Huneric och Genzon. Hans yngste son Teodorus hade redan dött utan att lämna några arvingar efter sig. De plundrade även resten av landet och delade ut egendomarna, vilka både var många och rika, bland vandalerna som befriades från skatter. Allt land som inte tycktes vara gott nog fick de forna ägarna behålla men de pålades istället så höga skatter att ingenting återstod till dem själva. Många av dem blev undan för undan fördrivna ur landet eller dödade.

Vandalerna och alanerna organiserades i grupper och över dem sattes 80 anförare, vilka kallades "chiliarchs" som betyder ledare av ett tusende, vilket således innebär att deras härstyrka bestod av 80.000 man. Detta trots att man i äldre dagar sade att vandalerna och alanerna inte var fler än 50.000 man.

Efter Valentinianus död vann Gaiseric stöd från morerna. Varje år i början av våren anföll han Sicilien och Italien. En del städer plundrades bara, andra raserades fullständigt. När detta område varken hade män eller mynt kvar invaderade han de områden som låg under kejsaren av den östra delen av Romarriket. Där plundrade han Illyricum och det mesta av Peloponnesos och det övriga av Grekland samt alla öarna i närheten. Därefter återupptog han plundrandet av Sicilien och Italien.

När vandalernas kung Gaiseric, under en räd mot orterna på Peloponnesos, anföll Tainaron drevs de bort därifrån i full oordning. Ursinnig tog han kurs mot Zakynthos, lät döda många av de invånare han träffade på och tog omkring fem hundra framstående män som slavar innan han kort därefter seglade bort. När han kommit mitt ute på det Adriatiska havet lät han hugga de fem hundra i stycken och hänsynslöst kasta dem i vågorna.

Kejserliga fångar

Omkring år 457

När Gaiseric hade plundrat staden Rom och medan Avitus var kejsare, skickade kejsare Marcianus i östromerska riket sändebud till vandalernas kung Gaiseric och lät meddela att han skulle hålla sig borta från Italien samt släppa de två kejserliga kvinnorna som han hade tillfångatagit, nämligen Valentinianus änka och hennes dotter. Sändebudet återvände tomhänta eftersom Gaiseric inte brydde sig om någon som kom från Marcianus. Inte heller ville han släppa kvinnorna. Men Marcianus fortsatte att skicka brev till Gaiseric och valde Bleda till sändebud. Han var biskop inom Gaiserics egen irrlära (arianismen) för även vandalerna är kristna. När han kom och observerade att Gaiseric inte brydde sig om sändebud från Marcianus, höjde Bleda rösten och sade att även om Gaiseric var uppblåst av sin framgång skulle det inte bli till hans lycka att reta den östromerske kejsaren och få honom att gå ut i krig mot Gaiseric bara för att denne vägrat frige två kvinnor. Men varken de skäliga argumenten som först framfördes av sändebuden eller hoten därefter fick Gaiseric på andra tankar. Han skickade istället tillbaka Bleda utan fullgjort ärende och lät sedan flottstyrkan få angripa Sicilien och de närliggande delarna av Italien på nytt där de härjade vida omkring. Även Avitus, kejsare i västromerska riket, skickade sändebud till Gaiseric med de föregående hoten att kejsaren skulle förbereda sig på krig, både med sina ena styrkor och med hjälp av

sina allierade, om inte de två kvinnorna återlämnades. Därtill skickade kejsaren iväg Ricimer till Sicilien med en härstyrka.

År 462
Gaiseric skickade tillbaka Valentinianus änka till Konstantinopel, men kejsarens döttrar förenades i äktenskap med Huneric (här kallad Gento), en son till Gaiseric, samt med Olybrius, en senator från staden Rom.

Gaiseric försökte få Olybrius, gift med Valentinianus dotter Placidia, till kejsare i väst och denne var på grund av det ingifta släktskapet välvilligt inställd mot Gaiseric. När planen misslyckades blev Gaiseric ännu mer ond och fortsatte att plundra hela kejsarens land.

Ricimers ledarskap

Kejsare Avitus fall

År 455-456
När Avitus var kejsare i Rom och det spreds en farsot i landet, anklagade folket Avitus och tvingade honom att skicka iväg de personer som han hade fört med sig från Gallien. Han skickade också bort de goter som han anställt i sin egen vaktstyrka och gav dem pengar som inkommit sedan han sålt publika arbeten och utsmyckningar i brons till köpmännen, för det fanns inget guld i den kejserliga skattkammaren. Detta fick romarna att resa sig i en revolt, eftersom de var stulna och tillhörde stadens utsmyckning. Majorianus och Ricimer reste sig också i en revolt eftersom de inte längre fruktade goterna. Som ett resultat av detta, både de interna oroligheterna och vandalernas anfall, begav sig Avitus bort från Rom i riktning mot Gallien.

Majorianus och Ricimer anföll honom på vägen och tvingade honom lämna ifrån sig tronen och ta av sig de kejserliga tecknen samt fly till en helgedom (okt 456). Därefter kom Majorianus följeslagare och belägrade platsen tills han dog av svält. Då hade han regerat i åtta månader. Några säger dock att han blev strypt sedan han vigts till biskop.

Kejsare Majorianus misslyckade anfall mot vandalerna

Majorinus blev kejsare över Romarrikets västra del (år 457) och sände en stor härstyrka mot vandalerna och begav sig själv till Libyen för att leda hären. Inför detta sände han bud till vandalerna men för att verkligen få reda på hur det stod till, följde han med sändemännen och antog ett annat namn och förändrade sitt utseende så att ingen visste vem han var. Sitt blonda hår smörjde han in med ett färgämne så att det blev alldeles mörkt för en tid. Gaiseric tog vänligt emot dem och visade huset med alla sina yppersta vapen. Därinne började vapnen skaka

alldeles av sig själva och ge ifrån sig ett onaturligt ljud. Gaiseric sprang ut i tron att det var en jordbävning, men ingen därute hade märkt någonting och många sade efteråt att detta var ett under som Majorinus vederfarits utan att någon begrep meningen med det.

När kejsare Majorinus återkom ledde han sina styrkor via Spanien.

År 460

Efter det att goterna i Gallien hade allierat sig med kejsare Majorianus i västromerska riket, kuvade kejsaren de folk som bodde närmast gränsen, några genom krig och andra genom förhandlingar. Därtill försökte han ta sig över till Afrika med en stor skeppsflotta om tre hundra skepp men innan han hann gå över Gibraltar sund hade Gaiseric fått vetskap om den annalkande styrkan, om kejsarens utklädnad och började rusta för krig.

Gaiseric, vandalernas kung, skickade först sändebud till kejsare Majorianus i ett försök att stilla motsättningarna genom att föreslå ett fredsavtal, men när inte Majorianus ville samtycka till det ödelade han morernas land och förgiftade brunnarna, dit Majorianus styrkor först förväntades komma sedan de ankommit och gjort ett uppehåll i Spanien.

I maj månad kom kejsare Majorianus till Spanien. När han långsamt tog sig fram mot provinsen Carthaginensis, hade skepp förberetts för att ta härstyrkan vidare mot vandalerna. Då hände det att de som bodde i Carthaginensis blev av med ett visst antal av skeppen sedan vandalerna tagit dem efter att ha fått information om planerna av förrädare. Detta omintetgjorde hans förberedelser och kejsare Majorianus bröt upp på ett skamfullt sätt och återvände till Italien.

År 461

När kejsaren Majorianus åter var i Italien planerade Ricimer hans död. Majorianus hade redan förlorat sina allierade efter återkomsten och var på väg till Rom med sina närmaste följeslagare när Ricimers män tillfångatog honom, slet av de kejserliga tecknen innan de slog honom och kapade av hans huvud. Detta blev slutet på Majorianus liv på grund av att Ricimer drevs av ondska och understöddes av råd från avundsjuka män. Enligt andra, men mindre troväriga uppgifter, stupade kejsare Majorianus vid Dertona som ligger vid floden Ira, när han anföll de alaner som härjade i Gallien.

Efter denna händelse fortsatte vandalernas plundringar av det romerska riket precis som förut, om inte i ännu högre grad, till dess att kejsare Zeno i den östra delen av Romarriket ingick en evig fred med dem där det beslöts att de inte skulle angripa varandra. Denna fred respekterades av Zeno själv och av hans efterträdare som kejsare, Anastasios, samt fortsatte att gälla till kejsare Justinus tid. Efter honom övertog hans brorson Justinianus väldet och under hans tid utbröt ett nytt krig.

Anthemius och Ricimers död

Omkring år 465
Majorianus efterträddes av Severus som dog efter tre år (år 461-465) och efter en tid utan kejsare efterträddes han av Anthemius (år 467-472), som skickade sin svärson Ricimer mot alanerna (c:a 467). Han var mycket lämplig för uppgiften och en av de främsta i landet, varför han redan i den första striden tillintetgjorde alanerna och fällde deras kung Beorg.

Anthemius död

Kejsare Anthemius i västromerska riket blev allvarligt sjuk som ett resultat av svartkonst och han bestraffade många av dem som var inblandade i detta brott, speciellt Romanus som var högt uppsatt bland patricierna. Han var nära vän med Ricimer, som utom sig av vrede över Romanus lämnade Rom och samlade sex tusen män som var under hans styre i kriget mot vandalerna.

Ricimer blev fientligt inställt mot kejsare Anthemius i västromerska riket trots att han var gift med Anthemius dotter Alypia och blivit patricier av kejsaren. Ricimer startade ett inbördeskrig i staden som varade i nio månader. Myndigheterna och befolkningen i staden Rom kämpade på kejsare Anthemius sida, medan Ricimer stöddes av en härstyrka av sina egna barbarer, av livvakten och Harmatius mördare samt slutligen av Odovacar, en man av scirernas stam, vars fader var Edeco och vars broder hette Honoulf. Anthemius residerade i palatset medan Ricimer blockerade området runt floden Tibern och orsakade hunger för dem som var innanför. Som en följd av detta ställde de upp i ett slag som blev utkämpat där många på Anthemius sida föll. Ricimer kuvade de övriga genom svek och utropade Olybrius till kejsare. Rom var fångat i ett inbördeskrig i totalt fem månader tills Anthemius och hans följeslagare hade gett upp för barbarerna och lämnat kejsaren försvarslös, som då beblandade sig med tiggare och förenade sig med de bedjande i martyren Chrysogonus kyrka. Där blev hans huvud avskuret av Gundobad, Ricimers broder (*ska rätteligen vara svärson*), varefter Gundobad blev patricier. Då hade Anthemius regerat i fem år, tre månader och arton dagar.

Ricimers död och Olybrius tid som kejsare

Ricimer installerade Olybrius i det kejserliga palatset. Därefter dog Ricimer (18 aug år 472), inom trettio dagar efter det att han hade kräkts upp stora mängder blod. Olybrius överlevde honom bara med sexton dagar, när han anfölls av vattusot och dog. Då hade han varit kejsare i sex och en halv månad. Ricimer efterträddes av sin svärsons son Gundobad av burgundernas kungaätt och som gjorde Glycerius till kejsare (år 472-474).

När kejsare Leo i östromerska riket hörde talas om detta skickade han en härstyrka emot honom, vilken styrdes av general Nepos. När han intog Rom övermannande han Glycerius utan strid, drev ut honom ur palatset och gjorde honom till

biskop av Salonae. Han hade då varit kejsare i åtta månader. Nepos blev omgående vald till kejsare och styrde Rom.

De sista västromerska kejsarna

År 474-476

När Nepos blev kejsare (år 474) utnämnde han Orestes till magister militum i Ecdicius ställe. Orestes kom omsider till Ravenna där han utnämnde sin egen son Augustulus till kejsare (år 475) och Nepos flydde då till Dalmatien där han senare dog (år 480).

En kort tid därefter kom Odovacar, torcilingernas kung. Han erövrade Italien med scirer, heruler och allehanda folkstammar (år 476). Orestes dödades medan hans son kejsare Augustulus avsattes och tilläts leva i exil i Castellum Lucullanum i Campanien. Odovacar kuvade hela Italien och dödade comes Bracila i Ravenna för att injaga skräck hos romarna då han tog över makten.

Lovprisande av några västromerska kejsare

Lovprisande av Avitus

Kejsare i västromerska riket år 455-456, skrivet av biskop Sidonius Appolinaris, i Clermont i Auvergne i Gallien.

Den svällande floden Rhen, där de gulhåriga sugambrerna bor.

Julius Caesar tog över sina segerrika legioner ända upp till caledonerna i norra Britannia och trots att han besegrade scoterna, picterna och saxarna letade han efter fiender där naturen förbjöd honom att leta vidare efter fientliga män.

Betydelsefulla var de slag där Avitus kommenderade samt de fördrag han slöt med kungar. Det galliska landet som uthärdat djupa stormar av krig var bjudet att övergå till den visigotiske kungen Teodorid I för att ge freden en säkerhet. Bland dem, en ädel gisslan, gick Teodorus. Avitus, med kärleksfull plikt till sina släktingar, sökte upp honom i mitten av den skinnklädda monarkens hov och hans trofasthet vann över honom i säkerhet. Teodorid såg snart gillande på detta med sin högstämda fromhet. Även Marvellous är det och värd att bli omnämnd på grund av din blida älskvärdhet. Avitus fann välvilja hos en vildsint kung. Så småningom började Teodorid lära känna Avitus innersta själ och goternas kung önskade i högsta grad att ha honom bland en av sina egna, men du föraktade att tjäna vänner hellre än romare. Kungen förundrade sig över detta avslag, men högaktade honom ännu mer på grund av detta. (Denna fredsuppgörelse ägde rum år 426 eller 430.)

Tillsammans med Avitus befriade Aetius belgarna som ansattes av de vildsinta burgunderna. I Avitus fann herulerna där sin överman i snabbhet, hunnerna i spjutkastning, frankerna i simning, sauromaterna i användandet av sköldar, salierna i marscherande och gelonier i svingandet av kroksabel. Efter dessa tappra dåd

blev Avitus prefekt (år 439) och administrerade lagarna utan korruption. Gallien, när hon tog emot honom som sitt överhuvud, var utsliten med den välkända ödeläggelsen och förbleknade av skräck för den gotiska vreden. Aetius var bruten. Inget kunde han göra genom böner, mutor eller sina soldater. När Litorius var tillfångatagen (sedan han besegrats nära Toulouse år 439) blev landets armod uppenbar. Teodorid beslöt sig för att främja sina egna gränser längs floden Rhone och goterna behövde inte slåss, bara utvandra.

Nu hade Avitus frånskilt prefektens majestätiska kansli och han hade ägnat sig åt lantligt liv, när plötsligt den barbariska världen sprack genom en mäktig omvälvning, strömmande genom den norra delen av Gallien. Efter de krigiska rugierna kom de vilda gepiderna med gelonerna strax efter, medan burgunderna manade på scirerna. Framåt rusade hunnerna, bellonoterna, neurerna, bastarnerna, tyringarna, bructerna och frankerna. Genast föll den Hercyniska skogen, nedhuggen för att bli till båtar och överlappade floden Rhen med ett nätverk av sitt timmer. Nu spreds Attilas rysliga härstyrkor i räder ut på de belgiska slätterna. Aetius hade knappt lämnat Alperna, ledande en liten och torftig härstyrka av allierade utan legionärer, förgäves med ett orimligt förtroende som hyste antagandet att de gotiska massorna skulle förena sig i hans kamp. Men nyheten kom som träffade ledaren med förfäran, i romarnas eget land inväntade goterna hunnerna, en fiende som de nu föraktade. Förvirrad strövade de över varje enskild slätt och Aetius tankar var besatt av läkarens försiktighet. I djupet av Aetius vankelmodiga hjärta formades ett riktat beslut att vädja till en man av högsta rang. Innan hopsamlandet av alla ädlingar inletts började han att bönfalla: "Avitus, räddare av världen, till vilken det nu är ny heder som önskas bli tilldelad Aetius".

Den aremoriska regionen inväntade de saxiska piraterna, som ansåg att det var ett tidsfördriv att fåra det brittiska vattnet med hudar, klyvande det blå havet med hopsydda båtar. Frankerna började lägga under sig de romerska provinserna Germania Prima och Belgica Secunda. De dristiga alemannerna drack av floden Rhens vatten från romarnas strand och härskade stolt på båda sidorna. Maximus, som då var kejsare, såg förlusten av allt detta vidsträckta land.

Knappt hade Avitus tagit upp bördan av ämbetet som tvingade sig på honom förrän alemannerna skickade sändebud för att be om förlåtelse för sitt raseri, saxarnas räder minskade och Elbes sumpiga vatten stängde inne chatterna.

Under tiden, när Avitus var borta från den vaktande styrkan, erövrade vandalerna dina härstyrkor med oförmärkta styrkor och burgunderna med sina trolösa ledare framtvingade från dig det panikfulla raseri som ledde fram till en slakt på kejsaren.

Rykten bringades till goternas öron om senaten som landsförvisats, illgärningarna som drabbat vanligt folk, kejsarens mördare och imperiets fångenskap. Vid dagens slut möttes goternas äldste enligt sedvanlig tradition. Där stod de, gamla i år räknat men friska i rådslag. Deras dräkter är ovårdade, skamfilade och smutsiga är klädnaderna av linne på deras magra ryggar. Deras mantlar av skinn är högt

uppdragna och kan inte nå ner till vaden. Deras knän är bara och deras stövlar av hästskinn är hållna uppe genom en enkel knut.

Lovprisande av Majorianus

Kejsare i västromerska riket år 457-461, skrivet av biskop Sidonius Appolinaris, i Clermont i Auvergne i Gallien.

När Aetius försvarade turonierna (de boende vid staden Tours) som fruktade den omfattande konflikten, var kejsaren inte där. Men lite senare kämpade han tillsammans med den romerska härstyrkan i de trakter där frankerna under ledning av sin kung Chlodevech hade dragit fram över atrebaternas hjälplösa land.

De vilda alemannerna hade tagit sig uppför Alperna och fortsatt längs vägarna över den rhaetiska ryggen och plötsligt dykt upp för att plundra romarnas land. Majorianus skickade nio hundra fiendemän som letade efter byte utefter den slätt som sedan gammalt är namngiven efter Canius. Det är Campo Canini som ligger nära Bilitio (Bellinzona). Det var vid denna tid som Majorianus blev mästare över härstyrkorna (magister militum) och skickade dit Burco med sina följeslagare, en liten grupp, men som räckte mer än väl när Majorianus bad dem slåss. En säker seger för romarnas styrkor när de följde hans order. Ödet frambringar triumfer, inte på grund av deras antal utan på grund av deras kärlek till sin ledare. Här behövs inte några arméer i fält som han skickar iväg, utan blott några få män. Den lyckliga behållningen av detta fälttåg hedrar honom, för han slåss som en auktoritet bland mästarna, men med målet att bli en kejsare. Senare, när tronen skänktes till honom på ett passande sätt (den 27 febr 457), genom folket, senaten, armén och kollegierna, kom en rasande fiende vars rytande ljöd obesvärat över det obevakade havet. Under sydlig vind invaderade de den Campaniska jorden med sina moriska styrkor och anföll husfäderna när de drömde om annat än fara. De världsliga vandalerna satt på sina sittbräden och väntade på bytet, vilka de hade sagt åt sina fångar att föra fram till dem. Men plötsligt hade Majorianus följe bringat sig själva mellan de två fientliga massorna på slätten vilket avskiljde havet från kullarna och formade en hamn där floden gjorde en bakåtgående svängning. Den stora mängden plundrare flydde i skräck mot bergen. Avskurna från skeppen som de hade lämnat blev de själva offer för sitt byte. Då reste sig piraterna i sin fulla styrka inför slaget. Några tog med sina välträna de hästar i ihåliga små båtar, några tog på sig ringbrynjor, några gjorde i ordning sina välformade pilbågar samt pilar med gift på järnspetsen för att skada dubbelt så mycket på ett enda skott. Nu restes drakarna, som var deras standar och härmärken, varefter de fördes hit och dit i de båda arméerna och nu ljuder trumpeterna med fruktansvärd stöt. Överallt ifrån kommer skurar av stål nedfallande, men från romarnas sida kommer de ner på fiendens öppning. Ett kastspjut lägger ner en man i dammet, otillräcklig med kraft för att kunna förbruka det på ett andra offer. En annan man kastas runt av stöten från en pik, medan en får ett djupt sår av en harpun, en annan av en lans och faller huvudstupa från hästen. Ytterligare en slungas ner genom ett flygande skaft, ligger där som ett offer av en hand bortom hans förstånd. Några av dem, med lårbensmusk-

lerna skadade, levde vidare till en avundsvärd död. Åter igen, en krigare sopade samtidigt bort en del av en fiendemans hjärna och en del av hans hjälm, genom att klyva den olyckliges skalle med ett tvåeggat svärd, hållen av en stark man. Så snart som vandalerna vände sig om och började fly inleddes slakten på slagfältet. Alla låg utspridda i oordning på slätten och även ynkryggarna gjorde de mest stöddiga insatserna. I deras panikartade flykt slängde sig ryttarna av sina hästar och ner i vattnet och kom förbi skeppen, varpå de vanhedrande simmade tillbaka till sina skepp från det öppna havet.

Genast utförde Majorianus något som ingen annan hade vågat sig på. Han bekrigade den frusna armén vid floden Donau och dess sju källor. All den mångfald av folk, som varje trögflytande del av jorden ger upphov till i den sithoniska regionen längst uppe i norr men nedanför den arkadiska björnen, fruktar ditt härmärke, både bastarnier, sveber, neurer, hunner, geter, dacier, alaner, bellonoter, rugier, burgunder, visigoter, aliter, bisalter, ostrogoter, procrustier, sarmater och moscher har ställt upp bakom dina örnar, som är ditt härmärke. Till din tjänst står hela Kaukasus och alla de som dricker floden Dons skytiska vatten. Bara ett enda folkslag – hunnerna - förnekade din överhöghet, ett folk som senare var mer vilda än vad de brukade vara, drog undan sin otämjda massa från floden Donau eftersom de hade förlorat sin herre i strid. Tuldila rörde sig i denna ostyriga mängd av folk, en galen lust av strid för vilken de måste betala dyrt. Majorianus hade knappt lagt ner sina vapen, då han tog upp dem igen.

Lovprisande av Anthemius

Kejsare i västromerska riket år 467-472, skrivet av biskop Sidonius Appolinaris, i Clermont i Auvergne i Gallien.

När Illyricum övergavs, genom en romersk ledares brister, var det många som jämrade sig över den ödeläggelse som Valamirs styrkor orsakade.

På ena sidan pressade vandalerna på med all kraft. Varje år gick de till angrepp med en omfattande flottstyrka för att förgöra romarna. Den naturliga ordningen har blivit omvänd. Ytterligare, den oövervinnelige Ricimer, som hela Romarriket förlitade sin säkerhet på, lyckades nätt och jämnt, utan hjälp och bara med sina egna styrkor, driva tillbaka de pirater som strövar omkring i romarnas land, alltid undviker strid och flyr undan. Vem kan krossa en fiende som både undviker avtal och strider? Aldrig upprättade de ett avtal med Ricimer. Orsaken varför de hatade romarnas ledare Ricimer med ett sådant kraftfullt hat var följande. Vandalernas kung Gaiserics fader var okänd för romarna, men hans moder var en slavinna. För att kunna påstå att han var en konungs son, avslöjade han sin moders skam. Han var också avundsjuk för att två kungariken uppmanade Ricimer att komma till dem och erhålla kunglig makt, dels sveberna som han härstammade från på sin faders sida och dels goterna som han kom från på sin moders sida. Han kom likaså ihåg att goterkungen Vallias dotterson var Ricimer, den Vallia som på den spanska jorden fällde till marken vandaliska härstyrkor och många alaner, strider varefter deras kroppar kom att täcka Calpe fjärran västerut.

Om folket i Noricum håller ostrogoterna borta, är det just det som Ricimer fruktar, ifall situationen i Gallien tvingar kvar den romerska härmakt som finns längs floden Rhen. Det var han som väckte denna fruktan.

Sidonius Appolinaris brev

Sidonius Appolinaris brev till senator Catullus om burgunder

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till sin vän senator Catullus.

Varför ber du mig komponera en sång för att ära Venus, älskaren av munterhet, när jag är placerad bland långhåriga horder, tvingad att utstå germanska språk, ofta prisande med förvridet ansikte sångerna av de omättliga burgunderna vilka smetar ut härsket smör i sitt hår?

Sidonius Appolinaris brev till Agricola om visigoternas kung Teodorid

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till sin vän Agricola, son till kejsare Avitus.

Med tanke på det utlåtande som prisar till eftervärlden den älskvärdhet hos Teodorid (II), goternas kung (år 453-466), som du ofta har bett mig beskriva till dig i skrift rörande hans person och karaktär av hans liv. Jag är förtjust över att få göra så, underkastad till gränsen för ett brev och jag uppskattar den ärliga ande som så vänligt föranleder en vetgirighet. Väl så, han är en man som förtjänar att bli granskad även av dem som inte har en nära relation till honom. I hans kropp har Guds vilja och Naturens plan förts tillsammans för att begåva honom med en ypperlig fulländning. Hans karaktär är sådan att även de avundsjuka som skyddar en härskare saknar makt att beröva det dess prakt. Ta först och främst hans utseende. Hans kroppsliga figur är väl proportionerlig. Han är kortare än de väldigt långa, längre och mer befallande än den genomsnittliga mannen. Toppen på hans huvud är runt och på det finns lockigt hår som är varsamt bakåtliggande från hans släta panna. Hans nacke är inte kort och tjock eller senig, utan uppsträckt och stark. Båda ögonen är inneslutna av lurviga valv av ögonbryn. När hans ögonlock sluter sig, når ytterligheten av ögonfransarna nästan halvvägs till kinderna. Örsnibbarna är, enligt folkets sedvänja, dolda av en hårtofs som är tuktad över dem. Hans näsa är elegant formad och hans läppar utsökt formade och är inte utvidgade genom någon utsträckning från munnens hörn. Varje dag är det rakning av den borst som gror nedanför näsborrarnas hålighet. Håret i hans ansikte växer kraftigt längs sänkan vid tinningen, men när det kommer till den lägsta punkten i ansiktet tar frisören ständigt bort det från kinderna, behållande dem såsom de fortfarande var i de unga stadierna av en mans uppväxttid. Hans haka, strupe och

nacke antyder ingen fetma men väl en fyllighet. Skinnet är mjölkvitt, men det ser nästan ut som om det var ungdomligt rodnat, för dess nyans är ofta ett resultat av hans ärbarhet, inte av dåligt humör. Hans skuldror är välskapta, hans överarmar robusta, hans underarmar fasta, hans händer vidsträckta. Bröstkorgen är framskjutande, magen tillbakadragen. Ytan av hans rygg är delad av ryggraden som ligger nedanför och mellan de utbuktande revbenen. Hans sidor sväller med utskjutande muskler. Styrka härskar i hans väl förlänade länder. Hans lår är hårda som horn, de sammanfogade benen är fulla av manligt energi, hans knän är fullständigt befriade från rynkor och fulla av behag. Benen har ett stöd i de kraftfulla vaderna, men fötterna som bär hela vikten av dessa kraftiga lemmar är inte för stora. Och nu kanske du vill veta allting om hans vardagliga liv, som är öppet för den stirrande publiken. Före skymningen går han med ett litet följe till tjänst, lett av präster av hans egen tro och han tillber med djup uppriktighet.

Sidonius Appolinaris brev till Ecdicius angående hans ritt bland gotiska fiender

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till Ecdicius.

Aldrig kan våra medborgares hjärtan sluta upp med att omhulda minnet av en ädel och stor man som de skådade i dig, där varje åldersgrupp och klass av båda könen betraktade dig för inte så länge sedan från den raserade befästningsvallen, när du genomkorsade, utan att blicka tillbaka, den jämna marken som låg emellan. Med följeslagare som bara var arton beridna krigare till antalet, skapade du en väg genom tusentals goter, inte bara mitt på dagen utan mitt på en öppen slätt.

Sidonius Appolinaris brev till Felix rörande sin placering mellan burgunder och goter

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till sin vän Felix.

Så vi är placerade mitt emellan två rivaliserande folk och vi är det beklagansvärda bytet för dem båda. Misstänkta av burgunderna och närmaste granne med goterna, så sparar vi varken raseriet från våra invandrare (visigoter) eller förtalandet från vår protektor (burgunder).

Sidonius Appolinaris brev till Euodius

I detta brev nämns den frankiska drottningen Radegunda (Ragnahilda) i förbigående.

Sidonius Appolinaris brev till sin vän Ruricius

Namnet på brevets mottagare är knappast ett romerskt namn utan bör ha härstammat från en germansk person. Vid denna tid eller något senare användes namnet bland annat flera gånger i det danska kungahuset. Denne Ruricius (eller Ruric) som fick brev från

Sidonius Appolinaris tillhörde en senatorisk familj och blev biskop i Limoges i Gallien år 484.

Sidonius Appolinaris brev till sin vän Arbogast

Denna Arbogast sades vara av frankisk härkomst och son till en viss Arigius. Troligen var han dessutom ättling till den mer kände Arbogast, som var högt uppsatt i den romerska armén och som härstammade från folken i norr. Den här berörda Arbogast blev biskop i Toul och senare möjligen biskop i Chartres år 473 eller 474.

Sidonius Appolinaris brev till sin vän Domnicius, angående en frankisk eller burgundisk ädling vid namn Sigismer

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till sin vän Domnicius.

Du som tycker så mycket om att beskåda vapen och beväpnade män, vilken förtjusning du hade upplevt om du hade fått betrakta den unge prinsen Sigismer (troligen av frankisk eller burgundisk härkomst), prydd i en dräkt och det mode som råder i hans land, som en utvald beundrare eller som en lönande målsägande och få ett besök i palatset tillhörande hans ädla kvinnas fader. Framför honom skrider en häst, muntert utstyrd. Andra hästar, lastade med pråliga smycken, går framför eller bredvid honom. Men den mest behagliga synen i detta festtåg var prinsen själv gående till fots, mitt ibland sina springpojkar och betjänter, klädd i glänsande scharlakansrött, rödaktigt guld och klarvitt silke, medan hans fagra hår, blossande kinder och vita skinn passar ihop med färgerna på en sådan skinande dräkt. Hans närmaste och allierade, vilka eskorterade honom, hade en uppsyn som även skrämde i fredstid. Deras fötter, från tå till ankel, var snörade med håriga skor. Knän och skenben var bara. Där ovanför hade de tätt åtsittande och mångfärgade klädesplagg, högt uppdragna och knappt nedanför deras kala huvuden. Ärmarna täckte endast den övre delen av armen. De bar gröna mantlar med rödfärgad bård. Deras svärd hängde från skuldrorna genom täckande axelgehäng, pressande mot sidorna, som var inneslutna med översållande hjortskinn. Denna utrustning smyckade och beväpnade dem på samma gång. Lansar med hullingar och kastyxor hölls i den högra handen, medan deras vänstra sida doldes av skölden som glimmande, gyllene på den centralt placerade sköldbucklan och silvrigt vit runt kanten, omgående avslöjande bärarnas rikedom och förhärskande passion. Den totala effekten var sådan att detta bröllopsskådespel uppvisade ett festspel till Mars ära, men inte mindre än till Venus. Men varför orda mer om detta? Den fina uppvisningen saknade bara en enda sak, din närvaro, för när jag såg vad du inte fick se, en syn som du skulle ha njutit av, önskade jag omgående att få slippa känslan av att sakna dig.

Sidonius Appolinaris beskyllningar i ett brev till släktingen Apollinaris, angående Chilperics agerande

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till sin släkting Apollinaris.

En del avskyvärdheter har viskats i örat på den mest segerrike Chilperic, mästaren över soldaterna (magister militum), ett förgiftat tal som medförde att staden i Vaison fäste sig själv till den nya kejsaren Nepos (år 474-475) parti, huvudsakligen på grund av ditt intrigspel.

Sidonius Appolinaris brev till Fader Biskop Mamertus, angående goternas krigsrörelse

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till biskop Mamertus.

Det finns ett rykte som gör gällande att goterna har flyttat över sina härläger in på romersk mark.

Sidonius Appolinaris brev till Fader Biskop Basilius, angående dennes lärodispyt med goten Modaharius och omnämnandet av goternas kung Euric

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till biskop Basilius.

På grund av din ställning som beskyddare och som vän blir du dubbelt upp min mästare och dessutom på grund av att jag tydligt minns dina lysande tankar och ditt svallande tal - för jag såg hur, när Modaharius (Modaharg), av gotisk börd, startade sitt utspel av ariansk irrlära men du genomborrade honom med ett svärd av andlig vittnesbörd - av den orsaken, utan förolämpning eller ringaktning av de andra biskoparna, upplever jag en känsla av rättvisa när jag sorgligt nog rapporterar till dig hur vargen som livnär sig på synden från de fördärvades själar än lever på kyrkans fårfållor i denna tid, frätande i smyg och obemärkt.

Euric, goternas kung, har brutit och splittrat den gamla uppgörelsen, utvidgat gränserna för sitt kungarike genom svärdets dom.

Sidonius Appolinaris brev till Ferreolus, angående hans strider mot Attila och Torismund

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till Ferreolus. Han var Praetorian prefekt i Gallien år 451 och hjälpte till att säkerställa samarbetet mellan romare och visigoter, samt räddade staden Arles när goternas kung Torismund belägrade den.

Då passerade detta förbi din förvaltning av Gallien, vid just den tid då den största tryggheten rådde. Inte heller har någon sagt hur ensamt det var under dina erfarna arrangemang som du klarade av trots att du behövde hjälp av Aetius. Han som är befriaren av Loire, som stod upp emot Attila, floden Rhens pest, stod emot

Torismund, floden Rhones gäst. Inte heller har någon sagt hur du rekognoserade med din visdom och framsynthet provinsens män, mitt ibland en kör av högljudda och spontana applåder som lyfte din vagn skulderhögt, eftersom du skötte Galliens tyglar på ett sätt som bringade lättnad för dem som innehade egendom, uttömda som de var under oket av beskattningar. Inte heller har min penna berättat hur den vilda gotiske kungen influerades till lössläppthet vad gäller hans avsikt med din vädjan, genast honungsljuv och högtidlig, subtil och nymodig och hur du från Arles portar genom festmåltidens torftighet flyttade bort den som Aetius inte hade förmått ta bort genom krig.

Sidonius Appolinaris brev till sin vän Leo, angående några gotiska kvinnor

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till sin vän Leo.

Ett dån skulle omgående stegras från de två äldre gotiska kvinnorna nära takfönstret i mitt sovrum, de mest grälsjuka, druckna och spyfärdiga varelser som världen någonsin skådat.

Sidonius Appolinaris brev till sin vän Namatius, angående saxaranas angrepp från havet

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till sin vän Namatius.

Ett meddelande kom plötsligt från Saintes. Jag spenderade några timmar med honom där vi talades vid om dig. Han försäkrade ständigt och jämt att du nyligen hade hört ljudet av krigets trumpetstötar från flottstyrkor. Vid fullgörandet av skyldigheterna, än av en seglare, än av en fotsoldat, strövande omkring på de blåsiga stränderna till Oceanen för att möta saxarnas svängda slupar (båtar). Detta medförde tvångsutskrivning så att varje roddare som du ser i deras besättning är en piratkapten. Så allmänt är det för dem alla att samtidighet ta emot och lyda order, att undervisa om flottmanövrar och att lära sig det. Även nu har det dykt upp en mycket stark anledning att varna dig så att du ständigt är på din vakt mot farligheter för dig. Denna fiende överträffar alla andra fiender i brutalitet. De attackerar oförutsett och när de förväntas komma försvinner de iväg. De föraktar de som kommer i deras väg och förgör alla dem som fångas in. Om de förföljer fienden, skär de av vägen för dem. Om de flyr, så undkommer de. Därutöver, skeppsvrak skrämmer dem inte, utan ingår i deras träning. Med havets faror är de inte bara bekanta, utan förtroliga. När en storm, närhelst den kommer, avtar och stillas i säkerhet, vill de inte blir sedda av offren i målet för deras attack och vid förhindrandet av den kommande attacken, uthärdar de gladeligen mitt bland de stora vågorna och vassa klippor, i hopp om att åstadkomma överraskning. Därutöver, när de är beredda att veckla ut seglen för resan hem från kontinenten och för att lyfta sina gripande ankare från fiendevatten är det deras tradition att döda var

tionde fånge genom dränkning eller korsfästelse, fullgörande en rit som i alla stycken beror på vidskeplighet och utdelar i den samlade skaran av dömda män den orättvisa dödsdomen genom den rättvisa som lottning erbjuder. Sådan är deras skyldighet till vågorna och sådant är offret med vilka de betalar sin skuld.

Sidonius Appolinaris brev till Lampridius, angående saxare, sugambrer, heruler och burgunder boende i Frankrike

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till Lampridius, som var poet och lärare i retorik vid Bordeaux och vann erkännande av visigoternas kung Euric, men blev till slut mördad av sina egna slavar.

Här i Bordeaux ser vi de blåögda saxarna som är rädda för landet, vana som de är med havet, en rakkniv längs den nedre kanten på sin skalle, vägrande att avhålla sig från dess bett, stryker tillbaka det främre av sitt hår och med skäggväxten sålunda klippt intill skinnet, är hans huvud förminskat och ansiktet förstorat. Här, gamle sugambrier som har stöttat ditt bakhuvud efter förluster, har du fått nytt hår att lägga sig bakåt till din gamla nacke. Här vandrar herulen med sina blågrå ögon, som hemsöker den yttersta tillflyktsorten i havet och är i regel av en enda färg med sina eländiga djup. Här ber burgundern, sju fot hög, ofta om fred på böjda knän. Somliga har dessa som beskyddare, men ostrogoterna krossade sin granne hunnerna, hans stolta ande mot dem är passande till hans ödmjuka lydnad mot sin beskyddare.

Sidonius Appolinaris brev till Fader Biskop Prosperus, angående kriget mot Attila vid staden Orleans

Sidonius Appolinaris, biskop i Clermont i Auvergne i Gallien, skrev bland annat följande ord i ett brev till biskop Prosperus, angående att biskop Sanct Aignan (Annianus) i staden Orléans hade lovat att Aetius skulle komma till undsättning, vilket också skedde precis efter hunnernas belägring av staden.

Berättelsen om kriget mot Attila, vilken så klart inrymmer investeringen och attacken på Orleans, när staden blev ockuperad men aldrig plundrad, samt den vidkända profetian om prästen som vann himmelens öra.

Visigoternas kungar fram till Euric

Torismund

År 451
Torismund, son till Teodorid, blev vald till visigoternas kung. Kejsare Valentinianus skickade Mansuetus, som var comes Hispaniarum (i Spanien) tillsammans med comes Fronto som sändebud till sveberna för att försöka medla fram en fred. De återupprättade det avtal som tidigare hade gällt.

Våldsamheter och förödelser inledde Torismunds regering och fiendskapen fortsatte på ett övermodigt sätt.

År 453
På det tredje året som kung blev Torismund sjuk och lät åderlåta sig och då mördades han av Askalk som fått reda på att kungens vapen tillfälligt hade lagts undan. Kungen fick tag på en pall och innan han dog slog han ihjäl flera av dem som var emot honom med den.

Enligt andra blev han mördad av sina bröder Teodorid (II) och Frederic, eftersom han hade hotat dem med fiendskap.

Teodorid II

År 453
Teodorid II efterträdde sin broder Torismund som kung över visigoterna sedan denne hade blivit mördad. Teodorid regerade i tretton år.

År 453-454
Under romersk myndighet vände sig Frederic, kung Teodorids broder, mot bacauderna i Tarraconensis och slaktade dem.

År 455
Sveberna plundrade området kring Carthaginiensis sedan de hade vänt sig till romarna.

Svebernas kung Riciarius, som Teodorid var släkt med, visade sig vara fientligt inställd mot honom. Eftersom denne Riciarius var släkt med Teodorid ansåg han sig ha rätt till en större del av Spanien och därför tog han tillfället i akt i början av Teodorids regeringstid.

Svebernas område låg i Galicien och Lysitanien, längs Oceanen (Atlanten). I öster gränsar det mot Austrogonia och i söder mot floden Tagus, i vars sand man kan finna guld. Härifrån försökte han lägga hela Spanien under sig.

År 456

Ett antal män av herulernas stam kom med sju skepp vid stranden till territoriet Lucas. När en församlad folkmassa av den lokala befolkningen kom till platsen drev man nästan alla de 400 lättbeväpnade herulerna på flykt, sedan bara två av dem blivit dödade. På sin väg hem utförde herulerna en häftig plundring i trakten av Cantabriae och Vardulliae.

Kejsare Avitus skickade comes Fronto som sändebud till svebernas kung Riciarius. På samma sätt skickade goternas kung Teodorid, eftersom han var trogen det romerska imperiet, sändebud till sveberna för att försäkra sig om att de skulle hålla avtalet, snarare mot honom än mot det romerska riket. Teodorid sade åt honom att upphöra med sin krigiska verksamhet, men sveberna skickade tillbaka båda sändebuden och bröt alla sina löften. Riciarius hotade med att komma till Teodorid i Tolosa med sin härstyrka, samt invaderade med en stor del av sin härstyrka provinsen Tarraconensis som då hörde till det romerska imperiet och där han plundrade och tog många fångar med sig tillbaka till Gallicia.

Eftersom Teodorid tillsammans med gallerna hade erbjudit kejsare Avitus hjälp för att kunna uppstiga som imperiets kejsare, hade han Avitus stöd när han gick in i Spanien från Aquitanien med en enorm härstyrka som både bestod av hans egna styrkor och de som var allierade med honom, så som de hängivna burgundiska kungarna Gundiuc och Chilperic. Riciarius, svebernas kung, skyndade sig för att möta honom med en stor härstyrka, tolv milier (18 km) från staden Astorga (Asturica) vid den flod som kallas Orbigo (Urbicus eller Ulbius), mellan Asturien och Hiberien. Det skedde på fredagen den 5 oktober. Så snart som striden hade börjat blev svebernas led och linje nedhuggen och Riciarius förlorade slaget. Teodorid segrade och nästan hela den svebiska härstyrkan tillintetgjordes. Några av Riciarius soldater blev dräpta, andra blev tillfångatagna och många fler blev drivna på flykten. Sårad av ett spjut flydde slutligen Riciarius själv och steg ombord på ett skepp men drevs tillbaka till de väntande goterna av de starka vindarna. Andra säger att han lyckades med knapp nöd komma undan till de längst bort boende delarna av Gallicia. I brist på skydd av sin härstyrka blev han tillfångatagen vid Oporto och överlämnades levande till kung Teodorid.

När segern var vunnen skonades de återstående sveberna av Teodorid och han begav sig med sin armé till Bracara, den allra största av städerna i Gallicia. På söndagen den 28 oktober plundrade han staden. Denna händelse, trots att den utfördes utan blodspillan, var inte desto mindre tragisk och eländig. Ett stort antal

romare blev tagna som fångar, den heliga basilikan blev stormad, altaren revs ner och bröts upp, oskulder inför Gud (nunnor) bortfördes från staden, men utan att bli skändade. Klerkerna avkläddes och hela befolkningen oavsett kön och ålder släpades bort från de heliga platserna som istället fylldes med och vanhelgades av mulor, boskap och kameler. Samtidigt hade Riciarius flytt till en plats som hette Portus Cale där han blev fångad och förd tillbaka till Teodorid. När han så sattes i fängsligt förvar gav alla de sveber upp som hade överlevt det tidigare slaget, men en del av dem blev mördade. Därmed upphörde svebernas kungarike och han satte Agrivulf, en av sina undersåtar, över de besegrade sveberna.

Vid den tiden fick Teodorid nyheten att en stor avdelning vandaler som hade avancerat från Karthago och Italien med sextio skepp hade blivit slagna av Avitus som ett resultat av en förevändning utförd av comes Ricimer. Tribunen Hesychius skickades som sändebud till Teodorid med kejserliga gåvor och kom till Gallicia samt förde med sig nyheten om den ovannämnda segern, nämligen att en avdelning vandaler hade blivit nedhuggna på Korsika och att Avitus hade lämnat Italien och begett sig till Gallien och befann sig i Arles. Österlänningar som hade kommit till Hispalis med skepp sade emellertid att vandalerna hade blivit nedhuggna av kejsare Marcianus armé.

Sedan Riciarius avrättats i december (år 456) drog kung Teodorid vidare från Gallicia till Lusitania.

Kung Maldras

Så snart som Riciarius hade dödats och de som hade flytt från det första slaget hade gett upp, var svebernas kungadöme slaget i spillror och fört till sitt slut. Men de sveber som hade klarat sig undan i de mest avlägsna delarna av Galicien valde Maldras, son till Massila, som sin kung (han regerade år 456-460) och bibehöll svebernas kungadöme.

Agrivulfs revolt

År 457

Agrivulf blev snabbt övertalad av sveberna att ställa sig på deras sida och fullgjorde inte sina plikter mot visigoterna utan uppträdde som en tyrann som själv hade herravälde över svebernas område. Han härstammade från varnerna och stod i rang långt under goterna. När detta blev känt för Teodorid skickade han iväg en härstyrka för att avsätta Agrivulf. I den första striden segrade visigoterna direkt och tog Agrivulf tillfånga, varefter han halshöggs. Genast skickade sveberna några av sina präster till Teodorid och det resulterade i att han undlät att straffa sveberna. Istället lät han dem få välja ledare från sitt eget folk och de valde då Rechimund, Maldras son, till sin kung.

År 457 (övrigt)

Sedan Riciarius hade dödats begav sig den segrande Teodorid från Galicien till Lusitania. När han avsåg att plundra staden Merida (Emerita) blev han förskräckt

genom varningar och tecken från den välsignade och heliga martyren Eulalia. Skrämd av dåliga nyheter begav sig Teodorid från Emerita strax efter påsken, som inföll den 31 mars och skyndade sig därifrån och begav sig till Gallien. På vägen tillbaka till Gallien skickade han iväg delar av den mängd av varierande nationaliteter som han hade med sig till de Gallaeciska slätterna med deras egna kommendanter. De var väl bevandrade i falskhet och bedrägeri och följde sina instruktioner om en låtsad fred. Genom den skicklighet som de utvecklat i trolöshet kom de till Asturica, där Teodorids pirater redan hade forcerat fram, påstående att det var order från Rom, falskeligen påstådde de att de blivit utsända på en expedition mot de sveber som blivit kvar. I staden fann de en stor mängd människor av alla de slag som de omedelbart högg ner. De bröt sig in i de heliga kyrkorna och bröt ner altarna samt förde bort alla heliga föremål, både de dekorativa och de praktiska. De kidnappade två biskopar som de fann där med alla sina klerker och tog dem tillfånga. De ledde bort de svagare i befolkningen av båda könen till en föraktlig fångenskap. De satte eld på de tomma husen i staden och ödelade delar av fälten utanför. Staden Palentia led ett liknande öde det som drabbat Asturica och blev förstörd av goterna. En befästning, Coviacum, trettio milier (45 km) från Asturica, blev illa åtgången av goterna i det förlängda slaget, men med hjälp av Gud höll de fienden på avstånd och segrade. Ett stort antal av de gotiska grupperna hade blivit dödade och de som överlevde återvände till Gallien.

Strax därefter återvände Teodorid (år 457) till Spanien när kejsare Avitus dog. På sitt tredje år som kejsare över Gallien och goter berövades Avitus det stöd som han lovats av goterna och förlorade därmed både sin kejserliga makt och sitt liv. Teodorid skickade en del av sin härstyrka, under ledning av sin general Ceurila, till provinsen Baetica. De övriga skickade han, under ledning av generalerna Sunieric och Nepotianus, till Galicia där de plundrade och ödelade svebernas land omkring Lugo.

År 458

På Maldras order började sveberna åter igen att plundra den del av Gallicia som gränsar till floden Durius. Den gotiska armé som hade blivit sänd till Spanien av kung Teodorid med hans general Ceurila tog sig fram till Baetica i juli månad. Sändebud från både goter och vandaler kom till sveberna vid samma tid och återvände.

År 459

Teodorid skickade iväg en avdelning av sin härstyrka med Sunieric. Ceurila återkallades till Gallien. Trots detta plundrade Maldras områden i Lusitania, de som låg under Rechimunds del av Gallicia. Maldras dödade sin broder och anföll befästningen Pontus Cale. Sedan ett antal romerska ädlingar hade blivit mördade förstärktes den fientliga inställningen mellan sveberna och folket i Gallicia. Sändebud, vilka skickades av magister militum Nepotianus och comes Sunieric, kom till folket i Gallicia och kungjorde att kejsare Majorianus och kung Teodorid hade

avlagt de starkaste löften om ett fredsavtal mellan dem, som ett resultat av ett gotiskt nederlag efter ett slag.

På sin väg till Baetica anföll herulerna ett antal platser längs kusten till Lucus med ovanlig brutalitet.

År 460

I slutet av februari mördades svebernas kung Maldras och dog den död han förtjänade. Under påskperioden var det bland några romare i Lucus, inklusive stadens guvernör, en man av ädel börd som trodde att de var säkra med tanke på den vördnad dessa dagar gav upphov till. Men de blev dödade i ett oväntat överfall av de sveber som bodde där.

Delar av den gotiska armén och comes Sunieric lämnade Gallicia. Nepotianus plundrade de sveber som bodde i Lucus, men blev avslöjad genom angivarna Dictynius, Spinio och Ascanius som spred giftet av sitt eget förräderi för att skapa skräck, varefter de skyndade sig tillbaka till sin bas. Så snart Frumarius och den grupp som han ledde framhävde dessa nämnda angivare tog biskop Hydatius fångar i kyrkan Aquae Flaviae den 26 juli.

Rechimund plundrade områdena omkring sig, både i territoriet Auregenses och kusten vid Lucus. Ett gräl angående den kungliga makten uppstod mellan Frumarius och Rechimund.

Skuggan av en fred åstadkoms mellan folket i Gallicia och sveberna. Sändebud från sveberna kom till Teodorid och de skyndade sig sedan tillbaka. Även sändebud från de opålitliga stammarna återvände från kung Teodorid.

Sunieric skaffade sig kontroll över staden Scallabis, med vilka han hade haft en konflikt.

År 462

I Gallien förrådde och överlämnade den galliske medborgaren och comes Agrippinus, som var rival till den romerske ädlingen Aegidius (som var magister militum), staden Narbonne till Teodorid för att få bistånd av goterna.

På order av Teodorid accepterade Nepotianus sin efterträdare Arborius. Sunieric återvände till Gallien.

År 463

I provinsen Aremorica (Bretagne) hade Frederic, kung Teodorids broder, rest sig mot Aegidius som var comes utriusque militiae, vilken både åtnjöt gott rykte och som var angenäm för Gud på grund av sitt goda arbete. Men Frederic blev slagen med sina män och dödad.

När Ceurila kom till Gallicia som sändebud med Palogorius, en ädling från Gallicia som tidigare hade färdats till Teodorid, mötte han Rechimunds sändebud som skulle bege sig till Teodorid. Genom att snabbt återvända från Teodorid tog de emot Ceurila i Lucus stad på hans återfärd. Strax efter det att Cyrils återvänt från Gallicia fortsatte sveber på sitt lömska och förrädiska sätt att plundra olika delar av

Gallicia. Rechimund och Ceurila skickades tillbaka till sveberna av Teodorid, tillsammans med ett stort antal goter som hade kommit till Gallicia vid ett tidigare tillfälle. Medan Ceurila stannade i Gallicia, återvände Rechimund skyndsamt till kungen. Under tiden rådde en laglös oordning mellan folket i Gallicia och sveberna.

År 464-465

Med anledning av Frumarius död, bringade Rechimund alla sveber under sitt styre eftersom han hade rätten att få bli kung och återställde freden.

Sändebud från comes Aegidius kom till vandalerna via Oceanen i maj månad och återvände samma väg i september. Aegidius dog, lurad i en fälla enligt somliga och dödad av gift enligt andra. När han inte längre kunde beskydda sitt område dröjde det inte länge innan goterna invaderade området som han hade skyddat och vaktat åt Rom.

Senare kom åtskilliga sändebud från Rechimund, son till svebernas kung Maldras. De frågade efter fred och vänskap. Teodorid sände dem tillbaka till Rechimund med både vapen, gåvor och en kvinna som han skulle ha till äkta. Enligt andra var kvinnan Rechimunds hustru som Teodorid hade hållit i förvar. Två gånger detta år skickades sändebud från svebernas kung till Teodorid, till vilken även Arborius reste sedan han blivit kallad.

Efter att på ett förrädiskt sätt tagit sig in i staden Conimbrica, plundrade sveberna den mest förnäma familjen i Cantaber och kidnappade modern och hennes söner.

År 465-466

Ajax, en grekisk apostel och ariansk ledare, kom och vistades bland sveberna med hjälp av deras kung, som en fiende till den ortodoxa tron och den gudomliga treenigheten. Denna man var överförd från goternas galliska hem.

Sveberna vände sitt raseri mot folket i Aunona. Som ett svar på det skickade Teodorid sändebud till Rechimund, men utan framgång för de blev avvisade av honom och var snart på väg tillbaka.

År 466

Teodorid skickade också Salla som sändebud till Rechimund. När Salla återvände till Gallien fick han besked om att Teodorid hade blivit mördad av sin broder Euric, som efterträdde ämbetet som kung genom samma brott som hans broder hade begått.

Teodorid II dog i sitt trettonde regeringsår.

Euric

År 466
Euric efterträdde Teodoric som kung över visigoterna, genom ett brottsligt dåd som var likartat med vad hans broder gjort och han regerade sedan i sjutton år. Så fort som hans brott hade gett honom makten skickade han sändebud både till kejsaren och till svebernas kung, men Rechimund sände dem genast tillbaka igen och skickade iväg sina egna sändebud, några till kejsaren, några till vandalerna och andra till goterna.

År 466-467
Opilio återvände till Gallien från folket i Aunona, som sveberna bittert bekämpade, tillsammans med de män som farit iväg med honom från goternas kung samt med dem som nu var skickade med honom till Gallien.

Skräckslagna genom rykten om romarnas expedition mot vandalerna återvände de goter som hade blivit skickade till vandalerna. Likaså de sveber, som efter bortskickandet av det gotiska sändebudet, hade blivit spridda på sitt vanliga sätt ute i bygderna för att söka efter byte, blev också återkallade, men några få månader senare gick svebernas kung mot Lusitania.

Vilseledda av en tid med fred, blev Conimbrica plundrad. Husen förstördes liksom en ansenlig del av muren. Dess invånare blev plundrade och skingrade och både staden och dess territorie lämnades avfolkade.

År 468
En grupp med goter följde ett återvändande svebisk sändebud och begav sig till Emerita.

Staden Ulixippona blev erövrad av sveber sedan den hade blivit förrådd av Lusidius, en av stadens egna medborgare och guvernör över staden. När goterna som kom fick reda på detta, anföll och plundrade de både sveberna och romarna i territoriet Lusitania. Euric satte igång en massiv och ödeläggande attack på Lusitania. Därifrån skickade han iväg en härstyrka som tog Pamplona och Zaragoza och lät införliva norra Spanien i sitt kungarike. Han störtade också, genom en invasion av sin armé, de adliga i provinsen Tarraconensis vilka hade kämpat emot honom.

Folket vid Aunonenses fick fred med sveberna, som därefter startade en expedition med plundring på utvalda platser både i Lusitania och i Asturica. Goterna vände sitt raseri med samma fiendskap runt samma områden i Asturica och de plundrade även i Lusitania. Rechimund skickade iväg Lusidius som ambassadör till kejsaren med några av sina egna svebiska undersåtar.

År 469

Under den oroliga perioden när kejsarna var kortlivade passade Euric på att försöka lägga under sig hela Gallien. Anthemius sändes till Arles av sin fader med samma namn, nämligen kejsare Anthemius, tillsammans med Torisarius, Everdingus och Hermianus som var comes. Kung Euric mötte dem på andra sidan av floden Rhone och sedan han hade dödat deras generaler lät han förstöra allting.

När kejsare Anthemius hörde detta inkallade han (före 472) härstyrkor från Bretagne som hjälptrupper och de kom över havet med tolv tusen man, under ledning av sin kung Riotimus, till biturigernas land. De möttes av en oräknelig visigotisk härstyrka under Eurics ledning. Striden blev lång men till slut segrade visigoterna och fördrev Riotimus innan romarna hann ansluta sig till honom. Riotimus och de få som lyckats komma undan begav sig till burgundernas land, vilka för tillfället hade allierat sig med romarna.

Euric utkämpade fler strider i Gallien och erövrade (år 477) städerna Arelate (Arles) och Massilia (Marseilles) och många befästa platser samt införlivade dem i sitt kungarike. Strax innan hade vandalernas kung Gaiseric skickat gåvor till honom och uppmanat honom att just göra dessa erövringar, eftersom han ville få Leo och Zeno att tänka på annat än att försöka återerövra Afrika. På så vis fick han ostrogoterna att angripa det östromerska imperiet och visigoterna att utvidga sitt rike på romerskt territorium, medan han själv fick det lugnt en tid framöver. Euric, som redan härskade över Spanien och Gallien, gick till anfall och kuvade burgunderna.

Sändebud återvände från goternas kung och förde med sig nyheter om järtecken som hade setts i Gallien. De sade att inför deras ögon hade en annan sol, likadan som den riktiga solen, plötsligt framträtt vid solnedgången. Vid ett annat tillfälle när goterna var samlade på en viss dag för en särskild sammankomsts skull, lade Euric märke till att järnbladen och de delar som var gjorda av metall på de spjut som de alla höll i sina händer för en stund förlorat sitt naturliga utseende och ändrat färg. Några hade fått en grön färg, andra röda, gula eller svarta. Vid samma tid hade blod sprungit fram ur marken i mitten av staden Tolosa och flödade utan uppehåll en hel dag.

Sedan kejsare Anthemius dött (år 472) och intog Euric staden Arevernas i Gallien där romaren Ecdicius förde befäl. Han var senator och son till den kejsare Avitus som bara innehade ämbetet några dagar, före Olybrius regeringstid, innan han självmant lämnade ifrån sig makten och blev biskop. Ecdicius kämpade länge mot visigoterna men när han inte fick övertaget lämnade han staden och landet.

År 473

Vincentius sändes av kung Euric som en mästare över soldaterna (magister militum) och blev mördad i Italien av comes Alla och comes Sindila.

År 483

Under kung Euric började goterna nedteckna stadgarna i sina lagar, men innan dess hade de bara följt sina traditioner och sin sedvänja. På sitt nittonde år som kung dog Euric en naturlig död i Arles. Eurics son Alaric (II) efterträdde honom som kung över visigoterna och i staden Toulouse upphöjdes han till kung över visigoterna och han regerade i tjugotre år. Chlodevech, frankernas kung, eftertraktade deras kungadöme i Gallien och begav sig, med stöd av burgunderna, ut i krig mot Alaric. Han drev goternas härstyrka på flykten och övermannade till slut den slagne kungen själv vid Poitiers och dödade honom. Alaric var gift med en dotter till Teodoric, kung över Italien. När denne hörde talas om sin svärsons död lämnade han Italien och besegrade frankerna. Han tog den del av kungadömet som fiendestyrkorna hade erövrat och såg till att det åter igen hörde till goternas rättsväsende.

Frankernas kungarike

Frankerna bestod av två stammar saler och ripuarier, eller saliska och ripuariska franker. Från de saliska frankerna kom de hövdingar som sedermera blev kungar över frankernas rike och är kända under namnet merovingerna efter dess stamfader Merovech. Frankerna hade gått in i Gallien redan på 200-talet men de återvände nästan omgående till andra sidan av floden Rhen.

Om frankerna

Nu ska här återges hur frankerna kom till Gallien och hur de blev fiender till goterna. Spanien börjar där Oceanen möter Medelhavet vid staden Gadira och sträcker sig norrut till Pyrenéerna. Där börjar Gallien som når fram ända till Ligurias gräns, där alper skiljer Gallien från Liguria. Floden Rhen rinner ut i Oceanen i norr och här finns många sjöar varomkring frankerna levde sedan gammalt. Intill dem levde arborycherna (aremoricer i Bretagne?) som tillsammans med övriga Gallien och Spanien tillhörde det romerska imperiet sedan gammalt. Bortom frankerna i öster bodde tyringarna, men det var kejsare Augustus som gav dem landet och lät dem få slå sig ner där. Burgunderna levde strax söder om dem, medan sveberna bodde bortom tyringarna och alemannerna som också var ett starkt land. Alla dessa folk var oberoende av andra.

I ett senare skede kom goterna in i det romerska imperiet och erövrade hela Spanien och den del av Gallien som ligger väster om floden Rhone samt lät folket betala skatt till dem istället. Vid den tiden hade arborycherna blivit soldater i det romerska imperiet, men frankerna ville kuva dem under sitt eget rike eftersom frankerna hade ändrat sitt samhällskick och de gränsade till varandra. Dessutom hade frankerna börjat plundra i deras land och var så ivriga att strida mot dem att de tågade iväg med hela sin härstyrka. Men när det visade sig att arborycherna var lojala mot romarna och höll frankerna på avstånd, valde frankerna att låta äktenskapliga band få de två folken att börja samarbeta. Detta var möjligt eftersom de båda var kristna. På det sättet blev de ett enda folk och slog samman sina härstyrkor.

Andra romerska soldater som hade placerats vid den galliska gränsen ville varken återvända till Rom eller överlämna landet till sina gotiska fiender som var arianer, varför de gav sig själva och sina fälttecken till frankerna. Deras ättlingar har sedan följt sina fäder och tyr sig fortfarande till samma fälttecken som deras fäder hör under så snart det är dags för strid. Likaså har de bibehållit alla sina traditioner och sin romerska beväpning i samtliga detaljer, till och med rörande skorna.

Merovech, Childeric och Aegidius

Clodios son Merovech hyllades som kung i Tournai (448). När han dog (c:a 456) efterträddes han av sonen Childeric som snabbt gjorde sig förhatlig på grund av att han förförde många kvinnor. Följden blev att han fördrevs från tronen. För att undkomma att bli mördad flydde han till tyringarna. Istället valde frankerna Aegidius som kung och han hade tidigare varit romersk officer. Bakom sig hade Childeric lämnat en nära vän som försökte mildra deras sinnen med honungslena ord. Han skulle skicka tecken till Childeric så snart han kunde återvända igen. De bröt ett guldmynt i två delar och beslöt att vännen skulle skicka den andra halvan till Childeric så snart som han kunde återkomma utan risk för livet.

Childeric kom till tyringarna och deras kung Bisinus och drottning Basina. Där var han i åtta år (c:a 457-465) innan vännen skickade honom den andra halvan av guldmyntet. Då vände han tillbaka till frankerna och blev deras kung på nytt. Basina valde då att lämna sin make och for till Childeric. Han utfrågade henne noga varför hon kommit. Hon svarade att han var den mest fantastiska man som fanns på jorden och att hon därför ville vara hos honom. Detta behagade honom och han gjorde henne till sin hustru. Strax därefter födde hon deras första barn (år 466), en son som fick namnet Chlodevech och som senare blev en berömd krigare.

Childeric utkämpade och vann ett stort slag vid Orleans. Odovacar hjälpte till och trängde fram ända till Angers med sina saxare. Då utbröt en pest som dödade många människor. Aegidius dog och efterlämnade en son vid namn Syagrius. När Aegidius var död tog Odovacar gisslan från staden Angers och andra platser. Gallerna blev utdrivna ur staden Bourges av goterna och många dödades vid Bourg-de-Deols. Comes Paulus som ledde en romersk-frankisk härstyrka anföll goterna och tog byte av dem. Odovacar nådde fram till staden Angers, men Childeric kom dit redan dagen därpå. Comes Paulus avrättades och Childeric övertog staden. Samma dag brändes huskyrkan ner i staden vid en stor eldsvåda.

Samtidigt som detta skedde utkämpades ett stort krig mellan saxarna och romarna. Saxarna flydde och många av dem höggs ner av de romare som förföljde dem. De öar i floden Loire, mellan staden Saumus och Angers, som saxarna hade innehaft en tid erövrades och ödelades av frankerna. Här blev många dödade.

I den nionde månaden det året uppstod en stor jordbävning. Childeric och Odovacar slöt ett förbund och tillsammans kuvade de alemannerna som hade intagit en del av Italien. Några år senare inträffade en ny kraftig jordbävning.

Childeric dog år 481.

Childerics grav påträffades på 1600-talet och innehöll bland annat guldföremål och en sigillring med hans namn och ansiktsporträtt.

Pestens härjningar hos burgunderna

Under Sidonius Apollinaris tid som biskop i Clermont-Ferrand härjade en stor pest i burgundernas rike. Befolkningen spreds ut vida omkring på landsbygden och det fanns inte någon som kunde dela ut mat till de fattiga. Ecdicius, en av senatorerna i staden och en nära vän till Sidonius, kom på en bra lösning. Han lät sina tjänare få färdas runt med häst och kärra till de närbelägna städerna. De förde med sig alla de som led av hungersnöd och lät dem få komma till den plats där Ecdicius bodde. Här utspisades alla så länge som hungersnöden varade och deras antal uppgick till fyra tusen män och kvinnor. När nöden upphörde såg han till att de allesammans kom hem igen till den plats där de bodde. Även biskop Patiens i Lyon gjorde likadant. Denne Ecdicius utförde också andra märkliga ting. En gång stoppade han ett stort antal goter trots att han bara hade tio man i sitt följe.

Arianer mot katoliker

Vid samma tid gick visigoternas kung Euric över den spanska gränsen och inledde en fruktansvärd förföljelse av de kristna i Gallien. Utan vidare skar han huvudet av alla de som inte ville ansluta sig till hans irrlära. Han fängslade prästerna, men biskoparna lät han antingen driva i exil eller avrätta. Därtill beordrade han att alla dörrarna på kyrkorna blockerades med törnbuskar så att svårigheten att ta sig in skulle medföra att människorna avföll från sin kristna tro. Det var i huvudsak trakten mellan floden Garonne och Pyrenéerna (Novempopulana eller Gascony) samt de städer som ligger i de två Aquitanien (Aquitania Prima och Aquitania Secunda) som led av denna fruktansvärda attack. Strax därefter dog förföljaren själv (år 483).

En kort tid därefter blev Volusianus biskop i Tours, en man med senators rang. Han var mycket misstänksam mot goterna. I det sjunde året av sin tid som biskop (år 498) blev han bortförd som fånge till Spanien där han senare dog.

Chlodevech I

När Childeric dog (år 481) efterträddes han av sin son Chlodevech (numera ofta kallad Klodvig I, kung 481-511). I sitt femte regeringsår (år 485) gick han tillsammans med sin släkting Ragnachar mot Aegidius son Syagrius som gjort sig till oberoende hövding i sin faders residensstad Soissons där han styrde över den romerska befolkningen. De möttes på slagfältet och Chlodevech vann. Syagrius flydde så fort han kunde och kom till visigoternas kung Alaric II i Toulouse. Chlodevech krävde att Alaric skulle utlämna honom. I annat fall skulle frankerna anfalla visigoterna. Alaric var rädd för att utsätta sig för frankernas vrede på grund av Syagrius varpå goterna lämnade ut honom till sändebuden, för goterna är ett lättskrämt folk. När Chlodevech hade Syagrius i sitt våld placerades han i fängsligt förvar,

varpå Chlodevech införlivade hans område med sitt eget rike och lät dräpa Syagrius i hemlighet.

Kyrkans handkanna

Vid den tiden blev många kyrkor plundrade av de frankiska styrkorna eftersom kungen fortfarande höll fast vid sin hedniska gudsdyrkan. Hans soldater hade stulit en stor handkanna som var ett utsökt hantverk, tillsammans med många andra viktiga föremål som användes i kyrkorna. Biskopen i den berörda kyrkan skickade bud till kungen och bad om att i varje fall handkannan skulle återlämnas. Kungen svarade att de skulle följa honom till Soissons där alla föremålen som de tagit förvarades. Om handkannan föll på hans lott vid delningen av bytet, lovade han att återlämna den. När de kom till Soissons var alla föremålen samlade i en stor hög framför dem. Kungen pekade på handkannan och sade att han ville få den för egen del, samt att han skulle få den utöver den del som skulle tillfalla honom. De övriga som var närvarande lät kungen få som han ville, med undantag av en man som höjde sin yxa och klöv handkannan samtidigt som han sade att kungen fick nöja sig med sin beskärda del. Alla de andra samtyckte med mannen och kungen dolde sin vrede, varefter han tog handkannan och gav den till biskopens sändebud. I slutet av det året beordrade han hela den befintliga härstyrkan att ställa upp i en parad så att han kunde granska deras beväpning. Kungen gick runt och synade dem och kom till slut fram till mannen som huggit sönder handkannan. Kungen stannade upp och sade att hans utrustning var dålig, att spjut och svärd samt yxa var urusla. Han lyfte mannens yxa och högg med den så den fastnade i marken. Medan mannen försökte få loss den lyfte kungen sin egen yxa och klöv hans skalle. ”Detta är vad du gjorde med min handkanna i Soissons”, sade han medan mannen föll död ner.

Kuvandet av tyringar

Chlodevech vann många strider och var en stor krigare. I sitt tionde år som kung (år 492) invaderade han tyringarnas land och lät kuva dem under sitt styre.

Den burgundiske kungadottern Clotild

Burgundernas kung hette Gundioc och han härstammade från den Athanaric som var goternas kung och förföljde de kristna. Gundioc fick sönerna Gundobad, Godigisel, Chilperic och Gundomar. Gundobad dödade sin broder Chilperic och dränkte hans hustru genom att hänga en sten runt hennes nacke samt drev deras två döttrar i exil. Den äldre av dem som hette Chroma blev religiöst engagerad och den yngre hette Clotild ("Chrotechilde").

Chlodevech skickade ofta sändebud till burgunderna och de såg att Clotild var en elegant ung kvinna och begåvad för sin ålder, samt fann att hon var av kunglig härkomst. Allt detta berättade de för Chlodevech varpå han skickade bud till Gundobad och bad om hennes hand. Gundobad vågade inte säga nej till detta och överlämnade henne till hans sändebud som genast förde henne med sig och visade

upp henne för Chlodevech. Från ett tidigare förhållande med en av sina älskarinnor hade Chlodevech redan sonen Teodoric, men han blev förtjust när han såg Clotild och gifte sig med henne. Deras första barn blev en son och hon ville att han skulle bli döpt, varför hon enträget bad sin make om det men han nekade. Clotild gjorde då i ordning dopet i varje fall och prydde kyrkan inför ceremonin och hoppades att allt det vackra skulle övertyga kungen. Sonen döptes och fick namnet Ingomer men knappt var han döpt innan han dog i sina vita dopkläder. Chlodevech blev rasande och beskyllde sin hustu för detta.

En tid därefter födde Clotild åter igen en son som döptes och gavs namnet Chlodomer. Strax senare började han bli dålig och Chlodevech beskyllde åter igen drottningen för detta.

Chlodevechs dop

Därefter utbröt det ett krig mellan frankerna och alemannerna. Då hände det när de två härstyrkorna möttes och en stor slakt inleddes att Chlodevechs härstyrka snabbt blev förintad. Han lyfte sina ögon mot himlen när han såg detta och bad Herren om hjälp och lovade att döpa sig om han räddades ur denna svåra situation. Just när han sade detta vände alemannerna om och skyndade sig därifrån. Så fort de såg att deras kung var död, underkastade de sig Chlodevech och bad om nåd. Chlodevech avslutade genast kriget och for hem för att berätta för Clotild att han hade vunnit genom att tillkalla Kristus. Detta hände i hans femtonde regeringsår (år 496).

Genom Clotilds försorg kom biskop Remigius i Reims till Chlodevech och framförde sin önskan att få döpa kungen, men han svarade att hans folk inte ville det och att de ville ha kvar sina forna gudar. Därpå gick han ut för att tala till sitt folk men de hade redan ändrat uppfattning och ville att kungen skulle döpa sig. Då lät han ordna en bassäng där dopet kunde ske. Den allmänna platsen blev omgärdad med färgade tyger, kyrkan pryddes med vita bonader och dopplatsen ställdes i ordning. Parfymer gav kläderna en god lukt och sötdoftande ljus strålade klart. Hela platsen där dopet skulle äga rum sprakade av gudomlig vällukt. Alla de närvarande var fyllda av glädje och kungen bad biskop Remigius att få bli döpt först. Han gick fram till bassängen medan biskopen sade ”Böj ditt huvud i ödmjukhet, du sugambrer (en persom som härstammade från folkstammen sugambrerna)”. Mer än tre tusen av hans soldater blev döpta vid samma tillfälle (år 496). Även hans syster Albofled döpte sig, men strax därefter dog hon och fördes till Herren. Kungen sörjde hennes död men biskop Remigius tröstade honom med gudomliga ord. En annan av Chlodevechs systrar var Lanthechild och hon konverterade också vid samma tid, efter att tidigare ha levt i enlighet med den arainska tron.

Oro omkring floden Rhone

De romerska kejsarna behöll allt land fram till floden Rhone, men när Odovacar erövrade Italien (år 476) lade goterna under sig allt land i Gallien ända till Alperna

som var gränsen mellan Gallien och Liguria. När Odovacar var borta (år 493) började både goterna och tyringarna frukta frankernas makt som hade växt sig stark, för deras land hade blivit ytterst välbefolkat. Även Teodoric ville ha bra kontakt med dem och vägrade inte att låta äktenskapen få binda länderna närmare varandra. Exempelvis lät han visigoternas unge ledare Alaric (II) få gifta sig med sin egen dotter Teodichusa, medan tyringarnas kung Hermenefrid fick gifta sig med Amalaberga som var dotter till hans syster Amalfrida. På grund av detta vågade inte frankerna kriga mot honom, men istället gav de sig på burgunderna.

En av Chlodevechs allierade var Chloderic, som var son till Sigibert den halte (kung över de ripuariska frankerna). Denne Sigibert hade blivit halt sedan han skadats i strider mot alemannerna vid Zülpich.

Chlodevech skickade sin son Teodoric via Albi och Rodezs stad till Clermont-Ferrand. Medan han tågade framåt lade han allt land, som fanns mellan goternas och burgundernas gränser, under sin faders styre. Alaric II hade då regerat i 12 år (år 495).

Chlodevechs avtal med burgundernas kungar

Vid den tiden rådde de burgundiska bröderna Gundobad och Godigisel över territoriet runt floderna Rhone och Saone samt provinsen runt staden Marseille. Precis som befolkningen i övrigt hade de anammat den arianska irrläran. De var fiender och när Godigisel hörde att Chlodevech hade vunnit segrar skickade han i all hemlighet sändebud till honom och lät meddela att om han fick hjälp att slå eller fördriva sin broder Gundobad så ville han betala Chlodevech en årlig skatt. Chlodevech tog tacksamt emot detta bud och lovade att bistå Godigisel. De gjorde upp om hur de skulle göra och Chlodevech marscherade mot Gundobad. Så fort som Gundobad fick reda på det sände han bud till sin broder, eftersom han inte kände till sveket och bad honom komma med sin härstyrka. Godigisel lovade att komma med sin armé. De tre härarna möttes på en befäst plats som heter Dijon. Striden upptogs vid floden Ouche och Godigisel förde över sina styrkor till Chlodevechs sida och tillsammans kunde de krossa Gundobads härstyrka. Gundobad flydde så fort han såg att hans broder svek honom. Han följde floden Rhone söderut och kom till staden Avignon. Godigisel däremot lovade Chlodevech en del av sin broders rike och återvände till staden Vienne i triumf. Chlodevech kallade på mer trupper och förföljde Gundobad i avsikt att driva ut honom ur staden och döda honom. Gundobad blev rädd när han fick höra detta men en av hans vänner vid namn Aridius var slug och full av energi. Denne Aridius begav sig till Chlodevech och presenterade sig som kungens underdånige eftersom han påstod sig ha flytt från Gundobad och nu ville tjäna som krigare under Chlodevech, vilket omgående beviljades. Han fick sedan stanna i kungens närhet medan styrkorna fördes fram till stadens murar. Då talade Aridius till kungen och gav honom rådet att inte ödelägga landet, förstöra sädesfälten, vingårdarna och olivlundarna eftersom han ändå inte hade kraft nog att inta staden. Istället gav han rådet att kungen skulle skicka hem sina styrkor och kräva att Gundobad betalade honom en årlig skatt.

Kungen tyckte detta lät bra och gjorde som Aridius sagt. Strax därefter godkände Gundobad att betala Chlodevech en årlig tribut.

Gundobad rustade sin härstyrka och gick mot sin broder Godigisel och belägrade honom i staden Vienne. När maten började tryta för stadens folk var Godigisel rädd att detta även skulle beröra honom och han beordrade då att de som var utan mat skulle drivas ut ur staden. Bland dem fanns också den man som var ansvarig för akvedukten. Han var ursinnig och begav sig till Gundobad för att berätta hur man kunde ta sig in i staden. Mannen förde på så vis in härstyrkorna till staden längs akvedukten. Främst av alla kom ingenjörssoldater med bräckjärn och lyckades ta bort några stenar varefter de kunde ta sig in i staden, öppna stadsportarna och släppa in resten av styrkorna. Stadsborna hamnade mellan två eldar och höggs ner av fienden. Godigisel tog skydd i en av kättarnas kyrkor men både han och hans arianska biskop blev dödade där inne. De franker som hade varit hos Godigisel höll ihop i ett av tornen. Gundobad gav då order om att ingen av dem skulle behandlas illa. När de var avväpnade skickade han dem i exil till visigoternas kung Alaric i Toulouse. Alla de gallo-romerska senatorerna och de burgunder som hade stått på Godigisels sida dräptes. Hela denna region, som nu (avser sent 500-tal) kallas Burgund, lade Gundobad under sitt eget rike. Han införde mildare lagar (Lex Gundobada) bland burgunderna för att få dem att sluta använda de romerska orättvisorna.

Gundobad valde att lämna den arianska läran och lyssnade till den helige biskopen i Vienne.

Burgundernas öde

Enligt en annan version hände följande med burgundernas rike.

Goterna förenade sig och frankerna i ett gemensamt angrepp på burgunderna, där de gick från varsitt håll med sina härstyrkor mot dem. De hade beslutat att om någon av arméerna skulle avlägsna sig när den andra armén drog i fält mot burgunderna och segrade över dem och tog deras land, då skulle den segrande sidan ta emot en viss summa guld av dem som inte hade deltagit i fälttåget. Därefter skulle de båda inneha burgundernas land gemensamt. Därpå avtågade frankerna med en stor härstyrka i enlighet med avtalet, men Teodoric höll fortfarande på med sina förberedelser och först dagen efter lät han dem få avtåga. De befälhavare som styrde över den gotiska styrkan fick order om att ta det lugnt på vägen och om de fick höra att frankerna varit segrande skulle de skynda sig, men om de fick höra att frankerna förlorat skulle de inte gå vidare utan stanna där de var. Frankerna mötte burgunderna i strid och en stor strid utkämpades med all iver och många föll på båda sidorna. Till slut lyckades frankerna få ett övertag och drev burgunderna ända till rikets gräns där de hade många befästningar. Resten av landet lade dock frankerna under sig. Genast skyndade sig goterna dit. När de blev klandrade av sina allierade, lade de skulden på det svårforcerade landskapet. Sedan de betalt den bestämda summan i bestraffning delade de landet med segrarna. Då blev det

uppenbart att Teodoric inte hade förlorat en enda man och för en liten summa guld lyckats få tillgång till halva burgundernas land.

Järtecken

Vid den tiden inträffade skrämmande järtecken och det var häftiga jordbävningar. Flockar med utsvultna vargar och kronhjortar kom in genom statsportarna men de var inte rädda för någon. Dessa omen pågick under hela året. När påsken nalkades hoppades folket att järtecknen skulle upphöra. Men under vakan till självaste påskhelgen brann kungens palats i staden och orsakade full panik hos folket som rusade ut ur kyrkan eftersom de trodde att hela staden skulle bli förstörd av eld. Strax senare slutade dessa händelser.

Chlodevechs möte med visigoternas kung Alaric II

När visigoternas kung Alaric II såg hur Chlodevech slog det ena folket efter det andra skickade han ett brev till honom och bad om ett möte dem emellan. Chlodevech accepterade och de möttes vid Amboise, på en ö i floden Loire och i en trakt som hörde under staden Tours. Där satt de sida vid sida och åt tillsammans, svor varandra evig trohet och återvände hem med fred i sinnet.

På den tiden var det många i Gallien som ville att frankerna skulle styra över dem. I staden Rodez, som låg i visigoternas rike, var Quintianus biskop. Han föll i onåd och drevs ur ur staden eftersom han var för vänligt inställd till frankerna. De visigoter som bodde i staden misstrodde honom och folket anklagade honom för att ha accepterat att frankerna tog över. När folket planerade att mörda honom flydde han en natt och kom till Clermont-Ferrand där han blev vänligt mottagen av biskop Eufrasius och fick stanna kvar.

Chlodevech ogillade att en del av Gallien innehades av arianer och framförde önskemålet till sina ministrar att han ville erövra denna del med Guds hjälp. Därför ville han slå goterna och omvända folket. Alla samtyckte och Chlodevech marscherade till Poitiers (år 507?). De som kom dit via området kring staden Tours fick i order, med hänsyn till den helige Sankt Martin som tidigare varit biskop där och vid vars grav det skedde underverk, att inte begära någonting annat när de var där än mat och vatten på sin färd. En av krigarna fann lite hö hos en fattig bonde och begärde att få det, eftersom han menade att det också var mat. När detta rapporterades till Chlodevech drog han genast sitt svärd och dödade krigaren. Chlodevech tågade vidare till Vienne men blev osäker på var de kunde ta sig över floden som hade svällt på grund av allt regnande. På morgonen kom det en stor hind fram till floden och gick över som om det var Guds vilja att leda sina styrkor. Chlodevech marscherade i riktning mot Poitiers och och när de slagit läger där reste sig en pelare av eld från Sankt Hilarius (Hillarys) kyrka. Sakta tycktes den röra sig mot Chlodevech som uppfattade detta som ett tecken av Sankt Hillary, som ofta varit med och avgjort strider, att han var på kungens sida. Genast gav han order om att hans styrkor inte på något sätt fick skada detta område när de marscherade igenom eller ta någons egendom.

Vid den tionde milstenen utanför Poitiers möttes visigoterna och frankerna i slaget vid Vouille (år 506?). En del slängde sina spjut på avstånd medan andra kämpade i närstrider. Chlodevech dödade Alaric men medan goterna var på väg att fly hände det att två av goterna plötsligt rusade fram mot klungan närmast Chlodevech, en på vardera sidan och stack mot Chlodevech med sina spjut. Det som räddade honom var hans läderbrynja och hans snabba häst men det var oerhört nära att han dödades. Alarics son, Amalaric, undkom och flydde med de övriga goterna till Spanien.

Chlodevech övervintrade i staden Bordeaux. Han lät då föra bort Alarics alla skatter från Toulouse varefter han begav sig till Angouleme. Där inträffade det underliga att stadens murar kollapsade av sin egen vikt när han tittade på dem. Chlodevech drev ut goterna ur staden och tog över styret innan han återvände till Tours. Där skänkte han många gåvor till Sankt Martin.

Kejsare Anastasius skrev brev till Chlodevech och tilldelade honom konsulskapet i östromerska riket (*men hans namn saknas i den officiella romerska listan*). Chlodevech var klädd i en tunika färgad i purpur och militärmantel och han krönte sig själv med ett diadem. Därefter red han iväg och kastade ut guldmynt och silvermynt till folket på sin färd från Sankt Martins kyrka till Tours katedral. Från och med den dagen kallades kan konsul eller augustus (kejsare). Han lämnade Tours och begav sig till Paris där han inrättade styret över landet. Hans son Teodoric kom också dit och styrde med sin fader.

Chlodevechs övertagande av Chloderics land

Chlodevech skrev i all hemlighet ett brev till Sigisberts son Chloderic och sade då till honom att han självklart skulle bli kung efter sin fader och att Chlodevech ville vara hans allierade. Detta gjorde att Chloderic fick begär efter kungamakten och sökte efter tillfälle att döda sin fader. En dag begav sig Sigisbert ut från staden Cologne (Köln) och tog sig över floden Rhen eftersom han ville vandra i skogen Buchau. Vid middagstid tog han sig en vilostund i ett tält och då passade hans son på att låta mörda honom, varefter han själv blev kung. Omgående skickade han bud till Chlodevech och lovade att ge honom vad som helst ur sin skattkammare. Chlodevech svarade att han ville att hans sändebud skulle få se hela skattkammaren men att Chloderic skulle behålla allting själv. Han visade upp kistan där hans fader hade alla sina guldmynt. Sändebudet som ingående granskade allting bad Chloderic stoppa ner sin hand för att visa hur djup det var ner till botten. När han gjorde det drog en av frankerna sin dubbeleggade yxa och klöv Chloderics huvud. Så snart Chlodevech fick höra att både fader och son var döda begav han sig till Cologne och krävde att folket i staden skulle samlas. Där talade han inför dem och hävdade att Chloderic hade mördats av någon på grund av att han själv hade låtit mörda sin fader. Därför gav han dem rådet att frivilligt låta sig infogas i hans eget rike. Folket slog på sina sköldar och lyfte upp honom på en sköld för att visa att de

ville göra honom till sin kung. På det sättet fick han både styret över Sigisberts rike och hans skatter.

Chlodevechs angrepp mot Chararic och hans son

Därefter marscherade Chlodevech mot Chararic, som var kung över en del av de saliska frankerna. Då Chlodevech tidigare hade bekämpat och slagit Syagrius, hade Chararic förhållit sig neutral och inväntade istället besked om vem som vunnit för att först då ingå en eventuell allians. Detta hade gjort Chlodevech rasande och därför attackerade han och omringade Chararic genom list och gjorde honom till sin fånge. Både Chararic och hans son var bundna och deras hår klipptes kort, varpå Chlodevech beordrade Chararic att låta sig bli prästvigd och hans son att bli diakon. Chararic brast i tårar på grund av denna förnedring och hans son uttalade hårda ord om att de skulle återkomma på något sätt och ge igen för dem skymf som Chlodevech orsakade dem. När detta kom till Chlodevechs kännedom lät han deras hår få växa ut igen och därefter dödade han dem och högg av deras huvuden. Då tog han över deras kungarike, deras skatter och började styra över deras folk.

Chlodevechs krossande av Ragnachar och Ricchar

I Cambrai bodde en kung vid den tiden som hette Ragnachar, som var släkt med Chlodevech. Han hade sjunkit så djupt i sedeslöshet att han inte ens kunde hålla händerna borta från sina kvinnliga släktingar. Farro hette hans rådgivare och han ägnade sig också åt dessa oanständigheter. Båda två blev avskydda av sina egna. Chlodevech gjorde då som så att han gav mutor i form av gyllene armringar och svärdsbälten till Ragnachars leudes (de ädlingar som svurit kungen en trohetsed och som bildade kärnan i livvakten). Men dessa gyllene föremål var egentligen av brons, vilka bara var överdragna med guld på ett elegant sätt. När så Chlodevech marscherade mot Ragnachar skickade den sistnämnde i väg spioner för att ta reda på fiendernas styrka. Chlodevech valde att närvara själv och ordnade sina styrkor inför slaget. Ragnachars härstyrka blev slagen och han själv blev tillfångatagen av sina egna när han försökte fly. Tillsammans med Ragnachars broder Ricchar förde de honom till Chlodevech som sade att det hade varit värdigare för honom som frankisk kung om han hade dött i strid, varpå Chlodevech lyfte sin yxa och högg honom i huvudet. Därefter vände han sig om till Ricchar och sade att om han hade stått på sin broders sida hade han aldrig blivit bunden, varpå han lyfte yxan igen och högg Ricchar i huvudet. Strax senare när dessa båda bröder var döda märkte de män som tagit mutor att det var förfalskningar. När de klagade inför Chlodevech svarade han att detta var den sorts guld som man kunde förvänta sig när man avsiktligt lurar sin herre in i döden. Han tillade att de skulle vara glada att de fick behålla livet och att de inte fick betala för sitt svek genom att bli torterade till döds. Då bad de om förlåtelse och gladdes över det som de fått. Ragnachar hade ytterligare en broder som hette Rignomer och han blev dräpt i Le Mans på Chlodevechs order. När alla tre bröderna var döda tog Chlodevech över deras kungarike och deras skatter. På liknande sätt lät han döda många andra kungar och släktingar

som kunde förväntas konspirera mot honom. Till slut fanns det ingen kvar. Härigenom blev han den verklige härskaren av hela Gallien.

Chlodevechs död

Lång tid därefter dog Chlodevech i Paris (år 511) och begravdes i de heliga apostlarna Petrus och Paulus kyrka (på den vänstra sidan av floden vid Mont-lès-Paris), som han och hans hustru Clotild låtit bygga. Hon begravdes också här inne sedan hon levt som änka i Tours där hon tjänade i Sankt Martins kyrka. Vid kungens död delades riket lika mellan hans fyra söner.

Frankernas kuvande av tyringar och burgunder

Tyringarnas inre brödrastrider

Tyringarna regerades av de tre bröderna Baderic, Hermenefrid och Berthar. Hermenefrid slog sin broder Berthar i ett slag och dödade honom. Berthar hade dottern Radegunda, som senare gifte sig med den frankiske kungen Chlotar, samt flera söner. Hermenefrids hustru hette Amalaberga och hon var elak. Det var hon som var orsaken till striderna mellan de två återstående bröderna. En dag när Hermenefrid kom för att äta en måltid fick han bara en halv tallrik. När han frågade henne vad hon menade med det, svarade hon att en kung som bara rådde över ett halvt rike kunde nöja sig med en halv tallrik. Han blev rasande och gick till anfall mot sin broder Baderic, samt skickade bud till den frankiske kungen Teodoric med en vädjan om att han skulle förena sig med honom, med löfte om att de skulle dela hans broders rike efter segern. Teodoric blev förtjust när han hörde detta och marscherade mot Baderic. Här möttes Hermenefrid och Teodoric varefter de gick mot Baderic, krossade hans härstyrka och skar huvudet av honom. Därefter återvände de hem, men Hermenefrid gjorde inget för att infria sitt löfte varför det uppstod en djup fiendskap mellan honom och Teodoric.

Kung Sigismunds mord på sin egen son

När burgundernas kung Gundobad var död övertog hans son Sigismund hans rike. Till skillnad från sina släktingar var han inte arian utan katolik. Med stor känsla för detaljer lät han bygga klostret vid Saint-Maurice d'Agaune som han försedde med kapell och levnadsregler. Hans första hustru, som var dotter till ostrogoternas kung Teodoric den store i Italien, dog tidigt och med henne hade han sonen Sigeric. Därefter gifte han om sig men den nya hustrun behandlade styvsonen illa. På en viss festdag hände det att pojken såg hur hon klädde sig i hans döda moders kläder och sade åt henne att hon borde skämmas över att göra på det sättet. Drottningen

blev ursinnig för det han sade och gick omedelbart till sin make och tillika hans fader samt hävdade att pojken var galen och att han skulle bli en fara för kungens egen tron. Hon fortsatte med att påstå att pojken ville överta både sin faders och sin morfaders rike i Italien. Dessa beskyllningar fortsatte ända till dess att kungen började tro på henne och beslöt sig för att mörda sin egen son. En dag när pojken hade druckit vin till måltiden mitt på dagen, skickade Sigismund iväg honom för att vila under eftermiddagen. Medan han sov lade man ett kläde runt han nacke och knöt en knut under hakan. Två tjänare drog åt varsitt håll och på så sätt kvävdes han till döds. Hans fader blev bedrövad över vad han hade gjort. Sigismund slängde sig på den döda kroppen och grät förtvivlat. Sedan for han till klostret i Agaune där han stannade för att be och söka förlåtelse. Därefter for han till staden Lyon men Guds hämnd följde honom hack i häl.

Chlodomers seger och död

Änkedrottningen Clotild såg till att ordna ett möte mellan Chlodomer och sina övriga söner. Då krävde hon av dem att de skulle hämnas hennes moder och fader, varpå sönerna rustade sig för att marschera mot burgunderna. De gick mot Sigismund och hans broder Godomar. Den burgundiska härstyrkan krossades och Godomar flydde, medan Sigismund försökte unkomma genom att bege sig till klostret i Agaune. Där blev han tillsammans med sin hustru tillfångatagen av Chlodomer och fördes till Orleans. När den frankiske kungen återvänt rustade Godomar sina burgundiska styrkor och vann tillbaka sitt kungarike. Chlodomer förberedde sig på att anfalla honom en gång till, men planerade först att avrätta Sigismund. Då kom Sankt Avitus, abbot vid Sankt Mesmin de Micy, med budskapet att det Chlodomer valde att göra Sigismund samt hans hustru och son även skulle bli hans eget öde och drabba honom själv. Men Chlodomer lyssnade inte på detta utan mördade Sigismund och hans familj genom att hissa ner dem i en brunn vid Sankt Peravy-la-Colombe, en liten stad i trakten av Orleans (år 523). Efter det kallade han på sin broder kung Teodoric för att få hans härhjälp och tågade sedan till burgundernas rike. Men hans broder Teodoric, som också var kung över frankerna, var gift med Sigismunds dotter och ville inte hämnas det felaktiga som hans svärfader hade gjort. Trots det lovade han att ansluta med sin härstyrka. De två arméerna möttes vid Vezeronce i trakten av staden Vienne och inledde strider med Godomar, som snart drevs på flykt. Chlodomer förföljde honom och kom snart ifrån sina egna styrkor. Burgunderna imiterade hans samlade trupper och ropade åt honom ”Den här vägen, den här vägen. Vi är dina krigare”. Chlodomer trodde dem och följde deras väg tills han befann sig mitt bland sina fiender. De högg av hans huvud, satte upp det på en lång stör och lyfte upp det mot skyn. Frankerna såg att deras kung var död, samlade omgående sina styrkor och drev Godomar på flykt. Sedan erövrade de hela det burgundiska riket, men det skulle inte dröja länge innan Godomar återvände och tog tillbaka sitt rike. Senare kom Chlotar att gifta sig med sin broder Chlodomers änka, som hette Guntheuc.

När änkedrottning Clotild hade sörjt färdigt efter sin son Chlodomers död, tog hon hand om hans söner och lät uppfostra dem i sitt eget hus. Den äldste var Teodovald och därefter kom Gunthar och Chlodovald.

Teodorics hämnd på tyringarna

Teodoric kunde inte glömma det som Hermenefrid, tyringarnas kung, hade gjort honom. Han kallade på sin broder Chlotar och bad om härhjälp och lovade bort en del av bytet efter segern, varefter han talade till frankerna och påminde dem om de våldsamheter som tyringarna hade åstadkommit i frankernas rike. Han talade till dem och påminde dem om att frankerna hade utväxlat gisslan med tyringarna i avsikt att ingå ett fredsavtal med dem, men tyringarna hade mördat sin gisslan på olika sätt. Därefter anföll de den frankiska landsbygden och plundrade vida omkring. Unga män hängde de upp i träden för att dö och mer än två hundra unga kvinnor lät de dräpa genom att binda deras armar runt halsen på sina hästar, hetsade hästarna i alla möjliga riktningar genom att sticka dem med pikstavar. På så sätt slets kvinnorna sönder i bitar. Andra sträckte de ut över hjulspåren på deras vägar, fäste armar och ben i marken med störar och körde sedan med tunga vagnar över dem, om och om igen tills deras ben var helt krossade och kropparna kunde bli utkastade för att föda hundar och fåglar. Slutligen påminde Teodoric dem om de löften som Hermenefrid hade brutit, varför frankerna hade all rätt på sin sida. Teodoric kallade sin broder Chlotar till sig men också sin egen son Theodobert. Tyringarna hade arrangerat några fällor för frankerna. De grävde gropar på den slätt där slaget skulle stå och dolde dem med gräs. När det frankiska kavalleriet gav sig iväg över fältet föll de huvudstupa ner i dessa diken och försenade attacken avsevärt, innan de förstod att de behövde vara mer försiktiga. Kung Hermenefrid drevs bort från slagfältet och tyringarna insåg att de skulle huggas i bitar. De flydde därifrån och kom till floden Unstrut. Här uppstod en sådan slakt på tyringarna att floden höjdes kraftigt på grund av alla kropparna, så att frankerna kunde gå över på andra sidan som om de gick på en bro. Därefter tog frankerna över tyringarnas kungarike. När frankerna återvände hem tog Chlotar, som sin del av bytet, med sig Radegunda som var dotter till tyringarnas kung Berthar. Senare gifte han sig med henne, men därmed så slutade han ändå inte att försöka mörda hennes bröder. Hon vände sig då till Gud, klädde sig i nunnekläder och lät bygga ett kloster till sig själv i Poitiers. Hon blev så omtyckt att många betraktade henne som ett helgon.

Medan frankerna fortfarande var kvar i tyringarnas rike försökte Teodoric döda sin broder Chlotar. Han ordnade med ett bakhåll och bad sedan sin broder komma till honom för att diskutera viktiga ärenden. I ett av sina hus ute på landsbygden sträckte han ut en tältduk längs en hel vägg och beordrade några beväpnade krigare att gömma sig där bakom så att männens fötter knappt var synliga. Chlotar märkte detta men gick ändå in omgiven av sin livvakt. Då Teodoric insåg att hans plan var avslöjad, pratade han på som om ingenting hade hänt, skänkte sin broder ett silverfat varefter de skildes åt och Chlotar återvände. Teodoric klagade då inför sin familj och sade att han hade gett bort ett silverfat utan anledning och uppmana-

de sin son Teodobert att rida efter Chlotar och begära att få tillbaka silverfatet. Den unge mannen kom ikapp Chlotar och fick det han frågade efter.

När Teodoric kom hem kallade han på Hermenefrid och försäkrade honom fri lejd. När Hermenefrid väl kom dit fick han rika gåvor. En dag sågs de båda tillsammans småpratande på stadsmuren. Någon gav då Hermenefrid en knuff så att han föll ner från den höga muren och slog ihjäl sig.

Hermenefrids land överlämnas till Childebert

Medan Teodoric fortfarande var kvar i tyringarnas rike kom ryktet om Hermenefrids död till Clermont-Ferrand. Arcadius, en av senatorerna där, skickade bud till Childebert och sade åt honom att ta över det området. Childebert kom omgående till Clermont men dimman låg så tät att man knappt kunde se någonting framför sig. Stadens portar stängdes men Arcadius lyckades släppa in Childebert, men då kom budskapet att Teodoric hade återvänt hem från tyringarnas land.

Childeberts resa till sin syster i Spanien

Då for Childebert istället från Clermont till Spanien för sin syster Clotilds skull. Hon blev dåligt behandlad av sin make Amalaric, visigoternas kung, på grund av sin katolska tro. Flera gånger när hon var på väg till sin kyrka hade han hällt gödsel och annat orent över henne. Slutligen slog han henne med sådan kraft att hon skickade en handduk till sin broder med sitt eget blod på. När Amalaric fick höra om Childeberts ankomst (år 531) gjorde han i ordning sina skepp och var beredd på att fly därifrån. Just när Childebert var på väg dit kom Amalaric ihåg att han hade glömt en förmögenhet i värdefulla stenar i sin skattkammare. Han skyndade sig tillbaka in i staden Barcelona för att hämta dem men soldaterna hindrade honom från att komma tillbaka till hamnen. När alla flyktvägar var avskurna flydde han till en kristen kyrka. Innan han hann över tröskeln var det en soldat som träffade honom med sitt spjut och han föll död ner till marken. Childebert tog med sig sin syster och omfattande skatter men på vägen hem dog hans syster Clotild. Hon fördes då till Paris där hon gravlades bredvid sin fader. Bland de skatter som Childebert tog ingick en mycket värdefull uppsättning kyrkliga föremål för ceremonierna. Han tog med sig sextio nattvardskalkar, femton oblattallrikar och tjugo böcker om evangelierna, allt gjort av rent guld och smyckade med ädelstenar. Allt detta donerade han till olika kyrkor och klosterkapell.

Teodorics anfall mot Clermont-Ferrand

Efter dessa händelser beslutade sig Chlotar och Childebert för att anfalla burgunderna. De bad Teodoric följa med, men han ville inte. Hans män sade då att de skulle lämna honom om han inte följde sina bröder. Teodoric visste att hans män i Clermont-Ferrand redan var på väg att förråda honom. Han talade då till sina krigare: ”Följ mig. Jag vill leda er till ett land där ni får möjlighet att lägga era händer på så mycket guld och silver att er längtan efter byte kommer att tillfred-

ställas. Om ni bara kan acceptera att inte följa mina bröder så kommer ni i detta andra land att kunna ta så mycket boskap och slavar och kläder som ni önskar."

Frankerna blev glada över detta och följde sin kung Teodoric (år 532). När de gjorde sig redo att intåga i Clermont talade han om för sina trupper att de hade hans tillstånd att inte bara föra hem allting som de kunde stjäla i regionen utan också ta befolkningen som slavar. Då Teodoric kom till Clermont flydde den Arcadius som var orsaken till hela detta fälttåg och han begav sig till staden Bourges som låg under Childeberts styre. Arcadius moder Placidia och moster Alchima tillfångatogs i staden Cahors och alla deras egendomar beslagtogs. Teodoric gick in i staden Clermont och inkvarterade sina styrkor i en förort. Härstyrkan plundrade hela bygden och alla gårdar samt förstörde det mesta omkring sig. Dörrarna till Sankt Julianus kyrka bröt de upp och stal det som var hopsamlat till de fattiga. Styrkorna stormade befästningen Vollore där prästen Proculus höggs ner framför sitt eget altare. Men när styrkorna anlände var platsen omöjlig att inta. Då de var på väg att dra sig därifrån var det några i staden som blev lurade att tro att det var säkert att gå ut. De blev genast tillfångatagna, staden förstördes och befolkningen fördes bort i slaveri.

Folket i Chastel Marlhac blev belägrade men de behöll sin frihet för de betalade mutor till härstyrkan för att de inte skulle ta dem som fångar. Att de betalade något överhuvudtaget berodde dock mest på grund av deras egen dumhet. Platsen där de bodde var naturligt befäst och låg på en klippa med stup på 100 fot eller mer (omkring 30 m). Däruppe hade de färskvatten i källor av utmärkt kvalitet. De blev så självsäkra att de trodde sig kunna smyga ut och stjäla från de frankiska krigarna och sedan skynda sig tillbaka igen, men femtio av dem blev tillfångatagna. Deras händer bakbands och de fördes fram så deras släktingar däruppe kunde se dem, varefter frankerna drog sina svärd och gjorde sig beredda att döda dem. De som var inne i staden gick med på att betala ett tredjedels guldmynt som lösesumma för var och en av dem. Till slut begav sig Teodoric från Clermont-Ferrand men han lämnade sin släkting Sigivald för att vakta staden.

Teodorics strid mot Munderic

En man som hette Munderic låtsades vara av kungligt blod och blev så självsäker att han utmanade Teodoric genom att uppmana sitt folk att istället svära honom trohetsed. Teodoric samlade då sina härstyrkor och gick emot honom. Munderic förstod att hans styrkor inte räckte och stängde in sig befästningen vid Vitry-le-Brule. Teodoric belägrade staden i sju dagar och skickade då Aregisel till Vitry i avsikt att ge mannen löfte om fri lejd ifall han kom ut. Men han fick också i uppdrag att se till att döda honom så fort han lämnade borgen. För att lyckas med detta bestämde Aregisel att han som en signal till sina följeslagare skulle säga särskilda saker när det var dags för dem att döda Munderic. När de kom fram påpekade Aregisel för Munderic hur svårt det skulle vara för honom att hålla sig undan Teodoric i längden och att det därför var ett bättre val att ta vara på den fria lejd som erbjöds honom och hans söner. Först när Aregisel svor en ed inför altaret

trodde Munderic på honom och gav upp och gick ut genom porten medan han höll Aregisel i handen. Då uttalade Aregisel de ord som var en signal till hans män, men Munderic förstod vad som höll på att hända. Han lyfte sitt spjut och spetsade Aregisel mellan skulderbladen så att han föll död ner till marken. Därefter drog han sitt svärd och tillsammans med sina män som stod närmast högg de ner åtskilliga av sina fiender omkring sig, men till slut dödades han och hans rikedomar fördes till Teodoric.

Erövringen av det burgundiska riket

Vid denna tid marscherade Chlotar och Childebert mot burgunderna. De belägrade staden Autun (år 534) och tvingade Godomar att fly och de erövrade hela det burgundiska riket.

Avtal och övergrepp

Teodoric och Childebert gjorde en överenskommelse och svor en ed att inte anfalla varandra, samt tog gisslan för att stärka detta avtal. Många söner till de senatoriska familjerna utväxlades på detta sätt. När sedan ett nytt gräl utbröt mellan bröderna var det många av de som ingick i gisslan som blev vanliga arbetare eller slavar hos dem som de placerats hos. Många rymde från sina herrar och tog sig hem igen och bara några få blev kvar i fångenskapen.

Sigivald som höll staden Clermont-Ferrand gjorde omfattande skada i den bygden. Han lade beslag på många människors egendom när hans underlydande gjorde sig skyldiga till åtskilliga stölder, dråp, lönnmord och andra brott, men ingen vågade klaga öppet. Slutligen vågade sig Sigivald på att lägga beslag på det gods vid Bongheat vilket den helige biskop Tetradius hade testamenterat till Sankt Julianus kyrka. Så fort som han satte sin fot i huset fick han ett anfall och kollapsade på en säng. Hans hustru blev varnad av en präst och hon såg då till att han lades på en bår och fördes bort till ett annat gods där han återhämtade sig. Där berättade hon för honom vad som hade hänt. Så fort han hade hört historien gav han ett löfte till den helige martyren och återgäldade dubbelt mot det han hade tagit.

Burgundiska biskopar

När biskop Ommatius i Tours, vilken utnämnts av Chlodomer, dog blev Leo biskop. Efter honom i sin tur blev Theodorus och Proculus biskopar samtidigt. De kom från burgundernas land och hade blivit rekommenderade av drottning Clotild varefter de skötte om stiftet i tre år. Efter deras död ersattes de av senator Francilio som blev förgiftad i sitt tredje år.

Mordet på Chlodomers söner

Medan drottning Clotild bodde i Paris märkte Childebert att hans moder slösade med sina känslor på Chlodomers söner. Detta gjorde honom avundsjuk eftersom

han trodde att gossarna därmed skulle komma att efterträda honom. Han skickade ett hemligt meddelande till sin broder Chlotar och påstod att Clotild var på väg att ge kungatronen till de båda gossarna, samt ville att han omgående skulle komma till Paris. Officiellt påstod han att brodern kom på besök för att de skulle planera för gossarnas kröning. Detta gladde Clotild mycket och hon skickade iväg dem, men så fort som de kom fram blev de tillfångatagna och skilda både från varandra och från sitt tjänstefolk. Sedan skickades Arcadius till änkedrottningen och han hade en sax i ena handen och ett svärd i den andra. Därpå tillfrågades hon hur gossarnas framtid skulle bli: "Ska de få leva vidare, men kortklippta (underförstått som prästvigda, varefter de inte kunde bli kungar), eller vill du hellre se dem dödade?" Hon svarade att hon hellre såg dem döda än förnedrade. Arcadius skyndade sig tillbaka och meddelade hennes svar. Chlotar dröjde inte i onödan. Han greppade den äldre pojken i handleden, drog ner honom på marken, stötte sin dolk i armhålan och mördade honom genom värsta tänkbara grymhet medan han skrek. Den yngre gossen lade sig framför Childeberts fötter och höll om hans knän och bad om hjälp. Childebert rördes till tårar och bad sin broder hålla upp och lovade honom full ersättning om gossens liv sparades. Chlotar skrek då smädelser åt sin broder och sade att om han inte gav ifrån sig gossen skulle han själv bli dödad istället. Då släppte Childebert gossen och föste bort honom till Chlotar som grep tag i honom och tryckte upp sin dolk mellan revbenen på honom. På så vis blev han mördad på samma sätt som sin broder. Därefter dödades alla deras tjänare och följeslagare. När alla var döda satte sig Chlotar upp i sadeln på sin häst och red därifrån utan att visa någon ånger över morden på sina brorssöner, men Childebert höll sig undan i Paris utkanter. Clotild placerade de två kropparna på en bår och följde dem på deras begravningsprocession till Sankt Petrus kyrka och hon sörjde tydligt medan psalmerna sjöngs. Där begravde hon dem sida vid sida. Den ena av dem var tio år och den andra bara sju år gammal. Det fanns också en tredje broder som hette Chlodovald men honom kunde de inte få tag på för de som vaktade honom var modiga män. Chlodovald hade ingen längtan efter världsliga ting utan hängav sig själv till Gud. Med sina egna händer klippte han håret kort och var präst ända till sin död och blev senare helgonförklarad.

De två kungarna delade Chlodomers land mellan sig och deras moder Clotild fortsatte med att ge allmosor till de fattiga och ägnade nätterna till bön. Hon donerade pengar till kyrkor, kloster och andra heliga platser i en sådan omfattning att man inte betraktade henne som en drottning utan som Guds tjänarinna.

Återerövrade områden samt Sigivalds nåd

Efter det att Chlodevech dött (år 511) hade goterna återtagit en stor del av det territorie som han hade erövrat av dem. Teodoric skickade iväg sin son Teodobert för att vinna tillbaka detta land medan Chlotar skickade sin son Gunthar som ryckte fram ända till Rodez innan han återvände. Teodobert kom ända till Beziers, erövrade befästningen i Dio och plundrade den. Därefter skickade han bud till befästningen vid Cabrieres och lät meddela att om de inte överlämnade sig skulle

hela deras bygd bli bränd till grunden och de själva bortförda i fångenskap. De gav upp och här träffade han Deuteria, som senare skänkte honom en dotter och som han sedermera gifte sig med. Detta trots att Teodoric hade trolovat sin son Teodobert med Wisigard, som var dotter till Wacho, langobardernas kung.

Efter detta drog Teodoric sitt svärd och dräpte sin släkting Sigivald. Så sände han ett hemligt meddelande till sin son Teodobert och bad honom döda Sigivalds son, också han med namnet Sigivald, som då var i hans tjänst. Men Teodobert hade hållit den lille gossen vid dopfunten när han döptes och var därför ovillig att döda honom. Istället tog han med sig faderns brev och visade det för honom samt sade åt honom att fly tills den dagen kom då han själv regerade i sin faders ställe. Först då skulle han kunna återkomma trygg och fri. Vid den tiden hade goterna just erövrat staden Arles och härifrån kom gisslan som Teodobert höll i förvar sedan tidigare. Hit kom den yngre Sigivald innan han skyndade vidare till Italien där han gömde sig.

Vid den tiden kom budet till Teodobert att hans fader blivit allvarligt sjuk. Han visste att även om han skyndade sig dit skulle hans farbröder ta hans arv ifrån honom och se till att han inte kunde återvända till Clermont-Ferrand. Medan Teodobert var på väg dog hans fader Teodoric (år 534). Childebert och Chlotar förenade sina styrkor och försökte erövra Teodoberts land men han lyckades hålla dem borta.

När Childebert förstod att han inte kunde segra över Teodobert skickade han en ambassadör till honom och bad honom komma på besök eftersom han saknade egna söner och ville adoptera Teodobert som sin egen son. Teodobert begav sig dit och fick rikliga gåvor av Childebert, i guld, silver, kläden och hästar.

Då återvände Sigivald från Italien. Teodobert blev oerhört glad, omfamnade Sigivald och gav honom en tredjedel av de gåvor han just mottagit från sin farbroder. Sedan gav han order om att all den egendom som Sigivalds fader hade innehaft skulle återlämnas. Därefter bevisade han på många sätt att han var en god kung som lyssnade till sitt folk och som var rättvis och gynnade kyrkan.

När Deuteria såg att hennes dotter höll på att bli vuxen blev hon rädd för att kungen skulle få begär efter henne. Hon såg därför till att dottern fördes bort i en vagn dragen av otämda tjurar. När vagnen kom till en bro gick dragdjuren över kanten och störtade ner så att flickan föll i floden och drunknade. Detta hände i Verdun.

Trots att sju år hade gått av Teodoberts trolovning ville han inte infria sitt löfte att gifta sig med sin trolovade eftersom han under tiden hade gift sig med Deuteria. Alla tyckte att detta var en stor skandal och frankernas påtryckningar blev för stora. Han försköt Deuteria, som dessutom givit honom en son vid namn Teodobald, varefter han gifte sig med Wisigard. Strax senare dog Wisigard men han återkallade inte Deuteria utan gifte sig då med en annan kvinna.

Angreppet mot Chlotar

Childebert och hans brorson Teodobert samlade sina styrkor och marscherade mot Chlotar, som genast förstod att han inte hade kraft nog att stå emot dem. Han flydde till en skog vid namn Arelaunum (Foret de Brotonne, på den södra sidan av floden Seine, mitt emot Caudebec) där han lät bygga en barrikad av trä och förlitade sig i övrigt på Gud. Då änkedrottningen Clotild fick höra detta gick hon till Sankt Martins kapell och bad hela natten att det inte skulle bryta ut något inbördeskrig mellan hennes söner. Childebert och Teodobert omringade Chlotar och planerade att döda honom den nästföljande dagen. När natten föll på blåste det upp till storm just där de befann sig. Deras tält blåste ner och deras utrustning blev kringspridd och allting var i en stor röra. Blixt och åska varvades med hagelbyar. Deras enda skydd var sköldarna och de var hela tiden rädda för att träffas av blixten. Hästarna slet sig och irrade omkring. Några återfanns både två och tre milier därifrån, men somliga återfanns aldrig. Då bad kungarna Gud om förlåtelse för att de hade tänkt döda sin broder. Childebert och Teodobert skickade bud till honom med önskan om ett fredsavtal. Så blev det och alla vände hem igen. Ingen kan betvivla att detta mirakel skedde på grund av drottningens böner till Sankt Martin.

Strider i Spanien

Därefter drog Childebert ut mot Spanien tillsammans med Chlotar. De anföll och belägrade staden Saragossa där invånarna började utföra många religiösa handlingar genom sin klädsel, genom fasta och sång av psalmer. Därtill bar de en tunika som tillhört martyren Sankt Vincent runt stadens murar. Detta skrämde de frankiska trupperna som skyndade därifrån för att istället plundra runt om i Spanien och de återvände sedan med ett ofantligt byte.

Efter Amalaric blev Teudes vald till goternas kung i Spanien (år 531) men han blev lönnmördad (år 548). Då blev Teudegisel kung. När han hade en fest med sina vänner och var väldigt munter, blåstes ljusen ut och han blev stucken med ett svärd medan han låg på sin bänk (år 549). Därefter blev Agila kung.

Franker och ostrogoter

Teodoric, kung över ostrogoterna i Italien, hade gift sig med Audofleda som var dotter till Chlodevech och de fick dottern Amalasuenta. Denna Amalasuenta tog sig en älskare som var slav, vid namn Traguilla och rymde med honom till en närbelägen stad. Men hennes moder skickade soldater efter henne, vilka dräpte slaven och förde dottern tillbaka. Både modern och dottern tillhörde den arianska sekten och enligt deras sed, när de kom till altaren för nattvardsgången, var att de av kungligt blod drack ur en egen kalk medan de andra drack ur en annan kalk. När modern så drack ur den särskilda kalken föll hon död ner (år 526), eftersom dottern hade hällt gift i kalken. En kort tid därefter dog även dottern och goternas kung Teudat fick skulden för det, varför hennes släktingar Childebert, Chlotar och Teodobert krävde full betalning för henne om de inte skulle vedergälla henne med krig. Teudat skickade då femtio tusen guldmynt (225 kg) till dem. Childebert beslöt sig då för att dela guldet med Teodobert och inte ge Chlotar någonting, men

denne svarade med att lägga beslag på Chlodomers rikedomar och fick på så vis mycket mer än vad de andra hade undanhållit från honom.

Därefter marscherade Teodobert till Italien och tog ett stort byte (år 539) och sägs ha kommit ända till Pavia. Denna region är mycket ohälsosam. Hans härstyrka minskades kraftigt på grund av flera epidemier och många av hans soldater dog där. Då skyndade de sig hem igen och fröjdade sig över alla rikedomar de fått med sig.

Långt senare återvände Buccelin (Busselin) hit ner (år 553-554). Han erövrade norra Italien och lade det under frankernas rike. Därefter tågade han ner till södra Italien där han utkämpade flera strider mot den romerske befälhavaren Belisarios och slog honom upprepade gånger. När kejsaren fick reda på detta ersattes Belisarios med Narses istället och Belisarios blev befäl över den kejserliga livvakten. Buccelin stred även mot Narses och vann segrar tills han nådde havet och hade erövrat hela Italien. Härifrån förde han då enorma skatter tillbaka till frankerna. Narses berättade vad som hänt för kejsaren som omgående skickade iväg utländska hjälpstyrkor som stöd för honom, men även då förlorade han.

Staden Verduns återhämtning

Vid den tid då Teodobert just hade blivit kung bad biskop Desideratus i Verdun om ett lån på 7000 guldmynt (31,5 kg) för att kunna understödja de fattiga handelsmännen i staden, vilket beviljades. När biskopen senare ville betala tillbaka detta svarade kungen att han inte ville ha det utan att det var betalning nog att biskopen gjort Verdun till en rik stad igen. Denna biskop efterträddes av Ageric som var född i staden.

Mordet på Syrivald

Biskop Desideratus egen son Syagrius kunde inte utstå minnet av det som hans fader fått utstå för länge sedan under kung Teodorics tid, vilket Syrivald tillfogat honom genom tortyr och beslagtagandet av hans egendom. Syagrius samlade ihop en grupp beväpnade män som inväntade Syrivald för att döda honom. De kom en tidig morgon när dimman ännu låg tät till ett av Syrivalds gods i närheten av staden Dijon, på en plats som heter Fleury-sur-ouche. En av Syrivalds vänner gick ut och de mördade honom i tron att det var Syrivald, varefter de gjorde sig i ordning för att skynda sig hem igen. Men en av Syrivalds slavar berättade för dem vem som blivit dödad och de återvände då och försökte ta sig in i Syrivalds sängkammare. Trots upprepade försök kom de inte in. Till slut bröt de ner hela väggen och kom in så att de kunde döda Syrivald. Men detta mord inträffade efter kung Teodorics död (år 534).

Kungliga begravningar

Medan detta skedde blev kung Teodobert allvarligt sjuk. Han låg länge i sin sjukdom innan han långsamt tappade krafterna och dog (år 548). Han efterträddes då av sin son Teodobald.

Änkedrottningen Clotild dog (år 544) i staden Tours och hennes kropp fördes till Paris medan man sjöng psalmer. Där gravlades hon av sina två söner Childebert och Chlotar i Sankt Petrus kyrka och intill sin make.

Chlotars kyrkoskatt

Kung Chlotar hade bestämt att kyrkorna i hans del av riket skulle betala en tredjedel av sina inkomster i skatt till honom. Alla biskoparna hade mot sin vilja skrivit på detta avtal, utom biskop Injuriosus i Tours som vägrade betala och beskyllde kungen för stöld av Guds egendom. Detta gjorde Chlotar oroad som trodde att han skulle bli bestraffad av Sankt Martin och han skickade därför bud till biskopen där han bad om förlåtelse.

Chlotars avkomma

Chlotar hade sju söner med olika hustrur. Med Ingund fick han sönerna Gunthar, Childeric, Charibert, Guntram, Sigibert samt dottern Chlothsind. Med Aregund som var Ingunds syster fick han Chilperic och med Chusina fick han sonen Chramn. Att han gifte sig med sin hustru Ingunds syster berodde på att hon hade bett honom ge henne ett äktenskap som hon kunde vara stolt över. Han begav sig då till det gods där hon vistades och gifte sig med henne, varefter han begav sig hem igen och sade att han inte hade funnit någon bättre make åt henne än sig själv.

Av Chlotars söner dog Gunthar, Chramn och Childeric medan han ännu levde. Hans dotter Chlothsind gifte sig med langobardernas kung Alboin.

Pest, strider och järtecken

Under biskop Sankt Galls tid utbröt en häftig pest (år 543) som var synnerligen svår i staden Arles. Biskop Gall var särskilt oroad för folket som bodde i hans egen trakt och bad dag och natt. Då blev han bönhörd och fick besked om att pesten inte skulle plåga folket mer, men att han själv skulle dö åtta år senare (år 551). Därför klarade sig folket i Clermont-Ferrand mycket bättre än andra platser i Gallien.

När Agila regerade över visigoterna i Spanien skickade kejsaren iväg en armé till Spanien som erövrade ett flertal städer. Agila blev lönnmördad och Athanagild tog över styret samt inledde segerrika strider mot romarna och fritog några av städerna.

Teodobald växte upp och gifte sig med Vuldetrada, dotter till langobardernas kung Wacho vars syster Wisigard tidigare hade varit gift med hans fader Teodobert. På alla sätt var hon en ondskefull person.

I hans dagar dödades Buccelin av den romerske befälhavaren Narses (år 555) och Italien hamnade i händerna på romarna.

Vid den tiden såg man en femte stjärna som rörde sig i motsatt riktning längs månens bana. Detta och andra tecken förebådade kung Teodobalds död. Han fick ett slaganfall och kunde inte röra sig från midjan och neråt. Långsamt blev han

sämre och till slut dog han i sitt sjunde regeringsår (år 555). Kung Chlotar tog över hans land samt inledde ett umgänge med hans änka Vuldetrada men det upphörde när biskoparna klagade och han överlämnade henne då till Garivald som var greve över Bavaria. Chlotar sände då sin son Chramn till Clermont-Ferrant för att sköta styret.

Detta år (555) revolterade saxarna. Chlotar samlade en härstyrka och slog ett stort antal av dem. Han gick in i tyringarnas land och ödelade hela provinsen eftersom de hade understött saxarna.

Chramns sedeslöshet och kriget mot saxarna

Chramn som bodde i Clermont-Ferrand blev känd för att så gott som allt han gjorde var extremt dåligt, vilket också blev orsaken till hans förtida död. Allt folk i staden hatade honom. Bland de personer som han umgicks med fanns det ingen som gav honom goda råd. Runt honom samlades unga och tygellösa personer från de lägre klasserna i samhället. Genom kungligt påbud beordrade han att vissa senatorers döttrar skulle bli bortförda enbart för att förnöja dem.

Efter Teodobalds död (år 555) tog Chlotar över det land som de ripuariska frankerna hade innehaft. Medan han for runt i sitt nya land fick han meddelandet att saxarna åter igen gjorde uppror och vägrade betala sin årliga tribut till frankerna. Han begav sig genast ut mot dem och deras sändebud kom honom till mötes och lät meddela att de gärna ville börja betala skatt till honom på samma sätt som de betalat tribut till hans släktingar, men att de först ville ha ett fredsavtal. Chlotars män ville strunta i detta och gå till anfall men Chlotar vägrade och då kom saxarnas sändebud på nytt och erbjöd hälften av sin egendom som tribut, men fortfarande ville Chlotars män strida mot dem. En tredje gång skickade saxarna sändebud och sade att de kunde ge dem alla sina dyra kläden, all sin boskap och allt som de ägde till frankerna i tribut bara frankerna lämnade deras hustrur och barn i fred och lovade att inte strida mot dem, men frankerna ville inte lyssna på detta. Chlotar försökte hejda dem men de svarade med att riva ner hans tält och slet det i stycken, slet ut honom med våld och svor att döda honom om han inte ledsagade dem ut i striden. Mot sin vilja ledde Chlotar dem ut i striden och ett stort antal av frankerna föll i slaget. Så många män föll på båda sidorna att ingen kunde räkna dem. Därefter etablerade de ett fredsavtal och frankerna återvände hem.

Chramn lämnade Clermont-Ferrand och begav sig till Poitiers. Hans dåliga rådgivare uppmanade honom att förena sig med sin farbroder Childebert för att kunna förråda Chramns fader. Childebert samtyckte till att lyssna på honom men enbart för att förråda honom tillbaka. När deras planering var klar for Chramn till Limousin. Allt detta land tillhörde hans fader och han lade det under sig. Vid den tiden stängde folket i Clermont-Ferrand portarna till staden och dog som flugor för de angreps ideligen av epidemier, den ena efter den andra. Kung Chlotar skickade sina två söner Charibert och Guntram för att förhandla med Chramn. När de kom till Clermont fick de beskedet att han var i Limousin och de fann honom slutligen på en kulle som kallades Nigremont. Där satte de upp sina tält mitt emot hans och

skickade sändebud som meddelade att han skulle avstå från sin faders land eller att gå ut och slåss. Chramn låtsades underkasta sig sin fader och påstod att han bara ville behålla kommandot över landet som han just marscherat igenom men att hans fader fortfarande skulle stå som innehavare av det. Detta godtogs inte av Charibert och Guntram, varpå arméerna ställdes upp. Men just som de skulle gå mot varandra blåste det upp till storm med blixtar och åska, vilket såg till att de inte kunde gå mot varandra. De gick då tillbaka till sina läger. Med sin vanliga lömskhet lät Chramn sända en okänd man till de andras läger som berättade att deras fader Chlotar hade stupat i striderna mot saxarna. Då begav de sig så fort de kunde till burgundernas land och Chramn följde efter dem med sin härstyrka, men kom först till staden Chalon-sur-Saone som han intog efter att ha belägrat den. Därefter begav han sig till Dijon.

Medan detta hände kämpade Chlotar mot saxarna för de hade blivit eggade till kamp av Childebert och de tågade ut ur sitt eget land och kom till de ripuariska frankernas område som de ödelade ända fram till staden Deutz där de orsakade en ofantlig skadegörelse.

Chramn gifte sig med Wilichars dotter som hette Chalda. Han begav sig till Paris där han ingick det nära avtalet med Childebert och svor att han alltid skulle vara en bitter fiende till sin egen fader. Medan Chlotar slogs mot saxarna marscherade Childebert till trakten vid staden Reims. Han kom ända fram till staden och plundrade vida omkring samt brände ner så mycket han kunde av bygderna runt om. Han hade hört ryktet om sin broders död i striderna mot saxarna och föreställde sig nu att dennes land skulle falla under hans eget styre. Därför erövrade han så mycket han kunde av det.

Childebert fick en svår sjukdom och blev sängliggande i Paris under en lång tid innan han dog (år 558). Där begravdes han i Sankt Vincents kyrka (senare kallad Saint Germain des Pres) som han själv hade bekostat. Kung Chlotar tog då över hans land och hans skatter, samt skickade drottning Ultrogotha och hennes två döttrar i exil. Åter igen trädde Chramn inför sin faders säte men när det var uppenbart att det inte gick att lita på honom valde han att fly till Bretagne för att undkomma sin faders vrede. Hans hustru och döttrar gömdes av greve Chanao av Bretagne.

Året innan hade en stor del av staden Tours härjats av en eldsvåda och brunnit ner. Många av kyrkorna hade lämnats övergivna. Chlotar beslöt då att Sankt Martins kyrka skulle få ett tak av tenn och bli återställd i sin forna form.

Två svärmar av gräshoppor kom vid den tiden. De passerade förbi Auvergne och Limousin samt sägs ha kommit så långt som till slätten vid Romagnat.

Chlotar förföljde Chramn med sin härstyrka och kom till Bretagne (år 560). De ställde upp och Chramn hade fått härhjälp från Bretagne. Själv ställde han upp mitt emot sin fader men då kom mörkret och tvingade dem att avbryta sin strid. Morgonen därpå gick de till attack mot varandra. Greve Chanao av Bretagne drevs på flykt och dödades. Strax senare flydde också Chramn och kom till en strand där han hade skepp som skulle föra honom därifrån. Här slösade han bort tid på att

försöka undsätta sin hustru och sina döttrar och därför blev han upphunnen av sin faders styrkor, vilka tillfångatog honom. Chlotar gav då order om att Chramn tillsammans med sin hustru och sina döttrar skulle brännas ihjäl levande. De var instängda i en fattig mans hus. Chramn hölls nere på en bänk samt kvävdes med ett stycke tyg innan de satte eld på huset. Så slutade deras liv.

Chlotar vallfärdade till Sankt Martins kyrka i Tours och bad till slut om förlåtelse för alla sina synder och onda handlingar. I sitt femtioförsta regeringsår var han ute och jagade i skogen vid Cuise, blev han illamående och fick feber. Han fördes till sitt gods i Compiegne där han dog (år 561). Hans fyra söner, vilka ännu var i livet, bar honom till Soissons och begravde honom i Sankt Medards kyrka.

Chilperic

Så snart som Chlotar var död tog hans son Chilperic över hans skatter, som förvarades på dennes egendom vid Berny. Därefter såg han till att få över frankerna på sin egen sida, varefter han tågade in i Paris och intog Childeberts tron. Men inom kort drevs han bort därifrån av sina bröder.

Men de fyra sönerna delade hans rike lika mellan sig. Childeberts forna rike, med Paris som huvudstad, tillföll Charibert, medan Guntram fick Chlodomers rike med Orleans som sitt huvudsäte. Chilperic övertog sin faders område där Soissons var huvudstad och Sigibert regerade över Teodorics rike från Reims.

Frankerna anfölls år 562 av hunnerna eller något annat mongoliskt eller slaviskt folk. De angreps och slogs av Sigisbert men under tiden passade Chiperic på att anfalla Sigisberts residensstad Reims och erövrade ett flertal städer som tillhörde Sigisbert. I gengäld tågade Sigisbert mot Soissons och erövrade staden, varmed inbördeskriget var ett faktum. I staden fanns Teudebert, Chilperics son, som Sigisbert tog till fånga. Han hölls i fängslat förvar ett helt år innan han släpptes och han fick gåvor av Sigisbert på sin avresa, men han avkrävdes att svära en ed att aldrig mer anfalla honom. Under tiden hade Sigisbert tågat mot Chilperic och utkämpat ett slag som Sigisbert vann. Chilperic tvingades fly, varefter Sigisbert återtog sina förlorade städer.

Sigisbert gifte sig med en visigotisk kungadotter, Brunhild. Detta förnäma gifte avundades Chilperic varför han lät fria till Brunhilds syster Galswinth och inom kort gifte han sig med henne. Kung Chilperic hade en hustru sedan tidigare som hette Fredegund och ett våldsamt gräl utbröt mellan de två kvinnorna, samtidigt som Galswinth krävde att få återvända hem. Det slutade med att Galswinth påträffades strypt i sin säng och kungens bröder anklagade Chilperic för dådet och drev ut honom ur sitt rike.

Åter igen försökte hunnerna anfalla frankerna (år 566) och även om Sigisbert förlorade slaget lyckades han få till stånd en fred genom rika skänker som varade

hans livstid ut. Från denna tid började de ständiga krigen mellan frankerna och langobarderna i Italien.

Sedan Charibert dött (år 567) anföll Chilperic de båda städerna Tours och Poitiers, som rätteligen tillhörde Sigisbert, men det dröjde inte länge innan han åter förlorat dem. Sigisbert försökte värva folk från andra sidan Rhen och förberedde (år 574) ett inbördeskrig mot sina två bröder. Ett par gånger försökte Chilperic ingå förbund med sin broder Guntram för att slå deras broder Sigisbert men det misslyckades varje gång. Vid ett av tillfällena drog Chilperic ut med sina styrkor och brände och plundrade allt längs vägen till Reims. Till slut flydde han med sin familj och stängde in sig bakom murarna till Tournai. Sigisbert förberedde ett anfall då han besöktes av två män som var lojala mot drottning Fredegund, Chilperics hustru. De drog sina långa dolkar och dräpte Sigisbert (år 575). En av kungens närmaste män dräptes samtidigt och en annan vid namn Sigila, got till börden, skadades svårt. Sigila infångades senare av Chilperic och brändes med rödglödgat järn innan man skar sönder honom skiva för skiva så att han fick möta en förfärlig död. Senare detta år begav sig Chilperic till Paris och drev ut Sigisberts änkedrottning Brunhild och lade beslag på de skatter hon fört till staden och han sände sin son Merovech till Poitiers med en härstyrka. Men istället begav sig Merovech till Brunhild och äktade henne. Då Chilperic fick besked om detta skyndade han sig till Rouen där han mötte dem, lovade dem fred och tog med sig sonen tillbaka. Innan de hann tillbaka till Soissons hade styrkor samlats i Champagne och drivit ut drottning Fredegund och Chlotar, Chilperics son, i ett försök att erövra staden. De båda härstyrkorna möttes i strid och Chilperic fick segern.

På liknande sätt fortsätter sedan den frankiska historien under de efterföljande seklerna.

Britanniens nya bosättare

De som återvände längs sjövägen västerut

Den första kontakten vi får med nordbor och goternas släktingar är via de irländska krönikorna som ofta känns främmande för oss både vad gäller stil och innehåll. De bygger på en berättartradition med urgamla rötter och som kom att skrivas ner redan från 200-talet, enligt egna uppgifter, sedan druiderna hade traderat dem muntligt under lång tid tillbaka. Här finns flera antydningar eller rent av påståenden att folk från Norden emellanåt kom till Irland. Folket Formoraig antyds ha kommit från en plats öster om Skottland och därefter möter vi flera folk och personer med samma ursprung.

Partholon

c:a 2071-1772 f.Kr.

Nu ska Secht-gabail (sju-erövringen) nämnas, det är erövringen av Cichol Gricenchoss i Inber Domnand. Femtio män och tre gånger femtio kvinnor var deras antal i varje fjärdedel av dem. Det inbegrep Cichol, son till Goll (eller Nil), son till Garb, son till Tuathach, son till Gumor från Sliab Emoir. Loth Luamnach var hans moder. Två hundra år hade de försörjt sig på fiske och fågelfångst när Partholon kom till dem och de utkämpade ett slag vid Mag Itha. Därav kom namnet Secht-gabail. Cichol blev slagen där och folket Formoraig blev tillintetgjorda.

> Cicul, son till Goll, den hånande med ondska
> son till Garb, son till den förtärande
> Tuathmar, son till Gumor, över havet från öst
> från vem Formoraig är namngiven.

I det tredje året därefter hölls det första slaget i Irland i Partholons hövdingadöme, i Slemne vid Mag Itha, emot Cichol Gricencos av folket Formoraig, nämligen män med ett ben och en arm vilka var demoner i människohamn. De stred emot honom och slaget utkämpades segerrikt framåt för Partholon. En vecka utkämpade de slaget, men inte en enda man blev slagen där, för det var ett förtrollat slag. Det var slaget där inte en enda man tillfogades ett dödligt sår eller ens fördrevs. Trots det utkämpades det segerrikt fram för Partholon. Där blev Cichol, son till Nil, slagen och hans folk blev hårt trängda, men Partholon tillfogades ett dödligt sår av ett spjut vilket ledde till hans död en lång tid efter slaget.

Nemed

c:a 1741-? f.Kr

Nemed for från Skytia västerut och färdades på Kaspiska havet i ett och ett halvt år tills han på sina vandringar kom till den stora oceanen i norr. Hans antal var trettiofyra (eller fyrtiofyra) skepp med trettio personer på varje skepp. En stad av guld på havet framträdde inför dem och de vände sig alla för att inta den men alla drunknade utom Nemed och hans besättning. När havet var fullt, kom vattnet över staden och när det låg i ebb låg mycket av staden synlig. Sådan var lystnaden av guldet, att den besatte dem så mycket att de inte varseblev det våldsamma havet omkring dem. Vattenvirveln tog deras skepp ifrån dem förutom en båt som räddade Nemed och hans tre söner tillsammans med honom och det var de som skyddade kvinnorna. Nemed och de övriga var därefter ute på färd i ett och ett halvt år tills de kom till Irland.

Nemed vann tre slag mot folket Formoire. Slaget vid Ros Fraechain i Connachta, där föll Gand och Sengand, de två konungarna av Formoire. Slaget vid Murbolg i Dal Riada, där blev Starn, son till Nemed, dödad av Conann, son till Faebar, i Lethet Lachtmaige i Murbolg i Dal Riata. Och slaget vid Cnamros i Laigen, där en slakt på Irlands män utföll. Där dödades Artoat, son till Nemed, men också Beoan, son till Starn son till Nemed, av samme Conann. Dessa slag utkämpades segrande av Nemed.

Därefter dog Nemed i en farsot i Oilean Arda Nemid i Ui Liathain tillsammans med två tusen män och kvinnor av det irländska folket. Det var ett stort förtryck på Nemeds ättlingar i Irland efter hans död och det utfördes av Formoraig i hämnd för de tre slagen, nämligen av Morc, son till Deled, samt Conaind, son till Faeber, som givit namn åt Tur Conaind (Conainds stad), som nu heter Torinis Cetne, i nordväst. Där låg Formoraigs stora flottstyrka.

Detta var förtrycket. De gjorde ett fårbete av Irland och ingen vågade vid den tiden låta röken från husen bli sedd under dagen. Därtill, två tredjedelar av deras skörd, deras mjölk och deras utkomst bringades till dem i skatt. Irlands män var tvungna att föra detta varje Samain-natt (1 nov) till Mag Cethe till folket Formoraig. Detta är varför platsen kallas Mag Cethe, för Irlands män brukade säga till varandra: "Är det till Samma-Slätt (Mag Cethe) som skatten ska bli förd?" Vrede och förargelse kom över Irlands män på grund av skattebördan och de gick i strid mot Formoire. Där fanns tre stridsmän som de samlades omkring. Semeon, son till Iarbonel Fatha som var son till Nemed, samt Erglan, son till Beoan som var son till Starn som var son till Nemed, samt Fergus Leithderg, son till Nemed.

Trettio tusen på havet och trettio tusen på land, det var antalet på härstyrkan. De intog staden och Conaind och hans familj föll. Efter erövringen framträdde Morc, son till Deled, med en härstyrka på tjugotre skepp och det blev en ömsesidig slakt på stranden av Formoraig och Nemeds ättlingar. Alla, som inte blev slagna, drunknade, för de uppmärksammade inte att havet kom över dem och ingen flydde från den andre. Så ihärdig var striden under slaget. Till slut återstod bara ett skepp som undkom med trettio stridsmän. De for bort från Irland, flyende från

sjukdomar och skatter.

Här följer namnen på de trettio stridsmän som undkom av Nemeds ättlingar från erövringen av Tuir Conainn. Erglan, Mathach, Artach, Beoan, Bethach, Britan, Baad, Ibad, Bechad, Bronal, Pal, Gortigern, Grenan, Glassan, Ceran, Gabran, Semeon, Fortach, Goscen, Guilliuc, Caman, Griman, Taman, Tuirriuc, Glas, Feb, Feran, Gam, Dam, Ding, Dial. Dessa är namnen på de trettio stridsmän som undkom erövringen av Tuir Conaind.

Beothach dog i en farsot på Irland och hans hustrur överlevde honom i en tidsrymd av tjugotre år. Ebath och hans son Baath for till den norra delen av världen. Mathach, Erglan och Iartacht, de tre sönerna till Beoan son till Starn, for till Dobar. Iardobar for till norra Alba (Skottland). Bethach, son till Iarbonel Fatha som var son till Nemed, hans ättlingar for till de norra öarna i världen, till nordöstra delen av Stora Lochlann (troligen Norden), för att lära sig druidism, hedendom och magisk kunskap så att de blev mästare i varje konstart. De kallades senare för Tuatha De Danann (gudinnan Danans folk) och kom tillbaka till Irland i slutet av det två hundra trettionde året efter det att de hade lämnat Irland. Bethach, son till Iarbonel Fatha som var son till Nemed, dog tillsammans med sina tio män på Irland och deras tio hustrur överlevde dem tjugotre år innan de alla var döda.

I tio år hade Eochu, son till Erc, överhöghet och det var ingen fuktighet i hans tid förutom dagg. Inget år var utan skörd och falskhet blev utdriven från Irland i hans tid. Genom honom blev för första gången rättvisa lagar upprättade. Eochu föll för de tre sönerna till Nemed, son till Badra. Han var den förste mannen som dog av ett spjutstick på Irland. Han var Fir Bolgs konung när Tuatha De Danann kom till Irland. Nuada Airgetlam (Nuada silverarmen), son till Echtach som var son till Etarlam, var konung över Tuatha De Danann på den tiden. Fir Bolg gav dem strid uppå Mag Tuired i Conmacna vid Cul Tolad i Connachta och det var under en lång tid som de utkämpade slaget. Till slut bröts Fir Bolgs linjer och blodbadet pressade dem norrut. Elva hundraden av dem blev slagna från Mag Tuired till Traig Eothaili. Där blev konung Eochu upphunnen och han dödades av de tre sönerna till Nemed. Cesarb, Luam och Luachra var deras namn.

Tuatha De Dannan led stora förluster i slaget och de övergav sin konung på slätten. Hans arm var avhuggen. Läkare arbetade i sju år för att hela honom och en arm av silver blev satt på honom.

Detta var vandringarna som utfördes av ättlingarna till Umor. Oengus, son till Umor, var konung över dem i öster och från dem är dessa platser namngivna: Loch Cime från Cime Ceithir-cheand, son till Umor. Rind Taman i Medraige från Taman, son till Umor. Dun Oengusa i Ara från Oengus. Carn Conall i Aidne från Conall. Madh nAghar från Adar. Madh nAssal i Muma från Asal, även han var son till Umor. Mend, son till Umor, var poeten. De uppehöll sig i fästningar och på öarna i havet runt Irland ända tills folket Ulidian krossade dem under ledning av Cu Chulainn, Conall Cernach, Ros son till Deda samt Cet son till Maga.

Oengus, son till Umor, bortom ifrån
han hade sonen Conall
till Conall gav Medb
vackra Aidne, det är inte osäkert.

De for från Cruithnes land
över Umors folks hav
till Cairpre Nia Fer
till Mide, det mellersta av Gaedil.

Tuatha de Danann

c:a 1487-1291 f.Kr.

Därefter var ättlingarna till Bethach, son till Iarbonel Fada som var son till Nemed, på de norra öarna av världen och de lärde sig druidism, visdom, spådom och trolldom tills de var mästare i alla stycken av hedniskt kunnande. Där fanns fyra städer där de förvärvade visdom, kunskap och demonism. Dessa är deras namn: Failias, Goirias, Findias och Murias (slätten, skogen, sankmarken, bergen). Från Failias bringades Lia Fail (stenen från Fail) som är i Temair, vilken brukar ge ljud ifrån sig under varje konung som lägger Irland under sig. Denna sten har namngivit Inis Fail. Från Goirias bringades det spjut som Lug hade. Strider ville aldrig vändas till nederlag för den som hade det i sin hand. Från Findias bringades Nuadus svärd. Ingen man lyckades undkomma när det väl var draget från sin svärdsskida och ingen kunde göra något motstånd mot det. Från Muirias bringades Dagdas kittel och inga sällskap gick missnöjda från den.

Det var fyra vise män i dessa städer. Morfesa som var i Failias. Esrus i Goirias. Usicias i Findias. Semais i Muirias. Dessa var de skalder från vilka Tuatha De Danann förvärvade visdom och kunskap.

Därefter kom Tuatha De Danann till Irland. På detta sätt kom de. De erövrade mark i norra Alba, vid Dobar och Urdobar, varefter de var där i sju år. Nuadu var deras konung. De kom till Irland på sina skepp på en måndag i månaden Maj. De landade vid berget Conmaicna Rein i Connachta och brände sina skepp. Det fanns två orsaker till att de brände sina skepp. För att Formoraig inte skulle finna dem och stjäla dem samt för att de inte skulle ha någon flyktväg från Irland. Därefter förmörkade de solen i en tidsrymd av tre dagar och tre nätter. De krävde strid eller konungadöme av Fir Bolg. Ett slag blev utkämpat mellan dem, vilket är det första slaget vid Mag Tuired. De utkämpade slaget under en lång tid och kraften vändes emot Fir Bolg. Slakten tvingade dem norrut och hundra och tusen av dem blev slagna från Mag Tuired till Eothails strand. Där blev Eochaid, son till Erc, upphunnen och han blev dödad av de tre sönerna till Nemed, son till Badra, nämligen Cesarb, Luam och Luachra. De begravde konungen i stenhögen vid Eothails strand. Därefter tog Tuatha De Danann konungadömet över Irland. De led stora förluster i slaget.

Lochlonn

Namnet Lochlonn översätts ofta ordagrant till "Sjölandet" och tycks alltid åsyfta Skandinavien i de fall en ortsbestämning går att göra. Nedan följer några skildringar som berör tiden från c:a 100 f.Kr. till 300 e.Kr.

Conchubhars moder var dotter till Eochaidh Salbhuidhe av Connaught och hon kallades Neasa. Hans fader var Fachtna Fathach (konung på Irland 108-93 f.Kr.), son till Cas, son till Rudruighe, ättling till Ir, son till Milidh. Det var denna Conchubhar, son till Fachtna Fathach och hans släktingar som utkämpade slaget vid Aonach Macha mot Dabhall Dianbhuilleach, son till konungen av Lochlonn. En oräknelig härstyrka följde sonen till konungen av Lochlonn när tillfället bjöds att genom krigståg invadera Irland. Det var i provinsen Ulster som de landsteg och de fortsatte sedan till Magh Macha. Rudruighes klan samlades under Conchubhar emot främlingarna och gav dem strid. Då sa Geanann Gruadhsholus, son till Cathbhadh, till de som följde honom:

"Er här är liten, ättlingar av Ulster. Dessutom är ni alla unga och skägglösa."

"Vad ska vi då göra?", svarade de alla.

"Jo", sa Geanann, "ta med er stora mängder grå ylle och fäst det för ansiktet så att främlingarna må hata och frukta er alla ännu mer, som om ni var utvalda krigare."

Alla de som var skägglösa följde Geananns råd. Slaget blev därefter utkämpat och främlingarna blev besegrade och de blev slaktade där. Det var från detta slag vid Aonach Macha som segrarna blev kallade Ulaid (de ullprydda – männen från Ulster).

Gift med en dotter till Fargall, kung av Lochlonn

Lughaidh Riabh nDearg var konung över Irland i tjugo år (32-13 f.Kr.). Dearbhorgaill, dotter till Fargall, konungen av Lochlonn, var hustru till Lughaidh Riabh nDearg.

Ättling till kungen av Lochlonn

Cairbre Chinn Chait (konung 56-60 e.Kr.),
son till Dubhthach,
son till Rudhruighe,
son till Diochun Uairiodhnach,
son till Tat Teadhmannach,
son till Luaighne Laidcinn,
son till Oiris Eachlonnach,
son till Earndolbh,
son till Rionnal Dagharmagh,
son till konungen av Lochlonn,

kom tillsammans med Labhraidh Loingseach till fästningen Tuaim Teannbhaoth och tillvällde sig för en tid makten över Irland.

Son till Una, kungadotter från Lochlonn

Conn Ceadchathach, son till Feidhlimidh Reachtmar (konung 115-123), son till Tuathal Teachtmhar (konung 81-111), ättling till Eireamhon, var konung över Irland i tjugo år (127-146). Una, dotter till konungen av Lochlonn, var moder till denna Conn.

En härstyrka från Lochlonn

Cairbre Lithfeachair,
son till Cormac (konung 215-254),
son till Art Aoinfhear (konung 154-183),
son till Conn Ceadchathach (konung 127-146), var konung över Irland i tjugosju år (256-282). Cairbre blev slagen i slaget vid Gabhra av Simeon, son till Cearb, en av Fortuatha av Leinster. Orsaken till att slaget vid Gabhra blev utkämpat var att Samhaoir, dotter till Fionn som var son till Cumhall, var hustru till Cormac Cas som var son till Oilill Olum och hon var moder till Tinne, Connla och Mogh Corb. Det var på grund av det släktskapet som Mogh Corb skyddade sina morbröder, vilka var Oisin, son till Fionn, samt Baoiscnes klan för att de inte skulle bli övermannade av Cairbre Lithfeachair och Aodh Caomh, son till Garaidh Glundubh, ättling till Morna. Mornas klan bildade vid denna tid en stående härstyrka i Irland och de hyste fiendskap till Fionn och Baoiscnes klan i sju år. Garaidh Glundubhs följeslagare sporrade därför Cairbre Lithfeachair och provinskonungarna i Irland att avsätta Mogh Corb i hopp om, som en följd därav, att Baoiscnes klan skulle bli förvisade. Detta ledde till slaget vid Gabhra.

Denna Mogh Corb och bemanningen på 300 skepp for tillsammans med sina två morbröder, de var söner till konungen av Lochlonn, för att erhålla åt dem suveräniteten över Lochlonn från konungen av Lochlonn, som hette Iarus, son till Iarnmhor. Han besegrade konungen i slaget och slog honom och hans fyra söner och hans åtta bröder samt de flesta av ädlingarna från Lochlonn och lämnade därefter besittningen av Lochlonn åt sina två morbröder.

De som stannade i västerled

Pikternas förfäder gav sig ut till havs i några få långskepp från Skytien (Norden?) och de drevs av stormen runt Britanniens kust och strandade slutligen på Irlands norra kust. Här fann de skoternas rike (Irland) till vilka de ställde frågan om de fick tillåtelse att slå sig ner där, men deras begäran avslogs. Skoterna svarade de piktiska sjöfararna att det inte fanns utrymme för dem båda, men sade:

"Vi kan ge er ett gott råd. Vi vet att det är en annan ö inte så långt åt öster (Skottland), vilken vi ofta ser på avstånd när det är klart väder. Om ni väljer att färdas dit kan ni anpassa det så ni kan leva där. Om ni möter motstånd, kommer vi till er hjälp."

Så pikterna färdades till Britannien och började bebygga dess norra del, medan britterna bebodde den södra delen. Då de inte hade några kvinnor med sig, frågade dessa pikter om de kunde få hustrur av irerna och detta erhölls på villkor att de så snart gräl uppstod, skulle de välja en kung från den kvinnliga kungliga linjen hellre än den manliga. Denna sedvänja fortsätter hos pikterna ännu denna dag (avser 700-talet).

Romarnas uttåg

År 409
Romarna lämnade ifrån sig styret över England. I allt har de regerat i fyra hundra och sjuttio år sedan Julius Caesar första gången kom till landet.

År 418
Romarna samlade ihop alla skatter som fanns i Britannien och gömde en del i jorden för att ingen skulle finna dem och en del tog de med sig till Gallien.

År 440
Britonerna (britterna), som övergivits av romarna och vid denna tid hade lidit svårt av olika katastrofer och missförhållanden, var försvagade av saxarnas makt.

Vortigerns inbjudan

År 443
Britterna skickade ett sändebud till Rom och bad om hjälpstyrkor mot picterna (som bodde i Skottland), men det fanns inga tillhands för de förde krig mot Attila, hunnernas konung. Då for sändebudet till anglerna och framförde samma fråga till anglernas ädlingar.

År 449
Vortigern inbjöd anglerna att komma till dem och de kom i tre långskepp och anlände vid Heopwinesfleot (Ebbsfleet, Kent). Kung Vortigern gav dem land i den sydöstra delen av sitt land på villkor att de kämpade mot picterna. Därefter kämpade de emot picterna och hade seger vart de än kom. Då sände de bud till

Angeln, berättade om britternas svagheter och landets förträfflighet samt beordade dem att sända härhjälp. Då sände de en större styrka för att hjälpa dem, vilka sedan de förenat sig med den ursprungliga styrkan bildade en oövervinnelig härstyrka. Denna förstärkning kom från tre länder i Germanien. De kom från gamla Sachsen, från Angeln och från Jutland. Från Jutland kom folket till Kent och Isle of Wight. Från gamla Sachsen kom folk till Öst-saxen (East Saxon eller Essex), Syd-saxen (South Saxon eller Sussex) och Väst-saxen (West Saxon eller Wessex). Från Angeln, som stått öde mellan Jutland och Sachsen, kom folk till Öst-Angeln (East Anglia), Mellan-Anglien (Middle Anglia), Markerna (Mercia) och allt område vid Northumbria ("norr om floden Humber"). Deras ledare var två bröder, Hengest och Horsa, som var söner till Wihtgils. Wihtgils var son till Witta, son till Wecta, son till Woden (eller Oden). Från denna Woden utgick alla kungliga ätter i England och det är allt land som är bebott söder om floden Humber.

År 455
Hengest och Horsa kämpade mot konung Vortigern vid den plats som kallas Ægelesthrep (Aylesford, Kent) och här blev Horsa slagen. Han begravdes i östra Kent där ett monument som bar hans namn fanns kvar under lång tid och därefter efterträddes han av Æsc (Oisc), sin son.

År 456
Hengest och Æsc kämpade mot britterna vid den plats som kallas Crecganford (Crayford, Kent) och slog där fyra härar. Britterna övergav Kent och flydde till London i stor skräck.

År 465
Hengest och Æsc kämpade mot välska män (utlänningar) nära Wippedesfleot och där stupade tolv välska ädlingar och en av deras egna ädlingar, som hette Wipped, blev slagen där.

År 473
Hengest och Æsc kämpade mot de välska männen och erövrade ett oräkneligt byte och de välska männen flydde från engländarna så fort de kunde.

År 477
Ælle kom till Britannien med sina tre söner Cymen, Wlencing och Cissa på tre skepp vid den plats som kallas Cymenesora (Owers, söder om Selsey Hill) och de slog många välska män och drev en del på flykt in i skogen som kallas Andredesleg (Sussex Weald).

År 485
Ælle kämpade mot de välska männen nära flodbanken vid Mearcredesburna.

Angliska, saxiska och jutiska kungariken

År 488
Æsc antog kungadömet och han var konung över folket i Kent i trettiofyra år (eller tjugofyra år, till år 521 eller 511).

År 491
Ælle och Cissa belägrade befästningen Andredesceaster (det romerska fortet vid Anderida, Pevensey) och slog alla dess invånare; inte en enda britt undkom.

Publika och privata byggnader raserades, präster fälldes vid altaren, biskopar och folk dräptes utan åtskillnad med svärd och eld oavsett deras rang och ingen återstod som kunde begrava dem som lidit en sådan död. Några få stackars överlevande fångades uppe på kullarna där slakten fullbordades och andra, desperata av hunger, kom ut och överlämnade sig åt fienderna för att få mat, fullt medvetna om att de blev dömda till livslångt slaveri om de räddade sig undan omedelbar avrättning. Några flydde över havet i sitt elände, andra klamrade sig fast i sitt hemland drog sig nödtorftigt fram i en förtvivlad och skräckfylld tillvaro uppe i bergen, skogarna och klipporna, alltid beredda på farligheter.

När de segrande erövrarna hade huggit ner och fördärvat den inhemska befolkningen och återvänt till sina egna bygder, började britterna sakta återfå sitt mod och sin styrka, utkommande från sina nästen där de hade gömt sig och förenade i bön att Gud må hjälpa dem att undvika fullständig utrotning. Deras ledare vid denna tid var Ambrosius Aurelianus, en man med goda egenskaper och den enda överlevande från katastrofen av det romerska folket. Bland de slagna fanns hans föräldrar, vilka var av kunglig börd och rang. Under hans ledarskap tog britterna upp sina vapen och utmanade deras erövrare till strid och med Guds hjälp tillfogade dem ett nederlag. Från denna stund utföll segern skiftesvis först till ena sidan och sedan till den andra, fram till slaget vid Badon Hill där britterna utförde en avsevärd slakt på inkräktarna. Detta hände omkring fyrtiofyra år (c:a 493) efter deras ankomst i Britannien.

År 495
Två ädlingar av kungligt blod, Cerdic och hans son Cynric, kom till Britannien med fem skepp vid den plats som kallas Certicesora. Samma dag kämpade de mot de välska männen.

År 501
Port och hans två söner Bieda och Maegla kom med två skepp till Britannien vid den plats som kallas Portesmuda (Portsmouth) och erövrade omedelbart land och slog en ung britt, en mycket ädel man.

År 508
Cerdic och Cynrik slog en välsk konung som hette Nazaleod och fem tusen man med honom. Området kom att kallas Nazanleog hela vägen ända till Certicesford.

År 514
Väst-saxarna Stuf och Wihtgar kom till Britannien med tre skepp vid den plats som kallas Certicesora och kämpade mot britterna och drev dem till flykt.

År 519
Cerdic och Cynric förvärvade kungadömet över väst-saxarna och samma år kämpade de mot britterna vid den plats som nu kallas Certicesford. Från denna dag har de kungliga ädlingarna från väst-saxarna regerat där.

År 527
Cerdic och Cynric kämpade mot britterna vid den plats som kallas Certicesford.

År 530
Cerdic och Cynric erövrade Isle of Wight och de slog många män vid Wihtgarasburh.

År 534
Cerdic dog och hans son Cynric fortsatte att regera i tjugosex år (till 560). De gav allt som hörde under Isle of Wight till sina två släktingar (sonson, dotterson, eller måg), Stuf och Withgar.

År 538
Solen var förmörkad (en partiell solförmörkelse) den 16 februari från tidig morgon till nio på morgonen.

År 540
Solen var förmörkad (en total solförmörkelse) den 20 juni och stjärnorna framträdde mycket tydligt, en halvtimma efter nio på morgonen.

År 544
Wihtgar dog och han blev begravd vid Wihtgarasburh.

År 547
Ida erhöll kungadöme, från vilka de kungliga släkterna av Northumbrien härstammar och han regerade i tolv år. Han byggde Bamburgh, vilket var det första fästet med palissad och därefter förstärktes den med en fästningsvall. Ida var son till Eoppa, son till Esa, son till Ingui, son till Angenwit, son till Aloc, son till Benoc, son till Brand, son till Baeldaeg, son till Woden (Oden), son till Freotholaf, son till Frithuwulf, son till Finn, son till Godwulf, son till Geat.

År 552
Cynric kämpade mot britterna vid den plats som kallas Searoburh (Old Sarum, Wiltshire) och fick dem på flykt. Cerdic var Cynrics fader. Cerdic var son till Elesa, son till Esla, son till Gewis, son till Wig, son till Freawine, son till Frithugar, son till Brand, son till Baeldaeg, son till Woden (Oden).

År 556
Cynric och Ceawlin kämpade mot britterna vid Beranburh (Barbury Castle, Wiltshire).

År 560
Ceawlin tillträdde kungadömet i Wessex och Ælle tog kungadömet Northumbria sedan Ida dött och båda dessa regerade trettio år. Ælla var son till Yffe, son till Uxfrea, son till Wilgisl, son till Westerfalca, son till Saefugl, son till Saebald, son till Sigegeat, son till Swebdaeg, son till Sigegar, son till Waegdaeg, son till Woden (Oden).

År 565
Æthelberth tillträdde kungadömet av Kent och regerade femtiotre år (till år 616). I hans dagar sände påve Gregorius dopet till oss och prästen Colomba kom till picterna och omvände dem till tron på Kristus - de är invånarna längs de norra bergen - och deras konung gav honom den ö som kallas Iona och där det finns fem gömmor enligt vad man säger. Där lät Colomba bygga ett kloster och han blev abbot där i trettiotvå år och där dog han då han var sjuttiosju år gammal. Hans följeslagare är fortfarande på denna heliga plats. De södra picterna hade blivit döpta långt tidigare. Biskop Ninian, som blev undervisad i Rom, predikade om dopet för dem. Hans kyrka och kollegie-katedral är vid Whithorn, helgad åt S:t Martin; där han vilar med många heliga män. Nu måste det alltid finnas en abbot i Iona, men inte en biskop och alla biskopar i scoternas land (nordvästra Skottland) måste tillhöra honom, därför att Colomba var en abbot och inte en biskop.

År 568
Ceawlin och Cutha kämpade mot Æthelberth och drev honom till Kent. De slog två kungliga ädlingar, Oslac och Cnebba, vid Wibbandun.

År 571
Cutha kämpade mot britterna vid Biedcanford och intog fyra städer ("tunas"), Limbury, Aylesbury, Benson och Eynsham och samma år dog han. Denna Cutha var broder till Ceawlin.

År 577
Cuthwine och Ceawlin kämpade mot britterna och slog tre konungar, Coinmail, Condidan och Farinmail, vid den plats som kallas Dyrham. De intog tre städer, Gloucester, Cirencester och Bath.

År 584
Ceawlin och Cutha kämpade mot britterna vid den plats som kallas Fethanlea (nära Stoke Lyne) och Cutha blev slagen, men Ceawlin erövrade många byar och oräkneligt byte.

År 588
Konung Ælla dog och Æthelric regerade i fem år efter honom.

År 592
Det var en stor slakt i Britannien detta år vid Adam's Grave (i Alton Priors, Wessex) och Ceawlin blev bortdriven.

År 593
Ceawlin, Cwichelm och Crida omkom. Æthelfrith tillträdde kungadömet Northumbria. Han var son till Æthelric, son till Ida.

År 596
Augustine sändes till Britannien av påve Gregorius och med honom många munkar som predikade Guds ord till de anglosaxiska folken.

År 597
Ceolwulf började regera i Wessex och han varken kämpade eller slogs mot anglerna, eller mot de välska männen, eller mot picterna, eller mot scoterna. Han var son till Cutha, son till Cynric, son till Cerdic, son till Elesa, son till Esla, son till Gewis, son till Wig, son till Freawine, son till Frithugar, son till Brand, son till Baeldaeg, son till Woden (Oden).

År 601
Påve Gregorius sände pallium till ärkebiskop Augustine i Britannien och väldigt många religiösa lärare för att hjälpa honom när biskop Paulinus omvände Edwin, konung av Northumbria, till kristendomen.

Sedan fortsatte händelserna och striderna i Brittanien på ett liknande sett under de efterföljande seklerna.

Titeln bretvalda

År 829
Det var en månförmörkelse på juldagens morgon. Samma år erövrade konung Egbert landet Mercia och allt som var söder om floden Humber och han blev den åttonde konungen som innehade titeln bretvalda (överkung av de anglosaxiska rikena i Britannien).

Den förste som regerade ett så stort kungadöme var Ælle, konung av Sussex. Den andre var Ceawlin, konung av Wessex. Den tredje var Æthelberth, konung av Kent. Den fjärde var Raedwald, konung av East Anglia. Den femte var Edwin, konung av Northumbria. Den sjätte var Oswald som regerade efter honom. Den sjunde var Oswy, Oswalds broder. Den åttonde var Egbert, konung av Wessex. Denna Egbert ledde sina styrkor till Dore mot Northumbrierna, där de erbjöd honom underkastelse och fred.

Odens levnad

Saxo Grammaticus har i sin skildring två delvis olikartade berättelser som berör Oden. Båda dessa är dock betydligt mer trovärdiga och sammanhängande än Snorre Sturlassons version, som ej medtagits här.

Den första versionen

Vid den tiden dyrkades i hela Europa en viss Odin under falskt sken, att han var en gudomlighet. Denne brukade emellertid långa tider uppehålla sig vid Uppsala. Han hedrade stället genom att bo där, antingen därför att invånarna var dummare än andra, eller för att det var en så angenäm plats. Konungarna i Norden, som ivrigt ville dyrka hans gudomlighet, porträtterade honom i form av en gudabild i guld och skickade denna staty, som ett bevis för sin aktning för honom, till Byzantium (Konstantinopel). Dessförinnan hade de också behängt bildens armar tätt, tätt med armband. Odin blev glad över en sådan ryktbarhet och visade sin nåd mot avsändarna.

Hans gemål Frigga tillkallade emellertid hantverkare och lät avtaga guldet från bilden, för att hon själv skulle kunna få uppträda desto prydligare. Sedan dessa arbetare straffats genom hängning, satte Odin statyn på en sockel och ställde med stor konstfärdighet om, att den vid beröring kunde tala. Men Frigga satte sina intressen att smycka sig högre än tecknen på hennes makes gudomlighet. Därför umgicks hon intimt med en av männen från hovet för att genom hans skicklighet få bilden nedtagen. Således lyckades hon komma åt att använda det guld, som avsattes för offentlig gudstjänst, till sin personliga lyx. Hon ansåg, att hon väl kunde

skänka sig själv för att tillfredsställa sin girighet, hon, en kvinna, som skulle vara i äktenskap med en gudomlig höghet.

Vad skulle jag väl här tillägga något annat, än att en sådan gudomlighet varit värd en dylik gemål. Människorna gäckas på så vis. Odin hade således genom sin makas uppförande blivit utsatt för en dubbel skymf. Han var vanärad ej mindre genom skadandet av hans egen bild än genom äktenskapsbrottet. Han var bedrövad över sin tvåfaldiga skam. Skymfen att den friborne mannens ära kränkts tärde honom. Därför hoppades han att han skulle kunna avtvå sig den ådragna vanäran genom landsflykt.

Sedan Odin dragit bort, passade en viss Mithotyn, som var berömd på grund av sina konster, liksom om han var understödd av himmelsk välvilja, på tillfället att ge sig ut för att vara en gudomlighet. Barbarfolk, förvillade genom nya bedrägerier, lockade han genom ryktet om sina gärningar att förrätta kulthandlingar till sitt namns ära. Han påstod, att man icke skulle sona gudarnas vrede och skymfer mot de kejserliga högheterna med samtida i varandra ingående offerhandlingarna och ville hindra, att de högtidliga löften, som brukade avläggas för kejsarens välgång på nyårsdagarna, till dem uttalades samtidigt med att andra offer utfördes samt inrättade särskilda skänkoffer till var och en av gudarna. Men så återvände Odin och tack vare att han inte blev upptäckt nådde Mithotyn undan till Fyen, då hans gycklerier inte kunde hjälpa honom längre. Där dödades han vid en strid med invånarna. Men även sedan han avlidit låg hans brott i öppen dag, ty var och en som nalkades hans grav greps av en hastig påkommande sjukdom. Han framkallade ett sådant manfall efter sin bortgång ur livet, att man kan tycka, att han rest sig en långt hemskare minnesvård efter än i livet och således pålade han de skyldiga en hård bot för sin bråddöd. Invånarna blevo förskräckta över denna olycka, rev fram kroppen ur högen, avskilde huvudet från kroppen och genomborrade hans bröst med en tillspetsad käpp. Det hjälpte.

Den andra versionen

Ehuru han ansågs såsom den förnämsta av gudarna, vände Odin sig till spåmän, teckentydare och andra, som han hade hört förutsäga framtiden, för att få veta, hur han skulle erhålla hämnd för sin son. Ty i de flesta fall har en dylik ofullkomlig gudomlighet behov av mänsklig hjälp. En finne (en boende på Fyn?) vid namn Rostiophus förutsade honom då, att han med Rinda, en dotter av ruthenernas (boende i norra Tyskland) konung, skulle avla en annan son, som skulle utkräva hämnd för broderns dråp.

Men när gudarna, som hade sitt säte i Byzantium, fann att Odin hade fläckat sitt gudomliga anseende genom att flera gånger förnedra sitt majestät, så beslöt de att utesluta honom från sin församling. De berövade honom inte bara regeringsmakten, utan fråntog honom också hans personliga hedersbetygelser. Ty de ansågo det bättre att den makt deras skändliga överhuvud innehaft undergrävdes, än att den offentliga religionens värdighet vanhelgades, så att de belastade med en annans brott fick ehuru oskyldiga lida den brottsliges straff. De insåg nämligen att

de som de hade förfört att giva dem gudomlig dyrkan, skulle förakta dem istället för att lyda dem, då det blev bekant, vilken skymf som vederfarits den förnämste guden, att de skulle blygas över dem och istället dyrka dem, att offren skulle anses som sakrilegier och de hävdvunna, regelmässiga religionsbruken såsom barnsligheter. Döden stod dem för ögonen och fruktan i själen och man kunde tro, att den enskildes brott kommit över allas huvuden. På det att den offentliga religionen inte för hans skull skulle drivas i landsflykt, bestraffade de honom själv med landsflykt och inte bara upphöjde en viss Ollerus på tronen, utan tilldelade honom också gudomlig värdighet, som om det vore sak samma att välja gudar och konungar. Trots att de utsett honom till överstepräst bara för tillfället, gav de honom oinskränkt myndighet, på det att han inte skulle synas vara bara förvaltare av en annans ämbete utan betraktas såsom dennes laglige efterträdare i värdigheten. För att intet skulle fattas gav de honom även Odins namn, på det att den ynnest namnet åtnjöt skulle förtaga oviljan över revolutionen. Då Ollerus i tio år hade varit den kejserliga senatens ämbetsman, började gudarna känna medlidande med Odins hårda landsflykt och ansåg att han nu fått ett tillräckligt hårt straff och fick därför utbyta sin förnedrings skepnad mot sin förra glans, ty den mellanliggande tiden hade nu utplånat märken efter den föregående skändligheten. Dock fanns de som menade att han var ovärdig att återtaga den forna värdigheten, emedan han genom att uppträda på scenen och genom att ge sig ut för att vara en kvinna hade tillfogat gudanamnet den gräsligaste skymf. Det fanns även de som försäkrade att han för penningar köpt tillbaka sitt förlorade majestät, i det han bevekte några gudar med smicker, andra med gåvor och att han för en väldig summa åter förskaffade sig den heder han förut innehaft. Men frågar man efter priset, så må man vända sig till dem som vet hur mycket en gudarang kostar. Jag tillstår att mig är det mindre bekant. Så blev nu Ollerus fördriven ur Byzantium av Odin och for till Sverige där han, som om han var kommen till en helt ny värld, sökte att förbättra sitt anseende, men dräptes av danskarna. Ryktet berättar att han var så inne i trolldomskonster att han då han skulle över havet istället för båt begagnade sig av ett ben som han hade ristat fullt med trollsånger och på så sätt kom han lika hastigt fram som om han begagnat sig av åror.

Men då Odin återtagit sina gudomliga äretecken, vann han i alla jordens länder ett sådant anseende att alla folk hälsade honom såsom det till världen återkomna ljuset och det fanns ingen plats på jorden som ej hörsammade maktbuden från detta namn.

Förnyade romerska angrepp

År 450
Johannes, den store befälhavaren, dräptes av Areobindus tjänare och det var jordbävningar på många platser. Efter det dog kejsare Theodosius II i det östromerska riket. Han levde i femtio år och regerade i fyrtiotvå, för han var åtta år när han började regera.

Efter honom blev Marcianus kejsare (år 450-457) och därefter Leo I (457-474).

Vandalernas plundring runt Italien

Vandalernas anfall mot västromerska riket samt kejserliga äktenskap

Omkring år 459
Sedan Gaiseric inte längre höll den överenskommelse som han slutit med kejsare Majorianus i det västromerska riket, skickade han iväg en styrka med vandaler för att plundra på Sicilien och i Italien. Marcellinus hade redan lämnat ön eftersom Ricimer, i en önskan att vidga sin styrka hade fått över många skytiska följeslagare på sin sida med hjälp av pengar, varefter dessa utgjorde huvuddelen i hans härstyrka. Som ett resultat av detta lämnade de Marcellinus och gick över till Ricimer, medan Marcellinus inte kunde mäta sig med Ricimer och gav sig av från Sicilien.

Ambassadörer skickades till Gaiseric, både från Ricimer som varnade honom för att ignorera fredsavtalet och från kejsaren i det östromerska riket som sade åt honom att hålla sig borta från Sicilien och Italien samt återlämna de två kvinnorna. Åtskilliga sändebud skickades till Gaiseric vid olika tider, men Gaiseric befriade inte de två kvinnorna förrän han hade trolovat Valentinianus dotter Eudocia med sin son Huneric. Först därefter släppte han Eudoxia, dotter till kejsare Theodosius och hans hustru Placidia. Han slutade inte med angreppen mot Italien och Sicilien utan fortsatte med ännu större iver, eftersom han nu genom släktskap på grund av äktenskapet ville att Olybrius skulle bli kejsare i västromerska riket efter Majorianus. Han ville även få ut den egendom som tillhört Valentinianus och Aetius, den förstnämnde i Eudocias namn eftersom hon var gift med hans egen son, den sistnämnde på grund av att Gaudentius, Aetius son, bodde hos honom.

Västromerska riket fruktade att Marcellinus, vars styrka växte, skulle föra krig mot dem när de var upptagna av flera problem, både rörande vandalerna och Aegidius, en man som härstammade från västra Gallien och som hade en stor härstyrka. Han hade varit soldat under Majorianus och han var bitter över mordet på kejsaren. Under tiden hade hans oenighet med goterna i Gallien medfört att han av-

skräcktes från krig mot Italien. Eftersom han grälade med dem angående ett stycke land längs gränsen, kämpade han hårt och utförde dåd som uppvisade storslaget mod. Av detta skäl skickade det västromerska riket sändebud till östromerska riket för att försonas med Marcellinus och vandalerna. Phylarchus skickades till Marcellinus och övertalade honom att inte anfalla romarna, men när han kom till vandalerna fick han lov att återvända utan att ha kunnat utföra någonting eftersom Gaiseric vägrade att avsluta kriget till dess att Valentinianus och Aetius egendom överlämnats till honom. Från östromerska riket hade han dock fått en del av Valentinianus egendom, i Eudocias namn som var gift med Huneric. Därför använde han detta som en ursäkt för sin fientlighet och för att de plundrade med sin flottstyrka längs Siciliens och södra Italiens kuster varje år i början på våren. Han anföll aldrig de städer där det fanns större väpnade styrkor, utan belägrade och erövrade bara platser som saknade större styrkor, lade dem öde och förslavade folket. Folket i Italien kunde omöjligen hjälpa alla de platser och folk som vandalerna angrep, på grund av vandalernas stora antal och romarnas brist på en flottstyrka. Det sistnämnda försökte de råda bot på genom att begära hjälp från det östromerska riket, men dessa ville inte ställa upp eftersom de hade ingått ett fredsavtal med vandalerna.

Ardaburs lättjefulla liv

Omkring år 450
Ardabur, son till Aspar, var en man med ädelt sinne och som tappert slog tillbaka barbarerna som ofta tog sig in i Trakien. Som en belöning för detta gjorde kejsare Marcianus honom till general över härstyrkorna i öst. Han fick detta ämbete vid en tid när det var fred, varpå generalen började ägna sig åt njutningar och omanliga fritidssysslor. Han roade sig själv med pantomim, trollkarlar och scenspektakel och sedan han tillbringat sina dagar med sådana skamfulla sysslor hade han inga tankar till övers för sådant som kunde ge honom ära. När Marcianus, som hade bevisat sig vara en god kejsare plötsligt dog (år 457), såg Aspar på eget initiativ till att Leo blev hans efterträdare.

Omkring år 453
Ardabur, son till Aspar, kämpade mot saracenerna runt staden Damaskus. När Maximinus och historikern Priscus kom dit fann de honom upptagen med att förhandla om fred med sändebuden från saracenerna.

Anagasts strid mot goter

Sulifos död

Under den östromerske kejsaren Leos andra år (år 460) blev den gotiske tyrannen Sulifos dödad.

Strid mellan scirer och goter

Omkring år 460

Ett krig bröt ut mellan scirerna och de östligt boende goterna. När de skildes åt förberedde de sig på att söka hjälp. Bland många andra kom de till östromerska riket. Aspar ville inte alliera sig med någon av dem, men kejsare Leo ville hjälpa scirerna. Han skickade brev till generalen i Illyricum och beordrade honom att ge passande hjälp emot goterna.

Hunnern Chelchals lögner

År 467

Anagast, Basiliscus, Ostrys och andra romerska befälhavare fångade in goterna på ett heligt ställe och belägrade platsen varefter de började svälta eftersom de saknade förnödenheter. De skickade ett sändebud till romarna och lät meddela att om de fick land i utbyte mot att de gav upp striden, skulle de lyda romarna i allt vad de sade. När generalerna svarade att de kunde ledsaga sändebuden till kejsaren, svarade barbarerna att de ville ha en bebyggelse eftersom de svalt och inte kunde göra någon lång vapenvila. De romerska befälhavarna lovade då att ge dem förnödenheter tills kejsaren hade avgivit sitt svar förutsatt att de delade upp sin styrka i lika många enheter som den romerska härstyrkan var delad i. På så sätt skulle det vara lättare för romarna att hjälpa dem. De gjorde som de blivit tillsagda och delade upp sig i mindre grupper. Chelchal, en man med hunniskt ursprung och en lägre officer under Aspar, tog emot de barbarer som placerats hos dem och kallade samman goternas hövdingar, vilka var fler till antalet än hos andra folk och han talade till dem på följande sätt. Han hävdade att kejsaren skulle ge dem land, men inte för deras eget åtnjutande utan för hunnernas skull vilka fanns omkring dem. För dessa hunniska män hade längtan efter åkerbruk, men likt vargar anföll och stal de goternas lager med förnödenheter och resultatet blev att goterna blev tjänare åt de andra och saknade föda för sin egen del. Hittills hade goterna aldrig haft något avtal med hunnerna och redan för länge sedan hade deras förfäder bestämt sig för att bryta alliansen med dem. Detta tillsammans med deras svåra umbäranden, borde få dem att se över sina förfäders eder. Chelchal sammanfattade deras situation, trots att han var stolt över sitt hunniska ursprung, utifrån sin känsla för rättvisa och gav dem råd i vad de borde göra. Goterna blev oroade genom dessa ord. Eftersom de trodde att Chelchal hade sagt detta på grund av sin känsla för rättvisa, anföll de hunnerna runt omkring sig och började döda dem. Plötsligt befann sig de två folken i en våldsam strid mot varandra. När Aspars stab fick besked om detta skred

såväl de som de andra befälhavarna till verket, drev fram sina härstyrkor och dödade alla barbarer som kom i deras väg. När goterna förstod syftet med bedrägeriet och förräderiet, formerade de sina styrkor och började bekämpa romarna. Aspars män hade förutsett detta och nedgjorde den avdelning som de hade emot sig. Men för de andra generalerna var inte slaget vunnet på något enkelt sätt, eftersom barbarerna slogs tappert och de som överlevde bröt sig fram genom romarnas linjer och på så sätt upphävdes instängningen.

Kejsare Leos expedition mot vandalerna

År 464-465
Marcellinus slaktade vandalerna på Sicilien och drev dem på flykt från ön.

År 466-467
En romersk expedition var organiserad till Afrika mot vandalerna men den återkallades på grund av vädret.

År 467
Kejsare Leo skickade Phylarchus till Gaiseric som sändebud för att meddela att Anthemius fått kejserlig suveränitet i västromerska riket samt hotade honom med krig om han inte utrymde Italien och Sicilien. Han återvände med beskedet att Gaiseric vägrade att acceptera kejsarens order och att han själv höll på att förbereda sig på krig på grund av att fredsavtalet hade brutits av östromerska riket.

Flottstyrkans anfall

År 468
Kejsare Leo slaktaren skickade ut en stor flottstyrka mot Gaiseric, som rådde över Afrika, för efter kejsare Marcianus död hade Gaiseric gjort många förfärliga saker i länder som låg under romersk suveränitet, som att plundra, tagit fångar och förstört städer. Därför var kejsaren utom sig av raseri.

Kejsare Leo sände iväg en härstyrka på 100.000 man emot vandalerna och samlade ihop elva hundra skepp från hela den östra delen av Medelhavet, vilka han bemannade med trupper och vapen och skickade mot Gaiseric. Både soldater och skeppsfolk betalades bra för att inte riskera problem innan de kom fram. Det sägs att han spenderade ett hundra femtio tusen pund guld (49 ton) på den expeditionen. Ämbetsmännen betalade för detta ändamål ut 47.000 pund guld (15,4 ton) från prefekterna samt från statens skattkammare ytterligare 17.000 pund guld (5,6 ton) och 700.000 pund silver (229 ton), samtidigt som pengar samlades ihop genom konfiskering och från kejsare Anthemius. (Enligt en annan källa lade han ut 1300 kentenarier guld.)

Som general och överkommendant för denna styrka utnämnde han Basiliscus, bror till kejsarinnan Verina (eller Berina) och som redan hade varit konsul samt försvarat Trakien mot skyterna och slagit dem. Han for iväg och anslöt sig till en ansenlig styrka från västromerska riket.

Bud sändes till Marcellianus, en man som tidigare följt Aetius men som gjort sig till självständig herre över Dalmatien sedan Aetius mördats och fick honom att attackera Sardinien som låg under vandalernas styre. Utan svårigheter fördrev han dem och tog kontroll över ön.

Heracleius sändes från Byzantium till Tripolis i Libyen där han omgående fördrev vandalerna och intog städerna, varefter de lämnade skeppen och tågade mot Karthago.

Basiliscus seglade med hela flottan mot en liten stad som ligger 280 stadier (54 km) från Karthago. Om han inte hade varit feg och anfallit staden direkt skulle han ha besegrat vandalerna utan motstånd. Gaiseric hyste skräck för kejsare Leo och hade just fått reda på att Sardinien och Tripolis erövrats av romarna. Gaiseric drog fördel av Basiliscus tvekan och sände bud till honom. Han bad om fem dagars frist för att få besked om kejsarens vilja och hinna överväga sitt beslut. Under tiden förde de enorma byten ombord på sina skepp men lät ett mindre antal av dem vara tomma både på folk och varor. Så snart den vind blåst upp som vandalerna väntat på hissade de segel och tog i släp alla de skepp som var obemannade. När de närmade sig den romerska flottstyrkan satte de eld på de tomma skeppen och lät dem föras med vinden rakt mot romarnas skepp. Eftersom det var många skepp spreds elden vidare varhelst de kom. Den romerska flottan fylldes med tumult och attackerades även av vandalernas skepp som rammade och sänkte fartygen, tillfångatog de soldater som försökte fly och tog ifrån dem deras vapen, innan de återstående resterna kom undan och återvände. Marcellianus blev dock kvar sedan han förrädiskt hade dödats av en av sina egna befälhavare.

Enligt en annan version upprätthöll romarna intensiva strider med Gaiserics flottstyrka, sänkte många av deras skepp och vid ett tillfälle kunde Basiliscus ha intagit Karthago. Men när han blev erbjuden gåvor och en stor summa pengar av Gaiseric, gav han upp och återvände därifrån.

När de återkom till Konstantinopel fick Basiliscus nåd för den misslyckade expeditionen, men en kort tid därefter dödades Aspar och hans son Ardabur i palatset eftersom kejsaren misstänkte att de stämplade mot hans liv.

Landvägen till vandalernas rike

År 470

Två år senare skickade kejsare Leo iväg de båda verksamma männen Heracleius av Edessa, son till konsul Florus, samt isauriern Marsus med en härstyrka som dragits samman i Egypten. De föll oväntat över vandalerna, erövrade Tripolis och många andra städer i Libya och orsakade mer förödelse än vad Basiliscus flotta hade åstadkommit. Gaiseric skickade genast en fredssträvan till kejsaren och beviljades fred av kejsare Leo, eftersom kejsaren ville ha Basiliscus, Heracleius och Marsus

med sig i komplotten mot Aspar. Denna man, Aspar, hade samlat avsevärda styrkor kring sig och hade blivit misstänkt för förräderi av kejsaren. Därför dödades han strax därefter tillsammans med sin son Ardabur och Patriciolus, den sistnämnde hade dessutom blivit utnämnd till vicekejsare för att behaga Aspar.

Mordet på Aspar och hans son Ardabur

Kejsare Leo hade blivit kejsare (år 457) med hjälp av Aspar, en alan till börden och soldat sedan sin ungdomstid. Aspar hade tre söner genom tre olika äktenskap. De hette Ardabur, Patriciolus (Patricius) och Ermanaric. Därtill hade han två döttrar. Aspar och hans söner hade en omfattande makt. Genom Aspars inverkan tillkännagavs Leo som kejsare.

En eld ödelade staden Konstantinopel (år 464) och Aspar vidtog åtgärder för allmänhetens bästa för den sakens skull. Aspar och kejsaren vara oense angående Titanus och Vivianus. Som ett resultat av detta allierade sig kejsaren själv med det isauriska folket genom Tarasicodissa, son till Rusumbladeotus, vars namn han ändrade till Zeno och som han gjorde till sin svärson efter det att Zenos tidigare hustru hade dött.

Varför Anagast avslöjade Ardabur

När Anthemius och Leo var kejsare, dödades Oullibus av Anagast i Trakien. Båda var av skytisk härkomst och redo för revolt.

Anagast, som var chefskommendant över styrkorna i Trakien, gjorde revolt och angrep de romerska befästningarna. Orsaken till hans missnöje var att Jordanes, son till den Johannes som Anagasts fader Arnigisclus (Anegisclus) hade dödat, hade utnämnts till konsul. Anagast hade inte fått den ära som nu kommit till Jordanes eftersom han led av epilepsi och att man var rädd för att detta skulle bryta ut i senaten. Andra påstod att han revolterade för att få mer pengar. När han hade orsakat stor oro skickades sändebud från palatset vilka övertalade honom att överge sin revolt. Han röjde då att Ardabur, son till Aspar, skulle klandras för hans revolt och skickade Ardaburs brev till kejsaren.

Ardabur konspirerade emot kejsaren och planerade att få isaurierna på sin sida. Martinus, en av Ardaburs följeslagare, sade till Tarasicodissa (kejsare Zeno) att Ardabur lade planer emot kejsaren.

Mordet på Aspar och Ardabur

År 471

Under den östromerske kejsaren Leos trettonde år (år 471) hände det i Konstantinopel att befälhavaren Aspar blev dödligt sårad av eunucker i sitt palats. Aspar var den främste bland patricierna och av gotisk ätt. Två av hans söner, Ardabur och

Patriciolus, stacks också ner, men Patriciolus överlevde oväntat nog trots sina skador och levde vidare. Ardabur var också patricier, medan brodern Patriciolus hade upphöjts till vicekejsare (caesar) och blivit kejsare Leos svärson för att behaga Aspar. Den tredje sonen Ermanaric var inte hos sin fader och på så vis undkom han massakern. Detta skedde sedan det avslöjats att de hade sammansvärjt sig med vandalerna emot det romerska imperiet.

Kejsare Leo gifte bort sin dotter Ariadne med Tarasicodissa, ändrade hans namn till Zeno och gjorde honom till general över det östra imperiet.

Ostrogoternas uppgång

Valamir

Valamirs fredavtal

När Valamir, av ostrogotisk härkomst, bröt fredsuppgörelsen och plundrade många städer och många områden på romerskt territorium, skickade romarna i östromerska riket sändebud till honom. De klandrade honom för det uppror han skapat och samtyckte till att betala honom tre hundra pund guld (98 kg) varje år, för att han inte skulle behöva angripa landet fler gånger, för han sade att hans folk hade gått ut i krig eftersom de saknade förnödenheter.

Valamirs bedrifter

Ostrogoterna levde i Pannonien under sin kung Valamir och hans bröder, vilka levde i endräkt. Valamir bodde mellan floderna Scarniunga och Aqua Nigra och Teodemir vid Pelsosjön, medan Vidimir bodde mitt mellan dessa platser. Oväntat kom Attilas söner emot Valamir, enligt vad de påstod i avsikt att hämta förrymda slavar. Innan de andra bröderna hann få vetskap om detta anföll de Valamir. Med en liten grupp krigare höll han stånd mot dem och besegrade dem. Attilas söner flydde då till den del av Skytien där floden Dnjepr flyter, ett område som kallas Var på hunnernas språk. Valamir skickade bud om händelsen till sin broder Teodemir. Samma dag som sändebudet kom fram födde Teodemirs bihustru Erelieva en son till honom. En kort tid därefter skickade Valamir och hans bröder ett sändebud till den romerske kejsaren för att fråga varför den årliga gåvan uteblivit, som de fick för att upprätthålla fredsavtalet. Då blev det känt att goten Teodoric, son till Triarius och som inte var av amalernas ätt, tillsammans med de goter som följde honom hade ingått ett liknande förbund med romarna. Därför var det Teodoric som fick årliga gåvor medan Valamir och hans bröder ringaktades. Som svar på detta grep Valamir och hans goter sina vapen och skövlade nästan hela Illyricum för att plundra och ta byte. Kejsaren bytte genast sida och skickade sändebud till dem med dels de gåvor som uteblivit sedan tidigare och dels de gåvor som de nu förväntade sig, samt lovade att de skulle få gåvor även i framtiden. Goterna överlämnade då Teodoric, som var son till Teodemir, som gisslan för att freden mellan dem skulle bibehållas. Han var då sju år och hans far ville inte lämna ifrån sig gossen förrän Valamir övertalade honom att göra det. Teodoric fördes till Konstantinopel och kom till kejsare Leo där han snabbt blev omtyckt.

Sedan freden mellan goterna och romarna säkrats fann goterna att de inte var nöjda med de gåvor som de fick av romarna. Dessutom ville de inte leva i fredslugn utan visa hur tappra de var. Därför började de angripa sina grannar. Först gick

de mot sadagerna som bodde i det inre av Pannonien. När Dintzic, som var Attilas son och hunnernas kung, fick höra detta samlade han sina styrkor och alla hjälpstyrkor från de folk som ännu lydde under dem, nämligen ultzinzurer, angiscirer, bittugurer och bardorer. De ryckte fram och belägrade staden Basiana i Pannonien som de intog och plundrade. Så fort som goterna fick höra detta upphörde de med kriget mot sadagerna och vände sig mot hunnerna istället. Hunnerna blev då fördrivna med sådan kraft att de ännu hundra år senare fruktade de gotiska vapnen. När de så hade blivit kuvade av goterna begav sig svebernas kung Hunimund till Dalmatien för att plundra och röva goternas boskap som de lät ströva fritt på fälten. Suavien låg intill Dalmatien och inte långt från Pannonien och i synnerhet inte långt från goternas område. Hunimund återvände till sitt land när de avslutat plundringen, men Teodemir som var broder till Valamir höll deras återtåg under uppsikt. Förlusten av boskap kunde han tåla men han fruktade att sveberna skulle bli djärvare om detta inte straffades. När sveberna en natt låg och sov vid sjön Pelso gick han till anfall och det var så oväntat att han genast fick övertaget i striden. Deras kung Hunimund blev tillfångatagen och alla som inte dödades gjordes till slavar under goterna, men han valde att benåda dem och försonades med dem sedan han utkrävt hämnd. Hunimund lät han adoptera som sin egen son och lät honom få återvända hem igen till Suavien. Det dröjde inte länge innan Hunimund förkastade adoptionen och eggade scirerna, på andra sidan Donau, att anfalla goterna. Scirerna bröt alliansen med goterna och slog följe med Hunimund istället. Tillsammans gick de till anfall mot goterna, som fram till denna stund hade litat på dem båda såsom man litar på sina vänner. Goterna skyndade ut för att möta dem och hämnas det som skett. När kung Valamir red framför slaglinjen för att uppmuntra sin härstyrka, sårades hästen och kastade av sin ryttare när den föll. Genast genomborrades han av fiendernas spjut och det blev hans bane. Goterna krävde hämnd både för sin kung och för deras svek och när segern var vunnen fanns det bara några få kvar i scirernas härstyrka. Alla andra hade fallit.

Efter scirernas undergång greps svebernas kungar Hunimund och Alaric av fruktan. De tog åter till vapen och fick med sig sarmaterna som leddes av sina kungar Beuca och Babai. Scirerna mobiliserade på nytt och kom också under ledning av sina hövdingar Edika och Honoulf. Även gepiderna var på deras sida och en del hjälpstyrkor från bland annat rugierna. Alla dessa slog läger vid floden Bolia i Pannonien.

Teodemir

Ostrogoterna hade valt Teodemir till kung och han lät sin broder Vidimir få ta del av krigsplanerna. De tågade ut och i den följande striden vann de så stort att fältet var rödfärgat av de stupade fiendernas blod. Vapen och kroppar låg i stora högar

och täckte ett fält som var tio milier (150 km) i längd. Därmed kunde goterna glädjas över att ha hämnats både sin kung och grannfolkens svek. De som lyckades fly jagades och kom med nöd och näppe därifrån.

Floden Donau fryser om vintern och blir så stark att den tål vilka överfarter och transporter som helst. Teodemir beslöt sig för att bege sig över floden med en härstyrka av fotsoldater för att anfalla sveberna bakifrån. Från svebernas land ligger baiovarierna i öster, frankerna västerut, burgunderna söderut och tyringarna norrut.

Sveberna hade ingått en allians med alemannerna som rådde över Alperna. Dit förde Teodemir den gotiska härstyrkan mitt under vintern. De besegrade och plundrade både sveberna och alemannerna. Efter segern återvände de hem igen till Pannonien. Teodemirs son Teodoric som varit gisslan hos romarna hade förts tillbaka av kejsare Leo och med honom kom rika gåvor. Teodoric hade i det närmaste blivit vuxen och var arton år fyllda (år 472). Han samlade en härstyrka på nästan sex tusen man omkring sig. Utan att hans fader visste något ryckte han fram med dem och de tog sig över floden Donau och gick mot sarmaternas kung Babai, som just vunnit över den romerske härföraren Camundus. Teodoric anfall var överraskande och han dödade kungen och de tog både hans slavar och förmögenhet med sig tillbaka. Därefter intog han staden Singidunum (Belgrad) som sarmaterna innehade men han lämnade inte tillbaka den till romarna utan lade den under sitt eget välde.

Bytet de tagit från sina grannfolk användes för att skaffa sig förnödenheter och när dessa tröt började man sakna föda och kläder. Goterna begärde då att kungen skulle tåga ut vart som helst med sin härstyrka. Teodemir rådfrågade sin broder Vidimir och de beslöt att brodern skulle gå mot Italien där Glycerius var kejsare medan Teodemir gick mot östromerska imperiet.

Vidimir stupade i Italien och efterträddes av sin son Vidimir med samma namn som fadern. Kejsare Glycerius gav honom gåvor och fick honom att bege sig till Gallien istället. Där fann han visigoterna och han förenade sig med dem.

Teodemir gick över floden Savus och passerade sarmaterna som inte vågade göra någonting. De tågade in i staden Naissus, vilket är den första i Illyricum. Här förenade sig hans son Teodoric och comites Astat och Invilia med honom, varefter de gick via Castrum Herculis till Ulpiana. Båda städerna Ulpiana och Stobi lade de under sitt herravälde och fler platser öppnades för dem. De plundrade först städerna Heraclea och Larisa i Thessalia. Efter dessa framgångar lämnade de ett fåtal soldater kvar i Nissus innan de gick vidare till Thessalonica, dit kejsaren hade skickat patriciern Hilarianus med en härstyrka. Hilarianus förstod att stadens murar inte skulle hålla mot goternas härstyrka och skickade sändebud till Teodemir. Med hjälp av gåvor fick han honom att avstå från att försöka inta staden. Sedan de ingått detta förbund överlämnade Hilarianus flera städer åt dem där de kunde bosätta sig, så som Cyrrhos, Pella, Eurpos, Methone, Pydna, Beroia och Dion. Då lade goterna ner sina vapen. En kort tid därefter drabbades kung Teodemir av en

sjukdom i staden Cyrrhos vilken ledde till hans död (år 476). Innan dess hann han göra Teodoric till sin efterträdare.

Ostrogoternas inre strider – Teodoric mot Teodoric

Triarius son mot Valamirs brorson

Den ena goten med namnet Teodoric, son till Triarius, kallas Teodoric Strabo hos en del av samtidens författare. Den andra goten med namnet Teodoric kallas ofta Valamirs son, men denne Valamir var rätteligen Teodorics farbror. Det var den sistnämnde Teodoric, av amalernas stam, som senare erövrade Italien.

Så snart kejsare Zeno (år 474-491) hörde att Teodoric, Teodemirs son, blivit goternas kung skickade han en inbjudan till honom och bad honom komma till Konstantinopel. Där blev han mottagen med hedersbetygelser och han placerades bland de förnämsta i palatset. Ännu mer heder fick han när kejsaren gjorde honom till vapenson och bekostade ett triumftåg till hans ära. Slutligen fick han titeln consul ordinarius, som är den högsta upphöjelsen i världen och kejsaren lät även göra en ryttarstaty av honom som placerades framför palatsets huvudport. Men det var inte utan strid som Teodoric fick den upphöjelsen.

Valamirs brorson som Aspars efterträdare

År 474-476

Kejsare Leo (år 457-474) skickade Thelogius den tystlåtne som sändebud till goterna i Trakien. Goterna tog gladeligen emot honom och skickade i utbyte sändebud till kejsaren och framförde önskemål om att få bli romarnas vänner. De hade tre krav. Det första var att deras ledare Teodoric, brorson till Valamir, skulle få arvet som Aspar hade lämnat efter sig. Det andra var att han skulle få tillåtelse att bo i Trakien och det tredje att han skulle få det befälsskap inom krigsmakten som Aspar hade haft. Kejsaren svarade att han absolut gick emot de två första kraven men att han kunde bevilja det tredje, att ge honom befälsskapet, men bara på villkor att Teodoric ville vara hans vän och utan att hysa några förrädiska planer. Med detta svar skickade kejsaren tillbaka sändebuden. När de återkom till goternas ledare Teodoric och var tomhänta från sin färd till kejsaren och saknade gåvor, skickade han iväg en del av sina styrkor till Philippi och med resten slog han läger framför Arcadiopolis och belägrade staden. Han intog staden, men inte genom anfall utan genom svår hungersnöd, vilket drabbade de som var därinne. Medan de försökte hålla ut i väntan på att hjälp skulle komma utifrån var de så hungriga att de åt upp hästar, packdjur och lik men de misströstade och gav upp först när ingen

anlände. De goter som skickades till Philippi brände bara husen utanför befästningen och gjorde ingen annan skada.

När denna hemsökelse drabbat Trakien råkade även goterna ut för hungersnöd och skickade sändebud till kejsaren med begäran om fred. Ett edsvuret avtal gjordes upp på dessa grunder, att varje år skulle goterna erhålla två tusen pund guld (654 kg), att Teodoric, Valamirs brorson, blev utnämnd till general över de två arméerna som betjänade kejsaren vilka är de viktigaste härstyrkorna, samt att han skulle vara ensam regent över goterna och att kejsaren inte skulle tillåta någon att få genomfara det territoriet och att Teodoric skulle slåss på kejsarens sida mot de som kejsaren önskade, dock undantaget vandalerna.

Den romerske kejsaren Leo var i jämförelse med alla tidigare kejsare den mest framgångsrika och han var fruktad av alla som levde under hans regering, även hos goterna dit hans rykte hade nått.

Kejsare Zenos sändebud till vandaler och goter

Kejsare Zeno var en mycket okrigisk man och när krig bröt ut runt omkring, skickade han sändebud till vandalerna i Karthago. Som ambassadör valde han en senator vid namn Severus som var känd för sin måttfullhet och känsla för rättvisa. I enlighet med att han borde ha en majestätisk hållning för att höja ambassadörskapets dignitet, upphöjde kejsare Zeno honom till patricier innan han åkte. När han satte segel och hans resa blev känd hos vandalerna, gjorde de ett anfall över havet och erövrade Nicopolis. Ambassadör Severus tog sig från Sicilien och när han nådde fram till Karthago beklagade han sig bittert över deras räd, men fick till svar att de hade gjort detta som fiender, men nu när han som var ambassadör fanns hos dem var de villiga att lyssna till fredsförslaget. Vandalerna förundrade sig över Severus måttfullhet, begrundade hans ord och var till slut beredda att göra allt vad han föreslog. Severus uppfattades som särskilt hederlig i de fall när vandalerna erbjöd honom pengar och fina gåvor som enbart var tillägnade ambassadören, men som han vägrade att ta emot och istället framförde en önskan att den mest passande gåvan för ett sändebud var att fångar överlämnades till honom. Vandalerna prisade hans sätt och deras kung sade följande: "Alla de fångar som jag och min son har överlämnar jag till dig men för de som mina följeslagare har i sin ägo är du fri att köpa dem av deras ägare, om du så vill och om de är villiga att sälja. Ifall de är ovilliga att sälja kan jag inte tvinga dem." Därpå fick Severus de fångar han blivit lovad och använde alla de pengar, klädesplagg och den utrustning han hade med sig för att friköpa så många han kunde.

Kejsare Zeno skickade sändebud till goternas ledare angående Heracleius, en general under Zeno, vilken hade blivit slagen av goterna. Teodoric, son till Triarius lovade att frige honom mot en lösensumma och accepterade förslaget på ett hundra talenter (3500 kg silver). Zeno beordrade Heracleius släktingar att betala ut pengarna om inte Heracleius skulle få status av en slav om någon annan betalade för honom. Pengarna skickades till goterna i Trakien. De accepterade det och befriade Heracleius från sin fångenskap.

När Heracleius sedan gjorde ett publikt framträdande i Arcadiopolis rusade några goter fram till honom och en av dem slog honom hård på skuldran när han gick därifrån. En av dem som ingick i Heracleius eskort tillrättavisade goten och sade: "Vet du vem du är? Vet du vem du just har slagit?" Den andra svarade att det visste han mycket väl och de var på väg för att ge honom ett nedrigt slut. Goterna drog sina svärd och en högg av Heracleius huvud och en annan hans händer och de sade att de dödade honom som en hämnd, för det påstods att när några av soldaterna under hans befäl hade begått en överträdelse som inte var belagd med dödsstraff, förde han dem ändå till en grop och beordrade hela armén att stena dem till döds.

Honoulfs mord på Harmatius

Kejsare Zeno lät döda Harmatius och medborgarna var förtjusta i hans avrättning, för under kejsare Leos regering lät han hugga av alla rebellers händer och skickade sedan iväg dem. Han dödades av Honoulf, som Harmatius hade tagit emot på ett vänligt sätt när han anlände från goterna. Harmatius hade först gjort Honoulf till comes, sedan till general över Illyricum och hade gett honom gott om pengar för sitt underhåll. Med gotiskt förräderi betalade Honoulfs blodstänkta hand tillbaka till Harmatius.

På sin faders sida var Honoulf kommen från tervingerna (theuringi) och på sin moders sida från scirerna.

Upphöjelsen av Odovacar

När Augustus, son till Orestes, hörde att Zeno hade drivit ut Basiliscus och återtagit tronen i öst (aug år 476), tvingade han senaten att skicka sändebud till Zeno för att föreslå att det inte var nödvändigt med delat regentskap och att en enda kejsare var tillräckligt för båda territorierna. De sade dessutom att de hade valt Odovacar, en man med militär och politisk erfarenhet, för att skydda sina egna affärer och att Zeno skulle tilldela honom högsta rangen och göra honom till patricie samt anförtro honom styret över Italien. Representanterna från den romerska senaten anlände till Byzantium (Konstantinopel) och förde med sig detta budskap. Kejsare Zeno svarade att de samtidigt hade erkänt två kejsare över det västra imperiet, en som de hade valt (Odovacar) och en vid namn Anthemius som de hade dödat. Angående Odovacar svarade han att det var bättre om denna man hade utnämnts till patricier av kejsare Nepos, eftersom han var den rätta personen att ge honom det. Zeno tillade att han ville gratulera Odovacar för hans inledande beskydd av den regering som passade romarna och utifrån det var han förvissad om att Odovacar, om han bara handlade rättvist, snabbt skulle få ta emot den kejsare som hade upphöjt honom på detta sätt. Zeno skickade ett kejserligt brev till Odovacar angående det som han önskade och i brevet tilltalade han Odovacar som en patricier.

Zenos granskning av Triarius son

År 477

Följande år (477) kom det sändebud till kejsare Zeno från goterna i Trakien som de hade allierat sig med och vilka romarna kallade foederati. De ville att kejsare Zeno skulle göra ett avtal med Teodoric, son till Triarius, som ville leva ett liv i fred och inte i krig mot den romerska staten och de bad kejsaren att ta hänsyn till hur lite skada som Triarius son, deras fiende, hade gjort mot romarna, men hur mycket skada Teodoric, brorson till Valamir och som var deras vän och general, hade gjort mot städerna. Zeno ville inte blicka tillbaka på gamla händelser utan försökte se till det allmänt bästa. Kejsaren sammankallade därför senaten och frågade efter råd. De svarade att skattkammaren inte var stor nog för att betala dem båda och att det till och med var svårt att få ihop till betalningen av de egna soldaterna. De överlämnade beslutet åt kejsaren att avgöra vem av dem som de skulle ha som vän. Zeno som var i palatset kallade till sig alla soldaterna som var i staden och gjorde många utfall mot Triarius son. Bland annat berättades det om hur han från början hade varit gisslan hos romarna, hur han hade skadat invånarna i Trakien och tillsammans med Harmatius skurit av deras händer och drivit iväg alla bönder, hur han hade understött troninkräktaren Basiliscus i dennes kamp mot staten och hur han hade övertalat honom att göra sig av med sina egna styrkor och att goterna var tillräckliga för honom. När soldaterna hörde dessa anklagelser ropade de att det var Triarius son som var deras fiende.

Zeno valde att inte lämna detta besked till sändebuden på en gång utan ville först veta vad som skedde i staden. Under tiden arresterades särskilda personer där. Det var doktor Anthimus, Marcellinus och Stephanus, som skrev till Valamirs brorson Teodoric och berättade vad som hänt. De sände inte bara brev i sina egna namn utan förde också vidare förfalskade brev från höga befäl, eftersom de ville att denne Teodoric skulle tro att han hade stöd inne i staden. Tre senatorer dömde dem till evig exil. Zeno däremot hade önskat att de fått dödsstraff.

Fredsförslag från vandalerna

Samma år kom sändebud från Karthago till Byzantium under ledning av Alexander, livvakt till Olybrius hustru. Sändebudet sade att Huneric kallat sig själv för en hederlig vän till kejsaren och att han älskade allt som var romerskt och inte längre gjorde anspråk på de allmänna inkomster och andra pengar som Leo hade konfiskerat från hans hustru, likaväl som kejsaren hade beslagtagit mycket från köpmännen i Karthago strax efter det att kriget börjat, samt allt annat som hans fader hade klagat på rörande romarna. Han ville njuta av en säker plats och ville inte lämna någon grund för uppfattningen att han inte var ärlig i fördraget och dess innehåll. Han var tacksam över att Zeno hade ärat Olybrius hustru och han var nu beredd att göra för kejsaren vad denne önskade. Detta var den övertygande förevändningen för ett fredsförslag när vandalerna i själva verket var rädda för krig. Efter Gaiserics död (år 477) hade de mjukats upp betydligt och hade inte samma styrka som de byggt upp mot romarna, varför Huneric alltid förflyttade sig snabba-

re än vad hans motståndare förväntade sig. Zeno tog emot sändebuden på ett vänskapligt sätt, gav ambassadörerna vederbörlig ära och skickade tillbaka dem nedtyngda av lämpliga gåvor samt utnämnde Alexander till comes i det stora rådet.

Zenos svar till Triarius son

Vid samma tid fick kejsare Zeno besked om att den makt som Teodoric, brorson till Valamir, hade var undergrävd och blev allt svagare samt att Teodoric, son till Triarius, samlade sina stammar och hopförde härstyrkorna. Därför tänkte han att det var bättre att skingra fienderna med den senare på ett förnuftigt sätt, om han var villig att inlåta sig på en uppgörelse. Zeno skickade sändebud och föreslog att Triarius son skulle överlämna sin son som gisslan så som han själv hade föreslagit tidigare och få leva som en privat medborgare bland sitt eget folk och utan att orsaka någon oordning samt få njuta av den egendom och ägodelar som han hade lagt beslag på och för övrigt få leva i fred utan att skada någon eller bli skadad av någon. Triarius son svarade att han just för tillfället inte var beredd att överlämna sin son som gisslan, inte heller kunde han leva enbart av det han ägde heller. När han var i det närmaste ensam och inte hade så många stammar hos sig, skulle möjligen hans egna medel räcka, om han levde mycket enkelt. Men nu, sedan de fått honom att göra det nödvändiga i att samla stammarna, hade han varken möjlighet att föda alla som kommit till honom eller slåss vid sidan av dem tills han kunde bringa hela denna affär till ett klart och definitivt slut, oavsett om han förlorade eller vann. När svaret kom till kejsaren förberedde han sig på krig. Han kallade snabbt in legionerna, både de två som var stationerade nära Svarta Havet och de som fanns ute i Asien i de östra distrikten. En stor härstyrka samlades från alla håll, trossvagnarna gjordes i ordning, boskap och spannmål inskaffades och allting som armén behövde gjordes i ordning sedan Illus själv var beredd att marschera ut.

Valamirs brorsons deltagande

När Zeno utnämnde Martinianus till general kom armén i oordning. Det föreföll vara en bra handling för kejsaren att omedelbart skicka män till Valamirs brorson och meddela att han inte skulle fördröja slaget utan gå till aktion på en gång och uppfylla de förhoppningar på vars grunder han rättvist hade blivit utnämnd till romersk general. När Valamirs brorson fick detta meddelande svarade han att han inte tänkte gå ut i fält förrän kejsaren och hela senaten hade svurit att de inte tänkte göra en överenskommelse med Triarius son. Därför svor senaten och de högre officerarna en ed att de inte skulle förhandla såvida inte kejsaren ville det och kejsaren själv svor att han inte skulle överge sin överenskommelse såvida inte Valamirs brorson gjorde det först. När ederna var svurna beslöts det att Teodoric skulle flytta sina egna styrkor vilka var koncentrerade kring Marcianopel och föra dem längre framåt. När han nådde fram till porten till området Haemus, skulle befälhavaren över soldaterna i Trakien förena sig med honom med två tusen kavallerister och tio tusen infanterister. Då de passerat Haemus skulle ytterligare

en härstyrka på tjugo tusen infanterister och sex tusen kavallerister möta dem vid floden Hebrus nära Hadrianopolis. Om han behövde det fanns ännu fler män tillgängliga från Heraclea samt från städerna och befästningarna nära Byzantium, för att inget skulle fattas dem nu när de hade så höga förväntningar. Sedan Zeno hade gjort dessa löften till sändebuden, skickade han snabbt iväg dem. Teodoric svarade med att ge sig iväg med sin härstyrka till den nämnda porten så som det hade blivit avtalat. När han kom fram möttes han varken av den befälhavaren som rådde över soldaterna i Trakien eller av härstyrkor som skulle vara förlagda vid floden Hebrus. Medan de tog sig igenom de centrala ödemarkerna kom de till ett område kring Sondis, vilket är ett stort och högt berg, omöjligt att passera om någon på toppen skulle försöka lägga hinder i vägen. Triarius son hade befäst sin ställning där uppe. Där anföll de varandra på tillfartsvägarna och förde bort boskapshjordar, hästar och annat stöldgods. Men Triarius son lyckades rida upp till de andras läger, skymfade och förebrådde den andre Teodoric för att ha svurit meningslösa eder och liknade honom vid ett barn och en galning, en fiende och en förrädare av sin egen ras som inte kände romarnas sätt eller förstod deras avsikt. "För de önskar, medan de själva stannar på en lugn plats, att goterna ska hugga ner varandra. Vilken av oss som än faller, är det romarna som vinner utan att ha ansträngt sig och oavsett vilken av oss som förgör den andre ska njuta en seger, eftersom han kommer att bli lämnad kvar med förminskad styrka inför mötet med romersk trolöshet. Nu när romarna har kallat in dig och utlovat att de ska komma och kämpa vid din sida, är de likväl inte här. Inte heller mötte romarna dig vid porten som de lovade. De har lämnat dig ensam för att förgöras på ett skamligt sätt och för att betala till folket som du har förrått, en bra bestraffning för din obetänksamhet."

När de hörde dessa ord var det många av de som följde Valamirs brorson som samtyckte. Då vände han sig till sina egna ledare och sade att det var rätt sagt, att han inte skulle bringa mer skada och att han inte skulle glömma alla deras gemensamma härstamning. Följande dag gick Teodoric, Triarius son, till ett berg för att överblicka lägret och ropade: "Varför, du orättfärdige, skadar du folk av min ras? Varför har du gjort så många hustrur till änkor? Var är deras män? Hur har all rikedom blivit förlorad, vilken de hade när de begav sig hemifrån med dig ut på fälttåg? Var och en av dem hade två eller tre hästar. Nu är de utan hästar och går till fots, följer dig genom Trakien som slavar. Ännu så länge är de fria män och med ett ursprung som inte är värre än ditt. Eller när de nu har anlänt, ska de mäta guld i spannar?"

När hela härstyrkan hörde detta, vände sig alla män och kvinnor till sin ledare Teodoric och krävde med skrik och rop att de skulle göra en överenskommelse. De sade att om han inte gjorde det, skulle de överge honom och följa den kurs som var förmånlig för dem själva. Då skickade han sändebud till Teodoric, Triarius son, varefter båda ledarna möttes vid en flod, var och en stående på stranden på sin sida av floden. Medan de höll floden mellan sig förhandlade de om att inte slåss mot varandra för att få övertag.

Goternas sändebud till kejsare Zeno

När de hade svurit inför denna överenskommelse att inte slåss mot varandra, skickade de båda sändebud till Byzantium (Konstantinopel). Valamirs brorson anklagade kejsaren för att vara en förrädare och sade att sedan han inte funnit någonting av det som han hade lovat, hade han gjort ett uppriktigt avtal med Triarius son. Han krävde att få land där de kunde slå sig ner och nödvändigt med spannmål för att livnära sin härstyrka fram till nästa höst och att utbetalarna av statens avkastning, vilka romarna kallar domestici, skulle skickas till honom så fort som möjligt för att de skulle kunna överlämna en redovisning på allt vad de behövde. Men om inte romarna gjorde detta för honom, var det inte möjligt för honom att hålla sina stora härstyrkor borta från att tillmötesgå sina behov genom plundring. Detta var Teodorics, Valamirs brorson, krav. Triarius son krävde istället att den uppgörelse som kom till stånd under kejsare Leos tid skulle fullföljas av den nuvarande kejsaren, att han skulle få ta emot betalning för de föregående åren och att de släktingar till honom som ännu var i livet skulle överlämnas till honom. Om de verkligen hade dött, skulle Illus eller någon annan av isaurierna som han litade på svära en ed och intyga detta.

När Zeno hörde dessa krav svarade han Valamirs brorson att denne var en förrädare som hade handlat tvärs emot sina löften. Kejsaren påpekade att Teodoric hade lovat att slåss mot sina egna och även begärt romersk hjälp, men när de romerska styrkorna var samlade hade han gjort hemliga överenskommelser om vänskap med Teodoric, Triarius son. När de nu hade hört detta var befälhavaren över de trakiska styrkorna och de andra som var vänner till romarnas sak inte villiga att möta honom eller att förena sina styrkor med hans, eftersom de var rädda för förräderi. Men nu blev han lovad av kejsare Zeno att om han inledde ett krig mot Triarius son, skulle han om han segrade erhålla ett tusen pund guld (327 kg) och fyrtio tusen pund silver (13 ton) och en inkomst på tio tusen nomismata eller solidus (45,4 kg guld). Han skulle också ge honom Olybrius dotter till hustru eller någon annan av de ädla kvinnorna i staden. När han hade sagt detta gav han skänker till de flesta av dem som ingick i Valamirs brorsons sändebud och skickade som sitt eget sändebud först Philoxenus och sedan Julianus för att se om de kunde övertala honom att bryta sitt löfte till Triarius son. När sändebuden inte lyckades valde Zeno att skicka ut sina soldater i krig och sade åt männen att hålla humöret uppe eftersom han själv skulle deltaga i fälttåget och uthärda kriget tillsammans med dem. När de hörde att kejsaren själv ville leda armén var de allihop ivriga att få visa kejsaren sitt mod så att även de som hade betalt pengar till sina ledare för att inte behöva vara med att strida istället betalade en andra gång för att få var med i striden. Alla gick in i denna kamp med stort engagemang. De infångade de spejare som Teodoric hade sänt ut och vaktstyrkan längs Långa Muren försvarade sig tappert mot den del av Valamirs brorsons livvakt som anföll dem. Då blev Zeno sig själv igen och visade vilken ynkrygg han var och lämnade fälttåget, vilket väckte avsky och ilska hos soldaterna. De samlade sig i grupper och anklagade varandra

för sin totala brist på mod. Trots att de hade händer som svingade vapen, uthärdade de att höra på sådana svagheter, vars resultat blev att alla städer och all romersk makt blev förintad, för alla gav upp. När Martinianus hörde detta knorrande skickade han bud till kejsare Zeno och sade att han måste upplösa armén så fort som möjligt innan de förenade sig och startade en revolt. Därför beordrade Zeno att var och en av regementena skulle förläggas i vinterkvarter, sedan man åstadkommit en fredsuppgörelse med Teodoric, Triarius son. De bröt upp lägren och de flesta gavs sig av i vredesmod över arméns upplösning, i synnerhet sedan de blev uppdelade så snabbt att det inte var möjligt för dem att söka efter och utse en man som kunde rädda imperiet från denna skymf.

Zenos avtal med Triarius son

När Zeno hade upplöst armén, skickade han sändebud till Teodoric, Triarius son, för att avtala om fred på vilka villkor som helst. Under tiden formerade Valamirs brorson sina härstyrkor och gick mot Trakien. De drev bort alla hjordar med boskap och ruinerade alla bönder, dödade dem och plundrade allt som de kom över. När han hörde detta sade Teodoric, Triarius son, att han var glad att höra att en man som kallades vän och son till de styrande gjorde allt detta, men klagade också över att bestraffningen för deras dumhet föll på bönderna. Varken Zeno eller Verina gjorde någonting för dem, inte ens när de var döende. När sändebudet anlände gick Teodoric, Triarius son, med på ett fredsavtal på villkor att kejsaren levererade pengar och förnödenheter för tretton tusen man som var utvalda av Teodoric, att han blev utnämnd till kommendör över två scholae, att han fick tillbaka den egendom som han tidigare hade haft, att han utnämndes till en av de två generalerna som fanns för närvarande och att han fick åtnjuta den ära som han tidigare hade fått att Basiliscus. Angående sina släktingar, om de var döda så som Zeno påstod, så var det inte mycket att göra åt, men om de levde så skulle de få ta med sig vilka ägodelar de ville och få leva i den stad som Zeno ansåg var bäst. När kejsare Zeno hade godkänt detta avtal lyfte han bort Valamirs brorson från sitt ämbete och insatte Triarius son istället, samt skickade pengar som omedelbart gavs ut till goterna.

Hämnden från Valamirs brorson

Valamirs brorson hade förlorat många män medan han var romersk general och återvände full av vredesmod över sin utsatta belägenhet, obarmhärtigt glödande och dödande vemhelst han mötte. Han plundrade Stobi, den första staden i Makedonien och slaktade den garnison som mötte dem. När det rapporterades att goterna låg och väntade nära Thessalonika, misstänkte stadens medborgare omedelbart att det brev som lästs upp under den föregående dagen var en fälla och att Zeno och prefekten ville överlåta staden till Valamirs brorson. De samlade ihop sig och störtade omkull alla statyer föreställande Zeno, anföll prefekten och var beredda att skära honom i bitar. De satte eld på prefektens palats och avsåg att bränna ner det, men klerkerna och ämbetsmännen agerade först och ryckte undan prefek-

ten från den förargade folkhopen och stillade vreden med lugnande ord. De sade att prefekten inte var orsaken till problemet och att kejsaren inte hade gjort något ofördelaktigt för staden, samt att de själva borde se till att ordna med bevakningen av staden och förlita sig på vem de ville som de ansåg var tillförlitlig. Folket tog nycklarna till stadsportarna från prefekten, överräckte dem till ärkebiskopen och organiserade en så stark försvarsstyrka som möjligt bland medborgarna.

Under tiden förstod Zeno, utifrån den omedelbara faran, att ingen längre var villig att strida och att det var bäst att försöka få goterna att avhålla sig från att förstöra städerna genom att erbjuda dem måttliga villkor med tanke på de svåra omständigheterna. Han skickade Artemidorus och Phocus, som hade blivit sekreterare på kejsarens kansli när han var general. De kom till Valamirs brorson och sade: "Kejsaren gjorde dig till sin vän, högtidligt ärades du bland de högsta romerska befattningshavarna och placerade dig som kommendant över den största armén. Trots att du var en got litade han fullständigt på dig. Men nu har du blivit vilseledd genom lister och knep av din ständige fiende och ödelagt ditt övertag. Det vore inte rätt att anklaga kejsaren för felaktigheter som du har gjort både mot dig själv och mot honom. Nu när du har bringat dig själv i denna situation, är allt som återstår för dig vid de nuvarande omständigheterna att avhålla dig så gott du kan från att skada de som bor på landet och de som bor i städerna. Genom att skicka sändebud kan du försöka blidka kejsaren, som är en vänlig man."

Valamirs brorson övertalades och skickade män som följde sändebuden tillbaka till Byzantium. Själv höll han tillbaka sin härstyrka från att bränna och mörda, även om han inte kunde hindra dem från att roffa åt sig förnödenheter, eftersom de var fullständigt utblottade. Under sin framryckning kom han till Heraclea i Makedonien. Efter det att biskopen i staden sänt honom och hans armé många och skiftande gåvor, lät han hela landsbygden få vara orörd och orsakade ingen bedrövelse för befolkningen där och han försörjde sin härstyrka på ett måttfullt sätt genom det som fanns på lantegendomarna i trakten.

Fredsmedlare från Valamirs brorson

När sändebuden från Valamirs brorson nådde fram till Byzantium, sade de att kejsaren omgående behövde sända en ambassadör till honom för att diskutera olika saker, eftersom de inte kunde avhålla en mycket stor härstyrka under någon längre tid från att åstadkomma stor förödelse på alla sätt de kunde. Zeno sände Vivianus son Adamantius, en patricier och före detta prefekt i staden och som också utnämndes till konsul. Han tillkännagav att han gav land till Teodoric i Pautalia, ett distrikt under prefekten i Illyricum inte långt från vägen till Trakien. Hans avsikt var att om Teodoric, Triarius son, skulle försöka med något upplopp ville han ha Valamirs brorson stationerad i närheten för att användas mot honom och om Valamirs brorson önskade bryta överenskommelsen var han placerad mellan styrkorna i Illyricum och Trakien och det skulle vara lättare att hålla honom i underläge. Om Valamirs brorson skulle säga att han saknade föda för sin härstyrka under det kommande året, eftersom de inte hade sått något som de skulle kunna

skörda i Pautalia, gav Zeno två hundra pund guld (65 kg) till Adamantius när han reste, vilka pengar han skulle ge till prefekten för att täcka de kostnader som det innebar att skicka de nödvändiga förnödenheterna till goterna i Pautalia. Medan sändebuden ännu var kvar i Byzantium låg en del soldater som var stationerade i Thessalonika och väntade på att prefekten Johannes skulle framträda varefter de anföll honom med dragna svärd.

Händelser vid Epirus

Medan detta hände i Thessalonika väntade Valamirs brorson nära Heraclea. Till Sidimund i Epirus sände han en man som härstammade från samma stam och uppenbarligen var en allierad till romarna. Han hade fått en givande rang och en fast inkomst av kejsaren och han levde på sitt landområde i Epirus nära till Epidamnus. Han var kusin till Aedoingus, som var mycket nära förbunden med Verina och var kommendant över de så kallade domestici, vilka hade en viktig position i rådet. Valamirs brorson påminde Sidimund om deras gamla vänskap och frågade honom om han kunde se sig omkring för att utröna om det fanns någon möjlighet varigenom han kunde ta kontroll över Epidamnus och resten av Epirus, samt om han slog sig ner i en stad med befästning, vilken chans han i så fall skulle ha. Sidimund tog emot detta meddelande från Valamirs brorson och likt en got som tycker att det är bättre att leva med goter än med romare, gick han till Epidamnus. Där gick han runt till stadens medborgare och medan han låtsades vara välvilligt inställd till dem och gav dem var och en rådet att snabbt samla ihop sina saker och fly bort till en ö eller till någon annan stad. Han sade att goterna skulle flytta till denna trakt, att kejsaren godkänt detta och att Adamantius hade blivit sänd för detta ändamål. Det skulle därför vara bäst för dem om de ordnade sina affärer i lugn och ro, innan han anlände. Han övertalade soldaterna som var förlagda på orten, vilka var två tusen man i antal och väl utrustade för att hålla Valamirs brorsons anfall på avstånd, att de skulle lämna Epidamnus tillsammans. Han berättade samma historia för dem, reste tvivel i deras sinne och försökte hela tiden att lägga till nya rykten för att understödja innebörden att om de önskade göra motstånd skulle de irritera kejsaren ännu mer. Därefter skickade han bud till Valamirs brorson att han skulle komma så fort som möjligt.

Valamirs brorson väntade på en signal från Sidimund och sin syster, som led av en sjukdom som visade sig vara dödlig. Men han gav som ursäkt för sin försening att han inväntade kejsarens sändebud och önskade lära känna kejsarens arrangemang alldeles själv. När Teodoric hade begravt sin avlidne syster och sammankallandet från Sidimund nådde honom, sände han bud till folket i Heraclea, vilka hade övergivit sin stad och tagit sig själva därifrån till en stark befästning. Han begärde en stor anskaffning av spannmål och vin så att han, när han lämnat platsen, skulle kunna föda sin armé på resan. De hävdade att det som de hade i den lilla befästningen hade blivit konsumerat och att under rådande omständigheter kunde de inte ge bort någonting. På grund av ilska brändes det mesta av den övergivna staden ner och lämnades omedelbart. På sin avresa tog han den svåra

och smala vägen, som leder till Epirus. Han skickade iväg kavalleriet för att säkra höjderna för armén. När de blev överraskade där uppe flyttade de ner och blev drivna ut på slätten av ett plötsligt anfall som utfördes av den garnison som råkade vara där. Så som goterna förmodade vaktades muren av soldaterna, men när de såg den gotiska härstyrkan blev de panikslagna av deras oväntade framträdande. De vågade inte göra motstånd och tänkte inte ens på att stänga portarna, utan flydde i panik.

Adamantius medlingsförsök

Goterna tog sig fram genom en stor ödemark. Teodoric själv gick i spetsen, medan Soas som var den främste av hans generaler gick i mitten och Teodimund som var Valamirs andra brorson gick längst bak. När han hade kommit ner från bergen, var han säker på att ingen följde efter dem, sade åt de som hade ansvaret för vagnarna och de andra djuren i trossen att fortsätta i lugn och ro. Själv skyndade han sig framåt för att genom överraskning inta varje stad han kunde. När han gjorde ett anfall mot Lychnidus, blev han slagen tillbaka, för staden ligger på en stark plats. Den har många källor därinne och all spannmål hade redan samlats in. Därifrån gick han mot Scampia vars invånare redan hade evakuerat staden och sedan vidare för att ockupera Epidamnus.

När Adamantius hörde detta skickade han iväg ett bud till Teodoric som lät meddela att han handlade tvärt emot de löften som givits och beordrade honom att stanna där han var och inte beslagta några skepp och inte förändra situationen tills han själv kom dit. Han sade också åt Teodoric att skicka en man i pant för sin egen säkerhet varefter denne skulle få återvända efter mötet. Adamantius sände dessa instruktioner till Teodoric och lämnade Thessalonika. Han kom till Edessa där Sabinianus var och Philoxenus reste vidare tillsammans med honom. De överräckte handskriften som utnämnde honom till general och tog noga hänsyn till de rådande omständigheterna. Det föreföll inte säkert att anfalla goterna medan de var på marsch, sedan Sabinianus bara hade med sig fem av sina egna legosoldater och av imperiets armé och legioner var vissa delar utspridda i staden medan andra var tillsammans med general Honoulf. Därför föreföll det bäst att skicka order till alla delarna, sammankalla soldaterna och att skicka sändebud för att meddela utnämnandet av general.

När de var på väg möttes de av den kurir som Adamantius hade sänt iväg och han hade med sig en präst från goterna, vilka de kristna kallar presbyter, för att ge honom en garanti på sin säkerhet. De tog honom med sig, skyndade sig och kom till Lychnidus. Männen som hade hög rang, för den staden är rik och full av gammal rikedom, kom tillsammans med alla andra invånarna ut för att hälsa dem välkomna och de slog sig ner. Adamantius sände åter igen bud till Teodoric i Epidamnus och sade att de skulle diskutera saken och att han antingen skulle komma med få män till en plats nära Lychnidus, eller om han ville att Adamantius skulle komma till Epidamnus, i så fall skicka generalen Soas till honom och Dagistheus till Lychnidus som gisslan tills han hade återvänt. Teodoric skickade iväg

dessa män men beordrade dem att stanna vid Scampia och sända fram någon som kunde ta emot en ed från Sabinianus att de skulle få återvända i säkerhet när Sabinianus återkommit. Sabinianus vägrade att svära någon ed och sade att han aldrig tidigare hade svurit någon ed för någonting och han inte ville ändra på denna vana. Adamantius hävdade att det var nödvändigt att anpassa sig till situationen, i annat fall skulle meningen med resan vara om intet. Inte desto mindre vägrade Sabinianus och han sade att han visste vad han skulle göra och ville inte ändra på sina principer. I detta läge befann sig Adamantius i ett dödläge. Han tog två hundra soldater och satte av i skymningen över ödemarkens kullar längs en smal och oanvänd stig, som var känd av få och som för första gången användes av hästar. Genom denna kringgående rörelse kom han till ett vakttorn nära Epidamnus. Det var byggt på en kulle och var på alla sätt ointagligt. Nedanför låg en djup ravin och genom ravinen flöt en djup flod. Till denna plats sammankallade han Teodoric som lydigt kom varefter han placerade resten av sin armé på avstånd och tog sig över floden med några få ryttare. Adamantius posterade sina trupper i en cirkel runt kullen så att Teodoric inte kunde omringa honom. Därefter gick han ner till en bergsklippa där han kunde bli hörd och sade åt de andra att skicka iväg resten av hans män, så att de kunde vara ensamma när de diskuterade. När Teodoric hade kommit upp anklagade han romarna på ett rättvist sätt genom att säga: "Jag väljer att leva utanför Trakien, långt från Skytien. Genom att stanna där trodde jag att jag inte skulle skapa problem för någon och bara invänta önskemål från kejsaren och utföra det han ville. Du inkallade mig som om det var krig på gång mot Teodoric, Triarius son. Först lovade du att generalen över Trakien omedelbart skulle förena sig med mig med sina styrkor, men han kom aldrig. Sedan lovade du att Claudius, betalningsmästaren för de gotiska härstyrkorna skulle komma med deras betalning, men han kom aldrig. För det tredje, du gav mig vägledare som gjorde det enklare för mig att hitta fienden och ledde mig avsides över en brant stig med tvärbranta stup på båda sidorna. Här medan jag på ett vanligt sätt färdades med kavalleriet, vagnarna och resten av trossen, var jag inte långt borta från fullständig förintelse med alla mina styrkor om min fiende plötslig hade anfallit. Sedan blev jag tvingad att göra en överenskommelse med dem och för den sakens skull måste jag vara mycket tacksam. För när du hade övergett mig, kunde de ha huggit ner mig, men nu valde de att spara mig."

Adamantius påminde Teodoric om den heder han erhållit av kejsaren. Han hade blivit både konsul och en patricie, vilket var en belöning för de romare som hade ansträngt sig mycket hårt och han hade givit honom rikedomar och andra gåvor. För dessa saker hade han aldrig tänkt eller aktat kejsaren på något annat sätt än som sin fader. Adamantius försökte också motbevisa klagomålen mot kejsaren. Han sade att Teodoric agerade intolerant genom att erövra romerskt område medan han inväntade sändebud. De hade haft honom instängd i Trakien genom berg, floder och en uppsättning trupper. Aldrig någonsin hade de varit villiga att låta honom fly. Hade de velat det, hade han aldrig kunnat ta sig ut även om han hade haft en härstyrka som var tio gånger större. Under de rådande omständighe-

terna rådde han honom att agera mer förnuftigt mot kejsaren, eftersom det till slut var omöjligt för honom att få övertag mot den romerska makten som fanns till hands mot honom på alla sidor. Om Teodoric ville lyssna på honom, skulle han lämna Epirus och städerna där och sedan vända tillbaka till Dardania, där det såg ungefär likadant ut som i hans hemland och där det var mycket land, vackert, bördigt och avfolkat. Detta land kunde de odla och här kunde han underhålla sin armé med ett överflöd av allting. Teodoric svor att han själv var villig att göra detta, men inte hans armé som redan lidit och tagit sig igenom många vedermödor och nu nätt och jämnt vunnit uppskov från dem. De kunde inte göra en sådan lång resa när de ännu inte fått vila. Under dessa omständigheter ville han att de skulle få övervintra där och att de inte skulle gå längre bort än till de städer som de redan hade erövrat och inte orsaka någon mer skada samt att romarna sedan kom till våren och ledsagade dem till Dardania. Då skulle de gladeligen följa med. Han sade också att han var beredd att placera sin egen last och alla icke stridande personer i den stad som kejsaren själv föreslog, ge sin moder och syster som gisslan för att han skulle vara fullständigt trovärdig och med sex tusen av sina bästa soldater gå så snabbt som möjligt mot Trakien. Han lovade att med dessa och de illyriska trupperna och vilka i övrigt som kejsaren skulle sända honom, skulle förgöra goterna i Trakien, på villkor att, om han gjorde detta, han skulle bli general istället för Teodoric och bli mottagen i Byzantium och få leva som en medborgare på romerskt sätt. Han var även villig, om kejsaren så kommenderade det, att gå till Dalmatia för att återinsätta Nepos. Adamantius svarade att han inte hade befogenheter att göra en sådan överenskommelse med honom medan han uppehöll sig i landet och att kejsaren först måste bli informerad. Han ville därför skicka en rapport till kejsaren och själv stanna kvar tills han fick reda på kejsarens vilja. Efter dessa bestämmelser skildes de åt.

Striden mellan romare och Valamirs brorson

Medan Adamantius var upptagen med sina åtaganden hade många av de romerska styrkorna samlat sig vid Lychnidus på order av sin general. Någon rapporterade att goterna, både de som forslade fram trossen och majoriteten av vagnarna och eftertruppen, vilket även omfattade Teodorics broder Teodimund och deras moder, var överdrivet självsäkra och gjorde en långsam resa från Candavia, så att romarna kunde hoppas på att övermanna de flesta dem. Sabinianus själv tog kommandot över kavalleriet och skickade en ansenlig mängd med infanterister på en kringgående rörelse över bergen och gav dem uppgifter om var och när de skulle framträda. Sedan åt han middag, samlade sin armé och gav sig av vid skymningen. Han anföll goterna i gryningen de när åter igen var på väg. När Teodimund och hans moder såg anfallet skyndade de sig iväg och flydde ner på slätten och förstörde omedelbart en bro de passerade som hängde över en djup ravin som korsade vägen. Detta gjorde det omöjligt för romarna att anfalla dem efter sitt överfall, men det skar också av möjligheten för deras egna män att undkomma. Därför valde de, trots att de var få, att sluta sig samman inom kavalleriet i sin förtvivlan. När infanteriet an-

lände över deras huvuden, i enlighet med planen, blev de grundligt besegrade. Några dog när de anföll kavalleriet, andra när de anföll infanteriet. Sabinianus beslagtog deras vagnar, två tusen i antal och mer än fem tusen fångar och ett avsevärt byte. Några av vagnarna, vilka var för svåra att dra genom det oländiga landskapet, lät han bränna uppe i bergen. Därefter återvände han till Lychnidus.

Där fann han Adamantius som återvänt från sitt möte med Teodoric, för den sistnämnde hade ännu inte hört talas om vad Sabinianus hade gjort uppe i bergen. De välborna fångarna placerades under vakter, men de övriga lämnade han över som gåvor tillsammans med bytet till soldaterna. Han hade beordrat städerna att förbereda vagnar åt armén, men när han nu hade dessa vagnar från goterna sade han åt städerna att inte längre anstränga sig i denna sak.

Efter detta skrev Adamantius så som han hade lovat till kejsaren för att informera om sitt samtal med Teodoric. Sabinianus och prefekten Johannes skrev också om vad som hade hänt. De överdrev bedriften och menade att det inte fanns något behov av att finna villkor rörande goterna, eftersom de hade hopp om att kunna driva ut dem ur landet genom sina styrkor eller, om han stannade kvar, att hugga ner honom. När kejsaren tog emot dessa meddelanden tänkte han att det var bättre med krig än med en skamfull fred, varefter han återkallade sin ambassadör från Lychnidus och beordrade att inga överenskommelser fick göras med Teodoric. Han sade till Sabinianus och Gento, en got som var gift med en romersk kvinna från trakten av Epirus och som hade en uppsättning krigare, att vända alla sina krafter på kriget, eftersom kejsaren valt att inte göra några avtal med fienderna. Adamantius samlade sina styrkor, prisade deras iver, beordrade dem att ta väl hand om den uppgift de fick, vilket var deras sed och att utföra kejsarens befallning. När han hade rest deras hopp att kejsaren inte ville att någons iver skulle bli oavlönad, vann han deras jubel och sändes iväg med heder. Utan att göra någonting mer, gick han därifrån.

Anfallet från Teodoric Strabo, Triarius son

Under Zenos regering, gjorde Marcianus och några andra revolt. När Teodoric, son till Triarius, hörde vad som hade hänt trodde han att det var dags för honom att gå till anfall mot staden och kejsaren själv. Omedelbart uppreste han hela sin styrka av goter och kom till Byzantium där han låtsades vilja försvara kejsaren och staden, trots att det var uppenbart för alla att han hade andra avsikter. När kejsaren hörde detta, skickade han en beriden kurir och ett kungligt brev som prisade hans iver men beordrade honom att gå därifrån för att inte störa ordningen i staden, vilken just hade lugnat ner sig efter en betydande oordning. Triarius son sade att han ville lyda kejsaren, men han kunde inte omedelbart vända sina styrkor som han hade samlat ihop utan att först ge dem en viss tid av vila eftersom en del av dem var utmattade. Han trodde, eftersom inga fästningsvallar eller torn hade rests, att ingen skulle göra motstånd mot honom från murarna och när de gick in så skulle hela befolkningen ställa sig på hans sida i sitt hat mot isaurierna som fanns därinne. Detta var det som Zeno fruktade och han sände Pelagius med en stor

summa pengar som han till en viss skulle ge till Teodoric och den andra delen till hela den gotiska styrkan. Utöver detta gav han generösa löften om mer gåvor. Plagius anlände och övertalade dem att lämna platsen genom en kombination av hot, löften och en stor summa pengar vilket lockar fram den giriga naturen i en gots sinne. Därefter lämnade Teodoric platsen.

Zeno skickade ofta meddelanden till honom och efterfrågade Procopius och Busalbus följeslagare. Teodoric svarade att han ville lyda kejsaren i alla stycken men att det inte skulle vara rätt för goterna, ännu mer än om det var andra män, att överlämna dem till de personer som ville arrestera de som bönfallande sökt asyl. Därför frågade han kejsaren om de inte kunde lämnas i fred eftersom de inte längre skulle kunna skada någon i den mån de var levande. Därefter fick de leva med Teodoric och skötte ett litet stycke land.

Gotisk inblandning i upproret mot kejsare Zeno

År 479

Magister militum Sabinianus höll den kung Teodoric på avstånd som högljutt uppträdde som en galning i Grekland, detta genom slughet snarare än genom manlighet.

År 476-480

Genom mordet på kejsare Nepos (år 480) och utdrivningen av kejsare Augustulus (år 476), kunde Odovacar själv styra Italien och Rom. När gallerna i västromerska riket revolterade mot Odovacar skickade de sändebud till kejsare Zeno, men han föredrog att stödja Odovacar. En av alanerna hade bestämt sig för att mörda Illus och när han slagit honom men inte dödat honom sade han att Epinicius, en av Verinas tjänare, hade anstiftat dådet.

Kejsare Zeno utkämpade ett inbördeskrig mot Marcianus och Prokopius, söner till Anthemius, som blivit kejsare i Rom. Zeno segrade genom Illus medan Marcianus som var den äldre av dem blev präst samtidigt som Prokopius flydde till Teodoric Strabo, son till Triarius, i Trakien (år 479).

Teodoric Strabos död

År 481

Teodoric Strabo, son till goternas kung Triarius, kom med sina nyförvärvade härstyrkor till Anaplous, fyra milier (6 km) från staden. Men han återvände utan att ha skadat någon av romarna. Därefter skyndade han sig till Illyricum. Medan han fortsatte färden intill sina egna rullande vagnar, blev han genomborrad av spetsen av en uppsättning vapen som låg på en vagn och genom vikten av sin skräckslagna häst dog han.

Odovacar och Teodoric den store

Rugierna och Sankt Severin

Strax efter år 453
Vid den tiden när Attila hade dött var de två områdena Pannonien och de övriga distrikten längs floden Donau i fullständig oordning. Vid samma tid gjorde en grupp barbarer plötsliga räder och tog allt de kunde finna utanför murarna på staden Flavianis, oavsett om det var folk eller boskap som släpades bort.

Flaccitheus besök hos Sankt Severin

År 468-472
Flaccitheus, kung över rugierna, kände sig osäker på sin makt i början av sin regering eftersom goterna i Nedre Pannonia var fientligt sinnade emot honom och han var skräckslagen av deras stora antal. I denna farofyllda situation rådfrågade han den välsignade Severin som var ett gudomligt orakel. Kungen kom till honom och berättade tårfyllt att han hade fått en begäran från de gotiska ledarna att få ta sig igenom hans land på deras väg till Italien, vilket de nekades och att han nu fruktade för sitt liv. Severin svarade honom: "Om vi hade varit förenade i samma katolska tro borde du snarare ha rådfrågat mig om livet i nästa värld, men eftersom du endast är bekymrad över detta livet, vilket vi båda har gemensamt, får du lyssna till vad jag har att säga dig. Du blir inte utsatt för fara för goterna, varken på grund av deras antal eller deras fientlighet. De kommer snart att förflytta sig vidare och du kommer att regera på ett säkert sätt och få framgång."

Kungen for därifrån och var mycket belåten, när han nåddes av nyheten att en grupp av rövande barbarer hade tagit några rugier som fångar. Genast återvände han till Severin för att få råd. Severin svarade att om han straffade förövarna skulle han bli dödad själv. Dessutom skulle kungen inte gå över floden för där var tre bakhåll planerade för hans skull. Strax efteråt kom ett sändebud och lät meddela just det som Severin sagt. De två fångarna som hade lyckats rymma från fiendernas läger berättade exakt det som den välsignade mannen hade sagt tidigare.

En del barbarer, som var på väg till Italien, for omvägen förbi för att få se Severin och för att få hans välsignelse.

Odovacars besök hos Sankt Severin

År 469/470

När en del germaner var på väg till Italien tog de vägen förbi Sankt Severin hemvist och för att få en välsignelse av den pannoniske munken. En av dem som kom till Severin var Odovacar, som sedan kom att styra över Italien. Vid denna tid var han ung och lång men fattigt klädd. När han böjde sitt huvud för att inte slå i taket i det mycket låga rummet, fick han höra av gudsmannen att han skulle få bära en gloria. Då Odovacar tog avsked från honom sade Severin: "Gå åstad till Italien, nu klädd med oansenliga hudar, men snart ska du ge rika gåvor till många."

Kung Feletheus besök hos Sankt Severin

År 469/470

Även kung Feletheus, som också kallades Feva, son till rugiernas kung Flaccitheus, gjorde som sin fader i början av sin regering och besökte regelbundet den helige mannen. Men han hade en ond och illvillig drottning vid namn Giso.

Det var några guldsmeder bland barbarerna som hon hade i fängsligt förvar för att tvinga dem att göra kungliga smycken. En dag när drottningen hade föraktat Guds tjänare, kom kungens son Frederic av ren nyfikenhet till fängelsehålorna. Guldsmederna tryckte ett svärd mot hans bröst och sade att om någon kom i närheten av dem, utom under skydd av ed, så skulle de först dräpa pojken och sedan sig själva. Detta skulle de göra eftersom de inte hade något hopp om att få överleva och bara blev magrare för varje dag genom sitt arbete. Drottningen förstod då att detta var Guds straff för hennes beteende och hon gav då löftet under ed att guldsmederna skulle bli fria om de släppte pojken. Därefter lovade hon att aldrig mer vara emot Severin.

Det var en man vid namn Maurus, vaktmästare vid klostrets basilika, som den välsignade Severin hade frigett mot lösen från barbarernas våld. En dag sade Severin till honom: "Undvik att gå någonstans idag, i annat fall kommer du inte att kunna undfly en omedelbar fara." Trots detta gick han ut vid middagstid för att plocka frukt. De hade bara gått två milier (3 km) från staden Favianis när plötsligt han och den man som hade övertalat honom att gå blev fångade av barbarer och fördes vidare över floden Donau. Vid just den timmen satt Severin och läste en bok i sin cell. Plötsligt lade han boken ifrån sig och bad att man omedelbart skulle hämta Maurus. När man inte fann honom någonstans, gav han sig i väg själv i största hast, tog sig över floden Donau och förföljde de rövare som folk brukade kalla scamarae. De kunde inte uthärda hans vördnadsbjudande ankomst utan lät fångarna få följa med honom tillbaka.

År 472/473

Severin uppmanade folket i Noricum genom brev att deltaga i insamlingen av tionde, vilket gick till de fattiga. Detta hade blivit en tradition. En dag när de hade sänt honom en uppsättning kläder för att sprida vidare, frågade han de som kom med kläderna om en likadan försändelse även skulle komma från staden Tiburnia.

De svarade att män därifrån borde vara framme vilken stund som helst, men gudsmannen påpekade att de inte tycktes vara på väg och att den försenade gåvan hade blivit överlämnad till barbarerna. Strax därefter lyckades medborgarna i staden Tiburnia, efter en oavgjord kamp mot goterna, att men knapp marginal få till stånd ett fredsavtal där det bland annat ingick att de överlämnade allt de insamlat men på grund av försening ännu inte skickat iväg till guds tjänare.

Batavis är namnet på den stad som ligger mellan de två floderna Inn och Donau. Där hade Sankt Severin på sitt vanliga sätt byggt ett kloster för några få munkar eftersom han ofta blev tillfrågad att komma till den platsen av stadens medborgare. Särskilt var det så med tanke på de ofta förekommande invasionerna av alemanner, vars kung Gibuldus hedrade och älskade honom. En gång när kungen var ivrig att få träffa Severin, reste han också dit, men gudsmannen som fruktade att han kom för att bränna staden gick ut ur staden för att möta honom. Severin talade så väl till kungen att denne skälvde våldsamt i den fromme mannens närvaro. Sedan de hade skilts åt erkände kungen inför sin härstyrka att aldrig någonsin tidigare hade skakat så häftigt. När han lät Severin få önska sig vad han ville av honom, framförde den vise läraren att kungen för sin egen skull borde få sitt folk att sluta ödelägga romerskt territorium samt att han barmhärtigt borde frige de som hölls som fångar av hans män. Då beslutade kungen att Severin skulle sända honom en av sina egna följeslagare för att ordna detta så snart som möjligt. Utan försening skickades diakon Amantius iväg för att följa med kungen, men han satt vid kungens dörr under flera dagar utan att få tillträde. När han återvände, bedrövad över att han inte hade kunnat uträtta det han var skickad för, mötte han en person som var identiskt lik Sankt Severin. Amantius skrämde honom med hot och bad mannen följa med tillbaka. Så följde han med på grund av hot och upprördheten. När de kom till kungens dörr försvann plötsligt mannen inför hans ögon. Kungens sändebud frågade Amantius var han kom ifrån och vad som var hans önskemål. Kortfattat förklarade han sitt ärende, vilket stod i ett brev och fick ett brev tillbaka från kungen. Han kom tillbaka med sjuttio fångar samt med ett välkomnande löfte från kungen att han skulle noga undersöka sitt område och återsända alla fångar som han kunde finna. För denna syssla insattes den helige prästen Lucillus och han mottog ett stort antal olycksdrabbade människor från fångenskap.

På den tiden, när det romerska riket ännu bestod, var soldaterna i många städer understödda av offentliga pengar för deras bevakning från murarna. När detta upphörde upplöstes också den militära formationen. Förläggningen i Batavis höll dock ut och en del av dem hade vänt sig till Italien för att hämta den senaste betalningen för sig själva och sina kamrater. För att komma dit hade de blivit vägledda av barbarer. En dag satt Severin och läste i sin cell när han plötsligt slog igen boken och började sucka häftigt och fälla tårar. Han sade åt alla dem som var närvarande att skynda sig till floden, vilken som han förklarade var röd av människoblod vid just denna stund. Just då kom nyheten att kropparna efter de omnämnda soldaterna hade blivit funna vid strandkanten dit de förts av strömmarna.

År 472/473

Invånarna i staden Batavis bad ödmjukt att den helige mannen Severin skulle gå till Feba, rugiernas kungason och begära tillstånd att få idka handel med dem. Men han sade till dem: "Den tiden är nära då denna stad kommer att ligga lika öde som alla andra av de nordliga befästningarna vilka blivit övergivna av sina invånare. Jag ser en stor olycka drabba denna plats så fort vi har rest iväg och de heliga kristna platserna kommer att bada i människoblod. Även på den här platsen kommer våldsamheter att ske." Detta sade han i baptisteriet (dophuset). Han seglade sedan längs Donau till sitt äldsta och största kloster som låg utanför staden Favianis, ett hundra milier (150 km) eller mer därifrån. Strax därefter, medan han ännu seglade, invaderade Hunimund med en mindre grupp barbarer staden Batavis medan en stor del av befolkningen var ute och tog hand om skörden. De fyrtio personer som stannat kvar för att vakta staden dräptes.

När fastan var över kom en enorm mängd alemanner och ödelade en stor del av landet. Men befästningarna som var tryggt skyddade mot fiendernas anfall genom gudomligt fastande och berömlig ödmjukhet såsom de hade blivit undervisade av den profetiske mannen, undkom all skada.

Vid samma tid var befolkningen i staden Quintanis trötta på de ständiga anfallen från alemannerna, varpå de lämnade sina hem och flyttade till Batavis. Men deras flyktort var inte okänd för barbarerna, utan blev istället en eggelse eftersom de trodde att de nu kunde plundra två städer vid ett och samma tillfälle. Severin bad dock mer än tidigare och stärkte romarna med sitt goda exempel och sade att de annalkande fienderna skulle bli slagna med Guds hjälp, men att efter segern skulle de som förringat hans varning bli straffade. Alla romarna ställde därför mangrant upp på slaglinjen framför alemannerna, skyddade snarare av den helige mannens ord än genom vapen. I det slaget slogs alemannerna och drevs på flykt. Severin talade till folket och sade att segern kom från Gud och att de inte skulle lita på sina egna krafter. Därför skulle de alla samla ihop sina tillhörigheter och följa med honom till staden Lauriacum. Men några av folket i staden Batavis ville inte lämna sin hemort och stannade kvar. Alla de som stannade kvar och vägrade att lyssna till Severins gudomliga ord straffades när tyringarna (”thoringi”) gjorde ett anfall mot dem redan samma vecka. Några blev dödade medan andra fördes bort i fångenskap.

När Feletheus, kung över rugierna och även kallad Feva, hörde att återstoden av alla städernas befolkning hade flytt från barbarernas svärd, på uppmaning av Guds tjänare Severin och kommit till staden Lauriacum, begav han sig dit med sin härstyrka. Avsikten var att överraska dem och ta dem med sig för att placera dem i de städer som betalade skatt till honom och som låg i hans område. En av dem var Favianis, åtskild från rugiernas område bara genom floden Donau. Angående detta blev invånarna bestörta och uppmanade ivrigt Severin att möta kungen och försöka förmå honom att inte fatta så drastiska beslut. Severin skyndade iväg och mötte kungen tidigt om morgonen tjugo milier (30 km) från staden. Kungen blev skakad

när han såg Severin komma och frågade vad som var anledningen till det oväntade mötet. Severin svarade att han kom som Kristus budbärare och kungen sade då att han inte ville tillåta att Severins folk skulle behöva utstå plundring av alemanner och tyringarna (”thorongi”), eller att bli fällda av svärd eller ledda i fångenskap, utan att han ville föra dem till de underlydande städerna i grannskapet där de kunde få slå sig ner. Efter mötet återvände kungen med sin härstyrka och när Severin kom tillbaka hade de fått garantier att få lämna staden Lauriacum och bli placerade i de fredliga städerna och leva i vänskaplig förbindelse med rugierna. Själv stannade Severin i sitt gamla kloster som låg i Favianis.

Odovacars vänskapliga brev till Sankt Severin

Efter år 476

Vid den tiden skrev kung Odovacar ett vänskapligt brev till Sankt Severin, där han ödmjukt erbjöd honom att få önska sig något om han ville. Han hade inte glömt den profetia där Severin hade antytt att han skulle bli kung. Uppmuntrad av erbjudandet bad Severin att en viss Ambrosius skulle återkallas från den exil han levde i. Odovacar gjorde gladeligen som han blev ombedd. En gång när många ädlingar, såsom var brukligt, prisade kungen i smickrande termer i närvaro av den helige mannen, frågade Severin vilken kung det var som de hyllade ytterst. De svarade: "Odovacar." Då sade Severin: "Odovacar är säker under tretton eller fjorton" och han syftade då på antalet år som han styrde ostört. Därefter tillade han att de snart skulle få se hur hans profetia uppfylldes.

Folket som bodde i staden Comagenis, där Severin först hade blivit känd, frågade ödmjukast om inte Severin kunde tänka sig att komma till dem, vilket han gjorde. När hans närvaro blev känd, kom en av kung Feletheus ädlingar, vars unga son led av en lång och svår sjukdom och där han redan hade förberett begravningen. Han förde sonen över Donau och lade honom inför Severins fötter. Severin framförde sina böner och sonen som redan till hälften var död reste sig upp fullständigt frisk och återvände hem med full hälsa.

Bonosus var en av Severins munkar, barbar till börden. Han led av en mycket dålig syn och frågade om han kunde få bli helad. Men Severin sade åt honom att det var bättre om han såg bra med sin inre syn än med sina ögon. Därefter bemödade han sig för att se med sitt hjärta mer än genom sina ögon och han blev mirakulöst belönad med gåvan att hålla långa kontinuerliga böner utan att uttröttas. Efter att ståndaktigt ha tjänat i klostret i fyrtio år, avled Bonosus med samma iver som han hade haft när han kom dit.

Munken Marcianus som i egenskap av präst hade varit ledare för ett kloster, sändes av Severin till Noricum med sin broder Renatus. När den tredje dagen hade passerat, sade Severin till sina klosterbröder: "Be, ty den stora prövningen har

kommit till Marcianus och Renatus just denna timma, men genom Kristus hjälp kommer de att bli räddade." Munkarna skrev ner vad han hade sagt och när de två återvände flera månader senare kunde de intyga att just den dagen och timman hade de just undkommit ett barbariskt anfall.

När Severin förstod att han inte skulle leva länge till kallade han på rugiernas kung Feva och den grymma drottningen Giso. Han framförde sina önskemål om vad som skulle ske efter hans bortgång och frågade sedan drottningen med skarp röst vad hon eftertraktade mest, kungens hjärta eller guld och silver. Hon svarade att hon föredrog kungen framför skatter. Då uppmanade Severin henne att sluta förtrycka de oskyldiga. Därefter lämnade kungen och drottningen honom. Till sina klosterbröder sade han senare att alla barbarer som bodde i dessa trakter skulle inom kort ta med sig allt de ägde och lämna alla dessa städer för att bege sig till de romerska provinserna utan att hamna i fångenskap. Dessa platser, sade han, som nu fylldes med folk skulle drabbas av en sådan ödeläggelse att fienderna i förhoppning om att finna guld skulle öppna de dödas gravrum. Denna profetia slog också in en tid senare.

Ferderuch hade av sin broder, rugiernas kung Feva, mottagit en av de få städerna som var kvar på stranden till floden Donau, nämligen Favianis. Där intill bodde Sankt Severin. När Ferderuch, som han brukade, gick för att hälsa på honom började Severin att prata med honom mer eftertryckligt och bönföll honom att inte lägga beslag på det som tillhörde hans kyrka eller att ändra på födan för de fattiga och för fångarna sedan han gått bort. Ferderuch svor vid sin fader Flaccitheus att han inte skulle göra det, men Severin svarade att han vid första tänkbara tillfälle skulle ödelägga hans kloster och sedan omedelbart få uppleva sanningen av hans ord och varning, samt att han i framtiden skulle få känna bestraffningen. Ferderuch lovade att hörsamma varningen och gick sedan hem.

Sankt Severins död

År 482

Den 5 januari fick Severin smärtor i sidan och det pågick i tre dagar. Därefter, om natten, samlade han sina klosterbröder. Den 8 januari dog han. Ferderuch blev snabbt allt vildare i sina begär. Han bestämde så snart Severin var död att lägga beslag på de kläder och andra saker som samlats till de fattiga. Därtill lade han beslag på den silverkalk och de andra föremålen som tjänade vid altaret. Medan föremålen stod på altaren vågade inte den tjänare som blev ditskickad för att utföra detta vidriga dåd att röra vid dem. Kungen skickade då en soldat vid namn Avitianus för att ta föremålen därifrån. Denne utförde ordern mot sin vilja men strax senare blev han oupphörligen plågad av darrningar i hela sin kropp och blev också besatt av en demon. Så han skyndade sig att göra bättring, tog ett högtidligt löfte, ändrade sin tjänst, tog upp det himmelska vapenmärket och levde i ensamhet och avskildhet på en ö. Ferderuch däremot hade glömt besvärjelsen och den helige mannens profetia och han lät riva hela klostret utom den omgivande muren, som han inte förmådde föra över floden Donau. Men snart kom den hämnd som var

uttalad över honom. Inom en månads tid blev han mördad av Frederic, sin broders son och han förlorade därmed både sitt byte och sitt liv. Av det skälet förklarade Odovacar krig mot rugierna. De blev slagna och Frederic tog till flykten. Hans fader Feva togs tillfånga och både han och hans onda hustru fördes till Italien. Senare när Odovacar hörde att Frederic hade återvänt till sitt kungarike skickade han sin broder Honoulf med en stor härstyrka varpå Frederic flydde igen och tog sig till kung Teodoric, som då befann sig i staden Novae i provinsen Moesia. Honoulf följde sin broders instruktioner och beordrade alla romare att emigrera till Italien. Då mindes hela befolkningen Severins profetia att de skulle bli befriade från en tillvaro där de dagligen var utsatta för barbarernas röveri.

Striderna mellan Odovacar och Teodoric

År 475
Romulus Augustulus var bara ett barn men upphöjdes till kejsare av sin fader Orestes. Strax innan hade romarna inkallat scirer och alaner samt andra gotiska stammar som hjälpstyrkor åt dem. Men de blev alltmer arroganta och krävde mer än det som var avtalat. Till slut ville de ha en tredjedel av Italien men när Orestes inte på några villkor kunde gå med på det dödade de honom.

År 476
Det var då som en man i kejsarens livvakt vid namn Odovacar framträdde med sin styrka och han slog först Orestes och sedan dennes bror Paulus innan han tågade in i Ravenna och avsatte kejsare Romulus Augustulus. För kejsarens låga ålders skull sparade man hans liv och gav honom sex tusen guldstycken (26,7 kg) om året i underhåll. Odovacar dömde Augustulus, son till Orestes, till exil i Lucullanum, en befästning i Campania där han fick leva en fri mans liv. Med denna Augustulus upphörde det västromerska riket att styras av det romerska folket. Odovacar lovade att infria deras krav om han blev deras kung. Han behöll sedan tronen i tretton år, gynnade de arianska kristna och hans fader hette Edeco.

År 482
Odovacar blev även kung i Dalmatien.

År 487
Teodoric, goternas kung (av amalernas ätt) och romersk patricie, var aldrig belåten med kejsare Zenos ynnest och utförde ett fientligt angrepp med en egen stor härstyrka, vilka ryckte fram ända till den kejserliga staden Melantius. När de flesta platserna hade blivit uppslukade av lågorna vände han tillbaka till Novae, den stad i Moesia han hade kommit ifrån.

År 489-491

Teodoric, brorson till Valamir och befälhavare över de gotiska styrkorna, satt i staden Nova i Moesia. Kejsare Zeno ville ha hans stöd, upphöjde honom både till en patricier och till konsul (484). När sedan Teodoric var i staden Konstantinopel levde han i överflöd men hans folk i Illyricum hade det ganska fattigt. Detta fick honom att välja bort överflödet och istället dela sitt liv med goterna och inte stanna hos kejsaren. Han talade inför kejsaren och frågade varför torcilingernas och rugiernas kung Odovacar fick regera fritt i Italien. Istället ville han att kejsaren skulle skicka dit honom och hans folk för att återerövra provinsen och då skulle kejsaren dessutom slippa underhålla den gotiska härstyrkan. Kejsaren gav sitt medgivande och skänkte honom rika gåvor, en stor summa pengar och sände honom till Italien. Därpå lämnade Teodoric Konstantinopel och återvände till det gotiska folket.

Det bestämdes att om Teodoric kunde få Odovacar på fall skulle han bara regera i hans ställe till dess Zeno själv ankom. Därför gav sig Teodoric iväg från staden med det gotiska folket för att erövra Italien åt kejsare Zeno. Många slöt upp vid hans sida och de begav sig västerut via staden Sirmium (Motrovitz). De tog med sig sina kvinnor och barn på vagnarna och del av sin boskap. Eftersom de inte hade några skepp fick de gå runt hela havet. Sedan gick de in i Venetien och vid Sontiusbron slog de läger. Där gjorde de halt för att folk och dragdjur skulle få återhämta sig en kort tid och då ryckte Odovacar fram med sin härstyrka.

Redan vid floden Sontius (Isonzo) mötte han Odovacar och hans styrkor. De möttes på de Veronensiska fälten och Teodoric utgick med segern efter en hård strid och motståndarna drevs på flykt varefter Odovacar begav sig till Verona. Det fick honom att gå längre in i Italien och bli djärvare. De gick över floden Po och slog läger vid staden Ravenna, på en plats som heter Pineta och ligger ungefär vid den tredje milstenen från staden. Den 27 september (år 489) uppförde Odovacar ett befäst läger på slätten utanför staden Verona, men Teodoric följde honom dit och upptog ett nytt slag med honom. Båda sidor fick ett manfall och Odovacar besegrades men han lyckades fly och kom den 30 september till Ravenna. Teodoric gick istället till Mediolanum (Milano) och de flesta i Odovacars armé överlämnade sig till honom. Bland dem fanns Tufa, Odovacars högste befälhavare, som tillsammans med härstyrkans andra höga befälhavare hade utnämnts av Odovacar den 1 april. Teodoric sände då Tufa till Ravenna för att gå emot Odovacar. Tufa kom till Faventia (Faenza) där han belägrade Odovacar som kommit dit från Ravenna, men han överlämnade Teodorics höga befälhavare åt Odovacar varefter de slogs i järn och fördes bort till Ravenna.

Odovacar marscherade mot Mediolanum (år 490), samtidigt som visigoterna kom till Teodorics hjälp. Ett slag utkämpades den 11 augusti alldeles intill floden Addua (Adda) och många föll på båda sidorna. Odovacar flydde slutligen till Ravenna och Teodoric följde efter. Då förskansade sig Odovacar långt inne i staden. Teodoric lät resa ett läger strax utanför och lät meddela att han tänkte belägra

staden i tre år. I skydd av nattens mörker gick Odovacar ofta ut med sina styrkor och oroade goterna. Detta var hans sätt att strida på i nästan tre år.

Hela Italien erkände Teodoric som sin herre och landet lydde alla hans befallningar. Dagligen led Odovacar av hunger i staden Ravenna. Bara några få handgångna män och en del romare stod på hans sida.

En natt (år 491) seglade Odovacar ut från Ravenna och överföll Teodorics läger i följe med herulerna. Manfallet blev stort på båda sidorna och Levila, Odovacars högste befälhavare, flydde för att senare förlora livet i floden Bedens (Bedese / Ronco). Odovacar förlorade striden, flydde och kom den 15 juli till Ravenna. Därefter tvingades han utlämna sin son Thelanes som gisslan till Teodoric mot att hans eget liv skulle sparas. Efter detta tågade Teodoric in i staden.

Detta år (491) dog också kejsare Zeno i Konstantinopel och Anastasius blev kejsare. Men Teodoric hade redan sänt iväg sin budbärare Faustus Niger till Zeno innan budet om kejsarens död spreds. Goterna ville inte vänta på besked från den nye kejsaren utan utropade Teodoric som kung. Den tredjedel av Italien som Odovacars allierade hade lagt beslag på lät nu Teodoric goterna få ta över.

Efter åtskilliga dagar försökte Odovacar snärja Teodoric men blev avslöjad i palatset varefter Teodoric föregrep händelsen genom att få bort honom från sin vaktstyrka varpå han själv dräpte honom med ett svärd (våren 493). Redan samma dag dödades på Teodorics order alla man fann i Odovacars armé och alla i hans familj. Odovacars slagne broder Honoulf hade flytt över gränsen som löpte längs floden Donau.

Teodorics släkt och regering

Teodorics släkt

När Teodoric varit i Italien i tre år (491) fick han kejsare Zenos tillstånd att sluta bära sina civila kläder och sin gotiska klädedräkt. Istället tog han på sig en glänsande kungamantel. Därmed betraktades han som goternas och romarnas härskare. Då skickade han bud till frankernas kung Chlodevech och bad att få äkta hans dotter Audefleda (eller Augoflada). Förtjust över förslaget gick Chlodevech med på det eftersom han trodde att franker och goter skulle kunna ingå ett förbund med varandra genom hans söner Clodomer, Childebert och Teodoric. Så blev det dock inte eftersom sönerna kämpade mot varandra om olika landområden och goterna aldrig var underlägsna frankerna under den ostrogotiske kungen Teodorics tid. Teodoric var en av de djärvaste och mest krigiska bland män och vars farbror Valamir kallades goternas kung. Teodorics moder hette på gotiska Erelieva (eller Ereriliva) men sedan hon blev katolik ändrade hon namn vid dopet till Eusebia.

Innan Teodoric var regent i Italien och fick barn med Audefleda, hade han en hustru vid namn Ermenberga som gav honom två döttrar medan de levde i Moe-

sia. En av dessa döttrar var Areaagni (eller Ostrogoto) som han gifte bort i Gallien med Alaric, visigoternas kung. En annan dotter var Teodogota som äktade Sigismund, son till burgundernas kung Gundobad. Han gav också sin egen syster Amalafrida (eller Amalafrigda) i äkta till Transamund, vandalernas kung i Afrika och hon blev mor till den Teudahad som senare blev gotisk kung. Hennes dotter Amalaberga, alltså Teodorics egen systerdotter, äktade tyringarnas kung Hermenefrid. Alaric fick sonen Amalaric som morfadern Teodoric uppfostrade, eftersom gossen tidigt hade förlorat båda sina föräldrar. Då fick Teodoric höra att Eutharic, son till Vitiric som var son till Beremud som i sin tur var son till Torismund och därmed av amalernas ätt, befann sig i Spanien. Eutharic hade framstående egenskaper både kroppsligt och vad gällde förståndet. Teodoric kallade på honom och fick honom att gifta sig med hans dotter Amalasuenta. Teodoric spred sin avkomma till skilda länder.

Teodorics regering

Under en stor del av hans regering levde Italien i fred. Allt han gjorde var gott och han lyckades regera över två folk samtidigt, både över goter och romare. Även om han själv var arian gjorde han aldrig dem med den katolska uppfattningen någon orätt. Han lät ordna spel på cirkus och amfiteatrar och kallades av romarna för en ny Trajanus eller Valentinianus, vars styre han tog som modell. Enligt goterna var han den bäste kung de någonsin haft. Många uppfattade honom som så pass vis att en del av det han sade blev till ordspråk. Han sade: "Den som har guld och en ond ande kan inte gömma den onde anden", men också "En fattig romare leker got, en rik got leker romare". Teodoric slöt genom Festus fred med kejsare Anastasius som accepterade hans rätt att regera. Kejsaren sände också tillbaka alla de utsmyckningar från palatset som Odovacar hade sänt till Konstantinopel.

År 500

Kung Teodoric begav sig till Rom (år 500) och mötte Sankt Petrus med sådan vördnad att man kunde tro att han själv var katolik. Folket mottog honom med jubel och spel ordnades på cirkus. Han bestämde att stadens invånare och de fattiga årligen skulle få ett hundra tjugo tusen mått med spannmål och för reparation av palatset och återuppbyggnad av stadens murar avsatte han årligen två hundra pund (65,4 kg guld). Efter en begäran från folket lät han alla sina löften få bli inskrivna på en bronsplatta som sattes upp på en allmän plats. Teodoric hade omvänts från Arius irrläror och arianismen. En konsekvens av detta var att det inte kunde bli något samtycke mellan påven i Rom och det som gjordes i öster i Konstantinopel. Teodoric återuppbyggde Rom och höll barbarerna utanför staden.

Men allt var inte fridfullt. Teodorics befälhavare Odoin gjorde en sammansvärjning mot kungen, men då kungen hörde detta halshöggs Odoin i palatset.

Efter att ha vistats i Rom i fem månader återvände han till Ravenna, men innan dess lät han sin systerdotter Amalaberga få äkta Hermenefred, tyringarnas kung. Genom dessa äktenskap hade han skapat fred med alla omliggande länder.

Byggnader och handel

Han hade stor känsla för byggnader och lät i Ravenna reparera en akvedukt som Trajanus låtit bygga så att vatten åter efter mycket lång tid kunde föras till staden. Palatset lät han också färdigställa, liksom badet, palatset och akvedukten i Verona som lagades eller byggdes färdigt. Inte heller Verona hade fått vatten genom sin akvedukt sedan den förstörts lång tid dessförinnan. Därtill fick Verona en ny stadsmur. Även i Ticinum (Pavia) byggde han ett palats, ett bad och en amfiteater bredvid den nya stadsmuren. Också många andra städer kände av hans välvilja. Så mycket ökade hans inflytande över grannfolken att de önskade hans vänskap och även ville ha honom som kung i sina länder.

Köpmän kom från de olika provinserna och samlades kring honom, för hans organisation var sådan att om någon i riket önskade överlämna guld eller silver, ansågs det gott om Teodoric var innanför stadens murar. Han fullföljde denna princip överallt i Italien och tillät inte att någon stadsport byggdes och de städer som redan hade några skulle alltid hålla dem öppna. Alla som ville, kunde idka köpenskap när helst de önskade på dygnet. I hans tid bestämdes att sextio mått vete var värt ett guldstycke (4,5 gram) och trettio amphorer vin (720 liter) fick man också för samma pris.

Teodorics krig

En av de främsta i Teodorics land, comes Pitza, skickades iväg österut för att inta staden Sirmium. Han gick in i staden och fördrev kung Trasaric, son till Traustila, som satt där men höll hans mor som fånge. Därifrån gick han vidare för att hjälpa Mundo mot den Sabinianus som var magister militum i Illyricum. Sabinianus förberedde ett anfall när Pitza kom med två tusen fotsoldater och fem hundra ryttare och nedgjorde den illyriska härstyrkan vid staden Margoplanum, mellan floderna Donau och Margus. Mundo härstammade från Attila men hade tidigare flytt från gepiderna och medan han strövade omkring i ödebygderna bortom Donau samlade han ihop laglösa och rövare från alla håll och intog ett torn som kallas Herta vid Donaus strand. Därifrån utgick de när de började plundra grannfolken och Mundo gjorde sig till kung över sitt rövarband. När Pitza väl kom till hans undsättning var han beredd att ge upp men blev på så vis räddad från Sabinianus. Istället lät Pitza honom få bli en undersåte till Teodoric.

En annan comes vid namn Ibba skickade Teodoric mot frankerna i Gallien och vann en stor seger, där mer än 30.000 franker stupade. Sedan Teodorics svärson Alaric dött (år 506) blev Teodorics vapenbärare Teudes förmyndare för Alarics son Amalaric, men denna gosse drabbades av frankernas list i sin ungdom och förlorade livet (år 531). Teudes befriade då Spanien från frankernas lömska spel och därefter styrda han visigoterna så länge han levde. Teudes efterträddes (år 548) av Teudegisel som efter en kort tid mördades av sina egna, varefter Agila blev kung. Athanagild reste sig mot honom och fick med sig de romerska härstyrkorna, där patriciern Liberius kom emot honom med en härstyrka.

År 508
Östromerskt anfall mot södra Italien, vid Tarentum.

Inre oroligheter

Efter år 518
Teodoric gjorde Eutharic, som var gift med hans dotter Amalasuenta, till konsul men han var en omåttligt barsk man och en fiende till den katolska tron. En tid senare stannade Teodoric i Verona eftersom det blossat upp en oro mellan de kristna och judarna i staden Ravenna. Judarna hade nämligen, ovilliga att låta sig bli döpta, tagit det heliga vattnet och hällt ut det i floden. Detta hade gjort folket rasande. Utan respekt för kungen, Eutharic eller för Petrus som var biskop vid den tiden, gick de mot synagogan och tände eld på den. Precis samma sak hände i Rom vid denna tid. Det fick judarna att skynda sig till Verona där kungen var. Där var också kungens högste kammarherre, vid namn Triwane, som tog parti för judarna och inget hellre önskade än att kungen skulle ställa upp och agera mot de kristna. Teodoric bestämde sig och gav order om att alla i hans rike skulle vara med och betala återuppbyggandet av synagogan i Ravenna. Ordern skulle verkställas av Eutharic, Cilliga och biskop Petrus och så skedde också.

Strax efter denna händelse var det som om en ond ande fann en möjlighet att för sin egen vinning erövra en man vars styre varit gott och som inte gett upphov till problem. Det dröjde inte länge förrän han gav order om att ett av Sankt Stefans oratorium, ett högt altare som var placerat intill en källa i en förort till staden Verona, skulle förstöras. Han förbjöd också alla romare att bära vapen, undantaget små knivar. En fattig gotisk kvinna som låg på marken inte långt från palatset födde fyra ormar. En stjärna med en svans, sådan som kallas komet, visade sig under femton dagar (år 520). Det var också många jordbävningar. Från denna tid började också kungen, så snart han fann en möjlighet, att agera emot romarna. Han lät också Cyprianus få göra falska vittnesmål mot den han ville ansätta, som exempelvis mot Albinus och Boethius. Kungen hyste allt mer agg mot romarna och försökte allt oftare förgöra dem och lyssnade hellre på falska vittnesmål än på senaten. Då blev Albinus och Boethius tillfångatagna inne i en kyrkas doprum och det slutade med att kungen vräkte förtal över dem utan att de fick försvara sig, varefter de torterades till döds.

När kungen återvände till Ravenna aktades han inte längre som Guds vän, utan som en fiende till hans lag. Det enda Teodoric litade på var sin egen styrka och han trodde att också kejsare Justinus fruktade honom, varför han lät Johannes komma till sig i Ravenna för att därefter färdas till kejsaren med ett budskap. Denna man satt vid denna tid på den apostoliska stolen och var påve, samt fick order om att framföra vissa ärenden till kejsaren, däribland skulle han säga till kejsaren att denne skulle ansluta sig till den katolska tron. Men Johannes svarade att detta kunde han inte framföra. Detta svar gjorde kungen så rasande att han genast gav order om att ett skepp skulle byggas, på vilket Johannes och alla biskopar skulle

föras bort och med dem några av senatorerna. Så skedde dock aldrig. Johannes framförde vad som pågick i Italien och kejsare Justinus lovade att skydda alla han kunde. De enda han inte kunde hjälpa var de som hade vänt sig från den arianska tron och anslutit sig till den katolska tron.

Medan detta hände fördes senatsledaren Symmachus dotter från Rom till Ravenna. Hon hade varit gift med Boethius och kungen fruktade att detta kunde leda till oroligheter. Han gav därför order om att Symmachus skulle avrättas under falska anklagelser. Vid denna tid återkom Johannes från kejsare Justinus och Teodoric dömde honom som en av sina fiender. Några dagar senare dog Johannes. När folket gick framför hans döda kropp, föll plötsligt en av dem i hopen ner och visade sig vara besatt av djävulen. Men när kistbärarna med Johannes kropp kom fram till denna plats där den drabbade mannen låg, ställde han sig plötsligt upp igen, fullt frisk och återtog en plats i begravningsprocessionen framför kistan. När folket och senatorerna hörde detta började de plocka reliker från påvens klädedräkt. Därefter eskorterades kroppen ut ur staden med ett stort bifall från folket.

På order av en tyrann snarare än en kung bestämdes det att på en speciell dag, onsdagen den 26 augusti (år 526), skulle alla arianer ansluta sig till den katolska tron. Men kungen angreps av en häftig diarré och efter tre dagar av öppen avföring förlorade han både tronen och livet och detta just på den dag han planerat att sätta in sin attack mot kyrkan. Innan han drog sitt sista andetag lät han meddela att han önskade se sitt barnbarn Athalaric som sin efterträdare. Redan under sin livstid hade han låtit bygga sitt eget mausoleum av kanthuggna stenar, ett arbete av extraordinär storlek och ett väldigt stenblock som placerades överst.

Brev från Teodoric den store

Skrivna av senator Cassiodorus.

Teodoric kunde inte läsa

Teodoric hade ingen vana vid bokstäverna och kunde varken läsa eller skriva, men lärde sig att skriva "legi", som betyder jag har läst det, för att själv kunna markera det på de inkomna breven som andra lät läsa upp.

Brev från kung Teodoric till alla goter för att uppbåda styrkor mot frankerna

År 508

Till alla goter är en antydan om krig snarare än övertalning till konflikt nödvändig, ty ett krigiskt släkte såsom vårt gläds åt att få bevisa sin tapperhet. I sanning, den som längtar efter rykte om mod skyggar inte för några ansträngningar. Därför och med Guds hjälp vars välsignelse ensam bringar framgång, avser vi att sända vår

armé till gallerna för den vanligaste orsaken av alla, den att ni må ha en möjlighet till upphöjelse och vi myndigheten att pröva Era förtjänster; för i fredstider ligger det mod som vi beundrar dolt och när män inte har någon chans att visa vad de går för, är deras förmåga hemlighållen. Vi har därför givit vårt sändebud, Nandius, instruktioner att varsko Er för att på den åttonde dagen före månaden av nästa Juli, ni går ut i detta fälttåg i Guds namn, tillräckligt rustade i enlighet med Er gamla sedvänja, med hästar, vapen och allt som erfordras för krig. Då vill ni vid samma tid visa att det gamla värdet av Era bedrifter ännu dväljs i Era hjärtan, men också lyckosamt fullgör Er kungs befallning. För fram Era unga män för tuktan under krigsguden Mars. Låt dem få se Er utföra dåd vilka de vill älska att få berätta för sina barn. En skicklighet som inte lärs i unga år är en skicklighet som saknas i mogen ålder. Den hänsynslösa höken, vars föda är plundring, förlitar sig på sin svaghet och erbjuder ynglingar ut ur sina bon, att de inte blir vana vid att sova lugnt. Hon slår de kvardröjande med sina vingar, hon tvingar sina oerfarna ynglingar att fly, för att de må visa att de framledes blir sådana som hennes moderliga tillgivenhet kan bli stolt över. Gör därför således, ädel av naturen och sporra mer med kärleken till berömmelse, bemödande att lämna sådana söner efter Er såsom Era fäder har lämnat kvar i er.

Brev från kung Teodoric till burgundernas kung Gundibad och sänder honom två klockor, eller snarare en stjärnglob och en vattenklocka

Ha därför i ert land vad ni ofta har sett i Rom. Det är riktigt att vi ville sända Er gävor, därför att ni är förenade med oss genom frändskap. Det sägs att under Er "burgundianskhet" blickas det mot de mest diskreta ting och lovordar upptäckterna av det förgångna. Genom Er lägger hon undan sitt hedniska sätt och efterliknar sin kungs klokhet och med rätta längtar efter att inneha uppfinningarna av visa män. Låt henne reglera sina dagliga sysslor efter rörelserna hos Guds stora ljus; låt henne ordna stunden av varje timma. I blotta förvirringen passerar livets händelser förbi när den exakta delningen av tid är okänd. Män är som bestar, om de bara känner tidens gång genom stinget av hunger och har ingen större känsla för tidens rörelse än den de får av sina magar. Helt säkert är det otvivelaktigt menat att vara sammanflätat i människans göromål.

Brev från kung Teodoric till patriciern Boethius

Angående valet av en harpospelare åt frankerna.

Brev från kung Teodoric till Chlodevech, frankernas kung, där han gratulerar honom för segern över alemannerna

Omkring år 504

Brevet refererar till de förbindelser som fanns mellan dem (Teodoric hade gift sig med Chlodevechs syster) Chlodevech hade fört upp sitt rike till en ny och lyckosam nivå, efter

att ha slagit alemannerna som dömt sig själva till undergång genom svärd eller till slaveri. Han beordrar Chlodevech att inte ansätta dem som flytt till Teodorics rike.

Brev från kung Teodoric till Alaric, visigoternas kung

År 506

Omgivna som ni är av ett oräkneligt antal enheter och starka i åtanke av att de har drivit tillbaka Attila, bör ni fortfarande inte ta upp striden med Chlodevech. Krig är någonting fruktansvärt och förödande riskabelt. Den långa freden har kanske mjuknat ert folks hjärtan och Era krigare från krigsvana så att de kan ha förlorat förmågan att kämpa tillsammans på slagfältet. Ännu har inget blod spillts, så dra Er ur om det är möjligt. Vi skickar ambassadörer till frankernas kung i ett försök att förhindra detta krig mellan våra förbundna; och de ambassadörer som vi sänder till Er ska fortsätta till Gundibad, burgundernas kung, för att få honom att ingripa å fredens vägnar. Era fiender ska också bli mina fiender.

Brev från kung Teodoric till Gundibad, burgundernas kung

Teodoric upprepar argumenten varför ett krig bör undvikas och säger att det är Teodorics ansvar att mildra de aggressiva impulserna från frankernas kung. Det åligger Gundibad att sansa sig.

Sänder två ambassadörer med brev och budskap i hopp om att Gundibads visdom ska få honom att finna en väg att behålla freden.

Brev från kung Teodoric till tre germanska kungar för att förmå dem att ingripa i konflikten mellan frankerna och visigoterna

År 507

Följande brev med samma lydelse till herulernas konung, till varnernas konung och till tyringarnas konung. Från konung Teodoric.

Det för Gud alltid förhatliga övermodet bör endräktigt bekämpas av alla. Ty den som vill tillintetgöra ett frejdat folk genom egenmäktig orättfärdighet, han ämnar icke iakttaga rättvisan mot andra. En mycket dålig vana är att förakta sanningen. Den som i en avskyvärd strid lyckas övervinna en ädel motståndare, tror att allting måste foga sig efter honom. Sänder därför, Ni som är frimodiga i medvetandet om Eder mandom och uppretade vid tanken på en så förhatlig förmätenhet, Edra budbärare tillsammans med mina och vår broders, konung Gundobads (burgundernas konung), till frankernas konung Chlodevech med det beskedet, att han antingen skall, aktande på rättvisan, avhålla sig från striden med visigoterna och iakttaga folkens rätt eller ock bli föremål för allas gemensamma angrepp, eftersom han menar sig kunna visa förakt för så mångas råd och omdöme. Vad har han ytterligare att kräva, åt vilken man erbjuder fullkomlig rättvisa? Må jag öppet säga vad jag menar: Den som vill handla laglöst, han strävar efter att krossa alla konungars riken. Men det är bättre att ett fördärvbringande övergrepp kväves i sin begynnel-

se, för att utan svårigheter med gemensamma krafter må kunna utföras det, som kunde vara en farlig strid för den enskilde. Erinra Eder den gamla Eurics (visigoternas forne kung) sinnelag, med huru stora gåvor han ofta hjälpte Eder, huru ofta han avvände från Eder krig, som hotade Eder från grannfolken! Visa mot hans son en vänskap, som Ni ju vet var knuten till edra egna intressen! Ty om Chlodevech väl har fått överhand över ett så mäktigt rike, tilltror han sig utan tvekan att angripa Eder. Därför sänder vi Eders Höghet genom detta brev vår hälsning och lämna något att muntligen meddelas Eder genom våra sändebud A och B, som överbringa detta brev, för att, om Ni ansluter Eder till vårt med Guds hjälp framställda förslag, en enhällig överenskommelse må förbinda Eder och Ni må få utföra detta i främmande land, på det att Ni icke råka ut för att få kämpa inom Edra egna landmären.

Brev från kung Teodoric till Chlodevech, frankernas kung

Samhörigheten mellan kungar borde få dem att hålla sig undan krigets vedermödor. Vi är bedrövade av att höra de ynkliga orsaker som gett upphov till rykten om ett förestående krig mellan Er och vår son Alaric (visigoternas kung), rykten som gladde fiender till Er båda. Låt mig få säga med all uppriktighet, men med all tillgivenhet, just det jag tänker: Detta är handlingen av en hetlevrad man för att få sina trupper redo för handling vid första beskickning som han sänder. Istället för det, vänd Er till angelägenheten av vår medling. Det skulle vara en glädje för mig att få välja män med förmåga att medla mellan Er. Vad skulle Ni själv tänka om mig om jag oberörd fick höra om Era blodtörstiga avsikter emot någon annan? Få undan denna konflikt, i vilken en av Er sannolikt kommer att bli fullständigt förintad. Tag bort svärden vilka ni svingar för min förödmjukelse. Genom vilken rätt behandlar jag Er på detta sätt? Genom den rätt som tillkommer en fader och en vän. Han som vill förakta detta råd från oss vill räkna oss och våra vänner som sina motståndare.

Jag sänder två ambassadörer till Er, såsom jag gjort till min son Alaric och hoppas att de därigenom kan åstadkomma att inga främmande förtal må föröka oenighet mellan Er och att Era stater, vilka under Era fäder under lång tid har åtnjutit fredens välsignelser, inte nu må läggas öde efter en plötslig sammandrabbning. Ni borde förstå honom som, vilket Ni vet, har skapat glädje i Ert välstånd. Ingen sann vän är han till dem som ger sig på hans förbundna, ounderrättade, in i ett förödande farligt krig.

Brev från kung Teodoric till provinsborna i Noricum

År 504?

Ett försök att få provinsborna i Noricum att byta sina oxar mot dem som alemannerna hade, vilka var större och finare men utmärglade av den långa vandringen. Om provinsborna inte fick den ersättning de förväntade sig, kom de i gengäld att få det genom alemannernas framtida förtjänster. Brevet kan beröra de alemanner som flydde efter

frankernas angrepp år 504, men det kan också avse alemanner som värvats för att försvara rikets gränser i norr.

Brev från kung Teodoric till Hermenefrid, tyringarnas kung

Tyringarnas kung Hermenefrid hade fått Teodorics systerdotter Amalaberga till hustru.

Brev från kung Teodoric till herulernas konung

Den åsyftade personen anses inte vara herulernas kung Rodulf som nämns nere vid Donau, utan en samtida herulkung från södra Norge. Om den åsyftade personen trots detta är herulkungen Rodulf nere på kontinenten, är han identisk med den norske herulkungen.

Att upptagas till vapenson anses hos folken vara en stor utmärkelse, emedan endast den är värdig att adopteras, som gjort sig förtjänt att bli erkänd som mycket tapper. Vi svikas ofta i vår avkomma; men de barn, som alstras genom vårt eget val, kunna icke vara odugliga. Dessa åtnjuta nämligen sin ställning ej genom naturlig födelse utan till följd av sina förtjänster allena, alldenstund de såsom utanför stående förenas med oss genom själens band. Så stor kraft ligger i denna handling, att de hellre skulle vilja dö än att något svårt skulle vederfaras deras fäder. Fördenskull göra vi dig, enligt folkens sed och på manligt sätt, till vår son medelst denna vår gåva, på det att du må tillbörligen födas till vapenson, du som ska visa dig vara en stridsman. Vi giva dig sålunda hästar, svärd, sköldar och vad som för övrigt hör till stridsutrustningen, men vad som är vida förmer, vi skänka dig vår ynnest. Ty främst ska man anse dig vara bland folken, du som får bifall av Teodorics omdöme. Mottag därför dessa vapen, som ska gagna mig och dig! Den man begär tillgivenhet av dig, som snarare själv ärnar vara din försvarare. Lägg allenast ditt sinnelag i dagen och du ska icke behöva något följe. Du blir upptagen som son av en man, för frändskapen med vilken man kommer att frukta dig. Ty välbekant är för herulerna den hjälp, som goterna med Guds bistånd ha lämnat dem. Vi har givit dig vapen, men folken ha fordom givit varandra prov på manliga bragder. Vi hälsa dig därför med tillbörlig ynnest och uppdraga åt våra båda sändebud A och B att på vårt modersmål framföra vårt ärende i övrigt. De ska båda tydligt förklara för dig vårt brev och tillägga vad som muntligen bör sägas för att bekräfta vänskapen.

Brev från kung Teodoric till comites, defensores och curiales av Ticinum (Pavia)

Brevet avsåg att ta reda på om herulerna korsat Alperna i något av passen nära nuvarande Simplon.

Vi har beordrat herulerna, vilka är bedjande gentemot oss, att komma till vår comitatus i Ravenna.

Brev från kung Teodoric till vandalernas kung

Avser ett brev till kung Thrasamund som äktade Teodorics syster. Han var vandalernas kung 496-523.

De svärd vilka ni har sänt oss är de mest underbara: Så skarpa att de slå andra vapen, så lysande att de vill reflektera med ett sorts ljus av järn ansiktet på den som håller det, med de två bladen som sluttar mot sin eggkant med sådan absolut jämnhet av lutning att du kan bringas att tro att de är ett resultat av en smältugn snarare än av en slipsten. I mitten mellan bladen är inskärningar fyllda med vacker emalj i skiftande färger.

Tillsammans med dessa vapen har ni också sänt oss musikinstrument av elfenben och slavpojkar med vacker vithet.

Vi tackar Er hjärtligt och sänder via våra ambassadörer A och B, gåvor av motsvarande värde, hoppas att ömsesidigt harmoni alltid ska förena våra stater.

Brev från kung Teodoric till esterna ("haesti")

Dessa ester bodde inte i Baltikum utan i norra Tyskland eller Polen, samt väster om floden Weichsel.

Det är angenämt för oss att veta att ni har hört om vår ryktbarhet och har sänt ambassadörer vilka har tagit sig förbi så många främmande stater för att söka vår vänskap.

Vi har mottagit den bärnsten som ni har sänt oss. Ni säger att ni samlar dessa ljusaste av alla ting från Oceanens (Östersjöns) stränder, men ni vet inte hur den kom dit. En författare vid namn Cornelius (Tacitus) har informerat oss om att den är insamlad på de mest avlägsna av öarna i Oceanen, varande formade ursprungligen som sav från träden och gradvis hårdnande i solens värme.

På detta sätt blir den en avsöndrad metall, en genomskinlig mildhet, stundom rodnande i färgen av saffran, andra gånger glödande med eldlik klarhet. Sedan den sjunkit ner i havet och ytterligare renats av tidvattnets gång, har den som längst transporterats till Era stränder för att där bli uppkastad på dem. Vi tänkte att det var bättre att berätta detta för er, ifall ni har föreställt Er att Er förmodade hemlighet har undkommit vår kunskap.

Vi sänder Er några gåvor med våra ambassadörer och ska bli glada över att få mottaga framtida besök av Er via den väg som nu just öppnats och för att visa Er en ynnest i framtiden.

Brev från kung Teodoric till sajo Veranus och gepiderna

Angående gepidernas marsch till Gallien. Beordrandet att gepiderna ska få rikligt betalt för att de inte ska ofreda landet på sin marsch genom Venetia och Liguria. I lön skulle de erhålla tre solidi (13,5 gram guld) i reda mynt per vecka. Lönen på 3 solidi per vecka är oerhört högt och kan antingen avse huvudet för en mindre trupp soldater eller att kostnaden uppe i de alpina bergsmassiven verkligen var så hög.

Brev från kung Teodoric till Starcedius, vir sublimis

Möjligen finns det ett samband mellan Starcedius och Starkad som nämns i den nordiska sagalitteraturen.

Du hävdar att din kropp, sliten av ständiga mödor, gjort dig svag i dina lemmar, så att du, som tidigare var väl skickad för betydande krigsföretag, nu knappast ens duger till ett sysslolöst liv. Och du ber om att ej tvingas till framgångsrika fälttåg, som du inte av fri vilja utan av nödtvång undandrar dig. Vi beviljar dig därför med denna skrivelse en inte ovärdig vila, sedan vi länge undersökt dina skäl och funnit dem bekräftade av det verkliga förhållandet. Ty det beror ju inte på feghet, när någon är ursäktad av en beklagansvärd olycka. Men, liksom vi beviljar dig ett liv fritt från plikter, så fråntar vi dig med denna skrivelse din sold, eftersom det inte är rättvist att du, då du befunnits ha tillräcklig försörjning av din egendom, skall ta emot de arbetandes avkastning när du är sysslolös. Njut alltså av ett tryggt liv, befriad från olika personers försåt genom vårt beskydd. Och ingen kommer att beskylla dig för att ha svikit, då de som på grund av sjukdom fått befrielse från krigstjänst rätteligen bör hedras för sina tidigare förtjänster. Ty den som genom vårt beslut förtjänat att bli befriad, ska inte anklagas av någon.

Från Ermanaric till Matesuenta

År 375-550

Detta är vad som hände med ostrogoterna sedan visigoterna utvandrat. Genom kung Ermanarics dödsfall (år 375) blev goterna söndrade i visigoter och ostrogoter. Ostrogoterna kuvades och lades under hunnernas välde. Dock kvarhöll Vinitarius, av amalernas ätt, utmärkelsetecken på sin värdighet. Han var lik sin farfader Vultulf i tapperhet, men hade inte samma framgångar som Ermanaric. Han ville inte vara underlägsen hunnerna och drog sig undan från dem, samt gick till anfall mot anterna. Anternas kung Boz kom i hans våld och både han och hans söner och sjuttio hövdingar korsfästes för att injaga skräck hos dem.

Vinitarius var ostrogoternas kung under knappt ett år utan att möta något motstånd, när hunnernas furste Balamber istället ingick en allians med Gesimund, son till Hunimund den store, som tillsammans med en stor del av goterna lydde under hunnerna till vilka de svurit sin trohet. Därefter gick Balamber till anfall mot Vinitarius, men hunnerna förlorade både första och andra striden.

Den tredje striden utkämpades vid floden Erac och då sköt Balamber en pil som träffade Vinitarius i huvudet och det blev hans bane. Balamber äktade sedan Vadamerca, som var Vinitarius barnbarn. Därmed var alla ostrogoterna kuvade men de styrdes fortfarande av sina egna kungar, även om det skedde i samråd med hunnerna.

Efter Vinitarius blev Hunimund, son till Ermanaric, kung över ostrogoterna. Han var en häftig krigare och slogs senare med framgång mot sveberna. Efter honom blev hans son Torismund kung och han var ännu ung till åren. På andra året som kung gick han till anfall med sin härstyrka mot gepiderna och segrade stort, men strax därefter föll han av sin häst och dog. Därefter hade inte ostrogoterna någon kung på fyrtio år, eftersom de sörjde honom så mycket. Valamir växte upp och han var son till Torismunds kusin Vandalarius. Torismunds son Beremud föraktade ostrogoterna eftersom de var kuvade under hunnerna och han anslöt sig därför till visigoterna. Från Torismund hade också Vitiric sin härkomst och han fick sonen Eutharic som blev gift med Teodorics dotter Amalasuenta och de fick barnen Athalaric och Matesuenta. Athalaric dog ung och Matesuenta bortfördes till Konstantinopel där hon äktade Germanus, kejsare Justinianus kusin och födde en son som fick faderns namn Germanus.

Vandalarius ättlingar uppdelas i tre grenar. Han var brorsons sonson till Ermanaric och således släkting till Torismund, samt fick de tre sönerna Valamir, Teodemir och Vidimir. Av dessa blev Valamir kung över goterna. Teodemir slogs på sin broder Valamirs sida och för hans välde medan Vidimir underställde sig de andra bröderna.

Några nordiska händelser

Hygelacs anfall mot frankerna

Omkring år 515
Danerna sände en flotta under deras konung Hygelac (”Chlochilaich”) och invaderade Gallien från havet, i trakterna av Rhens mynning. De kom i land, förhärjade det område av Frankernas rike som styrdes av Teodoric och tog till fånga en del av invånarna. De lastade sina skepp med allt som de rövat och de fångar de tagit samt beredde sin hemfärd. Deras konung stannade kvar vid stranden och väntade på att skeppen skulle komma ut på havet, därefter planerade han att gå ombord. När Teodoric hörde att hans land hade blivit invaderat av främlingar sände han sin son Teudebert till detta område med en kraftfull armé och all nödvändig utrustning. Den danske konungen blev dödad, fiendeflottan blev krossad i ett sjöslag och allt byte fördes tilbaka till stranden.

Kung Hygelac (”Hugilaic”) som härskade över jutarna och dödades av frankerna var av en sådan storlek att från hans tolfte år ingen häst kunde bära honom, samt att hans ben på en ö i floden Rhen förevisades såsom ett mirakel.

Hygelac och Beowulf

En mer omfattande berättelse om kung Hygelac återfinns främst i kvädet om Beowulf.

Sceafingen Scyld (ättlingen till Sceaf), var konung. Hans son var Beowulf, som var frejdad i hela Scedelandet. Beowulf var scyldingarnas folkkonung. Beowulfs son var Healfdene och hans barn var sönerna Heorogar, Hrodgar och Halga den gode och en dotter som äktade Onela, strids-scylfingen.

Hrodgar byggde salen Hjort och en ovänskap växte mellan honom och Onela. Under tiden kom Grendel och hemsökte Hjort i tolv år. Om detta fick Beowulf, Hygelacs hirdman och god bland jutar, höra talas. Han utvalde bland jutarna de fjorton främsta bland kämparna och ledde dem till landets gräns. Skeppet väntade dem vid bergets fot. Havets strömmar böljade mot sanden. Vid samma tid på nästa dygn såg de land, blänkande havsklippor, branta berg och breda uddar. Därifrån steg väder-jutarna snabbt uppå land. De såg från strandhöjden scyldingarnas utpost, som skulle hålla vakt över havsklipporna. Vakten frågar vem som kommit till

danernas land och undrar över deras härkomst innan han släpper dem vidare in i landet.

Beowulf, skarans hövding, svarade: "Vi är män av jutarnas folk och vår konung Hygelacs hirdmän. Min fader var den ädle fursten Ecgtheow. Honom minns alla stormän vida över världen. Vi har kommit från väderjutarnas kust för att fälla Grendel, scyldingarnas okände skademan."

I sluten trupp skyndade kämparna mot dalen, tills de kunde se den vältimrade salen. Väl framme, men ännu inte inne i salen, talade väderjutarnas stolte hövding: "Vi är Hygelacs bordskamrater, Beowulf är mitt namn."

Wulfgar, en vendelhövding, går i god för kämparna, varefter Hrodgar själv talar: "Jag kände dig redan som barn Din fader Ecgtheow fick Hredels enda dotter till äkta. Nu har dessa kommit till väst-danerna mot Grendels fasa. Säg att de är välkomna in."

Wulfgar gick till salsdörren och säger inifrån att hans herre, öst-danernas furste, hälsar dem välkomna. Beowulf, Hygelacs frände och hirdman, steg då in.

Beowulf talar: "Grendel vill jag dräpa blott tillsammans med mina män, fast jag vet att han vill uppäta jutamännen i denna stridssal och nerbloda kärrets skrymslen. Om striden bortrycker mig, sänd då till Hygelac den bästa av stridsskrudar, den som värnar mitt bröst, den yppersta brynja, ett arv från Hredla, Welands verk."

Hrodgar svarade: "Din faders hand blev Headolafs bane bland wylfingarna och då vågade ej väderjutarna behålla honom av fruktan för krig. Då kom han till scyldingarna, syd-danernas folk. Just då rådde jag över danernas folk och innehade som ung det vida riket. Då var Heorogar död, min äldre broder. Sedan fredade jag denna fejd med skatter, som jag sände över vattnet till wylfingarna."

Ecglafs son Unferd talade avundsjukt: "Är du den Beowulf som mätte sig med Breca, Beantans son, i kappsimning över det vida havet? Han övervann dig och for sedan och uppsökte sitt kära arvegods i brondingarnas land."

Fram gick då Wealhtheow, Hrodgars gemål av helmingarnas ätt, med höviskt skick och hälsade de guldsmyckade männen i salen.

Om aftonen lämnade alla salen utom Beowulf och hans kämpar. Då kom Grendel gående från träsket åt det håll där han visste sig kunna finna vinhusets guldskimrande sal. Dörren som var fastgjord med eldsmidda band, sprang genast upp då han stötte till den med händerna. En strid uppstod och Beowulf gav honom ett oläkligt sår, men Grendel flydde till träsket i full vetskap om att hans levnads slut nu hade kommit.

En konungens hirdman, mindes sånger och en hel mängd av gamla sagor. Han började vist skildra Beowulfs bragder. Han kvad också mycket okänt, som han hört sägas om Sigemund (far till Sigurd Fafnesbane) och hans bragder, välsingens kamp, om hans vapenbroder och systerson Fitela (eller Sinflöjte), Väls ättlingar och om Heremod, som blev övergiven hos jutarna sedan hans krafter i striden sjunkit. Det stod i mångas hopp att detta furstebarn skulle få växa och övertaga sin faders värdighet, vård om folket, skatt och skyddsborg, hjältarnas rike, scyldingarnas arvland.

Därefter blev det fest i salen. De tappra fränderna konung Hrodgar och hans brorson Hrodulf (eller Hrolf krake) var där. Konung Hrodgar skänkte Beowulf hjälm, brynja, frejdat och sirat svärd och åtta hästar varav den med guldsmyckad sadel var konungens egen. Allt detta skänkte konungen, ingvinernas skyddsherre. Och de kämpar som kom i Beowulfs följe fick alla dyrbara svärd.

Då väckte Hrodgars skald fröjd i salen längs mjödbänken och talade om Finns söner, när olyckan drabbade dem. De stred mot scyldingen Hnäf som föll i strid i frisernas land och hans kära Hildeburg, Hocs dotter, klagade över sin sorg. Striden (mot Hnäf) hade bortryckt alla Finns kämpar utom några få, så att de inte kunde utkämpa striden mot Hengest, men han gav dem ett fredsfördrag. Finn, Folcvaldas son, skulle få en ny sal med högsäte men bara hälften gentemot jutarnas söner och då Finn skänkte ringar och dyrbara skatter till frisernas stam för att elda dem med gåvor i ölsalen, skulle ock Hengest skara ha lika mycket. Under den kommande vintern bodde Hengest hos Finn, men till våren kom Gudlaf och Oslaf. Efter sjöresan beklagade de sin sorg över det hätska angreppet och gav Finn skulden för all olycka. Då rödfärgades salen av fienders lik. Finn dödades, drottningen rövades och scyldingarnas skyttar förde landskonungens hela bohag till skeppen. Allt förde de till danernas land. Så slutade kvädet, sjunget till harpa.

Wealhtheow gick runt i salen och kom till sina söner Hredric och Hrodmund, som satt bredvid juten Beowulf. Till honom frambars en bägare och framsades en vänlig inbjudning, huldrikt erbjöds virat guld, tvenne armsmycken, en ringbrynja och den största halsring, som jag någonsin hört talas om på jorden. Ej har jag hört talas om någon bättre skatt bland hjältar under himlen, sedan Hama förde Brosinga-halsbandet, det strålande smycket, till den glänsande borgen. Han flydde undan Ermanarics (gotisk konung) försåt. Denna ring hade juten Hygelac, Svertings sonson, för sista gången. Honom bortryckte ödet då han stred mot friserna. Den mäktige fursten bar smyckena över vågorna, men stupade under skölden. I frankernas våld kom då konungens lik, hans bröstbeklädnad och även denna ring.

Efter att ha sagt detta skänkte hon skatterna till Beowulf. Sedan kom aftonen och den mäktige Hrodgar gick till vila uti sin boning. En mängd jarlar vaktade huset, som de ofta gjort förut, bortflyttade bänkarna, överallt breddes bäddar och bolstrar. Vid sina huvuden låg sköldar och vapen. Det var deras sed, att ständigt vara rustade till strid, hemma och i härnad.

Striden med Grendels moder

Om natten kom Grendels moder och dödade Æschere (uttal: Äsk-here), Yrmenlafs äldre broder och konungens främste rådgivare. Hrodgar samlade sina män och red efter henne längs branta bergssluttningar och stupande uddar och på smala vägar och trånga stigar. Så fann de Grendels moder och Beowulf rusade åstad för att kämpa. Vild av striden, fattade scyldingarnas kämpe Beowulf det länkprydda fästet, svängde ringsvärdet och slog till vilt, så att det tog hårt i hennes hals, krossade kotorna. Svärdet genomskar helt den dödskorade kroppen och hon föll. Svärdet var blodigt och mannen gladdes åt sitt verk. I hennes boning fann de ett stort byte,

häribland ett utsökt svärd som Beowulf överlämnade åt konungen. Så kom detta fäste att tillfalla den bäste av de världskonungar vid de tvenne haven, som i Scedenig (landet Skeden) utdelade skatter (till de som gjort sig förtjänta av dem). Även på beslagen av rent guld var det med runstavar rikligt ristat.

Konungen talade: "Du Beowulf ska i långa tider vara ditt folk till tröst och dina män, hjältarna, till hjälp. Ej blev Heremod sådan mot Ecgwelas barn, de ärorika scyldingarna. Ej uppfostrade han dem till glädje, utan till manfall och till dödskval för danamännen och de dödade i vredesmod sina bordskamrater. Lär dig därav mannadygder. Vis av vintrar, har jag sagt dig dessa ord. Undvik övermod, du frejdade kämpe. Så har jag härskat i hundra halvår över ring-danerna."

Därefter skildes de åt. Beowulf for åter ut på havet.

Återkomsten

Beowulf kom till Hredlingen Hygelac, där han bor med sina följeslagare nära sjövallen. Hygd, Häreds dotter (och Hygelacs maka?), var ännu ung och hade bott blott någon vinter på borgen. Den härliga folkdrottningen hade ej Thryds, Hemmings frände, fruktansvärda sinnelag. Vid ölbägaren sade männen att hon övat färre lömska fientligheter, illdåd mot folket, sedan den guldsmyckade kvinnan givits åt Offa sedan hon färdats över det askgrå havet. Offa var vida berömd, styrde med vishet sitt ärvda land. Av honom föddes Eomaer, Garmunds sonson.

Beowulfs följe kom snart fram till den unge stridskonungen Hygelac, Ongentheows baneman, satt inne i borgen och berättade om sin resa. Hrodgars dotter omtalades och salsgästerna kallade henne Freawaru, då hon var trolovad med Frodas blide son. Han Ingeld, strids-bardernas konung, får henne till maka. Beowulf berättar om Grendels död och att kampen även blev ödesdiger för den bältprydde Hondscio som föll allra först.

Slutligen visar han upp sina gåvor: "Mig gav Hrodgar denna krigsklädnad och sade att Heorogar, Hrodgars broder, haft densamma en lång tid, men åt sin egen son, den käcke Heoroweard, ville han ej ge den fastän han var honom huld. Den underbara halsringen gav han åt Hygd, den han hade fått av Wealhtheow."

Striden med draken

När Hygelac stupat och slagsvärdet blivit hans son Heardreds bane under sköldens skydd, då strids-scilfingarna (med Hrodgars måg Onela?) angrep och i striden kuvade Hererics frände, då övergick det vida riket i Beowulfs hand. Han styrde det väl i femtio vintrar.

Vid denna tid hände att en hjälte, som överlevt de sina, instängde sig i en grotta med sina skatter, därinne som egentligen var en gravplats. Efter hans död påträffades allt av en eldsprutande drake, som ruvade på skatterna. Emellertid lyckades en tjänare, som fallit i onåd hos sin herre, att ur skatten stjäla ett kostbart kärl. Då draken upptäckte det, förhärjade den bygden och förföljde jutarna. Snart blev för Beowulf sanningsenligt fasan förkunnad, att hans eget hem, det yppersta hus, jutarnas konungasäte, gått upp i lågor. Elddraken hade med lågor förstört folkets

fäste, kuststräckan utanför och landets ägor. För detta ämnade väder-jutarnas herre Beowulf hämnas på honom.

Ej fruktade han för denna strid, han som rensade Hrodgars sal och i striden angrep Grendel. Ej var det heller det minsta av handgemäng, där man dödade Hygelac, jutarnas konung, i Frisland. Beowulf kom undan genom sin egen kraft och skicklighet i simning. Ej hade hetvarerna (latin: Chatuarii), som burit fram sköldar emot honom, skäl att yvas över kampen. Från denne kämpe Beowulf kom blott få åter till hemmet. Då Beowulf kom åter till sitt folk, tillbjöd Hygd honom skatt och rike, ringar och furstestol. Hon tilltrodde ej sitt barn att kunna försvara den ärvda tronen mot främmande folk då Hygelac var död. Men han ville ej bliva herre över Heardred, Hygelacs son. Istället hjälpte han honom med råd och höll honom i ära tills han blev äldre och kunde styra väder-jutarna.

Heardred uppsökte Ohteres landsflyktiga söner Eadgils och Eanmund. De hade gjort uppror mot scilfingarnas främste, Onela (eller Ohtere), den yppersta av de sjökonungar som i Svearike utdelade skatter. Detta blev Heardreds slut. Han fick dödssår utav svärdshugg för sin gästvänskap. Ongentheows son begav sig åter hem sedan Heardred fallit. Därefter intog Beowulf konungastolen och rådde över jutarna.

Efter en tid tänkte Beowulf på lön för furstefallet, blev vän med Eadgils, understödde med folk, krigare och vapen samt for över det vida havet. Han hämnades sedan och bragte konungen om livet.

Beowulf mindes när han var sju år gammal och jutarnas konung Hredel tog honom till sig från hans fader. Där var han konungen lika kär som hans egna söner Herebeald, Haedcyn och Hygelac. Åt den äldste bereddes dödsbädd, mot all rätt och sed, genom broderns dåd, då Haedcyn med en pil från sin båge träffade honom, förfelade målet och ihjälsköt sin frände. Sedan konung Hredel dött blev det tvist mellan svear och jutar. Ömsesidig fiendskap och hård härkamp över det vida havet. Ongentheows söner Ohtere och Onela vållade ofta blodbad kring Hreosna-berget. Striden medförde jutafursten Haedcyns fall.

Beowulf talade: "Jag har hört att på morgonen broder hämnas broder. Med svärdets egg på banemannen, dräpte Eofor hämndlystet Ongentheow, den gamle scilfingen. Själv har jag dödat Däghrefn, hugernas (frankernas) kämpe och ej fick han återkomma till frisernas konung."

Scilfingafursten Wiglaf, Weohstans son och Ælfheres frände, var en avhållen sköldkämpe. Han mindes den ynnest hans konung Beowulf förut visat honom och givit honom wägmundingarnas rika hemvist och alla rättigheter bland folket som hans fader ägt. Han drog sitt svärd, ett arv från Eanmund, Ohteres son. Denne flykting hade Weohstan själv dräpt och svärdet var en gåva från Onela. Ej talade Onela om denna fejd, fastän han fällt Onelas egen brorson. Alla dessa skatter, svärd och brynja gav han till sin son innan han gick sin väg ur livet.

Beowulfs eget svärd hette Nägling. Det brast i den strid då Beowulf dödade draken. Själv blev han illa skadad och livet rann ut. Han talade: "Du Viglaf är den siste av vår släkt, av wägmundingarna. Alla mina fränder har ödet bortsopat. Jag

följer dem nu. Bjud de stridsberömde efter bålets brand uppkasta en lysande hög på havsudden, den ska till ett minne för mina män resa sig hög på Valudden och att den sedan må kallas Beowulfs gravhög av sjöfarare, som föra höga fartyg från fjärran över vågorna."

Viglaf talade: "Nu har folket att vänta örlog när konungens fall varder vida känt av våra fiender, franker och friser. Sedan Hygelac kom farande med flotta och här till frisernas land, ha vi aldrig att vänta välvilja av merovingen (medlem av den frankiska kungaätten). Ej heller hoppas jag alls på fred eller tro av sveafolket. Vida blev det känt att Ongentheow berövade Hredlingen Haedcyn livet i Korpskogen, då jutamännen av övermod först anföll strids-scilfingarna. Ohteres fruktansvärde fader Ongentheow dödade sjökonungen, befriade sin maka, den guldberövade forna jungfrun, Onelas och Ohteres moder och förföljde sedan dödsfienderna tills de herrelösa nådde fram till Korpskogen. Med en väldig härstyrka omslöt han platsen då natten föll. I daggryningen kom tröst, då de fick höra Hygelacs horn och trumpets klang när den gode hjälten kom. Fursten Ongentheow litade ej på att han kunde värja och försvara sin skatt, barn och maka, mot de sjöfarande, utan den gamle flydde tillbaka till jordvallen. Då bjöds förföljelse under Hygelacs fälttecken efter sveamännen och de trängde fram till inhängnaden. Den gav vika för Eofors ensamma kraft. Vilt slog Ongentheow med vapnet Wonredingen Wulf, så att av hugget blodet sprang i strömmar fram under håret. Rädd blev dock icke den gamle scilfingen Ongentheow utan vedergällde strax med värre växling detta dråpslag. Ej kunde Wonreds raske son Wulf giva den gamle något mothugg, ty denne skar dessförinnan sönder hjälmen på hans huvud så att han blodbestänkt föll till marken. Ännu var han inte dödskorad. Då lät Hygelacs hårde hirdman Eofor, när hans broder Wulf fallit, den breda klingan krossa hjälmen ovan sköldmuren. Då sjönk konungen Ongentheow ner, träffad till döds. Det var då många som band sig till hans broder Wulf sedan de fick råda över valplatsen (stridsfältet). Under tiden plundrade Eofor den fallne, tog av Ongentheow hans järnbrynja, hårda häftsvärd och hans hjälm, samt bar dem till Hygelac."

När Hygelac kom hem vedergällde han Eofor och Wulf, gav dem land och ringar. Vidare gav han Eofor sin enda dotter.

Ynglingaätten hos svearna

Denna kungaätt i Sverige är även beskriven av Snorre Sturlasson, men då på ett mer utbroderat och fantasifullt sätt.

Gick i fullbordan, där Frode (Frey) vistades,
det dödsbud som nådde **FJOLNER**.
(Nack)krökarens (tjurens) spjuts (hornens)
stormfria bölja (mjödet) måste
nämligen bringa siklingen (fursten) på fall.

Durnes fränders gårdsvakt, skygg för dager,
brukade list mot **SVEIGDER**, då den stormodige ädlingen
lopp efter den ömklige dvärgen in i stenen.
Och Sockmimers och hans kamraters
lysande boning, befolkad av jättar,
gapade mot jovurn (furste).

Ett trollväsen kom **VANLANDE**
att besöka Viles broder och en trollboren
kvinna med höljt huvud fick trampa ljonernas
härskaras motståndare,
och den halsbands-slösare (rik furste), som maran
kvävde, brändes på Skutåns flodbädd.

Och **VISBURS** hugborg fick havets frände (elden)
sluka, då försvararna av sina rättigheter till tronen
hetsade vildmarkens lömske tjuv (elden)
mot sin fader och gnyende bet glödhunden (elden)
envåldshärskaren i hans skepp med lyftning (förhöjning för skeppsbefäl).

Det tilldrog sig fordom, att svärdbärarna
färgade marken röd med sin egen drotts blod,
och landets manskap bar blodade vapen
bort från den livlöse **DOMALDE**,
när svearnas släkte, äringslystet,
drevs att offra jutarnas fiende.

Och rörande ynglingens (Ing-ätten)
gravrör utsporde jag ofta kunnige män därom,
var **DOMAR** blivit lyft å Halfs dönande bane
(det brinnande bålet). Nu vet jag det, att, ett plågans

offer, brändes Fjolners frände vid Föret.

Jag säger ej osant (då jag nämner),
att guldfuxens väninna (den nedan nämnda "hästdisen")
har den döde **DYGGVE** till sin gamman,
emedan Ulvens och Narfes hästdis (dödsgudinnan)
skulle kora sig (till man) en kunglig person,
och Lokes flicka har envåldshärskare över
ynglingakonungens folk till att leka med.

Jag har sport, att **DAG**, den ärelystne, måste gå bort
på dödens bud, då den kloke användaren av blotspånen
kom till stränderna för att hämnas sparven.
Den underrättelsen förde den vises följeslagare med sig
österut från striden, att enligt ödets vilja en slungad,
för springarens måltid (höet) avsedd grepe (hötjuga)
grep denne krigshjälte.

Det räknar jag för ett under, om för **AGNES** folk makterna i Skälv
tycktes vara i överensstämmelse med naturens ordning,
då äktenskapets dis (hustrun) medelst guldhalsbandet
hissade i vädret klenodens bärare, vilken måste med halsringen
tämja Signys mans (Hagbard)
kyliga häst (galgen).

ALRIK föll för **ERIK** hans broders vapen vordo
till bane och det sades, att Dags fränder dräpt
varandra med ridhästens huvudlag. Ej sporde
man förr, att Freys avkomma
hade öks ridtyg till strids.

Icke var det tillbörligt, att Bera skulle uppegga
de skickligt offrande till dråp, när två bröder
blevo varandras banemän utan all nödvändighet,
för svartsjukas skull och den väktare
för det heliga (Freys)tältet som Alf drap
blev liggande slagen, när Dag-ättlingen, hatfull, färgade
sitt svärd rött av blod på **YNGVE**.

JORUND, han som för länge sedan dog,
lämnade livet i Limafjorden,
när snarans högbröstade springare (galgen)
fick lyfta upp Gudlaugs baneman,

och vad geten lämnade Hagbard (i arv; en av getragg snodd snara)
gick om halsen på hersars (hövdingars) behärskare.

Gubbsjukan lyckades en gång i tiden få bukt
med **AUN** i Uppsala och den vid livet segt
fasthållande måste för andra gången mottaga
ett spenabarns näring. Och han vände till sig den
smalare delen av tjurens svärd (hornet),
i det att han, som lät sina släktmedlemmar blöda, liggande
drack av udden på okrenens (oxens) värja (hornet).
Österns gråhårige konung orkade icke
hålla hjordens svärd (hornet) uppåt.

Och den lovprisade gudaättlingen flydde ur landet för Tunnes makt,
och på **EGIL** färgade sitt galttryne rött
det jättens kringflackande ök,
som förut hade hänöver österns vildmarker
länge burit omkring (?) sina ögonbryns (?) tempel (huvudet),
och beskällarens (fargaltens)
skidlösa svärd (vildsvinsbeten)
stod till hjärtat på skilfingarnas ättelägg.

Till ett rov för örnens klor föll för danernas vapen
OTTAR den käcke.
Honom, medvetslös, trampade i Vendel
härgamen med fot, van vid lik.
De bedrifterna av Vott och Faste
har jag sport bliva till sägner för svenska folket,
att jarlarna över Frodes öland
hade dräpt stridens befrämjare.

Det sporde jag ytterligare, att ett trollväsen fick bringa
ADILS levande kropp på fall,
och den dådlystne Frey-ättlingen fick till öde
att falla av hästens bogar och med sanden
blandades skräckinjagarens, furstesonens, hjärna,
och det blev Åles årsälle fiendes öde
att dö i Uppsala.

Jag har reda på **ÖSTENS** dolda ändalykt
- han som i Lohärad blev instängd livs levande -
och man har berättat, att jutska män innebrände
siklingen (fursten). Och backstångens (skogens)

bitande plåga (elden) överraskade hjälmbäraren i skeppet
med "brandar" (hus med utskurna bränder, som på skepp),
då tomtmarkens fast timrade båt (huset), full av sjökrigare,
brann kring folkhövdingen.

Det spred sig som en löpeld, att skattelandets folkstam hade
offrat **YNGVAR**; estniska härен angrep nämligen
hjälmbäraren, den ljuslätte, vid sjöns hjärta (den vid vatten belägna huvudstaden).
Och österns hav kväder djupets sång
till gamman för den fallne jovurn (fursten).

ANUND blev under himlafjällen (bar himmel)
hejdad (i sitt livslopp) av Jonakers söners sorgekälla (en oäkta broder),
frillosonens våldsamma hätskhet
drabbade nämligen esternas fiende.
Och denne, som bragte branta fjäll att ramla (då han anlade fjällvägar),
blev (själv) omvärvd av markens ben (stenar).

Och rökens vältrare (elden) trampade under sina fötter
INGJALD, levande, i Rällinge/Ränninge, då hustjuven (elden)
med glödande fjät trädde gudaättlingen inpå livet.
Och bland svearna syntes för allt folk denna katastrof
vara en sannskyldig sådan, i det att han ville
gå i spetsen med att förgöra sitt tappra folk.

Widsids besök vid furstehoven

Widsid talade, sin ordskatt upplät,
han som besökt de flesta av stammar, av folk på jorden.
Ofta han i salen, tog mot värdefull dyrgrip.
Han från myrgingar ledde sitt ursprung.
Han med Ealhhild, den kära fredsvävarn,
för första gången got-konungens hem besökte
från öster, från Angeln, Ermanariks, den lede trolöses.
Han mycket då begynte förtälja.
Om många bland män jag hört som stammar styrde,
Var furste skall leva efter sed och skick
 - om en ädling efter annan som rådde för odaln -
den som önskar sin tron att blomstra.
Av dem var Hwala länge den bäste,

och Alexandreas allra mäktigast,
av mänskosläktet och han mest blomstrade av dem,
om vilka jag på jorden hörde talas.
Attila styrde hunner, Ermanrik goter
Becca baningar, burgunder Gifeca.
Kejsaren styrde greker och Kalik finnar,
Hagena holmrugier och Heoden glommar.
Witta styrde sveber, Wada haelsingar,
Meaca myrgingar, Mearkhealf hundingar.
Teodoric styrde franker, Thyle rondingar,
Beoca brondingar, Billing varner.
Oswine styrde eower och Gefwulf jutar.
Finn Folcwalding frisers släkter.
Sigehere länge sjödaner styrde,
Hnaef hokingar, Helm wulfingar,
Wald woingar, Wod tyringar,
Saeferth sygger, svear Angantyr,
Sceafthere ymbrer, Sceafa langobarder,
Hun haetvarer och Holen wrosner.
Hringweald var kallad härfararnas konung.
Offa styrde Angeln.
Alewih daner han var bland männer modigast av alla!
Ej likväl han över Offas mandom höjde sig,
utan Offa tillvann sig först av männer
i ynglingaåren det störst av riken.
Ingen jämnårig honom genom mandom
i strid och blott med svärdet större markland bestämde!
(mot myrgingarna vid Fifeldor)
Höllo framgent sedan angler och sveber vad Offa bestämt.
Hrothwulf och Hrothgar höllo länge fred med varandra,
brorson och farbror, sedan de fördrevo wikingars stam
och Ingelds svärdspets de böjde!
Nedhögg vid Heorot hadubardernas makt.

Furstekatalogen

Så jag genomvandrat många främmande länder
på den vida jord, på gott och ont
jag där prövat skiljd från släkten!
Fjärran från fränder, jag tjänade vida.
Förty kan jag sjunga och tälja sägen,
berätta för folket i mjödsalen,
hur mig ädlingar klenoder skänkte.
Jag var hos hunner och hos reidgoter,

hos svear och hos gotar och hos saedaner.
Hos vendler jag var och hos waerner och hos wikingar.
Hos gepider jag var och hos vender och hos gefflegar.
Hos angler jag var och hos sweber och hos aenenar.
Hos saxare jag var och hos sygger och hos svärdsmän.
Hos hroner jag var och hos daner och hos headoreamar.
Hos tyringar jag var och hos throwendar och hos burgunder.
Där en ring jag fick, mig där Gundahari gav strålande klenod,
för sången till lön: ej var det en nidisk konung!
Hos franker jag var och hos friser och hos frumtingar.
Hos rugier jag var och hos glommar och hos rom-välsker.
Även i Italien jag var hos Alboine.
Han hade bland mänskor, har jag försport,
den snabbaste hand att lov sig förvärva,
ett hjärta givmildast vid ringars utdelning,
vid glänsande armgulds, Audoines son.
Hos serkingar jag var och hos seringar.
Hos greker jag var och hos finnar och hos kejsaren,
han som vinborgar hade till ägo,
wiolers och wilners, samt wälskers rike.
Hos skottar jag var och hos pikter och hos skridfinnar.
Hos lidvikingar jag var och hos leoner och hos langobarder.
Hos haethner (jag var) och hos haeredar och hos hundingar.
Hos israeliter jag var och hos exsyringar:
Hos ebréer och hos judar och hos egypter.
Hos meder jag var och hos perser och hos myrkingar.
Med mofdingar och mot myrkingar och hos Amothingar.
Hos öst-tyringar jag var och hos eoler och hos ister och idumingar.

Goterresan

Jag var hos Ermanarik hela tiden,
där mig goternas kung med sin gåva dugde,
han mig en armring gav, borgmännens furste!
På den sex hundra mynt av rent guld
beräknat var, taget i skillingtal.
Den jag Eadgils till ägo skänkte,
min skyddsherre, när jag till hemmet kom
den kära till lön för han åt mig land bortgav,
min faders odal, myrgingars herre.
Till mig då Ealhhild en annan gav,
krigarnes drottning, Eadwines dotter:
hennes lov spriddes över länder många!
Då jag i sång förtälja måste,

var jag under himlen säkrast visste
guldsmyckad drottning skänker förläna!
Då jag med Scilling med klar stämma
inför vår segerherre sången höjde
högljutt till harpan: klangfullt ljöd orden!
Då många män med sinnen stolta
uttryckligt sade, de som väl visste,
att de aldrig en sång som var bättre hörde!
Dädan jag helt genomgick goternas odal,
uppsökte städse av vänner de bästa,
det var hirden hos Ermanarik!
Hethca besökte jag och Beadeca,
och herelingarna.
Emerca besökte jag och Fridla
och Eastgota.
Unwenes fader, den vise och gode,
Secca besökte jag och Becca, Seafola och Teodoric,
Headoric och Sifeca,
Hlide och Ingentheow.
Eadwine besökte jag och Elsa,
Ægelmund och Hungar
och with-myrgingars stolta skara.
Wulfhere besökte jag och Wyrmhere.
När som goters här med hårda svärden
vid Wistlaskogen värja skulle,
urgamla tronen mot Attilas skaror,
aldrig där striden tröt!
Raedhere besökte jag och Rondhere.
Rumstan och Gislhere,
Withergield och Freoderic,
Wudga och Hama.
Icke var det av vänner de sämsta,
fastän jag dem sist måst nämna.
Städse från den hopen vinande flög
det sjungande spjut mot fiendens skara.
Biltoga där styrde med vridna guldet
människor och kvinnor Wudga och Hama.

Avslutning

Så jag det städse funnit på min vandring,
att den är kärast för jordeborna,
åt vilken Gud giver människomakten
till utövande, medan han här lever!

Så gångande för ödets skull vandra
mänskors skalder kring länder många,
vad tarvas de sjunga, vad tackas de säga,
städse syd eller nord någon de möta,
i sånger kunnig, med skänker onjugg,
den som inför krigarna vill äran öka,
mandom visa, till dess allt förgår,
ljus och liv tillika: lov den vinner,
har under himlen varaktig ära!

Om Waldere och Finnesburh

De två berättelserna är brottstycken som numera saknar både början och slut …

Waldere

Hon uppmuntrade honom ivrigt. Säkert är att Welands arbete inte ska svika någon man, av dem som kan hålla det kraftiga svärdet Mimming (berömt svärd). Ofta i striderna den ena krigaren efter den andra har fallit blodbefläckade och huggna av svärdet. Attilas bästa krigare, låt inte din makt nu förgås idag, ditt mod svika. Nu har dagen kommit, när du, son av Ælfhere, måste göra endera av två ting - förlora ditt liv eller åstadkomma bestående ära bland män. Aldrig ska jag klandra dig i ord, min vän, att jag såg dig vid svärdsleken fly från varje mans angrepp som en ynkrygg, eller fly till vallen för att rädda ditt liv, då många fiender bröt upp din bröstharnesk med svärd. Men du försökte aldrig driva striden vidare. Därför fruktar jag för ditt öde, att din ångest sökte striden för ivrigt, strid med en annan man på fältet. Vinn berömmelse genom modiga dåd och må Gud skydda dig. Ha ingen misströstan för ditt svärd. Den utsöktaste av skatter var given dig för att hjälpa oss två. Med den du ska bryta Guthheres skryt, sedan han först sökte orättvis strid. Han sade nej till svärdet och till skatterna, de många ringarna. Nu måste han avvika från denna striden blottad på ringar. Herren måste söka sina gamla egendomar, eller före det dö här, om han då ...

Ett bättre svärd förutom det som jag också har lagt till vila i sin skida prydd med stenar. Jag vet att Teodoric tänkte sända det till Widia och därtill mycket skatter med svärdet och det var prytt med guld. Nithhads släkting, Widia, son till Weland, mottog detta för gångna dåd, därför att han hade befriat Teodoric från fångenskap. Genom vidundrens område han hastade fram.

Waldhere talade, modige krigaren. Han hade i sin hand hjälparen i strid, det bitande stridssvärdet. Han talade med genomtänkta ord:

"Se, säkert du tänkte, vän av burgunderna, att Hagens hand skulle höjas emot mig och rycka bort mig i envig. Kom och tag, om du vågar, grå bröstharnesk från mig, vem då är utmattad av striden. Ælfhere's arvegods vilar här på mina skuldror god och brett vävd, smyckad med guld, ingen oansenlig dräkt för en prins att bära, när hans hand skyddar hans liv emot fiender; den ska inte vändas emot mig när onda släktmän gör ett nytt anfall, möter med svärd, som ni gjorde mot mig. Ännu kan Han ge seger som alltid är omedelbar och vis inom varje slag av rättvisa. Han som förtröstar på den Ende Helige för hjälp, till Gud för bistånd, finner det redan här, om han tar omtanken före hur man har förtjänat det. Då må stolthet ge välstånd, myndighet över besittningar. Det är ... "

Finnesburh

Gavlar brinner aldrig. Därefter talade konungen, ung i krig:

"Detta är inte gryningen i öster, inte heller flyger draken hitåt, inte heller brinner gavlarna i denna hall, men vid dem börjar ett plötsligt anfall, fåglarna sjunger, grå bröstharnesk ringer, spjuten braka ihop, sköld svarar pilskaft. Nu glänser den vandrande månen nedanför molnen, nu förskräckliga dåd kommer att tillerkännas vilka ska uppvisa folkets avsky. Men vakna nu, mina krigare, greppa era sköldar, håll modet uppe, kämpa längst fram i striden, var uthålliga."

Då reste sig många guldprydda ynglingar, omgjordade sig med sitt svärd, då gick mot dörren utmärkta krigare, Sigeferth och Eaha, drog sina svärd och Ordlaf och Guthlaf vid den andra dörren och Hengest själv stod bakom dem.

Guthere uppmanade Garulf, Guthlafs son, att han i sin rustning inte skulle riskera ett så ädelt liv som sitt eget liv vid det första anfallet på hallens dörr, sedan en djärv försvarare vid namn Sigeferth hade i sinnet att ta livet ifrån honom, men han, den modfyllde hjälten, frågade vem som höll dörren.

"Sigeferth är mitt namn", sade han, "Jag är en av Secgan's krigare, en hjälte vida berömd. Många kraftprov har jag klarat, hårda sammanstötningar, nu är det bestämt här för dig att du ska övervinnas av mig."

Då vid väggen uppstod tumult av den dödliga striden, sköldar måste förbli i händerna på de djärva männen, hjälmen måste brista - golvet till fästningen klinga - innan Garulf, son till Guthlaf, föll i striden, först av alla bosatta i landet, runt honom fanns många tappra män. Den flygande korpen cirklade över kropparna, dunkel och mörkt brun, den kretsade, det glänste av svärd som om Finnesburgh stod i lågor. Aldrig har jag hört om sextio triumferande krigare som uthärda tillsammans bättre, mer värdigt i strid, aldrig någonsin har de yngre gjort bättre återgäld för den söta mjöden än vad hans anhängare återgav Hnaef.

Fem dagar kämpade de utan att någon av krigarna föll, men de höll dörren. Då avvek hjälten sårad, han sade att hans brösthamesk var brutet, hans stridsdräkt oanvändbar och att hjälmen likaså var genomhuggen. Då frågade folkets beskyddare genast hur deras krigare hade överlevt sina sår, eller vilka av de unga männen som ...

Kriget mellan varnerna och angilerna

Ön Brittia tycks avse någon av de större öarna i södra Danmark, men enligt beskrivningen i övrigt avses istället kustområdet längs Nederländerna och norra Tyskland.

Vid den tiden började ett krig mellan varner och de soldater som lever på ön Brittia. Varnerna bor norr om floden Ister och intill den norra oceanen och längs floden Rhen, som skiljer dem från frankerna. Ön Brittia ligger i den oceanen och inte långt från kusten, ungefär två hundra stadier (38 km) ut i havet och någorlunda utanför floden Rhens mynning, mellan Britannia och Thule (som avser Sverige i denna text). Ön Brittia är befolkad av tre mycket stora folkstammar som var och en har sin egen kung. Folkens namn är angeler ("angili"), friser ("frissones") och britter ("brittones"), varav de sistnämnda är namngivna efter öns namn. Så stor är befolkningen där att de varje år utvandrar i stora sällskap, med kvinnor och barn, till frankernas land där de mottas och får slå sig ner i de ödsliga trakter som finns där. På så vis hävdar frankerna att de har segrat över denna ö. För inte så länge sedan skickade frankernas kung ett sändebud till kejsare Justinianus i Byzantium och bland dem var en man som var en angiler. Denna man försökte göra anspråk på att ön styrdes av honom och att han var kung där.

Varnernas kung hette tidigare Hermegisclus. Han var angelägen om att stärka sitt rike och hade gift sig med en syster till Teudebert, en av frankernas kungar. Innan dess var han gift med en annan kvinna och hade med henne fått sonen Radigis. Denna unga man äktade en ungmö från Brittia, vars bror var kung över angilerna och Radigis gav henne en stor summa pengar när han uppvaktade henne. När Hermegisclus vid ett tillfälle var ute på en ridtur med några av ädlingarna såg han i ett träd en fågel som kraxade högt. Genast tolkade han innebörden i detta och sade till de andra att han skulle dö fyrtio dagar senare. Han sade åt dem att det inte var bra för landet att hans enda son gifte sig med en kvinna från Brittia, utan att det var mycket bättre att han gifte sig med sin styvmoder. Så blev det. När Hermegisclus dog fyrtio dagar senare gifte sig hans son med styvmodern och den trolovade kvinnan i Brittia ville genast hämnas detta svek. Först skickade hon sändebud som ville ha svar på varför han hade gjort på detta sätt, men när de inte fick något svar rustade hon för krig. Hon ställde i ordning fyra hundra skepp och lät ett hundra tusen krigare få gå ombord varefter hon själv förde befäl över dem när de begav sig mot varnerna. Med sig hade hon också en av sina bröder.

Dessa öbor är modigare än några andra folk bland barbarerna och de strider till fots. Det beror inte bara på att de saknar kännedom om ridkonst, utan de saknar även hästar och har aldrig haft några på den ön. Så snart som någon av dem är på besök som sändebud hos franker, romare eller andra folk som har hästar, samt tvingats rida där, har de inte kunnat komma upp på hästen. De har då fått hjälp av män som lyft upp dem i sadeln. Samma sak gäller när de ska stiga av. Då måste de också ha hjälp av män som lyfter dem ur sadeln. Å andra sidan är inte varnerna

heller vana med hästar och de slåss också till fots. Deras flotta är inte särskilt stor och de saknar i regel segel. Varje man ombord ror med sina egna händer.

När angilerna kom mot varnernas land på kontinenten upprättade de ett pålverk nära mynningen till floden Rhen. Där stannade kvinnan med ett mindre antal krigare medan hon bad sin broder att fortsätta med de andra. Även varnerna hade slagit läger i denna trakt och de två härstyrkorna möttes. På slagfältet segrade angilerna och många av varnerna föll, men de allra flesta flydde därifrån med sin kung. Angilerna förföljde dem en kortare sträcka, såsom är brukligt för fotfolk, innan de återvände till sitt läger. Ungmön klandrade dem när de återkom eftersom de inte hade fört med sig Radigis tillbaka. Då skickade hon iväg några av sina främsta krigare med order att infånga honom. De sökte i hela landet tills de fann honom i en tät skog och förde honom bunden tillbaka. Oväntat nog lät hon inte avrätta honom på något förfärligt sätt utan utfrågade honom om orsaken till sveket. Samtalet slutade med att han ångrade sig och gifte sig med henne istället för med Teudeberts syster.

På denna ö Brittia har befolkningen för länge sedan byggt en lång jordvall och på så sätt skurit av en stor del av området. På den östra sidan är allting behagligt, både vädret, djurlivet och växligheten. Här bor också många människor. På den västra sidan finns gott om ormar och vilddjur. De säger själva att om någon går genom vallen och kommer till andra sidan, dör man omedelbart. De som bor där säger att när man dör kommer själen alltid dit till den platsen.

Färden till dödsriket

Längs kusten mitt emot denna ö Brittia är det många byar som är befolkade med fiskare, jordbrukare och handelsmän som har kontakt med öborna. I vissa sammanhang är de undersåtar till frankerna men de betalar ingen skatt till dem. Den bördan har de sluppit av ett speciellt skäl. De säger nämligen att de har till uppgift att vårda de själar som lämnar människan när man dött. De som om natten ska göra denna uppgift avlöser andra i den tjänsten. Så fort som mörkret kommit återvänder de till sina hus för att sova och inväntar den som ska samla dem för uppgiften. Sent på natten hör de ett knackande på dörren och hör en svag röst som kallar dem tillsammans så att de kan utföra sin uppgift. Utan att tveka reser de sig upp i sina bäddar och går till stranden, men utan att förstå varför de gör så, eller varför de utsätts för detta tvång. Där ser de små båtar som är i beredskap men utan en enda man ombord. Inte heller är det deras egna båtar, utan av ett annat slag och på dem går de ombord och ror iväg. De vet att båtarna är lastade med ett stort antal passagerare som är blöta på grund av vågorna som forsat in över relingen och genom hålen för årorna. Båtarna ligger inte ens en fingerbredd över havets yta. Själva ser de ingenting men efter en timmas rodd kommer de till ön Brittia. Då de vid andra tillfällen gör denna färd i sina egna båtar tar resan en dag och en natt att fullborda om de ror. När de så har anlänt till ön och har lämnat sina passagerare där, återvänder de så fort de kan. Då blir båtarna plötsligt ljusa och flyter mycket högre upp i vattnet. De som utfört denna tjänst säger att de inte ser någon alls,

varken i båten eller vid avstigningen. Däremot hör de någon form av röst från ön som tycks ge ett tillkännagivande till dem som granskar själarna angående var och ens namn som kommer till dem. De berättar om den position i samhället som personen har haft och ropar ut deras faders namn ihop med deras eget namn. Om det är en kvinna som förts över anges vem hon varit gift med.

Uppgiften att de saknade hästar är med all sannolikhet felaktig och bör vara en slutsats som grundar sig på att de inte var vana med stora hästar.

Danernas ursprung

Dan och Angel, var Humbles söner, från vilka danskarna härstammar. Dan och Angel var de första som härskade i vårt land. Angel, från vem anglerna sägs härstamma, gav den del av landet han rådde över sitt namn. Från Dan härstammar vår kungasläkt. Han hade med en högättad tysk kvinna vid namn Grytha sönerna Humble och Loter.

Därefter följer många och långa berättelser om kungliga personer i Danmark, vilka eventuellt sträcker sig närmare 1800 år tillbaka i tiden och löper sedan fram till 1200-talet och författaren Saxo Grammaticus egen tid. Ofta är berättelserna förvrängda eller innehåller personnamn som aldrig eller sällan förekommer någon annanstans.

Helge Hjorvardsson

Hjorvard hette en kung. Han kom att äga fyra hustrur. Den första av dessa hette Alvhild. De hade en son som hette Hedin. Den andra hustrun hette Säreid. I detta äktenskap hade han sonen Humlung. Den tredje hette Sinrjod. Hennes son med Hjorvard hette Hymling.

Kung Hjorvard hade avlagt det löftet att äga den kvinna som var den vänaste han fick höra talas om. Han fick höra att kung Svåvne hade en den fagraste dotter, som nämndes Sigrlinn. Idmund hette Hjorvards jarl. Dennes son Atle for för att å kungens vägnar anhålla om Sigrlinns hand. Han vistades en vinter igenom hos kung Svåvne. Dennes jarl hette Frånmar. Han var fosterfar till Sigrlinn och han hade själv en dotter vid namn Ålov. Jarlen gav det rådet att kungens dotter blev vägrad Hjorvard och därpå for Atle hem.

Kungen bjöd att de skulle fara ännu en gång och for själv med dem. Då de nu kom upp på fjället och såg ut över Svåvaland (Suebernas land?) så fick de se hur

bebyggelserna över hela landet brann och även stora dammoln efter hästar. Kungen red då ner från fjället och fram i landet samt tog nattläger vid en å.

Atle som höll vakt for över ån. Han fann där ett hus på vars tak en stor fågel satt på vakt, men den hade insomnat. Atle dödade fågeln med ett spjutkast. Inne i huset fann han kung Svåvnes dotter Sigrlinn och jarlens dotter Ålov samt förde dem båda bort med sig. Fågeln var Frånmar jarl, som hade iklätt sig örnhamn och värjt dem mot fienderna genom trolldom.

Hrodmar hette en kung som friade till Sigrlinn. Denne hade dräpt kung Svåvne och plundrat och bränt landet. Kung Hjorvard fick Sigrlinn och Atle fick Ålov.

Hjorvard och Sigrlinn ägde en son som var storväxt och fager. Han var tystlåten och intet namn fäste sig vid honom. En gång satt han på en hög och såg då nio valkyrjor rida förbi, men en av dem var förnämst av dem alla. Hon gav honom namnet Helge och i namngåva fick han beskedet att det gömdes svärd på Sigarsholm (nära Holæk på Själland).

Eilime hette en kung. Hans dotter var Svåva. Hon var valkyrja och red genom luft och över hav. Hon var den, som gav Helge hans namn och hon skyddade honom sedan ofta i strider.

Hjorvard svarade att han skulle ge Helge understöd om denne ville hämnas sin morfader. Då sökte Helge upp det svärd som Svåva hade utpekat för honom. Därpå drog han åstad tillika med Atle. De fällde Hrodmar och utförde många bragder.

Kung Helge var en väldig härman. Han kom till kung Eylime och anhöll om hans dotter Svåva. Helge och Svåva gav varandra trohetslöften och de älskade varandra mycket högt.

Svåva vistades hemma hos sin fader men Helge var i härnad. Svåva var dock ännu valkyrja såsom förut.

Hedin vistades hemma hos sin fader, kung Hjorvard i Norge. En julafton kom han ensam hem ur skogen och mötte då en trollkvinna som red på en varg och hade ormar som tömmar. Hon bjöd Hedin sitt följeskap. Men han nekade henne och hon sade att han skulle få umgälla detta vid bragebägaren. Om kvällen avlades löften. Offergalten leddes fram, männen lade sina händer på den och avgav löften vid bragebägaren. Hedin gav då löftet att han skulle vinna Eylimes dotter Svåva, sin broder Helges älskade. Men det ångrade han så mycket, att han gick bort på villande stigar till landet söderut, där han träffade sin broder Helge.

Helge skulle strax senare gå holmgång. Alf Hrodmarsson hette den kung som hade utstakat en stridsplats åt Helge på Sigarsslätten med en frist på tre dygn. Där stod en väldig strid och därav fick Helge sitt banesår.

Hedrek Hövundsson

Finnmarkens norra del hette Jotunhem och landet ner till Hålogaland hette Ymesland. Vid denna tid skedde en stor folkblandning mellan Jotunhem och Ymesland. Konungen i Jotunhem hette Gudmund och hans son Hövund.

Härgrim från Jotunhem rövade bort Åma Ymesdotter från Ymesland. Deras son var Härgrim halvtroll som i sin tur rövade bort Agn alvaspränge från Jotunhem och äktade henne. Deras son var Grim.

Agn var trolovad med Starkad ålekämpe. Han dräpte då Härgrim halvtroll och Agn tog sitt eget liv, ty hon ville inte vara Starkads maka. Han äktade då Alfhild, dotter till konung Alf i Alfhem, men Tor dräpte honom sedan och hon for tillbaka till sina fränder.

Grim äktade Starkads dotter Böggerd och de bosatte sig på ön Bolm i Hålågaland. Deras son var Arngrim, som också han bodde på Bolm.

Oden hade sonen Segerlame som var konung och som i sin tur hade sonen Svaverlame. Han ärvde riket efter sin fader och hans svärd hette Tyrving. Han fick dottern Öfura.

Arngrim anföll Svaverlames rike, dräpte konungen, tog stort byte samt Öfura som han äktade och for hem till Bolm. Med henne hade han tolv söner. Den äldste var Angantyr som var huvudet högre än alla andra, de andra var Hervard, Hjorvard, Säming, Rane, Brame, Barre, Remne, Tind och Bue, samt två Hadding. De var yngst och därtill tvillingar.

En julafton gav Angantyr löftet att han inte skulle äkta någon annan kvinna än Ingeborg, dotter till kung Yngve i Uppsala. Om sommaren for han dit och framförde sitt frieri, med då gick också Hjalmar den hugstore till konungen och friade. De beslöt att mötas i holmgång på Samsö året därpå för att avgöra frieriet. Året efter om våren, for Angantyr till jarlen Bjartmar som härskade över Aldejoborg och gifte sig med hans dotter Tova. Strax efter for han med sina bröder till Samsö. Hjalmar och Udd den vittbereste, som även bar namnet Pil-Udd, hade kommit. Kampen slutade med att Angantyr fälldes av Hjalmar och alla Angantyrs bröder av Udd, men Hjalmar dog strax därefter av sina sår. Då Ingeborg fick budskapet att Hjalmar stupat, tog hon sitt eget liv.

Året därpå födde Tove ett flicka som fick namnet Hervar. Hon blev en stor krigare och klädde sig i manskläder och hon kallade sig då Hervard. Hon blev snart ledare för en skara vikingar. En gång kom de till Samsö. Där låg hennes fader och hans bröder begravda, lagda i hög med alla sina vapen. Hon öppnade högen och hämtade svärdet Tyrfing. Därpå for de vidare tills de kom till konung Gudmund på Glasevallarna.

Efter en tid äktade hon Hövund, Gudmunds son. De fick två söner, Angantyr och Hedrek. Både Hervar, hennes fader Angantyr och sonen Hedrek, ansågs vara onda och från dem kom inget gott. Omsider blev Hedrek fördriven ur landet av

sin fader Hövund och med sig fick han då svärdet Tyrfing av sin moder. Men innan han reste högg han ihjäl sin broder med svärdet.

Hedrek kom till Reidgotaland, där konung Harald regerade. Konungen var gammal och två jarlar hade lagt hans rike under sig, varför konungen betalade dem skatt varje år. Hedrek blev konungens befälhavare och drog ut i strid. Han fällde de båda jarlarna och lade åter hela landet under konungen. I gengåva gav konungen sin dotter Helga till honom och halva riket.

På sin ålderdom fick konungen en son och Hedrek fick en annan vid namn Angantyr. Efter en lång tid av missväxt gick Hedrek till anfall mot konungen. De dödade hans män och Hedrek själv dräpte konungen och hans son. Han hustru Helga tog sitt liv i disarnas sal (ett heligt tempel). Därefter korades Hedrek till konung.

En sommar for Hedrek söderut till Hunaland. Där kämpade han med konung Humle och segrade över honom. Hans dotter Sifka tog han med sig och sände henne havande tillbaka året därpå. Barnet blev en son som kallades Lod. Konung Hedrek drog åter ut i härnad och kom till Saxland. De bjöd varandra fred och där äktade han konungens dotter Oluf. Efter en tid for hon hem och de skildes från varandra. Åter ute i härnad kom Hedrek till Finland där han tog som byte en kvinna som också hette Sifka.

En sommar for Hedrek i österled och kom till konung Rollög i Holmgård och bad att få uppfostra dennes son Herlög. Efter många skilda händelser kom Hedrek att äkta Rollögs dotter Hergerd. Med henne följde som hemgift Vendland som gränsar upp till Reidgotaland. De fick en dotter vid namn Hervar och hon blev uppfostrad i England av en man som hette Ormar. Därefter höll sig Hedrek lugn i sitt rike och blev mycket vis.

Hedrek blev dödad av några högättade trälar som han tagit i västerled. De tog också svärdet Tyrfing innan de flydde. Då blev hans son Angantyr korad till konung och han for genast ut och hämnades sin fader och återbringade svärdet. Han lät reda till ett stort gästabud på den gård i Danparstad, som heter Århem. Här tog han arvet efter sin fader.

Lod som vuxit upp hos sin fader Humle i Hunaland, red öster ifrån tills han kom till Århem i goternas land och krävde hälften av arvet, däribland skogen Mörkved. Angantyr erbjöd honom dock bara en tredjedel av Godtjod, vilket Lod ogillade och begav sig hem igen. Väl hemma smidde Lod och hans fader Humle planer och till våren rustade de hunnernas här. Då alla samlat sig, red de genom Mörkveden som skiljer Reidgotaland från Hunaland. Så snart de kom ut ur staden såg de en fager borg ute på slätten. Över den rådde Angantyr och hans syster Hervar, samt hennes fosterfader Ormar. De två sistnämnda sattes att värna landet emot hunnernas här och de hade i borgen mycket folk. Strid uppstod och Hervar föll med många av sina kämpar. Ormar lyckades fly och kom till Angantyr i Århem.

Hos Angantyr fanns konung Hedreks fosterfader Gissur grytingalide. Han for tillbaka till hunnerna och bestämde att den avgörande striden skulle stå vid Dylgjadalen på Dunheden, vid foten på Jösurfjällen, där goter fordom många gånger fått

seger. Härarna möttes och efter en strid som varade i många dagar och en hård kamp fällde Angantyr både Lod och Humle. Hunnerna gav sig på flykt men goterna högg ner dem. Därefter regerade Angantyr länge över Reidgotaland. Konungaätter stamma från honom.

Händelser runt Östromerska riket

Hunnernas anfall mot perserna

År 503
När persernas kung Piroz rådde över sitt rike, i kejsare Anastasius trettonde regeringsår, stormade hunnerna fram mot stadsportarna där perser höll vakten. Från de bergiga områdena invaderade de persernas rike. Piroz samlade en härstyrka och mötte dem. När han frågade varför de hade gått till anfall mot honom svarade de att: "det som perserna betalade i tribut inte var tillräckligt och som giriga rovdjur förkastade de Gud (kristendomen) i den nordvästra regionen. Vi lever på våra vapen, våra pilbågar och svärd samt äter kött av alla sorter. Den romerske kejsaren har genom sin ambassadör lovat oss dubbel tribut om vi upplöser vår vänskap med er perser. Därför har vi gjort våra förberedelser för att ni antingen ska ge oss lika mycket som romarna lovat oss och då bibehåller vi uppgörelsen som vi har sedan tidigare, eller så gör ni det inte och då kommer vi med krig." När Piroz hörde detta och såg att hunnernas styrka var betydligt mindre än hans egen härstyrka valde han att spela ett falskt spel med dem. Hunnerna utvalde fyra hundra av sina ledande personer och till dem kom fyra hundra av perserna. De möttes uppe i bergen där de åt tillsammans, svor eder och lyfte händerna mot himlen. När det mesta var utfört började perserna samla in pengarna medan de flesta av hunnerna, förutom de fyra hundra, återvände till sitt eget land. Tio dagar senare bröt Piroz sitt löfte och anföll både hunnerna som återvänt till sitt land och de fyra hundra som var kvar. Men i striden föll Piroz själv och ett stort antal av hans män. Åter igen plundrade hunnerna inne på persernas territorium innan de återvände hem. Piroz kropp återfanns aldrig och i hans eget land kallades han för lögnaren. Sedan efterträddes han av Kawad.

Mundos strider

År 505
Sabinianus, son till Sabinianus Magnus, blev utnämnd till magister militum och samlade sina styrkor mot Mundo, som var gepid till sin härstamning. Han drog ut i strid med tio tusen nyrekryterade soldater samt vagnar med vapen och proviant.

När striden hade börjat vid Horreum Margi och många tusen av hans män hade stupat i denna konflikt och drunknat i floden Margus och i synnerhet sedan vagnarna hade förlorats vid den befästning som kallas Nato, då flydde Sabinianus med några få män.

År 517
Vid denna tid blev både Makedonien och Thessali ödelagda och det ostrogotiska kavalleriet plundrade ända fram till Thermopylae och Epirus Vetus. Genom Paulus skickade kejsare Anastasius ett tusen pund guld (327 kg) i denarer till Johannes, Illyricums prefekt, som lösesumma för de romerska fångarna. På grund av att detta inte räckte blev fångarna antingen ihjälbrända sedan de blivit instängda där de bodde eller dödade framför vallen till den omslutna staden.

År 530
Mundo, som var magister militum, var den första romerska befälhavare som överföll de bulgarer eller slaviska folk som tidigare hade färdats genom Illyricum men som drevs på flykt, sedan bara några få personer hos dessa folk blivit dödade. Senare under detta konsulskap, lyckosam i sin djärvhet, hastade han till Trakien och dödade, genom modigt kämpande, de bulgarer som utförde plundring där. Fem hundra av dem föll i slaget.

Den gotiske befälhavaren Vitalianus

Omkring år 513-520
Under Anastasius regeringstid och efter hans drottning Ariadnes död (år 513), fick han problem med Vitalianus som var befälhavare och en got till börden. Denna man var en hårdhjärtad krigare, modig och orädd samt slug i strid. Till honom kom det många ociviliserade folk och han gav dem guld med generös hand. Om honom är det sagt att han ville revoltera mot kejsare Anastasius, varför kejsaren krävde en ed från honom, men den höll han inte. Efter att ha hållit fred under en lång tid, bröt Vitalianus sitt ord och gjorde uppror. Han gick till anfall mot de romerska besittningarna och gjorde sig rikare genom det byte de fick från Anastasius besittningar. Han förtryckte kejsardömet och behandlade det med förakt. De intog städer och byar. Högmodigt och utan fruktan avancerade han framåt ända till den kejserliga staden och kom till Konstantinopels förorter varefter de belägrade staden. Anastasius skickade fram en härstyrka men den blev grundligt slagen av Vitalianus varvid den romerske befälhavaren Hypatius blev tillfångatagen. Vitalianus behandlade Hypatius på det mest förödmjukande sätt. För att förolämpa honom stängdes han in i en svinstia. Vid ett annat tillfälle lät han Hypatius få skämmas offentligt, genom att föra honom runt sin härstyrka på det mest förnedrande sätt.

Orsaken var att Hypatius en gång hade tagit Vitalianus hustru tillfånga och behandlat henne skymfaktigt. Som en konsekvens av det var Vitalianus vrede mot honom mycket stark. Bland Hypatius impulsiva handlingar, när han var i sin ungdom, kan omnämnas att han var köttslig och lättsinnig i sin lust efter kvinnor. Efter en tid blev han frigiven mot en stor summa pengar i guld och han kunde återvända från sin fångenskap hos Vitalianus.

När kejsare Anastasius var död (år 518) skrev kejsare Justinus, som då var gammal, ett brev till Vitalianus och bönföll honom att han inte skulle handla ojust eller återuppta revolten. Många folk följde honom när han kom med stor självsäkerhet. Kejsaren for till martyrernas kapell i Euphemia och där svor de eder gentemot varandra och gick in i staden. Där blev han en av de främsta befälhavarna och i sin nyvunna makt gick han fritt in och ut ur palatset samt satt över ledningen av viktiga angelägenheter. Han utvecklade en andlig relation med Flavianus av Antiokia som blivit utdriven därifrån och Vitalianus hyste stor förbittring mot den helige Severus som ersatte Flavianus, men hade kunde inte skada honom under Anastasius dagar. Däremot lyckades Vitalianus få kejsare Justinus att ge order om att Severus, var han än fångades, skulle få sin tunga utskuren. En tid därefter, när Vitalianus badade i den kejserliga staden, tog han emot en inbjudan till en måltid tillsammans med kejsaren och befälhavaren Justinianus som var hans kollega. När han gick från badet tillsammans med sin notarius publicus Paul och tjänare Celar, hade ett flertal män gjort sig redo för att sticka ner honom medan han gick från ett hus till ett annat. De dräpte alla tre och Gud återgäldade därmed den ondska han visat i Anastasius dagar.

Den gotiske ståthållare Liberius

Omkring år 525

Asclepius Bar Malohe, seglarens son, höll havet runt Edessa och blev biskop efter Paul. Han var en nestorian, men god i sina gärningar, visade tillgivenhet till jordbrukarna och tog inte emot mutor. Men han var aktiv och våldsam mot de troende. Många blev bannade av honom och kränkta med alla sorters tortyr, eller dog under den hårda behandling som tillfogats dem av Liberius, goten som var en grym ståthållare och som kallades tjurätaren.

År 836 efter grekisk räknesätt (eller år 525 e.Kr.) översvämmades floden Scirtus och dränkte många människor i staden. Men Asclepius och Liberius lyckades fly.

Hunner och perser

Omkring år 525-530
Persernas kung Kawad erhöll en tribut på 500 pund guld (163 kg) av romarna för att låta de persiska styrkorna få vakta stadsportarna som var riktade mot hunnernas land.

År 531
En stor mängd hunner invaderade romerska territorier och högg ner alla som de fann utanför städerna. De gick över floden Euphrates och fortsatte ända till landet omkring Antiokia. Eremiten Johannes av Anastasia, en man med ärbar karaktär, hade dödats i öknen av hunnerna, men eremiten Simeon, som också kallades "den hornprydda", hade inte blivit skadad.

Sunica, som var romersk befälhavare och hunn till börden, hade tagit sin tillflykt hos romarna och blivit döpt. Han mötte perserna, slog dem och lät dem återvända i skam.

Romarna tågade mot perserna på hösten (år 531) och kom till staden Martyropolis. Strax tidigare hade persernas kung Kawad dött. De led av regn och av lervällingen runt staden samt blev oroade av den romerska härstyrkan. Perserna begav sig därifrån och snart också den romerska härstyrkan, då först kom de hunner som perserna hade lejt. De anföll plötsligt det romerska territoriet och högg ner många jordbrukare, brände byar och kyrkor samt gick över Euphrates innan de nådde fram till Antiokia. Ingen vågade anfalla dem, utom en man vid namn Bessa, ståthållaren i Martyropolis, som anföll en avdelning av fienderna och dödade dem alla samt tog fyra hundra hästar av dem och en stor del av deras byte. Den mannen blev rik. Till befästningen vid Citharizon kom ståthållaren oväntat med fyra hundra män och beslagtog deras packdjur.

Kejsare Justinianus funderade på vad som hade hänt den romerska härstyrkan som vid olika tillfällen blivit slagen av perserna, men också på jordbrukarna som nedhuggits eller tillfångatagits av hunnerna, samt landet och byarna som blivit avbrända.

Nika-upproret och Mundos dåd

År 532
En stor slakt orsakades av de många hunner som invaderade romerskt territorium, plundrade det och dödade många av de människor som befann sig på landet samt orsakade bränder.

Men det var inte allt. I den kejserliga staden Konstantinopel omkom många människor på grund av det uppror som utbröt. För när Johannes av Caesarea i

Kappedocia var prefekt där, lyckades han genom trägna påhitt och förevändningar mot personer med användandet av knep och list samla ihop stora mängder guld till den kejserliga skattkammaren från alla samhällsklasser, både magnater och hantverkare. Han använde både smickrare och angivare och det var inget litet antal från varje kvarter i den kejserliga staden vilka klagade på honom och stödde någon fraktion. Därför var det konstanta klagomål mot honom varpå fraktionerna förenade sig.

Upproret bröt ut i Byzantium (den 1 jan år 532). I motsats till förväntningarna visade det sig vara en mycket allvarlig situation som slutade med stor skada både för folket och för senaten. I varje enskild stad hade befolkningen sedan länge uppdelats i den blå och den gröna fraktionen. På grund av sina namn och de platser som den rivaliserande fraktionen innehade under spelen hade det i förhållandevis sen tid blivit så, att de satsade pengar och utlämnade sina kroppar till de mest grymma plågor med uppfattningen att det inte var ovärdigt att dö den mest skamfulla död som kunde uppbringas. De slogs mot sina motståndare utan att veta hur det skulle sluta för dem själva, men fullt införstådda med att de oavsett vinst över sina motståndare skulle bli omhändertagna och förda till fängelse där de torterades för att sedan förgöras. Därför växte det fram en fientlighet mellan vänner utan orsak som varken upphörde eller ebbade ut, bara för att de var anhängare till de olika färgerna. Den splittringen förekom även i äktenskap och familjer.

Vid den tiden fördes några av upprorsmakarna bort av staden Byzantiums administrativa tjänstemän. Men medlemmarna i de två olika fraktionerna konspirerade tillsammans och ingick en pakt med varandra, varefter de intog fängelset och släppte alla fångar som satt där. Eldsvådor förödde staden som om den var i fiendernas händer. Det lösenord som de använde gentemot varandra var Nika (med betydelsen segra eller övervinna). Kejsaren och hans gemål samt några få medlemmar i senaten stängde in sig i palatset där de stannade.

På eftermiddagen på den femte dagen sedan upproret startade gav kejsaren order om att Hypatius och Pompeius, vilka var svågrar till den föregående kejsaren Anastasius, skulle skynda sig hem så fort de kunde. Antingen gjorde han det för att han misstänkte att någon sammansvärjning utvecklades av dem mot honom själv, eller för att ödet ville det. De fruktade att folket skulle tvinga dem till tronen och förklarade att de gjorde fel om de övergav sin suveränitet om kejsaren ansåg att han befann sig i en sådan allvarlig fara. Med detta blev kejsaren ännu mer misstänksam mot dem och bad dem omgående lämna palatset.

Vid soluppgången den följande dagen blev det känt för folket att de båda männen hade lämnat palatset. Folket skyndade sig till dem och utnämnde Hypatius till kejsare, men hans hustru Maria som hade ett gott anseende för sin klokhets skull försökte hindra honom att gå. Hon grät ljudligt och sade att folket skulle leda honom rakt in i döden. Men folkmassan tryckte på och till slut tvingades hon mot sin vilja att släppa iväg sin make. Utan att någon frågade honom fördes han till Konstantins Forum där de placerade honom på tronen.

Kejsaren och hans närmaste övervägde om de skulle stanna kvar eller fly bort på några av skeppen, men det fanns många åsikter om detta. Kejsarinnan Theodora sade att en kejsare aldrig kunde bli en vanlig medborgare och att en flykt därför aldrig skulle lyckas i längden. Alla lyssnade på detta och frågade sig hur de skulle rädda sig på bästa sätt och deras förhoppningar riktades mot Belisarios och Mundo, varav den förstnämnde just återkommit från det persiska kriget och hade med sig krigsvana soldater.

När Hypatius kom fram till hippodromen gick han omgående till den tron som var avsedd för kejsaren och satte sig där. När detta hände skickades kejsartrogna personer iväg och brände ner den stora kyrkan i staden för att därigenom framhäva nyheten om vilket katastrof som skulle uppstå om den samlade människomassan skulle spridas.

Från palatsets port tågade Mundo ut medan Belisarios med svårighet och stor ansträngning tog sig fram över en plats som täcktes av ruiner eller halvt nedbrända byggnader samt ankom till stadion. Då han slutligen skulle gå mot den stora folkmassan som samlats på hippodromen, där en förfärlig mängd människor beblandat sig med varandra, drog han sitt svärd och kommenderade de andra att göra likadant. Skrikande rusade de mot folket som stod där i största oordning. Vid åsynen av de beväpnade soldaterna som hade ett gott anseende för sitt mod och sin krigsvana samt att de skoningslöst högg med sina svärd mot folket försökte de skyndsamt ta sig därifrån. Då gjorde Mundo ett anfall mot hippodromen genom den port som kallas Dödens port. Från båda sidorna blev Hypatius anhängare dödade med kraft och beslutsamhet. Det var ingen mening att försöka fly och komma undan massakern. På denna dag dödades mer än 30.000 personer. Hypatius och Pompeius blev arresterade och de fördes till kejsaren där de dömdes att omgående bli halshuggna och kastade i havet. Så slutade upproret i Byzantium.

Händelser vid Trakien, Donau och Svarta Havet

Våren 546

Plötsligt kom en stor mängd sclavenier över floden Ister och plundrade vida omkring samt bortförde ett stort antal romare. Herulerna gick till anfall mot dem och i striden som följde segrade herulerna trots sitt låga antal. På så sätt befriades alla de romerska fångar som tagits och de kunde återvända hem igen.

De två männen vid namn Chilbude

Vid den tiden var det en man som låtsades vara Chilbude, en ädel man som en gång hade varit en framstående befälhavare hos romarna. Denna Chilbude var en

enastående krigare och han hade ingen längtan alls efter pengar eller ägodelar. Tvärtom ägde han igenting. I kejsare Justinianus fjärde regeringsår (år 531) blev han högste befälhavare i Trakien och sattes att vakta floden Ister. Detta eftersom antaer, sclavenier och hunner redan ett flertal gånger hade tagit sig över och åsamkat romarna stor skada. Chilbude fyllde dessa folk med sådan skräck att under tre år lyckades inte någon ta sig över floden. Istället var det romarna som tog sig över åtskilliga gånger varefter de dödade och tillfångatog många av barbarerna där. När tre år hade gått var Chilbude åter på väg över med en liten styrka och han mötte då sclaveniernas hela härstyrka. Ett våldsamt slag följde där många av romarna föll, däribland Chilbude själv. Efter denna händelse kunde barbarerna på nytt ta sig över floden som de ville, ända tills antaerna och sclavenierna blev fientliga mot varandra och startade ett krig. I det följande slaget segrade sclavenierna och bland de fångar de tog fanns det en ung man som också hette Chilbude. När han blev större blev han en utmärkt krigare och vann flera segrar. Då hände det att antaerna överrumplade folket i Trakien, slog många och förde med sig ett stort antal fångar. En av dessa romare övertalade sin herre att köpa loss Chilbude för en viss mängd guld. När det var gjort och det uppenbarades att han inte var den forne befälhavaren, ville romaren att denne man skulle låtsas vara befälhavaren med samma namn och på så sätt få enorma summor med pengar av den romerska staten. Då samlades i stort sett hela den antaiska nationen för att diskutera saken eftersom de inte har någon kung som styr över dem. De lever såsom de alltid har gjort, i en demokrati där allting som påverkar deras välfärd diskuteras av folket. Så är det med båda dessa folk och så har det varit sedan urminnes tider. De tror att den gud som är skapare av blixtar också är den främsta av alla gudar. Till honom frambär de boskapsdjur och alla sina andra offer. Vad gäller deras tro anser de inte att deras gud på något sätt ingriper i deras levnad, utom när de blir sjuka eller står inför en strid. Då lovar de att frambära offer åt honom ifall de får återvända levande. I så fall håller de sitt löfte, offrar det som de lovat och anser att det var tack vare löftet som de klarade sig. De vördar dessutom vattenströmmar och åtskilliga andar som de offrar till samt gör förutsägelser i samband med offren. De bor i ynkliga ruckel som de sätter upp långt från varandra men allesammans flyttar regelbundet sitt boende. När de går ut i krig går de allra flesta av dem till fots samt bär en liten sköld och ett spjut, men få av dem har bröstpansar. Några av dem bär inte ens en tunika eller en mantel. Båda dessa folk har också samma språk, de är alla långa och robust byggda, men deras kropp och hår är ljust eller blont. Somliga är lite mörkare, men då ofta åt det röda hållet. De håller sig inte rena utan är alltid täckta med smuts. I alla stycken beter de sig som hunnerna och då på det simplaste sätt. Från början var de två en enda folkstam som kallades sporer.

Kejsaren lovade att ge dem all den mark som låg norr om Ister, samt en viss summa pengar årligen om de höll hunnerna och andra folk borta från romerskt territorium. Förtjusta över detta gick de med på avtalet, men de ville att Chilbude skulle återfå sitt ämbete, vilket kejsaren bejakade om han verkligen var den rätte

Chilbude. När Narses kom dit och träffade Chilbude avslöjade han mannen direkt och fick höra hela sanningen.

Böcker på hunnernas tungomål

År 546

Hunnernas land sträckte sig till Kaspiska havet. I deras land inträffade det att en rad böcker översattes till deras eget tungomål, för tjugo år sedan eller mer (c:a 520-525). Detta berodde på att munkar och prästmän togs till fånga av perserna för femtio år sedan och när de kom till persernas land såldes de vidare till hunnerna och var i deras land i mer än trettio år. Där tog de hustrur och fick barn med dem. Men efter denna tid återvände de hem.

Goterna som bodde kvar vid Svarta Havet

I Maeotiska sjön (Azovska sjön) utmynnar floden Tanais (Don). Den sjön har sitt utflöde vid kusten till Euxinska sjön (Svarta Havet) och de som bodde här kallades i forna tider för cimmerer, men nu (sent 500-tal) kallas de utigurer. Bortom dem norrut bor de oräkneliga antaerna. Men bredvid den exakta platsen vid utflödet bor de goter som kallas tetraxiter. De är inte många till antalet, men de behåller de kristna riterna mycket omsorgsfullt och följer den arianska läran. Dessa goter skickade ett sändebud till kejsare Justinianus i hans tjugoförsta regeringsår (år 548) och bad om att få en biskop eftersom deras högsta präst hade dött.

Justinianus översyn av imperiets befästningar

Kejsare Justinianus lät bygga ett stort antal nya befästningar och återuppbygga ett oräkneligt antal befästa platser som skadats eller fallit i ruiner.

I fallet med de kustnära städerna Panticapaeum (Kertsch) och Cherson (Sevastopol), vilka ligger vid Maeotiska havet och folken taurier och tauroskyter, vid den yttersta delen av Romarriket, fann kejsare Justinianus att stadsmurarna hade fallit i ruiner. Han lät återuppbygga dem, både på ett underbart vackert och säkert sätt.

I den regionen lät han också bygga två befästningar, där den ena kallades Aloustou och den andra låg bland gorzoubiterna. Han säkrade i synnerhet försvaret vid Panticapaeum, som förr i tiden hade varit en barbarisk stad under hunnernas styre, men som Justinianus själv låtit föra under det östromerska riket. Där finns det en sträcka vid kusten som kallas Dori och som bebos av goter sedan lång tid tillbaka. De följde inte med Teodoric när han begav sig till Italien utan stannade självmant kvar där. Därför har de valt att alliera sig med romarna och utväljer krigare som följer den romerska armén varhelst kejsaren önskar. Deras antal är bara tre tusen, men de är både utmärkta krigare och strävsamma jordbrukare samt det mest gästvänliga folket på jorden. Deras land ligger förhållandevis högt och är varken kärv eller hårt. Marken består av en god jordmån och ger upphov till underbara skördar.

Justinianus byggde inte några befästningar i deras land eftersom befolkningen inte vill ha några befästa platser i sin närhet utan lever lyckliga på den öppna slät-

ten. Trots det är området lätt att komma till för angripare, varför kejsaren lät bygga en lång mur och på så vis skydda goterna från anfall.

Alanernas städer

Alanerna har fem städer.

Jordbävningar

År 551

Det inträffade många jordbävningar i det östromerska riket vilka var betydligt värre än de brukar vara. Ett oräkneligt antal samhällen och åtta städer raserades fullständigt ända till grunden. Stora svallvågor bildades och nådde långt upp på land, samtidigt som andra områden av havet blev torrlagda för en tid.

Germanska personer i kriget mot perserna

År 551

Detta år anföll också perserna det östromerska imperiet, trots att de hade avtalat om vapenvila. I följe med perserna fanns också en stor härstyrka med alaner. I detta krig deltog en gepid vid namn Philegagus som hade befäl över en stor grupp romerska ryttare.

I ett av de följande slagen kom en perser emot befälhavaren Artabanes och kastade honom ur sadeln med sin lans. En av perserna som stod intill träffade Artabanes i huvudet med sitt svärd, men gav honom inget dödligt hugg. Artabanes hade en följeslagare som var got till börden och denna man anföll persern medan denne fortfarande höll sin hand mot Artabanes huvud och gav persern ett svärdshugg rakt in i hans vänstra sida så att han dog.

Bland de förstärkningar som sedan skickades till romarna i det persiska kriget ingick Uligages som kom från herulerna.

När perserna efter en tid skickade sändebud till kejsare Justinianus påstod de att det var han själv som hade brutit vapenvilan i det att romarnas allierade i öster hade kränkt Alamundar (sannolikt av germanskt ursprung) samt gjort en del andra förseelser utan större betydelse.

Den Justinianska pesten

År 542

Pesten som kom i kejsare Justinianus tid började nere i Egypten och fortsatte sedan till Palestina innan den spreds till hela den kända världen. Hela tiden spreds den vidare på ett till synes jämnt sätt och den stannade sedan ungefär lika länge på varje plats tills den nått varje hörn på jorden. Den skonade varken öar, grottor eller berg som var befolkade av människor. Om den bara hade berört ett mindre antal personer, kom den tillbaka och upphörde inte helt förrän en viss andel av befolkningen hade dött. Spridningen började alltid vid kusterna och fördes sedan till inlandet. På dess andra år nådde den Byzantium under mitten av våren (år 542).

De som smittades fick plötsligt feber men deras kroppar visade inga förändringar och inte heller kändes de varma, vilket brukar vara fallet på de som får feber. På samma dag eller senast under den efterföljande dagen började bölder framträda, inte bara runt magen utan också i armhålor och ibland bakom öronen samt på låren. Därefter kunde sjukdomen utvecklas på olika sätt. Några föll i djup koma, andra fick en våldsam yrsel men ändå fick de karakteristiska drag av sin sjukdom. De som föll i koma glömde allt som varit dem känt och bekant samt tycktes befinna sig i en ändlös sömn. Om någon tog sig an dem, åt de utan att vakna men om ingen brydde sig om dem dog de genom brist på näring. De som istället drabbades av yrsel led av sömnlöshet och blev offer för förvrängda föreställningar, för de trodde att män kom över dem för att förgöra dem varför de blev upprörda och rusade iväg för att fly medan de skrek med ljus röst. De som betjänade dem befann sig ständigt i ett tillstånd av utmattning. Av den anledningen hade man medlidande med dem lika mycket som för de sjuka, men inte för att de hotades av pesten när de var så nära, för varken läkare eller andra personer som hade ständig kontakt med sjukdomen på levande eller döda behövde drabbas av sjukdomen. Andra däremot kunde få den mycket snabbt och dö nästan omgående. Medlidande hade man därför att de hade så stora umbäranden i sitt arbete. När de sjuka föll ner från sina sängar och rullade runt på golvet, lyfte de upp dem och när de sjuka rusade ut ur husen, gick de ut efter dem och tvingade dem att återvända genom att knuffa dem tillbaka. I de fall där vatten fanns i närheten ville de sjuka kasta sig däri, men inte för att de var törstiga eftersom de flesta slängde sig i havet, utan för att de hade förlorat förståndet. De hade också stora svårigheter att äta. Många sjuka som inte fick hjälp svalt ihjäl eller slängde sig utför stup, trots att de varken drabbats av koma eller yrsel. När så bölderna utvecklades kunde de inte utstå smärtan och dog. Andra däremot förlorade all känsla när deras förstånd påverkades och kände ingen smärta.

Många läkare trodde att sjukdomens centrum var i böldpestens svullnader och bestämde sig för att utforska kropparna hos de döda. När de öppnade bölderna fann de en säregen typ av karbunkel som hade växt inuti dem. Hos somliga kom döden omedelbart medan andra väntade i flera dagar. En del fick svarta varblåsor,

stora som linser, men de överlevde inte ens till nästa dag. Många andra fick blodiga kräkningar utan särskild orsak och detta ledde också till en omedelbar död. Till och med de mest ärofulla läkarna hade emellanåt fel och trodde att somliga skulle dö, vilka snart var helt återställda igen, medan andra ansågs kunna bli friska men dog nästan omgående strax därefter. Så det gick inte att fastställa utgången om man blev sjuk. Inte ens hos blivande mödrar fanns det säkra mönster, för vissa kvinnor som låg i barnsäng födde barn som strax blev smittade och dog utan att de själva drabbades. Andra nyblivna mödrar dog, samtidigt som deras nyfödda barn inte smittades.

I de fall som bölderna hade svullnat till onormal storlek och en utsöndring av var hade börjat, brukade de sjuka bli friska igen. Hos en del förtvinade låren men om de hade svullanderna där, utvecklades de inte mer. Andra som blev friska kunde få tungan förvriden och levde resten av sina liv antingen läspande eller talade otydligt och med viss svårighet.

Denna sjukdom härjade i Byzantium under fyra månader och dess största förödelse verkade under tre månader. Till att börja med var inte dödligheten större än normalt men sedan steg den allt högre. Efter en tid var den uppe i fem tusen personer om dagen och till slut nådde den tio tusen om dagen eller rent av ännu fler. I början tog var och en hand om de döda i sina egna hus men efter en tid utbröt kaos, för slavar saknade sina herrar och yrkesmän som tidigare varit efterfrågade blev berövade sina tjänster eftersom de som anlitat dem var sjuka eller döda. Många hushåll blev fullständigt utan boende sedan alla dött. Av den anledningen förekom det att somliga ädla och högt uppsatta personer i staden förblev obegravda i flera dagar.

Det föll på kejsarens uppgift att göra något åt saken. Han valde ut soldater från palatset samt delade ut pengar och det blev Theodorus som fick sköta om detta eftersom han dessutom hade hand om uppgiften att sprida meddelanden från palatset. På så vis begravdes alla döda, även de som ingen tog hand om. När alla befintliga gravar var fulla började man gräva upp platser runt om staden för att lägga ner de döda. Till slut hann inte de som grävde dessa diken med i den omfattning som krävdes. De lät då ta av taken på de befästningstorn som fanns i Sycae och kastade sedan ner kropparna i fullständig oordning. I stort sett fyllde de alla tornen på detta sätt, varefter de satte på taken igen. Som ett resultat av detta drabbades staden av en fruktansvärd stank och plågade stadens invånare ännu mer.

Under den perioden såg man knappt någon människa ute på gatorna i staden Byzantium, för alla som hade hälsan kvar skötte antingen om de sjuka eller begrät de döda. De man mötte var bara ute för att bära bort någon som dött. All handel låg nere och ingen arbetade.

På liknande sätt drabbades hela det romerska riket och spreds vidare till det persiska riket och alla andra länder som gränsar till dem.

Uppskattningsvis dog 500.000 människor i Konstantinopel och flera miljoner människor i det romerska imperiet.

Langobardernas historia

Goter och vandaler, ruger, heruler och turcilinger och även andra grymma och barbariska folk har kommit från Germanien. Därifrån härstammade även vinnilerna, det vill säga langobarderna, som sedan förde ett lyckosamt styre i Italien. De kom från den ö som kallas Scandinavia. Ön ligger inte ute i havet, utan omspolat på grund av sina flacka stränder av de havsströmmar som följer kusten. Då nu folket som bodde där hade vuxit till en sådan mängd att de inte längre kunde bo tillsammans delade man, som det berättas, hela folkmassan i tre delar och avgjorde genom lottning, vilken av dessa som skulle lämna sitt hemland och söka nya boplatser.

De som hade utlottats att lämna fädernejorden och söka mark i främmande land utvalde åt sig två bröder som hövdingar, Ibor och Aio, som var i blomman av sin ålder och utmärkte sig framför de övriga. Därpå sade de farväl till sina landsmän och sitt fäderneland och drog åstad för att söka något land där de kunde inrätta fasta boplatser åt sig. Modern till dessa två hövdingar hette Gambara och hon utmärkte sig bland sina landsmän för sitt skarpa förstånd och goda omdöme. Man hyste inte ringa tillit till hennes klokhet, då man frågade henne till råds i brydsamma lägen.

Något förunderligt som alla talar om i dessa trakter är att längst bort mot nordväst i Germanien ser man under en hög klippa på havets strand en grotta, där sju män, ovisst sedan hur länge, ligger försänkta i djup sömn. Både kropparna och kläderna är så väl bibehållna att de obildade och barbariska folkslagen här betraktar de sju männen med stor vördnad just därför att de har legat där så många år utan att ta skada. Av deras klädedräkt kan man sluta sig till att de är romare. Då en man ville ta av en av dem hans kläder för att lägga beslag på dem skall hans armar strax ha förtvinat och då andra hörde hur han hade blivit straffad blev de så skrämda att ingen från den stunden vågade röra dem.

I närheten av denna plats bor skridfinnarna. Hos dem försvinner inte ens snön på sommaren och liksom man överhuvudtaget har svårt att skilja dem från djur så lever de inte av något annat än rått kött från markens djur och av dessas ludna skinn förfärdigar de sig kläder. Deras namn kan härledas av det barbariska språkets ord för hoppa. Ty i det de hoppar fram hinner de ikapp de vilda djuren med hjälp av ett krökt trästycke (skidor), som de skickligt format till att likna en båge. I dessa trakter ser man under några dygn vid sommarsolståndet också på natten det klaraste solsken och dagarna är där mycket längre än annorstädes.

Sedan vinnilerna hade dragit ut från Scandinavia kom de under ledning av Ibor och Aio till den trakt som kallas Scoringa och uppehöll sig där några år. På den tiden hemsökte Ambri och Assi, vandalernas hövdingar, alla grannprovinserna med krig. Övermodiga som de var genom många segrar sände de bud till vinnilerna att

dessa antingen skulle betala skatt till vandalerna eller bereda sig på krig. Då blev Ibor och Aio, på deras moder Gambaras tillskyndan, eniga om att det var bättre att försvara sin frihet med vapen än att skämma den genom att betala skatt och de underrättade genom sändebud vandalerna att de hellre ville kämpa än leva i slaveri. Vinnilerna var visserligen alla i sin bästa ålder men dock få till antalet eftersom de blott hade utgjort tredjedelen av befolkningen på en inte särskilt omfångsrik ö.

Vandalerna vände sig till Oden och bad om seger över vinnilerna men guden svarade att han ville ge seger åt dem som hans öga först föll på då solen gick upp. Sedan hade Gambara gått till gudinnan Frea, Odens hustru och bett om seger för vinnilerna. Denna Frea hade gett rådet att vinnilernas kvinnor skulle lösa upp sitt hår och låta det falla ner över ansiktet så att det såg ut som ett långt skägg. Därefter skulle de tidigt om morgonen möta upp med sina män. När Oden såg dem frågade han sin hustru: "Vad är det för långskäggiga ("lango-barder") människor?" Hans hustru svarade då, att de man hade gett namn borde man också ge seger. Så blev det också. På deras språk betyder "lang" lång och "bard" skägg.

Vinnilerna, eller som de också kallas langobarderna, inledde striden mot vandalerna och sedan de kämpat tappert vann de striden. Efter detta fick de utstå en svår hungersnöd i Scoringa och det gjorde dem modfällda. Då de så drog bort därifrån och ämnade gå över till Mauringa ställde sig assipitterna i deras väg och ville inte på något sätt tillåta dem att gå igenom sitt land. Då nu langobarderna såg fiendernas stora truppstyrkor och på grund av sin lilla krigshär inte vågade inlåta sig i strid med dem men övervägde vad de skulle göra, hjälpte dem omsider nöden att finna på råd. De påstod att de i sitt läger hade kynokefaler, det vill säga människor med hundhuvuden och spred ut bland fienderna att dessa kämpade hårdnackat, att de drack människoblod, ja sitt eget blod, om de inte kunde få fatt på någon fiende. För att skapa tilltro till denna berättelse utvidgade de sitt tältläger och tände upp en mängd lägerbål. Då fienderna hörde allt detta och såg vad som hade skett med lägret gick de i fällan och vågade inte längre ge sig in i den kamp de hotade med.

Det fanns emellertid bland vandalerna en mycket tapper man, med vars hjälp de trodde att de säkert skulle uppnå vad de ville och honom valde de ut för att han ensam skulle kämpa för dem alla. De lät hälsa langobarderna att dessa skulle sända en man av sina egna, vilken de själva ville, som skulle inlåta sig i tvekamp med denne, naturligtvis på det villkoret att om denne deras krigsman vann seger skulle langobarderna tåga bort samma väg de kommit, men om han blev besegrad av den andre skulle de inte förbjuda langobarderna att dra igenom deras land. Då nu langobarderna var tveksamma om vilken av sina män de helst skulle sända emot den väldige krigaren erbjöd sig självmant en man som tillhörde slavklassen. Han lovade att kämpa mot den utmanande fienden på villkor att de, om han segrade över fienden, ville befria honom och hans efterkommande från slaveriets nesa. De lovade att de med glädje skulle göra det han begärde. Han gick mot fienden, kämpade och segrade. Så skaffade han langobarderna rätt att gå igenom landet. Åt sig själv och de sina vann han frihet.

Då nu langobarderna omsider kom till Mauringa löste de många från träldomens ok och gjorde dem till fria män för att kunna utöka antalet krigare. För att deras frihet skulle kunna anses giltig företog de frigivningen med den sedvanliga ceremonin med pilen och mumlade till ytterligare bestyrkande några från förfäderna ärvda ord. Langobarderna bröt nu upp från Mauringa och kom till Golanda, där de uppehöll sig någon tid. De härskade över Antaib, Bantaib och Burgundaib.

Under tiden dog deras hövdingar Ibor och Aio, som hade fört langobarderna ut från Scandinavia och varit deras ledare ända till denna tid. Då ville langobarderna inte längre stå under hövdingar utan valde sig en konung i likhet med övriga folk. Den förste som regerade över dem var Agelmund, Aios son, vilken härstammade från gungingarnas släkt, som hos dem ansågs särskilt förnäm. Han regerade i 33 år över langobarderna.

Efter Agelmunds död blev det en av kungens närmaste och främsta krigare vid namn Lamissio som övertog styret. Medan Agelmund ännu levde var langobarderna på väg över en flod. När de slog läger på andra sidan för att vila ut, störtade en främmande härstyrka över dem. De dödade många och sårade ännu fler. Här föll Agelmund och hans dotter blev bortförd. Lamissio ville då hämnas men langobarderna vände fienden ryggen och flydde tilbaka till sitt läger. Då påminde han sitt folk om kungens död och fick till slut alla med sig. I den strid som följde tillfogade de sina fiender ett svårt nederlag. De tog ett stort byte och blev från den tiden betydligt modigare.

När Lamissio dog blev Lethu deras tredje kung och styrde i fyrtio år innan hans son Hildeoc tog över. Efter honom i sin tur blev Gudeoc deras femte kung.

Vid den tiden tog Odovacar över makten i Italien. Han kämpade mot rugierna och krossade dem. Sedan han hade skövlat deras land tågade langobarderna till rugiernas land och lämnada sina hemtrakter (år 487 eller kort efteråt). På grund av den bördiga marken kom de att stanna där. Medan detta hände dog Gudeoc och efterträddes av Claffo. Efter honom blev hans son Tato deras sjunde kung. Under hans tid bröt langobarderna upp från rugiernas land och begav sig ut på slätten. Här bodde de i tre år innan det utbröt ett krig mellan langobarderna och herulernas kung Rodulf.

Striden mellan langobarder och heruler

Strax före år 512

Orsaken till kriget mellan langobarderna och herulerna var att kung Rodulfs broder hade varit på besök hos kung Tato. Då han var på väg att bege sig hem hände det att hans väg gick förbi det hus där kungens dotter Rumetruda bodde. Då hon såg de många männen och det förnäma följet frågade hon vem det kunde vara som färdades med en så ståtlig svit. Hon fick till svar att det var konung Rodulfs broder

som hade fullgjort sitt uppdrag och återvände hem. Flickan sände då en man som skulle frambringa en inbjudan till honom att vara snäll och dricka en bägare vin hos henne och i god tro tackade han ja och steg in. Därefter lät flickan på ett svekfullt sätt döda Rodulfs broder. Detta retade Rodulf i så hög grad att han förklarade krig mot Tato.

Deras härstyrkor möttes ute på en slätt. Rodulf sände sitt folk ut i striden. På den tiden var nämligen herulerna övade i krigföring och kända vida omkring för att de hade tillfogat många fiender nederlag. Antingen det nu var för att de ville röra sig ledigare i striden eller de inte brydde sig om de sår fienden tillfogade dem kämpade de nakna, blott försedda med ett ländkläde. Langobarderna fick segern och många av herulerna, däribland konung Rodulf själv, blev nedhuggna. De tog även herulernas fälttecken och Rodulfs hjälm samt plundrade deras läger. Från denna tid var det slut med herulernas maktställning och under en tid därefter var de utan kung. Istället började langobarderna själva söka efter strid och ryktet om deras tapperhet spreds.

Kriget mellan gepider och langobarder

Strax efter denna seger dödades Tato av Vaccho, som var son till Tatos broder Zuchilos. Tatos son Hildigisal kämpade mot Vaccho, men han tvingades fly till gepiderna där han stannade så länge han levde.

Efterföljande kungar

Vid samma tid anföll Vaccho sveberna och tvingade dem under sitt eget välde. Vaccho var gift tre gånger. Först äktade han tyringarnas kungadotter Ranicunda och sedan gifte han sig med gepidernas kungadotter Austrigusa, med vilken han hade två döttrar. Den ena av dem hette Wisegarda och hon gifte sig med frankernas kung Teudebert. Den andra dottern var Walderada, som gifte sig med frankernas kung Teodobald (Cusupald) men han avskydde henne och gav henne som hustru till Garipald. Slutligen ingick Vaccho äktenskap med Salinga, en dotter till herulernas kung, som födde honom sonen Waltar. Han blev den åttonde kungen efter sin faders död och regerade i sju år. Alla dessa kungar tillhörde en släkt som kallades lithinger.

Langobardernas och gepidernas erövringar

År 548

Samtidigt som kriget mellan goterna och kejsarens soldater pågick hade många av folken norr om floden Ister tagit sig in på romerskt territorium och plundrade vilt i Trakien och Illyricum. Gepiderna hade erövrat staden Sirmium (Mitrovitza) och i stort sett alla städer i Dacia strax efter det att kejsaren hade erövrat dem från go-

terna. De förslavade romarna i den regionen och förflyttade sig ständigt framåt samt fortsatte att plundra och utföra våldsamheter mot romarna. Därför fick de inte längre något bidrag av kejsaren, vilket de fått sedan lång tid tillbaka.

Langobarderna däremot hade av kejsaren erhållit staden Noreia (Neumarkt) i Noricum och de starka befästningarna i Pannonien samt andra städer, förutom en mycket stor summa pengar. På grund av detta flyttade langobarderna från sina förfäders boställen och slog sig ner söder om floden Ister, inte långt från gepiderna. De plundrade sedan i sin tur befolkningen i Dalmatien och Illyricum ända till kusten och tog många fångar. En del av dem lyckades fly och begav sig hem igen, men langobarderna betedde sig som om de hade ett fredsavtal med romarna och varhelst de fann någon som hade rymt från dem lät de fånga in på nytt och förde bort dem från deras föräldrar utan att någon vågade göra något.

Staden Singidunum (Belgrad) och andra städer i Dacia hade kejsaren överlämnat som en gåva till herulerna, men de ägnade sig också åt att plundra flitigt i Illyricum och i de trakiska städerna. Andra heruler blev romerska soldater.

Efter en tid blev langobarderna och gepiderna ovänner och började kriga mot varandra med stor iver. De bestämde då dag för att mötas på slagfältet. Langobarderna trodde på grund av sitt underlägsna antal att de inte skulle klara sig och deras kung Audoin skickade bud till kejsaren och önskade bilda en allians med honom samt få tillgång till en romersk armé. Samma sak gjorde gepidernas kung Torisind, men kejsaren valde att ställa sig på langobardernas sida och skickade tio tusen ryttare under ledning av Konstantianus. På romarnas sida fanns även Johannes samt femton hundra heruler under ledning av bland annat Philemuth. Hela den heruliska nationen i övrigt, omfattande tre tusen man, stod på gepidernas sida eftersom de inte ville kriga på samma sida som kejsarens styrkor. När romarna var på väg anfölls de av en grupp heruler under ledning av Aordus, som var bror till deras ledare, men romarna slog både Aordus och många av herulerna. Gepiderna skyndade sig då att förhandla fram ett avtal med langobarderna men det tyckte inte romarna om eftersom de varken kunde gå framåt och anfalla dem eller återvända i säkerhet, för då kunde gepider och heruler börja plundra i Illyricum.

Risiulfs och Hildigisals flykt

På den tiden när Vaccho var kung över langobarderna hade han en brorson (eller systerson) som hette Risiulf och denna man skulle enligt deras lag bli kung efter Vaccho. Men Vaccho försökte göra så att hans egen son blev hans efterträdare istället och ansatte honom hårt. Risiulf flydde därifrån och kom till varnerna, men två av hans barn blev kvar. Vaccho mutade dem då att mörda Risiulf. Av hans två barn dog den ena i en sjukdom men den andra, som hette Hildigisal, flydde till sclavenierna. Något senare dog Vaccho och hans son Waltar blev kung efter sin fader. Eftersom han var mycket ung blev Audoin föreståndare för honom och riket. När Waltar dog i unga år gjorde sig Audoin till kung över langobarderna.

Hildigisal begav sig tillbaka till sclavenierna innan han for vidare till ostrogoterna och deras kung Baduila, samt hade med sig sex tusen man i sitt följe.

När de anlände till Venetia möttes de av en romersk styrka som de drabbade samman med och dödade många, men sedan återvände de till sclavenierna på andra sidan floden Ister.

Hildigisals och Ustrigoths öden

Omkring år 552

Den Hildigisal som var fiende till langobardernas kung Audoin, eftersom han själv rätteligen skulle ha varit deras kung, flydde och kom till Byzantium. Där välkomnades han av kejsaren som upphöjde honom till en av befälen över de trupper som vaktade palatset och som kallades scholae. Han kom i följe av tre hundra langobarder som först hade levt tillsammans i Trakien. När Audoin fick höra detta krävde han att kejsaren omedelbart skulle utlämna honom eftersom langobarderna var romarnas allierade och vänner. Audoin anklagade kejsaren för svek, men det brydde inte han sig om. Efter en tid började Hildigisal klaga över att varken hans tjänst eller underhåll stod i nivå med hans kungliga blod. Detta hördes också av Goar, en got till börden, som för länge sedan hade kommit från Dalmatia till Byzantium som en krigsfånge på den tiden när Witigis bedrev krig mot romarna. Han var en häftig och verksam man som ständigt gjorde uppror mot sitt eget öde. När goterna planerade att fortsätta kriget och lyfte vapen mot kejsaren, sedan goterna under Witigis ledning hade störtats, blev det uppenbart hur motsträvig han var. Han skickades då bort i exil och kom till Antionous i Egypten där han fick stanna en lång tid som bestraffning, men sedan fick han återvända till Byzantium. Goar försökte då övertala Hildigisal att fly tillsammans med honom från Byzantium. Hildigisal samtyckte och plötsligt gav de sig iväg med några få följeslagare och kom till staden Apri i Trakien där de förenade sig med de langobarder som fanns där. Därefter råkade de komma förbi den plats där imperiets hästar har sina betesmarker. De tog ett stort antal av dem och fortsatte sin färd, men detta irriterade kejsaren så mycket att han skickade ut en efterlysning på de båda männen till alla de romerska styrkorna i Trakien och Illyricum. De uppmanades att göra allt de kunde för att få tag på de båda männen. Först blev de upptäckta av en liten grupp hunner av Cutrigurs stam, vilka hade fått kejsarens tillstånd att slå sig ner i Trakien. De kämpade mot varandra men hunnerna besegrades och några av dem föll medan resten flydde. Sedan fortsatte Hildigisal och Goar med sina följeslagare genom hela Trakien utan att bli ansatta, men när de kom till Illyricum möttes de av en romersk armé. Bland de romerska befälen fanns bland annat Arimuth och dessa romare hade ridit hela dagen och nått fram till en skogig plats där de hade tänkt slå läger för natten. Befälen gav soldaterna sedvanliga order att de skulle ta hand om hästarna och tvätta av sig själva i det vattendrag som rann förbi lägret. För egen del tog var och en av befälen med sig tre eller fyra livvakter och på en avskild plats började de dricka av vattnet. Detta uppmärksammades av de spejare som Hildigisal och Goar hade sänt ut. Spejarna anföll befälen medan de drack och högg ner allesammans, varefter de kunde återvända utan att frukta något, för soldaterna blev fullständigt förvirrade

och visste inte vad de skulle göra när deras befäl var döda. Därefter kunde Hildigisal och Gora utan fara bege sig till gepiderna.

Hos langobarderna fanns en man vid namn Ustrigoth som hade flytt från gepiderna. Orsaken var att Ustrigoth var enda barnet till Elemund, som varit gepidernas kung och dött av sjukdom strax tidigare. Torisind hade tagit makten för egen del medan Ustrigoth ännu var ett litet barn, men senare flydde han till langobarderna. Därefter upprättade kejsaren fredsavtal både med langobarderna och gepiderna. I det avtal som slöts mellan langobarderna och kejsaren bestämdes det att Hildigisal var deras gemensamma fiende och de krävde att gepiderna skulle utlämna honom. Torisind sammankallade sina ädlingar och frågade dem till råds. De svarade att det var bättre att dö allesammans än att bli befläckade av att ha gjort eftergifter gentemot ett sådant krav. Torisind tänkte då ut en plan. Han skickade bud till Audoin och krävde att langobarderna skulle utlämna Ustrigoth, samt hävdade att detta fall var lika allvarligt som det krav som de själva hade fört fram mot gepiderna. I all hemlighet löste de sina mellanhavanden och lät döda de båda eftersökta personerna som de hade hos sig. Så slutade Hildigisal och Ustrigoths liv.

Langobarderna under Audoins ledning

Langobardernas nionde kung blev Audoin som senare kom att föra sitt folk till Pannonien (år 526). Då utbröt ett krig mellan langobarderna och gepiderna. I striden som följde ute på Asfeld hände det att Audoins son Alboin mötte Turismod som var son till gepidernas kung Turisind. Alboin genomborrade Turismod med sitt svärd så att han föll av hästen och dog. Då blev gepiderna förskräckta och flydde. Langobarderna förföljde dem och fällde många, varefter de återvände för att dra rustningarna av de fallna. Folket ville då att kungens son Alboin skulle få sitta intill sin fader vid gästabuden, men kungen svarade att det var inte brukligt såvida inte sonen hade dödat ett främmande folks kung. Alboin begav sig då iväg med fyrtio krigare till gepidernas kung Turisind, med vilken han nyligen hade fört krig. Han välkomnades och fick sitta på kungens högra sida, där kungens äldste son tidigare hade suttit. En annan son till kungen smädade Alboin och påstod att langobarderna hade sina ben lindade med vita band nedanför vaderna, varpå de liknade ston. Turisind gick emellan och gav Alboin sin son Turismods vapen när de skildes åt och Alboin reste hem. Därefter fick Alboin sitta vid sin faders sida.

Audoin var gift med Rodelinda och hon blev mor till Alboin. När Audoin dog efterträddes han av Alboin och han blev känd för sin tapperhet. Då fick han Chlotsuinda till maka, dotter till Chlotar. Med henne fick han dottern Alpsuinda.

Gepidernas andel av bytet

År 551

Vid den tiden kom en enorm mängd sclavenier in över romerskt territorium och gav upphov till en sådan förstörelse som sällan skådats. De plundrade vida omkring, fyllde vägarna med lik och gjorde mängder med folk till slavar under dem. Allt utan att möta något motstånd, för den romerska härstyrkan var för liten för att

våga gå emot dem. Sedan återvände de med allt byte och gick över floden Ister. Inte ens då kunde romarna hejda dem, eftersom gepiderna hade en allians med dem och tog dem under sitt beskydd och hjälpte dem över floden med allt byte. I gengäld fick de bra betalt för sina ansträngningar, inte mindre än ett guldmynt (4,5 gram) per person (eller 4,5 kg per tusen personer). Eftersom kejsaren inte förmådde stoppa dessa ständiga anfall, ville han på något sätt ingå ett avtal med gepiderna.

Gepidernas avtal med romarna

Gepiderna och langobarderna var åter igen på väg att inleda ett krig mot varandra, men eftersom langobarderna hade ett avtal med romarna var gepiderna mycket angelägna om att också få ett sådant avtal. De skickade ett sändebud till kejsaren och fick utan minsta tvekan ett likvärdigt avtal. För att stadfästa det for tolv senatorer till gepiderna och slutförde förhandlingen. Inför kriget mellan dessa folk bad langobarderna om härhjälp från romarna, i enlighet med deras avtal. Kejsaren skickade en styrka till dem och anklagade samtidigt gepiderna för att ha hjälpt sclavenierna efter det att avtalet dem emellan ingicks och att detta gett upphov till skada för romarna.

Bland befälen i den romerska styrkan fanns den Justinianus som en tid var kung över herulerna, men som flydde när de hämtade en annan kung på ön Thule. Han kom till kejsaren och fick istället bli högste befälhavare över de romerska styrkorna i Byzantium. En annan befälhavare i denna romerska hjälpstyrka var Amalafrid, en got som var son till tyringarnas forne kung Hermenefrid i dennes äktenskap med en dotter (Amalaberga) till kung Teodorics syster Amalafrida. Denna Amalafrid hade förts till Byzantium av Belisarios, samtidigt som Witigis och många andra goter fördes från Italien, där han hade blivit betrodd och upphöjts till befälhavare. Hans syster hade kejsaren gift bort med langobardernas kung Audoin.

Av den romerska styrkan var det bara Amalafrid och hans styrkor som nådde fram till langobarderna, för alla de andra stannade på kejsarens order i staden Ulpiana (Lipljan) i Illyricum på grund av att ett inbördeskrig hade börjat i detta område. I den strid som uppstod inne på gepidernas område mellan gepiderna och langobarderna, i följe av en mindre romersk hjälpstyrka, krossades gepiderna och ett stort antal av dem dödades. Därefter skickade kung Audoin sändebud till kejsaren för att berätta den goda nyheten men också för att klandra honom för att den romerska styrkan inte var så stor som avtalet föreskrev, trots att langobarderna nyligen hade skickat iväg två tusen fem hundra soldater, som följdes av ytterligare tre tusen krigare som var de andras tjänare. De hade ställts under Narses ledning i kriget mot goterna.

Gepidernas avtal med langobarderna och med hunnerna

År 551

Grälet mellan gepiderna och langobarderna upphörde inte, utan deras kungar Torisind och Audoin samlade sina styrkor och sina allierade och gick mot varandra. På

båda sidorna fanns det ett oerhört stort antal krigare, men när de kom alldeles nära varandra och ändå inte kunde se de andra utbröt en förskräckelse på båda sidorna. De flydde i panik därifrån utan vettig orsak och kvar stod bara deras kungar och befäl i följe med ett mindre antal män. Deras försök att få dem att gå tillbaka misslyckades. Audoin blev förskräckt när hans män flydde i största oordning, för han visste inte att samma sak hade hänt för hans motståndare. Genast skickade han några av sina män för att be om fred men när de kom fram förstod de själva vad som hade hänt med deras fiender. De frågade Torisind vart alla hans styrkor hade tagit vägen. Utan att skämmas svarade han att de hade flytt och sändebudet berättade då att samma sak hade hänt för langobarderna och antog att det var Guds vilja att de inte skulle förminska varandras folk. Därför ville de att ett fredsavtal upprättades mellan dem och det samtyckte Torisind till. De bestämde då att de skulle respektera en vapenvila på två år och under tiden granska alla skiljaktigheter och anklagelser som fanns mellan dem.

De nådde aldrig någon slutlig uppgörelse eftersom de stod för långt ifrån varandra och började åter igen förbereda sig på krig. Gepiderna fruktade att den romerska härstyrkan skulle ansluta sig till langobarderna samt att göra ett alliansavtal med hunnerna. Därför skickade gepiderna ett sändebud till Cutrigurs som levde på den västra sidan om Maeotiska sjön och bad dem ställa sig på deras sida i kriget mot langobarderna. Hunnerna ställde upp med tolv tusen man under många olika ledare, däribland Chinialon. Men gepiderna var förhindrade att inleda ett krig eftersom det återstod ett år av vapenvilan. Därför föreslog de att hunnerna under tiden skulle ansätta romarna och gå över floden Ister. Romarna hade satt upp en hård bevakning längs floden, både i Illyricum och Trakien eftersom landsbygden här redan hade plundrats svårt. Kejsare Justinianus skickade sändebud till de hunner som stod under Utigur, som bodde på den östra sidan om den Maeotiska sjön. Han påtalade att de andra hunnerna, under ledning av Cutrigur, fick pengar av kejsaren varje år trots att de fortsatte med sin plundring. Utigur däremot fick varken pengar eller del av de andras byte. Sändebudet överlämnade rika gåvor och påminde om de gåvor de fått tidigare. Utigur allierade sig med de goter som kallas tetraxiter, som sände två tusen man, varefter de korsade floden Tanais under ledning av hunnernas kung Sandil. Hunnerna under Cutrigurs ledning gjorde länge motstånd och de kämpade mot varandra under lång tid innan Utigur fick övertaget och dödade många. Bara ett mindre antal lyckades undkomma genom flykt, varefter deras kvinnor och barn fördes bort i fångenskap. Alla de tiotusentals romare som var slavar hos dem lyckades fly därifrån och återvända hem igen. Kejsaren skickade då Aratius som sändebud till Chinialon för att berätta vad som hade hänt i hans eget land och erbjöd honom pengar om han lämnade det romerska territoriet och återvände till sitt eget land. De upprättade ett avtal som innebar att de aldrig mer skulle ta romare tillfånga eller göra dem någon skada.

Då kom Sinnion, en av de ledare som lyckats undkomma med två tusen man. De tog med sig sina kvinnor och barn och begav sig in på romersk territorium. Denne Sinnion hade långt tidigare varit allierad med Belisarios i kriget mot Geli-

mer och vandalerna och han ville nu tillsammans med sitt folk bli kejsarens undersåtar. Detta beviljades och de fick slå sig ner i Trakien, men då blev Sandil avundsjuk och beklagade sig genom sändebud inför kejsaren. Sändebudet återvände med gåvor, men utan att något förändrades.

År 567

Vid denna tid dog gepidernas kung Torisind och han efterträddes av Cunimund som genast ville kriga mot langobarderna och hämnas gamla oförrätter. Alboin slöt då en fred med avarerna, vilka förr kallades hunner. Medan gepiderna anföll langobarderna trängde avarerna, enligt deras uppgörelse, in i gepidernas land. Gepiderna beslöt sig för att kämpa mot langobarderna först, innan de gick mot avarerna. I striden mellan dem kämpades de hård och väl från båda sidorna, tills langobarderna fick överhanden. Det slutade med att de nästan nedgjorde gepiderna till sista man. Alboin lät dräpa Cunimund och hugga av hans huvud som han sedan lät göra en dryckesbägare av. Därefter tog han Cunimunds dotter, vid namn Rosemunda, till äkta eftersom hans hustru Chlotsuinda hade dött. De tog dessutom ett enormt byte. Från den tiden var det så få gepider kvar att de inte längre utnämnde något kung över sig. Alla som överlevt lade sig under langobarderna eller avarerna.

Herulernas kontakt med Norden

Annorlunda folktraditioner

Herulerna har sina bosättningar norr om floder Ister (Donau) sedan gammalt och där dyrkade de ett stort antal gudar som de även offrade människor till. De hade också många sedvänjor som man inte finner hos andra folk. Exempelvis kunde de inte bevilja någon att få leva vidare som blev gammal eller sjuk. Så snart de blev gamla eller sjuka bad de sina släktingar att ta livet av dem så fort som möjligt. Dessa släktingar samlade då ihop stora mängder ved och lade i en hög, varefter de lade mannen på högen. Sedan lät de en annan man som den dödsdömde inte var släkt med gå fram till mannen på vedhögen med en dolk, eftersom det var mot lagen att en släkting mördade en av sina egna fränder. När mannen med dolken återvänt efter utfört uppdrag, satte de eld på vedhögen vid dess kanter. Så snart som elden hade brunnit ut samlade de ihop den dödes ben och begravde dem i jorden. När en man av herulernas stam hade dött på detta sätt var det viktigt att hans hustru, om hon gjorde anspråk på att vara en dygdig kvinna och ville lämna ett hedervärt minne efter sig, dog strax efteråt genom att hänga sig vid mannens grav. Om hon inte gjorde det fick hon dåligt rykte och blev hånad av mannens släktingar. Så var det hos herulerna för länge sedan.

Kung Rodulfs fall

Med tiden blev de både fler och starkare än alla andra folk som bodde runt omkring dem. Därför anföll de ständigt sina grannar och plundrade dem med våld. Till slut kuvade de langobarderna, som var kristna, tillsammans med många andra folkstammar och tvingade dem att betala skatt, trots att barbarerna i dessa trakter inte brukade göra det. Men herulerna valde att göra så eftersom de älskade pengar och på grund av deras laglösa själ. När så kejsare Anastasius tog över det romerska imperiet (år 491) hade inte längre herulerna några grannfolk att kriga mot, varför de lade ner sina vapen och förblev stilla. I tre år behöll de freden innan deras eget folk blev förargade och klagade över sin kung Rodulf samt kallade honom feg och omanlig. De smädade honom på många olika sätt tills Rodulf inte längre kunde bära dessa förolämpningar. Han marscherade då mot langobarderna (strax före år 512) som inte hade gjort dem något ont eller brutit deras avtal samt startade ett krig mot dem utan orsak. När langobarderna fick besked om detta skickade de ett sändebud med en förfrågan och begäran om svar på varför herulerna kom emot dem beväpnade. I fall de hade undanhållit något av tributen till herulerna ville de omgående betala detta på bästa tänkbara sätt, men om deras klagomål gällde att de bara hade betungats med en måttlig tribut till dem, var de inte ovilliga att öka

storleken på tributen till herulerna. Så löd sändebudets meddelande, men Rodulf lyssnade inte på dem utan fortsatte framåt. Åter igen skickade langobarderna iväg sändebud till honom och gav samma meddelande men lade till många enträgna böner. Efter det andra sändebudet skickades ett tredje sändebud som förbjöd herulerna att på några villkor ansätta langobarderna med krig utan orsak. Om de trots allt fortsatte skulle langobarderna mot sin vilja och endast av nödvändighet samla sig emot dem som anföll dem. De kallade därefter på Gud som vittne för detta och med den ringaste vindpust av dennes gunst, skulle vågen tippa över åt andra hållet och bli en motpart till de starkaste av alla män. Han skulle med all sannolikhet bli påverkad av krigets orsak och skulle således bestämma utgången av striden för båda sidorna. Så talade langobardernas sändebud, men eftersom herulerna inte var kristna hade dessa ord ingen verkan på dem utan fortsatte att utmana langobarderna till strid. När de två härstyrkorna kom nära varandra inträffade det att himlen ovanför langobarderna fördunklades genom någon sorts dimma som var svart och mycket tjock, men ovanför herulerna var himlen klar. Detta var ett tecken som visade att herulerna gick in i en konflikt som bara skulle skada dem själva, för det finns inget tydligare järtecken för barbarer när de går ut i strid. Men inte ens för detta tvekade herulerna utan med största likgiltighet tågade de fram mot fienden med fullständigt förakt sedan de uppskattat utgången av striden genom att räkna antalet krigare. När så striden utvecklades till en närstrid föll många av herulerna och även deras kung Rodulf, varpå resten flydde så fort de kunde sedan de tappat sitt mod. Langobarderna förföljde dem och de flesta av herulerna föll på slagfältet och bara några få lyckades rädda sig undan.

Herulerna flyttar till nya landområden

Av den orsaken kunde inte herulerna stanna kvar där de själva och deras förfäder bott utan de skyndade sig därifrån så fort de kunde. De färdades tvärs genom landet som ligger på den norra sidan av floden Ister och de tog med sin sina kvinnor och barn. Då kom de fram till ett land där rugierna hade bott sedan en lång tid tillbaka, men dessa hade förenat sig med den gotiska massan och begett sig till Italien, varpå herulerna slog sig ner där. Efter att ha blivit ansatta av hungersnöd, på grund av att de var i ett ofruktsamt land, gav de sig snart av därifrån och kom till en plats intill gepidernas land. Till att börja med accepterade gepiderna att de bodde där eftersom de kom som så bönfallande, men efter en tid började gepiderna utan orsak att utföra ondskefulla handlingar mot dem. De kränkte deras kvinnor och lade beslag på deras boskap och annan egendom, samt avhöll sig inte från några elakheter. Slutligen gick de utan anledning till anfall mot dem. Herulerna som inte förmådde uthärda detta längre gick över floden Ister och bestämde sig för att bo som grannar till romarna i den regionen. Detta skedde under kejsare Anastasius regering som tog emot dem med stor vänlighet och lät dem få slå sig ner där de befann sig. Men en kort tid därefter förolämpade de honom genom sin lagöverträdelse mot de romare som bodde där och av den anledningen skickade han en härstyrka mot dem. När romarna hade segrat över dem i strid och fällt de flesta av

dem, hade de ett utmärkt tillfälle att förgöra dem allesammans. Men de som överlevde striden kastade sig själva framför befälhavarna och bad om nåd samt bad dem spara deras liv så att romarna kunde ha dem som allierade och kejsarens tjänare hädanefter. Då Anastasius hörde detta var han mycket belåten och ett visst antal av herulerna fick leva och stanna kvar, men utan att de allierade sig med romarna eller att de gjorde något annat gott. När så Justinianus blev kejsare (år 527) tilldelade han herulerna bra landområden och andra egendomar. Detta ledde till att han vann deras vänskap och han övertalade dem att bli kristna. Som ett resultat av detta antog de ett ädlare levnadssätt och bestämde sig för att helt anamma de kristnas lagar.

Genom att hålla sin allians med romarna är de oftast förenade med dem när de strider mot sina fiender, men herulerna är trolösa gentemot sina grannfolk. Eftersom de är giriga är de ivriga att begå våldsamheter mot sina grannar utan att känna någon skam för detta beteende. De parar sig också på ett oheligt sätt, i synnerhet män, samt är de lägsta och uslaste av alla män och fullständigt lössläppta lymlar.

Herulernas kung Datius från Thule

Några av dem behöll freden med romarna medan alla de andra gjorde revolt. Det skedde sedan herulerna visade sin djuriska och fanatiska personlighet gentemot sin egen kung, vid namn Ochus, som de plötsligt dödade utan någon direkt anledning. Deras enda skäl var att de inte ville ha någon kung över sig längre. Men även innan detta inträffade, medan deras kung fortfarande innehade sitt ämbete, hade han i praktiken inget inflytande alls över någon av herulerna, vem det än var. Men alla gjorde anspråk på att få sitta bredvid honom vid matbordet och alla klandrade honom utan återhållsamhet, för det finns inga andra män i denna värld som är så befriade från goda seder eller är mer instabila än herulerna. Nu när deras onda handling hade blivit slutförd, blev de genast ångerfulla för de sade att de inte kunde leva utan en kung och en befälhavare. Efter en del överläggningar tyckte de att det var bäst om de kallade på en av dem i deras kungliga familj som bodde på ön Thule. Orsaken till det var följande. Efter förlusten i striden mot langobarderna hade en del av dem flyttat från sina gamla boställen och slagit sig ner i Illyricum, men de övriga motsatte sig detta och ville inte gå över floden Ister. Istället slog de sig ner i den yttersta delen av världen. Dessa personer leddes av flera i den kungliga familjen och de färdades genom alla de sclaveniska länderna, det ena efter det andra. Efter att ha tagit sig igenom ett stort och kargt land kom de fram till varnerna. Därefter passerade de danernas land utan att plågas av våldsamheter av de barbarer som bodde där. Sedan kom de till Oceanen och gav sig ut på havet och lade till vid Thule, varefter de stannade på ön.

Thule är extremt stort för det är mer än tio gånger större än Britannien men ligger längre norrut. Detta land är för det mesta kargt, men i den befolkade delen finns det tretton folkrika länder och varje land har en egen kung. På denna plats inträffar en underbar händelse varje år, för solen går inte ner på fyrtio dygn när det är sommarsolstånd. Men sex månader senare, vid tiden för vintersolståndet, kan man inte se skymten av solen på fyrtio dygn. Då varar en ändlös natt. De personer som kom härifrån berättade för de greker som ville veta mer om detta, att de visste genom solens plats för passagen av horisonten när det var dags för dessa händelser. Sedan höll de ordning på stjärnornas och månens rörelser för att veta hur många dygn som hade gått. När det var fem dagar kvar av mörker gick några av männen upp på bergen och kunde då se solen och när de återvände hade hela folket en stor fest trots att det fortfarande var mörkt. Detta är den största festen som de har.

Alla andra invånare i Thule har vördnad för ett stort antal gudar och andar både i himlen och i luften, i jorden och i havet, samt åtskilliga andra andar som sägs finnas i källvatten och i vattendrag. De ägnar sig ständigt åt att frambära alla möjliga former av offer samt dyrkar sina förfäder, men det främsta av alla offer är enligt dem att offra de människor som de tagit som krigsfångar. Dessa offras till guden Ares (romarnas krigsgud Mars och germanernas krigsgud Tiwaz eller Tyr) som de anser är den främsta av gudarna. Det sätt som de offrar dem på är inte enbart att offra dem på ett altare, utan också genom att hänga upp dem i träd eller att dra dem genom taggbuskar, eller att döda dem på något annat förfärligt sätt.

En av de mest befolkade stammarna är gauterna ("gauti") och det var alldeles intill dem som de invandrande herulerna slog sig ner vid denna tid.

Vid det rådande tillfället skickade de heruler som bodde nere vid romarna, sedan de mördat sin kung, några av sina ädlingar till ön Thule för att söka efter och föra med sig någon, vem som helst de kunde finna, som hade kungligt blod. När de nådde fram till ön fann de många med kungligt blod men de utvalde den som de tyckte bäst om och begav sig sedan tillbaka igen. Men mannen blev sjuk och dog när de kom till danernas land. Därför återvände de till ön en andra gång och utvalde en man vid namn Datius och han följdes av sin broder Aordus och två hundra ynglingar av herulernas stam i Thule. Men eftersom lång tid hade gått sedan de gav sig iväg på denna resa hände det att de heruler som bodde intill Singidunum inte tog hänsyn till sina egna intressen att införa en ledare från Thule och emot kejsare Justinianus vilja. Därför skickade de sändebud till Byzantium och bad kejsaren sända dem en ledare som han fick välja själv. Omgående skickade han en man som hette Suartuas till dem. Han var en herul till sin härkomst och hade under lång tid uppehållit sig i Byzantium. Till att börja med välkomnades han av herulerna och de visade honom aktning och sedvanlig lydnad för hans ämbete, men inte många dagar därefter kom beskedet att sändebudet som skickats till Thule var i antågande. Suartuas gav då order om att de skulle gå ut för att möta dem, i avsikt att förgöra dem. Herulerna samtyckte till hans förslag och följde honom. När de två härstyrkorna var en dags resa från varandra, lämnade herulerna plötsligt sin kung en natt och gick över till nykomlingarna i enlighet med sin öve-

renskommelse. Suartuas flydde då därifrån till Byzantium, utan att någon följde efter honom. Där fick han med kejsarens godkännande en ny tjänst, men herulerna fruktade att romarna skulle besvara detta. De valde då att underkasta sig gepiderna.

Herulernas runor

Ett flertal runinristningar från tiden omkring år 500 omtalar personer som tillhörde herulernas stam och de har alla återfunnits i Norden.

NORGE

Fibula i silver, Bratsberg, Gjerpen, Sör Tröndelag, Norge

ekerilar
Jag, herulen.

Flat sten (168x100x24 cm) i gravhög, By i Sigdal, Buskeruds fylke, Norge

ek irilaR hroRaR hroReR orte þat aRina rmþe
Jag, herulen Hrorar, son till Hrorar (gjorde denna häll?).

Avlång sten (150x40x25 cm), Rosseland vid Norheimsund i Hardanger, Hordaland, Norge

ek wagigaR irilaR agilamudon
Jag Wagigar, (är) Agilamundos herul.
Agilamundo är ett kvinnonamn

Klippvägg, Veblungsnes, Romsdal, Norge

ek irilaR wiwila
Jag herulen Wiwila. *eller*: Jag är Wiwilas herul.

SVERIGE

Runsten, Järsberg i Varnums sn, Ölme härad, Värmland

(Lj)ubaR hite harbanaR hait ek erilaR runoR waritu
Ljuv heter jag. Ravn heter jag. Jag herulen skrev runorna.

Amulett av ben, Lindholmen, Skåne
ek erilaR sa wilagaR hateka ...
Jag herulen heter Sawilagar ... *eller*: Jag herulen, som kallas den magikunnige ...

Texten fortsätter med 23 tecken:
aaaaaaaaRRRnnnbmutttalu
8 x A (asagudar),
3 x R (=?),
3 x N (nöd/kärlek),
bmu (=?),
3 x T (Tyr den segergivande),
alu = det heliga eller värn/skydd.

Silverspänne, Etelhems sn, Gotland
mk mrla wrta a
Mig Merila(?) ... *eller:* Jag, herulen(?) ...

Guldbrakteater, Östra Ryftes i Fole sn på Gotland, samt likadan från Slitebacken i Othems sn på Gotland
e eli l
Jag (?) herulen(?) ...

Guldbrakteater, Väsby i Malmöhus län i Skåne, samt likadan från Eskatorp i Fjäre hd i Halland
fahide iuilaidiuiigaz erilaR
(?) ... herulen.

DANMARK

Ett spjut, Kragehuls mosse, Danmark
ek erilaR asugisalas muha haite gagaga ginu gahe ... lija ... hagala wiju big ...
Jag herulen Asgisel, kallas "muha" ...

Runtexter med anknytning till goter

Andra runtexter från tiden från 500-talet och framåt kan eventuellt sättas i samband med goter, heruler eller återvändande folk. Bland det hundratal texter med den äldre runraden återges här bara ett mindre urval.

Runsten, Stentofta i Blekinge

Numera uppställd i S:t Nikolai kyrkas vapenhus, Sölvesborg i Blekinge, 500-tal.
Översättning:
Nybyggarna, nykomlingarna gav Hathuwolf äring, överöste Hariwolf med rikedom.
Detta är en djup hemlighet. Här har jag dolt djupa hemligheter.
Hejdlös i arghet, död för giller den detta nedbryter.

Runsten, Rök i Östergötland

Den långa texten från omkring år 800 har bland annat följande text:
þat sakum onart huaR fur niu altum on urþi fiaru miR hraiþkutum auk tu miR on ub sakaR raiþ þiaurikR hin þurmuþi stiliR flutna strontu hraiþmaraR sitiR nu karuR o kuta sinum skialti ub fatlaþR skati marika
Översättning:
Det säger som det andra (minnet), vem som för nio släktled sedan miste livet hos reidgoterna och han dog där till följd av sin skuld. Tjodrik den djärve, sjökrigarens konung, rådde över Reidhavets strand. Nu sitter han rustad på sin gotiska häst med skölden i rem, märingarnas hövding.
Tjodrik är densamme som ostrogoternas kung Teodoric den store.

Guldskatten från Pietroasa

År 1837 påträffades guldskatten vid Pietroasa i Rumänien, mellan Donau och Karpaterna. Ursprungligen bestod den av 22 föremål men endast 12 av dem fördes till myndigheterna. Vikten på dessa föremål var 18,8 kg men sedan dess har skatten stulits och delvis blivit förstörd innan den återfunnits. Uppskattningsvis vägde hela skatten c:a 30-35 kg. Sju av de tolv föremålen har inläggningar av granater eller andra ädelstenar. Tillverkningen visar både på en rent romersk eller barbarisk stil eller en blandning mellan dem och föremålen kan dateras till perioden från 300-talet till första halvan av 400-talet. Föremålen utgör ofta par: 2 kannor (oenochoe), 2 offerskål (patera), 2 skålar, 2 medelstora fibulor, 2 halsringar med inskriptioner, 2 enkla halsringar, 2 halsringar med gångjärn och 4 armband. Därtill kommer ett fat (lanx) och en säregen och mycket stor fibula som är formad som en örn.

Inskriptionen med runor på en av halsringarna:
gutaniowihailag

Förslag på tolkning: (tillhör) gotiskans heliga tempel
gutanio = kvinnlig gotisk person, i genitiv
wi = heligt, helig plats
hailag = tempel

VÄNDANDE VINDAR

Förödelsen i väst

Från seger till svårigheter

Fältherren Belisarios skänkte kungarna Gelimer och Witigis, av vandalernas respektive ostrogoternas rike, som krigsfångar till kejsaren. Men vägen dit var mödosam.

Senare, efter general Belisarios andra expedition mot Italien, återvände han hem i största vanära. Under fem års tid hade han inte en enda gång lyckats landstiga på andra ställen än de som var befästa och som hölls av romare. Den övriga tiden seglade han längs kusterna. Baduila, ostrogoternas kung, försökte desperat konfrontera honom utanför murarna, men både Belisarios och den romerska armén var panikslagna. Istället för att återta något av det förlorade, tvingades Belisarios ge upp staden Rom och nästan allt det övriga. Eftersom Belisarios inte hade fått ersättning av kejsare Justinianus valde han att utplundra italierna, i synnerhet de som bodde i Ravenna och på Sicilien. Till och med Herodianos gav han sig på och försökte ruinera honom, men Herodianos svarade med att gå över med sina styrkor och hela staden Spoleto till goternas och Baduilas sida. Medan Belisarios återvände hem fick Perusia (Perugia) utstå en hemsk belägring innan det erövrades av goterna.

Amalasuentas död

Amalasuenta, dotter till kung Teodoric, beslöt sig för att bryta förbindelserna med goterna, ändra sitt liv och utvandra till Bysans. Kejsarinnan Theodora som hatade Amalasuenta fick sin make att skicka Petros som sändebud till Italien. Han fick i uppdrag att dräpa henne och löfte om en rik belöning i ersättning. När Petros kom till Italien övertalade han Amalasuentas kusin Teudahad att låta döda Amalasuenta, vilket också skedde.

Förödelsen

Kejsare Justinianus vållade oerhört många människors död. Libyen lät han förhärja så mycket att man kunde färdas långa sträckor utan att träffa någon människa. Här hade det bott 80.000 vandaler och deras hustrur, barn och slavar. Därtill stadsbor, bönder och sjömän, samt morer som var många fler än libyerna. Alla dessa förintades med hustrur och barn. Till detta kommer de romerska soldater som var

med från Bysans. Antalet döda i Libyen torde överstiga fem miljoner och skulden till detta är kejsarens. Han lät återkalla Belisarios efter segern över vandalerna (år 533), efter att falskeligen ha anklagat honom för att ha eftersträvat envälde, så att han själv i egenskap av kejsare kunde utplundra landet. Män skickades ut för att taxera jordvärdet varefter man pålade befolkningen nya och mycket betungande skatter, samt förbjöd den arianska gudstjänsten. De bästa områdena lade han beslag på själv. Inte heller fick soldaterna ut sin sold. Uppror och förödelse blev följden av det kaos som kejsaren ställde till med.

Även i Italien, som är tre gånger större än Libyen, minskade befolkningen. Samma vanstyre som kejsaren utövade i Libyen drabbade också de som bodde i Italien. Före kriget hade det gotiska riket sträckt sig från Gallien till Dacia, där staden Sirmium (Motrovitz) ligger. En stor del av Gallien och Venetien hölls besatt av frankerna när den romerska armén kom till Italien. Samtidigt hade gepiderna ockuperat Sirmium och trakten runt omkring som i stort sett bara vara ödeland. Somliga hade dött i kriget, andra av sjukdomar eller hunger. Österut, till Illyricum och hela Trakien samt i Grekland och ända till Bysans förstäder, kom anfallande hunner och många andra folk nästan årligen och vållade befolkningen ett fruktansvärt lidande. Mer än 200.000 romare dödades eller gjordes till slavar vid varje invasion. Idag är det en öken som sträcker ut sig i stora delar av detta område. Men även angriparna led nederlag, drabbades av förluster och fick känna på kejsare Justinianus blodtörstighet. Dessutom drabbades landet av pesten, som rycket bort hälften av befolkningen under den tid Justinianus först var riksföreståndare och sedan kejsare.

När generalerna i Trakien och Illyricum ville anfalla de hunner och andra folk som anföll Bysans under deras återtåg, hindrades de av kejsare Justinianus som menade att det var viktigt att betrakta dem som bundsförvanter till romarna i striderna mot goterna och andra fiender. Därför kunde hunnerna och de andra folken plundra fritt och förslava folket för att sedan återvända på de romerska vägarna med sitt byte och sina slavar som om de var romarnas vänner. Bönderna i trakten drevs, av kärlek till de förslavade hustrurna och barnen, att samla ihop sig och överföll angriparna. De dödade åtskilliga och fångade deras hästar och byte, men män sändes ut från Bysans och efter att ha misshandlat och bötfällt en del av bönderna avkrävdes att de skulle återställa hästarna de tagit från angriparna.

Kejsare Justinianus utbetalade inte soldaternas lön och ersättning såsom var stadgat, utan de avkrävdes istället stora summor för att de skulle få vara kvar i armén och det fick till följd att en stor del av dem inte längre ville kriga. Genom detta bröt den romerska maktställningen i Italien samman. Därtill infördes extra skatter för italierna på grund av deras attityd mot goterna och Teodoric. Följden blev att många led av hunger sedan de inte hade råd med sitt dagliga uppehälle.

När kung Teodoric hade erövrat Italien lät han dem som tjänade i palatset i Rom få stanna kvar på sin plats för att behålla en del av den gamla ordningen. En del av soldaterna hade en sold som knappt räckte till deras uppehälle, men Teodoric bestämde att den skulle överföras till deras barn och barnbarn. Tiggarna vid

aposteln Petrus tempel skulle årligen få tre tusen skäppor spannmål bekostat av statskassan, men allt detta upphörde under Justinianus regeringstid.

Om några dagsresor

Det tar nittio dagsresor att ta sig från Gadira (Cadiz i Spanien) till Tripolis i Libyen. En dags resa sträcker sig till två hundra och tio stadier (42 km). Från sundet (Gibraltar) är det sju dagars resa till Majorica och Minorica.

Vandalernas rike i Afrika

De vandaliska kungarna Huneric, Gundamund och Trasamund

Gaiseric levde ännu en tid och dog (år 477) efter 39 års regering i Karthago. Han inskrev i sitt testamente att han ville att den alltid skulle få överta riket som hade högst ålder och som dessutom var hans manlige ättling.

Huneric, som var Gaiseric äldste son, övertog styret. Hans broder Genzon var då redan död. Under hans regering bedrev inte vandalerna några krig alls utom mot morerna. Gaiseric hade de fruktat men så snart han var borta ansatte de vandalerna med stor förödelse för båda sidorna. Huneric tvingade alla kristna att ändra sin tro och gå över till den arianska läran. Alla som inte gjorde som han sade brändes inne eller dräptes på andra sätt, medan andra fick tungan utskuren ända vid roten. De led emellertid ingen större skada av detta straff utan kunde tala obehindrat.

Under Hunerics tid som vandalernas kung i Afrika utfördes en oerhört omfattande förföljelse av de kristna som inte var arianer (år 484). Cyrola var en av största bakom denna kampanj och han kallades ofta för biskop fastän han inte var det. Huneric skickade bud till alla delarna av sitt rike och krävde att de kristna med fel tro skulle ansättas. Denna förföljelse berörde även biskop Eugenius som återfanns i en förort till Kartago och som snabbt och oväntat blev tillfångatagen och förd till kungen. Tillsammans med Eugenius kom också två andra katolska biskopar, Vindimialis och Longinus. Sedan Eugenius åstadkommit ett mirakel vågade varken Cyrola eller Huneric döda honom och därmed göra honom till en martyr, varför de istället sände honom i exil till Albi i Gallien. Där dog han sedan (505). Biskop Vindimialis blev omgående på kungens order halshuggen och därefter dödades och torterades flera tusen män och kvinnor för sin tros skull. Samtidigt var det många som bytte tro för de pengar de fick om de lät döpa sig på nytt.

Efter åtta års regering dog Huneric (år 485) av en sjukdom och efterträddes av Gundamund, son till Genzon. Denna Gundamund slogs oräkneliga gånger mot morerna som gjort sig fria från vandalerna efter Hunerics död och han ansatte de kristna ännu värre med plågor innan han dog i mitten av sitt tolfte regeringsår (år 496). Hans broder Trasamund tog över kungariket, en man som visade sig bli mycket omtyckt och som visade omdöme och storsinthet. Hur som helst fortsatte han förmå de kristna att ändra sin tro, men inte genom tortyr som sina föregångare utan genom att ge dem ära, ämbeten och pengasummor. De som förbrutit sig och gjort något olagligt kunde bli befriade från bestraffning om de ändrade sin tro.

När hans hustru dog, ännu barnlös, sände han bud till Teodoric, goternas kung och bad att få hans syster Amalafrida till hustru sedan hennes man just hade dött. Teodoric sände honom inte bara sin syster Amalafrida till hustru utan med henne också ett tusen av de förnämsta goterna som hennes livvakt, vilka i sin tur ledde en härstyrka om fem tusen man. Teodoric skänkte även en av Siciliens tre uddar som heter Lilybaion till sin syster. Efter det räknades Trasamund som den starkaste och mäktigaste av alla vandalhövdingar. Han blev också en nära vän till kejsare Anastasius i det östromerska riket.

Under han regering drabbades vandalerna av den värsta förödelsen som morerna någonsin åsamkat dem. Morernas ledare i trakten av Tripolis var Kabaon och när han fick höra att vandalerna drog ut i krig mot honom befallde han sina undersåtar att avhålla sig från all orättrådighet, allt frosseri och särskilt allt umgänge med kvinnor. Sedan inrättade han två läger, kamperade själv i det ena med alla sina män, stängde in kvinnorna i det andra och hotade med dödsstraff om någon gav sig in i kvinnornas läger. Därpå skickade han spioner till Karthago med följande instruktioner. Så snart vandalerna under fälttåget förgrep sig på någon kristen kyrka skulle de själva iaktta detta och sedan bete sig på ett helt annorlunda sätt mot helgedomen än vad vandalerna gjort före sitt avtåg. Han sade att om den kristne guden var lika mäktig som det påstods, borde han straffa dem som kränkt honom och försvara sina tjänare. Spionerna begav sig till Karthago och var fattigt klädda när de sedan förföljde vandalernas härstyrka på dess väg mot Tripolitanien. När vandalerna slog läger förde de in sina hästar och andra djur i de kristna kyrkor som inte tillhörde arianerna, bar sig övermodigt åt på alla sätt och gav fritt utlopp för sin tygellöshet. De örfilade prästerna som föll i deras händer, slog dem med käppar på ryggen och tvingade dem att göra sådant som vanligen bara åligger de eländigaste slavarna. Så fort som vandalerna brutit upp gjorde Kabaons spioner som de blivit instruerade. De renade kyrkorna från exkrementer och annat som vanhelgade platsen, sedan tände de alla lamporna, betygade prästerna sin djupa vördnad och behandlade dem vänligt. De gav också pengar till tiggarna kring kyrkorna. På detta sätt följde de den vandaliska härstyrkan. Vandalerna var redan nära sitt mål när spionerna hann före och rapporterade allting till Kabaon, som förberedde striden på följande sätt. På en slätt avgränsade han ett cirkelrunt område och ställde upp kameler på snedden som skydd, med en frontlinje på ungefär tolv djurs djup. Mitt i cirkeln förlade han barnen, kvinnorna och de andra som inte deltog i striden, samt penningförråden. Han befallde soldaterna att ställa sig mellan djurens ben och hålla sig där med sköldarna som skydd. Vandalerna visste inte hur de skulle bemästra situationen, ty de var inte skickliga spjutkastare eller bågskyttar och förstod sig inte på att strida till fots, utan de var alla ryttare som vanligen använde lans och svärd. De kunde därför inte uträtta något mot fienden på avstånd. Dessutom blev deras hästar rädda när de fick se kamelerna och vägrade att rycka fram. Morerna träffade dem ideligen med sina spjut från den trygga positionen de intog och i den stora mängden av motståndare nedgjorde de lätt hästar och ryttare. Slutligen

tog vandalerna till flykten och de flesta dödades av förföljarna medan några föll i fiendens händer. Bara några få återvände hem.

De vandaliska kungarna Hilderic och Gelimer

Efter 27 års regering dog Trasamund (år 523). Han efterträddes av Hilderic, Hunerics son och sonson till Gaiseric. Hilderic var ärlig mot alla och förtryckte varken kristna eller andra, i fråga om krig var han en vekling och ville inte ens höra talas om det. Istället var det Hoamer, hans måg, som ledde vandalernas styrkor. Han var en utmärkt soldat och han kallades Achiles av sina män. Under hans tid led vandalerna nederlag mot de byzakenska morerna i Byzacium och det föll sig inte bättre än att de blev fiender till de goter i Italien som de förut kallat vänner. Orsaken var att de fängslade Amalafrida och dräpte alla goterna i hennes följe, vilka de anklagade för att planera uppror mot vandalerna och Hilderic. Men Teodoric valde att inte vända sig emot dem med en flottstyrka eftersom han inte kände sig stark nog att fara över till Libyen och med tanke på att vandalerna var vänner med kejsaren i det östra väldet av Romarriket.

Gelimer, son till Geilaris som var son till Genzon, son till Gaiseric, var den som stod i tur att regera efter Hilderic. Han var sin tids bästa krigare men för övrigt var han våldsam, sniken och åtrådde andras pengar. När han såg härskarmakten inom räckhåll kunde han inte fortsätta att leva som tidigare utan lade sig till med ett kungligt beteende och grep efter den värdighet som ännu inte tillkommit honom. Då Hilderic i sin godhet gjorde eftergifter förmådde Gelimer inte dölja sin avsikt utan fick över de främsta vandalerna på sin sida och försökte få dem att avsätta Hilderic. Han sade att Hilderic inte var någon krigare, att han förlorat mot morerna och att han var i färd med att förråda vandalriket till kejsare Justinus för att kungavärdigheten inte skulle kunna tillfalla Gelimer som tillhörde en annan gren av ätten. Det var därför, påstod han, som Hilderic hade skickat sändebud till Bysans, eftersom de skulle överlämna vandalriket till Justinus. De ledande vandalerna övertygades och handlade därefter. Gelimer blev härskare och han lät fängsla Hilderic, som då regerade på sitt sjunde år och likaså Hoamer och dennes bror Euagees.

Justinianus rustning

När kejsare Justinianus, som blivit kejsare efter Justinus, hörde detta sände han ett brev till Gelimer i Libyen där han anklagades för att ha tillvält sig makten i förtid och behandlat rikets nobla män på ett oriktigt sätt. Men Gelimer skickade tillbaka sändebuden utan att svara, lät blända Hoamer och ökade bevakningen av de andra som fick en hårdare behandling i fängelset sedan han anklagat dem för att vilja fly. När kejsare Justinianus fick veta detta sände han ett brev på nytt och varnade för

följderna samt sade att de tre fängslade istället skulle skickas till Bysans där de hade vänner. Gelimer svarade att han intet brott hade begått. Då bestämde sig kejsaren för att i hemlighet samla en armé och gå emot honom i Libyen för att straffa honom. Som överbefälhavare tänkte han utnämna Belisarios som just avslutat ett krig mot perserna.

När kejsaren berättade om sina planer blev de flesta motvilliga och olustiga. De påminde om kejsare Leos flottexpedition och Basiliscus nederlag samt talade ideligen om hur många soldater som fått sätta livet till och vilka väldiga skulder staten ådragit sig. Särskilt missnöjda och bekymrade var pretorianprefekten, finansministern och alla de som ansvarade för skatteuppbörden till staten och kejsaren. De sade att de för att kunna täcka krigets behov skulle tvingas utkräva väldiga skatter utan att kunna räkna med något överseende eller uppskov. Likaså kände sig varje general som räknade med att behöva leda expeditionen rädd och ängslig inför den stora faran. Även om han lyckades rädda sig undan det onda havet måste han slå läger i fiendeland och från skeppen kämpa mot ett stort och viktigt kungarike. Inför kejsaren vågade dock ingen försöka hindra fälttåget utom pretorianprefekten Johannes Kappadokiern, den tidens djärvaste och dristigaste man. Han trädde inför kejsaren och lät diskutera krigets fördelar och nackdelar, samt nämnde bland annat att det tog 140 dagar att färdas landvägen till Karthago. Kejsaren höll till slut med honom och därmed var stridslusten borta. Då kom österifrån en präst, en så kallad biskop och under audiens berättade han att Gud i en dröm befallt honom att gå till kejsaren och förebrå honom för att han utan skäl blivit betänksam att befria de kristna i Libyen. Därefter utlovade han Guds stöd för ett sådant krig, varpå kejsaren inte längre ville avstå från sin plan och drog samman en härstyrka och en flotta, ställde vapen och förnödenheter till förfogande och befallde Belisarios att bereda sig att snarast ta befälet i Libyen.

En libyer vid namn Pudentios lyckades få Tripolis att avfalla från vandalerna varpå han skickade sändebud till kejsaren och bad honom sända en härstyrka, eftersom det skulle vara lätt för honom att erövra hela landet. Kejsaren sände då en liten styrka under befäl av Tattimut, medan Pudentios tog landet i den trakten i besittning och ställde det under Justinianus. Gelimer ville omedelbart straffa rebellen men stötte på följande svårigheter. En av Gelimers underlydande vid namn Godas, got till börden, hade fått i uppgift att hålla Sardinien åt vandalerna och betala ut den årliga skatten, men så snart Godas kom dit gjorde han sig själv till herre över ön och undlät att betala skatt. När Godas fick reda på att Justinianus ämnade föra krig mot vandalerna, sände han ett brev till kejsaren och förklarade att han gjort sig självständig för att slippa tjäna en tyrannisk kung och ville dessutom att kejsaren skulle ställa ett visst antal krigare till förfogande för att han skulle kunna värja sig mot vandalerna. Kejsaren tog med glädje emot brevet och skickade ett sändebud som lovade att skicka en general och en härstyrka för att beskydda ön. När sändebudet Eulogois kom till Sardinien märkte han att Godas kallade sig för kung, klädde sig som en sådan och omgav sig med livvakter. När Godas läst kejsarens brev förklarade han att han det var bra att soldaterna kommit

till hans hjälp men att han inte behövde någon general och det svaret skickade han tillbaka till kejsaren.

Kejsaren hade redan satt upp en härstyrka på 400 man under befäl av Kyrillos som tillsammans med Godas skulle skydda ön. Dessutom hade han redan mobiliserat sin härstyrka mot Karthago och den var om 10.000 fotsoldater och 5000 ryttare, den bestod både av romare och av sådana som var i allians med romarna. Bland alla de som förde befäl var Aigan en av de två som förde befäl över rytteriet och härstammade från hunnerna. Härstyrkan bestod av skilda ledare och folkslag, däribland fanns 400 heruler som leddes av Pharas och ungefär 600 allierade barbarer eller hunner som samtliga var beridna bågskyttar. Deras anförare var Sinnion och Balos, ytterst tappra och dristiga män. Flottan uppgick till 500 skepp och här deltog 30.000 marinsoldater. Som överbefälhavare utnämnde kejsaren för andra gången Belisarios, som härstammade från Germania, en ort mellan Trakien och Illyricum.

Gelimer gav upp tankarna på att återta Tripolitanien och fick bråttom att sände ut 5000 man och 120 av sina snabbaste skepp för att återta Sardinien innan de kejserliga hjälptrupperna hann dit. Som härledare valde han sin broder Tzazon.

Belisarios anfall på vandalernas rike

I det sjunde året av kejsarens regering (år 533), vid sommarsolståndet, seglade fältherren Belisarios och hans maka Antonina ut med kejsarens flaggskepp. I deras följe befann sig också författaren Prokopios. Hela flottan anslöt sig till flaggskeppet och de styrde till Abydos där de stannade i fyra dagar på grund av stiltje. Här hände det att två hunner i ett dryckeslag hade slagit ihjäl en kamrat som retat dem. Av alla människor är hunnerna de som är mest begivna på dryckenskap. Belisarios lät genast spetsa dem på pålar uppe på en höjd nära Abydos. De andra barbarerna, särskilt de båda männens släktingar, blev uppbragta över detta och sade att de inte allierat sig för att bli bestraffade och lyda romerska lagar, ty sådant straff för dråp förekom inte hos dem. Även de romerska soldaterna, angelägna att man inte straffade förseelser, instämde i kritiken. Då samlade Belisarios hunnerna och den övriga hären, höll ett tal och fick därmed sådan respekt att alla beslöt att följa honom.

På den sextonde dagen (omkring den 10 juli) kom de till en öde ort på Sicilien, nära den plats där Etna reser sig. Så snart som Belisarios gått i land på ön kände han sig rådvill och betryckt. Han irriterades över att han inte visste vad vandalerna var för slags människor, hur deras härstyrka såg ut och varifrån han borde anfalla dem. Framför allt störde han av soldaternas attityd. De var mycket rädda inför sjöstriden och visade helt oblygt i förväg att de vid en debarkering skulle bemöda sig om att strida tappert men att de tänkte fly om fiendens flotta angrep dem. På grund av detta skickade Belisarios sin adjunkt Prokopios till Syrakusa för att skaffa

information om vandalerna, men officiellt for han dit för att proviantera eftersom goterna var villiga att förse härstyrkan med livsmedel. Detta hade nämligen kejsare Justinianus kommit överens om med Amalasuenta, mor till Athalaric, som då ännu var ett barn under moderns förmyndarskap men härskade över goterna och romarna i Italien, ty efter Teodorics död hade kungavärdigheten övergått till dottersonen Athalaric som redan tidigt förlorat sin fader. Amalasuenta fruktade för sonens liv och kungadömet. Hon hade därför lagt särskild vinn om Justinianus vänskap. Bland annat hade hon lovat honom att öppna en marknad för hans härstyrka, vilket hon också gjorde.

Prokopios fick informationen att vandalerna inte planerade något försåtligt ute till havs. Ingen hade nämligen underrättat dem om att en härstyrka just ryckte fram mot dem. Tvärtom hade vandalerna helt nyligen dragit ut mot Godas med hela sin krigsmakt. Vidare uppehöll sig Gelimer i Hermione, en ort i Byzakion, fyra dagsmarscher inåt land, utan en tanke på någon fiende i Karthago eller någon av de andra sjöstäderna. Den slav som just kommit från Karthago och som gav Prokopios informationen fick följa med honom för att visa vägen och Prokopios lovade honom rika gåvor till sin herre när han återvände. När de kom fram till Belisarios hissade man strax segel och kom till en afrikansk kustort som heter Kefale brachos (Klipphuvudet), eller Caput Vada och ligger för en rask vandrare fem dagsmarscher från Karthago.

Sedan de gått i land diskuterades hur de skulle gå vidare. En mindre trupp skickades före och intog staden Syllektos som frivilligt gav sig. En kunglig kurir tillfångatogs, men Belisarios gav honom en mängd guld, lät honom svära trohetseden och gav honom det brev som kejsare Justinianus skrivit till vandalerna och bad honom överlämna det till de vandaliska myndigheterna. Det lydde så: "Vi vill varken föra krig mot vandalerna eller bryta fördraget med Gaiseric utan bara avsätta er envåldshärskare, som utan att akta på Gaiserics testamente låter er kung sitta fängslad, genast dödade dem av dennes släktingar som han särskilt hatade, sedan berövades de andra synen och hölls fångna utan att göra slut på deras lidande med döden. Anslut er därför till oss och skaka med vår hjälp av er det skamliga våldsväldet så att ni i fortsättningen kan glädja er åt freden och friheten. Att dessa fördelar skall komma er till del garanterar vi i Guds namn." Mannen som fick det av Belisarios vågade dock inte lägga fram det offentligt utan visade det bara i hemlighet för sina vänner och åstadkom därmed inget nämnvärt.

Härstyrkan gjordes i ordning för marsch men var också beredd på strid. Belisarios misstänkte att Gelimer, som från Hermione följde hans förflyttningar genom informatörer, snart skulle angripa honom. Flottan följde härstyrkans frammarsch så att den aldrig var långt borta. Härstyrkan mottogs med öppna armar överallt av libyerna och avancerade åttio stadier (15 km) om dagen mot Karthago.

Så kom härstyrkan till Grasse, som låg 350 stadier (67 km) från Karthago. Där låg ett av vandalhärskarens palats och den vackraste trädgård de någonsin sett. Rikt bevattnad av källor äger den många lundar med träd dignande av frukter.

Varje soldat slog därför upp sitt tält under ett träd. Frukterna var mogna och alla kunde äta sig mätta på dem utan att det märktes att de blev färre.

Så fort som Gelimer i Hermione fick veta att fienden var närvarande hade han skriftligen befallt sin bror Ammatas i Karthago att avrätta Hilderic och alla som genom släktskap eller på annat sätt var nära förbunden med honom och satt i fängelse. Därtill skulle han mobilisera vandalerna och alla stridsdugliga män i staden. När fienderna kommit in i passet vid förstaden Dekimon skulle man omsluta dem från båda sidor och döda dem som fiskar i ett nät. Ammatas verkställde ordern, dödade sin släkting Hilderic och likaså Euagees och alla libyska anhängare. Hoamer hade redan försvunnit från människornas värld. Sedan beväpnade han vandalerna och höll dem beredda som om han avvaktade det rätta ögonblicket att anfalla.

Gelimer följde efter den romerska hären ända till Grasse utan att de märkte något. På natten stötte spaningspatruller från båda sidornas härar på varandra, men efter en kortare strid återvände parterna till sina läger. Fyra dagar senare var den romerska härstyrkan sjuttio stadier (13 km) från Karthago.

Den dagen befallde Gelimer sin kusin Gibamund att med två tusen vandaler rycka fram före den övriga härstyrkan på vänstra flanken. På det sättet skulle Ammatas från Karthago, Gelimer själv bakifrån och Gibamund från vänster mötas på en förutbestämd plats där de lätt och smärtfritt kunde omringa fienderna. På grund av att romarna hade en förtrupp samt låtit hunnerna marschera till vänster eller inåt land kunde de undkomma vandalerna. Men vandalerna hade inte själva drabbats av en sådan katastrof som stod framför dem om Ammatas hade inväntat den rätta stunden och inte kommit en kvarts dag för tidigt. När han kom till Dekimon vid mitten av dagen var både vandalernas och romarnas härstyrkor långt borta. Förutom att han kom vid fel tidpunkt hade han lämnat kvar merparten av vandalerna med befallning att snarast följa efter, medan han själv med en liten truppstyrka som inte ens bestod av elitsoldater inlät sig i strid med romarnas förtrupper. Han dödade tolv av romarnas bästa soldater i de främsta leden men föll själv efter en tapper strid. När Ammatas stupade flydde vandalerna som var med honom i full panik och ryckte alla med sig som var på väg från Karthago till Dekimon. De marscherade nämligen i oordning, enstaka eller i små grupper på tjugo eller trettio man. När de såg Ammatas folk fly trodde de att många förföljde dem och vände om för att fly tillsammans med dem. Den romerska förtruppen dödade alla de träffade på och kom fram till Karthagos portar. Så många vandaler dödades på den sjuttio stadier långa sträckan att det såg ut som om det varit tjugo tusen fienders verk. Samtidigt kom Gibamund med sina två tusen man till Saltslätten, fyrtio stadier (8 km) från Dekimon. Där är marken helt obebodd, utan träd eller någonting annat, där stötte vandalerna på hunnerna och gick alla under.

Belisarios slog läger strax före Dekimon, höll ett tal och ingöt mod i sina soldater, samt drog själv i fält med hela rytteriet för att utröna motståndarnas styrka för att sedan med hela härstyrkan kunna utkämpa det avgörande slaget. Som förtrupp skickade han de allierade ryttarna som nådde fram till Dakimon och såg de stupa-

de. Medan de tvekade inför vägvalet såg de uppifrån höjden ett dammoln söderut som inom kort visade sig vara en väldig mängd vandaliska ryttare, vilket rapporterades till Belisarios. Gelimer ryckte fram helt nära och de båda sidornas härstyrkor tävlade om att besätta den högsta kullen i trakten. Vandalerna kom först, stormade höjden och jagade bort motståndarna som i fortsättningen fruktade dem och flydde tillbaka till Belisarios. Av oförklarliga skäl fortsatte inte Gelimer förföljandet, för i så fall hade den romerska härstyrkan varit förlorad. Så väldig föreföll den vandaliska härstyrkan vara och så stor var romarnas fruktan för dem. Hade Gelimer begett sig direkt till Karthago hade han utan vidare kunnat nedlägga förtruppen som strövade omkring på slätten och plundrade de fallna. Han hade då kunnat rädda staden och dess rikedomar, bemäktiga sig romarnas flotta och krossa deras hopp om avsegling och seger. Han gjorde dock inget av detta, utan red långsamt nedför kullen. När han kom ner på slätten fick han se sin broders lik. Han brast då ut i högljudd klagan, ägnade sig helt åt begravningen och lät så det gynnsamma ögonblick gå förbi, vilket han aldrig mer skulle återfinna.

När de flyende kom till Belisarios fick han dem att göra halt och återställde ordningen. Han fick den information han behövde, både om terrängen och vandalerna, varefter han snabbt gick till anfall mot dem. Barbarerna som redan skingrats och övergivit sin utrustning stod inte emot anstormningen utan flydde så fort de kunde och led svåra förluster. Först med nattens inbrott slutade kampen. Vandalerna flydde inte till Karthago eller Byzakion varifrån de kommit utan till slätten vid Bulle och tog vägen mot Numidien. Den romerska förtruppen återvände när natten föll och kunde då berätta allt som de varit med om.

Följande dag marscherade romarna till Karthago och kom dit sent på eftermiddagen, där man slog läger utanför trots att folket öppnade portarna och tände facklor som lyste upp hela staden natten igenom. De kvarvarande vandalerna hade sökt skydd i kyrkorna. Den dagen kom också den romerska flottan fram till trakten av Karthago.

I kungapalatset fanns ett mörkt rum som karthagerna kallade Ankon och dit kastade man alla som stod i onåd hos våldshärskaren. Många köpmän från Orienten satt vid den tiden fängslade där. Gelimer var förbittrad på dem för han menade att de eggat kejsaren till kriget och nu skulle de alla dö där. När fångvaktaren fick höra vad som hänt vid Dekimon och dessutom såg flottan, släppte han ut fångarna och anslöt sig själv till dem.

Dagen därpå befallde Belisarios skeppens besättning att gå i land, ställa upp sig i slagordning och rycka fram mot Karthago. Han fruktade för ett bakhåll från fiendens sida. Därefter ryckte de in i Karthago och eftersom ingen fiende syntes till gick Belisarios upp till kungapalatset och satte sig i Gelimers tron.

Belisarios skonade de vandaliska flyktingarna i helgedomarna och ägnade sig åt stadens murar. Den kartagiska ringmuren var nämligen så försummad och förfallen att på många ställen kunde vem som helst bestiga den och den var lätt att anfalla. En betydande del av den hade rasat. Enligt karthagerna var det därför som Gelimer inte gjorde något motstånd i staden.

Gelimer skänkte mycket pengar till de libyska bönderna, visade vänlighet mot dem och lyckades därmed vinna över en mängd av dem på sin sida. Han uppmanade dem att döda alla romare som strövade omkring på fälten och lovade gärningsmannen en viss mängd guld för varje mord. Bönderna dödade många i den romerska hären, dock inga soldater utan bara slavar och tjänstefolk, som av vinningslystnad i smyg strövade omkring på fälten där de blev tagna tillfånga. Bönderna kom till Gelimer med deras huvuden och återvände med belöningen, men han trodde att det var fientliga soldater som dödats.

Diogenes var officer i Belisarios livgarde. Han skickades iväg med tjugotvå man för att spionera på fienden och kom till en plats som ligger två dagsresor från Karthago. Bönderna förmådde inte döda dem utan underrättade Gelimer om deras närvaro. Dessa ville Gelimer ha levande. Diogenes och hans män lade sig för att sova på övervåningen i ett hus utan att räkna med någon fiende, ty de hade hört att motståndarna var långt borta. Tidigt om morgonen kom tre hundra vandaliska ryttare dit. Istället för att rusa in till de obeväpnade och avklädda romarna ställde de alla upp sig framför portdörrarna i en sorts slagordning. En av romarna vaknade av ljudet utanför, väckte sina följeslagare och förklarade vad som stod på. De tog sina vapen, gick ner och betslade sina hästar och satt upp. Sedan de dröjt en stund vid ytterporten slet de plötsligt upp den och stormade ut. Vandalerna angrep dem men kunde ingenting göra, ty i skydd av sköldarna värjde sig romarna med sina lansar och skingrade snabbt angriparna. Så drev han dem på flykten och förlorade bara två man.

Belisarios erbjöd byggnadsarbetarna hög lön och lät reparera stadsmurens skadade delar, så att det väckte beundran både bland Karthagos invånare och senare även av Gelimer, när han som fånge fördes till staden.

Tzazon, Gelimers bror, hade redan kommit till Sardinien med vandalernas flotta och lagt till i Karanalis hamn, erövrat staden vid första anfallet och dödat troninkräktaren Godas och alla hans vapenföra män. När han hörde att den kejserliga flottan kommit till Libyen skickade han, utan att veta något om vad som senare hänt, följande brev till Gelimer: "Vandalernas och alanernas konung! Troninkräktaren Godas har fallit i våra händer och är död, ön hör åter till ditt välde. Fira alltså en segerfest. Vad beträffar fienderna som dristar sig att gå i krig mot vårt land kan du vänta dig att deras företag ska röna samma öde som de vilka redan tidigare en gång angrep våra förfäder." De som skulle överlämna detta brev for nu, utan att räkna med någon fara från fiendens sida, in i Karthagos hamn. De fördes av vakterna till fältherren, gav brevet till honom och svarade på alla dennes frågor. Vad de såg gjorde djupt intryck på dem och den plötsliga förändringen fick dem att häpna. Belisarios gjorde dem inte något ont.

Vid samma tid hände följande. Kort före den kejserliga flottans ankomst till Libyen hade Gelimer skickat sändebud, bland dem Gotthaios och Fuskias, till Spanien för att tala med Teudes, visigoternas kung, eftersom han ville att de skulle ingå en militär allians med vandalerna. När de farit över sundet vid Gadeira och gått i land fann de att Teudes residerade på en ort långt från havet och for alltså in

i landet för att träffa honom. Kungen mottog sändebuden vänligt, förplägade dem rikligt och frågade vid måltiden hur det stod till med Gelimer och vandalerna. Eftersom sändebudens resa tagit lång tid kände kungen redan väl till alla olyckor som drabbat vandalerna. Ett handelsföretag hade nämligen lämnat Karthago samma dag som den romerska härstyrkan drog in i staden och med förlig vind kommit till Spanien. Det var därför Teudes visste allt som hänt i Libyen. Han hade förbjudit köpmännen att berätta något för vem det vara månde så att nyheten inte skulle sprida sig överallt. När nu Gotthaios och de andra sändebuden svarade att allt stod till på bästa sätt hos dem frågade kungen varför de då kommit. När de så erbjöd en militär allians uppmanande han dem att bege sig till kusten och sade: "Där kommer ni att få reda på allt om läget hos er." Sändebuden trodde att han var drucken och talade nonsens och höll sig därför tysta. Men när de därpå mötte honom igen och förde militäralliansen på tal uttryckte sig Teudes på samma sätt och då förstod de att politiska förändringar skett hos dem i Libyen. De föreställde sig emellertid inte att de skulle gälla Karthago utan satte kurs mot staden. När de närmade sig föll de i romarnas händer och gav sig. De fördes till fältherren, berättade hela episoden och fick oskadda gå därifrån.

När Gelimer kommit till Bulleslätten som för en rask vandrare ligger fyra dagsresor från Karthago och inte långt från den numidiska gränsen, samlade han alla vandalerna och anhängare han hade hos morerna. Det var dock bara få morer som anslöt sig till honom och alla kom utan ledare, ty alla morernas hövdingar i Mauretanien, Numidien och Byzakion hade skickat sändebud till Belisarios, där de bekräftade att de var kejsarens undersåtar och lovade att kämpa på hans sida. Några gav honom rent av sina barn som gisslan. Belisarios svarade dem vänligt och skickade en mängd pengar till var och en. De slöt emellertid inte någon militär allians med honom och vågade inte heller understödja vandalerna, utan de höll sig på avstånd från båda parterna och väntade på hur krigslyckan skulle gestalta sig.

Gelimer sände en vandal till Sicilien med ett brev till brodern Tzazon. Budbäraren kom snabbt till kusten, träffade på ett handelsfartyg som just var på väg till havs, for till hamnen i Kranalis och överlämnade brevet till Tzazon. Det lydde så: "Det var inte Godas, tror jag, som fick ön att avfalla från oss, utan en olycka från himlen som drabbade vandalerna. När den berövade oss dig och de främsta vandalerna tog det med ens bort allt gott från Gaiserics hus. Då du lämnade ditt land vann du ju inte tillbaka ön åt oss utan lät Justinianus bli herre över Libyen. Vad ödet tidigare beslutat kan vi nu se av händelsernas gång. När Belisarios anföll oss med en liten härstyrka glömde vandalerna sin forna tapperhet som genast försvann och med sig förde bort lyckans gunst. Ammatas och Gibamund stupade, ty vandalerna visade sig svaga. Våra hästar, skeppsvarv, hela Libyen och inte minst Karthago är nu i fiendens våld. De våra förblir emellertid passiva, berövade sina barn, hustrur och alla rikedomar därför att de inte visade tapperhet i striden. För oss återstår bara Bulleslätten, där tilltron till er ännu håller oss kvar. Lämna därför åsido tyranneriet, Sardinien och alla bekymmer de vållar dig och anslut dig snarast till oss med hela flottan, ty när man svävar i den yttersta fara vinner man ingenting

på att oroa sig för detaljer. Låt oss alltså i fortsättningen strida gemensamt mot fienderna och antingen återvinna vår forna lycka eller vinna den fördelen att vi inte längre är skilda från varandra då vi måste utstå det svåra som ödet vållar oss."

När Tzazon läst detta meddelande och underrättat vandalerna om dess innehåll brast alla ut i jämmer, dock inte öppet. De dolde sina känslor så gott de kunde och klagade i hemlighet utan att låta öborna märka något. De reglerade genast situationen på bästa sätt och gick ombord. Sedan lyfte de ankar och löpte ut till havs med hela flottan och landade på tredje dagen vid den libyska kusten, på gränsen mellan Numidien och Mauretanien. De fortsatte till fots och kom slutligen till Bulleslätten, där de förenade sig med den övriga armén. Här upplevde vandalerna många ömkansvärda scener som inte kan beskrivas. Även en fiende skulle nog vid åsynen ha känt medlidande med vandalernas öde och människans lott i allmänhet. Ty Gelimer och Tzazon föll i varandras armar i en omfamning som inte ville ta slut. De förmådde inte tala utan grät bara, hand i hand. Även var och en av Gelimers vandaler omfamnade någon som kommit från Sardinien. Länge stod de så, som sammanvuxna och njöt av återseendet. Gelimers män ville inte fråga om Godas, ty deras aktuella olyckor hade drabbat dem hårt och fått dem att nu betrakta allt som tidigare förefallit av högsta vikt såsom helt betydelselöst. Soldaterna från Sardinien hörde sig inte för om vad som hänt i Libyen. Platsen vittnade tillräckligt om deras öde. De frågade inte heller efter sina hustrur och barn, väl medvetna om att den som inte var där uppenbarligen var död eller fånge hos fienden. Så förhöll det sig också.

När Gelimer såg att alla vandalerna förenats på samma plats förde han sin härstyrka mot Karthago. De kom ända intill staden och förstörde den märkliga akvedukt som ledde vattnet till staden. Där låg de i läger en tid men återvände sedan eftersom fienden inte anföll dem. De genomströvade trakten och bevakade vägarna i tanke att belägra Karthago. De plundrade och ödelade dock ingenting utan skonade landet som om de fortfarande ägde det. De hoppades också på förräderi bland karthagerna och de romerska soldater som bekände sig till den arianska tron. Vidare skickade de sändebud till hunnernas ledare och lovade dem många fördelar om de blev deras vänner och allierade. Hunnerna hyste sedan tidigare ingen sympati för romarna, för de påstod att de inte frivilligt hade kommit som allierade utan att den romerske fältherren Petros genom ett edsbrott fört dem till Bysans. Därför antog de vandalernas erbjudande och kom överens om att strax efter stridens början anfalla den romerska hären tillsammans med dem. Men Belisarios hade genom överlöpare fått reda på allt detta och följde misstänksamt vad som försiggick. Eftersom stadsmuren ännu inte var helt färdig fann han det inte rådligt att i ögonblicket göra ett utfall mot fienderna. Istället vidtog han sina förberedelser inne i staden på bästa sätt. Han lät även spetsa en karthager på en påle uppe på en kulle framför staden, vilken hade gripits för förräderi och överbevisats av sin egen skrivare. Denna åtgärd vållade djup skräck hos de andra och kvävde varje försök till förräderi. Vad beträffar hunnerna slösade han dagligen med gåvor, gästabud och andra ynnestbevis och fick dem att meddela honom allt vad Gelimer lovade dem

om de svek romarna i strid. Dessa barbarer förklarade sig dock ovilliga att kämpa, ty de fruktade att de, om vandalerna besegrades, inte skulle tillåtas återvända hem av romarna utan åldras och dö i Libyen. De oroade sig också för att man tänkte ta ifrån dem krigsbytet. Belisarios lovade då att så snart som vandalerna var definitivt besegrade skulle han sända hem dem med hela deras byte. Så fick han dem att svära på att tillsammans med romarna beslutsamt genomföra kriget.

När Belisarios organiserat allt på bästa sätt och även stadsmuren var färdigbyggd höll han ett tal till sina styrkor och eggade dem att göra sitt bästa inför den avgörande drabbningen.

Efter talet sände han iväg alla sina ryttare utom fem hundra. Dagen därpå följde han själv efter med fotfolket och de fem hundra ryttarna. Hunnerna ville ge sken av att gynna både Gelimer och Belisarios och beslöt därför efter rådplägning att varken börja kampen på romarnas sida eller ansluta sig till vandalerna före striden. Snarast ville de, så snart det gick dåligt för endera härstyrkan, tillsammans med segrarna förfölja den underlägsna parten. Detta var alltså deras avsikt.

Den romerska härstyrkan stötte på vandalerna vid Trikamaron, ett hundra fyrtio stadier (27 km) från Karthago, där de slagit läger. Dagen därpå befallde Gelimer att vandalerna skulle föra in sina barn, kvinnor och alla ägodelar i mitten av lägret trots att de var oskyddade. Sedan kallade han samman alla män och höll ett tal till dem där han eggade dem att kämpa för en seger och att de var tio gånger fler än romarna. Även hans bror Tzazon höll ett tal till de vandaler som han hade haft med sig från Sardinien.

Efter dessa uppmuntrande tal förde Gelimer och Tzazon ut vandalerna och vid frukosten, då romarna ännu inte väntade dem utan höll på med matlagning, var de redan på plats och ordnade sig längs ena stranden inför slaget. Floden som rinner där är visserligen aldrig helt uttorkad men har så lite vatten att ortsbefolkningen inte ens givit den ett eget namn utan helt enkelt kallar den bäcken. Romarna rustade sig så väl som omständigheterna tillät, besatte den andra stranden och ställde upp sig i slagordning. Belisarios infann sig med sina ryttare men hade lämnat fotfolket bakom sig. Hunnerna var alla uppställda i en annan sektor eftersom de sedan tidigare var vana att inte blanda sig med de romerska trupperna och nu var de inte heller villiga att inordna sig i den övriga härstyrkan. Hos vandalerna kommenderade chiliarcherna (gruppchefer över tusen personer) de båda flyglarna, medan Tzazon ledde centern och hade morerna bakom sig. Gelimer själv red omkring överallt, gav order och eldade männen till tapperhet. Alla vandaler hade fått befallningen att inte använda spjut eller något annat vapen än svärd i slaget.

Det dröjde länge innan någon började strida. Slutligen gick Johannes på Belisarios befallning över floden med några soldater och angrep den fientliga arméns mitt, men Tzazon slog dem tillbaka och förföljde dem. De flyende återvände till sitt läger. Vandalerna förföljde dem ända till floden men inte längre. Johannes tog nu med sig fler soldater och kastade sig mot Tzazon men drevs på nytt tillbaka. Tredje gången gick han till angrepp under skrik och skrän med nästan hela Belisarios livgarde. Många tappra vandaler stupade, bland dem Tzazon. Nu satte sig

hela den romerska härstyrkan i rörelse, gick över floden och angrep fienderna. De flydde alla vilt från centern och romarna kunde utan svårighet driva bort de fiender som stod mitt emot dem. När hunnerna såg det hjälpte de som de lovat den romerska hären med förföljandet. Detta upphörde dock snart, ty vandalerna drog sig snabbt tillbaka till sitt läger och höll sig stilla. Romarna slutade strida och nöjde sig med att plundra de döda som bar guldsmycken och sedan återvände de till sitt eget läger. I denna strid stupade mindre än femtio romare och ungefär åtta hundra vandaler. Mot slutet av eftermiddagen kom fotfolket och Belisarios bröt då hastigt upp och ryckte fram med hela sin härstyrka. När Gelimer fick veta att Belisarios marscherade emot honom med fotfolket och de andra trupperna svingade han sig upp på sin häst. Utan att säga ett ord eller ge någon befallning flydde han åt Numidien till, eskorterad av sina släktingar och några tjänare som var djupt bestörta och förstummade av vad som skedde runt omkring dem. Vandalerna märkte till en början inte att Gelimer flytt, men när det blev allmänt känt och fienderna redan syntes, jämrade sig männen, barnen skrek och kvinnorna sörjde. Ingen tänkte på ägodelarna som fanns där eller bekymrade sig om de sinas olyckor utan flydde i vild oordning vart hän de kunde. Romarna ryckte fram och intog det övergivna lägret och alla skatterna, fortsatte förföljandet hela natten, dödade alla män som föll i deras händer och släpade bort barn och kvinnor i slaveri. I detta läger påträffade man en större mängd värdefulla ting än vad man funnit på ett enda ställe. Vandalerna hade nämligen sedan gammalt plundrat romarriket och ofta fört med sig skatter till Libyen. Eftersom landet dessutom var ytterst rikt och bördigt samt flödade över av livsviktiga produkter, behövde de inte använda sina inkomster från försäljningen av den lokala produktionen för att från andra områden köpa vad som behövdes, utan under de nittiofem år vandalerna härskade över Libyen samlade jordägarna hela tiden inkomsterna för egen vinning. Så växte deras rikedom väldeliga för att denna dag åter tillfalla romarna. Detta slag, förföljandet och erövringen av vandallägret ägde rum tre månader efter den romerska härstyrkans inmarsch i Karthago, vid mitten av den sista månaden, som romarna kallar december.

När Belisarios såg hur den romerska hären uppförde sig bekymmerslöst och utan någon som helst disciplin blev han ond, ty han fruktade hela natten att fienderna åter skulle sansa sig, sluta sig samman i ett anfall mot romarna och tillfoga dem obotliga förluster. Om det på något sätt gått därhän skulle inte en enda romare ha kunnat undkomma och glädja sig åt krigsbytet. Soldaterna, som plötsligt kommit över väldiga rikedomar samt unga och mycket vackra kvinnliga fångar, förmådde inte längre besinna sig och mätta sig med vad de hade för hand, utan var så berusade av allt det goda att var och en ville återvända till Karthago med allt han funnit. De genomströvade områden, inte i grupper utan en eller två och sökte överallt, drivna av rovgirighet.

I gryningen höll Belisarios åter igen ett tal och fick soldaterna att sansa sig. Han befallde Johannes att förfölja Gelimer och ansätta honom dag och natt med två hundra man tills de fångade honom, levande eller död. Vidare skickade han ett brev till Karthago och gav order om att alla vandaler som sökt skydd i kyrkorna i

trakten skulle benådas, men att de först skulle avväpnas innan de fördes till staden och hölls kvar där tills han återkom. Med de män han hade kvar genomkorsade sedan Belisarios terrängen i alla riktningar, samlade ihop sina soldater och försäkrade de vandaler han fann att de skulle få behålla livet, men de avväpnades och skickades till Karthago. Belisarios ryckte vidare med den större delen av sin härstyrka och förföljde Gelimer. Johannes hade då redan förföljt Gelimer i fem dagar och räknade med att hinna ikapp honom dagen efter, men ödet ville annorlunda. En man ur Belisarios livgarde, vid namn Uliaris, som var modig men svag för vin och nöjen, såg om morgonen när han var drucken en fågel sittande i ett träd. Han fick bråttom med att spänna bågen och sköt av en pil som missade målet men istället oavsiktligt träffade Johannes i nacken, som dog strax efteråt. Uliaris flydde till en kyrka där han sökte skydd. Soldaterna tappade lusten att förfölja Gelimer och vårdade Johannes så länge han levde och när han dog stannade de kvar på platsen. Uliaris slapp straff eftersom det inte skett med vilja.

Belisarios fortsatte sedan att förfölja Gelimer och kom till en starkt befäst stad vid havet, tio dagsresor från Karthago, vid namn Hipponeregion. Här fick han veta att Gelimer givit sig av upp på berget Papua och att romarna inte kunde fånga honom där. Detta berg som reser sig vid den numidiska gränsen, är mycket brant och otillgängligt, ty höga klippor skjuter upp på alla sidor om det. Där bodde moriska barbarer som var vänner och allierade till Gelimer.

Vid Gelimers hov fanns en libysk skrivare, vid namn Bonifatius, som var kungen mycket tillgiven. I början av kriget lät Gelimer denne skrivare gå ombord på en snabbseglare med hela den kungliga förmögenheten och befallde honom att kasta ankar i Hipponeregions hamn. Om han såg att det gick illa för vandalerna skulle han snarast fara till Spanien med skatten och söka upp den visigotiske kungen Teudes. Hos honom tänkte också Gelimer själv söka sin tillflykt om krigslyckan gick vandalerna emot. Så länge det fanns hopp för vandalerna stannade Bonifatius kvar i Hipponeregion, men så snart slaget vid Trikamaron och de andra händelserna ägt rum hissade han segel och for dit Gelimer befallt honom. Motvind drev hon emellertid mot hans vilja tillbaka till Hipponeregions hamn. När han nu hörde att fienderna redan stod nära staden försökte han med många löften och vackra ord att övertala sjömännen att med all kraft styra mot ett annat land eller en ö. Men en sällsynt häftigt motvind drabbade dem och då insåg besättningen och Bonifatius att Gud ville skänka skatten till romarna. Med nöd och näppe hade de löpt ut ur hamnen och bara under stor fara hade de åter landat. När Belisarios kommit till Hipponeregion skickade Bonifatius några av sina män till honom. De skulle sätta sig i en kyrka och säga att de sänts av Bonifatius, som hade Gelimers skatt, men de fick inte uppge hans vistelseort innan man högtidligt lovat att släppa iväg honom oskadd med allt han själv ägde i behåll. Männen utförde uppdraget och Belisarios, glad över den goda nyheten, gav gärna löftet under ed. Därpå sände han några vänner och tog över Gelimers skatt. Bonifatius fick fara fritt med sina personliga ägodelar och han hade då lagt under sig en stor del av Gelimers skatt.

Belisarios återvände till Karthago och uppmanade alla vandaler att göra sig beredda så att han kunde skicka dem till Bysans under början av våren. Han sände också ut trupper för att erövra alla de områden som vandalerna behärskade. Kyrillos skickade han till Sardinien med en stor härstyrka och han tog med sig Tzazons huvud, ty öns invånare ville inte alls underkasta sig romarna eftersom de fruktade vandalerna och inte trodde på berättelserna om vad som hade hänt. En del av härstyrkan skickades vidare till Korsika för att även återvinna den ön från vandalerna till romarna. När Kyrillos kom till Sardinien visade han invånarna Tzazons huvud och gjorde åter båda öarna skattskyldiga under det romerska riket.

Till öarna Ebusa (Ibiza), Majorica och Minorica skickade han Apollinarios. Denne man var född i Italien men kom i unga år till Libyen. Den dåvarande vandalkungen Hilderic hade skänkt honom rika gåvor, men när kungen blev störtad och fängslad kom Apollinarios och de andra libyerna som stött Hilderic till kejsare Justinianus och bad om dennes beskydd. Sedan hade han med den romerska flottan kämpat mot Gelimer och vandalerna och visat sig vara en tapper man. Belisarios sände också styrkor till fästningen Lilybaion på Sicilien, som om de tillhörde vandalriket, men de blev avvisade av goterna som vägrade avstå ens den minsta del av Sicilien.

Pharas som började tröttna på den belägring han genomförde för att fånga Gelimer, beslöt att ta sig upp på Papuaberget. Han rustade alla sina män för detta på bästa sätt och började klättra uppför. Morerna kunde dock lätt hindra deras klättrande i den branta och svårframkomliga terrängen. Pharas försökte beslutsamt att tvinga sig upp men det resulterade bara i att ett hundra tio man dog. Återstoden slogs tillbaka. Istället för att försöka på nytt höll han sträng vakt för att hungern skulle tvinga dem att kapitulera.

Av alla de folk romarna känner är vandalerna de mest vekliga och morerna de mest härdade. Efter erövringen av Libyen tog sig alla vandalerna dagligen ett bad och deras bord dignade av läckerheter och bästa rätter som land och hav erbjuder. De bar vanligen guldsmycken och sådana mediska dräkter som kallades seriska. De roade sig på teatrar och kapplöpningsbanor och med andra förlustelser, särskilt jakt. De hade dessutom dansare och mimare och ofta sådant som gladde ögon och öra. De flesta av dem bodde i parker rika på vatten och träd. De deltog så ofta som möjligt i dryckeslag och övade sig ivrigt i kärlekens alla njutningar. Morerna däremot levde mycket enkelt och med dem levde nu Gelimer och måste anpassa sig till deras sätt att leva. När de nu inte ens hade livets nödtorft råkade de i sådan misär att de inte längre höll ut. De fann döden ljuvare och slaveriet inte alls vanärande. Då skrev Pharas ett brev till honom och intygade att kejsare Justinianus sades vilja ge honom den högsta värdigheten, det så kallade patriciatet, skriva in honom i senaten och förära honom ett bördigt land och stora rikedomar, om han bara lämnade det usla liv hos morerna som han nu hade. Gelimer svarade att han inte kunde tänka sig att ge sig till en man som handlat så orättrådigt och anfallit hans land, men att han inte ville skriva mer eftersom hans olyckliga tillstånd gjorde det svårt för honom att tänka klart. Han avslutade med orden: "Farväl, kära Pharas. Jag ber

dig skicka mig en lyra, ett stycke bröd och en svamp." Budbäraren förklarade slutet och sade att Gelimer inte ätit bakat bröd sedan han kom till berget och en svamp behövde han för att hans ena öga hade blivit inflammerat av smuts och var mycket svullet. Duktig som han var på lyra hade han författat en sång om sin olycka och den hade han bråttom att ackompanjera under klagan och tårar. Pharas blev djupt gripen och sörjde över människornas öde. Han skickade Gelimer allt han önskade. Han gav emellertid inte upp belägringen utan höll ännu strängare vakt än tidigare.

Belägringen hade redan varat i tre månader och vintern gick mot sitt slut. De flesta av Gelimers anförvanters barn hade insjuknat i mask på grund av den dåliga maten. En dag hände följande. En morisk kvinna bakade en brödkaka och lade den i den glödande askan på härden. Bredvid satt två pojkar, ansatta av hunger, dels hennes egen son och dels Gelimers brorson. Båda var ivriga att rycka till sig brödet så fort de tyckte att det var färdigt och vandalbarnet tog det före den andra och stoppade det i munnen fast det ännu var hett och täckt av aska. Den andra tog tag i håret på honom, slog honom flera gånger på kinden och tvingade honom med flera slag att spotta ut kakan som han redan hade i halsen. Gelimer, som sett detta från början, stod inte ut med denna sorgliga scen utan övergav sin omedgörlighet och skrev ett brev till Pharas där han sade sig vilja ge upp om han bara fick garantier på att de löften Pharas tidigare givit var sanna. Pharas skickade bud till Belisarios, som blev mycket glad över chansen att kunna ta Gelimer levande och garanterade honom allt det som han hade blivit lovad av Pharas. Då gick Gelimer ner från berget och följde med dem till Karthago (senvintern år 534).

Belisarios residerade i Aklas. Gelimer sökte upp honom där och brast då ut i ett ljudligt och ihållande gapskratt, så att några av dem som såg honom trodde att han hade mist förståndet. Men han ville bara ge uttryck för sin uppfattning att människans lott och alla ödets växlingar, på gott och ont, inte var värd mer än ett gapskratt.

Belisarios höll alla vandalerna fångna utan att kränka dem och bad kejsaren om tillstånd att få föra dem till Bysans.

Hela denna lyckade romerska expedition hade åstadkommits med bara fem tusen man. Så slutade vandalkriget.

Triumftåget i Konstantinopel

År 534

Kejsare Justinianus segrade över vandalerna. När Belisarios kom till Bysans med vandalerna visade man upp bytet och krigsfångarna. Man ledde dem mitt genom staden Konstantinopel i ett triumftåg, dock inte på det gamla sättet, utan gående från hemmet till hippodromen och sedan vidare från kapplöpningsbanan till platsen för den kejserliga tronen. Bytet omfattade sådant som av hävd användes vid

kejsarhovet, såsom troner av guld, vagnar i vilka kejsarinnan brukar fara, klenoder besatta med ädelstenar, guldbägare och allt annat för de kejserliga behoven. Där fanns också silver som vägde många tusen talenter (1000 talenter = 25000 kg) och åtskilligt från den kungliga skattkammaren. Gaiseric hade ju plundrat kejsarpalatset i Rom och därtill kom de judiska skatter som Vespasianus son Titus fört till Rom tillsammans med annat byte efter erövringen av Jerusalem (år 70 e.Kr.). När en av judarna såg detta gick han fram till en man i kejsare Justinianus följe och sade att det var olämpligt att föra dessa dyrbarheter till kejsarpalatset i Bysans, eftersom de rätteligen borde vara där judarnas konung Salomo tidigare lät förvara dem. De orden rapporterades till kejsaren som då blev rädd och skyndade sig att skicka allt till de kristna kyrkorna i Jerusalem.

Bland fångarna i triumftåget gick Gelimer själv med en purpurmantel över skuldrorna, hela hans familj och alla de ståtligaste och vackraste vandalerna. När Gelimer kom till rännarbanan och såg kejsaren sitta på en hög tron och folk stå på båda sidor om honom insåg han vidden av sin olycka. Han brast dock inte ut i gråt utan upprepade bara den hebreiska skriftens ord: "Fåfängligheters fåfänglighet, allt är fåfänglighet." När han stod inför kejsaren tog de av honom purpurmanteln och tvingade honom att med ansiktet mot marken betyga kejsare Justinianus sin vördnad. Så gjorde även Belisarios som kommit med de andra som var skyddssökande. Kejsare Justinianus och kejsarinnan Theodora skänkte kung Hilderics barn och barnbarn rika gåvor. Till Gelimer gav de betydande landområden i Galatien och tillät honom bo där tillsammans med sina släktingar. Han upptogs dock inte bland patricierna, ty han vägrade att överge den arianska läran.

Fortsatt oro i Afrika

När vandalerna besegrats gifte sig de romerska soldaterna med deras döttrar och hustrur. Var och en av dem fick då sin man att göra anspråk på de områden hon tidigare ägt, ty det var inte rimligt att de som vandalhustrur hade rätt att utnyttja sina gamla landområden, men inte heller att de nu, när de var gifta med erövrarna, berövades sin egendom. Men så blev det inte. Den vandaliska jorden skrevs över till statskassan och kejsarhuset. Bara slavarna och andra ägodelar tillföll soldaterna som byte. Detta gav upphov till ett uppror tillsammans med en annan orsak. I den romerska härstyrkan fanns minst tusen soldater som tillhörde den arianska trosbekännelsen, de flesta barbarer och bland dem var många heruler. Dessa män eggades av de vandaliska prästerna till uppror. De kunde inte längre fira sin gudstjänst på vanligt sätt utan var uteslutna från alla sakrament och religiösa ceremonier.

Kejsaren fördelade de vandaler som Belisarios fört till Bysans på fem ryttarregementen som ständigt skulle vara förlagda i Österns städer. På hans befallning skeppades männen, som han kallade de justinianska vandalerna, österut. Men då hände

det att omkring 400 vandaler tvingade sjömännen att från Lesbos sätta kurs på Peloponnesos och därifrån vidare mot Libyen där de gick i land på en enslig ort. De lämnade skeppet och tog med sig utrustningen och gav sig av upp mot Aurasionberget och Mauretanien. Deras ankomst stärkte sinnet hos de som var upproriska och som beslutat sig för att mörda Solomon, den romare som var högst i rang i Libyen. Komplotten misslyckades och många av soldaterna lämnade Karthago och började plundra landsbygden och behandla alla libyer de mötte som fiender. De övriga som konspirerade började mörda och plundra vilt inne i staden, men Solomon flydde till Belisarios i Syrakusa.

Rebellerna plundrade i hela Karthago och samlade sig på slätten vid Bulle där de valde Stotzas som sin anförare i avsikt att lägga hela Libyen under sig. De hade då en härstyrka på 8000 man. Han skickade bud till de vandaler som undkommit från Bysans och de som inte följt med Belisarios, vilka antingen hållit sig gömda eller förbisetts av dem som eskorterade vandalerna. Minst tusen man kom genast till Stotzas läger. Även en stor skara slavar inställde sig. Sedan uppmanade de Karthago att ge sig utan strid, men de kejsartrogna gav inte upp. Plötsligt anlände Belisarios och Solomon varpå rebellerna flydde i panik, innan de samlade sig och de två sidorna möttes på slagfältet. Belisarios segrade och fördrev de andra. Samtidigt kom rapporter om att det utbrutit uppror i den romerska armén på Sicilien. Belisarios ordnade därför allt i Libyen så gott han kunde, anförtrodde Karthago åt Hildiger och Theodoros och for till Sicilien.

Kriget mot rebellerna fortsatte tills man ställde upp inför ett avgörande slag. En av de tre som ledde ryttarna på den högra flygeln var Hildiger. De heruliska rebellerna ville inte följa sin ledare Stotzas utan övertygade honom om att det var bättre att anfalla den högra flygeln. Som planerat gav den högra flygeln vika och de började fly, men återstoden av härarna kom att blandas så mycket att till slut kunde de inte skilja varandra åt eftersom de såg likadana ut. De kejsartrogna krävde då lösenord av dem de mötte och dödade alla som inte kunde det. Stotzas flydde med några få vandaler till Mauretanien där han gifte sig med en av hövdingarnas döttrar och stannade för gott.

I Justinianus nittonde regeringsår (år 546) slogs de sista rebellerna och troninkräktaren Gondaris mördades. I samband med det dödades också många vandaler.

År 576

Romanus, son till Anagast som var patricier och magister militum, fångade suanernas kung levande i Afrika. Han förde honom tillsammans med dennes hustru, barn och skatter till Konstantinopel och lade hans provins under romerskt styre.

Det ostrogotiska kriget

Amalasuentas maktövertagande

Efter Teodorics död (år 526) övertogs riket av hans dotterson Athalaric som då var åtta år gammal och vårdades av sin moder Amalasuenta, eftersom hans fader var död. Strax därefter blev Justinianus kejsare i Byzantium (år 527). Amalasuenta visade att hon var en rättfärdig kvinna som skötte riket väl och var välvilligt inställd till alla romare. För sin sons skull utvalde hon tre utmärkta lärare, men detta tilltalade inte goterna som ville att deras kung skulle styra över dem på det gamla viset. Då samlade de sig och gick Amalasuenta till mötes och krävde att hon skulle gifta om sig och styra landet med sin make. De tillade att inte ens Teodoric hade accepterat att en enda av goterna skickade sina barn till lärare, eftersom de inte hade rätten att förakta hanteringen av svärd och spjut. De gotiska männen krävde att Athalaric fick några jämnåriga gossar som följeslagare så han med dem skulle få den rätta utvecklingen och uppfostran. Amalasuenta tvingades mot sin vilja att gå med på detta och lärarna lämnade Athalaric. När han sedan växte upp lärde hans jämnåriga vänner honom att dricka och umgås med kvinnor och gav honom på så vis en fördärvlig uppväxt som medförde att han vägrade att lyssna på sin moders råd. Istället tvingades hon bort från palatset men hon flydde inte därifrån utan uppträdde som en drottning och valde ut tre av de mest ärbara gotiska männen och samtidigt några av de som visat sin upproriskhet mot henne. Hon bad dem gå till Italiens gränser, så långt från varandra som möjligt och skydda landet från angrepp. Trots denna resa fortsatte de genom sina vänner och släktingar att motarbeta Amalasuenta. När hon inte orkade stå emot detta längre tänkte hon ut en plan. Hon skickade en fråga till kejsare Justinianus om hon fick komma till Byzantium och han svarade omgående att det finaste huset i Epidamnus skulle ställas till hennes förfogande så länge hon ville innan hon fortsatte färden till Byzantium. Amalasuenta valde då ut några kraftfulla goter som fick i uppgift att döda de tre goterna hon tidigare hade skickat iväg till landets gränser och vilka var huvudansvariga för komplotten mot henne. Hon förde sedan all sin egendom, som bland annat omfattade 400 centenaria (à 100 guldmynt, d.v.s. 182 kg) guld på ett enda skepp och valde ut till besättning några av de mest trogna goterna samt lät dem segla till Epidamnus. Där beordrade hon att all packning skulle förvaras ombord på skeppet tills hon fick besked om huruvida de tre männen verkligen mördats eller om någon av dem överlevt. Om de var döda skulle hon stanna kvar i landet och se till så att skeppet återvände, men om någon av dem överlevt skulle hon omgående segla vidare till kejsaren. Då det berättades att morden genomförts

återkallade hon skeppet och inrättade sitt styre i Ravenna som hon gjorde så säkert som möjligt.

Teudahads lagbrott

Bland goterna fanns en man vid namn Teudahad (Theodatus), son till den Amalafrida som var syster till Teodoric den store. Han var redan åldrad vid den tiden, bevandrad i den latinska litteraturen och Platons undervisning men utan kunskap om krig och aktivt liv. Däremot var han hängiven jakten på pengar och hade lagt under sig en stor del av jordarna i Toscana där han var ivrig att använda våldsamma metoder för att fördriva de återstående jordägarna. Amalasuenta ansträngde sig att hindra hans framfart och därför blev han ständigt förargad och förbittrad på henne. Då utformade han en plan att försöka sälja allt han ägde i Toscana till kejsare Justinianus för en stor summa pengar och en senators rang, varefter han kunde tillbringa resten av sitt liv i Byzantium. Något senare kom det vid två tillfällen sändebud från kejsaren till biskopen i Rom. Dessa lät han kontakta för att be dem framföra sitt förslag till kejsaren. Vid denna tidpunkt drabbades Athalaric av en förödande sjukdom, efter att i sin dryckenskap ha passerat alla gränser. Amalasuenta blev förvirrad eftersom hon inte hade något förtroende för sin son. Samtidigt var hennes eget liv och status beroende av att han var kvar i livet och inte dog, i synnerhet sedan hon hade angripit några av de förnämsta bland goterna. Av det skälet var hon ivrig att överlämna makten över goter och hela Italien till kejsare Justinianus för att därmed säkra sitt eget liv. Då hände det att senator Alexander tillsammans med de två sändebuden som skickades till Rom tog vägen förbi Ravenna för att få höra varför Amalasuenta hade skickat ett skepp till Epidamnus och sedan låtit återkalla det. De ville höra hela historien för att sedan kunna berätta den vidare till kejsaren. Alexander hade skickats som sändebud för att kejsaren var irriterad över de händelser som skett vid Lilybaeum på Sicilien, men också på grund av att tio hunner hade flytt från armén i Libyen och kommit till Campania, samt på Uliaris som vaktade Neapolis (Neapel) och som inte hade tagit emot dem vilket var mot Amalasuentas vilja. Därtill för att goterna hade inlett krig mot gepiderna vid Sirmium (nära Mitrowitz) och påverkat staden Gratiana och försatt Illyricum i ett nödläge som om staden var fientlig mot dem. Det var för att protestera mot dessa saker som kejsaren hade skrivit ett brev och skickat Alexander som sändebud. Innebörden i brevet var att staden Lilybaeum var romersk men hade erövrats av goterna, att slavar hade mottagits av goterna och inte återlämnats till romarna, samt att staden Gratiana hade behandlats kränkande. När Amalasuenta hade läst brevet svarade hon att det inte fanns skäl att klandra Athalaric eller andra goter för några smärre förseelser. Detta med tanke på att de hade ställt upp för romarna i deras krig mot vandalerna och sett till så att de kunde köpa nödvändigt med livs-

medel och utfordra sina stora mängder med hästar samt ankra upp på Sicilien när flottan var på väg till Afrika. Dessutom hade staden Lilybaeum tillhört goterna sedan länge och den ensamma klippa som den bestod av hade inget direkt värde för någon av dem. Därför ville hon att goterna skulle kallas deras vänner och allierade och inte betraktas som fiender. Så löd brevet som hon skickade öppet till kejsaren men i hemlighet samtyckte hon till att överlämna hela landet till honom. Kejsaren blev överlycklig när han fick höra nyheterna både från Amalasuenta och Teudahad. Omedelbart skickade han Petrus, en man från Illyricum som var lärd och skicklig att förhandla, till Italien.

Medan detta hände blev Teudahad instämd av Amalasuenta på grund av de många toscanares skull, vilka intygade att han hade våldfört sig på hela befolkningen i Toscana och utan anledning hade beslagtagit deras egendom. Han hade inte bara tagit de vanliga medborgarnas gårdar utan i synnerhet de gods som tillhörde det kejserliga hushållet, som romarna kallar patrimonium. Av den anledningen inkallades han av Amalasuenta för att hon ville göra en granskning och då framkom det att han tveklöst var skyldig. Hon beordrade att han omedelbart skulle återlämna allt som han hade tagit innan hon lät honom gå. Sedan den stunden var det en stor fientlighet mellan dem.

Teudahads vanstyre

Till slut dog Athalaric sedan han varit i ämbetet i åtta år (10 okt 534). Amalasuenta förstod att Teudahad var den som var den främsta bland goterna och att hon trots bråket dem emellan inte behövde känna någon rädsla om hon gav honom den ynnesten att upphöja honom på tronen. Då kallade hon på honom och sade att sedan en tid tillbaka var alla läkarna överens om att hennes son var på väg att dö. Hon hade även sett att Teudahad betraktades med avsky både av goter och den övriga befolkningen i Italien, men eftersom han nu var den som företrädde Teodorics släkt framförde hon sitt beslut att han skulle få uppta kungaämbetet om han bara rentvådde sitt namn från ondska. Hon sade också att frågan om rättvisa bekymrade henne eftersom de som tidigare hade klagat på honom inte längre skulle få någon att vända sig till. Deras fiende var i så fall även deras herre. Därför ville hon ha de mest solida ederna från honom för att ge honom ämbetet trots att hon avsåg att stanna kvar och styra som tidigare. Teudahad svor då alla de eder som Amalasuenta ville höra varefter han blev goternas kung. Amalasuenta skickade då sändebud till kejsaren och lät meddela sitt beslut.

Så fort som Teudahad var kung började han agera på alla tänkbara sätt emot den väg som Amalasuenta hade önskat sig och de löften han hade givit. Han knöt alla de gotiska familjer till sig som hade blivit slagna av Amalasuenta, vilka både var stora till antalet och viktiga i sin rang bland goterna. Plötsligt lät han dräpa en del

av de personer som fanns i Amalasuentas närhet och förde bort henne i fångenskap, innan sändebudet hade hunnit komma fram till Byzantium. I Toscana finns en sjö som heter Vulsina (Bolsena) där det ligger en ö (Marta), ytterst liten men med en stark befästning. Hit fördes Amalasuenta och hölls instängd under sträng bevakning. Då han fruktade att han hade väckt anstöt hos kejsaren genom denna handling skickade han några män ur den romerska senaten, Liberius och Opilio samt några med dem, för att med all kraft meddela kejsaren sin ursäkt för det han just gjort genom att försäkra honom om att Amalasuenta tidigare hade behandlat honom illa. Han tvingade också Amalasuenta att, mot sin vilja, skriva ett liknande brev.

Samtidigt var Petrus på väg till Italien och Teudahad, ovetande om de händelser som precis hade utspelats, men med beskedet att han i all hemlighet skulle förhandla med Teudahad angående Toscana och med Amalasuenta om hela Italien. Officiellt var hans uppdrag att diskutera Lilybaeum och de andra ärendena, för än så länge visste inte kejsaren någonting om Athalarics död, Teudahads trontillträde eller Amalasuentas öde. På sin väg träffade Petrus de sändebud som nyligen skickats från Italien och han fick då höra att Teudahad blivit kung. När han kom till Aulon (Avlona i Albanien) mötte han Liberius och Poilio och fick av dem höra resten av nyheterna. Efter att ha skickat bud till kejsaren angående dessa nyheter stannade han kvar på den orten. Kejsaren beslöt sig då för att förvirra goterna och Teudahad samt skrev ett brev till Amalasuenta med lydelsen att han var ivrig att få ge henne allt tänkbart stöd. Petrus fick i uppgift att inte hemlighålla brevet utan tvärtom göra det känt för alla goterna och för Teudahad. När så sändebudet från Italien nådde fram till Byzantium framförde de alla nyheterna till kejsaren, som dock redan kände till dem. Då Petrus kom fram till Italien var Amalasuenta redan död. Strax tidigare hade släktingar till de goter som Amalasuenta hade låtit döda krävt hennes död eftersom varken de själva eller Teudahad kunde känna sig säkra så länge hon levde. Därför hade de fått Teudahads godkännande och dödat henne så fort som möjligt ute på ön. Men både goter och romarna i Italien sörjde henne djupt för hon var den ädlaste bland kvinnor. Detta fick Petrus att protestera högt och tydligt varefter han förklarade att på grund av deras handling förklarade han krig utan stillestånd mellan kejsaren och dem själva. Teudahad var dum nog att beskydda Amalasuentas mördare samtidigt som han försökte övertyga Petrus och kejsaren att mordet skett på grund av goternas vilja och emot vad han själv tyckte.

År 535

Vid denna tid hade Belisarios utmärkt sig genom sin seger över vandalerna och deras kung Gelimer. Kejsare Justinianus, som var på sitt nionde regeringsår, förberedde sig på ett krig mot goterna. Först beordrade han Mundo, överbefälhavaren i Illyricum, att gå till Dalmatia som då låg under goternas styre. Trots att Mundo var barbar (en gepid) till sin härkomst var han extremt lojal gentemot kejsaren och en stor krigare. Därefter skickade han Belisarios över havet med fyra tusen soldater från de reguljära styrkorna och foederati samt tre tusen isuarier. Därtill skickades

två hundra hunner och tre hundra morer som romarnas allierade. Över dem sattes berömda män som var kända för sin duglighet och Belisarios ledde hela denna styrka. Kejsaren gav officiellt Belisarios order om att bege sig till Karthago men i hemlighet skulle han bege sig till Sicilien som om han hade något ärende dit och undersöka hur det stod till på ön. Om det fanns möjligheter att ta ön utan större ansträngning skulle de omgående lägga ön under sig och inte släppa greppet om den. Om de däremot mötte hårt motstånd skulle de fortsätta till Libyen utan att tillkännage för någon vad deras egentliga avsikt hade varit. Samtidigt skickade kejsaren ett brev till frankernas ledare där han hävdade att goterna med våld hade tagit Italien, vilket rätteligen tillhörde romarna och att de inte hade lämnat det tillbaka eller hållit sig innanför gränserna för vad som var rätt och riktigt gentemot folket. Med hänvisning till att de båda, romarna och frankerna, hade samma renläriga tro fanns det anledning att gå emot arianerna som de också båda betraktade som sin fiende. Med brevet skickade kejsaren en gåva med pengar och lät meddela att han skulle skicka mer så fort de agerade aktivt i detta ärende. Frankerna lovade då att de med stor nit skulle alliera sig med honom.

Mundo erövrade Dalmatia sedan han krossat goterna i ett slag och intagit Salones. På liknande sätt tog sig Belisarios till Sicilien och intog Catana som blev hans bas för fortsatta erövringar. Han lade Syrakusa och de andra städerna under sig utan besvär sedan de kapitulerat, undantaget de goter som fortfarande höll stånd i den starka befästningen i Panormus (Palermo) och som krävde att Belisarios omedelbart skulle ta sina styrkor därifrån. Eftersom staden var omöjlig att inta från land, beordrade han flottstyrkan att segla in i hamnen som sträckte sig ända fram till befästningen. De såg då att skeppens master var högre än murarnas torn och Belisarios skickade upp så många bågskyttar som möjligt i masterna. När goterna blev beskjutna uppifrån på detta sätt blev de så rädda att de omedelbart överlämnade staden och befästningen till Belisarios. Som ett resultat av detta hade han fått kontrollen över hela Sicilien och befolkningen betalade skatt till honom. Den sista dagen som Belisarios innehade sitt konsulskap (31 dec år 535) tågade han in i Syrakusa under folkets och härstyrkans jubel och han kastade ut guldmynt till folket.

Förhandling mellan Teudahad och kejsare Justinianus

År 536

När Petrus fick höra talas om romarnas erövring av Sicilien blev han ännu ivrigare att hota Teudahad. De gjorde en överenskommelse att goterna skulle avstå från Sicilien och att Teudahad skulle skicka kejsaren en guldkrona varje år som vägde tre hundra litrae (pund, eller 98 kg) och tillsammans med den tre tusen goter som skulle ställa upp som krigare åt kejsaren. Därtill fråntogs Teudahad rätten att få döda varken präster eller senatorer, eller att lägga beslag på deras egendomar såvida han inte hade fått kejsarens godkännande. Likaså fick han inte upphöja någon till patricie eller senator utan i så fall skulle han framföra detta till kejsaren så att kejsaren kunde utnämna personen ifråga. Därtill skulle befolkningen alltid inleda med att hylla kejsarens namn först och därefter Teudahads namn, både på teatrar-

na, i hippodromerna och varhelst folk möttes. Inte heller fick han se till att statyer av brons eller något annat material tillverkades där han förekom ensam, utan han skulle alltid återges tillsammans med kejsaren, där kejsaren stod till höger om Teudahad. När Teudahad bekräftat denna uppgörelse skickade han iväg sändebudet. Men något senare blev han förskräckt över tanken att goterna skulle bli inblandade i ett krig ifall hans uppgörelse med Petrus inte skulle behaga kejsaren. Åter igen kallade han på Petrus som redan hade hunnit till Albani (Albano, längs den appiska vägen eller Via Appia) och frågade honom om han trodde att kejsaren skulle tycka om förslaget och det svarade Petrus ja på. Om inte, så menade Petrus att han kunde förvänta sig ett krig, samt tillade att Teudahad hade en för filosofisk syn på situationen och att han därför inte kunde tänka sig händelser där många tusen människor dödades. Justinianus däremot var en fullvärdig kejsare och såg till ländernas bästa och inte till alla de enskilda personerna, så som Platons undervisning betonade. Utifrån detta argument blev Teudahad övertygad om att han borde överlämna det gotiska riket åt Justinianus och både han själv och hans hustru svor en ed att det skulle bli på det sättet. Även Petrus bands vid eder att han inte yppade detta till någon förrän han kom inför kejsaren och såg hur han reagerade på det första avtalet. Tillsammans med honom skickades också prästen och den romerske medborgaren Rusticus som skulle övervaka överlämnandet av beskedet. När så Petrus och Rusticus nådde fram till Byzantium berättade de om innebörden i det första avtalet men kejsaren var inte villig att acceptera det och de framförde då det tillägget som Teudahad beslutat om. I det brevet framförde Teudahad att han var lycklig över att han hade fått växa upp hos sin farbroder som var kung (Teodoric) men att han inte hade ägnat någon tid till krig utan bara till studier. Därför ville han överlämna riket åt kejsaren så att han själv kunde återvända och bli en godsägare. På detta brev svarade kejsaren att han ville ge Teudahad den högsta äran på grund av sin ädla handling och att han skickade Petrus och Athanasius, som var bror till den Alexander som tidigare varit sändebud hos goterna, för att fullfölja avtalet. Även Belisarios ville han omedelbart skicka till Teudahad för att göra klart deras affär. Petrus och Athanasius skulle tilldela Teudahad de gods som kallades patrimonium, men inte förrän de hade upprättat ett skrivet dokument och svurit eder skulle de kalla på Belisarios från Sicilien så att han kunde ta över palatset och hela Italien samt försvara dem. Kejsaren skrev samtidigt ett brev till Belisarios och sade att han skulle skynda sig så mycket han kunde när han fick besked om att ge sig av.

Mundos fall

Under tiden som kejsaren var engagerad i detta och ambassadörerna var på väg till Italien hade goterna under ledning av bland annat Asinarius och Gripas nått fram till Dalmatia med en stor härstyrka. När de var i trakten av Salones stötte de på Mauricius, son till Mundo, som med några få män var på ett spaningsuppdrag. En stor strid uppstod där romarna förlorade nästan hela sin härstyrka, även deras befälhavare Mauricius, medan de mest framträdande av de gotiska krigarna föll på

den andra sidan. När Mundo hörde detta blev han utom sig av sorg och skyndade sig mot fienden, utan att ha fått order om det. Den strid som uppstod var ovanligt ihärdig och resultatet blev en seger för romarna där segraren själv blev slagen. Även om de flesta av goterna föll inträffade det att Mundo själv, som letade upp goterna varhelst de än befann sig och dödade dem med största iver, blev träffad av de han förföljde och föll. Därefter skildes de båda styrkorna åt och ingen av dem gick in i staden Salones. Romarna återvände hem eftersom de saknade befälhavare och goterna gjorde detsamma eftersom de hade förlorat alla sina ädlingar och de skyndade sig iväg för att skydda sig i alla de befästningar som fanns i närheten.

Avtalsbrott

När Teudahad fick höra dessa nyheter tog han inte hänsyn till de sändebud som just anlänt för han var av naturen misstänksam och var inte ståndaktig. Den senaste händelsen hade gjort honom skräckslagen vilket gjorde det omöjligt att föra en dialog med honom, men när han fick höra om Mundos och Mauricius död blev han lyrisk och överlycklig. Genast började han kasta glåpord över ambassadörerna och hånade dem där de stod framför honom och väntade på sin tur. Men när Petrus vid ett tillfälle passade på att protestera mot honom eftersom Teudahad hade brutit mot avtalet med kejsaren, talade han till dem på följande sätt. Teudahad sade att ambassadörer var stolta och att de i regel hölls i ära av alla och envar, men sådana sändebud fick bara behålla dessa privilegier så länge som de skyddade den värdighet som ambassadörsskapet medförde genom att vårda sin egen anständighet. Mord på sändebud hade alltid godkänts om de blandade sig i ett lands suveränitet eller om de hade kunskaper om en annan mans hustru. Detta sade Teudahad för att göra klart för Petrus att det fanns omständigheter när det inte var fel att dräpa en ambassadör. Petrus svarade med att överlämna kejsarens brev där det stod att kejsaren ville upphöja Teudahad och det gotiska folket om de gick med på att överlämna landet till honom. Teudahad besvarade inte detta utan skickade iväg sändebuden och lät dem hållas kvar under sträng bevakning.

Så fort som kejsaren fick höra om händelserna i Dalmatia skickade han iväg Konstantianus till Illyricum för att sätta upp en härstyrka och försöka inta Salones. Belisarios kommenderas vid samma tid att bege sig till Italien så fort som möjligt och betrakta alla goter som fiender. Konstantianus kom till Epidamnus och började rusta en härstyrka medan en gotisk armé under ledning av Gripas kom till Dalmatia och förlade sin styrka vid Salones. Konstantianus skyndade sig vidare med hela sin härstyrka så fort han var klar och kastade ankar i Epidaurus (Ragusa Vecchia) och detta såg några av de spioner som Gripas hade skickat ut. Så snart de var tillbaka hos Gripas sade de att det fanns flera tiotals tusen med soldater både till sjöss och till lands. Gripas ville inte gå i strid mot romarna men inte heller överge striderna vid Salones eftersom det mesta av stadens murar redan hade fallit. Därför förde han sin härstyrka till slätten mellan Salones och staden Scardon (nära Sebenico). Konstantianus seglade då med hela sin styrka till ön Lysina (Lesina) och skickade iväg några män på spaning till trakten där Gripas uppehöll sig. Därefter

skyndade han sig att segla så nära Salones det gick och steg iland med hela sin härstyrka. Fem hundra av dem, under ledning av Siphilas, fick i uppdrag att erövra ett närbeläget pass, vilket han utförde och dagen efter tågade romarna in i Salones. Där hade befolkningen under goternas angrepp i all hast försökt bygga upp de delar av muren som fallit samman. På den sjunde dagen efter romarnas ankomst återvände Gripas till Ravenna. Då lade Konstantianus under sig både Dalmatia och Liburnia och fick över alla de goter som bodde där på sin egen sida. Vintern gick mot sitt slut och därmed fullbordades det första året av detta krig (maj 536).

Romarnas marsch på fastlandet i Italien

År 536

Belisarios lämnade en vaktstyrka i Syrakusa och Panormus och förde resten av sin härstyrka över sundet, från Messana till Rhegium. Varje dag kom folk i den regionen och ställde sig på hans sida, för eftersom deras städer sedan gammalt hade byggts utan murar hade de ingen möjlighet att försvara dem och dessutom var de glada att bli av med det gotiska styret. Bland goterna fanns en desertör som hette Ebrimous tillsammans med alla sina följeslagare. Han var svärson till Teudahad och hade gift sig med Theodenanthe som var dennes dotter. Omedelbart skickades han till kejsaren där han mottog rika gåvor och blev upphöjd till patricie.

Belisarios härstyrka tågade vidare från Rhegium genom Bruttium och Lucania medan flottan styrde nära kusten och följde deras vandring. När de anlände till Campania kom de till staden Neapolis, som var stark både av naturen och på grund av att ett stort antal goter fanns där inne. Belisarios beordrade flottan att ankra upp i hamnen som låg strax bortom gränsen för kastvapnens räckvidd, medan han själv slog läger intill staden. Då kom en man vid namn Stephanus till honom och sade att Belisarios handlade fel eftersom han gick emot stadens invånare som var romare vilka inte hade gjort något fel, men att de var kuvade av de goter som var deras herrar och att de inte hade förmåga att säga emot dem. Därtill sade han att även goterna hade varit tvungna att lämna hustrur och barn samt sin egendom när Teudahad beordrade dem till staden, varför de förmodligen skulle överlämna både staden och sig själva om Belisarios ville förhandla med dem. Han slutade med orden att Belisarios inte hade några bra planer med sin överlägsenhet när han angrep Neapolis, eftersom staden skulle falla utan besvär om han först tog staden Rom. Belisarios svarade att goterna fick välja mellan att inordna sig under kejsarens styre eller att gå tillbaka till sina hem, men goterna valde att kämpa vidare. Belisarios belägrade staden och anföll stadsmuren varvid han förlorade många av sina soldater och då i synnerhet några av sina bästa krigare eftersom staden hade havet på ena sidan och branta klippor på den andra. Inte heller när akvedukten förstördes lyckades de inta staden, för den hade flera bra källor med vatten.

Erövringen av Neapolis

De som var belägrade skickade bud till Teudahad i Rom och bad honom skicka förstärkningar omgående, men han gjorde ingenting för att hjälpa dem. Istället blev han mer ängslig än någonsin. Orsaken var att han brukade lyssna på sierskor och spåmän som tydde framtiden och denna gång anlitade han en hebré som var högt ansedd i denna konst och frågade hur kriget skulle sluta. Mannen bad Teudahad ordna fram tre bås som vart och ett inrymde tio svin samt ge de tre grupperna namnen goter, romare och kejsarens soldater varefter han skulle vänta ett visst antal dagar. När dagen var kommen gick de båda in där och såg att svinen som kallades goter var döda utom två som hade gått för att äta hos kejsarens soldater. Alla de svin som kallades romare hade tappat raggen men hälften hade överlevt. Då föll en stor fruktan över Teudahad eftersom hade tolkade det som att hälften av romarna skulle dö och alla som överlevde förlorade sin egendom, men att goterna skulle krossas och bara ett fåtal skulle bli kvar. Så skulle kejsarens soldater vinna kriget med små förluster. Därför ville inte Teudahad inlåta sig i strider med Belisarios, som belägrade Neapolis både från havet och från land.

Så småningom började Belisarios bli irriterad över situationen eftersom han förstod att han inte skulle få så mycket i utbyte av en seger över staden, så vida den över huvud taget var möjlig att inta. Istället förlorade han dyrbar tid och det gjorde honom orolig eftersom han hade planerat att gå mot Teudahad i staden Rom under vintern. Han hade just gett order om att soldaterna skulle förbereda sin packning när lyckan vände. En av isaurierna hade studerat hur akvedukten var konstruerad och hur vattnet leddes till staden. Långt från staden där Belisarios hade förstört den gick han upp på den och vandrade in mot staden, vilket inte var något problem nu när det inte fanns något vatten i den. När han nådde muren såg han att de som byggt akvedukten hade gjort en smal tunnel genom berggrunden för vattnet så det rann in till staden. Det fattades bara litet i bredd för att soldater skulle kunna ta sig in. Han såg genast till att detta rapporterades till Belisarios som handlade omedelbart. Området avspärrades så att ingen fick reda på vad som skedde, varefter de högg upp hålet så soldater kunde ta sig igenom. Då kallade Belisarios på Stephanus som var inne i staden och talade till honom. Han sade att han sett när många städer blivit intagna av fiender, att det alltid brukar sluta med att samtliga män av alla åldrar dödas och att kvinnorna antingen dödas eller blir kränkta och måste genomlida den mest avskyvärda behandling, medan barnen blir slavar under de mest motbjudande bland männen, vilka bär på deras fäders blod. Dessutom brukar städerna brännas ner till grunden och allt det vackra som fanns där inne bli förstört. Av de skälen framförde Belisarios sitt medlidande till stadens invånare eftersom han inte ville att deras stad skulle skövlas, på grund av dess ålder och för att både kristna och romare under lång tid bott där. Bland hans soldater fanns ett flertal barbarer som mist nära släktingar framför stadens murar och dessa skulle han inte kunna kontrollera om staden intogs med våld. Stephanus fick då

välja mellan att avtåga från staden med allt folket i fred eller att möta sina fiender i strid. Men ingen av folket i staden ville lyssna på rådet att ge upp.

En natt lät Belisarios fyra hundra män under Magnus och Ennes ledning ta med sig sköld och svärd samt ljus och därtill två trumpetare. De sistnämnda skulle skapa förvirring så snart de var inne i staden samtidigt som de lät meddela de som var utanför att de själva var innanför murarna. Samtidigt hade de ett mycket stort antal stegar i beredskap utanför muren och alla soldater hade order om att hålla sig vakna och beväpnade. Men hälften av de män som skulle ta sig genom tunneln blev rädda och vägrade fortsätta. Magnus tog dem då alla tillbaka till Belisarios som med baskt tal fick dem att återvända i ett nytt försök, men då hade tiden gått och Belisarios var rädd för att deras plan skulle avslöjas för stadens invånare av den vaktstyrka som stod i det torn som var närmast akvedukten. Han skickade då Bessas fram till tornet och bad honom inleda en diskussion på gotiska med männen däruppe för att de inte skulle höra vad som pågick en bit därifrån. Bessas ropade till dem med hög röst och krävde att goterna skulle ge upp och överlämna sig till Belisarios och att de i så fall skulle få en stor belöning. Men de hånskrattade åt honom och gav uttryck för åtskilliga förolämpningar både till Belisarios och kejsaren. Under tiden gick soldaterna långt in i staden, längs den sträcka som vattnet skulle ta och som var täckt av tegel, tills de kom fram till en plats där tunneln saknade tak. Där uppe fanns en byggnad som var dåligt underhållen. Där bodde en fattig kvinna och intill hålet växte ett olivträd. När soldaterna såg himlen märkte de att det var mycket högt upp till hålet och medan de funderade på hur de skulle ta sig upp nådde allt fler av soldaterna fram dit och pressade på så att det blev mycket trångt. En av soldaterna tog då av sig sin beväpning, klättrade upp längs väggen och hotade kvinnan till livet om hon inte var tyst. Han band ett kraftigt rep runt olivträdet och slängde den andra änden ner i hålet så soldaterna kunde ta sig upp. När alla var uppe återstod en fjärdedel av natten och de gick då mot muren och dräpte vaktstyrkan i två av tornen på den norra sidan utan att dessa hann förstå vad som pågick. På samma sida om staden befann sig Belisarios så när trumpetarna innanför muren kallade på de andra soldaterna reste de snabbt sina stegar och tog sig upp för muren. Men inte en enda av stegarna var långa nog för de som hade gjort stegarna hade inte tillverkat dem i närheten av staden och därför hade de inte fått reda på den exakta höjden. Då band de ihop stegarna två och två så att de kunde ta sig upp i tornen. På den sida av muren som låg vid havet var det inte goter utan judar som höll vakt och här var det inte möjligt att resa några stegar och klättra upp. De slogs ihärdigt eftersom de visste att staden redan hade fallit och att de inte skulle bli benådade. Först när gryningen kom och de även blev beskjutna från insidan flydde de och därmed intogs hela staden med storm. Portarna öppnades och hela den romerska härstyrkan tågade in, men de östra stadsportarna som saknade vaktstyrkor satte soldaterna eld på eftersom de inte hade några stegar. De som var satta att vakta dessa portar hade redan flytt.

En omfattande slakt påbörjades för många av soldaterna var fyllda av raseri sedan någon av deras släktingar hade stupat i striderna vid stadens murar. De

dödade alla som de fann, oavsett ålder och rusade in i husen och tog alla kvinnor och barn och gjorde dem till slavar samt lade beslag på allt som var av värde. Sedan gjorde hunnerna resten, för de höll sig inte ens undan helgedomarna utan gick in och dödade alla som sökt tillflykt där ända tills Belisarios stoppade dem. Han talade till dem och sade att det var Guds förtjänst att de hade intagit en stad som aldrig tidigare hade erövrats och att de därför skulle upphöra med dödandet och låta kvinnorna och barnen få komma tillbaka till sina män. Därefter frigav Belisarios alla kvinnor, barn och slavar, utan att låta någon få skada dem. Utöver detta fick de behålla sina hus och sin egendom, trots att en del av dem hade gömt sitt guld och sina värdesaker genom att gräva ner dem. På detta sätt slutade den belägring som varade i ungefär tjugo dagar. Alla de drygt åtta hundra goter som fanns i staden, satte Belisarios under sträng bevakning och såg därmed till att de inte tillfogades någon skada.

Teudahads sista åtgärd

De goter som var i Rom och på landsbygden runt omkring hade redan innan detta inträffade märkt en förvånande passivitet hos Teudahad och de misstänkte att han medvetet var på väg att förråda goterna för att måhända nå fram till ett tystlåtet liv med extremt mycket pengar. Så snart nyheten om Neapolis nådde dem började de öppet anklaga honom och de samlades på en plats två hundra åttio stadier (54 km) från Rom, som romarna kallar Regata (nära Terracina). Den platsen var bäst för dem eftersom den omfattade stora betesmarker för hästar. En flod flöt också fram här, Decennovium (med betydelsen nitton), eftersom den flöt förbi nitton milstenar, vilket är detsamma som ett hundra tretton stadier (22 km). Här valde goterna Witigis till kung över goter och romarna i Italien. Han kom inte från någon framstående familj men hade vunnit ära och berömmelse i slaget vid Sirmium när Teodoric bekrigade gepiderna. Teudahad flydde så fort han fick höra detta och begav sig till Ravenna, men Witigis skickade iväg Optaris, som var got till börden, med order om att hämta Teudahad, död eller levande. Optaris hatade Teudahad på grund av att han hade friat till en ung kvinna som var arvtagerska och enastående vacker. Då hade Teudahad tagit emot mutor och sedan sett till att hon gifte sig med någon annan. Därför skyndade han sig, dag och natt, för att komma fram och fann också Teudahad när han var på väg till Ravenna. Optaris slet ner honom på marken och slog honom tills han dog. Så slutade Teudahads regering efter tre år.

Witigis vald till kung

Medan Witigis och hans goter gick mot Rom fick de höra vad som hänt Teudahad och Witigis gav då order om att Teudahads son Teodegisclus skulle hållas under bevakning. Men för Witigis räckte inte de förberedelser som gjordes utan han tyckte det var bäst att först gå till Ravenna och där göra allt i ordning innan han så sent som möjligt inledde striderna mot kejsarens armé. Han samlade goterna, talade till dem och betonade att det var bättre att planera väl än att förhasta sig in i stridens hetta. Han bad dem vara uppmärksamma på att det mesta av deras styrka befann sig i Gallien och i Venetia, samt att de sedan en tid befann sig i krig mot frankerna och att det var viktigt att avsluta det innan de vände sig mot kejsarens soldater.

Innan de tågade från Rom tvingades påven Silverius, senaten och det romerska folket att svära trohetsed och intyga att de skulle försvara staden Rom å goternas vägnar. Sedan insattes Leuderis som deras ledare, en man med mogen ålder och med högt anseende. På sin resa till Ravenna tog Witigis med sig de flesta i senaten som gisslan. När han väl kom fram äktade han Matasuntha, som var dotter till Amalasuenta och som kommit upp i giftasmogen ålder. Detta skedde mot hennes vilja och enbart för att Witigis ville skaffa sig en ökad trygghet genom att gifta sig till ett släktskap med Teodoric. Därefter samlade han ihop goterna från alla tänkbara håll, organiserade dem och gav dem vapen och var sin häst. De goter som var upptagna av striderna mot frankerna vågade han inte kalla till sig, av fruktan för frankerna.

Avtalet mellan goterna och frankerna

När Belisarios hade kommit till Sicilien, upprättade Teudahad och ostrogoterna ett avtal med frankerna där frankerna fick ostrogoternas besittningar i Gallien samt tjugo centenaria guld (9 kg) men i gengäld skulle de understödja goterna i kriget mot kejsaren. Men innan avtalet hann fullföljas dog Teudahad. Av det skälet var det många av de främsta goterna som under Marcias ledning höll vakt vid den frankiska gränsen i Gallien. Det var dessa män som Witigis inte kunde återkalla från Gallien trots att deras antal inte ens räckte för att hålla frankerna på avstånd och som skulle kunna översvämma både Gallien och Italien om Witigis gick med hela sin armé till Rom. För att kunna avsluta kriget mot frankerna talade han till goterna och sade att han ville ge dem goternas del av Gallien samt de pengar som Teudahad hade lovat dem, för att både avsluta kriget och få dem med på sin sida där de skulle ställa upp med hjälpstyrkor mot kejsarens soldater. Efter kriget mot kejsaren kunde de åter igen ta upp kriget mot frankerna. Detta blev också de gotiska ädlingarnas vilja och man skickade sändebud till frankerna. De som då styrde över frankerna var Ildibert, Theudebert och Cloadarius. De tog emot goternas del

av Gallien samt guldet, lovade att vara vänskapligt sinnade mot goterna och i all hemlighet skicka hjälpstyrkor, dock inte franker utan soldater från deras kuvade länder. Detta eftersom de inte kunde ha en öppen allians med goterna för romarnas skull med tanke på att de just hade samtyckt till en allians med kejsaren. När sändebuden återkom från denna resa till frankerna återkallades Marcias och de gotiska styrkorna från den frankiska gränsen.

Belisarios första erövring av Rom

Under tiden som detta hände planerade Belisarios att tåga mot Rom. Han valde ut tre hundra man ur infanteriet för att vakta Neapolis och skickade en särskild styrka till Cumae, ett hundra tjugoåtta stadier därifrån (25 km) ute i havet, för att vakta befästningen där, då Neapolis och Cumae var de enda befästningarna i Campania. Befolkningen i Rom visste inte hur de skulle göra när kejsarens armé tågade emot dem, men för att undvika Neapolis öde valde de till slut att öppna stadens portar och släppa in soldaterna. Men innan dess skickade de romaren Fidelius, en man som var född i Milano och som hade varit Athalarics quaestor eller rådgivare, till Belisarios för att meddela sitt beslut och bad honom komma till Rom. De goter som fanns i Rom förstod först när kejsarens armé närmade sig att staden givit upp och de fick då tillstånd att lämna staden och bege sig till Ravenna. Endast Leuderis, deras befälhavare, stannade kvar eftersom han skämdes för den olycka som drabbat dem. Samma dag som goterna tågade därifrån genom den flaminianska porten gick Belisarios in i Rom med sina styrkor genom den asinariska porten. Efter sextio år blev staden Rom åter igen lagd under romerskt styre, på den nionde dagen i månaden december (år 536). Belisarios skickade Leuderis och nycklarna till stadsportarna till kejsaren, men själv ägnade han tid åt stadens murar som på flera platser hade blivit raserade. Han lät då bygga om murarna med torn och utskjutande vingar så att försvararna bättre kunde komma åt angripare. Därtill byggdes en vallgrav med ansenligt djup. Stadens invånare blev först glada men sedan irriterade eftersom befästningarna var byggda för att klara av en belägring, men staden skulle aldrig klara av något sådant eftersom det inte fanns möjligheter att införa tillräckligt med proviant. Belisarios lyssnade på detta och sade åt dem att föra in så mycket föda som möjligt från landet och själv lät han föra in i staden all spannmål som han hade med på sina skepp och som de tagit med sig från Sicilien.

Vid den tiden kom Pitzas, en got som kom från Samnium, tillsammans med alla andra goter i den bygden och lade sig under Belisarios styre. Men det gällde bara de goter som bodde på den ena sidan av den flod som rinner genom Samnium. De goter som bodde på den andra sidan ville varken ställa sig under Belisarios eller kejsaren. Belisarios skickade då tillbaka med Pitzas en uppsättning soldater för att vakta området. Strax tidigare hade folket i Calabrien och Apulien lagt sig under

Belisarios styre för i deras område fanns det inga goter. Belisarios lade då under sig allt land ända till floden Tibern och säkrade det.

Fortsatta romerska erövringar

År 537

När allt detta var färdigt fick Konstantinus en stor del av Belisarios egna vaktstyrkor tillsammans med hunnerna Zarter, Chorsomanus och Aeschmanus och därtill en härstyrka för att gå mot Toscana för att få städerna där att lägga sig under deras styre.

Bessas, som var en got till börden, fick order om att ta staden Narnia i besittning, vilket var en mycket stark stad i Toscana. Han var född i Trakien men hade inte följt med Teodoric på dennes färd till Italien. Istället hade han blivit romersk befälhavare på grund av att han var en ytterst duglig krigare. Narnia intogs med invånarnas goda vilja samtidigt som Konstantinus intog städerna Spolitium (Spoleto), Perusia (Perugia) och många fler utan bekymmer. Efter att ha lämnat kvar en styrka i Spolitium stannade Konstantinus i Perusia som är Toscanas främsta stad.

När Witigis fick höra detta skickade han en gotisk styrka under ledning av Unilas och Passas. De mötte Konstantinus styrkor utanför Perusia. Goterna var många fler till antalet men romarna lyckades ändå få övertag i striden och fick goterna att fly därifrån i största oordning, varvid de kunde hugga ner de allra flesta av dem. Goternas härförare fångades levande och fördes till Belisarios. Efter denna nyhet ville inte Witigis sitta still längre i Ravenna, trots att han var besvärad av att Marcias och hans män inte hade hunnit komma från Gallien. Därför skickade han en stor härstyrka till Dalmatia, under ledning av Asinarus och Uligisalus, för att återta området och lägga det under gotiskt styre. Därtill fick de i uppgift att föra med sig hjälpstyrkor från svebernas land, som låg i denna trakt samt att genast gå mot Dalmatia och Salones. Witigis skickade också med dem ett stort antal skepp så att de kunde belägra Salones både från havet och från land. Själv valde han att gå med hela sin härstyrka mot Belisarios och staden Rom och den armén omfattade mer än ett hundra femtio tusen ryttare och fotsoldater där de flesta av dem tillika med hästarna var klädda i pansar.

När Asinarius nådde fram till sveberna började han rekrytera en härstyrka medan Uligisalus själv ledde goterna till Liburnia. Romarna mötte dem på en plats som kallas Scardon och här slogs goterna varvid de återvände till staden Burnus och inväntade de övriga goterna. Konstantianus fick höra om Asinarius förberedelser och kallade genast samman alla de romerska soldater som fanns i trakten kring Salones. Därefter grävde de en vallgrav runt stadens murar och förberedde staden på alla sätt inför en omfattande belägring. När så Asinarius samlat en enorm härstyrka tågade de till Burnus där de förenade sig med Uligisalus innan de gick mot Salones. Där byggde de en palissad runt muren men på sjösidan placerade de sina skepp så att hela staden var omringad. Plötsligt gjorde romarna ett anfall mot skeppen, sänkte en del av dem med manskap och allt samt fick många andra att fly.

Det var också många skepp som de lade beslag på. Trots detta fortsatte goterna med sin belägring.

Goternas väg mot Rom

Under tiden fick Witigis reda på att Belisarios härstyrka i Rom var liten i omfattning och han skyndade sig mycket för att hinna dit innan Belisarios begav sig bort från staden. Men när Belisarios fick reda på att goterna var på väg mot honom med hela sin härstyrka blev han osäker om han kunde klara sig utan de styrkor som placerats i Toscana eller om det var förståndigt att återkalla dem men samtidigt förlora denna viktiga provins till goterna. Därför skickade han bud till Konstantinus och Bessas att de bara skulle lämna så många man kvar vid befästningarna som var nödvändigt och att resten skulle komma till honom i Rom. Konstantinus kom omgående men medan Bessas föreberedde sig kom goternas förtrupper dit och översvämmade fälten kring staden. Bessas gick ut i strid och fördrev dem sedan många hade dödats. När deras antal sedan växte återvände han till Narnia, lämnade en vaktstyrka efter sig innan han skyndade till Rom med sin övriga härstyrka. Då visste alla att goterna skulle komma strax därefter för Narnia ligger bara tre hundra femtio stadier (67 km) från Rom. Witigis struntade i Perusia och Spolitium, för båda dessa städer var extremt väl befästa och han var ovillig att ödsla tid på dem, ville bara nå fram till Rom så fort som möjligt. Inte heller brydde han sig om Narnia, eftersom staden låg på en kulle och bara hade två ingångar. Den ena gick via en brant backe och den andra gick över floden Narses alldeles intill stadens murar och här hade kejsare Augustus låtit bygga en bro som hade de högsta valven som var kända.

På ett avstånd av fjorton stadier (3 km) från Rom tågade goterna över en bro över floden Tibern (den 21 febr år 537). Här hade Belisarios strax tidigare byggt ett torn, försett bron med portar och placerat ut en vaktstyrka för att fienden skulle fördröjas en aning eftersom han inväntade förstärkningar från kejsaren och behövde mer tid att föra in proviant i staden. Goterna beslöt sig för att storma tornet på den efterföljande dagen eftersom alla andra sätt att ta sig över floden Tibern skulle ta längre tid. Då kom tjugotvå desertörer till goterna vilka var barbarer till sin härkomst men som sedan blivit romerska soldater inom kavalleriet. På andra sidan höll Belisarios på att slå upp ett läger för att om möjligt ytterligare försena goterna och försvåra deras överfart. Men vaktstyrkan i tornet blev så förskräckta över goternas antal att de övergav sin tjänst under natten och flydde därifrån.

Den efterföljande dagen (22 febr) förstörde goterna tornens portar och kom över floden utan svårigheter eftersom ingen försökte stoppa dem. Belisarios som ännu inte visste vad som hade hänt där beordrade tusen ryttare att bege sig till bron tillsammans med honom för att överblicka situationen och komma till beslut

om var han skulle slå upp sitt läger. Men när de närmade sig platsen mötte de fienden som redan tagit sig över floden varpå de tvingades ta strid med en del av dem. I striden som uppstod ryttare emellan ville Belisarios inte längre stå i bakgrunden utan red fram och kämpade som en soldat där striden var som hetast. Hans häst var ytterst vältränad i strid och var grå till färgen bortsett från en vit strimma som löpte från pannan ner till nosen. Sådana hästar kallas "phalius" av grekerna och "balan" av barbarerna. De flesta av goterna kastade sina spjut och andra kastvapen mot honom eftersom desertörerna, som kommit till goterna dagen innan, visste att romarnas krig omedelbart skulle avslutas om Belisarios föll. När de såg honom kämpa från sin häst ropade de åt alla att de skulle sikta på den vithövdade hästen. Detta budskap nådde hela den gotiska armén som gjorde som de blivit tillsagda, utan att veta varför i stridens hetta eller förstå att det var Belisarios som avsågs. Alla gjorde vad de kunde med sina spjut och svärd för att vinna ära av att ha fällt mannen som utpekades. Men Belisarios kämpade väl och högg ner alla som kom i närheten, väl understödd av de andra romarna i hans närhet som höll upp sina sköldar för att täcka såväl sin befälhavare som dennes häst. Här föll mer än tusen goter och många framstående romare men Belisarios träffades aldrig trots att striden hela tiden kretsade kring honom. Till slut lyckades romarna driva goterna på flykt och få dem att återvända till sin huvudstyrka där deras fotsoldater utan bekymmer stoppade romarna. När så goterna skickade fram en annan avdelning med ryttare gav sig romarna iväg i all hast tills de nådde en kulle där de intog position. De gotiska ryttarna var snart i kapp dem och ett andra slag inleddes, men romarna tog sig därifrån och nådde fram till Rom där de hann in genom den salariska porten innan goterna kom ifatt dem. Men när de anlände vågade inte vaktstyrkan öppna porten eftersom goterna var strax bakom romarna och ingen av dem kände igen Belisarios, både för att han var så nersolkad och dammig samt för att det var sent på kvällen. Dessutom hade en del romare återvänt efter den första striden och de hade meddelat att Belisarios hade stupat. Först när Belisarios hotade dem öppnades porten. Då var goterna alldeles inpå dem, utan att någon försökte göra dem någon skada från murarna, för alla därinne var panikslagna av nyheten att Belisarios var död. Så fort han kunde samlade han sina styrkor och gjorde ett utfall mot goterna som genast kom i oordning, eftersom de inte alls väntade sig något liknande. Därför trodde de att Belisarios hade fått förstärkning och de flydde snabbt därifrån. Då först återvände modet hos romarna sedan de kämpat intensivt från gryningen till skymningen. Bland romarna var det Belisarios som var den främste kämpen och bland goterna var det Visandus Vandalarius som hade utmärkt sig mest. Den sistnämnde hade varit med i den första attacken mot Belisarios och han fick tretton sår innan han föll. Trots att goterna segrade hade de inte tagit hand om honom efteråt utan han fick ligga kvar bland de döda. Det var först på den tredje dagen efter striden (25 febr), när goterna hade slagit läger alldeles intill Roms murar, som de skickade iväg några män för att begrava de döda och fullfölja begravningsritualerna. De fann då Visandus Vandalarius och det fanns fortfarande liv kvar i honom, men han orkade inte tala eftersom han led av hunger

och törst. De gav honom vatten och bar honom till lägret där han sakta återhämtade sig, för att sedan leva ett långt liv i största ära.

Sedan Belisarios kommit tillbaka till Rom gav han order till sina soldater och till en stor del av befolkningen att de skulle tända eldar längs murarna och hålla vakt under hela natten. Bessas sattes att vakta den praenestinska stadsporten och han skickade det felaktiga meddelandet att goterna hade trängt in genom den stadsport vid floden Tibern som fått namn efter den helige mannen Pancratius. Belisarios närmaste män ville att deras ledare omedelbart skulle rädda sig själv genom någon annan stadsport, men han blev aldrig panikslagen och misstänkte att rapporten var falsk men valde ändå att skicka iväg några ryttare för att speja, vilka snart kom tillbaka och sade att det inte fanns några fiender i den delen av staden. Därför gav han order om att alla vaktstyrkor endast skulle försvara sin egen port och varken fly eller undsätta andra i nöd.

Medan romarna fortfarande var i oordning skickade Witigis en man vid namn Vacis till den salariska porten. Där började han ropa åt romarna och sade att de var trolösa gentemot goterna och klandrade dem för det förräderi de gjorde sig skyldiga till, eftersom de hade bytt ut goter mot greker som inte hade förmåga att försvara dem. Ingen vågade svara honom och efter en stund återvände han till Witigis.

Goternas första belägring av Rom

Den följande dagen (26 febr) samlade sig goterna inför en strid och trodde att de skulle erövra Rom på ett enkelt sätt eftersom staden var så stor. Stadsmuren hade fjorton stadsportar och åtskilliga mindre öppningar. Eftersom goterna inte var tillräckligt många för att omringa staden överallt, delade de upp sig i sex läger från vilka de ansatte muren vid fem av portarna, från den flaminiska till den praenestinska porten. Alla dessa läger låg på den vänstra sidan av floder Tibern men för säkerhets skull placerade de även ett sjunde läger på andra sidan Tibern, under befäl av Marcias som just anlänt med sina styrkor från Gallien. Den lades ute på Neros fält för att bron över floden Tibern skulle befinna sig mellan de både grupperna med goter. På så vis kom även den aureliska och den transtiburtinska porten att beröras av goternas anfall, men fortfarande berördes bara hälften av Roms stadsmur av det anfall som goterna företog. Goterna grävde djupa diken runt sina läger och kastade upp jorden i höga vallar, på vars krön de satte spetsade pålar. Sedan förstörde de alla de fjorton akvedukter som ledde vatten till staden, allt medan befolkningen såg hur goterna plundrade bygderna vida omkring. Stadens invånare började klaga högljutt över att Belisarios kommit med en så svag styrka att han tvingades dra in stadens befolkning i kriget. Witigis som hörde detta genom desertörer skickade då Albis tillsammans med några andra som sändebud till den romerska senaten inne i staden, men utan att samtalet ledde till någonting.

Då började goterna förbereda sig på ett anfall och byggde trätorn som var lika höga som stadens murar och som hade hjul vid golvet i varje hörn. Likaså tillverkade de ett stort antal stegar som nådde ända upp till murkrönet, samt fyra konstruktioner som kallas ram. Dessa består av fyra upprättstående stockar, lika i höjd, varpå åtta liggande timmerstockar fästs, fyra ovantill och fyra vid marken, som ett ramverk. Därefter täcker de den med hudar för att den ska vara lätt att flytta på samtidigt som de som är därinne ska vara skyddade. Till slut hänger de upp en liggande stock i kedjor så att den är i mitten av konstruktionen. På den ena änden av stocken sätter de ett huvud av järn och nere i hörnen av det hela sätter de hjul. Inne i den är det minst femtio man som drar den fram till muren och försätter den liggande stocken i mitten i rörelse genom en särskild mekanism. Härigenom får stocken en våldsam kraft när den slår mot muren och brukar slå hål varhelst den ställs. För att komma över vallgravarna hade goterna samlat in stora mängder med risknippen. Belisarios svarade med att bygga kastmaskiner som slungade iväg spetsade pilar och andra konstruktioner som kastade stenar.

På den artonde dagen (18 mars) sedan belägringen började (1 mars) anföll goterna i gryningen och romarna såg med bestörtning hur goterna stormade fram med sina konstruktioner, vilka var okända för dem. Kejsarens soldater var bara fem tusen till antalet. Belisarios skrattade när han såg dem men behöll orsaken för sig själv och beordrade alla sina soldater att inte göra någonting förrän han gav signal. Stadens invånare blev då förtvivlade men när goternas närmade sig höjde Belisarios sin pilbåge och med ett lyckat skott träffade han en av de beväpnade goterna som ledde styrkorna och mannen föll ner dödligt sårad, varpå soldaterna ropade ut sin glädje över ett sådant mästerligt skott. Åter igen höjde Belisarios sin pilbåge och ännu en gång lyckades han få in en fullträff, vilket besvarades med soldaternas jubel. Då först gav Belisarios signal att alla skulle börja skjuta mot fienden, men de som stod närmast honom själv fick order om att enbart skjuta mot oxarna som drog fram deras konstruktioner. När alla oxarna var döda kom de ingenstans så länge som striden pågick och det var därför som han hade gapskrattat åt dem. Witigis gav då en stor del av styrkan i uppgift att enbart beskjuta det torn där Belisarios befann sig, så att han inte kunde ta sig därifrån, medan han förde resten av styrkorna till en annan del av muren. Witigis begav sig till den praenestinska porten och där fanns redan ett stort antal stegar och en del konstruktioner. Samtidigt anföll goterna vid den aureliska porten. De tog sig upp och skyddade sig med långa sköldar men de lyckades aldrig ta sig upp på muren. Vid den salariska porten kom en got iklädd brösthamesk och hjälm och ställde sig bakom ett träd varifrån han sköt ivrigt mot soldaterna på murkrönet, men han träffades av ett spjut som en av kastmaskinerna hade slungat iväg rakt genom trädet och sedan spetsat honom. När goterna såg detta greps de av förskräckelse och skyndade sig utom räckhåll för kastmaskinerna. Bessas och Peranius kallade då på Belisarios eftersom de var hårt ansatta av de gotiska anfallen. Där var muren dubbel och så snart som goterna kom över den yttre och dåligt byggda muren skulle det inte dröja länge innan de även kom igenom den inre muren. När goterna bröt igenom

och rusade in utan ordning möttes de av cyprioter som genast högg ner dem allesammans. Plötsligt öppnade Belisarios porten och släppte ut soldater vilket förvirrade goterna och skapade stor oreda. Goterna flydde åt alla möjliga håll och romarna kunde döda alla som de hann ifatt ända tills de var långt bortom goternas läger. Då gav Belisarios order om att goternsa konstruktioner skulle brännas ner och röken från dem syntes på långt håll. En liknande händelse inträffade vid den salariska porten. Här öppnade romarna också porten utan förvarning och angrep goterna som genast kom i oordning. Även här kunde romarna hugga ner ett stort antal av dem och bränna ner deras konstruktioner. Denna dag förlorade goterna trettio tusen man och därtill blev ett stort antal sårade, både genom kastmaskinerna som ofta träffade några eftersom goterna stod så tätt och genom striderna längs murkrönen som varade från gryningen till sen eftermiddag. Natten förflöt sedan lugn och stilla. Belisarios skrev då ett brev till kejsaren och vädjade om förstärkningar, vilket kejsaren genast ombesörjde.

Teodorics porträtt i Neapolis

Vid den tiden skedde följande i Neapolis. Där fanns en bild av goternas store ledare Teodoric på marknadsplatsen, vilken var tillverkad av olika bergarter. Den var ytterst liten och målad med många färger. En gång medan Teodoric ännu levde hände det att huvudet lossnade från bilden och strax senare hade Teodoric dött. Åtta år senare hade bilden rasat samman utan anledning, varefter Athalaric plötsligt dog. Vid ett senare tillfälle hade stenen vid ljumsken fallit ner och det var när Amalasuenta dödades. När så goterna inledde belägringen av Rom lossnade stycket från låren ner till fötterna och därefter rasade hela bilden ner från väggen. Det tolkades som att kejsarens armé skulle segra över goterna.

Utrymningen av Rom och nattliga strider

När goterna hade drivits tillbaka från sitt anfall vid murarna blev det en lugn natt, men dagen efter beordrade Belisarios alla kvinnor och barn att bege sig till Neapolis. De skulle också ta med sig alla de tjänare och den boskap som de trodde var nödvändiga för att hålla vakt vid murarna. Han sade samma sak till de soldater som hade en manlig eller kvinnlig tjänare, för efter den dagen skulle de bara få halv matranson och återstoden fick de i silver. Omedelbart gav sig en enorm massa människor iväg till Campania. Några reste dit med skepp medan de flesta gick till fots längs den appiska vägen, utan att goterna tillfogade dem något ont.

På nätterna fruktade goterna ett utfall från kejsarens soldater och höll sig tysta i sina läger. De fruktade i synnerhet de morer som kunde anfalla dem när de gick i väg ensamma eller i mindre grupper, för att uträtta sina behov eller ha hand om hästar eller boskapen. Inne i staden blandades soldaterna med invånarna och de turades om att hålla vakt och sova. Belisarios misstänkte att biskop (påve) Silverius i Rom var på väg att förhandla med goterna och skickade honom därför till Grekland och han efterträddes av Vigilius. På grund av risken att någon vaktstyrka vid portarna skulle falla för frestelsen att ta emot guld för att släppa in goterna bytte de

lås och nycklar på portarna två gånger per månad och flyttade runt vaktstyrkorna på ett sådant sätt att varje natt fick de gå med nya män som de inte hade tjänstgjort med tidigare. Varje natt skickade Belisarios ut morer utanför murarna så att de kunde försöka hitta goter som dödades, samt hundar för att se till så att inga goter smög sig fram till murarna.

Morden på Italiens senatorer

Witigis skickade en del av sin livvakt till Ravenna för att dräpa de senatorer som de tidigare hade tagit som gisslan i början av kriget. Några av dessa förstod vad som var på gång och lyckades fly, nämligen Vergentinus och Reparatus, bror till Vigilius som blivit biskop i Rom, men alla andra dräptes.

Strider vid Portus

Witigis såg hur romarna i staden gick in och ut som de ville samt förde in proviant från hamnen. På tredje dagen (21 mars) efter deras anfall beslöt han då att göra ett anfall mot hamnen som ligger ett hundra tjugosex stadier (24 km) från Rom, där floden Tibern har sitt utlopp. Goterna erövrade staden vid hamnen i första anfallet och dödade många av de romare som bodde där. Ett tusen av de gotiska krigarna placerades där som vaktstyrka medan resten återvände till lägren. Därefter kunde stadens invånare inte längre föra in proviant.

Strider med kastmaskiner och pilbågar

Tjugo dagar efter den gotiska erövringen av hamnen (10 april) kom den grekiska förstärkningen i form av sexton hundra ryttare som främst var hunner, sclavenier och antaer, vilka kom från trakten norr om floden Ister (Donau). Dagen efter (11 april) beordrade Belisarios två hundra ryttare att gå rakt mot goterna och så fort de nådde fram till lägren skulle de ta sig upp på en viss kulle som han pekade ut för dem samt stanna där. Om goterna valde att anfalla dem skulle de inte använda spjut eller svärd utan enbart sina pilbågar tills pilarna var slut. Därefter skulle de snabbt återvända. Ryttarna gav sig ut genom den salariska porten och kom upp på den bestämda kullen. Härifrån kunde de sedan skjuta med sina pilar och träffa antingen gotiska ryttare eller deras hästar. När pilarna var slut skyndade de sig därifrån med goterna strax bakom sig, men när de nådde fram till muren började kastmaskinerna slunga iväg vassa spjut mot goterna och tvingade dem tillbaka. Minst tusen goter föll i denna strid.

Några dagar senare skickade Belisarios iväg tre hundra man på samma uppdrag som tidigare. Åter igen föll lika många eller ännu fler goter. Därför skickade han iväg tre hundra ryttare en tredje gång på ett sådant uppdrag och fick åter igen samma resultat. Witigis beslöt sig då för att använda samma taktik för egen del och skickade iväg fem hundra ryttare till muren, men de stannade på en hög plats just bortom räckvidden för kastmaskinerna. Belisarios valde då ut tusen man som under ledning av Bessas gick till anfall mot dem. De formade sig i en cirkel och omslöt goterna varefter de sköt skurar med pilar över dem så attt många av dem föll.

Resten tvingades ner från höjden till slätten. Där möttes de i en strid man mot man, de flesta av goterna föll och bara några få lyckades undkomma och återvända till sitt läger. Witigis skymfade männen och sade att deras förlust berodde på feghet.

Tre dagar senare (c:a 17 april) samlade han fem hundra män från alla lägren och bad dem göra modiga dåd mot fienden. Så fort de närmade sig stadens murar skickade Belisarios ut femton hundra ryttare mot dem och de inledde omedelbart en strid mot varandra. Eftersom kejsarens styrka var större fick de omgående övertaget och lyckades förinta den större delen av goternas styrka. Hur goterna än försökte lyckades alltid kejsarens soldater bättre. En orsak var att de flesta i den grekiska styrkan var vana pilbågsskyttar medan knappt någon av goterna hade tränat sig i bågskytte, för deras ryttare tränas bara med spjut och svärd medan en del av deras fotsoldater tränas i bågskytte i samarbete med andra soldater som är tungt beväpnade. Detta lärde sig Belisarios och använde flera gånger till sin egen fördel.

Romerska utfall

Romarna trodde att deras tur skulle bestå och blev ivriga att möta hela den gotiska härstyrkan ute på öppet fält, men Belisarios tvekade eftersom skillnaden i storlek fortfarande var mycket stor. Trots det blev han övertalad att göra ett försök, men varje gång det var dags för ett utfall från staden sköts det upp en dag eftersom goterna hade fått information om vad som var på gång av desertörer och stod beredda. Till slut gjorde de sig redo att ge sig ut på det öppna fältet för att få till stånd en avgörande drabbning och goterna kom dem till mötes. Romarna gick då ut genom den pinciska, den salariska och den aureliska porten. Så gott som samtliga var beridna, dels med sina egna hästar och dels med gotiska hästar som de lagt beslag på. Witigis beordrade ut samtliga goter i striden och lät Marcias hålla Neros fält så att bron var tryggad och romarna inte kunde anfalla längs den vägen. Resten förde han fram med fotsoldaterna i mitten och med ryttarna på båda sidorna om dem.

Tidigt på morgonen inleddes striderna och många föll på goterna sida, men på Neros fält stod de båda härstyrkorna länge på ett visst avstånd från varandra utan att göra något. Mitt på dagen gjorde plötsligt romarna ett anfall mot dem men de förmådde inte fly tillbaka till sitt läger utan höll ihop och stannade uppe på en kulle. Romarna gick till anfall på nytt och nu flydde goterna, men utan att romarna förföljde dem eller förstörde bron. Inte heller tog de sig över bron och anföll de andra goterna i ryggen. Istället intog de goternas läger och började plundra det. Goterna tittade på varefter de samlade sig och anföll dem medan de var upptagna med att plundra. På så vis kunde goterna hugga ner ett stort antal av romarna och återta sitt läger. De övriga goterna var aldrig långt borta från sina läger och skyddade sig med sina sköldar och slog många ryttare och ett ännu större antal hästar. Goterna skickade då fram sin högra flank med ryttare som satte av i galopp och det fick både romarnas ryttare och fotfolk att ta till flykten från ryttarnas spjut. Genast började resten av den romerska härstyrkan att retirera. Några av de modigaste bland romarna stannade kvar och kämpade och detta förvånade goterna så

mycket att de stannade upp. Då kunde de som flydde ordna sig bättre och därmed komma i säkerhet, allt medan några av de främsta romarna höggs ner. Så fort de flesta av romarna hade tagit sig tillbaka genom portarna stängdes de av fruktan för att goterna skulle komma in, men då fanns det fortfarande en del romare som inte hade hunnit in. Goterna tryckte på och trodde att de på ett enkelt sätt skulle kunna hugga ner romarna medan de samlade sig vid muren, ofta utan att ha varken spjut eller pilbåge kvar. Men när plötsligt många romare syntes uppe på murkrönet vände goterna och gav sig av därifrån. Så slutade striden den dagen.

Efter denna strid vågade inte romarna ge sig ut med hela sin styrka igen. Istället fortsatte de med smärre anfall och ibland var de understödda av fotsoldater. En gång anföll Bessas och dödade tre gotiska ryttare med sitt spjut innan han fick resten på flykt. En annan gång fördes hunnerna ut på Neros fält när det var sen eftermiddag, men när deras befäl såg att de hamnade i underläge för sitt låga antals skull skyndade de sig till Caligulas Stadium där det fanns många byggnader och trånga gränder. De hoppade av sina hästar och skyndade in där och fick på så vis bra skydd när de fortsatte att skjuta med pilar mot goterna, varvid många föll. Goterna hoppades på att kunna ta dem tillfånga så fort deras pilar var slut, men hunnerna var så goda skyttar att de träffade med nästan varje skott. Här föll hälften av goterna innan solen gick ner och de flydde därifrån, men hunnerna förföljde dem och fällde ännu fler medan de red ikapp dem och sköt dem i ryggen. Först när natten föll på återvände de till staden.

Männen i gropen

Några dagar senare tog sig några romare ut genom den salariska porten och red mot goterna som genast flydde. Men vid solnedgången inträffade plötsligt ett bakslag när en fotsoldat i största förvirring flydde tillbaka och hamnade i en stor grop där man förr i tiden hade förvarat spannmål. Där stannade han fylld av skräck hela natten. Dagen efter hände det att goterna åter igen drevs på flykt, men denna gång var det en got som föll ner i samma hål. Märkligt nog försonades de och ingick ömsesidig vänskap samt utväxlade högtidligt löfte att de skulle skydda varandra, varefter de började skrika högt så att goterna fann dem. När de hissades upp accepterades deras löfte och sedan fick romaren återvända.

Chorsamantis fall

Efter detta var de romerska ryttarna ute och stred i små grupper åtskilliga gånger, men det slutade alltid med närstrider där romarna ständigt segrade. I en av dessa smärre strider på Neros fält deltog Chorsamantis, en hunn till börden och ingående i Belisarios egen vaktstyrka, som tillsammans med några andra fällde sjuttio goter. När de andra red tillbaka stannade han kvar men då anfölls han genast av ett större antal goter. Han red då in i mitten av dem och fällde deras främsta ryttare och drev de andra på flykten. Men de skämdes eftersom allting hade skådats från deras läger och de återvände för att möta mannen igen. Åter igen fällde han den främsta ryttaren bland dem och drev de andra på flykt innan han återvände till

de sina. I en annan strid sårades denne man i sitt vänstra skenben ända in till benet och tvingades vänta några dagar så att såret läktes. Därefter var han ivrig att få hämnas sin skada och skyndade sig ut i striden igen.

En dag när han var berusad mitt på dagen, vilket inte var ovanligt i hans fall, bestämde han sig för att ge sig av själv mot goterna för att ge igen för sitt sår. Vid pinciska porten påstod han att han på Belisarios uppdrag skulle ge sig ut i strid, varpå porten öppnades eftersom ingen vågade säga emot en man som stod Belisarios så nära. När goterna såg honom trodde de att det var någon desertör, men när han fick upp sin pilbåge red tjugo man iväg för att möta honom. Dessa drev han med enkelhet därifrån och när goterna skickade flera män emot honom drev han dem också på flykten. Då samlades ännu fler goter, men när romarna såg detta från tornen trodde de att mannen var galen eftersom de inte visste att det var Chorsamantis. Till slut omringades han av goterna och fälldes. När Belisarios hörde detta sörjde han den modige men besynnerlige mannen.

Bochas sista strid

En viss Euthalius kom till Taracina från Byzantium och han hade med sig solden till soldaterna. Eftersom han var rädd att goterna skulle döda honom och ta alla pengarna skrev han till Belisarios och bad honom göra vägen till Rom säker. Belisarios skickade två hundra man som följde honom längs vägen. Dagen innan de kom fram till Rom försökte Belisarios övertyga goterna om att han skulle tåga ut med hela sin härstyrka för att förmå goterna att hålla sig samlade. Hela förmiddagen höll han sina styrkor i beredskap innanför portarna men till slut lät han dem få äta middagsmål. Samma sak gjorde goterna som trodde att romarna skjutit upp anfallet en dag. Plötsligt gav sig sex hundra romerska ryttare ut genom pinciska porten för att försöka skapa största möjliga förvirring vid det läger som låg vid Neros fält. En av de tre ledarna för gruppen var Bochas som var hunn till börden. Många av goterna kom ut för att möta dem. Under lång tid höll de sig på avstånd från varandra men till slut möttes de mer handgripligt och många föll på båda sidorna, medan förstärkningar kom till båda härstyrkorna. Då blev striden ännu hetare, men allt skrikande från stadens murar och från goternas läger förfärade de stridande. Till slut kunde romarna på grund av sitt antal tvinga goterna på flykten. Men på Neros fält hade goterna övertaget och ansatte romarna hårt. Då fick Bochas, som just återvänt, order om att bege sig dit med sina män trots att det var sent på dagen och deras ankomst fick goterna på flykt. Bochas förföljde dem tills han märkte att han var omringad av tolv goter som hade var sitt spjut. En av dem stack honom i den högra armhålan där han var oskyddad och en annan stack honom i vänster lår och skar genom muskeln men han fick snabbt undsättning som drev goterna på flykten och kunde rädda honom.

Denna dag hade inte romarna lyckats särskilt bra i striderna. Många hade fallit på romarnas sida, men inte alls lika många på goternas sida. På natten anlände Euthalius med pengarna till soldaterna och några dagar senare dog Bochas till följd av sina skador.

Sammantaget möttes goterna och den kejserliga armén i sextiosju strider medan belägringen varade, undantaget två av de sista striderna. Då upphörde vintern och det andra året av det gotiska kriget avslutades (maj 537).

Strider medan pesten härjar

Vid tiden för sommarsolståndet kom en pest som härjade inne bland stadens invånare. Det fanns fortfarande en mindre mängd spannmål till soldaterna men ingen annan proviant och förråden till de övriga i staden var slut. Både en hungersnöd och en pest ansatte dem hårt. Goterna märkte detta och ville inte inlåta sig i onödan i strid utan höll vakt för att försäkra sig om att de inte fick in någon föda.

Vid en av de två akvedukter som löper mellan den appiska och den latinska vägen hade så många som sju tusen goter slagit läger för att härigenom hålla uppsikt över att ingen proviant fördes in till staden. Där hade de byggt upp vallar med sten och lera i valvbågarna så att det liknade en befästning.

Belisarios hade hört att kejserliga styrkor hade anlänt till Neapolis och han skickade dit Prokopios och Mundilas för att be dem komma omedelbart såväl med proviant som förstärkningar. De tog sig ut om natten när inga goter vågade lämna sina läger. Belisarios skickade ut tusen ryttare till Taracina och bad dem göra ständiga anfall på goterna och lägga sig i bakhåll för att uppehålla dem så mycket som möjligt, så att de kunde föra in proviant i staden. Ytterligare fem hundra ryttare skickades till Tibur men till Albani som ligger vid den appiska vägen (Via Appia) hade han redan skickat Gontharis med ett antal heruler som hade drivit bort goterna som var där. Förutom att alla de utskickade grupperna av ryttare gjorde ständiga och plötsliga anfall på goterna gick de också till attack mot deras proviantförsörjning.

En avdelning hunner fick i uppdrag att upprätta ett läger på vägen ner till hamnen men även om de gjorde stor skada bland goterna var det många som dog av pesten innan de återvände till staden.

Medan romarna lastade spannmål på skepp vid Neapolis skakades berget Vesuvius kraftigt, men det blev inget utbrott. Då anlände tre tusen isaurier och åtta hundra trakiska ryttare tillsammans med tusen fotsoldater med skepp från Byzantium och de gick i land vid Neapolis och Hydruntum. Från ett annat hål kom tre hundra ryttare som tagit landvägen via Samnium och den latinska vägen. Från Campania kom också fem hundra man som rekryterats från bygden. Belisarios, som var rädd att goterna skulle krossa dessa förstärkningar och lägga beslag på transporterna med proviant, tog om natten bort alla de stenar som blockerade den flaminiska porten samt förde dit en stor del av sina styrkor. Eftersom goterna inte kände till detta förväntade de sig inga strider i detta område. I gryningen begav sig tusen romerska ryttare ut genom pinciska porten med uppdrag att skjuta pilar över goternas läger och sedan så fort som goterna från alla lägren gick emot dem skynda sig därifrån tillbaka. När goterna förföljde ryttarna öppnades plötsligt den flaminiska porten och hela den väntande härstyrkan gav sig på goterna. Ett av de gotiska lägren låg vid vägen nära denna port och strax framför lägret var det en smal passa-

ge intill en kraftig brant. När en av goterna som var bepansrad såg fienderna komma tog han ställning vid passagen och ropade till sig sina kamrater, men innan de hann fram var Mundilas där och slog honom så att ingen av goterna vågade ta den vägen. Istället kom romarna längs den här vägen men de undvek att försöka inta lägret eftersom det var starkt byggt och vaktades av ett mindre antal goter. De som var därinne kastade glåpord mot romarna tills en av romarnas främsta krigare tog sin häst och hoppade över vallen och rakt in i lägret varefter han nedgjorde många av dem. Goterna samlades snabbt och öste pilar och spjut över honom så att hans häst sårades och föll men själv lyckades han springa därifrån. Dessa romare fortsatte sedan att anfalla de andra goterna i ryggen och fällde många. Då vände också de flyende romarna om och anföll med full kraft så att goterna hamnade mellan två fronter och här föll många av dem medan bara några få kunde återvända till lägren.

Vapenvilan

Goterna började långsamt tröttna på belägringen (början av dec 537), både för att de hade så omfattande förluster och för att de också började känna av såväl pesten som hungersnöden. När de dessutom fick höra att kejsaren hade skickat förstärkningar som nu hade anlänt både till lands och till sjöss började de planera för sin återfärd. De skickade tre sändebud till Rom varav en av dem var en högt aktad romare och han talade med Belisarios. Efter ett långt samtal om vem som hade rätt till Italien beslöt de att gemensamt skicka brev till kejsaren om olika förslag på fredsavtal. I väntan på svar ingick de ett vapenstillestånd och utväxlade gisslan som säkerhet. De bestämde att den skulle vara i tre månader och goterna skickade Ulias, en man med låg rang, som gisslan. Bland sändebuden till kejsaren ingick många goter som eskorterades av romare. Sedan kunde romarna transportera proviant i mängder längs Tibern, allt medan de goter som slagit läger här satt alldeles intill flodbanken och såg på utan att göra dem någon skada, men strax därefter blev de kallade av Witigis till de andra lägren varpå romarna genast intog deras läger för egen del. Eftersom även goterna hade ont om proviant övergav de staden Centumcellae (Civita Vecchia) som låg två hundra åttio stadier (54 km) från Rom. När romarna övertog styret över allt fler städer runt omkring dem blev goterna i det närmaste omringade. De klagade då inför Belisarios och menade att han inte hade rätt att göra så när det var vapenvila, men Belisarios skrattade bara åt dem och valde istället att använda sina styrkor på bästa sätt och skickade iväg större grupper med ryttare åt olika håll där de skulle stanna under vintern eller tills vapenvilan bröts. Då skulle de förhärja hela provinsen Picenum, vars manliga befolkning sedan länge hade begett sig till Rom och kvar fanns bara gotiska kvinnor och barn samt deras pengar. De fick i uppdrag att förslava och plundra allt de fann men att de inte fick skada någon i den romerska befolkningen. Om de fann någon befästning med män som försvarare skulle de genast gå till anfall med sin fulla styrka, men om de inte lyckades inta dem skulle de inte fortsätta för att slippa få fienden i ryggen. Allt byte skulle de föra tillbaka så att hela armén fick dela lika på innehållet.

Vid den tiden kom prästen Datius från Milano och bad Belisarios att han skulle skicka en mindre styrka till dem, för han menade att de själva kunde hålla goterna borta i hela Liguria och överlämna området till kejsaren. Den staden ligger åtta dagars resa från Ravenna och lika långt från den galliska gränsen vid Alperna. Belisarios lovade att hjälpa dem men såg till att de stannade kvar hos honom under vintern.

De gyllene dolkarna

Ett gräl utbröt mellan Belisarios och en av hans närmaste befälhavare vid namn Konstantinus. Orsaken var att en man i Ravenna som hette Presidius hade skymfat goterna när Witigis var på väg att lämna staden och bege sig till Rom. Av det skälet hade Presidius flytt därifrån och bara tagit med sig ett par dolkar som var förgyllda med guld och ädla stenar samt begivit sig till Spolitium där han inkvarterat sig i ett visst tempel utanför befästningen. Då var samtidigt Konstantinus där och han skickade iväg en av sina närmaste som tog de båda dolkarna från honom. Presidius skyndade sig då till Belisarios strax innan både goterna och Konstantinus anlände till Rom men han höll tyst så länge som staden befann sig i krig. Men så fort som vapenvilan inletts framförde han sitt klagomål till Belisarios, men Konstantinus nekade till anklagelserna och hånade mannen som beskyllde honom. En dag när Belisarios red på sin häst vid Forum hoppade Presidius fram, grep tag i hästens betsel och ropade högt så alla hörde, om det var kejsarens lag som rättfärdigade att man kunde bli bestulen om man rymde från barbarerna och anslöt sig till hans styrkor som en tjänare. Många människor lyssnade på detta och Presidius vägrade att släppa betslet förrän Belisarios lovade att återlämna dolkarna. Dagen därpå kallade Belisarios på Konstantinus och många av de andra befälhavarna till ett möte i palatset. Han krävde då att Konstantinus skulle ge tillbaka dolkarna till mannen, men Konstantinus svarade att han hellre skulle kasta dem i floden Tibern än att ge dem tillbaka till Presidius. Belisarios sade att detta var ordervägran och han kallade då in sin vaktstyrka. Konstantinus trodde att de skulle döda honom och han drog sin dolk och stack Belisarios i magen, varefter han hoppade bakåt, greppade tag och höll om Bessas som stod intill för att undvika ett motangrepp. Men två andra befälhavare tog honom från varsin sida, kastade ner honom på golvet och ryckte undan hans vapen under ett vilt slagsmål. Då kom vaktstyrkan in och förde bort honom, varefter han vid ett senare tillfälle avrättades.

Vägen via akvedukten

Goterna började misströsta och försökte ta sig in i staden via den akvedukt (Aqua Virgo) som ligger vid den pinciska porten. Under natten försökte de ta sig igenom hålet där vattnet normalt rinner fram men en man i vaktstyrkan där inne såg ljuset och rapporterade detta, men fick till svar att han bara hade sett en vargs ögon, för hålet var långt nere vid marken. Goterna fortsatte långt in i staden och kom till en gång som ledde rakt upp till palatset, men här fanns ett murverk som hindrade dem och som Belisarios hade låtit göra i början av belägringen. De tog bort en

mindre sten från muren innan de återvände och rapporterade till Witigis samt visade upp stenen. Men redan samma dag kom uppgiften om vargens ögon till Belisarios kännedom och han förstod då att något var på gång. Han skickade ett flertal betrodda män till platsen och när de kom ner i akvedukten såg de överallt resterna efter goternas ljus och den aska som kom från deras facklor. Belisarios lät då en extra stark vaktstyrka hålla platsen under uppsikt men när goterna fick reda på det lade de ner sina fortsatta planer att ta sig in den vägen.

Försöket att muta några romare

En dag beslöt sig goterna för att göra en omfattande attack och vid middagstid förde de fram stegar och eld, när romarna minst av allt förväntade sig det och de anföll den mindre pinciska porten där vaktstyrkan var liten. Bland romarna fanns Ildiger som såg att goterna fortfarande nalkades muren i största oordning och han gav sig då ut och drev bort de närmaste och fällde många innan de hann samla sig. Romarna vrålade ut sin glädje när de såg detta och fler soldater strömmade till den platsen vid muren, varefter goterna gav upp sitt anfall och återvände. Men strax därefter gav Witigis order om ett nytt anfall och denna gång planerade de att gå mot den svaga delen av muren som sträcker sig bort mot Tibern. Här fanns det inte ens någon vaktstyrka. Goterna betalade mutor till två romare som bodde nära aposteln Petrus kyrka och bad dem gå till vakten med ett skinn fullt av vin, bli vän med dem och dela vinet med dem under hela natten. I varje kopp lade de sömnverkande medel som Witigis hade gett dem. Så snart vakterna föll i sömn skulle goterna ta sig över floden och föra med sig stegar för att ta sig över muren. Hela den övriga härstyrkan gjorde sig beredda att ta staden med storm. Men istället för att fullfölja sitt uppdrag valde den ene mannen att gå till Belisarios och avslöja allt som hänt och namngav den andre mannen som under tortyr berättade alla övriga detaljer. Den mannen förlorade då både sin näsa och sina öron, varefter han sattes på en åsna som drevs bort till goternas läger. Då förstod goterna att Gud inte ville att de skulle inta staden.

Romarnas erövring av Ariminum

Samtidigt gav Belisarios order om att den styrka på två tusen ryttare under befäl av Johannes, vilka var utplacerade i Picenum, skulle inleda sin plundring och ta kvinnor och barn som slavar. Då gick Ulitheus, en farbroder till Witigis, emot dem med en härstyrka. Här föll både Ulitheus och en stor del av de män han hade med sig. Därefter vågade inga fler goter möta honom. Romarna kom fram till staden Auximus (Osimo) som var befäst, beväpnad och så stark att den var omöjlig att inta. Då fortsatte de utan att belägra staden och samma sak hände när de kom fram till staden Urbinus (Urbino). När de nådde staden Ariminum (Rimini), som bara ligger en enda dags resa från Ravenna, tågade de in på invånarnas inbjudan. Alla de goter som varit här hade flytt till Ravenna när de märkte vilken inställning stadens invånare hade. Visserligen hade romarna order om att inte gå vidare ifall de mötte en stark befästning, vilket de trots det hade gjort vid två tillfällen, då deras befälhava-

re trodde att goterna skulle ge upp belägringen av staden Rom om de fick höra att romarna stod utanför Ravenna. Så var det också, för så fort som Witigis fick höra att Ariminum var i romarnas händer ville han bryta belägringen.

Matasuntha, som var Witigis hustru mot sin vilja, blev glad när hon fick höra att Johannes hade intagit Ariminum, skickade meddelande till honom samt lovade i all hemlighet att han fick gifta sig med henne och lägga under sig hela staden.

Belägringen avslutas

Under tiden tog goternas proviant slut och de bestämde sig för att häva belägringen eftersom de tre månaderna hade gått. Det hade blivit vårdagjämning och belägringen hade varat i ett år och nio dagar (9 mars 538).

Goterna brände sina läger och gav sig av i gryningen. När romarna såg detta visste de inte hur de skulle använda detta på bästa sätt eftersom de flesta av deras ryttare hade skickats till andra platser. Så snart som hälften av goterna hade tagit sig över bron sände Belisarios ut alla sina fotsoldater och återstoden av ryttarna mot dem och en häftig närstrid uppstod. Vid första sammanstötningen var det många som föll på båda sidorna, men i de efterföljande striderna började goterna fly och förorsakade på så sätt en katastrof för dem själva. Alla försökte komma först över bron och det skapade en enorm trängsel så att de dödades både av varandra och av romarna. Likaså var det många som föll ner från bron och drunknade i Tibern.

Strider omkring Ravenna och Milano

På vägen till Ravenna placerade Witigis ut flera vaktstyrkor i de befästa städerna som de passerade. Ett tusen man lämnade han i staden Clusium (Chiusi) i Toscana och satte Gibimer som deras ledare. I staden Urbs Vetus (Orvieto) sattes samma antal men under Albilas ledning. Uligisalus fick slå sig ner i staden Tudera (Todi) med fyra hundra man och likaså lämnade de fyra hundra man i befästningen Petra Pertusa som hade varit där sedan tidigare. Staden Auximus, som är den största i den bygden, fick ta emot fyra tusen väl utvalda goter som kom under ledning av Visandus, medan Moras stannade med två tusen goter i staden Urbinus. De båda befästningarna Caesena och Monteferetra (Montefeltro) tog emot mer än fem hundra goter vardera. Alla de övriga i den gotiska härstyrkan följde med Witigis som hade för avsikt att belägra Ariminum.

Samtidigt gav Belisarios order till två befälhavare att de med ett tusen ryttare skulle ta den snabbaste vägen till Ariminum, där de skulle ta över kommandot från Johannes och skicka iväg honom och alla som lydde under hans befäl till Arcona, samt därefter göra alla nödvändiga åtgärder för att möta goterna. Ancona, som låg två dagars resa från Ravenna hade Belisarios tidigare fått kontroll över.

Goterna tog lång tid på sig för att komma fram till Ravenna via den flaminiska vägen, både för att de saknade proviant och för att de inte ville passera nära städerna Narnia, Spolitium och Perusia, vilka var i romarnas händer.

Romarnas erövring av Petra Pertusa

Romarna kom till staden Petra Pertusa och försökte göra anfall, men utan resultat. Staden var av naturen starkt befäst genom att den låg intill en virvlande flod på ena sidan och ett brant berg på den andra. Romarna klättrade upp och kastade ner stenar över goterna som oväntat satte sig till häst och höll sig tysta. Romarna bröt då loss större stenar och kastade ner dem mot husen i befästningen. Goterna blev så förskräckta att de genast gav sig och överlämnade sig i kejsarens våld, bara de slapp bli skadade på detta sätt. De leddes då bort men behandlades på ett jämlikt sätt med romarna själva, en del av dem fick dessutom stanna kvar med sina kvinnor och barn, tillsammans med en del av den romerska styrkan. Romarna fortsatte sedan till Ancona där de tog med sig en stor del av infanteriet och på den tredje dagen nådde de fram till Ariminum där de genast utförde Belisarios order. Men Johannes ville inte följa med dem utan föreslog att han med fyra hundra man skulle hålla Damianus.

Goternas belägring av Ariminum

När Witigis kom till Ariminum inleddes en belägring av staden. De lät omgående bygga ett trätorn som var högre än muren och som hade hjul i hörnen så att de kunde föra den fram till den delen av muren som de ansåg var svagast. Eftersom de hade lärt sig av misstagen efter belägringen av Rom hade de inte oxar som dragdjur utan de gömde sig inne i tornet och drog fram det av egen kraft. Detta skedde sent på kvällen, varefter de höll sig tysta och inväntade gryningen. Mellan tornet och muren var det då bara ett svagt dike. Om natten var romarna förskräckta, men Johannes gick då ut med en grupp soldater och grävde upp ett stort dike framför tornet under största tystnad och jorden de skottade upp lade de i en hög på den sidan om diket som var mot muren. Först i slutet av natten märkte goterna vad som skedde, men Johannes och de andra romarna flydde då innanför murarna. Vid gryningen fick Witigis reda på vad som hade hänt och i sin häftiga förtvivlan lät han avrätta några av dem som skulle ha hållit vakt. Goterna skyndade sig att samla risknippen för att fylla hålet men när tornet drogs över den platsen pressades risknippena ihop och tornet sjönk ner så att det inte kunde komma längre fram. Av fruktan för att romarna skulle komma ut den efterföljande natten och sätta eld på tornet försökte de dra det bakåt. Detta var precis vad Johannes hade väntat på och han begav sig ut med de flesta av soldaterna, men goterna slogs väl och höll dem på avstånd. I slutet av dagen hade goterna lyckats få tornet tillbaka till sitt läger, trots den intensiva kampen som utkämpades, men de hade förlorat så många män att de gav upp planerna på att anfalla muren. Istället hoppades de att romarna, som inte hade någon proviant kvar, skulle ge upp själva.

Striderna i trakten av Milano

Vid den tiden skickade Belisarios iväg ett tusen man till Milano. När de kom fram till staden Ticinum (Pavia), sedan de tagit sig över floden Po, kom goterna emot dem och gick i strid. De var både många och välträna de eftersom de goter som bodde här hade lämnat en hel del av sin förmögenhet i staden och placerade en ordentlig styrka där för att vakta alltsammans. Men romarna segrade och fick goterna på flykt samt dödade ett stort antal av dem. De återstående goterna lyckades i sista stund komma in i staden och stänga porten bakom sig. Prästen Fidelius, vars önskan hade medfört att romarna kom till Milano, besökte ett visst tempel strax utanför murarna när romarna gav sig av och han stannade kvar i det längsta. Men när han väl försökte hinna ifatt romarna snubblade hans häst och han föll av. Goterna såg detta, rusade ut och slog ihjäl honom. Senare anlände romarna till Milano där de säkrade staden och hela Liguria.

När Witigis hörde talas om detta skickade han iväg en härstyrka under ledning av Uraias, sin egen brorson (eller systerson). Han fick också löfte av den frankiske kungen Teudebert att få tio tusen burgunder som hjälpstyrkor, men frankerna kunde inte hjälpa honom eftersom de svurit ett trohetslöfte till kejsaren. Burgunderna däremot slogs av egen fri vilja och inte enbart för att Teudebert gett dem order om det. Förenade gick de båda härstyrkorna mot Milano, slog läger och började belägra staden när romarna minst av allt anade det. Därför hade de inte fört in några större mängder proviant. Inte heller hade staden sin vanliga vaktstyrka vid murarna, eftersom romarna hade lagt under sig många av de befästningar som fanns i närheten och på så vis spridit ut sig till Bergomum (Bergamo), Comum (Como) och Novaria (Novara) samt en del andra befästningar. Varje plats hade fått en större härstyrka till sitt beskydd. I Milano var det bara tre hundra soldater kvar och därför fick stadens invånare hjälpa till med bevakningen.

Sådan var situationen när vintern tog slut och krigets tredje år gick till ända (mars 538).

Avslutande strider vid Ariminum

Vid tiden för sommarsolståndet (år 538) marscherade Belisarios mot Witigis och den gotiska härstyrkan och han lämnade bara en mindre avdelning soldater i Rom. Några skickade han till Tudera och Clusium för att upprätta befästa läger där. Från början hade han tänkt följa dem dit och hjälpa till med belägringen av de goter som fanns där, men så fort goterna fick höra att de var på väg skickade de sändebud och lät meddela att de ville överlämna sig själva och de två städerna om de släpptes fria utan att bli skadade. Belisarios gick med på det och skickade dessa goter till Sicilien och Neapolis.

Under tiden hade Witigis skickat iväg Vacimus till staden Auximus för att han skulle förena sig med de gotiska styrkorna där och tillsammans bege sig till Ancona, åttio stadier (15 km) därifrån, för att försöka inta befästningen som låg på en klippa. Resten av staden låg utanför och var inte skyddad av muren. Men den romare som förde befäl här gjorde det misstaget att han istället för att försvara

befästningen, skyndade sig ut med sina soldater och ställde upp inför slaget men utan att ha ett djup i falangerna, som om de var ute på jakt, men tunn nog så att de kunde omringa hela berget. När goterna anlände såg romarna hur många de var och flydde in i befästningen, men goterna hann i fatt dem och fällde de flesta av dem. Därefter reste goterna stegar och tog sig upp på murkrönet medan andra brände ner husen i staden utanför muren. Romarna som var inne i befästningen blev förskräckta men öppnade en mindre port för att ta emot de flyende som kom i största förvirring, men när de såg att goterna kom strax efter stängde de porten för att inte släppa in dem också. För att rädda fler av de nödställda romarna släppte de ner rep från muren och hissade upp några av de romare som inte hann in. Goterna var redan uppe på murkrönet och hade inom kort erövrat hela befästningen om det inte var för de två romare som gick till anfall mot dem, den ene var av hunnisk härkomst och hette Gouboulgoudou. De högg ner alla som kommit upp med sina svärd och hindrade flera från att nå ända fram. När striden var slut var de båda halvdöda och deras kroppar fulla med sår.

Narses deltagande

Då nåddes Belisarios av beskedet att Narses hade anlänt från Byzantium till Picenum med fem tusen man. Dessutom följdes han av två tusen heruler under ledning av sina befälhavare vid namn Visandus, Aluith och Phanitheus. Denna Narses var en eunuck och vakt över den kejserliga skattkammaren.

Belisarios och Narses samt deras härstyrkor möttes vid staden Firmum (Fermo), en dags resa från Auximus. Innan de gav sig av mot Ariminum lämnade de kvar tusen man som fick i uppdrag att bygga ett läger vid havet och två hundra stadier (38 km) från Auximus. Detta för att få goterna i staden att tro att romarnas stora styrka fanns i närheten och att de därför inte skulle våga sig ut och anfalla dem i ryggen eller skövla i bygderna runt omkring. De som marscherade norrut fick i uppdrag att tända betydligt fler eldar än vad som var nödvändigt för att goterna vid Ariminum skulle tro att deras härstyrka var betydligt större än i verkligheten. Belisarios begav sig av tillsammans med Narses via staden Urbs Salvia (Urbisadlia), som Alaric på sin tid förstörde så grundligt (år 452?) att ingenting återstod från tiden dessförinnan.

När Johannes armé kom till Picenum blev folket förvirrade. En del av kvinnorna tog genast till flykten, varthelst de kunde bege sig, medan andra blev fångade och bortförda av de som råkade finna dem. När folket fick reda på att det var kejsarens härstyrka som hade kommit och att de bara var ute efter goterna, återvände alla som var av romersk härkomst.

Belisarios red upp i bergen och såg att goterna var överlägsna dem själva till antalet. På denna färd stötte de på en grupp goter, en dags färd från Ariminum, vilka var ute på något viktigt uppdrag. Dessa blev så förvånade över att möta romare på denna plats att de inte hann av vägen innan de träffades av pilar från dem som gick i förtruppen. Några av goterna föll direkt medan andra som var sårade lyckades gömma sig genom att klättra upp längs en bergskant som fanns alldeles intill vägen.

Uppifrån bergskanten kunde de se hur romarna bredde ut sig på marken och att de förde med sig Belisarios eget fälttecken. På natten begav sig de sårade goterna tillbaka till Witigis och nådde fram vid middagstid. Goterna förberedde sig då på ett slag norr om staden Ariminum sedan de fått besked om Belisarios nära ankomst och att saldaterna var många till antalet. Sedan höll de ständigt uppsikt upp mot bergen. När natten kom lade de ner sina vapen och de såg många romerska lägereldar öster om staden, på ungefär sextio stadiers (12 km) avstånd, men det var de eldar som Belisarios beordrat enbart för att skrämma goterna. Goterna trodde också att de skulle bli omringade den efterföljande dagen. Vid gryningen såg goterna hur ett oräkneligt antal skepp närmade sig dem, vilket fick dem att bli så förskräckta att de började fly. De fick snabbt i ordning sin packning och brydde sig varken om varandra eller sina befäls order, utan ville var och en bara se till att komma innanför Ravennas murar. Om bara de belägrade hade haft lite mer mod hade de kunnat göra ett utfall från staden och fällt ett stort antal av goterna. I så fall hade detta krig förmodligen slutat där, men de var fyllda med en sådan fruktan på grund av de senaste händelserna och sin brist på proviant att de stannade kvar. Goterna lämnade allt de inte behövde och skyndade sig till Ravenna.

När romarna kom fram till goternas läger gjorde de alla, som var kvar på grund av sjukdom, till slavar och samlade in allt av värde.

Romarnas erövring av Urbinus och Urviventus

Vid denna stund blev det allt mer uppenbart att Belisarios inte ville betrakta Narses som sin jämlike, men hade Narses framtvingat en situation hade flertalet av soldaterna ställt sig under honom. Därtill de bästa och ett flertal av de som förde befäl. Då hade Narses fått en härstyrka på tio tusen man. Belisarios hade under krigets gång placerat ut sina lojala styrkor, allt från Sicilien till Picenum. Kejsare Justinianus skrev då ett brev till dem där han förtydligade att Narses hade kommit till Italien för att leda härstyrkorna men att Belisarios hade högsta befäl och att det var han som avgjorde vad som skulle göras för att gynna imperiets intressen. Narses tog fasta på de sista orden och menade att eftersom Belisarios vilja att ta ett gotiskt fäste i taget och inte försöka angripa alla platserna på samma gång som Narses ville, handlade inte Belisarios i imperiets intresse. Därför var det han själv som hade högsta befälet.

Belisarios skickade en del av sina styrkor för att belägra Urviventus medan han själv i följe av Narses, Johannes och de övriga gick mot Urbinus (Urbino) där Belisarios slog läger öster om staden, som låg högt uppe på en rund klippa, medan Narses slog läger väster om staden. På den norra sidan är det inte lika brant och här hade romarna för avsikt att inleda ett anfall. Belisarios trodde att goterna var så modstulna av den överhängande faran att de ville ge upp, varför han skickade sändebud till dem och erbjöd goterna många fördelar samt få bli kejsarens undersåtar. Sändebudet tvingades tala genom porten för goterna vågade inte släppa in dem och de talade länge, men goterna visste att de hade gott om proviant och vägrade lyssna på dem. Då gav Belisarios order om att samla ihop tjocka pålar och samman-

foga dem till en lång kolonnad. Den skulle skydda soldaterna när de gick fram till porten på den plats där muren inte låg högt upp. Några av Narses förtroliga hånade Belisarios och menade att arbetet var förgäves, eftersom Johannes redan tidigare hade gjort en grundlig granskning av befästningen och kommit fram till att den var ointaglig. Narses bröt upp på natten, trots Belisarios enträgna böner att han skulle stanna kvar, varefter de begav sig till Ariminum. I gryningen såg Moras och de andra goterna att det ena lägret hade gett sig av med hälften av romarna och de ropade hånande ord ner till belägrarna. Medan Belisarios fortsatte att planera för erövringen av staden hände något oväntat. Uppe i staden fanns det bara en enda källa och dess vatten skulle räcka till alla. Men plötsligt började vattnet att sina och till slut upphörde vattenflödet. Efter tre dagar fanns det inget vatten kvar och goterna hade inte längre något val. Belisarios hade just placerat ut sina män runt om hela staden och de som var på den plats där höjdskillnaden var liten lyfte upp kolonnaden och gick fram mot muren, skyddade av den. Då sträckte några goter uppe på murkrönet upp sina högra händer och begärde att få förhandla om fred. Romarna trodde först att det var på grund av deras anfall, när goterna gav upp och överlämnade både sig själva och staden till dem. De hade då fått löfte om att ingen skulle skada dem och att de skulle få bli kejsarens undersåtar samt jämlikar med de andra romerska soldaterna.

När Narses fick höra vad som skett drabbades han av avundsjuka och förstämning. Själv stannade han vid Ariminum, men Johannes skickade han med hela sin armé till Caesena (Cesena) och de tog med sig stegarna. Väl framme angrep de befästningen men goterna försvarade sig väl och många föll på båda sidor, däribland Phanitheus som var herulernas ledare. Eftersom platsen föreföll ointaglig gick romarna vidare och de lyckades då inta en gammal stad vid namn Forum Cornelii (Imola). Goterna drog sig hela tiden tillbaka för att undvika strider och på så sätt lyckades Johannes återerövra hela Aemilia åt kejsaren.

Sedan Belisarios hade erövrat staden Urbinus vid tiden för vintersolståndet (år 538) ansåg han att det var olämpligt att omgående gå mot staden Auximus, för han trodde att det skulle ta lång tid att belägra den innan den föll i deras händer. Detta både för att platsen i sig var väl skyddad av naturen och dels för att den inhyste många goter som dessutom var ytterst vältränade. Därtill hade goterna obekymrat kunnat plundra stora områden runt omkring för att skaffa sig proviant. Belisarios skickade en del av sin härstyrka i vinterläger till Firmum, men varnade dem för att goterna skulle kunna göra häftiga utfall från Auximus. Den övriga delen av armén förde han till Urviventus sedan han hade hört av desertörer att goterna hade ont om proviant där. Den platsen var ointaglig genom stormning, trots att den saknade både murar och andra försvarsanordningar, eftersom den hade så branta stup runt om och det bara fanns en enda väg dit upp. Men runt om staden fanns andra liknande klippor på ett avstånd av ungefär ett stenkast men där emellan flöt en flod. Till slut hade goterna ingen mat kvar längre och åt endast blötlagda hudar, men då räckte inte deras ledare Albilas tomma löften för att hålla modet uppe.

Hungersnöden

Detta hände under sommartid och säden var mogen men den var alldeles försummad på åkrarna och gav inte alls samma mängder som normalt, eftersom åkrarna inte plöjts och kornen inte lags i fåror utan bara kastats ut på markytan. Sedan hade ingen kommit för att skörda och när plantorna vissnade kom det inga nya. Likadant var det i Aemilia och på grund av den rådande situationen flyttade människorna bort därifrån och kom till Picenum eftersom det låg vid havet och de förväntades kunna få någon föda där. Även i Toscana utbredde sig hungersnöden i samma omfattning och av samma skäl. Där var det många som bodde uppe i bergen och de bakade bröd med ekollon i, vilka de malde på samma sätt som spannmål. Resultatet av detta blev att folket drabbades av alla tänkbara sjukdomar och det var bara ett fåtal som tillfrisknade.

Av de romerska jordbrukarna i Picenum var det mer än femtio tusen som dog av svält och betydligt fler norr om den Adriatiska bukten. Alla dessa blev först magra och bleka. När sjukdomarna satte in torkade de ut och skinnet blev torrt och stelt som om det satt fast på benet samt ändrade färg och blev mörkt som facklor utan eld. Deras ansikten uttryckte alltid en förvåning och de stirrade som om de hade blivit tokiga. Några dog av födobrist medan andra dog för att de hade ätit för mycket. Så blev det när somliga ville hjälpa dem och gav dem föda, men deras kroppar förmådde inte smälta maten i den mängd som de plötsligt fick utan de dog då ännu snabbare.

En del sägs ha försökt överleva genom att äta sina kamrater. Så var det med två kvinnor som bodde ute på landet bortom staden Ariminum. De åt upp sjutton män. De var de sista som var kvar och som ännu levde i den trakten och när resande kom dit fanns det ingen annanstans att ta vägen, varför de övernattade i det lilla huset där kvinnorna bodde. Så snart främlingarna hade somnat hade de dödat dem, den ena efter den andra och ätit upp dem. Den artonde främlingen vaknade just när de kom mot honom och dödade dem istället. Andra ute i bygderna dog sedan de funnit lite gräs men när de lade sig ner orkade de inte fullfölja ätandet utan dog. Ingen brydde sig om eller begravde dem. Inte ens de fåglar som brukar äta av döda kroppar syntes till, eftersom de dödas kroppar inte hade något att erbjuda längre.

Angreppen på Milano och Auximus

Goternas belägring av Milano

När Belisarios fick höra att goterna under ledning av Uraias belägrade Milano sände han dit en stor härstyrka, men när de kom fram till floden Po som ligger en dags resa från Milano, byggde de ett läger och stannade där. Milano var större och mer praktfull än någon annan stad i Italien och dess läge medförde att det vid denna tid var en utpost och ett försvar mot frankernas rike. I staden fanns det både överlöpare och sådana som hellre ville se goterna som sina herrar och som kunde se till så staden utlämnades. Därför var det bråttom för romarna att hinna fram innan staden föll i goternas händer, men den romerska härstyrkan vågade inte gå över floden Po på grund av det stora antalet goter och burgunder i Liguria. Det var först när Belisarios kommenderade att en stor härstyrka i Aemilia skulle förenas med dem, vilket Narses tvingades godkänna, som de vågade gå vidare.

Medan allt detta hände och tiden gick blev hungersnöden inne i Milano allt svårare och många åt hundar, råttor och andra djur som de aldrig tidigare hade ätit. Goterna skickade då bud till romarnas befälhavare Mundilas och lovade fri lejd för honom och alla soldaterna ifall de överlämnade staden. Romarna gav upp på dessa villkor och för att de hoppades att invånarna i staden inte skulle komma till skada. Men när avtalet skulle bekräftas och goterna och burgunderna var beredda att ge romarna heliga löften, gick goterna i häftig vrede mot ligurierna och hade med all tydlighet för avsikt att döda dem alla. Mundilas samlade då romarna och försökte uppbringa mod hos dem, men det misslyckades. Soldaterna gav sig och leddes bort under bevakning, utan att de kom till någon skada. Milano däremot raserades till grunden och goterna dödade alla av manligt kön oavsett ålder, vilka uppgick till ett antal av tre hundra tusen. Kvinnorna fördes bort som slavar och överlämnades till burgunderna för att återgälda dem deras engagemang i alliansen. När de fann Reparatus, som var pretorian prefect, skar de sönder hans kropp i små bitar och gav till hundarna, men Vergentinus lyckades fly och tog sig via Dalmatia till kejsaren och berättade om händelserna. Som ett resultat av denna erövring lyckades goterna ta alla de andra befästningarna i området även om de hade haft en romersk vaktstyrka. På så vis fick de åter igen kontroll över hela Liguria. Den stora romerska härstyrka som var på väg mot Milano avbröt sin färd och återvände.

Förändrade strategier

När nu vintern var på väg mot sitt slut (mars-maj 539) förde Belisarios sina återstående styrkor mot Picenum. Det var då han fick reda på vad som hade hänt i Milano. Kejsaren skrev då ett brev där han beordrade Narses att omedelbart resa tillbaka till Byzantium och gav Belisarios högsta befälet i Italien. När herulerna såg att Narses gav sig av vägrade de att stanna kvar i Italien, trots att de fick storartade löften om vissa fördelar av Belisarios, men de valde att packa och ge sig av. De

kom då till Liguria där de råkade träffa Uraias och de sålde då både sina slavar och sin boskap som de tagit med sig till goterna. Sedan de fått en stor mängd pengar svor de en ed och lovade att aldrig mer inlåta sig i krig med goterna. Därefter begav sig herulerna till Venetia men när de träffade romarna där ångrade de sig och de fel de begått mot kejsaren. I ett försök att försvara sig lämnade de sin ledare Visandus med sina styrkor, medan resten begav sig till kejsaren i Byzantium under ledning av Aluith och Philemuth, som ersatt Phanitheus när han stupade i Caesena.

I början av våren fick Witigis och de andra goterna i Ravenna veta att Belisarios var på väg mot dem och det gjorde dem förskräckta. På slagfältet skulle de vara ett enkelt byte för romarna och de valde då att försöka finna någon att alliera sig med. Till slut kom de fram till att de skulle undvika frankerna eftersom de redan var förtrogna med deras slughet och opålitliga anda. De skickade då bud till Vaccho som var kung över langobarderna och erbjöd dem stora summor pengar, men de fick svaret att langobarderna redan hade ett avtal med kejsaren. När Witigis samlade de äldre och erfarna samtalade de och beaktade olika alternativ. De kom fram till att orsaken till kejsarens framgångar i Italien delvis berodde på att han hade fått fred med perserna och därför kunde koncentrera sig på goterna. Om de således kunde få mederna att uppta kriget igen mot romarna skulle kejsarens soldater lämna Italien och ge dem andrum. För att det inte skulle bli alltför uppenbart valde goterna ut några romare, som var fientligt inställda mot kejsaren, vilka skickades som sändebud. För ändamålet mutade de två präster i Liguria och de lyckades väl hos medernas kung. Så snart som kriget i öster var på väg att börja, skickade kejsaren bud till Italien och beordrade Belisarios att återvända omedelbart och ta itu med kriget mot perserna. Vid tillfället fanns sändebud från Witigis hos kejsaren och han skickade genast tillbaka dem och sade att han snarast skulle skicka några män som kunde diktera fredsvillkoren med goterna på sådana villkor som de båda kunde acceptera. Då gick vintern mot sitt slut och det fjärde året (maj år 539) av detta krig gick mot sitt slut.

Romarnas angrepp på Auximus

Belisarios ville först erövra Auximus och Faesulae (Fiesole) och därefter marschera mot Witigis och Ravenna när det inte längre fanns några motståndare som kunde besvära honom eller anfalla bakifrån. Han skickade fem hundra fotsoldater mot Faesulae där de slog läger innan de inledde en belägring. En annan grupp soldater skickade han till floden Po för att försäkra sig om att Uraias och goterna inte skulle lämna Milano och ge sig på dem. Om de inte var på väg mot Ravenna skulle romarna följa efter dem och anfalla dem i ryggen. Därför slog de sig ner i Dertona (Tortona), som var en stad utan skyddande murar men som låg intill en flod. Samtidigt gick Belisarios med elva tusen man mot Auximus. Detta är den främsta staden i Picenum, en riktig storstad. Den ligger uppe på en mycket hög kulle och sträcker sig inte någonstans ner till slätten. Därför är den ointaglig. Där hade Witigis samlat de främsta av sina krigare för att inte romarna skulle våga gå mot Raven-

na. Romarna slog läger runt hela kullen. Goterna såg att de var ordentligt utspridda eftersom slätten var stor. Sent på eftermiddagen rusade de ut och anföll romarna öster om staden där Belisarios själv höll på att slå läger, romarna drog vapen och försvarade sig så gott de kunde. Genom sin skicklighet fick de övertaget och drev goterna på flykt. De förföljde dem och nådde ända till mitten av kullen, men där vände sig goterna mot dem och på grund av sin högre position slog de ett stort antal romare och denna strid fortsatte tills natten skiljde dem åt.

På kvällen dagen innan hade några goter begivit sig ut på landsbygden för att samla in mer proviant och på natten därefter återvände de, ovetandes om vad som just hade hänt när de plötsligt såg de romerska lägereldarna. Många av dem samlade mod och tog risken att bli upptäckta av sina fiender och lyckades på så sätt att återvända till Auximus. Alla de andra greps av fruktan och stannade kvar i något buskage i avsikt att försöka ta sig till Ravenna, men de blev alla infångade och nedhuggna.

Auximus var för stark för att kunna bli stormad och därför ville Belisarios belägra platsen tills goterna inte hade någon föda kvar längre. Inte långt från staden fanns en plats där det växte gräs och där det ofta var strider mellan romarna och goterna. För varje gång som romarna såg att goterna var där ute och samlade in gräs till sina hästar rusade de dit och lyckades slå många av goterna. Då goterna märkte att de inte hade en chans mot romarna tog de loss hjulen och axlarna från sina vagnar och höll dem i beredskap. Nästa gång de gav sig ut för att samla in gräs och såg att romarna hade nått till mitten av kullen, släppte de hjulen så att de rullade ner mot dem, men de fortsatte ända ner till slätten utan att träffa en enda man och då flydde goterna som samlade gräs in i staden igen. Goterna förberedde då ett omfattande bakhåll och gömde många krigare i ravinerna. När romarna kom nära, upptäcktes bakhållet av dem som var kvar i lägret, men hur de än försökte kunde de inte ropa sina kamrater tillbaka. Dessa gick åter till anfall när goterna kom ut för att samla in gräs och fällde några av dem i första träffen. En av de fallna var förnämare än de andra och var smyckad med guld. Då en av soldaterna såg det tog han tag i mannens huvudhår för att dra liket efter sig i avsikt att ta allt värdefullt. Men en av goterna kastade ett spjut mot honom som var så lyckosamt att det trängde igenom båda hans ben, genom musklerna i vaden, så att benen hölls ihop. Trots det släppte han inte greppet och försökte fortsätta framåt. Då rusade plötsligt goterna fram som gömt sig i sitt bakhåll. De romare som var i lägret och såg alltsammans blåste reträtt i sina lurar och alla romarna på fältet skyndade sig tillbaka och de tog även med sig mannen med spjutet genom benen. Men goterna vågade inte förfölja dem utan återvände sedan deras försök hade misslyckats.

Efter en tid började maten ta slut i staden och de ville då skicka bud till Witigis, men det var ingen som som ville gå frivilligt. De hade då rådslag och valde ut de män som skulle ta med sig brev till Witigis och en månlös natt gav de sig iväg, medan de övriga vrålade och skrek som om staden hade blivit intagen. Romarna blev förvirrade att detta plötsliga uppförande och förstod att något var på gång, men de trodde först att goterna i Ravenna var på väg mot dem. På den tredje

dagen kom männen i sändebudet fram till Ravenna utan att en enda av fienden hade sett dem. Witigis svarade dem att de skulle återvända snarast och att han skulle komma med hela den gotiska härstyrkan till deras undsättning. Men trots detta löfte förblev han passiv i Ravenna, för han trodde att Johannes styrkor, som var vid floden Po, skulle anfalla honom i ryggen och att goterna på så sätt skulle hamna mellan två romerska härstyrkor. Men en av huvudorsakerna var hungersnöden som störde honom, eftersom han inte hade proviant nog att föda sina styrkor. Sedan romarna erövrat Ancona, lade de beslag på all proviant som kom från Sicilien och Calabria och lagrade den där. Om goterna hade marscherat mot Picenum hade de inte kunnat fylla på sina förråd längs vägen. Därför återkom sändebuden till Auximus med falska förhoppningar och allt detta blev känt för Belisarios genom desertörer.

Under tiden försökte andra romare att erövra Faesulae men det var hopplöst. I gengäld gjorde goterna ständiga utfall och dödade många, eftersom det var bättre än att svälta ihjäl inne i befästningen. Efter en tid lärde sig romarna deras taktik och tryckte på tills ingen av goterna vågade lämna staden. När maten i det närmaste var slut fanns det inget annat att göra än att skicka ett sändebud till Witigis och begärde att han skulle komma och hjälpa dem. Men Witigis skickade Uraias med sin härstyrka till Ticinum istället och menade att han så snart som möjligt skulle gå ut med hela den gotiska härstyrkan. Medan Uraias var på väg till Ticinum kom de i närheten av det romerska lägret och goterna slog då läger ungefär sextio stadier (12 km) från dem, men ingen av sidorna ville inleda en strid.

Frankernas inblandning

På den tiden hade frankerna fått höra att både goterna och romarna hade gjort stora förluster och trodde därför att de själva på ett enkelt sätt skulle kunna erövra en större del av Italien. De glömde genast de löften de givit och de eder de svurit, både gentemot goter och romare. Därefter samlade de genast ihop ett hundra tusen krigare under ledarskap av Theudebert och gick mot Italien, för detta folk är det mest svekfulla av alla på jorden. Förutom dessa hade de en mindre uppsättning ryttare kring sin ledare och dessa var de enda som var beväpnade med spjut, medan alla de andra var fotsoldater som varken hade pilbågar eller spjut men väl svärd, yxa och sköld. Järnhuvudena på yxorna var tjocka och mycket vassa i båda ändarna, men skaften var korta. De är vana att kasta dessa yxor på en given signal vid första sammanstötningen för att splittra fiendernas sköldar och sedan snabbt döda dem.

Frankerna tågade genom Alperna och nådde fram till Liguria. Goterna blev mycket irriterade på frankernas otacksamma sätt, eftersom de givit upp ett stort landområde och betalat stora penningbelopp för att erhålla deras stöd och vara

allierad med dem. Men frankerna hade inte hållit sin del av avtalet. Trots det trodde goterna att deras närvaro var bra eftersom de skrämde romarna. Under hela den tiden som frankerna var i Liguria gjorde goterna dem inte något illa, i avsikt att de själva inte skulle behöva lida när de senare skulle ta sig över floden Po. Som en följd av detta fick frankerna gå oantastade över den bro vid staden Ticinum som romarna hade byggt långt tidigare. Så fort som frankerna fick kontroll över bron började de offra gotiska kvinnor och barn som de fann i trakten och kastade deras kroppar i floden som sina första segrar i kriget. Orsaken var att de bibehållit det mesta av sina hedniska sedvänjor sedan de anammat kristendomen och att de fortfarande offrade människor och framförde andra offer till den oheliga naturen. I samband med detta utläser de framtiden. När goterna såg vad de gjorde blev de förskräckta och flydde till befästningarna. Så fort som frankerna hade tagit sig över floden Po gick de till goternas läger. Till att börja med var goterna glada att se de som kommit för att strida med dem som allierade, men när en stor mängd av dem anlänt började de anfalla goterna och redan när de kastade sina yxor dödades många. Goterna tog till flykten och skyndade sig till Ravenna. På vägen ilade de förbi ett romerskt läger där romarna trodde att Belisarios var i närheten och hade nedkämpat goterna. För att snabbt förena sig med honom beväpnade de sig och begav sig iväg. Plötsligt befann de sig framför frankerna som var fientliga mot dem och mot sin vilja tvingades de inleda en strid men blev grundligt besegrade. Romarna flydde därifrån och begav sig till Toscana eftersom de inte längre kunde återvända till sitt läger, varefter de rapporterade till Belisarios. Frankerna erövrade två läger där det inte fann en enda man, men de lade beslag på all proviant. Det dröjde inte länge förrän de också led nöd på spannmål eftersom landet saknade befolkning. Därför kunde de inte erhålla något annat än boskap och vatten från floden Po. Köttet kunde de inte smälta på grund av den stora mängd vatten som de drack och som en följd av det fick många diarré och dysenteri, vilket de var oförmögna att göra sig av med eftersom det inte fanns någon bra föda. Mer än en tredjedel av frankerna led av detta och det gjorde det omöjligt för dem att fortsätta, därför stannade de.

Belisarios fruktade att frankerna skulle komma mot dem och skrev ett brev till deras kung Theodebert att det inte var lämpligt ens för en ädel man som han att bryta skriftliga avtal som man hade svurit ed kring och att kejsaren knappast kunde acceptera detta, såvida han inte fick full ersättning för de skador frankerna just åsamkat hans soldater. På grund av detta brev samt de klagomål hans egna krigare framförde att de inte utan anledning ville dö i ett öde land valde Theodebert att bryta upp sitt läger och snabbt återvända med de som ännu levde. Romarna som tidigare hade flytt från dem återvände.

Romarnas erövring vid Auximus och Ravenna

De goter som var belägrade i staden Auximus väntade ihärdigt på Witigis hjälp men när inget hände ville de åter igen skicka bud. Denna gång var det betydligt svårare för nu hade romarna en tätare och starkare bevakning av dem. Vid middagstid såg de att vakten på ett visst ställe bara bestod av en enda man. Några av goterna gick då fram mot honom och hälsade samt lovade att de inte skulle skada honom. De ropade honom till sig och erbjöd honom en stor summa pengar. De bönföll honom att föra med sig ett beseglat brev till Witigis och gav honom guld och lovade mer guld när han återkom med Witigis svarsbrev. Soldaten gick med på detta och utförde det han fått betalt för. Witigis förklarade vad som hade hänt sedan de skickat sitt första brev och svarade att han åter igen skulle skynda sig till deras hjälp. Soldaten återvände och fick en stor summa pengar av Witigis. När han kom till sitt läger skyllde han på att han varit på ett sjukhem i närheten för att ombesörja vissa besvär men att han nu var tillbaka och återställd. Senare fick han göra vakttjänst igen och han överlämnade då Witigis brev. De fylldes åter igen med hopp trots den svåra bristen på föda och Belisarios försök att locka med vänskapliga löften. Men när ingenting hände betalade de på nytt till den romerske soldaten och lät meddela Witigis att han hade fem dagar på sig innan de gav upp. I det svar som de fick påstod Witigis att han var på väg. Även romarna började bli förtvivlade i det öde landet och blev förbryllade över hur mycket goterna orkade lida utan att ge upp. För att få svar lät Belisarios skicka iväg en man av sclavenisk härkomst som i sitt hemland vid floden Ister hade lärt sig att gömma sig i små klippskrevor eller i buskar och sedan överraskat romare eller barbarer i ett snabbt överfall. Han begav sig sent en kväll till platsen där det fortfarande fanns gräs som goterna själva åt för att överleva samt gömde sig bakom en buske. Vid gryningen kom en got ut och den dolde mannen hoppade fram bakom honom och gjorde honom till fånge samt förde honom till det romerska lägret. Den gotiske mannen berättade då hela sanningen, varpå man förde fram den romerske soldaten som trots bevisen inte ville erkänna sin skuld. Han överlämnades då till sina kamrater som valde att bränna honom levande och allt detta såg goterna från befästningen.

Belisarios valde då att förstöra goternas vattenkälla för att påskynda deras kapitulation. Han såg till att hela härstyrkan omringade staden och intog positioner som om de hade tänkt storma den. Goterna beväpnade sig och ställde sig längs muren. Men då begav sig ett par skickliga soldater, under starkt skydd av många sköldar, bort till den vattencistern som fanns ett stenkast utanför muren och som försörjde hela staden. När goterna såg vad de var på väg att göra kastade de stenar och sköt pilar mot dem så mycket de förmådde. De romare som bara var en vaktstyrka till dem flydde därifrån men de fem som hade en särskild uppgift stannade kvar inne i cisternen och slutförde sitt arbete. Eftersom goterna inte förmådde skada dem öppnade de en liten port och rusade ut mot dem men då gjorde romarna nedanför staden ett motangrepp. Då uppstod en närstrid och många föll på båda

sidor, men allra mest på romarnas sida eftersom goterna stod på en högre nivå vilket gör att få män kan övermanna många. Inte heller vågade romarna backa tillbaka eftersom de hörde hur Belisarios ropade åt dem att fortsätta. Plötsligt kom det en pil farande med ett vinande i riktning mot Belisarios mage. Belisarios märkte inget men en av hans befäl, vid namn Unigastus som stod bredvid honom, slängde fram sin högra hand just innan den träffade och räddade så sin befälhavare. Själv fick han ett kraftigt och smärtsamt sår av pilen och när muskeln långt senare hade läkt var han fortfarande oförmögen att använda handen. Men striden som pågått sedan morgonen fortsatte ända till middagen, då plötsligt sju extra modiga armenier rusade fram och fällde de goter som hindrade all framfart och sedan fick de alla övriga goter på flykt. De andra romarna skyndade då fram och goterna tvingades fly in i befästningen igen. Romarna återvände och det gjorde också de män som hade försökt förstöra goternas vattencistern men utan att lyckas eftersom den var för välbyggd. Belisarios beordrade då att man skulle slänga döda djur i cisternen. Då övergick goterna till att enbart använda den vattenkälla som fanns inne staden och lugnet kring staden återställdes.

Den romerska belägringen av Faesulae blev till slut för mycket för goterna sedan deras proviant och allt annat ätbart hade tagit slut. De hade också in i det längsta hoppats på hjälp från Ravenna, men förgäves. Då började de förhandla med de romerska befälen och fick löfte om att deras liv skulle sparas, varefter de överlämnade både sig själva och befästning till romarna. Sedan romarna hade satt upp en tillräckligt stor vaktstyrka i Faesulae fortsatte de andra till Auximus och de tog med sig de goter som just givit upp. Belisarios var inte sen att visa upp ledarna för de tillfångatagna goterna inför de som höll stånd i befästningen i Auximus och bad dem sluta med sin vansinniga föresats. De förstod också själva att de inte skulle klara sig och visade att de var beredda att ge sig, på villkor att de inte tillfogades någon skada och att de fick gå fria med sina ägodelar till Ravenna. Belisarios var osäker eftersom han varken ville att dessa framstående krigare skulle förstärka Ravenna eller tvingas överge belägringen vid Auximus, på grund av att han fruktade att frankerna skulle komma tillbaka och stödja goterna. Soldaterna å andra sidan skulle aldrig acceptera att Belisarios lät goterna få ta med sig sina ägodelar utan betraktade dem som sina efter den mödosamma och farliga belägringen. Utifrån detta kom de fram till en uppgörelse, där soldaterna fick hälften av deras ägodelar och att de fick behålla den andra halvan samt att goterna blev kejsarens undersåtar. Båda sidorna svor eder och goterna lovade att inte dölja eller gömma någonting av sina rikedomar. Så blev det och romarna intog befästningen medan goternas tågade bort med den romerska armén.

Den romerska belägringen av Ravenna

Efter erövringen av Auximus skyndade sig Belisarios att belägra Ravenna och för detta använde han hela sin härstyrka. En del av soldaterna sändes förbi staden och följde floden Po för att hålla vakt så inte goterna kunde föra in mer proviant. Då kom också en grupp soldater från Dalmatia och de fick vakta den andra sidan av

staden. Åter igen märkte romarna att turen var på deras sida. Goterna hade tidigare samlat ihop ett stort antal båtar i Liguria och fört ner dem längs Po. Sedan de lastat dem med spannmål och annan proviant satte de segel mot Ravenna, men vattennivån var så extremt låg just då att de inte kom så långt. Enligt vad som berättades i bygderna hade Po aldrig någonsin tidigare varit så låg som just då. När romarna kom dit blev de ett enkelt byte för dem och de lade beslag både på båtar och lasten. Strax därefter ökade vattennivån igen och blev normal. Redan då började goterna inne i Ravenna känna av bristen på proviant.

När frankerna hörde vad som skedde fick de på nytt en önskan att bege sig till Italien för att försöka erövra landet och lägga det under sig. De skickade bud till Witigis och lovade att hjälpa honom om de efter en seger delade på styret över landet. Så snart Belisarios fick höra talas om detta bud skickade han för egen del ett sändebud till goterna. Det frankiska sändebudet hade då redan framfört till Witigis att frankerna var på väg över Alperna med fem hundra tusen krigare och att de hade för avsikt att förinta den romerska armén redan vid första mötet dem emellan och att sedan återerövra Italien med goternas stöd och regera landet tillsammans med dem. Strax därpå kom Belisarios sändebud inför Witigis och varnade för att frankerna var svekfulla och att de hittills hade brutit sina löften till tyringarna och burgunderna samt alldeles nyligen även goterna. Efter detta samlade Witigis de ädlaste bland goterna och efter rådslag kom de fram till att de skulle stödja romarna, varför de skickade tillbaka frankernas sändebud utan att deras ärende behandlades. Från den dagen började goterna och romarna förhandla med varandra. Trots detta var romarna på sin vakt och lät inte goterna få föra in proviant i staden. Romarna skickade då en trupp till staden Venetia där de fick i uppgift att värva så många som möjligt till härstyrkan. Då fick Belisarios reda på att det fortfarande fanns ett stort lagerhus fullt med spannmål inne i Ravenna, men han mutade då en av stadens invånare att i all hemlighet sätta eld på lagerhuset så att allting därinne förstördes. Somliga påstår att det var genom Matasuntha, Witigis hustru, som lagerhuset blev förstört. Då misströstade goterna ännu mer.

Striderna i norra Italien

Det finns gott om befästningar i Alperna mellan Gallien och Liguria. De hade var och en sedan en tid tillbaka sin egen vaktstyrka. Många av de förnämsta bland goterna, vilka bodde i dem tillsammans med sin hustru och sina barn, skickade bud till Belisarios och lät meddela att de ville överlämna sig själva till honom och han svarade med att skicka sändebud för att genomföra de nödvändiga avtalen. När de kom till Alperna blev de mottagna av Sisigis, som rådde över det området, i en av hans befästningar. Han inte bara överlämnade sig själv utan beordrade alla sina befäl att göra likadant. Just vid den tiden hade Uraias valt ut och fört med sig fyra tusen krigare från de befästningar som låg i Alperna för att bege sig till Ravenna. Men när dessa män fick höra vad Sisigis hade gjort blev de oroliga för sina familjer och bestämde att de först av allt skulle gå till familjerna. Uraias begav sig då med sina krigare upp i de Cottiska Alperna med hela sin härstyrka och beläg-

rade Sisigis och det romerska sändebudet. Beskedet om denna händelse nådde också de romare som var i lägret vid floden Po och de skyndade sig med hela sin härstyrka för att komma till Sisigis undsättning. Genom snabba anfall erövrade de flera befästningar i bergen och gjorde folket där till slavar. Ett stort antal av dem var kvinnor och barn som hörde till de familjer vars män då tjänade under Uraias, för de flesta av hans män var födda i den trakten och i befästningarna. När dessa män fick höra att deras egna kvinnor och barn var tillfångatagna lämnade de plötsligt den gotiska härstyrkan och gick över till romarnas sida. Som en följd av detta kunde Uraias varken göra något där uppe i Alperna eller marschera mot Ravenna och bistå dem med hjälp. Han begav sig då med några få män till Liguria och stannade där.

Romarnas avtal med goterna

Då kom två senatorer till Italien från kejsaren för att upprätta ett avtal med goterna. Där bestämdes att Witigis fick behålla hälften av sin kungliga skattkammare och behålla sin kungliga makt över det område som låg norr om floden Po. Den andra hälften av skatten skulle tillfalla kejsaren, som också skulle lägga under sig allt land söder om floden Po. Sedan sändebudet visat innehållet för Belisarios gick de till Ravenna. Witigis och de andra goterna tog gladeligen emot dem och ville genast acceptera avtalet. Belisarios irriterade sig över detta när han nu var så nära att nå en slutlig seger över goterna och även kunna tillfångata Witigis. När så sändebuden återvände till honom vägrade han att bekräfta avtalet med sin egen signatur, vilket gjorde goterna rasande eftersom de ansåg att romarna var svekfulla. De såg också att deras egen kung Witigis hade haft en ständig otur, varför de skickade bud till Belisarios och bad honom anamma kungavärdigheten i väst och bli kung över Italien. Även Witigis var med på detta förslag. I så fall ville de följa honom, men de ville inte ge upp inför kejsaren för han skulle omgående gjort dem till slavar och skickat dem till Grekland. Trots att Belisarios inte under några omständigheter kunde tänka sig att bryta sin lojalitet mot kejsaren, låtsades han tycka om goternas förslag. Då kallade han på kejsarens sändebud och berättade att han hade för avsikt att tillfångata Witigis och alla goterna, låta alla deras ägodelar få tillfalla romarna och införliva hela Italien med det östromerska imperiet. De svarade då att det var underbart att höra, men att det inte fick ta för lång tid. Belisarios skickade iväg en av sina närmaste män till Witigis och de ädlingar som stod honom nära och denne man bad dem gå vidare med det ärende som de själva utlovat. De ville då att Belisarios skulle lova dem att inte tillfoga dem något ont. Belisarios lovade dem allt de önskade utom att bli deras kung. Detta löfte sade han sig vilja ge Witigis och hans närmaste personligen. Genast såg Belisarios till att alla de befälhavare under honom vilka inte ansågs vara tillräckligt lojala mot honom, skickades iväg för att skaffa mer proviant till härstyrkan. Själv gick han med återstoden av armén in i Ravenna tillsammans med goternas sändebud. Samtidigt gav han order om att en flotta med många skepp skyndsamt skulle segla till Ravennas hamn vid förorterna som hette Classes. Ombord hade de proviant och olika förnödenheter.

Belisarios tågade in i staden. Men när kvinnorna som satt vid porten såg hela den romerska armén och jämförde sin syn med det som de hört under så lång tid, att romarna var överlägsna goterna till antal och storlek, spottade de sina män i ansiktet medan de pekade på segrarna och anklagade sina män för feghet. Med största heder i beaktande höll Belisarios sedan Witigis under bevakning och han uppmanade alla goter som bodde söder om Po att de skulle bege sig hem och att han skulle se till att de inte blev ofredade. Detta gjorde Belisarios eftersom han inte kunde ta hand om alla goter och på grund av att de inte kunde förena sig i detta område sedan alla befästningar fått omfattande romerska vaktstyrkor. Dessa goter fick bråttom att återvända och därmed var inte längre goterna oräkneliga till antalet. Därefter lade Belisarios beslag på skattkammaren i palatset som han tänkte skicka vidare till kejsaren. Men varje got fick behålla sina egna ägodelar och varken han själv eller soldaterna tilläts ta någonting från dem, men var och en av dem behöll så mycket som de skulle i enlighet med avtalet.

När goterna som höll staden Tarbesium (Treviso) hörde att Ravenna och Witigis bevakades av romarna skickade de sändebud med bedjan om tillstånd att få underkasta sig själva och den plats som de vaktade. Belisarios gav dem behagfulla löften och övertog staden och därtill många andra befästningar som låg i Venetia.

Caesena var då den enda plats som återstod i Aemilia, men den föll i hans händer samtidigt med Ravenna. Så fort de goter som befann sig på dessa platser fick höra löftena, kom de till Belisarios, alla utom Hildibad som var en betydande man som hade befäl över den gotiska styrkan i Verona. Han skickade också sändebud till Belisarios som alla andra gotiska enheter, men mest för att Belisarios hade påträffat hans söner i Ravenna och tagit dem i förvar, men utan att själv komma till Ravenna eller att överlämna sig till Belisarios.

Ett flertal av de officerare som hatade Belisarios började baktala honom inför kejsaren och hävdade att han försökte bli härskare och göra sig till en troninkräktare. Det var inte därför utan mer för att kriget mot perserna pressade på som kejsaren uppmanade Belisarios att komma så fort som möjligt för att strida österut. Istället sattes Bessas och Johannes att ta över Italien, samtidigt som Konstantianus beordrades lämna Dalmatia och bege sig till Ravenna.

Val av nya gotiska kungar

De goter som bodde norr om floden Po och i staden Ravenna fick också höra vad som var på gång men de trodde inte att Belisarios skulle lämna Italien bara för att visa sin lojalitet mot kejsare Justinianus. När det blev uppenbart att så var fallet vände sig många av goterna till Uraias, som var Witigis brorson, som då satt i Ticinum. Sedan de beklagat sig och sagt att de själva för länge sedan hade avsatt Witigis om de kunnat, på samma sätt som Teudahad avsattes, ville de välja Uraias som

kung över goterna. Uraias svarade att han bara skulle ses som en fortsättning på Witigis brist på lycka och att det var mycket bättre om Hildibad blev kung, både på grund av sina erfarenheter och sina lyckosamma framgångar. Dessutom var visigoternas kung Teudes släkt med honom och Hildibads farbroder, varför denne kung kunde förväntas hjälpa till i kriget mot romarna. Då kallades Hildibad från Verona och upphöjdes till goternas kung, varvid han kläddes i purpur. Han talade till goterna och hävdade att de inte skulle ha för bråttom utan att de först skulle försöka vinna tillbaka så många goter som möjligt för sin sak, att återupprätta deras forna rike. De skickade då bud direkt till Ravenna vilka kom till Belisarios och hävdade att han hade brutit sitt löfte gentemot goterna och bad honom enträget att bli deras kung. Om han gjorde det, lovade sändebudet att Hildibad skulle komma till honom och lägga ner sin purpurfärgade mantel, men mot deras förmodan vägrade Belisarios att ta emot ämbetet. De återvände då och berättade allt för Hildibad.

Därefter återvände Belisarios till Byzantium medan vintern gick mot sitt slut och det femte året av det gotiska kriget gick mot sitt slut (maj år 540).

Witigis resa till Konstantinopel

Förutom Belisarios reste Witigis och de gotiska ädlingarna samt Hildibads barn till Byzantium. Med sig hade de alla skatterna. Kejsare Justinianus tyckte om att få se Witigis och hans hustru, han förundrade sig både över skönheten och den stora kroppsstorleken hos goterna. Den enorma skatt från Teodoric som han tog emot visades upp för senatorerna inne i palatset och de blev avundsjuka på grund av den enastående bedriften. Men han förevisade det inte för folket och han tillät heller inte Belisarios på det sedvanliga sättet att få gå genom staden i ett triumftåg, såsom hade skett när Belisarios segrade över Gelimer och hela det vandaliska folket. Hans namn var på allas läppar för aldrig förr hade en befälhavare segrat över två folk och erövrat allt de hade. Det var även en enastående syn att se honom i Byzantium när han gick från sitt hus till marknadsplatsen och sedan tillbaka igen, i följe av bland annat ett stort antal vandaler, goter och morer. Därtill var han lång och vacker att skåda för egen del, men enastående ödmjuk och vänlig mot alla han mötte. Soldaterna älskade honom också, för ingen var mer generös än han, ty sårade soldater fick ofta pengar och de som gjort storartade insatser fick priser medan de som förlorat häst eller vapen blev ersatta av Belisarios. Därför gjorde soldaterna alltid sitt yttersta. Likaså var befolkningen som berördes av Belisarios närvaro nöjda eftersom det var deras egna priser som gällde när soldaterna skulle köpa av dem. Inte heller tillät Belisarios att kavalleriet tog eller förstörde något av befolkningens fält eller åkrar, eller att någon tog mogna frukter utan att betala fullt pris. Han försökte få sina män att tygla sig själva och trots alla tillfångatagna kvinnor med bedårande skönhet, både bland vandalerna och goterna, rörde han aldrig någon annan än sin egen hustru. Från sitt eget hushåll rekryterade Belisarios sju tusen ryttare som alla var väl övade i krigets konster.

Romarnas nya ledning

De romerska officerare som lämnats kvar i Italien för att ta över efter Belisarios, började genast plundra den romerska befolkningen och de utlämnade alla de civila åt sina soldater och deras behag. Därför tog det inte lång tid förrän förtroendet för kejsarens soldater var borta i Italien.

Så fort som Belisarios hade avtågat från Ravenna och seglat därifrån började Hildibad samla ihop goterna och alla de romerska soldater som ville göra uppror. Han stärkte sin makt på alla sätt och arbetade flitigt med att försöka återupprätta det gotiska riket i Italien. Från början var det inte fler än tusen man som följde honom och de höll bara en enda stad, Ticinum, men inom kort började folket i Liguria och Venetia gå över på hans sida.

Då fanns det en kontrollant i den kejserliga skattkammaren i Byzantium, vid namn Alexander, som krävde ersättning av soldaterna om de förlorat någon utrustning. Härigenom ökade han inkomsterna väsentligt, men i samma grad urartade armén eftersom soldaterna var få och fattiga samt blev allt mer motvilliga att utsätta sig för krigets faror. Denna Alexander skickades till Ravenna och där satte han upp ett plakat med en alltigenom orealistisk översikt av allt det som befolkningen i Italien var skyldiga att betala. Här anklagades de i en utredning som visade alla fel de begått mot Teodoric och andra gotiska regenter, samt tvingade dem att betala för alla de förtjänster de erhållit, så som han påstod, genom att lura goterna. Utöver detta svek han soldaterna genom sin snålhet när de skulle få ersättning för sina sår och de faror de utsatt sig för. Då var det inte bara befolkningen i Italien som vände kejsaren ryggen, utan även soldaterna, för inte en enda av dem ville utsätta sig för fara längre. När de så konsekvent vägrade att strida medförde det att den gotiska sidan hela tiden växte och blev starkare.

Officerarna i den kejserliga armén gjorde ingenting åt detta. Endast en av dem, vid namn Vitalius som hade en stor härstyrka i Venetia, där även en stor mängd heruler ingick, hade mod nog att anfalla Hildibads goter. Han visste att det inte skulle dröja länge innan de var för många för att kriga mot. I striden som de utkämpade i närheten av staden Tarbesium (Treviso) krossades romarna och de få som överlevde flydde. Här föll också de flesta av herulerna tillsammans med sin ledare Visandus. En av de få som överlevde var Teudimund, som var son till den Mauricius som var son till gepiden Mundo, men i striden var han nära att bli dödad. Som ett resultat av detta spreds Hildibads namn över hela den då kända världen.

Gotiskt gräl

Då utbröt ett gräl mellan Uraias och Hildibad. Orsaken var att Uraias hade en hustru vars rikedomar och personliga skönhet var större än hos någon annan kvinna bland goterna. Hon hade gått till badhuset klädd i praktfullhet med ornament samt tagit med sig ett stort antal tjänare. När hon såg kungens hustru endast iklädd en enkel dräkt, visade hon varken aktning eller vördnad för henne, utan tvärtom förolämpades hon. Hildibad var fortfarande fattig och hade inte hunnit få någon

kunglig rikedom. Hans hustru kom i tårar till sin make och krävde att han skulle hämnas den oförrätt som drabbat henne. Då började Hildibad baktala Uraias och sade till goterna att han var på väg att desertera till fienden och något senare lät han döda Uraias sedan han anklagats för förräderi. På grund av detta drog han på sig goternas vrede för det var inte alls deras vilja att Uraias skulle dö på detta ovärdiga sätt. Då samlade sig en stor grupp goter och anklagade Hildibad för att ha begått ett förskräckligt dåd, men ingen ville hämnas detta mord.

I kungens egen livvakt fanns en gepid som hette Velas och han hade friat till en fager kvinna som han älskade över allt annat. När han var ute i ett fälttåg för att bekämpa vissa fiender, hände det att Hildibad gifte bort denna kvinna med en annan av sina underlydande. Så snart han kom hem och fick han reda på detta, kunde han inte bära sin vrede utan bestämde sig omedelbart för att döda Hildibad, i tron att han därigenom skulle utföra en god gärning för alla goter. Något senare när kungen besökte en bankett med alla de andra ädlingarna bland goterna, inväntade han rätt ögonblick. Hos dem var det sed att många personer stod omkring sin kung medan han åt och bland dem var hans livvakt. Då kungen sträckte ut sin hand mot maten, medan han låg på sin bänk, stack Velas honom plötsligt med sitt svärd rakt i nacken så att hans huvud rullade ner bland faten. Alla närvarande fylldes av bestörtning och förvåning.

Efter detta gick vintern mot sitt slut och det sjätte året var till ända (maj år 541).

Eraric och Baduila

I den gotiska armén fanns en man som hette Eraric, av rugisk härkomst och han hade stor makt. Dessa rugier var en del av det gotiska folket, men lång tid tidigare hade de bott som ett självständigt folk. Teodoric hade övertalat dem, tillsammans med många andra folk, att alliera sig med goterna. Eftersom ingen av dem hade äktat en kvinna som kom från någon annan folkstam hade de behållit sin stam fri från inblandning. Som en följd av det kaos som uppstod efter mordet på Hildibad utropade rugierna Eraric till kung över dem, men detta tyckte goterna inte alls om.

Då framträdde Baduila (kallades Totila hos romarna), som var brorson (eller systerson) till Hildibad. Han hade ett enastående omdöme och var mycket kraftfull i sina handlingar. När Hildibad dödades var han placerad hos goterna i Tarbesium och han skickade då ett meddelande till Konstantianus i Ravenna och frågade vilka löften som han och de goter han förde befäl över skulle få rörande deras säkerhet ifall de överlämnade sig till kejsaren. Han fick svaret att de skulle få all den säkerhet de önskade sig varpå de gemensamt från båda sidorna bestämde dag för överlämnandet. Det skulle ske genom att Konstantianus skickade några män till Tarbesium där Baduila skulle överlämna både sig själv, de goter han förde befäl över och staden till dem och därigenom till kejsaren. Under tiden hade rugierna blivit besvikna på sin kung Eraric eftersom han var oförmögen att hantera kriget mot romarna. De flesta av dem anklagade honom öppet för att han stod i vägen för dem rörande deras vilja att utföra krigiska bedrifter. De anklagade honom också

för samröre med mordet på Hildibad. I hemlighet skickade de bud till Baduila i Tarbesium och bad honom bli deras kung, eftersom både rugierna och goterna kände en stor förlust efter Hildibads bortgång och därför ville se en släkting som hans efterträdare. Han svarade att han gärna accepterade detta och avbröt förhandlingarna med romarna såvida de dödade Eraric före den avtalade dagen med romarna.

Under tiden samlade Eraric alla goterna och övertalade dem att de skulle skicka ett sändebud till kejsaren och föreslå ett avtal med ungefär samma lydelse som presenterats tidigare inför Witigis, men där alla goter i Italien fick tillstånd att bege sig till området norr om floden Po där goterna hade suveränitet. Som sändebud utvaldes några av hans närmaste män, däribland en man som hette Caballarius, men den egentliga avsikten med denna resa var inte alls den som Eraric just hade bestämt ihop med goterna. Caballarius fick i största hemlighet med sig ett annat brev till kejsaren, där Eraric frågade om han kunde få en stor summa pengar och bli upphöjd till patricie ifall han överlämnade återstoden av Italien till kejsaren och lade ner sitt kungliga ämbete. Ungefär samtidigt som detta sändebud nådde fram till kejsaren lät goterna döda Eraric på grund av förräderi. Han hade då varit kung i fem månader och Baduila tog över det gotiska kungaämbetet.

Vändpunkten vid Verona

När kejsaren fick höra detta började han tillrättavisa och klandra befälen i Italien. Sedan Bessas, Johannes, Vitalius och de andra hade placerat ut vaktstyrkor i städerna samlades dessa i Ravenna för att möta Konstantianus och Alexander. De bestämde då att de först skulle marschera mot Verona i Venetia och sedan de intagit staden gå vidare mot Baduila och staden Ticinum. Romarna samlade en styrka på tolv tusen man och slog läger sextio stadier (12 km) från Verona ute på den vidsträckta slätt, som är utmärkt för kavalleriet och som når ända till staden Mantua, en dags resa från Verona.

I en av befästningarna i närheten av Verona fanns en venetisk man vid namn Marcianus som var trogen kejsaren. Han kände en av dem som var i Veronas vaktstyrka sedan barndomen och erbjöd honom mutor om han släppte in kejsarens soldater i staden, vilket vakten accepterade. Han skickade bud till befälen i den romerska styrkan och lovade att skulle bli insläppta i Verona under natten. Romarna skickade då iväg ett hundra man vilka i enlighet med löftena blev insläppta av vaktstyrkan vid stadsporten. Omgående kallade de på de andra romarna medan de tog över vakten och dödade alla de andra gotiska vakterna utan att bli upptäckta. Så fort händelsen blev känd flydde hela den gotiska styrkan ut genom en annan port. Intill staden Verona ligger en mycket hög klippa. Här uppe kan man se allt

som sker i staden och långt ut över slätten. Dit begav sig goterna under hela natten och höll sig stilla.

Dagen efter tågade romarna framåt mot Verona men stannade sedan deras befäl börjat gräla om de pengar som fanns inne i staden. De goter som kommit till klippan genom flykt såg både hur långt avståndet var till den romerska härstyrkan samt hur få de romare var som just intagit den stad de kom från. De rusade då tillbaka och tog sig in genom samma port som de strax tidigare hade flytt ut genom, eftersom romarna var för få för att hålla även denna plats. Romarna samlade sig då längs murkrönet medan goterna anföll dem och gick in i närstrid. Då först kom den romerska härstyrkan fram och upptäckte att stadsporten var stängd för dem och att goterna höll dem på avstånd, varför de gick då till andra sidan av staden och såg hur de andra kämpade uppe vid muren. De hoppade då ner för att försöka rädda sig, men medan somliga av romarna föll mjukt och kunde springa därifrån var det andra som föll desto hårdare och slog ihjäl sig direkt. Romarna begav sig då till staden Faventia (Faenza) i Aemilia, ett hundra tjugo stadier (23 km) från Ravenna.

Baduila fick höra talas om detta och han kallade då på goterna som var i staden Verona. Med dem hade han en härstyrka på fem tusen man och de tågade mot romarna. När de skulle ta sig över floden Po skickade han iväg tre hundra man för att de skulle ta sig över floden tjugo stadier (4 km) längre bort och komma fram bakom romarnas läger. I striden som följde skulle de anfalla romarna bakifrån med stor slagkraft, för att försätta dem i förvirring. Samtidigt tog sig Baduila och hans härstyrka över floden och anföll romarna, som svarade med att ge sig ut för att möta dem. När de var nära varandra framträdde en man vid namn Valaris, av gotisk härkomst, som var en god krigare men som hade ett förskräckligt utseende. Han red före alla de andra och stannade mellan härstyrkorna, iklädd bröstpansar och hjälm, varefter han utmanade romarna att välja ut någon som kunde slåss mot honom. Bland romarna fanns det bara en enda man, Artabazes, som vågade möta Valaris och när han red ut på fältet möttes han av honom. De litade båda på sina spjut men Artabazes utdelade det första såret som träffade på Valaris högra sida. Dödligt sårad höll Valaris på att falla av hästen och ner på marken, men han stödde sig på spjutet som han satte mot en sten och det fick honom att hålla sig kvar. Artabazes förstod inte hur allvarligt såret var och gick till nytt anfall ännu mer kraftfullt och drev in sitt spjut rakt in i Valaris kropp, utan att märka att Valaris spjut var riktat rakt emot honom och att järnspetsen träffade hans brösthamesk, gick in en liten bit i taget tills den låg mot skinnet på hans nacke. På ett egendomligt sätt skar järnet upp ett sår längs pulsådern och genast började Artabazes blöda kraftigt. Trots detta kände han ingen smärta och red tillbaka till romarna medan Valaris föll död ner från sin häst. Artabazes blödningar upphörde inte och på den tredje dagen dog han. Denna olyckshändelse grusade romarnas hopp.

Striden som följde blev mycket hård. Då uppenbarade sig plötsligt de tre hundra goter som hade till uppgift att anfalla romarna i ryggen. Romarna greps av panik eftersom de trodde att goternas styrka var enorm i omfattning. De flydde då i stör-

sta oordning och blev ett lätt byte för goterna som förföljde dem och fällde många av dem medan andra tillfångatogs och hölls under sträng bevakning. Alla fälttecken lade de också beslag på, men flera av befälen lyckades undkomma.

Goternas framryckning

Efter denna seger skickade Baduila en härstyrka mot Florentia (Florence) under ledning av sina mest krigiska hövdingar vid namn Vledas, Roderic och Uliaris. De upprättade ett läger intill muren och inledde en belägring. Därinne var det ont om proviant och befälet skickade bud om natten, vilka kom till Ravenna sedan de passerat fiendernas linjer. Genast gav sig romarna iväg och när goterna fick besked om detta genom sina spejare gav de upp belägringen och gick istället mot en dal som heter Mucellis (Mugello), en dags resa från Florentia. Romarna gick vidare, tillsammans med de flesta av soldaterna i staden Florentia, mot goterna och de beslöt att skicka en avdelning före alla de andra för att anfalla goterna när de minst anade det. Men goterna var skrämda av romarnas närmande och lämnade slätten där de slagit läger. Istället begav de sig upp på en hög kulle i närheten. Den romerska förtruppen, under ledning av Johannes, följde efter dem och inledde en attack, men goterna gick emot dem och många föll på båda sidor. Johannes ena livvakt blev dödad av ett spjut och då började romarna backa tillbaka. Nere på slätten hade de nyanlända romarna redan ställt upp i slagordning och inväntade de vilt flyende romarna och goterna som kom efter. Då började ett rykte spridas som sade att Johannes hade skadats av en av sina egna livvakter. När detta nådde arméns befälhavare var de inte längre villiga att stanna kvar där, utan allesammans började återvända på ett vanhedrande sätt. De avtågade varken i ordning eller i grupper. Istället var det upp till var och en att fly därifrån så fort de kunde. Många dog under denna flykt och de övriga fortsatte att fly därifrån under flera dagar trots att ingen förföljde dem. De tog sig till ett stort antal befästningar och berättade att Johannes var död, varefter de förberedde sig på en belägring.

Baduila visade stor välvilja gentemot de soldater som tillfångatagits och många av dem bytte då sida och tjänade under goterna istället. Vintern gick mot sitt slut och det sjunde året av det gotiska kriget var till ända (maj år 542).

Fortsatta gotiska erövringar

Efter detta intog Baduila befästningarna vid Caesena (Cesena) och Petra. Därefter tågade goterna in i Toscana och utsatte många platser för svåra påfrestningar, men när de inte vill ge upp tågade de över floden Tibern men undvek att komma i närheten av staden Rom. De fortsatte till Campania och Samnium. Utan svårigheter intog de den starka staden Beneventum, varefter de rev ner stadsmurarna helt och hållet för att inte kejsarens soldater skulle kunna komma dit och skapa obehag för goterna. Sedan valde de att belägra Neapolis eftersom befolkningen där var ytterst ovillig att släppa in dem. Därinne fanns ett tusen romerska soldater. Runt om dem slog goterna läger, men en viss del av dem skickade Baduila vidare och dessa erövrade befästningen Cumae och ett visst antal befästningar i övrigt varifrån de förde

bort en stor mängd pengar. Då de fann att många hustrur till senatorerna var där, lät Baduila inte bara att de skulle slippa bli skymfade, utan han lät dem till och med få gå fritt därifrån. Härigenom blev han vida omtyckt av alla romare och vann aktning. Så snart som det inte fanns någon fiendestyrka kvar som utgjorde något hot mot goterna, skickade han ut grupper med krigare runt om på landsbygden vilka gjorde stor nytta. På så vis lade han brutierna och lucanerna under sig, samt förvärvade Apulia och Calabria. Från denna stund började folket betala skatt till honom och han tog emot inkomsterna från jordbruket istället för dem som ägde godsen. På alla sätt visade folket att han var Italiens ledare. Som en följd av detta fick inte kejsarens soldater betalt som de skulle och kejsaren var skyldig dem en mycket stor summa pengar. Genom den situation som rådde hade befolkningen i Italien blivit avhyst från sin egendom och fann nu för andra gången att de befann sig i största fara. Detta medan soldaterna visade sig bli alltmer upproriska gentemot sina befäl och gladeligen stannade kvar i befästningarna. Romarna höll flera av de stora städerna som Ravenna, Rom, Spolitium, Florentia och Perusia samt många mindre befästningar.

Romarnas förstärkningar

Kejsare Justinianus var förargad över utvecklingen i Italien och skickade nya befäl och soldater, däribland några få hunner. Efter stora förseningar nådde de fram till Sicilien men de kunde inte bege sig till Neapolis som de ville eftersom de var alldeles för få. Istället samlade de så många skepp som möjligt i Sicilien och lastade dem med spannmål och annan proviant. Sedan spred de ut ryktet att skeppen var fyllda med soldater. Detta oroade goterna oerhört mycket, men flottan styrde förbi och seglade ända till Roms hamn. Soldaterna där var ytterst ovilliga att gå mot Baduila och goterna eftersom de just hade blivit besegrade och flytt från dem.

Straff för romerska glåpord

I Neapolis blev situationen allt svårare och många dog av följderna. Detta förargade Demetrius, en skicklig seglare som kejsaren hade utnämnt till guvernör över staden. Han tillbringade dagarna i Rom med att uttala kränkande ord om Baduila och goterna tills han fick nog, övertalade befälen att låta soldaterna få följa med när de seglade med skeppen till Neapolis för att skrämma bort goterna. Då hade Baduila redan fått reda på att skeppen mest var lastade med proviant och inte med soldater. Så snart som skeppen lade till i närheten av Neapolis, kom goterna oväntat över dem. Deras anfall fyllde romarna med bestörtning och fick hela styrkan på flykt. Många fälldes men ännu fler tillfångatogs. Bara några få lyckades undkomma i små båtar och bland dem fanns deras befälhavare. Alla skeppen beslagtogs av goterna med last och besättningar. Här fann de även guvernören Demetrius. Sedan de skurit av hans tunga och huggit av båda händerna lät de honom gå därifrån. Detta blev straffet för hans förolämpningar.

Maximinus minimala insatser

Till slut kom även den kejserliga flottstyrka fram till Syrakusa på Sicilien som avseglade först men som fördröjdes kraftigt redan i Grekland. Den var under ledning av Maximinus som inte hade någon erfarenhet av krig och som därför gjorde allt för att slippa komma i närheten av oroligheterna. Därför stannade han kvar på Sicilien och mottog under tiden vädjan från många romerska befäl att han skulle komma och hjälpa dem, i synnerhet till Neapolis för all deras proviant var slut. Rädslan för kejsarens vrede fick honom till slut att skicka iväg hela härstyrkan till Neapolis men under andra befäl än han själv.

Detta skedde när vintern började. När flottan närmade sig Neapolis kom en våldsam stormvind med ett kraftigt oväder över dem. Det böljande vattnet gjorde skeppen ostyrbara och de hörde inte längre varandra på grund av oljudet från stormen och vågorna. Skeppen drev in till kusten just där goterna hade sitt läger. Dessa kunde sedan gå ner och döda alla ombord utan motstånd och sänka skeppen. Bland många andra tillfångatog de befälhavaren, som också hette Demetrius i likhet med guvernören av Neapolis. Baduila lät binda ett rep runt Demetrius hals och släpade honom upp till muren runt Neapolis där han tvingades be befolkningen att ge upp eftersom de inte skulle få någon hjälp utifrån och att både det sista av förstärkningar och förnödenheter försvann med stormen. Staden fylldes då med jämmer och ljudliga bråk. Baduila talade då till folket inne i staden vilka hade kommit upp på murarna. Han sade att han tvingats till denna belägring för att befria det romerska folket i Italien från ett förhatligt styre under kejsaren. Därför ville han återgälda dem i staden som varit lojala mot goterna under kriget och bara föra bort de soldater som var emot goterna. De svarade med ett godkännande av det han sade, men ville ändå vänta trettio dagar innan de öppnade portarna. Baduila gav dem tre månader och lovade att inte storma murarna eller på annat sätt ansätta dem under den tiden. Senare öppnades portarna. De belägrade tog emot Baduila och hans härstyrka.

Vintern gick mot sitt slut och det åttonde året av det gotiska kriget gick till ända (maj år 543).

Baduilas åtgärder mot de nödställda

När Baduila erövrade Neapolis uppvisade han en vänlighet mot fångarna som inte var väntad varken av fienden eller av goterna. Han såg att de flesta av romarna hade blivit sjuka av hungersnöden och att deras krafter börjat svika dem, varför han fruktade att de hastigt skulle dö om de plötsligt fick ordentligt med mat. Av det skälet placerade han ut vakter runt hamnen och vid portarna samt gav order om att ingen fick lämna staden. Sedan började de föra in föda till dem, men ytterst sparsamt. Lite grann ökade de mängden varje dag så att de knappt märkte det. Först när alla hade återfått sin forna styrka öppnades portarna och alla fick gå fritt varhelst de ville. De kejserliga soldaterna som fanns där ville inte stanna kvar och dem satte han på ett skepp och sade att de fick segla vart de ville. De valde då att styra mot Rom men eftersom det var stiltje kom de ingenstans. Då blev de för-

skräckta och trodde att Baduila skulle ångra de löften han givit dem, men Baduila kallade dem till sig, förnyade sina löften och bad dem följa med den gotiska armén på deras färd, dock utan att de skulle skadas på något sätt. Det slutade med att Baduila gav dem hästar och packdjur samt försedde dem med pengar och lät en gotisk styrka eskortera dem till Rom. Därefter lät han påbörja nedrivandet av Neapolis stadsmur ända till grunden så att inte romarna skulle kunna inta den igen och besvära goterna. Sedan en stor del av muren var nedtagen lät de resten få vara kvar.

Medan detta pågick kom en romare fram till Baduila. Han anklagade en av männen i Baduilas egen livvakt för att ha våldfört sig på hans dotter som var en ungmö och att detta skett emot hennes vilja. Livvakten nekade inte till anklagelserna och Baduila skyndade sig att bestraffa mannen samt fängsla honom, men de mest ädla bland goterna började oroa sig för honom, eftersom han var en god kamrat och en bra krigare, varför de samlades och gick till Baduila och krävde att han skulle avfärda anklagelserna mot mannen. Baduila svarade då att ett land som inte byggde på rättvisa skulle falla samman, så som också skett under Teudahads tid och att de därför fick välja mellan att mannen ifråga släpptes fri eller att goterna gick segrande ur kriget. Ädlingarna gick då därifrån och lät Baduila göra vad han ville med den fängslade mannen. Strax därefter avrättades mannen och allt han ägde överlämnades till den kränkta flickan.

Under tiden ägnade sig de romerska befälen och soldaterna åt plundring av den romerska befolkningen. De drog sig inte för några skamlösheter eller utsvävningar, befälen festade med sina älskarinnor inne i befästningarna medan soldaterna blev allt mer olydiga mot sina överordnade och utförde alla tänkbara olagliga handlingar. Den romerska befolkningen kom på grund av detta att lida av båda arméernas närvaro. Goterna berövade dem deras mark, men kejsarens soldater tog deras ägodelar. Dessutom var det många som torterades eller dödades utan egentlig anledning, förutom att de led av hungersnöden. Kejsarens styrkor kunde inte försvara befolkningen när den ansattes av goterna utan istället beskylldes de för att det var deras eget fel när de drabbades.

Kejserliga brev och försök till avtal

Konstantianus i Ravenna skickade ett brev till kejsaren och sade att de inte kunde hålla ut mot goterna särskilt länge till. Samtidigt skickade Baduila ett brev till senaten i Rom och påminde om de goda tider när Teodoric och Amalasuenta regerade över Italien samt hävdade att kejsarens närvara skapade onödiga plågor för befolkningen. Johannes som styrde över Rom förbjöd alla att besvara brevet. Baduila skickade då om natten en mängd brev där han upprepade att goterna redan givit löfte att de inte skulle skada någon av romarna. Befälen i Rom hyste starka misstankar mot de arianska prästerna och tvingade dem att lämna staden. Då skickade Baduila en del av sin härstyrka till Calabria och bad dem pröva motståndet i befästningen vid Hydruntum (Otranto). När de inte ville utlämna staden inledde goterna en belägring.

Baduila begav sig med den återstående härstyrkan till omgivningen kring staden Rom. Så snart kejsaren fick höra det, tvingades han skicka Belisarios till Italien trots att perserna ansatte romarna mycket hårt i öster. Då gick vintern mot sitt slut och det nionde året av det gotiska kriget gick till ända (maj år 544).

Belisarios återkomst

För andra gången for Belisarios till Italien, men med sig hade han bara en mindre grupp soldater. Dessa hade han rekryterat genom att fara omkring i hela Trakien där han erbjöd pengar till alla som ville bli soldater. Fyra tusen man fick han med sig till Salona (nära Spalato) och de gick mot Ravenna, eftersom goterna hade spejare ute samt hade slagit läger både i Calabria och Campania. De belägrade i Hydruntum var på väg att ge upp och det bestämdes en dag när de skulle öppna portarna. Under tiden lastade Belisarios skepp med proviant för ett helt år och skickade dem till de belägrades undsättning samt beordrade de medföljande soldaterna att befästningens vaktstyrka omgående skulle bytas ut. Fyra dagar före den avtalade tiden nådde de fram. Hamnen var obevakad och de satte upp en vaktstyrka, varefter de utan problem kunde ta sig vidare upp till befästningen, för goterna förhöll sig stilla och inväntade bara den bestämda dagen. När de såg flottstyrkan avslutade de belägringen och flydde därifrån. De satte upp ett läger långt därifrån och sände en rapport till Baduila. Kejsarens styrkor började plundra ute på landsbygden och de stötte då på en grupp goter som de tog strid med intill havsstranden. Goterna blev slagna och de flesta av dem flydde ut i havet. Här ute dog ett hundra sjuttio man. De övriga drog vidare till en befästning.

I Hydruntum var männen i härstyrkan redan halvdöda och de ersattes, i enlighet med Belisarios order, med en ny vaktstyrka. Resten återvände till Salona och när de återkom avseglade Belisarios med hela styrkan till Pola. Baduila lät då skriva ett brev, där avsändaren falskeligen sades vara det befäl som höll staden Genua, samt uppmanade Belisarios att genast komma till deras undsättning. Han gav brevet till några särskilt nyfikna män och bad dem noga betrakta Belisarios styrkor. Svaret de fick med sig tillbaka var att Belisarios snarast skulle komma till dem. De kunde också berätta detaljer rörande Belisarios härstyrka och att den inte var betydande i storlek.

Under tiden erövrade Baduila staden Tibur genom förräderi. Där hade några av invånarna hållit vakt tillsammans med de isaurier som tjänade som soldater. De hade börjat gräla med varandra och då valde soldaterna att öppna porten om natten och släppa in de goter som hade sitt läger utanför, men själva hade de förberett sig på flykt och nästan alla lyckades undkomma. Befolkningen inne i staden slaktades till sista man av goterna och även prästen dödades. Därefter kunde ingen längre föra in proviant från Toscana till Rom via Tibur, som ligger ett hundra tjugo stadier (23 km) från Rom.

Belisarios kom till Ravenna, samlade de goter och romerska soldater som fanns där samt uppmanade dem att sprida kejsarens vilja att återställa ordningen och styra över Italien, men inte en enda got eller romare kom över på hans sida. Han

skickade då sin livvakt Thurimuth med några av sina egna styrkor och de illyriska nyrekryterade soldaterna till Aemilia för att försöka erövra några av städerna där. De förde fram styrkorna till Bononia (Bologna) och intog några av befästningarna utan strid. Plötsligt en natt deserterade alla de illyriska soldaterna och begav sig därifrån. De skickade ett brev till kejsaren och bad om nåd, men eftersom de inte hade fått betalt och staten var skyldig dem en stor summa pengar valde de att återvända hem. Vid den tiden hade en hunnisk härstyrka anfallit Illyricum och gjort alla kvinnor och barn till slavar. Det var även på grund av detta samt att de hade ont om proviant i Italien som de begav sig hem. Kejsaren blev först förargad men förlät dem sedan. Baduila fick höra detta och sände då en härstyrka mot Bononia så fort han kunde för att tillfångata de befäl och styrkor som återstod, men de anordnade en mängd bakhåll, fällde många goter och drev resten på flykt. Sedan fortsatte den romerska styrkan till Ravenna. Belisarios skickade då tre av sina livvakter, Thurimuth, Ricilas och Sabinianus, med ett tusen man till Auximus för att hjälpa de belägrade. På natten tog de sig förbi goternas läger, kom in i staden Auximus. Vid middagstid dagen efter skulle romarna skicka ut spejare till goterna, men Ricilas som var berusad förbjöd andra att bege sig ut och red ut i full galopp alldeles ensam. Då mötte han tre goter och just när han skulle anfalla dem kom goter från alla håll och han flydde tillbaka, men hästen snavade på den ojämna marken och goterna som snart var ifatt Ricilas kastade sina spjut och genomborrade honom. Thurimuth som också begivit sig ut skyndade dit, drev bort goterna och förde med sig kroppen in till staden. De tusen soldater som just anlänt till Auximus bestämde sig för att lämna staden under natten, eftersom goterna utanför var för många och provianten i staden för liten, men en av soldaterna deserterade och berättade för goterna om deras plan. Baduila valde ut två tusen av sina bästa soldater och när mörkret föll placerade han ut vaktstyrkor längs vägen trettio stadier (6 km) från Auximus. Vid midnatt började den romerska härstyrkan gå förbi dem. Goterna drog sina svärd och anföll dem. Två hundra föll, men Thurimuth och de övriga lyckades på grund av mörkret att ta sig till Ariminum. All packning med dragdjur, tjänare, vapen och soldaternas kläder föll i goternas händer.

Mellan Auximus och Ariminum fanns de två befästningarna Pisaurus (Pesaro) och Fanus, eller Fanum Fortunae (Fano). De hade blivit raserade av Witigis i början av kriget. Husen var nedbrända och murarna nedrivna till halva sin höjd. Belisarios beslöt att Pisaurus skulle intas av romarna för att det fanns så bra betesmarker där för hästarna. En natt skickade han dit några hantverkare som mätte upp portarnas storlek, lät tillverka nya som förseddes med järn och skickade dit dem med skepp under ledning av Thurimuth och Sabinianus som också skulle återuppbygga murarna så fort de kunde. Baduila vände sig mot dem med en stor härstyrka men utan att kunna göra något, varefter han återvände till Auximus.

Romarna upphörde med att göra utfall mot goterna och valde att stanna kvar inne i befästningarna. Baduila bestämde sig för att ansätta den starkaste staden. Han slog läger i Picenum, framför Firmum (Fermo) och Asculum (Ascoli) och inledde en belägring.

Vintern gick då mot sitt slut och det tionde året av det gotiska kriget gick till ända (maj år 545).

Städerna Firnum, Ascula, Spolitium, Asise blir gotiska.

Belisarios förstod att han inte kunde göra så mycket för de belägrade städerna, skickade bud till kejsaren och bad att få en stark härstyrka, pengar, vapen och hästar. De få soldater som fanns i Italien var ovilliga att strida och saknade både förnödenheter och vapen. Dessutom hade de inte fått lön på länge. Många hade i de senaste striderna flytt och lämnat både hästar och vapen efter sig. Johannes, som skickades som sändebud, stannade länge i Byzantium, mot Belisarios order, samt gifte sig med en dotter till den Germanus som var kejsarens kusin. Under tiden intog Baduila städerna Firmum och Asculum sedan de givit upp.

Sedan tågade den gotiska härstyrkan vidare in i Toscana och inledde belägringar av Spolitium och Asise (Assisi). I den sistnämnda staden innehades det högsta befälet av Sisifrid, en got till börden, men som var ytterst lojal mot kejsaren. Spolitium däremot gjorde att avtal med goterna att de skulle överlämna staden och dem själva efter trettio dagar om de inte fick hjälp utifrån. Så blev det också. Efter de angivna dagarna öppnades porten och de överlämnade sig själva. Några påstod att Herodianus, som förde befäl över staden, hade gjort det frivilligt eftersom han hade ett gräl med Belisarios angående några anklagelser mot honom. Sisifrid däremot gjorde ett utfall med sina män och här föll nästan samtliga, däribland Sisifrid själv. Då överlämnade befolkningen omedelbart sin stad Asise till goterna.

Nästa stad för goterna var Perusia. Baduila gav deras högsta befäl Cyprianus löfte om fritt avtåg och en stor summa pengar om de överlämnade staden, men de vägrade. Han mutade då en av Cyprianus livvakter, vid namn Ulifus, att döda Cyprianus på grund av förräderi. När Ulifus sedan träffade Cyprianus i ensamhet, dödade han sin överordnade och flydde ut ur staden till Baduila. Trots detta fortsatte soldaterna att vakta staden åt kejsaren och efter en tid drog goterna därifrån.

Goternas andra belägring av Rom

Goterna tågade till Rom och inledde en belägring. Baduila såg till att jordbrukarna där omkring, eller i någon annan del av Italien, inte tillfogades något ont. Istället sade han åt dem att sköta jordbruket utan att vara rädda samt att de bara skulle betala de skatter till staten och avgifter till markägarna som de hade betalt tidigare.

När goterna närmade sig Rom gjorde några av romarna ett utfall mot dem, trots att deras högsta befäl Bessas inte hade godkänt attacken. De fällde många goter och drev resten på flykt, men när de sedan förföljde goterna och kom långt från tryggheten, hamnade de i ett bakhåll. Där föll de flesta av romarna och bara några få lyckades återvända. Efter detta vågade de inte göra fler utfall.

Vid den tiden kom en pest som drabbade befolkningen i Rom, för de kunde varken föra in förnödenheter via land eller från hamnen. Goterna hade erövrat många skepp när de intog Neapolis och många av dessa lätta skepp användes för att bevaka all trafik ute längs kusten. Alla skepp som skickades ut från Sicilien och som skulle segla till Rom, föll i goternas händer med manskap och allt.

Baduila skickade en härstyrka till Aemilia i avsikt att försöka erövra områdets främsta stad Placentia (Piacenza), antingen genom stormning eller kapitulation. Den låg i floden Eridanus och var den enda som romarna fortfarande höll i den trakten. Eftersom de inte gav sig frivilligt slog goterna läger och inledde en belägring när de såg att befolkningen i staden saknade proviant.

I Rom fattade man misstankar att Cethegus, som var patricie och senator, skulle förråda staden och han flydde då i all hast till Centumcellae (Civita Vecchia).

Fler heruler

Belisarios lämnade över styret av Ravenna och begav sig med några få män till Dalmatia där han efter en tid tog emot förstärkningar i form av romare och barbarer. Kejsaren skickade också Narses till herulerna i ett försök att få dem att ställa upp som hjälptrupper. Många av herulerna samtyckte och följde honom, under ledning av Philemuth och några andra, varefter de kom till Trakien. Avsikten var att de skulle stanna där under vintern och sedan föras över till Italien i början av våren (år 546).

Striderna i Portus

Belisarios skickade en styrka till Roms hamn, eftersom Portus ännu var i romarnas händer. Dessa nykomlingar skickade bud till Bessas inne i Rom och uppmanade honom att slå följe med dem när de med fem hundra man skulle göra en oväntad attack på goterna i Portus. Bessas gick inte med på detta, trots att han hade tre tusen soldater hos sig. Därför begav sig de andra emot goterna själva. Sedan de anfallit goternas läger och dödat några få blev det ett sådant oväsen att det hördes ända till Roms murar. Men när ingen kom ut till deras hjälp återvände de snabbt till hamnen. Åter igen uppmanades Bessas att följa dem i deras nästa attack, men han ville inte sluta sig samman med dem den här gången heller. Denna gång hade en desertör tagit sig från Portus till Baduila och berättade vad som var på gång. Överallt där det fanns möjligheter arrangerade Baduila bakhåll. Den efterföljande dagen kom som förväntat den romerska härstyrkan mot dem och hamnade i dessa bakhåll. De flesta av romarna föll här och bland de fallna var även deras befäl. Bara några få lyckades överleva och komma tillbaka.

Vid den tiden befann sig Vigilius, som var den främste prästen (påve) i Rom, på Sicilien och han lät lasta så många skepp som möjligt med spannmål samt skickade dem mot Rom. När goterna såg att de var på väg begav de sig till hamnen för att ta emot dem. De gömde sig innanför murarna för att kapa skeppen så snart de lagt till. De romerska soldaterna i Porto såg detta och vinkade med sina mantlar för att meddela skeppen att de skulle segla vidare, men besättningen trodde bara att de

vinklade av glädje och fortsatte in i hamnen. Så fort de lagt till i hamnen rusade goterna fram och lade beslag på skeppen, besättningen och lasten. Ombord på ett av skeppen fanns biskop Valentinus som de förde med sig till Baduila, men alla de andra dödades. Skeppen satte de på grund med last och allt, varefter de försvann därifrån. Baduila utfrågade biskopen, men fann att han inte fick några riktiga svar. Han lät då hugga av båda händerna på honom.

Vintern gick då mot sitt slut och det elfte året av det gotiska kriget gick till ända (maj år 546).

Staden Placentia blir gotisk

Vigilius, som var den främste prästen i Rom, blev efter lång väntan kallad till kejsare Justinianus i Byzantium och for från Sicilien. Samtidigt tog provianten slut för de belägrade i staden Placentia. De hade till och med börjat äta människor. Då överlämnade de både sig själva och staden till goterna.

Hungersnöden i Rom

Situation var i det närmaste lika illa i staden Rom. De skickade en präst vid namn Pelagius, som var ryktbar för att han hade använt en stor del av sin förmögenhet för att hjälpa de svältande i staden. Han kom till Baduila för att underhandla. Baduila sade att sicilianarna inte hade någon nåd att vänta från goterna. Inte skulle romarna vänta sig att deras forna slavar skulle återvända från den gotiska härstyrkan till sina forna herrar. Det var enligt Baduila befolkningen på Sicilien som hade ansvaret för att kriget utvecklades som det gjorde. När Teodoric blev kung över Italien bad befolkningen i Rom att han inte skulle skicka dit en stor gotisk härstyrka eftersom de så gärna ville att det överskott av spannmål som producerades där skulle skickas till dem varje år för deras underhåll, så som det hade varit sedan urminnes tider. När sedan de kejserliga soldaterna kom dit lät de varken skicka bud om detta eller gå innanför murarna och försvara sig, utan öppnade portarna på ett sätt som bara illojala slavar gör. Därefter kunde den kejserliga armén använda Sicilien som en bas och föra över enorma mängder med spannmål till Rom så att inte staden skulle falla i goternas händer. Dessa ord gillade inte Pelagius att höra och svarade emot, varefter han återvände utan att fullfölja sitt uppdrag. För varje dag blev situationen inne i Rom allt svårare. Soldaterna hade fortfarande proviant kvar, men det hade inte befolkningen i övrigt. De samlade sig då och gick till befälen och sade att alla eventuella brott som begicks på grund av hungersnöden skulle ses med blida ögon av dem. Ingen av dem hade bett om den kejserliga arméns närvaro och ingen av dem stödde dem, utan såg sig enbart som underlydande eftersom den sida som de egentligen stod på hade förlorat och de själva hade överlämnats till kejsaren. De begärde att få proviant av soldaterna och skulle i så fall omgående vara lojala mot dem, eller att soldaterna släppte dem fria så att de kunde lämna staden eller som en sista utväg att bli dödade för att slippa lida mer. Bessas svarade att de omöjligen kunde föda dem alla med soldaternas proviant, att det var syndigt att låta döda dem och att det skulle vara förknippat med stora ris-

ker att släppa dem fria. Istället uppmanade han dem att hålla stånd en liten tid till eftersom Belisarios väntades med skepp från Byzantium. Den kejserliga härstyrkan fortsatte att äta ur sitt enorma lager med proviant och sålde en del av sina portioner för höga priser till de romare som var rika. För en enda bushel (36 liter) tog de sju guldstycken (32 gram). De som inte hade råd med detta kunde köpa kli för en fjärdedel av detta pris. Några av soldaterna hade erövrat en oxe i ett av deras utfall och den sålde de för femtio guldstycken (227 gram). Om någon hade en häst eller annat djur som dött kunde den mannen leva i lyx av det kött som djuret gav. Den övriga befolkningen åt enbart kokta nässlor som växte överallt i staden. Till slut hade de inga pengar kvar och de bar då ut alla sina möbler som de bytte med, men efter en tid hade de inget kvar att betala med och inte heller hade soldaterna någon proviant kvar att erbjuda. Då åt alla kokta nässlor för att överleva. Detta var inte nog och deras muskler började förtvina och de blev alldeles bleka. Några dog plötsligt medan de gick och andra hade börjat äta varandras avföring. Det hände också att de lät sina kamrater döda dem för att slippa leva vidare. Från den tiden började befälen, som redan tjänat mycket pengar, att släppa de fria som ville lämna staden. Många hade redan rymt på alla sätt som de kunde tänka ut för att komma därifrån. De flesta lämnade staden, men en del dog i frihet på vägen därifrån på grund av sin egen svaghet. Andra fångades av goterna och dödades. Detta drabbade både senaten och den övriga befolkningen i Rom.

Romarnas erövring av Canusium och Cannae

Belisarios var på väg med en flottstyrka men en våldsam vind förde honom mot hans vilja till Hydruntum. När goterna, som höll på att belägra staden, såg detta begav de sig därifrån och tågade till trakten av staden Brundisium som låg vid kusten på två dagars avstånd norrut, en stad som saknade murar. Baduila beordrade goterna i Calabria att vakta passen extra noga och själv begav han sig med sin härstyrka mot Hydruntum. Men när Belisarios fick god vind fortsatte han färden mot Rom medan Baduila förberedde sig. Nittio stadier (17 km) från Rom lät Baduila bygga en enkel träbro där floden Tibern är som smalast och på varje strandkant reste han trätorn och insatte en stark vaktstyrka för att hindra all framfart med båtar.

En annan del av de nykomna romarna, under ledning av Johannes, begav sig över till Calabria utan att goterna märkte det. De tillfångatog två spejare, dödade den ena av dem medan den andra slängde sig på sina knän och bad om nåd. I gengäld ville han ge dem uppgifter om goterna. Johannes ville först av allt få reda på var de hade sina betesmarker till hästarna. När de kom dit fortsatte de till goternas läger där goterna rörde sig fritt och var obeväpnade. Romarna anföll snabbt och oväntat vilket gjorde goterna panikslagna och de flesta av dem föll där de stod. Bara några få lyckades ta sig därifrån och till Baduila. Johannes reste sedan runt i Calabria för att freda landet och få befolkningen att bli lojal mot kejsaren och ställa upp för det romerska folket. De fortsatte sedan från Brundisium och erövrade staden Canusium (Canosa) som ligger mitt i Apulia och ungefär fem dagars väg från

Rom. Även staden Cannae lade sig och folket var villiga att börja betala skatt igen till kejsaren. Att de hade bytt sida tidigare hade, enligt stadens förvaltare berott på att de under kriget hade lidit stor skada av kejsarens soldater.

Baduila skickade då tre hundra goter till Capua. De fick i uppdrag att hålla sig bakom Johannes styrkor när de marscherade mot Rom för att han skulle bli orolig och tro att det var en fälla på gång och att han var omringad. Detta för att avbryta hans färd till Belisarios och istället bege sig till bruttiernas och lucanernas land.

Goternas förluster i Bruttium

En got som hette Rhecimund hade Baduila satt för att hålla vakt över Bruttium. I hans styrka fanns goter men också romare och morer som hade deserterat från kejsarens armé. De skulle hålla uppsikt över kusten vid sundet Scylla (Messina) så att ingen kunde segla till eller från Sicilien. Plötsligt, mellan Rhegium och Vevon, blev de anfallna av Johannes styrkor som drev dem på flykt upp i bergen intill. Innan de hann finna lämpliga och säkra ställen var kejsarens styrkor över dem och dödade många av de romerska och moriska soldaterna i den gotiska härstyrkan. De tillfångatog också Rhecimund och många andra.

Striderna vid Porto

Belisarios inväntade Johannes styrkor eftersom han själv inte vågade gå emot de tre hundra goterna vid Capua, men Johannes begav sig istället till en plats i Apulia som heter Cervarium (Cervaro) där han slog sig ner.

För att försöka hjälpa Roms soldater lät Belisarios bygga ihop två små jollar som var extra breda och över dem byggde han ett trätorn som var större än det som goterna hade byggt vid sin träbro. Sedan lät han bygga träpallisader på två hundra snabbseglande båtar och styrde in dem i floden Tibern. Dessa skydd av trästockar hade små gluggar för skyttarna. Slutligen lastade han proviant och lät sina bästa soldater gå ombord. Andra, både fotsoldater och ryttare, placerade han längs båda sidorna vid flodens mynning för att hålla alla goter borta från Portus. Dit skulle också alla romare kunna fly om kriget utvecklades till deras nackdel eftersom resten av landet kring staden Rom var fientligt inställda till dem. Därför fick deras högsta befäl Isaac order om att inte lämna Portus, vad som än hände. Belisarios lämnade även sin hustru där. De förde sedan upp sina båtar längs floden och nådde fram till träbron. Goterna anföll dem men drevs tillbaka så att romarna även kunde ta bort den järnkedja som Baduila hade låtit spänna över floden. De goter som befann sig i det närbelägna lägret rusade genast fram mot träbron. När romarnas båt med ett trätorn nådde fram till goternas trätorn vid bron satte romarna eld på toppen av sitt eget torn. Där hade de satt en båt som var fylld med brännbart material. Elden spred sig och förtärde både goternas torn och de två hundra goter som fanns där inne. En av dem var Osdas, deras ledare och en got som var mycket krigisk. Striden fortsatte tills goterna fick nog och flydde därifrån. Romarna kunde sedan fortsätta mot Rom utan att möta något motstånd. Då nådde ryktet om deras seger vid träbron ner till Isaac i Portus, som genast glömde sina order och

blev ivrig att få dela den ärofulla segern. Omgående begav han sig med ett hundra ryttare över på den andra sidan av floden och gick mot den gotiska palissaden, som hölls av Ruderic. Hans anfall kom oväntat och de dödade en del av goterna, varibland Ruderic var bland de stupade, men de övriga lämnade lägret och flydde därifrån. Isaacs män trängde igenom goternas läger och började plundra det på allt silver och andra värdefulla föremål som fanns där. Goterna samlade sig snabbt och återvände, varefter de slog många av romarna, men Isaac tog de levande tillsammans med ett flertal andra. Några ryttare nådde fram till Belisarios och meddelade vad som hade hänt och det gjorde honom förstummad. För att försöka rädda såväl sin hustru som Portus, samtidigt som han visste att de kejserliga styrkorna var dömda att förlora allting om goterna tog Portus, förblev han mållös, något som aldrig tidigare hade inträffat. Han gav order om att återvända för att återta Portus på vilka villkor som helst. När de kom fram fann de att Portus fortfarande var i romarnas händer, men denna händelse gjorde Belisarios så bedrövad att han blev sjuk och fick sådan häftig feber att han var nära att dö.

Två dagar senare dog Ruderic som varit i trätornet när det brann ner. Baduila sörjde honom djupt och besvarade detta med att döda Isaac.

Goternas erövring av Rom

Under tiden blev Bessas allt rikare genom att sälja spannmål till skyhöga priser inne i Rom och han ville inte alls att belägringen skulle avslutas. Detta upptog hans tid så mycket att han försummade ordnandet av försvaret vid murarna och andra åtgärder för att behålla säkerheten. Alla soldater som så önskade kunde försumma sina skyldigheter och det var bara ett fåtal som bevakade murarna. Inte heller gick officerarna runt och inspekterade vaktstyrkorna och befolkningen i staden förmådde inte hjälpa till längre, i den mån de över huvud taget var kvar. De allra flesta hade lämnat staden och bara de som inte orkade ge sig av återstod. Då hände det att fyra isaurier, som hade vakten en natt vid den asinariska porten, band fast rep vid murkrönet och tog sig över, varefter de gick till Baduila och erbjöd sig att öppna porten till staden. Han erbjöd dem en stor summa pengar om de fullföljde detta. Två goter följde dem tillbaka och tog sig också upp på muren där de såg hur illa bevakningen sköttes. Goterna återvände till Baduila men han misstänkte att det fanns en fälla med detta. Några dagar senare återkom männen och Baduila skickade då iväg två andra goter med dem. De återkom och berättade samma sak som de två första männen. Vid den tiden kom en större romersk styrka som var ute för att rekognosera och de träffade på tio goter på vägen inte långt från staden. De tog goterna tillfånga och förde dem till Bessas där de avslöjade att isaurierna var på väg att öppna porten för goterna, för detta hade blivit allmänt känt bland goterna. Men Bessas trodde inte på dem och isaurierna kom en tredje gång till Baduila. Han skickade då med ett flertal personer, varav en var en släkting till honom. När de återvände ville de att goterna omgående skulle ta chansen. Så fort som natten nalkades satte Baduila hela sin härstyrka på fötter och under tystnad tog de sig till den asinariska porten. Fyra goter tog sig upp på muren och över på andra sidan.

Med sina yxor högg de sönder bommen som höll dörrarna stängda. Därefter öppnades porten. Goterna tågade in men Baduila samlade dem eftersom han fruktade att de skulle falla i bakhåll. Så fort som detta blev känt flydde de romerska soldaterna ut genom andra portar, var och en för sig för att finna säkerhet. Bara några få sökte sin tillflykt till någon kyrka. Bessas flydde till häst med några av sina närmaste. Av den övriga befolkningen återstod bara fem hundra man och de kunde bara med svårighet ta sig till en kyrka för att finna en fristad.

När dagen grydde ville Baduila gå till aposteln Petrus kyrka för att be, men goterna började döda alla som kom i deras väg. De dödade tjugosex soldater och sextio bland folket. Då han kom fram till kyrkan kom Pelagius emot honom med den kristna skriften i ena handen och ville bli honom underdånig. Detta behagade Baduila och han förbjöd goterna att döda fler romare men att de hade hans tillstånd att plundra staden. De fann många värdefulla ting i de hus där patricierna bodde men mest av allt där Bessas hade bott. Allt som han hade tjänat på sin försäljning av proviant låg kvar. Kvar i staden fanns senatorer som var klädda likt slavar och tiggde om mat av sina fiender. En av dem var en kvinna vid namn Rusticiana som tidigare hade varit mycket rik och även frikostig mot de fattiga. Hon hade mutat de romerska befälen för att de skulle förstöra statyn över Teodoric så att hon på så vis fick hämnd på både sin far och sin make. Detta förargade goterna så mycket att de ville dräpa henne. Baduila såg då till att både hon och de andra kvinnorna i staden vaktades, eftersom goterna var angelägna om att ha umgänge med dem. För detta fick Baduila ett gott rykte bland romarna.

Baduila sammankallade den romerska senaten och bannade dem för deras trolöshet mot goterna och påminde dem om allt gott som skett i Teodorics och Amalasuentas regering. Därför fick de skylla sig själva att de hade släppt in kejsarens styrkor. Han lät föra fram Herodianus och de fyra isaurierna varefter han sade att dessa hade varit lojala och tackades för det, medan de som satt i senaten själva hade sett till att de bara blev slavar i någons hushåll. Sedan skickade han Pelagius som sändebud till kejsaren i Byzantium och krävde att få ett fredsavtal. I annat fall hotade han med att riva hela staden Rom ända till grunden, döda senaten och invadera Illyricum. Kejsaren svarade att han hade överlämnat allt ansvar för kriget till Belisarios och att endast han kunde ingå det avtal som Baduila ville ha.

Romersk bevakning av passen

Medan sändebudet var hos kejsaren började Tullianus samla bönderna i trakten och satte upp en vaktstyrka i passen så att inte goterna skulle kunna komma dit och ödelägga landet kring Lucania. Utöver dessa fanns tre hundra antaer som hjälpstyrkor. Baduila samlade då ett mycket stort antal bönder som tillsammans med några få goter fick i uppdrag att försöka ta sig igenom passen. När dessa två styrkor möttes i strid kämpade de hårt på båda sidor tills Tullianus krigare fick övertaget och drev de andra på flykten samt dödade många av dem.

Staden Roms öde

Baduila började riva ner muren kring staden Rom tills en tredjedel var förstörd. Han var även beredd att bränna ner alla de förnäma husen och göra staden till ett fårbete när han fick ett brev från Belisarios som bönföll honom att skona staden. Efter att ha läst brevet flera gånger bestämde han sig för att inte skada staden mer.

Sin huvudstyrka skickade han till staden Algedon (möjligen Ceraso, som dock ligger österut) som ligger ett hundra tjugo stadier (23 km) väster om Rom. Den återstående styrkan förde han med sig mot lucanerna. Senatorerna tog han också med sig, men alla andra samt kvinnor och barn skickade han till Campania. Då fanns det inte en enda människa kvar i Rom.

Uppodling av södra Italien

Johannes ville inte stanna i Apulia när Baduila närmade sig, utan begav sig till Hydruntum. Patricierna som fördes till Campania skickade ett visst antal av sina tjänare till Lucania, på order av Baduila, samt bad dem att upphöra med sina intriger tills fälten var brukbara igen. Det meddelande som gällde var att de hade fått denna egendom av sina herrar. Så de lämnade den romerska armén och stannade kvar på landet. På så vis kom hela det södra territoriet, med undantag av Hydruntum, att falla i goternas händer. Överallt spreds goter i mindre grupper. När Johannes fick höra detta skickade han ut en stor härstyrka som överraskade dem och dödade ett stort antal av goterna. Därför samlade Baduila ihop goterna igen och förde dem till trakten av berget Gargano, som reser sig i mitten av Apulia, samt slog sig ner i den befästning som Hannibal byggt för länge sedan.

Martinianus förräderi

En man vid namn Martinianus bad Belisarios om tillstånd att få gå till goterna och låtsas vara desertör och lovade att han skulle ställa till med stor skada. Baduila kände till honom och blev mycket glad när han kom. Bland goternas fångar fanns hans hustru och två barn. De fick med undantag av det ena barnet återvända till honom, men det andra barnet hölls kvar under bevakning. Sedan skickades han till Spolitium. Där hade goterna rivit ner hela stadsmuren ända till grunden men samtidigt byggt upp en vall strax framför huvudporten för att hålla vilda djur borta. Här hade ett läger byggts för goter samt för romerska desertörer och de vaktade landet vida omkring. Martinianus blev vän med femton romerska desertörer och övertalade dem att återvända till kejsarens armé. Sedan skickade han bud till det romerske befälet i Perusia, Odalgan som var hunn till börden, samt bad dem komma så fort de kunde, vilket också skedde. När romarna var nära dödade Martinianus och hans följeslagare det gotiska befälet i Spolitium, öppnade porten och släppte in den romerska härstyrkan. Därefter dödades de flesta av goterna medan de övriga togs till fånga och skickades till Belisarios.

Kejserliga styrkor återvänder till Rom

Strax därefter samlade Belisarios tusen man för att gå till Rom, men en man deserterade och berättade allting för de goter som slagit läger i Algedon. Genast ordande goterna ett flertal bakhåll längs hans väg till Rom och anföll dem, men romarna fick överhanden och lyckades döda de flesta av goterna och driva bort de övriga. Därefter gick de tillbaka till Portus.

Johannes var i närheten av staden Tarentum vid kusten i Calabria men den saknade murar. Här lyckades han få jordbrukarna att vända sig mot goterna.

Baduila erövrade en mycket stark befästning i Lucania, nära gränsen till Calabria, vilken kallas Acherontis. Där placerade han fyra hundra man innan han fortsatte mot Ravenna med resten. I Campania lämnade han ytterligare några goter som skulle vakta de senatoriska fångarna.

Belisarios lämnade några få man kvar i Portus och begav sig med de övriga till Rom. Eftersom de inte kunde bygga upp de murar som Baduila låtit riva ner, byggde de istället vallar av de nedrasade stenarna, satte ett mycket stort antal spetsade pålar utanför och grävde djupa diken på bara tjugofem dagar. Alla de romare som bodde i närheten av staden kom dit för att bosätta sig där eftersom de fick del av den proviant som Belisarios lyckats föra upp till staden via floden. Baduila skyndade sig till Rom när han fick höra detta. Då de kom fram saknade många av portarna fortfarande dörrar, eftersom Baduila hade förstört dem alla och Belisarios inte hade haft tillräckligt många hantverkare. De slog läger utanför staden vid floden och dagen efter, vid gryningen, gick de till anfall mot en av portarna där Belisarios hade ställt upp sina dugligaste soldater i öppningen. Striden blev ovanligt hård och fortsatte ända till skymningen. För säkerhets skull hade romarna kastat ut ett stort antal triboli utanför porten. Sådana triboli var gjorda av fyra lika långa järntaggar och när de kastades ut var det alltid en av dessa som pekade uppåt medan den stod på de andra tre piggarna. Därför skadade de både fotfolk och hästar som trampade på dem.

Dagen efter lät Baduila storma porten igen med hela sin styrka men romarna höll dem på avstånd och samlade mod tillräckligt för att göra ett utfall mot dem. En del romare kom så långt från staden att de lyckades omringa goterna. Belisarios skickade genast iväg en stor styrka till deras hjälp och fördrev goterna. Efter striden förhöll sig goterna lugna i sitt läger.

Många dagar senare återkom de för att storma staden på nytt men romarna gick ut och de kom i närkamp. Då träffades den man som förde fram Baduilas fälttecken och fick ett dödligt sår så att han föll av hästen och tappade fälttecknet. De romare som stod närmast rusade fram för att lägga beslag på både fälttecknet och mannens döda kropp, men goterna hann dit först, tog fälttecknet och skar av mannens vänstra hand som de tog med sig, för runt handen hade han en stor armring av guld. Därefter började goterna dra sig tillbaka i största oordning medan romarna följde efter och dödade många.

Goterna lämnade sedan trakten kring Rom och begav sig till Tibur där de snabbt försökte återuppbygga befästningen som de själva hade rivit ner tidigare. Där deponerade de alla sina ägodelar och höll sig lugna. Belisarios lät bygga ordentliga dörrar, försedda med järn till varje port i Rom, varefter han ännu en gång skickade nycklarna till kejsaren.

Vintern gick sedan mot sitt slut och det tolfte året av det gotiska kriget gick till ända (maj år 547).

Baduilas vrede

Långt tidigare hade Baduila skickat en härstyrka till Perusia vilken slagit läger intill staden och inlett en belägring. De såg att romarna hade ont om proviant och begärde därför att Baduila snarast skulle komma för att hjälpa dem, men hans styrkor var inte villiga att gå med på det. Först sedan han hade talat dem tillrätta följde de med.

Johannes höll under tiden på att belägra Acherontis och fick då höra talas om Baduilas anfall mot Rom. Han valde därför ut de bästa ryttarna och red i all hemlighet till Campania, både dag och natt. Väl framme märkte de att befästningarna var utan försvar. Baduila hade vid denna tid just fått höra att romarna hade för avsikt att försöka rädda senatorerna som hölls i fångenskap i Campania. Han sände därför en härstyrka med ryttare till deras skydd som kom uttröttade till Minturnae (nära Traetto) samt skickade ut fyra hundra spejare mot Capua och de andra städerna i trakten. Samma dag och vid exakt samma tid kom både dessa spejare och Johannes styrkor fram till Capua, utan att ha hört att de andra var på väg. Innan de hann tänka på annat var de inblandade i en strid där romarna vann och dödade de flesta av goterna medan de andra flydde tillbaka till Minturnae. När goterna som mötte dem såg de blödande männen, där somliga hade pilar kvar i kroppen och ingen av dem kunde berätta vad som hade hänt på grund av den skräck som ännu var kvar i deras sinnen, valde de att fly tillsammans från Minturnae. Johannes lyckades då frita alla senatorernas kvinnor som var tillfångatagna men bara ett fåtal av männen, eftersom de flesta av senatorerna hade flytt från Rom redan före erövringen och kommit till Portus. En av patricierna vid namn Clementinus hade då tagit sin tillflykt till en av de heliga byggnaderna och vägrade följa med de romerska soldaterna. Detta på grund av att han tidigare hade överlämnat en befästning i närheten av Neapolis till Baduila och var rädd för kejsarens vrede. Då hände det att sjuttio romerska soldater, som hade deserterat från den gotiska styrkan, var på väg till städerna i Campania för att ansluta sig till Johannes och han skickade då dessa män tillsammans med de senatoriska personerna till Sicilien.

Baduila blev så förargad över de dåd som Johannes hade lyckats med att han omedelbart gick med den största delen av sin härstyrka mot honom. Johannes hade skickat ut spejare längs alla vägar för att inte bli överrumplad av fienden, men Baduila visste om det och valde att ta sig fram över bergen istället. Detta kunde ingen ha förväntat sig eftersom bergen i det närmaste är oframkomliga. Trots detta märk-

te spejarna att något var på gång men de vågade inte rapportera detta utan återvände i tysthet till det romerska lägret och råkade komma fram samtidigt som goterna. Baduila gjorde för en gångs skull inte någon klok bedömning av läget utan rasande lät han sina tio tusen man anfalla romarna trots att natten hade börjat. De lyckades bara döda hundra av dem medan resten flydde upp i bergen. Bland dem var Johannes och herulernas ledare Arufus. Goterna plundrade deras läger varefter romarna flydde så fort de kunde till Hydruntum.

Kejsare Justinianus skickade förstärkningar till Italien, däribland tre hundra heruler under ledning av Verus. När Verus kom till Hydruntum med sina heruler, lämnade de sina skepp men vägrade att stanna under Johannes befäl, red därifrån och slog läger vid staden Brundisium. Han var känd för sin dryckenskap och handlade ofta oplanerat. Baduila gick genast mot herulerna men deras spejare varnade dem och de flydde till en närbelägen skog. Goterna omringade dem och dödade mer än två hundra av herulerna. Just när de skulle ansätta Verus och de återstående herulerna kom ett flertal skepp seglande längs kusten med fler förstärkningar och goterna begav sig då därifrån.

Belisarios fick brev av kejsaren som meddelade att förstärkningar var på väg. En del hade redan kommit och andra övervintrade längs vägen för att ansluta sig i början av våren. Han valde ut sju hundra ryttare och två hundra fotsoldater samt begav sig med dem till Sicilien och sedan vidare till Tarentum. Vinden tilltog och stormen tvingade Belisarios att gå i hamn vid staden Croton (Cotrone), men där fanns varken någon befästning eller proviant till soldaterna. Han lät då ryttarna fortsätta upp i bergen, både för att hålla vakt över passen och införskaffa sin egen föda däruppe. Mellan Lucania och Bruttium fanns bara två pass som var framkomliga. Vid kusten fanns en stark befästning (troligen Rossano) som Johannes hade erövrat i ett tidigt skede och han hade satt en vaktstyrka där.

Belisarios och Baduilas styrkor möttes i en strid och trots att goterna var många fler drevs de därifrån sedan de förlorat två hundra man. Romarna slog läger men blev så självsäkra efter segern att de varken samlade sig på samma ställe eller höll vakt vid passen. Istället spred de ut sig och letade efter proviant. Under nätterna sov de utspridda på platser som inte var befästa. Inte heller skickade de ut spejare eller gjorde några andra åtgärder för sin säkerhet.

Baduila fick höra detta och valde ut tre tusen ryttare, varefter de begav sig iväg mot romarna. De anföll de utspridda romarna och högg ner dem men i närheten fanns en romersk härstyrka som genast gick till deras försvar, men de föll allesammans för goternas vapen. När de första flyende nådde Croton, rusade Belisarios och de som fanns i hans närhet ombord på skeppen och seglade till Messana på Sicilien.

Baduila fortsatte till befästningen Rusciane vars romerska vaktstyrka hade brist på proviant och inledde en belägring.

Då gick vintern mot sitt slut och det trettonde året av det gotiska kriget gick till ända (maj år 548).

Romerska förstärkningar

Kejsaren skickade två tusen fotsoldater till Sicilien för att ansluta sig till de övriga. I början av sommaren gjorde de belägrade i Rusciane ett avtal med goterna att de skulle överlämna sig vid mitten av sommaren, i fall de inte fick understöd samt att de inte tillfogades något ont av goterna. Därinne fanns det många romare av förnäm släkt, ett hundra fotsoldater samt tre hundra romerska ryttare som härstammade från Illyricum och vilka hade Chalazar, en man av hunniskt ursprung, som sin ledare.

Vid den tiden dräpte de kejserliga soldaterna sitt högsta befäl i Rom, sedan de anklagat honom för handel med spannmål på deras bekostnad. De skickade bud till kejsaren och krävde att få nåd för detta samt krävde att få den lön som de hade innestående och som staten var skyldig dem. I annat fall hotade de att överlämna staden till goterna. Kejsaren såg omedelbart till att uppfylla deras krav.

Belisarios kallade Johannes till Hydruntum och tillsammans seglade de med högsta fart till Rusciane. De belägrade såg flottstyrkan och jublade över att de inte behövde överlämna staden, ty det var bara några dagar kvar. Då kom en stark vind och tvingade in skeppen i en annan hamn där de var tvungna att stanna tills vinden lagt sig och de kunde fortsätta. När goterna såg dem red de genast ner till stranden för att förhindra romarnas landstigning. De ställde upp längs hela kusten fullt beväpnade. Detta skrämde romarna så mycket att de inte vågade sig i land och till slut begav de sig tillbaka till Croton.

Baduila skickade två tusen ryttare till Picenum till deras förstärkning, sedan han hade fått höra att en del av den styrka som varit ombord på skeppen begivit sig dit landvägen. Samtidigt var all proviant slut i Rusciane och de skickade en ny man för att avtala om fred och få löfte om att lämna platsen i säkerhet. Detta beviljades, med undantag av Chalazar, som hade åsidosatt det föregående avtalet och som fick bära skulden för alla de andra. Så blev det och goterna intog befästningen. Chalazar straffades och goterna högg av båda händerna samt hans mest privata del innan han dödades. Sedan talade Baduila till soldaterna och lät dem välja mellan att avtåga därifrån utan ägodelar eller att ställa sig under hans befäl och då få behålla sina ägodelar och bli jämlikar med hans andra soldater. Så hade han också sagt till alla andra befästningar som intagits. Åttio av de romerska soldaterna gick därifrån och kom till Croton, medan resten stannade kvar hos Baduila. Den romerska befolkningen på landsbygden blev berövade alla sina ägodelar men de skadades aldrig personligen.

Frankernas rörelsefrihet

På andra sidan Italien hade frankerna erövrat staden Massilia (Marseille) och alla andra städer vid havet, samt höll hästkapplöpningar i Arelatum (Arles) samt lät tillverka egna guldmynt. När goterna och Baduila hade fått överhanden i kriget mot kejsaren hade frankerna tagit kontroll över den största delen av Venetia, men varken goter eller kejserliga styrkor ville eller kunde angripa dem.

Indulfs slakt i Mouicurum

En av de män som var i Belisarios vaktstyrka, vid namn Indulf och som var barbar till sin härkomst, gick över till Baduila utan särskild anledning. Baduila skickade honom vidare med en stor härstyrka och en flotta till Dalmatia. De kom till kuststaden Mouicurum, mycket nära Salones, där han gick omkring bland folket som en romare och en medlem av Belisarios följe. Plötsligt drog han sitt svärd och uppmanade sina män att göra likadant, varefter de dräpte alla i staden. De tog allt som var värdefullt innan de begav sig vidare till Laureate, som är en annan stad vid kusten. De intog staden och dödade alla utan att möta motstånd. Claudianus, som då hade högsta befäl i Salones, skickade en härstyrka mot dem med skepp som seglade fram till Laureate. Där gick de i strid mot varandra, men romarna blev slagna och flydde bäst de kunde. Indulf lade beslag på skeppen som även innehöll stora mängder proviant och sedan de hade dödat alla som kom i deras väg återvände de med allt byte till Baduila.

Vintern gick då mot sitt slut och det fjortonde året av det gotiska kriget var till ända (maj år 549).

Goternas tredje belägring av Rom

Baduila begav sig till Rom med hela sin härstyrka och började belägra staden igen. Men den här gången var den romerska härstyrkan på sin vakt och hade stora förråd med proviant. Flera gånger försökte goterna angripa staden men utan att lyckas med någonting. Däremot erövrade de hamnstaden Portus.

Belisarios hade rest till kejsaren i Byzantium och hade för avsikt att stanna kvar där och inte återuppta striderna i Italien. Kejsaren utvalde patriciern Liberius i hans ställe men han fördröjde ärendet och kom aldrig iväg.

När Rom hade varit belägrad under en lång tid var det några av isaurierna som klagade på att de inte hade fått någon lön av kejsaren på flera år. De mindes då sina landsmän som hade fått en stor summa pengar sedan de förhandlat med goterna och sett till så att porten kunde öppnas åt dem. Isaurierna höll vakt vid den port som bär aposteln Petrus namn (Porta Ostiensis) och mycket försiktigt inledde de förhandlingar med Baduila och lovade att överlämna staden en viss dag som de bestämde. När dagen kom sjösatte Baduila två båtar i Tibern, vid tiden för den första vakten för natten och lät sådana män gå ombord som kunde blåsa trumpet. De fick i uppgift att ro tvärs över Tibern och sedan föra så mycket oljud som möjligt. Samtidigt stod den gotiska härstyrkan beredd vid den avtalade porten. De visste att om romarna lyckades fly i mörkret skulle de bege sig till Centumcellae, för det fanns ingen annan befästning i närheten där de kunde komma i säkerhet. Därför lade sig många av goterna i bakhåll längs vägen, med order om att döda alla som kom flyende den vägen. Så fort som trumpetarna satte igång med

sitt blåsande blev romarna förstummade och fullständigt förskräckta. I sin förvirring lämnade de sina poster och begav sig till den plats där oljudet kom från. Plötsligt var isaurierna de enda som stod kvar och de skyndade sig då att öppna porten för att släppa in goterna. De började omedelbart att hugga ner romarna och det blev en stor slakt. Många romerska soldater lyckades fly ut genom någon annan port, men alla de som begav sig i riktning mot Centumcellae hamnade i bakhållen och höggs ner. Bara några få lyckades komma bort därifrån med livet i behåll, men fyra hundra soldater tog sin tillflykt till kejsare Hadrianus tumba och intog den bro som leder över till aposteln Petrus kyrka. När gryningen var på väg anfölls de av goterna men de lyckades hålla dem på avstånd. Då avbröt Baduila striderna och omringade romarna för att svälta ut dem. Den efterföljande dagen dödade soldaterna några hästar för att ha till föda. De bestämde då att de skulle dö en ärofull död och rusade ut för att döda så många goter som möjligt. Men när de tog avsked av varandra inför den avgörande stunden såg Baduila detta och förstod vad de tänkte göra. Han skickade då bud till dem och gav dem två alternativ att välja mellan. Antingen fick de lämna ifrån sig sina hästar och vapen samt svära heliga eder att aldrig mera slåss mot goterna och därefter bege sig till Byzantium utan att ha lidit någon skada, eller behålla allt vad de ägde och strida på goternas sida som deras jämlikar. Först ville alla bege sig till Byzantium men efter en stund tänkte de på färdens vedermödor, utan vapen och till fots, där de blev ett lätt byte vid bakhåll. Dessutom kände de vrede för att de inte hade fått betalt på flera år. Det slutade med att de alla ställde sig under goternas ledning, undantaget två av deras ledare som begav sig Byzantium. Baduila gav dem pengar till sin resa och eskorterade dem en bit på vägen. Ytterligare tre hundra soldater hade tagit sin tillflykt till olika helgedomar i Rom och de gick också över till Baduilas sida.

Efter denna andra erövring beslöt Baduila att Rom inte skulle raseras och inte heller att han skulle lämna staden igen. Istället ville han att Rom skulle bli residens både för goter och romare.

Något tidigare hade Baduila skickat bud till frankernas kung och bett att få hans dotter till hustru, men han fick avslag eftersom han inte betraktades som en riktig kung sedan han hade förlorat Rom efter att ha erövrat det. Av det skälet skyndade han sig att föra proviant och andra förnödenheter till staden samt återuppbygga allt det som han själv hade sett till att riva ner eller bränna den föregående gången han erövrade staden. Därefter kallade han på den romerska senaten och alla de andra som han höll i fångenskap i Campania.

Goternas anfall på Sicilien

Efter att ha besök hästkapplöpningen i Campania ställde Baduila i ordning hela sin härstyrka i avsikt att gå mot Sicilien. Av det skälet ställde han sina fyra hundra skepp i beredskap för sjöstrider samt de kejserliga skepp som han under den senaste tiden hade haft turen att kapa med manskap och allt. Slutligen skickade han ett sändebud till kejsaren och ville upprätta ett avtal där kriget skulle avslutas och goternas rike blev allierat med kejsaren. Men kejsare Justinianus ville varken ta emot sändebuden när de anlände eller lyssna på vad de hade att säga. Då planerade Baduila att först ansätta Centumcellae och sedan gå mot Sicilien.

Goterna slog läger utanför Centumcellae och inledde en belägring samt skickade samma alternativ till dem som till alla andra de hade belägrat. De svarade att de varken valde det ena eller det andra och att de efter kriget ville hem till sina familjer och därför inte ville hamna i onåd hos kejsaren, vilket skulle ske om de överlämnade befästningen utan orsak. Däremot kunde de överlämna befästningen efter en viss tid. De gjorde klart ett avtal, utväxlade gisslan för att få det bindande och bestämde en dag när de skulle ge upp. Därefter bröt goterna upp och begav sig till Sicilien.

Då de kom till Rhegium fortsatte de inte över sundet utan ville försöka inta befästningen först, vilken då var under ledning av Thurimuth och Himerius. De hade en stark styrka innanför murarna. När goterna anföll valde de att göra ett utfall mot dem, men när goterna blev allt fler stängde de in sig i befästningen. Baduila lämnade då en vaktstyrka vid befästningen i avsikt att svälta ut dem.

Under tiden skickade han en härstyrka mot Tarentum och intog befästningen utan svårigheter. Likaså kunde de goter som han hade lämnat i Picenum inta staden Ariminum vid den tiden, för där hade en förrädare hjälpt dem. En del av de goter som var i Picenum hade dessutom mött Verus och alla de utmärkta soldater som han hade samlat ihop. I striden som följde föll de flesta av hans soldater och Verus begick självmord efter att ha gjort enastående insatser.

På Sicilien gick Baduila till anfall mot Messana men när de inte kom ut plundrade de praktiskt taget hela ön. Då tog också provianten slut i Rhegium och de överlämnade sig själva och befästningen sedan de kommit fram till ett avtal.

Liberius efterträds av Germanus

Kejsaren satte då Liberius över en stor styrka och skickade dem till Sicilien i avsikt att ta ön, oavsett vad det innebar. Liberius var både gammal och oerfaren av krig. Därför bytte kejsaren nästan omgående ut honom mot Artabanes som var högsta befälhavare i Trakien. Därtill satte kejsaren Germanus som högsta befälhavare i kriget mot Baduila och goterna. Denna Germanus var kejsarens kusin och han var oerhört omtyckt av alla. Han fick också en stor härstyrka under sin ledning samt en stor summa pengar och uppmanades att rekrytera soldater i Trakien och Illyricum. Även Philemuth och herulerna följde honom. Därefter begav han sig till Italien.

Germanus var mycket erfaren i krig och hade lyckats krossa den troninkräktare i Libyen som suttit där och ordnat för sin säkerhet. På så vis var det han som hade återlämnat Libyen för andra gången till kejsaren. Nu trodde han att han skulle ha samma tur i Italien. Det första han gjorde var att gifta om sig med Matasuntha, för hans förra hustru Passara hade dött långt tidigare och hennes förra make Witigis var också död. Som dotter till Amalasuenta trodde han att om hon bara följde med hans härstyrkor skulle inte goterna kriga mot honom. Förutom detta spenderade han stora summor med pengar, både av det han hade fått av kejsaren och av sin egen förmögenhet, på att förvärva soldater. På kort tid fick han mot all förmodan en enorm härstyrka. Många soldater som beundrade Germanus kom från Byzantium, Trakien och Illyricum. Likaså var det många av barbarerna på andra sidan av floden Ister vilka kom som hjälpstyrkor på grund av hans rykte. Tusen langobarder kom också. Det kom folk till hans arméer från hela världen.

Goterna i Italien blev både förskräckta och förvirrade på en gång när de fick höra detta och att de skulle bekriga en ättling till Teodoric. De romerska soldater som befann sig bland de gotiska härstyrkorna skickade bud till Germanus och sade att så fort som de såg honom komma skulle de omedelbart överlämna sig till honom och ställa sig på hans sida. Många soldater samlade sig i Istria och invänta-de hans ankomst.

Då gick den tid ut som var avtalad med styrkan i Centumcellae, men nu när ryktet om Germanus ankomst hade nått dem ville de inte fullfölja avtalet. De ville också att de skulle byta tillbaka den gisslan som utväxlats.

Så gick vintern mot sitt slut och det femtonde året av det gotiska kriget gick till ända (maj år 550).

Germanus efterträds av Johannes

Medan Germanus ordande med sin härstyrka i staden Sardice (Sofia) i Illyricum kom en sådan mängd sclavenier som aldrig tidigare hade setts och gick över floden Ister in på romerskt territorium, ända till staden Naissus (Nish). Några av dem som strövade fritt en bit från huvudstyrkan infångades av romarna och utfrågades, varvid de berättade att de skulle belägra staden Thessalonica och andra städer i de trakterna. Kejsaren beordrade då Germanus att först ta hand om dessa barbarer innan han gick till Italien. När ryktet om Germanus närvaro nådde barbarernas styrka blev de rädda eftersom han tidigare hade varit överbefälhavare i Trakien och då dödat så gott som samtliga antaer i ett av deras angrepp mot romarna. De av-bröt sitt anfall och tågade därifrån, varefter Germanus kunde påbörja sin färd till Italien. Då plötsligt hände det att Germanus blev sjuk och dog.

I hans ställe insatte kejsaren Johannes att leda styrkorna i Italien, men tillsam-mans med Germanus son Justinianus, med samma namn som kejsaren. Eftersom de inte hade några skepp tog de landvägen till Italien. De gav sig av mot Dalmatia och tänkte gå i vinterkvarter i staden Salones.

Vid den tiden kom Liberius oväntat till Syrakusa, oförstående att kejsaren inte längre ville ha honom som befälhavare, mitt under goternas belägring av staden.

Han slog sig fram i hamnen och lyckades ta sig in i befästningen med hela sin styrka. Strax efteråt nådde Artabanes staden Cephallenia och såg då att Liberius redan hade seglat till Sicilien. Han gav sig då av för att ta sig över det Adriatiska havet men när de kom nära Calabria hamnade de i en så fruktansvärd storm att de drevs iväg. Några kom till slut tillbaka till Peloponnesos medan andra gått förlorade. Artabanes skepp klarade sig med en bruten mast och strandade vid Melita (Meleda). Liberius förstod att han varken kunde anfalla goterna eller stanna kvar i befästningen eftersom deras matförråd inte räckte till dem. Han gick då ombord på sina skepp igen och seglade till Panormus för att komma undan goterna.

Baduila hade fått ihop ett enormt byte genom goternas plundring av Sicilien, både hästar och andra djur, samt så gott som allt spannmål och all annan proviant som fanns på ön. Tillsammans med alla värdefulla skatter de tagit lastades det ombord på deras skepp varefter de plötsligt lämnade ön och återvände till Italien.

Tidigare hade Baduila utnämnt en romare vid namn Spinus, som härstammade från Spolitium, till sin personlige rådgivare. Han hade stannat i staden Catana som saknade murar och blivit tillfångatagen av romarna. Baduila ville rädda mannen och byta honom mot den ädla kvinna som han hade som fånge, men de ville inte ha en kvinna i utbyte mot en man med hans ställning. Till slut gick romarna med på det, men då hade de bundit mannen med eder att han skulle övertala Baduila att lämna Sicilien med hela sin härstyrka. Han sade då till Baduila att eftersom ön redan var utplundrad och det inte låg i goternas intresse att vara där, borde de bege sig till Liguria. Där var ett stort romerskt anfall att vänta, eftersom Germanus härstyrkor, nu under Johannes ledning sedan Germanus dött, var i antågande och de skulle tillfångata gotiska kvinnor och barn samt lägga beslag på deras ägodelar. Därför ansåg han att det var bättre för goterna att stanna där tills vintern tog slut och sedan möta den styrkan samt när den var slagen kunde de under våren återvända till Sicilien. Baduila godtog detta råd och lämnade vaktstyrkor i fyra av befästningarna innan han gav sig av med resten.

Vintern gick mot sitt slut och det sextonde året av det gotiska kriget gick till ända (maj år 551).

Barbariska angrepp mot romarna i Trakien

Medan Johannes satt i Salones kom sclavenierna på nytt och härjade fritt inne på romerskt territorium. Några förmodade att Baduila hade mutat dem med stora summor pengar för att göra detta. De plundrade inte bara vida omkring utan de slog läger och övervintrade också, som om de redan ägde landet. Kejsaren skickade en stor härstyrka mot dem och de möttes i en strid i närheten av Hadrianopolis, som ligger fem dagars färd från Byzantium. I striden som följde krossades den romerska armén och barbarerna plundrade sedan landsbygden i riktning mot Byzantium. Här fann de ett enormt byte, men romarna gick till anfall på nytt och lyckades fördriva dem därifrån. Många av deras romerska fångar blev då också befriade, men barbarerna återvände hem med hela sitt byte i övrigt.

Sjöstrider

När vintern var slut ville Johannes bege sig från Salones till Italien, men kejsaren hindrade honom och sade åt honom att invänta eunucken Narses för han hade just blivit utnämnd till högsta befälhavare i kriget mot goterna. Orsaken till denna förändring var att befälen inte ville ta order från Johannes. Medan Johannes invänta-de Narses lät Baduila befolka Rom med romare och återinsatte en del av senaten i staden, men lämnade resten i Campania. Han bad dem ta hand om staden så gott de kunde och visade ärlig ånger i vad han hade gjort mot staden tidigare. Han var orsaken till att en stor del av staden hade bränts ner, i synnerhet på den andra sidan av floden Tibern. Dessa romare hade blivit nedklassade till slavar och de hade förlorat alla sina pengar, varför de inte längre kunde göra anspråk på de allmänna förråden och inte heller skydda sina närmaste. Trots detta älskar romarna sin stad mer än något annat och är ivriga att vårda sina förfäders klenoder så att inte Roms ära och rykte ska försvinna. Även när de var under goternas styre skyddade de stadens byggnader och dess utsmyckning.

Baduila såg till att bemanna tre hundra skepp och gav dem order att segla till Grekland där de skulle tillfångata så många som möjligt. De nådde ända till Cercyra (Korfu) men lyckades inte göra någon skada eftersom det inte fanns några befolkade öar där. De kom också till Sybotae och vidare till fastlandet där de plundrade runt Dodona och då i synnerhet vid Nicopolis och Anchialus. När de seglade omkring på havet utanför lade de beslag på alla romerska skepp som kom i deras väg, med last och allt, även några av Narses skepp som var lastade med proviant.

Strider vid Arcona

Långt tidigare hade Baduila skickat en härstyrka till Ancona. Som befäl över dem satte han Scipuar, Gibal och Gundulf. Den sistnämnde hade tidigare varit vaktbefäl direkt under Belisarios och han kallades då Indulf. Med sig fick de fyrtiosju krigsskepp så att de kunde belägra staden både till lands och till sjöss för att därigenom inte göra uppgiften så ansträngande. När denna belägring hade pågått under en lång tid blev invånarna hårt ansatta av hunger.

Valerianus som styrde i Ravenna skickade då ett brev till Johannes i Salones och uppmanade honom att försöka undsätta de belägrade i Ancona, eftersom det var det enda fästet som romarna hade kvar söderut. Johannes var tveksam inför detta. Han hade lovat kejsaren att invänta Narses men valde ändå att bege sig iväg med trettioåtta utmärkta krigsskepp med soldater, medan resten av härstyrkan stannade kvar. Han seglade till Scardon där Valerianus anslöt med tolv skepp. De seglade vidare till Sena Gallica (Senigallia) som inte ligger långt från Ancona. Goterna seglade då emot dem med sina fyrtiosju skepp under ledning av Gibal och Gundulf, medan Scipuar tog hand om belägringen. Så snart de båda flottstyrkorna närmade sig varandra lät deras respektive befälhavare dra samman sina skepp tätt inpå varandra och manade sina soldater att strida tappert. Skeppen gick sedan emot

varandra, striden blev mycket hård och liknade en strid till lands. Men goterna var inte vana med sjöstrider och en del av deras skepp skildes från de övriga och blev lätta att ramma, medan andra drev tillsammans i stora grupper och hindrade varandra så att de inte kunde styra skeppen som de ville. Härigenom blev de själva ansvariga för att romarna vann en stor seger. Goterna seglade snabbt därifrån och med största oordning. Bara elva av deras skepp undkom romarna, däribland fanns Gundulf. De övriga höggs ner eller drunknade när romarna sänkte deras skepp. Gundulf lät sätta eld på skeppen så fort de stigit i land och förenade sig sedan med de styrkor som var vid Ancona. De bestämde sig för att avbryta belägringen och utrymde lägret samt begav sig skyndsamt till trakten av staden Auximus. Romarna kom fram till Ancona litet senare och hjälpte de lidande i staden innan de satte segel och for vidare. Valerianus seglade till Ravenna och Johannes återvände till Salones.

Kejserliga framgångar

På Sicilien hade följande hänt. Liberius återkallades till Byzantium medan Artabanes insattes för att ta hand om de romerska styrkorna på ön. Han började belägra de befästningar som de fåtaliga goterna innehade. Varje utfall de försökte göra slutade med att de förlorade många man och till slut kunde de inte hålla stånd längre utan gav upp.

Dessa förluster, både i sjöslaget och alla befästningarna på Sicilien, medförde att moralen och stridslusten försvann hos goterna. Varje tänkbar förstärkning hos romarna fick deras situation att se ännu mer hopplös ut. Inte heller fanns det någon utsikt att få ett avtal med kejsaren, eftersom Baduila vid upprepade tillfällen hade skickat sändebud till honom och gjort försök att åstadkomma ett fredsavtal. De hade då berättat att frankerna hade erövrat den större delen av Italien medan den återstående delen var helt ödelagd på grund av kriget. Goterna sade sig vara villiga att avstå Sicilien och Dalmatia, som klarat sig undan kriget, betala skatt till kejsaren varje år, att ställa upp som allierade och sända hjälpstyrkor till honom. Men kejsare Justinianus hatade allt som hade med goterna att göra och var besatt av tanken att driva ut dem ur Italien.

Förhandlingar med frankerna

Något tidigare dog Teudebert, en av de frankiska kungarna, av en sjukdom. Han hade lagt en del av Liguria, de Cottiska Alperna och det mesta av Venetia under sig och tvingade dem att betala skatt till honom samt behandlade dem som om de ingick i hans eget land. Detta skedde medan de två andra parterna, goternas och kejsarens styrkor, stred om bland annat dessa landområden. Goterna hade fortfarande kvar kontrollen i några få befästningar i Venetia medan romarna höll en del

av städerna längs kusten. Varken goterna eller romarna förmådde ta upp strid med ännu en motståndare och goterna hade förhandlat fram ett avtal med frankerna att de inte skulle strida mot varandra så länge deras krig mot romarna pågick.

Teudebert efterträddes av sin son Teudebald. Kejsaren skickade genast ett sändebud till honom för att åstadkomma en allians mot goterna, men också med krav att de skulle lämna Italien. Efter samtalet skickades sändebudet tillbaka i följe av tre franker, däribland Leudard, för att fortsätta diskussionen.

Baduila ville i detta skede lägga under sig de öar som hör till Libya. Han samlade genast ihop en flotta, lät en lagom stor härstyrka gå ombord och skickade dem till Korsika och Sardinien. Först kom de till Korsika och där fanns inga försvarare. Sedan fortsatte de till Sardinien och lade den ön under sig också samt tvingade dem att betala skatt till honom. När den Johannes som förde befäl i Libya fick höra talas om detta, skickade han omedelbart en stark flottstyrka till Sardinien. De kom fram till staden Caranalis och slog läger för att bereda sig på att belägra staden där goterna hade en stor styrka. Goterna gjorde ett utfall och stormade deras läger, drev dem på flykten och fällde många. De överlevande samlade sig nere på skeppen och seglade tillbaka till Karthago. Där stannade de under vintern i avsikt att återvända till våren.

Efter belägringen vid Croton

Folket i Croton var mycket nära att ge upp och överlämna sig till goterna, eftersom de inte hade någon proviant kvar.

Då gick vintern mot sitt slut och det sjuttonde året av det gotiska kriget gick till ända (år 552).

Kejsaren skickade en särskild styrka från Grekland vars uppgift var att undsätta de lidande i Croton. De seglade iväg snarast. Plötsligt uppenbarades deras ankomst och goterna blev förskräckta. De avbröt belägringen och försvann därifrån. Några begav sig till sjöss och seglade till Tarentums hamn medan andra gick till fots och kom till berget Scylaeum.

Denna händelse förödmjukade goterna ännu mer. Som en följd av detta började några befäl i den gotiska styrkan förhandla med romarna på grund av sina underlydandes önskan, dels Ragnaris som var en högt ärad got och med befäl över styrkan i Tarentum och dels Moras som var befäl över vaktstyrkan i Acherontia. De förhandlade med Pacurius, som var befäl över de romerska styrkorna i Hydruntum. För att överlämna sig själva och de befästningar som de höll, krävde de att få löfte av kejsaren rörande sin personliga säkerhet. Av den anledningen seglade Pacurius till Byzantium.

Narses väg tillbaka till Italien

Narses avtågade från Salones med en oerhört stor romersk armé, för han hade fått mycket pengar av kejsaren till detta ändamål. Dessutom hade alla soldaterna i Italien fått full ersättning för sina innestående löner som kejsaren inte hade betalt tidigare på grund av försumlighet. Därtill satte kejsaren press på de soldater som hade gått över på goternas sida och erbjöd dem pengar om de kom tillbaka. Om kejsaren från början hade betett sig relativt likgiltig i detta krig, blev han alltmer engagerad mot slutet. En del av orsaken berodde på att Narses hade diskuterat kriget så ingående med honom och krävt många välträna de soldater samt mycket pengar för att åta sig uppdraget.

Bland hjälpstyrkorna fanns både fem tusen fem hundra langobarder och tre tusen hästburna heruler under ledning av bland annat Philemuth, samt ett stort antal hunner och en mängd persiska desertörer. Där var också den unge gepiden Asbad, som kom med fyra hundra man från sitt folk, samt herulen Aruth som tjänat romarna sedan barnsben. Denna Aruth hade gift sig med dottern till Mauricius, son till Mundo. Han hade med sig ett stort antal heruler.

Narses blev snabbt känd som en generös och kraftfull ledare. Många kände honom sedan tidigare och hade stort förtroende för hans ledning. Därför blev också uppslutningen kring honom mycket stor. När hela den romerska armén kom fram till Venetia skickade Narses bud till de franker som förde befäl där. krävde fri passage genom området och att de behandlades som vänner. De svarade att de inte under några omständigheter kunde bevilja det, men utan att ge några direkta skäl, förutom att langobarderna var deras värsta fiender. Narses funderade länge på vad de skulle göra, men då kom beskedet att romarna ändå inte kunde ta den väg som de hade tänkt sig för att komma till Ravenna, eftersom goterna spärrade vägen och bara gjorde vägen framkomlig till staden Verona. Baduila hade samlat alla han kunde och satte Teias som högsta befälhavare över dem. Han var en mycket duglig krigare. Genast begav han sig av till Verona, där goterna redan hade en vaktstyrka, för att stoppa romarna. Samtidigt som Teias tågade in i Verona hade han fullständigt stängt av den väg som romarna hade tänkt att ta. Det land som ligger vid floden Po var omöjligt att ta sig igenom eller förbi. Där hade de satt upp buskhinder med diken och gropar, eller anlagt kärr med stora djup och stora ytor med sank mark. Själv hade han med den gotiska härstyrkan hållit vakt för att slå till mot romarna om de ändå skulle våga sig på ett försök. Baduila trodde inte att romarna skulle klara en marsch längs kusten. Detta för att det var så många vattendrag i vägen och för det andra att de inte hade tillräckligt med skepp så att de kunde föra över hela sin stora härstyrka. Om de hade kommit i mindre grupper hade goterna med lätthet kunnat ta hand om alla romare som försökte landstiga längs kusten. Romarna valde att gå längs kusten i varje fall, eftersom folket som bodde där var på kejsarens sida samt kunde ge dem tillräckligt med båtar och skepp så att

de snabbt kunde bygga broar för att komma över vattendragen. På så sätt kom de snabbt fram till Ravenna med hela härstyrkan.

Till Ravenna och vidare söderut

När Narses nådde fram till Ravenna slöt sig alla de andra styrkorna samman med honom. Nio dagar senare fick han ett brev från Usdrilas, som var got till börden och befäl över de gotiska styrkorna i Ariminum, vars innehåll syftade till att förlöjliga den romerska insatsen. Men Narses bara skrattade när han läste det och gav order om att hela härstyrkan skulle göra sig i ordning. Bara en mindre styrka lämnades kvar i Ravenna. De andra tågade till Ariminum men stannade vid det vattendrag som rinner förbi staden. I väntan på att ta sig över kom Usdrilas dit men en skara ryttare. En av Narses män spände då sin båge och sköt i väg en pil som träffade och dödade en av hästarna. Usdrilas återvände då in i befästningen med de övriga, men nästan omgående stormade ett stort antal av goterna ut genom en annan port. Denna oväntade attack var tänkt att krossa Narses framfart. Främst var det en del spejare som hade hunnit över, men en grupp heruler tog upp strid med dem och fällde Usdrilas. Romarna kände igen honom och skar av hans huvud. De förde huvudet med sig till Narses och åsynen av det gjorde att alla romarnas mod ökade, för de tolkade detta som att himlen var på deras sida och att Gud var fientligt inställd till goterna.

Narses förstod att den gotiska styrkan inne i Ariminum skulle bli förvirrad och osäker när den inte längre hade sin högsta befälhavare hos sig. Därför gav han order om att romarna skulle ta sig över vattendraget, utan att behöva frukta fler angrepp, samt att de skulle passera förbi Ariminum. Där lämnade han den flaminiska vägen. De kom till Petra Pertusa som var en stark befästning genom naturens utseende runt omkring. Där hade goterna förskansat sig sedan länge. Det medförde att de hade fullständig kontroll på vägen som gick förbi dem ända bort till den flaminiska vägen. Narses valde då bort den kortare vägen och gick fram där det var möjligt.

Baduila hade hört om händelserna i Venetia medan har var i trakterna av Rom och inväntade Teias och hans härstyrka. När de anlände valde Baduila att genast bege sig iväg för att finna en bra plats där de kunde möta romarna, trots att de väntade på två tusen ryttare som ännu inte hade hunnit dit. Då fick de vetskap om att romarna passerat Ariminum. Goterna tog sig tvärs igenom Toscana och upp i bergen Apenninerna, där de slog läger i närheten av byn Taginae (Gualdo Tadino). Strax senare kom även Narses härstyrka till Apenninerna och slog läger på en slätt som var omgiven av kullar och ungefär hundra stadier (19 km) från goternas läger. Narses skickade bud till Baduila och uppmanade honom att förhandla om fred, eftersom han inte hade någon chans att med sitt lilla antal krigare stå emot hela den romerska härstyrkan. Innan sändebudet gav sig av sade Narses åt honom att om Baduila fortfarande visade sig vara villig att strida, skulle han bestämma en dag för möte på slagfältet. Baduila vägrade att förhandla och bestämde att de skulle mötas sedan åtta dagar gått. När Narses hörde detta förväntade han sig att Baduila

planerade att anfalla romarna redan under den efterföljande dagen, vilket också var fallet.

Slutstriden

Dagen efter det att sändebuden återvänt tågade den gotiska härstyrkan fram och de båda arméerna ställde upp på bara två bågskotts avstånd från varandra. Intill dem fanns en kulle som båda sidorna var ivriga att erövra eftersom de antog att de skulle ha fördel av att ha en uppsättning krigare där, så att de både kunde skjuta med sina pilbågar mot sin fiende samtidigt som angriparen hade en ordentlig uppförsbacke framför sig. För goternas del skulle det även betyda att de kunde angripa romarna från två håll. Narses hade förutsett goternas strävan och hade redan under natten skickat femtio fotsoldater till kullen. Baduila var ivrig att få romarna från kullen och skickade en uppsättning ryttare mot dem för att inta kullen. Ryttarna förde ett fasligt oväsen och sköt vilt mot romarna på kullen men de försvarade sig tappert mot pilar och spjut genom att hålla ihop och sätta sköldarna intill varandra. Efter ryttarna stormade de gotiska fotsoldater fram men romarna slog sköldarna mot varandra och skrämde hästarna, medan de höll upp sina spjut och skrämde männen som anföll dem. I det kaos som följde trängde alla på och det gjorde att hästarna, som redan var skrämda av sköldarnas dån, inte längre ville lyda sina ryttare förrän de kom åt sidan och kunde återvända. Goterna gjorde sedan om anfallet flera gånger men med samma resultat. Baduila ersatte dem då med en annan grupp vilka också misslyckades och de blev då utbytta i sin tur. Till slut gav Baduila upp. Då hade de femtio romarna träffat åtskilliga goter och deras hästar med sina pilar innan de gick över till att försvara sig med sina svärd medan de höll upp sina sköldar. De spjut som goterna riktade mot dem i sina anfall högg de av med svärden. En av romarna blev efter striden upphöjd till Narses livvakt på grund av sin tapperhet.

Efter dessa inledande strider samlade Narses ihop sina styrkor och talade till dem för att ingjuta mod. På samma sätt gjorde Baduila. Båda sidorna visste att detta skulle bli den sista och avgörande drabbningen där segraren i princip blev härskare över Italien. Därefter intog de sina ställningar och slaget kunde börja. De stod alla uppställda så de kunde se sina fiender, gjorde falangerna så djupa som möjligt och fronten extra lång. Romarnas vänstra flygel hade Narses och Johannes som befäl och var nära kullen. Med dem var de främsta av de romerska krigarna samt hunner. Den andra flygeln hade Johannes, med tillnamnet frossaren, bland sina befäl. Varje flygel bestod av åtta tusen fotsoldater med pilbågar. I mitten av falangen stod langobarderna, herulerna och de andra barbarerna, men de fick lov att sitta av från sina hästar och bli fotsoldater. Detta för att de skulle få svårare att fly om de inte vill strida längre. Den vänstra flygeln bestod av femton hundra ryttare. Fem hundra av dem skulle stå beredda ifall någon del av den romerska styrkan började svikta. De återstående tusen ryttarna skulle, så fort som det gotiska fotfolket ryckte framåt, försöka komma runt dem så fort som möjligt och på så vis anfalla goterna i ryggen. På liknande sätt ställde Baduila upp sina goter. Han gick framför dem

längs slaglinjen och uppmanade dem att kämpa tappert. Narses gjorde likadant, höll upp armringar, halsband och gyllene betsel i luften på pålar och visade vad soldaterna kunde erhålla om de visade mod i den stundande striden. Under en tid förhöll sig alla stilla och ingen ville börja striden utan väntade på att den andra sidan skulle börja anfalla.

Då red en man vid namn Coccas fram ur den gotiska armén. Han var en stor krigare och hade tidigare deserterat från den romerska armén och ställt sig under Baduilas ledning. Han fortsatte nästan ända fram till romarna, ropade åt dem och frågade ifall någon av dem ville kämpa mot honom i en enskild strid. En av Narses närmaste krigare, en armenier vid namn Anzalas, red emot honom. Coccas galopperade emot honom och siktade med sitt spjut mot Anzalas mage, men just innan de möttes flyttade sig Anzalas åt sidan. Härigenom hamnade han vid sidan om sin motståndare och stötte in sitt spjut i dennes vänstra sida. Coccas föll genast död från sin häst. Romarna började då att vråla och skrika men inte ens på grund av detta ville goterna inleda striden. Istället red Baduila ensam fram mellan arméerna i ett försök att försena striden, eftersom han just fått reda på att de två tusen ryttarna som goterna inväntade var nära och inväntades inom kort. Dessutom ville han inte att Coccas död skulle ge motståndarna någon fördel. För övrigt var han inte alls motvillig att göra en uppvisning för sina fiender och visa vilken sorts man han var, för den rustning som han hade var rikligt försedd med förgyllning och de fylliga prydnader som hängde ner från hans kindplattor, likväl som från hjälmen och spjutet var inte bara av purpur utan på alla sätt passande för en kung och utsökta hantverksarbeten. Han satt där på sin stora häst och började utföra en skicklig vapendans mellan de båda uppställda arméerna, för han svängde runt med sin häst i en cirkel, vände sedan om och svängde runt åt andra hållet. När han red på detta sätt kastade han upp sitt spjut i luften och fångade det igen medan det ännu darrade, innan han kastade det mellan sina händer och växlade händer med fulländad skicklighet. Han lovprisades för detta men fortsatte med att lägga sig ner baklänges, vilade på sina skuldror, särade på benen samt lutade sig från ena sidan till den andra och tillbaka igen på ett mästerligt sätt. Genom denna taktik fick han hela den första delen av morgonen att gå. I ett försök att ytterligare förskjuta starten av striden skickade han bud till romarna och lät meddela att han ville rådslå med dem, men Narses hävdade att han bara gäckades eftersom han först nu, när han stod på slagfältet och såg sina motståndare, ville förhandla och inte ett par dagar tidigare när det fanns en chans.

Under tiden anlände de två tusen goterna till pålverket. Baduila såg att det var dags för morgonmålet och återvände till sitt tält. Samma sak gjorde resten av den gotiska armén. De bröt sina formationer och återvände. När Baduila kom till lägret möttes han av de två tusen ryttarna. Han beordrade dem att äta sitt mål med mat och bytte sin rustning mot en som var mer praktisk i strid och likadan som de andra soldaternas. Därefter ledde han sina styrkor mot romarna i tron att han skulle överraska dem och på så sätt få övertaget. Även om så var fallet var inte romarna oförberedda. Narses fruktade att goterna skulle komma när de minst av allt vänta-

de sig deras ankomst. Därför hade han gett order om att soldaterna varken fick sitta ner när de åt middagsmålet, gå avsides för att sova eller ens ta av sig sitt harnesk. Inte heller fick de ta betslen från hästarna. De skulle äta en liten måltid med hela sin rustning på och hela tiden hålla uppsikt ifall goterna var på väg.

När den gotiska härstyrkan ryckte fram var inte längre romarna uppställda som förut. De båda flyglarna bestod av fyra tusen fotsoldater och de fick order om att rycka framåt för att bilda en halvmåne. De gotiska fotsoldaterna var istället placerade tillsammans bakom ryttarna för att dessa skulle få deras stöd och bli räddade om de tog till flykten, varefter de gemensamt skulle kunna rycka framåt. Baduila hade gett order om att alla i den gotiska armén enbart skulle använda sina spjut men varken sina pilbågar eller andra vapen. Motsatsen gällde för romarna som var beredda att använde många olika vapen beroende på hur striden skulle utvecklas. Likaså kunde de både kasta sig av sina hästar eller slänga sig upp i sadlar och strida vidare, allt utifrån vad som var lämpligast.

En del av det gotiska kavalleriet lämnade fotsoldaterna bakom sig, gick till attack och förlitade sig på sina spjut. De stormade fram på ett vårdslöst sätt och visade snabbt att det var en oöverlagd handling. Omedelbart hamnade de i mitten bland romarna och drabbades omgående av sin dårskap, för när de skulle strida mot de romare som var i mitten av fronten hade de, innan de hann märka det, placerat sig själva mellan de åtta tusen fotsoldaterna. De träffades av romarnas bågskyttar från båda hållen och tvingades ge upp direkt sedan bågskyttarna kommit från flyglarna och bildat en halvcirkel runt dem. Där förlorade goterna många ryttare och hästar, detta redan innan de hade upptagit striden på allvar. Först sedan goterna hade upplevt denna förödande förlust gick de återstående ryttarna till anfall mot hela raden av romare.

Striden blev oerhört hård och alla utan undantag kämpade modigt på båda sidor och gjorde allt de kunde i varje stund. Vid kvällningen började de två arméerna plötsligt att komma i rörelse. Goterna återvände långsamt bakåt och romarna förföljde dem, eftersom goterna inte längre förmådde hålla stånd mot romarnas häftiga anfall. Till slut vände de om och skyndade sig därifrån, förskräckta över romarnas antal och deras perfekta ordning. De hade inte längre en tanke på att göra motstånd, utan flydde i skräck och nådde tillbaka till sina egna fotsoldater. Där blev missförståndet dubbelt och trefaldigt, för de kom inte tillbaka i en ordnad reträtt eller med avsikt att återhämta sig och sedan göra ett nytt anfall med deras stöd, så som de brukade göra. Inte heller hade ryttarna för avsikt att slå tillbaka sina förföljare i en massiv attack, utan de kom i största oordning så att några av goterna dödades av de flyende ryttarna. Som en följd av detta stod fotsoldaterna varken med luckor emellan sig för att släppa fram ryttarna eller tog ställning för att undsätta dem. Istället började de fly därifrån tillsammans med ryttarna. I den vilda flykten fortsatte de att döda varandra likt ett slag som hålls om natten. Den romerska armén drog nytta av deras panik, dödade alla som de fann i sin väg eftersom deras offer varken försvarade sig eller vågade se dem i ansiktet. De kunde behandla de flyende precis som de ville.

Sex tusen föll i den gotiska härstyrkan och ett stort antal gav upp och överlämnade sig till romarna. De gjordes först till fångar, men något senare dödades de. Det var inte bara goter som dödades utan också ett stort antal romerska soldater, som tidigare i kriget hade deserterat och ställt sig under Baduilas ledning. De övriga i den gotiska härstyrkan lyckades gömma sig eller fly till häst eller fots när skymningen övergick till natt.

Baduila flydde därifrån i följe av bara fem personer, varav en av dem var Scipuar, eftersom de var förföljda av några romare som inte visste vilka de var. Bland romarna fanns Asbad, som var gepid till börden. Asbad red allt närmare Baduila och slungade spjutet genom hans kropp. Omedelbart därefter sårades Asbad i foten av Scipuar, så att han var tvungen att stanna kvar på platsen för deras strid. Även Scipuar hade sårats av en annan av förföljarna och stannade upp. Romarna avbröt förföljelsen så att de kunde föra tillbaka Asbad och rädda honom. Baduila och hans återstående följeslagare fortsatte i tron att romarna var strax bakom dem. När de hade lagt fyrtioåtta stadier (9 km) bakom sig kom de till en plats som kallas Caprae (Caprara?). Här rastade de och ansträngde sig att behandla såret som Baduila fått, men det dröjde inte länge förrän han dog. Hans följeslagare gravlade honom då djupt ner i jorden och fortsatte sin färd. Så slutade Baduilas liv efter att ha regerat över goterna i elva år.

Romarna visste ingenting om Baduilas slutliga öde förrän en viss gotisk kvinna berättade det för dem och pekade ut gravplatsen. De trodde inte på henne men grävde ändå upp platsen och fann hans lik. När de väl hade bekräftat att det faktiskt var Baduila, gravlade de honom igen och rapporterade händelsen till Narses.

De sista kejserliga segrarna

Narses var överlycklig för allt som hade hänt de senaste dagarna. Han fick bråttom att ordna med alla brådskande ärenden. Först av allt ville han bli kvitt de kränkande handlingar som langobarderna gjorde sig skyldiga till. Förutom den allmänt laglösa hållningen hos dem, hade de satt eld på alla hus de fann samt med våld tvingat sig på och kränkt de kvinnor som tagit sin tillflykt till heliga byggnader. Narses försonades med dem och gav dem en stor summa pengar samt gav dem order om att omedelbart återvända till sitt eget land, men då under romersk eskort fram till den romerska gränsen för att de inte skulle kunna ställa till med mer skada. Sedan Valerianus hade följt dem till gränsen förde han med sig sina styrkor till Verona och inledde en belägring av staden. Vaktstyrkan därinne blev rädd och ville genast förhandla med honom på villkor att de fick gå därifrån utan att någon tillfogade dem någon skada. När detta blev känt för frankerna som innehade befästningarna i Venetia, försökte de med alla medel att förhindra ett sådant avtal och hävdade att landet tillhörde dem och deras kung. Valerianus fick då fortsätta sin färd utan att ha lyckats uträtta något.

De goter som hade lyckats rädda sig själva genom att fly från striden tog sig över floden Po och intog staden Ticinum och allt land som låg där omkring. Då upphöjde de Teias till sin kung och han fann alla de skatter som Baduila hade låtit

förvara i Ticinum. Han började organisera de goter som fanns omkring honom så gott han kunde och planerade för en allians med frankerna. Så snart som Narses hörde talas om detta skickade han dit Valerianus med hans härstyrka för att sätta upp en vaktstyrka i närheten av floden Po. Detta för att inte goterna skulle känna sig fria att samla ihop sina spridda styrkor. Narses gick med resten av den romerska härstyrkan till Rom. När han kom till Toscana erövrade han Narnia, sedan staden kapitulerat, samt insatte en vaktstyrka i Spolitium som då var utan murar. De fick order om att genast bygga upp de delar av befästningen som goterna hade rivit ner. En mindre styrka skickades till Perusia i ett försök att erövra staden, men stadens befäl bestod av två romerska soldater som hade deserterat och ställt sig på goternas sida. De två grälade om de skulle överlämna staden eller inte, tills soldaterna började bekämpa varandra med vapen. Alla föll av dem som ville behålla portarna stängda och när striden var över öppnades portarna, varefter de överlämnade sig till kejsarens soldater.

De goter som var i Rom fick höra att Narses var nära med hela sin styrka. De förberedde sig allt de kunde inför hans ankomst. Många av husen var nedbrända sedan den tiden när Baduila hade erövrat staden första gången. Eftersom goterna var så få till antalet började de bygga en befästning inne i staden runt Hadrianus tumba. Denna vall anslöt delvis till stadsmuren. Där innanför hade goterna samlat ihop sina mest dyrbara ägodelar och de höll en ständig bevakning över befästningen, medan de försummade resten av muren. De flesta ställde sig på stadsmuren och inväntade romarnas ankomst. Narses beordrade fram ett stort antal bågskyttar och stormade en viss plats av muren. Goterna försvarade sig tappert och striden blev långvarig. Under tiden anföll Philemuth och herulerna en annan del av muren, tills Narses gav order om att de skulle ta fram stegar och anfalla de delar av muren där det inte fanns en enda människa. Med lätthet klättrade de upp och tog sig över, varefter de kunde öppna portarna inifrån. Då goterna såg detta började de att fly därifrån, var och en åt sitt håll. Några skyddade sig bakom den nygjorda befästningen medan andra gav sig av mot Portus. Narses vände sig mot goternas befästning med full kraft och detta gjorde goterna förskräckta. De bad om ett avtal så att de kunde överlämna sig, men utan att de skulle komma till skada. Detta hände i kejsare Justinianus tjugosjätte regeringsår (år 552) och det var femte gången under hans tid som Rom blev erövrat.

Denna kejserliga seger utvecklades till att bli en ännu större förintelse och undergång för den romerska senaten och befolkningen. De goter som var på flykt dödade alla romare som de mötte, medan de barbarer som kommit som kejsarens hjälpstyrkor behandlade alla de råkade på som fiender när de kom in i städerna. Många av de män som satt i senaten hade Baduila fört bort till städerna i Campania. Några av dem begav sig till Rom när de fick höra att kejsarens armé åter hade intagit staden, men när detta blev känt för de goter som höll städerna i det området, sökte de överallt efter dem på landsbygden och dödade alla patricier de fann. Baduila hade också, inför mötet med Narses armé, samlat ihop barnen från de förnäma familjerna i varje enskild stad och fört bort de tre hundra barnen som gisslan.

Han hade sedan gett order om att de skulle föras till någon plats norr om floden Po. Där blev de funna av Teias som dödade dem alla.

Ragnaris, som var got till börden och befäl över befästningen i Tarentum, hade till slut fått löfte av kejsaren, genom Pacurius resa till Byzantium enbart för denna saks skull, att han skulle få gå fri därifrån om han överlämnade befästningen. Han hade lämnat ut sex goter som gisslan för att göra avtalet bindande. När han vid detta tillfälle fick höra att Teias hade blivit kung över goterna och försökt alliera sig med frankerna, då ville han bekämpa romarna med hela sin styrka och vägrade att gå med på något avtal. Han framförde en falsk önskan till Pacurius att några soldater skulle komma till honom, så att han kunde bege sig i säkerhet till Hydruntum och sedan vidare till Byzantium. Femtio soldater skickades till hans förfogande men så fort de kom in i befästningen fängslade han dem och krävde tillbaka den gisslan som han hade lämnat, i utbyte mot de femtio soldaterna. Pacurius svarade med att föra hela sin styrka till Tarentum och då lät Ragnaris döda de femtio soldaterna, varefter de tågade ut för att möta Pacurius. I striden som följde besegrades Ragnaris och när många av hans krigare hade fallit flydde han med några få vid sin sida. Eftersom han inte kunde återvända till Tarentum sedan romarna omringat platsen, begav han sig till Acherontis och stannade där.

Samtidigt erövrade romarna Portus genom kapitulation sedan de belägrat platsen, liksom staden Nepa och befästningen Petra Pertusa.

Teias skickade bud till Teudebald, som var frankernas kung, eftersom han visste att goterna var alldeles för få för att ha en förhoppning om seger över romarna. Han erbjöd frankerna en stor summa pengar om de allierade sig med dem. Frankerna brydde sig varken om goterna eller romarna, men de var angelägna om att få behålla den del av Italien som de rådde över sedan en tid tillbaka. Bara av det skälet var de villiga att inlåta sig i strid.

Slaget vid Nuceria

Förutom att Baduila hade placerat en stor del av sina pengar i Ticinum hade han förvarat den största delen i den extremt starka befästningen i Cumae i Campania. Som vakt över den platsen hade han valt sin egen broder tillsammans med Herodianus. Narses skickade ut styrkor för att belägra såväl Cumae som Centumcellae. Teias blev förtvivlad över detta och skickade alla sina styrkor till Cumae. Narses skickade då för egen del iväg Johannes och Philemuth med hans egna armé till Toscana för att se vad Teias skulle göra i Campania och se till att de som belägrade Cumae kunde fortsätta med det utan att vara rädda för anfall och på så vis ta staden genom stormning eller kapitulation. Men Teias avvek från huvudvägen, tog många små omvägar längs kusten, kom till slut fram till Campania och undkom romarna. Narses återkallade såväl Johannes och Philemuth, vilka vaktade vägarna i Toscana, som Valerianus vilka just erövrat Petra Pertusa. Han samlade ihop deras styrkor och marscherade själv till Campania. Vid nedre kanten på berget Vesuvius rinner en flod som heter Dracon och går tätt förbi staden Nuceria (Nocera). Vid den floden slog de läger, romarna på den ena sidan och goterna på den andra.

Floden var så djup och hade branta kanter på sina smalaste ställen att det inte gick att gå över den. Goterna hade intagit den enda bron i trakten och den var i närheten av deras läger. På den hade de byggt ett trätorn, vari de hade konstruerat en slungmaskin så att de kunde skjuta mot sina fiender. Även om en närstrid var omöjlig gick de båda härstyrkorna så nära varandra som möjligt och sköt med pilbågar. En del mindre strider uppstod också sedan en del goter hade tagit sig över bron. Här stannade de i två månader. Eftersom goterna var nära kusten fick de proviant till sin underhållning den vägen. Efter en tid lyckades romarna lägga beslag på goternas skepp genom förräderi av en got som var med och skötte dessa transporter. Samtidigt kom ett oräkneligt antal skepp till romarnas understöd från Sicilien och resten av imperiet. Då byggde också Narses ett trätorn som var vida större än goternas. Detta förskräckte goterna så mycket att de flydde därifrån och kom till den plats som på latin kallas mjölkberget (Mons Lactarius). Där ville inte längre romarna förfölja dem på grund av den oländiga terrängen och goterna hade redan ångrat att de var där uppe eftersom det inte fanns någon mat till dem eller till hästarna. De ville då hellre strida än att svälta ihjäl.

De kom plötsligt ner utan förvarning, men romarna försvarade sig ändå trots brist på ordning och befälens order. Goterna steg av sina hästar och gick mot romarnas djupa falang. Romarna steg då också av sina hästar och ställde upp på samma sätt. Goterna stred för överlevnad och romarna för äran att ha krossat de sista goterna. I striden som följde utmärkte sig Teias som den främste bland alla hjältar i slaget. De började tidigt på morgonen och Teias var lätt att känna igen där han stod i mitten av sin falang, bakom sin sköld och med ett spjut i handen. Romarna tänkte att om bara Teias föll skulle segern vara inom räckhåll. Alla romare som kämpade om ära sökte sig mot honom. Trots det stora antalet som kom emot honom höll han dem borta och fällde många romare själv. Så fort som hans sköld tyngdes av de många spjut som fastnat i den, bytte han snabbt sköld med någon som stod intill honom. Så fortgick det under en tredjedel av dagen och han hade då tolv spjut som satt fast i skölden och gjorde den för tung att flytta så snabbt som han ville. Då ropade han till sig en av sina närmaste som kom med en ny sköld, men när de skulle skifta sköldar blottade han bröstet för ett kort ögonblick och fick då ett spjut rakt genom kroppen och dog ögonblickligen. En av romarna skar av hans huvud och lyfte det högt upp på en påle och gick omkring för att visa upp det för båda arméerna. Det hindrade inte goterna från att kämpa vidare ända till natten avbröt striden fastän de visste att deras kung var död. Då hade många stupat på båda sidor. Under natten slog både goter och romare läger vid slagfältet.

Så fort gryningen kom, ställde de upp för att fortsätta striden. Innan de hann börja, skickade goterna iväg en av sina ädlingar till Narses och sade att de nu visste att striden var mot Guds vilja. Därför ville de inte strida längre, bara deras liv sparades och de inte tillfogades någon skada. Däremot ville de inte bli kejsarens undersåtar utan leva i frihet med en del av de andra barbarerna. De bad romarna att bevilja dem ett fredsavtal och inte missunna dem att slå sig ner någonstans där de kunde leva vidare, men att låta dem få behålla tillräckligt med penningar för

deras färd därifrån. Dessa pengar hade var och en av dem placerat i olika befästningar i Italien. Narses tog denna vädjan under övervägande. För att inte riskera något, beviljades de ett fredsavtal där goterna, sedan de fått tillbaka tillräckligt med pengar till sin färd, omedelbart skulle lämna Italien och att de aldrig mer skulle kriga mot romarna.

Omkring tusen män av goterna lämnade huvudstyrkan mitt under förhandlingarna. Under befäl av bland annat Indulf begav de sig till Ticinum och landet omkring floden Po. Alla de andra svor löften och slutförde avtalet. Då intog romarna Cumae och det gotiska kriget var härmed slut (omkring slutet av oktober år 552). Detta skedde sedan kriget pågått i nästan arton år.

Mynttexter

De ostrogotiska kungarna fortsatte den romerska mynttillverkning som tidigare hade förekommit på Krim vid Svarta Havet. På de mynt som präglades i Italien av ostrogoterna avbildades ofta kejsare Justinianus i början, eftersom myntporträtt var en rättighet som under lång tid endast tillkom kejsaren. Därför vågade man ofta inte avbilda sina egna kungar. Texterna är enkla men läsbara. Baduila lät dock avbilda sig själv.

Även andra germanska folk såsom alemanner och franker präglade mynt redan på 300-talet, vilka mest ser ut som romerska kopior, samt vandalerna under deras tid i Afrika.Burgunderna tillverkade guldmynt från omkring 490-talet. Både visigoter och franker började tidigt med egen myntprägling.

Några ostrogotiska exempel på mynttexter:

REX THEODORICUS PIUS PRINCIS
REX THEODORICUS VICTOR GENTIUM

DN IVSTINIANVS AVG
ATHALARICVS REX
DN IVSTINIANV AVC
DN VVITICES REX

DN BADVILA REX

Nya erövrare av Italien

Vid denna tid började Narses även föra krig mot frankerna som tagit den norra delen av Italien i besittning. Frankernas kung Teudebert hade skickat hertig Buccelin till Italien, vilken senare ersattes av hertig Amingus som fick order att lägga hela Italien under sig. Buccelin hade hemsökt redan stora delar av Italien och genom sina plundringar fört med sig väldiga byten hem till frankernas rike. När han valde att gå i vinterläger vid Tannetum i Campanien mötte han Narses i en strid och stupade. Hans efterträdare Amingus försökte alliera sig med den gotiske hövdingen Widin som hade gjort uppror mot Narses men de blev båda slagna. Widin tillfångatogs och fördes till Konstantinopel men Amingus föll för Narses svärd. En tredje frankisk hertig, vid namn Leutharius och som var bror till Buccelin, dog en naturlig död vid sjön Benacus mellan Verona och Tridentum när han var på väg tillbaka med ett rikt byte.

Narses kämpade också mot brenternas kung Sinduald, som var en sentida ättling till de heruler som Odovacar hade fört med sig då han kom till Italien. Från början stod han på Narses sida och blev rikligt belönad, men när han gjorde uppror och anammade kungatiteln blev han besegrad av Narses i strid. Sinduald tillfångatogs och hängdes i en hög galge. Efter detta hade Narses lyckats lägga hela Italien under sig.

Pesten i Italien

Vid den tiden utbröt en fruktansvärd pest, i synnerhet i Ligurien. Svullnader, stora som nötter eller dadlar, uppstod i ljumsken eller på andra känsliga ställen hos människor. De drabbade fick en olidlig feber och döden inträffade inom tre dagar. Överlevde man tre dygn fanns det hopp om att tillfriskna. Eftersom många trodde att de skulle undkomma sjukdomen om de flydde, gav de sig av från sina hem och endast hundar vaktade husen. Boskapen lämnades på betesmarkerna utan att någon herde tog hand om dem. Säden stod orörd på åkrarna och ingen skördade när den var mogen. Hela städer kunde tömmas på en enda dag. När vintern var på väg och löven fallit, stod vingårdarna orörda med sina glänsande druvor. Denna pest spreds inte utanför Italiens gränser utan drabbade bara romare.

Narses byter sida

När Narses hade erövrat det sista av Italien och fört stora skatter till Konstantinopel började många i hans närhet att baktala honom. Kejsare Justinianus gav order om att han skulle återvända till Konstantinopel. Som ny befälhavare över Italien

insattes Longinus. Narses fruktade kejsarens hustru Sofia så mycket att han inte vågade lyda order och resa iväg. Uppfylld av hat och fruktan begav han sig istället till Neapel i Campanien. Därifrån skickade han bud till langobarderna och uppmande dem att överge sina magra jordar i Pannonien och komma till Italien som överflödades av rikedomar. De tog tacksamt emot detta erbjudande.

Langobarderna skickade bud till saxarna och ville alliera sig med dem för att de skulle bli starka nog att erövra Italien. Mer än tjugo tusen saxare kom tillsammans med sina kvinnor och barn. Själva överlämnade langobarderna sitt land till hunnerna men med förbehållet att de ville ha tillbaka sina marker om de skulle återvända från Italien. De hade då bott i Pannonien i 42 år (527-568) och lämnade landet i april månad, dagen efter den heliga påskhögtiden. Härstyrkan med langobarder och saxare tågade in i Venetien utan motstånd. Denna provins gav langobardernas kung Alboin åt sin brorson Gisulf, som blev hertig häröver och under honom stannade ett visst antal förnäma släkter.

Detta år föll i början av vintern så mycket snö på slätten som det annars gör i de högsta av bergen, men den efterföljande sommaren (år 569) var frodigare än vad någon hade hört talas om. Men året efter (år 570) blev det en fruktansvärd hungersnöd.

På den tiden var frankernas rike delat i fyra delar sedan Chlotar dött och landet styrdes av hans söner. Aripert residerade i Paris, Gunthramn i Aurelianum, Hilperic i Sessiones och slutligen Sigispert i Metis. Då kom hunnerna och störtade mot Sigispert i Tyringen men han försvarade sig tappert och slog dem vid floden Elbe. Något senare kom hunnerna tillbaka och tillfogade frankerna ett förkrossande nederlag.

Narses återvände till Rom men dog en kort tid efter dessa händelser. Han lades i en blykista och fördes till Konsantinopel tillsammans med alla sina rikedomar.

Alboins regering i Italien

Alboin anlände till floden Plabis och biskop Felix i Tarvisium kom då honom till mötes. Kungen var mycket generös och lovade att kyrkan skulle få behålla all sin egendom. Alboin fortsatte och erövrade Vincentia och Verona samt Venetiens alla övriga städer utom Patavium, Mons Silicis och Mantua. Efter detta färdades de in i Ligurien och erövrade Mediolanum (Milano) den 5 september (år 568). Ärkebiskop Honorius i Mediolanum flydde då till Genua. Därpå erövrade de alla städerna i Ligurien utom de som ligger vid kusten. Staden Ticinus belägrades i tre år och några månader innan de gav upp, allt medan langobarderna väntade ut dem i sitt läger på den västra sidan om staden. Under tiden lade Alboin under sig norra Italien ända ner till Toscana med undantag av Rom och Ravenna samt några befästa städer vid havet. Romarna förmådde inte göra motstånd på grund av pesten och hungersnöden. När Ticinus till slut gav upp hade Alboin redan svurit att dräpa hela befolkningen, men när han skulle tåga in genom S:t Johannesporten störtade hans häst mitt i porten och gick inte att få framåt förrän han lovade att skona befolkningen. Då reste sig hästen igen och han kunde rida vidare. Efteråt strömmade

folk till honom där han satt i det palats som Teodoric hade byggt och visade att de hade återfått sitt mod och sin tillit till framtiden.

Mordet på Alboin

Sedan Alboin hade styrt över norra Italien i tre år och sex månader (hösten 572) blev han mördad på anstiftan av sin hustru Rosemunda. Orsaken var att han hade druckit ur hennes faders Cunimunds skalle i hennes närvaro och detta hade fått henne att kräva hämnd. Hon övertalade kungens vapendragare Helmechis samt Peredeo att överfalla kungen medan han sov middagslur och sedan Rosemunda fört undan alla hans vapen. Kungen vaknade när Helmechis närmade sig, försökte dra sitt svärd men fann att det var fastbundet. Han greppade då en pall och värjde sig en stund innan han dräptes. Han begravdes sedan under fotstegen på en trappa som ledde upp till palatset. Knappt två hundra år senare öppnades graven av hertig Gisilpert i Verona som lät avlägsna svärdet och andra dyrbarheter.

Efter mordet försökte Helmechis bli kung men langobarderna saknade sin kung och var emot honom. För att rädda sig sände Rosemunda ett bud till den romerske ståthållaren Longinus i Ravenna och bad honom skicka ett skepp så att de kunde fly därifrån om natten. Rosemunda och Helmechis hade nyss gift sig med varandra och på färden tog de med sig kungens dotter Albasuinda, hela den langobardiska skatten och Peredeo. Longinus tog emot dem men föreslog Rosemunda att de skulle dräpa Helmechis så att hon kunde gifta sig med honom istället. Hon gick med på förslaget och vid ett tillfälle var både Rosemunda och Helmechis i badet. Hon gav honom en giftdryck och sade att den var hälsobringande, men då han förstod att han blivit lurad, drog han sitt svärd och tvingade henne att dricka upp resten. På så vis dog både Rosemunda och Helmechis. Longinus skickade då Albasuinda och den langobardiska skatten samt Peredeo till Konstantinopel. Peredeo hamnade på en amfiteater där han dödade ett lejon. Eftersom han var så stark rev man ut hans ögon för att han inte skulle åstadkomma någon skada. Men Peredeo skaffade sig två knivar som han gömde i sin tunika innan han begav sig till palatset och bad att få träffa kejsaren. Denne skickade då två patricier för att ta emot Peredeo som genast drog sina knivar och högg ihjäl dem.

Clephs regering

I Italien valde langobarderna Cleph till kung och han var den förnämsta av dem. Han lät avrätta många mäktiga romare med svärd eller fördrev dem ur landet. Efter att med sin hustru Masane ha regerat i ett år och sex månader (572-574) blev han mördad av en av sina slavar. Därefter hade inte langobarderna någon kung i tio år (574-584) utan styrdes av hertigar, var och en i sin stad. Det var Zaban i Ticinus, Wallari i Bergamus, Alichis i Brexia, Euin i Tridentum och Gisulf i Forumjulii. Utöver dessa var det ett trettiotal hertigar i andra städer. Under denna tid dödades många av de förnäma romarna därför att man ville komma åt deras tillgångar. De övriga romarna delades upp av sina nya godsägare och blev skattepliktiga, vilket innebar att de skulle betala en tredjedel av skörden till langobarderna.

År 576
I det sjunde året efter deras ankomst till Italien underkuvade langobarderna ytterligare en stor del av Italien. De plundrade kyrkor, mördade präster, förstörde städer och utrotade invånarna. Baduarius, svärson till kejsare Justinus, blev besegrad i ett slag mot langobarderna i Italien. Inte lång tid därefter kom Baduarius till slutet av sitt liv.

År 578
Romarna utkämpade ett förödande krig mot langobarderna i Italien.

År 581
Langobarderna i Italien valde en av sina egna vid namn Authari till kung. Vid denna tid blev de romerska soldaterna fullständigt förintade och langobarderna erövrade för egen del territorier i Italien.

År 584
Kejsare Mauricius betalade frankerna för att de skulle anfalla langobarderna och detta ledde till stora förluster för båda folken.

År 586
Authari, langobardernas kung, mötte romarna i ett slag och segrade. Han erövrade Italiens territorie och dödade ett stort antal romerska soldater.

År 587
Romarna hemsökte langobarderna med hjälp av frankerna och bringade en del av provinsen Italien tillbaka till sitt eget styre.

Berättelserna om langobardernas vidare öden är omfattande och blodig. Landet erövrades av frankerna år 774.

Sveber mot saxare i langobardernas forna land

När langobarderna under ledning av sin kung Alboin gick in i Italien (568-569) och erövrade en stor del av landet med understöd av saxare, lät de frankiska kungarna Chlotar och Sigisbert med sveber befolka saxarnas gamla område som de lämnat efter sig. Under Sigiberts liv, återvände de saxare som följt Alboin och anföll dessa nykomlingar. Sveberna och saxarna möttes i ett slag och av saxarnas tjugosex tusen

man föll tjugo tusen. Inom kort möttes de igen och denna gång förintades den saxiska härstyrkan.

Visigoternas kungar efter Eurics tid

Gesalic, Amalaric, Teudes, Teudegisel, Agila och Athanagild

Gesalics regering

Gesalic, son till den föregående kungen och framfödd av en konkubin, valdes till kung i staden Narbonne och han regerade i fyra år (506-510). Hans medel blev värdelösa, ty han var främst i feghet och olycka. I slutet av hans regering, när staden Narbonne erövrades av burgundernas kung Gundobad, flydde Gesalic till Barcelona med stor vanära för honom själv och med stort fördärv för hans män. Där stannade han tills han av Teodoric, ostrogoternas kung i Italien, berövades ämbetet över sitt kungarike på grund av sitt skamfulla beteende.

Därifrån gjorde sig Gesalic klar för avfärd till Afrika och frågade vandalerna om hjälp att återta kungatiteln. När han inte fick någon hjälp, återvände han senare från Afrika. Av fruktan för Teodoric begav han sig till Aquitanien. Efter att ha gömt sig där ett år återvände han till Spanien. Han deltog i ett slag mot Ebba, en av Teodorics generaler, tolv milier (18 km) från staden Barcelona men flydde till slut. Gesalic blev tillfångatagen på andra sidan av floden Durance i Gallien och omkom. På så vis förlorade han först sin ära och sedan sitt liv.

Teodorics tillfälliga regering

Den ostrogotiske kungen Teodoric hade regerat i Italien i arton år när goternas kung Gesalic blev dödad (år 511). Då förvärvade Teodoric även goternas kungarike i Spanien under en tid av femton år (511-526), vilket han lämnade ifrån sig i sin livstid till sin dotterson Amalaric. Under tiden fick folket betala skatt till honom, men för att inte verka girig använde han dessa pengar till den gotiska härstyrkan. Sedan han återvänt därifrån till Italien regerade han mycket framgångsrikt under en lång tid. Värdigheten för staden Rom återställdes i hög grad av honom. Han byggde upp stadsmuren igen och som belöning för detta lät senaten uppföra en gyllene staty av honom.

När ostrogoternas kung Teodorics härstyrka kom fram till Gallien blev frankerna rädda och goterna lade en del av Gallien under Teodorics styre.

Vid denna tid hände det att Teudes, som var en gotisk befälhavare under Teodorics ledning, tog en hustru i Spanien men hon var inte av gotisk börd utan var av en förnämare och rikare släkt, som både innehade hög status och många gods.

Från dessa landegendomar rekryterade han två tusen soldater och omgav sig med en stark livvakt. På så vis blev han regent över goterna men snarast en tyrann eller troninkräktare, som var ute på Teodorics uppdrag. Teodoric vågade inte avsätta honom från tjänsten eftersom han var rädd för att det skulle medföra en splittring där antingen visigoterna gjorde sig självständiga gentemot honom eller att frankerna tog tillfället i akt och lade mer land under sig. I ett försök att komma åt Teudes bad han alla de förnämsta gotiska männen att skriva till Teudes och be honom bete sig på ett rättvist sätt gentemot sin kung och andra ädlingar samt att resa till Teodoric i Ravenna för att hylla honom och visa sin underställda rang. Men Teudes valde att noga efterfölja alla Teodorics order och skickade punkligt skatten till honom, men han reste aldrig till Ravenna.

Amalarics regering

När Teodoric hade återvänt till Italien, började hans dotterson Amalaric sin regering som varade i fem år (526-531). Amalaric var så rädd för frankerna att han gifte sig med Clotild, syster till Childebert som var en av frankernas kungar. Han delade Gallien mellan visigoterna och sin kusin Athalaric som var kung över ostrogoterna. De sistnämnda fick landet öster om floden Rhone, medan visigoterna fick landet som låg väster om floden. Därtill upphävdes den skatt som visigoterna årligen hade betalt till Teodoric och Athalaric var rättvis nog att återlämna alla de skatter till Amalaric vilka ostrogoterna hade tagit i Carcasiana. När sedan dessa två gotiska länder hade förenats med varandra genom äktenskap, lovade de alla män som hade gift sig med en kvinna av det andra folket att välja om han skulle följa sin hustru eller om hon skulle bo hos hans folk. Båda alternativen utnyttjades av många. Senare hände det att Amalaric klandrade sin hustrus bror och åstadkom en stor katastrof. Hans hustru hade en ortodox tro (katolik) medan han själv följde Arius irrläror och var arian. Därför ville han inte tillåta henne att följa sin och sin faders arianska tro rörande de religiösa ritualerna. Eftersom hon inte ville följa hans katolska seder, höll han henne i stor vanära. Då hon var oförmögen att bära denna börda, lät hon berätta allting för sin broder Teodebert. Av den orsaken drabbade visigoterna och frankerna samman i ett krig (år 531) och i slaget som följde förlorade visigoterna och många föll på deras sida. Teodebert tog sin syster med sig och alla de pengar som fanns där samt lade under sig all den mark i Gallien som visigoterna styrde över. De goter som överlevde flyttade till Spanien och tog med sin sina hustrur och barn, där de kom under Teudes styre, som i allt högre grad framträdde som en troninkräktare.

Nedkämpad av Childebert, frankernas kung, vid ett slag vid Narbonne, flydde Amalaric av fruktan till Barcelona. Sedan han föraktades av alla blev hans hals avskuren av armén.

Teudes regering

Teudes blev goternas kung efter Amalaric i Spanien och han regerade i sjutton år (531-548). Eftersom han var en kättare och följde den arianska läran, beviljade han

fred för kyrkan och detta till en sådan grad att han gav de katolska biskoparna tillstånd att komma tillsammans i staden Toledo och att öppet och fritt ordningsställa vad de tyckte var viktigt för kyrkans disciplin. Med Teudes som regent, kom frankernas kungar till Spanien med oräkneliga härstyrkor och ödelade provinsen Tarraconensis genom krig. Goterna stängde, under ledning av general Teudegisel, av passen i bergen till Spanien. De övermannade frankernas härstyrkor med stor förvåning, eftersom de inte hade förväntat sig en seger. Som svar på deras enträgna böner och deras offer av en mycket stor summa pengar, lät generalen fiendestyrkorna få en väg till räddning under en enda dag och en enda natt. Den eländiga frankiska folkmassan, som omöjligen kunde passera förbi på den korta tiden, blev slaktade av goterna. (*Besegrandet av frankerna inträffade år 541 och räknas som den första visigotiska segern över frankerna.*)

Efter denna lyckosamma seger, genomförde goterna ett illa genomtänkt fälttåg (år 547) över sundet vid Cadiz. De tog sig över sundet för att bekämpa det östromerska rikets soldater, som hade överfallit staden Ceuta och drivit ut goterna där. Goterna anföll deras befästning med stor kraft. Men på den följande söndagen lade de ner sina vapen för att inte befläcka dagen med strider. Motståndarna grep genast tag i denna möjlighet och gjorde en överraskande attack och övermannade den invaderande härstyrkan, som var fångad i en fälla mellan land och havet och inte en enda man undkom döden i detta blodbad.

En kort tid därefter mötte kung Teudes den död som han förtjänade. Han sårades av en man i palatset, som under en lång tid hade låtsats vara sinnessjuk för att vilseleda kungen. Listigt förställde han sin galenskap och genomborrade kungen. Fälld av såret han fick, andades Teudes ut sin elaka ande. Det sägs att kungen utalade en ed medan hans blod strömmade fram, att ingen skulle döda hans angripare. Kungen sade att denne man hade fått ett rättvist byte för att ha lurat och mördat sin egen herre (med innebörden att han alltid skulle betraktas som en svekfull mördare?), medan han själv - Teudes - fortfarande var en enskild medborgare (som skulle uppfattas som lojal och trofast?).

Teudegisels regering

När Teudes blev mördad efterträddes han av Teudegisel och han regerade under ett år som kung över goterna (548-549). Han befläckade ett stort antal stormäns äktenskap genom allmän skam. På grund av detta bestämde han sig för att låta dräpa många av stormännen. Han blev dock förhindrad av en grupp sammansvurna i Sevilla. Mitt under festen blev hans hals avskuren och han dog av detta dödliga sår.

Agilas regering

När Teudegisel blev mördad efterträddes han av Agila och han regerade i fem år (549-554). Agila förde fram sina härstyrkor till Cordoba och utkämpade ett slag, men av förakt för den katolska tron åstadkom han stora skador på kyrkan som var ägnad åt den mest välsignade martyren Acisclus. Denna världsliga man kränkte den

heliga platsen för Acisclus grav och vanhelgade den med kvarlevorna från sina fiender och deras hästar, när han inledde striden mot staden Cordobas medborgare. Han förtjänade martyrernas bestraffning. Träffad av hämnden, under detta samma krig, förlorade han båda sina söner, vilka blev dödade där tillsammans med en stor del av hans härstyrka. Hans odelade skatter och klenoder som var ofantligt värdefulla gick också förlorade.

Besegrad flydde Agila i förtvivlan och fruktan samt nådde Merida. Efter en tid startade Athanagild en revolt mot honom i avsikt att själv få styra. Med sin militära makt övermannades Agilas härstyrka som skickats emot honom i Sevilla. Goterna såg hur de förgjorde sig själva och fruktade ännu mer att det romerska imperiets armé skulle invadera Spanien under förevändning att hjälpa till. De dräpte Agila i Merida och överlämnade sig själva till Athanagilds styre.

Athanagilds regering

När Agila hade blivit dräpt tog Athanagild kungatiteln och den behöll han i fjorton år (554-567). När han hade startat revolten i avsikt att avsätta Agila från makten, hade han frågat kejsare Justinianus om han kunde få militär hjälp. Efteråt, hur han än försökte, kunde han inte få iväg dessa soldater från territoriet av sitt kungarike. Ända fram till 620-talet var det strider mot dem, men försvagade genom de ständiga striderna hade de nu blivit brutna och slagna av de många förlusterna. De romerska styrkorna kom till Spanien redan år 552 och erövrade provinsen Baetica, medan det tre år långa kriget mot Agila fortsatte. Athanagild dog en naturlig död i Toledo och kungatronen stod tom i fem månader.

Liuva I, Leovigild, Reccared I och Liuva II

Liuva delar makten med Leovigild

Liuva upphöjdes till kung efter Athanagild i Narbonne och regerade i tre år (567-570). Under hans andra år sedan han säkrat kungamakten, fastställde han inte bara att hans broder Leovigild skulle bli hans efterträdare utan även att han skulle vara medregent och att Leovigild skulle råda över Spanien medan han själv var belåten med att råda över Gallia Narbonensis. På så vis fick riket två regenter. Rörande tronföljden för de gotiska regenterna, räknades bara ett enda år för Liuva (567-568), medan resten ska räknas för hans broder Leovigild. Men Liuva dog först år 573.

Leovigilds regering

Leovigild, broder till kung Liuva, blev år 568 utnämnd till kung över Hispania Citerior (den östra halvan av den iberiska halvön), medan hans broder fortfarande levde. Han fick till äkta Gosuintha, änka efter Athanagild och lyckades på ett ut-

märkt sätt återfå de gamla gränserna för goternas provins, vilka under en tid hade gått förlorade genom revolter från olika grupper.

Sedan Leovigild hade tagit emot kungatiteln över Spanien och Gallia Narbonensis, började han utöka riket och sina rikedomar genom krig. Med arméns nit och de beledsagande framgångarna i hans segrar, lyckades han på ett strålande sätt åstadkomma stora bragder. Han erhöll Cantabria och tog Aregia. Sabaria blev fullständigt erövrat av honom. Många revolterande städer i Spanien gav upp för hans härstyrkor. Han tvingade motståndarnas soldater att fly i åtskilliga slag och intog en del befästningar som de erövrat. Därefter belägrade han platsen där hans son Hermenegild, som var en av de som gjorde revolt mot hans herravälde, fanns och han besegrade sin son. Slutligen började Leovigild föra krig mot sveberna och med förunderligt tempo tvingade deras kungarike under hans eget folks rättsskipning. Han utökade sin makt över den större delen av Spanien. Tidigare hade det gotiska folket blivit begränsade till ett mindre område. Men hans gudlöshet gjorde honom svag och glanslös vad gäller äran av sådana bedrifter.

Fylld med galenskapen av ariansk trolöshet, startade Leovigild en förföljelse av katolikerna, skickade många biskopar i exil samt tog bort många av deras inkomster och kyrkliga förmåner. Avsikten med denna förskräckliga handling var att tvinga in många i den arianska irrläran. Andra vilseledde han utan att plåga dem och lockade dem med guld och gods. Bland de andra åtgärderna han vågade sig på var att återdöpa katoliker, inte bara bland lekmännen utan också bland de högre graderna av prästerligt stånd, sådana som Vincent av Zaragoza, som blev omvandlad från biskop till en avfälling och på så vis kastades från himlen till helvetet.

Leovigild var också mycket förgörande för en del av sina egna män, för dem som han såg vilja vara främst i ädelhet och makt. Dessa högg han antingen huvudet av eller skickade i exil. Han var den förste att berika och utöka skattkammaren genom stöld av medborgarnas egendom och bytet från sina fiender. Han grundlade också en stad i Celtiberia vilken fick namnet Recopolis efter hans son. Med hänsyn till lagarna, ändrade han alla som tycktes ha blivit felaktigt utfärdade av Euric, lade till mycket som tagits bort och strök många som var överflödiga. Han regerade i arton år (568-586) och dog en naturlig död i Toledo.

År 570

Kung Leovigild ödelade regionen Bastetania, som låg runt staden Baza eller Basti. Han ödelade också staden Malaga, anföll och slog deras soldater samt återvände segerrik till sin tron. Kung Leovigild tog makten i Sidonia, den starkaste bland städer, på natten genom förräderi av en man vid namn Framidaneus. Han dödade dess garnison och lämnade tillbaka staden till goternas rättskipning.

I provinsen Galicia blev Miro kung över sveberna efter Teodemir.

År 572
Gepidernas kung Cunimund dog på slagfältet (år 567) och hans skatter togs i dess helhet till kejsare Justinus i Konstantinopel av biskop Trasaric, av den arianska sekten, brorson (eller dotterson) till Cunimund.

Kung Leovigild erövrade om natten staden Cordoba, vilken hade varit i rebellernas händer under en lång tid. Han slaktade fiendestyrkorna och gjorde staden till sin egen. Han tog tillbaka många av goternas städer och befästningar samt dödade ett stort antal vanliga människor som inte var soldater.

Miro, svebernas kung, inlät sig i krig mot rucconerna.

År 573
Vid denna tid kom kung Liuva till slutet av sitt liv och hela Spanien och Gallia Narbonensis kom under styret och makten hos Leovigild. Kung Leovigild invaderade Sabaria och ödelade Sappi, samt fick provinsen under sin rättskipning. Han gjorde Hermenegild och Reccared, sina två söner som han fått med sin förskjutna hustru, till sina medregenter.

År 574
Vid denna tid gick kung Leovigild in i Cantabria. Han dödade inkräktarna i provinsen, övermannade deras styrka, erövrade Amaya och återinförde provinsen till sitt välde.

År 575
Kung Leovigild tog sig upp i de Aregensiska bergen vid Orense i Galicia och förde bort Aspidius, som var herre i regionen, tillsammans med hans hustru och barn samt rikedomar. Därefter lade han regionen under sin egen makt.

År 576
Kung Leovigild ansatte svebernas territorie i Galicia, men på kung Miros enträgna bön, vilket förmedlades via hans sändebud, garanterade Leovigild honom fred för en kortare period.

År 577
Kung Leovigild gick in i Orespeda i södra Spanien, erövrade städer och befästningar i denna provins och gjorde dem till sina egna. Inte lång tid därefter, på samma plats, kvävde goterna en revolt som kom från vanligt folk och från den stunden var Orespeda hållen i sin helhet av goterna.

År 578
Med tyranner som nedgjorts på alla sidor och efter besegrandet av inkräktare i Spanien, fick kung Leovigild fred med sitt eget folk. Han grundlade en stad i Celtiberia, som fick namnet Recopolis (numera okänd och bortglömd) efter sin

son. Han donerade pengar till enastående byggnader, både innanför stadsmuren och utanför, samt upprättade privilegier för folket i den nya staden.

År 579
Kung Leovigild gav den frankiske kung Sigiberts dotter åt sin son Hermenegild till äkta och gav sin son en del av riket att råda över. Medan Leovigild regerade i fred och fridfullhet, utbröt en inhemsk tvist som avbröt hans stävjande av utomstående fiender. För under detta år lyckades hans son Hermenegild, med en avdelning som var lojal mot drottning Gosuintha, på ett olagligt sätt ta över en del av makten och gick ut i öppen revolt i staden Sevilla. Han fick andra städer och befästningar med sig i sitt uppror mot sin fader och de orsakade större förödelse i Spanien - både för goter och romare - än någon attack av utomstående fiender.

År 581
Kung Leovigild erövrade delar av Vasconia, eller baskernas område, samt grundlade den stad som heter Victoriacum (troligen Vitoria).

År 582
Kung Leovigild upprättade en härstyrka för att slå ner sin revolterande son.

År 583
Sedan kung Leovigild hade samlat sina härstyrkor belägrade han staden Sevilla och fångade sin rebelliske son genom en betungande belägring. Svebernas kung Miro kom för att storma staden Sevilla och ge Hermenegild understöd och där slutade han sina dagar. Miros son Eboric efterträdde honom som kung i provinsen Galicia. Under tiden såg kung Leovigild till att staden hemsöktes först av hunger, sedan svärd och slutligen med en blockad av floden Baetis (Guadalquivir).

År 584
Leovigild återuppbyggde murarna till den antika staden Italica, nära Sevilla, som uppvisat en stor förlust för folket i Sevilla. Vid denna tid uppbar Audeca olagligen kungavärdighet hos sveberna i Galicia och fick Siseguntia till äkta, hon var kung Miros änka. Han berövade Eboric sitt ämbete och gjorde honom till munk i ett kloster.

Kung Leovigild gick in i Sevilla med en härstyrka sedan hans son Hermenegild hade flytt till det romerska imperiets territorie i Spanien. Leovigild erövrade staden och befästningarna som hans son hade intagit. Inte lång tid därefter grep han sin son i staden Cordoba. Han skickade Hermenegild till Valencia i exil och berövade honom hans ämbete.

År 585

Kung Leovigild ödelade Galicia, avsatte kung Audeca från sitt ämbete och bringade folket, skatterna och svebernas territorie under sitt eget styre. Han gjorde Galicia till en gotisk provins.

Hermenegild mördades i staden Tarragona av Sisbert.

Frankerna gick in i provinsen Gallia Narbonensis i södra Frankrike med sina härstyrkor i ett försök att erövra det. Leovigild skickade sin son Reccared för att möta dem. Han drev tillbaka frankernas styrkor och provinsen Gallia Narbonensis fredades från deras anfall. Reccared erövrade två befästningar, en av dem på ett fredligt sätt och den andra med våld, tillsammans med ett stort antal män. I ett våldsamt slag anföll och erövrade kung Reccared den befästning som kallas Ugernum, som är placerad på ett mycket säkert ställe vid kanten av floden Rhone. Han återvände segerrik till sin fader och sitt land.

Berövad sin titel fick Audeca tonsur och blev värdig äran att få upprätthålla en prästtjänst, sedan han inte längre upprätthöll kungavärdighet. Han hyste ingen tvekan om detta eftersom han hade gjort sig själv till kung i Eborics ställe. Han blev förd i exil till staden Beja.

Malaric tog olagligen makten i Galicia, som om han ville bli kung. Han blev omgående slagen av kung Leovigilds generaler samt tillfångatagen och förd i kedjor till Leovigild.

Reccareds regering

År 586

Detta år slöt kung Leovigild sitt liv och hans son Reccared(I) tog emot den kungliga spiran med fridfullhet. Han var en from man, helt annorlunda än sin fader i sitt sätt att leva. Medan den ena ej var religiös och hade ett krigiskt sinnelag, var den andra gudfruktig och enastående i fred. Medan den ena ökade goternas herravälde genom krig, var den andra ärofullt segrande i tron när han utvalde samma folk. I begynnelsen av sin regering anammade Reccared den katolska läran och såg till att allt folk i den gotiska nationen efterlevde den sanna tron och tog bort inrotade fläckar som var felaktiga.

Reccared sammankallade sedan en synod av biskopar från olika provinser i Spanien och Gallia Narbonensis för att fördöma den arianska irrläran. Han, den mest religiösa regenten, deltog i rådet och bekräftade detta dokument med sin närvaro och underskrift. Han avsvor sig, tillsammans med alla sina undersåtar Arius falska lära, vilken det gotiska folket lärt sig ända fram till denna tid. Han kungjorde föreningen av de tre personerna i Gud, där Sonen föddes huvudsakligen av Fadern och den Helige Ande fortsatte att vara oskiljaktig från både Fadern och Sonen, samt var den ende Anden till dem båda, förenande dem till en enda.

Med trons hjälp startade Reccared ärorika krig mot fientliga folk. Rörande frankernas invasion av Gallia Narbonensis med ungefär 60.000 krigare, skickade han sin general Claudius mot dem och vann en ärorik seger. Ingen av goternas segrar i Spanien var större eller ens jämförbar. Många tusen av fienderna blev slagna eller

tillfångatagna och den återstående delen av armén, bortom hopp, vände sig i flykt med goterna efter sig tills de blev nedhuggna medan de fortfarande var kvar inom sitt eget lands territorie. Reccared hetsade ofta sina styrkor mot de romerska övergreppen och baskernas attacker. I dessa fall ville han inte starta krig, utan snarare få sitt folk att hålla sig i god form genom att träna sig i idrott som brottning.

De provinser som hans fader erövrade i krig, bevarade Reccared med fred och administrerade dem med rättvisa samt regerade dem med måttfullhet. Han var vänlig och mild, med anmärkningsvärd godhet och han hade en sådan hedervärd hållning och så välvilligt hjärta att det påverkade sinnet hos alla. Han bringade även dåliga män till en längtan efter hans kärlek. Han var så generös att han återinförde, genom sin rättvishet, välståndet hos de enskilda medborgarna och skattkammaren hos kyrkan, som hans fader skamfullt hade beslagtagit. Han var så barmhärtig att han ofta minskade skatten som folket skulle betala genom beviljandet av denna ynnest.

Reccared berikade många med gåvor och upphöjde ännu fler med ära. Han anförtrodde sina rikedomar hos de undermåliga och sin skattkammare hos lärlingar, i vetskap om att kungariket hade givits till honom av den anledningen, att han kunde glädjas åt det på ett hälsosamt sätt och nå ett gott slut från dess goda början. Han upphöjde saligheten i sin sanna tro, som han hade hållit från början av sin regering, med ett slutligt allmänt erkännande av botgöring. Han dog en fridfull död i Toledo, efter att ha regerat i femton år (586-601).

År 587

Sisbert, som hade mördat kungens son Hermenegild, dog en vanhedrande död.

Under första året av sin regering och i den tionde månaden, blev Reccared katolik. Han närmade sig prästerna av den arianska sekten med visdomsord och omvände dem till den katolska tron, snarare genom skäl än genom makt. Därmed återinförde han alla de gotiska och svebiska folken till enheten och freden i den kristna kyrkan.

Desiderius, en frankisk general, blev anfallen och slagen av kung Reccareds gotiska generaler. Han dog på slagfältet, där ett stort antal franker blev dödade.

Kung Reccared återlämnade generöst den egendom som hade blivit beslagtagen av sina företrädare. Han blev grundare och beskyddare av kyrkor och kloster.

År 588

En del av arierna, såsom Segga och biskop Sunna samt andra, blev upptäckta när de försökte få makt på ett olagligt sätt. Av de dömda männen tvingades Sunna i exil och Segga blev skickad till Galicia sedan hans händer blivit avhuggna.

År 589

Biskop Uldidas konspiration, som var planerad tillsammans med drottning Gosuintha, blev yppad för Reccared och det blev känt att de båda hade förkastat gemenskapen med den katolska tron, vilken de hade låtsats anta under kristet sken. När

detta onda dåd var röjt, blev Uldida dömd till exil och Gosuintha, som alltid var fientligt inställd till katolikerna, kom till slutet av sitt liv vid den tiden.

Den frankiska härstyrka som skickades iväg av Gunthchramn, kung över det burgundiska området av Frankrike, men som leddes av general Boso, kom till Gallia Narbonensis och satte upp sitt läger i närheten av staden Carcassonne. Kommendant Claudius i Lusitania (som ungefär motsvarar Portugal), blev beordrad av kung Reccared att stoppa dem och skyndade sig dit. När slaget började drevs frankerna på flykten, deras läger erövrades och armén slaktades av goterna.

Det är känt att i detta slag var den gudomliga välviljan inblandad i den katolska tron, som kung Reccared tillsammans med alla goterna hade anammat, eftersom det inte är svårt för vår Gud att ge seger åt de få över de många. För det är känt att general Claudius med knappt tre hundra män drev omkring 60.000 franker på flykten och att de högg ner en större del av dem med svärd.

År 590

Medan Reccared regerade i ortodox fred och fridfullhet, spreds de inhemska konspirationerna. En medlem av hans eget privata hushåll, i själva verket en provinsiell general vid namn Argimund, ville på ett olagligt sätt rycka åt sig makt från Reccared och om han lyckades, beröva honom såväl kungaämbetet som livet. Men intrigerna i hans förskräckliga sammansvärjning upptäcktes och han blev tillfångatagen och slagen i järnkedjor. Hans medbrottslingar som erkände sin respektlösa konspiration blev rannsakade och avrättade på ett lämpligt sätt utifrån brottets art. Men Argimund själv, som ville inta kungatronen, blev först förhörd medan han piskades, därefter blev hans huvud rakat på en vanhedrande sätt och hans högra hand avhuggen. Han blev därefter uppvisad, sittande på en åsna genom staden Toledo, för att vara ett exempel inför folket och undervisa alla tjänare att de inte skulle vara självsäkra inför sina herrar.

Liuvas II regering

Efter kung Reccared regerade hans son Liuva II under två år (601-603). Han var född av en anspråkslös kvinna, men var själv ryktbar för den medfödda kvaliteten på sin dygd. Men Vitteric erövrade makten på ett olagligt sätt och avsatte den oskyldige från kungatronen medan han ännu var i den första blomningen av sin mandom. Efter att ha huggit av honom högra handen, dräpte Vitteric honom i hans tjugoförsta år, det andra i hans regering.

Vitteric, Gundemar, Sisebut, Reccared II och Suinthila

Vitterics regering

Efter det att Liuva II hade blivit mördad, höll Vitteric kungatronen, som han erövrat under Liuvas livstid, under sju år (603-610). Han var verkligen hårt sysselsatt av kriget men han vann aldrig någon drabbning. Trots att han ansträngde sig själv i striderna mot romarnas arméer åstadkom han ingenting som kunde skänka ära, utom det att han genom sina generaler tillfångatog några soldater vid Saguntum (norr om Valencia). Under sitt liv gjorde han många handlingar som var olagliga och på grund av att han levde genom svärdet, dog han också av svärd. Liuvas oskyldiga död blev inte utan vedergällning. Vitteric blev dödad mellan rätterna till en måltid som ett resultat av en konspiration av några män. Hans kropp togs bort utan vare sig ceremonier eller begravning.

Gundemars regering

Gundemar blev kung och regerade under två år (610-612) efter Vitteric. Han ödelade baskernas område under ett enda fälttåg och belägrade romarnas armé med ett annat fälttåg. Han dog en naturlig död i Toledo.

Sisebuts regering

Sisebut, den vise mannen med djupsinnig lärdom, blev kallad till den kungliga tronen efter Gundemar och han regerade i åtta år och sex månader (612-621) medan saracenerna fortfarande betalade tribut till romarna. I början av hans regering tvingade han judarna att anamma den kristna tron och han gjorde det med iver, men inte i enlighet med kunskap, ty han tvingade de judar med makt, vilka borde ha kommit till tron på förnuftets väg. Sisebut var inte desto mindre uttrycksfull i sitt tal, underrättad i sina åsikter och besjälad med en del kunskaper om breven i skrifterna.

Han var berömd för sin militära förebild och sina segrar. Genom att skicka iväg en armé bröt han ner rebellen Asturians herravälde. Genom sina generaler övermannade han folket rucconerna som var skyddade av branta berg på alla sidor. Personligen hade han den stora lyckan att kunna triumfera två gånger över romarna och erövra en del av deras städer i strid. Han var så barmhärtig, som en följd av sina segrar, att han betalade lösen för många av de fiender som hade blivit satta i slaveri genom att de var krigsbyte åt hans armé och han använde sin skattkammare för att friköpa fångar. Några hävdar att han dog en naturlig död, medan andra påstår att han dog av en för stor dos av några läkemedel. Han lämnade en liten son, Reccared II, som blev kung för några få dagar efter sin faders död innan också han dog.

Reccareds regering

Reccared efterträdde Sisebut på tronen men regerade bara i tre månader (621).

Suintilas regering

Suinthila blev därefter kung över goternas kungarike och han regerade i tio år (621-631). Med en snabb seger förde han det krig till ett slut, som goterna hade börjat med romarna. Han blev då kung över hela Spanien.

Suinthila erhöll den kungliga spiran genom gudomligt behag. Han hade utnämnts till general under kung Sisebut, erövrat romerska befästningar och övermannat folket ruccononerna. Sedan han hade upphöjts och fått kunglig rang, startade han krig och erövrade de återstående städerna som romarna höll i Spanien och med häpnadsväckande tur kunde han triumfera ännu mer hedrande än de tidigare kungarna. Han var den förste som lyckades få herravälde över hela Spanien, norr om sundet, vilket inte någon av de tidigare regenterna hade uppnått. Han förstärkte sina anspråk på berömmelse i strid genom att tillfångata två patricier, en genom slughet och den andra genom makt.

I början av hans regering, inledde Suinthila också ett fälttåg mot baskerna som hade invaderat provinsen Tarraconensis. Där blev detta bergsfolk så slagna av skräck vid hans ankomst att de omedelbart lade ner sina vapen, knäppte sina händer till bön, överlämnade sina nackar till honom som bedjande och gav honom gisslan, som om de var medvetna om hans hederliga rättsskipning. De byggde staden Ologicus (numera en okänd stad) för goterna med sina egna skatter och egen ansträngning, lovade att vara lydiga inför Suinthilas styre och herravälde samt att utföra allt han önskade av dem.

Bortom denna rättvisa rörande militär heder, fanns det hos Suinthila många dygder av kunglig storslagenhet, såsom tro, klokhet, flit, entusiastisk granskning av juridiska ämnen och en kraftfull delaktighet i statsskicket. Han var generös mot alla i sin frikostighet och alltid snabb i sin barmhärtighet mot de fattiga och nödställda. Han var på detta sätt inte bara en regent över folket utan också värd att kallas fader för de lidande.

Hans son, Ricimer, blev hans medregent och delade tronen likvärdigt med sin fader. I sin barndom sken prakten av hans kungliga natur på ett sådant sätt i honom att bilden av fädernedygderna blev synliga både i hans handlingar och kroppsliga framträdande.

Sisenand, Chintila, Tulga, Chindasuinth och Reccesuinth

Sisenands regering

Sisenand blev placerad på den kungliga tronen under fem år (631-635), efter att ha erövrat goternas kungarike genom en revolt. I det tredje året av hans styre blev han, liksom en föregående kung vid namn Reccared I, ryktbar genom att han ordnade ett kyrkomöte för den heliga jungfrun och Leocadia, martyr för Kristus, där man beaktade olika ämnen. Sextiosex biskopar från Gallia Narbonensis och Spanien samlades i Toledo tillsammans med de kyrkoherdar, som kom istället för de frånvarande, samt därtill palatsets herrar. Det skedde med stöd av Isidor av Sevilla, som var en underbar och mycket berömd person som skrivit många böcker. Vid denna heliga synod var det en som sken över alla andra, nämligen Braulio, biskop av Zaragoza, vars vältalighet nått ända till Rom, moder och drottning bland städer, som förundrade sig över hans formuleringar i brev.

Chintilas regering

Chintila blev placerad som kung över goterna och regerade i sex år (635-640).

Tulgas regering

Tulga, med god karaktär och förnäma förfäder, fick ta emot det gotiska kungadömet och regerade i två år (640-642).

Chindasuinths regering

Chindasuinth regerade triumferande över goternas kungarike i Iberia, vilket han erövrat genom en revolt. I sex år (642-648) förhärjade han de goter han styrde över, vilket han gjorde ensam och utan sin son som medregent.

Reccesuinths regering

Chindasuinth insatte sin ansvarslösa men generösa son Reccesuinth som kung över goterna och han regerade i tjugofyra år (648-672).

Under Reccesuinths tid inträffade en förmörkelse av solen vilken gjorde stjärnorna synliga mitt på dagen. Detta skrämde alla i Spanien och förebådade en invasion av baskerna som orsakade stor skada på armén. Baskerna var allierade med troninkräktaren Froia, men blev krossade av Reccesuinth.

År 672

Reccasuith, goternas kung, lämnade staden Toledo och kom till sitt eget gods som ligger nära Mount Caure och hette Gerticos, men som kallades Bamba av folket. Där dog han en naturlig död och blev begravd på samma ställe.

Wamba, Ervig, Egica och Witiza

Wambas regering

Då valdes Wamba till kung av alla och regerade i åtta år (672-680). Från början avböjde Wamba, eftersom han inte ville ha den kungliga makten, men till slut accepterade han mot sin vilja det som armén ville. Han fördes omgående till Toledo och blev krönt till kung i Sankta Marias kyrka. Vid just denna timma och inför alla närvarande, sågs ett bi flyga från Wambas huvud och upp mot himlen. Detta tecken utförde Herren för att tillkännage framtida segrar, vilka faktiskt utvecklades ur de kommande händelserna.

När Wamba hade hållit den kungliga spiran i tre år lät han återuppbygga staden Toledo med underbar och elegant hantverksskicklighet.

Många gånger kuvade Wamba både asturierna och baskerna, vilka gjorde revolt vid åtskilliga tillfällen och han gjorde dem till sina tjänare.

Paulus, en general som skickades till Gallia Narbonensis, gjorde omgående revolt och fick allting i den regionen i oordning. Med hjälp av frankernas härstyrka gjorde han sig redo för att möta kung Wamba i ett slag. Detta berättades vidare till kungen av Vasconia som omedelbart flyttade sin armé till Gallia Narbonensis. Kungen förföljde Paulus som flydde från stad till stad tills han nådde Nimes, där Wamba belägrade platsen. På tredje dagen tillfångatog Wamba dem alla. Han behandlade Paulus rättsligt och beordrade att hans ögon skulle stickas ut. Han dödade också många frankiska trupper där och sammanförde provinsen till sitt eget rike, varefter han återvände till Toledo i triumf.

I Wambas tid hände också att 270 saracenska skepp anföll längs den spanska kusten men de blev alla förstörda och brända. Kung Wamba arrangerade så att kyrkomöten regelbundet kunde bli hållna i Toledo, såsom han hade uttalat på ett tydligt sätt i sin förordning.

Tidigare, under kung Chindasuinths dagar, hade en man vid namn Ardabast kommit från Grekland över havet, efter att ha blivit fördriven av kejsaren och anlände till Spanien. Kung Chindasuinth tog emot honom på ett storslaget sätt och gav honom sin sondotter (eller systerdotter) till äkta. Från detta äktenskap kom en son vid namn Ervig. Sedan Ervig hade blivit uppfostrad i palatset och hänförd över grevarnas rang, blev han uppblåst av stolthet och intrigerade slugt mot kung Wamba. Han gav kungen en ört kallad spartus att dricka och omgående försvann Wambas minne. Biskopen i staden och ädlingarna i palatset, vilka var trogna mot kungen och för vilka dryckens verkningar var fullständigt okänd, såg den nedbrutne kungen utan minne. Då förde de på grund av sin fromhet ut honom och utdelade omedelbart ritualen för syndabekännelsen och botgöring (eller ett mellanting mellan dop och sista smörjelsen), av fruktan att kungen skulle dö före botgöringen. När kungen tillfrisknade från verkningarna och förstod vad som hade hänt, återvände han omgående till ett kloster. Där stannade han i ett religiöst liv så länge han levde. Vid denna tid kunde botgöringen bara ske en enda gång under livstiden,

därför var det viktigt att inte leva ett liv efter en sådan händelse som kunde medföra någon form av synd. Han var kung under nio år och en månad men levde i klostret i sju år och tre månader. Han dog en naturlig död år 681.

Ervigs regering

Efter Wamba tog Ervig över kungatiteln som han hade erhållit genom en revolt och han regerade i sex år och fyra månader (680-687). Han höll många kyrkomöten och tog bort delar i lagen som hans företrädare skrivit och beordrade att andra skulle skrivas istället och i hans namn. Han var from och måttlig mot sina undersåtar. Han gav också sin dotter Cixilo i äkta till den ädle mannen Egica, brorson (eller systerson) till Wamba. Ervig dog en naturlig död i Toledo.

Vid denna tid kom en svår pest till Spanien.

Egicas regering

Ervig efterträddes av sin svärson Egica som kung (år 687) och han var vis samt tålmodig. Han höll allmänna kyrkomöten, kuvade många revolterande folk inom kungariket och höll tre slag mot frankerna men vann inga segrar. När han erhöll kungatiteln, beordrade hans morbror honom att förskjuta sin hustru Cixilo eftersom hennes fader Ervig på ett slugt sätt hade gjort honom till kung. Egica följde dessa order och skickade bort henne med några svepskäl. Men innan han försköt sin hustru, fick han tillsammans med henne en son vid namn Witiza (även kallad Achila), som kungen gjorde till sin medregent i styret under hela sin återstående livslängd. Egica beordrade Witiza att leva i staden Tuy, för fadern skulle hålla kungatiteln över goterna och sonen över sveberna. Han förtryckte goterna med grym död. Därtill spreds en obarmhärtig böldpest vid denna tid.

Egica regerade i tio år (687-697) innan sonen valdes till medregent och ytterligare i fem år med sonen vid sin sida. Han dog en naturlig död i Toledo (701).

Witizas regering

Egica gjorde sin son Witiza till arvinge (år 697) och höll goternas kungadöme tillsammans med honom. Witiza regerade först i förening med sin skröplige fader men tog till slut sin faders tron. Han var mest mild under de åren (697-710) som han innehade kungatiteln. Han lät inte bara föra tillbaka de personer som hans fader dömt till exil, utan hjälpte dem också sedan de återkommit. Han lät de personer återfå sin tidigare glädje, vilken hans fader hade förtryckt med häftig belastning. Han gav tillbaka landområden till dem som hade blivit berövade land av hans fader. Slutligen kallade han samman alla och lät offentligt bränna de pantbrev som hans fader hade att fordra genom sitt bedrägeri. Han ville inte bara frige de oskyldiga från en oförstörbar skuldsedel, utan återlämnade till allmänheten också den del av sin privata egendom som sedan länge hade lagts i beslag.

Oförmögen att uthärda förödelsen i hela Spanien, som kom genom de förutnämnda olyckorna, övergav Witiza och Egica palatset. Sedan denna förödelse hade upphört, dog Witizas fader Egica en naturlig död (år 701) och Witiza regerade

framgångsrikt under de återstående åren av sin regering. Alla i Spanien, trygga i sin stora förnöjsamhet, var ivriga i sin glädje.

Efter Egicas död återvände Witiza till Toledo och den kungliga tronen. Witiza var en misslyckad individ och vanhedrande vad gäller sederna. Han upplöste rådsförsamlingarna, gav sitt samtycke till de kyrkliga påbuden och tog många hustrur och konkubiner. För att ingen rådsförsamling skulle komma samman emot honom, beordrade han biskoparna, prästerna och dekanerna att ta sig hustrur.

Detta var orsaken till Spaniens fall. Eftersom kungarna och prästerna försköt Herren, fördärvades hela den spanska armén.

Ärkebiskop Gunderic

Vid denna tid blev Gunderic, ärkebiskop i den kungliga staden Toledo och redan ryktbar för sin helighet, ännu mer upphöjd och ärad för sina många mirakel.

Den arabiska erövringen av Spanien

Visigoternas kung Roderic och tiden därefter

Roderics familj och regering

När Witiza dog en naturlig död i Toledo, valdes Roderic till kung av goterna (år 710). Roderic erhöll kungatronen genom en revolt på tillskyndan av senaten, men regerade bara ett enda år.

Detta är att berätta om hans familj. Roderic var son till Teodefred. Teodefred var son till kung Chindasuinth, men hans fader övergav honom i unga år. Efter en tid när Teodefred nådde mogen ålder, förstod kung Egica att Teodefred kunde bli vald till kung och tänkte i sitt hjärta att han skulle kunna konspirera med goterna och tvinga honom från sin tron. Så han beordrade att Teodefred skulle bländas. Efter att ha blivit fördriven från den kungliga staden, begav sig Teodefred till Cordoba där han levde sitt liv. Där tog han sig en hustru vid namn Ricilo, som kom från en ädel familj och hon födde deras son Roderic. När Roderic växte upp och nådde mogen ålder, var han en krigisk man. Innan han blev kung byggde han ett palats i Cordoba, vilket kallades "Uallat Ruderici" av chaldéerna eller araberna. Det betyder Roderics palats. Låt oss nu återvända till händelserna under hans regering.

Under Roderic tid ökade orättvisan kraftigt i Spanien. På det andra året av hans regering anlände saracenerna till Spanien på grund av det förräderi som Witizas son stod för. När kungen blev medveten om invasionen (som inleddes den 30 april år 711) begav han sig omedelbart ut med sin härstyrka för att strida emot dem.

Det arabiska anfallet år 711

Walid höll i spiran för saracenernas välde (från år 709). I den västra regionen av arabernas välde lyckades Walid, genom sin general Musa (Musa ibn Nusayr) som höll befäl över hans armé, att attackera goternas kungadöme.

Efter att ha uppbådat sina gotiska ärstyrkor befallde han arméerna att gå emot araberna och morerna som skickats dit av Musa, det är Tariq ibn Ziyad och de andra, som länge hade plundrat i provinserna som hade överlämnats till dem och samtidigt förstört många städer. Tariq ibn Ziyad var guvernör i Tangers och utvald av Musa att leda berberna i deras anfall mot Spanien 711 (vilka for över Gibraltar sund den 30 april år 711).

Detta år blev Spanien ödelagt genom de förutnämnda härstyrkorna och blev våldsamt ansatt, inte bra av fienderna utan också av de inhemska styrkornas raseri.

Musa själv kom över sundet vid Cadiz till det eländiga landet och pressade på mot Herkules stoder, vilka var som ingången till en port likt index (innehållsförteckning) till en bok som kunde uppenbara och öppna vägen till Spanien. Han gjorde en lång plundrande och gudlös invasion av Spanien för att krossa det. Sedan han tvingat sig fram till Toledo, den kungliga staden, påtvingade han de angränsande regionerna en ond och svekfull fred. Uppe på en byggnadsställning lät han halshugga alla de ädla herrar som var kvar och arresterade de flyende från Toledo med hjälp av Oppa, Egicas son. Med Oppas hjälp dödade han dem alla med svärd. På det sättet ödelade han inte bara Hispania Ulterior, utan också Hispania Citerior ända upp till och bortom den gamla och en gång blomstrande staden Zaragoza. Nu, genom Guds dom, öppen och utlämnad till svärdet, hungersnöd och fångenskap. Han ödelade underbara städer och brände dem med eld, dömde ädla herrar och kraftfulla män till korset, samt slaktade unga och barn med svärdet. Medan han injagade skräck hos alla på detta sätt, var det en del städer som blev oangripna och bönföll om fred under tvång och, efter övertygande och förlöjligande av dem med en särskild slughet, beviljade saracenerna deras begäran utan försening. När medborgarna sedan förkastade det som de hade accepterat på grund av rädsla och skräck, försökte de fly till bergen där de riskerade hunger och att dö på olika sätt. Saracenerna satte upp sitt barbariska kungadöme i Spanien, speciellt i Cordoba som förut var ett aristokratiskt stift och alltid den mest välmående vid jämförelse med de övriga städerna och som hade gett sina första frukter till visigoternas kungarike.

Vem kan skildra en sådan skräck? Vem kan räkna upp en sådan smärtfylld katastrof? Även om varje lem förvandlades till en tunga, skulle det vara bortom människans natur att uttrycka ruineringen av Spanien, de många och stora illdåden.

Roderics död

Roderic begav sig mot de Transductinska bergen (vilka antas ha legat vid Medina Sidonia och intill floden Guadalete) för att bekämpa araberna. I det slaget (den 19 juli) var hela den gotiska härstyrkan med, vilka svekfullt hade följt honom. På grund av rivaliteten om kungatiteln flydde de så han blev dödad. Allt detta eftersom visigoterna var mitt uppe i ett inbördeskrig vid tiden för arabernas anfall. På så vis förlorade inte Roderic bara sin kungamakt utan också sitt hemland. Hans rival blev också dödad. Tyngda av mängden synder och utsatta för Witizas sons förräderi, drevs goterna på flykten. Armén, som flydde mot sin undergång, var i det närmaste tillintetgjord. Eftersom de hade försakat Gud och inte tjänade honom med rättvisa och sanning, blev de övergivna av Gud så att de inte längre kunde leva i det land som de önskade.

Angående Roderic vet vi ingenting om hans död. Men i våra egna ofina dagar (skrivet i mitten av 800-talet), när staden Viseo och dess förorter blev bebodda, fann man ett monument i en viss basilika där, varpå det fanns en inskription och en gravskrift med följande lydelse: "Här ligger Roderic, den siste kungen över goterna."

Sedan araberna hade erövrat kungadömet fick de kuvade betala tribut.

Bestraffningen av Musa

När femton månader hade förflutit efter krigets början, beordrades Musa av prinsarna att han, sedan han hade lämnat sin son Abd al-Aziz i sitt palats, skulle återvända till sitt hemland och infinna sig hos kung Walid, vilket skedde i det sista året av hans regering. Musa förde med sig en del ädlingar från Spanien som hade räddat sig undan svärdet. Guld och silver prövades med iver av bankirerna. En stor andel värdefulla prydnader, dyrbara stenar och pärlor fördes också med, liksom salva för att lysa upp kvinnors önskningar och många andra ting från olika håll i Spanien som skulle vara långtråkigt att återge. När han kom fram, fann han genom Guds vilja Walid på dåligt humör. Musa blev bortförd på ett vanhedrande sätt från furstens palats och uppvisades med ett rep runt sin hals.

Walid såg tillgångarna från allt folk i Spanien. Sedan han hade fått se rikedomarna och skönheten hos de unga kvinnorna, förringade han Musas stora berömmelse och dömde honom till döden genom tortyr. Trots enträgna böner från ledare och viktiga personer, som Musa hade skänkt många gåvor från sin enorma förmögenhet, dömde Walid honom att böta 2.000.000 solidi (90 ton guld). Kort tid därefter nådde Walid slutet av sin levnad och dog. På tillrådan av Urban, den ädlaste mannen i Afrika vilken var uppfostrad i den katolska tron, valde Musa att betala som om det inte bekom honom något och menade att den påtvingade bestraffningen var anpassad till hans stora förmögenhet.

Ärkebiskop Sindered

Vid denna tid var Sindered ärkebiskop i den kungliga staden Toledo.

Fred och nya krig

Abd al-Aziz återställde freden över hela Spanien efter tre års strider (år 715), men under oket av tributen. Sedan han hade tagit alla de rikas och de hedervärdas ställning i Sevilla, liksom drottningen av Spanien som han äktade, samt döttrarna till kungar och prinsar, vilka han behandlade som konkubiner och därefter förhastat försköt, blev han troligen mördad, på tillrådan av Ayub genom en revolt av hans egna män, medan han gått till bön. När Ayub hade hållit Spanien under en hel månad, intog al-Hurr (Al-Hurr ibn Abd ar-Rahman al-Thaqafi) tronen i Hesperia på order av prinsen, som var informerad om vad som hänt Abd al-Aziz. På tillrådan av drottning Egilona, hustru till den senaste kungen Roderic och som han hade äktat för egen del, försökte han bli av med det arabiska oket från sin egen nacke och behålla det erövrade kungadömet i Iberia för sig själv.

Al-Hurr förlängde sin juridiska makt över hela Spanien. Under en tid av omkring tre år, med strider och fredsfördrag, försökte han få kontroll över Gallia Narbonensis. En kort tid senare, efter att ha organiserat Hispania Ulterior för indrivandet av skatter, återvände han till Hispania Citerior varifrån han regerade.

I Spanien höll al-Hurr kvar makten över den förnäma staden Cordoba och grupperade garnisoner av saracener. Han återlämnade de små lantegendomarna till de kristna som från början hade blivit beslagtagna för fredens skull men också för att bringa fram inkomster till den allmänna skattkammaren. Han straffade de morer, som under lång tid hade bott i Spanien, på grund av de skatter som de hade gömt. Han klädde dem i säck och aska, översvämmade dem med ormar och löss, band dem i fängelset och tyngde dem med kedjor samt torterade dem under förhören.

I den västra regionen av Spanien uppnådde man många militära segrar under sin ledare as-Samh (As-Samh ibn Malik-Khaulani). Efter att ha haft makten i Spanien under lite mindre än tre år genomförde han på eget initiativ en folkräkning av Hispania Ulterior och Hispania Citerior. Han fördelade till sina allierade genom lottning bytet och vapnen samt allt annat som araberna hade erhållit genom plundringen av Spanien och som ännu inte blivit fördelat. Han lät också föra en del av det flyttbara och de oflyttbara godsen till statens ägo. Därefter gjorde han staden Narbonne till sin egen och plågade det frankiska folket med upprepade slag. Han placerade garnisoner med saracener i staden Narbonne för att kunna överblicka försvaret på ett bättre sätt.

Efter att ha samlat sina härstyrkor kom as-Samh att anfalla staden Toulouse (år 721) och han omringade staden med en belägring i ett försök att övermanna den med slungor och andra typer av maskiner. Informerade om händelsernas utveckling, samlades frankerna under Eudes, sina befälhavare. Eudes var greve av Aquitanien. Där vid Toulouse, medan stridslinjerna hos båda arméerna var engagerade med varandra i allvarliga strider, dödade frankerna as-Samh, ledaren för saracenernas härstyrkor, tillsammans med den avdelning av armén som var samlad kring honom och förföljde den återstående delen i de fall som de kom undan i flykt. Abd ar-Rahman (Abd ar-Rahman ibn Abd Allah al-Ghafiqi) accepterade att vara befälhavare över saracenerna i en månad tills Anbasah (Anbasah ibn Sahim al-Kalbi), på order av prinsen, kom för att tjäna som guvernör.

Biskop Fredoarius

En viss Fredoarius var vid denna tid biskop i stiftet Guadix.

Arabiska krig mot frankerna

Anbasah bibehöll ståtligt regentskapet över Spanien under fyra och ett halvt år (721-725). Han planerade fälttåg mot frankerna och genomförde dem, men han slogs utan framgång. Inte desto mindre ansatte han ett stort antal städer och befästningar med sina krigare, försvagade dem genom överraskningsattacker och ansatte de kristna i landet med dubbla skatter. Han triumferade i Spanien med den högsta hedern. Efter en tid ville Anbasah starta ett nytt fälttåg mot frankerna, som han skulle leda personligen, varför han omgående planerade att gå till anfall med sin befintliga härstyrka. Medan han var ute och stred mot fienden dog han en naturlig död. Just innan han dog påbjöd han att Udhrad skulle bli konsul över det

land som var anförtrott åt honom samt kommendant över den återvändande och oordnade armén.

Yahyas, Hudjifahs, Uthmans och Abd ar-Rahmans regering

En saracen vid namn Yahya (Yahya ibn Salamah al-Qalbi) kom och övertog omgående styret på order av prinsarna. Han var en grym och skrämmande despot vars raseri varade i närmare tre år (725-727). Med förbittrat svek uppviglade han saracenerna och morerna i Spanien genom konfiskerad egendom, som de hade hand om för fredens skull, samt återlämnade många ägodelar till de kristna.

Hudjifah (Hudjifah ibn al-Ahwan al-Qaysi) blev därefter utvald att styra över Spanien (år 728). Året efter (år 729) kom Uthman (Uthmann ibn Abi Nasah al-Khathami) i hemlighet från Afrika för att styra över Spanien. Sedan Uthman hade styrt i fyra månader, som ersättare för Hudjifah på ett hedersamt sätt, uppvisade Haytham (Haytham ibn Ubayd al-Kilabi) bekräftelsen och tillståndet offentligt som kom från prinsen, vilket visade att han omedelbart skulle ta kontrollen över Spanien.

Sedan fick Abd ar-Rahman (Abd ar-Rahman ibn Abd Allah al Ghafiqi), en krigisk herre, snabbt all makt i Spanien och stod över alla andra i tre år (731-733). Trots att han var mycket framstående i tapperhet och ryktbarhet, hände det att en mor som kallades Munnuza (en berber vid namn Uthman ibn Abu Nisah) upprättade ett litet oberoende principat just norr om Pyrenéerna vid Cerdanya. Munnuza hörde att hans folk blev förtryckt genom den stränga dumdristigheten av domarna i Libyen. Genast slöt han fred med frankerna och organiserade en revolt mot saracenerna i Spanien och han var väl förberedd på ett krig. Några dagar senare förberedde Abd ar-Rahman ett fälttåg för att obarmhärtigt straffa rebellerna. När de fann Munnuza i staden Cerdanya, blev han omringad av en belägring. Efter en tid bröt han sig igenom och begav sig på flykt sedan han druckit sig otörstig på de kristnas blod. Bland annat hade han bränt ihjäl den ärofulla biskopen Anambad som var i sina bästa år. Efter dessa illdåd visste inte Munnuza vart han skulle fly. Han stannade kvar på fri fot, på kanten till döden, med armén följande precis bakom sig längs olika stigar. Frankernas befälhavare Eudes hade en gång, på grund av en allians med honom och i avsikt att förekomma en arabisk attack, gett sin dotter som hustru till Munnuza för att tillfredsställa hans önskemål, men han var tveksam om han skulle fria henne från grupperna av förföljare. Så Munnuza förberedde sin själ för döden. Munnuza som redan var sårad förlöjligade armén som förföljde honom och tog sig ut på en skarp kant av klipporna från den spetsiga bergstoppen, för att inte bli fångad levande och där dog han. Omedelbart skar de av hans huvud där de fann honom liggande och överlämnade det till kungen tillsammans med general Eudes dotter. Abd ar-Rahman tog emot henne på ett hedersamt sätt och beslutade att skicka henne över havet till de upphöjda prinsarna.

Arabernas möte med Karl Martel

När Abd ar-Rahman såg att hans land var fyllt av en stor mängd krigare, gick han över Pyrenéernas klippiga berg vid baskernas område, över slätterna och invaderade frankernas land (år 732 eller snarare 733). Han kom så långt in i frankernas land att han upptog strider mot Eudes på andra sidan av floderna Garonne och Dordogne. Bara Gud vet hur många som dog eller flydde. Eudes själv kom undan genom flykt. Medan Abd ar-Rahman förföljde general Eudes bestämde han sig för att plundra kyrkan i Tours genom att ödelägga palatset och bränna ner kyrkorna. Där mötte han konsuln av Austrasia vid namn Karl Martel, med titeln major domus, en man som hade visat sig vara en duglig krigare sedan ungdomen, expert på militära insikter och som hade blivit tillkallad av Eudes. Sedan båda sidorna hade plågat varandra under elva dagar med räder, ställde de slutligen upp i sina slaglinjer och stred våldsamt (i slaget vid Poitiers). De nordliga folken stod orubbliga likt en mur och höll ihop som en glaciär i de kalla regionerna och på ett ögonblick tillintetgjorde de araberna med svärd. Austrasiens folk, fler i antalet soldater och fruktansvärt beväpnade, dödade fursten Abd ar-Rahman när de fann honom och träffade honom i bröstkorgen. Men plötsligt, inom synhåll för de oräkneliga arabiska tälten, drog frankerna föraktligt upp sina svärd. Sedan natten hade fallit på slagfältet undlät de att strida dagen efter. I gryningen gav de sig av från sitt eget läger och européerna (frankerna) såg att arabernas tält var uppställda på samma sätt som de varit tidigare, i tron att det inne i dem var falanger av saracener som var redo för strid. Men de visste inte att de alla var tomma. De skickade ut spejare för att spana och upptäckte då att alla de arabiska härstyrkorna hade försvunnit därifrån. Under natten hade de alla flytt under tystnad i täta formationer för att återvända till sitt eget land. Men européerna, av fruktan för att saracenerna bedrägligt skulle ligga i bakhåll på gömda platser, var sena att reagera och sökte fåfängt överallt omkring sig. De hade ingen som helst tanke på att förfölja saracenerna och de tog bytet efter dem och delade rättvist mellan sig, innan de gick tillbaka till sitt land och var överförtjusta.

Abd al-Maliks och Uqbahs regering

Prinsen över det arabiska väldet lät skicka Abd al-Malik (Abd al-Malik ibn Qatan), som var av en förnäm familj, till Spanien för att bli guvernör (år 734). Han fann landet, trots allt vad det hade gått igenom och efter allt lidande, blomstrande av skönhet. Men han behandlade landet så strängt under närmare fyra år (734-737) att det så småningom blev ruinerat. När prinsen klandrade honom för att han inte hade vunnit några segrar mot frankerna, lämnade Abd al-Malik genast Cordoba med sin härstyrka och försökte att kuva folken i det pyreneiska området. Han ledde fälttåget genom de trånga passen men uppnådde inga segrar. Efter att ha inlett flera attacker här och där i dessa avlägsna platser med sin starka armé och förlorat många av sina soldater, blev han övertygad om den Gudens makt från vem en liten grupp kristna, som höll de spetsiga bergstopparna, inväntade barmhärtighet. Han drog sig tillbaka till slätterna och återvände hem genom främmande territorier.

Efterträdaren till Abd al-Malik var en man vid namn Uqbah (Uqbah ibn Hajjaj). När han kom (år 737) genomförde han ett fälttåg mot frankerna med en stor armé. Han avtågade stolt med en oräknelig härstyrka i riktning mot Zaragoza, men då fick han oväntat besked om, genom brev som skickats från Afrika, att morer revolterade. Då återvände han till Cordoba utan förseningar och så fort som möjligt tog han sig över de Transductinska bergen. Han skickade iväg araber emot morernas befästningar, men utan resultat. När skeppen han väntade på till slut kom, korsade han havet och kunde därefter inleda striderna. Den berbiska revolten i norra Afrika varade i flera år (734-742) och spreds också till Spanien (år 740). Uqbah drabbades av en sjukdom och återlämnade kungadömet till Abd al-Malik innan han dog.

Det arabiska upproret

Den västra regionens södra delar, som i högre grad än andra områden var befolkade med morer, kastade av sig det arabiska oket (år 740). När Hisham, prinsen över hela det arabiska väldet, förstod omfattningen av revolten skickade han omgående förstärkningar på 100.000 man till den afrikanska guvernören. Efter hårda strider fick morerna dem på flykt och arabernas ledare Kultum halshöggs av sina utmattade allierade. Hela den arabiska armén var uppdelad i tre delar. En del var fångad av svärd i händerna på segrarna. En annan flydde planlöst på olika vägar för att försöka komma hem. En tredje part blev vansinniga av stridens olyckliga utgång och visste inte vart de skulle ta vägen, men de valde Balj (Balj ibn Bishr al-Qushayri och brorson eller systerson till Kultum) som sin ledare och begav sig mot Spanien.

Abd al-Malik rådde över Spanien och han upptäckte (år 742) att en tredjedel av de styrkor som hörde till Balj hade ankommit till hamnen i Ceuta vägrade han låta dem korsa havet och höll inne skeppen. När morerna i Spanien blev medvetna om detta samlade de sig för krig och ville ersätta Abd al-Malik med sig själva. Sedan de tagit sig över havet med skepp, erbjöd de hans erövrade kungadöme till sina allierade på andra sidan havet. De delade upp sig i tre delar. En av dem skickade de till Toledo för att anfalla den starka stadsmuren, en annan grupp fick i uppdrag att mörda Abd al-Malik i hans residens i Cordoba. Den tredje gruppen fick bevaka hamnen i Ceuta för att se om Baljs arabiska härstyrkor anlände, vilka hade flytt från striderna mot morerna. Men Abd al-Malik skickade soldater mot var och en av dessa moriska grupper. Den första av dem krossade han grundligt med svärd sexton milier (24 km) från staden Toledo, som hade blivit belägrad i tjugosju dagar. Den andra överföll han och avledde till andra regioner, dock inte utan egna förluster. Den tredje, som hade kommit till staden Algecirus för att tillfångataga de som hade ansvaret för flottstyrkan, krossade han med skepp under ledning av Balj, vilka kort tid dessförinnan hade nekats tillträde till Spanien av honom själv.

Abd al-Malik återvände hem, medan de andra hade blivit förskräckta. Han uppmanade Balj att återvända hem till sitt eget land. Men Balj var svekfull och besvärande, samt mindes den plågande hunger som Abd al-Malik tidigare hade ansatt

honom med. När Abd al-Malik inledde en attack mot honom, tvingade sig Balj fram ända till Cordoba efter visst motstånd under en tid. Här fann han Abd al-Malik övergiven både av sina söner och av sin härstyrka. Balj lät tortera honom i det längsta, slog honom med piskor och skar sönder hela hans kropp som om den var en fisk och till slut halshöggs han.

Så stor var följden av de efterkommande striderna att de omöjligen kan beskrivas när de arméer som samlats i den östra delen, under sin ledare Balj, mötte den västra delens härstyrkor, under ledning av Abd al-Maliks son Umayyah. Ingen i hela Spanien var ovetande om dessa händelser.

Teodemirs och Athanagilds bedrifter

En krigisk man vid namn Teodemir, som var en ädling i Murcia, dog (744). Han hade bringat stor förödelse hos araberna i olika delar av Spanien och detta hade skett under lång tid. Till slut ingick han ett fredsavtal med dem. Under både Egicas och Witizas tid som kungar över goterna, hade han triumferat med segerns palmblad över de grekiska kejsarna vars sjömän hade gått iland från sina skepp i hans land. Stor värdighet och heder hade tilldelats honom. När tvivel dök upp hos de österländska kristna bekräftades hans ståndaktighet gentemot den sanna tron, vilken fanns inom honom och som gjorde att alla prisade Gud. Han dyrkade skrifterna, var otrolig i sin vältalighet och även redo för strid. En man med titeln Amir Almuminim fann Teodemir mer välbetänkt än alla de andra och behandlade honom hedersamt. Det avtal som Teodemir hade skapat med Abd al-Aziz strax innan, blev senare ordentligt förnyat av honom. Därför återvände han till Spanien, nöjd till sinnet och kände sig säker därefter, att inte på något sätt dessa kraftfulla överenskommelser skulle kunna bli skingrade av efterföljande arabiska regenter.

Efter Teodemirs död erhöll Athanagild, som förmodligen var Teodemirs son, stor heder och auktoritet. Han var en mycket frikostig ledare för var och en, utdelade åt dem en inte ringa del av rikedomar. Men efter en tid kom fursten al-Husam (Abu al-Khattar Husam ibn Dhirar al-Khalbi) till Spanien och angripen av någon form av dårskap tilldelade han Athanagild stor kränkning, bötfällde honom och krävde att han skulle betala 27.000 solidi (120 kg guld). Med hänsyn till de arabiska arméer som hade kommit till Spanien tillsammans med general Balj, förde Athanagild fram alla pengarna inom utsatt tid - på knappt tre dagar - och han blev snabbt återinförd bland de hedrade och fick al-Husams ynnest.

Ärkebiskop Cixila

Cixila hette en man som var mycket helig. Vid arabernas invasion blev han vigd till ärkebiskop i Toledo.

Yusufs regering

Yusuf (Yusuf ibn Abd ar-Rahman al-Fihri), ädel och åldrad, blev på ett underbart sätt hyllad av hela senaten i palatset och utnämnd till kung över Spanien (år 747). Efter några få dagar eggade araberna upp åtskilliga rebeller mot honom runt om i

hela Spanien, men utan framgång och genom striderna mellan Balj och Umayyah överlämnade de sina själar till helvetet. Yusuf ordnade så att en folkräkning utfördes av det återstående folket. Trots att det skulle innebära förminskning, var han angelägen om att skribenterna skulle radera de namn från de offentliga listorna som avsåg de kristna skattebetalare, vilka hade blivit dödade med svärd under den stora slakten.

Kriget i Spanien fortsatte med prinsarna Balj och Thalamah (Thala ibn Salama, som var Baljs efterträdare) på den ena sidan och på den andra Umayyah. Kriget slutfördes först under Abu al-Khattar (även kallad al-Husam) och på hans befallning, under prins Yusufs tid, blev deras rivaler dödade.

Det arabiska väldet i Spanien skulle bestå i flera hundra år.

Pelayo och det nya gotiska riket

Den visigotiske ädlingen Pelayo

Araberna erövrade det gotiska kungadömet, dödade många med svärd, kuvade resten och lade dem under sig genom att dämpa dem med fredsavtal. Staden Toledo, segrare över alla folk, föll för de arabiska segrarna samt betvingades att tjäna dem. De placerade prefekter överallt i de spanska provinserna och betalade tribut till kalifen i Damaskus under många år tills de valde en egen kung och etablerade ett kungadöme åt sig själva i den aristokratiska staden Cordoba. Vid ungefär samma tid var det en prefekt i staden Gijon i regionen Asturien. Han hette Munnuza (dock inte samma Munnuza som ledde ett berberuppror mot guvernören i Cordoba Abd ar-Rahman ibn Abd Allah på 730-talet) och han var en följeslagare till Tariq. Medan han höll prefekturen kom en viss Pelayo, som varit kungarna Witizas och Roderics svärdbärare samt blivit kuvad av arabernas herravälde, till Asturias tillsammans med sin syster. På grund av henne skickades Pelayo av Munnuza till Cordoba som hans sändebud. Innan Pelayo återvände gifte sig Munnuza med hans syster genom list. När Pelayo återkom ville han inte på några villkor samtycka till äktenskapet. Eftersom han redan hade haft tankar om kyrkans räddning, skyndade han sig att driva detta ärende med hela sitt mod. Då skickade den ondskefulle Tariq soldater till Munnuza för att gripa Pelayo och föra honom tillbaka till Cordoba, bunden i kedjor. När de kom till Asturias, sökte de efter honom på ett gods som hette Brece för att kunna gripa honom på ett svekfullt sätt, men arabernas plan avslöjades för Pelayo av en vän. Efter att ha förstått att det skulle vara omöjligt för honom att göra motstånd mot saracenerna på grund av deras stora antal, flydde han från dem och kom till kanten av floden Pilona, nära Cangas de Onis. Han fann den översvämmad upp över flodstränderna men genom simning och hästens hjälp som han satt på, kom han över till den andra sidan och klättrade uppför

ett berg. Saracenerna slutade då att förfölja honom. Medan han var uppe i bergen, förenade sig Pelayo med så många folkgrupper han kunde i all hast. Han besteg ett högt berg som heter Auseva och gömde sig i en grotta på sidan av berget vilken han visste skulle vara väldigt säker. (Den ligger några kilometer öster om Cangas de Onis, vid Covadonga och den kallas numera också för Cova Sancta Maria.) Från denna stora grotta flöt en ström som kallades Enna. Sedan Pelayo skickat en order till alla i Asturien, samlade de sig tillsammans i en enda grupp och de valde honom till sin ledare. Soldaterna som kommit för att hämta honom återvände till Cordoba när de hörde vad som hade inträffat och de berättade allting för sin kung. De sade att Pelayo, såsom Munnuza hade antagit, var en rebell. När kungen hörde detta, reste han sig i vanvettigt ursinne och beordrade en mycket stor härstyrka från alla delar av Spanien att de skulle gå dit. Han lät sin följeslagare Alqamah få leda styrkorna. Han beordrade Oppa, biskopen i Toledo som var son till kung Witiza - men enligt andra källor var han son till kung Egica och därmed bror till kung Witiza, samt biskop i Sevilla och inte i Toledo - att han skulle följa med Alqamah och armén till Asturias, på grund av det svek som goterna var ansvariga för. Alqamah fick rådet av sin kollega Tariq att om Pelayo vägrade att komma ner för att föra samtal med biskopen, skulle han tas i strid och föras till Cordoba. De kom till Asturias med en armé på närmare 187.000 man.

Pelayo var på berget Auseva med sina allierade. De flyttade fram till honom och satte upp ett oräkneligt antal tält framför mynningen på grottan. Biskop Oppa gick upp för berget framför Covadonga och kom till Pelayo och sade: "Pelayo, Pelayo, var är du?"

Pelayo svarade från en öppning och sade: "Jag är här."

Biskopen sade till honom: "Jag tror att det är okänt för dig, broder och son, hur hela Spanien för en kort tid sedan var organiserat i enlighet med en ordning under goternas styre och att det överglänste alla andra länder i lärdom och kunskap. Även om den fullständiga gotiska armén var samlad, var det omöjligt att klara av den arabiska attacken. Hur mycket mer ska då du kunna försvara dig här på bergets topp? För mig ser det svårt ut. Beakta hellre min varning och återkalla din själ från detta beslut, så att du kan få fördel av många goda saker och glädjas över vänskapen med araberna."

På detta svarade Pelayo: "Har du inte läst i de heliga skrifterna att Guds kyrka är jämförd med ett senapsfrö och att det ska växa upp igen genom gudomlig välsignelse?"

Biskopen svarade: "Så är det verkligen skrivet."

Pelayo sade: "Kristus är vårt hopp, att genom detta lilla berg som du ser här ska det välmående Spanien och armén över det gotiska folket återuppstå. Jag har tron att Herrens löften, som uttalades till David, ska bli uppfyllda i oss. Då ska jag hemsöka deras överträdelse med ris och deras missgärningar med plågor, men min nåd skall jag ej taga ifrån dem. (Psaltaren 89:33-34) Därför har jag nu förtröstan i Jesus Kristus barmhärtighet och trots deras stora antal är jag inte rädd för dem. Så som

du behandlar oss inför slaget, har vi för oss själva en förespråkare i Faderns närvaro och det är Herren Jesus Kristus, som har möjligheten att befria oss från dem."

Biskopen gick tillbaka till armén och sade: "Gå fram och kämpa. Ni hörde hur han besvarade mig. Jag kan se genom hans beslutsamhet att ni aldrig kommer att träffa ett fredsavtal med honom om det inte uppnås genom svärdets våldsamhet."

Då beordrade Alqamah sina män att ta upp striden. De tog på sig sin beväpning. Katapulterna sattes upp. Slungorna förbereddes. Svärden blänkte till. Spjuten svingades. Pilar sköts oupphörligt. Men vid detta tillfälle var inte Herren närvarande, för när stenar slungades från katapulterna och de närmade sig den heliga jungfru Marias helgedom, som är inne i grottan, drev de allierade tillbaka de som sköt på dem och högg våldsamt ner araberna. Herren räknar inte spjut utan erbjuder segerns sötma till vem han vill, så när asturierna kom ut ur grottan för att strida, drev de araberna på flykten och fick dem uppdelade i två grupper. Där blev biskop Oppa omedelbart tillfångatagen medan Alqamah blev dödad. På samma ställe dödades 124.000 av araberna, men de 63.000 som fortfarande var i livet klättrade upp till toppen av berget Auseva och kom ner till Liebana genom Amuesa. Men de kunde inte fly från Herrens hemsökelse, för när de hade nått toppen av berget, som ligger ovanför stranden till floden Deva, intill byn Cosgaya, inträffade det genom Guds försorg att berget skälvde ända nerifrån botten och kastade de 63.000 männen i floden och krossade dem alla. Fortfarande, när floden fylls till bredden, förekommer det att många synliga tecken påminner om denna händelse.

När Munnuza hörde vad som hade hänt, sprang han flyende från kuststaden Gijon. I en by vid namn Olalies blev han tillfångatagen och dödad tillsammans med sina män. Sedan blev landet befolkat och kyrkan återuppförd. Alla och envar tackade Gud och sade: "Välsignad vare Herrens namn som styrker dem som tror på honom och som förgör syndiga människor." En kort tid därefter kom Alfonso till Asturias. Han var son till Petrus och härstammade från den kungliga släkten samt var ledare över cantabrierna. Han erhöll till äkta Pelayos dotter som hette Ermesinda. Han vann många segrar med sin svärfader och även därefter när han stred själv. Slutlig fred hade på så vis kommit tillbaka till landet. I en sådan omfattning växte värdigheten för Kristus namn, att den gäckande faran för araberna ebbade ut. Pelayo levde som kung i nitton år. Hans liv kom till ett slut och han fick en naturlig död vid Cangas de Onis år 737.

Därefter efterträddes Pelayo av sin son Favila. Han lät bygga, med fantastiska hantverkare, en basilika till det Heliga Korsets ära. Han levde bara en kort tid. Vid ett tillfälle av lättsinne sägs det att han blev dödad av en björn, i det andra året av sin regering, år 739.

Efter Favilas död blev Alfonso vald till kung av hela folket och han mottog den kungliga spiran med gudomligt behag. Han krossade alltid dristigheten hos sina fiender. Tillsammans med sin bror Fruela erövrade han många städer genom strider och förde hela tiden sin härstyrka framåt. I synnerhet tog han Lugo, Tuy, Oporto, Anegia, staden Braga med sitt ärkebiskopssäte, Viseo, Chavas, Ledesma, Salamanca och Numancia som nu kallas Zamora, samt Avila, Astorga, Leon,

Simancas, Saldana, Amaya, Segovia, Osma, Sepulveda, Arganza, Clunia, Mave, Oca, Miranda, Revenga, Carbonarica, Abeica, Cenicero och Alesanco med deras befästningar, gods och byar. De dödade alla araber med svärd och förde de kristna med sig tillbaka till sitt land.

Vid den tiden blev följande regioner bebyggda, nämligen Asturias, Primorias, Liebana, Trasmiera, Sopuerta, Carranza och Vardulias som nu kallas Castile och Galiciens kustområde. Alava, Viscaya, Aizone och Orduna upptäcktes ha varit befolkade hela tiden precis som Pamplona, Degio och Berrueza.

Alfonso var en stor man. Han var älskad av Gud och av alla i landet. Han byggde många basilikor. Han levde som kung i arton år och dog en naturlig död.

Ett mirakel inträffade efter hans död. När han gav upp andan i tystnaden under nattens slut, vaktades hans kropp av palatsets tjänstemän. Plötsligt hördes rösterna av änglar som ljudligt sjöng psalmer så att det hördes av alla.

Fruelas regering och hans närmaste efterträdare

Efter Alfonsos död, efterträddes han av sin son Fruela (år 757). Han var en man med häftigt temperament. Han vann många segrar. Han utkämpade en strid med en stor mängd krigare från Cordoba. Det skedde vid Pontubio i provinsen Galicia och där dödade han 54.000 araber. Han tillfångatog också kavalleriets ledare Umar levande och på samma ställe skar han av honom huvudet. Han övermannade de baskiska rebellerna och tog själv en hustru vid namn Munia från deras område. Hon födde honom en son som fick namnet Alfonso. Fruela övermannade folken i Galicia som revolterade mot honom och på ett våldsamt sätt ödelade han hela deras region. Han såg till att prästerna slutade med förbrytelsen att hålla sig med hustrur, vilket hade börjat under Witizas tid. Han lät piska alla som erkände sin synd och stängde sedan in dem i kloster. Därefter var det förbjudet för präster att ha en hustru. Utifrån de kanoniska lärosatserna växte kyrkan storartat. Under Fruelas tid bebyggdes Galicia ända fram till floden Mino. Han var sträng i sin ledning och mördade sin broder Vimarano med sin egen hand. Inte lång tid därefter gav Herren tillbaka till honom vad han hade gett sin broder och han blev mördad av sina egna män. Han regerade i elva år och tre månader, till år 768.

Efter hans död efterträddes han av sin kusin Aurelio. Aurelio var son till den gamle Fruela och bror till Alfonso I. Under hans tid gjorde slavarna uppror mot sina herrar. Övermannade genom kungens flit blev de alla återförda till sin gamla tjänst. Aurelio utkämpade inga strider. Han bibehöll freden med araberna. Han regerade i sex år. I det sjunde gick hans liv mot ett slut som resultat av en naturlig sjukdom, år 773.

Efter Aurelios död fick Silo till äkta Adosinda, dotter till Alfonso och därigenom upptog han också kungatiteln. Han bibehöll freden med araberna. Han övermannade folket i Galicia som hade gjort revolt mot honom. Upproret hade börjat vid berget Cuperio och han underkastade det sitt eget herravälde. Medan han regerade styrdes palatset av Alfonso, son till Fruela och sonson till den gamle Alfonso,

eftersom Silo inte hade någon son med sin hustru Adosinda. Efter hans nio år som regent lämnade han den här världen genom en naturlig död år 783.

När Silo var död valde alla de viktiga personerna, tillsammans med drottning Adosinda, Alfonso som kung på sin faders Fruelas tron. Men hans farbroder Mauregato, son till den gamle prinsen Alfonso och född av en slavinna, var uppsvälld av stolthet och avsatte kung Alfonso från makten. Flyende begav sig Alfonso till Alava i Vasconia och blev mottagen av sin moders släktingar. Mauregato upprätthöll under sex år den kungavärdighet han erhållit genom en revolt. Han dog en naturlig död år 788.

När Mauregato var död blev Vermudo, bror till Aurelio, nästa kung. Han var son till den Fruela som är omnämnd i berättelsen om den äldre Alfonso, eftersom han var dennes broder. Denne Vermudo var en mycket stor man. Han regerade under tre år. Han gav själv upp sitt styre eftersom han var vigd till diakon. Han insatte sin brorson (eller systerson) Alfonso, som Mauregato hade tvingat bort från makten, till sin efterträdare och levde tillsammans med honom på ett kärleksfullt sätt under många år. Han dog en naturlig död och lämnade denna värld år 791.

Alfonsos regering

Kung Alfonso den store blev smörjd till kung den den 14 sept 791. I det tredje året av hans regering (år 793) kom en arabisk armé till Asturias under ledning av en general vid namn Mugait (Abd al-Malik ibn Mugait). Hans huvud höggs av vid Lodos, sydväst om Oviedo, av asturierna och 70.000 blev dödade med sin ledare. Alfonso upprättade sin tron i Oviedo och lät bygga en basilika till Herren och frälsaren Jesus Kristus ära, med tolv altaren i enlighet med apostlarnas ära. Han lät också bygga en kyrka till den heliga jungfru Marias ära, med särskilda altaren utförda med enastående hantverk och stark konstruktion, vilka placerades ut på olika ställen. Han grundlade också en annan kyrka, som tillägnades den mest välsignade martyren Tirsus, nära den helige Frälsarens kyrka. På något avstånd från palatset byggde han en kyrka till Sankt Julians och Sankt Baselissas ära, med ett par altaren av unikt hantverk och ordnade i ett fantastiskt arrangemang. Han beordrade också byggandet av ett kungligt palats, badhus och lagerbyggnader för alla typer av livsmedel.

I det trettionde året av Alfonsos regering (år 803) kom två arabiska arméer till Galicien, anförda av två bröder hörande till Quraysh (en betydelsefull stam som kontrollerade Mecca vid tiden för Muhammeds uppstigande till makten), vid namn Al-Abbas och Malik, vilka var prefekter. Men de blev tillintetgjorda vid samma tid, en av dem på en plats som kallas Naron och den andra vid floden Anceo. Under Alfonsos tid fanns en man vid namn Muhammed, en medborgare från Merida som från födseln hade varit en mollitus (en kristen som konverterat till islam) men som gjorde revolt mot emir Abd ar-Rahman i Cordoba, utkämpade många slag mot honom och drev hans arméer på flykt. När han inte längre kunde bo i sitt eget land, kom Muhammed till Alfonso och kungen tog emot honom med heder. Under sju år bodde han i provinsen Galicia med alla sina följeslagare. Då, uppblåst

med stolthetens arrogans, konspirerade han fåfängt mot kungen och landet. Han samlade sina allierade och förde ihop sin armé samt plundrade landet. När kungen fick höra vad som hände samlade han sin armé och skyndade sig till Galicia. När Muhammed hörde att kungen hade kommit skyddade han sig bakom en befästning med sina allierade. Kungen förföljde honom och Muhammed blev innesluten i befästningen av kungens armé. På samma dag inledde Alfonsos armé strider, dödade Muhammed och förde hans avhuggna huvud till kungen. De bröt omgående slaglinjen och intog befästningen där de dödade mer än 50.000 saracener som hade kommit till Muhammed från de spanska provinserna. Efter slaget plundrades staden Lissabon av Alfonso. Kungen återvände till Oviedo efter en stor seger.

Kung Alfonso ledde ett ärofullt, kyskt, återhållsamt, måttfullt och obefläckat liv under många år, fick en god ålderdom och efter att ha regerat i femtiotvå år sändes hans allra mest heliga ande till himlen. Han som hade fört ett heligt liv i denna värld fick vila i en grav i Oviedo.

Ramiros regering

Efter Alfonsos död, valdes Ramiro, son till prins Vermudo, till kung (år 843). Vid den tiden var han borta från tronen och hade begett sig till provinsen Vardulias (Castile) för att skaffa sig en hustru. När kung Alfonso dog revolterade Nepotianus, greve i palatset och tog makten. När kung Ramiro hörde vad som hade hänt begav han sig till Galicia och samlade sin armé i staden Lugo. Efter en kort period invaderade han Asturias. När Nepotianus hörde om hans ankomst gick han emot honom med sin armé för att möta honom vid bron över floden Narcea. Men när slaget började blev Nepotianus övergiven av alla sina män och drevs omgående på flykt. Han blev tillfångatagen i provinsen Primorias av de två grevarna Scipio och Sonna och bländades. Ramiro beordrade att han skulle stängas in i ett kloster och han levde hela sitt liv klädd som en munk.

Nordmännens anfall

Vid samma tid kom nordmännens folk, ett hedniskt och extremt grymt folk och tidigare okänt för oss, till vår region med sin flottstyrka. Ramiro, som då hade blivit kung, samlade en stor armé när de kom och bekämpade dem på en plats som kallas Farum Brecantium (okänd plats men förmodligen La Coruna) i Galicien. Där förintade han flera grupper av nordmän och brände deras skepp. De andra, de som var kvar, begav sig ut på havet och styrde mot provinsen Baetica. De kom till staden Sevilla, tillintetgjorde många grupper av araber där, delvis genom svärd och delvis genom eld. Sedan året hade gått mot sitt slut och staden Sevilla hade blivit invaderad, återvände de till sin egen region.

Kung Ramiro skakades ordentligt av ett inbördeskrig. Två viktiga personer, varav en var en ädling och den andre var greve i palatset, blev uppblåsta av stolthet mot kungen. Men när kungen fick höra om deras konspiration beordrade han att den ene av dem, vid namn Aldroitus, skulle bländas. Den andre, vid namn Piniolus, lät han halshugga tillsammans med hans sju söner. Efter det att Ramiro avslutade inbördeskriget lät han vid sidan av berget Naranco två milier (3 km) från Oviedo uppföra många byggnader av granit och marmor, men utan trä, samt med valvbågar. Han bekämpade saracenerna två gånger och med Guds hjälp framstod han alltid som segrare. Efter det sjunde året som kung dog han som resultat av en naturlig sjukdom och vilar i en grav i Oviedo.

Ordonos regering

När Ramiro var död, efterträdde hans son Ordono honom som kung (år 850). Han var en måttfull och tålmodig man. Han byggde murar runt städer som var övergivna sedan länge, nämligen Leon, Astorga, Tuy och Amaya. Han byggde deras portar på en hög marknivå. Han fyllde dem med folk, delvis från sitt eget kungarike och delvis från de som kom från andra delar av Spanien. Han deltog ofta i strider mot araberna och utgick alltid som segrare.

I början av hans regering revolterade den baskiska provinsen mot honom. När han och hans armé invaderade dem, kom en stor mängd saracener plötsligt emot honom från den andra sidan. Men med Guds hjälp drev han araberna på flykten och förde baskerna under sin rättsskipning.

En man vid namn Musa (Musa ibn Musa ibn Fortun), en got genom födseln men vilseledd genom Muhammeds riter, redan länge och med hela sitt folk, vilka araberna kallar Banu Qasi (en stam som konverterat till islam och som kontrollerade Ebro-dalen. Namnet betyder söner till Cassius och han var troligen en visigotisk ädling vid tiden för invasionen), gjorde revolt gentemot kungen i Cordoba och tog kontroll över många städer, delvis genom svärd och delvis förräderi. Först tog han Zaragoza, sedan Tudela och Huesca samt Toledo, där Musa placerade sin son Lupe som prefekt. Senare förde Musa sin armé mot frankerna och gallerna och där gav han upphov till stor slakt och plundring. Han tillfångatog två stora frankiska befälhavare vid namn Sanctio och Epulo, eller Aeblus och Asinarius som de kallas i frankiska källor, delvis genom strider och delvis genom förräderi och fängslade dem i kedjor. Två framstående rebeller från araberna, en av dem vid namn Ibn Hamza från stammen Quraysh och den andre en mollitus (en kristen som konverterat till islam) vid namn Alporz tillsammans med sin son Azet, blev fångade i strid, delvis genom fadern Musa och delvis genom sonen Lupe. På grund av dessa segrar svällde Musa så mycket i stolthet att han krävde att hans män skulle kalla honom den tredje kungen i Spanien.

Kung Ordono förde sin armé mot honom och kom till staden Albelda som Musa just hade låtit bygga med utsökt hantverk. Kungen kom dit med sin armé och omringade den med befästningar. Musa, med en oräknelig mängd soldater, kom också dit och satte upp tält på det berg som kallas Laturce. Kung Ordono

delade sin härstyrka i två delar, en som skulle belägra staden och en som skulle strida mot Musa. De gick omgående ut i strid och Musa och hans armé drevs på flykten. Mer än 10.000 av Musas bästa soldater, tillsammans med sin svärson vid namn Garcia, dödades och då är inte fotsoldaterna inräknade. Musa själv, sårad av svärd tre gånger, räddade sig undan men var knappt vid liv. Han förlorade mycket av det underhåll och de gåvor som kung Karl (den skallige) av Frankrike hade skickat till honom. Aldrig någonsin därefter vann han en strid. Kung Ordono skickade sedan armén till staden Albelda och stormade den på den sjunde dagen sedan striden börjat. Han dödade alla soldaterna med svärd. Han förstörde hela staden ända ner till grunden och återvände till sin egen stad som en stor segrare. Lupe, son till denna Musa och som tjänade som konsul i Toledo, fick höra att hans faders hade blivit besegrad, lät underkasta sig själv och alla sina följeslagare till kung Ordono och bibehöll underkastelsen till honom så länge de levde. Senare utkämpade han många strider mot araberna med kungen.

Kung Ordono tog många andra städer i strid, i synnerhet Corias stad med dess kung Zaid och Talamancas stad med dess kung Murzuk och hans hustru. Han dödade alla soldaterna. Resten av folket, med deras hustrur och barn, såldes som slavar.

Vid denna tid kom nordmännens pirater åter igen till våra stränder. De spred ut sig i hela Spanien och förhärjade dess kuster med svärd och eld. Därifrån korsade de havet och invaderade staden Naacor i Mauretania och dödade en mängd araber med svärd. Därefter styrde de mot Mallorca och Minorca och avfolkade dem med svärd. Efter att ha seglat till Grekland återvände de till sitt eget land tre år senare.

Ordono, efter att ha fullbordat det sextonde året som kung, drabbades av gikt och dog i Oviedo. Han placerades i en grav i Sankta Marias kyrka intill föregående kungar. Han inledde sin regering med lyckliga dagar och är nu lycklig i himlen. Han som var så älskad här av folket är nu lyckligt förenad med de heliga änglarna i det himmelska kungariket.

År 866
När Ordono dog, efterträddes han av sin son Alfonso.

Detta rikets historia fortsätter sedan ända fram till våra egna dagar.

* * *

EPILOG

Cimbrerna och teutonerna - de som inte stupade eller begick självmord år 102-101 f.Kr. blev slavar och dessa fick i regel inte ingå äktenskap, varför de endast i mycket begränsad omfattning kunde ge upphov till en ny generation. Ett mindre antal av dem hade stannat kvar vid Rhens mynning, men de slaktades till sista man under Julius Caesars tid. Kvar fanns bara ett okänt antal av deras släktingar uppe i Norden, vilka aldrig hade givit sig iväg.

Ostrogoterna - hur många tusen som återstod sedan de förlorat i slaget vid Nocera intill Vesuvius år 552 vet vi inte, men de fördrevs från Italien och kom, vad vi vet, varken till Spanien eller Frankrike. Troligen begav de sig till trakten norr om Donau såvida de inte hittade en fristad i Tyskland eller Norden. Ett mindre antal, som dock kan ha uppgått till några tusen, hade deserterat från goterna och ingick i den kejserliga armén. Bland dem fanns ett större antal quader och markomanner samt många andra folk, vilka i ett tidigare skede hade kuvats av goterna.

Ytterligare en liten grupp goter stannade kvar på Krim vid Svarta Havet när alla de andra goterna utvandrade till Italien i slutet av 400-talet.

Visigoterna - efter arabernas landstigning i södra Spanien och krossandet av visigoternas härstyrka år 711 vid Transductinska bergen, där även deras sista kung Roderic föll, inleddes en omfattande slakt på människor. Bland de som överlevde förekom personer med gotiska namn både i den arabiska delen av Spanien samt längt uppe i norr i de små nybildade rikena. Däremot var det enligt källorna inga som gav sig av från Spanien till andra länder.

Gepiderna - från början var de starka, folkrika och mäktiga, men ödet ville annorlunda. I striderna mot langobarderna nedkämpades de och förintades år 566 eller 567, varefter högst några tusen tycks ha återstått. De blandades sedan upp med langobarderna eller andra folk vid floden Donau eller från de ryska stäpperna.

Herulerna - spreds över en stor del av Europa på grund av att de var så omtyckta legosoldater hos romarna. I slutet av 500-talet nämns de för sista gången och då tycks de bara ha omfattat ett par tusen man. Resten hade förintats i olika strider. Den sista större striden var mot langobarderna omkring år 510 när en stor del av herulernas härstyrka höggs ner och bara en mindre del överlevde.

Sveberna - under Julius Caesars tid var sveberna det allra mäktigaste folket i Germanien. Den allians som de hade byggt upp föll sedan sönder. Sedan de erövrat ett mindre område av Spanien på 400-talet kom de allt oftare i tvist med

visigoterna, som till slut krossade dem år 585. Ett mindre antal sveber levde sedan vidare men var utspridda i nordvästra Spanien.

Vandalerna - fördrivna av andra folk kom de till Afrika där de hade turen på sin sida och i nästan hundra år levde i lyx och överflöd. Deras fullständiga plundring av Rom år 455 har gått till historien. Östromerska rikets krig mot dem år 533-534 slutade med att romarna högg ner dem så gott som till sista man. Ett mindre antal av männen överlevde. Däribland deras kung Gelimer som togs väl om hand av kejsaren och erhöll betydande landområden i Galatien där han fick bo med sina släktingar. De vandaliska kvinnorna som blev kvar i Afrika var eftersökta och många av dem blev bortgifta med romerska soldater.

Burgunderna - efter att ha levt i stillhet vid floden Rhone en längre tid, angreps de främst av frankerna i början av 500-talet. Frankerna våldförde sig på landet och erövrade det år 534. Folket fick sedan leva som undersåtar till frankerna men kunde ett par årtionden senare ställa upp en stark härstyrka, vilket frankerna krävt av dem och som skickades som hjälpstyrkor till goterna i kriget mot romarna.

Tyringarna - (eller thüringarna) efter att ha hamnat i konflikt med frankerna krossades de omkring år 530 och införlivades med det frankiska riket. En tid senare startade tyringarna en revolt som slutade med en stor förödelse för landet och dess befolkning. Likaså blev deras land stridsplatsen när bulgarer öster ifrån anföll frankerna under samma sekel. På så vis drabbades de mycket hårt.

Saxarna - de som begav sig till England hade lyckan på sin sida. De upprättade flera riken varav ett av dem, West Saxon eller Wessex, senare kuvade alla de andra anglo-saxiska länderna i England. De saxare som blev kvar i Tyskland drabbades hårt när de ställde upp som hjälpstyrkor både åt Odovacar i slutet av 400-talet och åt langobarderna hundra år senare, då det sägs att deras härstyrka förintades till sista man, vilket skedde omkring 570-talet.

Anglerna - till skillnad från saxarna begav sig i stort sett alla anglier eller angler till England och deras riken införlivades successivt av landet Wessex.

Langobarderna - efter att långsamt ha blivit allt starkare och mer självständiga, krossade de herulerna och gepiderna innan de erövrade en stor del av Italien i slutet av 500-talet. När deras land senare erövrades av frankerna år 774 var det en förhållandevis oblodig uppgörelse. De flesta av langobarderna levde sedan kvar under det nya styret.

Frankerna - deras aggressiva attityd medförde både blodiga våldsamheter inom landet och gentemot grannfolken. Därför kunde de expandera kraftigt i Gallien och segra både mot romare, visigoter, alemanner, tyringar, burgunder, ostrogoter och bulgarer samt araber. Landet var under lång tid uppdelat mellan sönerna som

ofta bedrev inbördeskrig mot varandra, vilket emellanåt försvagade hela landet. Detta rike ledde slutligen fram till Karl den stores imperium, som senare delades mellan sönerna och gav upphov till nya länder som Tyskland, Italien och Burgund.

Alemannerna - från att ha varit en av västromerska rikets värsta fiender, minskades deras övertag i slutet av 300-talet, strax innan goterna tågade in i Grekland. De blev sedan införlivade med det frankiska riket i början av 500-talet.

Hunnerna - efter att ha allierat sig med ett stort antal folkstammar, från Uralbergen till floden Rhen och från Östersjön till floden Donau, försökte deexpandera västerut. Men efter förlusten vid de Katalauniska fälten år 451 var deras herravälde i nordöstra Europa bruten. När Attila dog två år senare föll hela alliansen samman och de flesta folken gjorde sig självständiga gentemot dem. Hunnerna höggs ner i stort antal av sina forna allierade samt genom inre strider. En kort tid därefter kom andra folk från de ryska stäpperna, vilka felaktigt kom att kallas för hunner .

Alanerna - detta folk antas i regel ha varit ett skytiskt eller mongoliskt folk, men andra påstår att de var en avlägsen germansk folkstam. De följde sveberna och vandalerna på deras vandring till Spanien i början av 400-talet men sedan försvinner de ur handlingarna och nämns inte mer. Antingen följde de med vandalerna till Afrika eller lät sig bli kuvade under sveberna.

Hermundurer, marcomanner och quader - blev alla eller till stor del kuvade av goterna och fick sedan dela goternas öde. Efter 300-talet omtalas de inte mer.

Rugier - de krossades av Odovacars styrkor i slutet av 400-talet och landet lades under kungariket Italien som senare goterna styrde över. Därefter omtalas de aldrig mer.

Italiens befolkning - av de många förnäma släkterna som kom härifrån under romarrikets storhetstid och den mångfald av jordbrukare, hantverkare och handelsmän som levde och frodades här, var det inte många som återstod i slutet av 500-talet. De flesta var dödade eller fördrivna. Senatorer och andra framstående familjer hade avrättats och av befolkningen i övrigt hade de flesta dött av pest, hungersnöd eller på grund av krigets framfart. Exempelvis var staden Rom fullständigt tömd på folk i slutet av det gotiska kriget. Somliga forskare uppskattar att 90% av den ursprungliga befolkningen i Italien dog runt 500-talet, räknat från Odovacars maktövertagande till langobardernas erövring av Italien.

Greklands befolkning - förutom pesten år 542 som enbart i Konstantinopel krävde uppskattningsvis 500.000 liv och ännu mer i den övriga delen av landet tillika med resten av den då kända världen, drabbades främst områdena söder om floden Donau mycket hårt. Trakien och Illyricum blev delvis tomma på folk, varför

främmande folkstammar fick flytta hit på kejsarens order. Under 500-talet minskade troligen befolknigen i östromerska riket med 50%, liksom i norra Afrika.

Den galliska befolkningen - sedan den urgamla keltiska befolkningen drabbats av cimbrernas vandring och Ariovistus erövring vid tiden före Kristi födelse, kuvades de och erövrades av romarna. De ständiga anfallen och plundringarna av Gallien som utfördes av alemanner, franker, saxare och många andra folk ersattes sedan av frankernas och visigoternas erövring av hela provinsen i början av 400-talet. De följande striderna inom Romarriket, med flera troninkräktare, samt strider med visigoter och franker inblandade, medförde förhållandevis stora folkminskningar i Gallien. Detta fortsatte även sedan frankerna erövrat det mesta av provinsen, på grund av deras fortsatta inre strider. Av den ursprungliga galliska befolkningen återstod då bara en mindre del.

Britterna - de hade själva inkallat anglo-saxare och jutar som hjälpstyrkor för att hålla fienderna borta vid gränsen, sedan romarna lämnat ön. Därmed kunde anglosaxarna erövra Britannia och fördriva eller döda den gamla befolkningen, undantaget de slavar som utförde jordbruksarbetet åt dem.

Sammantaget - hur många miljoner människor som dog under dessa krig och folkvandringar går knappt att uppskatta. Generellt bör vi kanske räkna med att folkmängden minskade med 50%, men med en betydligt större andel rörande krigare,och högt uppsatta familjer samt områden som ofta berördes av krigen.

En gång till

Nya vågor av anfall och erövringar

I slutet av 700-talet kom nordborna till de brittiska öarna. Under 800-talet nådde de även Frankrike, Spanien, Italien, Ryssland och Grekland. Av de nordbor som slog sig ner i Normandie på 900-talet var det några som lät erövra Sicilien och södra Italien. Andra fortsatte och blev mäktiga korstågsfarare.

Anglo-saxarna fortsatte att expandera och lade under sig Irland och Wales. Därefter hamnade de i konflikt med frankerna, vilket resulterade i ett krig som aldrig tycktes ta slut. Tyskland expanderade också, både österut och söderut efter att ha erövrat Italien.

Andra nordbor begav sig till Island redan på 800-talet där de bildade ett rike som styrdes från tinget. De som bodde här var emellanåt ute på färder där de slogs, kämpade eller tog värvning under någon kung eller hövding, men landet Island kom aldrig att deltaga i något krig. Island blev landet där ständig fred rådde, om man bortser från de ständiga inre konflikterna som var vardag för landets befolkning och som vid åtskilliga tillfällen ledde till såväl mord som mordbrand.

Nere på de europeiska slätterna ersattes hunnerna med bulgarerna och slaverna på 500-talet och de var nästan lika svåra att stoppa som sina företrädare. Däremot hade de inte lika många allierade folkstammar under sig. Efter dem kom magayarerna på 700-talet och de härjade också vida omkring i Europa. Därefter kom Djingis Khan och hans släktingar på 1200-talet, vilka för ett ögonblick hade chansen att erövra hela Europa. men så blev det inte.

APPENDIX

Namn, enheter, titlar och geografiska detaljer

Ostrogoter och visigoter

Goternas namn

Uppdelningen i ostrogoter och visigoter inträffade sannolikt långt innan de fick en geografisk åtskillnad i öst och väst, där visigoterna hamnade i Frankrike och Spanien i början av 400-talet varefter ostrogoterna hamnade vid Donau och senare i Italien. Folkstammarnas förleder brukar översättas med dessa väderstreck men syftar sannolikt på något helt annat. Ordet ostro kan översättas med "de skinande" och visi med "de ädla". Detta "skinande" är besläktat med soluppgångens sken och är således indirekt ett väderstreck, men eftersom folknamnet ostrogoter även förekommer i uppräkningen av folk i västra Sverige är det knappast väderstrecket som är det centrala i namnet, utan egenskapen. Samma sak med visigoterna som ibland bara kallas visi och detta innan de begav sig västerut.

Benämningen skyter

De skyter som omtalas i de valda texterna avser i regel goterna, men i praktiken kan det avse vilka folk som helst som bebodde det skytiska området.

Romerska enheter

Den romerska armén

De romerska legionerna, vilka till antalet var 25-34 stycken, indelades på följande sätt. De nedanstående riktvärdena för antalet kunde variera ganska mycket.

1 **legion** = 10 kohorter eller 60 centurier eller 4800 soldater, samt bland annat 120 ryttare, vilka leddes av 1 legatus legionis och 6 tribuner

1 **kohort** = 6 centurier eller 3 manipuli eller c:a 480 soldater

1 **manipuli** = 2 centurier eller 160 soldater

1 **centuriae** = 80 (eller 30-200) soldater under ledning av 1 centurion

1 **contubernium** = 8 man

Några romerska mått rörande tid

Den 1 mars var nyårsdagen, men konsuln tillträdde den 1 jan och avgick den 31 dec.

Tidräkningen på dygnet började klockan 6 på morgonen. Exempelvis inträffade den sjätte timmen klockan 12 på dagen.

Vikter och mått

1 pund = 327 gram men kan också avse ett äldre pund som vägde mer

1 talent = 20-50 kg, ofta bör man räkna på 20-25 kg

1 aureus = guldmynt à 10,6 gram

1 solidus = guldmynt à 4,5 gram

1 milier = 1,5 km = 8 stadier (1,54 km)

1 stadion = 192 meter

1 amphora vin = 24 liter

En sextarius var 1/16 av en modius och den skulle ha kostat 48 solidi. Detta ska jämföras med priset 40 modii per solidus som gällde i Numidia och Mauretania och som sattes av kejsare Valentinianus III år 445, eller priset 10 modii per solidi som sattes av Cassiodorus för Liguria när det var ont om spannmål.

1 modius = 1/3 amfora = 9,092 liter

För 8 solidi kunde man under normala omständigheter köpa omkring 100 modii spannmål.

Värdet på guld

Guld var uppskattningsvis värt hundra gånger mer än i dag.

Titlar och begrepp

Augustus - kejsarens titel. Valdes av senaten eller, rörande troninkräktarna, av soldater eller annan person med makt.

Caesar - underkejsarens titel.

Konsul - person vald på ett enda år (med skifte 1 januari). Två personer valdes per period. I början hade de mest en militär makt, men detta försvann successivt och de fick mer ett uppdrag som handlade om ceremonier och de offentliga tillställningarna. I slutet kunde en person bli valt två eller flera gånger under sitt liv. Det var mycket hedrande att bli konsul, men mot slutet var det så kostsamt för den som innehade ämbetet att allt färre ville bli utvalda. Den sista konsuln innehade ämbetet år 541.

Patricie - (patricius) motsvarar adelskap och omfattar endast de förnämsta personerna närmast under kejsaren.

Magister Militium - högste befälhavaren i ett visst område, antingen för fotsoldater eller rytteri, eller både och. Användes från Konstantins tid i början av 300-talet.

Comes - mycket hög militär befattning, i det närmaste identisk med magister.

Praetoriansk Prefect - kejserlig livvakt men också med andra uppgifter.

Feoderati - hjälpstyrkor i den romerska armén, bestående av främmande folk som rekryterats.

Konung - högste befälhavaren i de barbariska länderna och även ledare i viss mån för andra ärenden rörande samhället.

Mozaraber - kristna i provinsen Andalusien under den arabiska tiden.

Arianer - kristna som följde Arius lära, vilket de allra flesta germanska folken gjorde med undantag av frankerna.

Barbar - "rödhårig person" enligt grekerna, vilken således ej var grek och därför inte följde de grekiska traditionerna eller delade de grekiska värderingarna. Blev senare ett begrepp för alla folk som inte följde romarnas sedvanliga traditioner, det vill säga alla som kom från andra länder.

Detaljuppgifter i Claudius Ptolemaios verk Geographia

Skriven c:a 150 e.Kr. varav det mesta är översatt.

kap. 10
§ 1. Germaniens västra gräns är floden Rhen, och dess norra gräns är den germanska oceanen, av vars strand följande är beskriven.
Mynningen till floden Vidrus ---27°30 och 54°45
Manarmanis, en hamn --- 28°00 och 54°15
Mynningen till floden Amisia (Ems) --- 29°00 och 55°00
Flodens källa --- 32°00 och 53°00
Mynningen till floden Visurgis (Weser) --- 31°00 och 55°00
Flodens källa --- 34°00 och 52°30
Mynningen till floden Albis (Elbe) --- 31°00 och 56°15
Flodens källa --- 39°00 och 50°00
§ 2. Kimbriska halvön.
Udden efter floden Elbes mynning --- 32° och 56°50
Udden omedelbart därefter --- 35°00 och 58°20
§ 3. Därefter nästa udde i norr --- 38°40 och 59° 30
Första udden efter bukten --- 39°20 och 59°20
Den östligaste delen därav --- 40°15 och 58°30
Nästa nedanför denna --- 37°00 och 57°00
§ 4. Böjningen mot öster --- 35°00 och 56°00
Mynning till floden Chalusus --- 37°00 och 56°00
Mynning till floden Suevus --- 39°30 och 56°00
Mynning till floden Viadua --- 42°30 och 56°00
Mynning till floden Vistula (Weichsel) --- 45°00 och 56°00
Där floden rinner upp --- 44°00 och 52°30
Flodens källa vilken ligger västerut och anses ligga bortom Albis (Elbe) --- 40°10 och 52°40
§ 5. Den södra sidan gränsar till den västra sidan av floden Danube (Donau), som har dessa positioner
Där floden rinner upp --- 30°00 och 46°20
Där den första floden som ansluter den från Germanien börjar --- 32°00 och 47°15
Där en flod ansluter från söder och som kallas Aenus --- 34°00 och 47°20
Där en andra flod ansluter den från den norra sidan av regionen och skogen Gabreta --- 36°00 och 46°40
Där nästa flod från norr,som runnit tvärs igenom skogen Luna, ansluter till den --- 39°20 och 47°20
Nästa böjning från vilken Danube vänder söderut --- 40°40 och 47°50
Där en flod ansluter till den från norr, vilken kallas Arabo --- 41°00 och 47°40
En böjning nära Curta --- 42° och 47°00
Nästa böjning nära Carpis vilken är den nordligste av dem alla --- 42°30 och 48°00
§ 6. Den östra sidan avgränsas av det mellanrum som är mellan den sistnämnda böjningen och de Sarmatiska bergen.

Den södra gränsen av det är --- 42°30 och 48°30
och den norra gränsen av det är --- 43°30 och 50°30
och mellanrummet mellan dessa berg och platsen där Vistulae rinner fram är där som det sades ovan, sedan till havet genom floden själv.
Av bergen som går tvärs över Germanien,är de mest berömda de som vi har nämnt och som vanligen kallas Sarmatiska bergen och de vilka under namnet Alperna är ovanför den plats där Donau rinner upp.
Den bortersta delen som är belägna vid --- 29°00 och 47°00
och --- 33°00 och 48°30
och de som är kallade Abnoba, den bortersta delen som är belägna vid --- 31°00 och 49°00
och --- 31°00 och 52°00
och Melibocus, den bortersta delen som är belägen vid --- 33°00 och 52°30
och --- 37° och 52°30
Nedanför är skogen Semanus och berget Asciburgius, den bortersta delen som är belägen vid --- 39°00 och 54°00
och --- 44°00 och 52°30
och de berg vilka är kallade Sudeti, de bortersta delarna vilka är belägna vid --- 34°00 och 50°00
och --- 40°00 och 50°00
Nedanför är skogen Gabreta och mellan dem och sarmatiska bergen är Orcyniska dalen.
§ 7-14. De som bebor andra sidan av floden Rhen, om vi går vidare norrut, är bructererna minores (de mindre) och sygambrerna, nedanför dessa är sueviska langobarderna, sedan tenctererna och incrionerna mellan Rhen och bergen Abnobaei, sedan intuergerna, vargionerna och caritnerna, nedanför dessa bor visperna och helveternas ödemark innan bergen vi refererade till och som kallas Alperna. Landet vid havet bebos ovanför bructererna av friserna intill floden Amisia (Ems), efter dessa de små chaukerna till floden Weser, därefter de stora chauker till floden Elbe, därefter intill den kimbriska halvöns hals, saxarna. På själva halvön ovanför saxarna är sigulonena mot väst, så sabalingierna, så kobanderna, ovanför dessa chalerna och ännu nordligare mot väst funduserna, mot öst charuderna och nordligast av dem alla cimbrerna.
§ 15. Av folken i de inre delarna och i inlandet är sveviska angilerna de mest betydande, vilka är öster om langobarderna och som sträcker sig norrut till den centrala delen av floden Albis (Elbe), därefter de sveviska semnonerna vars gränser bortom Albis sträcker ut sig från den trakt vi nämnde i riktning mot floder Suevus och burguntaerna, som bor härifrån och till Vistula (Weichsel).
§ 16.... sueviska bructererna maiores (de stora)...chaemaerna. Bland de större sveberna är angrivarierna.
§ 17. Därefter laccobarderna,... dulgubnierna,... saxarna och sueviska teutonoarerna, sedan virunerna,... Pharodinos och sueviska teutoner, sedan avarnerna,... rugicleos och burguntiska aelvaeonerna.
§ 18. Tillbaka, nedanför semnonerna har silingaerna sina boställen och nedanför burguntaerna är de lugiska omanerna och nedanför dem de lugiska didunerna ända till bergen Asciburgius.
§ 19. Nedanför silingaerna är caluconerna och camavierna ända till berget Melibocus.
§ 20. Från dessa österut till floden Albis (Elbe) och ovanför dem, nedan berget Asciburgius bor corconterna och lugierna burerna ända till platsen där Vistula rinner fram.

§ 21. Under dem bor först sidonerna, därefter Cotinerna, sedan visburgierna ovan dalen Orcynius (Hercyniska skogen).
§ 22.... Abnobaeis... sueviska casuarerna, sedan nertereanerna, därefter danduterna,... turonerna och marvingerna.
§ 23. Under... camaverna bor chattaer och tubanterna, därefter... berget Sudetos... teuriochaemaerna, sedan berget... varisterna.
§ 24. Sedan... Marvingos bor curionerna, sedan chaetuorerna, därefter ovan Danube (Donau) parmaecamperna.
§ 25. Under... skogen Gabretam... markomannerna,... sudinerna, sedan ovan floden Danube (Donau) bor adrabaecamperna.
§ 26. Under dalen Orcynium (Hercyniska skogen) bor quaderna,... skogen Luna... stora folket baemorum ända till Danube (Donau)... racatriaeerna... racataerna.
§ 27-30. Följande städer har bildats i Germanien i det nordliga klimatet.
Pleum 28°45 och 54°45
Siatuatanda 29°20 och 54°20
Tecelia 31°00 och 55°00
Fabiranum 31°30 och 55°20
Treva 33°00 och 55°40
Leufana 34°15 och 54°40
Lirimiris 34°30 och 55°30
Marionis 34°30 och 54°50
en annan Marionis 36°00 och 55°50
Coenoënum 36°20 och 55°30
Cistuia 37°20 och 54°30
Alisus 38°00 och 55°00
Laciburgium 39°00 och 56°00
Bunitium 39°30 och 55°30
Virunum 40°30 och 55°00
Viritium 41°00 och 54°30
Rugium 42°30 och 55°40
Scurgum 43°00 och 55°00
Ascaucalis 44°00 och 54°15
I klimatet nedanför detta, där är
Asciburgium 27°30 och 52°30
Navalia 27°20 och 54°00
Mediolanium 28°45 och 53°30
Teuderium 29°20 och 53°20
Bogadium 30°15 och 52°00
Stereontium 31°00 och 52°10
Amisia 31°30 och 51°30
Munitium 31°40 och 52°30
Tulifurdum 32°00 och 54°00
Ascalingium 32°30 och 53°45
Tulisurgium 32°40 och 53°20
Pheugarum 32°40 och 52°15
Canduum 33°00 och 51°50
Tropaea Drusi (Drusus trofé) 33°45 och 52°45

Luppia 34°30 och 52°45
Mersovium 35°30 och 53°50
Aregelia 36°30 och 52°20
Galaegia 37°30 och 52°20
Lupfurdum 38°10 och 51°40
Susudata 38°30 och 53°50
Colancorum 39°00 och 53°30
Lugidunum 39°30 och 52°30
Stragona 39°40 och 52°20
Limis lucus (Limis lund) 41°00 och 53°30
Budorigum 41°00 och 52°40
Leucaristus 41°45 och 52°40
Arsonium 43°30 och 52°20
Calisia 43°45 och 52°50
Setidava 44°00 och 53°30
I klimatet som är beläget nedanför denna, där är följande städer.
Alisum 28°00 och 51°30
Budoris 28°00 och 51°00
Mattiacum 30°00 och 50°50
Arctaunum 30°10 och 50°00
Novaesium 31°30 och 51°10
Melocabus 31°30 och 50°40
Gravionarium 31°30 och 50°10
Locoritum 31°30 och 49°20
Segodunum 31°30 och 49°00
Devona 32°30 och 48°45
Bergium 33°00 och 49°30
Menosgada 34°00 och 49°30
Bicurgium 34°30 och 51°15
Marobudum 35°00 och 49°00
Redintuinum 38°30 och 50°30
Nomisterium 39°00 och 51°00
Meliodunom 39°00 49°00
Casurgis 39°15 och 50°10
Strevinta 39°15 och 49°30
Hegetmatia 39°40 och 51°00
Budorgis 40°00 och 50°30
Eburum 41°00 och 49°30
Arsicua 41°40 och 49°00
Parienna 42°00 och 49°20
Setovia 42°30 och 50°00
Carrodunim 42°40 och 51°30
Asanca 43°00 och 50°20
I återstoden samt nära floden Danube (Donau) är dessa städer.
Taradunum 28°20 och 47°50
Arae Flaviae (det flaviska altaret) 30°40 och 48°00
Riusiava 31°00 och 47°00

Alcimoënnis 32°30 och 47°30
Cantioebis 32°40 och 48°20
Bibacum 33°00 och 48°00
Brodentia 33°45 och 48°00
Setuacotum 34°00 och 48°20
Usbium 35°00 och 47°00
Abilunum 35°20 och 47°20
Furgisatis 36°00 och 48°00
Coridorgis 37°15 och 48°30
Mediolanium 38°00 och 47°10
Felicia 39°00 och 48°30
Eburodunum 39°00 och 48°00
Anduaetium 40°30 och 47°40
Celamantia 41°00 och 47°40
Singone 41°30 och 48°15
Anavum 41°20 och 47°30

§ 31. Det är tre öar som är belägna ovanför Germanien vid Albis (Elbes) mynning, vilka är kallade Saxon och den som ligger i mitten är belägen vid 31°00 och 57°20
§ 32. Ovanför den cimbriska halvön ligger ytterligare tre öar vid namn Alociae, varav den mellersta är belägen vid 37°00 och 59°20
§ 33. Öster om den cimbriska halvön ligger de fyra öarna som kallas de Scandiska ("scandiae") öarna, tre av dem är mindre varav den mellersta har följande position 41°30 och 58°00
§ 34. men en av dem är mycket stor och den ligger östligast, vid mynningen till floden Vistula (Wechsel). Dess slut är belägna
åt väst --- 43°00 och 58°00
åt öst --- 46°00 och 58°00
åt norr --- 44°30 och 58°30
åt syd --- 45°00 och 57°40
§ 35. Den är egentligen kallad Scandia av de som bor där, och dess västra region är bebyggd av chaedinerna, dess östra region av favonaerna och firaeserna, des norra region av finnerna, dess södra aregion av gutaerna och daucionerna, och dess centrala region av levonerna.

Germanska personer, släkttavlor och romerska kejsare

Germanska personer
945 st

KVINNOR	nämnda	härkomst från	titel etc
Ababa	c.200	alaner	kejsarmoder
Adosinda	773	visigoter?	kungadotter
Agilamundo	c.500?	-	ädling?
Agn alvaspränge	c.400?	-	ädling
Alfhild	c.400?	-	ädling
Alpsuinda (Albasuinda)	c.570	langobarder	kungadotter
Alvhild	c.500?	-	drottning
Amalaberga	c.500	ostrogoter	kunglig dotter-dotter, tyringars drottning
Amalafrida	c.480	ostrogoter	kungadotter
Amalasuenta	518-†535	ostrogoter	kungadotter, riksföreståndare
Areaagni (*Ostrogoto*)	c.480	ostrogoter	kungadotter, burgundisk drottning
Aregund	c.530	franker?	frankisk drottning
Arge	c. 600 f.Kr.	hyperboreer	sändebud
Ascyla	c.400	-	kungamoder
Audefleda (*Augoflada*)	c.500	franker	kungadotter, ostrogotisk drottning
Aurinia (Albruna?)	c.50?	-	synsk överste-prästinna i Germaninen
Austrigusa	c.520	gepider	kungadotter, langobardernas drottning

Basina	c.460-470	-	tyringars och frankisk drottning
Bera	c.420	-	drottning
Brunhild	c.565	visigoter	kungadotter, frankisk drottning
Böggerd	c.400?	-	ädling
Chalda	c.555	-	frankisk drottning
Chlotsuinda	c.540	franker	kungadotter, langobardisk drottning
Chroma	c.480	burgunder	kungadotter
Chusina	c.540	franker?	frankisk drottning
Cixilo	c.685	visigoter	kungadotter
Clotild (*Chrotechilde*)	c.493-†544	burgunder	kungadotter, frankisk drottning
Clotild	c.527-†531	franker	kungadotter, visigotisk drottning
Dearbhorgaill	c.30 f.Kr.	lochlänning	kungadotter, irisk drottning
Deuteria	c.530	franker?	frankisk drottning
Ealhhild	c.500?	-	myrgingars drottning
Egilona	c.710	visigoter?	visigotisk drottning
Ermenberga	c.470	ostrogoter?	ostrogotisk drottning
Eudoxia	c.400	franker	hövdingadotter, kejsarhustru
Freawaru	c.510	scyldingar	kungadotter
Fredegund	c.565	-	frankisk drottning
Frigga	c.280?	-	hövdingahustru
Galswinth	c.565	visigoter	kungadotter, frankisk drottning
Gambara	c.330	vinniler	hövdingamoder
Ganna	c.90	-	synsk överste-prästinna i Germaninen
Giso	c.470	rugier	drottning
Gosuintha	570-†c.589	visigoter?	visigotisk drottning
Gudlaug	c.450	-	ädling
Guntheuc	c.525	-	frankisk drottning
Helga	c.400?	reidgoter	ädling
Hergerd	c.400?	-	ädling
Hervar (d.y.)	c.400?	-	ädling
Hervar (d.ä., Hervard)	c.400?	-	ädling
Hildeburg	c.450	-	ädlings hustru

Hunila	c.280	goter	kungadotter gift med romersk troninkräktare
Hygd	c.500	-	drottning?
Hyperoke	c. 600 f.Kr.	hyperboreer	sändebud
Ingeborg	c.400?	-	ädling
Ingund	c.520	franker?	frankisk drottning
Lanthechild	496	franker	kungadotter
Laodike	c. 600 f.Kr.	hyperboreer	sändebud
Maria	c.†405	vandaler	dotter till Stilicho
Masane	c.572-574	-	langobardisk drottning
Matasuntha	c.520-550	ostrogoter	kungadotter
Oluf	c.400?	-	drottning
Opis	c. 600 f.Kr.	hyperboreer	sändebud
Pipara	267	markomanner?	kungadotter
Radegunda (Ragnahilda)	c.540	tyringar	kungadotter, frankisk drottning
Ranicunda	c.530	tyringar	kungadotter, langobardisk drottning
Rhamis	c.15	cheruscer?	hövdingahustru
Ricilo	c.700	visigoter?	kungamoder
Rinda	c.280	ruther	kungadotter
Rodelinda	c.530	-	langobardisk drottning
Rosemunda	c.560	gepider	kungadotter, langobardisk drottning
Rumetruda	c.510	langobarder	kungadotter
Salinga	c.500	heruler	kungadotter, langobardisk drottning
Sifka (I)	c.400?	-	drottning
Sifka (II)	c.400?	-	drottning
Sigrlinn	c.500?	-	drottning
Sinrjod	c.500?	-	drottning
Siseguntia	584	sveber?	svebisk drottning
Sunilda	†375	goter?	hustru till ädling
Svåva	c.500?	-	kungadotter, valkyrja, drottning
Säreid	c.500?	-	drottning
Teodogota (*Teodichusa)*	c.500	ostrogoter	kungadotter, visigotisk drottning
Thermantia	c.†405	vandaler	dotter till Stilicho
Thryd	c.470	-	ädling
Thusnelda	c.15	cheruscer	hövdingahustru

Tova	c.400?	-	ädling
Ultrogotha	558	-	frankisk drottning
Una	c.115	lochlänning	kungadotter, irisk drottning
Vadamerca	c.380	ostrogoter	kungadotter
Walderada (Vuldetrada)	c.520	langobarder	kungadotter, frankisk drottning
Wealhtheow	c.500	helmingar	sköldungars drottning
Veleda	c.70	bructer	synsk överstepräst inna i Germaninen
Wisegarda	c.540	langobarder	kungadotter, frankisk drottning
Vituriga	281	franker	hustru till troninkräktare
Voccio	c.60 f.Kr.	-	kungadotter från Noricum
Ålov	c.500?	-	jarlahustru
Åma Ymesdotter	c.400?	-	drottning
Öfura	c.400?	-	drottning

MÄN	nämnda	härkomst från	titel etc
Addax	† 418	alaner	kung
Adgandestrius	19	chatter	hövding
Adils (Eadgils)	c.500-560	svear	kung
Aeblus (Epulo)	c.850	franker	befälhavare
Aedoingus	c.470	goter?	ädling
Aegelmund	c.500?	-	ädling
Aegidius	c.457-465	franker	kung, romersk officer
Aelfhere	c.470	svear / scilfingar	ädling
Aella	477	anglosaxare	kung
Aella	560-†588	anglosaxare	kung, bretvalda
Aesc (Oisc)	455-†512/522	jutar	hövding, kung i Kent
Aeschere	†c.510	-	ädling
Aethelberth	565-†616	anglosaxare	kung, bretvalda
Aethelfrith	593	anglosaxare	kung
Aethelric	588-602	anglosaxare	kung
Aetius (den yngre)	408-†454	(son till en german)	patricier, magister militum
Agelmund	c.370-400	langobarder	kung
Agenarichus (Serapio)	357	alemanner	kung
Ageric	c.540	franker?	biskop i Verdun
Agila	549-	visigoter	kung
Agilimund	c.350	quader?	vassal under quadernas kung
Agilo	c-366	alemanner	magister peditum, praetorian prefect
Agilulf	590-†616	langobarder	kung
Agiulf	449	-	mördade en comes
Agnes	c.360	svear	kung
Agrivulf	456-†457	varner	vicekung över sveberna
Aio	c.350	vinniler	hövding
Akiulf	c.340	goter	kungafader
Alanoviiamuthis	c.550	ostrogoter	-
Alaric	c.350	heruler	kung
Alaric	c.470	sveber	kung
Alaric (I)	382-†411	visigoter	kung
Alaric (II)	483-†506	visigoter	kung
Alatheus	c.376	visigoter	hövding
Alavic	†409	goter	romersk befälhavare
Alaviv	376	visigoter	härförare
Albilas	538	ostrogoter	befäl över vaktstyrka
Albis	537	ostrogoter	sändebud
Alboin	c.540-†572	langobarder	kung

Aldroitus	850	visigoter?	ädling
Alewih	c.500?	daner	kung
Alf Hrodmarsson	c.500?	-	ädling
Alf	c.400?	-	kung
Alf	c.420	svear	kung
Alica	324	goter	ädling
Alichis	574	langobarder	hertig
Allotheus	381	visigoter	härförare
Aloc	c.400	anglosaxare	ädling
Alrik	c.390	svear	kung
Aluith	538	heruler	romersk härförare
Amal	c.240	goter	ädling
Amalaric	506-†531	visigoter	kung
Ambri	c.350	vandaler	hövding
Amingus	c.555	franker?	befälhavare
Ammatas	533	vandaler	kungabroder
Ammius	375	rosomoner	ädling
Anagast	c.465	-	romersk befälhavare
Anagast	c.560	-	patricie
Anambad	c.730	visigoter?	biskop
Andag	451	ostrogoter	kungaättling
Andela	c.430	ostrogoter	kungaättling
Angantyr (d.y)	c.400?	-	ädling
Angantyr (d.ä.)	c.400?	väringar	ädling
Angantyr (den yngste)	c.400?	-	ädling
Angantyr	c.500?	svear	kung
Angel	c.200?	angler	kung
Angenwit	c.430	anglosaxare	ädling
Ansila	c.360	goter	kungaättling
Anund	c.630	svear	kung
Aordus	c.550	heruler	kung
Aoric	c.320	goter	kung
Aravatius	451	franker?	biskop
Arbogast	381-†394	franker	comes i Gallien, magister militum
Arbogast	c.415	franker?	romersk befälhavare
Arbogast	c.470	franker?	biskop i Toul
Ardabur (den äldre)	423	goter/alaner?	magister militum, far till Aspar
Ardabur (den yngre)	447-†471	goter/alaner?	konsul, patricie, son till Aspar
Ardaric	451-c.460	gepider	kung
Aregisel	c.530	franker?	hövding
Areobindus	445-450	goter?	romersk befälhavare
Argagisculus	445	goter?	romersk befälhavare
Argaith	c.300	goter?	hövding
Argibild	c.400	goter?	romersk befälhavare

Argimund	†590	visigoter	provinsiell general
Ariaric	c.320	goter	kung
Aridius	c.500	-	kunglig rådgivare
Arigis	c.200	goter	kung
Ariogaesus	170-172	quader	kung
Ariovind	458	-	konsul
Ariovistus	72-†58 f.Kr.	sveber?	kung
Arminius	19 f.Kr. - †19	cherusker	kung
Arngrim	c.400?	väringar	ädling
Arnigisclus	447	-	magister militum
Arpus	15	chatter	hövding, ledare
Artabanes	549	-	romersk befälhavare
Arufus	547	heruler	härförare under romersk ledning
Aruth	552	heruler	romersk härförare
Asbad	552	gepider	härförare under romersk ledning
Asgisel	c.500?	heruler	ädling?
Asinarius (Sanctio)	c.850	franker	befälhavare
Asinarius	536-537	ostrogoter	härförare
Askalk	453	visigoter?	kungamördare
Aspar	423-†471	visigoter/alaner	konsul, magister militum
Assi	c.350	vandaler	hövding
Ataulf	408-†415	visigoter	kung
Athal	c.340	goter	kungaättling
Athalaric	*518 - †534	ostrogoter	kung
Athanagild	548-†567	visigoter	kung
Athanagild	c.745	visigoter	ädling
Athanaric	369-†381	greuthunger / teruinger	hövding / kung över visigoter
Atle	c.500?	-	son till en jarl
Attalus	267	markomanner?	kung
Audeca	584-585	sveber	kung, präst
Audoin	c.525-540	langobarder	kung
Augis	c.220	goter	ädling
Aun	c.480	svear	kung
Aurelio	768-†773	visigoter?	kung
Authari	574-†590	langobarder	kung
Avectius	9 f.Kr.	nervier	romersk tribun
Baderic	c.500	tyringar	kung
Baduila	540-†552	ostrogoter	kung
Baeldaeg	c.310	anglosaxare	ädling
Baetorix	c.20	sugambrer	hövdingasläkt
Ballomarius	166	markomanner	kung
Balther	(före 369)	visigoter	ädling
Barre	c.400?	väringar	ädling

Battarius	169	-	12-årig folkledare
Baudo	381-†c.388	franker	magister militum
Beadeca	c.500?	-	ädling
Beantan	c.470	brondingar	ädling
Becca	c.500?	baningar	kung
Belleridus	†412	visigoter?	tjänare till hövding
Benoc	c.370	anglosaxare	ädling
Beoca	c.500?	brondingar	kung
Beorg	†465	alaner	kung
Beowulf	c.440	scyldingar	kung
Beowulf	c.510-†570	-	kung
Beremud	c.440	ostrogoter	kungaättling
Berthar	c.500	tyringar	kung
Bessas	*c.580-552	ostrogoter	romersk befälhavare
Bieda	501	anglosaxare	hövding
Billing	c.500?	varner	kung
Bisinus	c.460	tyringar	kung
Bitheridus	372	alemanner	romerskt befäl
Bjartmar	c.400?	-	jarl
Boiorix	†101 f.Kr.	cimbrer	kung
Bonitus	c.340	franker	kejsarfader
Boso	589	franker?	general
Brame	c.400?	väringar	ädling
Brand	c.340	anglosaxare	ädling
Braulio	c.635	visigoter?	biskop
Breca	c.500	brondingar	ädling
Brinno	39-69	kanninefater	ädling
Buccelin	539-554	franker	befälhavare
Bue	c.400?	väringar	ädling
Caballarius	541	rugier	sändebud
Caesorix	†101 f.Kr.?	cimbrer?	kung
Camundus	c.570	-	romersk härförare
Candac	c.460	alaner?	hövding
Cannabaudes	271	goter	hövding
Catualda	19	goter	markomannernas kung
Ceawlin	560-†593	anglosaxare	kung, bretvalda
Ceolwulf	597	anglosaxare	kung
Cerdic	495-†534	anglosaxare	kung
Ceurila	457-463	visigoter?	general
Chararic	†c.505	franker (salier)	kung
Charibert	†567	franker	kungason
Charietto	358	franker?	romersk krigare
Chariomer	c.90	cheruscer	kung
Chariovalda	†16	bataver	ledare
Childebert	†558	franker	kung
Childeric I	†481	franker (salier)	kung

Childeric	†561	franker (salier)	kungason
Childeric	†c.500	franker (ripuarier)	kung
Chilperic (Hilperic)	c.470	burgunder	kung, magister militum
Chilperic	c.540-†584	franker	kung
Chindasuinth	642-†648	visigoter	kung
Chintila	635-†640	visigoter	kung
Chloderic	c.500	ripuariska franker	kung
Chlodomer	*495-†524	franker	kung
Chlodovald	c.510	franker	kungason
Chlodovech	*466-†511	franker	kung
Chlotar	*500-†561	franker	kung
Chonodomarius	357	alemanner	kung
Chramn	†560	franker	kungason
Chroc	c.255	alemmaner	kung
Chumstinctus	9 f.Kr.	nervier	romersk tribun
Cimberius	58 f.Kr.	sveber	hövding
Cissa	477	anglosaxare	kungason
Cixila	c-715-745	visigoter?	ärkebiskop
Claffo	c.500	langobarder	kung
Claodicus	†101 f.Kr. ?	cimbrer?	kung
Classicus	69-70	bataver	ädling
Claudius Paulus	†c.65	bataver	kunglig börd
Claudius Victor	69-70	bataver	kunglig börd
Cleph	572-†574	langobarder	kung
Clodio	c.400	franker	kung
Cnebba	568	anglosaxare	kungaättling
Cniva / Cnivida	c.250	goter	kung
Crida	†593	anglosaxare	ädling
Cunimund	†567	gepider	kung
Cutha	568-†584	anglosaxare	kung
Cuthwine	577	anglosaxare	kung
Cwichelm	†593	anglosaxare	ädling
Cymen	477	anglosaxare	kungason
Cynric	495-†560	anglosaxare	kung
Cyrola	484	vandaler?	ariansk biskop
Dabhall Dianbhuilleach	c.90 f.Kr.	lochlänning	kungason
Dag	c.330	svear	kung
Dagalaif	365-366	franker?	konsul, romersk befälhavare i Gallien
Dagalaif	461	franker?	konsul
Dagistheus	c.477	ostrogoter	gisslan
Dan	c.200?	daner	kung
Datius	c.550	heruler	kung
Desiderius	587	franker	general
Deudorix	c.20	sugambrer	hövdingasläkt

Domalde	c.240	svear	kung
Domar	c.270	svear	kung
Domitius	1	markomanner?	hövding
Dyggve	c.300	svear	kung
Däghrefn	c.510	huger (franker)	ädling
Eadgils (Adils)	c.500-560	svear / scilfingar	kung
Eadwine	c.470	-	ädling
Eaha	c.500?	-	ädling
Eanmund	c.500-†c.510	svear / scilfingar	kungason
Ebba	c.510	ostrogoter?	general
Eboric	583-584	sveber	kung, munk
Ebrimous	537	ostrogoter	kungens måg, patricie
Ecglaf	c.470	-	ädling
Ecgtheow	c.490	hredlingar	hövding
Ecgwela	c.500	-	ädling
Edeco (jfr Edika)	449-450	scirer	sändebud, kungafader
Edika (jfr Edeco)	c.455	scirer	hövding
Ediulf	c.360	goter	ädling
Edwin	616-†632	anglosaxare	kung, bretvalda
Egbert	802-†839	anglosaxare	kung, bretvalda
Egica	687-†701	visigoter	kung
Egil (Ongentheow)	†c.515	svear	kung
Eilime	c.500?	-	kung
Elemund	†c.550	gepider	kung
Elesa	c.490	anglosaxare	ädling
Elsa	c.460	anglosaxare	ädling
Elsa	c.500?	-	ädling
Emerca	c.500?	-	ädling
Eofor	c.515	-	ädling
Eomaer	c.470	angler	ädling
Eoppa	c.520	anglosaxare	ädling
Eraric	541	rugier	kung över ostrogoter
Erelieva (Eusebia)	c.460	ostrogoter?	drottning
Erik	c.390	svear	kung
Eriulf	379	visigoter	hövding
Ermanaric	†375	goter	kung
Ermanaric	c.471	visigoter/alaner	-
Ermesinda	c.725	visigoter	kungadotter
Ervig	680-†687	visigoter	kung
Esa	c.490	anglosaxare	ädling
Eterpamara	c.200?	goter	omsjungen hjälte
Euagees	529-†533	vandaler	kungasläkting
Eucherius	†408	vandaler	son till Stilicho, romersk konsul

Eudes	721-733	franker	greve, befälhavare
Euervulf	416	visigoter	kungamördare
Euin	574	langobarder	hertig
Euric	451-†483	visigoter	kung
Eutharic	c.515	visigoter	konsul, kungaättling
Everdingus	469	-	härförare
Fargall	c.50 f.Kr.	lochlänning	kung
Farnobius	375-†377	goter	hövding
Farro	c.500	-	kunglig rådgivare
Faste	†c.520	-	ädling
Fastida	c.300	gepider	kung
Favila	†739	visigoter?	kung
Feba	472	rugier	kungason
Feletheus eller Feva	469	rugier	kung
Ferderuch	†482	rugier	kung
Fifela	c.400	välsingar	ädling
Filemer	c.140	goter	kung
Filimer	c.220	goter	kung
Filogud	c.170	goter	kung
Finn	c.190	anglosaxare	ädling
Finn	c.450	friser	kung
Fjolner	c.120	svear	kung
Flaccitheus	c.460	rugier	kung
Flavus	16	cheruscer	hövdingabroder
Folcvald	c.420	friser	ädling
Fortun	c.800	visigoter	-
Framidaneus	570	visigoter	ädling?
Francilio	c.530	franker?	senator, biskop i Tours
Fraomarius	372	alemanner	kung, romersk tribun i Britannien
Fravitta (Flavira)	379-401	visigoter	konsul, magister militum
Freawine	c.380	anglosaxare	ädling
Frederic	c.469-485	rugier	kungason
Frederic	451-†463	visigoter	kungason
Fredoarius	c.720	visigoter	biskop
Freoderic	c.500?	-	ädling
Freotholaf	c.250	anglosaxare	ädling
Fretimund	437	visigoter?	sändebud
Fridla	c.500?	-	ädling
Frigerid	377-378	franker?	romersk befälhavare, författare
Frithugar	c.360	anglosaxare	ädling
Frithuwulf	c.220	anglosaxare	ädling
Fritigern	375-†c.385	visigoter	tervingernas kung

Froda blide	c.480	-	ädling
Frode	c.120	-	ädling
Frode	c.520	-	kung
Fruela	739	visigoter?	kungabror
Fruela	757-†768	visigoter?	kung
Frumarius	460	sveber	härförare, kung
Frånmar	c.500?	-	jarl
Furtius	170	quader	kung
Gabinius	†374	quader	kung
Gadaric den store	c.200	goter	kungafader
Gainas	c.380-†c.401	goter	senator, magister militum
Gaiobomarus	†215	quader	kung
Gaiseric	428-†477	vandaler	kung
Gaiso	411	-	romerskt befäl
Gapt	c.180	goter	ädling
Garipald	c.530	franker	ädling
Garivald	c. 555	franker	ädling
Garmund	c.400	angler	ädling
Garulf	c.500?	-	ädling
Gaudentius (den äldre)	c.400	goter?	romerskt befäl, far till Aetius
Gaudentius (den yngre)	c.455-460	goter?	son till Aetius och romersk kvinna
Geat	c.130	anglosaxare	ädling
Gefwulf	c.500?	jutar	kung
Geilaris	c.520	vandaler	kungafader
Gelimer	530-534	vandaler	kung, godsägare
Generidus	409	-	magister militum
Genobaud	c.400	franker	hövding
Gento	c.470	goter	ädling
Genzon	c.450	vandaler	kungason och kungafader
Germanus	c.550	-	ostrogotisk kunglig dotterson
Gesalic	506-†510	visigoter	kung
Gesimund	c.385	ostrogoter	kungason
Gewis	c.430	anglosaxare	ädling
Gibal	551	ostrogoter	härförare
Gibamund	533	vandaler	kungaättling
Gibimer	538	ostrogoter	befäl över vaktstyrka
Gibuldus	c.460	alemanner	kung
Gifeca	c.400?	burgunder	kung
Gisilpert	c.750	langobarder	hertig
Gislhere	c.500?	-	ädling
Gissur grytingalide	c.400?	-	ädling
Gisulf	574	langobarder	hertig

Goar	411	alaner	hövding
Goar	551-552	ostrogoter	krigare
Godas	†533	goter	kung över Sardinien
Godigisculus	†c.415	vandaler	kung
Godigisel	c.470-500	burgunder	kung
Godwulf	c.160	anglosaxare	ädling
Gondaris	†546	-	troninkräktare
Gontaris	428-†c.435	vandaler	kung
Gontharis	537	heruler	romersk härförare
Gotthaios	533	vandaler?	sändebud
Grendel	c.510	-	fiende
Grim	c.400?	väringar	ädling
Gripas	536	ostrogoter	härförare
Grytha	c.200?	-	daners drottning
Gudeoc	c.480	langobarder	kung
Gudlaf	c.450	-	ädling
Gudmund	c.400?	-	kung
Gundahri	c.400	burgunder	kung
Gundamund	485-†496	vandaler	kung
Gundemar	610-†612	visigoter	kung
Gunderic	c.700	visigoter?	ärkebiskop
Gunderic	406-†c.428	vandaler	kung
Gundiuc	456	burgunder	kung
Gundobad	c.470-510	burgunder	kung, patricie, magister militum
Gundomad	353-†c.357	alemanner	kung
Gundomar	c.470	burgunder	kungason
Gundulf (även kallad Indulf)	549-553	ostrogoter	romerskt befäl, gotiskt befäl
Gunteric	c.300	goter?	hövding
Gunthar	c.510	franker	kungason
Gunthar	c.550	franker	kungason
Gunthchramn	589	franker	kung
Gunthere	c.500?	-	ädling
Guntiarius	411	burgunder	stamhövding (kung)
Guntigis (Baza)	c.510	ostrogoter	kungaättling, magister militum
Guntram	c.540-†592	franker	kung
Guthere	c.500?	-	ädling
Guthlaf	c.500?	-	ädling
Hadding (1)	c.400?	väringar	ädling (tvillingar med samma namn)
Hadding (2)	c.400?	väringar	ädling (tvillingar med samma namn)
Haedcyn	c.500-†c.510	hredlingar	kungason
Hagbard	c.450	-	ädling
Hagen	c.500?	-	ädling

Hagena	c.500?	holmrugier	kung
Halga den goda	c.500	scyldingar	ädling
Hama	c.370	-	ädling
Hamal (eller Hanal)	c.240?	goter	hjälte
Harald	c.400?	reidgoter	kung
Hariobaudes	359	alemanner?	tribun, kung
Hariwolf	c.500	heruler?	ädling?
Hathuwolf	c.500	heruler?	ädling?
Headolaf	c.500	wulfingar	ädling
Headoric	c.500?	-	ädling
Healfdene	c.470	scyldingar	kung
Heardred	†c.520	scyldingar	ädling
Hedin	c.500?	-	kungason
Hedrek	c.400?	-	ädling
Helge	c.500?	-	kung
Helm	c.500?	wulfingar	kung
Helmechis	572	langobarder	kunglig vapen-dragare
Hemming	c.470	-	ädling
Hengest (Hencgest)	449-†488	jutar	hövding
Heoden	c.500?	glommer	kung
Heorogar	c.500	scyldingar	ädling
Heoroweard	c.520	scyldingar	ädling
Herebeald	c.500-†c.510	hredlingar	kungason
Heremigarius	429	sveber	kung?
Heremod	c.450	scyldingar	ädling
Hereric	c.520	-	ädling
Heric (eller Berig)	c.100	goter	kung
Herlög	c.400?	-	kungason
Hermegisclus	c.520	varner	kung
Hermenefrid	c.500-†c.530	tyringar	kung
Hermenegild	c.570-†585	visigoter	kungason
Hermeric	419-†441	sveber	kung
Hermianus	469	-	comes
Hermineric	465	-	konsul
Hervard	c.400?	väringar	ädling
Hethca	c.500?	-	ädling
Hilderic	c.460	langobarder	kung
Hilderic	523-†533	vandaler	kung
Hilderit	c.300	goter	ädling
Hildibad	540-541	ostrogoter	kung
Hildiger	534	-	ädling
Hildigisal (Hildechis)	c.550	langobarder	kungason
Himerius	549	-	romerskt befäl
Himnerit	451	visigoter	kungason
Hisarna	c.260	goter	ädling
Hjalmar den hugstore	c.400?	-	ädling

Hjorvard	c.400?	väringar	ädling
Hjorvard	c.500?	-	kung
Hlide	c.500?	-	ädling
Hnäf	c.450	scyldingar / hocingar	ädling
Hoamer	523-†c.532	vandaler	härförare
Hoc	c.420	hocingar	ädling
Holen	c.500?	wrosner	kung
Hondscio	†c.510	-	ädling
Honoulf (Onulf)	c.470-491	tervinger-scirer	comes, befälhavare över Illyricum
Horsa	449-†455	jutar	hövding
Hortarius	357-372	alemanner	kung, romerskt befäl
Hredel	c.460	hredlingar	ädling
Hredla	c.480	-	ädling
Hredric	c.510	scyldingar	kungason
Hringweald	c.500?	-	kung
Hrodgar	c.500	scyldingar	kung
Hrodmar	c.500?	-	kung
Hrodmund	c.510	scyldingar	kungason
Hrodulf (Rolf krake)	c.510	ingviner	kung
Hrorar (d.y.)	c.500?	heruler	ädling?
Hrorar (d.ä.)	c.500?	heruler	ädling?
Hrothwulf	c.500?	scyldingar	kung
Hulmul	c.200	goter	ädling
Humble	c.150?	-	kung
Humble	c.250?	daner	kung
Humle	c.400?	-	kung
Humlung	c.500?	-	kungason
Hun	c.500?	haetvarer	kung
Huneric (Honoric)	455-†485	vandaler	kung, gift med kejsardotter
Hungar	c.500?	-	ädling
Hunimund	c.470	sveber	kung
Hunimund den store	c.385-†c.413	ostrogoter	kung
Hunuil	c.330	goter	kungason
Hwala	c.500?	-	ädling
Hygelac (Hugilaic)	†c.515	hredlingar	kung
Hymling	c.500?	-	kungason
Häred	c.470	-	fader till drottning
Härgrim (d.ä.)	c.400?	-	ädling
Härgrim halvtroll (d.y.)	c.400?	-	ädling
Hövund	c.400?	-	kungason
Iaris	c. 260	lochlänning	kung
Iarnmhor	c.230	lochlänning	kungafader
Ibor	c.350	vinniler	hövding
Ida	547-†560	anglosaxare	kung

Idmund	c.500?	-	jarl
Igillus	278	burgunder/vandaler	härförare
Ildiger (Hildiger)	539	-	romersk soldat
Indulf (även kallad Gundulf)	549-553	-	romerskt befäl, gotiskt befäl
Indutiomar	†54 f.Kr.	treverer	kung
Ingeld	c.510	hadubarder?	ädling
Ingentheow	c.500?	-	ädling
Ingjald	c.650	svear	kung
Ingomer	*†c.494	franker	kungason
Ingui	c.460	anglosaxare	ädling
Inguiomer	c.15-20	cheruscer	hövding
Italicus	69-70	sveber	kung
Jonaker	c.630	-	ädling
Jorund	c.450	svear	kung
Julius Briganticus	69-70	bataver	romersk befälhavare
Julius Civilis	c.65-70	bataver	kunglig börd, upprorsledare
Julius Maximus	69-70	bataver	ädling
Karl martel	733	franker	major domus
Lagariman	c.375	visigoter	hövding
Lamissio	c.400	langobarder	kung
Leovigild	568-†586	visigoter	kung
Lethu	c.410-450	langobarder	kung
Leudard	551	franker	sändebud
Leuderis	536	ostrogoter	befälhavare
Leutharius	c.555	franker?	befälhavare
Levila	†491	-	Odovacars högste befälhavare
Liberius tjurätaren	c.525	goter	romersk ståthållare
Libes	c.20	chatter	präst
Liuva (I)	567-†573	visigoter	kung
Liuva (II)	*583-†603	visigoter	kung
Ljuv	c.500?	heruler	ädling?
Lod	c.400?	-	kungason
Longinus	c.490	franker?	biskop
Loter	c.250?	daner	kung
Lugius	†101 f.Kr.	cimbrer?	kung
Lupe	c.850	visigoter?	prefect
Macrianus	359	alemanner?	tribun, kung
Maegla	501	anglosaxare	hövding
Malaric	585	sveber	kung
Maldras	456-†460	sveber	kung
Mallobaudes	374-378	franker	kung, comes, romersk livvakts-befälhavare
Mallovendus	16	marser	hövding

Marcoboduus	4-c.15	markomanner	kung över markomanner och quader
Marcomer	c.400-415	franker	hövding
Massila	c.430	sveber	kungafader
Masyus	c.90	semnoner	kung
Mauregato	783-†788	visigoter?	kung
Mauricius	†536	gepider	romersk befälhavare
Maximinus Thrax	235-†238	goter	romersk kejsare
Meaca	c.500?	myrgingar	kung
Mearkhealf	c.500?	hundingar	kung
Melo	c.20	sugamber	hövding
Merobaude	375-383	franker?	romersk konsul, magister militum
Merovech	448-†c.456	franker	kung
Merovech	c.575	franker	kungason
Micca	c.200	goter	kejsarfader
Miro	570-†583	sveber	kung
Mithotyn	c.280	-	hövding
Modaharius	c.450	visigoter	ädling?/biskop?
Modares	379	visigoter	kungaättling
Moras	538-552	ostrogoter	gotiskt befäl över vaktstyrka
Munderic	c.375	visigoter	hövding
Munderic	c.530	franker?	hövding
Mundilas	537	-	romerskt befäl
Mundo	505-†536	gepider	magister militum
Musa	c.830	visigoter	-
Musa	c.850	visigoter	härförare
Nasua	58 f.Kr.	sveber	hövding
Nevitta	362	-	konsul
Nidada	c.240	goter	ädling
Nithhad	c.500?	-	ädling
Odoin	c.520	ostrogoter?	Teodorics befälhavare
Odotheus	381-386	visigoter?	härförare
Odovacar	c.470-†493	scirer	kung över Italien
Oduulf	c.340	goter	kungaättling
Offa	c.430	angler	ädling
Ohtere (Ottar)	c.470-530	svear/ scilfingar	kung
Onela	c.470-530	svear / scilfingar	kungason
Onela	c.500	-	ädling
Ongentheow (Egil)	c.470-†c.515	svear/ scilfingar	kung
Oppa	711-c.715	visigoter	kungaättling, biskop
Optaris	536	ostrogoter	krigare
Optila (Occila)	455	goter?	kejsarmördare
Ordlaf	c.500?	-	ädling
Ordono	850-†866	visigoter?	kung

Ormar	c.400?	-	ädling
Osdas	†546	ostrogoter	hövding
Oslac	568	anglosaxare	kungaättling
Oslaf	c.450	-	ädling
Ostrogota	†c.250	ostrogoter	kung
Oswald	633-†641	anglosaxare	kung, bretvalda
Oswine	c.500?	eower	kung
Oswy	641-†670	anglosaxare	kung, bretvalda
Oullibus	†471	ostrogoter?	romersk befälhavare
Ovida	c.270	goter	ädling
Paria	c.500	ostrogoter?	sekreterare
Passas	537	ostrogoter	härförare
Patriciolus (Patricius)	470-471	visigoter/alaner	patricie, vicekejsare
Pelayo	711-†737	visigoter	hövding, kung
Phanitheus	†538	heruler	härförare under romersk ledning
Pharas	533-534	heruler	ledare
Philemuth	538-539	heruler	härförare under romersk ledning
Piniolus	†c.845	visigoter?	ädling
Pitzas	536	ostrogoter	ädling
Priarius	377-†378	alemanner	kung av stammen lentienser
Proculus	280-281	franker	romersk troninkräktare
Radagais	399-†406	visigoter	kung
Radigis	c.520	varner	kung
Raedhere	c.500?	-	ädling
Raedwald	c.600-†616	anglosaxare	kung, bretvalda
Ragnachar	†c.505	franker	kung
Ragnaris	552	ostrogoter	härförare
Ramiro	843-†850	visigoter?	kung
Rando	368	alemanner	kungaättling
Rane	c.400?	väringar	ädling
Ravn	c.500?	heruler	ädling?
Reccared (I)	586-†601	visigoter	kung
Reccared (II)	†621	visigoter	kung
Reccesuinth	648-†672	visigoter	kung
Rechila	†448	sveber	kung
Rechimund	456-†468	sveber	kung
Remne	c.400?	väringar	ädling
Respendial	c.415	alaner	kung
Retemeris	451	visigoter	kungason
Rhecimund	546	ostrogoter	härförare
Rhoilas	c.390	visigoter?	härförare
Ricchar	†c.505	franker	kung
Riciarius	448-†456	sveber	kung

Ricilas	544	-	romersk livvakt
Ricimer	376-392	franker	konsul, magister militum?, kungafader
Ricimer	455-†472	franker	konsul, magister militum, patricie
Ricimer	c.625	visigoter	kung
Rignomer	†c.505	franker	kungabroder
Rionnal Dagharmagh	c. 150 f.Kr.	lochlänning	kungason
Risiulf	c.550	langobarder	kungabroder
Roderic	710-†711	visigoter	kung
Roderic	541	ostrogoter	härförare
Rodulf (Hrodulf)	†c.510	heruler	kung över södra Norge
Rollög	c.400?	-	kung
Romanus	576	-	magister militum, son till Anagast
Rondhere	c.500?	-	ädling
Rostiophos	c.280	-	spåman
Ruderic	†546	ostrogoter	hövding
Rumstan	c.500?	-	ädling
Ruric	c.480	-	senatorsättling, biskop i Limoges
Saebalb	c.400	anglosaxare	ädling
Saeferth	c.500?	sygger	kung
Saefugl	c.430	anglosaxare	ädling
Salla	466	visigoter?	sändebud
Sambida	440	alaner	folkledare
Sangiban	451	alaner	kung
Saphrax	376-378	goter	härledare
Sarus	375	rosomoner	ädling
Sarus	408-†412	visigoter	härförare, kungabroder, magister militum
Sawilagar	c.500?	heruler	ädling?
Sceaf	c.200	scyldingar	ädling
Sceafa	c.400?	langobarder	kung
Sceafthere	c.500?	ymbrer	kung
Scilling	c.500?	-	bard
Scipuar	551-552	ostrogoter	härförare
Scyld	c.250	scyldingar	kung
Seafola	c.500?	-	ädling
Secca	c.500?	-	ädling
Secgan	c.500?	-	ädling
Segerlame	c.400?	-	kung
Segestes	c.7-19	cheruscer	hövding
Segga	588	visigoter?	ädling?

Segimerus	c.7-19	cheruscer	ädling
Segimuntus	c.9-19	cheruscer	hövding
Selinus	c.380-400	goter	biskop
Semno	277-278	longioner	folkledare
Sesithacus	c.9-19	cheruscer	hövding
Sidimund	c.470	-	ädling
Sido	69-70	sveber	kung
Sifeca	c.500?	-	ädling
Sigeferth	c.500?	-	ädling
Sigegar	c.320	anglosaxare	ädling
Sigegeat	c.370	anglosaxare	ädling
Sigehere	c.500?	sjö-daner	kung
Sigemund	c.400	välsingar	ädling
Sigeric	†416	visigoter	kung
Sigeric	†c.510	burgunder	kungason
Sigesarius	410	visigoter	biskop
Sigibert den halte	c.490	franker (ripuarier)	kung
Sigibert I	*c.535-†575	franker	kung
Sigila	†575	goter	kunglig rådgivare
Sigimer	c.1	cheruscer	hövdingafader
Sigismer	c.450	franker? / burgunder?	kungason
Sigismund	c.510-†523	burgunder	kung
Sigivald (d.y.)	c.540	franker	kungaättling
Sigivald (d.ä.)	c.530	franker	kungaättling
Silo	773-†783	visigoter?	kung
Silvanus	†355	franker	romersk befälhavare i Gallien, kejsare
Sindered	c.715	visigoter?	ärkebiskop
Sindila	473	-	comes
Sinduald	c.555	brenter (heruler)	kung
Sisbert	†587	visigoter	ädling
Sisebut	612-†621	visigoter	kung
Sisenand	631-†635	visigoter	kung
Sisifrid	†545	goter	romerskt befäl
Sisigis	539	ostrogoter	hövding
Soas	c.470	ostrogoter?	härförare
Starcedius	c.510	-	härförare
Starkad ålekämpe	c.400?	-	ädling
Stilicho	392-†408	vandaler	konsul, patricie, magister militum
Stuf	514	anglosaxare	hövding
Suartuas	c.550	heruler	kung
Suinthila	621-†631	visigoter	kung
Sulifos	†460	ostrogoter	tyrann
Sunieric	457-462	visigoter?	befälhavare
Sunna	588	visigoter?	biskop
Sunno	c.400-415	franker	hövding

Suomarius	357-359	alemanner	kung
Svaverlame	c.400?	-	kung
Swebdaeg	c.350	anglosaxare	ädling
Sveigder	c.150	svear	kung
Sverting	c.450	scyldingar	ädling
Svåvne	c.500?	-	kung
Syagrius	c.465-†485	franker	kung
Syagrius	c.530	franker?	son till biskop
Säming	c.400?	väringar	ädling
Tarbus	170	-	hövding
Tato	c.507-†c.512	langobarder	kung
Teias	552	ostrogoter	kung
Teodefred	c.700	visigoter	kungafader
Teodegisclus	536	ostrogoter	kungason
Teodemir	†570	sveber	kung
Teodemir	†744	visigoter?	ädling, härförare
Teodemir	c.450-†476	ostrogoter	kung
Teodimund	c.470	ostrogoter	kungaättling
Teodobald	†555	franker	kung
Teodobert	†575	franker	kungason
Teodobert	c.530-†548	franker	kung
Teodoric den store	*454-†526	ostrogoter	kung
Teodoric Strabo	c.475-†481	ostrogoter	hövding/kung
Teodoric	511-†534	franker	kung
Teodorid (II)	451-†466	visigoter	kung
Teodorid (Teodoric)	419-†451	visigoter	kung
Teodorus	c.450	vandaler	kungason
Teodovald	c.510	franker	kungason
Teudahad	c.500-†536	vandaler - ostrogoter	kung över ostrogoterna
Teudegisel	548-†549	visigoter	kung
Teudemar	c.400	franker	kung
Teudes	506-†548	visigoter	kung
Teudimund	541	gepider	romersk härförare
Teutobod	†102 f.Kr.	teutoner	kung
Thumelicus	c.19	cheruscer	hövdingason
Thurimuth	544-549	-	romersk livvakt och befäl
Thyle	c.500?	rondingar	kung
Tind	c.400?	väringar	ädling
Tor	c.400?	-	ädling
Torisarius	469	-	härförare
Torisind	c.550-†567	gepider	kung
Torismund	451-†453	visigoter	kung
Torismund	c.413-†c.415	ostrogoter	kung
Traguilla	c.510	-	slav
Trasamund	496-†523	vandaler	kung

Trasaric	567	gepider	biskop
Traustila	455	goter?	kejsarmördare
Triarius	c.450	ostrogoter	hövdingafader
Tribigildus	c.399	goter	romerskt befäl
Tudrus	c.10	quader (marcomanner)	kung
Tufa	489-491	-	Odovacars högste befälhavare
Tulga	640-†642	visigoter	kung
Tunne	c.500	-	slav, upprorsman
Turismod	†c.540	gepider	kungason
Tzazon	†533	vandaler	kungason
Ucromirus	c.10	chatter	hövding
Udd den vittbereste	c.400?	-	ädling
Uldida	589	visigoter?	biskop
Uliaris	541	ostrogoter	härförare
Ulias	537	ostrogoter	låg rang, gisslan
Uligisalus	537-538	ostrogoter	gotisk härförare, befäl för vaktstyrka
Ulith (Ulitheus)	†538	ostrogoter	farbroder till kungen, härförare
Unferd	c.500	-	ädling
Unigastus	539	-	romerskt befäl
Unilas	537	ostrogoter	härförare
Unwene	c.500?	-	ädling
Uraias	538	ostrogoter	härförare
Urius	357-359	alemanner	kung
Ursicinus	357-359	alemanner	kung
Usdrilas	552	ostrogoter	härförare
Ustrigoth	c.550-560	gepider	kungason
Uxfrea	c.510	anglosaxare	ädling
Waaegdaeg	c.300	anglosaxare	ädling
Vaccho	c.512-†539	langobarder	kung
Vacimus	538	ostrogoter	härförare
Vacis	537	ostrogoter	härförare
Wada	c.500?	haelsingar	kung
Vadomar	354-371	alemmaner	kung, romersk befälhavare
Wagigar	c.500?	heruler	ädling?
Valamir	c.451-†471	ostrogoter	kung
Valaravans	c.360	goter	kungafader
Valaris	†541	ostrogoter	krigare
Wald	c.500?	woingar	kung
Waldhere	c.500?	-	ädling
Wallari	574	langobarder	hertig
Vallia	†416	visigoter	kung
Waltar	c.540-545	langobarder	kung
Wamba	672-†680	visigoter	kung

Vandalarius	c.390	goter	kungafader
Vanlande	c.180	svear	kung
Vannius	c.20	quader	kung över quader (och markomanner)
Wecta	c.380	anglosaxare	hövding
Weland	c.470	-	vapensmed
Velas	541	gepider	krigare under ostrogoter
Weohstan	c.470	svear / scilfingar	hövding
Vermudo	788-†791	visigoter?	kung
Vermudo	c.820	visigoter?	kungafader
Verus	547	heruler	härförare under romersk ledning
Westerfalca	c.460	anglosaxare	ädling
Vestralpus	357-359	alemanner	kung
Vetto	431	visigoter?	härförare?
Vibilius	c.25	hermundurer	härförare
Wictgils	c.430	anglosaxare	hövding/kung
Videric	376	ostrogoter/greuthunger	kung
Widia	c.500?	-	ädling
Vidigoia	c.200?	goter	hjälte
Vidimir	†c.375	greuthunger	kung
Vidimir (d.ä.)	c.450-†c.473	ostrogoter	kungaättling
Vidimir (d.y.)	473	ostrogoter	kungaättling
Widin	c.555	ostrogoter	hövding
Widsid	c.500?	myrgingar	ädling
Viduarius	358	quader	kung
Wig	c.400	anglosaxare	ädling
Vigilas	c.450	-	tolk för hunnernas språk
Wiglaf	c.500	svear / scilfingar	hövding
Wihtgar	514-†544	anglosaxare	hövding
Wilgisl	c.480	anglosaxare	ädling
Wilichar	c.555	-	kunglig svärfader
Vimarano	†c.765	visigoter?	kungabroder
Vindimialis	c.490	franker?	biskop
Vinitarius	c.376-†c.385	ostrogoter	kung
Wipped	†465	anglosaxare	ädling
Visandus Vandalarius	537-538	ostrogoter	gotisk kämpe, befäl för vaktstyrka
Visandus	538-†540	heruler	härförare under romersk ledning
Visbur	c.210	svear	kung
Visimar	c.325	vandaler	kung
Vitalianus	363	heruler	ingick i kejsare Valentinianus livvakt

Vitalianus	381	-	magister i Illyricum
Vitalianus	513-†c.520	ostrogoter	befälhavare
Withergield	c.500?	-	ädling
Vithicabius	368	alemanner	kung
Witigis	c.530-540	ostrogoter	kung
Vitiric	c.470	ostrogoter	kungaättling
Witiza	697-†710	visigoter	kung
Vitrodor	358	quader	kungason
Witta	c.400	anglosaxare	hövding/kung
Witta	c.400?	sveber	kung
Vitteric	603-†610	visigoter	kung
Wiwila	c.500?	heruler	ädling?
Vledas	541	ostrogoter	härförare
Wlencing	477	anglosaxare	kungason
Wod	c.400?	tyringar	kung
Woden (Oden)	c.280	anglosaxare/tyringar	hövding/kung
Wonred	c.490	-	ädling
Vott	†c.520	-	ädling
Wudga	c.500?	-	ädling
Wulf	c.515	-	ädling
Wulfgar	c.500	-	hövding
Wulfhere	c.500?	-	ädling
Wulfila	*c.311-†c.381	goter	biskop
Wulfila	411	-	härförare
Vultulf	c.360	goter	kungaättling
Wyrmhere	c.500?	-	ädling
Wägmund	c.400	svear	hövding
Väl	c.350	välsingar	ädling
Yffe	c.540	anglosaxare	ädling
Yngvar	c.600	svear	kung
Yngve	c.420	svear	kung
Yrmenlaf	c.510	-	ädling
Zaban	574	langobarder	hertig
Zuchilos	c.510	langobarder	kungabror, kunga-fader
Åle årsälle	c.550	-	ädling
Östen	c.570	svear	kung

Ostrogoter

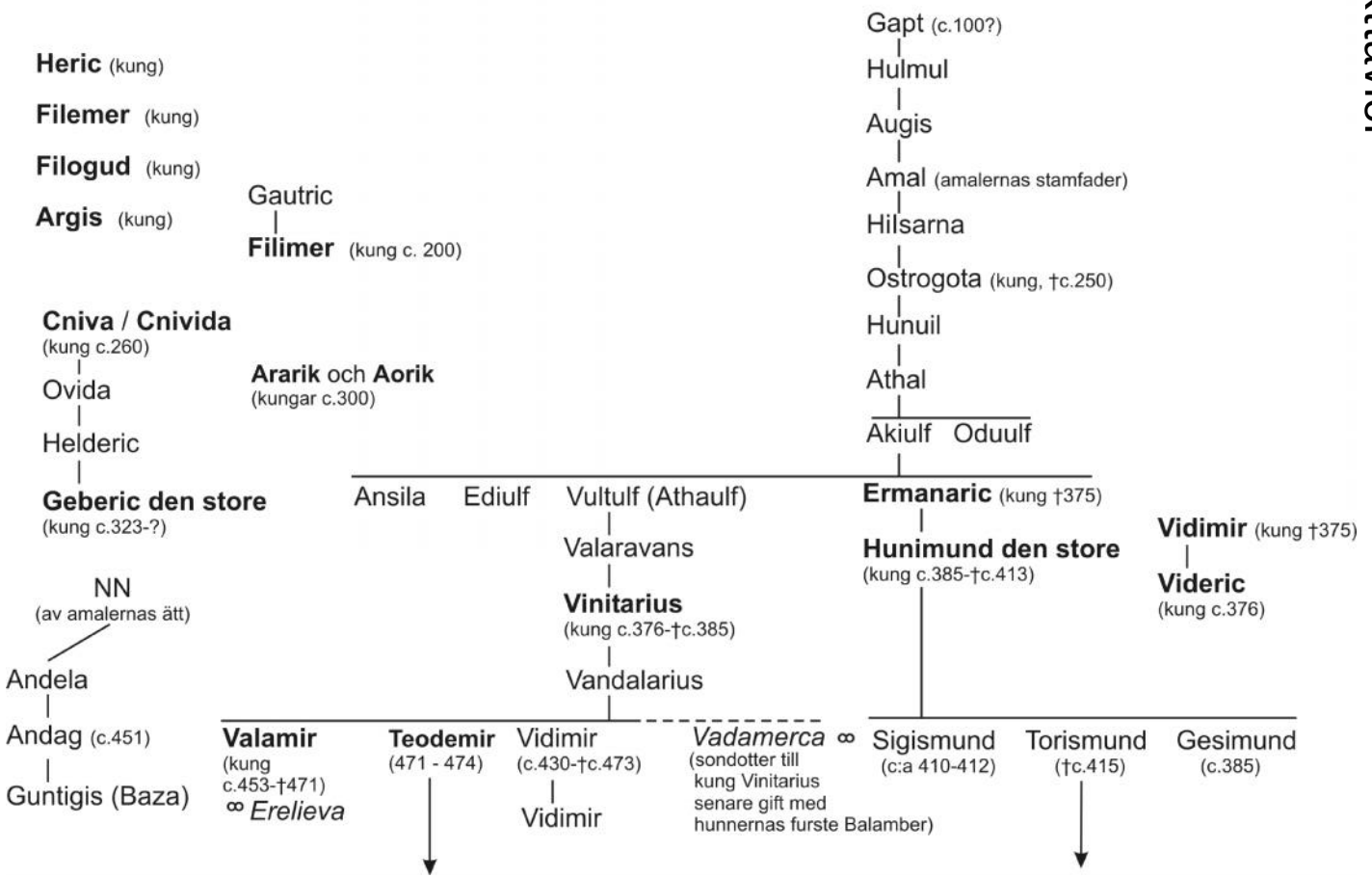
Gapt (c.100?)
Hulmul
Augis
Amal (amalernas stamfader)
Hilsarna
Ostrogota (kung, †c.250)
Hunuil
Athal
Akiulf Oduulf
Heric (kung)
Filemer (kung)
Filogud (kung)
Argis (kung)
Gautric
Filimer (kung c. 200)
Cniva / Cnivida
(kung c.260)
Ovida
Helderic
Geberic den store
(kung c.323-?)
Ararik och Aorik
(kungar c.300)
Ansila
Ediulf
Vultulf (Athaulf)
Valaravans
Vinitarius
(kung c.376-†c.385)
Vandalarius
Ermanaric (kung †375)
Hunimund den store
(kung c.385-†c.413)
Vidimir (kung †375)
Videric
(kung c.376)
NN
(av amalernas ätt)
Andela
Andag (c.451)
Guntigis (Baza)
Valamir
(kung
c.453-†471)
∞ Erelieva
Teodemir
(471 - 474)
Vidimir
(c.430-†c.473)
Vidimir
Vadamerca ∞
(sondotter till
kung Vinitarius
senare gift med
hunnernas furste Balamber)
Sigismund
(c:a 410-412)
Torismund
(†c.415)
Gesimund
(c.385)

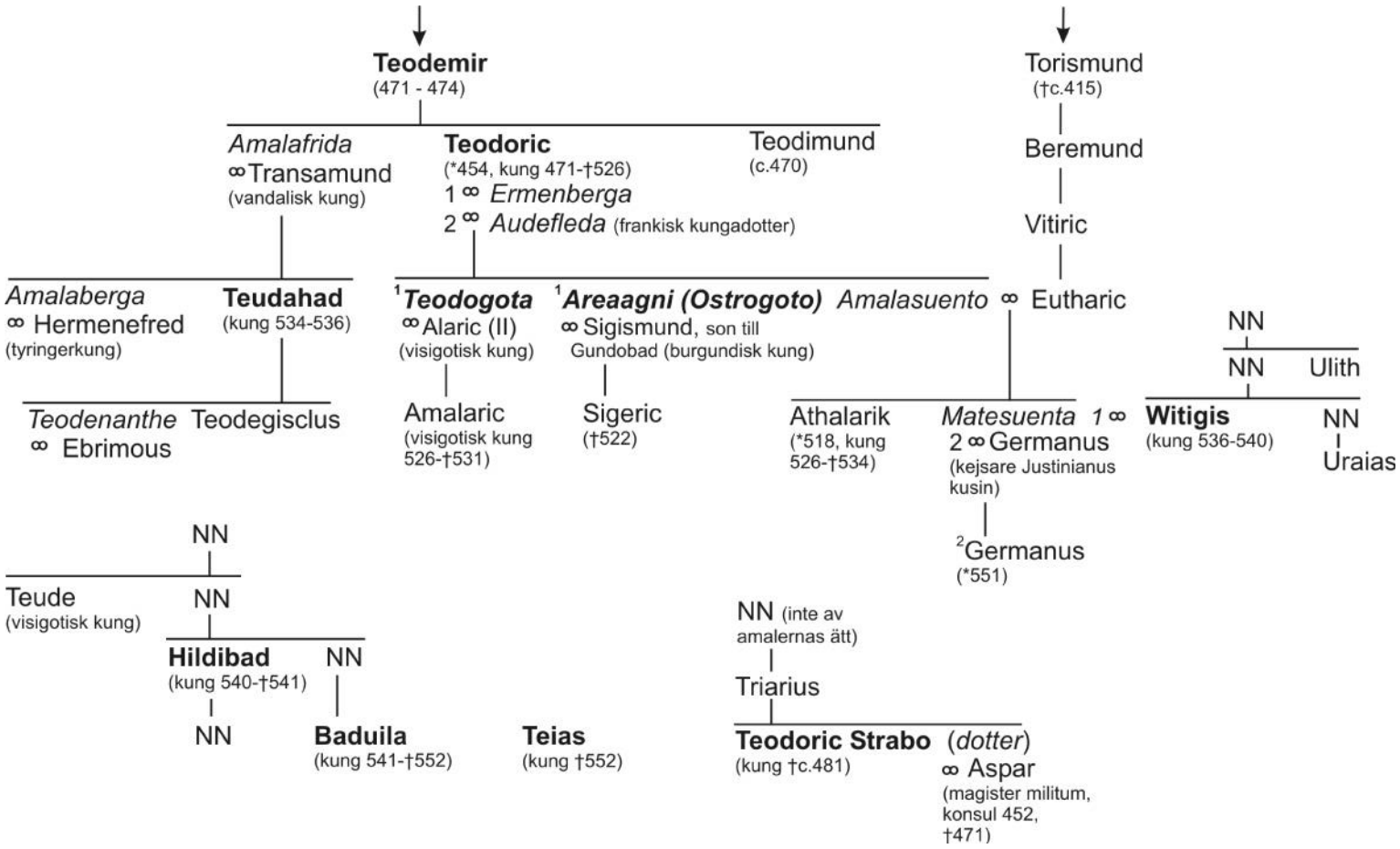
Teodemir
(471 - 474)
Amalafrida
∞Transamund
(vandalisk kung)
Teodoric
(*454, kung 471-†526)
1 ∞ Ermenberga
2 ∞ Audefleda (frankisk kungadotter)
Teodimund
(c.470)
Amalaberga
∞ Hermenefred
(tyringerkung)
Teudahad
(kung 534-536)
Teodenanthe
∞ Ebrimous
Teodegisclus
1Teodogota
∞Alaric (II)
(visigotisk kung)
Amalaric
(visigotisk kung
526-†531)
1Areaagni (Ostrogoto)
∞ Sigismund, son till
Gundobad (burgundisk kung)
Sigeric
(†522)
Amalasuento
∞ Eutharic
Athalarik
(*518, kung
526-†534)
Matesuenta
1 ∞
2 ∞Germanus
(kejsare Justinianus
kusin)
2Germanus
(*551)
Torismund
(†c.415)
Beremund
Vitiric
NN
NN
Ulith
Witigis
(kung 536-540)
NN
Uraias
NN
Teude
(visigotisk kung)
NN
Hildibad
(kung 540-†541)
NN
NN
Baduila
(kung 541-†552)
Teias
(kung †552)
NN (inte av
amalernas ätt)
Triarius
Teodoric Strabo
(kung †c.481)
(dotter)
∞ Aspar
(magister militum,
konsul 452,
†471)

Visigoter

Athanaric (kung 369-381)

Fritigern (kung 381-385)

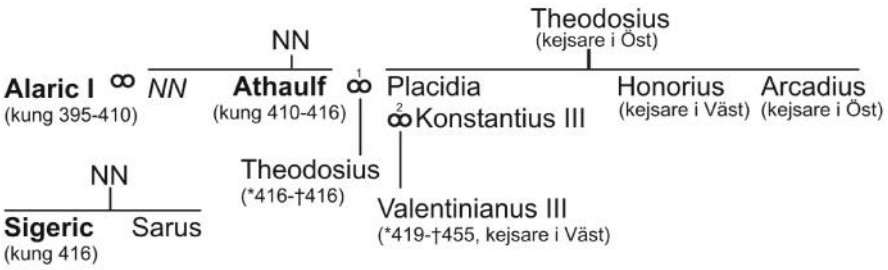

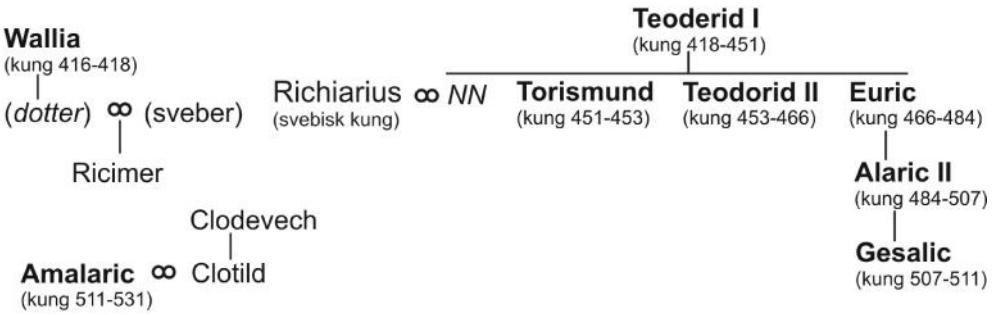

Teudis (kung 531-548)

Teudigisel (kung 548-549)

Agila I (kung 549-555)

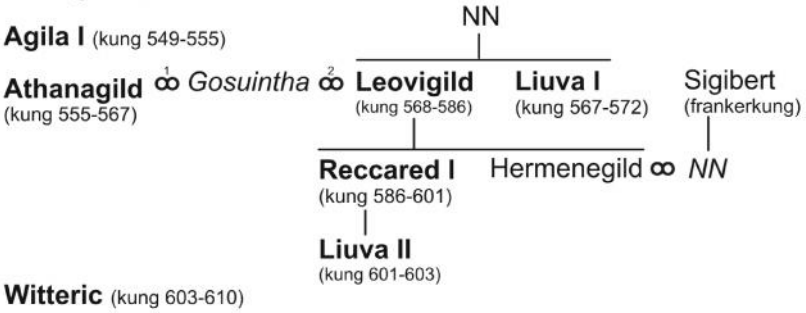

Witteric (kung 603-610)

Gundemar (kung 610-612)

Sisebut (kung 612-621)

Reccared II (kung 621)

Suinthila (kung 621-631)

Ricimer (medregent -631)

Sisenand (kung 631-636)

Chintila (kung 636-639)

Tulga (kung 639-642)

Chindasuinth (kung 642-653)

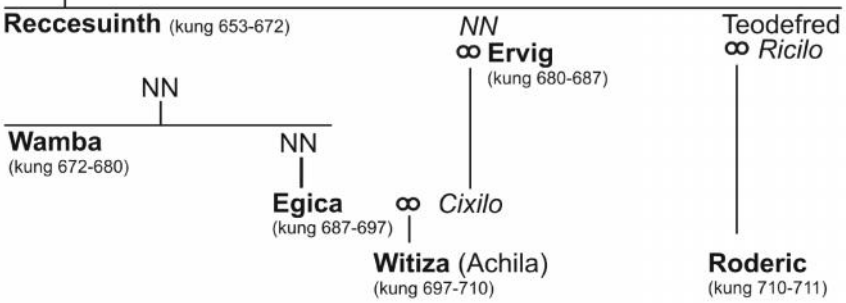

Gepider

Fastida
(kung c.300)

Ardaric
(kung c.451-460)

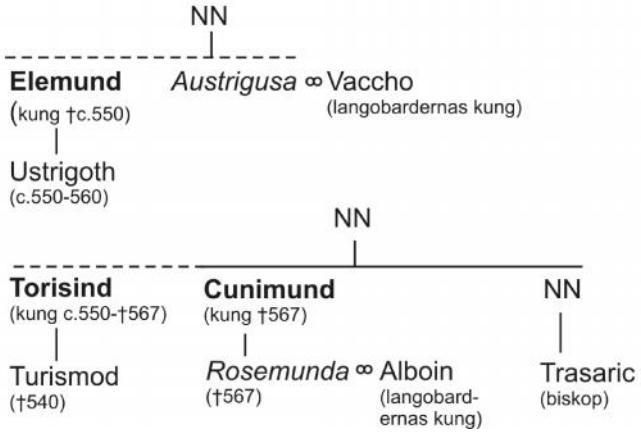

Cherusker och chatter

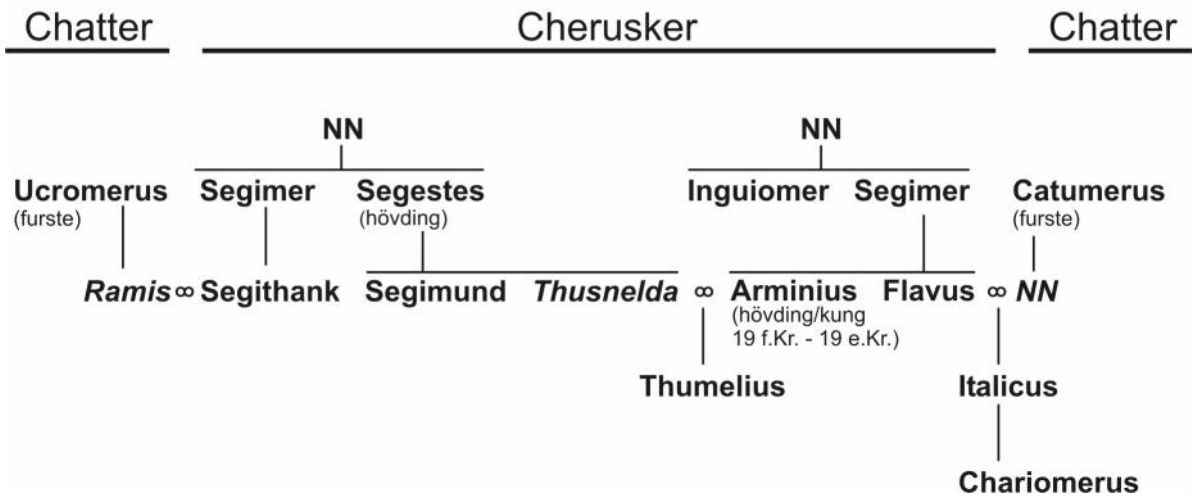

Burgunder

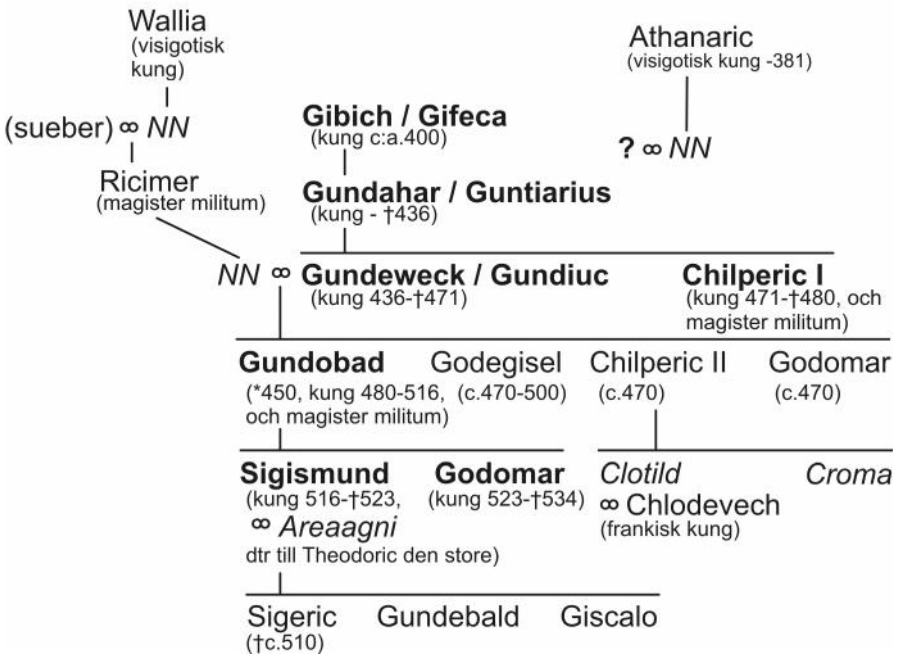
Wallia
(visigotisk kung)
(sueber) ∞ NN
Ricimer
(magister militum)
Athanaric
(visigotisk kung -381)
? ∞ NN
Gibich / Gifeca
(kung c:a.400)
Gundahar / Guntiarius
(kung - †436)
NN ∞ Gundeweck / Gundiuc
(kung 436-†471)
Chilperic I
(kung 471-†480, och magister militum)
Gundobad
(*450, kung 480-516, och magister militum)
Godegisel
(c.470-500)
Chilperic II
(c.470)
Godomar
(c.470)
Sigismund
(kung 516-†523, ∞ Areaagni dtr till Theodoric den store)
Godomar
(kung 523-†534)
Clotild
∞ Chlodevech
(frankisk kung)
Croma
Sigeric
(†c.510)
Gundebald
Giscalo

Sueber

I Tyskland

Ariovistus
(kung 72-†58 f.Kr.)

Italicus **Sido**
(kungar 69-70)

Witta
(kung c.400?)

Hunimund **Alaric**
(kungar c.470)

I Spanien

NN

Hermeric Heremigarius
(kung 419 †441)

Rechila Teodorid (I)
(kung 438-†448) (visigotisk kung 418-451)

Richiarius ∞ *NN*
(kung 448-†456)

Massilia

Maldras N.N.
(kung 456-†460) (-459)

Frumarius
(kung 460-464)

Rechimund
(kung 464-†468)

Teodemir
(kung -†570)

Miro ∞ *Siseguntia* ∞ **Audeca**
(kung 570-†583) (kung 584-†585)

Eboric
(kung 583-584)

Malaric
(kung 585)

Vandaler

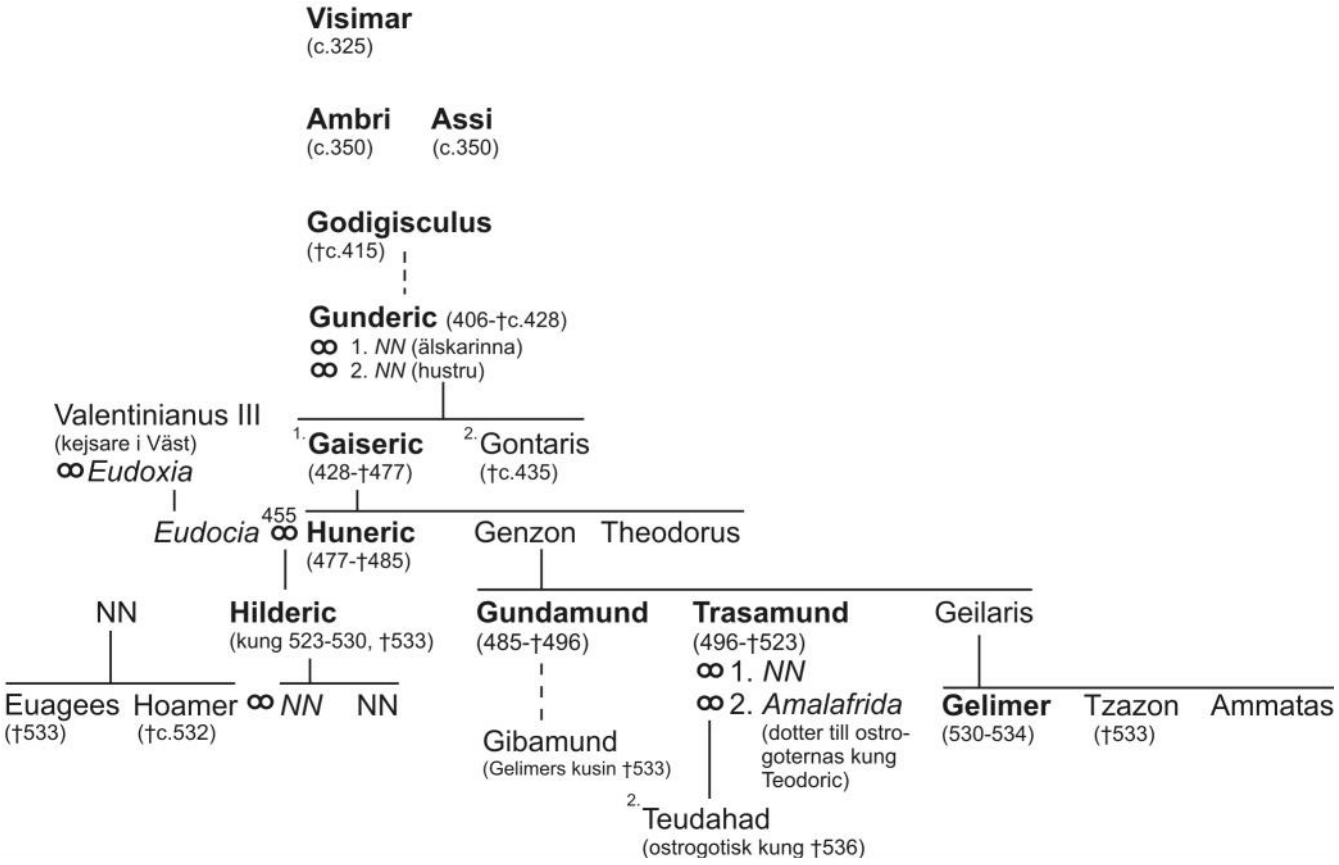
Visimar
(c.325)
Ambri
(c.350)
Assi
(c.350)
Godigisculus
(†c.415)
Gunderic (406-†c.428)
∞ 1. NN (älskarinna)
∞ 2. NN (hustru)
Valentinianus III
(kejsare i Väst)
∞ Eudoxia
1. Gaiseric
(428-†477)
2. Gontaris
(†c.435)
Eudocia
455
∞ Huneric
(477-†485)
Genzon
Theodorus
NN
Hilderic
(kung 523-530, †533)
Gundamund
(485-†496)
Trasamund
(496-†523)
∞ 1. NN
∞ 2. Amalafrida
(dotter till ostrogoternas kung Teodoric)
Geilaris
Euagees
(†533)
Hoamer
(†c.532)
∞ NN
NN
Gibamund
(Gelimers kusin †533)
Gelimer
(530-534)
Tzazon
(†533)
Ammatas
2. Teudahad
(ostrogotisk kung †536)

Franker

merovingernas ätt

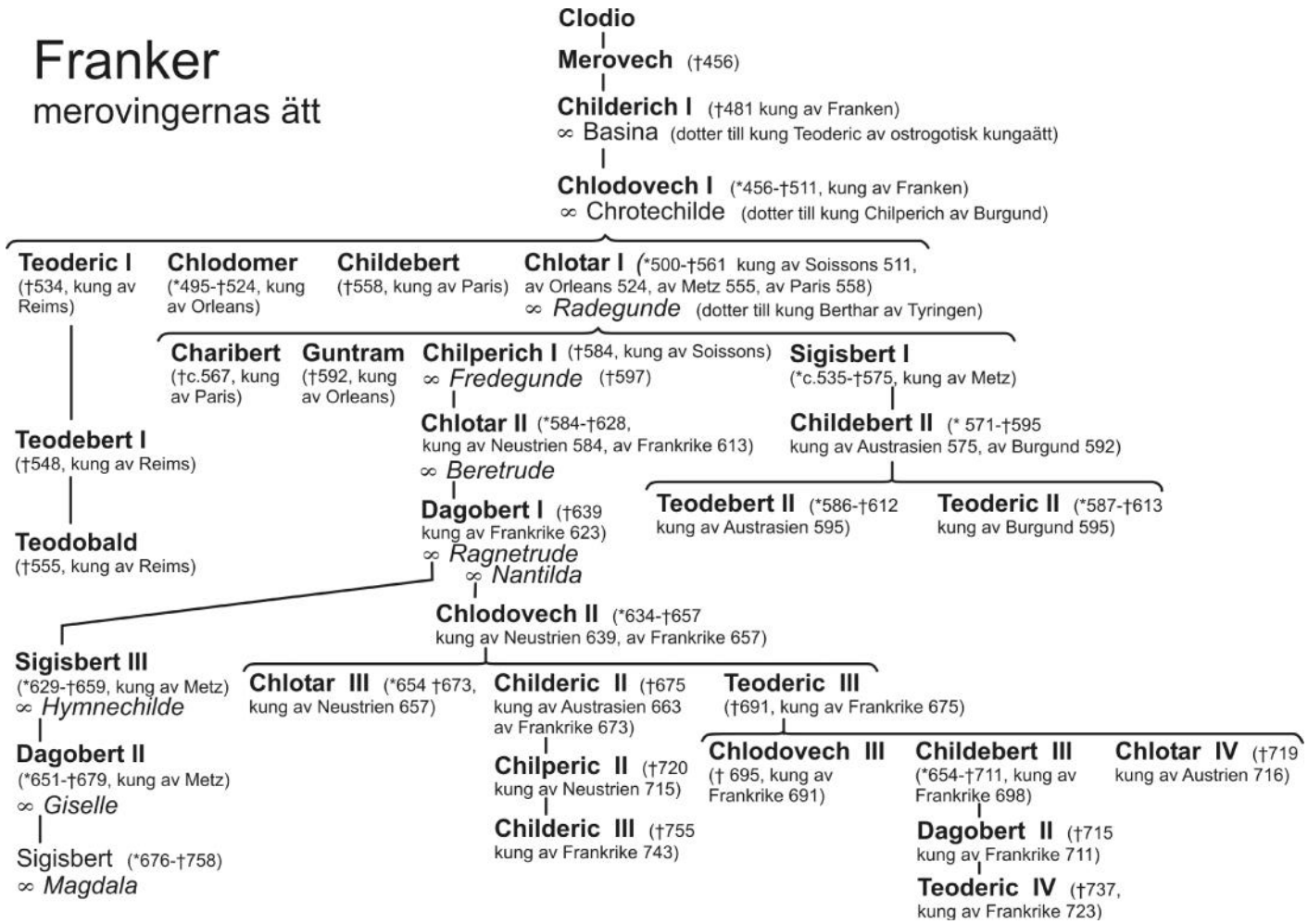

Langobarder

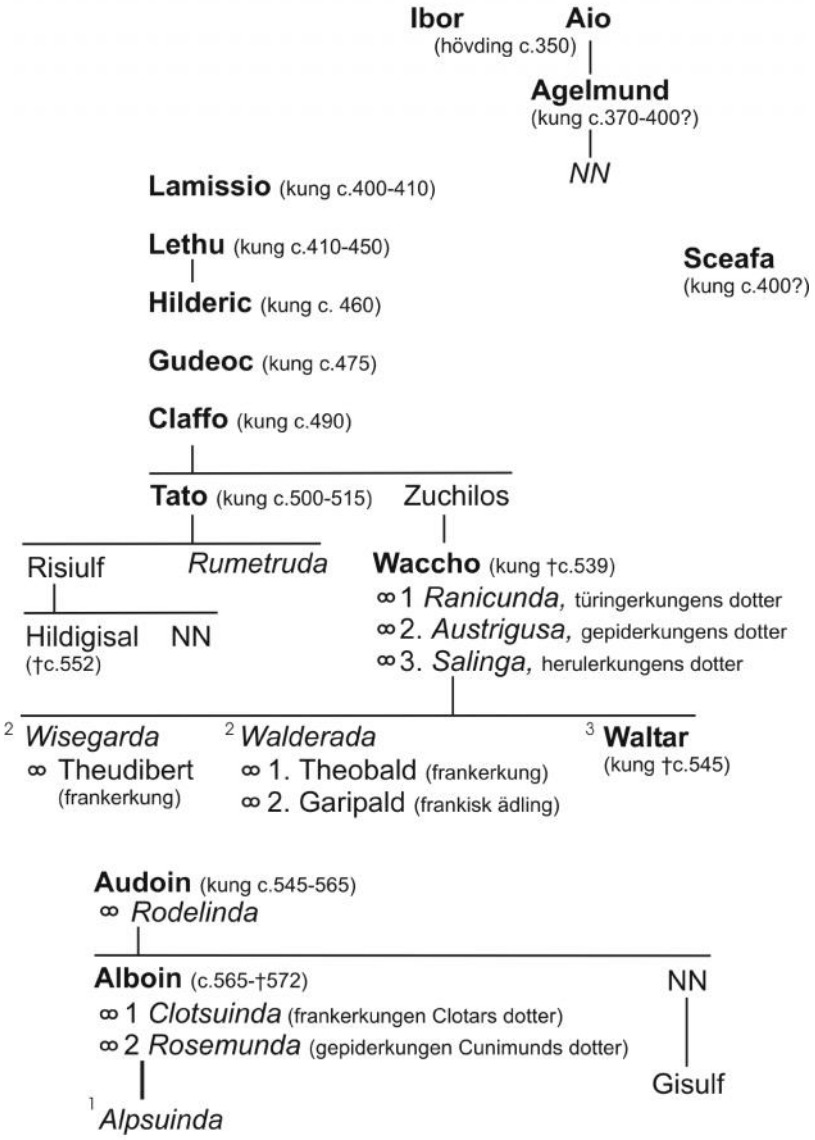

Norden med omgivning

urval 1

Scyldingar

(Sköldungar, ingvinernas skyddsherrar)

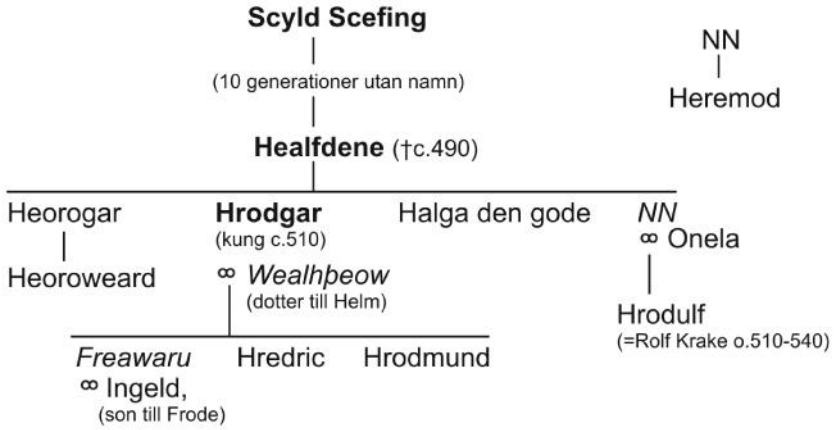

Hredlingar

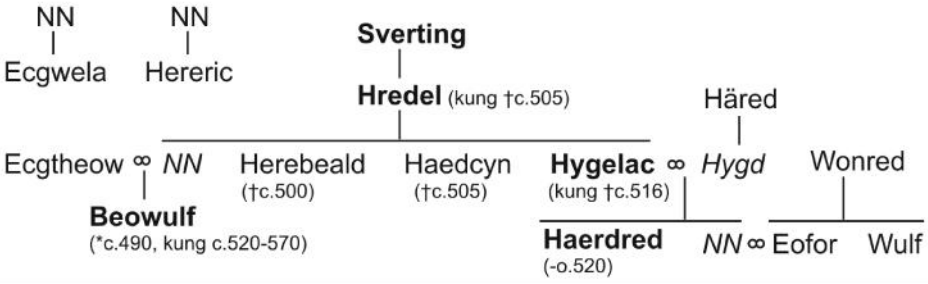

Scylfingar

(Ynglingar)

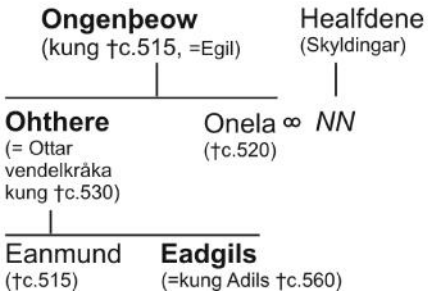

Norden med omgivning

urval 2

Wulfingar

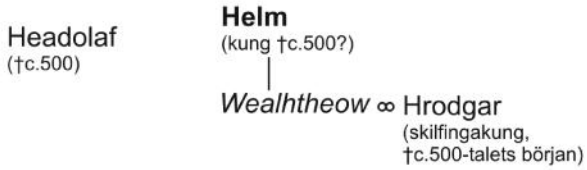

Skyldingar
(Hocingar)

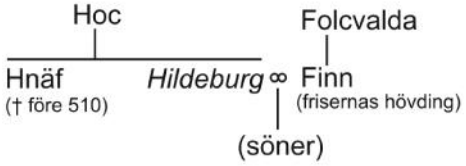

Vägmundingar
(Skylfingafurstar)

Kungaätten i Angeln

Scirier

Odovacars släkt

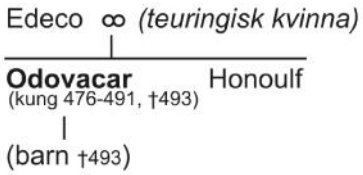

Hunner

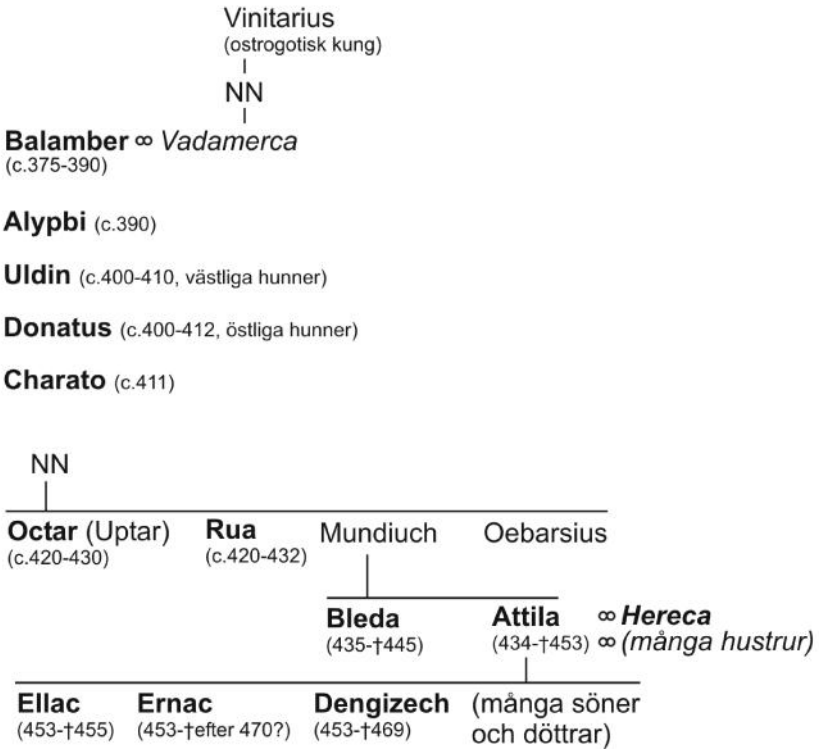

Germaner med kejserligt släktskap eller kejserliga ämbeten

Urval 1

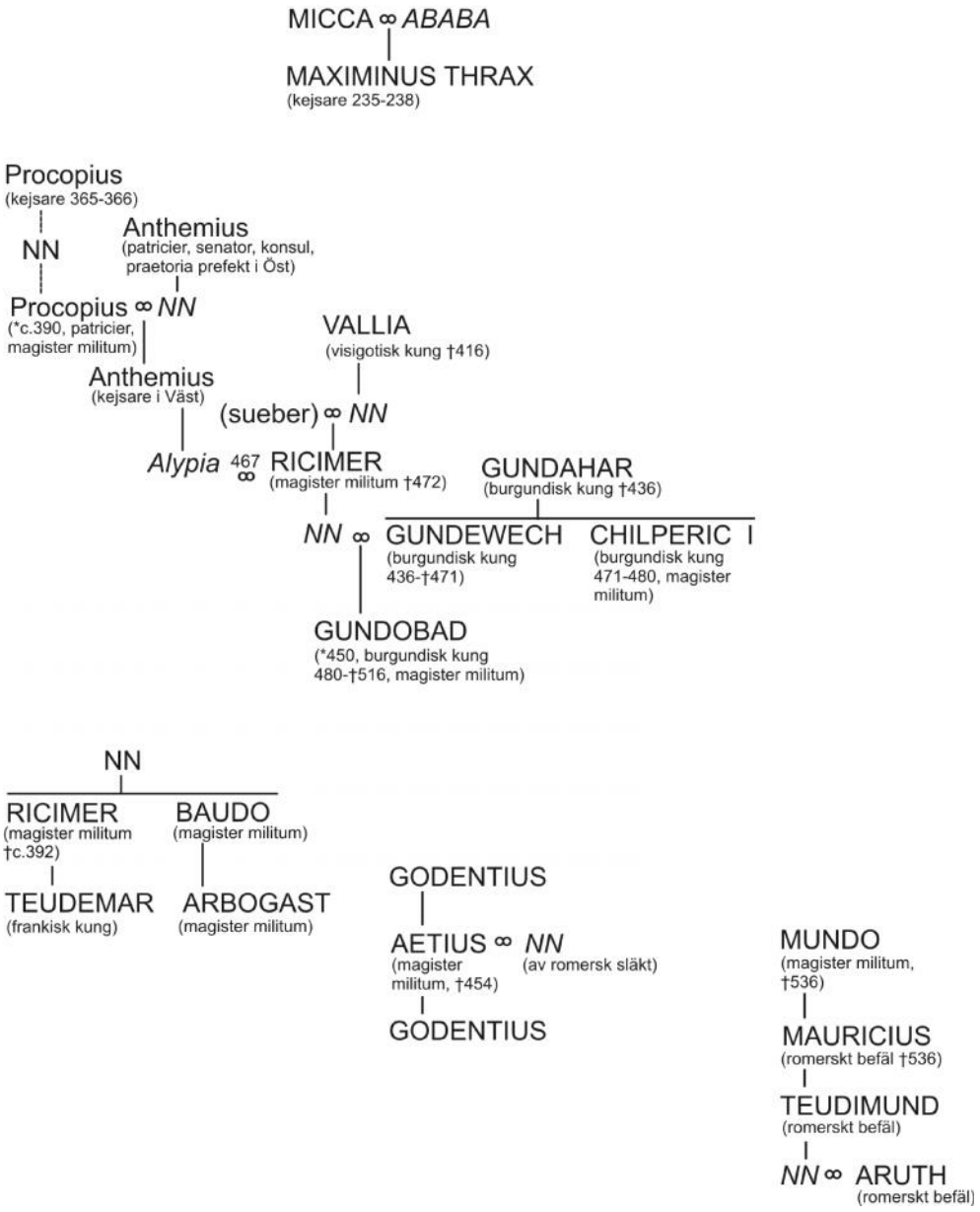

Germaner med kejserligt släktskap eller kejserliga ämbeten

Urval 2

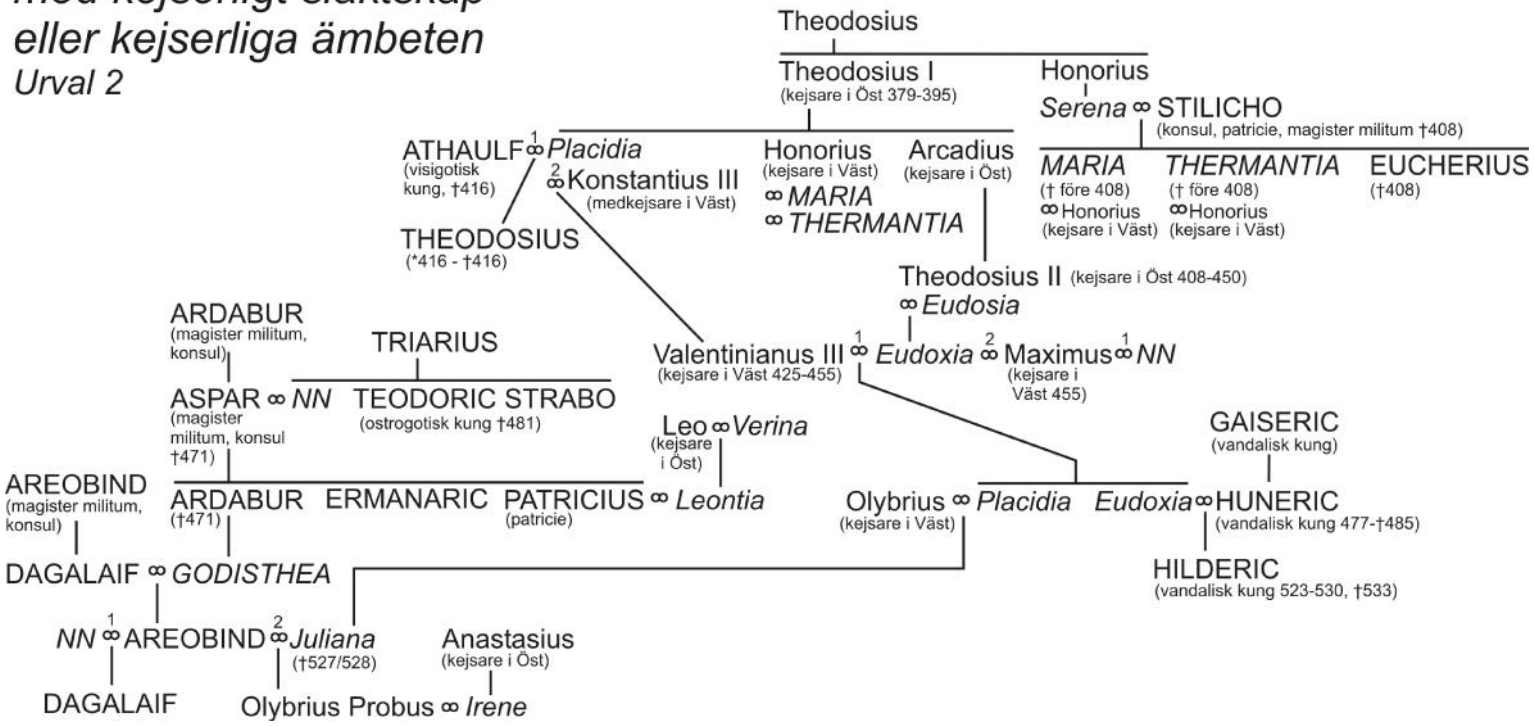

Romerska kejsare

Julisk-Claudiska ätten		
OCTAVIANUS AUGUSTUS	27 BC - AD14	
TIBERIUS	14-37	
GAIUS (CALIGULA)	37-41	
CLAUDIUS	41-54	
NERO	54-68	
Revolutionskejsare		
GALBA	68-69	
OTHO	69	
VITELLIUS	69	
Flaviska ätten		
VESPASIANUS	69-79	
TITUS	79-81	
DOMITIANUS	81-96	
Adoptivkejsare		
NERVA	96-98	
TRAJANUS	98-117	
HADRIANUS	117-138	
ANTONINUS PIUS	138-161	
MARCUS AURELIUS	161-180	
LUCIUS VERUS	161-169	
Arvkejsare		
COMMODUS	177-192	
Soldatkejsare		
PERTINAX	193	
DIDIUS JULIANUS	193	
CLODIUS ALBINUS	193-197	
PESCENNIUS NIGER	193-194	
Severiska ätten		
SEPTIMIUS SEVERUS	193-211	
CARACALLA	198-217	
GETA	209-212	
MACRINUS	217-218	
DIADUMENIANUS	218	
ELAGABAL (HELIOGABALUS)	218-222	
SEVERUS ALEXANDER	222-235	
MAXIMINUS THRAX	**235-238**	**gotisk härkomst**
GORDIANUS I	238	
GORDIANUS II	238	
BALBINUS	238	
MAXIMUS / PUPIENUS	238	
GORDIANUS III	238-244	
PHILIPUS ARABS	244-249	
PHILIPPUS II	246-249	

DECIUS	249-251	
DECIUS II	251	
HOSTILIANUS	251	
TREBONIANUS GALLUS	251-253	
VOLUSIANUS	251-253	
AEMILIANUS	253	
VALERIANUS	253-260	
GALLIENUS	253-268	
(20 tronpretendenter)	omkring 265	
POSTUMUS	258-268	
VICTORINUS	268-270	
CLAUDIUS II GOTHICUS	268-270	
DOMITIANUS	270	
TETRICUS	270-273	
QUINTILLUS	270	
AURELIANUS	270-275	
TACITUS	275-276	
FLORIANUS	276	
PROBUS	**276-282**	**frankisk härkomst**
CARUS	282-283	
CARINUS	283-284	
NUMERIANUS	283-284	

Tetrarkin (2 augustus & 2 caesar)

DIOCLETIANUS	284-305	
MAXIMIANUS	286-(305)	
GALERIUS	(caesar från 293) 305-311	
CONSTANTIUS CHLORUS	(caesar från 293) 305-306	
CARAUSIUS	(augustus i Britannien) 287-293	
ALLECTUS	(augustus i Britannien) 293-296	
FLAVIUS SEVERUS	(caesar 305-) 306-307	
MAXIMINUS DAJA	(caesar 305-) 309-313	
MAXENTIUS	(caesar 306-) 307-312	
ALEXANDER	(augustus i Afrika) 308-311	
LICINIUS	308-324	

Konstantins den stores ätt och andra samtida kejsare

KONSTANTIN I den store	306-337	
MAXENTIUS	306-312	
ALEXANDER	308-309	
LICINIUS	308-324	
VALENS	316	
MARTINIANUS	324	
CALOCAERUS	333/334	
KONSTANTIUS II	337-361	
KONSTANTIN II	337-340	
KONSTANS I	337-350	
NEPOTIANUS	350	
VETRANIO	350	
MAGNENTIUS	350-353	
DECENTIUS	351-353	
GALLUS	351-354	
SILVANUS	**355**	**frankisk härstamning**

JULIANUS avfällingen	(caesar till 361) 361-363
JOVIANUS	363-364
VALENTINIANUS I	364-375
VALENS	364-378
PROKOPIUS	365-366
MARCELLUS	366
GRATIANUS	375-383
FIRMUS	c.372-c.375
VALENTINIANUS II	375-392
THEODOSIUS	379-395
MAXIMUS	383-388
VICTOR	384-388
EUGENIUS	392-394

Kejsare i Västromerska riket

HONORIUS	395-423
MARCUS	406
GRATIANUS	406-407
KONSTANTIN III	407-411
KONSTANS II	409-411
MAXIMUS	409-411
ATTALUS	409-410, 414-415
JOVINUS	411-413
SEBASTIANUS	412-413
KONSTANTIUS III	421
JOHANNES	423-425
VALENTINIANUS III	425-455
MAXIMUS	455
AVITUS	455-456
MAJORIANUS	457-461
SEVERUS	461-465
ingen kejsare under 17 mån	
ANTHEMIUS	467-472
ARVANDUS	468
ROMANUS	470
OLYBRIUS	472
GLYCERIUS	473-474
NEPOS	474-475 (-480)
ROMULUS AUGUSTULUS	475-476

Kejsare i Östromerska riket

ARCADIUS	395-408
THEODOSIUS II	408-450
MARCIANUS	450-457
LEO I (slaktaren)	457-474
LEO II	474
ZENO	474-491
BASILISCUS	475-476
LEONTIUS	484-488
ANASTASIUS I	491-518
JUSTINUS I	518-527
JUSTINIANUS I	527-565
JUSTINUS II	565-578

TIBERIUS I	578-582
MAURICIUS	582-602
PHOCAS	602-610
HERACLIUS	610-641

Kartor

Piltyper på kartorna

Förflyttning av härstyrkor

Folkvandringar med kvinnor och barn

I regel återges inte romerska försvarets härvägar och förflyttningar.

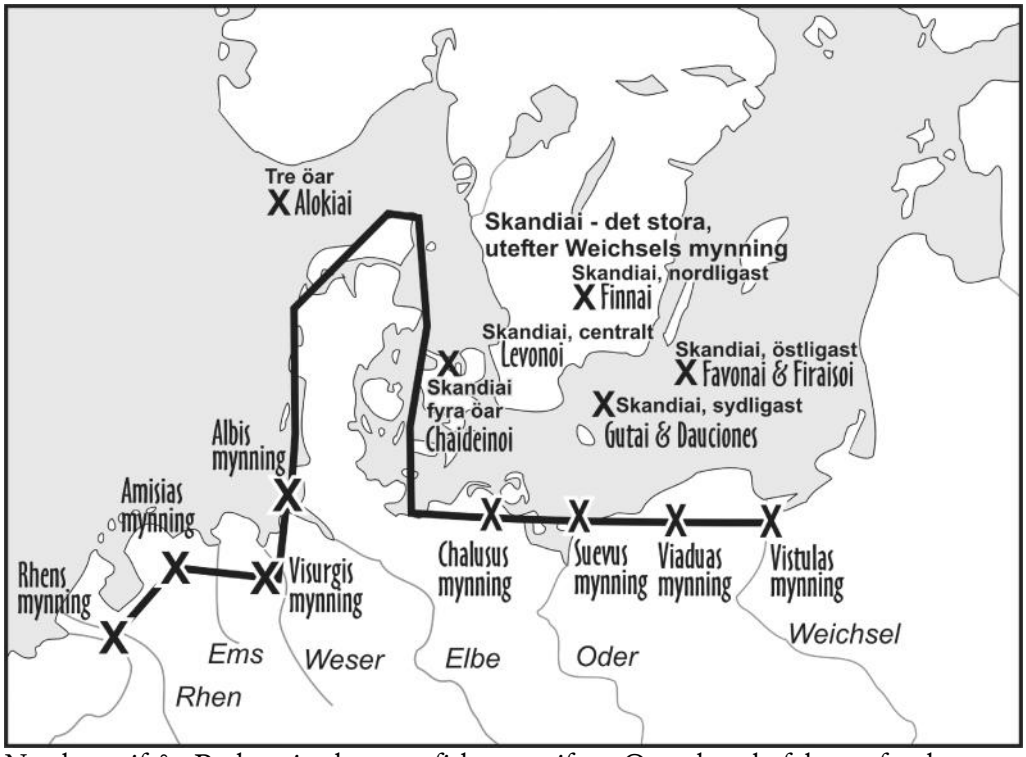

Norden utifrån Ptolemaios kartografiska uppgifter. Ovan har de fel som förekommer vad gäller longituden justerats och rätats upp.

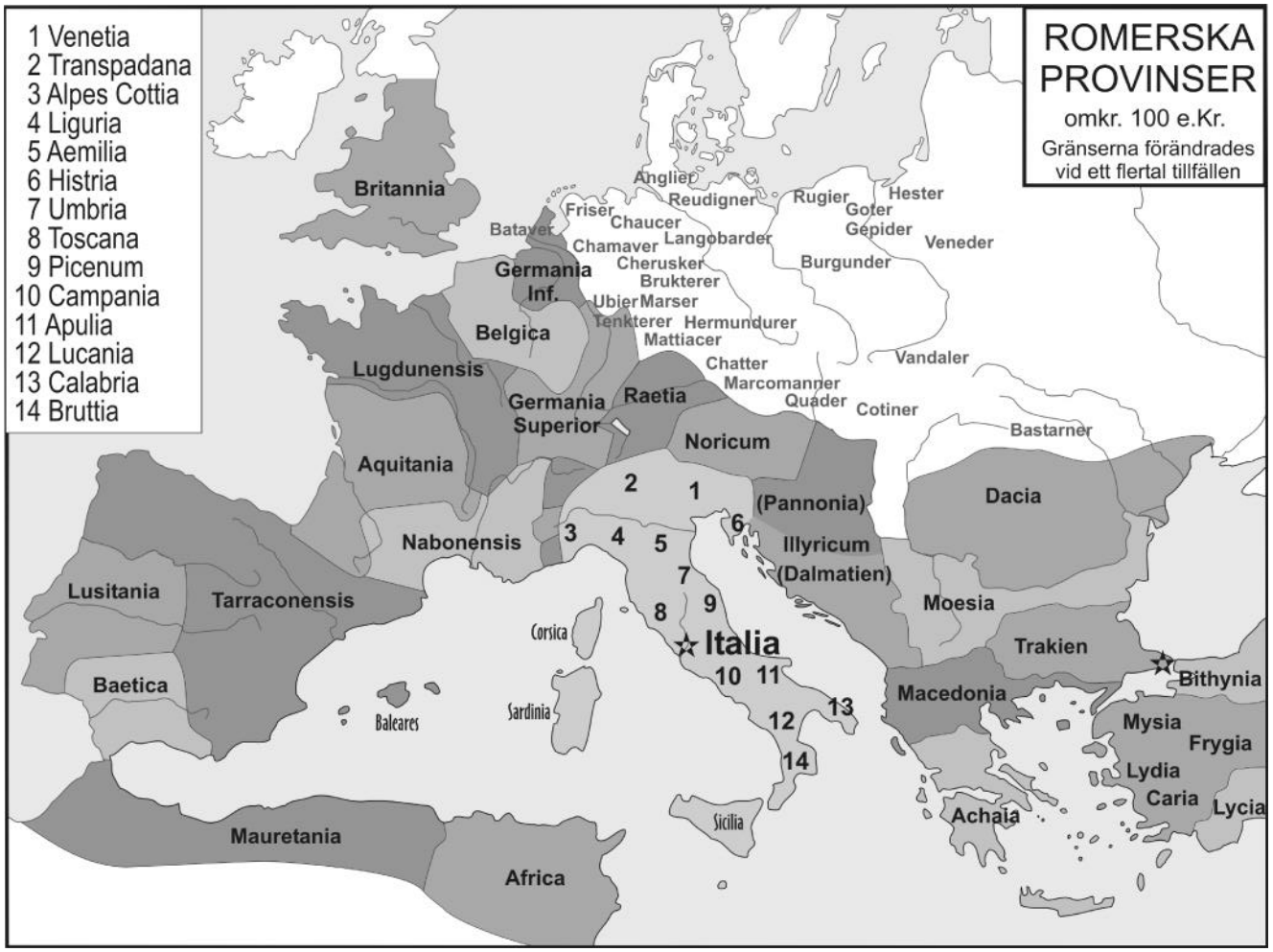
ROMERSKA PROVINSER
omkr. 100 e.Kr.
Gränserna förändrades vid ett flertal tillfällen
1 Venetia
2 Transpadana
3 Alpes Cottia
4 Liguria
5 Aemilia
6 Histria
7 Umbria
8 Toscana
9 Picenum
10 Campania
11 Apulia
12 Lucania
13 Calabria
14 Bruttia
Britannia
Germania Inf.
Belgica
Lugdunensis
Germania Superior
Raetia
Noricum
Aquitania
Nabonensis
Lusitania
Tarraconensis
Baetica
Mauretania
Africa
Corsica
Sardinia
Baleares
Sicilia
Italia
(Pannonia)
Illyricum (Dalmatien)
Dacia
Moesia
Trakien
Bithynia
Macedonia
Mysia
Frygia
Lydia
Caria
Lycia
Achaia
Anglier
Reudigner
Rugier
Hester
Goter
Gepider
Veneder
Friser
Chaucer
Bataver
Chamaver
Langobarder
Cherusker
Brukterer
Burgunder
Ubier
Marser
Tenkterer
Hermundurer
Mattiacer
Chatter
Marcomanner
Quader
Cotiner
Vandaler
Bastarner

Städer i Väst
EBURACUM-York
LONDINIUM
London
Tournai
COLONIA AGRIPPINA-Köln
Soissons
TREVERORUM-Trier
LUTETIA-Paris
ARAUSIA (AURELIANI)
Orleans
ARGENTORATE-Strasbourg
Tours
Poiters
ALESIA
BURDIGALA
Bordeaux
LUGDUNUM
Lyon
MEDIOLANUM
Milano
AQUILEIA
VIENNA
Palencia
TOLOSA
TICINUM-Pavia
ARELATE
Arles
RAVENNA
NARBONA
CAESARAUGUSTA
Zaragoza
MASSILIA
FORUM
IULII
ANCONA
EMERITA
PEURSIA
TOLEDO
TARRACO
BARCINO
Barcelona
SPOLETIUM
ROMA
HISPAL
CORDUBA
VALENTIA
NEAPOLIS
Neapel
GADES
Cadiz
HIPPO
REGIUS
LILYBAEUM
RHEGIUM
KARTHAGO
SYRACUSAE

Städer i Öst
GOTHISCANDZA
Gdansk
SIRMIUM
Motrovitz
SINGIDUNUM
Belgrad
NIKOPOLIS
TOMI
SALONAE
Split
NAISSUS
SERDICA-Sofia
PHILIPPOPOLIS
HADRIANOPOLIS
HERAKLEIA
DYRRHACHIUM
PHILIPPI
THESSALONICE
NICAEA
BYZANTIUM
KONSTANTINOPEL
ATHANAE
EPHESUS
CORINTHUS
SPARTA
DELOS

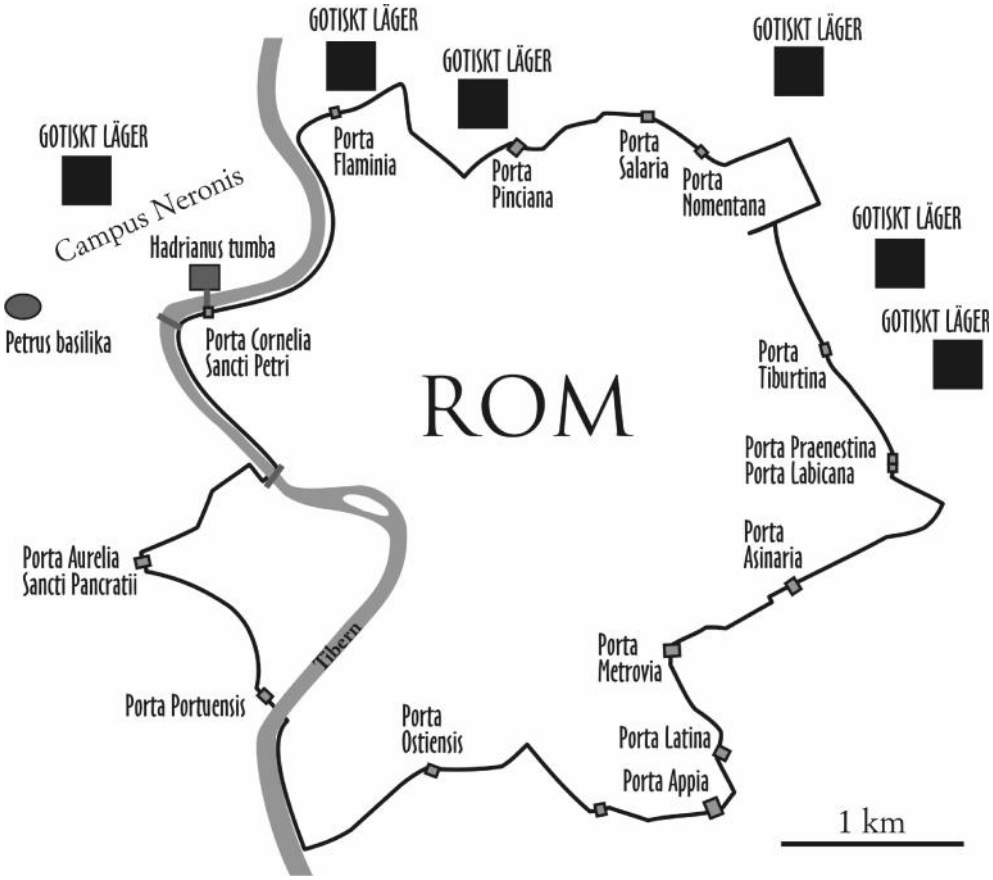

Staden Rom vid tiden för ostrogoternas första belägring (537-538), samt den ungefärliga placeringen av deras läger.

200-101 f.Kr.
Lochlänningar
c.90 f.Kr.
Cimbrer
Teutoner
Ambroner
Haruder
115 f.Kr.
Belger
200 f.Kr.?
109 f.Kr.
105 f.Kr.
107 f.Kr.
114 f.Kr.
101 f.Kr.
102 f.Kr.
104-103 f.Kr.

73-58 f.Kr.
Sveber
58 f.Kr.
Vangioner
Nemeter
Triboker
Sedusier
Marcomanner
Haruder?
73 f.Kr.
58 f.Kr.
Se-
quaner
Ae-
duer
Arv-
erner

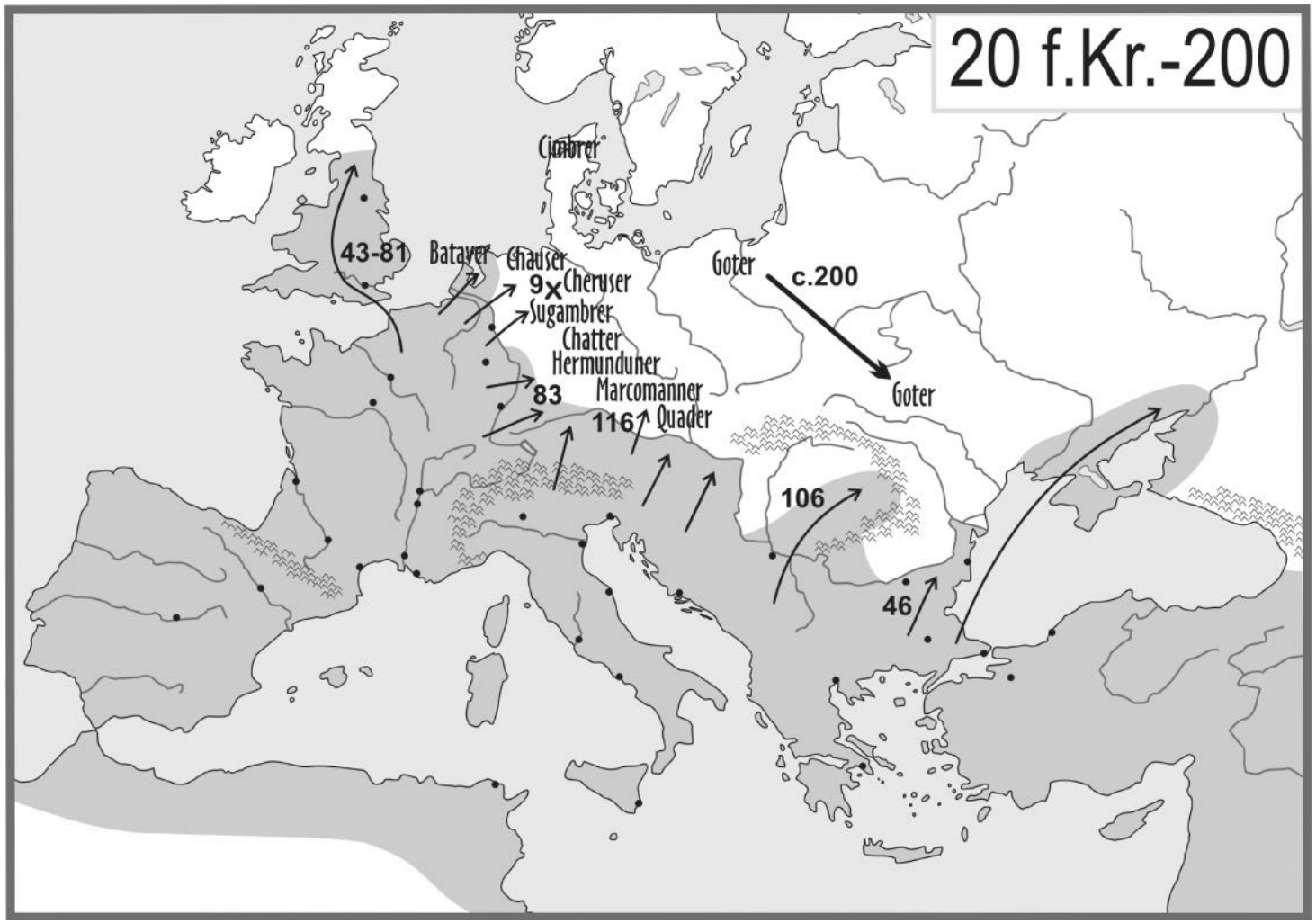
20 f.Kr.-200
Cimbrer
43-81
Bataver
Chauser
9
Cheruser
Sugambrer
Chatter
Hermunduner
83
Marcomanner
116
Quader
Goter
c.200
Goter
106
46

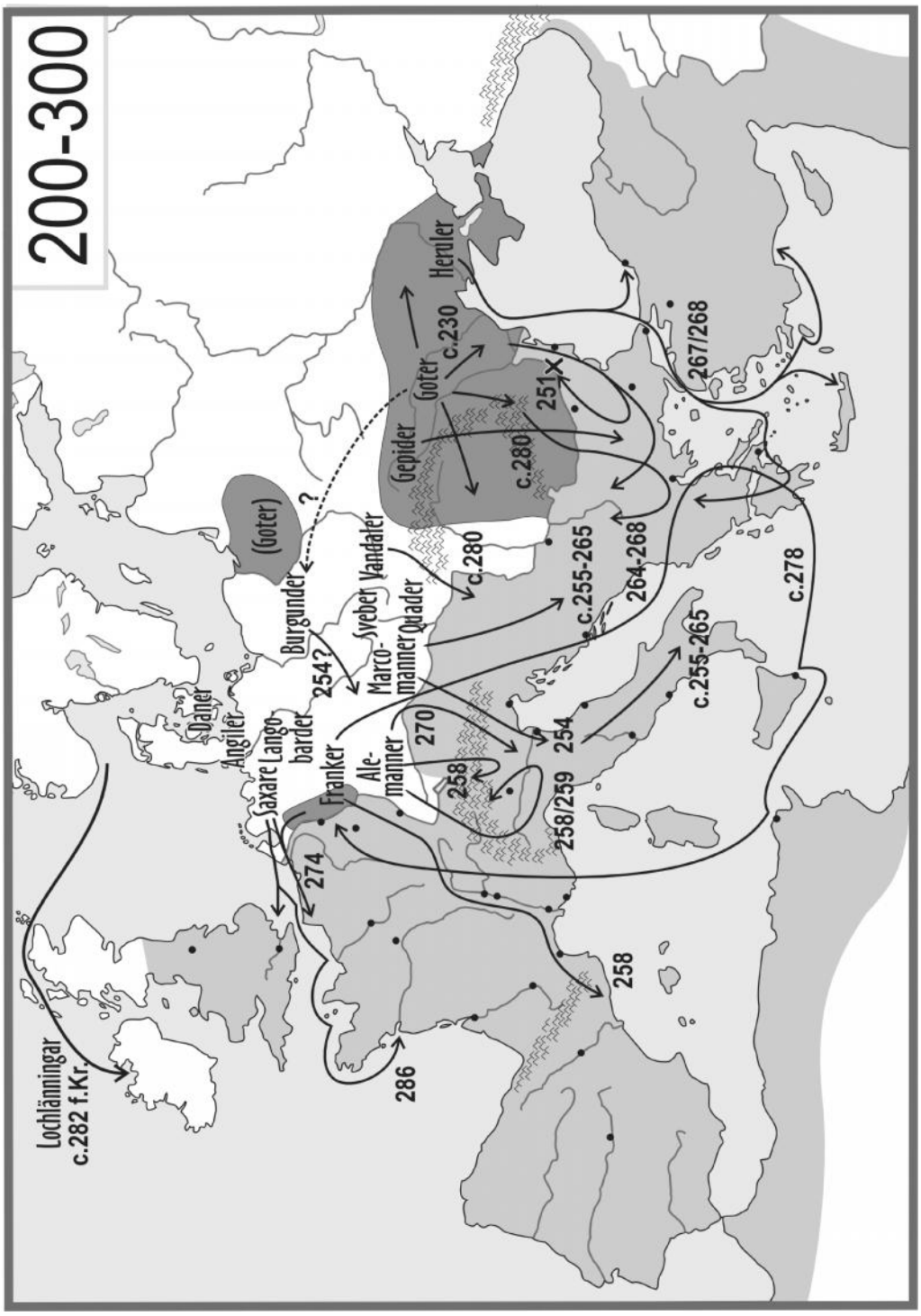
200-300
Lochlänningar
c.282 f.Kr.
Saxare
Langobarder
Franker
Alemanner
Daner
Angiler
Burgunder
Marcomanner
Sveber
Vandaler
Quader
Gepider
Goter
Heruler
(Goter)
?
254?
270
258
258/259
254
c.255-265
264-268
c.278
267/268
251
c.280
c.230
274
286
258

300-374
Hunner
374
Alaner
c.330
Goter
c.330
Gepider
c.330
372-374
Vandaler
c.330
Sveber
Marco-
manner
Vandaler
Quader
c.350-360
372-374
c.357
Daner
Angiler
Saxare
Lango-
barder
Franker
Burgunder
Ale-
manner
365
358
c.350
c.340-374
c.365

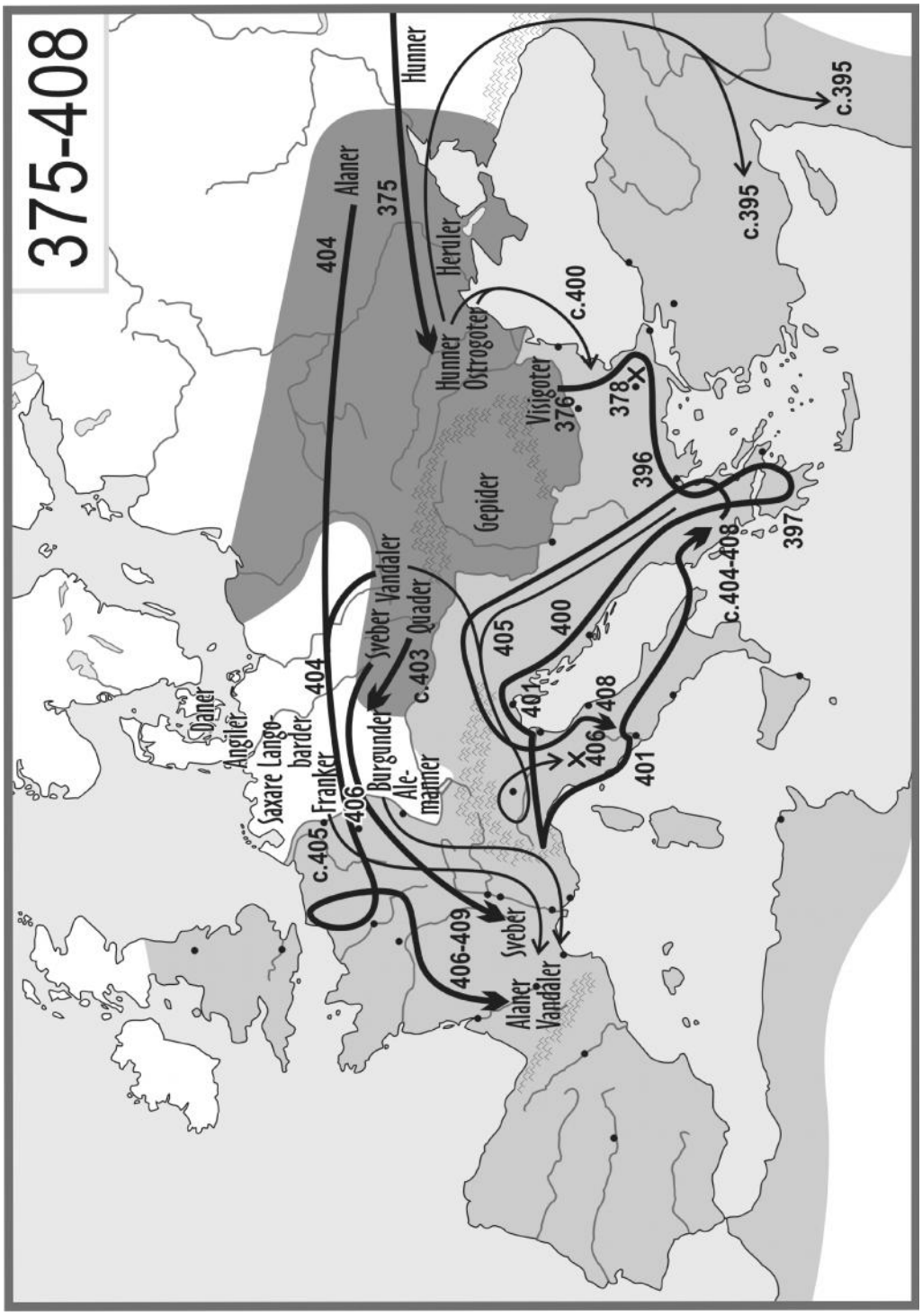
375-408
Hunner
Alaner
375
404
Heruler
Hunner
Ostrogoter
c.400
Visigoter
376
378
396
397
c.395
c.395
Gepider
Vandaler
Sveber
Quader
c.403
404
405
400
401
408
406
401
c.404-408
Daner
Angiler
Saxare
Lango-
barder
Franker
406
Burgunder
Ale-
manner
c.405
406-409
Sveber
Alaner
Vandaler

409-429
Herulер
Goter
Gepider
Hunner
422
419
427
Quader
Daner
Angiler
Saxare
Langobarder
Franker
Burgunder
Alemanner
c.410
411
408-410
Visigoter
412
Sveber
Asdinger
Alaner
Silingar
Vandaler
413
415
418
417-418
425
409
421
A+A
429
419

430-448
Daner
Angiler
Lango-
barder
Saxare
Franker
Tyringar
Burgunder
Ale-
männer
Quader
Heruler
Gepider
Goter
Hunner
435
441-442
447
443
Burgunder
436-438
Visigoter
Sveber
438
441
439
429
Vandaler
Alaner
Asdinger
Silingar
439
Vandaler
440

449-454
Ostrogoter
451
450-talet
Hunner
c.455
Gepider
Heruler
Sveber
Ostro-
goter
455
Lango-
barder
Jutar
Daner
Angler
Saxare
Tyringar
Franker
Ale-
manner
452
Burgunder
451
455
Alaner
Visigoter
c.450
Vandaler
449
455
Sveber

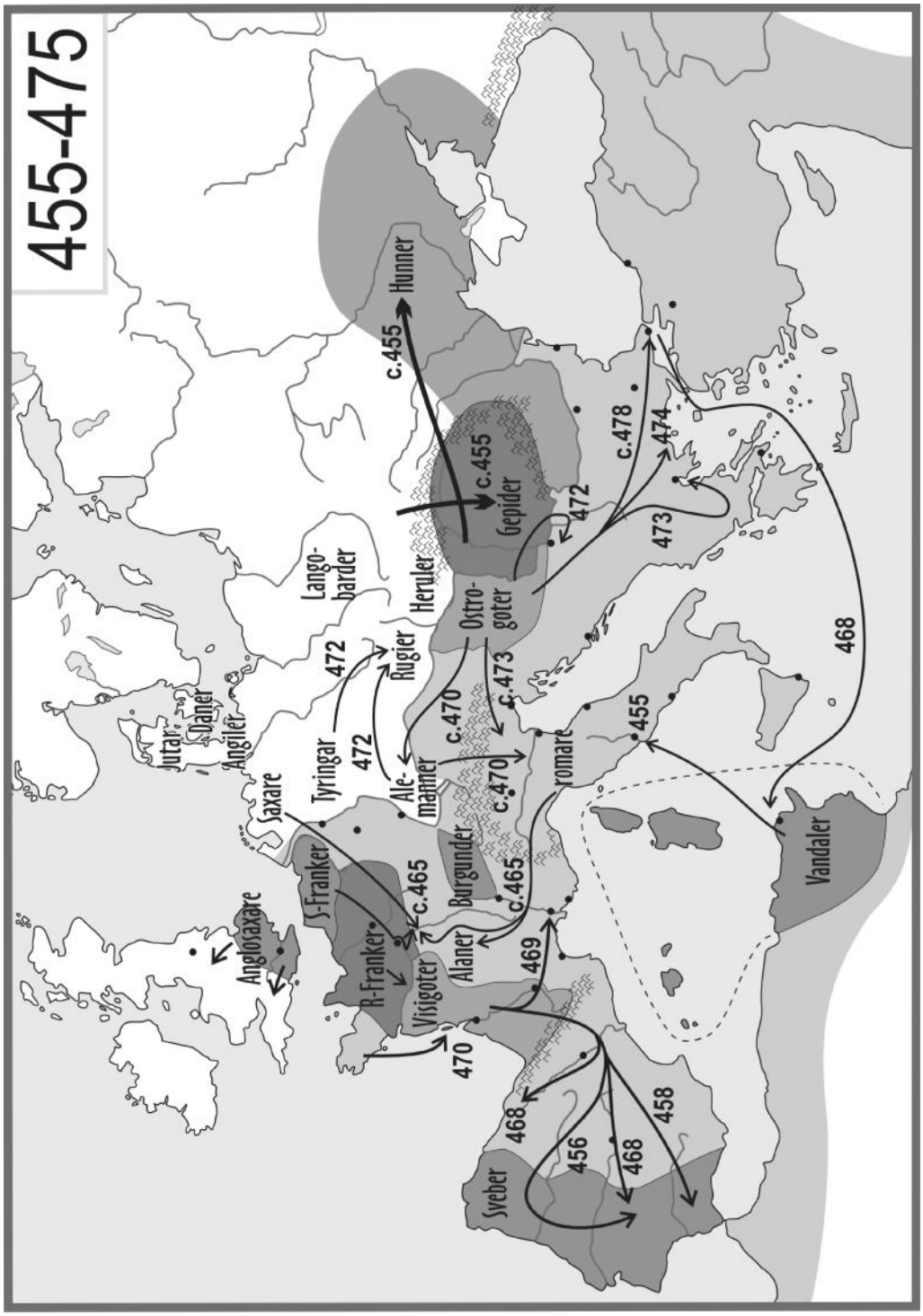
455-475
Hunner
c.455
c.455
Gepider
472
c.478
474
473
Lango-
barder
Heruler
Ostro-
goter
468
472
Rugier
c.473
c.470
Jutar
Daner
Angiler
Tyringar
472
Ale-
manner
c.470
romare
455
Saxare
Burgunder
Vandaler
S-Franker
c.465
c.465
Anglosaxare
R-Franker
Visigoter
Alaner
469
470
468
458
456
468
Sveber

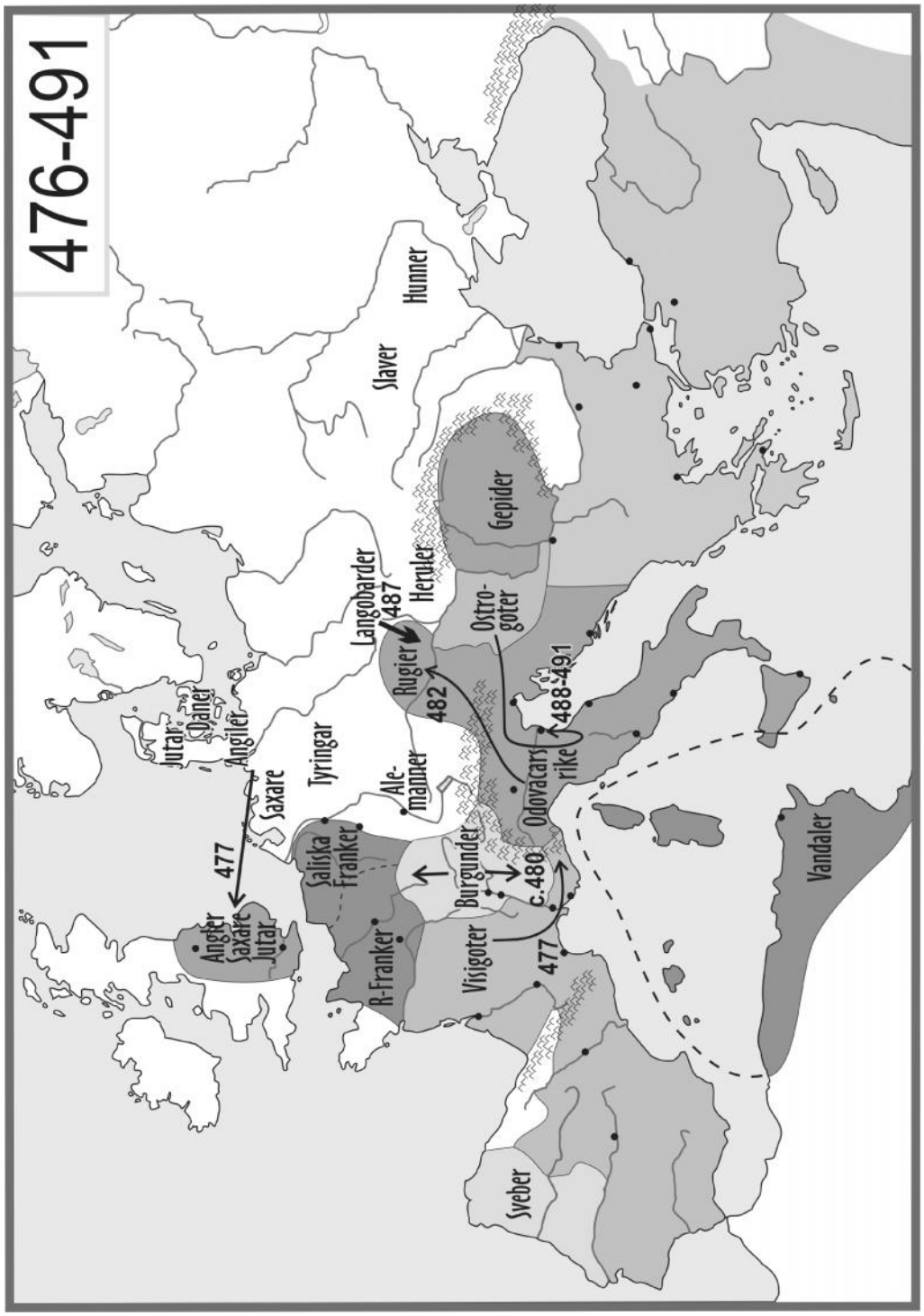
476-491
Hunner
Slaver
Gepider
Langobarder
487
Heruler
Ostro-
goter
Rugier
482
488-491
Jutar
Daner
Angiler
Tyringar
Ale-
manner
Saxare
Odovacars
rike
477
Saliska
Franker
Burgunder
c.480
Angler
Saxare
Jutar
R-Franker
Visigoter
477
Vandaler
Sveber

492-514
Hunner
Slaver
Gepider
505
508
Heruler
c.510
Lango-
barder
Jutar
Daner
Angler
492,501,514
Saxare
Jyringar
492
Ale-
manner
496
c.500
Burgunder
c.510
Ostro-
goter
Vandaler
Angler
Saxare
Jutar
Saliska
Franker
506
495
506
Visigoter
Sveber

515-532
Hunner
Slaver
Bulgarer
531
530
517
c.528
Gepider
c.529
Heruler
c.527
526
Lango-
barder
520
Sveber
Varner
Angler
Daner
Jutar
Saxare
Tyringar
c.515
Ostro-
goter
Burgunder
532
531
Salliska
Franker
Angler
Saxare
Jutar
Vandaler
531
Visigoter
Sveber

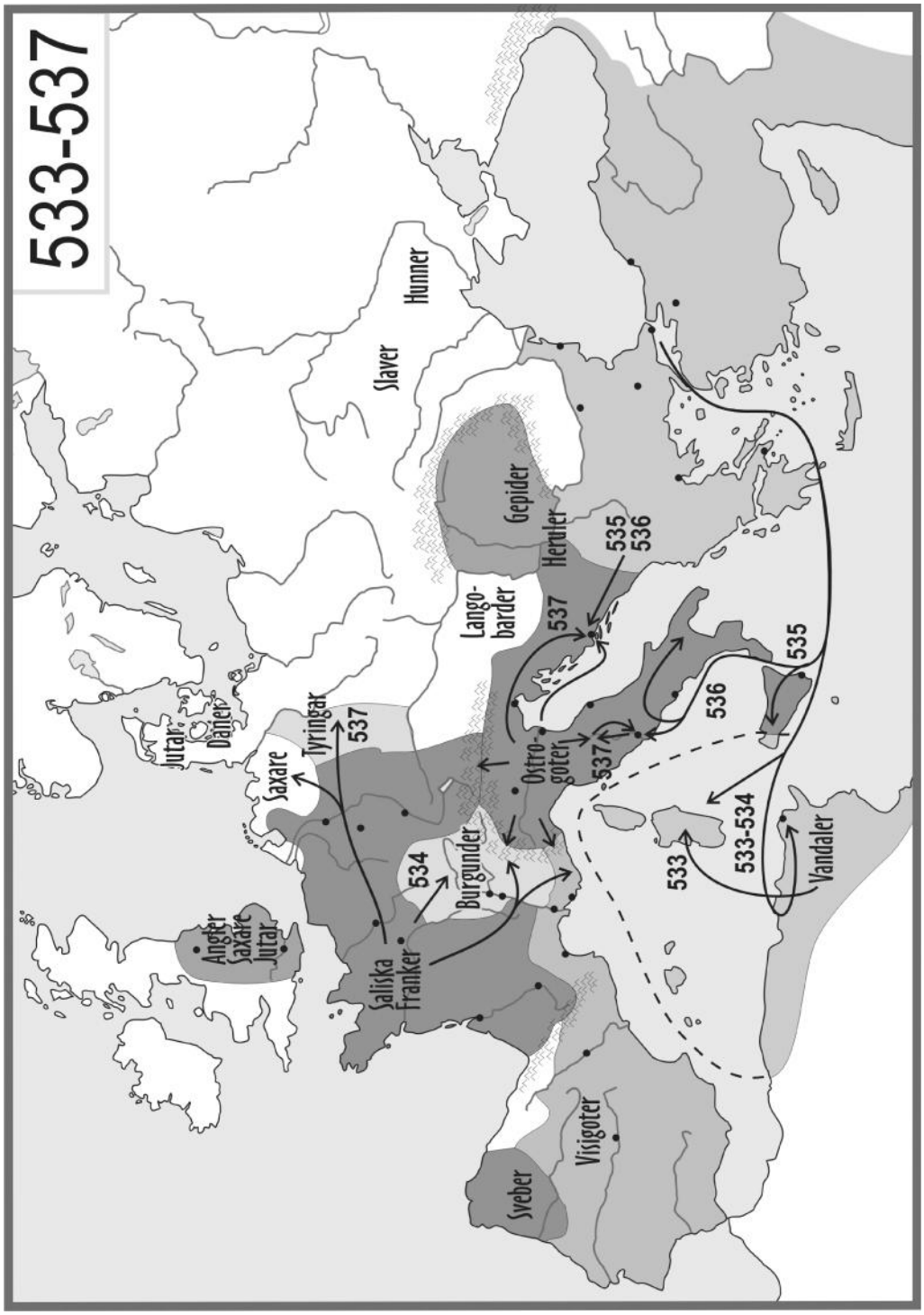
533-537
Hunner
Slaver
Gepider
Heruler
535
536
Lango-
barder
537
535
536
Ostro-
goter
537
533-534
533
Vandaler
534
Burgunder
Tyringar
537
Saxare
Jutar
Daner
Jutar
Angler
Saxare
Jutar
Saliska
Franker
Visigoter
Sveber

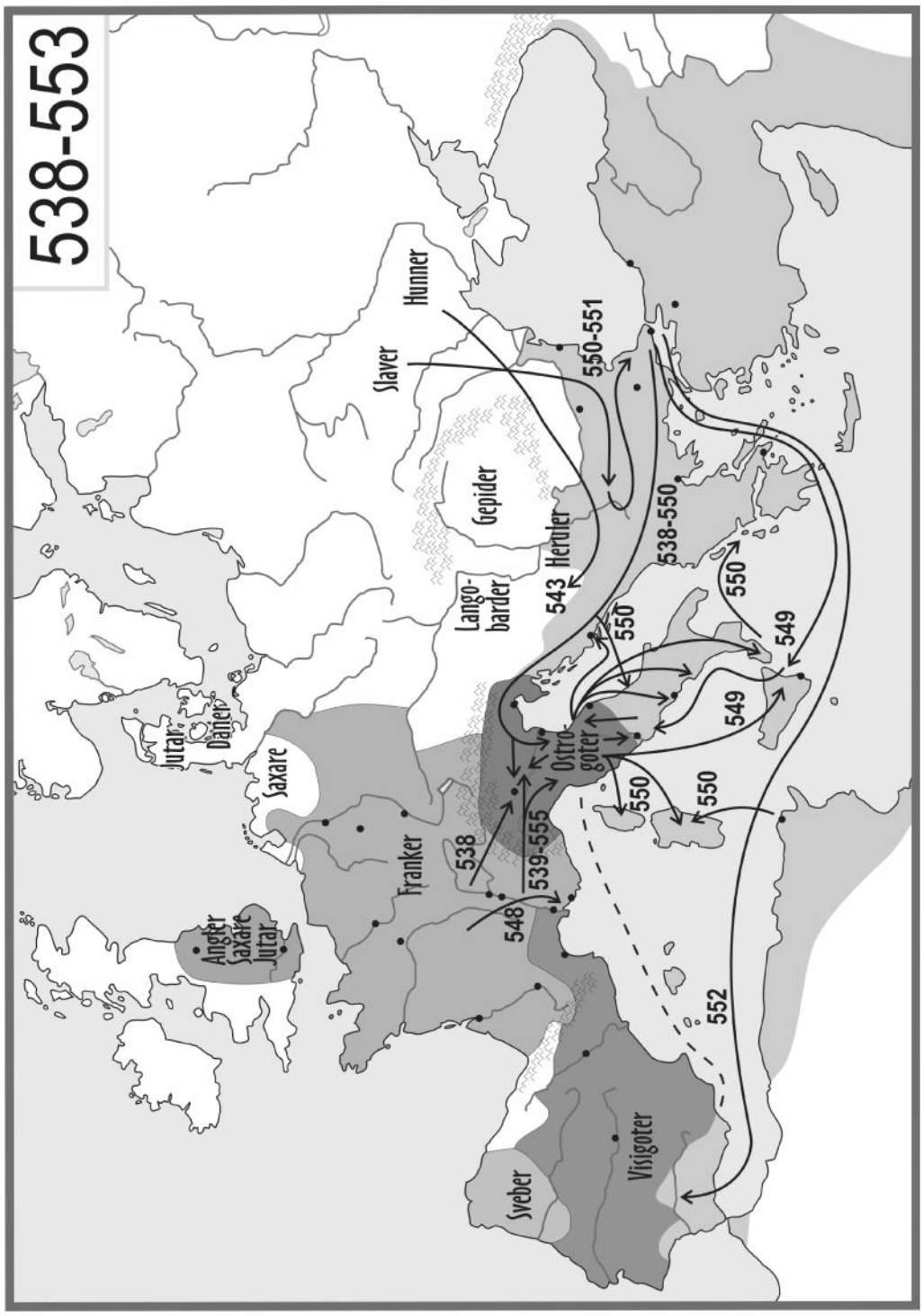
538-553
Hunner
Slaver
550-551
Gepider
Heruler
538-550
543
Lango-
barder
550
550
549
549
Jutar
Daner
Saxare
Ostro-
goter
550
550
538
539-555
Franker
548
Angler
Saxare
Jutar
552
Visigoter
Sveber

554-590
Bulgarer
Slaver
Gepider
567
Langobarder
Heruler
578,587
576,581,586
Jutar
Daner
Saxare
555
562
566
556
Franker
584,587
568
Angler
Saxare
Jutar
585
586
589
581
Sveber
568
585
Visigoter
570,572,577,579,583

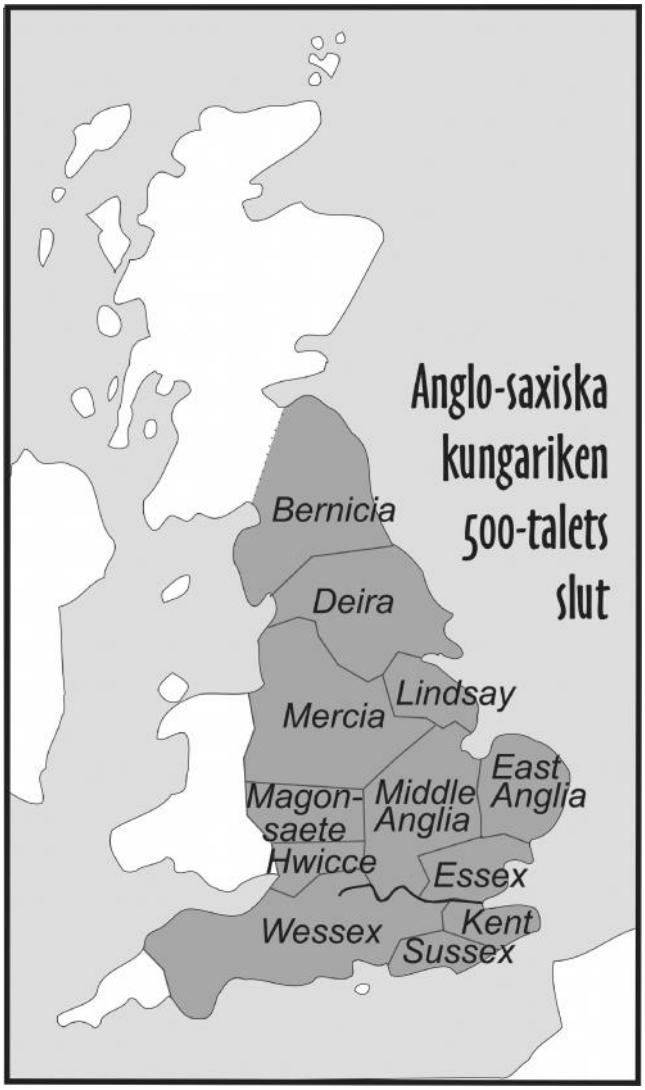
Anglo-saxiska kungariken 500-talets slut
Bernicia
Deira
Lindsay
Mercia
East Anglia
Middle Anglia
Magon-saete
Hwicce
Essex
Kent
Sussex
Wessex

SKRIVNA KÄLLOR

Här följer de främsta och allra flesta av källorna till denna bok.

Herodotos	Historia	skriven o. 450-480 f.Kr.
Pytheas av Massilia	(endast referat återstår)	o. 350 f.Kr.
Strabo etc	(texter om cimbrernas vandringar)	c:a 115-101 f.Kr.
Julius Cæsar	Anteckningar om galliska kriget	år 59-51 f.Kr.
Velleius Paterculus	Sammandrag om Romarrikets historia	c:a 12 f.Kr. - 16 e.Kr.
kejsare Augustus	Res Gestae	fram till år 14 e.Kr.
Tacitus	Annaler I-VI	år 14-37
Strabo	Geographika	utgiven år 18 e.Kr.
Livius	Romarrikets historia	omkring Kr.f.
Mela	Chorographia	c:a 50 e.Kr.
Plinius d.ä.	Historia Naturalis	c:a 75-80 e.Kr.
Suetonius	De vita Cæsarum	c:a år 100
Tacitus	Historiæ	c:a år 69-96
Tacitus	Agricola	skriven år 98
Tacitus	Germania	skriven år 98
Ptolemaios	Geographia	omkr. år 170
Florus	Kortfattad romersk historia	c:a år 200
Dio Cassius	Romarrikets historia	c:a år 200
Julius Capitolinus et al	Scriptores Historiae Augustae	tiden c:a 117-300
Herodianos	-	tiden c:a 150-240
NN	Excerpta Valesiana I	
(Origo Constanini Imperatoris)		tiden 305-337
Ammianus Marcellinus	Historia	tiden 354-378
Auxentius	(kyrkohistoria)	tiden omkring år 400
Theodoret av Cypern	Ekklesiastike historia	tiden omkring år 400
Hermiaz Sozomenos	Ekklesiastike historia	tiden omkring år 400
Sankt Hieronymus	(valda brev)	skriven c:a 420
Zosimus	Ny historia	berör tiden från Kr.f. till 410
Eunapius	Krönika efter Dexippus	berör tiden omkring år 400
NN	Consularia Constantinopolitana	
och Consvlaria Italica	fram till 468, samt 500-talets slut	
Paulus Orosius	Sju böcker historia mot hedendomen	berör tiden från Adam till 417
Olympiodorus av Thebe	(fragment)	berör tiden 407-425
Marcellinus Comes	Krönika	berör tiden 379-534
Priscus	Bysantinsk historia	berör 400-talets mitt
Sidonius Apollinaris	Carmina & Epistulae	berör tiden 454-479
Prosper av Aquitanien	Epitoma Chronicon	berör tiden 378-455
Malchus	(fragment)	berör 470-talet
Candidus	(fragment)	berör andra halvan av 400-talet
Hydatius	Krönika	berör 400-talets slut
Eugippius	Sankt Severins liv	berör tiden omkring 460-500
- Gallisk krönika för år 452, och		
Gallisk krönika för år 511	fram till 452 respektive år 511	
Zachariahs av Mitylene	Den syriska krönikan	tiden fram till 500-talets mitt

NN	Excerpta Valesiana II	
(Chronica Theodericiana)	tiden 474-526	
Jordanes	Getica -	
De origine actibusque Getarum		skriven år 552? (original c:a år 520)
Cassiodorus	Variae (brevsamling)	507-537
Paulus Diaconus	Langobardernas historia	skriven c:a 770-790
Prokopios av Caesarea	Hemlig historia	skriven c:a 550
Prokopios av Caesarea	De bello gothico	skriven c:a 550
Prokopios av Caesarea	Byggnader	skriven c:a 550
Gregorius av Tours	Historia Francorum	skriven c:a 590
NN	Origo gentis langobardorum	skriven c:a 670
NN	Vita S.Sigismundi regis	
NN	Codicis Gothani	skriven c:a 810
NN	Chronica Regum Wisigothorum	skriven c:a 700-702
NN	Liber Monstrorum	skriven omkr.700
Isidorus av Sevilla	Historia Gotorum Wandalorum	
Sueuorum	skriven år 625	
Johannes av Biclaro	Krönika	omfattar åren 565-590
NN	Mozarabiska krönikan av år 754	omfattar tiden fram till 754
NN	Alfonso III:s krönika	omfattar tiden 672-866
NN	Fredegars krönika	omfattar tiden 583-768
NN	Irländska krönikor	
Bede	Historia om den engelska kyrkan	skriven c:a 700-talets början
NN	Beowulf	återger 500-talet
NN	Widsið	återger 500-talet
NN	Walthere	återger 500-talet
NN	Finnesburh	återger 500-talet
NN	Deor	återger 500-talet
NN	Hildibrand	återger 500-talet
NN	Den anglo-saxiska krönikan	60 BC - AD c.1100
Tjodolf av Hvin	Ynglingatal	skriven c. 870
Saxo Grammaticus	Danmarks krönika	skriven c. 1200
NN	Helge Hjörvardsson	
NN	Hervararsagan	berör 500-tal och till 1100-tal
- (runristningar)	c.150-800	

Kejsare Maximinus Thrax (235-238) hade en gotisk fader och en alansk moder.

Teodoric den store (491-526), ostrogoternas kung som under en tid rådde över ett välde som omfattade både Italien, Spanien samt delar av södra Frankrike och den romerska provinsen Illyricum.

Den ostrogotiske kungen Witigis (536-540) var inte särskilt framgångsrik i kriget mot romarna.

Den ostrogotiske kungen Baduila (541-552) hade ofta turen på sin sida i striderna mot romarna.

Där goterna bott händer det att man påträffar enastående fynd i guld som de ägde. Detta smycke i form av en fågel hittades tillsammans med många andra föremål i San Marino i norra Italien.

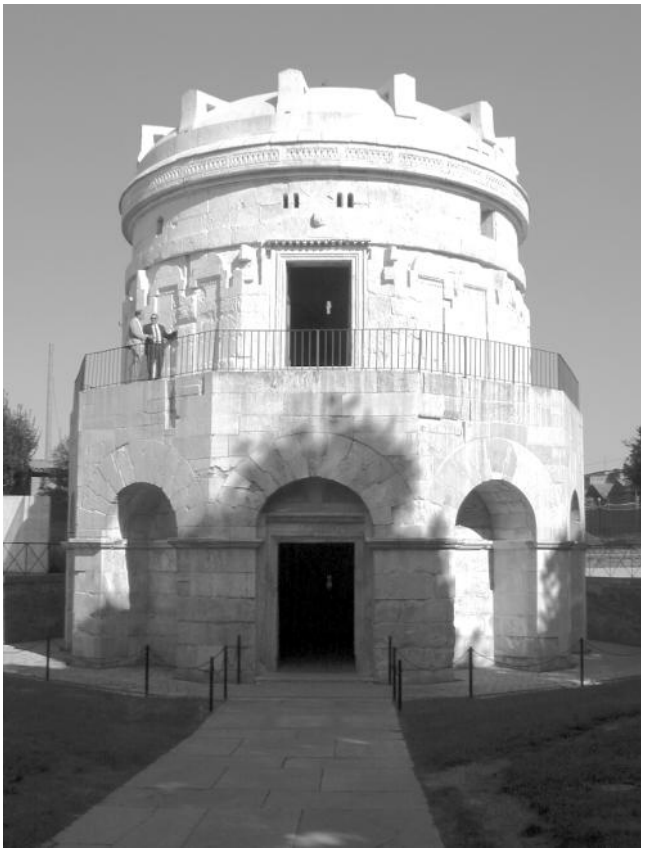

Teodoric den stores gravtumba i Ravenna har klarat sig genom alla krig och våldsamheter som drabbat staden efter hans egen tid, men själva graven är skövlad och tömd sedan länge.